

344

303-

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTA SFÂNTULUI SINOD

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
NICODIM, Patriarhul României	O datorie sfântă 1
M. CONSTANTINESCU	O scrisoare 2
COMITETUL	La început de drum nou 3
Arhim. SCRIBAN	Revista „Biserica Ortodoxă Română” în 1940 5
Pr. GH. VINTILESCU	Patriarhia Română și Biserica Anglicană 11
Protos. VASILE VASILACHE	În toiul iernii 19
Diac. GH. I. MOISESCU	Schimb de scrisori irenice. 25
Protos. VASILE VASILACHE	Noua orânduire de conducere a Monastirei Neamțu- Secu 36
Diac. Dr. I. LANCRĂNجان	O înălțătoare sărbătoare 40
Protos. VASILE VASILACHE	Un fapt cu adâncimi creștinești nebănuite 43
Arhim. SCRIBAN	Biblia cuceritoare 46
Protos. VASILE VASILACHE	Sporuri de bine în eparhiile Patriarhiei Române 49
Diac. GH. I. MOISESCU	Cronica Internă: Felicitări de Crăciun și Anul Nou 1940; Instalarea Mitropolitului Olteniei; Prof. C. Tomescu, Mare Dicheofilax 52
Pr. D. FECIORU	Cronica Externă: Noua lege de organizare a Bi- sericii Grecești. 72
RECENZIE	Patriarhul Nicodim, „Cei perduți” (Pr. D. Fecioru). 93

ÎNSEMNĂRI: Biserica și Armata. — Câte prescuri la proscomidie? — Biserica și problemele sociale. — M. S. Regele a decorat. — Patronul Universității din București. — Serbarea Patronului Facultății de Teologie din București. — Înalt Prea Sfințitul Nicodim și Străjeria. — Lucrarea creștină printre studenți. — Episcopul Sava de Grndno. — Încă o școală de cântăreți la mănăstire. — Capitala se împodobește.

BIBLIOGRAFIE.

BUCUREȘTI

An
B
✠✠

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTA SFÂNTULUI SINOD

COMITETUL DE COLABORARE

I. P. S. PATRIARH Dr. NICODIM

Președintele ambelor Comitete

Membrii { Membrii Sf. Sinod
Profesorii Facultăților de Teologie
Profesorii Academii Teologice
Profesorii de Religie și
Membrii Clerului

COMITETUL DE REDACȚIE

I. P. S. Irineu, Mitropolitul Moldovei, Director
P. C. Arhim. Iuliu Scriban, Profesor Universitar
P. C. Pr. Nicolae M. Popescu " "
D-l I. G. Savin " "
D-l Teodor M. Popescu " "
P. C. Pr. Gh. Vintilescu
P. C. Pr. Al. Nicoreanu
P. C. Pr. Dr. Ciuhandu
P. C. Pr. Dr. D. Fecioru
P. C. Protos. Dr. Vasile Vasilache, secretar de redacție
P. C. Diac. Dr. Gh. Moisescu, redactor

Manuscrisele, cărțile și periodicele pentru recenzii se trimit la Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor, cu mențiunea: pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*.

A B O N A M E N T U L

IN ȚARĂ:		IN STRĂINĂTATE:
Pe an . . . . . 160 lei		Pe an . . . . . 300 lei
Acest număr . . . . . 35 lei		Acest număr . . . . . 70 lei

Abonamentele, precum și toate cele ce privesc Administrația, se trimit pe adresa: CONSILIUL CENTRAL BISERICESC, Str. Antim 29, București VI, cu mențiunea „pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*”.

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTA SFÂNTULUI SINOD

O datorie Sfântă

Trăim timpuri grele. În diferite părți ale lumii bântuie războiul. Războiul însă e de două feluri: război de cotașire și război de apărare.

Războiul de cotașire este uriciume înaintea lui Dumnezeu și oracare înaintea oamenilor. Iar războiul de apărare nu e numai îngăduit, ci chiar poruncit de legea dumnezeiască.

Intenșionul legii divine creștine zice: „Poruncă nouă vă dau, ca să vă iubiti unul pe altul, cum v'am iubit eu. Și iubire mai mare nu poate avea cineva, decât când își pune sufletul său pentru prietenii săi, pentru semenii săi”, cum e cazul mai ales în războiul de apărare.

Tot Domnul zice altă dată către apostolii săi: Când v'am trimis să evangelizati, v'am zis, să nu luati cu voi nici traistă, nici pungă, nici toiag. Iar acum, (- de bună seamă în împrejurări grele,) vă zic, cine are pungă, să o ia și să-și cumpere sabie, iar cine nu are, să-și vândă haina și să-și cumpere sabie.

Tot mai așa sunt timpurile de azi, încot grigă de căpetenie pentru întărirea apărării. Iar trebuie să meargă până a jureți între această pământ și krișul necesar. Iar aceasta dovedim că suntem și lumi creștine, și lumi cetățeni.

Nicodim Patriarhul României

Răsunetul

pe care l-a avut, și-l are încă, în sufletul cetățenilor acestui Stat, îndemnul Înalt Prea Fericitului Patriarh Nicodim, ca toți să subscrie la bonurile de înzestrare pentru armată, îl mărturisește în chip atât de sincer și cu mulțămiri, d-l Ministru al Finanțelor Mitiță Constantinescu, Guvernatorul Băncii Naționale a României. Acest îndemn a fost tipărit în sute de mii de exemplare. În cele ce urmează, dăm scrisoarea pe care a adresat-o Î. P. S. Sale, d-l Ministru Mitiță Constantinescu.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI
CABINETUL GUVERNATORULUI

București, 25 Ianuarie 1940

SANCTITATE,

Am citit cu adâncă emoție frumoasele cuvinte ce, cu atât de înaltă înțelegere, ați adresat tuturor credincioșilor, în sprijinul înzestrării armatei noastre.

În vremuri grele, cuvântul și fapta marilor Chiriarhi ne-au fost rază de lumină și bărbătesc îndemn. Ca și în trecut, Sanctitatea Voastră, în înțelegerea poruncilor dumnezeiești, ați luat fruntea oastei de credincioși, în apărarea pământului nostru.

Sunt convins că mai mult ca oricare alt îndemn, acel al Sanctității Voastre va fi înțeles și ascultat.

Scumpei noastre armate, scut al tuturor vitregiilor soartei, toți dela cel mai mic până la Cel ce cu atâta luminată înțelegere conduce destinele noastre, toți îi dăm ceea ce avem mai bun.

În pilda și înțelegerea arătată, permiteți-mi, Sanctitate, să număr unul din inelele cele mai strălucite din lanțul conștiinței românești.

Vă rog, Sanctitate, să primiți simțimintele mele de adâncă recunoștință, de fiască cuviință și de înaltă stimă.

(ss) M. CONSTANTINESCU

La început de drum nou

Odată cu începerea noului an, Înalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim a hotărât ca să se pășească și la reorganizarea revistei Biserica Ortodoxă Română în ce privește cuprinsul ei, cu dorința nestrămutată ca să pună la îndemâna preoțimei un mijloc de îndrumare cât mai folositor pentru viața și activitatea ei din toate zilele.

În acest scop a întregit comitetul de direcție, căruia i-a dat însărcinarea să aducă la îndeplinire hotărârea mai sus arătată a Înalt Prea Sfinției Sale. Drumul nou pe care va avea să meargă revista, din acest an înainte, va fi înfățișat cetitorilor în rândurile ce urmează și care sunt izvorâte din consfătuirea Înalt Prea Sfințitului Patriarh Nicodim cu membrii care alcătuiesc noul comitet de conducere.

În primul rând, revista își va întocmi cuprinsul în așa fel, încât să oglindească întreaga activitate a Bisericii ortodoxe române în general și a fiecărei eparhii în special. Ea va fi un Monitor al Bisericii noastre, din care toată preoțimea și chiar lumea laică să poată vedea și cunoaște îmbelșugata și neconținută lucrare pe toate tărâmurile vieții obștești a ierarhilor, a preoților de mir și a monahilor, în diferitele lor ramuri de îndeletnicire pastorală. Cu un cuvânt, din cuprinsul revistei urmează să se simtă viața actuală a Bisericii, cu scopul de a se da putința tuturor ca să afle bogata și rodnică ei activitate.

În al doilea rând, revista va căuta să înfățișeze mai pe înțeles, dar cu temeinicie, ideile și faptele care frământă în ceasurile de azi lumea ortodoxă și lumea creștină de pretutindenea. Așa dar, tot ce se ivește vrednic de luat în seamă pe largul câmp al creștinătății, va fi adus la cunoștință căci sunt multe lucruri care pot folosi dacă sunt aflate.

Deosebit de acestea, socotim că lucrarea și sârguința slujitorilor Sfintei noastre Biserici împărășiați pe tot întinsul țării, dacă sunt arătate după merit și dreptate, pe lângă faptul că face să înceteze cârtirile din afară, dar poate aduce o temeinică îndrumare și chiar o întrecere. Căci fiecare poate folosi experiența altuia; iar dacă pilda va fi bună de urmat, atunci el va avea un îndemn statornic de a păși la lucruri către care,

de și ar fi năzuit, totuși nu îndrăsnea să săvârșească nimic, fie din teama neștiinței, fie din pricina lipsei de curaj.

Pentru ajungerea țelurilor arătate mai sus și din care să reiasă neconținută lucrare și propășire a Bisericii noastre, la începutul noului drum către care am pornit, credem de datorie să lămurim pe cetitori și asupra chipului cum va fi alcătuită în amănunte revista, pe viitor.

Astfel ea va cuprinde:

1. Articole îndrumătoare de bună cugetare teologică, scrise pe temeiul ideilor care circulă și a curențelor care frământă Ortodoxia și Creștinătatea în genere. Ele vor privi îndeosebi chestiunile ce se ivesc la ordinea zilei și care trebuiesc lămurite cu scopul de a apăra Biserica și instituțiile ei de atacurile din afară, precum și de a întări încrederea credincioșilor în puterile mântuitoare ale Bisericii.

2. Actele oficiale: debaterile, dispozițiile și îndrumările date de Sfântul Sinod, precum și actele celorlalte autorități în subordine.

3. Cronica internă va cuprinde activitatea culturală și pastorală din toate eparhiile și diferitele laturi de lucrare pe tărâmul vieții obștești ale preoțimei noastre, cum este de pildă în Căminele Culturale, la Străjerie, în Școala primară și în diferite așezăminte de binefacere.

4. Cronica externă va privi fapte și știri de seamă din întreaga Biserică și îndeosebi a celei ortodoxe ecumenice.

5. Recenzii asupra diferitelor lucrări teologice mai însemnate, apărute în țară sau în streinătate.

6. Note bibliografice în care se vor face scurte dări de seamă asupra cărților și articolelor vrednice de cunoscut și cu cuprins folositor preoțimei noastre.

7. Supliment: se vor publica traduceri alese din scrierile Sfinților Părinți, precum și lucrări care vor fi de folos pentru preoțime și pentru ridicarea morală a poporului.

Cu nădejdea că programul pe care l-am înfățișat mai sus va aduce roadele dorite și va fi prețuit după cuviință de cetitori, pășim înainte cu românescul: „Doamne ajută“.

Iar pentru ca izbândirea gândurilor noastre bune, arătate în cuprinsul acestui program, să fie deplină și să îndeestuleze năzuințele tuturor, rugăm pe fiecare cetitor în parte să ne fie și un colaborator prețios, bineînțeles, avându-și vederile potrivite cu ale revistei.

COMITETUL

Revista „Biserica Ortodoxă Română“ în 1940.

Fără îndoială, anul 1940 nu este un popas bisericesc. Nu-l putem privi ca o vreme de răspântie, fiindcă el nu se înseamnă prin mari prefaceri în sânul Bisericii sau printr'o nouă plămădire a creștinismului în sânul lumii. El este o vreme de așteptate prefaceri, dar acestea în sânul vieții lumești. Marile popoare ale lumii se găsesc în stare de război. Încă nu știm ce va urma de aici și în ce măsură el poate atinge Biserica. Într'un fel sau altul, prefaceri vor fi, dar pare că ele nu se vor simți cel mai greu în laturea bisericească. Fără îndoială, se vor simți în cea politică. Aceste prefaceri nu lasă fără urmare nici celelalte laturi ale vieții obștești. Se va simți întru câtva și viața bisericească, dar pare că nu aceasta va fi cea care va trage mai greu la cântar în prefacerile așteptate.

Dacă este așa, anul 1940 nu poate fi socotit ca un popas pentru Biserica noastră, fiindcă prefacerile care vor fi se vor simți aiurea, în țările unde bântuie războiul. De aceea nici pentru un amănunt al vieții noastre bisericești, cum este această revistă, anul 1940 nu va însemna vreun nou soi sau vreun nou prilej de a privi asupra lucrurilor. El va fi tot depănarea unui fir de muncă și de picurare duhovnicească în sânul preoțimii noastre, pe care revista și-a luat hotărârea de a-l toarce încă acum mai bine de 50 de ani.

Cu toate acestea, dacă ne apucăm a vorbi despre această revistă în noul an în care ne aflăm, este nu pentru că mari prefaceri ne-ar îndatora să deschidem ochii altfel asupra lucrurilor, ci pentru că ne găsim la o nouă întocmire a gospodăriei noastre. Din vreme în vreme, Sf. Sinod a făcut astfel de înoiri în gospodăria revistei sale și cu una din acestea intrăm și în noul an 1940. Cu aceasta putem spune că intrăm în al cincilea popas de viață al ei.

În adevăr, dacă ne gândim la începuturile acestei reviste, le putem numi începuturi ale unei vii dorințe de a

da preoțimii noastre un chip de a se ciopli după nevoia vremii și a se îmboldi să facă față nevoilor țării. Când Biserica noastră s'a orânduit, după dorințe din vremea Divanului Ad-hoc din Moldova, de a-și da o întocmire sinodală, și după ce a ajuns a o avea într'un chip statornic la începutul domniei lui Carol I, fără ciocnirile dezlănțuite în sânul lui în timpul domniei lui Cuza-Vodă, — un gând de temelie al Sfântului Sinod de atunci a fost să dea preoțimii noastre un mijloc lesnicios și nesecat de a-și întări puterile sale și a-și da seamă ce are de făcut în noua orânduire de viață a țării noastre. Dorului de luminare a preoților, mărturisit prin înființarea de școale bisericesti, trebuia să i se adaoge și unealta de cioplire care să-i dea cunoștințele trebuincioase pas cu pas. Acestui dor și acestei trebuințe avea să răspundă revista Sinodului, ieșită la lumină întâia oară în 1874, curând după ce Sinodul de atunci își împlinise scaunele eparhiale văduve și putea porni la lucrul de nouă gospodărie în sânul Bisericii.

Nevoile erau mari. Nu numai că întreaga îndrumare a țării noastre cerea învoire pe toate ogoarele de viață ale ei și silea Biserica să se pregătească a face față nevoilor țării printr'o preoțime cât mai înțelegătoare a trebuințelor vremii și mai pricepută a le împlini; dar se iviseră în sânul nostru și gânduri turburi, care săpau la temelia Bisericii noastre și ar fi voit-o înlăturată din rosturile vieții naționale. Acestea își făcuseră drum printre noi încă din timpul domniei lui Cuza-Vodă, apoi au scos capul cu lustru științific în filosofia lui Conta și tot atunci se închegaseră într'o întocmire vrăjmașă Bisericii prin propaganda socialistă din Iași. Stările acestea aveau să se întetască o bună bucată de vreme între noi și preoțimea nu trebuia lăsată a fi luată pe neașteptate.

Preoții trebuiau ridicați pentru ca țara să simtă chemarea lor de învățători și să nu fie întrecuți de alte tagme. Preotul era dorit să pășească neîntârziat ca propoveditor al adevărurilor credinței, al bunelor sfaturi îndrumătoare spre viețuirea creștinească. Pentru aceasta trebuia pregătit prin ceva mai mult decât prin puținul care se învăța în seminariile de atunci.

Această dorință a voit s'o îplinească Sf. Sinod din 1874, când a hotărît să dea preoțimii un organ de neîn-

cetată însoțire în slujirea sa pastorală. De aceea „Biserica Ortodoxă Română“ de atunci s'a apucat a tot tipări predici, pe care le dădea la lumină cel dintâi director al ei, Arhiepiscopul Ghenadie Argeșiu.

Revista a lucrat cu puterile pe care le avea la îndemână atunci, fără cărmuitori trecuți prin școale înalte și care să dea preoțimii cu adevărat cunoștințele cele mai trebuitoare. Ea lucra cu râvnă și zor, dar nu totdeauna și cu spor, fiindcă lipsa de scriitori bisericești era mare în vremea aceea. Totuși ea și-a împlinit cu vrednicie chemarea ei timp de câțiva ani, până ce au început să se ivească și bărbații cu altă armătură a condeiilor. Acela a fost cel dintâi popas în viața acestei reviste și care a deschis drumul spre ce avea să urmeze.

N'a trecut mult însă și au început să ne vie puteri făcute în școlile înalte de teologie de peste graniță. Dela o vreme, s'au ivit între noi bărbați ca *Silvestru Bălănescu*, cu știință de carte bisericească din școala lui Petru Movilă dela Kiev; de asemenea, *Ghenadie Enăceanu*, care căpătase învățatură bisericească și la Ruși și la Greci. Amândoi acești bărbați, ajunși mai târziu în ierarhia înaltă a Bisericii, au muncit stăruitor cu condeiul, pe paginile acestei reviste, și ea s'a simțit de bogăția cunoștințelor lor, pe care le adunau din multe și alese izvoare.

N'a mai trecut mult și facultatea de teologie dela Cernăuți a început să ne dea roadele ei. Tinerii noștri clerici, duși la învățatură acolo, au venit cu lumini de care avea să se împărtășească și această revistă. Răposatul *Gherasim Timuș*, ajuns mai apoi profesor la facultatea de teologie și mai târziu episcop al Argeșului, cum și răposatul *Atanasie Mironescu*, trecut de asemenea în slujbele înalte ale Bisericii, și-au făcut simțite condeiele lor pe paginile acestei reviste.

De asemenea putem pomeni și alte puteri ale cărturării noastre teologice de atunci, cum era răposatul Dr. Zottu, care s'au arătat pe paginile revistei.

Treptat-treptat, tot ce aveam noi mai învățat pe atunci a început să pășească cu scrisul său pe acest nou ogor al scrisului nostru bisericesc.

Cu vremea s'a înființat și facultatea de teologie din București. Ea a strâns în sânul său bărbați mai meșteri

în învățătura Bisericii. Prin aceasta s'a simțit și ea că puteri nouă au răsărit în sânul Bisericii.

Acesta a fost al doilea răstimp în viața revistei Sfântului Sinod. A fost vremea lucrului amănunțit, când un Ghenadie Enăceanu, Constantin Erbiceanu și alții ca dânșii, scoteau temeieri pentru cărturăria noastră din multe documente și izvoare.

Cu această stare de lucruri, am intrat în marele război. Revista a și încetat de a mai ieși la lumină din Octombrie 1916 și nu și-a mai luat din nou zborul decât la 3 ani după aceea, în 1919.

De data aceasta, lucrurile erau mult schimbate. România se mărise, legăturile cu străinătatea începuseră a fi mai vii ca înainte. Și în Biserică ele s'au simțit mult mai puternic ca odinioară. Atât cu ortodocșii de peste graniță, cât și cu creștini prietenoși din alte ramuri, legăturile au fost mult mai dese ca în veacul trecut.

Aceasta s'a arătat și pe paginile revistei. Trăsătura ecumenică a Bisericii a ieșit la iveală cum de mult nu se mai pomenise.

În sânul revistei, toată această stare de lucruri se oglindea fără încetare. Un nou comitet redactor urmărea cu grijă toate acestea și dădea revistei trăsătura creștinismului gustat pe o scară mai largă.

Mari adunări creștinești se țineau în multe orașe ale Europei. Căpeteniile Bisericii noastre luau și ele parte la acestea. Se alcătuia o împletitură de legături, care dădeau mari nădejdi de lucrare împreună a feluritelor ramuri ale creștinătății. Aceasta a culminat în marea adunare creștinească dela Stockholm în 1923, când frăția aceasta s'a simțit mai viu, iar apoi și în alte adunări care s'au tot ținut mai în fiecare an.

Acestei vremi, de mare înnoire în sânul Bisericii, s'a silit să-i răspundă revista *Biserica Ortodoxă*, prin scrisul din anii îndată după război. Pe de altă parte, o grijă pentru îndrumarea practică a preoțimii a fost năzuința sa din această vreme.

Putem socoti răstimpul acesta ca o dănuire de vreo 10 ani în lucrul revistei. El a fost un răstimp spornic, de care preoțimea s'a bucurat și care i-a folosit.

Dar, ca orice lucru, el nu putea dăinui neîncetat.

Avea să facă și el loc altui răstimp. S'a părut că este destulă îndrumare practică pentru preoți, că ei mai au acum și multe reviste eparhiale, cu care se pot ajuta în scopul acesta. De aceea a răsărit gândul că revista Sinodului să-și ia un drum ceva mai teoretic, ceva mai cărturăresc, să fie un ogor de cercetări mai adânci și mai amănunțite.

Și a pornit revista pe drumul acesta și a ținut și el peste 10 ani. A fost al patrulea răstimp de dăinuire a ei.

Iar acum, cu un Patriarh nou în fruntea Bisericii noastre, cu îndrumările sale de bărbat încercat, cu dorul de a face revista cât mai folositoare pentru preoțime, — ea pornește pe al cincilea răstimp. Revista nu va înceta a fi ogor de cercetări teologice, pe un câmp mai larg, dar va căuta să fie, cât se poate mai simțit: și revistă de îndrumări practice dar și de cunoaștere amănunțită despre tot ce se dobândește pe ogorul de lucru al ei.

Ea nu va fi revistă numai pe o pârție, ci va căuta să răspundă mai multor trebuințe. Nu va fi cu grijă numai de bunul ei nume, ca revistă de cercetări alese și prețuită ca atare peste graniță, ci și de a răspunde nevoilor vii ale preoțimii.

Azi, pe ogorul nostru bisericesc, se îndeplinește o muncă și se fac încercări cum nu s'a pomenit în alte vremuri. Odinioară, osteneala preoților era mai mult pe un singur calapod. Ei știau treburile liturgice, și împlineau cu ele nevoile pastorale.

Astăzi viața este cu totul altă. Preotul trebuie să facă față unor nevoi cu mult mai deosebite. Acestea îl silesc să facă încercări la care preotul de odinioară nu se gândea, că nu avea nevoie.

Din pricini de acestea, au răsărit preoți care fac adevărate minuni, care duc lupta cea bună cu mijloace de născocire dela ei. În Biserică se folosesc mijloace de lucru din cele mai frumoase și mai rodnice. Ele ne umplu de fericire, când le privim.

De unde să afli despre acestea? Uneori găsești vești despre ele în foi răzlețe, dar nu în tipăriturile trainice bisericesti.

Apoi atunci să rămâie unele ca acestea necunoscute? Ar fi un păcat. Ar urma să trecem cu ușurință peste mari vrednicii duhovnicești răsărite între noi.

Având acestea în vedere, Î. P. S. Patriarh Nicodim a fost de părerea că revista trebuie să facă loc pe pag-

nile ei faptelor alese ale slujitorilor Altarului, pentru ca toți să le cunoască și să le urmeze. Prin aceasta, revista va dobândi o trăsătură mai practică și mai vie. Dând pilde și îndrumări pe albia aceasta, ea nu va înceta de a fi credincioasă țintei ei dela început: aceia de a sluji preoțimii ca organ din care să-și culeagă cunoștințe și temeieri pentru lucrul lor pastoral.

Revista s'a înființat pentru scopul acesta și trebuie să se ție de el. Deci, în acest al cincilea răstimp al ei, ea se pornește încă odată cu hotărîre să-și urmeze drumul ei din vechi. De aceia va urma cu grijă această cale, spre care o cheamă acum din nou glasul de Cărmuitor peste toată orânduirea noastră bisericească a Înalt Prea Sfințitului Patriarh D. D. Nicodim.

Se înțelege, revista nu va putea fi nici numai un buletin al celor ce se petrec pe ogorul duhovnicesc. Ea nu încetează a fi un steag pentru gândirea creștinească. Ba încă va fi aceasta în rândul întâi, fiindcă gândirea este îndrumătoarea lucrărilor. De aceia nu va lipsi de pe paginile ei scrisul despre cugetările bune sau rele care-și deschid drum în lume, pentru a întări și a lăuda pe unele, pentru a învăța la fereală de altele. Ea va împlini prin aceasta și nevoile teoretice și practice și va răspunde astfel chemărilor vieții duhovnicești în tot largul lor.

Cunoașterea și lucrarea vor fi țintele ei. Va îndruma să știm ce trebuie și cum trebuie, pentru a putea și lucra cum se cuvine și cum e nevoia clipei de acum.

Prilejurile de lucru sunt foarte multe. Ele sunt și cu totul altele decât le-au cunoscut preoții de mai nainte. Pentru aceia ne trebuie o cunoaștere deplină, ca să și putem lucra din plin.

Cu aceste gânduri și cu aceste doruri, revista Sfântului Sinod pășește în al cincilea răstimp de viață al ei, sub noua păstorie a Înalt Prea Sfântului nostru Patriarh Nicodim. Acum făcă-i Dumnezeu parte de toate prilejurile fericite, pentru a împlini sarcinile puse asupra ei și a răspunde chemărilor nouă ale clipei de față! Amin.

Arhim. *SCRIBAN*

Patriarhia Română și Biserica Anglicană

Împărțirile geografice și credințele politice noi europene, isvorite din involburările sângeroase ale războiului mondial dintre anii 1914-1918, a situat Biserica ortodoxă română pe un plan principal în Ortodoxie. Era o consecință firească nu numai a numărului mare de credincioși ortodocși ai ei (peste 13 milioane suflete) după împlinirea idealului național: înfăptuirea „României Mari“, dar și al dezvoltării științei teologice cultivată prin seminarii, Academii și Facultăți teologice, ce a luat un avânt considerabil, cum era și natural într'un Stat creștin ortodox. Grație acestei dezvoltări, cuvântul ei autorizat în materie de credință ortodoxă și a domeniilor înrudite, a fost totdeauna cerut și luat în seamă de celelalte Biserici ortodoxe surori. Grație acestei situații, cu concursul tuturor Patriarhiilor ecumenice și al întregii Ortodoxii, Biserica ortodoxă română a fost înălțată la rangul de Patriarhat în anul 1925.

În permanentă legătură canonică a fost cu celelalte Patriarhii ecumenice, pe care le-a ajutat cum a putut mai bine în situațiile grele în care erau puse de guvernele țărilor necreștine sau neortodoxe în care se află scaunele lor, revanșându-se astfel de ajutorul spiritual pe care l-a avut din partea acestora în vremurile de grea cumpănă dinaintea întemeierii Statului român. În permanentă legătură spirituală cu celelalte Biserici ortodoxe naționale, fie autocefale sau nu, intervenind în mod prietenesc, ici pentru ca unele să-și capete autocefalia, dincolo ajutând pe altele să se organizeze, prestigiul ei a crescut pe nesimțite. Nu este cazul să se exemplifice cu amănunte pentru că nu este nevoie și nici momentul.

Legăturile strânse spirituale și canonice cu Patriarhiile și Bisericile ortodoxe naționale, n'a oprit însă Patriarhia română de a lua și ține contact — atunci când a fost ocazia — cu alte Biserici neortodoxe, în scopul de a se crea acea atmosferă prielnică pentru discuții teologice în vederea reunirii Bisericilor, pentru care ne rugăm la toate slujbele noastre divine.

Între aceste Biserici neortodoxe cu care a luat și ține legături, este și Biserica anglicană la care se vedește o deosebită dorință de revenire la izvorul curat al Ortodoxiei, de care a despărțit-o ambiții omenești și vitregia timpurilor. Dorința aceasta a Bisericii anglicane nu este nouă. Ea datează cu mult înaintea războiului mondial (1914-1918). Ba încă — după câte știm — legăturile ei cu marea Biserică rusă erau foarte avansate, însă totul a rămas fără rezultat practic din cauza urmărilor numitului războiu.

După 1918 având dorința vie de a intra în ecumenicitate, s'a adresat Patriarhiei ecumenice din Constantinopol pentru recunoașterea hirotoniilor anglicane și interccmuniune. Patriarhia ecumenică, pe cale de corespondență, a cerut la toate Patriarhiile și Bisericile autocefale să-și spună cuvântul, deci și Bisericii autocefale ortodoxe române. Aceasta s'a întâmplat în 1922. Răspunsul nostru, care nu-i cunoșteam direct, a fost hotărîrea Sfântului Sinod din anul 1924, comunicată la Constantinopol în 1925 și care în rezumat sună astfel: a). Din punct de vedere istoric n'ar fi piedică a se recunoaște continuitatea apostolică a hirotoniilor anglicane; b). Dar din punct de vedere dogmatic, validitatea lor atârnă de însăși Biserica anglicană și anume de faptul, dacă acea Biserică consideră hirotonia ca Taină (sacrament) sau nu. Astfel pusă problema de Sinodul românesc, a fost comunicată Bisericii anglicane, de Patriarhia ecumenică din Constantinopol.

Răspunsul acesta considerat ca foarte logic, despre o confesiune pe care n'o cunoștea, a făcut obiectul principal al conferinței episcopilor anglicani ce s'a ținut în anul 1930, la Lambeth-Palace din Londra, și a fost discutat sub numele de „Teza română“.

În urma acestei conferințe a episcopilor anglicani, unele Patriarhii și Biserici ortodoxe au recunoscut valabilitatea hirotoniilor anglicane, fapt comunicat nouă de Patriarhia ecumenică din Constantinopol. Neapărat că Patriarhia română s'a sesizat de acest fapt și s'a gândit să numească o comisiune de ierarhi și profesori de teologie încercați, care să studieze problema hirotoniilor anglicane în lumina rezultatului conferinței dela Lambeth din 1930.

Primatul Angliei aflând despre aceasta, ne-a propus să trimită o delegație specială la București, care să dea

toate informațiile necesare în mod direct, fără intermediari.

Propunerea fiind primită de Patriarhia română, în 1935 a avut loc la București conferința știută, al cărei rezultat a fost surprinzător de bun¹. Comisiunea română a recomandat recunoașterea validității hirotoniilor anglicane, iar Sfântul Sinod a omologat această propunere, comunicând atât Patriarhiei ecumenice din Constantinopol cât și Bisericii anglicane, că omologarea devine definitivă după ce și autoritatea supremă a Bisericii anglicane va ratifica concluziile delegației sale la București, relativ la sacramentul hirotoniei cu toate momentele sale cuprinse în doctrina Bisericii ortodoxe.

Deocamdată acele concluzii au fost ratificate de Convocațiunile (Sinodul episcopilor și al clericilor și mirenilor) celor două Arhiepiscopii ale Angliei, de Canterbury și de York. Se așteaptă acum ratificarea lor și de Conferința episcopilor anglicani din toate părțile lumii, care urma să se țină în Londra la Lambeth-Palace anul acesta, dar care nu știm dacă se va mai ține din cauza evenimentelor actuale.

Din această Conferință română-anglicană au ieșit atâtea lucruri bune. Întâiu o clarificare în sens ortodox a credinței anglicane în ce privește preoția, sfânta Euharistie, sfintele Taine în general, tradiția și justificarea. În al doilea rând, legăturile de comunicare directă și prietenie reciprocă, ambele foarte folositoare pentru idealul urmărit și de noi și de ei: reunirea Bisericilor.

Prietenia și apropierea aceasta — departe de a ne înjosi sau de a ne face să pierdem curățenia Ortodoxiei pe care o avem chiar dela începutul erei creștine, aduce servicii extrem de mari atât pentru cauza ortodoxă în general, cât și pentru noi Români în special.

Pentru Ortodoxie în general, pe deoparte că i se recunoaște și i se prețuește curățenia credinței păstrată neschimbată așa după cum ne-a fost predată de Mântuitorul și sfinții Săi Apostoli și transmisă prin sfinții Părinți, nealterată de credințe streine sau ambiții personale omenești; iar pe de alta, că se menține trează printre Anglicani acea dorință vie pentru revenirea în sânul ecumenicității.

1. Vezi mersul pregătirilor și rezultatul, în lucrarea: „Conferința română ortodoxă-anglicană”, editura Institutului Biblic din 1938.

Câtă simpatie pentru Ortodoxie am constatat personal în timpul cât am călătorit prin Anglia în cursul anului 1938, unde am găsit atâtea asociații de preoți, de teologi și de mireni, toate aspirând către același ideal: reunirea Bisericilor, e greu de spus în câteva rânduri. Desigur că va mai trece mult timp până la îndeplinirea acestui ideal, însă încetul cu încetul — cu ajutorul Domnului — va deveni o realitate.

Pentru Patriarhia română, în special, legăturile acestea de prietenie cu Biserica anglicană au o deosebită însemnătate. Prin felul cum s'au pus problemele de către Sfântul nostru Sinod, prin felul cum au decurs discuțiile la Conferința dela București din 1935, cu rezultatele ei, ne-am făcut cunoscuți în toată lumea anglicană, care se întinde în toate părțile globului pământesc, și prin ea la diferitele mici Biserici ortodoxe din țări îndepărtate, care ne cer sprijin prin trimiterea de misionari și de lucrări religioase chiar în limba română.

Dar ce însemnează interesul nostru particular pe lângă interesul general al Ortodoxiei? Ortodoxia nu trebuie să se închidă între ziduri chinezești. Evanghelia s'a propagat la toată zidirea, și la iudeu, și la elin și la alte feluri de păgâni, chiar și la cei mai protivnici. Mântuitorul a stat de vorbă cu samarineanca, cu vameșii și păcătoșii, a intrat în casa lor și a ospătat cu ei, arătându-le calea, adevărul și viața. Dacă lucrurile stau așa, dacă acesta este exemplul Mântuitorului, atunci cum am putea noi să rupem orice punți de legătură între noi și alte Biserici creștine dar neortodoxe? Oare misionarismul Bisericii ortodoxe s'a încheiat, ca să ne închidem ca într'un turn de fildeș și să nu stăm de vorbă, sau să tratăm cu indiferență sau mai rău pe acei ce vor să vie în legătură cu noi? Nu, hotărît că nu. Calea este cea pe care o urmăm, adică a prieteniei izvorită din dragoste, ca fiind recomandată de însuși Dumnezeu nostru Mântuitor. Oare nu ne rugăm noi totdeauna în biserică pentru „unirea credinței și împărtășirea Sfântului Duh“, ori de câte ori aducem Sfânta Jertfă liturgică?

Acestea sunt gândurile ce călăuzesc pe Înaltul nostru Stăpân, D. D. Dr. Nicodim, actualul Patriarh al României, care, fără să se abată cu o iotă sau o cirtă dela dreapta credință ortodoxă și dela cele stabilite de Sfântul Sinod al Patriarhiei române, înțelege să păstreze legăturile de bună prietenie cu Biserica anglicană, pentru ai cărei conducători

are toată prețuirea. Numai grație acestor raporturi idealul reunirii Bisericilor poate fi întrezărit ca o realitate de viitor, iar până atunci multe foloase se pot trage dintr'o asemenea prietenie, pentru creștinătate și pentru întreaga omenire.

Dacă Bisericile n'ar fi fost separate prin ambiția oamenilor și ar fi lucrat mână în mână, oare n'ar fi fost posibil să se evite măcelul războiului actual? Cred că da. Dar așa, împărțite, fără o legătură strânsă între ele, ba mai mult, urându-se una pe alta, nu pot să formuleze acel „Nu“ categoric la ambițiile cutărui sau cutărui conducător politic, ambiții care ridică popoarele unele contra altora. Duh de pace, duh de dragoste creștină trebuie să existe între Biserici, iar nu alte duhuri cari aduc distrugerea. Dacă Bisericile nu pot avea pace și dragoste între ele, cum ar putea să o semene între popoare?

Pe baza legăturilor de prietenie între Patriarhia română și Biserica anglicană, Î. P. S. Patriarh Nicodim al României a putut să vină în ajutorul Patriarhiei din Ierusalim, acum de curând, prin intermediul Primatului Angliei.

Și iată cum:

Încă din anul 1936 fusese ales ca Patriarh de Ierusalim P. F. Sa Timotheos. Din cauza unor neînțelegeri locale — care nu ne interesează — Guvernul Mării Britanii, sub al cărui protectorat se află Palestina, din motive de siguranță de ordin politic, nu dăduse decretul de recunoaștere a alegerii sale nici până în Iunie 1939 și lucrurile stăteau într'un provizorat dăunător bunului mers al Patriarhiei. Stăruințe s'au depus și din Palestina și de aiurea, pentru recunoașterea acestei alegeri, dar fără vreun rezultat. Cu ocazia investirii noului Patriarh al Alexandriei și Papă al întregului Orient, Christofor II, Consulul general al României din Alexandria i-a prezentat felicitări din partea Guvernului român și Patriarhiei române, dându-i ca dar din partea noastră un exemplar din Biblia românească tipărită cu aprobarea Sfântului Sinod în 1936. Cu acea ocazie, numitul Patriarh și-a manifestat dorința unei interveniri din partea noastră pe lângă Guvernul englez ca să se obție mai de grabă și să nu se mai amâne recunoașterea alegerii Patriarhului Timotheos al Ierusalimului.

Aducându-i-se la cunoștința Î. P. S. Sale D. D. Dr. Nicodim, Patriarhul României, această dorință, Î. P. S. Sa

a adresat Arhiepiscopului de Canterbury Dr. Cosmo Lang, Primatul Angliei, în 31 Iulie 1939, deci în prima lună după alegerea Sa ca Patriarh, scrisoarea următoare :

În baza legăturilor de apropiere ce s'au înnodat în ultimul timp între Biserica Ortodoxă Română și Biserica Angliei, grație clarificărilor Conferinței dela București din anul 1935, ne luăm îngăduința de a Vă adresa această scrisoare frățească. Este vorba de Patriarhatul din Ierusalim. Vă este cunoscută alegerea încă din anii trecuți a noului titular în scaunul patriarhal din Ierusalim, în persoana Prea Fericirii Sale Timotheos, căruia nici până în prezent nu i s'a acordat agrementul regal al Mării Britanii, sub al cărei protectorat se află Palestina. Nu cunoaștem motivul acestei întârzieri, dar ținem să Vă înștiințăm, că în jurul acestui fapt iau naștere diferite sunuri asupra intențiunilor Marii Britanii față de Ortodoxie în general, și față de locurile sfinte dela Ierusalim în special, sunuri cărora noi de altfel nu le dăm nici o importanță.

Totuși, pentru a se pune capăt acestei situații de provizorat, precum și sunurilor ce-și fac drum în jurul ei, mai ales că, — după cum bine cunoașteți — și în presa engleză s'au ridicat deseori glasuri în acest sens, Vă rugăm stăruitor să folosiți influența Voastră considerabilă pe lângă Onor. Guvern și Coroana Marii Britanii, spre a acorda cât mai curând cuvenitul decret regal de recunoașterea alegerii Prea Fericitului Timotheos ca Patriarh al Ierusalimului.

Cu salutări întru Domnul Hristos.

PREȘEDINTE-PATRIARH

† NICODIM

La aceasta a primit următorul răspuns :

LAMBETH-PALACE S. E.

25 August 1939

Î. P. S. Sale Patriarhului României

Am primit scrisoarea Voastră din 31 Iulie. Eu sunt la curent cu toate circumstanțele în legătură cu alegerea patriarhului de Ierusalim. Deplâng cu toată serioșitatea amânarea ce s'a făcut. Circumstanțele nu s'au datorat în niciun caz vreunei indiferențe din partea Guvernului bri-

tanic față de cererile și drepturile Bisericii ortodoxe din Palestina, ci, parte negocierilor dificile dintre sinodul acelei Biserici cu o parte din membrii laici ai ei, iar mai mult datorită recenteii situații, turbure din nefericire, în Palestina. Eu am făcut în trecut și voiu continua a face, orice efort pentru a determina Guvernul englez, atât în această țară (Anglia) cât și în Palestina, a grăbi formalitățile și a confirma alegerea Patriarhului.

Cu privire la nemulțumirile la care faceți aluzie în scrisoarea Voastră, dați-mi voie să adaog că am destule motive să cred că Guvernul britanic este doritor ca pe orice cale să protejeze sfintele locuri din Ierusalim.

Vă asigur că sunt al Vostru credincios frate întru
Hristos.

COSMO CANTUAR

Am să fiu de cuvânt să intervină, căci în scurt timp după aceasta, recunoașterea și confirmarea alegerii Patriarhului de Ierusalim Timotheos a devenit fapt îndeplinit. Dovada lat-o că relese din următoarea scrisoare adresată domnului Marcu Beza, Consulul român din Ierusalim:

PATRIARHIA GRECO-ORTODOXA
IERUSALIM

Scumpe și iubite fiu întru Domnul,

„Îți sunt recunoscător pentru bunele felicitări pe care mi le ai trimis atât în numele D-tale, cât și în acel al Guvernului român, cu prilejul recunoașterii și confirmării alegerii mele drept Patriarh al Preasfântului Apostolic și Patriarhal Tron al Ierusalimului, printr'un Înalt Berat al M. S. Regelui.

Aș fi mulțumit dacă ai binevoi să transmiți mulțumirile mele Guvernului român, dimpreună cu binecuvântarea mea părintească și ruga mea pentru progresul, prosperitatea și fericirea națiunii române.

Rugând pe Atotputernicul Dumnezeu să te binecuvînteze pe D-ta și pe poporul român, rămân cu cele mai bune urări și asigurarea celor mai distinse considerațiuni, al D-tale cu credință.

† TIMOTHEOS

Ierusalim, 12/25 Octomvrie 1939

Iată cât de mari pot fi foloasele unei prietenii între Bisericile lui Hristos chiar și până la unirea dogmatică.

Dacă vicisitudinile vremurilor și greșelile ori ambițiile oamenilor din alte timpuri le-au despărțit, apoi datorită noastră a celor de azi este să căutăm pe calea prieteniei și dragostei creștine să ne cunoaștem reciproc, să ne apropiem și să luptăm pentru refacerea unității Bisericii lui Hristos.

Acest gând este scump actualului Patriarh al României Î. P. S. D. D. Dr. Nicodim, care, stând tare pe poziția ortodoxă, speră ca prin prietenie binevoitoare și dragoste evanghelică să ducă un pas mai departe lucrarea începută în legătură cu Biserica anglicană. Și trebuie să se știe de toată lumea, că împreună cu Î. P. S. Sa este întreaga Biserică ortodoxă română cu Sfântul său Sinod, care își menține hotărîrea sa din 1935, așteptând ca la Conferința viitoare a Episcopilor anglicani să se adopte rezultatul Conferinței de la București din 1935, fapt care ar fi epocal în istoria nu numai a Bisericii anglicane, ci și a întregii creștinătăți de după schismă.

Și dacă, în această revistă, au fost strecurate prin surprindere, fără știrea întregului Comitet de direcție, unele lucruri regretabile la adresa Anglicanilor, trebuie să se știe că ele sunt păreri personale cari n'au fost autorizate și nici nu sunt aprobate de forurile conducătoare ale Patriarhiei române, sau de opinia publică ortodoxă română, cari stau neclintite din punct de vedere dogmatic pe poziția trasată de Sfântul Sinod al Bisericii ortodoxe române în 1935, păstrând prietenie Bisericii anglicane, prețuire și dragoste evanghelică membrilor ei, singurele căi prin cari posibilitatea cunoașterii reciproce și împărtășirea dela isvorul curat al credinței adevărate poate duce la acel postulat pe care-l strigăm la oficierea fiecărei Sfinte Liturghii: *Să iubim unii pre alții, ca într'un gând să mărturisim pre Tatăl, pre Fiul și pre Sfântul Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită.*

Pr. GH. VINTILESCU
Directorul Sf. Sinod

În toiul iernii

— Grija de monastiri a Î. P. S. Patriarh Nicodim —

Bunul gospodar, încă din timpul iernii, când totul doarme în natură sub pătura albă a zăpezilor, își face planurile și și orânduiește buna conducere a tuturor treburilor cari încep să izvorască de sub ghețarii iernii odată cu creșterea luminii și izbăvirea de gerul cel cumplit...

Î. P. S. Patriarh Nicodim a chemat mai întâi la scaunul de reședință a Î. P. S. Sale, pe toți stareții și starețele celor 24 de monastiri din Eparhia Ungro-Vlahiei. Și așa, încă dela începutul acestui an, în ziua de 17 Ianuarie, când Biserica prăznuește pe Sf. Antonie cel Mare, a căutat să cunoască și să facă cunoscut toate bunele orândueli pe calea cărora pășind monahii, vor spori nu numai cu numărul anilor, dar și cu virtuți și viață îmbunătățită, care va aduce un spor de slavă la capitolul cel mare al prestigiului acestei sfinte Biserici.

Și cu smerenia în gând și în toate acele frumoase planuri de viitor, Î. P. S. Nicodim a început prin a mărturisi unele ca acestea :

„V'am chemat ca să vă cunosc nevoile și izbândirile, dar în acelaș timp, și Prea Cuvioșile Voastre să cunoașteți vederile mele cu privire la buna propășire pe căile prezentului și ale viitorului, a frumoaselor noastre așezăminte monastirești...

Este știut lucru că regulile cele bune ale vieții monastirești nu încep dela mine. Ele își au obârșia încă din primele veacuri ale vieții creștine. Ceeace caut eu să fac însă, nu e decât să le înfățișez ca pe niște căi sigure de propășire în viitorul care îl avem veșnic înainte...

Deocamdată să căutați să tămăduiți lipsurile cari m'au izbit în vizitele canonice pe cari le-am făcut la câteva monastiri din jurul Bucureștilor, începând mai ales cu Cernica.

1. Petrecerile vizitatorilor în monastiri să înceteze, ori care ar fi persoanele cari ar dori să facă acest lucru. Mo-

nastirile au fost făcute de ctitori, ca aşezăminte în care pururea să se slăvească Dumnezeu prin rugăciuni şi cântări sfinte. Aceste petreceri stingheresc apoi pe călugări în chemarea lor, iar pelerinii, cari au venit din evlavie, sunt scandalizaţi şi îndepărtaţi.

2. Limpezimea văzduhului duhovnicesc începe a fi observată dela râvna care se vede în curăţenia bisericilor, chiliilor şi a întregii gospodării. Sărăcia nu poate scuza murdăria. Lenea nu e ortodoxă...

3. Viaţa monastirească să se desfăşure în o bogată activitate, în cea mai bună orânduială. Fiecare călugăr să fie un cetăţean bun, şi ceva mai mult, un fiu devotat al monastirei în care trăeşte. Stareţii să orânduiască toţi călugării în ascultări, pe grupe, fiind fiecare supus şefului echipei sale. Exemplul dela Monastirea Neamţu, să se urmeze de toţi. Acolo toţi călugării şi fraţii fac parte din una din cele zece grupe ale serviciilor: la biserică, tipografie, cancelarie, economat, grădină, etc.

4. Primirea oaspeţilor să se facă cu toată dragostea, împodobită cu toată cuvioşia. Abraam, primind pe cei trei oaspeţi, fără să ştie, a primit pe Dumnezeu în trinitatea Lui... Vizitatorii cari vin, să fie cuceriţi de dragostea voastră cea sfântă, mângâind pe cei credincioşi, cucerind chiar pe duşmani şi îmbunând pe cei înrăiţi...

5. Cetirile duhovniceşti să fie temelia de progres a vieţii voastre călugăreşti. Înţelepţiţi-vă sufletele cu învăţătura cea sfântă, şi îmbărbătaţi-vă în chemarea voastră prin pilda sfântă a monahilor celor străluciţi"...

Aceste sfaturi, cu nenumărate pilduiri şi desfăşurări, le-a înfăţişat ca pe un vast program, pe care l-a expus Î. P. S. Nicodim cu o deosebită căldură sufletească în timpul celor trei ore de întreţinere duhovnicească. A fost mai mult decât o conferinţă! Un ospăţ duhovnicesc, atât de bogat, încât poate să hrănească sufletele pentru un an de zile, ba ceva mai mult, pentru o viaţă, aducând propăşire în viaţa aşezămintelor şi a călugărilor.

* * *

Nu mult după aceasta, în ziua de Duminică 28 Ianuarie, când se prăznuieşte un alt sfânt şi strălucit călugăr — Sf. Efrem Sirul — Î. P. S. Patriarh Nicodim păşia trep-

tele paraclisului monastirii Căldărușani, tocmai când se citeau cuvintele dragostei biruitoare a Sf. Apostol Pavel :

„Cine ne va despărți de dragostea lui Hristos? Au necazul, sau strâmtoarea, sau prigonirea, sau foamea, sau golătatea, sau primejdia, sau sabia?...

Dar toate acestea le biruim cu puterea Celui ce ne-a iubit. Căci sunt încredințat, că nici moartea, nici viața, nici îngerii, nici începătoriile, nici puterile, nici cele de față, nici cele viitoare, nici înălțimea, nici adâncimea, nici altă făptură oarecare nu poate să ne despartă de dragostea lui Dumnezeu cea în Hristos Iisus, Domnul nostru“. (*Rom. VIII, 35—39*).

La aceste toate, aș îndrăzni să adaug, că, „nici gerul năpraznic al iernii“, „nici depărtările“, nu pot stăvili dragostea în Hristos a unui ierarh față de așezămintele și fiii săi duhovnicești. Și așa, cu evlavie și cu multă dragoste sufletească, Î. P. S. Patriarh Nicodim a ascultat sfânta Liturghie în paraclisul Sf. Monastiri Căldărușani, care răsună de glasuri cuvioase și de cântecele argintii ale elevilor școlii de cântăreți, de curând mutată din București în acea monastire.

După sfânta slujbă a vizitat pe P. S. Episcop Sava de Grodno, refugiat din Polonia la noi. P. S. Sale, încă dela începutul refugiului la noi, i-a arătat toată dragostea în vorbă și prin faptă. Despre P. S. Sa, voi scrie în altă parte.

La ora mesei, când toți elevii ospătau în sufrageria cea mare a ctitorului Matei Basarab, Î. P. S. Patriarh Nicodim a fost de față, binecuvântându-le masa și interesându-se de aproape despre felul cum sunt îngrijiți. Și după acest ales prânz, Î. P. S. Sa a ospătat duhovnicește pe elevii acestei școli, arătându-le gândul și fapta dragostei deosebite ce o are față de această școală, pe care a instalat-o în palatul unui voevod, și în una din cele mai mari monastiri din Eparhia Ungro-Vlahiei.

„V'am mutat dela București aici, pentru o deosebită pregătire sufletească, care dorim să v'o dăm, pentru slava slujbei voastre de cântăreți.

Mai întâi să ajungeți să cunoașteți foarte bine rânduiala sfintelor slujbe și însemnătatea lor. Apoi să știți toate frumusețile cântării noastre bisericesti cu toate nuanțările cele

alese ale ei... Toate acestea le puteți cunoaște în monastiri, unde se păstrează cu sfințenie ; aici puteți învăța și teoria și practica acestor slujbe. Apoi tot aici să aveți grijă să învățați și cetirea aceea frumoasă care izvorăște din inimă... Și în acelaș timp, să dați toată atenția și corurilor bisericești, încât fiecare să ajungă să poată forma și conduce un cor bisericesc.

În al doilea rând, doresc ca educațiunea voastră să fie completată și cu aceea care formează pe niște fruntași gospodari ai satelor noastre. Să ajungeți să fiți buni pomicultori, buni horticultori și buni prisăcari. Să știți să împodobiți și să vă înzestrați grădinile voastre cu pomi, zarzavaturi, și flori. Apoi curțile bisericilor și ale cimitirelor să le faceți să fie cele mai frumoase grădini ale satului. Și această osteneală voi face să fie răsplătită și cu bani din bugetele parohiilor, iar mai apoi din veniturile acelor livezi. Și în sfârșit, satele noastre având la îndemână priceperea voastră și pepinierele voastre, vor cumpăra dela voi hultoane de tot felul. Și așa veți ajunge să schimbați fața satului, împodobindu-le și înzestrându-le cu livezi; sporindu-vă în acelaș timp și viața voastră.

Pentru a învăța toate acestea: cântările cele mai frumoase, care-s în timpul sărbătorilor Crăciunului și ale Paștelor, și pentru a cunoaște toate lucrările pomiculturii și ale grădinăriei, va trebui ca să renunțăm la vacanțele de iarnă, de primăvară și de vară, având numai o lună de concediu, în Septemvrie...

Copii, purtați-vă cu toată cumințenia și vrednicia, pentruca să vă puteți bucura din plin de toată dragostea cea creștinească pe care o arată Biserica față de voi, și de viitorul vostru..."

Toți elevii, cu inimile inflăcărâte de dragostea Patriarhului Bisericii noastre, au cântat cu sufletele vibrând de bucurie: *Pre Stăpânul și Arhiereul nostru, Doamne, păzește-l întru mulți ani fericiți.*

La ospățul frățesc al Î. P. S. Patriarh Nicodim cu P. S. Episcop Sava de Grodno, la care a luat parte și P. S. Galaction Silistreanu, observând Î. P. S. Sa că frumoasa casă a mitropolitului Ghenadie Petrescu e fără podoba bogată și prețioasă pe care a avut-o, o parte din lucruri fiind depozitate la muzeu, iar altele au fost însușite

de anumite persoane, a dispus ca din nou toate să fie aduse la locul lor, respectându-se întru totul actul ctitoresc.

La ora 3 după ameză, ospățul duhovnicesc a început din nou, de astă dată luând parte la el toți călugării și frații monastirii, ca la șazeci de persoane.

P. C. Stareț, Arhim. Atanasie Dincă, în cuvinte alese și adânc simțite, mărturisește bucuria reînvierii monahismului românesc, având ca Patriarh pe Î. P. S. Nicodim, ierarh ieșit din rândurile monahismului și care pe unde a fost a ctitorit slava monahismului moldovenesc...

Și de data aceasta, Î. P. S. Nicodim a vorbit călugărilor vreme de un ceas. Dar de unde ei s'ar fi așteptat poate la muștrări, având în vedere această vizită nevestită și în toiu iernii, iată că stăpânul lor le-a vorbit prietenește, sfătuindu-i și îndrumându-i pe căile cele bune.

„Am venit aici să fac o vizită P. S. Episcop Sava, și să cunosc traiul îndeaproape al Cuvioșilor Voastre... Atât din vizita din vara trecută, cât și acum, lipsurile și nevoile m'au întâmpinat de cum am intrat pe poarta acestei sfinte monastiri... Dar cercetând de aproape bugetul acestui așezământ, am văzut că au fost și sunt posibilități de refacere... Poate că până acum n'au mers toate sumele la nevoile monastirii. Iată că hotărâsc, ca de-acum înainte, tot venitul monastirii nu va merge nicăiri în afară, ci totul va rămânea aici pentru restaurarea bisericilor, chiliilor, grădinilor acestei monastiri și îmbunarea vieții călugărești... Doresc ca această ctitorie a lui Matei Basarab să fie așa cum a dorit-o ctitorul-voevod. Să fie un altar sfânt și o grădină binecuvântată. Să faceți ca prin munca și rugăciunea Prea Cuvioșilor Voastre, toate să înflorească aici: viața cuvioasă și gospodăria monastirii.

Dumnezeu a pus pe primii oameni într'o grădină, pe care s'o muncească și s'o stăpânească... Iată, Cuvioșii Voastre ați venit să trăiți într'o așezare așa de frumoasă, faceți-o prin munca și rugăciunile voastre să fie un rai pământesc... Și așa fiecare pelerin care va veni pe aici, să cunoască, că voi sunteți vrednici de a stăpâni acest loc și aceste ctitorii voevodale...

Iată raiul pe care puteți să-l dobândiți încă de aici, prin rugăciunile și munca voastră de zi și noapte...

Prin aducerea școlii de cântăreți bisericesti la această sfântă monastire, v'am pus la îndemână încă o grădină

pentru viața voastră. Fiecare elev e ca și un pom, care până să aducă roade, are nevoie de o creștere deosebit de aleasă... Și în această grădină, fiecare Părinte să fie un ajutor al corpului profesoral, îndrumând cu sfatul, dar mai ales cu pilda pe acești copii... Și așa fiecare elev să plece împodobit sufletește de aici, înmânunchind florile virtuților creștinești cu dragostea față de monastire, din care le-a cules.

Doresc ca toate aceste sfaturi să le văd împlinite de fiecare, încât sporul vostru sufletesc și gospodăresc, să fie bucuria revederilor noastre cât mai dese...”

Toate aceste sfaturi, adăugate cu multe altele, au înviorat privirile și au înflăcărat ființa sărmanilor monahi, cari trăiau până acuma numai ca niște paznici ai bunurilor, cari nu îmbunau privirile și viața lor cu nimic...

La despărțire, fiecare monah a sărutat dreapta Părintelui lor, de câte trei și patru ori, pare că ștergându-și lacrămile, văzând cu ochii lor bucuria reînvierii de care pomenește starețul în cuvântarea sa.

Înainte de a pleca din monastire, a vizitat sălile de clasă și dormitoare școlii, rămânând deplin mulțămînt de felul în care destoinicul stareț, P. C. Arhim. Atanasie Dincă, a primit și așezat școala...

La despărțire, au răsunat în văzduhuri și glasul ctitorilor, prin sunetul clopotelor, buciurmînd bucuria reînvierii ctitoriei lor... Și așa, către înoptare, și în toiul iernii, a plecat încălzit sufletește și Patriarhul Țării, pe pârția albelor nădejdi de un viitor mai bun.

Protos. VASILE VASILACHE.

Schimbul de scrisori irenice

între Prea Fericitul Hristofor Patriarhul Alexandriei
și Înalt Prea Sfințitul Nicodim Patriarhul României

Legăturile bisericești dintre Țările Române și Patriarhia din Alexandria fac parte din acel lanț care ne-a unit atât de strâns în trecut cu întregul Răsărit ortodox, și care s'au înfățișat, în deosebi, prin sprijinul neprecupețit dat de Voevozii noștri întru susținerea bisericilor primejduite sau sărăcite de pe urma păgânilor cotropitori.

Mai lămurit, aceste legături se iveșc către sfârșitul veacului al XVI-lea și începutul celui următor, când pe scaunul Bisericii din Alexandria se urcară câțiva ierarhi cu adâncă știință de carte și care prin râvna lor izbutesc să ridice această Patriarhie la o înaltă viață duhovnicească și să desfășoare o spornică lucrare nu numai de propoveduire, ci și de chibzuită ocârmuire și agonisire. De atunci legăturile au durat neconținut și ele sunt des întâlnite mai ales prin mijlocirea unor mânăstiri de la noi pe care patriarhii de pe vremurile dobandiseră sub chipul de închinare, împreună cu tot avutul lor.

După secularizarea din 1864, precum era firesc, aceste legături au pierit aproape cu totul și ele nu s'au mai vădit decât prin făgașul scrisorilor de bună urare, care potrivit datinei, se schimbă cu prilejul unei noi alegeri sau în preajma sărbătorilor Crăciunului și ale Sf. Paște, între căpeteniile tuturor Bisericilor ortodoxe surori.

Și așa se urmează până astăzi. Mai puțin îndată după 1864, dar mai dese în vremea de acum, ele dovedesc totuși o apropiere duhovnicească și un schimb de gânduri neconținut între ierarhii acestor Biserici. S'a întâmplat însă, că anul trecut, la un răstimp doar de trei zile, atât Patriarhia din Alexandria, cât și Biserica ortodoxă română să rămână lipsite de ocârmuitorii lor firești, prin moartea celor doi patriarhi, Nicolae și Miron. Și este locul să arătăm aici că hârtia sinodală, care poartă semnătura cea de pe urmă a prea fericitului patriarh Miron, este telegrama trimisă în ziua de 4 Martie 1939, către Biserica din Alexandria, cu prilejul trecerii la cele veșnice a pururea pomenitului patriarh Nicolae. Cine știa însă, că peste trei zile numai, Biserica noastră avea să primească o telegramă așijderea din partea Bisericii din Alexandria, cu prilejul adormirii întru Domnul a prea fericitului patriarh Miron!

Dar, prin voia Atotputernicului Dumnezeu, a fost rânduit ca tot în aceeași lună, și doar la un răstimp de nouă zile, atât Biserica Alexandriei cât și Biserica ortodoxă română să-și aleagă pe noii lor ocârmuitori. Și astfel, către sfârșitul lunii Iunie 1939, în vreme ce clerul și norodul de acolo urca în scaunul sf. evanghelist Marcu pe învățatul și harnicul episcop Hristofor de Leontopolis, Marele Congres Bisericesc de la noi alegea Patriarh și Părinte duhovnicesc al Țării, pe Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicodim, cărturar vestit în tot Răsăritul ortodox și adânc osârduitor întru povățuirea turmei cei credincioase.

Următor fiind datinei și rânduelilor păstrate din vechime, îndată după urcarea în scaunul de Patriarh al Alexandriei, Prea Fericitul Hristofor a trimes Înalt Prea Sfințitului Patriarh Nicodim această scrisoare irenică :

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἀριθμ. 1734

ΝΙΚΟΔΗΜΩ

Τῷ Μακαριωτάτῳ Πατριάρχῃ Βουκουρεστίου καὶ Πάσης Ρουμανίας
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ

Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ Πάσης Ἀφρικῆς
ἀσπασμὸν ἅγιον ἐν Χριστῷ Σωτῆρι.

Γνωστὸν ἤδη ἐκ τηλεγραφικῶν ἐντεῦθεν εἰδήσεων τυγχάνει τῇ Ὑμετέρῃ ἀγαπητῇ Μακαριότητι, ὅτι τῇ 21ῃ παρελθόντος μηνὸς Ἰουνίου, ἐλέω καὶ εὐδοκίᾳ τοῦ Νυμφίου τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὑποδείξει δὲ Κλήρου τε καὶ Ααοῦ, ὡς καὶ κανονικαῖς ψήφοις τῶν παρ' ἡμῖν ἐνταῦθα Ἁγίων Ἀρχιερέων, ἐν Συνόδῳ συνελθόντων ἐν τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἱερῷ Ναῷ Σάββα τοῦ Ἁγιασμένου, ἐξελέγημεν Πρόεδρος τῆς Ἀγιωτάτης καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀλεξανδρέων. Ἀνηγγέλθη ἐγκαίρως Ὑμῖν καὶ ἡ τὴν ἐκλογὴν τῇ ἀμέσως ἐπομένη Κυριακῇ, ἦτοι, τῇ 25ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐπακολουθήσασα ἐν τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ αὐθις Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου γενομένη ἐνθρόνισις Ἡμῶν, ἐνθα ἐδοξάσαμεν ἐν Ἐκκλησίᾳ πολλῇ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν.

Διεδέχθημεν, ὡς γνωστὸν, ἐν τῇ Προεδρείᾳ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης τόν, Μαρτίου ἀρξαμένου τοῦ ἔτους τούτου, πρὸς Κύριον μεταστάντα καὶ ἐν σκηναῖς δικαίων ἤδη ἀναπανόμενον ἀοίδιμον Πάπαν καὶ Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Νικόλαον, ὅστις, καίτοι ἐπὶ τριετίαν μόνην ἐπατριάρχευσεν, ἐν τούτοις ἐπεδείξατο ἐπιμέλειαν, ἵνα καλῶς μὲν καὶ δολίως ποιμάνῃ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ Ποίμνην ταύτην, κατακολουθήσῃ δὲ τοῖς ἴχνεσι πολλῶν πολὺν τὸν ἔπαινον ἐν τῇ ὅλῃ Ἐκκλησίᾳ ἐχόντων

ἀγίων προκατόχων του. Ἔστω αἰωνία καὶ ἄληστος αὐτοῦ ἡ μνήμη.

Ἦδη διὰ τῶνδε τῶν Εἰσηγητικῶν ἡμῶν Γραμμάτων τὴν κατ' ἀρχαιοτάτην παράδοσιν τῆς μετὰ πασῶν τῶν Ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, καὶ δὴ τῶν Προέδρων αὐτῶν τῶν δοκούντων στύλων εἶναι, ἐν τῇ αὐτῇ κατὰ Χριστὸν πίστει, ἐλπίδι τε καὶ ἀγάπῃ ἐπικοινωνίαν ἐγκαινίζοντες, καὶ τὴν μετὰ τούτων πάντων ἀδελφικὴν συνεργασίαν ἐν τῇ διοικήσει τῆς ἐμπιστευθείσης ἡμῖν Ἀγιοτάτης ταύτης Ἐκκλησίας μετὰ πάσης προθυμίας ἐπιδιώκοντες, πρῶτιστα μὲν καὶ μάλιστα, καθ' ἣν ἔχομεν ὑποχρέωσιν ἐνώπιον τοῦ Μεγάλου ἡμῶν Θεοῦ καὶ Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας, δηλοῦμεν:

Ὅτι τὴν ἀγίαν καὶ ἀμόμητον ἡμῶν πίστιν τῆς Ὁρθοδόξου ἐν Ἀνατολῇ Ἐκκλησίας, ὡς ταύτην αἶτε ἀγία Γραφαὶ καὶ αἱ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀποστολικῶν χρόνων κατὰ καιρούς, εὐδοκίᾳ καὶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ συγκληθεῖσαι ἐν Νικαίᾳ τε καὶ ὅπουδῆποτ' ἀλλαχοῦ Οἰκουμενικαὶ καὶ Μεγάλαι Τοπικαὶ Σύνοδοι, καὶ οἱ μεγάλοι Φωστῆρες τοῦ στερεώματος τῆς Ἐκκλησίας ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι καὶ καθώρισαν, καὶ ἀνεότυξαν, καὶ ἐδίδαξαν, ἡμεῖς καθάπερ καὶ κατὰ τὴν εἰς Ἐπίσκοπον προχείρισιν ἡμῶν διεκηρύξαμεν, ἄνευ τινος ἐπιφυλάξεως ἔκτοτε καὶ μέχρι σήμερον, καὶ ὠμολογήσαμεν καὶ ὁμολογήσομεν, καὶ μαρτυρήσομεν, ἐάν δεήσει, ἐν τῷ μέλλοντι ὑπὲρ αὐτῆς.

Ὡσαύτως τὴν ἐνότητα ἐν τῇ παραδοθείσῃ ἡμῖν λατρεία τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς αὕτη διὰ τῶν αἰώνων ἐν τοῖς οἰκουμενικοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς κανόσιν καὶ ἐν κανονικαῖς διατάξεσιν, ἔτι δὲ καὶ ἐν τῇ πράξει τῆς ὅλης Ἐκκλησίας μέχρι ἡμῶν παρεδόθη καὶ τηρεῖται πανταχοῦ, καὶ ταύτην δηλοῦμεν, ὅτι, ὡς θεόπνευστον καὶ θεοπαράδοτον, καθὰ μέχρι τοῦδε διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Κυρίου, οὕτω καὶ ἐν τῷ μέλλοντι μετὰ τῆς προσηκούσης εὐλαβείας τηρήσομεν. «Τὰ ἀρχαῖα κρατεῖτω», ἐπέμενον μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐκάστοτε βοῶντες οἱ ἅγιοι Πατέρες ἐν τῇ διατυπώσει τῶν οἰκουμενικοῦ κύρους ἀποφάσεων αὐτῶν.

Ἔτι γενικώτερον βεβαιοῦμεν, ὅτι προθύμως πάννυ τηρήσομεν, τὸ ἐφ' ἡμῖν, τὴν ἐνότητα τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς αὕτη ἐνεφανίσθη πάντοτε ἐν ταῖς Οἰκουμενικαῖς καὶ Μεγάλαις ἢ μικραῖς Τοπικαῖς ἢ καὶ ταῖς ἐνδημούσαις Συνόδοις, ἔνθα οἱ θεῖοι Ποιμένες, Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ ἔγραψαν καὶ παρέδωκαν ἡμῖν Συνοδικούς Ὅρους καὶ Τόμους καὶ Κανόνας οἰκουμενικοῦ καὶ αἰωνίου κύρους. Καλουμένοι ἐν προσεχεῖ μέλλοντι, ὡς ἐστὶν ἐνδεχόμενον καὶ ὀρθὸν εἰς τοιαύτας ἀγίας Συνελεύσεις, ἡ Ἐκκλησία αὕτη, ὡς πάντοτε ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, συνέβαλλεν ὑπὲρ πᾶσαν πολλάκις ἄλλην Ἐκκλησίαν, οὕτω καὶ ἐν τῷ μέλλοντι βοηθήσει, δι' ὅσων νῦν διαθέτει δυνάμεων, εἰς τὴν ἀγίαν ταύτην προοπάθειαν τὴν ὅλην Ἐκκλησίαν.

Καὶ τῆς διὰ Γραμμάτων δὲ μεταξὺ τῶν Προέδρων τῶν κατὰ Τόπους Ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν ὁμιλίας τὴν χρῆσιν, ὡς ἀνέκαθεν, δσάκις δυσχερῆς ἐτύγχανεν ἢ σύγκλησις οἰασδήποτε Συνόδου, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἴθισται, βεβαιουῦμεν, ὅτι εὐχαρίστως καὶ τὴν συνέχειον ταύτης ἀποδεχόμεθα, καὶ ταύτη ἄνευ δισταγμοῦ κατακολουθήσομεν, καθόσον διὰ τούτων τῶν Γραμμάτων ἀποδέδεικται, ὅτι συντομώτερον καὶ προχειρότερον, πολλάκις, ἢ μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ γενικωτέρας φύσεως ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων συνεννόησις καὶ ἐνότης ἐξασφαλίζεται.

Οὕτω δὲ ἐπὶ τὸ τέλος τῶν εἰρηρικῶν ἡμῶν τῶνδε Γραμμάτων ἀχθέντες καὶ αὐτὴν αὔθις τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐνότητα ἐπιδιώκοντες τοῦτο καὶ μόνον τὸ ἐξ ἡμῶν φρονοῦμεν, ὅτι ἔχομεν ὑποχρέωσιν ἐπιῦ προσθῆναι. Ἡμεῖς μὲν ἐνταῦθα μετὰ παντός τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἱεροῦ Συλλόγου τῶν Ἀρχιερέων ὡς καὶ παντός τοῦ Κλήρου καὶ Λαοσυνδεδέποτε πανσόμεθα δεόμενοι τοῦ Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ τὴν τε Ἑμετέραν πεπνυμένην Μακαριότητα καὶ τὴν ὄλην ὑπὸ τὴν πνευματικὴν Αὐτῆς μέριμναν Ἐκκλησίαν διαφυλάττειν ἐν ὑγείᾳ καὶ φωτίζειν καὶ ἐνιοχῦειν, ἵνα ἐν τοῖς καλοῖς Ἑμῶν ἔργοις δοξάζεται ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν Οὐρανοῖς. Παρ' Αὐτῆς δὲ καὶ τῆς κατ' Αὐτὴν Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας συγχωσῆσαι πάντως Ἡμῖν ἢ Ἀδελφικὴ Αὐτῆς Περίνοια τὰς αὐτὰς ὑπὲρ ἡμῶν τε καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ Χριστωνύμου Λαοῦ ἀξιῶσαι δεήσεις τε καὶ ἰκεσίας ἀναφέρειν πρὸς τὸν φιλάνθρωπον ἡμῶν Θεόν, ἵνα καταξιώσῃ ἡμᾶς τὰς τε ἀναληφθείσας παρ' ἡμῶν ποιμαντικὰς ὑποχρεώσεις εἰς πέρας αἴσιον ἀγαγεῖν καὶ τὸ ἀγαπητὸν ἡμῖν ποιμνιον ἰδεῖν τῇ ἄνωθεν εὐλογία πεπληρωμένον, οὕτω δὲ δυνηθῶμεν πάντες καταστήσαι εἰς τὴν ἐπηγγελμένην ἡμῖν σωτηρίαν. Ἀμήν.

Ἐφ' ᾧ πόθῳ πολλῷ φιλήματι ἀγάπης κατασπαζόμενοι τὴν Ἑμετέραν ἀγαπητὴν Ἡμῖν Μακαριότητα διατελοῦμεν,

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ
τῇ 26ῃ Ἰουλίου 1939.

† ὁ Ἀλεξανδρείας ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ
Ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ Ἀδελφός.

PATRIARHIA ALEXANDRIEI
Nr. 174

Prea Fericitului NICODIM, Patriarh al Bucureștilor și al întregii României
HRISTOFOR

Papă și Patriarh al Alexandriei și întregii Africi,

Sărutare sfântă întru Hristos Mântuitorul.

Este cunoscut din știrile telegrafice de aici, iubitei Voastre Prea Fericii, că în a 21-a zi a trecutei luni Iunie, din mila și bunăvoința Mirelui Sfintei noastre Biserici, prin arătarea clerului și a poporului precum și prin voturi canonice ale Sfinților noștri Arhieri, care

adunându-se în Sinod, în sfânta biserică a lui Sava cel Sfințit din Alexandria, Ne-au ales Întâiul-Stătător al Prea Sfintei și Apostolice Biserici a Alexandriei. Vi s'a vestit la timp și înscăunarea Noastră care s'a făcut numaidecât, în Duminica următoare, adică la 25, aceeași lună, în sfânta biserică a Bunei-Vestiri a Născătoarei de Dumnezeu, din Alexandria, unde am preamărit în mijlocul binecredinciosului popor, numele Domnului și Mântuitorului Nostru că « căutat spre Smerenia Noastră.

Precum se știe, am urmat în proedria acestei Biserici pe adormitul întru Domnul, la începutul lunii Martie din acest an, și care se odihnește în sânurile dreptilor, pururea pomenitul Papă și Patriarh al Alexandriei Nicolae, care, de și a păstorit numai timp de trei ani, totuși a arătat râvnă, pe deoparte ca să povățuiască bine și cuvios această turmă ce i-a fost încredințată, iar pe de alta ca să meargă pe urmele multora din sfinții săi înaintași, prea lăudați de întreaga Biserică. Să fie veșnică și neuitată pomenirea lui.

Și acum, începând prin scrisorile noastre irenice, după cea mai veche tradiție, legătura cu toate Sfintele lui Dumnezeu Biserici și mai ales cu Întâii lor Stătători, care se socotesc a fi stâlpi, în aceeași credință, nădejde și dragoste întru Hristos, și urmărind cu toată bunăvoința frățească împreună-lucrarea cu toți aceștia, întru ocârmuirea Prea Sfintei Biserici ce ni s'a încredințat, mai întâiu și mai pre sus de toate, după îndatoririle ce avem în fața Marelui Nostru Dumnezeu și Mântuitorului Hristos, și în fața întregii Biserici, arătăm :

Că credința noastră sfântă și fără de greșală a Bisericii Ortodoxe de Răsărit, precum Sfintele Scripturi au orânduit-o și Soboarele Ecumenice și cele locale mari, cari s'au adunat după vremuri la Niceia sau în altă parte, încă din timpurile apostolice, prin bunăvoința și în numele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, au întemeiat-o, iar marii luminători ai firmanentului Bisericii întru Duhul Sfânt au învățat, precum și noi după hirotonia noastră de episcop, am declarat să mărturisim, fără nici o înlăturare de atunci și până astăzi și vom mărturisi și vom da dovadă pentru aceasta și în viitor, dacă va fi nevoie.

De asemenea declarăm și aceasta, că vom păstra cu evlavie cuvenită, ca inspirată și dată de Dumnezeu, după cum a fost până acum prin Harul Domnului, tot așa și în viitor, unitatea Bisericii Ortodoxe de Răsărit în slujba ce ni s'a încredințat, după cum aceasta dealungul veacurilor și până la noi a fost predată și se păstrează în dumnezeieștile și sfintele canoane ecumenice, în orânduelile canonice precum și în practica întregii Biserici. „Cele vechi să fie păstrate“,

îndemnau Sfinții Părinți cu înflăcărare, strigând de fiecare dată la formularea hotărîrilor lor, care aveau recunoaștere ecumenică.

Peste toate acestea, mai dăm încredințare că vom păstra cu mare râvnă în ce ne privește, unitatea uneia, sfinte, sobornicești și apostolești Biserici, precum ea s'a înfățișat întotdeauna la Sinoadele ecumenice și mari ori mici locale, sau la cele endemice, unde sfinții Păstori, Părinți și Dascăli ai Bisericii ecumenice, au scris în Duhul Sfânt și ne-au lăsat rândueli și tomuri și canoane sinodicești de autoritate veșnică și ecumenică. Fiind chemată Biserica aceasta într'un viitor apropiat, cum este cu puțință și drept, la asemenea sfinte întruniri, precum a contribuit în totdeauna din cele mai vechi timpuri, mai mult decât oricare altă Biserică, așijderea și în viitor va ajuta prin puterile pe care le are acum, la această sfântă străduință a întregii Biserici.

Și folosirea legăturii prin mijlocirea scrisorilor între Președinții Sfintelor lui Dumnezeu Biserici locale, precum în toate timpurile se obișnuște în Biserică, ori de câteori a întâmpinat greutăți adunarea oricărui fel de sinod, dăm încredințare că vom primi cu mulțumire și continuarea aceasta și o vom urma fără șovăire, cu atât mai mult cu cât prin aceste scrisori se dovedește că adeseori se asigură mai pe scurt și mai fără pregătire, înțelegerea și unirea dintre Biserici, asupra chestiunilor bisericesti de natură mai generală.

Așa dar, ajungând la sfârșitul scrisorilor noastre irenice și privind din nou această unitate a Bisericii, și singura cea din afara noastră, socotim că avem datoria numai la aceasta să ne gândim. Noi, de aici, cu toată ceata sfântă a Arhierilor precum și cu tot clerul și poporul, niciodată nu vom înceta să rugăm pe Arhipăstorul Hristos să păzească sănătos pe Prea Fericirea Voastră cea inspirată și întreaga Biserică aflată sub grija Voastră duhovnicească, să o lumineze și să o întărească, pentru ca prin faptele Voastre bune să fie slăvit Tatăl nostru cel din ceruri. Iar de la Voi și de la Prea Sfânta Voastră Biserică cerem să fim întru iertare deplină și prin gândul bun frățesc să ne învrednicim de rugăciuni și cereri pentru noi și pentru sfântul nostru cler și dreptcredinciosul popor, înălțate către iubitorul de oameni Dumnezeu nostru, ca să ne învrednicească a duce la bun sfârșit îndatoririle sufletești luate asupra Noastră și să vedem iubita noastră turmă plină de binecuvântarea de sus, și astfel să putem ajunge toți la mântuirea ce ne este făgăduită. Amin.

Cu multă dorire îmbrățișând pe Iubita Voastră Prea Fericire, cu sărutare de dragoste rămânem Prea iubitor frate întru Hristos.

Primind această scrisoare, Înalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim a înfățișat-o și Sfântului Sinod, care în ședința sa de la 29 Noembrie 1939, a luat act cu bucurie de alegerea Prea Fericitului Hristofor în scaunul de Patriarh al Alexandriei, dorindu-i păstorie rodnică și îndelungată.

După aceasta, s'a trimes Prea Fericitului Patriarh Hristoforul Alexandriei următorul răspuns :

PATRIARHIA ROMÂNĂ
SFÂNTUL SINOD
Nr. 2955

Prea Fericirea Voastră,

Cu mare bucurie și cu cea întru Hristos dragoste am primit scrisoarea irenică Nr. 1734/939, prin care Prea Fericirea Voastră, îndeplinind canonică rânduială păstrată încă din vechime, vestește Bisericilor ortodoxe surori despre alegerea și urcarea Prea Fericirii Voastre pe scaunul apostolic de Papă și Patriarh al Alexandriei. Această mult dorită scrisoare Noi am înfățișat-o în ziua de 29 Noembrie anul curgător și Sfântului nostru Sinod, care a întâmpinat-o cu urări de îndelungată și rodnică păstorie, dorindu-Vă într'o conglăsuire tot binele și spor întru plinirea înaltei slujbe la care ați fost chemat prin Harul lui Dumnezeu, pentru folosul și propășirea sfintei Biserici ce Vi s'a încredințat spre ocârmuire.

Așa dar, trimițându-Vă îndătinatul răspuns, socotim mai întâiu drept o datorie sufletească să rostim rugăciuni fierbinți către Milostivul Dumnezeu pentru pomenirea și odihna cea veșnică în sânurile dreptilor a adormitului întru fericire Patriarhul Nicolae, vrednicul Vostru înaintaș în scaunul apostolic al sfintei Biserici din Alexandria și întreaga Africă.

Cântare de mărire și mulțumire înălțăm Întemeietorului ceresc al Bisericii, că prin mila Sa a hărăzit prea sfântului și patriarhicescului scaun al Alexandriei un Arhipăstor ce s'a dovedit neconținut lucrător încercat în ogorul cel duhovnicesc, slujitor împodobit cu comoara înțelepciunii și povățuitor adăpat din izvorul neseecat al învățăturilor teologice, plin de râvnă pentru înflorirea și bunăstarea Ortodoxiei ecumenice. Aceste daruri sufletești deosebite cu care sunteți înzestrat, Vă vor ajuta de bună seamă să cârmuiți cu vrednicie și cu dreptate corabia Bisericii al cărei toiag arhipăstoresc Vi s'a încredințat.

Rugăm fierbinte pe Atotputernicul Dumnezeu să Vă dăruiască sănătate întru zile îndelungate și să reverse asupra Prea Fericirii Voastre, Harul Său cel Sfânt, cu ajutorul căruia să puteți împlini toate îndatoririle legate de slujba înaltă la care ați fost chemat.

În ce ne privește pe Noi cu cuvinte de dragoste Vă salutăm, trimițându-Vă îmbrățișarea frățescă întru Hristos și dându-Vă che-

zășie trainică despre legătura neîntreruptă întru mărturisirea dreptei credințe și făgăduind că Ne vom osteni neconținut întru grija sfântă a păstrării și întăririi legăturilor de dragoste, de bună înțelegere și conlucrare cu Bisericile ortodoxe surori.

Datoria și răspunderea duhovnicească ce avem, de căpetenii văzute ale Bisericii și păstori de suflete, este mare și plină de griji înaintea lui Dumnezeu. Căci neconținut trebuie să Ne apese pe inimă îndatorirea ca să priveghem și să îngrijim cât mai bine de via Domnului pe care a sădit-o dreapta Sa și Ne-a dat-o nouă spre lucrare.

Se cuvine așa dar să lucrăm fără încetare, cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste, spre înfrățirea și bună-învoirea drept credincioșilor noștri fii duhovnicești, pentru ca prin rugăciunile Noastre și prin puterea dumnezeescului Har ce avem asupra Noastră, să curățim inimile și să izbăvim sufletele. Să ne sârguim apoi a păzi curată și neîntinată comoara sfântă a credinței noastre ortodoxe, așa cum am moștenit-o dela părinții noștri și să o binevestim cu râvnă de apostoli și propovăduitori ai Evangheliei. Să căutăm, după pilda păstorului celui bun, pe oile cele rătăcite ale turmei cuvântătoare și să le aducem cu grabire în staulul duhovnicesc al sfintei noastre Biserici.

Într'o asemenea unire duhovnicească și cu acest fel de povățuiri, fiecare dintre noi putem plini mai lesne chemarea ce avem de a sluji întru dreaptă credință și spre zidirea unuia către altul. Căci datori suntem să ne iubim unii pre alții ca într'un gând să mărturisim.

Încredințându-Ne fierbintelor rugăciuni ale Prea Fericirii Voastre Vă rugăm să Ne pomeniți la sfintele slujbe ce veți săvârși înaintea Milostivului Dumnezeu, precum nici Noi nu vom întrelăsa în rugăciunile și slujbele Noastre, a pomeni deapururi pe Prea Fericirea Voastră, cum și pe toți prea iubiții noștri frați și ierarhi ai Bisericilor ortodoxe de pretutindeni.

Cu aceste cuvinte de dragoste, îmbrățișând pe Prea Fericirea Voastră, cu salutare întru Hristos Domnul, rămânem prea iubit frate întru Hristos, conlucruitor și întru toate binevoitor.

Nicodim
Patriarhul
României

* * *

Precum se știe, încă înainte de a da acest răspuns, adică la 31 Iulie 1939, Înalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim trimesese și Prea Fericitului Patriarh al Alexandriei D.D. Hristofor cunoscuta

scrisoare irenică (publicată în această revistă, nr. 9—10, Septembrie-Octombrie 1939, pp. 497—499) și în care, printre altele, spunea: „...Pentru toate acestea socotim că avem nu datorie, ci însăși poruncă de la Mântuitorul Nostru Iisus Hristos, ca să ne iubim unii pre alții, ca într'un gând să mărturisim și să ne ajutăm în tot ceasul spre ducerea la limanul cel mântuitor a Sfintei noastre Biserici. Ca păstrători ai învățăturilor evanghelice și ca propoveditori ai păcii și ai dragostei nemărginite, socotim că legăturile de apropiere și de conlucrare între Bisericile noastre sunt mai necesare astăzi decât oricând.”

La scrisoarea aceasta irenică, Înalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim a primit din partea Prea Fericitului Patriarh Hristofor al Alexandriei, răspunsul ce urmează:

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἀριθμ. 111

ΝΙΚΟΔΗΜΩ

Τῷ Μακαριωτάτῳ Πατριάρχῃ Βουκουρεστίου καὶ Πάσης Ρουμανίας
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ

Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ Πάσης Ἀφρικῆς
ἀσπασμὸν ἅγιον ἐν Χριστῷ Σωτῆρι

Ἐγκαίρως ἐλάβομεν τὰ ὑπὸ χρονολογίαν 31ης Ἰουλίου 1939 καὶ ὑπ' ἀριθμ. 2254 εἰρηνικὰ Γράμματα τῆς Ὑμετέρας θεοδοξάστου Μακαριότητος, δι' ὧν ἐπληροφορήθημεν τὴν εἰς Πρόεδρον τῆς Ἀγιωτάτης Ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας ἀνάδειξιν Αὐτῆς. Ἐβραδύναμεν ν' ἀπαντήσωμεν εἰς αὐτὰ καθόσον ἐξελάβομεν ταῦτα ὡς ἀπάντησιν εἰς τὰ Ἡμέτερα εἰρηνικὰ ὡσαύτως Γράμματα.

Καὶ Ἡμεῖς ἐλυπήθημεν διὰ τὴν πρόωρον εἰς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου Μύρωνος, προκατόχου τῆς Ὑμετέρας Γερασίας Μακαριότητος. Καὶ μεγίστων, ὁμολογουμένως, ὠφελειῶν πρόξενος ὑπῆρξεν τῇ τε Ἐκκλησίᾳ καθὼς καὶ τῇ Πολιτείᾳ τῆς Ρουμανικῆς πατρίδος ὁ ἀοίδιμος καὶ πολλὰς ἄλλας ὠφελείας ὑπισχνεῖτο νὰ προσφέρῃ, ἐάν θὰ διετηρεῖτο εἰσέτι ἐν τῇ ζωῇ. Πλὴν ἄλλως ἔδοξε τῷ Κυρίῳ.

Ἡ πρὸς πλήρωσιν τοῦ χηρεύσαντος Πατριαρχικοῦ τῆς Ρουμανίας Θρόνου ἀνωθεν κλήσις τῆς Ὑμετέρας ἀγάπης, πολλῆς ἐνέπλησεν Ἡμῶν χαρᾶς. Διότι οὕτω πῶς ἠξίωσεν ἡμᾶς ὁ Κύριος ἡμῶν Ι. Χ. νὰ ἴδωμεν ἐπὶ τὴν ἀνωτάτην τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας Πατριαρχικὴν σκοπιὰν ἄνδρα διακρινόμενον μὲν ἐπὶ σοφίᾳ καὶ συνέσει καὶ ταπεινοφροσύνῃ, εὐσεβέστατον δὲ καὶ πλουτοῦντα χριστιανικῶν ἀρετῶν καὶ ζήλου ὑπὲρ τῆς δόξης τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Καὶ Ἡμεῖς προθύμως λίαν τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἀνταποδίδομεν εἰς Ὑμᾶς καθὼς καὶ τὴν δεξιάν διὰ συνεργασίαν εὐχαρίστως

πρὸς Ἑμᾶς τείνομεν, ἐνόσω ὑπὸ τοιαύτης προθυμίας καὶ Ἑμεῖς ὡς ἐν τῷ Γράμματι Ἑμῶν βεβαιούτε κατέχεσθε, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ ζωηρὰν ἐκδηλοῦτε ἐπιθυμίαν νὰ συντελέσητε τὸ ἐφ' Ἑμῶν εἰς τὴν διατήρησιν στενῶν ἀδελφικῶν σχέσεων μεταξύ ὄλων τῶν Προέδρων τῶν κατὰ τόπους Ἀγιοτάτων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, καθὼς καὶ εἰς τὴν στενὴν μετ' αὐτῶν συνεργασίαν εἰς ὅλα τὰ γενικὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα.

Ἐλπίζομεν εἰς τὸν Θεὸν, ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ Ἑμῶν θὰ ὀυναντήσητε πρόθυμον παράγοντα εἰς προσπάθειαν διὰ τὴν στενὴν ταύτην συνεργασίαν τῶν Ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν «διὰ τῆς ἐπικρατήσεως, ὡς λέγετε ἐν τῇ ἐπιστολῇ Ἑμῶν, σκέψεων πρὸς προσέγγισιν ὅσον ἔνεστι σφιγκτοτέρων ὄλων ἐκείνων, οἵτινες εἶνε κεκλημένοι νὰ διαδώσωσιν ἐν τῷ κόσμῳ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀληθοῦς πίστεως.»

Εἶθε αἱ πρὸς Κύριον προσευχαὶ τῆς Ἑμετέρας πεπνυμένης Μακαριότητος καὶ τῶν περὶ Αὐτὴν Ἀρχιερέων ὑπὲρ Ἑμῶν τε καὶ τοῦ Ἑμετέρου ποιμνίου νὰ εἰσακουσῶσιν, καὶ νὰ ἐνισχύσωσιν Ἑμᾶς εἰς τὴν ἀνάντη ὁδὸν τοῦ καθήκοντος, τὴν ὁποίαν διανύομεν.

Διαβεβαιούντες δ' Αὐτὴν, ὅτι καὶ Ἑμεῖς ἐνιαῦθα μετὰ τῶν συλλειτουργῶν Ἑμῶν οὐδέποτε πάομεν προσευχόμενοι ὑπὲρ Αὐτῆς τε καὶ τῆς ὅλης Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας, κατασπαζόμεθα Αὐτὴν θερμῶ ἀδελφικῶ φιλήματι καὶ διατελοῦμεν

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ † ὁ Ἀλεξανδέλας ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ
9 Ἰανουαρίου 1940 Ἐν Χριστῷ Ἀδελφός καὶ ὄλος πρόθυμος.

PATRIARHIA ALEXANDRIEI

Nr. 111

Prea Fericitului NICODIM, Patriarh al Bucureștilor și al întregii României.

HRISTOFOR

Papă și Patriarh al Alexandriei și al întregii Africi

Sărutare sfântă întru Hristos Mântuitorul.

Am primit la timp scrisoarea irenică cu data de 31 Iulie 1939 și sub Nr. 2254, a Prea Fericirii Voastre de Dumnezeu slăvită, prin care Ne înștiințați despre urcarea Voastră în Președinția prea sfintei Biserici surori a României. Am întârziat să răspundem la aceasta până ce am primit răspuns la scrisoarea Noastră tot irenică.

Și Noi ne-am întristat pentru timpuria mutare către Domnul a prea fericitului Patriarh Miron, înaintașul Venerabilei Voastre Prea Fericiri. Și pururea pomenitul este recunoscut că a fost pricinuitor de foarte mari foloase pentru Biserică și pentru Statul Țării Românești și multe alte foloase făgăduia să aducă, dacă ar mai fi rămas în viață. Dar cu totul altfel s'a părut Domnului.

Chemarea de sus a Voastră pentru ocuparea scaunului vacant de Patriarh al României, Ne-a umplut de multă bucurie. Fiindcă așa

Ne-a învrednicit Domnul nostru Iisus Hristos să vedem în cel mai înalt scaun patriarhicesc al Bisericii române, bărbat deosebindu-se prin înțelepciune, prevedere și umilință, binecredincios și împodobit cu virtuți creștinești și zel pentru Sfintele Noastre Biserici.

Și Noi cu mare bunăvoință Vă dăm frățescul sărut și cu mulțumire Vă întindem mâna dreaptă pentru împreună-lucrare, după cum și Voi cu aceeași bunăvoință țineți să Ne încredințați prin scrisoarea Voastră, că nu numai vreți, ci și arătați dorința vie să contribuiți la păstrarea de strânse legături frățești între toți Președinții Prea Sfintelor lui Dumnezeu Biserici locale, precum și strânsă conlucrare cu ele în toate chestiunile generale bisericesti.

Nădăjduim întru Dumnezeu că veși întâlni în persoana Noastră un mijlocitor binevoitor de străduință pentru această strânsă împreună-lucrare a Bisericilor surori „prin precumpănirea gândurilor, după cum spuneți în scrisoarea Voastră pentru apropierea cât mai strânsă a tuturor ucelora care sunt chemați să răspândească în lume învățătura adevăratei credințe”. Fie ca rugăciunile Împodobitei Voastre Prea Fericiri către Domnul și a sfinților Voștri Arhieriei pentru Noi și pentru turma Noastră, să fie auzite și întărite pe calea ce urcă a datoriei pe care o străbatem.

Încredințându-Vă că și Noi aici împreună cu liturghisitorii, nici odată nu încetăm de a fi rugători pentru Voi și pentru toată Biserica românească, Vă îmbrățișăm cu cald sărut frățesc și rămânem în Hristos frate și la toate binevoitor.

Alexandria, 9 Ianuarie 1940.

† HRISTOFOR AL ALEXANDRIEI

Înceind aceste scrisori, credem nimerit să arătăm că ideia cuprinsă în scrisoarea irenică a Î. P. S. Patriarh Nicodim și anume de a se păstra o strânsă legătură între ierarhii Bisericilor surori, a avut în lumea ortodoxă răsunet dorit. Deasemenea, din răspunsurile primite, reiese limpede că a fost bine primit și îndemnul stăruitor către „împreuna sfățuire a dascălilor de teologie din toate țările ortodoxe”, prin mijlocirea cărora vor fi luate de pe umerii Bisericii multe griji și frământări „sfărâmându-se peretele cel ce zăgăzuește unirea noastră, duhovnicească”. Dar toate aceste gânduri s'au bucurat de o prețuire deosebită, mai ales din partea P. F. Patriarh Hristofor al Alexandriei, care precum se știe este un mare râvnitor pentru unitatea Bisericii ortodoxe și de acest fapt s'a ținut seamă, când i s'a dat sarcina de către Patriarhia ecumenică din Constantinopol, ca să prezideze conferința pan-ortodoxă de la mănăstirea Vatoped din anul 1930.

Diaconul GHEORGHE I. MOISESCU

Noua orânduire de conducere a Monastirei Neamțu-Secu

Este știut aproape de toți, că în cumpăna alegerii ca Patriarh al Bisericii române, I. P. S. Nicodim a primit să se urce, în urma multor îndemnuri, cu condiția ca să aibă sub a Sa conducere mai departe și Monastirea Neamțu-Secu.

A avut dorința sfântă ca acest așezământ să fie ca o monastire a Vlădiciei Sale: O stărețise în vremuri grele ale vieții acestui așezământ, luptând din toate puterile pentru câștigarea drepturilor ei, iar acum, când victoria strălucea și în viața ei, starețul era chemat să fie îmbrăcat cu mantia mitropolitană, iar în cele din urmă cu acea împărătească de Patriarh. Putem spune că prin retrocedarea vetrei înconjurătoare a Monastirei Neamțu-Secu a strălucit lumina a două victorii: a Monastirei Neamțu, și a Starețului monastirei, a Vlădicăi Nicodim. Această înfrățire de suferință și biruință a legat în chip organic de viața acestui așezământ, viața I. P. S. Nicodim. Și o despărțire a unuia față de alta ar aduce în fiecare parte durerile unei despărțiri sfâșietoare, ca între membrele aceluiaș organism.

Deaceea toți au căutat să respecte aceste legături sufletești, pentru slava acestui așezământ. Căci, omenește vorbind, I. P. S. Nicodim avându-și slava Sa, nu ar fi mai avut nevoie de o muncă și o grijă în plus. Dar cine cunoștea mai bine lipsurile și scopurile cele mai sfinte de realizat, care să ducă la slavă acest așezământ, dacă nu acela care prin truda Sa, și prin priceperea Sa, știuse să convingă o lume întreagă pentru dreptatea cauzei monastirei.

Și dacă I. P. S. Sa argumentase în chip drept, logic și în duhul creștin acest drept, iar Țara întreagă prin repre-

zentanții săi i-a dat ascultarea, iată că iarăși în chip logic I. P. S. Sa a rămas legat sufletește față de toți aceștia, ca să le arate prin fapte binele ce l-au făcut. Deaceea reînvierea Monastirei Neamțu-Secu, nimeni nu o poate patrona în chip mai strălucit, decât acel care a aprins focul acestei reînvieri...

Dar poate vor zice unii — neștiind toate rațiunile acestei legi prin care leagă conducerea Monastirei Neamțu-Secu de persoana Î. P. S. Patriarh :

— „Ei, dar Moldova nu poate să fie lipsită de un așa de strălucit așezământ...”

Acestora le înfățișez răspunsul pe care l-a dat diferitelor persoane puțin pricepute, însuși Î. P. S. Patriarh Nicodim :

— „Dacă Patriarhul ar lua Monastirea Neamțu-Secu și ar duce-o la București, la Patriarhie, apoi Moldovenii ar avea dreptul să sară cu parii și să se opue acestui fapt. Dar așa cum sunt orânduite lucrurile, nu Monastirea Neamțu-Secu este luată de Patriarhie, ci ea este aceea care fură câteva luni pe an pe Patriarh, căci a ajuns să fie a doua reședință patriarhală. Și oare această cinste nu poate fi de preț Moldovei?...”

Desigur că argumentele sunt prea evidente și nu pot fi puse la îndoială. Monastirea Neamțu nu plătește Patriarhiei nici un bănuț, toate veniturile ei se chivernisesc și se cheltuesc pentru opera de rectificare și înflorire culturală acolo, în Moldova. Toată această favoare pentru Patriarh o putem numi ca o favoare la o muncă în plus, atât în timpul anului, cât și în timpul verii, când toți au dreptul la odihnă, afară de Patriarhul Țării, care va fi prezent pe șantierele de refacere a Monastirei Neamțu-Secu.

Fie ca aceste două bogate înmănuncheri de muncă și slavă, să aducă într'un viitor cât mai apropiat, slava și strălucirea cea mai mare a Monastirei Neamțu-Secu, singura răsplată deplin mângâetoare a noului ei ctitor, Î. P. S. Patriarh Nicodim.

Protos. VASILE VASILACHE

**Legea cu privire la noua orânduire de conducere
a Monastirii Neamțu-Secu**

CAROL II

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României. La toți de față și viitor, sănătate:

Asupra raportului Președintelui Consiliului Nostru de Miniștri și Miniștrilor Noștri Secretari de Stat, la Departamentele Cultelor și Artelor, Justiției și Finanțelor cu Nr. 40510 din 1939;

Văzând jurnalul Consiliului de Miniștri cu Nr. 2850 din ședința dela 20 Septembrie 1939;

Văzând avizul Consiliului Legislativ, Secția I, cu Nr. 399 din 16 August 1939;

Pe temeiul art. 46 din Constituție,

Am decretat și decretăm:

. Pentru modificarea art. 4 și 5 ale legii privitoare la reintegrarea Monastirii Neamțu-Secu în folosința vetrei înconjurătoare, din 4 Aprilie 1935.

Legea privitoare la reintegrarea Monastirii Neamțu-Secu în folosința vetrei înconjurătoare, din 4 Aprilie 1935, se modifică precum urmează:

Art. 4. — Prin derogare dela dispozițiile Legii pentru organizarea Bisericii ortodoxe române și a Statutului ei, administrația averii Monastirei Neamțu-Secu se va face de un comitet alcătuit din 3 persoane: starețul Monastirei Neamțu, egumenul Monastirei Secu și un delegat, ales de soborul întrunit al ambelor monastiri.

Delegatul se alege pe o perioadă de 3 ani. Alegerea va fi prezidată de către starețul Monastirei Neamțu-Secu și confirmată de către Eforie.

Comitetul va lucra sub președinția starețului Monastirei Neamțu-Secu.

Comitetul va fi ajutat de personalul tehnic care va lucra sub ordinele lui.

Controlul administrației și conducerii monastirei, îl va avea o eforie compusă din: Î. P. S. Sa Patriarhul României, Președintele Sf. Sinod, Ministrul Cultelor și Ministrul Domeniilor, ale cărei atribuțiuni vor fi: aprobarea bugetelor

și a conturilor de gestiune, și de a veghea ca fondul să se administreze bine și să fie destinat exclusiv scopurilor indicate în această lege.

Sediul Eforiei va fi la Ministerul Cultelor.

Art. 5. — Prin derogare dela Legea pentru organizarea Bisericii ortodoxe române și a Statutului ei, Monastirea Neamțu-Secu, împreună cu toate schiturile sale, constituie o singură persoană juridică cu o administrație unitară; iar din punct de vedere duhovnicesc stă direct sub jurisdicția Î. P. S. Patriarh, Președintele Sf. Sinod.

Atribuțiile Mitropolitului Moldovei prevăzute în legile și regulamentele în vigoare, în cece privește această monastire, trec asupra Î. P. S. Patriarh al Bisericii ortodoxe române.

Dat în București, la 21 Septembrie 1939.

CAROL

Ministrul Justiției,
VICTOR IAMANDI

Ministrul Cultelor și Artelor,
N. ZIGRE

Președintele Consiliului de Miniștri,
ARMAND CĂLINESCU

Ministrul Finanțelor,
M. CONSTANTINESCU

Nr. 3488.

(Publicat în *Monitorul Oficial* Nr. 224, din 27 Septembrie 1939, pg. 5536)

O înălțătoare sărbătoare

— I. P. S. Irineu Mihălcescu și P. C. Pr. I. Popescu-Mălăești —

La 25 Ianuarie a. c., Facultatea de Teologie din București a sărbătorit, într'un chip deosebit de înălțător, trecerea la pensie a foștilor săi profesori: Î. P. S. Irineu Mihălcescu, actualul Mitropolit al Moldovei și a preotului Ioan Popescu-Mălăești. Evenimentul nu s'a restrâns numai între zidurile Facultății, ci a primit o largă participare din partea oficialității, atât universitare, cât și bisericești. Presa noastră, de altminteri, a înregistrat faptul la timp.

Revista „Biserica Ortodoxă Română” având în obiectivele sale de a insera momentele mai însemnate din viața noastră bisericească și culturală, își face o plăcută datorie de a nu trece cu vederea un atare eveniment. Și aceasta cu atât mai mult, cu cât cei doi sărbătoriți sunt figuri atât de proeminente ale vieții noastre bisericești. Ei au ilustrat, timp de trei decenii și mai bine, catedrele de Dogmatică și cea de Vechiul Testament ale susnumitei Facultăți, trasând brazde adânci în ogorul spiritualității creștine ortodoxe, realizând, deci, o operă ce a trecut de mult din domeniul specialităților lor, îmbogățind în chip simțitor patrimoniul culturii noastre teologice.

Aportul însemnat pe care cei doi sărbătoriți l-au realizat, fiecare în domeniul specialității respective, este frumos înfățișat într'un număr festiv din revista: „Studii Teologice” pe anul 1939. Orice doritor de a cunoaște mai de aproape opera acestor mari dascăli de teologie, o poate avea, recurgând prin urmare la susnumita revistă.

De aceea, vom stărui mai mult asupra unor afirmațiuni cu caracter oarecum programatic pe care le-au rostit sărbătorii, cu acest prilej. Ele răsfrâng o notă caracteristică a personalității fiecăruia dintre Sfinții Lor. Pentru mine — spunea părintele profesor I. Popescu-Mălăești —

Vechiul Testament însemneazã o mai apropiatã legãturã cu realitatea. De pe acest tãrãm am socotit cã voiu scruta cu folos zãrile idealului Noului Așezãmânt. La aceastã notã realistã s'a adãugat, dupã mãrturia Sfinției Sale, și înclinarea pentru cunoașterea limbilor strãine. Deci, atãt motive de temperament, cãt și de gust l-au îndrumat la alegerea specialitãții.

Cu alte cuvinte, alegerea carierii a fost, oarecum, expresiunea unei înclinațiuni. De aci și dragostea cu care a fãcut numeroasele investigații și cercetãri în acest domeniu arid al limbei și culturii ebraice. Aceastã fericitã orientare profesionalã poate constitui o pildã pentru tineretul nostru de azi și de mâine, dupã cum Sfinția Sa a stãruit a fi o pildã de exactitate și dreptate, în întreaga sa carierã de dascãl, pentru viitorii servitori ai Altarului și Neamului. Caracterul juridic al Vechiului Testament a avut o vãditã influențã asupra structurii Sfinției Sale. Cãci, dela începutul carierii didactice și-a propus, — spunea Sfinția Sa — ca nedreptatea sã n'aibã ce cãuta în raporturile sale cu studenții.

Nota caracteristicã a Noului Așezãmânt, așã cum i-a imprimat-o divinul Iisus, se vãdește mai mult în ideia iubirii. Ea este forța de cimentare a vieții omenești, fie individuale, fie colective. Aceastã idee a avut o adãncã rezonanțã în structura ființei aceuia ce a ilustrat atãt de magistral catedra de Dogmaticã a Facultãții bucureștene. Atãt prin chemarea, cãt și prin felul de a se manifesta în lunga și rodnicã viațã dãscãleascã, Î. P. S. Irineu n'a desmințit nicicãnd porunca nouã: a dragostei creștine. Visul meu era sã fiu — rostea Î. P. S. Sa cu ocazia sãrbãtoririi — preot dupã chipul tatãlui meu. La școala primarã însã, avusei norocul sã fiu îndrumat de un inimos dascãl, ceea ce m'a îndemnat gãndul sã fiu învățãtor de sat, fãrã sã renunț la gãndul de a fi și preot.

Acest vis al copilãriei a fost, în urma strãdaniilor pline de succese în țarã și în strãinãtate, pe deplin realizat, ajungãnd dascãl de teologie și mai apoi preot al bisericii Amza din Capitalã. Deviza mea ca profesor — a completat Î. P. S. Sa — a fost sã fiu un coleg loial și un prieten al studenților. Din loialitatea și dragostea pãrinteascã de care a fost însuflețit fostul dascãl

de Dogmatică s'au împărtășit atâtea serii de studenți, deveniți unii colegi de catedră, alții îndrumători de suflete pe toată raza teritorială a țării.

Pronia a vrut ca, odată cu trecerea la pensie dela catedra pe care a înobilat-o mai mult de trei decenii, Î. P. S. Sa să ia sarcina de Mitropolit al Moldovei, unde atâtea figuri mărețe ale trecutului nostru bisericesc și național, au lăsat urme de cultură nepieritoare.

În noua sa postură de Ierarh, marele dogmatist și cărturar are menirea de-a verifica pe teren ideile sămănate cu atâta osârdie dela catedră. Sfârșitul unei cariere coincide, deci, cu începutul unei noi activități în afirmarea crezului și idealului mântuitor al Domnului nostru Iisus Hristos. Ieșirea mea la pensie dela catedră — conchidea Î. P. S. Sa — nu însemnează odihnă, ci o nouă strădanie. Încât, acum când vorbesc pentru ultima oară dela catedră — se adresa nenumăraților săi elevi — nu vă zic: *adio*, ci vă zic: *la revedere*.

Diac. Dr. IOAN LANCRĂNAN

Un fapt cu adâncimi creștine nebănuite

Protos. VASILE VASILACHE

Acum 1900 de ani, Sf. apostol Pavel îndemna, cu râvna sa apostolică, pe tânăra comunitate din Corint, ca să izgonească afară din cetate pe unul care „atâta era de desfrânat, cum nici la păgâni nu s'a pomenit, ca cineva să aibă pe femeea tatălui său” (I Corint., V₁₋₅). Această atmosferă de puritate morală, la care râvnea Sf. apostol Pavel, ar părea de domeniul trecutului, ca pe cei fărădelege să-i scoți afară din mijlocul societății... Și așa ar părea că trebuie să judecăm, dacă n'am avea în vedere, că urcarea pe treptele anilor, n'ar fi în acelaș timp și o înălțare pe scările virtuților creștine. Spre bucuria și fericirea omenirii, așa este. Acum creștinii cu râvnă apostolică s'au înmulțit. Idealul ar fi ca fiecare să fie un alt Pavel și un alt apostol tot atât de arzător pentru împlinirea idealurilor credinței. Dacă această afirmare puternică individuală se arată mai rar, nu e mai puțin adevărat că duhul apostolic e suflul care întreține respirația morală a mulțimilor celor mari ale creștinilor. Și la timpuri critice, izbucnește flacăra misionarismului apostolic în miile de suflete, care stăvilesc răul. La acest duh al mulțimilor creștine a apelat și Sf. apostol Pavel atunci.

Pentru a exemplifica suflul apostolic, care însuflețește satele noastre de credincioși, nu voi pomeni decât de „judecata simplă și definitivă”, pe care au făcut-o credincioșii din satul Humulești jud. Neamțu, cu privire la o femeie, care și-a ucis bărbatul. Trei sute de oameni — bărbați și femei — au făcut cunoscut Primului-Procuror, că „...n'o mai primim în mijlocul nostru. Ne-a făcut mahalaua de ocară — aici toți suntem cu frica de Dumnezeu și oameni cum se cuvine”.

Despre acest duh apostolic, pilduitor pentru toate veacurile, ca și cazul din Corint, nici o revistă bisericească dela noi din țară n'a scris. A trebuit ca să vină Î. P. S. Patriarh Nicodim, la conducerea revistei „Biserica Ortodoxă Română”, pentru a orienta privirile noastre către viața prezentă, în care trăim, pentru a ne face folositori ei, înfățișând realitățile vieții religioase de astăzi,

cu înfăptuirile cari se fac. Și numai așa, prin astfel de cazuri, ca cel din Humulești, vom ști să îmbărbătăm viața creștină a celor slăbănogi, și în acelaș timp, să răspundem prin dovezi de netăgăduit sociologilor, care spun că „poporul român — și încă săteanul — este ateu”. Astfel de mărturii de viață creștină, de afirmări apostolice, așteptăm de oriunde să ni se comunice, pentru a le vesti aici cu toată bucuria sufletească.

Pentru exemplificare și deplină cunoștință, dau mai la vale, această știre din revista „Însemnări ieșene”, Nr. 1 (1940), cu întregul ei comentariu făcut destul de bine, spre lauda acestei reviste.

Judecată simplă și definitivă

«În vara anului din urmă, s'a petrecut în Humuleștii Neamțului o mare dramă. Locuitorul Neculai Lăcătușu a fost omorât cu un foc de revolver de propria lui soție, Maria. Întâmplarea aceasta, neobișnuită, nu a rămas fără răsunset în mica și primitiva societate humuleșteană. Țăranii, zdruncinați în liniștea și în simțul lor de dreptate, s'au crezut datori să aducă și părerea lor la cunoștința organelor anchetatoare, și mai mult decât atât, chiar hotărîrea lor, de a nu mai primi niciodată pe Maria Lăcătușu în sat. Iată cuprinsul petiției adresate Parchetului Tribunalului Neamț.

„Domnule, Prim-Procuror,

Subsemnații locuitori ai suburbiei Humulești din Tg.-Neamț, îngroziți de crima comisă de femeia Maria N. Lăcătușu, asupra soțului său Neculai Lăcătușu în noaptea de 13 Iulie a. c., vă rugăm să binevoiți a dispune urgentarea anchetei și cum această femeie a avut purtări rele și înainte de comiterea crimei, fiind o rușine mare ce apasă asupra suburbiei noastre.

Vă rugăm să luați toate măsurile pentru ca susnumita să-și ia pedeapsa cuvenită.

Noi vă facem cunoscut că n'o mai primim în mijlocul nostru. Ne-a făcut mahalaua de ocară — aici toți sântem cu frica lui Dumnezeu și oameni cum se cuvine.

Primiți vă rugăm stima noastră”.

Urmează peste trei sute de iscălituri, bărbați și femei.

Desigur că această întâmpinare nu a putut să aibă nicio înrăurire hotărîtoare în mersul cercetărilor și cu atât mai puțin în

stabilirea vinovăției aceleia acuzată de crimă. Această manifestare colectivă a unui sat întreg constituie însă un fenomen demn de reținut.

Sântem porniți în deobște să credem că oamenii rânduți de moartă să-și câștige pâinea cea de toate zilele prin munca brațelor, nu au o viață sufletească propriu zisă și mai ales nu pot avea înțăminte morale. Fenomenul de care ne ocupăm este o categorică dezmințire. Satul are și el sufletul lui, morala lui. Cine calcă legile morale stabilite își capătă osânda și se încarcă de disprețul comunității sau de urgia ei, fie că justiția oficială îl va condamna, fie că-l va apăra de orice pedeapsă. Sancțiunea morală, decăderea în stima și ochii celor în mijlocul cărora a trăit o viață întreagă, izgonirea dintre dânșii, constituie, cu siguranță, cea mai mare pedeapsă.

Țăranii din Humulești au cântărit faptele Mariei Lăcătușu, i-au analizat toată viața, au judecat cu mintea lor simplă crima pe care a ajuns s'o săvârșească și au osândit-o cu îndepărtarea pe veci dintre dânșii, căci „a avut purtări rele și înainte de comiterea crimei, fiind o mare rușine ce apasă asupra suburbiei lor“.

Gestul țăranilor humuleșteni are un înalt conținut moral și demonstrează o deosebită sănătate sufletească, de care trebuie să ne bucurăm». **B.**

Biblia cuceritoare

Ostenitorii Bibliei sunt atât de mulți și atât de temeinic întocmiți, încât ei alcătuiesc o adevărată tabără, răspândită peste tot pământul. Umblă prin lume, au întâlniri cu oameni de cele mai felurite croieli și cu gândiri din cele mai deosebite.

Cu unii trebuie să duci adevărate războaie, cu alții te înțelegi mai blând, dar nu chiar din capul locului. Trebuie să mai treacă o bucată de vreme, dar apoi vezi cu plăcere cum Biblia cucerește și aduce spre șivoiul ei inimile cele mai străine de ea și cu gândirea cea mai protivnică.

Prin această tabără, Biblia se întâlnește cu oameni din toate religiunile. După cum Domnul Hristos spunea odinioară: *Din gura pruncilor și a celor ce sug ai săvârșit laudă* (Matei 21,16), așa și acum se poate spune că din gura păgânilor și a necredincioșilor cuvântul lui Dumnezeu seceră laudă.

Aflăm mărturisiri din guri necreștine sau chiar creștine, dar înstrăinate, care încearcă, iar apoi vin și mărturisesc darurile și vredniciile Bibliei. Ele sunt atât de multe, că an cu an poți aduna mănunchiuri întregi.

Dacă noi am sta să adunăm câte din acestea dă la lumină Societatea Biblică Britanică, am putea alcătui cărți întregi de mărturisiri pentru Sf. Scriptură. Toate sunt de o mare frumusețe și pline de mângâiere. Sunt totodată și o dovadă despre puterea Cărții Sfinte și deci o poruncă de a lucra pentru răspândirea ei în lume.

Ia să ascultăm câteva astfel de povestiri, care, abea cetite, nu se poate să nu umple sufletele noastre de o dulceață deosebită.

În cea din urmă dare-de-seamă a Societății Biblice (1939), cetim despre un negustor din Alexandria Egiptului, care multă vreme n'a vrut să asculte de îndemnul vânzătorului de Biblii de a cumpăra o astfel de carte. Dar la urmă s'a dat bătut și a cumpărat.

Odată cartea cumpărată, negustorul s'a pus pe cetit. Pe măsură ce cetea, nu se mai sătura de ea. Stătea cu ochii într'însa chiar și în ceasurile când era prins de alte treburi.

Vânzătorul de Biblii l-a întrebat atunci, dacă îi place cartea. El a răspuns: „Ah! asta este așa carte, cum nici n'am știut că se găsește pe lume. A adus un nou duh în inima mea. Mi-a schimbat viața. Îmi luminează traiul și calea”.

Tot acolo (pag. 92), cetim despre un tânăr armean, care și

el s'a apucat dela o vreme să cetească Biblia. Îndată i-a câștigat inima. El povestea aceluiaș vânzător: „Știi, d-ta? cartea asta nu numai mi-a schimbat sufletul, mi-a deschis ochii și mi-a luminat mintea, ci mi-a sporit și puterile și mi-a îndreptat sănătatea. De când cetesc Biblia, am crescut cu 6 kg.”

Cetitorul să înțeleagă cum vine aceasta: Oamenii trăiesc de multe ori viața dezvățată, care vatămă sănătatea. Dacă însă Biblia deschide ochii și luminează mintea, face pe om să înțeleagă primejdia, iar apoi îi dă și puterea de a călca peste boldul păcatului care-l mână la stricăciune. Iată cum prin Biblie omul ajunge să fi și mai sănătos.

E mai lungă povestirea pe care încep a o înșira mai la vale. Ea se găsește pe pagina 93 a dării-de-seamă și s'a petrecut în Delta Nilului. Cetim acolo povestirea unuia din vânzătorii Bibliei:

„Am intrat într'un sat și am găsit 3 oameni șezând într'o prăvălie. I-am salutată, iar ei m'au poftit să șed cu ei. Am primit bucuros, fiindcă eram ostenit. Unul din ei m'a întrebat cum mă cheamă, de unde vin și ce marfă am de vânzare.

— Lucruri bune, le-am răspuns. Doriți să le vedeți?

— De ce nu? au răspuns ei. Atunci am deschis geanta și am pus în mâna lor câteva Biblii. Unul din ei era un șeik dela Al Ahzar, universitatea arabă din Cairo. El mi-a spus cu cuviință că e păcat de a cumpăra cărți vătămătoare.

— Iartă-mă! i-am răspuns eu, dar d-ta cetit-ai Biblia?

— Am văzut câteva Evanghelii, mi-a răspuns. Una se numea „a lui Marcu“, alta „a lui Matei“, iar alta „a lui Ioan“. Toate însă se deosebeau una de alta.”

— Nu te supăra, i-am adăugat eu iar, dar d-ta n'ai cetit nicio dată Biblia. Ceiace spui despre Evangheliile care se deosebesc una de alta este numai ce ai auzit despre ele dela altcineva. Dar ai să-mi dai voie să-ți cetesc din cele 4 Evanghelii ceva cu privire la cele petrecute în povestirea lor?”

El s'a învoit și eu am început să le cetesc despre vinderea lui Iisus, răstignirea și învierea sa. Toți ascultau și le plăcea să afle că toate cele 4 Evanghelii se potriveau în povestirea lor. La sfârșit, șeicul spuse: „Cum se face că Dumnezeu a îngăduit ca un om să fie ucis, când el n'a săvârșit niciun păcat?” Eu i-am răspuns că, din iubire de oameni, Dumnezeu a trimis pe Hristos să se dea pe sine jertfă, în locul celor păcătoși și de aceia tot Dumnezeu a sculat pe Hristos din morți a treia zi, după cum noi cetisem chiar atunci; apoi că această faptă a fost preînchipuită prin

jertfa lui Isaac, când Dumnezeu a vorbit către părintele nostru Avraam. Acesta a ascultat de porunca lui Dumnezeu, iar Dumnezeu, după cum spune Coranul: „A întors iar la viață pe fiul său”. Când ei au auzit vorba asta, s'au bucurat și au spus: „Trebuie să cetim aceste cărți și să nu rămânem în neștiință”. Șeicul a cumpărat o Biblie mică, iar ceilalți au cumpărat părți din ea.

Acelaș vânzător povestește mai la vale:

„Odată stăteam într'o cafenea, la o vreme fără treabă. Iată un om intrând și văzând cărțile înșirate pe masă înaintea mea. A întrebat ce sunt acestea și i-am spus.

— Locul acesta e o cafenea, a izbucnit el, și nu o biserică unde să vii și să-ți întinzi marfa.

— Aceste cărți, i-am întors vorba, dacă ar fi găsite în cel mai necurat loc, l-ar curăți, fiindcă ele sunt cărțile cerului în numele Împăratului Împăraților și Domnului Domnilor. El a început să zbiere și să turbeze, până ce proprietarul, care era un grec, a venit și a întrebat ce este.

— Tu, orbule, a strigat pățimașul, nu vezi că acesta își pune cărțile pe masă și se poartă aici parcă ar fi într'o biserică?

— Asta nu e treaba dumitale, i-a răspuns proprietarul, iar apoi mi-a spus mie: Ai o carte grecească? Eu i-am dat un Noul Testament grecesc. A întrebat de preț, a plătit, iar apoi mâniașul a întins mâna și a început să cerceteze cărțile. A ales Psalmii și Evanghelia dela Luca, a plătit și și-a cerut iertare pentru purtarea lui grosolană.

Câte povestiri de acestea nu găsim în dările-de-seamă din fiecare an! Și toate au fel de fel de trăsături. Le putem numi pe toate „Pățaniile Bibliei”. În adevăr, aceasta este cartea despre care se vorbește în chipul cel mai felurit și cu care se petrec tot felul de fapte până în ziua de azi. Despre niciuna nu se vorbește atât de mult și cu niciuna nu se petrec câte se petrec cu ea. La capitolul fiecărei țări, găsești alte și alte povestiri. De aceia am spus că, dacă le-am culege pe toate, numai dintr'un an, din slova lor mică, cu care sunt tipărite, ar ieși o carte întreagă cu povestiri despre Pățaniile Bibliei. Dacă le-am lua din mai mulți ani, am putea scoate multe astfel de cărți cu cetiri biblice.

Dar cine face aceasta? Nimenea. Iată atunci cum se perd atâtea bogății și povestiri dulci, când ele arată că, din tot ce se scrie, tot numai Cuvântul lui Dumnezeu este celce răscolește mai adânc inimile oamenilor. De aceia e bine ca ele să fie pomenite.

Arhim. SCRIBAN

Sporuri de bine în eparhiile Patriarhiei Române

Slava Bisericii Ortodoxe Române e ctitorită în vremile de față prin râvna apostolică a tuturor membrilor Sf. Sinod, în frunte cu Î. P. S. Patriarh Nicodim. Fiecare ierarh în eparhia sa e un părinte duhovnicesc al tuturor preoților și credincioșilor, precum și un părinte care supraveghează și ocârmuește de pe scaunul harului și al ierarhiei valorilor, toate înfăptuirile creștinești. Un episcop e generalul oștirii celei mari a creștinilor. Prin truda sa se formează apoi comanda și se mișcă oastea către fronturile cele slabe ale vieții, pentru a le întări și a le asigura noi victorii. Zi de zi, „înjugând ziua cu noaptea“, în trudnicele griji, ei se frământă cu marea problemă de a ridica realitatea vieții la înălțimea idealurilor evanghelice. Și de nenumărate ori sunt sbuciumați sufletește, văzând înfrângerea acestor idealuri de răsvrătita realitate a vieții, însă nu e mai puțin adevărat, că au și mângâieri nemărginit de mari, atunci când ajung să înfăptuiască din temeinicele așezări ale împărăției creștine. Nenumăratelor suflete dornice de o frumoasă viață creștină le revarsă harul luminilor și al sfaturilor cari sporesc încă și mai mult viața în Domnul, apoi pe sufletele indiferente și ușor influențate de îndemnurile protivnicilor, le este ca un părinte bun pe care cu pilda vieții sale le robește înaltelor învățăminte creștinești...

De multe ori par aspri în măsurile pe care le iau, tocmai pentru a birui răul cel mare pe care ei cu ochii cei duhovnicești îl văd, cu agerimea lor, în toată a lui adâncime. Dar pentru că răi-voitorii obișnuesc a privi cu neînțelegere la aceste părți, și nesocotesc opera cea mare de înfăptuiri a idealurilor evanghelice, vom căuta după cele spuse de Sf. apostol Pavel să înfățișăm și noi adevărul, căci: „Devreme ce mulți se laudă după trup, și eu mă voi lauda“. (II Corint. XI. 18).

Aceste înfăptuiri singurite de pe la eparhii, adunându-se la un loc, vor aduce un îndoit folos sufletesc: pentru Sf. Sinod și pentru Chiriarii în parte, pentru că operele de bine, verificate ca cele mai strălucite, se vor generaliza, iar în al doilea rând, ierarhii țării vor crește în prestigiul lor în ochii credincioșilor și ai preoțimei.

În fiecare lună, vom înfățișa la această rubrică, numai câte un fapt de bine, cel mai caracteristic, pe care l-au făcut ierarhii noștri. Nu vom scri comentarii mari la el, ci în câteva rânduri numai, vom vesti adevărul și numai adevărul. Pentruca noi să putem sluji cât mai bine adevărului, rugăm respectuos pe Î. P. S. și pe P. S. noștri Chiriarhi, ca să ne desvăluie taina sporului de bine pe care-l aduc spre slava Bisericii noastre ortodoxe.

Protos. VASILE VASILACHE

Î. P. S. Patriarh Nicodim

a orânduit ca toate numirile licențiaților în teologie la parohiile rurale din eparhia Ungro-Vlahiei, să se facă pe temeiul unui examen de capacitate.

Motivele cari au făcut pe Î. P. S. Patriarh Nicodim să ia această înțeleaptă măsură sunt următoarele :

1. Numărul mare al candidaților ;
  2. Parohiile vacante sunt foarte puține ;
  3. Pentru o cât mai obiectivă selecționare a elementelor meritoase ;
  4. Pentru a înlătura influențele mari cari se fac și care tulbură atât pe Chiriarh, cât și pe cei cari stăruesc, precum și pe candidați.
- Regulamentul acestui examen îl vom publica în numărul viitor al revistei.

Î. P. S. Mitropolit Irineu

în timpul sf. sărbători, și în tot timpul lunii Ianuarie, a vizitat aproape toate bisericile din orașul Iași, interesându-se de aproape de bunul lor mers. Cu acest prilej, a vizitat și familiile preoților parohi. Deasemenea a fost și la diferite așezăminte culturale din acest oraș.

Î. P. S. Mitropolit Nicolae

a trimis ca dar ostașilor, cari stau de veghe pentru apărarea scumpei noastre Patrii, cincisprezece mii de cărți de rugăciuni. Fericită oaste care veghează și se roagă pentru apărarea căminului lor. Fericit și ierarhul care a contribuit la această înfrățire de idealuri.

P. S. Arhiepiscop-Locot. Efrem

a restaurat biserica Catedrală, Capela mitropolitană și Palatul arhieresc, dându-le din nou frumusețea cea pe care au avut-o întru început. Acum se poate spune, că orice credincios basarabean și de ori unde, se închină cu cinste în biserica slavei Domnului.

P. S. Episcop Gherontie

a tipărit o lucrare foarte interesantă: *Îndrumătorul liturgic*, cuprinzând: Vizite canonice la orașe și sate, Vecernia cu Litie și Privighere, Liturghiile Sfinților Ioan Gură-de-Aur și Grigorie; Dialogul — cu muzică în text. Raportul Comisiunii Sf. Sinod cuprinde următoarea mărturie despre această lucrare:

„Subsemnații, cercetând această lucrare, găsim că este — până azi — singura care cuprinde tipicul arhieresc mai dezvoltat; că bucățile de muzică așezate la momentul tipical cerut, fiind compuse, atât pe notațiunea orientală, cât și pe cea occidentală, imediat una lângă alta, le face accesibile și provinciilor realipite la țara-mamă, unde se cunoaște numai aceasta din urmă; ca expunere tipicală, mișcările și toate momentele tipicale sunt clare, în stil concis; iar muzica bisericească, în care se știe că P. S. Gherontie este competent, este simplă și în spiritul vechilor cântări mănăstirești”...

P. S. Episcop Tit

în chip sărbătoresc, a inaugurat în ziua de 3 Ianuarie o tipografie a eparhiei Hotinului, în orașul de reședință, Bălți. De acum revistele eparhiale, precum și broșurile misionare și cărțile de tot felul, vor apare cu mai mare ușurință în acea eparhie, și încă cu un prestigiu în plus — fiind tipărite în o tipografie eparhială.

P. S. Episcop Nicolae al Oradiei

i se cuvine toată prețuirea noastră a tuturor creștinilor ortodocși din țară, pentru că a reprezentat în chip cu totul demn Biserica ortodoxă, cu prilejul vizitei M. S. Regelui Carol II, făcută la Oradea. Frumoasa cuvântare pe care a rostit-o P. S. Sa, e departe de a putea fi comparată cu cuvântările tuturor celorlalți reprezentanți ai Bisericilor: catolice, unite și a celorlalte confesiuni.

* * *

În acest număr de revistă, am publicat numai știrile sporurilor de bine pe cari le-am putut cunoaște noi. În numerele viitoare ale revistei, vom publica și dela celelalte eparhii, și dela aceste despre care am scris, pe măsură ce vom fi informați, așa precum am făcut rugămintea la început.

CRONICA INTERNA

Felicitări de Crăciun și Anul Nou 1940

SPICUIRI DIN SCRISORILE SCHIMBATE ÎNTRE Î. P. S. PATRIARH NICODIM
ȘI BISERICILE ORTODOXE SURORI

Potrivit unei vechi datini creștinești, ce se păstrează cu ne-strămutare în tot Răsăritul ortodox, Întâii-Stătători și Căpeteniile sfintelor Biserici surori întru aceeași dreaptă credință, obișnuiesc să-și trimeată unul altuia scrisori de bună urare cu prilejul sărbătorilor Crăciunului, ori ale Sf. Paști. Întotdeauna aceste scrisori au fost socotite un mijloc nespus de prielnic și cu mare rost duhovnicesc pentru arătarea dragostei frățești care-i unește întru Domnul pe toți ierarhii și face ca Biserica ortodoxă, de și împărțită în mai multe State naționale, să se dovedească totuși nedespărțită în ce privește ființa ei ecumenică, păzind neatinsă învățătura și păstrând întocmai pecetia pusă asupra ei de Sinoade, care este: una, sfântă, sobornicească și apostolească.

Dar scrisorile de bună urare care s'au schimbat între căpeteniile Bisericilor ortodoxe surori cu prilejul sărbătorilor Crăciunului și ale Anului Nou 1940, au și o altă lature vrednică de luat în seamă. Căci în toate aceste scrisori se mărturisește îngrijorarea care a cuprins creștinătatea întreagă și neliniștea ce apasă pe sufletul fiecărui Arhipăstor de teama primejdiei cumplitului războiu, izbucnit în toamna anului trecut. Toți își întorc privirile către Dumnezeu și se roagă cu osârdie pentru împăcarea noroadelor învrăjbite, cerând ca duhul dragostei și al buneii înțelegeri să se sălășluiască din nou în sufletele celor ce se vrăjmășesc pentru vremelnicele bunuri pământești.

În cele ce urmează vom da unele spicuiuri din aceste scrisori primite de Î. P. S. Patriarh Nicodim, aproape din partea tuturor căpeteniilor Bisericilor ortodoxe: dar totdeodată vom adăoga câteva rânduri și din răspunsurile ce s'au trimes la aceste scrisori.

Începutul îl facem cu scrisoarea primită de la Prea Fericitul Patriarh Hristofor al Alexandriei, în care se zugrăvește minunat starea de înfricoșare și plină de primejdii a vremurilor de azi.

„...Însă este și fapt netăgăduit că peste tot pământul în zilele acestea din urmă”, spune P. F. Sa, „cu totul altceva decât pace întâlnim și din potrivă auzim, după prezicerile Domnului, de războaie și de svonuri de războaie și că s'a ridicat neam peste neam și împărăție peste împărăție și dragostea multora s'a răcit și cu necaz mare se amenință, cum n'a mai fost de la începutul lumii până acum. Dar se exclude oare că toate acestea au fost date de Dumnezeu ca o simplă încercare și sunt orânduite numai pentru îndreptarea noastră, iar nu ca pedeapsă — Doamne ferește — pentru nepocăința noastră?”

Dat fiind însă, că pentru îndreptarea noastră suntem încercați, atunci pentru care pricină nu urmăm pilda Ninivitenilor, care „s'au îmbrăcat cu saci și au ocolit din calea lor cursa vicleanului”, și de ce, la fel cu Apostolii, nu chemăm și noi în ajutor cu credință fierbinte și cu nădejde temeinică, pe Domnul, căruia i se supun și stihiiile, ca să mustre valurile și să domolească marea?

Având această încredere deplină, că rugăciunea neîncetată care se face de către Biserică lui Dumnezeu, ca să înceteze războiul și să domnească pacea peste întreg pământul, va fi în totul bine primită de împăratul păcii Dumnezeu, de aceea ne grăbim ca prin aceste scrisori de sărbători să rugăm frățeste pe Venerabila Voastă Prea Fericire să înalțe cuvioase mâini către Milostivul Dumnezeu și să-l roage neconținut, împreună cu ceata sfinților Voștrii Arhieriei, deosebit de credincioasa turmă și pentru toată obștea creștină de pe întreg pământul, ca să trimeată mila Sa bogată; și iarăși să rugăm pe Dumnezeul păcii și Părintele milostivirilor ca pe Îngerul Voiei Sale celei Mari, pe Mântuitorul nostru Hristos, care dăruiește pacea, să ni-l trimeată și nouă, și obștei creștine din preajma noastră”.

La această scrisoare atât de frumos alcătuită, I. P. S. Patriarh Nicodim răspunde între altele: „...Mulțumindu-vă din toată inima pentru dragostea frățescă ce ne arătați, la rândul Nostru vă trimetem aceleași urări... și rugăm pe Mult Milostivul Dumnezeu ca să reverse asupra Noastră a tuturor harurile Sale cele bogate; să ne dăruiască pace și să ne ocrotească cu sfânta Lui pază, ferindu-ne de toate primejdiile care amenință lumea în ceasurile de față”.

Prea Fericitul Patriarh Timotei [al Ierusalimului a trimis o telegramă în care salută frățeste pe I. P. S. Patriarh Nicodim, făcându-i cele mai bune urări de fericiri, de pace și propășire.

Î. P. S. Patriarh Nicodim i-a răspuns printr'o telegramă,

mulțumind din inimă pentru călduroasele urări și trimițându-i aceleași felicitări de noul an 1940.

Cu adevărat plină de „deosebit înțeles duhovnicesc” este scrisoarea trimisă de Prea Fericitul Patriarh al Antiohiei D. D. Alexandru III, și care este scrisă în limba rusă :

„Mă folosesc de apropiata marea sărbătoare a Nașterii lui Hristos și a celorlalte praznice dumnezeiești, ca să salut pe Sanctitatea Voastră cu frățească sărutare întru Hristos și să doresc Prea Fericirii Voastre precum și Prea Sfințiților Voștri Arhieriei, cinsti-tului cler și întregului binecredincios popor român ortodox, petrecerea cu bucurie a marilor sărbători, sănătate deplină și izbândă desăvârșită. Iar aceste felicitări sincere ale Noastre primesc putere îndoită și deosebit înțeles duhovnicesc din pricina grozavului războiu de acum din Europa, care înfricoșează pe toții vecinii celor ce sunt în luptă.

Cel care se naște în sfânta iesle a Betleemului, Domnul, Pruncul Dumnezeu, să mântuiască țara Voastră de Dumnezeu păzită, de orice primejdie și rău, iar harul Atotputernicului să fie cu noi și în mijlocul nostru al tuturor”.

După cum era firesc, în răspunsul dat la această scrisoare, Inalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim arată bucuria sufletească ce a simțit la primirea rândurilor de mai sus, și trimițându-i aceleași urări de sănătate și păstorie îndelungată, roagă pe Dumnezeu „să ne ferească de primejdia și zavistia dușmanilor văzuți și nevăzuți”.

Prea Fericitul Gavriil Patriarhul Bisericii ortodoxe [sârbe, având aceiași îngrijorare în suflet din pricina primejdiilor care amenință pacea dintre popoare, scrie :

„Înălțând din toată inima și fără încetare călduroase rugăciuni către Domnul nostru Iisus Hristos, ca să umple de binecuvântarea Sa omenirea frământată de duhul păcii și al buneînvățării, Vă trimitem Vouă și întregii Sfintei Biserici a cărei povară V'a încredințat-o Dumnezeu, odată cu mărturisirea dragostei noastre frățești și cele mai bune urări”.

Mitropolitul Leontie al Pafosului, care este locțiitor de Arhiepiscop al Bisericii din Chipru, în scrisoarea sa de felicitare, trimite Î. P. S. Patriarh Nicodim cele mai călduroase urări de bine, adăogând că pe temeiul dragostei evanghelice care unește pe toți frații întru Hristos, nu va lipsi să înalțe rugăciuni către Dumnezeu pentru sănătatea deplină și păstoria cât mai îndelungată pe scaunul de Patriarh al Bisericii ortodoxe române.

Î. P. S. Patriarh Nicodim i-a răspuns în chip tot așa de călduros, mulțumind pentru urări și rugând pe cel Atotputernic „să aibă întru sfânta Sa pază” Biserica din Chipru, „să o întărească cu puterea Lui cea sfântă și să o ocrotească prin povățuirea Prea Sfântului și de viață făcătorului Său Duh”.

Din scrisoarea trimisă de Î. P. S. Hrisant Arhiepiscopul Atenei, spicuim următoarele rânduri :

„Dar amintirea minunatelor fapte ale nemărginitei îngăduiri și veniri a Mântuitorului pentru mântuirea omului din păcatul și moartea sufletească, este întotdeauna și prilej de nespusă bucurie. Însă de bună seamă, în timpurile grele de acum de neorândueli, de răscoale și războaie, prăznuirea arătării dumnezeescului Mântuitor, pricinuește încă mai mare bucurie și mai mare mângâiere. „Căci El este pacea noastră, care a făcut amândouă una”. Și numai de la El putem să așteptăm pacea lumii, întărind credința și supunerea față de El și povățuind popoarele către El ; prin El doar poate să se săvârșească și să fie în lume bună înțelegere, propășire și unire trainică și temeinică între toate popoarele. Prin urmare, să rugăm laolaltă pe Domnul Păcii ca să întărească pe păstorii Sfintei Sale Biserici în lupta pentru creștineștile adevăruri, pentru dreptate și pentru dragostea curată și înfrățirea dintre popoare și State”.

Adânc mișcat de aceste cuvinte pline de evanghelică învățătură, Î. P. S. Patriarh Nicodim încheie scrisoarea de răspuns către Arhiepiscopul Atenei, cu următoarele cuvinte : „...La rândul Nostru Vă trimetem aceleași urări și rugăm pe Milostivul Dumnezeu să Vă dăruiască sănătate întru zile îndelungate spre dreapta povățuire și rodnică păstorie a turmei cei cuvântătoare. Iar prin harul Prea Sfântului și de viață făcătorului Duh, să ne învrednicim a vedea sporind în lume creștineștile adevăruri prin biruința dreptății, a dragostei și a înfrățirii între noroade”.

Cetind scrisoarea primită din partea I. P. S. Evloghie, Mitropolitul Bisericii ortodoxe ruse din Apusul Europei, și care locuiește la Paris, ai într'adevăr vedenia înfricoșatului măcel iscat iarăși între oameni. Ca unul care trăește într'o țară vârită în războiu, I. P. S. Evloghie cunoaște destul de bine grozăvia lui și deaceia spune :

„Subt prea înalta Voastră ocârmuire și prin rugăciunile Sfințelor Biserici Ortodoxe, să pună capăt Domnul nimicitoare și ucigătoare vârsări de sânge între frați a popoarelor creștine din Europa, iar fulgerul ucigător al tunului să lase slobod liniștitul cântec în-

geresc al păcii, pe care omenirea o salută cu ivirea în lume a lui Hristos Mântuitorului nostru: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăînvoire“.

Iar Vouă să Vă dea Împăratul păcii, Hristos Mântuitorul nostru, putere multă duhovnicească și trupească pentru purtarea înaltei, prea grelei și mult roditoarei Voastre slujiri spre întărirea în viața acestei omeniri a începutului mântuitor al păcii lui Hristos și al buneînvairi“.

Dar și răspunsul dat de I. P. S. Patriarh Nicodim la această scrisoare, dovedește aceiași îngrijorare și teamă pentru soarta popoarelor, care uitând poruncile sfinte, s'au năpustit unele asupra altora. „...În adevăr, ucigătoarea vărsare de sânge care s'a încins între marile popoare creștine ale Europei, trebuie socotită o grozavă nenorocire abătută asupra oamenilor și o ispășire pentru păcatele săvârșite. Deaceia, unindu-ne glasul cu al Înalt Prea Sfinției Voastre să rugăm pe milostivul Dumnezeu să pună capăt cât mai grabnic acestor frământări cumplite, iar îngerștele cântări care au răsunat deasupra staulului din Betleem, de pace și bună învoire între oameni, să pătrundă din nou sufletele și cugetele tuturor acelor care astăzi se vrăjmășesc pentru vremelnicile bunuri pământești“.

Iar I. P. S. Porfirie, Arhiepiscopul Muntelui Sinai, spune în scrisoarea sa:

„Mulțumind lui Dumnezeu pentru nespusa lui iubire de oameni și cântând îngerșcul imn: „*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace*“, să-L rugăm din tot sufletul și cugetul ca să fie cu îndurare în toată lumea care este crunt încercată în aceste zile, și să întărească și să împuternicească pe cei chemați să păstorească pe poporul său, pe noul Israil, ca să păzească turma aleasă ce li s'a încredințat, departe de toate năvălirile, văzute și nevăzute, dăruind tuturor pacea Lui cea mult dorită, căreia se spune tot cugetul pentru slava prea sfântului Său nume“.

Cu aceeași părintească înțelepciune, Î. P. S. Patriarh Nicodim termină scrisoarea de mulțumire către I. P. S. Arhiepiscop Profirie, pentru urările făcute, prin aceste cuvinte: „...Așijderea... rostind cântarea îngerșcă „*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, iar între oameni bună învoire*“, rugăm pe Atotțiitorul și Făcătorul celor văzute și nevăzute, să reverse asupra noastră harurile Sale cele bogate, ajutându-ne și întărindu-ne ca să trecem cu bine primejdiile care amenință lumea în ceasurile de acum“.

Blândul și bunul vlădică care este Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Dionisie al Poloniei, cu jalea în suflet poate, pentru prăbușirea țării sale, a trimis din Otwock, lângă Varșovia, această scrisoare :

„Cu prilejul marelui sărbători a Nașterii lui Hristos și a apropiatului An Nou, salut frățeste pe Înalt Prea Sfinția Voastră și rog pe Pruncul Născut să Vă Păzească pe Voi și pe binecredincioasa Voastră turmă de orice rău și nenorociri.

Să păstreze Domnul pe Înalt Prea Sfinția Voastră „în pace, întreg, cinstit, sănătos, îndelung înzilit, drept îndreptând cuvântul adevărului”.

Răspunsul I. P. S. Patriarh Nicodim este pătruns de aceeași dragoste frățescă, și se încheie cu rugăciuni către Milostivul Dumnezeu, ca să reverse asupra tuturor harurile Sale cele bogate și să ne ocrotească cu sfânta lui pază, ferindu-ne de orice primejdie.

I. P. S. Augustin Mitropolit al Rigei și al întregii Letonii, se roagă în scrisoarea sa lui Dumnezeu „ca pacea pe care au cântat-o îngerii la Nașterea Mântuitorului lumii, să înceapă a domni pe pământul nostru supus păcatului”.

Din partea Î. P. S. Mitropolit Primat al Albaniei DD. Cristofor, s'a primit o felicitare având cuprinsul acesta :

„Cu prilejul Sărbătorilor pline de veselie ale Crăciunului și ale Anului Nou, exprimăm Fericirii Voastre și Sfântului Sinod al Bisericii surori a României călduroasele noastre felicitări și rugăm pe Mântuitorul nostru dumnezeescul Propoveduitor al iubirii și al înfrățirii, să dea lumii pacea dorită atâta de toți”.

O durere tainică se desprinde par'că din scrisoarea de mai jos, trimisă de Î. P. S. Alexandru Arhiepiscopul ortodox rus din Bruxelles și Belgia. Sunt cuvinte pătrunse de înduioșare care îți umplu sufletul de spaimă, aflând amărăciunile grozave abătute asupra Bisericii Ortodoxe ruse în vremea de azi.

„În timpul greu de astăzi, cu adevărat apocaliptic, când Biserica Ortodoxă Rusă suferă mult, fiind despărțită afară în trei părți : în U. R. S. S. este răstignită ; în Polonia este în necinste și prigoană ; iar în pribegie într-o turburare și împrăștiere, Noi — clericii și mireni Bisericii ruse aducându-ne aminte cu înduioșare de cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos, că nici porțile iadului nu vor birui temelia Bisericii Sale, ne gândim și căutăm pretutindenea, unde se găsește încă Biserica lui Hristos, și unde sunt semnele trăirii ei vecinice. Ci cu smerenie privim la Răsăritul Ortodox, de

unde a răsărit Soarele dreptății, și cu bucurie vedem că astăzi cea mai numeroasă prin credincioșii săi și cea mai puternică este Sfânta Biserică română, care odinioară a dat Bisericii rusești pe marele luminător Petru Movilă, fost mitropolit al Kievului și a toată Rusia de Miază-zi.

Mă bucur că în mijlocul păstoriților mei din Belgia sunt fii de ai Înalt Prea Sfinției Voastre-Români ortodocși. În numele lor, al meu și al tuturor ortodocșilor diferiți după sânge, însă aceiași prin sfânta credință, smerit salut pe Înalt Prea Sfinția Voastră cu prilejul marilor sărbători ale Nașterii lui Hristos și ale Arătării Domnului, rugând pe Dumnezeu cu cucernicie ca încă mulți și mulți ani să luminați ca un nimb al Bisericii luminând pe toți cu lumina dreptății dumnezeiești și încălzindu-i pe ei cu căldura dragostei lui Hristos".

Scrisoarea trimisă de Î. P. S. Mitropolit Neofit al Vidinului, în numele Sfântului Sinod al Bisericii bulgare, este cu adevărat vrednică de luat în seamă. Căci din alcătuirea ei se vedește o însetată dorire de pace și de bună prietenie, nu numai între Bisericile surori, ci și între popoarele celor două țări vecine: Bulgaria și România. Iată cuprinsul acestei scrisori:

„Cu dragoste frățească întru Domnul Vă felicităm cu prilejul Anului Nou 1940 și a sărbătorilor mântuitoare ale Nașterii lui Hristos și Arătării Domnului. Nașterea lui Hristos este sărbătoarea păcii, a adevăratei păci, a păcii din sufletele și inimile omenești. Astăzi toți sunt însetați după pace, dar nu toți se gândesc și lucrează pentru împămbăntenirea păcii lui Hristos. Fiindcă una este pacea lui Hristos Dumnezeu și alta este pacea pe care o dă lumea. (Ioan 14. 27). Fie ca și amândouă popoarele ortodoxe și vecine, român și bulgar și conducătorii lor să se fălească de dorința sinceră de a domni între ele pacea Mântuitorului, care se naște astăzi, ca dar al nețărmuritei iubiri a lui Dumnezeu către noi”.

În răspunsul dat la această scrisoare, Înalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim stăruie la fel asupra roadelor bune ce pot izvorî de pe urma unei atari înțelegeri și prietenii între credincioșii celor două Biserici. „...Nădăjduim apoi că popoarele noastre ortodoxe și vecine, român și bulgar, având încredere în ocârmuitorii lor și întemeindu-se pe dorința sinceră de a trăi în pace și bună înțelegere, vor putea fi iertate și ferite de primejdiile și amenințările care turbură liniștea atâtor popoare din Apusul și Nordul Europei.

Socotim, așa dar, că și Noi ca păstori duhovnicești ai turmei cei cuvântătoare, avem datoria să ne străduim întru propovăduirea

mântuitoarelor porunci ale păcii și să lucrăm neconținut pentru sporirea dragostei și a bune înțelegeri între popoarele noastre ortodoxe și vecine".

I. P. S. Elie Karam, mitropolit de Liban, scrie că își face o sfântă datorie de a trimite I. P. S. Nicodim urările sale de bine și doririle de fericire și propășire. Pentru aceasta se roagă lui Dumnezeu să păstreze timp îndelungat și neconținut pe Părintele nostru duhovnicesc în sănătate desăvârșită pentru slava și strălucirea Bisericii ortodoxe în lume.

P. S. Gorazd Episcopul Ortodox al Cehiei și Moraviei încheie scrisoarea sa cu urări de pace și de liniște între popoare.

S'a răspuns și P. S. Sale, că Atotputernicul Dumnezeu să readucă iarăși în lume pacea cea bine vestită de îngeri la Nașterea Mântuitorului.

Arhiepiscopul de Praga, Î. P. S. Savatie, spune următoarele, în scrisoarea sa de felicitare :

„Vă salut pe Voi și sfânta Voastră Biserică cu prilejul Nașterii lui Hristos și a Arătării Domnului, sărbătorile păcii și ale bucuriei, ale sfintei și dumnezeieștei buneînvoiri. Întru rugăciune doresc să păzească Dumnezeu pe Înalt Prea Sfinția Voastră cu sănătate și zile fericite pentru sfânta Ortodoxie întru mulți ani".

Diaconul GHEORGHE I. MOISESCU

INSTALAREA ÎNALT PREA SFINȚITULUI NIFON ÎN SCAUNUL DE MITROPOLIT AL OLTENIEI, RÂMNICULUI ȘI SEVERINULUI

În ziua de 21 Dechemvrie 1939, falnicul oraș al Banilor și-a deschis larg porțile spre a întâmpina cu cinste, după datină și rânduială, pe cel dintâiu ocârmuitor duhovnicesc al Arhiepiscopiei Craiovei și pe alesul Neamului în obșteasca Adunare, pentru a fi Mitropolit al plaiurilor Olteniei de la Râmnic și până la hotarele Severinului. Răsunetul clopotelor tuturor bisericilor din această eparhie, umplea văzduhul, ridicând spre ceruri glas de mulțumire din partea clerului și a norodului, pentru că făgăduința regească se împlinise, iar noul scaun de mitropolit așezat în biserica Sf. Dumitru își dobândise pre al său Stăpân. Iar cărja vlădicească a Olteniei, purtată cu aleasă vrednicie mai întâiu, acum șase veacuri și jumătate, de mitropolitul Antim Critopulos, trecută apoi în mâna harnicilor episcopi de la Râmnic: Antim Ivireanul, Damaschin, Chesarie și Filaret, era sortită să se încredințeze de astă dată, nu unui strein, ca pe vremuri, ci chiar unui fiu al țării olte-

nești, născut și crescut aici. Însușirile cu care este înzestrat I. P. S. Mitropolit Nifon, pe care le poartă în suflet și sânguința întru purtarea sarcinei de păstor și îndrumător duhovnicesc, îngăduie să se vadă că nădejdlile legate de I. P. S. Sa vor fi adevărate în ogorul eparhiei ce i s'a încredințat spre oblăduire și vor fi împlinite în noua treaptă în care a fost ales.

Înscăunarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nifon s'a desfășurat în mijlocul unei adevărate sărbători pentru întreg ținutul Olteniei. Căci toți dregătorii din această lature a țării, au vrut ca să-și dovedească nu numai bucuria, ci și mulțumirea deplină că una din cererile lor — de a avea Mitropolie la Craiova — a fost îndeplinită, și că dorința lor vădită — de a avea păstor în acest scaun pe un fiu al Olteniei — a fost ascultată.

La ora 9³⁰ dim. au sosit în gara Craiova I. P. S. Mitropolit Nifon, însoțit de P. S. Episcop Grigorie al Argeșului, împuternicit de I. P. S. Patriarh Nicodim să ia parte și să-l reprezinte la înscăunare; d. Consilier Regal Const. Argetoianu, d. I. Nistor Ministrul Cultelor și Artelor, Dr. N. Lupu și d. Stancu Brădișteanu Secretarul General al Ministerului de Culte.

Întru întâmpinarea acestor oaspeți sosiseră pe peronul gării d. Dinu Simian Rezydentul Regal al ținutului Olt, d. general Bunescu Comandantul garnizoanei, d. general C. Z. Vasiliu primarul Municipiului Craiova, d. colonel R. Dumitriu prefectul județului Dolj, precum și alți reprezentanți ai Bisericii, ai școalei, și ai magistraturii.

Potrivit datinei, la coborîrea din vagon, I. P. S. Mitropolit Nifon a fost primit de primarul orașului Craiova cu pâine și sare, rostind și o urare de bun sosit, la care I. P. S. Mitropolit Nifon a răspuns pe scurt prin cuvinte de mulțumire.

După ce d. Rezydent Regal Dinu Simian a prezentat Î. P. S. Mitropolit Nifon toate autoritățile care erau de față pe peronul gării, s'a alcătuit un alaiu de automobile și două cete de ostași călări, pornind spre biserica Sf. Dumitru. Pe străzile pe unde a trecut acest alaiu se aflau înșirați străjeri, premilitari și o mulțime de credincioși.

La intrarea în biserică, Î. P. S. Mitropolit a fost întâmpinat de soborul preoților slujitori, iar corul a cântat „Pre Stăpânul...”

După săvârșirea sfinteii slujbe, d. Ioan Nistor, Ministrul Cultelor, a cetit Înaltul Decret Regal prin care Î. P. S. Nifon este întărit în scaunul de Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei, Râmnicului și Severinului.

Apoi P. C. Preot Gheorghe Vintilescu, Directorul Cancelariei Sfântului Sinod, a cetit gramata potrivit căreia Î. P. S. Patriarh Nicodim, pe temeiul pravilelor și a legiurilor țării noastre, i-a dat Î. P. S. Nifon investitura canonică de arhipăstor al eparhiei oltene, pe seama căreia a fost ales.

După cetirea gramatei, a început rostirea cuvântărilor obișnuite în asemenea împrejurări. Cel dintâiu a vorbit d. Ministru Ioan Nistor, care a arătat însemnătatea noului așezământ bisericesc, înfăptuit prin grija M. S. Regelui Carol II, în falnicul oraș al Craiovei și merit să ajute la renașterea virtuților creștinești și la adâncirea mântuitoarelor învățături în sufletele dreptcredincioșilor olteni. Pentru toate aceste bune sporiri, aduce laudă lui Dumnezeu și pioase mulțumiri de recunoștință Regelui-ctitor al Mitropoliei Olteniei. La sfârșit amintește Î. P. S. Nifon de greutățile și piedicile ce-i stau în cale, până ce va izbuti să pună în rânduală și să îndrumeze pe făgașul cuvenit, toate treburile noii Mitropolii. Dar prin râvna ce o are pentru Biserică, nădăjduiește că va ajunge în curând să înfăptuiască lucruri, pe temeiul cărora să poată fi socotit nu numai un chivernisitor iscusit, un ocârmuitor înțelept și un păstor harnic, ci și întemeietorul cu adevărat al Mitropoliei pe scaunul căreia a fost cel dintâiu ales.

A urmat apoi cuvântarea P. S. Episcop Grigorie al Argeșului, care, în numele Prea Fericitului Patriarh Nicodim, a făcut Î. P. S. Mitropolit Nifon cele mai călduroase urări de arhipăstorie rodnică și binecuvântată pentru Biserică, și izbăvitoare pentru Neamul nostru românesc.

Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nifon a răpunș prin această cuvântare :

Domnule Consilier Regal, Domnule Ministru, Prea Sfințite și iubite frate în Domnul, Domnule Rezident Regal, Onorate autorități, Cinstiți oaspeți, Prea Cucernici Părinți, Iubiți fii duhovnicești,

„În clipa când urc în scaunul mitropolitan al Olteniei, Râmnicului și Severinului, cu inima smerită dau slavă lui Dumnezeu pentru marea cinste de care m'a învrednicit, aceea de a fi cel dintâiu Mitropolit al Olteniei, părinte spiritual a peste un milion și jumătate de binecredincioși creștini și buni Români, frate mai mare peste o mie de vrednici și luminați preoți.

„Mărește suflete al meu pre Domnul, că a căutat spre smerenia slugii Sale“.

Și mă leg înaintea lui Dumnezeu și a sfântului Său Altar, că voi fi credincios și harnic slujitor, și că nici o bucurie mai mare nu voi avea de cât aceea de a-mi fi făcut pe deplin datoria, precum și aceea de a face din Biserica Lui sfântă, în acest frumos colț de țară, o împărăție a iubirii și a păcii, a unirii și a înfrățirii, a muncii și a jertfei pentru Domnul Hristos.

Întru aceasta, nădejdea mea este la Dumnezeu-Tatăl, Părintele luminilor, de la care vine „toată darea cea bună și tot darul desăvârșit”.

Și slăvind pe Dumnezeu, țin să mulțumesc — și o fac din adâncă recunoștință — Majestății Sale Regelui Carol al II-lea, pentru înalta încredere ce a binevoit a-mi arăta, întărind alegerea mea cu Înaltul Decret Regal și însoțind Investitura Regală cu cuvinte de rară frumusețe, de într'aripată gândire, de adâncă înțelepciune, de regească sfătuire și de luminoasă îndrumare.

Pururea voi avea în urechile mele glasul regesc vestitor de atâta lumină și înțelepciune, iar înaintea ochilor mei îl voi avea ca pe o strălucită întruchipare a muncii și a iubirii de Neam.

Voevod al culturii, ține să fie și Basarab al vremii noastre, ctitor al Bisericii, precum este și ctitor al Mitropoliei noastre.

Țin să-i aduc prinos curat de neclintit devotament, de vie recunoștință și de nețărmurită iubire. Și dau încredințare că Biserica olteană va fi cu adevărat vie, iar preoțimea activă și demnă, așa precum de atâtea ori a cerut-o.

Ctitoria regească a Mitropoliei unde am a păstori, precum de asemenea ctitoria regească a Catedralei mitropolitane, unde voi avea a sluji, îmi vor fi foarte puternice îndemnuri spre *credință și muncă pentru Țară și Rege*.

Mulțumesc cu vie recunoștință domnului Ministru al Cultelor și Artelor, Profesor Ion Nistor, pentru bucuria și cinstea ce-mi face de a lua parte la această zi de sărbătoare din viața mea, ca și pentru frumoasele cuvinte ce mi-a grăit.

Sunt deosebit de mulțumit că un învățat profesor de Istorie și un fruntaș între fruntașii vieții bucovinene cinstește înscăunarea mea prin participarea Domniei-Sale, atât ca înțelept Sfetnic al Tronului, cât și ca distins reprezentant al onoratului Guvern și strălucit sol al dulcii Bucovine, atât de scumpă inimii noastre a tuturor Românilor. Prezența Domniei-Voastre ca sol al dulcii Bucovine, „vesela grădină”, este par'că o vie urare că Eparhia noastră va fi o veselă, o înfloritoare grădină duhovnicească.

Ce simbolică participare: Bucovina ia parte la bucuria Olte-

niei și se înfrățesc odată mai mult sub acoperământul Bisericii străbune și sub steagul biruitor al Domnului Hristos.

Vă rog, Domnule Ministru, să împărtășiți onoratului Guvern, încredințarea că voi lucra cu sfințenie în Biserica Domnului Hristos și cu sfințenie la altarul Patriei, ocărmuind cu înțelepciune și îndrumând părintește poporul încredințat păstoriei mele.

Mulțumesc cu căldură sufletească Prea Sfințitului Episcop Grigore al Argeșului, pentru frățeasca bucurie ce-mi face de a participa la înscăunarea mea, cât și pentru caldele cuvinte rostite, cu o frățească încurajare în lucrul greu și mult ce mă așteaptă.

Vă rog, Prea Sfințite și iubite frate întru Domnul, să transmiteți Înalt Prea Sfințitului Patriarh viile mele mulțumiri pentru părinteștile cuvinte din gramata patriarhală și să-l încredințați că voi ști să apăr, cu dârzenie chiar, dreapta credință și că voi păstori cu iubire și credință, în adevăr și dreptate, păzind legea și cinstind dregătoriile. Și că voi lucra în spirit de frăție cu membrii Sfântului Sinod.

Mulțumesc din toată inima și cu vie recunoștință domnului Consilier Regal Constantin Argetoianu, pentru marea cinste și bucurie ce-mi face de a participa la înscăunarea mea ca Mitropolit al Olteniei. Știm toți ce rol covârșitor a avut Excelența Sa în înființarea cu o clipă mai devreme a acestei Mitropolii, atât de mult dorită și așteptată de Oltenia noastră mândră și frumoasă.

Ca de atâtea ori în bogata sa vieată de om de Stat, și acum s'a făcut purtătorul de cuvânt al sentimentelor și aspirațiilor obștei, și-a spus cuvântul său greu de autoritate, ca Mitropolia Olteniei să ia ființă cât mai curând. Puțini dintre noi vor fi având sufletul mai bucuros în aceste clipe, decât cel ce a înlesnit și grăbit ctitoria acestei Mitropolii. Voi căuta să fac ca bucuria de acum s'o aibe și de-acum înainte, prin înfăptuirile și roadele spirituale ce vor urma, ce vor trebui să urmeze, și cât mai curând cu putință. Eu simt cum sufletul Domniei-Voastre este emoționat în aceste clipe căci gândul vă poartă îndărăt, la străbunii D-Voastră, ctitori ai acestei biserici, acum Catedrală mitropolitană.

Țin să mulțumesc cu recunoștință și din toată inima binecredinciosului și îndreptătorului Guvern, căpeteniei Ținutului, înalților Dregători, mai marilor oștilor, orașelor și județelor, iubitoarei de Hristos oaste, cinstiților oaspeți, iubitului nostru cler și popor dreptcredincios, adunat în așa de mare număr, pentru bucuria și căldura cu care întâmpină venirea mea la această Mitropolie. Încrederea și iubirea ce mi se arată cu atâta dărnicie de suflet, vor

fi pentru mine un viu și continuu îndemn la muncă și datorie, spre a putea răspunde cu toată vrednicia acestei mari încrederi și iubiri.

Mulțumirii calde și recunoscătoare ce vă aduc, aș vrea să adaug un cuvânt, desigur cât mai cald, precum este iubirea ce-mi arătați, dar care nu va putea fi decât atât cât adâncă emoție a clipelor de față îi vor îngădui să fie.

Fericit inspirat — ca de altfel în toate frumoasele și vibrantele sale cuvântări — Majestatea Sa Regele, în cuvântarea de la investitură spunea printre altele: „Pe lângă ostașii cu armele, care ne apără cu trupul lor la graniță și la care ne gândim totdeauna cu nesfârșita dragoste și recunoștință, trebuie în orice clipă să fim apărați de ostașii sufletului”.

Minunat de frumoasă și de înțeleaptă este gândirea și vorbirea Majestății Sale, care în vremurile de azi poate fi socotită o poruncă regală, o poruncă de decalog al iubirii de Neam.

Căci, cu adevărat, slujitorii Bisericii, ierarhii și preoții, sunt ostași ai sufletului, ostași ai imperiului sufletului, ai împărăției sufletești, având să apere acest imperiu împotriva tuturor vrăjmașilor sufletului, care neconținut încearcă să asedieze și să năvălească în acest imperiu, să cucerească un ținut sau altul din această frumoasă și întinsă împărăție a sufletului, mai frumoasă de cât care nu este și n'a fost nici o împărăție pe lumea aceasta. Acești vrăjmași caută să răpească acestei împărății părți din ea, s'o micșoreze, s'o slăbească, s'o distrugă, s'o piardă, s'o stăpânească. Iar atunci când nu pot face aceasta, cel puțin îi încalcă vremelnicește hotarele, îi pustiesc vecinătățile, îi hărțuesc populația mărginașe, îi răpesc din bunurile ei, sau în orice caz, o țin într'o continuă veghe și chiar în stare de încordare și înarmare.

Iar aceștia sunt mulți și de temut, răi și primejdioși, agresivi și îndărătnici : satan cu toate dăhurile lui rele și pierzătoare de suflet ; ispitele și amăgirile lumești, care turbură spiritul și-l fac adesea să capituleze ; poftele și pornirile trupești care silesc trupul să iasă de sub ascultarea sufletului ; materia și cele materiale care pun greutate de plumb pe aripile sufletului, ce vrea să se înalțe spre seninul și înaltul cerului, dar pe care adesea îl fac să se alipească de scoarța pământului, de cele pământești ; dulcemiile vieții, care fac să ațipească și să toropească sufletul ; banul, idolul de aur, care isbutește să aibă încă atâția închinători în vremurile noastre ; lenea care te obișnuiește cu o stare de continuă inacțiune, vecină cu inexistența și cu moartea ; intriga, minciuna, fățarnicia, discordia, ura, egoismul, lăcomia. Și atâția alți vrăjmași

ai sufletului și ai împărăției sale sufletești, dușmani de moarte spirituală.

Dar cine sunt cei dintâi chemați a lupta și a înarma pe oameni să lupte împotriva acestor vrăjmași, decât părinții spirituali ai poporului, ierarhii și preoții, părinții sufletești, cei care au în grijă sufletul și mântuirea lui? Aceștia sunt paznicii și apărătorii sufletului, și prin aceasta sunt ostași ai sufletului. Dar pentru aceasta trebuie să fie ei înșiși și bine și puternic înarmați, și în toată clipa de veghe la postul lor.

Având a purta grijă de suflet și a însufleți pentru Domnul Hristos și Biserica Sa, slujitorul Bisericii, părintele spiritual, trebuie să fie și să aibe un suflet mare, care să radieze căldură și lumină; să aducă la viață spirituală, să dăruiască iubire, să împartă milostenie, să miște inimi, să hotărască voințe, să împace cugete, să înmoaie asprimi, să dezarmeze ura, să apropie pe oameni și să-i înfrățească, să inspire încredere, să însuflețească și să împuternicească.

S'a amintit că instalarea mea se face în Ajunul Nașterii Domnului Hristos, a Pruncului Dumnezeuesc, care aducea omenirii mesaj ceresc: pace pe pământ și între oameni bunăvoie.

În lumina acestui mare praznic creștin, al păcii și al iubirii, îmi place și voiu căuta să lucrez.

Mai mult ca oricând, azi este dorită și așteptată pacea și buna înțelegere între oameni. Se face apel, tot mai cald apel, la unire și înfrățire, la pace și iubire în poporul nostru. Cel dintâiu exemplu să vină de la noi, slujitorii Domnului păcii și al iubirii, slujitorii Bisericii, propoveduitoarea păcii și a iubirii.

Dacă Cerul a voit să vorbească pământului într'un graiu simbolic, făcând să cadă de azi dimineață, în abundență, fulgi albi de zăpadă, îmbrăcând negrul pământului cu curăția albă a zăpezii imaculate, atunci să luăm îndemn și din aceasta de-a lucra în toată curăția gândului și a inimii, a vieții noastre, așa precum se cuvine unor adevărați și demni slujitori ai Bisericii.

Chem la muncă, la datorie, la datorie deplină, pe inimoșii și luminații preoți olteni, cu care înțeleg să colaborez frățeste și pe care îi încredințez că mă vor găsi totdeauna pe drumul datoriei. Să ne unim eforturile și să facem din Biserica olteană, cu un popor așa de vioiu și inimos, o Biserică vie și activă, bogată în roade duhovnicești; iar din Mitropolia nou înființată, o eparhie de frunte a Bisericii noastre.

Ca fiu al Olteniei, voiu lucra îndoit mai mult, căci la datoria de slujitor bisericesc se va adăuga înrudirea, legătura cu poporul oltean.

Mă așteaptă, ne așteaptă lucru mult și greu. Sunt atâtea de creat din nou. Și atâtea de reconstruit, de refăcut, de împlinit, de purificat, de îndreptat.

Iubirea ce-mi arătați acum, să mi-o păstrați și de acum înainte. Va fi ca un izvor dătător de puteri. Iar eu voi răspunde iubirii voastre cu toată iubirea mea părintească. Voiu păstori cu iubire, în adevăr și dreptate. Voiu fi un cald rugător, precum sunt de tot binele doritor al Vostru al tuturor.

Întru străduințele mele, ajutorul cel mare îmi va veni de la Domnul Hristos. „*Toate le pot cu Hristos, Cel ce mă întărește*” spune sf. Apostol Pavel.

În lucrarea mea mă voi inspira din bogata activitate bisericească și culturală a marilor vlădici, care au păstoriți ca episcopi în Biserica olteană, precum au fost Antim Ivireanul, Damaschin, Chesarie și Filaret, în fața cărora mă plec cu pietate.

Și mă rog Sf. Marelui Mucenic Dimitrie, patronul Catedralei mitropolitane, să-mi inspire cât mai mult credința și iubirea, cu care și-a încununat viața lui sfântă; duhul servirii, Duhul jertfirii pentru Biserica Domnului Hristos, pentru binele sufletesc al obștei creștinești.

În aceste sentimente rog, cu toată cucernicia, pe Bunul Dumnezeu să-mi dea puteri de lucru, mintea întreagă, cuget priveghetor, să binecuvinteze cu rod frumos lucrul meu; să hărăzească Țării noastre vremuri de pace, Bisericii oltene vremuri de înflorire, iar vouă tuturor pace, sănătate și întru toate bună sporire.

Binecuvântarea Domnului peste voi toți, cu al Său dar și cu a Sa iubire de oameni, totdeauna acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

După terminarea cuvântărilor, s'a alcătuit un mare alai mergând de la biserica Mitropoliei și până la Palatul Rezidenței, unde s'a făcut o primire deosebită I. P. S. Nifon, cât și tuturor oaspeților veniți să ia parte la sărbătoarea înscăunării. Și aici s'au rostit câteva cuvântări. Cel dintâiu grăitor a fost preotul Ioniță Popescu revizor eparhial, care a vorbit în numele preoților din noua Arhiepiscopie a Craiovei, încredințând pe vlădică de tot sprijinul lor întru îndeplinirea înaltei slujbe ce pentru ale Sale însușiri, i s'a pus pe umeri.

D. general C. Z. Vasiliu primarul Municipiului Craiova, aduce din partea orașenilor mulțumirea aleasă că au fost învredniciți să vadă înfăptuindu-se visul lor atât de scump prin așezarea unui scaun de mitropolit în cetatea Banilor.

D. general Bunescu Comandantul Corp. I Armată a rostit un cald cuvânt în numele oștirii „care își pleacă smerit fruntea așteptând binecuvântarea arhipăstorească”.

Din partea magistraturii ținutului Olt a vorbit d. M. Marțian prim-președinte al Curții de apel Craiova.

Deasemenea a mai rostit cuvântări: d. deputat I. B. Georgescu care a înfățișat câteva fapte mai de seamă din istoria Olteniei, arătând că de aici au pornit multe înoini bune și folositoare pentru Biserica și Neamul nostru românesc. Doamna Zefira Col. Voiculescu a spus cuvânt de laudă aleasă în numele Societății ortodoxe Naționale a Femeilor române, pentru sprijinul dat de I. P. S. Nifon acestui așezământ.

Din partea Societății Renașterea, în jurul căreia sunt adunați toți preoții din Oltenia, a vorbit părintele președinte V. Marghescu, aducând făgăduința tuturor că sunt gata să pornească la lucru, urmând îndemnul și pilda Stăpânului lor iubit.

D. Inspector Gh. Buldur a vorbit în numele școalei, iar d. Filip Popescu în numele *Străjii Țării*, spunând că aceste două așezăminte nu vor pregeta întru a da tot sprijinul pentru înălțarea Bisericii strămoșești și sporirea în lume a creștineștilor învățături.

Adunarea Eparhială a Mitropoliei Olteniei și-a spus cuvântul prin rostul d. Dr. C. Nicolăescu-Plopșor, care a înfățișat în chip ales minunatele înfăptuiri săvârșite dealungul veacurilor pe pământul Olteniei, și care acum așteaptă oblăduirea unui păstor legat de ele chiar prin obârșia sa.

Cel din urmă a vorbit d. Dinu Simian Rezident Regal al ținutului Olt, care a mărturisit „că niciodată și nicăeri un Arhipăstor n'a fost așteptat cu mai multă evlavie și smerenie să vie în fruntea turmei credincioase” ca I. P. S. Nifon.

Tuturor le-a răspuns I. P. S. Mitropolit Nifon, mulțumind cu recunoștință pentru primirea ce i s'a făcut și făgăduind că se va strădui să răspundă cu vrednicie binevoitoarelor aprecieri cu care a fost cinstit de toți vorbitorii.

După terminarea serbării de la Palatul Rezidențial, toți oaspeții au fost poftiți la agapa pregătită în sala Minerva. Și aici s'au rostit din nou cuvântări. Astfel, au vorbit: d. Consilier Regal Constantin Argetoianu; d. dr. N. Lupu; d-na senator Maria Pop; d. Titu Mihăilescu din partea Ministerului Propagandei; d-na M. Brădișteanu directoarea Liceului de fete Elena Cuza; Pr. senator

P. Partenie și d. Rezident Regal Dinu Simian. Cu toții au lăudat pe I. P. S. Nifon și virtuțile care-i împodobesc sufletul.

La urmă a răspuns iarăși I. P. S. Mitropolit Nifon mulțumind tuturor pentru cuvintele de laudă cu care a fost cinstit și pentru prețuirea muncii desfășurate la Episcopia Hușilor.

După agapa de la sala Minerva, preoțimea Olteană a mers la Palatul Mitropoliei ca să întâmpine la venire pe I. P. S. Nifon. Cu acest prilej a rostit o cuvântare de bun sosit părintele protopop Elefterie Marinescu, urând noului vlădică păstorie rodnică și îndelungată pentru întemeierea unei vieți duhovnicești trainice și destoinice.

Încheind aceste rânduri, fie-mi îngăduit să mă alătur și eu la ceata celor ce cu osârdie urează noul arhipăstor: Întru mulți și fericiți ani Stăpâne!

Diaconul GHEORGHE I. MOISESCU

CINSTIREA D-LUI PROFESOR CONSTANTIN N. TOMESCU CU RANGUL
DE MARE DICHEOFILAX AL PATRIARHIEI ECUMENICE

În nr. 9-10 al acestei reviste (an. LVII [1939], pp. 609-610), am înfățișat pe scurt îmbucurătoarea veste, primită de la Patriarhia din Constantinopol, că d. Constantin N. Tomescu, profesor la Facultatea de teologie din Chișinău, după filotimia și bunăvoința Prea Fericitului Patriarh ecumenic DD. Veniamin, a fost cinstit cu rangul de Arhon mare dicheofilax al Marei Biserici. Și am întâmpinat această știre cu cele mai bune urări pentru destoinicul dascăl, socotind că prețuirea ce i s'a arătat prin încredințarea acestui rang, se resfrânge ca o cinste deosebită și asupra Bisericii românești, al cărei fiu vrednic este d. Tomescu întru cercetarea slăvitului ei trecut,

Înmânarea gramatei patriarhicești, al cărei cuprins îl dăm mai jos în tălmăcire românească, a avut loc în Palatul Sfintei Patriarhii din București, Vineri 1 Dechemvrie 1939. Acest prilej a luat înfățișarea unei alese sărbători duhovnicești, fiind de față Prea Fericitul Patriarh Nicodim, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Visarion al Bucovinei, Prea Sfințitul Arhiepiscop-Loctiitor Efrem Tighineanul, d. Consilier Regal A. C. Cuza, d. Rezident Regal G. Alexianu, mai mulți profesori de la Facultățile de teologie, deputați, preoți și studenți.

După ce părintele protopresviter Constantin Moraitakis, apocrisiarhul Patriarhiei Ecumenice la București, a citit textul grecesc al gramatei pentru încredințarea rangului de Mare dicheofilax, Înalt

Prea Sfințitul Mitropolit Visarion al Bucovinei, a cetit tălmăcirea ei în românește, având următorul cuprins :

PATRIARHIA ECUMENICĂ

Nr. 561

VENIAMIN

*prin mila lui Dumnezeu, Arhiepiscop al Constantinopolului,
Noii Rome și Patriarh Ecumenic.*

Pe cei distinși întru învățătură, în evlavie și în virtute, și mai ales pe cei ce se străduesc cu râvnă dumnezeiască întru cele sfinte și întru cele bune, și se vădesc vrednici prin fapte, sfânta noastră Mamă, Marea Biserică a lui Hristos, știe să-i cinstească și să arate către ei bunăvoință.

Așa dar, întrucât prea învățatul și de noi iubitul profesor, domnul CONSTANTIN TOMESCU s'a dovedit că este împodobit cu asemenea însușiri de învățătură, de evlavie și de virtute, pe deoparte străduindu-se în multe chipuri pentru sfânta știință-teologică ortodoxă, iar pe dealta arătând multă și fierbinte dragoste precum și gânduri și atitudine totdeauna binevoitoare pentru a noastră Biserică a lui Hristos, Smerenia Noastră vrând să cinstească o asemenea virtute a sa, cât și dragostea și supunerea sa către Noi, am crezut de cuviință, din propria noastră filotimie și bunăvoință patriarhicească, să-i dăm d-sale cinstirea și rangul de *Arhon mare dicheofilax* al Prea Sfântului nostru apostolic și patriarhicesc scaun ecumenic.

Pentru aceasta și scriind, arătăm că numitul preainvățatul domn Constantin Tomescu să fie deacum și să se numească și toți să-l recunoască de prea cinstit, și mult învățat : arhon mare dicheofilax al prea sfântului apostolic și patriarhicesc scaun ecumenic, bucurându-se și învrednicindu-se din partea tuturor de cuvenita cinstire în rangul său.

În semn de dovadă, i s'a încredințat cu calde urări și binecuvântări prea cinstitului și mult învățatului arhon mare dicheofilax al prea sfântului apostolic și patriarhicesc scaun ecumenic, domnului profesor Constantin Tomescu, această gramată patriarhicească.

În anul mântuirii 1939, luna Iulie 28, indiction VII.

PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI

† VENIAMIN

Sfârșindu-se cetirea, părintele protopresviter Constantin Moraitakis a rostit o cuvântare, arătând meritele pentru care d. profesor Constantin N. Tomescu a fost cinstit cu rangul de Arhon Mare dicheofilax al Marei Biserici, și împărtășind binecuvântări din partea Prea Fericitului Patriarh ecumenic DD. Veniamin, care nutrește o deosebită dragoste pentru Biserica Ortodoxă Română.

A urmat apoi actul hirotiesiei. Înalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim, luând pe umeri omoforul mic și epitrahilul, a pus mâinile pe capul d-lui Tomescu, care sta în genunchi, și a chemat harul Sfântului Duh, care pe cele cu lipsă le plinește și pe cele neputincioase le vindecă, prohirisindu-l în rangul de Arhon mare

dicheofilax al prea sfântului și patriarhicescului scaun ecumenic, și încheind cu cuvintele : *Axios*. Cei de față au răspuns laolaltă : *Axios și Vrednic este*.

Ridicându-și apoi odăjdiile, Înalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim a rostit această cuvântare :

S'a petrecut un fapt nou, care s'a mai întâmplat și în trecut, dar acum pare să aibă o mare însemnătate. Un dicheofilax, adică apărătorul drepturilor Patriarhiei icumenice pe lângă scaunul nostru patriarhal, în aceste timpuri, se pare și canonic și cu totul util. Am crezut totdeauna că este bine, ba chiar cerut de mersul normal al Ortodoxiei, ca să existe asemenea verigi de aur, care să lege mai mult între ele Bisericele autocefale. Dar totodată cred că ar trebui ca fiecare Biserică ortodoxă să-și aibă reprezentantul său pe lângă Patriarhia icumenică, astfel ca necazurile, ce s'ar abate asupra Bisericii ortodoxe și a șefului ei, Patriarhul icumenic, să fie mai cu lesne îndepărtate și vrăjmașii ce s'ar ivi, mai ușor învinși.

Sfântul Sinod al Bisericii noastre române, după războiul mondial când Patriarhul icumenic era amenințat să fie expulzat din Constantinopole, străvechiul oraș de reședință patriarhală, a intervenit la Geneva și acea primejdie a fost înlăturată. Același demers l-au făcut și celelalte Biserici surori și efectul solidarității ortodoxe s'a văzut îndată. Deci, toate Patriarhatele ortodoxe trebuie să fie în cât mai strânsă legătură.

De curând, noi am scris arhiepiscopului de Canterbury în chestiunea recunoașterii Patriarhului de Ierusalim, ales cu trei ani în urmă, dar neconfirmat, și acum avem bucuria de a fi primit vestea de la însuși Prea Fericitul Patriarh al Cetății Sfinte, că a fost recunoscut.

De altfel trebuie să colaborăm nu numai cu Bisericele ortodoxe, dar și cu celelalte confesiuni mari creștine, dacă nu pe terenul unirii dogmatice, cel puțin în domeniul acțiunii practice, ceea ce ar face ca creștinismul să fie pretutindeni învingător și apărat de amenințările vrăjmașilor.

Așezarea domnului profesor Constantin Tomescu în demnitatea de Mare Dicheofilax mă bucură și pentru faptul că domnia-sa are merite cărturărești și de bun creștin, dar tot odată și pentru că este fiul meu duhovnicesc, căruia i-am împărtășit din sufletul și năzuințele mele.

Facă Bunul Dumnezeu ca prin această legătură, Biserica română să se simtă mai apropiată și mai strâns unită de Biserica patriarhală din Constantinopol.

Părinte protopresviter Moraitachis, fii interpretul meu pe lângă

Prea Fericitul Patriarh icumenic Veniamin al Constantinopolului, spre a-i exprima deosebita mea mulțumire pentru atenția arătată Bisericii române.

Iar pe D-voastră, iubite domnule profesor Tomescu, vă felicit, urându-vă să lucrați cu zel în această demnitate, spre slava lui Dumnezeu și a sfintei Biserici ortodoxe.

După cuvântarea Î. P. S. Patriarh Nicodim, d. profesor Popescu-Prahova, decanul Facultății de teologie din Chișinău, a mărturisit în cuvinte calde bucuria ce simte pentru cinstea arătată unuia din dascălii acestui așezământ de cultură teologică românească.

Tuturor le-a răspuns d. profesor Constantin N. Tomescu, mulțumind pentru rangul ce i s'a încredințat, și spunând că va lucra cu zel, cu dragoste și cu ascultare, în noua dregătorie în care a fost întărit și prohirisit prin harul cel sfânt. „Această ascultare e veche în Biserica patriarhală ecumenică“, a spus d-sa. „Îmi îngădui să vă reamintesc, ceeace de bună seamă, știți cu toții, că preotul Daniil Critopulos era un dicheofilax patriarhal, fiul duhovnicesc al patriarhului ecumenic Filoteiu, înainte de a deveni în August 1370, mitropolitul unei părți din Ungrovlahia, al doilea vlădică recunoscut al Românilor. Un alt dicheofilax a venit în Moldova mai târziu și de altul s'a pomenit pe vremea Sinodului ortodox de la Iași“.

După această cuvântare, cei de față au cântat imnul patriarhicesc și apoi au făcut d-lui profesor C. Tomescu urări de bună sporire în noul său rang bisericesc, cu rosturi atât de mari pentru o cât mai strânsă legătură cu Biserica ecumenică.

Iar Înalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim, luând aminte la toată lucrarea și sânguința părintelui protopresviter Constantim Moraitakis, în slujba sa de apocrisiar al Patriarhiei ecumenice, l-a cinstit cu crucea Patriarhiei Române.

Diaconul GHEORGHE I. MOISESCU

CRONICA EXTERNA

Noua lege de organizare a Bisericii Greciei

În Monitorul Oficial al Guvernului Grec, din 4 Ianuarie 1940, se publică noua lege de organizare a Bisericii Greciei, numită: „*Legea de necesitate nr. 2170 din 1940, Despre Legea organică a Bisericii Greciei*“. Legea a fost publicată și în Buletinul Oficial al Bisericii Greciei: „*Ἐκκλησία*“, anul XVIII, nr. 1, din 13 Ianuarie 1940.

Înainte de promulgarea acestei legi, Biserica Greacă era condusă de două legi organice: 1) *Legea organică nr. 5187 din 20 Iulie 1931*, care, la rândul său a fost modificată și completată de 2) *Legea organică nr. 5438 din 29 Aprilie 1932*. Despre spiritul acestor legi, care n'au avut o durată mai mare de opt ani, a scris tot în această revistă d-l Gh. Cronț (Anul LIV, nr. 1—2, 1936, pp. 71—74), rezumând datele mai însemnate cu privire la organizarea Bisericii Greciei.

Pentru importanța și sugestiile pe care le prezintă noua lege de organizare a Bisericii Greciei, socotim nimerit să nu ne mărginim a da un rezumat al acestei legi, ci să o traducem în întregime. Traducerea este făcută după Buletinul Oficial al Bisericii Greciei: „*Ἐκκλησία*“

Pr. D. FECIORU

CAPITOLUL I

DESPRE BISERICA GRECIEI

Articolul 1

Biserica Greciei, cunoscând Cap pe Domnul nostru Iisus Hristos și membră fiind al uneia, sfinte, sobornice și apostolice Biserici, cuprinde Biserica Autocefală a Greciei și Mitropoliile din ea ale Patriarhiei Ecumenice, în conformitate cu legea Nr. 3615 din 11 Iulie 1928 și cu actul patriarhal și sinodal al Patriarhiei Ecumenice din 14 Septembrie acelaș an; este compusă din toți creștinii ortodocși cari locuiesc în Grecia și este condusă de Arhiereii ei canonici în funcțiune, păstrând nezdruncinat, ca toate celelalte Biserici ortodoxe, dogmele, sfintele canoane apostolice și sinodale și sfânta tradiție.

Articolul 2

1. Cea mai înaltă autoritate bisericească supraveghetoare a Bisericii Greciei este Sinodul adunat periodic al tuturor arhiereilor ei în funcțiune, numit „*Sfântul*

Sinod al Ierarhiei Bisericii Grecești". Iar cea mai înaltă autoritate conducătoare bisericească este „*Sfântul Sinod al Bisericii Greciei*”, care are sediul în Atena.

2. Ori unde în lege se face mențiune, fără vreo determinare mai precisă, de Sfântul Sinod, se înțelege Sfântul Sinod al Bisericii Greciei.

CAPITOLUL II

DESPRE SFÂNTUL SINOD AL IERARHIEI

Articolul 3

1. Sfântul Sinod al Ierarhiei se adună ordinar în Atena la 1 Octomvrie odată la cinci ani, extraordinar, însă, prin decret regal dat după propunerea Sfântului Sinod, sau la propunerea Ministrului de Culte și al Educației Naționale din oficiu sau la cererea jumătății plus unul, cel puțin, ai membrilor Ierarhiei prin Sfântul Sinod, care este obligat în un astfel de caz să propună convocarea.

2. Prima adunare a Sfântului Sinod al Ierarhiei, după publicarea prezentei legi, va fi la 1 Octomvrie în cel de al cincilea an dela ultima adunare a lui.

3. Lucrările Sinodului ordinar al Ierarhiei sânt limitate la 15 zile, cu putință de a fi prelungite, la hotărîrea Sinodului, pe încă 15 zile. Durata lucrărilor Sinodului extraordinar se hotărăște prin decretul regal al convocării lui.

4. Președintele Sfântului Sinod al Ierarhiei este Arhiepiscopul Atenei și al întregii Grecii, pe care, când lipsește sau este împiedecat de a participa, îl înlocuiește unul din Arhieriei în funcțiune prezenți la Sfântul Sinod, care are cea mai mare vechime în arhierie.

5. Sfântul Sinod al Ierarhiei se găsește în număr dacă sânt prezenți la fiecare adunare mai mult de jumătate din numărul arhieriei în funcțiune, iar hotărîrile Sinodului se iau prin majoritatea absolută a voturilor celor prezenți la adunare; în caz de paritate biruie votul președintelui.

6. La lucrările Sfântului Sinod al Ierarhiei pot să participe, fiind invitați, după hotărîrea Sinodului, cu drept de vot și arhieriei cari nu sânt în funcțiune.

7. Actele sânt iscălite de toți arhieriei cari au participat la ședințe, de cei cari au responsabilitate canonică și întâmplător au refuzat, la care se adaugă și arhieriei cari după părerea Ierarhiei s'au abținut fără justificare.

Articolul 4

Sfântul Sinod al Ierarhiei supraveghează asupra canonicității hotărîrilor Sfântului Sinod al Bisericii Greciei, ia în desbatere problemele cu privire la formarea clerului, la predica cuvântului dumnezeesc, la înălțarea vieții monahale, la îndrumarea religioasă și morală a poporului, fixează raporturile Bisericii Greciei cu celelalte Biserici ortodoxe și eterodoxe și se pronunță cu privire la problemele trimise lui de Sfântul Sinod.

CAPITOLUL III

DESPRE SFÂNTUL SINOD

Articolul 5

1. Sfântul Sinod al Bisericii Greciei, adunat la 1 Octomvrie al fiecărui an, și pe un timp de un an, este compus din Arhiepiscopul Atenei și al întregii Grecii, ca președinte permanent, și din 6 membri mitropoliți, dintre care 3 din arhierii

cari au mitropolii în Biserica Autocefală a Greciei, în ordinea vechimii arhieriei, iar 3, în acelaș chip, din cei cari au în Grecia mitropolii de ale Scaunului Ecumenic.

2. Niciun mitropolit nu poate să fie chemat membru al Sfântului Sinod, dacă nu are împlinită o funcționare activă de 3 ani ca mitropolit. Deasemenea și cel condamnat la suspendare nu poate timp de 3 ani dela irevocabilitatea hotărîrii, să ia atribuțiuni sinodale.

3. Pe Arhiepiscopul Atenei și al întregii Grecii, când lipsește sau este împiedecat de a participa la ședințe, îl înlocuiește la președinția Sfântului Sinod și la exercitarea tuturor resorturilor în legătură cu aceasta un membru sinodal, desemnat pentru aceasta de către Președinte în scris sau verbal prin comunicare făcută Sinodului la începutul fiecărei sesiuni sinodale. Când și acesta lipsește sau este împiedecat să participe la ședințe, președinția o ține un membru sinodal hotărît de fiecare dată de președinte. Ori de câte ori în legiuirea în vigoare vine vorba de Vicepreședintele Sfântului Sinod, se înțelege cel care ține locul președintelui potrivit dispozițiunii prezentului paragraf.

4. Sfântul Sinod se găsește în număr dacă cei prezenți sunt mai mulți decât cei absenți, iar hotărîrile lui se iau prin majoritate, în cazul când legea nu hotărăște altfel, la paritate biruind votul președintelui.

5. Orice problemă, care, potrivit prezentei legi, cade în competența Sfântului Sinod este desbătută de către membrii prezenți la ședință. Niciunul nu poate, în cazul când este de altă părere în timpul desbaterilor, să se retragă dela ședințe înainte de sfârșitul lor. Membrul Sinodului, care, cu toate acestea, părăsește ședințele, va fi declarat căzut din locul său sinodal prin hotărîrea celorlalți membri ai Sfântului Sinod, fiind chemat de către Președinte înlocuitorul lui, potrivit celor hotărîte în articolul prezent. Cel căzut astfel din locul lui sinodal pierde dreptul chemării lui ca membru sinodal în timpul primei serii a chemării dela căderea lui.

6. Cel chemat membru sinodal sau este ca atare poate din pricina unui motiv binecuvântat să-și dea dimisia din drepturile lui sinodale. După primirea demisiei de către Sfântul Sinod, este chemat de președinte ca membru al Sinodului cel următor în ordinea vechimei în arhierie din cei chemați deja din seria respectivă. Acesta dacă ar fi chemat ca membru sinodal în cursul celei de a doua jumătăți de an a perioadei sinodale, rămâne și în perioada sinodală următoare.

Articolul 6

Sfântul Sinod al Bisericii Greciei, ca cea mai înaltă autoritate de conducere a Bisericii, exercitează toată puterea conducătoare bisericească în Biserică, în conformitate cu Sfintele Canoane, Sfânta Tradiție și legile în vigoare, iar când este chemat de guvern își spune părerea asupra proiectelor de legi bisericești.

Articolul 7

1. Sfântul Sinod dă hotărîri, care au putere în toată Biserica Greciei și se raportează la chestiuni de credință, de cult, de disciplină bisericească, de organizare și de conducere internă a Bisericii, în conformitate cu sfintele canoane și legile Statului. Mai special păstrează unitatea credinței și comuniunea bisericească cu Patriarhia Ecumenică, cu celelalte Patriarhii și Biserici ortodoxe autocefale.

2. Se pronunță despre cele cu privire la cult.

3. Exerciță controlul asupra faptelor arhierilor, asupra organelor de ad-

ministrație și judecătorești ale Bisericii, potrivit dispozițiilor în vigoare.

4. Fixează de acord cu hotărârile Ierarhiei problemele raporturilor cu celelalte Biserici eterodoxe, fiind păstrate toate drepturile Guvernului în ceea ce privește raporturile și reprezentarea lui față de Bisericile eterodoxe.

5. Formează catalogul celor propuși pentru a fi aleși arhierii.

6. Sub o aprobare anterioară a Sfântului Sinod trebuie să supună toate cărțile didactice din școlile primare și școlile secundare ale cursului de religie.

7. Sfântul Sinod supraveghează instruirea, formarea, îndeplinirea exactă a îndatoririlor clericilor și monahilor și la neparticiparea lor în treburile politice.

8. Sfântul Sinod supraveghează asupra vieții comunității ortodoxe potrivit învățaturii creștine, urmărind aceasta prin predicarea cuvântului dumnezeesc, a învățăturilor religioase, a editării de cărți moralo-religioase și a revistelor, prin scrisori de îndemn și prin orice alt mijloc potrivit.

9. Sfântul Sinod editează, cu cheltuiala ODEP-ului și din încasările abonamentelor obligatorii ale Arhierilor din Grecia, a celor în general salarizați de ODEP, a sfintelor monastiri și biserici, un Buletin Oficial, în care sânt publicate actele, hotărârile, circularele Sfântului Sinod și articole de zidire sufletească. Buletinul acesta se conduce după cum hotărăște de fiecare dată Sfântul Sinod.

Articolul 8

1. Ori de câte ori Sfântul Sinod sau Mitropolitul locului ar fi informat pozitiv că cineva încearcă să turbure Biserica ortodoxă a Greciei prin învățături străine, prin graiu sau în scris, prin prozelitism sau în alt mod, caută încetarea răului prin autoritatea politică și editează scrisori de îndemn către popor pentru evitarea vătămării religioase provenită din asemenea învățături. Față de orice om dovedit ca eretic, după ce se face convenita interogare sub prestare de jurământ, hotărăște și ia măsurile fixate de sfintele canoane și legile Statului.

2. Sfântul Sinod supraveghează asupra conținutului cărților în uzul clerului și al tinerimii, fie că sânt introduse din afara regatului, fie că sânt publicate în Grecia, asupra ziarelor, tablourilor și a altor tipărituri, care tratează subiecte religioase, editorii sau importatorii lor fiind obligați să trimită gratis la Sfântul Sinod câte un exemplar.

3. Ori de câte ori Sfântul Sinod sau Mitropolitul locului ar observa că o tipăritură dintre cele cuprinse în paragraful de mai sus conține ceva contrar dogmelor dumnezești, sfintelor Taine și canoanelor bisericesti, sfintei învățături și sfintei tradițiuni, sfintelor slujbe și uzului Bisericii Ortodoxe de Răsărit, sau expresiuni neevlavioase contra religiei și slujitorilor ei, cere intervenția autorităților politice de resort pentru punerea în aplicare a celor hotărâte de legile în vigoare.

4. În chip analog au putere și cu privire la orice operă teatrală sau cinematografică, care atacă, prin bătaie de joc sau prin reprezentări simbolice, dogmele și hotărârile Bisericii Ortodoxe Răsăritene, sau pe slujitorii ei sau haina lor preoțească, sau jignesc bunele moravuri.

5. În toate cazurile de mai sus Sfântul Sinod sau Ierarhul locului dă la iveală scrisori de îndemn către popor pentru evitarea vătămării religioase sau morale care rezultă din asemenea lucruri.

Articolul 9

Afurisenie personală, dată de Sfântul Sinod, se permite numai contra ereticului, cu aprobarea Ministerului de Culte și al Educației Naționale.

Articolul 10

Sfântul Sinod face corespondență directă cu toate autoritățile Statului, iar cu Bisericele și autoritățile din afara Statului, prin Ministerul de Externe.

CAPITOLUL IV

DESPRE EPITROPUL REGAL

Articolul 11

1. Pe lângă Sfântul Sinod se află Epitropul regal, care, lipsit de inamovibilitate, este numit prin decret regal, dat la propunerea Ministerului Cultelor și Educației Naționale în gradul și salariul Epitropului general al Curții de Conturi sau cu jumătate din salariu dacă are și altă funcțiune.

2. Epitropul regal ia parte la ședințele ordinare și extraordinare ale Sfântului Sinod al Ierarhiei și ale Sfântului Sinod, fără drept de vot, convocat de președinte în scris, o singură dată, la toate ședințele ordinare ale acestora și verbal la cele extraordinare, de câte ori acestea sânt hotărâte în ședință, fiind de față și epitropul.

3. Hotărârile Ierarhiei și ale Sfântului Sinod sânt valabile și dacă nu este de față Epitropul regal, atâta vreme cât acesta a fost convocat potrivit dispozițiilor de mai sus.

4. Epitropul regal poate să-și expună părerea lui la sfârșitul discuției, asupra temei ordinei de zi, în afara problemelor de credință și de cult, fără să participe la tema discutată, părere care va și fi înscrisă la cererea lui într'un act special, iscălit de Președintele Sfântului Sinod și el.

5. Pe Epitropul regal, împiedicat să ia parte la ședințe sau când nu există, îl înlocuște directorul Direcțiunii Cultelor din Ministerul Cultelor și al Educației Naționale, convocat în scris de Președintele Sfântului Sinod, luând pentru fiecare ședință ca indemnizație, indemnizația fixată de art. 5, paragraful 4 al legii din 13 Noembrie 1925.

6. Salariul Epitropului regal și indemnizația înlocuitorului lui se plătește de ODEP.

CAPITOLUL V

CANCELARIA SFÂNTULUI SINOD

Articolul 12

1. Sfântul Sinod are cancelarie specială pentru administrarea serviciului său.

2. Posturile organice ale funcționarilor ordinari la cancelaria Sfântului Sinod sânt următoarele :

1. Un post de prim-secretar.

2. „ „ „ secretar.

3. „ „ „ sub-secretar.

4. „ „ „ arhivar.

5. „ „ „ înregistrator.

6. „ „ „ codicograf.

7-9. Trei posturi de copişti.

10. Un post de prim-ușier.

11. „ „ „ ușier.

3. Toți cei cari dețin posturile organice de mai sus și numiți sau avansați în acestea după dispozițiunile prezentei legi, sânt funcționari publici ordinari, supuși tuturor dispozițiunilor și prerogativelor în vigoare, ca și ceilalți funcționari publici ordinari de resortul Ministerului Cultelor și Educației Naționale, în ceea ce privește numirea, corespondența gradelor și salariilor, mărirea salariilor, supliment de salariu, salarii în genere, înaintare, destituire, pensie.

4. Funcționarii sinodali ordinari se numesc și se destitue prin decret regal, dat la propunerea Ministerului Cultelor și Educației Naționale, sprijinit pe propunerea Sfântului Sinod.

5. În posturile ordinare organice ale funcționarilor publici sinodali dela punctele 1—9 se numesc clerici necăsătoriți, licențiați ai Facultății de Teologie dela Universitatea din Atena sau ai Facultății Teologice dela Halchi sau ai altelea de același rang, iar în posturile dela punctele 10—11, laici, cari au certificatul de absolvire cel puțin al școlii primare (de 4 sau 6 clase).

6. Pentru destituire se cere, mai întâi chemarea funcționarului la justificare de către Sfântul Sinod, care ține în cazul de față locul Consiliului Consultativ și care hotărăște în mod justificativ despre insuficiența apărării.

7. Sfântul Sinod exercită jurisdicția disciplinară asupra funcționarilor sinodali, conformându-se în hotăririle lui prin analogie cu dispozițiile în vigoare cu privire la funcționarii publici ai Ministerului de mai sus, acuzați sau pedepsiți.

8. Deasemenea Sfântul Sinod exercită competența lui ca și Ministerul de mai sus și în ce privește acordarea concediilor reglementare și de boală ale funcționarilor sinodali.

9. Funcționarii sinodali sânt numiți în următoarele trepte și salarii :

1. Primul secretar în postul de director clasa II.

2. Secretarul, în postul de șef de secție clasa II.

3. Subsecretarul, în postul de secretar clasa I.

4-9. Arhivarul, înregistratorul, codicograful și copisti, în postul de secretar clasa II.

10. Prim-ușierul, în postul de prim-ușier al Ministerului.

11. Ușierul, în postul de ușier clasa I.

10. Toți funcționarii publici sinodali ordinari de mai sus primesc salariul, suplimentul de salariu, măririle de salariu și în genere retribuțiunile gradelor lor.

11. Funcționarii ordinari sinodali publici ai posturilor organice de sub nr. 1—11, după un serviciu meritos de trei ani în acelaș grad, se înaintează în gradul imediat superior, salariu și venituri, iar după alți cinci ani cu încă un grad, fiind exclusă apoi o altă înaintare în grad. Înaintarea se face după propunerea Sfântului Sinod; pentru funcționarii posturilor organice dela punctele 1—9 prin decret regal, la propunerea Ministerului Cultelor și Educației Naționale, iar pentru funcționarii posturilor organice dela punctele 10—11 prin actele Sinodului.

12. Funcționarii publici sinodali ordinari primesc suplimentul de leafă al unui serviciu meritos după dispozițiunile în vigoare cu privire la funcționarii publici, prin actul Ministerului Cultelor și Educației Naționale, după propunerea Sfântului Sinod.

13. Acei dintre funcționarii sinodali ordinari publici în funcțiune, cari au deja posturi organice din cele fixate în prezenta lege și au grade și salarii mai mari de cât cele hotărâte în ea, își păstrează posturile și salariile pe care deja le aveau mai mari, iar măririle de salariu în plus, potrivit celor de mai sus, din pricina inexistenței, prin lege, a unei posibilități de avansare, se socotesc din

momentul ce au împlinit timpul unei funcționări meritoase, fixat în paragrafele de mai sus. Acei dintre funcționarii sinodali ordinari în funcțiune, cari au posturi organice din acelea hotărîte prin legea prezentă, dar grade și salarii mai mici decât cele hotărîte în ea, iau în plin drept și fără altă formalitate odată cu publicarea prezentei legi și au și pe viitor până la avansarea lor, potrivit dispozițiilor prezentei legi, gradul hotărît în ea pentru fiecare post organic, salariu, și în genere remunerația lui.

14. Serviciul funcționarilor publici ordinari sinodali dau drept la pensie, pensia socotindu-se prin hotărârile Curții de Conturi în conformitate cu dispozițiile în vigoare ale funcționarilor publici.

15. Pensia li se plătește de ODEP.

16. Ca drepturi de mărire de salariu și de pensie se socotesc: a) anii întregului serviciu public anterior de profesorat sau de administrație bisericească sau de serviciu în cancelariile patriarhale sau mitropolitane și în instituțiunile de instrucție recunoscute din străinătate; b) anii și felurile serviciului, socotite potrivit dispozițiilor în vigoare pentru acordarea măririi salariului și pensiei la funcționarii publici.

17. În postul de prim-secretar se înaintează numai secretarul, iar în lipsa acestuia poate să fie numit direct prim-secretar cel care are calitățile pentru acest post și capacitatea cerută.

18. Primul secretar conduce cancelaria Sfântului Sinod, având sub conducerea lui tot personalul, ia parte la ședințele Sfântului Sinod face referat asupra diferitelor probleme, dă lămuririle cerute, compune actele sinodale și le contra-semnează.

19. Secretarul ia parte la ședințele Sfântului Sinod, compune procesele-verbale ale acestora și înlocuește pe prim-secretar când lipsește sau este împiedecat să ia parte.

CAPITOLUL VI

ÎMPĂRȚIREA ADMINISTRATIVĂ A BISERICII GRECIEI

Articolul 13

1. Biserica Greciei cuprinde Arhiepiscopia Atenei și Mitropoliile:

A) Ale Bisericii autocefale a Greciei:

1) A Etoliei și Acarnaniei; 2) a Argolidei; 3) a Artii; 4) a Gortinei și Megalopolei; 5) a Ghithiului, Itiliei și Chitirelor; 6) a Dimitriadei; 7) a Zachintului; 8) a Iliei; 9) a Tivelor și Levadiei; 10) a Tesalioidei și Fanariofersalelor; 11) a Kalavritelor și Eghialiei; 12) a Cariției și Schirului; 13) a Cherchirei și Paxelor; 14) a Chefaliniei; 15) a Corintiei; 16) a Larisei și Platamonei; 17) a Levcadei și Itachei; 18) a Megaridei; 19) a Monemvasiei și Spartei; 20) a Mantiniei și Chirnuriei; 21) a Mesiniei; 22) a Navpactiei și Evritaniei; 23) a Paronaxiei și Tirei; 24) a Patrelor; 25) a Sirului, Tinului, Andrului, Cheei și Milului; 26) a Trichei și Stagelor; 27) a Trifiliei și Olimpiei; 28) a Idrei, Spețelor și Eghinei; 29) a Ftiotidei; 30) a Fochidei și 31) a Halchidei.

B) Ale scaunului Patriarhiei Ecumenice:

1) A Alexandrupolei; 2) a Veriei și Nausei; 3) a Grevenelor; 4) a Dramei; 5) a Didimotihului și Orestidei; 6) a Driinupolei, Pogoniane și Coniței; 7) a Edesei și Pelei; 8) a Elasonei; 9) a Elevterupolei; 10) a Zihnelor; 11) a Tesalonicului; 12) a Ierisului, Sfântului Munte și Adrameriului; 13) a Ioanelor; 14) a

Casandriei; 15) a Castoriei; 16) a Chitrelor; 17) a Limnului; 18) a Maroniei și Tasului; 19) a Mitimnei; 20) a Mitilinei; 21) a Nevrocopiului; 22) a Nicopolei; 23) a Xantei; 24) a Paramitiei și Filiatelor; 25) a Polianiei și Chilchisiului; 26) a Samosului și Icariei; 27) a Servielor și Cozanei; 28) a Serelor; 29) a Sidirocastrului; 30) a Sisaniului și Siatitei; 31) a Filipelor și Neopolei; 32) a Florinei și 33) a Hiului.

2. Prin decret regal, dat la propunerea Ministrului de Culte și al Educației Naționale cu adesiunea Sfântului Sinod, poate să se reînființeze Mitropoliile suprimate de dincolo de frontieră.

3. Delimitările Mitropoliilor rămân și pe viitor așa cum sânt la publicarea prezentei legi.

CAPITOLUL VII

ALEGEREA ARHIEREILOR

Articolul 14

Odată cu vacanța Arhiepiscopiei Atenei sânt încredințate prin decret regal, dat la propunerea Ministerului de Culte și al Educației Naționale, drepturile de Locțiitor al Arhiepiscopiei, Mitropolitului, din membrii Sfântului Sinod, care are cea mai mare vechime în hirotonie.

Articolul 15

1. Administrarea tronului vacant o încredințează Președintele Sinodului unuia din arhieriei vecini, ca locțiitor.

2. Locțiitorul îndeplinește numai serviciul curent, fără să fie îndreptățit să intervină la schimbări de preoți, de sfinte locașuri sau sfinte monastiri ale Mitropoliei.

Articolul 16

1. Pentru completarea scaunului vacant al Arhiepiscopiei Atenei, Sfântul Sinod alege trei candidați din arhieriei de neam grec ai Bisericii Ortodoxe de Răsărit.

2. Alegerea celor trei candidați se efectuează de Sfântul Sinod adunat în număr prin votare secretă, prin buletin de vot și prin majoritate relativă de voturi al numărului celor care votează, al cărui rezultat este însemnat în procesul-verbal al Sfântului Sinod.

3. Sfântul Sinod se găsește în număr potrivit sensului paragr. 4 al art. 5 al prezentei legi.

4. Sânt socotiți prezenți în special în cazul alegerii, numărați în număr și mitropoliții sinodali, care nefiind prezenți în Sfântul Sinod, în ziua alegerii, din pricină de boală, ar trimite președintelui buletinele lor de vot, care se socotesc la voturi împreună cu voturile celor care se găsesc prezenți în Sfântul Sinod. Iar absenți se socotesc aceia dintre cei absenți cari nu și-au trimis buletinele de vot.

5. Fiecare buletin de vot cuprinde trei nume dintre cei propuși; se închide într'un plic sigilat fără iscălitură, pus iarăși într'un plic sigilat. Plicul exterior poartă cu necesitate, pe el, numele arhierelui care a votat.

6. Dacă un buletin de vot cuprinde mai mult de cât trei nume, este socotit valabil numai față de cele trei nume dela început, scrise la rând pe el.

7. Dacă un buletin de vot cuprinde numele unuia dintre cei ce nu se pot

alege, potrivit sensului paragr. 1 al prezentului articol, este socotit nul față de acest nume. Este socotit deasemenea nul orice buletin de vot, dacă n'au fost respectate dispozițiile acestui articol.

8. La ședința pentru alegere, arhieriei prezenți dau buletinele lor de vot în plic sigilat președintelui, care le pune în urna de votare împreună cu buletinele de vot băgate în plic sigilat, trimise lui de arhieriei eventual bolnavi, fiind înscris numele celui care votează în proces-verbal alături de numele celor care și-au trimis buletinele lor de vot.

9. Buletinele de vot se scot din urna de votare câte unul, de Președinte, și deschise de acesta sânt citite de către doi sinodali, hotărâți ca scrutatori, secretarul ținând procesul-verbal, în care înscrie numele din buletinele de votare. După care, fiind numărate voturile pe care le-a primit fiecare ales, se aranjează cei votați în ordinea majorității voturilor, fiind înscrisă ordinea lor în procesul-verbal.

10. În caz de paritate de voturi este preferat acela care are vechimea în arhierie.

11. Obiecțiile eventuale din timpul alegerii le desleagă în ultima instanță episcopul regal care este prezent.

12. Numele celor dintâi trei aleși care au întrunit majoritatea voturilor, sânt făcute cunoscut în aceeași zi de către Sfântul Sinod Ministerului Cultelor și Educației Naționale, iar din aceștia M. S. Regele confirmă pe unul prin decret regal provocat de Ministrul Cultelor și Educației Naționale și publicat în Monitorul Oficial.

13. Odată cu facerea cunoscută a decretului regal Sfântului Sinod, acesta cheamă pe candidatul confirmat prin decret regal, care, înaintea Sfântului Sinod săvârșește în biserică Arhiepiscopiei pomenirea canonică după orânduiala bisericească.

14. La facerea cunoscut în scris a Ministerului Cultelor și Educației Naționale, către Sfântul Sinod, și a pomenirii săvârșite, ministrul provoacă decretul regal de situația și recunoașterea lui, pe care îl publică în Monitorul Oficial.

15. După facerea cunoscută către Sfântul Sinod a decretului regal menționat în paragraful de mai sus, Arhiepiscopul Atenei, recunoscut prin el, dă înaintea M. S. Regelui, fiind de față președintele Sfântului Sinod și Ministrul Cultelor și Educației Naționale, asigurarea hotărâită de capitolul 3 al legii 6 din 9 Iulie 1852, după care urmează instalarea potrivit orânduiei bisericești și primirea îndatoririlor administrative, de cel astfel instalat legat și canonic, locțiitorul Arhiepiscopiei și președintele Sfântului Sinod predându-i lui președinția Sfântului Sinod și administrarea Arhiepiscopiei, printr'un proces-verbal special pentru fiecare serviciu.

Articolul 17

1. Nedobândindu-se în două ședințe consecutive numărul în sensul paragrafului 4 al articolului anterior, dintre care a doua ședință se convoacă la trei zile după prima, Ministerul Cultelor și Educației Naționale provoacă, prin decret regal, adunarea unui sinod de merit de 6 membri, care, sub președinția primului în ordine, adică a aceluia care are cea mai mare vechime în arhierie, procedează imediat la alegerea Arhiepiscopului Atenei, potrivit dispozițiilor prezentei legi.

2. Prin acelaș decret regal, despre convocarea sinodului de merit, sânt descărcați de atribuțiunile lor ca sinodali membrii Sfântului Sinod ordinar socotindu-se în cazul acesta ca sfârșindu-se dreptul lor ca sinodali pentru periodul sinodal în care au fost descărcați.

3. Durata Sinodului de merit ține tot restul de timp al perioadei sinodale, după care Sfântul Sinod următor se convoacă potrivit paragrafului 1 art. 5 al prezentei legi potrivit seriei vechimei în arhierie, nesocotindu-se membrii descărcați de atribuțiile Sfântului Sinod potrivit paragrafului 2 al prezentului articol pentru convocarea Sfântului Sinod al perioadei următoare sinodale.

4. În cazul în care membrii sinodului ordinar descărcați, potrivit celor de mai sus, ar fi cuprinși în sinodul de merit, se socotesc și pentru aceștia ca terminat dreptul lor sinodal și prin urmare nu se socotesc la convocarea Sfântului Sinod al perioadei sinodale următoare.

Articolul 18

1. Completarea Mitropoliilor vacante ale Bisericii Greciei se efectuează de Sfântul Sinod, adunat în număr și alegând prin vot secret și prin majoritate relativă, de voturi din numărul celor prezenți, din catalogul celor propuși, potrivit acestei legi, trei candidați, ale căror nume sânt supuse Ministerului Cultelor și Educației Naționale pentru aprobarea unuia din ei de M. S. Regele prin decret regal, provocat de Ministrul Cultelor și Educației Naționale. Pentru procedura alegerii, săvârșirea pomenirii, hirotonia, situația și recunoașterea prin decret regal și asigurarea înaintea M. S. Regelui, au valoare prin analogie cu dispozițiile prezentei legi dela paragraful 2 art. 16 și urm.

2. Completarea uneia din Mitropoliile Patrelor, Mesiniei, Dimitriadei, Tesalonicului, Ioaninei, Mitilinei și Hiului, se efectuează sau prin alegere, potrivit dispoziției paragr. 1 al art. prezent sau prin transferarea în acestea a Mitropolițiilor în funcție a Bisericii Autocefale Grecești, când este vorba de Mitropolia Patrelor, Mesiniei sau Dimitriadei, sau ai celor ai Patriarhiei Ecumenice, când este vorba de celelalte Mitropolii, fiind excluși pentru completarea Mitropoliilor de mai sus membrii Sfântului Sinod.

3. Un mitropolit, care ține o mitropolie suprimată, poate să fie transferat de Sfântul Sinod, adunat în plenul ei, la o Mitropolie vacantă din cele în Grecia ale Scaunului Ecumenic.

4. Ca un Mitropolit să fie transferat la altă Mitropolie trebuie să aibă împliniți 5 ani de funcție meritoasă ca mitropolit.

5. Este interzisă transferarea în altă Mitropolie a unui membru al Sf. Sinod.

Articolul 19

1. Sfântul Sinod formează de fiecare dată catalogul celor propuși pentru arhierie, adăugând la acesta noi aleși, potrivit dispozițiilor art. 20 al prezentei legi sau chiar să șteargă din el pe cei care întâmplător între timp au fost condamnați de tribunalele bisericești în ultima instanță, pentru greșeli canonice grele.

2. Ca să fie cineva înscris în catalogul celor propuși pentru arhierie trebuie să posede următoarele calități:

a) Să fie cetățean grec.

b) Să fie cleric necăsătorit sau văduv, hirotonit de cel puțin 5 ani.

c) Să aibă o credință dreaptă și sănătoasă și să se distingă prin inteligență și viață nepătată, potrivit asigurării propriului mitropolit.

d) Să nu fie mai mic de 35 de ani.

e) Să aibă diploma de licență a Facultății de Teologie dela Universitatea

din Atena sau a Facultății de Teologie dela Halchi sau a altei Facultăți ortodoxe de acelaș rang.

f) Să fi slujit meritos cel puțin 5 ani ca protosinghel sau predicator regulat, sau secretar al Sf. Sinod sau ca funcționar clerical al lui, sau ca preot militar sau al marinei, sau al închisorilor, sau secretar al Mitropoliei, sau director al unei școli preoțești, sau egumen, sau profesor, sau conferențiar al Facultății Teologice a Universității din Atena. sau timp de 10 ani profesor al școlilor preoțești sau al gimnaziilor, sau preot în străinătate, sau preot timp de 20 ani în arhiepiscopia Atenei sau în mitropoliile din interior.

g) Să fi exercitat fără întrerupere și cu merit obligația de predică a cuvântului dumnezeesc.

h) Ca vârstă legală se socotește aceea fixată de dispozițiunile în vigoare.

4. Dovezile calităților se confirmă prin certificate, date de autoritățile competente, iar lipsa unuia din acestea prezintă ca nevalabilă înscrierea candidatului în catalogul celor propuși.

Articolul 20

1. Înscrierea în catalogul celor propuși se bazează pe propunerea mitropoliților în funcție, însoțită de toate certificatele în scris despre calitățile candidatului.

2. După controlul existenței tuturor certificatelor cerute de prezenta lege, Sf. Sinod face cunoscut numele celui propus, împreună cu un scurt rezumat despre calitățile și serviciile lui față de toți arhieriei, ca să ia cunoștință, iar în timp de o lună fiecare să aducă referințe despre acesta și să aducă toată informația cunoscută cu privire la el. După trecerea unei luni, Sf. Sinod, pe baza referințelor și informațiilor culese între timp, decide după discuție, prin vot secret, asupra înscrierii candidatului în catalogul propușilor.

3. Sunt proclamați propuși cei cari iau cel puțin voturile a două treimi din membrii Sf. Sinod.

4. Primul catalog al celor propuși se va întocmi după votarea acestei legi.

5. Niciunul dintre viitorii licențiați ai Facultății de Teologie a Universității nu poate să fie înscris în catalogul celor propuși pentru arhierie, dacă nu va servi cel puțin 5 ani, predicator regulat sau protosinghel, în afară de celelalte servicii ale lui.

Articolul 21

1. Catalogul astfel întocmit, împreună cu plicurile candidaților, se depune în timp de 7 zile la Ministerul Cultelor și Educației Naționale.

2. Ministrul Cultelor, în timp de o lună dela depunerea catalogului, decide cu justificări asupra lui, putând să șteargă pe cei cari întâmplător au fost înscrisi contrar dispozițiunilor legale.

3. Dacă Ministrul nu decide timp de o lună, catalogul este considerat aprobat așa cum s'a depus.

Articolul 22

Sf. Sinod paralel cu catalogul celor propuși, compune și păstrează un registru special al clericilor neînsurați.

CAPITOLUL IX

ATRIBUȚIUNILE ARHIEREILOR

Articolul 23

Fiecare Arhiepiscop, ca autoritate bisericească a Mitropoliei încredințată lui, exercită toate atribuțiunile fixate de articolele următoare și în general cele proclamate de sfintele canoane, de hotărârile bisericești și de legile Statului. Conducând sub jurisdicția Sfântului Sinod, aduce la îndeplinire hotărârile și poruncile lui, potrivit cu dispozițiile prezentei legi. Pentru orice încălcare sau neglijență cu privire la atribuțiunile lui bisericești, se face vinovat și este răspunzător înaintea Sfântului Sinod, care poate să-l trimeată la tribunalul sinodal de primă instanță pentru arhiepiscop.

În luna Septembrie este obligat să depună la Sf. Sinod o expunere amănunțită asupra celor săvârșite și asupra inițiativelor în atribuțiunile lui pastorale. Neglijența trimiterii expunerii constituie o abatere dela atribuție.

Articolul 24

Arhiepiscopul, în funcțiunea lui pastorală, în raport cu sf. cler de sub el și cu poporul și cu monahii, care-și duc viața în sfintele monastiri, are atribuțiuni analoge cu cele exercitate de Sf. Sinod.

Orice organizare pentru exercitarea vieții monahice de către bărbați sau femei, întărită și prin darurile creștinilor evlavioși, revine sub supravegherea mitropolitului respectiv; organizarea trebuie să dea seamă mitropolitului despre gestiune.

Articolul 25

Arhiepiscopul la reședința Mitropoliei și în circumscripția ei, îndeplinește toate atribuțiunile impuse lui de către sf. canoane, iar în special săvârșește sfintele Taine, predică cuvântul dumnezeesc, sfințește sfintele biserici, supraveghează asupra săvârșirii exacte a oricărei slujbe religioase și asupra executării frumoase, potrivit dispozițiilor de tipic a slujbelor sfinte, se îngrijește despre împodobirea cuviincioasă a sfintelor biserici, iar introducerea și așezarea în ele a sfintelor icoane, trebuie cu necesitate să aibă mai întâi aprobarea lui, se îngrijește deasemenea despre vasele și vestmintele sfinte, și în genere despre toate cele care se referă la dumnezeescul cult, propune Ministerului, prin Sfântul Sinod, pentru dare de decret, zidirea, restaurarea sau fuzionarea mănăstirii.

Articolul 26

Administrarea încasărilor legale a sfintelor biserici pentru întreținerea cancelariilor mitropolitane sau a altor venituri ale Arhiepiscopiei și Mitropoliilor le conduce pe propria lui răspundere ierarhul respectiv.

Articolul 27

Arhiepiscopul trebuie să facă vizite canonice în propria lui mitropolie pentru îndeplinirea atribuțiunilor lui pastorale. Arhiepiscopul Atenei poate să încredințeze îndeplinirea acestei atribuțiuni unui episcop ajutător.

Articolul 28

Fiecare Arhiepiscop poate să numească în diferitele părți ale Mitropoliei lui, după nevoile ei, dintre clerici episcopali arhiepiscopali pentru darea permisiunilor de căsătorie, pentru o circumscripție determinată poate să le încredințeze lor în scris și atribuțiunile de supraveghere în circumscripția lor.

Articolul 29

Orice arhiepiscop are dreptul pentru propria lui slujbă, să hirotonească pentru una din bisericile Mitropoliei, diacon care posedă calitățile legale, fără vreo altă formalitate. Acesta poate să fie hirotonit preot de parohie față de care are calitățile analoge în conformitate cu legea despre bisericile și preoții de enorie.

Articolul 30

Niciunul dintre arhiepiscopii din Stat nu poate să locuiască într-o altă Mitropolie fără o permisiune anterioară a mitropolitului respectiv.

Articolul 31

Arhiepiscopul poate să lipsească din eparhia lui, cu permisiunea Sf. Sinod, care face cunoscut aceasta Ministerului Cultelor și Educației Naționale. Dacă lipsește nejustificat și fără învoire, se pedepsește de către Sf. Sinod, după cum hotărăște dreptul penal al Bisericii, dar poate să fie lipsit și de veniturile lui dacă prin hotărârea Sf. Sinod, luată din oficiu sau provocată prin scris Ministerului Cultelor și Educației Naționale.

2. Dacă absența fără permisiune se prelungește peste o lună, arhiepiscopul se socotește demisionat, dacă fiind chemat în scris de către Sf. Sinod să se întoarcă în eparhia lui într'un termen fixat lui, refuză oricum să facă aceasta.

3. Citația Sfântului Sinod se dă către cel cărui îi este adresată această citație potrivit celor fixate de legea 5383 „Despre tribunalele bisericești”, Sfântul Sinod având putința să scurteze în acest caz termenele prevăzute de articolele 54 și 55 ale aceleiași legi, dar nu mai puțin decât 5 zile.

4. Sf. Sinod, adunat după scurgerea termenului fixat de cele de mai sus, proclamă Mitropolia lui vacantă printr'un act publicat în organul oficial al Sf. Sinod, și procedează la complectarea Mitropoliei vacante după trecerea unei săptămâni dela publicarea acestui act.

5. Sf. Sinod hotărăște și locul unde trebuie să trăiască mai departe mitropolitul care a căzut astfel din scaunul său mitropolitan.

6. Permisivitatea unei călătorii în afara Statului o dă Ministerul Cultelor și Educației Naționale cu adesiunea Sfântului Sinod.

Articolul 32

Prea fericitul Arhiepiscop al Atenei la Sf. Liturghie pomenește: „Pe întreaga Episcopie a Ortodocșilor”; fiecare arhiepiscop pomenește: „Pe Sf. Sinod”, iar arhiepiscopii dependenți de Patriarhia ecumenică pe Patriarhul Ecumenic.

Articolul 33

Fiecare arhiepiscop în funcție are o pecete proprie, care poartă în mijloc pe cruce un vultur cu două capete, iar de jur împrejur numele Mitropoliei lui.

Articolul 34

1. Arhiepiscopul Atenei și al întregii Grecii și ceilalți arhieri au veniturile hotărâte de paragraful I al art. 16 din legea 5187 (1931), cu suplimentele legale, pentru care se socotește timpul serviciului public anterior al arhierelui, iar pentru mitropoliții noilor ținuturi și funcția lor ca profesori sau ca secretari ai Sf. Sinod, ai Patriarhiilor sau ca protosingheli.

2. Iau salariul de episcopi ajutători împreună cu măririle de salariu dela ODEP, arhierii refugiați ai Patriarhiei ecumenice instalați potrivit publicării prezentei legi.

3. Toate veniturile în genere ale arhiepiscopilor și mitropoliților fixate prin prezenta lege se plătesc de ODEP ca și cele fixate de art. 4 din Decretul Regal dela 16. IV. 1936.

4. Arhierii iau pentru orice permisiune de căsătorie, pentru orice publicație de divorț 50 de drahme. În aceste taxe nu sânt cuprinse taxele de timbru și timbrele bisericesti.

5. La felurile funcțiilor suplimentare ale mitropoliților noilor ținuturi, fixate de art. 16 al legii nr. 5187 „Despre legea organică a Bisericii autocefale a Greciei”, așa cum a fost completată prin art. 17 al Legii de necesitate nr. 1368 din 1938, se cuprinde, socotindu-se ca suplimente ale salariilor plătite de ODEP, și timpul de funcționare a Marelui Protosinghel al Patriarhiilor, nu numai a Mitropoliților noilor ținuturi în funcție, dar și acelor retrași legal și canonic.

Articolul 35

1. Arhiepiscopul Atenei poate să ia doi episcopi ajutători.

2. Episcopul ajutor se alege de Sf. Sinod din trei candidați, propuși de arhiepiscop din catalogul aprobat al celor propuși pentru arhierie, săvârșindu-se pomenirile și hirotonia lor, potrivit celor fixate în prezenta lege.

3. Episcopul ajutor săvârșește atribuțiunile încredințate lui de arhiepiscop și este salarizat din casieria mitropolitană.

4. După o funcționare meritoasă de cinci ani se socotesc și aceștia propuși pentru ocuparea unui scaun mitropolitan vacant, potrivit celor fixate de art. 16 și următoarele cu privire la alegerea arhierilor.

Articolul 36

1. În cazul când după judecata și hotărârea Sf. Sinod este imposibilă în Arhiepiscopie continuarea funcționării unui episcop ajutător, acesta poate, prin hotărârea Sf. Sinod, să fie întrebuințat sau ca director al unui seminar sau ca înaintestătător arhieresc, sau în altă funcție, fiind salarizat din casa respectivă.

2. În locul astfel vacant al Episcopului ajutător până la restabilirea sau moartea lui nu poate să fie ales sau hirotonit altul.

CAPITOLUL XI.

PUNEREA ÎN DISPONIBILITATE A ARHIEREILOR

Articolul 37

1. Un arhieriu hirotonit canonic sau instalat nu se înlătură din scaunul său mitropolitan decât după o depunere definitivă din demnitatea arhieriei sau după condamnarea lui și o inactivitate perpetuă sau după căderea din scaun.

2. Cei îndepărtați din mitropoliile lor, potrivit celor de mai sus, atât timp cât se conformează hotărârii tribunalului bisericesc primesc două treimi din suplimentul salariului lor de bază.

Articolul 38

Arhiepiscopul, care pentru boală îndelungată sau bătrânețe nu poate să-și îndeplinească atribuțiile sale pastorale, după cum hotărăsc aceste lucruri Sfintele Canoane și legile Statului, este îndreptățit să prezinte Sf. Sinod în scris demisia canonică, asupra căreia Sf. Sinod decide și în cazul primirii demisiei, primește dela ODEP pe toată durata vieții ajutorul lunar egal cu suplimentul de salar lunar al arhiepiscopilor în funcțiune, împreună cu sporurile de salar.

Articolul 39

Sf. Sinod poate și din oficiu să hotărască în totalitate și cu majoritate absolută despre incapacitatea unui arhiepiscop din pricină de boală sau bătrânețe continuă sau completă, cu privire la îndeplinirea atribuțiilor lui pastorale pe baza avizului dat sub prestare de jurământ a trei doctori, de preferat profesori ai Universității, cari se pronunță într'un termen fixat de Sf. Sinod. Pe unul din aceștia îl numește arhiepiscopul consultat, pe altul Sf. Sinod și pe al treilea Facultatea de Medicină a Universității Atenei invitată în acest scop de Sf. Sinod.

CAPITOLUL XII.

CANCELARIILE MITROPOLIILOR

Articolul 40

1. Posturi organice ale fiecărei cancelarii mitropolitane sânt fixate următoarele:

1. Un post de Protosinghel.
2. Un post sau două posturi de secretar sau contabil.
3. Un post de copist.
4. Un post de portar.

2. În locul Protosinghelului sau secretarului sau contabilului, mitropolitul respectiv poate să propună numirea a doi copişti când unul din ei, numit de mitropolit, înlocuește pe secretar în atribuțiile fixate de lege.

Articolul 41

1. Completarea tuturor posturilor acestora organice nu este obligatorie pentru fiecare Mitropolie, ci posibilă, după necesitățile fiecărei Mitropolii.

2. Aprecierea acestor necesități este de resortul Sf. Sinod, care, după propunerea mitropolitului respectiv, hotărăște prin Actele lui în chip separat pentru fiecare Mitropolie, ce nevoie absolută are să completeze dintre posturile de mai sus după alegere.

3. Actul Sfântului Sinod este supus spre consultație Ministerului Cultelor și Educației Naționale, care produce pentru fiecare Mitropolie o decizie ministerială publicată în Monitorul Oficial.

Articolul 42

1. Sf. Sinod poate cu avizul mitropolitului, de fiecare dată printr'un act special, să modifice actul lui inițial al fixării posturilor organice în fiecare Mitropolie, micșorând numărul fixat la început sau mărindu-l, nu însă peste numărul termenului de mai sus, fixat prin art. 40 al prezentei legi, al posturilor organice în cancelariile mitropolitane; aceasta se face analog cu necesitățile de fiecare dată ale Mitropoliei respective.

2. Reînființarea unui post organic desființat în cancelaria mitropolitană este interzisă înainte de împlinirea a doi ani dela desființare.

Articolul 43

1. Protosinghelul este numit în gradul și salariul de raportor, trebuie să fie cleric necăsătorit, licențiat al Facultății de Teologie al Universității din Atena sau al Facultății Teologice dela Halchi sau al altei Facultăți Teologice ortodoxe de același rang.

2. Secretarul este numit în gradul și salariul secretarului de clasa II-a, trebuie să fie cleric sau laic, licențiat al Facultății de Teologie al Universității din Atena, sau al Facultății de Teologie dela Halchi sau al altei Facultăți Teologice ortodoxe de acelaș rang, iar în lipsa unor asemenea, absolvenți ai Școlii Rizariu sau ai altei școli bisericești sau gimnaziu sau școli normale.

3. Contabil este numit cleric sau laic, care posedă calitățile secretarului, dar încă și cultură specială contabilă, iar în lipsa acestora, solvent al școalei comerciale sau al liceului practic, de preferință din cei cari au avut un post bancar sau dintre aceia cari au o funcție contabilă.

4. Copistul este numit în gradul și salariul copistului de clasa II sau I, trebuie să fie cleric sau laic, având certificatul de absolvență al unei școli bisericești, sau în lipsa acestora, al gimnaziului, sau la nevoie, al vechii școli secundare sau al altei școli de aceeași treaptă.

5. Ușier este numit în gradul și salariul ușierului de clasa II sau I, cel care cunoaște cetirea și scrierea și este socotit potrivit de către ierarhul respectiv.

6. Funcționarii cancelariilor mitropolitane cari sânt în funcție își țin legal posturile lor și își păstrează gradul și salariul pe care îl primesc, chiar dacă este mai mare decât cel hotărît prin prezenta lege.

Funcționarii, cari funcționează în timpul publicării prezentei legi în cancelariile sfintelor Mitropolii, pe baza unei înțelegeri sau pact privat, pot printr'oa decizie a Ministrului Cultelor și Educației Naționale, la propunerea Sf. Sinod după propunerea mitropolitului respectiv să fie mutat, independent de calități, în unul din posturile organice vacante ale cancelariilor respective, atâta vreme cât mitropolitul respectiv socotește că poate să îndeplinească atribuțiunile postului organic, în care se propune mutarea lor.

Funcționarii aceștia, mutați după cum se arată mai sus, se bucură de toate drepturile celorlalți funcționari (stabilitate, avansare, pensie și celelalte), fiind dela mutarea lor funcționari publici în gradul și salarizările posturilor organice, dar în ce privește mărirea salariilor, înaintarea lor și pensia se socotește și timpul de serviciu prestat pe baza înțelegerii sau pactului special.

7. Funcționarii de mai sus sânt exceptați dispozițiilor legii de necesitate nr. 897 din 1937 „Despre gradul numirii funcționarilor publici“.

Articolul 44

În chip excepțional sunt numiți de Arhiepiscopul Atenei:

- a) Un protosinghel în gradul și salariul de șef de secție clasa I.
- b) Cinci secretari în gradul și salariul secretarului de clasa I, unul dintre ei îndeplinind atribuțiunile de contabil.
- c) Șapte copişti, în gradul și salariul de copist clasa I, și
- d) Trei uşieri.

Pentru cazuri extraordinare, după judecata Arhiepiscopului Atenei, este permis să se numească în funcția cancelariei arhiepiscopale și funcționari extraordinari, nu mai mult de trei, al căror salariu nu poate să depășească suma lunară de 2500 drahme de fiecare.

În chip excepțional, deasemenea pot să fie numiți doi copişti în locul unuia la cele șapte Mitropolii numite la art. 18, paragraful 2.

Articolul 45

Întreg personalul fiecărei cancelarii mitropolitane, este numit de Ministerul Cultelor și Educației Naționale la propunerea Sf. Sinod, sprijinită de asentimentul mitropolitului respectiv. Pentru copişti și portari se dă decizie ministerială, iar pentru ceilalți funcționari, prin decret regal, publicat în Monitorul Oficial.

2. Propunerea Sfântului Sinod către Minister este însoțită de toate piesele justificative ale celor propuși (titlurile de studii, certificatele oficiale ale funcționării anterioare, etc.)

3. Funcționarii numiți ai cancelariilor mitropolitane fac, înaintea ierarhului respectiv sau a locțiitorului lui canonic, jurământul de serviciu al funcționarului public, în afară de clerici, cari fac în loc de jurământ, o asigurare analoagă.

4. Numirea acestora se comunică prin adresa Ministerului Cultelor și Educației Naționale către Sf. Sinod, către Mitropolitul respectiv, către Consiliul mitropolitan și către Consiliul central sau local al lui TAKE, iar salariul începe din luna următoare depunerii jurământului.

Articolul 46

1. Destituirea funcționarului cancelariei mitropolitane se face prin hotărîrea Sfântului Sinod, sprijinită pe propunerea motivată legal și suficient, a mitropolitului respectiv, Sf. Sinod ținând în atare caz locul Consiliului Consultativ.

2. Hotărîrea Sfântului Sinod despre destituire se sancționează de Ministerul Cultelor și Educației Naționale.

3. Funcționarul, care este destituit pe baza suprimării postului, este îndreptățit la o despăgubire de trei luni.

Articolul 47

1. Salariul cancelariilor mitropolitane se plătește din veniturile sfintelor biserici și ale sfintelor monastiri ale fiecărei mitropolii, socotite la 4% din veniturile lor brute, percepute prin ordinul membrului judiciar al Consiliului Mitropolitan, potrivit dispozițiilor în vigoare asupra perceperii veniturilor publice.

2. Dacă tăntiema aceasta, epuizată până la cel mai înalt termen al ei, nu este suficientă pentru totalitatea salarizării în conformitate cu corespondența de salariu al gradelor lor, restul se plătește de ODEP, în puterea art. 15, paragr. 1, aliniatul 14 al legii din 14 Septembrie 1934.

Articolul 48

1. Toți funcționarii cancelariilor mitropolitane, socotiți funcționari publici stabili, se înaintază potrivit dispozițiilor relative la funcționari publici până la al treilea grad dela acela în care au fost numiți. Înaintarea funcționarilor mai sus numiți se face de Ministerul Cultelor și Educației Naționale prin decret regal sau decizie ministerială, corespunzător cu felul numirii lor, provocate la propunerea Sfântului Sinod, după propunerea mitropolitului respectiv care hotărăște despre serviciul meritos al funcționarului propus pentru înaintare.

2. Postul personalului dela cancelariile mitropolitane dă dreptul la pensie, pensia plătindu-se în chip obligator de TAKE prin plata retroactivă a reținerilor legale din salariile lor ca și cele hotărâte pentru funcționarii dela TAKE. Funcționarii de mai sus pot, prin hotărârea Consiliului judiciar dela TAKE, să recunoască ca pensie serviciul lor anterior, fie public, fie enorial, la mitropoliile Bisericii Greciei și la Patriarhia Ecumenică, pe baza depunerilor a reținerilor legale în chip retroactiv sau a întregii sume deodată.

3. Deasemenea funcționarii din cancelariile mitropolitane, la propunerea Sfântului Sinod, pot să aparțină Casei de Asigurări a Funcționarilor Publici cu aceleași drepturi și obligații ale celorlalți membri ai ei, fiind îngăduită funcția anterioară prin depunerea de către ei în chip retroactiv a reținerilor legale.

4. Cei cari au funcționat mai mulți ani în acelaș grad iau, prin decizia Ministerului Cultelor și Educației Naționale, după propunerea Sfântului Sinod, sprijinită pe a mitropolitului respectiv, în aceeași analogie cu funcționarii publici, măririle de salariu și suplimentele de salariu potrivit dispozițiilor în vigoare.

5. Avansările și măririle de salariu ale funcționarilor cancelariilor mitropolitane se fac numai dacă veniturile caselor mitropolitane sânt suficiente spre aceasta.

Articolul 49

1. Protosinghelul, fiind ca și ceilalți funcționari ai mitropoliei sub ordinele arhiereului respectiv, conduce cancelaria, înlocuește, potrivit atribuțiilor lui administrative și potrivit poruncii date lui de fiecare dată, pe arhiereu când lipsește sau este împiedecat în alt chip.

2. Când nu există protosinghel sau este împiedecat acesta, arhiereul numește pe înlocuitorul lui.

Articolul 50

1. Secretarul Mitropoliei ajută pe protosinghel la îndeplinirea atribuțiilor lui, fiind sub ordinele lui, și îndeplinește și atribuțiile de secretar pe lângă tribunalul episcopal.

2. Copiștii mitropoliilor stau sub supravegherea secretarului și sânt întrebuințați ca ajutori ai lui și în genere în serviciul cancelariei mitropoliei.

Articolul 51

Dispozițiunile prezentei legi cu privire la funcționarii cancelariilor mitropolitane n'au putere în Creta.

Prin decret regal, dat la propunerea Sinodului eparhial al Cretei pot să fie schimbate dispozițiile în vigoare cu privire la serviciul și personalul cancelariilor sfintelor mitropolii și ale episcopilor din Creta, și să fie întinse cu privire la funcționari, drepturile acordate de prezenta lege.

CAPITOLUL XIII
DISPOZIȚIUNI GENERALE

Articolul 52

1. Sf. Sinod prin actele lui, sancționate prin decret regal, dat la propunerea Ministrului de Culte și al Educației Naționale, fixează cele cu privire la viața internă și la administrarea Bisericii Greciei potrivit canoanelor bisericești.

2. Autoritatea bisericească, prin cererea ei în scris, are dreptul să ceară asistența și sprijinul autorității politice, iar toate autoritățile din stat sânt obligate, ori de câte ori drepturile autorității bisericești sânt atacate, să-i dea asistență și să o sprijine.

Articolul 53

1. Niciun laic, cleric caterisit, sau monah, sau cleric, care nu aparține Bisericii Ortodoxe de răsărit, nu poate să poarte haina sau îmbrăcămintea consacrată pe care o poartă clericii Bisericii Ortodoxe de răsărit, așa cum a fost fixată aceasta prin Decretul dela 21 Ianuarie 1931 „despre îmbrăcămintea canonică a clerului ortodox grec”; deasemenea nu pot să poarte nici insignele distinctive așa cum au fost hotărâte prin Decretul Regal din 15 Iunie 1856.

2. Călcătorul de lege, dacă nu este supus elin, este alungat din Statul Grec, altfel este tras în fața justiției și este condamnat din oficiu, prin chemarea imediată înaintea autorității de urmărire, potrivit dispozițiilor art. 228 și 229 ale legii penale și în afară de închisoare este condamnat la o amendă în bani de 10.000 până la 200.000 de drahme.

Articolul 54

1. Arhieriei, preoții, diaconii sau monahii, veniți din altă mitropolie sau din alt loc sau dela Sf. Munte, trebuie să aducă autorităților bisericești ale locului, scrisori de recomandare ale Înainte-stătătorului autorității lor bisericești. În scrisorile acestea este notat pricina sosirii și timpul șederii. Cei cari nu aduc astfel de scrisori și cari își prelungesc, fără consimțământ sau fără permisiunea autorității bisericești a locului, șederea lor, sânt anunțați ca să plece de acolo; iar când nu se supun, arhieriei sânt reclamați Sf. Sinod, iar ceilalți clerici și monahi sânt îndepărtați prin hotărârea mitropolitului respectiv al locului, hotărârea fiind adusă la îndeplinire de autoritatea polițienească și cu cheltuielile ei fiind duși la locul de unde au venit.

2. Deasemenea ieromonahii, cari ies din mănăstire, trebuie să aibă pentru aceasta permisiunea mitropolitului respectiv.

3. Dacă unul din monahi, neînscris într'o mănăstire a statului, umblă în lume, i se poruncește de arhierul de resort să trăiască într'o mănăstire. Dacă nu ascultă, este dat în judecată, fiind băgat temporar în casa de corecție a clericilor.

4. Este interzisă darea unei cărți de ieșire clericului sau monahului, dacă aceasta se dă fără aprobarea anterioară în scris a arhierului locului, în care acesta se va muta. Altfel este considerată aceasta nevalabilă.

5. Clericii ies peste hotarele statului în urma permisiunii Ministerului Cultelor și Educației Naționale, la propunerea mitropolitului respectiv, aprobată de Sf. Sinod.

Articolul 55

1. Arhiepiscopia Atenei și fiecare dintre mitropoliile sânt persoane juridice proprii de drept public, fiind reprezentate în toate raporturile ei de ierarhul respectiv sau de reprezentantul fixat de el, având putința să dobândească avere proprie ca și clădiri pentru instalarea locuinței și a cancelariilor mitropoliților respectivi, clădiri, care, fiind bisericesti, se bucură de toate drepturile și prerogativele legale ale clădirilor publice.

2. Clădirile mitropolitane, zidite sau dobândite prin cheltuiala particularilor sau din veniturile monastirilor și bisericilor, sau prin colecte și transcrise pe numele persoanelor naturale sau legale, pot să fie transmise de acestea sfintelor mitropoliile prin simplă declarație compusă și transcrisă înaintea notarului.

3. Se îngăduie să fie încărcate de ipotecă clădirile mitropolitane dacă este vorba să contracte împrumut pentru îmbunătățirea sau cumpărarea de mobile. Pentru contractarea împrumutului se cere hotărîrea consiliului mitropolitan și aprobarea Ministrului Cultelor și Educației Naționale cu asentimentul Sf. Sinod.

4. Se îngăduie cedarea în dar a terenurilor de construcție monastirești sau bisericesti pentru zidirea clădirilor mitropolitane, precum și vinderea posesiunilor, care aparțin mitropoliei, pentru acelaș scop. Pentru aceasta se cere aprobarea Sf. Sinod și a Ministrului Cultelor și Educației Naționale. Aceleași dispoziții au valoare și cu privire la înlocuirea prin alte posesiuni mai lucrative.

5. Arhiepiscopia Atenei și sfintele mitropoliile și instituțiile de folos obștesc prezidate de ierarhi potrivit organizării lor, primesc moșteniri cu dreptul inventarierii, care are putere de drept, dar nu au nicio răspundere peste activul soldat și dacă nu s'a dresat inventar.

Articolul 56

1. Pentru instrucția și detențiunea preventivă a clericilor la judecata înaintea tribunalelor penale publice, se fixează o casă de corecție specială a clericilor,

2. Pedepsele date contra clericilor prin hotărîrile tribunalelor penale publice. pedepse care mărginesc libertatea, se execută în casa de corecție specială a clericilor. La pedepse care mărginesc libertatea la mai puțin de o lună, arhiereul, iar când este vorba de pedeapsa unui arhiereu, Sf. Sinod poate să fixeze și alt loc al executării pedepsei, la cererea procurorului respectiv.

3. Hotărîrile contra clericilor se comunică de tribunale mitropolitului respectiv.

Articolul 57

Cel care are o plângere îndreptățită contra autorității bisericesti din pricina abuzului sau excesului de autoritate se adresează Sfântului Sinod.

Articolul 58

1. Deasemenea orice cleric care are o plângere contra ierarhului respectiv poate să se adreseze printr'o cerere a sa Sfântului Sinod. Cererea se dă ierarhului respectiv, care în termen de 15 zile este obligat să o supună Sfântului Sinod cu referat. Sf. Sinod, luând în considerare actele trimise, procedează la cele legale dacă se socot temeinice acuzațiile, altfel poruncește aplicarea celor necesare contra clericului reclamant.

2. Arhiereul, care nu supune Sfântului Sinod cererea dată lui în termen, este responsabil canonic.

Articolul 59

1. Este interzisă expunerea spre vânzare sau sechestrarea pentru plata unei datorii personale sau publice a oricărui obiect în uz care este în biserici, a sfintelor cruci, a sfintelor moaște, a sfintelor icoane și în genere a oricărui obiect sfânt sau vesmânt preoțesc.

2. Este deasemeni interzis vinderea într'un chip neevlavios sau într'un loc impropriu celor destinate dumnezeieștei slujbe. Cel care cunoaște sfințenia obiectului sfânt potrivit celor de mai sus, dar îl expune spre vânzare, sau grăbește sau lucrează sechestrarea lui este pedepsit la închisoare dela două până la șase luni.

3. Dacă unul din obiectele de mai sus este dus în muzeu fără permisiunea canonică a arhiereului respectiv, autoritatea bisericească este îndreptățită să ceară dela autoritatea politică predarea obiectului acolo de unde a fost luat.

Articolul 60

„Clericii”, în sensul prezentei legi, sunt socotiți cei cari au hirotonia în lăuntrul celor trei trepte ale preoției.

Articolul 61

În cazul tăgăduirii unui membru sinodal de a primi calitatea lui ca membru al Tribunalului Sinodal, care revine lui prin tragerea la sorți potrivit articolelor 13 și 14 ale legii 5383 și art. 5 și 6 ale legii de necesitate 1996 din 1939, președintele Sfântului Sinod cheamă pe unul dintre arhiereii limitrofi ai arhiepiscopiei Atenei pentru completarea membrilor tribunalului.

Fraza din art. 12 al legii de necesitate 1996 din 1939: „căderea din propria treaptă” se înlocuiește prin fraza: „căderea din propriul tron sau din propriul loc”.

Articolul 62

Pentru problemele care nu sunt cuprinse în legea de față rămân mai departe în putere dispozițiunile în vigoare.

DISPOZIȚIUNI TRANZITORII.

Articolul 63

1. În timp de două luni dela publicarea prezentei legi, prin hotărîrea Sfântului Sinod, poate să fie instalat într'o mitropolie vacantă de dincolo de frontieră un mitropolit al Bisericii Greciei în funcție, fie din cei ai vechii Grecii, fie din cei ai noilor ținuturi, dintre aceia cari au împliniți cinci ani de funcționare meritoasă ca mitropolit, fiind excluși, pentru completarea mitropoliei, membrii Sfântului Sinod.

2. În timp de trei luni dela publicarea prezentei legi se suspendă stabilitatea funcționarilor cancelariilor Arhiepiscopiei Atenei și ai cancelariilor celorlalte mitropolii, putând să fie concediați de Ministrul Cultelor și Educației Naționale fie din oficiu fie la propunerea Sfântului Sinod sau a arhiereului respectiv prin decret regal sau prin decizie ministerială, în analogie cu chipul în care se prevede în prezenta lege numirea și concedierea fiecăruia din ei. Cei concediați, dacă sunt clerici, se pun la dispozițiunea arhiereului respectiv, iar dacă sunt laici sunt despăgubiți potrivit dispozițiilor legii 2112.

Cei cari vor fi concediați dintre aceștia nu pot să fie din nou numiți, iar cei cari nu vor fi concediați dobândesc după trecerea termenului de mai sus stabilitatea lor.

În Atena, în 24 Decembrie 1939.

Urmează semnătura M. S. Regelui Gheorghe al Greciei și al Consiliului de Miniștri.

Recenzii

Î. P. S. Nicodim, Patriarhul României, „Cei perduți“, Editura Tipografiei Monastirii Neamțu, 1938, 261 p., 80 lei (Ogorul Domnului, volumul XIX).

Î. P. S. Patriarhul Nicodim își publică toate lucrările Î. P. S. Sale în colecția, așa de frumos intitulată, „Ogorul Domnului“. Cu lucrarea de care ne ocupăm în rândurile de mai jos, a atins numărul al nouăsprezecilea în ordinea volumelor.

Colecția „Ogorul Domnului“ este o adevărată enciclopedie teologică, pusă atât în slujba teologului cât și a preotului de parohie. Și unul și altul își găsește material pentru rosturile existenței și misiunii sale. Și Î. P. S. Patriarh, înțelegând mai bine decât oricare altul cerințele de fiecă clipă a preotului de parohie, a dat până acum la iveală în această colecție, opt volume de predici în care sunt cuprinse și predici de catehizare a poporului, explicarea temeiurilor de credință și predici apologetice, în sensul riguros al cuvântului, și predici la diferite sărbători ale anului: duminici, sărbători împărătești, sărbători ale Maicii Domnului și predici la postul mare, și predici asupra cultului creștin, și, în sfârșit predici către tineretului școlar. În aceste volume de predici, avem strânse la un loc: dogmă, apologetică, cateheză, morală, liturgică. Î. P. S. Patriarh n'a mărginit colecția sa numai la predici, oricât de vast ar fi cuprinsul lor, ci a extins-o și asupra celorlalte discipline teologice: istorie și artă. Niciodată nu s'au făcut mai simțite ca acum — prin înlăturarea patrologiei din studiile universitare — studiile asupra vieții și doctrinei sfinților părinți. Și este știut doar că nu poate să existe dogmatică, apologetică, exigeză, morală, istorie, fără studiul vieții și operilor sfinților părinți. Viața lor a făurit istoria, scrierile lor i-au dat sens și conținut. Tot duhul Bisericii prin ei pulsează și prin ei trăește. Acestor exigențe răspunde Î. P. S. Patriarh când dă la iveală cele trei volume despre viața și operele sfinților Părinți și Învățători ai Bisericii. Acestora se alătură și cele trei volume despre istoria creștinismului primar. Nici arta creștină n'a trecut-o cu vederea Î. P. S. Patriarh Nicodim.

Căci, în superba sa lucrare Biblia Ilustrată, ne-a dat cel mai frumos album al artei iconografice creștine, mândria ortodoxismului.

Acestei din urmă categorii a artei creștine, aș încadra eu și cele două romane religioase, cărora Î. P. S. Patriarh le face loc în colecția „Ogorul Domnului” : „Un păstor model” și „Cei perduți”.

Încercând să fiu pe linia de gândire a Î. P. S. S. Nicodim, caut să dau următoarea explicare a alegerii, semnificativă pentru mine, a acestor două romane religioase. Și în primul roman și în al doilea, se urmărește încreștinarea poporului, trăirea lui integrală în duhul creștin. Realizarea acestei încreștinări este săvârșită pe două planuri diferite. În romanul : „Un păstor model”, încreștinarea se face prin exemplul viu al preotului, trăitor în mijlocul parohienilor săi. Și îngăduindu-mi-se o paranteză, aș spune : câți dintre cei cari au avut norocul să le cadă în mâni acest roman printre cari număr și neînsemnata mea persoană, n'au avut un alt ideal de atins în viața lor de viitori preoți, decât pe acest erou al romanului dat la iveală de Î. P. S. Nicodim ! În al doilea roman, încreștinarea se face pe acelaș plan social, adică, inițiativa pornește din mijlocul poporului, preotul rămânând pe al doilea plan, dacă nu chiar întunecat. Sunt două metode de încreștinare, absolut valabile și eficace. Dacă pentru primul roman, cel mai potrivit citat biblic, care rezumă toată intriga romanului, ar fi cuvintele Mântuitorului : „Voi sunteți lumina lumii” și „Voi sunteți sarea pământului” (Mat. V, 14, 13), pentru cel de al doilea nu s'ar găsi alte cuvinte mai potrivite, decât acelea ale sfântului apostol Pavel : „Dacă vreun frate are femeie, care nu crede, și aceea să învoiește să rămână cu el, să nu o lase. Și femeia, care are bărbat, care nu crede și acela se învoiește să trăiască cu ea, să nu-l lese. Căci bărbatul, care nu crede, se sfințește prin femeia credincioasă ; și femeia care nu crede se sfințește prin bărbatul credincios”. (I. Cor. VII, 12-14). În cadrul acestui citat apostolic, se desfășoară întreaga acțiune a romanului „Cei perduți”, iar desnodământul romanului confirmă cuvintele apostolului.

Cadrul romanului este un sat de gospodari, cum sânt multe pe plaiurile românești, în care însă ideea de Dumnezeu și de obligații morale, este cu totul ștearsă. Sânt numai reflexe palide ale cunoștinței de Dumnezeu, rezultate din practicile și slujbele religioase la cari participă, în virtutea unei tradiții de secole, gospodarii satului. Nivelul acesta religios este rezumat elocvent de starea religioasă a eroinei romanului, Eva, soția nefericită a molarului Toma : „Ea avea cunoștințe foarte slabe despre Dumnezeu,

căci numai două ierni umblase la școală și însă și atunci avusese ca profesor pe un om bețiv, care, adevărat, o învățase să scrie și să citească binișor, dar despre Dumnezeu nici el nu știa multe și nici nu se gândise niciodată la Dânsul. Când era de 12 ani, veni ca profesor preotul satului, dar nici dela acesta nu putu să învețe nimic din pricina sfielii sale în fața profesorului și a școlarilor. Ducându-se după aceea la biserică, duminicile și sărbătorile, ea, ca multe mii ca dânsa, nu pricepea deasemenea nimic. Și așa a venit vremea măritişului. S'a început viața grea și niminea n'a luminat cu lumina adevărului acest biet suflet, care umbla într'un întuneric nepătruns. Singurul lucru pe care-l știa ea, ca și păgânii, era că este Dumnezeu" (p. 14).

Eroii principali ai romanului, acei cari sânt plămădeala pentru reîncreștinarea satului sânt Eva, soție nefericită în căsnicie din pricina brutalităților la care era supusă pe rând, atât din partea soțului cât și din partea soacrei, și nefericită în viață din pricina pierderii copilei scumpe de curând născute, și Mihai, fiul pădurarului satului, fiul pierdut, plecat în lume după o ceartă cu tatăl său, dar întors și la căminul părintesc și la Hristos.

Viața cu neputință de suferit pe care o duce Eva între ai săi, îi dă nefericitul gând de a-și pune capăt zilelor, aruncându-se în zăgazul morii. Presimțiri însă din străfunzimele sufletului său o opri să facă gestul acesta. Nu avea conștiința clară a gestului său, ci numai o simțire vagă că este păcat ceea ce vrea să săvârșească, căci prin o astfel de moarte s'ar despărți pentru totdeauna de copila ei iubită, luată de Dumnezeu. Gândul morții și al morții copilei sale, despre care știa neprecis că deși moartă trăește, o apropie de Dumnezeu. Și dorința de a cunoaște mai mult despre Dumnezeu, o duse la citirea Sfintei Scripturi, care se afla în moară, prăfuită de vreme și de uitare. Din această sfântă carte află ea că toți oamenii cari nu trăesc după voia lui Dumnezeu sânt perduți, aici află că Dumnezeu ne iubește pe fiecare din noi atât de mult, încât Dumnezeu, în bunătatea Lui cea mare, a dat pe Fiul Său, Unul născut ca toți cei cari cred în El, să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Cuvintele acestea i-au fost o revelație, un sprijin în viață și un mângâietor în suferință. Cu puținele ei cunoștințe însă, nu putea să pătrundă tot adâncul Sfintei Scripturi; în ajutor îi vine fiul pădurarului, Mihai, care întâmplător o vede citind Biblia. Prin el, cuvintele Sfintei Cărți ajung luminoase și ușor de priceput. În chipul acesta, Eva ajunge o re-născută, o femeie care suportă viața cu resemnare. Efectele felului

său de a fi, de a se purta, de a lucra, de a se ruga, nu rămân fără urme însă asupra celor din jurul său. Avalanșe de ură se pornesc asupra sa din partea soacrei și a sorii bărbatului său, dar capătă dragostea, pe care niciodată nu o avusese, din partea bărbatului ei, Toma.

Eva aruncă plămădeala cuvântului lui Dumnezeu în casa sa, în sufletul bărbatului său. Mihai, fiul pădurarului, sădește plămădeala aceluiaș cuvânt între consătenii săi. Și unul și altul sânt pionerii întoarcerii celor din jurul lor la Hristos.

Nu este locul în aceste rânduri să dau toată intriga romanului, răpind astfel cetitorilor romanului ineditul lecturii, ci să subliniez marele folos sufletesc pe care îl are lectura unui astfel de lucrări și să atrag atențiunea tuturor cetitorilor revistei noastre asupra romanului „Cei perduți”, spre a-l ceti și a-l recomanda.

Pr. D. FECIORU

Insemnări

Biserica și Armata

La îndemnul atât de convingător pe care l-a făcut prin scris Î. P. S. Patriarh Nicodim, ca fiecare cetățean să-și dea obolul său pentru înzestrarea scumpei noastre Armate, a adăugat și fapta. Și astfel pe cât de strălucit a fost cuvântul, tot pe atât de măreață e pilda Î. P. S. Patriarh, a ierarhilor Țării și a întregii preoțimi, precum și a monastirilor noastre.

Î. P. S. Patriarh Nicodim și-a dat din nou leafa pe o lună de zile, și a hotărât ca toți preoții și funcționarii Mitropoliei Ungro-Vlahiei, să subscrie leafa pe o lună în bonuri pentru înzestrarea Armatei, Toți mitropoliții și episcopii Țării, dimpreună cu întreaga preoțime au făcut la fel.

În acelaș timp, Î. P. S. Patriarh Nicodim a hotărât ca din fondurile arhiepiscopiei Bucureștilor, să se înscrie la bonurile de înzestrare 1.000.000 lei. Deasemenea au scris la bonuri și toate eparhiile, în măsura putinței lor.

Mănăstirile la fel au adăugat bogatul lor sprijin. Î. P. S. Patriarh Nicodim, ca președinte al Eforiei Monastirilor înzestrate, dimpreună cu ceilalți Efori, d-l I. Nistor, Ministrul Cultelor și Artelor, și d-l Ionescu Sisești, Ministru al Agriculturii și Domeniilor, au hotărât ca monastirile înzestrate din Nordul Moldovei, să subscrie suma de 1.000.000 lei. Fapta aceasta e de prețuit și prin aceea, că această sumă înfățișează primul venit scos din exploatarea terenurilor în care au fost înzestrate monastirile din nordul Moldovei. E ca o pârgă adusă pe altarul Patriei, și în acelaș timp, ca un simbol al scopurilor sfinte la care vor servi aceste înzestrări.

Deasemenea și Monastirea Neamțu-Secu a scris bonuri în valoare de 160.000 lei.

Însemnăm toate aceste subscrieri, ca pe niște mărturii prețioase, vrednice de urmat de orice fiu al Bisericii, pentru a întări Neamul astfel, încât dușmanii să-i dorească pacea.

Protos. Vasile

Câte prescuri la proscomidie ?

Slujba proscomidiei ne cere 5 turtișoare din care să putem scoate particelile trebuincioase slujbei. În tipăritura bisericească *Slova* (Februarie a. c.) am arătat că mulți preoți la noi slujesc proscomidia nu cu

numărul de prescuri câte trebuie și nu cu scoaterea părticelelor după rânduială. Această slujbă e la fel în întreaga Biserică Ortodoxă și trebuie păstrată astfel fără știrbire.

Când scriam acestea, știam însă că în Biserica rusească se găsește și un amănunt deosebit, care însă nu știrbea nimic din slujirea proscomidiei din 5 turte, ci numai adăoga ceva. Despre aceasta voim să scriem aici.

La noi, creștinii care vin cu pomelnicul la altar, de obicei aduc și câte o prescură. Dar părticelele, pe care le pui pe disc nu le scoți din prescura adusă de fiecare, ci din bucata pentru vii sau pentru morți.

La Ruși însă se face și altfel... Scoți părticele de pomenire pentru cel ce aduce prescura *din însăși prescura lui*, iar apoi i-o dai înapoi. Cu alte cuvinte, nu folosești la proscomidie 5 bucăți de prescură, ci atâtea câte îți aduc creștinii care cer pomenire.

Acesta e un adaos pe care-l găsești pretutindenea la Ruși, dar care încolo lasă neatinsse toate amănuntele pe care le avem noi în slujba proscomidiei. Deci întrebuițează prescuri mai multe decât mai puține și nici vorbă să scoată părticele pentru vii și pentru morți din aceeași bucată.

De asemenea, turta viilor își are în totul chipul ei, prin cele 2 părticele care se scot pentru episcop și pentru rege și nu rămâi îndoielnic care să fie turta viilor, care a morților.

La multe proscomidii, când să mă duc să pomenesc, trebuie să stau nedumerit și să întreb: Care e pentru vii, care pentru morți? De ce, dacă proscomidia e slujită după rânduială? N'am nevoie să întreb nimic, fiindcă, găsesc turta viilor prin părticelile scoase din ea. Am să găsesc două scoase din ea și numai una din bucata morților.

Aceste înoviri sunt obiceiuri care trebuie să înceteze. Proscomidia are o slujire de o mare limpezime și nu trebuie întunecată prin sărăcia de a face slujba ei dintr'o singură prescură. Creștinii aduc la biserică destule prescuri. Atunci ce să mai calicesc să scot din aceeași bucată și pentru vii și pentru morți?

Cică laturea aceasta e pentru vii, asta pentru morți. Dar cine a rânduit așa? Nimenea.

Apoi atunci nu face tu rânduiești străine, fiindcă aici nu e prilejul de a te folosi de zicerea „cum va vrea cel mai mare”. Asta e numai când e vorba să mai tai ceva din slujbă, dar nu să folosești după gust materialele slujbei. Ele trebuie să se afle în deplinătatea lor și mai cu seamă să fie folosite după rânduiala lor.

Vorba care se aude „apoi eu așa fac”, să piară cu totul! Nu tu faci rânduieștile, ci te dai tu după porunca lor.

Tot celce-i trage cu eu-eu-eu este un slujitor care calcă strâmb, fiindcă noi suntem slujitorii altora, pe moșia altuia. Singurul care poruncește este Domnul Hristos și Biserica lui. Dacă aceasta a rânduit această slujire a proscomidiei, așa trebuie făcută.

Arhim. Scriban

Biserica și problemele sociale

La conferința gospodărească a Guvernului ce s'a ținut la Chișinău s'a făcut constatarea, că în Basarabia atât lemnul de foc, cât și cel de lucru este foarte scump și abia se găsește.

Aceiași situație este și la Iași și în orașele moldovenești din Nordul și Sudul lui, unde vagonul de lemne de foc se vinde cu 11—12.000 lei vagonul, în timp ce în regiunile păduroase ale Neamțului și ale județului Baia, vagonul la cioată, adică în pădure se dă la țărani pe prețul derizoriu — nici nu-ți vine a crede — de 100 lei; și nici așa nu se găsesc prea mulți cumpărători din care cauză multe lemne putrezesc pe loc în pădure.

Care este cauza acestei disproporții între costul lemnului în pădure și în părțile amintite? Î. P. S. Patriarh Nicodim al României, adânc cunoscător și al problemelor social-economice ale Țării, găsește că această disproporție se datorește lipsei căilor lesnicioase de transport al lemnului din regiunile păduroase ale județului Neamț și Baia spre părțile de jos ale Moldovei.

Calea cea mai lesnicioasă și mai eficientă ar fi o linie ferată care să unească regiunile cu lemne multe și eficiente, cu liniile principale C. F. R. ce se îndreaptă spre Iași-Chișinău și aiurea.

Iată de ce Înalt Prea Sfinția Sa, mânat nu numai de gândul de a veni în ajutorul Guvernului Majestății Sale, în străduințele pentru ușurarea traiului basarabenilor, ieșenilor și a celorlalți locuitori din orașele apropiate Iașilor, dar și din grija părintească ce o are — ca Patriarh al Bisericii române — ca și cerințele traiului zilnic ale fiilor săi sufletești să capete o deslegare cât mai fericită, a intervenit pe lângă onor Guvern printr'o scrisoare specială, cerând să se construiască cât mai curând, deocamdată, linia ferată Pașcani-Tg. Neamț. Iar când mijloacele materiale vor permite, să se prelungească această linie prin Petru Vodă-Largu-Tg. Mureș.

Amortizarea cheltuelilor făcute cu construirea acestei linii s'ar face în scurt timp, prin transporturile de lemne și călători.

Importanța ei este covârșitoare din punct de vedere economic, atât pentru proprietarii de păduri, din regiunile muntoase ale Țării, cât și pentru cei din regiunea Iașilor și din Basarabia. Cei dintâi vor putea să și valorifice lemnul, iar cei de pe urmă, putându-se transporta cu ușurință și eficient, îl vor avea din abundență și pe un preț convenabil.

Afară de aceasta, numita linie ferată unind peste Carpați direct hotarul de Est cu cel de Vest al Țării, ar avea și o mare importanță strategică.

Pr. G. Vintilescu

M. S. Regele a decorat

pe Î. P. S. Patriarh Nicodim, cu prilejul Sf. Sărbători ale Noului an 1940, cu înalta decorație „Steaua României” în gradul de Mare Cruce.

Deasemenea a decorat și pe Î. P. S. Irineu, Mitropolitul Moldovei și Sucevei și pe Î. P. S. Nifon, Mitropolitul Olteniei, cu „Coroana României” în gradul de Mare Cruce.

Aceste prea frumoase decorațiuni cu care M. S. Regele Carol II a împodobit pe Î. P. S. Patriarh Nicodim și pe cei doi mitropoliți, resfrâng cinstea lor asupra Bisericii noastre Ortodoxe. Și precum fii să bucură când părinții lor sunt cinstiți de oameni în chip deosebit, cu atât mai mult se bucură preoțimea și toți fii drept-credincioși ai acestei Țări, văzând înaltele decorațiuni pe care le-a acordat M. S. Regele Carol II, Î. P. S. Patriarh și I. P. S. Mitropoliți.

Cu acest prilej ținem să pomenim și despre faptul că, în ziua de 24 Ianuarie, când la Palatul Regal a avut loc recepția cavalerilor ordinului „*Ferdinand*”, au participat la această măreață sărbătoare și Î. P. S. Patriarh Nicodim, precum și Î. P. S. Mitropolit Nicolae, ca purtători ai acestui ordin.

Protos. Vasile

Patronul Universității din București

Universitatea din București și-a sărbătorit și în acest an, într'o înălțătoare sărbătoare patronul; „*Sfinții trei Ierarhi*”. Un sobor de preoți au săvârșit *Sf. Liturghie* și *Te-Deumul* în fața unui select și numeros public, format din profesori și studenți ai Universității, în frunte cu d-l Rector Constantin Stoicescu.

La sfârșitul slujbei divine, d-l profesor Șerban Ionescu, dela Facultatea de Teologie din București, a ținut o sobră și frumoasă cuvântare, înfățișând viața de studenți, de ierarhi, și de oameni de cultură a sfinților; Grigorie, Vasile cel Mare și Ioan Chrisostom. Conferențiarul a subliniat în deosebi latura practică din opera marilor sfinți și dascăli ai Bisericii, înfățișându-i și sub acest raport ca adevărați precursori ai creștinismului practic-social,

I. Lancrănjă

Serbarea Patronului Facultății de Teologie din București.

Anul acesta, ca și în anii precedenți, Facultatea de Teologie din București, și-a serbat în ziua de 25 Ianuarie, Patronul ei, Sf. Grigore Teologul.

S'a remarcat, cu acest prilej, conferința părintelui decan Petre Vintilescu, care a dezvoltat subiectul: „Biserica și formarea elitelor sociale”. Elitele apostolatului creștin trebuie să se afirme viguros în câmpul pastorației active. Formarea acestor elite sociale, preocupă Biserica în mod deosebit și constituie o problemă capitală pentru înviorarea vieții creștine în toate domeniile de activitate. Idealul măreț al preoției însă, trebuie să se proiecteze dinamic în sufletele celor chemați să pună evanghelia în acțiune, celor îmbrăcați cu harul cel de sus. Nimic nu este mai de preț într'u îndeplinirea înaltelor idealuri ale împărăției lui Dumnezeu pe pământ, decât aceste forțe vii ale sacerdoțiului dinamic. Biserica măsoară și prețuește elitele sociale după gradul de perfecțiune morală a acestora.

Din darea de seamă pe care a prezentat-o părintele profesor Haralambie Roventă, directorul internatului Teologic, s'a putut desprinde

progresele ce le face această instituție pentru făurirea educației sufletești. S'a arătat sprijinul cel dă cu atâta înțelepciune Înalț Prea Sfințitul Patriarh Nicodim, care a aprobat reorganizarea acestei instituții potrivit nevoilor ce le are Biserica Ortodoxă pentru formarea viitorilor preoți.

Pr. D. Cristescu

Înalț Prea Sfințitul Patriarh Nicodim și Străjeria

Pe calea unei circulare la toate Eparhiile, Înalț Prea Sfințitul Patriarh Nicodim, apreciind importanța instituției „Straja Țării”, a îndemnat preoțimea să activeze „cu timp și fără timp” în organizațiunile străjerești, într'o armonică colaborare cu ceilalți factori din străjerie,

Grija pentru buna educație religioasă-morală a tinerilor străjeri, intră între primele datorii pastorale ale fiecărui preot de parohie.

În timpul activării în străjerie, preoții sunt obligați a păstra costumul preoțesc având pe piept ca semn distinctiv insigna Străjii Țării.

Numai în timpul anumitor lucrări manuale sau agricole, pe care le vor îndeplini la cursurile de Comandanti, vor putea purta un costum potrivit cu lucrarea ce îndeplinesc.

Pr. G. Vintilescu

Lucrarea creștină printre studenți

Între 17 și 23 Februarie a. c., va avea loc întrunirea conducătorilor *Federației Universale a Studenților Creștini*, al cărui sediu este la Geneva, pentru a discuta posibilitatea adâncirii lucrării creștine, atât printre studenții concentrați sau aflați pe front, cât și printre cei rămași în centrele universitare. La această consfătuire, care se ține la Belgrad, vor participa numai conducătorii filialelor Federației din țările ortodoxe.

În țara noastră, Federația a avut o filială : „Asociația Studenților Creștini” („A. S. C. R.-eul” cum era cunoscută), care ani de-arândul a funcționat sub președinția P. S. Tit Simeștea. Când P. S. Sa a plecat ca episcop la Bălți, Părintele F. M. Găldău, care a făcut parte din Federație încă din 1928, a fost desemnat președinte al filialei românești.

În ultimii doi ani, acest cerc restrâns, ale cărui preocupări au fost întotdeauna numai de ordin spiritual-duhovnicesc, a reușit să organizeze printre studenții diferitelor facultăți, aproape 32 de mici grupuri, cari au discutat diferitele aspecte ale problemei „Biserica și tineretul”, temă care a fost dezbătută pe larg, în toate filialele Federației și mai apoi la congresul internațional al tineretului creștin, care s'a ținut vara trecută, în August, la Amsterdam.

Dela ținerea acestui congres și până astăzi, fața lumii s'a schimbat. O mare parte din lumea apuseană este în război. Cehoslovacia a dispărut; iar Polonia și-a urmat soarta de veacuri. Printre refugiații po-

lonezi, se găsesc și mulți studenți. Cu ajutorul unei comisiuni americane s'a intervenit la autoritățile românești pentru a găzdui pe acești studenți într'un cămin separat și pe la diferite familii, precum și spre a li se da posibilitatea de a urma la universitățile românești. La această operă de ajutorare a conlucrat și Părintele F. M. Gâldău, pentru a ajuta pe studenții ortodoksi. P. C. Sa se duce acum la Belgrad, pentruca împreună cu ceilalți conducători ai Tineretului Creștin, să discute noile condițiuni de viață ale acestui tineret, rezultate depe urma războiului. Aceasta este cea mai bună dovadă că pe deasupra politiceii și a statelor, Biserica creștină își urmărește idealul ei de înfrățire a tuturor și ca urmare lasă sufletului omenesc mari speranțe pentru realizarea *păcii*. Oricât de puțin va realiza, Federația Națională a Studenților Creștini merită ca opinia publică a tuturor țărilor, să întâmpine cu toată simpatia munca ei în folosul înălțării sufletului creștin și al *păcii*. Fărcășanu Gh.

Episcopul Sava de Grodno

La rugămintea pe care a făcut-o către Î. P. S. Patriarh Nicodim, Onor. Minister al Afacerilor Străine, ca să primească, să fie găzduit într'una din monastirile noastre, episcopul Sava de Grodno din Polonia, refugiat în Țara noastră, Î. P. S. Sa a primit bucuros. Și ceva mai mult, la început, până când s'a orânduit o cât mai bună găzduire la mănăstirea Căldărușani, P. S. Episcop Sava a fost timp de trei săptămâni oaspetele Î. P. S. Patriarh Nicodim, stând în palatul patriarhal.

În tot acest timp, P. S. Episcop Sava s'a bucurat de întregul sprijin moral și material a Î. P. S. Patriarh, și de prietenia P. S. Galaction Silistreanu.

Acum P. S. Sava se află la mănăstirea Căldărușani, unde deosemena i s'a orânduit să se bucure de întregul prestigiu cuvenit unui episcop.

Protos. Vasile

Încă o școală de cântăreți la mănăstire.

Aproape la toate eparhiile, școlile de cântăreți bisericești au fost mutate în mănăstiri. În acele centre de curată viață sufletească, înflorită de evlavie și virtuți creștine. Acolo viața bisericească e mai adânc trăită după tipicul pe care viitorii cântăreți doresc să-l învețe pentru viață... Și apoi tot acolo elevii dobândesc o educație gospodărească, nu de puțin preț în viața dela țară, și chiar în cea dela târguri. Toate aceste laturi le-a avut în vedere Î. P. S. Patriarh Nicodim, când a mutat școala de cântăreți dela București, la Mănăstirea Căldărușani.

Dar iată că tocmai acum, s'a pus problema școlii de cântăreți dela mănăstirea Neamțu, dacă să mai existe sau nu. Se cheltuise pentru

facerea localului școlii peste 7.000.000 lei, și acum când totul era gata, nu se știa ce va fi cu rămânerea mai departe a școlii, care funcționa acolo de 3 ani.

La intervenția Î. P. S. Patriarh Nicodim, către Onor. Minister al Cultelor și Artelor, cu privire la existența acestei școli, d-l Ministru I. Nistor a răspuns prin adresa Nr. 8031 din 19 Februarie 1940 că „*încadrează această școală între școlile de cântăreți din țară*”.

În același timp, I. P. S. Patriarh Nicodim va interveni și la Onor. Minister al Agriculturii și Domeniilor, ca la examenul de diplomă dela această școală, să ia parte și un delegat al acestui minister, pentruca în baza temeinicelor cunoștinți pomicole și horticole, să li se elibereze elevilor și o diplomă de agronomi.

Și așa, prin priceperea acestor școlari, se vor înzestra și împodobi satele noastre cu grădini și livezi frumoase, la umbra cărora vom auzi zumzetul muncii și cântece de slavă lui Dumnezeu în timpul zilelor de lucru, ale vestiților cântăreți ai stranelor din zilele de sărbătoare.....

Cunoscând toate aceste nu mult îndepărtate realizări, nu putem decât să fericim de pe acum pe Fericitul Ctitor, pe I. P. S. Patriarh Nicodim.

Protos. Vasile

Capitala se împodobește

cu încă două biserici monumentale, cari se vor construi în anul acesta. Prima biserică se va înălța în cartierul Șoseaua Vergului, la Capul Căii Călărășilor, prin jertfa personală a Doamnei și Protoiereului *Georgescu Gheorghe Silvestru*.

A doua biserică se construiește în cartierul sub-urban Șerban-Vodă, prin donațiunea testamentară a Doamnei Valentina Popescu.

Pentru cea dintâi, ctitorii au depus deja 3 milioane, rămânând ca încă 3 milioane să le depue pe măsură ce lucrările vor cere aceasta. Iar pentru cea de a doua, suma de 5 milioane stă la dispoziția Sf. Patriarhii pentru începerea lucrărilor.

Atât pentru realizarea primei construcții, cât și pentru a doua, un deosebit interes, susținut de o deosebită râvnă creștinească și cetățenească a arătat în chip vrednic de imitat, d-l General *Victor Dombrowschi*, Primarul General al Capitalei.

Deasemenea e de pomenit și interesul deosebit ce a arătat în realizarea înălțării sfântului locaș din Șerban-Vodă d-l *Colonel Polizu-Micșunești*, Primarul acestui sector.

Slavă ctitorilor, care-și încununează viața cu slava lui Dumnezeu cea veșnică.

Protos. Vasile

Bibliografie

1. **I. G. Savin**, *Apologetica* vol. II, *existența lui Dumnezeu*, part. I-a proba antologică, 280 pag., 180 lei.
2. *Calendarul episcopiei ortodoxe române*, Oradea, pe anul 1940, 256 pag., 25 lei.
Un almanah foarte interesant, atât prin bogăția și varietatea materialului, precum și în ceea ce privește chipul în care este orânduit cuprinsul. Din el se oglindește întreaga vrednicie din cursul anului trecut a P. S. Episcop Nicolae și a preoțimei și credincioșilor din eparhia Oradiei.
3. **Charles Diehl**, *Bizant*, mărire și decădere, traducere de I. Biciolla, Editura „Națională-Ciornei“, 407 pag., 85 lei.
O lucrare în care se înfățișează întreaga splendoare a civilizației bizantine, atât de mult hulită de neștiutori, și de cei de rea credință. Autorul nu poate fi socotit subiectiv, fiind un apusean.
4. **Preot Dr. Virgil Godeanu**, *Biserica Domnească din Bușteni*, 1889—1939; 63 pag., 40 lei.
Această lucrare e închinată ca un prinos ctitorilor Bisericii: *Marelui Rege Carol I și Reginei Elisabeta*, cu prilejul împlinirii a 50 de ani dela târnosirea acestui sfânt locaș.
5. **Pr. Gh. Butnariu**, Parohul bisericii Domnița Bălașa, *Năzuința către infinit și veșnicie*, 14 pag., 10 lei.
Această conferință și-a păstrat și în scris frumusețea ei, fiind scrisă într'un stil ales. Are un cuprins documentat.
6. **Protos. Nicodim Ioniță**, *Vechiul Testament își mai are loc în Biblie?* Extras din revista „Misionarul“. Nr. 11-12 din 1939, 28 pag., 1940.
7. **Iosif E. Naghiu**, *Irozii*, teatru popular religios, Oradea, 1940, 10 pag.
Această scriere e lucrarea unui harnic teolog al scrisului bisericesc din Ardeal.
8. **Protos. Vasile Vasilache**, *Biblia în Ortodoxie*, Tipografia Sfintei Monastiri Neamțu, 1939, 128 pag., 60 lei.

PATRIARHIA ROMÂNĂ

— — —
CONSILIUL CENTRAL BISERICESC

— — —
TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI

BUCUREȘTI — STRADA PRINCIPATELE-UNITE Nr. 60 — TELEFON 3.07.34.

CATALOGUL

CĂRȚILOR DE RITUAL,
LITERATURĂ BISERICĂSCĂ,
ICOANE ȘI IMPRIMATE

~~~~~  
VALABIL DELA 1 FEBRUARIE 1940  
~~~~~

Director; Preot GRIGORE OANCEA

BUCUREȘTI

1940

CĂRȚI

apărute în Editura Institutului Biblic
al Bisericii Ortodoxe Române

	LEI
<i>Adventismul dat pe față de un fost adventist</i> , de Arhim. I. Scriban . . .	15.—
<i>Lazăr Diacul</i> , de Pr. Sebastian Stanca	5.—
<i>Patimile Mântuitorului</i> , de Pr. Criveanu	5.—
<i>Împotriva Beției</i> , de Patriarhul Miron	5.—
<i>Două întâmplări minunate</i> , de Pr. Gr. Pișculescu (Gala Galaction) . .	5.—
<i>Durerea Vinerii celei mari</i> , de Arhim. I. Scriban	5.—
<i>Două cuvântări</i> , de Patriarhul Miron	4.—
<i>Catehismul creștinului ortodox</i> , de Pr. I. Mihălcescu	10.—
<i>Ce să crezi și cum să trăiești</i> , de P. S. Nicodem	4.—
<i>Povestiri folositoare pentru popor</i> , de A. V. P.	6.—
<i>Legea de organizare a Bisericii ortodoxe române</i>	12.—
<i>Paraclisul I și al II-lea al Maicii Domnului</i>	5.—
<i>Cultul Sfinților (venerarea și invocarea lor)</i> de Diac. Al. N. Constantinescu	5.—
<i>Noul Testament</i> , tradus de Pr. Gala Galaction . . (legat în piele lux)	400.—
<i>Noul Testament cu Psalmii</i>	100.—
<i>Psaltirea</i> , tradusă de Părinții Profesori Gala Galaction și Vasile Radu	50.—
<i>Predici despre Ură—Mânie—Răsbunare</i> , contra <i>Înjurăturilor</i> și despre <i>Praznicul Mamelor</i> , de Patriarhul Miron	7.—
<i>Viața și faptele Părintelui Grigorie Dascălul</i> , de Pr. Niculae M. Popescu	4.—
<i>Viața și faptele lui Constantin Vodă-Brâncoveanu</i>	6.—
PSALTIREA , tălmăcită de P. S. Nicodem	50.—
<i>Carte de Rugăciuni pentru tot Românul, cu iconițe colorate și în xilografie</i> , de Patriarhul Miron	25.—
<i>Spre zidire</i> , de Patriarhul Miron	4.—
BIBLIA , ediție obișnuită: broșată lei 300. Pânză tot, lei 400. Piele și pânză	500.—
„ ediție lux „ „ 400. „ „ „ 500. „ „ „ 600.—	
<i>Carte de Rugăciuni</i> , de Patriarhul Miron, legată în piele, ed. obicin.	75.—
Idem „ „ pânză, ed. lux	65.—

ICOANELE: *Maica Domnului și Domnul Hristos*, (foi volante), lucrate pentru „Institutul Biblic“ de un pictor român, adânc cunoscător al picturii bizantine și imprimate la München (Germania) în condițiuni tehnice superioare, se află de vânzare la Tipografia Cărților Bisericești, cu următoarele prețuri:

Icoane mari 62/47 cm., lei 25 bucata; Icoane mici, format c. poștală, lei 2 bucata. Icoanele se vând numai contra cost.

LEGI ȘI REGULAMENTE

1. <i>Regulamentul de procedură al instanțelor disciplinare și judecătorești</i>	LEI
al Bisericii ortodoxe române	15.—

CA

Aghia

Acati

Arhie

Acati

Acati

Carte

Cazar

Ceasl

Carte

Catav

Dumr

lc

Dumr

P

c

n

Liturg

Minei

Minei

Minei

Minei

Minei

Minei

Minei

Minei

Moliti

Pentii

Psalti

Parac

Parac

ir

Parac

Parac

Prohc

Panal

RAndu

RAndu

RAndu

d

Mujba

p

Mujba

Mujba

Tiple

Tiplec

Trlod

CARTI DE ȘCOALA

1. Explicarea Evangheliilor Duminicale p. cl. III seminar și p. popor, de Pr. Dr. I. Mihălcescu	60.—
2. Istoria Bisericească Universală cu noțiuni de patrologie pentru cl. V seminar, de Pr. Dr. I. Mihălcescu	100.—
3. Istoria Bisericească Universală dela 1054 până azi, pentru cl. VI seminar, de Pr. Dr. I. Mihălcescu	100.—
4. Manual de Teologie Dogmatică pentru cl. VI seminar, de Pr. Dr. I. Mihălcescu	100.—

CARTI DE MUZICA BISERICIASCA

1. Cântările Sf. Liturghii, de Prof. I. Pop.-Pasărea	60.—
2. Catavasier (cartonat) de Prof. I. Pop.-Pasărea	125.—
3. Li urghier de strană (cartonat) de I. P.-Pasărea	125.—
4. Anastasimatar, de N. Barcan	25.—
5. Noul Idiomelar, de Prof. I. Popescu-Pasărea	250.—
6. Buchet de muzică bisericească de Pr. Amfilohie Iordănescu	205.—

Imprimare și Registre de Contabilitate.

1. Un stat parohial	3.—	9. Un singur registru mic de partizi	15.—
2. Un carnet cu 50 certificate de botez	50.—	10. Un singur registru mic de plăți	15.—
3. Un carnet cu 50 certificate de cununie	50.—	11. Un singur registru mic de încasări	15.—
4. O serie mare de registre de contabilitate compusă din: 1 reg. de partizi, 1 reg. plăți, 1 reg. încasări, 3 bugete, 3 conturi, 5 coperte și 2 borderouri	96.—	12. Un compt	4.—
5. Un singur registru mare de partizi	20.—	13. Un Buget	4.—
6. Un singur registru mare de plăți	20.—	14. Un Borderou	1.—
7. Un singur registru mare de încasări	20.—	15. O copertă (mapă)	2.—
8. O serie mică registre de contabilitate compusă dintr'un reg. mic de partizi, 1 reg. mic de plăți, 1 reg. mic de încasări, 3 bugete, 3 conturi și 5 coperte	79.—	16. Un registru pentru înscrierea botezaților	80.—
		17. Un registru pentru înscrierea căsătoriilor	80.—
		18. Un reg. pentru înscrierea înmormântatilor	80.—
		19. Un registru de intrarea hârtiilor, de 50 file	75.—
		20. Un reg. de intrarea hârtiilor à 100 foi	125.—
		21. Un registru de eșirea hârtiilor de 50 file	75.—
		22. Condică de expediție	50.—
		23. Jurnal de cassă	2.—

Icoane mari, foi volante (mărimea 28/40) 8,50 lei exemplarul.

Maica Domnului.	Sf. Impărați.	Sf. Spiridon.	Botezul Domnului.
Mântuitorul (Iisus Hristos).	Sf. Apostoli.	Sf. Ioan Botezătorul.	Buna Vestire.
Invierea Domnului	Sf. Nicolae.	Sf. Voevozi.	Adormirea Maicii Domnului
Sf. Treime.	Sf. Trei Ierarhi.	Sf. Paraschiva.	Sf. Anton
Sf. Ecaterina.	Sf. Dumitru.	Sf. Gheorghe.	

Icoane mijlocii, foi volante (mărimea 19/28), 5 lei exemplarul.

Sf. Gheorghe.	Sf. Ioan Botezătorul.	Buna Vestire.	Adormirea Maicii Domnului
Sfinții Impărați.	Invierea Domnului.	Botezul Domnului.	Sf. Spiridon.
Maica Domnului.	Sfinții Apostoli.	Sfântul Dumitru.	Sf. Treime.
Cuvioasa Paraschiva.	Sf. Ecaterina.	Sfinții Voevozi.	Sf. Anton
Iisus Hristos.	Sf. Trei Ierarhi.	Sfântul Nicolae.	

O serie de icoane prăznicare (12 bucăți pictate pe lemn, mărimea 35/24) lei 7.000.

O singură icoană lei 700.

Cei patru Evangheliști imprimați pe satin, pentru sfințiri de biserici, (seria) prețul lei 100

Icoane mijlocii aplicate pe carton (mărimea 15/23), 15 lei exempl.

Sfântul Gheorghe.	Sfinții Impărați.	Sf. Ioan Botezătorul.	Adormirea Maicii Domnului
Invierea Domnului.	Sf. Apostoli.	Sf. Ecaterina.	Sf. Spiridon.
Maica Domnului.	Sf. Voevozi.	Sf. Paraschiva.	Sf. Treime.
Sfântul Dumitru.	Sfinții Trei Ierarhi.	Buna Vestire.	Sf. Anton
Sf. Nicolae.	Iisus Hristos.	Botezul Domnului.	

Icoane mari, aplicate pe carton (mărimea 23/35), 30 lei exempl.

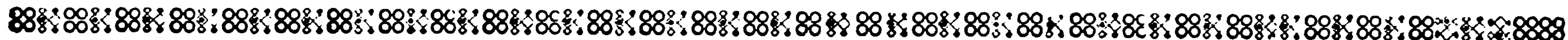
Maica Domnului.	Sf. Treime.	Sf. Gheorghe.	Adormirea Maicii Domnului
Iisus Hristos.	Sf. Ecaterina.	Sf. Trei Ierarhi.	Sf. Spiridon.
Invierea Domnului.	Sf. Impărați.	Sf. Dumitru.	Sf. Paraschiva.
Buna Vestire.	Sf. Apostoli.	Sf. Ioan Botezătorul.	Sf. Anton
Botezul Domnului.	Sf. Nicolae.	Sf. Voevozi.	

Cărți poștale cu iconițe în culori, a 2 lei bucata.

Sf. Gheorghe.	Buna Vestire.	Invierea Domnului.	Sf. Trei Ierarhi.
Sf. Mihail.	Botezul Domnului.	Sf. Treime.	Sf. Dumitru.
Sf. Teodor Tiron.	Adormirea Maicii Domnului.	Sf. Ecaterina.	Sf. Spiridon.
Sf. Teodor Stratilat.	Sf. Pantelimon.	Sf. Impărați.	Sf. Voevozi.
Sf. Nistor.	Maica Domnului.	Sf. Apostoli.	Sf. Paraschiva.
Sf. Mercurie.	Mântuitorul (Iisus Hristos).	Sf. Nicolae.	Sf. Ioan Botezătorul.
			Sf. Anton

Iconițe, cărți poștale aplicate pe carton, Lei 6

Instrucțiuni de comandă: Orice comandă va fi însoțită de un aconto, urmând ca restul împreună cu spesele de transport să se încaseze prin ramburs.

Cețiți și răspândiți

cărțile puse la îndemâna oricui de I. P. S. Patriarh Nicodim

	<u>Pag.</u>
1.—Noul Testament, ediția IV, broșat	650
2.—Psaltirea lui David, împărțită în Catisme și cu arătări de tipic	320
3.—Cântarea Cântărilor	46
4.—Psaltirea în versuri de V. Militaru, verificată de I. P. S. Patriarh Nicodim	336
5.—Biblia tradusă I. P. S. Nicodim, în colaborare	1919

Semințe evanghelice pentru ogorul Domnului

Traduceri și prelucrări a I. P. S. Patriarh Nicodim

în 19 volume mari

6.—Vol. I. 75 Predici catihetice pentru popor. <i>Tâlcuirea Crezului, Tatăl Nostru, 9 Fericiri și 10 Porunci, după C. Stratilatov</i>	448
7.—Vol. II. Cuvântări Apologetice, <i>adică apărarea adevărurilor fundamentale ale religiei creștine ortodoxe, după Dr. Serghie. Arhiepiscop de Vladimir</i>	400
8.—Vol. III. Menirea Științei și Artei, sau; Religia este știința științelor, după <i>Contele L. Tolstoi</i>	412
9.—Vol. IV. Viața și operele Sf. Părinți și învățători ai Bisericii, <i>Partea I, după Farrar</i>	443
10.—Vol. V. Cuvântări la Postul Mare, după Inocențiu. Arhiepiscop al Odesei	508
11.—Vol. VI. Predicile la Sărbătorile Impărătești, după Ionocențiu Arhiepiscop al Odesei	512
12.—Vol. VII. Cuvântări la Sărbătorile Maicii Domnului, Duminici, etc, după Ionocențiu Arhiepiscop al Odesei	444
13.—Vol. VIII. Cuvântări Liturgice.—Dumnezeu și dreptatea Lui — Mâna lui Dumnezeu în lumea văzută. Scurtă explicare a Sfintei Liturghii și pomenirea Morților. Originale și prelucrări	416
14.—Vol. IX. Paisie, Starețul Monastirei Neamțului din Moldova, viața, învățătura și influența lui asupra Bisericii ortodoxe, de Protoereul Serghie Ceftericov	640
15.—Vol. X. Viața și opera Sf. Părinți și învățători ai Bisericii, partea II, după Farrar	416
16.—Vol. XI Viața și operele Sf. Părinți și învățători ai Bisericii, partea III, după Farrar	478
17.—Vol. XII. Predici pentru tineretul școlar, după vestitul patrolog și predicator englez Farrar	416
18.—Vol. XIII. Biblia Ilustrată, în colaborare	382
19.—Vol. XIV. Primele zile ale creștinismului, după Farrar, partea I.	600
20.—Vol. XV. Primele zile ale creștinismului partea, II	440
21.—Vol. XVI. Primele zile ale creștinismului partea, III	449
22.— Vol. XVII. Predici despre căderea lui Adam; păcat; moarte și înviere, după Inocențiu arhiepiscopul Odesei	544

	<u>Pag.</u>
23.—Vol. XVIII. Un păstor model	394
24.—Vol. XIX. Cei perduți , ...	261
25.— <i>Mica Biblie, epuizată</i>	450
26.— <i>Propaganda papistă la români, epuizată</i>	300
27.— <i>Pe urmele lui Hristos Vol. I</i>	200
28.— " " " " Vol. II	200
29.— <i>Viața de Seminar, epuizată</i>	250
30.— <i>Ortodoxia și creștinismul apusean</i>	80
31.— <i>Multe știe oare omul despre univers? epuizată</i>	25
32.— <i>Soarta creștinismului prezisă de Profetul Daniil, epuizată</i>	15
33.— <i>Creațiunea lumii după știință și biblie, epuizată</i>	20
34.— <i>Respectați femeia</i>	15
35.— <i>Orașe și oameni</i> , ...	50
36.— <i>Argatul lui moș Procopie</i>	128
37.— <i>Carte de rugăciuni ilustrată</i>	114
38.— <i>Călăuza creștinului în biserică</i>	104
39.— <i>Un mare păstor</i>	40
40.— <i>Povestea lui Ion cel prost</i>	30
41.— <i>Un sfat bun dădacelor creștine</i>	15
42.— <i>Trei întrebări</i>	15
43.— <i>Ce să crezi și cum să trăești</i>	40
44.— <i>Cinci Mărgăritare</i>	47
45.— <i>Ce socoliți voi de Hristos?</i>	42
46.— <i>Cu ce trăesc oamenii</i>	48
47.— <i>Cuvioasa Melania</i>	34
48.— <i>Crâșma trează</i>	48
49.— <i>Doi moșnegi la Ierusalim</i>	48
50.— <i>Dumnezeu și Dreptatea Lui</i>	129
51.— <i>Epistolie către creștinii ortodocși</i>	72
52.— <i>Istorie morale pentru copii part. I</i>	30
53.— " " " " " II	32
54.— " " " " " III	16
55.— " " " " " IV	16
56.— <i>Jos beția</i>	58
57.— <i>Ierarhia bisericească</i>	39
58.— <i>Lămuriri asupra Bibliei</i>	32
59.— <i>Mielul lui Dumnezeu</i>	96
60.— <i>Mâna lui Dumnezeu în lumea văzută</i>	85
61.— <i>Religia și morala</i>	40
62.— <i>Trei întrebări</i>	20
63.— <i>Sf. Ioan Gură de Aur</i>	60
64.— <i>Umblați în lumină</i>	100
65.— <i>Unde-i iubire acolo-i Dumnezeu</i>	36
66.— <i>Viața Sf. Grigore Teologul</i>	36
67.— <i>Viața Sf. Vasile și anul nou</i>	40
68.— <i>Unde-i fericirea</i>	32
69.— <i>Cartea de rugăciuni sau Pravilioara</i>	116
70.— <i>Biblia ca bază a educației</i>	30
71.— <i>Evangelistar</i>	20

Toate aceste cărți se găsesc la Sf. Mănăstire Neamțu, sau la principalele librării din Țară.

Anul LVIII Nr. 3—4

BUCUREȘTI

Martie-Aprilie 1940

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTA SFÂNTULUI SINOD

Î. P. S. Patriarh Dr. Nicodim

Președintele ambelor comitete

COMITETUL DE COLABORARE

Membrii { Membrii Sfântului Sinod
Profesorii Facultăților de Teologie
Profesorii Academiiilor Teologice
Profesorii de Religie și
Membrii Clerului

COMITETUL DE REDACȚIE

I. P. S. Irineu, Mitropolitul Moldovei, Director	Preotul Gh. Vintilescu
P. C. Arhim. Iuliu Scriban, Prof. Universitar.	Preotul Al. Nicoreanu
Pr. Nicolae M. Popescu Prof. Univ. D-1	Preotul Dr. Ciuhandu
I. G. Savin Prof. Univ. D-1	Preotul Dr. D. Fecioru
Teodor M. Popescu Prof. Univ. D-1	Protosinghelul Dr. Vasile Vasilache, secretar de redacție;
	Diacon Gh. Moisescu, redactor.

CUPRINSUL:

	<i>Lumina învierii.</i>
I. D. Ștefănescu	<i>Omagiul Mănăstirei Neamțu.</i>
NICODIM Patriarhul României	<i>Pastorală</i>
Irineu Mitropolitul	<i>Învierea morților.</i>
Arhim Scriban	<i>Cugetarea Paștelui.</i>
Galaction Silistreanu	<i>Între Mănăstirea Neamțu și București.</i>
Protos. Vasile Vasilache	<i>Prețuirea predicii</i>
Paul I. Papadopol	<i>Desmățul scrisului și creștinismul.</i>
Arhim. Melchisedec Dimitriu	<i>Lumina sub obroc.</i>
* * *	<i>Lămuriri asupra lumânărilor de ceară curată pentru pangare.</i>
Preotul Haralambie Vasilache	<i>De vorbă cu noi înșine.</i>
I. D. Ștefănescu	<i>Probleme de seamă ale Bisericii.</i>
I. Coman	<i>Cultura clerului.</i>
Ermil Ionescu	<i>Inzestrarea mănăstirilor.</i>
Iosif E. Naghiu	<i>Sfinții cari au pățimit mucenicia pe pământul românesc.</i>
Pr. Stelian Iliescu	<i>Cu strejerii.</i>
Pr. Fl. M. Găldău	<i>Consfătuirea tineretului creștin dela Belgrad.</i>
Protos. Vasile Vasilache	<i>Sporuri de bine în eparhiile Patriarhiei Române.</i>
Pr. Gh. Vintilescu	<i>Cronica internă: Activitatea Patriarhului Țării în Duminica Ortodoxiei; O însemnată danie făcută Bisericii; Regulamentul de concurs.</i>
Protos. Nicodim Ioniță	
Pr. D. Fecioru	<i>Cronică externă: Noua lege de organizare a Bisericii Greciei.</i>
Recenzii: 1. Clement Alexandrinul, Pedagogul (Pr. M. Bulacu); 2. Pr. Cicerone Iordăchescu, Istoria vechii literaturi creștine (I. Irimia); 3. Preotul Paraschiv Angelescu, Slavă și Mărire (Pr. D. Fecioru); 4. Protos. Vasile Vasilache, Biblia în Ortodoxie (Pr. Nicolae Iliescu).	
Știri dela Cancelaria Sf. Sinod și dela Consiliul Central Bisericesc.	
Insemnări: „Eu așa fac”. — Un prefect de poliție cu suflet de apostol. — Predicile la radio. — Ferice de omul. — Reviste parohiale. — Darul pentru ostașii de pe zonă. — Un preot la 35.000 de suflete. — Știri bune dela Ierusalim.	
Bibliografie.	

Manuscrisele, cărțile și periodicele pentru recenzii se trimit la Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor, cu mențiunea: pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*.

ABONAMENTUL

În Țară:	În Străinătate:
Pe an . . . . . 160 lei	Pe an . . . . . 300 lei
Acest număr . . . . . 35 lei	Acest număr . . . . . 70 lei

Abonamentele, precum și toate cele ce privesc Administrația, se trimit pe adresa: Consiliul Central Bisericesc, Str. Antim 29, București VI, cu mențiunea: pentru Revista „*Biserica Ortodoxă Română*”.

Învierea

ȘI

Mântuitorul pe Cruce

Pictură murală din veacul al XVI-lea în Catholiconul de la Lavra.

Învierea Mântuitorului este înfățișată, în arta bizantină și orientală, prin coborîrea lui Iisus Hristos la iad. Scena înfățișează pe Iisus înconjurat de-un nimb mare, călcând în picioare porțile sfărâmate ale iadului și cu mâna dreaptă întinsă spre Adam pe care îl ajută să se scoale din mormânt. Eva, la dreapta ilustrației, sărută un capăt din haina lui Iisus și se ridică și ea. La stânga se văd înviați proorocii lui Israil, cu Ioan Botezătorul în frunte. La spatele Evei sunt pictați mai mulți Drepti. Jos, în primul plan, se vede un înger care înlănțue personificarea iadului. Tema își are obârșia în evangheliile apocrife și în cântarea Paștelui:

„Hristos a înviat din morți,
Cu moartea pre moarte călcând
Și celor din morminte,
Viață dăruindu-le.

Din BIBLIA ILUSTRATĂ a I. P. S. Nicodim Patriarhul României și a Prof. I. D. Ștefănescu.

REVISTA MANTULUI SINOD

Dr. Nicodim
Prezinta ambelor comitete

COMITET DE COLABORARE

- Membru: Sinatul Sinod
- Profesori: Facultatilor de Teologie
- Profesori: Academilor Teologice
- Profesori: Teologiei
- Membru

COMITET

- Prof. Dr. Constantin Popescu
- Prof. Dr. Constantin Popescu
- Prof. Dr. Constantin Popescu
- Prof. Dr. Constantin Popescu
- Prof. Dr. Constantin Popescu
- Prof. Dr. Constantin Popescu
- Prof. Dr. Constantin Popescu
- Prof. Dr. Constantin Popescu
- Prof. Dr. Constantin Popescu
- Prof. Dr. Constantin Popescu

Universita

- Prof. Dr. Gh. Vintilescu
- Prof. Dr. Al. Micreanu
- Prof. Dr. Ciubandu
- Prof. Dr. Ciubandu
- Prof. Dr. Ciubandu
- Prof. Dr. Ciubandu
- Prof. Dr. Ciubandu
- Prof. Dr. Ciubandu
- Prof. Dr. Ciubandu
- Prof. Dr. Ciubandu

Comitetul de Cercetari

Pictura murala din secolul al X-lea in Catedrala...

comul de la Lavra.

Intreaga Manastire este infaptuita, in arta de-a...

sculptura si orientata, prin coborarea lui Iisus Hristos la...

ad. Scena infaptuita pe Iisus inconjurat de un simon...

mare, catedrala in pictura portile sfaramate ale iadului si...

cu marea draguta intrusa spre Adam pe care se spulsa...

se scoala din mormant. Era, in deosebita ilustratiei, sava...

in capul din partea lui Iisus si se ridica si ea. La stanga...

se vad urmatoi proorocii lui Iisus, cu Ioan Botezatorul...

in frunte. In spatele lui sunt pictati mai multi Trept...

los, in primul plan se vede un inger care sustine per...

sonificarea iadului. Iisus si are obarasa in evanghelie...

apocripse si in cartea Rastel...

Indicatul, Istoria vechei literaturii crestine...

raschiv Anglozece, Slova si Marea (Dr. D. Popescu) 4. Proto...

Vasilache, Biblia in Opti...

Stia de la Catedrala...

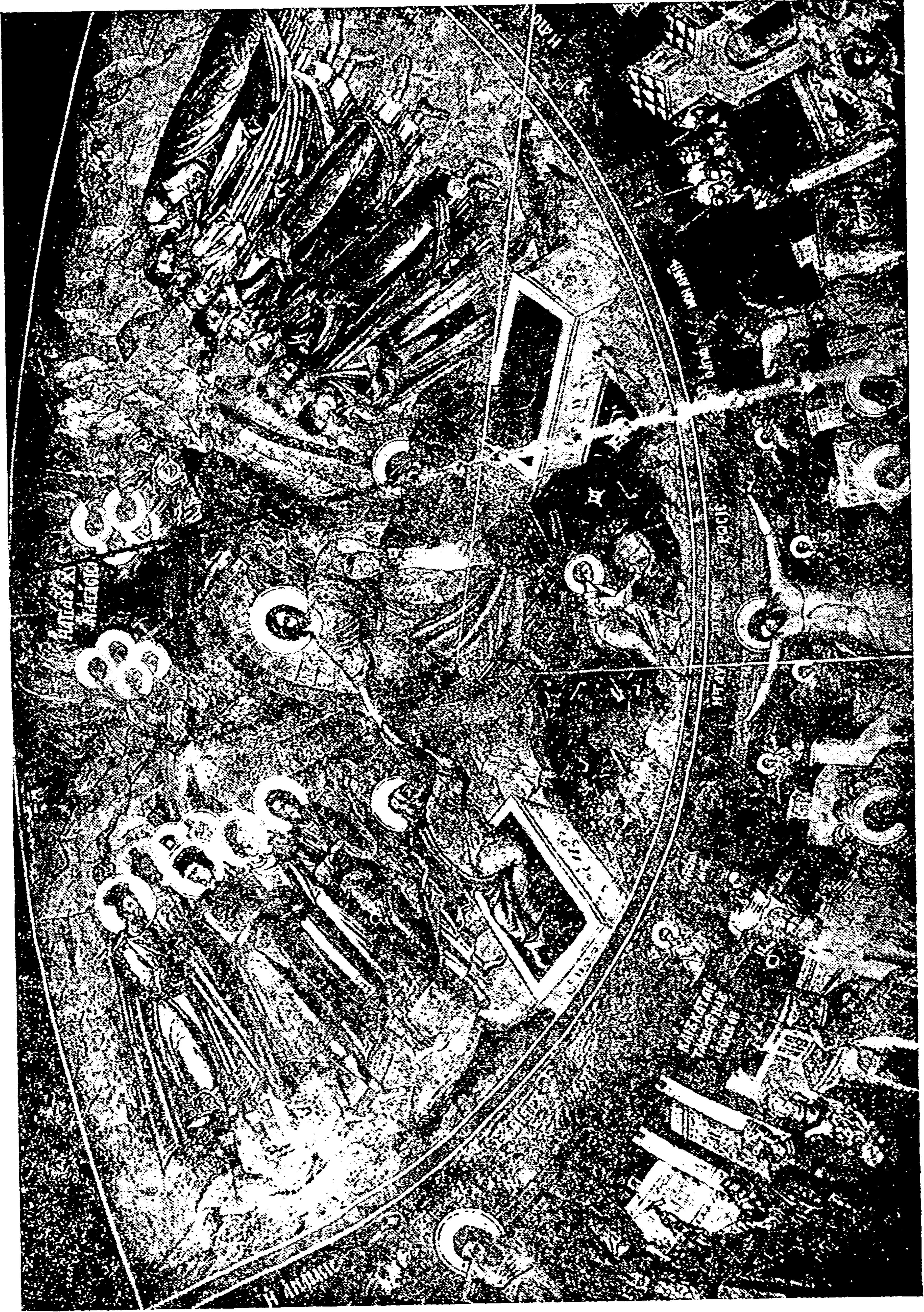
Cu moartea pe moarte caland...

si celor din morminte...

Vista daturandu-le...

DM BIBLIA ILUSTRATA A P. S. NICODIM

Prof. Dr. D. Stefanescu

INVIEREA DOMNULUI

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTA SFÂNTULUI SINOD

Lumina Învierii

Prin strălucirea Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, s'a luminat cerul și pământul; prin lumina Învierii putem vedea până în împărăția de peste veac, și tot prin aceeaș strălucire s'a luminat întunericul adăncurilor în care zăceau cei adormiți înainte de venirea Domnului. S'au luminat apoi veacurile de după Hristos cu o civilizație și cultură creștină, și tot în lumina lui Hristos se poate vedea întunecimea veacurilor trecute și a vieții celei păgânești.

Creștinii sunt numiți pe drept cuvânt fiii Învierii. Ei sunt fiii luminii. Prin taina sf. Botez ei s'au înveșmântat în lumină, și în mintea, în cugetul și simțirea lor arde o făclie aprinsă din tainica lumină a Învierii, din lumina cea sfântă a Domnului nostru Iisus Hristos.

Îndemnul Bisericii e ca această sărbătoare a Învierii, ca și toată viața, luminat să o prăznuim, căci praznic al luminii este.

În această lumină a lui Hristos, văzându-ne apropiați cei ai familiei, cei din acelaș sat, oraș și țară, și ceva mai mult, popoare cu popoare, să ne salutăm frățeste cu aceea ce este temelia păcii și a bucuriei și a oricărei fericiri:

Hristos a înviat!

MAJESTATEA SA REGELE ROMÂNIEI CAROL AL II-LEA
PRIMEȘTE OMAGIUL DE RECUNOȘTINȚĂ AL SFINTEI
MĂNĂSTIRI-NEAMȚU

Pentru multă lume e nefolositoare, și pentru fie ce român e dureros să-și amintească împrejurările grele, neînțelegerea și în parte și lipsa de pietate care au dus la secularizarea averilor mănăstirești.

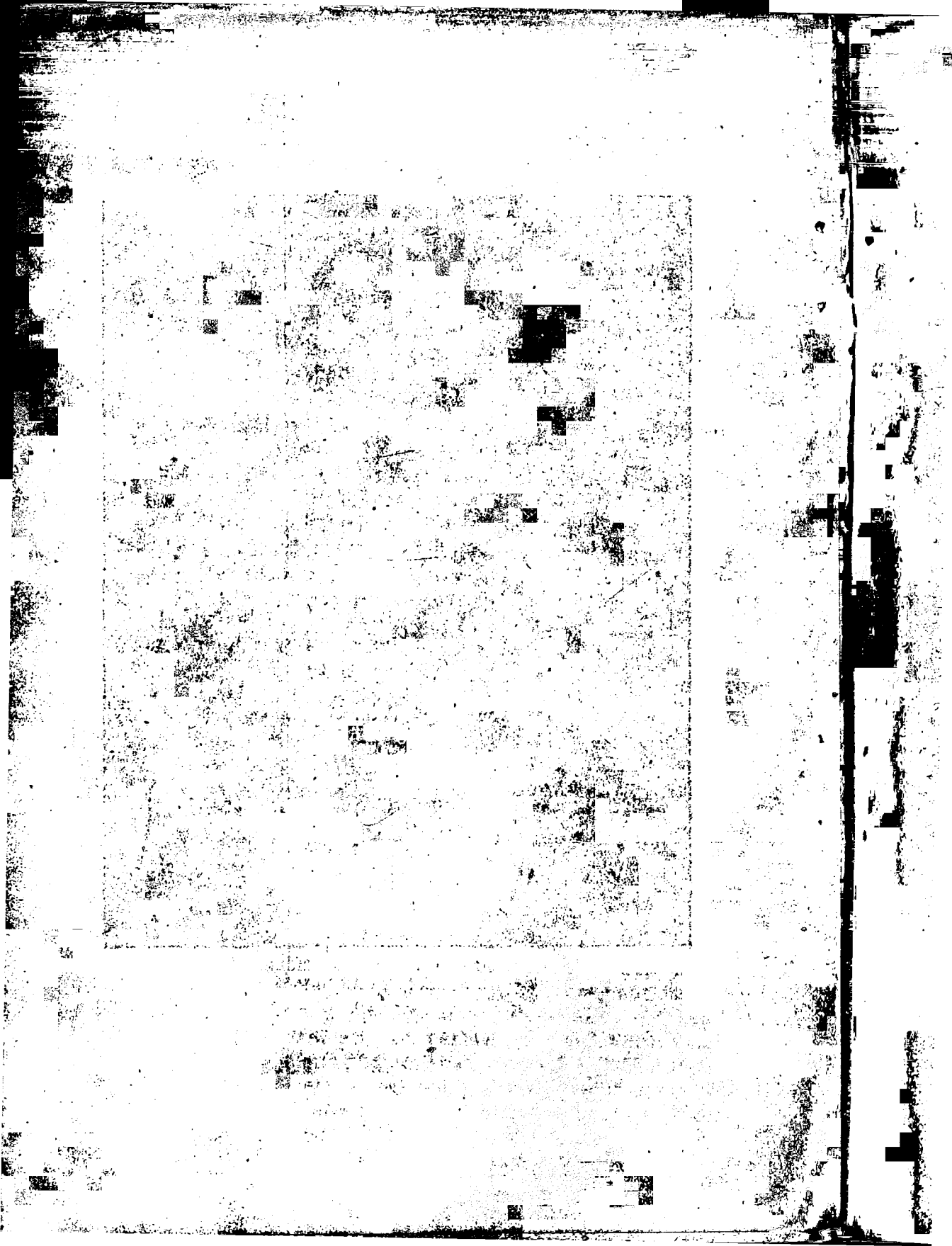
S'a arătat de istorici cu chemare și anume în chip amănunțit cum întreaga civilizație românească și aceea ce numim, cu o vorbă mai nehotărîtă, cultura, își au obârșia în mănăstiri și în munca închinată lui Dumnezeu și neamului, de către oameni cari n'au ținut totdeauna să-și lase și numele, dar cari au făurit și au dăruit generațiilor următoare anale și cronici, opere de artă în pictură și sculptură, manuscrise înflorate cu miniaturi, icoane, cruci de lemn și argintărie de biserică, alături de o întreagă literatură teologică de ordin dogmatic, liturgic și de învățatură, tradusă ori potrivită, pentru nevoile noastre, din limbi străine. Mănăstirile au dat pilde de gospodărie și au făcut educația satelor. Ele, în sfârșit, au păstrat vii și puternice legăturile sufletești dintre românii de pretutindenea, realizând înainte de unirea politică a Românilor, unirea sufletească care a făcut posibilă traiul laolaltă pentru izbânda unor idealuri comune într'o țară mândră ca cea de astăzi.

Secularizarea averilor mănăstirești s'a petrecut și la o vreme când alte împrejurări nenorocite strângeau sufletele și puterile de seamă spre orașe și mai ales spre capitale, la Iași și la București, unde era viața cea nouă, învățătura și școala cea nouă.

M. S. REGELE CAROL II

Țara noastră înfățișează, din pricinile pe scurt amintite mai sus, un număr însemnat de ruine care mai interesează doar pe arheologi și pe iubitorii pătimași ai trecutului. Alături de acestea stăruiesc vechi cuprinsuri de viață unde unul ori câțiva călugări străjuesc, cu smerenie și cu îndărătnicie, monumente de artă și năzuinți cuvioase încălzite de amintirea unui trecut care nu vrea să moară și de nădejdi care așteaptă înfăptuiri. Acestea's mănăsirile și schiturile Munteniei, Bucovinei și Moldovei, în care de curând s'a aprins cea mai înflăcărată speranță. Scânteea a pornit din străvechea ctitorie a Mușaiilor, din Mănăstirea Neamțului, străveche vatră de rugăciuni și de muncă. Ani de zile dearându-l toate dorurile călugărilor, cari n'au vrut să se socotească niciodată uitați, s'au sbuciumat și au crescut până au găsit omul care să le înfrățească și să le dea glas. Omul acesta, trimis parcă de toți cei ce s'au dus și chemat de toți cei ce vor reînvierea mănăstirilor, izvoare de viață creștinească și civilizație românească, este Înalt Preasfințitul Patriarh Nicodim al României. Călugăr dela Neamț, ucenic și prieten al Metropolitului de fericită amintire, Iosif al Moldovei, Înalt Preasfinția Sa a petrecut cei mai numeroși și mai buni ani ai vieții în Sfânta Mănăstire Neamțu, dăruind Biserica cu o adevărată enciclopedie teologică, operă originală și traduceri, temelie de care nu se poate nimeni lipsi pentru studiile cele mai adâncite. Înalt Preasfinția Sa a muncit în acelaș timp din răspuțeri și a izbutit să lumineze pe diriguitori și întreaga opinie publică asupra nevoii naționale de a întoarce mănăstirii Neamțu în primul rând și celorlalte mănăstiri, cât mai curând, odată cu vatra ctitorească și o parte din mijloacele de muncă gospodărescă și culturală.

Vor rămâne însemnate, pentru istorie, alături de străduințele Înalt Preasfințitului Patriarh, acelea de înțelegătoare și mișcată răspundere ale Miniștrilor Victor Iamandi, Al. Lapedatu, V. Sassu, Mircea Cancicov, P. Andrei, Al. Popescu-Necșești și Gh. Tătărăscu. Un proiect de lege, schimbat curând în lege hotărâtă, a încununat sforțările cele mai nobile și a împlinit dorințele cele mai îndreptățite.

Dumnezeu a vrut ca lucrurile să se petreacă astfel în vremi de înfrigurată și eroică prefacere, și anume numai datorită înaltei bunevoinețe și adânc înțelegătoarei iubiri de

neam a Majestății Sale Regelui Carol II Suveranul înfăptuitor de idealuri a redat viață mănăstirii Neamțului și a dăruit Țării noastre un nou și biruitor izvor de energie și de lumină.

Soborul mănăstirii Neamțului a închinat Regelui Ctitor cea mai vie și neperitoare recunoștință. O sărbătoare călugărească a fost de mult pusă la cale și M. S. Regele avea să vină să primească, în cuprinsul pe care l-a ajutat să învie, omagiile adânc respectuoase și semnele recunoștinței preacurate a unei lumi cu care se va ruga totdeauna pentru dânsul. Împrejurările au amânat zi de zi această sărbătoare. Soborul a hotărât atunci să aducă la București închinarea atât de dorită.

În ziua de 26 Martie Înalt Preasfințitul Patriarh Nicodim, însoțit de către P. C. Arhimandrit mitrofor Melchisedec, Starețul Sf. Monastiri Neamțu, au avut marea cinste și bucuria să fie primiți de Majestatea Sa Regele în audiența pe care l-au solicitat-o. Patriarhul Țării a găsit cuvintele smerite și curate, cuvinte din inimă care au adus pe chipul M. Sale cea mai bucuroasă recunoaștere și semnul înaltei Sale bunevoiențe.

„Mănăstirea a așteptat, Sire, mereu, prilejul fericit de a Vă primi la locul unde ați adus viață. Rugăciunile călugărilor de astăzi și mărturisirea celor ce nu mai sunt, dar veghează, dela locul lor de odihnă, asupra ctitoriei lui Ștefan Voevod, ar fi spus Majestății Voastre limpede și cu putere aceea ce îndrăsnesc astăzi să aduc cu smerenie la cunoștința Regelui nostru Ctitor. Împrejurările fericite, pe care nu le-am întâlnit încă, vor veni. Astăzi Vă cer voe, Sire, ca Starețul să citească pergamentul pe care Vă roagă Mănăstirea să binevoiți a-l primi în semn de prea respectuoasă și recunoscătoare închinare“.

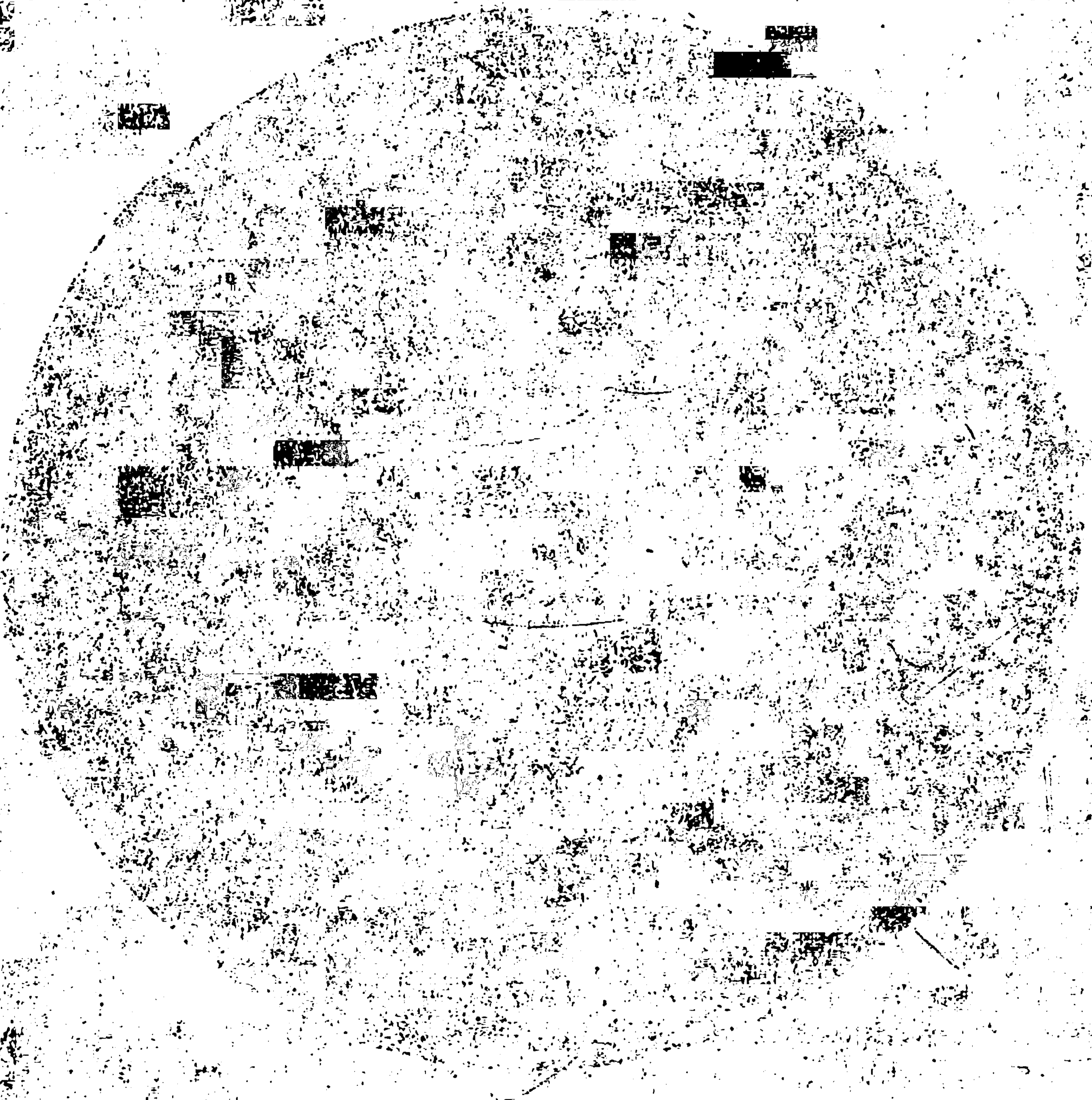
Arhimandritul Melchisedec dă, cu voia M. S. Regelui, citire următorului text.

S I R E,

Au trecut, de bună seamă, mai bine de șase sute de ani, de când Dumnezeu a îngăduit celor dintâi călugări Moldoveni să se așeze în vatra fericită a Neamțului. Și cum va fi fost din cel dintâi ceas, așa a urmat cu hotărîre munca sfințită de înfăptuire,

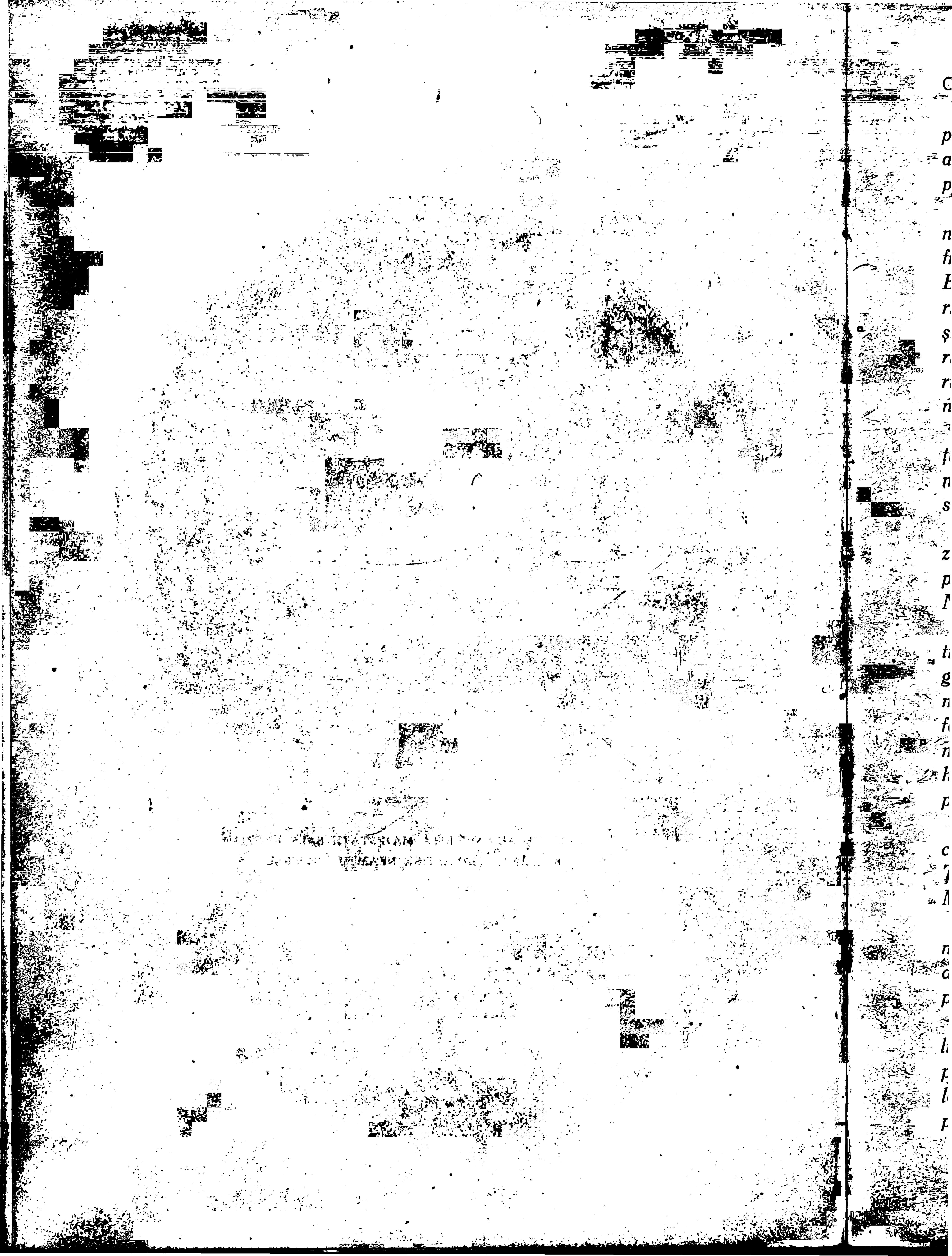

MEDALIA DE AUR OFERITĂ MAJESTĂȚII SALE REGELUI
DE SFÂNTA MĂNĂSTIRE NEAMȚU (AVERS)

MEDALIA DE AUR OFERITĂ MAJESTĂȚII SALE REGELUI
DE SFANTA MĂNĂSTIRE NEAMȚU (REVERS)

UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARY

C
p
a
p
n
f
E
r
s
r
r
n
t
n
s
z
p
l
t
g
n
f
n
h
p
c
7
M
n
c
p
h
f
l
f

pentru a zidi locaș de rugăciune și cuprins de învățătură, zeci de ani dearându-l, până a ajuns Neamțul să fie pildă de gospodărie pentru o țară întreagă și școală înaltă de carte.

În sfânta noastră Monastire, s'a însemnat cuvântul lui Dumnezeu pe pergament luminat cu flori și icoane, asemeni celor mai frumoase de pe lume, și a rămas, până astăzi, mândrie a bibliotecii Bodleene dela Oxford, Biblia lui Ureche, eșită din mânilor călugărilor noștri. Și au rămas icoane, cruci sculptate în lemn de cedru și de măslin, aere și epitafe, cusute cu fir de aur și mărgăritare și ripide de aur, și scoarțe de evangheliare, care se măsoară cu lucrările maestre ale Renașterii italiene. Și de toate acestea s'a învrednicit toată suflarea românească și creștinătatea de aiurea.

Și a fost voea Celui Atotputernic, ca între zidurile Neamțului să se lumineze, întru chemarea lui sfințită, Ștefan Vodă, cel mai strălucit voevod al vremurilor care au fost, așa cum odinioară se luminase prin Varlaam călugărul, împăratul Ioasaf al Indiei.

De atunci, mărturie limpede, bolta clopotniței noastre arată în zugrăveală pe Ioasaf sfințit, ducând de mână în fața Mântuitorului pe Ștefan Voevod, cel ce-a petrecut în chiliile pline de amintiri ale Neamțului.

Și a dăruit atunci Ștefan Vodă mănăstirea cu biserică de piatră, îmbrăcată de icoane și înzestrată cu lucruri de nesfârșit de bogată podoabă. A lăsat Ștefan Vodă Neamțului, și fiecare Voevod mai pe urmă, averi de sprijin și mijloace de muncă. Monastirea le-a folosit cu dar și har și a ajuns să întemeieze izvor de cultură românească și de dragoste de Dumnezeu și de Țară, din care s'a hrănit, biruind împotrivirea vrăjmașă a vremurilor, toată românia până la Unire.

De aci au plecat cărți de rugăciune și de slujbă, aere, epitafe, cruci, cădelnițe și mai presus de toate suflet și nădejde, în Ardeal, Țara Românească, Bucovina și Basarabia și departe în Balcani, la Muntele Atos, la Muntele Sinai, și la Sfintele locuri.

Patru sute de ani Monastirea Neamțului a fost lumina neamului românesc și nădejdea Răsăritului creștin: cuprins de gospodărie aleasă, școală de carte și universitate, institut de educație pentru principii și izvor de dragoste și de credință pentru frații de pretutindenii.

Vremi grele au venit însă prea curând; Monastirea s'a văzut lipsită de averile ei. Luminile s'au stins rând pe rând și vântul pustiu a început să bată. Cei din urmă călugări s'au strâns însă laolaltă și s'au străduit din răputeri să apere candelile, care mai pălpâiau, datorită nădejzii lor în Cel de Sus.

S I R E,

Dumnezeu a ascultat rugăciunea călugărilor dela Neamțu. Regele Carol al II-lea al Românilor s'a milostivit în înalta Lui înțelepciune să întoarcă Monastirii vatra și o parte din averea ei de sprijin. Călugării se închină cu nădejde și lumina din candelă se înalță, flacăra biruitoare.

S I R E,

Domnitorii Moldovei întăreau, la urcarea pe tron, daniile și drepturile Monastirilor, și călugării se închinău Domnitorului cu prinosul lor de recunoștință.

Adânc recunoscătoare și plină de cea mai adâncă simțire, Sfânta Monastire a Neamțului înalță rugăciuni pentru Majestatea Voastră și în genunchi cere dela Domnul nostru Iisus Christos și de la Prea Curata lui Maică sănătate înfloritoare, domnie glorioasă și fericire pentru Regele Carol al II-lea al Românilor și Măria Sa Marele Voevod Moștenitorul Tronului.

Sfânta Monastire a Neamțului făgăduiește Majestății Voastre să muncească din răspuțeri și să aprindă din nou, luminată de Dumnezeu, căldura și viața culturii românești și creștinești, în veci izbânditoare și pretutîndeni străbătătoare.

Dumnezeu să aibă în paza Sa Sfântă pe Regele Carol al II-lea și să însemneze cu harul Lui Atotputernic îndelungă petrecere în viață a celui mai chemat și iubit Suveran, Ocrotitor și Ctitor.

Să trăiți Majestate!

† NICODIM

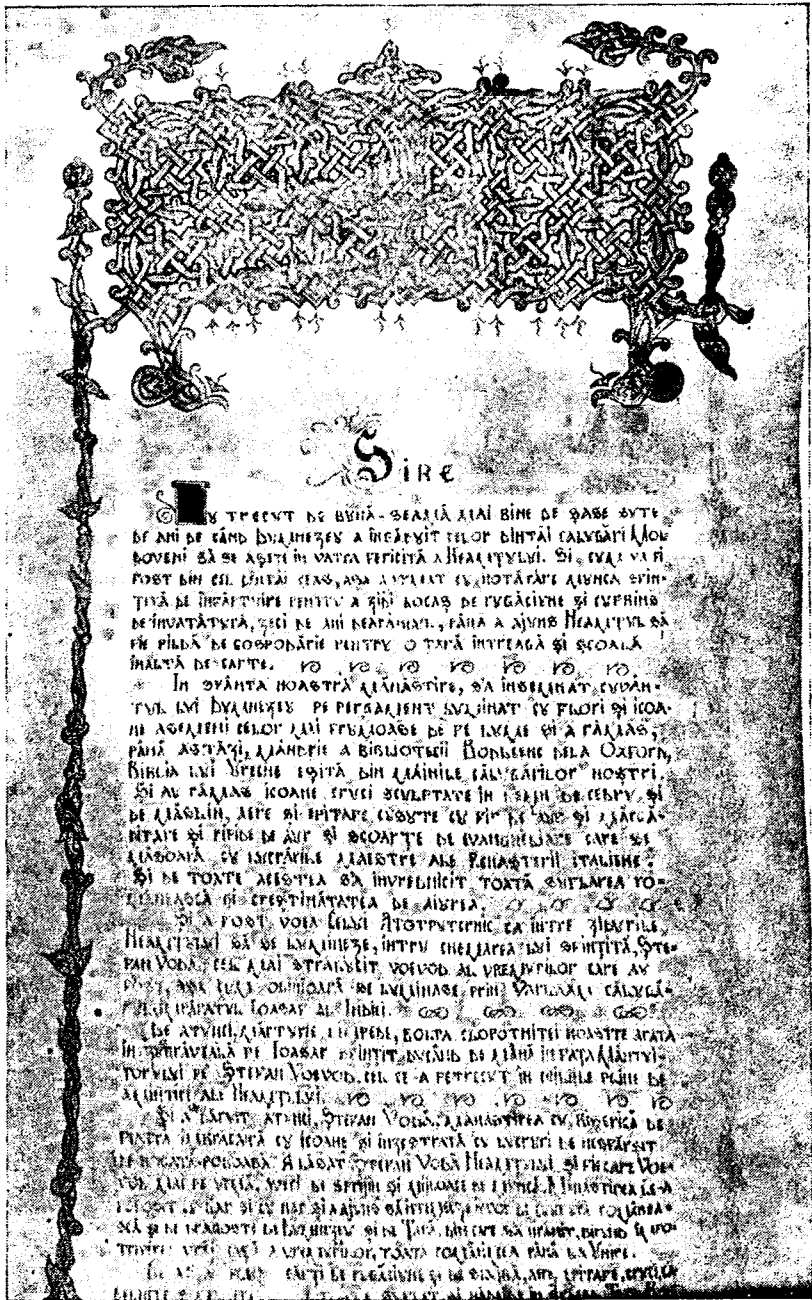
Patriarhul României

25 Martie, 1940

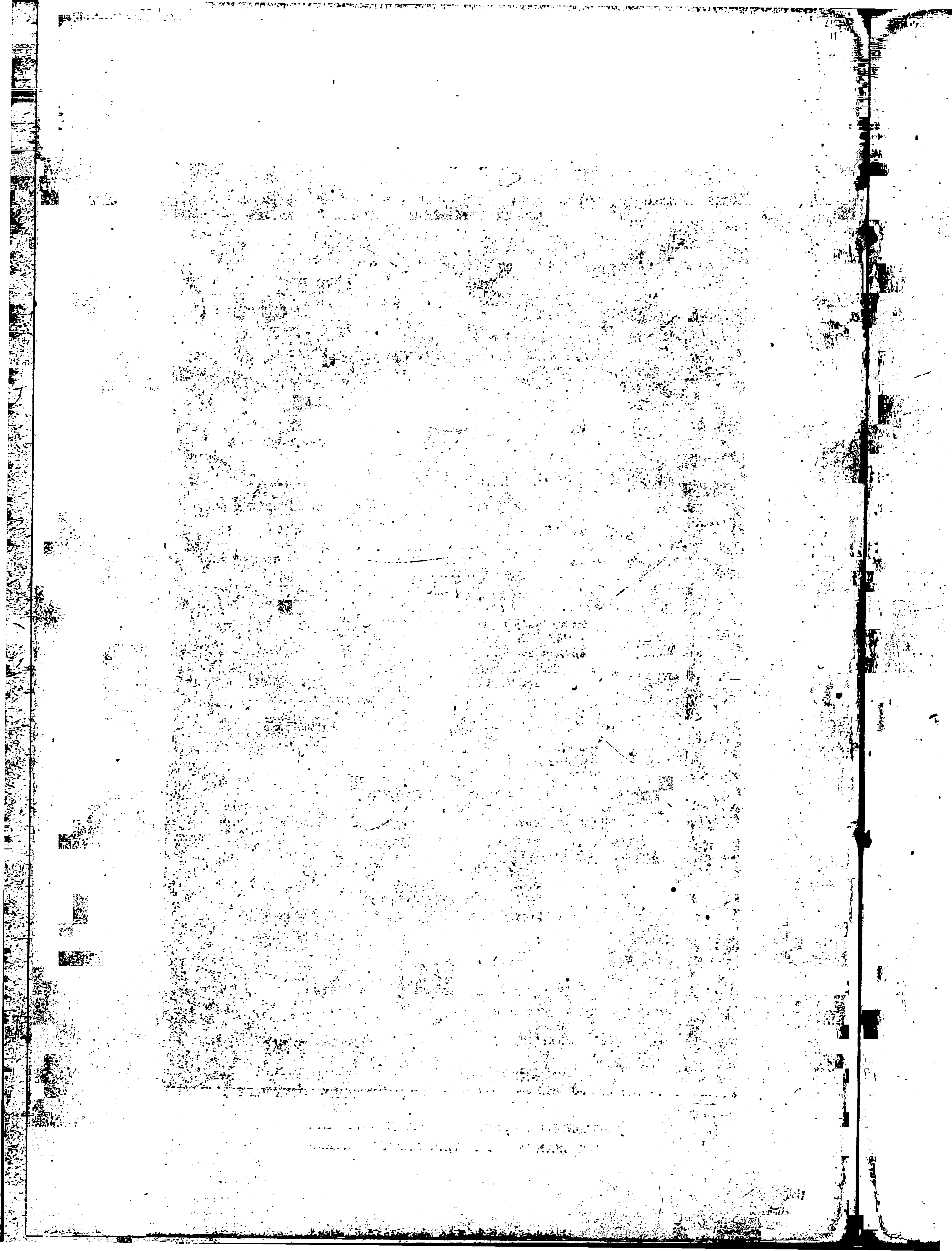
MELHISEDEC, Arhimandrit și Stareț

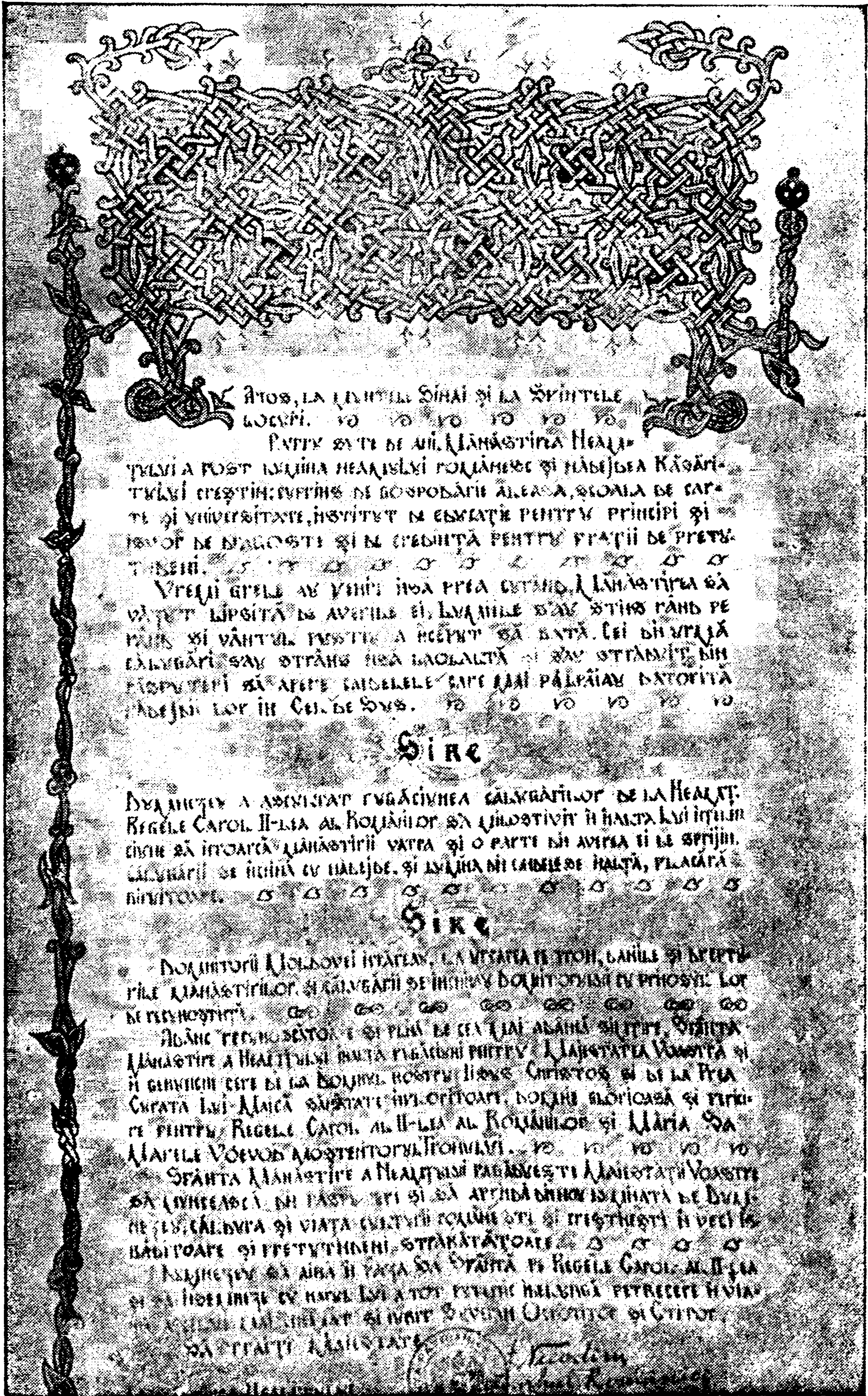
Majestatea Sa Regele cercetează cu bunăvoință și interes pergamentul omagial al cărui text l-a ascultat cu luare aminte.

Înalt Preasfințitul Patriarh roagă, apoi, pe Majestatea Sa „să primească medalia de aur, curat,” zice Înalt Preasfinția Sa, inclinându-se, „curat și trainic ca și gândul cel mare și fapta Majestății Sale”. Medalia, bătută la Paris, are un diametru de 84 mm. și cântărește 426 g. Pe avers sînt înfrățite și înfățișate, cu relief puternic, chipurile Majestății Sale Regelui Carol II și acela al lui Ștefan Voevod, Marele Ctitor de altădată și Marele Ctitor de astăzi, cu datele 1497 și 1938. Pe revers medalia arată biserica

PERGAMENTUL OFERIT MAJESTĂȚII SALE REGELUI DE SFANTA MĂNĂSTIRE NEAMȚU (AVERS)

LA SINTUL SINAI SI LA SPIRITILE
 LOCUPI. 10 10 10 10 10 10
 PUTTE SA TE DE ANI. MANASTIRIA NEALII
 FELIA A FOST INALINA NEALISLAI FOJLANESE SI NABESBEA KAOARI
 TELAI CRESTIN:EVANGELIS DE BOSPODANU ALEASA, SCOMLA DE SAR
 TE SI VIUCSITATE, INSCRIPT N EBMARIE PENTRU PRINCIPU SI
 INSCRIPT DE BLAGOSTE SI N CREDINTA PENTRU FRATII DE PRETU
 TIBENI. 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10
 VREAJI GRELE AY UNDE NEA PTEA CUMI. MANASTIRIA SA
 VALET LIPGITA DE AVENILE SI LUMINILE SAU STIUS GAND PE
 PUIS SI VANTEL INSCRIPT A NEPTU SA BNTA. CEI IN VRAJA
 LALEBARI SAU OTTANS NEA BACALATA SI SAU OTTAMUPE NIN
 FICOPUTRI SA APTRE CAISELELE SAU LAI PALPAM INSCRIPTA
 PABESBEI LOF III. CEI DE DUS. 10 10 10 10 10 10

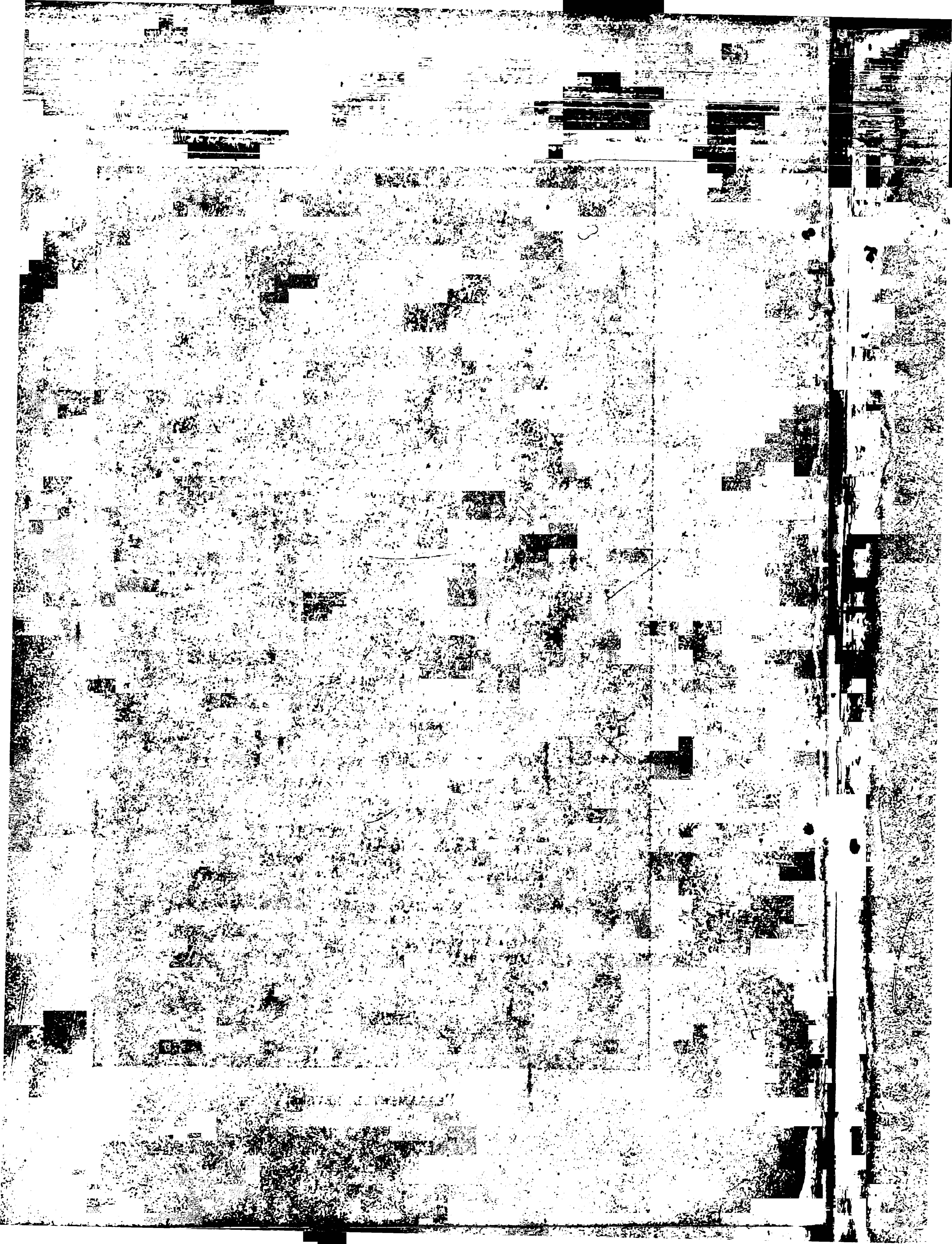
S I R E

NEA INSCRIPT A ADMINISTRAT EVANGELISMEA CALVAGATILOF DE LA NEALII:
 REGELE CAROL II-LIA AL ROMANILOR SA CUMOSTIVIT N HALTA LAI INSCRIPT
 INSCRIPT SA INSCRIPTA MANASTIRII VAPRA SI O PARTE IN AVITEA SI LE SPIRITII.
 CALVAGATI SI INSCRIPTA IN HALTEBE, SI INSCRIPTA NIN CAISELE DE HALTA, PLACATA
 INSCRIPTA. 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10

S I R E

NOAMTORII DOLDOVII INSCRIPTA. LA VREAJA N INSCRIPT, LANILE SI INSCRIPT
 PILE MANASTIRILOR SI CALVAGATI SI INSCRIPTA DOLDOVII INSCRIPTA LOF
 N INSCRIPTA. 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10
 ADANC TEBNO BENTON SI PLEA SI CEI LAI ANANC INSCRIPT. INSCRIPTA
 MANASTIRE A NEALII SI HALTA INSCRIPTA INSCRIPTA MANASTIRIA VOASITA SI
 N INSCRIPTA CERE DE LA ROMANI. INSCRIPTA INSCRIPTA. CRISTOS SI DE LA PTEA
 CUMATA LAI MAICA SAU INSCRIPTA INSCRIPTA. ROMANI INSCRIPTA SI INSCRIPT
 CE INSCRIPTA REGELE CAROL AL II-LIA AL ROMANILOR SI MARIA SA
 MARILE VOEVOD MOSCOTENTORU. INSCRIPTA. 10 10 10 10 10 10
 SFANTA MANASTIRE A NEALII SI INSCRIPTA MANASTIRIA VOASTI
 SA INSCRIPTA. NIN INSCRIPTA SI SA APTEBA INSCRIPTA INSCRIPTA DE DUL
 DE INSCRIPTA CALVAGATI SI VIATA INSCRIPTA ROMANI SI SI INSCRIPTA N VREI SI
 INSCRIPTA SI INSCRIPTA INSCRIPTA INSCRIPTA. 10 10 10 10 10 10
 INSCRIPTA SI LAI INSCRIPTA SAU SFANTA SI REGELE CAROL AL II-LIA
 SI SA INSCRIPTA SI INSCRIPTA LAI A TOT INSCRIPTA INSCRIPTA INSCRIPTA N VIA
 SI INSCRIPTA LAI INSCRIPTA SI INSCRIPTA INSCRIPTA SI INSCRIPTA
 SA INSCRIPTA MANASTIRE.

PERGAMENTUL (REVERS)

mănăstirii Neamțului cu înfățișarea ei cea mai veche cunoscută, dedesubtul bisericii celei mari a mănăstirii, în mijlocul incintei călugărești de astăzi. Jur împrejur inscripția „Sfânta Mănăstire Neamțu recunoscătoare“, spune pe scurt și răspicat gândul soborului. Compoziția este a Profesorului I. D. Ștefănescu, iar execuția se datorește sculptorului francez de aleasă chemare Delannoy din Paris.

Majestatea Sa Regele primește cu bucurie și o a doua medalie în vermeil destinată de sobor Măriei Sale Marelui Voevod Mihai. Cu voia Majestății Sale Regelui, Starețul desfășoară un covor de aproape 5 metri pătrați, cu mijlocul albastru indigo și două borduri, cea dintâi galbenă, împodobită cu garoafe persane stilizate, iar cea de a doua roșie ornată cu crengi verzi de brad. La partea de sus a fondului albastru doi îngeri în sbor, lucrați în fir de aur și de argint, înalță coroana regală. Cifra Majestății Sale este brodată în fir de aur deasupra coroanei și la colțurile covorului¹.

Împrejurări fericite, o lână rară adusă din apus culorile albastru, galben și roșu de o putere și de o căldură cum rar se potrivește, și cu deosebire tehnica broderiei, îngerii în sbor și cifrele, precum și grija pusă în executarea acestui covor care nu are dos, fiind asemenea pe amândouă părțile, interesează pe Majestatea Sa Regele, care binevoeste să întrebe unde a fost făcut și să dea semne de interes binevoitor.

Până seara bucuria Patriarhului României și aceea a Starețului a fost și a întregului sobor al Mănăstirii Neamțu, și laolaltă și a tuturor închinătorilor Mănăstirii și adânc respectoșilor prea măritori ai Regelui Ctitor.

Mănăstirea Neamțului a înfățișat Suveranului semne modeste de adâncă și smerită recunoștință. Majestatea Sa Regele le-a primit cu bunăvoință și a vrut, cu mărinimie regească, să vorbească de mulțumirile Sale. Călugării, Starețul și Patriarhul României, și cu înflăcărată dragoste de prea recunoscători supuși, toți românii iubitori de trecut și legați de Biserică, se roagă și se vor ruga mereu lui Dumnezeu Atotputernic să dăruiască Regelui Carol II sănătate și domnie glorioasă, și cu puterea harului Lui, darurile care înalță și se cuvin Ctitorilor de Neam, de Biserică și de Cultură.

I. D. ȘTEFĂNESCU

1. Compoziția covorului se datorește prof. I. D. Ștefănescu, care a îngrijit întreaga execuție a țesăturii și broderiei.

PASTORALĂ

Prea cucernici Protoierei,

Prea cuvioși Stareși și Starețe,

Cucernici Preoși,

Toată lumea trece astăzi prin cele mai cumplite primejdii, cum nu se știe de a mai trecut vreodată. Țări și împărății mari sunt încleștate în războiu cumplit. Celelalte țări, cum e și țara noastră, dornice fiind de pace, sunt nu mai puțin îngrijorate și au luat toate măsurile ca să-și apere pacea și hotarele. Pentru asta și-au adunat oștirile, le-au înzestrat cu toate mijloacele de apărare și-și păzesc cu hotărîre granițele.

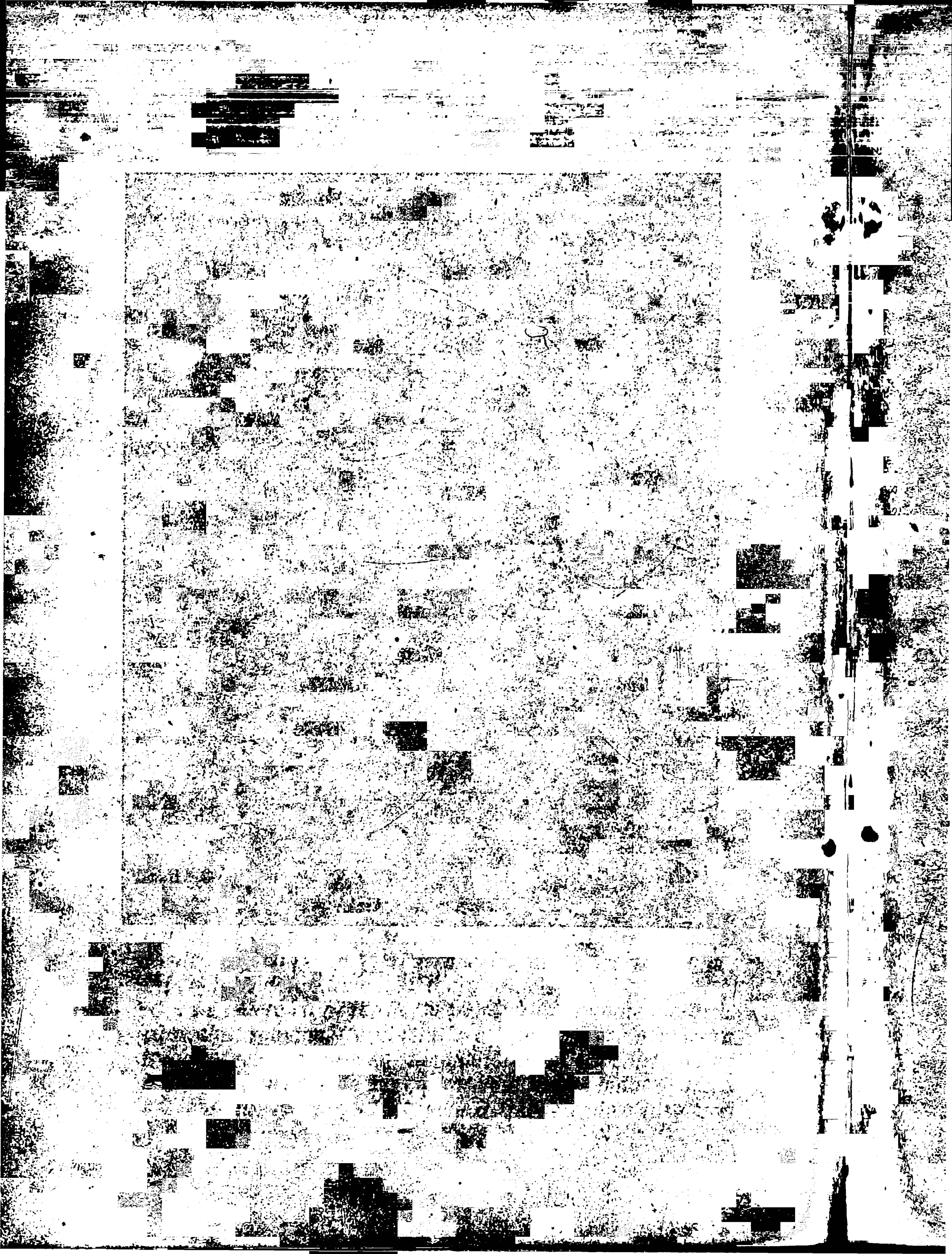
Dar, preacucernici și iubiți păstori, noi mai avem de purtat și alt războiu, un război înlăuntrul țării, care nu e mai puțin plin de îngrijorare și care ne cere o mobilizare și mai largă. E războiul contra nevoilor de toate zilele: Pregătirea hranei și a mijloacelor de trai cere o grijă și mai mare. Acestea niciodată nu se pot aduce de peste mări și țări, și cu atât mai vârtos nu se pot aduce astăzi, ci ele trebuiesc scoase din pământul țării noastre. Pentru aceasta pământul trebuie lucrat la vreme și bine, întrebuintând tot timpul și toate brațele.

În vedere că arăturile, semănăturile și toate lucrările câmpului, toamna trecută nu s'au putut face în măsura trebuitoare, din pricina timpului rău și a venirii iernei prea de timpuriu, de aceea hărnicia trebuie îndoită, dacă nu înzecită, iar timpul de muncă trebuie cumva lărgit, și

*I. Nicodim
Patriarhul României*

brațele toate mobilizate, pentruca lucrările câmpului să fie toate aduse la îndeplinire.

Se naște acum întrebarea: ce puteți prea cucerniciile voastre face, ca lucrările câmpului, ale grădinilor și ale livezilor să se facă la vreme? Iată ce puteți:

Întâi, alătura cu autoritățile de Stat, să vă faceți trâmbițași ai mobilizării tuturor brațelor de muncă, dela cele mai tinere până la cele mai vârstnice. Toată lumea să fie îndemnată, sfătuită și povățuită să iasă la lucru și să lucreze cu sârguință și tragere de inimă, ca astfel aratul și semănatul să se facă la vreme și bine; îngrijirea și curățirea livezilor să se facă la vreme și bine; prășitul și plivitul să se facă la vreme și bine; cositul și strânsul fânului, ca și strângerea recoltelor, să se facă la vreme și bine.

Cei mai mulți din oamenii satelor noastre sunt harnici și cu mare tragere de inimă la lucru. Ei din zori și până în noapte sunt la țarină și pe ogor. Dar sunt și unii cari privesc munca ca o beleă și ca o năpastă. Acestora să le aduceți aminte de porunca lui Dumnezeu și de hotărârile legii dumnezeiești.

Când Dumnezeu a făcut pe om și l-a așezat în raiu, în acea minunată grădină, i-a zis: „Lucrează-o și-o stăpânește“. Va să zică Dumnezeu i-a dat grădina aceea numai cu condiția să o lucreze. Așa dar se dă omului pământ, ca să-l lucreze; altminterlea la ce l-ar ținea incurcat?

Mântuitorul a zis Ucenicilor Săi: „Tatăl Meu până acum lucrează, și Eu lucrez“. Apoi dacă Dumnezeu lucrează, cum să îndrăsnească omul să trândăvească!

Dar ascultați ce spune Apostolul Pavel în una din cărțile sale: „Fraților, noi vă povățuim, în numele Domnului nostru Iisus Hristos, să vă feriți de tot fratele care se poartă cu nerânduială (în lene și petreceri urâte) și nu după sfaturile primite dela noi. Căci voi singuri știți, cum trebuie să ne urmați nouă, pentrucă noi nu ne-am purtat cu nerânduială la voi, nici nu am mâncat în dar pâinea cuiva, ci cu osteneală și trudă am lucrat ziua și noaptea, ca să nu îngreuem pe careva, căci am voit să vă dăm pildă de urmat pe noi înșine. Căci și eu când eram la voi, aceasta vă spuneam: dacă cineva nu

voește să lucreze, atunci nici să nu mănânce. Auzim însă că la voi se poartă unii cu nerânduială, nu lucrează nimic, ci se țin de iscodiri. Voi însă să nu veniți în atingere cu unii ca aceștia, ca să-i rușinați“.

Iată ce fel sunt poruncile dumnezeiești și ale legii celei creștinești. Să sfătuiți dar pe toți fiii voștri cei duhovnicești să le împlinească fără șovăire. Altfel să le spuneți că nu se pot numi creștini și fii ai Sfintei Biserici.

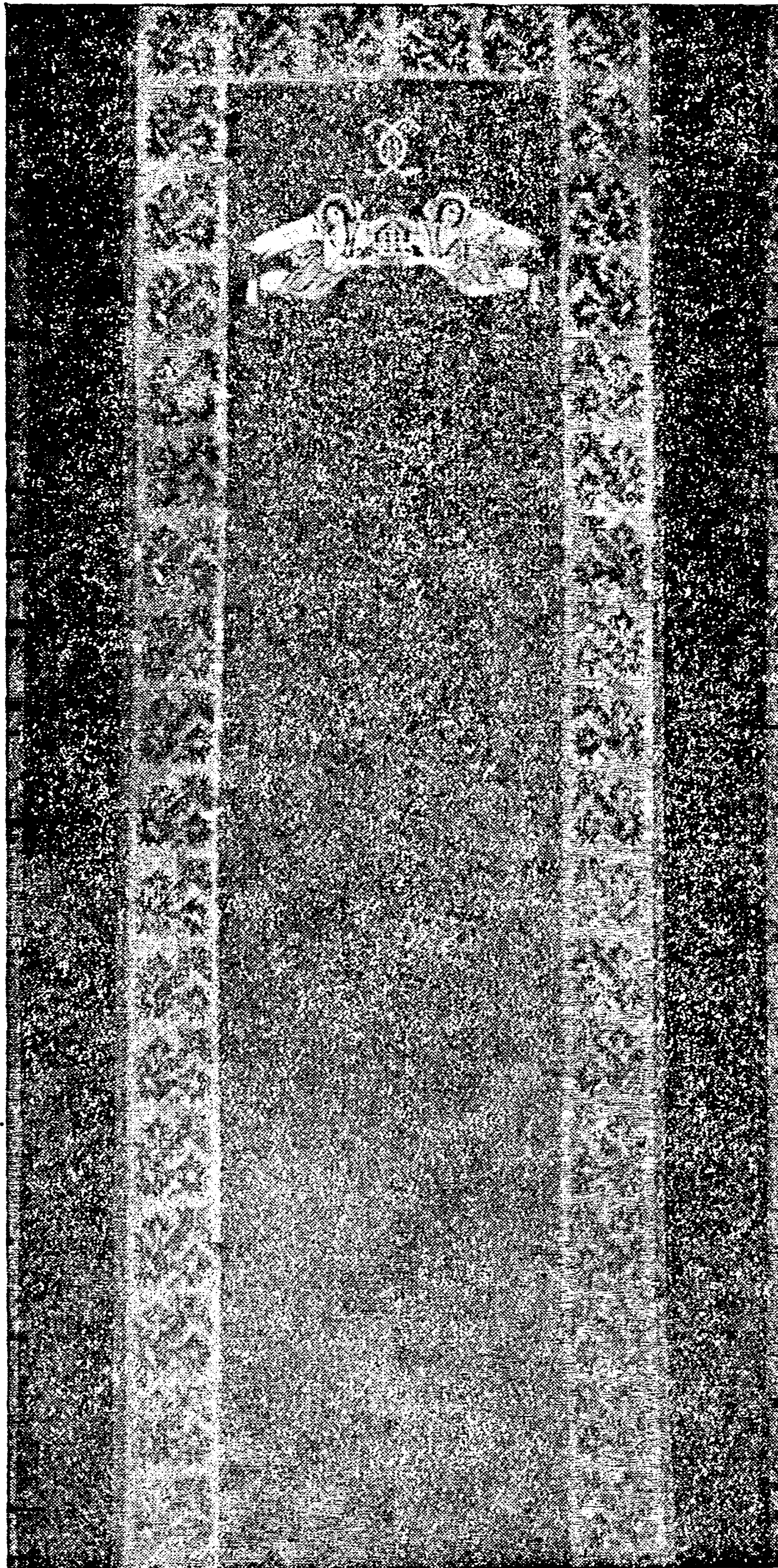
Al doilea, timpul să fie cu scumpătate prețuit și întrebuințat tot la lucru.

Preacucerniciile voastre știți, că în popor se țin o mulțime de sărbători păgânești, pe care Biserica totdeauna le-a osândit. Astfel sunt circovii, filipii, joile după Paști, vinerile, drăgaicele, Foca și altele. Veți stărui cu deosebire în aceste vremuri, ca asemenea sărbători să fie părăsite, ca protivnice Bisericii și ca uriciune înaintea lui Dumnezeu. Veți sfătui cu timp și fără timp ca asemenea zile să fie toate întrebuințate la lucru.

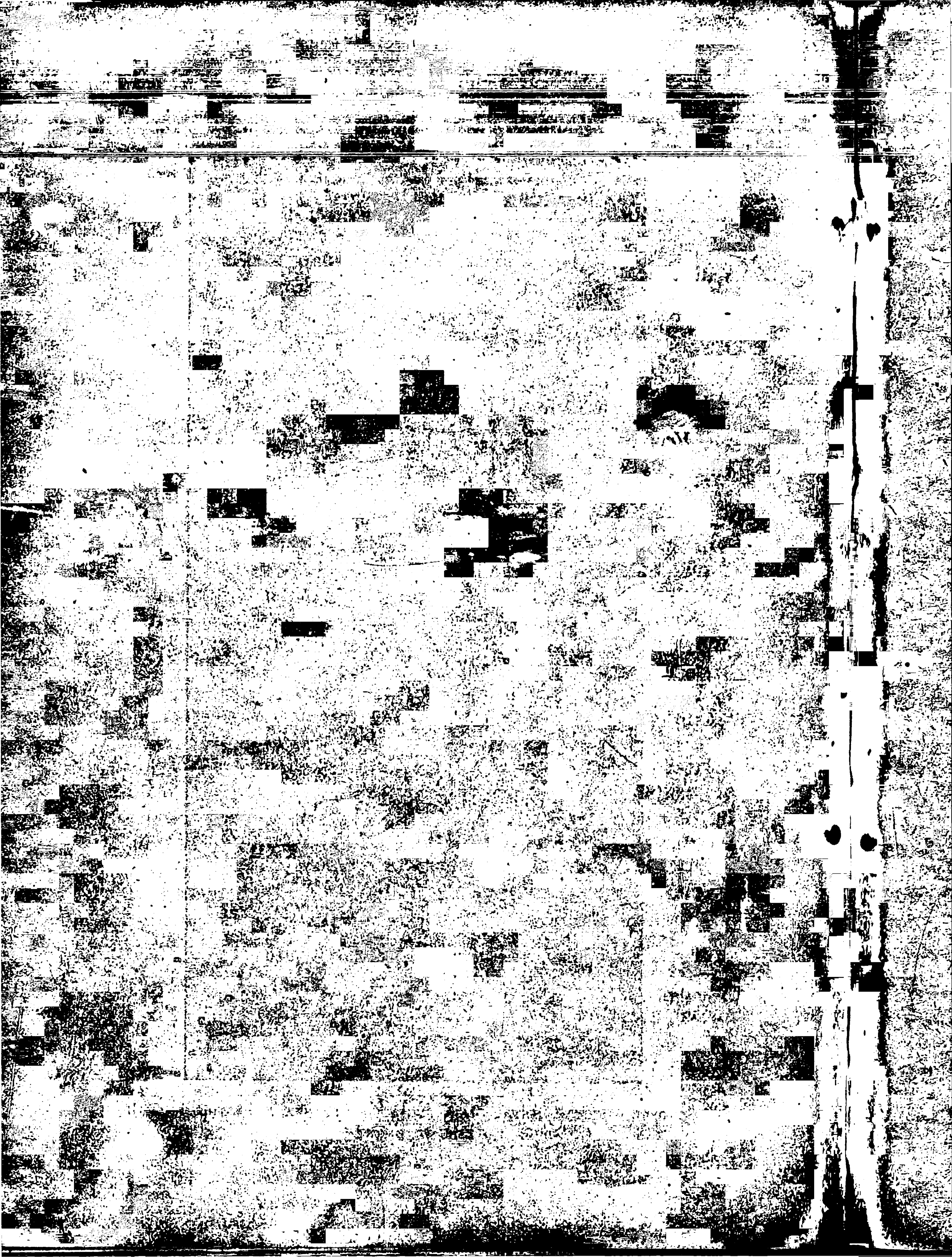
Sunt apoi zile, în care Biserica cinstește cu slujbe anumite sfinți și plăcuți ai lui Dumnezeu, dar în care zile Biserica nu face opreliște de lucru, ci numai credincioșii din evlavie le prăznuesc cu reținere dela lucru. Sfătuiți pe oameni, ca asemenea zile credincioșii să le cinstească prin rugăciune, însă lucrând, mai ales că și munca este rugăciune. Și prin asta se lărgește iarăși simțitor timpul de muncă.

Dar chiar și sărbătorile rânduite de Biserică, Biserica le poate deslega la vreme de mare nevoie, cum e cea de astăzi, afară de sărbătorile în cinstea Mântuitorului, și a Maicii Domnului, de felul cărora în timpul primăverii și al verii sunt numai câteva.

Un singur fel de sărbători nu poate deslega Biserica și anume sărbătorile rânduite de Dumnezeu, adică Duminicile, de care Dumnezeu a zis: Să lucrezi șase zile și să-ți faci toate trebile tale, iar în ziua a șaptea să te odihnești tu și femea ta, și fiul tău, și fiica ta, și sluga ta, și boul tău, și asinul tău. Pentru ce trebuie ținute aceste zile? Pentru a respecta porunca Domnului, pentru ca omul să poată griji și de suflet, și pentru că altminterlea s'ar secătui puterile de muncă ale omului și ale vitei, și atunci în loc de spor la muncă, ar fi pagubă.

COVORUL OFERIT MAJESTĂȚII SALE REGELUI DE SFANTA MĂNĂSTIRE NEAMȚU
(CLIȘEU FRAGMENTAR)

Însă poporul să fie sfătuit ca Duminica să o întrebuințeze cum cere Dumnezeu: pentru rugăciune, pentru fapte de milă, pentru odihnă și pentru curățirea sufletului și a trupului. Dar nici într'un caz ziua Domnului să nu fie întrebuințată la petreceri, la jocuri, la beții și la fapte netrebnice; căci acestea în loc de a înnoi puterile trupului, ele le istovesc și fac pe om ticălos înaintea lui Dumnezeu, și netrebnic pentru lucrul și pentru munca din zilele următoare.

Preacucernici Părinți și Păstori ai poporului,

veți fi cu o deosebită luare-aminte și asupra faptului, că prin parohiile voastre sunt multe femei de ale concentrațiilor, care nu sunt în stare să-și lucreze ogorul. Veți îndemna pe gospodarii din parohie să sară în ajutorul unora ca acestora și prin ore și zile de clacă să le ajute, ca și ogorul lor să fie lucrat, și astfel să nu rămână nelucrat nici un petecuț de pământ, și așa toată țara să se înfățișeze ca o grădină minunată, ca raiul lui Dumnezeu.

Veți lămuri poporul deasemenea, că prin munca și lucrarea pământului ei fac o ispravă tot așa de mare ca și cei ce stau cu arma în mână la hotarele țării, căci prin roada muncii lor se țin și se întăresc și puterile oștenilor.

Preacucernici Păstori ai poporului,

De veți îndeplini cu dragoste toate acestea și toate câte le veți mai găsi de trebuință, bine veți face. Prin asta veți dovedi că sunteți destoinici păstori ai poporului și vrednici colaboratori ai autorităților de Stat; vă veți atrage bunăvoința și iubirea Preainălțatului nostru Rege și mai presus de toate veți dobândi binecuvântarea lui Dumnezeu.

Odată cu aceste sfaturi și îndemnuri, vă împărtășesc din toată inima și cu toată nădejdea binecuvântările mele.

Nicolae
Patriarh

Învieria morților

Corolarul învierii Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos este învieria morților «căci, dacă morții nu înviază — scrie sfântul apostol Pavel Corintenilor (I, 15, 16), — nici Hristos n'a înviat, iar dacă Hristos n'a înviat, zadarnică vă este credința și sunteți încă în păcatele voastre». Iar «prin învieria morților se înțelege — cum zice sfântul Ioan Damaschinul — învieria trupurilor, căci sufletul este nemuritor», sau «deoarece moartea este despărțirea sufletului de trup, învieria este unirea din nou a sufletului cu trupul pentru o nouă viață... pentrucă, dacă sufletul ar fi putut lupta singur pentru virtute, numai el ar fi încununat, și dacă numai el s'ar fi tăvălit în plăceri, pe bună dreptate numai el s'ar fi pedepsit. Dar pentrucă nici virtutea nici viciul nu le-a săvârșit sufletul fără trup, pe drept vor avea amândouă parte de dreptate», (Dogmatica, cartea IV, cap. 27).

Iată, cu cuvintele Apostolului neamurilor și cu ale Dogmatistului Ortodoxiei, temeiul dogmatic și rațional al credinții și învățaturii creștine despre învieria morților, credință și învățatură care nu se întâlnesc în nici o altă religie, pentrucă ele fac obiectul celei mai înalte descoperiri dumnezeiești, al descoperirii date lumii de însuși Dumnezeu cel întrupat, de Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

De aceea, nici Vechiul Testament, care se întemeiază și el pe descoperirea dumnezeiască, dar nedeplină, și este din această cauză numai umbră și pregătire a Noului Testament, nu cuprinde precis, clar și deplin învățatura despre învieria morților, așa cum se oglindește în Noul Testament. «Pot fi oricât de tari atingerile dintre conținutul nădejzii învierii israelito-iudaice și nouotestamentare și dependența celei din urmă de cea dintâi oricât de nediscutată, certitudinea învierii Noului Testa-

ment nu se bazează pe existența ei în Vechiul Testament sau în lumea iudaică, ci pe **Mijlocitorul** descoperirii nou-testamentare, pe **cuvântul și pe viața sa**», zice chiar un teolog protestant (Schae-der, *Aufestehung der Toten*, în *Realencyklopädie*, I, 219).

Intr'adevăr, în Vechiul Testament găsim, la o cercetare și discernare mai amănunțită, că multe din locurile în care este vorba de înviere se raportează la învierea, iar altele la ridicarea poporului iudeu din înjosirea în care a fost adus de puternicele popoare dimprejur sau mai departe, ori la starea de slavă și preamărire a visatei de ei împărății mesianice pământești, ori numai la învierea celor drepte, ori a celor drepte și a celor răi, dar în tot cazul numai a Iudeilor, ori în sfârșit la metempsihoză, cum se pare că credeau unii din farisei și cum se constată cu toată siguranța la **Iosef Flaviu** (*Antichități XVIII*, 13).

Se găsesc totuși și nu se putea altfel, pentru că și în Vechiul Testament se cuprinde și exprimă descoperirea dumnezeiască, — locuri în care credința în înviere se înfățișează în adevărata și cuvenita ei formă. Așa, de pildă, dreptul Iov se mângâie în marea sa suferință cu nădejdea învierii. «**Știu că Răscumpărătorul meu este viu și că în ziua cea de pe urmă El va ridica iarăși din pulbere această piele a mea care se destramă și în trupul meu voi privi pe Dumnezeu. El voi vedea pe El și ochii mei, nu ai altuia, îl vor privi**», (19, 25-27). «**Ce este mai lămurit decât această profeție?**» zice Fericitul Ieronim, comentând aceste cuvinte. «**Nimeni n'a vorbit așa de lămurit despre înviere, afară de Hristos, cum a vorbit el înainte de Hristos**», (după Silvestru de Canev, vol. V, 389). Proorocul Daniil, descriind vremea de apoi, zice între altele: «**Și mulți dintre cei care dorm în țărâna pământului se vor scula: unii la viață veșnică, iar alții spre ocară și spre scârbă veșnică**» (12, 2); iar al doilea și al patrulea dintre cei șapte Macabei mucenici, îndurând cu seninătate chinurile cele mai grozave, au murit fericiți în nădejdea învierii, zicând cel de al doilea muncitorului său: «**Tu, nelegiuitule, ne scoți dintr'această viață, dar Impăratul lumii ne va învia la viață veșnică pe noi care murim pentru legea lui**». Asemeni și al patrulea a zis: «**Cel ce moare se cuvine să-și mute nădejdea dela oameni la Dumnezeu, că El iarăși îl va învia, iar pentru tine nu va fi înviere spre viață**» (II Macabei VII, 9, 14).

Credința în înviere pare a fi fost generală printre Iudei în timpul vieții pământești a Mântuitorului, cum reiese din cuvîn-

tele Martei către Mântuitorul, la mormântul fratelui ei Lazăr: «**Știm că va învia la înviere în ziua de apoi**» (Ioan 11, 24).

Mântuitorul a afirmat și accentuat cu toată tăria această credință punându-o mai presus și afară de orice îndoială și a făcut din ea pedestalul neclintit al vieții veșnice. El este învierea și vieața (Ioan 11, 25), poate să învieze pe cine voiește, precum Tatăl său scoală pe morți și-i înviază (Ioan 5, 21) și a înviat cu adevărat pe fiica lui Iair, pe fiul văduvei din Nain, pe prietenul său Lazăr din Betania și pe sine însuși. De aceea zice El Iudeilor: «**Amin, amin grăiesc vouă, că vine ceasul și acum este, când morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și care vor auzi vor învia... Vine ceasul în care toți cei ce sunt în morminte vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și vor ieși cei ce au făcut cele bune întru învierea vieții, iar cei ce au făcut cele rele întru învierea judecății**» (Ioan 5, 24, 28, 29). «**Niciodată un om, din cei cari judecă drept, nu va spune, că sufletele sunt în morminte**», zice sfântul Ioan Damaschin (același loc), ci trupurile, adică de trupuri se zice că vor învia.

Invierea propoveduită și inaugurată de Mântuitorul Hristos este dar generală: vor învia toți morții. și cei buni și cei răi, și credincioșii și necredincioșii, spre a fi judecați de El, Dreptul Judecător și răsplătiți după faptele lor.

Invierea creștină are deci și un adânc sens moral: răsplata după dreptate a faptelor omenești în vieața cea fără de sfârșit.

Dintre sfinții apostoli dumnezeiescul Pavel este cel care tratează mai cu deamănuntul și mai limpede despre înviere. El pune în dependență, condiționează — cum am văzut la început — învierea morților de învierea Domnului Hristos. Credința în învierea Domnului implică, atrage după sine, impune cu necesitate credința în învierea morților: «**Deoarece se propoveduește că Hristos a înviat din morți, cum de zic unii din voi, că nu este o înviere a morților? Dacă morții nu înviază, nici Hristos n'a înviat, iar dacă Hristos n'a înviat, zadarnică este propoveduirea noastră, zadarnică și credința voastră. Ba ne înfățișăm și ca martori mincinoși ai lui Dumnezeu, pentru că am mărturisit împotriva lui Dumnezeu, că El a înviat pe Hristos, pe care nu l-a înviat, dacă morții nu înviază. Căci dacă morții nu înviază, nici Hristos n'a înviat, iar dacă Hristos n'a înviat, zadarnică vă este credința și sunteți încă în păcatele voastre. Și atunci și cei ce au adormit în Hristos, au pierit. Și dacă nădăjduim în Hristos numai pentru vieața aceasta, suntem mai de plâns decât toți oamenii. Dar Hristos a înviat din morți și început al învierii**

morților s'a făcut. Căci, precum moartea a venit printr'un om, așa tot printr'un om a venit și învierea morților. Că precum în Adam toți mor, așa și în Hristos toți vor învia, fiecare însă la rândul său: începutul l-a făcut Hristos, după aceea vor învia cei ai lui Hristos, la venirea lui, și la urmă va veni sfârșitul...» (Corinteni 15, 12-24).

Dela această minunată încheiere logică, în care sfântul Pavel demonstrează raportul strâns și nedeslegat între învierea lui Hristos și învierea morților, raport la a cărui temelie stă însușirea și puterea lui Hristos ca Adam cel nou, Apostolul pășește mai departe și arată cum se va face învierea morților, adică de către cine și în ce constă.

În câteva locuri sfântul apostol Pavel numește pe Dumnezeu Tatăl autor al învierii morților. Astfel în Romani (4, 17) el zice: «...înaintea lui Dumnezeu care înviază morții». Și puțin mai departe (8, 11), atribue lui Dumnezeu Tatăl chiar și învierea din morți a Mântuitorului: «**Dacă Duhul Celui ce a înviesat pe Iisus din morți locuște în voi, Cel ce a înviesat pe Hristos din morți va învia și trupurile voastre cele muritoare, prin Duhul său care locuște în voi**». (Vezi și II Corinteni 1, 8). Dar Mântuitorul își atribue și puterea de a învia morții ca și Dumnezeu Tatăl. Astfel în Ioan 5, 21, citim: «**Precum Tatăl scoală morții și-i înviază, așa și Fiul înviază pe cine voiește**». Sau mai departe: «**Iar voia Tatălui celui ce m'a trimis este aceasta, ca din tot ce mi-a dat să nu pierd pe niciunul, ci să-i învies în ziua cea de apoi**» (6, 39); sau: «**Și iarăși, voia Celui ce m'a trimis este aceasta, ca oricine vede pe Fiul și crede în El, să aibă viață veșnică și să-l învies în ziua de apoi**» (6, 40); ori: «**Nimeni nu poate veni la mine, de nu-l va trage Tatăl, cel ce m'a trimis, și eu îl voi învia în ziua cea de apoi**» (6, 44).

Din ambele categorii de citate, din sfântul Pavel și din Evanghelie, reiese limpede că învierea morților este, ca și creațiunea, opera câtor trele persoanelor Sfintei Treimi și este firesc să fie așa, pentru că la înviere, ca și la creațiune, Dumnezeu reconstitute trupul omenesc din elementele materiale în care s'a descompus prin moarte și-l unește din nou cu sufletul cu care a viețuit și activat pe pământ și care a dus separat viața provizorie de fericire sau nefericire în lumea spiritelor, potrivit faptelor bune sau rele pe care le-a săvârșit în simvioza cu trupul.

Învierea va consta, e clar, în unirea cu sufletele a trupurilor, reconstituite din materia din care au fost alcătuite la creațiune,

dar trupurile înviate nu vor fi identice cu ele însăși, cum au fost în viața lor pământească, ci vor fi schimbate și anume spiritualizate așa cum a fost și este trupul Mântuitorului după înviere, cum zice sfântul Apostol Pavel: «**Iisus Hristos va schimba trupul nostru cel smerit așa încât să fie asemenea trupului lui celui slăvit...**» (Filipeni 3, 21); pentru ca «**precum am purtat chipul de lut (al lui Adam), să purtăm chipul (lui Adam) cel ceresc (al lui Iisus cel înviat),** (I Corinteni 15, 49).

Schimbarea se va face într'o clipă la judecata de apoi atât a trupurilor celor ce vor fi atunci în viață, cât și a celor ce vor fi înviați: «**Iată vă spun o taină: Nu toți vom muri, dar toți ne vom schimba dintr'odată, într'o clipeală de ochiu, la trâmbița deapoi; căci se va trâmbița și morții vor învia nesticăcioși, iar noi ne vom schimba; căci trebuie ca acest trup stricăcios să se îmbrace în nesticăciune și acest trup muritor să se îmbrace în nemurire**» (I Corinteni 15, 51-53).

Schimbarea, sau mai exact spritualizarea, o descrie sfântul Pavel prin cuvintele: «**Se samănă trup stricăcios, va învia trup nesticăcios; se samănă trup lipsit de cuviință, va învia trup slăvit, se samănă trup neputincios, va învia trup în putere; se samănă trup sufletesc, va învia trup duhovnicesc**» (I Corinteni 15, 42-46). Cu alte cuvinte, trupurile înviate nu vor avea niciuna din slăbiciunile, defectele, imperfecțiunile inerente lor în viața pământească. Nu vor simți foame, sete, oboseală. Nu vor avea înclinări josnice. Intre trup, cu poftele și aspirațiunile lui josnice, și suflet, nu va mai fi acea luptă aprigă pe care o descrie sfântul apostol Pavel în epistola către Romani 7, 14-24 și care-l face să exclame. «**Ticălos om sunt eu? Cine mă va izbăvi din acest trup al morții?**» Vor lipsi cu desăvârșire toate aceste imperfecțiuni și armonia cea mai desăvârșită va domni între trupul spiritualizat și sufletul unit cu el, așa încât și din aceasta va rezulta, pe lângă multe alte noi stări, nespusa fericire veșnică a celor din ceata de-a-dreapta a Judecătorului suprem. Insuși gradul de fericire a dreptilor va fi diferit, după treapta de desăvârșire morală și de sfințenie pe care fiecare din ei a atins-o în viața sa pămânească. Subliniind această deosebire, Apostolul aseamănă starea diferită a celor fericiți cu strălucirea diferită a corpurilor cerești: «**Alta este strălucirea soarelui și alta strălucirea lunii și alta a stelelor. Chiar stea de stea se deosebește. Așa și cu învierea morților**». (I Corinteni 15, 41).

Din cuvintele Apocalipsului: «**Și am văzut pe morți, pe cei mari și pe cei mici, stând înaintea tronului**» (20, 12), și din spu-

sele Mântuitorului: «**La înviere, nici bărbații nu se însoară, nici femeile nu se mărită, vor fi ca îngerii lui Dumnezeu din ceruri**» (Matei 22, 30), se deduce că cei înviați își vor păstra și deosebiri de vârstă și de sex, dar fără îmboldirile instictului sexual.

Spiritualizate vor fi și trupurile păcătoșilor înviați, dar starea acestora va fi nefericită și plină de chinuri veșnice de grade diferite, după gravitatea păcatelor din clipa morții.

Sfinții Părinți au susținut și apărat, au desvoltat, documentat, precizat și lămurit învățătura și credința despre înviere cuprinsă în Sfânta Scriptură. Astfel, ca să nu cităm decât pe câțiva dintre ei, **Sfântul Justin Martirul și Filosoful** învață că temeiul și dovada cea mai puternică despre învierea morților este însăși învierea Mântuitorului Hristos. E de ajuns să creadă cineva în Iisus înviat, pentru ca să se convingă pe deplin de învierea obștească, (Tratatul despre înviere). La Justin găsim întâiadată și răspunsul la întrebarea, dacă trupurile înviate vor avea infirmitățile de care au suferit în această viață. «**Dacă Hristos pe pământ — zice el — a vindecat neputințele trupului și a restabilit întregimea lui, cu atât mai mult va face aceasta la înviere, așa că trupul va învia întreg și fără infirmități**» (Ibidem).

Origen justifică cu argumente raționale credința în învierea trupurilor și trebuința răsplătirii lor. Răspunzând unor eretici din timpul său care tăgăduiau învierea trupurilor, el zice: «**Necredința acestor eretici nu se poate numi altfel decât nebuni, căci dacă ei singuri afirmă și susțin că va fi învierea morților, să ne răspundă: Ce moare propriu vorbind? De sigur, trupul moare. Prin urmare, dacă va fi înviere, nu va fi decât a trupurilor. Și dacă trupurile vor învia, se înțelege că vor învia, ca să ne fie acoperământ și îmbrăcăminte. Iar dacă trebuie și în viața viitoare să trăim în trup, așa cum și este într'adevăr, atunci se înțelege, că trebuie să primim din nou aceleași trupuri ale noastre proprii, iar nu altele streine**» (Despre principii, cartea II). Iar despre răsplata cuvenită trupurilor înviate zice împotriva aceluiași eretici: «**Nu-i oare absurd a afirma, că acel trup care a suferit răni pentru Hristos și care, împreună cu sufletul, a suferit munci grele în vreme de persecuții: închisoare în temniță, legături în lanțuri, ardere în foc, tăiere cu fierul, sfâșiere și mâncare de către fiare, răstignire pe cruce, cum și alte felurite munci, nu-i absurd ca, pentru astfel de fapte, trupul să fie lipsit de răsplată? Își poate oare închipui cineva, ca numai sufletul să fie răsplătit, când el poartă greutățile și îndură su-**

ferințele vieții împreună cu trupul? Când sufletul va intra în slavă, pentru ce trupul, cu care a luptat împreună în această viață, să fie lăsat la o parte, de vreme ce când sufletul s'a luptat cu înclinările rele, ca de exemplu în tendința sa de a păstra fecioria perpetuă, dacă greutatea luptei n'a căzut mai mult asupra trupului, nici într'un caz n'a căzut mai puțin decât asupra sufletului» (Tratatul despre înviere către Pamfil).

Sfântul Efrem Sirul aduce nota nouă că pruncii, copiii și chiar feții vor avea la înviere trupuri în plină maturitate: «Pe cel ce va fi murit în pântecul mamei sale, înainte de a vedea lumina zilei, Judecătorul suprem îl va face major în clipa în care va da viață morților. Copilul a cărui mamă va fi murit avându-l în pântec, la înviere se va scula bărbat desăvârșit și va cunoaște pe mama sa și mama își va cunoaște copilul. Creatorul va învia pe fiii lui Avraam deopotrivă. Cum deopotrivă i-a creat, deopotrivă îi și va învia din morți. La înviere nu vor fi nici mari nici mici. Și cei ce se vor fi născut înainte de timp se vor scula din morți tot așa ca și cei majori. Numai după fapte și după felul viețuirii vor fi unii mari și slăviți, iar alții mici și unițiți, unii se vor învrednici de lumină, iar alții de întunec» (Cuvântul despre frica de Dumnezeu și judecată).

Fericitul Augustin învață că trupurile înviate, deși vor fi nesticăcioase și nemuritoare, totuși nu vor fi, cum cred unii, curat duhovnicești, ci nu comparativ mai duhovnicești, adică mai în stare să slujească sufletului, ceea ce a și înțeles sfântul apostol Pavel prin trup duhovnicesc. De aceea trupurile înviate vor avea toate membrele și organele pe care le au acum. (De civitate Dei, cartea XIII, 20). Cu privire la vârsta ce vor avea trupurile înviate, Augustin, întemeindu-se pe cuvintele sfântului apostol Pavel din Efeseni 4, 13, că: «toți vom ajunge bărbați desăvârșiți, în măsura vârstei depline a lui Hristos», susține că toți cei înviați vor fi în vârstă de 30 de ani. (Ibidem, cartea XXII, 17).

În fine, sfântul Ioan Damaschin dă forma definitivă învățăturii despre starea trupurilor înviate stabilind, că ele vor fi la fel cu trupurile actuale, după formă și structură, dar totodată și nemuritoare, nesticăcioase și duhovnicești, ca și trupul Domnului după înviere, care a trecut prin ușile încuiate, nu simțea oboseală și n'avea nevoie de mâncare, somn și băutură, asemenea cu ale îngerilor» (Dogmatica, cartea IX, cap. 27, traducerea D. Fecioru și Olimp Căciulă).

† IRINEU MITROPOLITUL

Cugetarea Paștelui

I

Bogăția cugetării Paștelui

Dacă fiecare sărbătoare creștinească este un izvor de felurite gânduri alese și înălțătoare; dacă oricare din ele este o îmboldire a minții noastre spre cugetări curate și întăritoare; cu cât mai mult sărbătoarea Invierii Domnului trebuie să fie pentru noi un snop plin, din care au să răsară gândurile cele mai rodnice și înviorătoare! Se înțelege, nici nu s'ar putea altfel. În adevăr, Paștele cuprinde fapte, întâmplări, amănunte și duiosii fără păreche în lume. Prin ele, inima omenească este străbătută de cele mai cutremurătoare simțiri care dau minții îmboldiri neasemănate de a se adânci în ele.

Spre oricare din acestea vom îndrepta gândirea noastră, vom avea temeuri peste temeuri de a rosti graiuri sfinte. Oricât ai cuvânta în fiecare an la feluritele prilejuri ale Paștelui, nicio dată nu te vei simți strâmtorat și să te întrebi: „Oare despre ce să vorbesc anul acesta?” Nu, fiindcă Praznicul Paștelui îți îndreaptă cugetarea spre atâtea laturi, te încleștează prin atâtea trăsături ale vieții, încât numai despre seceta gândurilor de Paști nu te vei putea plânge.

Dovada se poate face numaidecât nu numai prin cei care am putea spune noi dela noi, ci și prin mărturisirile altora. Așa, de pildă, câte scrieri nu se găsesc, care să mărturisească despre belșugul acesta neasemănat al graiurilor de Paști! Dacă am lua pe marii cuvântători ai creștinătății, la fiecare din ei am putea descoperi tot alte și alte fețe ale gândurilor de Paști. Praznicul se înfățișează cu pâlpairile lui neîncetate și, după mintea și inima măștrilor gândirii creștinești, te învăluie cu felurite noutăți ale cugetării duhovnicești și nicio dată nu te lasă păgubit.

Dar pe cărarea aceasta ne întâlnim nu numai cu ceeace însuși slujitorul și învățătorul Bisericii s'a silit a da pentru luminarea și îmboldirea credincioșilor săi, ci încă și cu alte încheșări de gânduri, pe care s'au silit să le înoade frumos și înțeles și mulți alții, care nu aveau o asemenea chemare. Condeie de aleasă simțire au așternut pe hârtie povestiri cu tot felul de gânduri despre întâmplările Paștelui. Ele alcătuiesc acum un seceriș bogat pentru cine va voi să caute gândirea Paștelui. Așa putem pomeni scrierea *Weinachtssterne-Osterlicht* de Otto Brennekam, care cuprinde povestiri duioase legate de sărbătorile Crăciunului și Paștelui.

Iată pe alta, cu titlul *Himmelslichter*, (Lumini ale cerului) de Dr. Karl. Albert Vögele (Freiburg, 1916). Cuprinde 6 bucăți pentru Vinerea Mare și alte 6 pentru Paște. Impletite cu fel de fel de amănunte din viața oamenilor și cu graiuri alese, ele sunt o minunată cetire pentru vremea Paștelui. Sunt totodată o dovadă în câte laturi praznicul Paștelui îndreaptă cugetarea omului și câte gânduri poate îmbina cu acest prilej.

II

Paștele în vârtoarea vremilor

Afară încă de cugetările din vechi și de totdeauna, pe care marele praznic le poate trezi în noi, sunt și împrejurări ale vremii, care îngroașă vâna cugetării cu acest prilej. Așa a fost marele război, prin care am trecut. Atâția oșteni au petrecut Paștele pe câmpul de luptă; atâția au fost departe de căminurile lor; atâtea popoare au îndurat fiorii războiului! Paștele a stârnit în sânul lor cugetări atât de deosebite! Nădejdi curate se înfiripau în rândurile luptătorilor și ale locuitorilor. Gândul că Mântuitorul a suferit pe cruce, dar a biruit moartea, le era ca o făgăduință că și ei vor ajunge la un bun liman unde vrăjmașul să nu se mai poată atinge de ei.

Toți cei necăjiți de bântuirea războiului găseau în gândurile Paștelui o temelie ca să aștepte izbăvire și pentru ei. Dar din atâția pe care i-a străbătut cugetarea și nădejdea Paștelui, au fost și oameni de condei. Mulți au pus pe hârtie cele simțite atunci. Rândurile lor ne sunt acum cămara în care putem căuta gândurile Paștelui. Le găsim și ne fericim cu ele.

Războiul a dat naștere la un mare număr de povestiri. Le găsim în limbile tuturor neamurilor care au luat parte la ele. Ce

prilej pentru toți cei frământați de amarurile de atunci de a-și povesti cele simțite de ei cu prilejul Paștelui ! Cei meșteri la condei au și făcut-o, nu numai în povestiri ale unuia către altul, ci au lăsat-o viitorimii, în scrieri pe care noi le avem. Când răscolim ce a fost, dăm peste ele și vedem câte zvâcniri de inimi gândul Paștelui aduce în piepturile feluriților luptători. Astăzi, când le aflăm, adevărim ce bogăție de gânduri prilejul Paștelui aducea în mintea feluriților creștini de sub arme !

Ele sunt o dovadă că nu numai praznicul, prin el însuși, prin cugetările lui, cu care scutură ființa omenească, ci și împrejurările neobișnuite ale vieții, cum a fost marele război, sunt prilejuri nouă, prin care Paștele grăiește către noi. În aceasta se arată belșugul lui de cugetare și cum el lucrează ca o mare putere de întărire a zăcămintelor noastre, care dorm în fiecare om.

Dacă acum ne-am apuca să răscolim teancurile de scrieri din vremea aceia, câte cugetări mișcătoare am găsi de pus sub ochii cetitorilor de azi ! Afară de crâmpoie privitoare numai la clipele de atunci, găsim însă și gânduri de însemnătate pentru orice vreme, pe care greul clipelor le zmulgea din inima feluriților povestitori.

Am avut și noi pe luptătorii noștri în război. Fără doar și poate, că și între dânșii vom găsi pe ceice au simțit nădejdea Paștelui între anii 1917-1918 și o vor fi povestit cu condeie vii și hotărâte.

Noi ne aducem aminte și de un preot care avea de povestit gânduri duiosase cu acel prilej, pe care i le zmulgea din inimă starea sa de prins de război la Nemți. Este vorba de Păr. Jugureanu, azi consilier-referent la Episcopia Buzăului. Și Sf. Sa și-a rostit gândurile sale și știm că le-am cetit în scrisul cuiva din vremea trecutului război.

Toate scrierile de acest soi ne sunt azi o cămară plină, care ne arată cât de viu s'au pornit atunci atâtea inimi, pentru a-și mărturisi viile colcăiri ale simțirilor pe care Paștele le stârnea în adâncul lor. De s'ar apuca cineva acum să le culeagă și să le așeze unele lângă altele, ce carte groasă ar ieși și ce dovadă ar fi despre rodnicia sămânței Paștelui în atâtea inimi !

Unul din cei care, și dacă n'a fost luptător, dar a simțit aspru zbuciumul războiului și s'a simțit alături cu luptătorii, a fost episcopul francez din Versailles, Monseniorul *Gibier*. În cartea sa „*Paroles de la Guerre. 1914-1918*”, noi vedem toată partea vie pe care el a luat-o cu sufletul la frământările de atunci ale țării

sale și găsim graiuri puternice tocmai la vremea Paștelui, cu prilejul războiului. Și ele ne pot sluji pentru a ne da seamă cum praznicul Paștelui dădea tărie și îmboldire sufletelor de atunci.

III

Paștele ca biruință

Paștele ne vrăjește cu atât mai mult, cu cât el nu vine ca un fir câștigat prin depănarea obișnuită și firească a vieții. El vine ca urmare a unei lupte. El are în fața lui Patima cea înfricoșată pe Golgota.

Vrăjmașii Domnului îl credeau înfrânt. Ce noapte fericită va fi fost pentru ei noaptea de Vineri seara, când Domnul a fost pus în mormânt! Era înlăturarea din cale a unei greutăți care-i turburase ani de zile.

Paștele însă se ridică în cumplită împotrivire față de această înfrângere. Când ai soarele luminos după o aprigă furtună, cu atât îl guști mai mult. Contrastul ne face să gustăm mai viu starea pe care un fapt ne-o aduce.

Tocmai așa însă este cu Paștele. El este soarele luminos și dogoritor după furtună. De aceia ne este mai drag. Il avem ca răpunerea celor fără de lege, ca biruința dorită asupra celor ce credeau îngropată propoveduirea Învățătorului din Nazaret.

Marturi ai Paștelui, în împrejurări de felul acesta, îl gustăm cu atât mai setoși și mai pățimași. Până în ziua de azi, Paștele se ivește tot în împărecherea aceasta cu patima Domnului. De aceia îl și avem în chipul acesta, prin care îl simțim mai viu și se lipește mai adânc de inima noastră.

Cinstind mai întâi Patima Domnului, iar apoi Invierea sa, noi ne aflăm totdeauna în împrejurarea cea mai fericită de a gusta praznicul Invierii Domnului.

În multe cărți scrise pentru a preamări biruința Domnului Hristos, găsim de obicei rânduiala aceasta. Trecem prin povestirea despre Patima Domnului, ne turburăm pentru suferințele sale, ne scârbim de nelegiuirea călăilor săi; dar iată-ne odată despăgubiți... Gustăm puternic adevărul cântării din canonul Invierii... *că din moarte la viață și de pe pământ la cer, Hristos Dumnezeu ne-a trecut pe noi.* În adevăr, așa este atunci starea noastră sufletească. Dacă am trecut cu inimile înfiorate pe dinaintea patimilor sale, cu cât ne simțim mai încântați că tot noi suntem și marturii bi-

ruinței. Acesta este farmecul Paștelui prin care îl simțim mai viu și sorbim mai lacom povestirile despre biruința Domnului. Contrastul cu Patima Domnului este tocmai împărecherea prin care Paștele se ridică înaintea noastră în chipul cel mai strălucitor. Starea aceasta o și folosesc feluritele povestiri, pentru a ne face să îmbrățișăm povestirile vechimii în chipul mai rodnic și mai fericit.

IV.

Gândul Paștelui în lumea scriitorilor.

Gândul Paștelui totdeauna a rodit fericit sub condeiul scriitorilor. Un amănunt sau altul din povestirea Paștelui sau în legătură cu Paștele au dat naștere unor bucăți care se cetesc cu drag.

Sadoveanu al nostru are o povestire despre un sătean care venea spre satul lui în noaptea Invierii, cu inima colcând de ură împotriva altui sătean. Gânduri ticăloase mocneau în sufletul lui și așteptau clipa să se dezlănțuie.

Dar era noaptea Invierii. În clipa când gândurile turburi se frământau în mintea lui, odată au început să sune clopotele de chemare la slujba Invierii. Pentru sătean, ele au fost ca o trezire dintr'un vis urât. A pus față în față gândurile care îl munceau mai nainte și vestirea cea nouă despre Invierea Domnului.

Săteanul s'a muiat și s'a rușinat. Vestea învierii a copleșit gândurile cele urâte și le-a alungat.

Săteanul a înțeles mișelia lui, s'a sfiit de a se mai frământa cu dânsule și a intrat în sat plin de năzuința frumoasă a tuturor de a prăznui biruința Domnului. Încă odată Domnul biruise pe vrăjmașii buneii rânduiei ai vieții omenești. Săteanul simțea cu cât ești mai sus când atârni de Dumnezeu, decât dacă atârni de păcătoase gânduri omenești. Așa gândul Invierii este biruitor în om până în ziua de azi.

Și la *Pierre Loti* găsim rodnică cugetare a Paștelui. Scrierea lui *Jérusalem* este o povestire în care partea Paștelui se găsește înfățișată cu drag.

El a venit la Ierusalim tocmai la vremea Paștelui, ca să guste mai din plin însuflețirea lui. Cu acest prilej, a trecut prin stări de simțire cu totul nebănuite. N'a găsit nimic pe calea prin care căuta simțirea religioasă, dar a găsit-o când nu se mai gândea la ea și n'o mai aștepta.

Scrisul lui în această privință ne arată tresăltarea pe care

Paștele o aduce în viața creștinilor celor mai de departe. Aceasta i-a fost lui prilej să guste simțirea religioasă într'un chip zguduitor, făcându-l să plângă. Pe temeiul acesta, a scris el rânduri care sunt o adevărată apologetică religioasă. Ele cuprind paginile din urmă ale scrierii lui pomenite mai sus.

La fel putem pomeni pe scriitoarea suedeză *Selma Lagerlöf*, moartă de curând la jumătatea lunii Martie a. c. Una din scrierile ei și poartă numele de *Ierusalimul în Dalecarlia*. Numele acesta din urmă e al unui sat din Suedia, în care oamenii se sileau să trăiască o viață după poruncile Mântuitorului, ca și cum s'ar fi aflat în Țara Sfântă. Ea și înfățișează pâlcuri întregi din neamul său, care a plecat spre Țara Sfântă ca să guste acolo o viață ca în vremea Mântuitorului.

Oamenii sunt arătați cași cum ei caută să trăiască toate amănuntele vieții din vremea Domnului Hristos, ca și cum ar fi marturi și ar lua parte la toate cele întâmplate cu prilejul pătimirii, morții și învierii Domnului.

Ce este aceasta? Este cugetarea Paștelui arătată ca un fapt stăruitor, care se altoiește peste viața omenească și-i dă învoire și duioșie.

Suspînul oamenilor după o viață ca cea din vremea Domnului dovedește cât de mult ei doreau să trăiască după rânduiala Domnului Hristos și că el era pentru ei Dumnezeu cel viu, pe care prigonitorii lui nu l-au putut răpune.

Domnul i-a biruit pe toți, iar noi biruim și domnim împreună cu dânsul în împărația cerurilor.

Dacă am urmări noi sărbătoarea Paștelui la feluri scriitori, vai! câte comori de cugetare am găsi! În câte feluri deosebite biruința Domnului a sprintenit condeiele creștinești! S'ar putea închea o carte bogată nu cu ce se scrie obișnuit la Paște, ci cu gânduri plămădite în tihna lungă a meditării asupra biruinței Domnului. Fiecare găsește atâtea noutăți de spus! Cugetarea Paștelui lucrează în chip așa de felurit, încât nu este vorba de spus lucruri care s'au mai spus ori de cugetări obișnuite, ci mari frumuseți de gândire și noutate.

Pe ce temei toate acestea? Pe temeiul bogăției Paștelui. El face inima noastră să freamăte de simțiri puternice. Omul nu are nevoie să se uite la altul, ci numai să cetească în sufletul său și să scrie.

Dacă ne-am întreba și am căuta să aflăm care sunt zugrăvirile cele mai mișcătoare și care mai mult ne pun pe gânduri

din istoria omenirii, va trebui să mărturisim că nu găsim altele de măsura Patimii și Invierii Domnului. Tocmai de aceia și felurii scriitori au găsit în ele îmboldirile cele mai puternice și, dacă au scris, au făcut aceasta în deplina noutate a simțirii lor și au dat la iveală totdeauna cugetare proaspătă și vie.

V

Paștele în cugetarea Bisericii

Slujitorii și cugetătorii Bisericii de atâtea ori au trebuit să scrie și să vorbească despre biruința Domnului și deci de atâtea ori să spuie graiuri obișnuite sau care s'au mai auzit. Totuși, din acestea nu urmează nici de cum că scrisul sau vorba lor n'ar mai aduce nimic nou peste ceiace s'a mai spus. Belșugul de cugetare al Paștelui se dovedește la fiecare pas. Putem face dovada, luând una din scrierile de azi cu graiuri despre Paște.

Ce gând muncește deseori pe grăitorii Bisericii la vremea Paștelui? Acela că Învierea Domnului se întâlnește cu atâția tăgăduitori ai ei. Atunci îi cuprinde îmboldul de a se apuca să aducă dovezi că învierea a fost faptă netăgăduită. Totuși, câte soiuri de dovezi se pot aduce în această privință? Dela o vreme au să se încheie și ele.

Iată însă că, oricâte s'au spus și se spun în această privință, tot dai peste noutăți care-ți dovedesc din câte adâncuri se pot tot scoate cugetări pentru Paște. Unul din harnicii propoveduitori ai Bisericii catolice din Roma de azi este părintele *Angelico Arrighini*. Are volume peste volume de grăiri bisericești.

Într'un șir de cuvântări pentru Săptămâna Patimilor, tipărite sub numele de *Ecce Homo!* (Turin 1929), găsim o cuvântare pentru Praznicul Paștelui, cu zări și priveliști deosebite de cele care se găsesc de obicei. Găsim temeuri pentru înviere, dar nu în felul cunoscut. E altă zare de privire decât cea obișnuită. E o dovadă de bogăția cugetării Paștelui.

A fost de ajuns ca cuvântătorul să stea puțin pe gânduri, să se adâncească în istorie cu o sfredelire de alt fel, și îndată a dat peste gânduri care sunt o noutate peste cele cunoscute până acum. Deci Paștele niciodată nu te lasă în pagubă. Numai să-ți înfigi privirile în zările lui, numai să gândești la felurile laturii pe care el le cuprinde, și îndată vei vedea câte licăriri nouă se ivesc înaintea ochilor tăi. Pentru aceasta, nu avem decât să dăm

aici ceva din paginile care cuprind cugetarea lui Arrighini și ne vom încredința. Cuvântarea lui este lungă, 18 pagini, noi însă nu vom da decât o parte din ea. Va fi destul însă ca să vedem ceiace am spus la început: rodnicia nesecată a cugetării Paștelui.

„După cum spune un învățat episcop francez (Monseniorul Gibier, évêque de Versailles), sunt anumite fapte istorice de care sufletul nu se poate îndoii, fiindcă ele se îmbină în chip atât de firesc cu starea lucrurilor din viața omenească! În adevăr, care om cu mintea sănătoasă ar putea tăgădui marea bătălie de la Actium, când se știe că de ea se leagă o nouă stare de lucruri, adică Impărăția Romană, care și-a luat naștere pe urma acelei bătălii? Tot așa, nu te poți îndoii de înfrângerea lui Napoleon, care stă la temelia întocmirii europenești din ziua de azi. Ei bine, tot așa trebuie să se spuie despre învierea lui Hristos, care este izvorul civilizațiunii creștinești.

„Iisus Hristos a înviat. Totul presupune acest fapt, totul e clădit asupra lui, totul se rânduiește în jurul lui: credința noastră, nădejile noastre, așezămintele, sfintele slujbe, istoria, toate lucrurile, așa că, dacă Hristos n'ar fi înviat, nu ne-am putea dumeri de unde această lume creștinească? Ea ar fi un mare efect fără cauză. Nu s'ar putea înțelege cum vreme de trei veacuri o mare mulțime de mucenici să se fi lăsat măcelărită pe arena Circului sau în fundul temnițelor, pentru a mărturisi despre un mort. Cu atât mai puțin am putea înțelege ivirea Cruciaterelor, pentruca să libereze mormântul lui!

„Nu, fără îndoială, nici Godefroy, nici Balduin, nici Ludovic al Franciei nu s'ar fi mișcat; nici strămoșii noștri n'ar fi umilit pe Turci la Lepanto, la Viena, în Algeria sau în Libia. Numai un Dumnezeu înviat poate însufleți din veac în veac bărbăția și viejia spre faptele cele mari.

„Nu, nu prin mormântul unui om mort s'a dobândit desființarea robiei, înălțarea femeii, cugetarea și întinderea frăției, nu pe un asemenea mormânt s'a putut aprinde din nou focul iubirii creștine, s'a putut cultiva floarea fecioriei și a tuturor marilor virtuți care umplu cu mireazma lor povestirile de 20 de veacuri ale istoriei. Fără îndoială, nu rămășițele muritoare ale unui om ar fi putut îmboldi spre ridicarea mărețelor noastre catedrale sau a marilor lucrări ale unui Michel Angelo ori Dante... Numai un Dumnezeu înviat a putut întezi mințile spre adevăr și frumos, iar inimile spre faptele cele bune.

„Ce s'a putut clădi pe moartea lui Platon și Socrate?...

Nimic. Ce a urmat din moartea lui Seneca și a lui Cicerone? ... Nimic. Și din mormântul lui Licurg, al lui Numa Pompiliu, a lui Solon și a lui Cezar, ce a răsărit? Tot nimic. Și din strălucitele morminte ale lui Alexandru, Anibal, Fabiu și a Scipionilor, ce s'a ridicat? Nimic, totdeauna nimic.

„Toți acești viteji n'au fost decât oameni. Amintirea lor n'a dus la nicio îmboldire. Omenirea n'a putut spori prin ea nici măcar cu un pas. Au murit, dar n'au înviat. Putem scutura cenușelor, dar nu vom izbuti să scoatem din ea nicio lege, nicio virtute, nicio cugetare. În schimb însă omenirea e în picioare, de 20 de veacuri pășește înainte. Trăiește și umblă pentru a nu se mai scobori. Faceți-mă să înțeleg lucrul acesta. Nu este cu puțință decât un răspuns cuminte și de neînlăturat: învierea lui Hristos. Altfel, o spun din nou, lumea creștinească e o urmare fără cauză. Este așa cum a încheiat Sf. Pavel: „Dacă Hristos n'a înviat, deșartă este propoveduirea noastră, deșartă și credința voastră”.

Cine ar putea spune că acestea sunt graiuri obișnuite și că învierea Domnului se întemeiază numai pe credință și nu și pe faptă? Nu, fiindcă, gândirea cea mai de temei în această privință este aceea, că ființa creștinismului are la temelie învierea Domnului. Fără ea, creștinismul rămâne o enigmă.

Este întrebarea: Cum apostolii au putut propovedui legea cea nouă, fără învierea care să-i fi zmulș din amorțirea lor? Patima lui Iisus îi zdrobise sufletește. Trebuia să vie ceva care să-i zguduie și să-i prefacă cu totul în ființa lor. Deci este drept ce spune scriitorul pomenit: Așa cum împărăția Romanilor presupune bătălia dela Actium, fiindcă trecerea țării din republică în împărăție se întemeiază pe ea, tot așa propoveduirea creștinismului se sprijină pe înviere. Oricât ar spune cineva că se sprijină pe credința în înviere, dar nu pe învierea însăși, trebuie să le răspundem că o asemenea credință nu era cu puțință fără învierea însăși. Pe apostolii îngroziți și zdruncinați sufletește nu o închipuire putea să-i aducă la o asemenea credință.

Iată rodnicia cugetării Paștelui... Oare asemănarea cu bătălia dela Actium și cu înfrângerea lui Napoleon, pe care se întemeiază urmarea unor fapte covârșitoare în istoria omenirii, — este o cugetare care s'a mai auzit? Este un gând obișnuit? Nu; e o dovadă că gândirea asupra neasemănatei sărbători este un mare îmbold, care mână mintea noastră să tot găsească alte și alte temeuri în sprijinul credinței.

Aceasta e una, dar Arrighini mai adaogă și altele. El urmează a spune:

„Mai voiți, Domnilor, și altă dovadă universală cu privire la învierea Domnului nostru Iisus Hristos? Iată-o: Eu o văd, pe de o parte, în iubirea, pe de alta, în ura care o însoțește până în ziua de azi. Ea este, a fost totdeauna, cum a spus poetul Manzoni:

Semn de nemăsurată pismă
Și de cucernicie adâncă,
De ură în veci nestinsă și
De nepotolită iubire.

„În toate vremurile, așa cum au fost mucenicii care au murit pentru Iisus, de asemenea au fost și nenorociți care n'au trăit decât pentru a-l batjocori. Dealungul tuturor veacurilor și încă până azi, după cum sunt Pavel pe care nici necazul, nici strâmtorarea, nici oamenii, nici dracii, nici viața, nici moartea nu vor putea niciodată să-i despartă de dragostea lui Hristos, tot așa se găsesc totdeauna și Iude, gata să-l vândă pe 30 de arginți... Avem și strigătul lui Francisc de Paoli: „dragostea lui Hristos ne covârșește”, cum și strigătul lui Voltaire: *Ecrasez l'infame!* rostite prin milioane de guri, care se ciocnesc, se înlătură unul pe altul cu turbare și fără încetare...

„Domnilor, spuneți-mi, cum să ne dumerim pentru acest fenomen atât de ciudat și de universal? Pentru ce atâta iubire, dar și atâta ură către Hristos, adică asupra unui om mort de 20 de veacuri?

„Au fost, e adevărat, oameni cu totul deosebiți de alții, care, în timpul vieții lor, au stârnit patimi înalte și au fost iubiți până la delir. Dar cine își mai aduce aminte azi și mai poartă grijă de Paris, de Elena, de Enea, de Didona? Cine dintre noi simte azi, nu dorința de a se jertfi pentru ei, dar măcar o singură zvâcnire de iubire către dânșii.

„Și la fel în ce privește ura. Fără îndoială, Tamerlan, Nerone, Caligula au fost urâți; dar până când? Atâta cât au trăit și au împilat împărăția; dar după aceea? dar azi?... Cine mai urăște azi pe Nerone?

„Fost-a vreodată vreun om mai crud și mai urât de noi. Italienii, ca Ezelino da Romano? Ei bine, cine mai ridică azi, mâna pentru a arunca cu piatra în el? Nimenea. O scăpărare de scârbă se trezește în cine cetește istoria lui și ajunge. Iubirea și ura se închid în fața mormântului. Dar dacă iubirea și ura asupra lui Iisus merg dincolo de mormânt, dacă iubirea și ura față de Iisus merg peste 20 de veacuri și dăinuiesc fără încetare, asta înseamnă

că și Iisus a pășit dincolo de mormânt, înseamnă că Iisus trăiește fără sfârșit, că el cu adevărat a înviat.

„Da, nu e nicio îndoială, mărturiile și dovezile sunt prea numeroase și vădite. Domnul nostru a înviat cu adevărat și noi avem tot temeiul de a tresălta și a ne bucura”.

De aici încolo, scriitorul stăruiește mai departe pe alte patru foi pentru a ne arăta că învierea lui Hristos este temeiul și al învierii noastre. Dar numai prin câte am înșirat, oare nu am adus dovada câtă noutate și frumuseță se găsește în scrisul său cu privire la învierea Domnului? Oare nu sunt acestea temeiuri pentru a ne încredința că gândirea Paștelui este nesecată, că ea ne mână pentru a găsi alte și alte cugetări?

Și acestea sunt numai graiuri pe o cărare a gândirii; dar mintea poate porni și pe altă cărare, pentru a afla temeiuri de altă trăinicie și frumuseță. În adevăr, cele pomenite sunt privitoare numai la adevărul învierii, la fapta în sine, la cele ce s'au petrecut în ziua de Duminică dimineață. Dar ne putem gândi mai departe la laturea morală a faptului, la înnoirea sufletească pe care credința înviere a adus-o și o aduce. Una este a te închina ideii, a o privi în vrednicia ei filosofică, în însemnătatea ei numai ca gând și ca simțire; alta este însă a o vedea încheată în carne și oase, în Cel care a biruit moartea și trăiește.

Oare nu este aceasta o lature în care guști rodnicia Paștelui? Și încă se pot găsi altele și altele. Putem sta de vorbă despre însemnătatea sărbătorii pentru viața obștească, adică s'o vedem ca pârghie prin care ridicăm și întărim, veselim și umplem de fericire și nădejde viața multimilor. Iată 2000 de ani, și lumea se adună, se înalță și se ferește cu sărbătoarea aceasta, ca printr'un mijloc fără păreche de a gusta din adâncimile neperitoare ale vieții neamurilor.

Incheiere

Credem că am dovedit ce ne-am apucat a descoase în cele de mai sus. E neîndoielnic că Paștele este un cheag care, așternut pe sufletul nostru, îl face să se încălzească de vii simțiri, ba chiar să se aprindă și să ajungă la cele mai înalte trepte ale însuflețirii. De aceia să nu trecem ușor peste marea sărbătoare. Dacă vedem că neamuri întregi se mișcă pentru a o gusta, dacă în însuși poporul nostru vedem câtă dulceață aduce, să învățăm

lumea a nu se răzleți de ea, ci a o gusta în toată plinătatea și dulceața ei.

Paștele aduce trăinicie și bună așezare vieții omenești. Un fapt care dăinuiește în sânul ei de 2000 de ani, când atâtea se șterg și pier din mijlocul nostru de azi până mâine, — numai că are o putere neasemănată de a încleșta sufletele mulțimilor și a le închea în simțiri neperitoare. Atunci, dacă aceasta e puterea lui dovedită, cât temei avem noi de a-l tot propovedui și a încredința mulțimea că ea nu are alt mijloc mai bun de a lucra pentru îmbunătățirea ei decât a sta alipită de Domnul Hristos.

Ceice vor cuvânta creștinește în aceste zile vor avea în aceste cugetări aluatul cel mai temeinic pentru a îndemna pe credincioși să nu-și caute aiurea cărarea pentru pășirea lor în viață. Vorbe se găsesc multe, păreri pentru îndreptarea omului sunt puzderie și ele umplu lumea. Noi să arătăm că nu sunt altele care pot sta alătura de ce picură peste sufletele noastre din atârnarea de Domnul Hristos. Ba încă tot ce mai putem găsi noi ca gânduri sănătoase nu-și poate da roada deplină decât dacă le înfigem în rădăcina puternică a creștinătății. Domnul Hristos este temeiul binelui și al înuirii omului. De aceia pe el să-l avem la rădăcina tuturor silințelor noastre pentru a îndrepta și a înoui neamul!

Cuvintele „Hristos cel fără de moarte”, își capătă astfel un înțeles puternic și neperitor. Domnul nostru nu este numai celce a fost odată, ca atâția luceferi din trecutul omenirii, ci este faptul pe care-l întâlnești de față și prin care mii și mii de oameni și-au înzdrăvenit ființa lor. Au trăit cu el aievea și-l pot mărturisi ca atare.

Oare nu sunt acestea rodirile lui fără sfârșit în viață? Oare Paștele care ne înprospătează toate acestea nu este vremea care face inimile noastre să încolțească neîncetat spre viață veșnică? Iată-l atunci că el este pajiștea rodniciei și cu dreptate l-am putut înfățișa aici ca atare.

Arhim. SCRIBAN

Între Mănăstirea Neamțu și București

Înfăptuiri Patriarhale

Fără să micșorăm cu ceva însemnătatea daniilor și sprijinul moral pe care Domnitorii români le-au dat cu prisosință mănăstirii Neamțului, fără să subprețuim cu ceva fapta creștinească și românească a celor trei călugări: Pimen, Silvan și Sofronie, care la sfârșitul veacului al XIV-lea au înălțat acest sfânt locaș, socotim de a noastră datorie să susținem totdeauna, că în fruntea tuturor ostenitorilor trebuie să rânduim două nume deopotrivă de prețuite: *Starețul Paisie* și *Starețul Nicodim*.

Timp de 15 ani de zile (1779-1794) Paisie, împreună cu cei 350 de călugări sosiți dela Dragomirna și Secu, au stâmpărat setea și foamea de cele duhovnicești, răspândind în păturile largi ale poporului românesc de pretutindeni aurul sfintelor scripturi și gândul mântuitor și binefăcător al sfinților părinți, zămislit și luminat de cuvântul Dumnezeesc.

Ani dearândul s'a tradus, s'a tipărit și s'a răspândit cartea românească, iar această întreită lucrare este cunoscută de toți sub numele de *Curentul paisian*, curent cultural ce poartă numele întemeietorului său.

Datorită vitregiei vremurilor însă, prestigiul Neamțului a început să se împutineze. Despuiată de pădurile sale, de pășunile și de toate bunurile de odinioară, acest sfânt locaș, s'a găsit în imposibilitate să-și mai îndeplinească în timp rolul său de odinioară.

Crucile depe turla se strâmbaseră, toaca și clo-

potele erau plesnite, chiliile dărâmate, teascurile prădate, cartea suprimată, mila creștină adormită.

În această stare jalnică se prezenta mănăstirea Neamțului, atunci când după vrerea Dumnezească și iarăși după vremuri, i-a fost rânduit un stareț nou, Nicodim, fostul episcop al Hușului și arhiepiscop al Chișinăului, iar după aceea Mitropolit al Moldovei, iar acum Patriarh al României întregite.

Cel ce se ostenește în zilele noastre să meargă până la Sf. Mănăstire a Neamțului, are prilejul să vadă cu ochii săi proprii: patru sfinte locașuri reparate, înfrumusețate; un muzeu bisericesc cu obiecte de mare preț; o bibliotecă cu mii de volume și manuscrise de valoare incalculabilă; o tipografie bisericească, chilii cu două etaje bine orânduite și minunat întreținute, masă obștească cu patru sute de frați călugări, fonduri de sute de mii de lei pentru tipărituri și ajutorarea celor săraci, școală model de cântăreți bisericești, zeci de hectare întregi cultivate cu legume și pomi fructiferi, fabrică pentru industrializarea lemnului, păduri și pășuni întinse, într'un cuvânt lucruri foarte bune și minunate, ieșite din rodul celor 14.500 Ha. de pământ, pe care mănăstirea le-a redobândit numai prin străduința neadormită și râvna neîntrecută a starețului-episcop Nicodim.

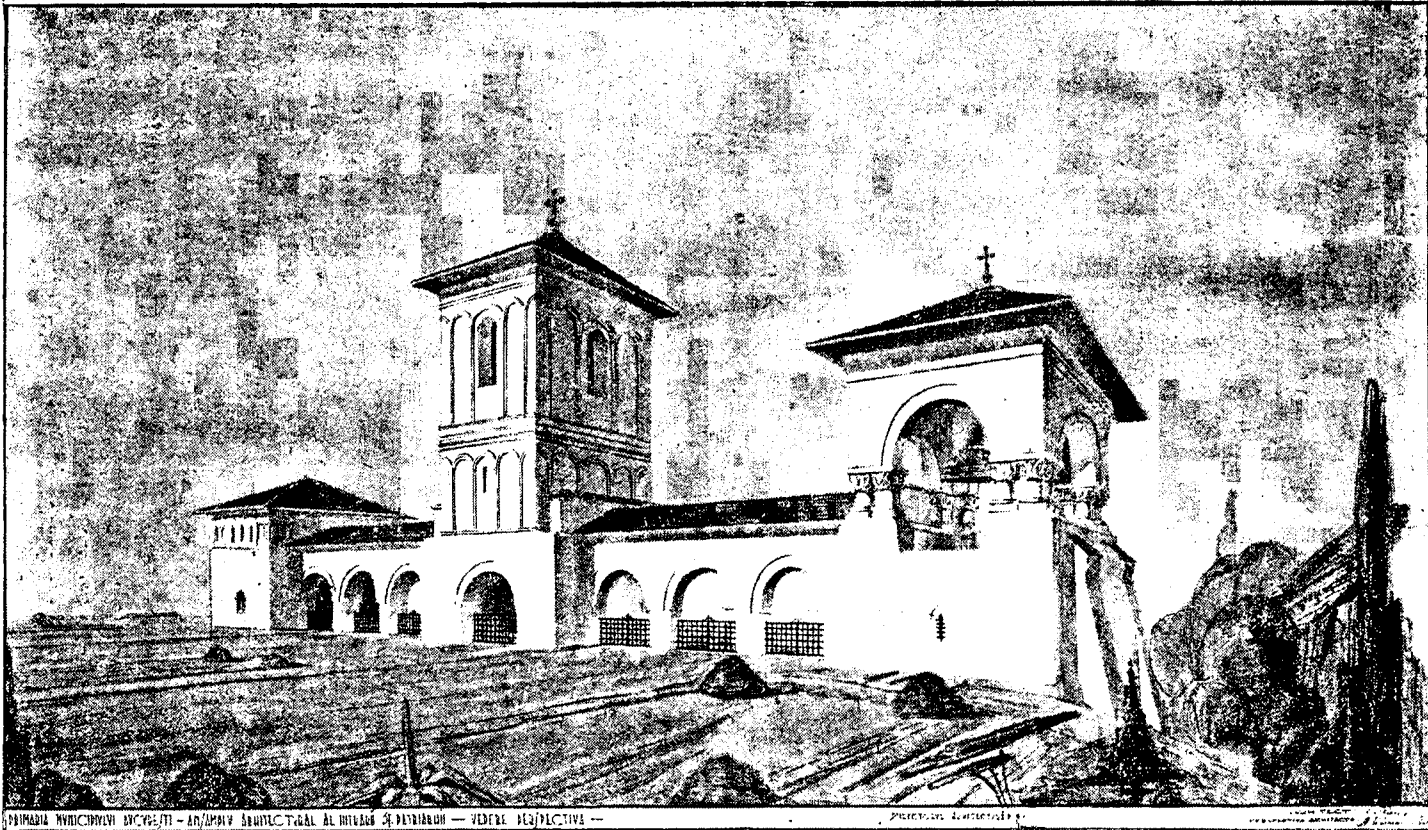
Inmărmuriți în fața unor atât de numeroase roade ale Duhului, ne-am îngăduit să întrebăm pe Înalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim, asupra mijloacelor de care s'a folosit pentru a ajunge la înfăptuiri atât de importante.

Am fost fericiți să căpătăm un hotărîtor răspuns pentru toate înfăptuirile mari, înfăptuiri, ce privesc toate interesele obștești.

„Înainte de toate,—ne-a declarat Înalt Prea Sfințitul, — am încercat o sete cumplită pentru dreptatea strigătoare la cer a acestei mănăstiri.

Fericiți cei ce flămânzesc, și însetoșează de dreptate, că aceia se vor sătura.

Pentru a-mi stămpăra setea și foamea mea, am început „să cer“ să caut și „să bat“ la poarta diferitelor inimi omenești. Am avut norocul să dau peste

Paradisul destinat pregătirii Sf. Mare Mir și turnurile clopotelor Sf. Patriarhii.

inimi înțeleghătoare, bune, cinstite și drepte, prin care Dumnezeu a hotărât să se împlinească graiul său: „Cereți și vi se va da, căutați și veți afla, bateți și vi se va deschide“. (Matei 26, 41)“.

Insufletit de dorința unanimă a Țării, copleșit de dragostea și încrederea din belșug revărsată de Majestatea Sa Regele Carol al II-lea al României, Inalt Prea Sfințitul Mitropolit al Moldovei, a primit cărja Patriarhicească și a acceptat să lucreze tot fără preget și mai departe într'o grădină însă și într'un ogor cu mult mai întinse de cât cea de până atunci.

Fie-ne îngăduit dar, să anticipăm, că minunile Lavrei Neamțului, se vor repeta acum în Patriarhat într'o formă și mai strălucită și în proporții uriașe.

Ne-a fost dat să constatăm, că inima iubitoare a Prea Fericitului nostru Patriarh însetează, flămânzește și mâneacă neostenit după drepturile și prestigiul Bisericii străbune; iar meșteșugul și iscusința de a cere, de a căuta și de a bate la poarta inimei omenesti, este acum mai pronunțată decât oricând.

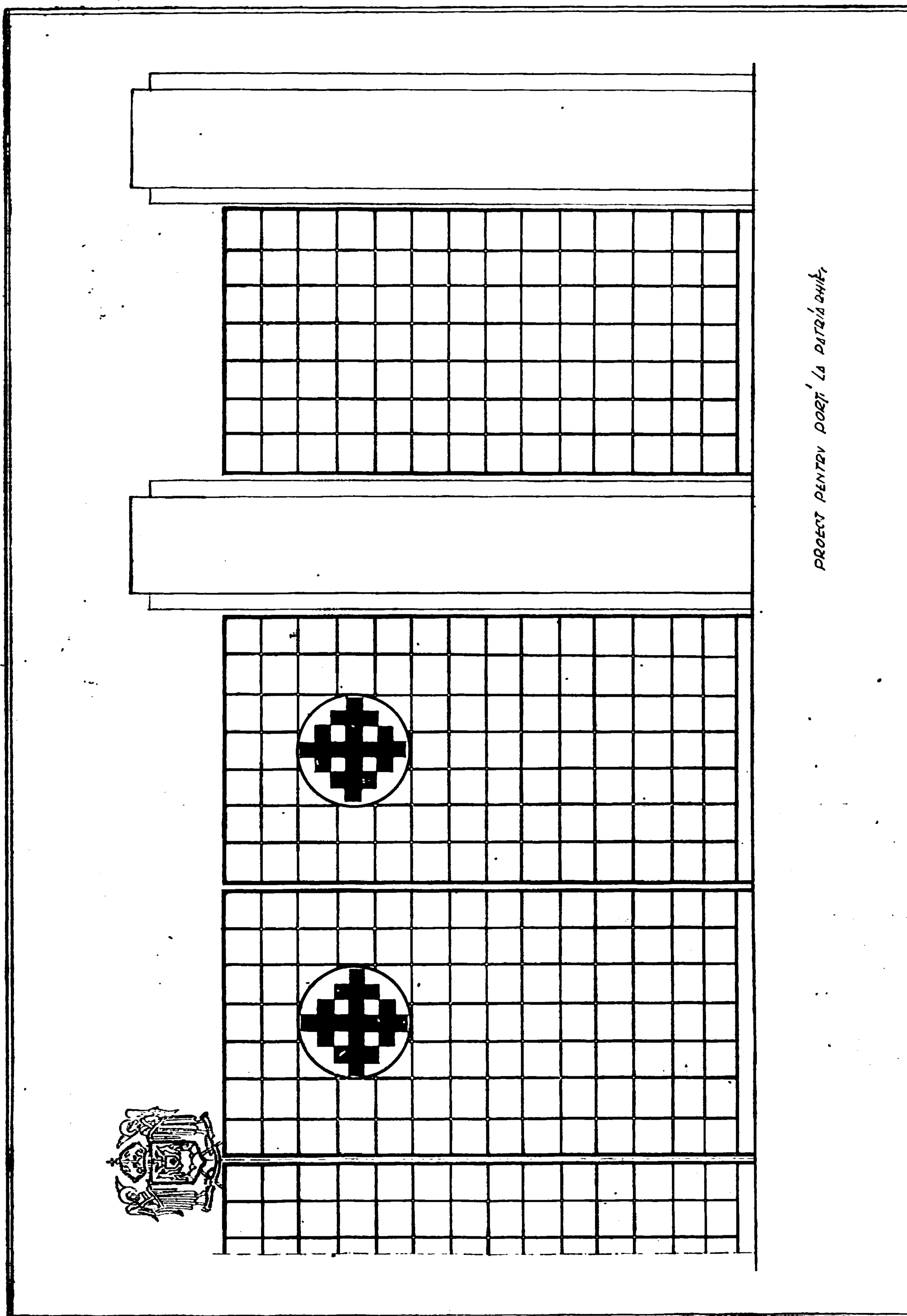
Dovada, înțelegerea ce-a găsit-o în inima Marelui creștin și român a Generalului Victor Dombrovski, Primarul General al Capitalei, a cărei poartă i-a fost mărinimos și larg deschisă, fără judecată și fără gâlceavă, cu tot planul de realizări, fundamentale din Dealul Sfintei Patriarhii.

În scurt timp acest deal, lipsit la venirea sa ca Patriarh până și de împrejmuirea-i firească, va avea o nouă și vrednică înfățișare.

Din strada 11 Iunie, se va deschide cale largă până în Str. Enăchiță Văcărescu și până în Piața Bibescu. Pe aicea va fi intrarea deputaților în Parlament. Cealaltă intrare de până acum, principală, va fi rezervată în mod deosebit intrărilor și ieșirilor M. S. Sale Regelui și Inalt Prea Sfințitului Patriarh al României.

În vecinătatea lui 11 Iunie și pe o bună parte din Str. Nouă, se vor zidi clădiri noi trebuincioase Bisericii: Cancelarii, tipografie, fabrică de lumânări, încăperi pentru expoziția produselor mănăstirești, locuință pentru personalul administrativ și bisericesc,

magazine și ateliere de confecționat vestminte și fabricat odoare bisericesti, etc., etc.

In colțul rezultat din întâlnirea B-dului Regina Maria cu 11 Iunie, va fi rânduită o intrare monumen-

tală, cu emblema Patriarhală, intrare vrednică de Patriarhia Română.

În scopul realizării celor de mai sus, s'au și prevăzut de către Primărie, sumele respective, iarăși prin bunăvoința și înțelegerea a toate a aceluiași Domn Primar General al Capitalei, Victor Dombrovschi, astfel că odată cu ivirea razelor proaspete de primăvară, vom avea prilejul să vedem pe părintele Patriarh Nicodim, înflorind și întinerind numai la gândul, că un colțișor din minunatul Neamț, a fost strămutat și aicea în Dealul Mitropoliei din București.

Pentru moment, ne-am îngăduit să subliniem numai un fragment din complexul de îndeletniciri ale Inalt Prea Sfințitului nostru Patriarh.

Făgăduim cu a doua ocazie însă, să revenim cu o înșiruire mai complectă de activități.

Până atunci ținem să constatăm câteva lucruri importante, sortite să întărească nădejdea, să cucească bunăvoința și să sporească însufletirea la o colaborare în faptă la lucrul cel bun:

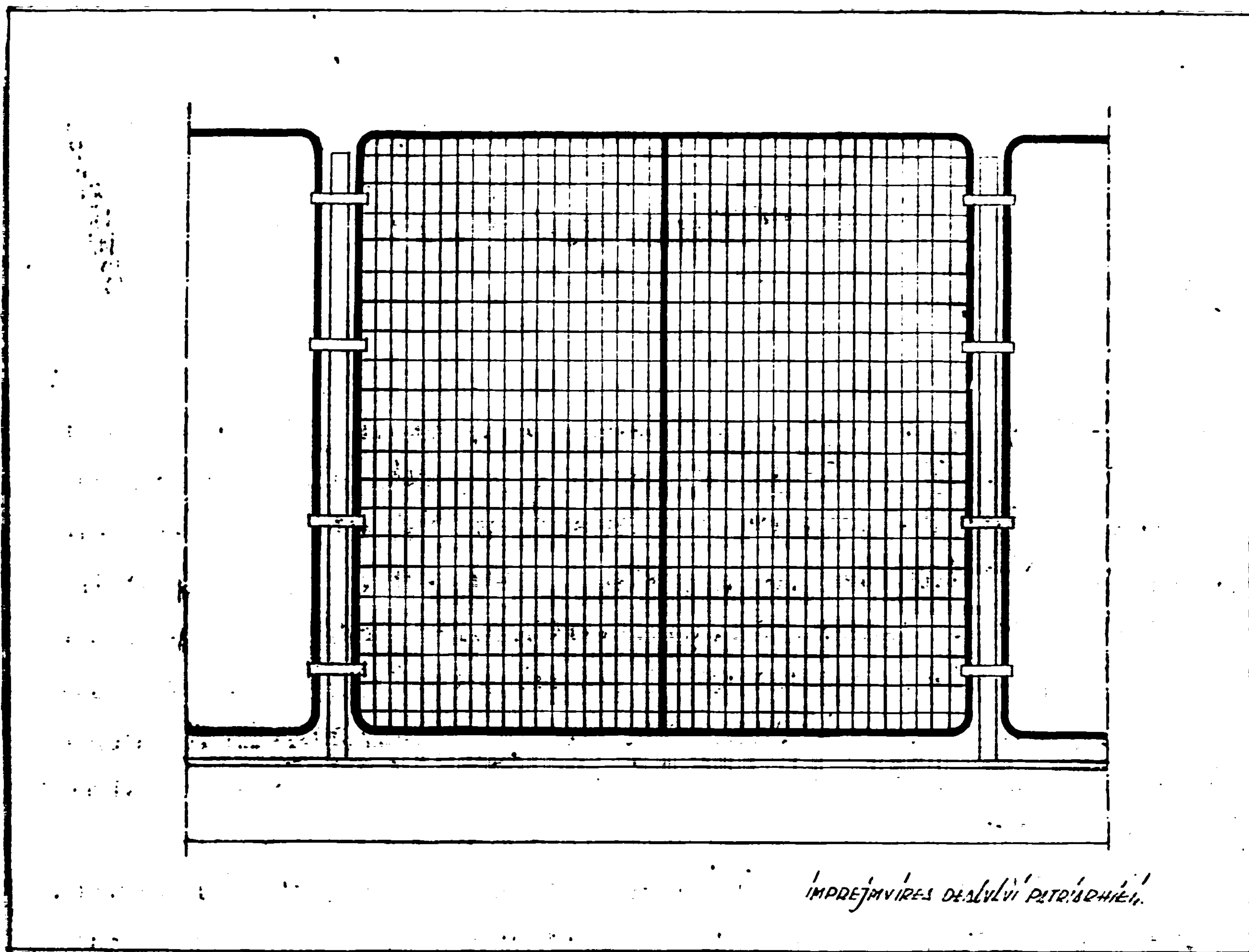
1. Patriarhul nostru cunoaște, însetează și flămânzește, după toate problemele obștești și bisericesti.

2. Patriarhul Nicodim, ca un adânc cunoscător al sfintelor scripturi și sfintelor tradiții, înțelege să se folosească numai de aceste mijloace evanghelice, singurele indicate să chezășuească o zidire trainică în cele duhovnicești.

3. Prin pilda arătată de Inalt Prea Sfințitul nostru Patriarh Nicodim, ne va fi dată putința cât de curând, să ne vedem lecuiți de ciurma economică ce se cuibărise și în ogorul nostru bisericesc, prin aducerea aminte de fiecare zi, că din tot ce inventariem sub numele de bunuri mișcătoare sau nemișcătoare, nimic din toate aceste bunuri, nu merită vreo atențiune ori-cât de mică, dacă ele toate la un loc nu sunt puse în slujba sufletului: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?*

4. Între Neamț și București, există acum o legătură strânsă. Tot ceea ce s'a construit și sădit la

Neamț, cu atâta evlavie și râvnă, va fi răsădit și sporit cu mult mai mult în Dealul Sfintei Patriarhii, deal, pe care de astăzi înainte, noi cu toții îl vom urca cu

Un panou al gardului înconjurător care se lucrează.

mai multă dragoste, cu plăcere, cu evlavie și cu adâncă recunoștință, pentru tot ceea ce Patriarhul nostru, vrea, știe, și poate să înfăptuească.

† GALACTION SILISTREANU
Vicarul Episcopiei Tomisului

Prețuirea predicii

I

Predica este prețuită pe măsura prețuirii pe care i-o dă predicatorul. Mai înainte de a fi apreciată de ascultători, ea trebuie să fie gustată cu o deosebită plăcere sufletească de către predicator. În chip firesc, acel care o vede sclipind în taina izvorului ei, e însuși vorbitorul. El e acel care-i dă avântul frumoaselor sboruri sufletești. Totul depinde de forța tainei sufletești pe care o pune predicatorul în urzeala frumoasei vorbiri care va fi admirată, sau în caz contrar disprețuită chiar.

Niciodată să nu ne întemeem pricina nepredicării noastre pe aceea că lumea nu prețuește predica. Mai întâi și întâi, noi lucrăm prin predici pentru Domnul. Și însuși Dumnezeu ne-a spus: „Mergeți în toată lumea și propoveduiți Evanghelia la toată făptura... pentru ca cei ce vor crede și se vor boteza să se mântuiască, iar cei ce nu vor crede se vor osândi :“ (Marcu XVI 15—16).

Iată prin urmare, cum îndemnul predicării noastre, e porunca dumnezeiască. Și această poruncă împlinită e însăși rațiunea chemării noastre pe acest pământ, de ucenici ai Domnului. Rămâne acum, ca fiecare să aleagă în a asculta de acest îndemn al Domnului nostru Iisus Hristos, ori de îndemnul pe care-l formulează absența noastră dela datorie.

Izvorul predicii noastre bogate, e în dragostea față de Dumnezeu și în iubirea pe care trebuie să o avem față de oameni. Să iubim ca niște fii pe Părintele nostru din Ceruri împlinindu-i voia izbăvirei omenirii, și să avem dragoste, frățească de omenirea care ne înconjoară pentru a-i aduce un cât mai mare spor de bine și fericire. Din adâncurile bo-

gate ale acestor două iubiri izvorăște predica prețuită mai întâi de predicator, și apoi de cei cari o ascultă.

Rolul profetic pe care îl are predicatorul, deasemenea face ca ochii și sufletul predicatorului să scânteze de dragostea cea mare pe care trebuie să o aibă față de predică. Ce chemare mai sfântă poate să aibă un muritor, decât aceea de a vorbi nu în numele unui puternic al zilei, și nu în numele împăratului celui mai strălucit al vreunui veac, ci în numele Creatorului, în numele împăratului tuturor veacurilor dela care așteptăm toată bucuria acestei vieți și a celei care va să vină. Căci după cum spune Sf. Apostol Pavel: „Noi suntem solii, trimiși în numele lui Hristos și vă îndemnăm în numele lui Hristos, ca și cum însuși Dumnezeu v'ar îndemna: împăcați-vă cu Dumnezeu”. (II Corint. V 20). Predicatorul e chemat și el să îplinească în măsura puterilor omenești și a dăruirii pe care i-o dă însuși Dumnezeu, ceva din chemarea pe care a avut-o însuși Domnul nostru Iisus Hristos. El propoveduiește ceea ce a propovăduit însuși Mântuitorul.

Și, însfârșit, ce chemări mai puternice pot fi pe acest pământ, decât acele cari prin propoveduirea lor, prefac sufletele învechite în patimi, în „o făptură nouă”, după cum spune Sf. Apostol Pavel. Prin lumina predicii creștine, se înlătură întunericul, și se aprinde rugul celor mai sfinte și înalte jertfiri cari deschid orizonturi îndepărtate până în împărăția veacurilor fără de sfârșit. Predica, pentru acei cari o ascultă, e temei de adevăr neclintit, de viață nouă pentru individ și popoare. Ea e începutul căiei celei fericite...

Proba valorii pe care o înfățișează predica, o putem vedea încă dela începutul creștinismului și în tot lungul șir al istoriei până în zilele noastre. Prin predică s'au convertit la creștinism toate popoarele din trecut și tot prin predică se vor încreștina și în viitor. Credința creștină se dobândește prin auzire, cum spune Sf. Apostol Pavel. Și în acelaș timp, se îmbrățișează cu tot sufletul prin convingere. Creștinismul în cea mai mare parte e o învățătură pe care trebuie să ți-o însușești. Și pentru a câștiga dela alte credințe pe oameni, apoi își poate oricine închipui, cu câtă căldură sufletească se cere ca să înfățișezi noul crez de viață, care vroiești să-l altoiești în trunchiul atâtor tradiții. Predicatorii misionari au fost acei cari prin convingerea și înflăcărarea cu care au

înfățișat creștinismul, au vrăjit sufletește până și pe persecutorii credinței lor.

Și acum, de căutăm să vedem cât de mult sunt trăite adevărurile credinței de creștini, o putem vedea, observând cât e de prețuită predica de preot, și apoi de ascultători. Progresul în viața creștină e în cea mai strânsă legătură cu râvna predicatorilor de a cuvânta, și cu a credincioșilor de a căuta să asculte predica — cu dorința de a căuta să trăiască în întregime crezul cel luminat al vieții creștinești.

II

Pentru a se face însă prețuită predica și de alții, aproape în întregime, totul depinde de predicator. El este acela care în chip firesc crează această ramură a oratoriei. El se înfățișează cu acest ospăț pe care îl pregătește și-l face cât mai plăcut. Ascultătorii nu sunt de cât niște invitați cari să se înfrupte din cele ce le dai. De vor fugi, și altă dată nu vor mai veni, pricina în cel mai bun caz trebuie împărțită între predicator și ascultător.

Predicatorul are toate temeurile de a face iubită și prețuită predica. Mai întâi propoveduește cu autoritate învățătura lui Dumnezeu. Nu vestește spusele vre unui om oarecare, chiar și filosof. Adevărurile filosofice sunt niște frământări ale rațiunii foarte schimbăcioase, cari nu pot da temei de maiestate, de siguranță și de încredere. Pe când adevărurile credinței, după cum spune proorocul Isaia, sunt atât de deosebite de cele omenești: „Cât sunt de sus cerurile față de pământ, atât de sus sunt căile Mele față de căile voastre și gândurile Mele față de gândurile voastre“. (Isaia 55₉.) Iar în ceea ce este frumusețea adevărilor, nu-mi pot închipui că poate să existe o frumusețe mai strălucitoare decât acel care este însuși izvorul tuturor frumuseților. Și pe când toate programele de viață omenești făurite de oameni s'au aruncat la arhivă cu tristele lor experiențe, iată că cel mai înțelept și cel mai fericit program s'a dovedit a fi tot acel creștin. Apoi pildele nenumărate cari strălucesc în galeria istoriei omenești, au fost înălțate pe aceste trepte ale cinstirii, datorită faptului că au trăit cu însuflețire viața creștină. Sfinții, pentru predicatori, sunt

cele mai puternice coloane de tărie și frumuseță morală. Viața lor e o predică; dar fără predică, nu ar fi fost sfinți. Iată cât de strânsă e legătura dintre predică și sfinți.

Dar în acelaș timp, foarte mulți sfinți ne sunt și pilde de o înaltă oratorie. Ei au ajuns prin arta lor, ba au și întrecut cu mult prin cugetările lor creștinești, pe cei mai străluciți oratori ai lumii. Predicile Sf. Vasile cel Mare, ale Sf. Ioan Gurădeaur și ale altor sfinți, stau în fruntea tuturor antologiilor de seamă ale marilor cuvântători ai omenirii. Geniul lor personal, viața lor curată, le-a deschis ferestre de lumină către cele mai înalte orizonturi de cugetare și frumuseți de expunere...

Din toate aceste temeuri expuse de noi, și încă din altele cari s'ar mai putea adăuga, se poate vedea cât de mari posibilități i se dau predicatorului creștin, pentru a face ca predica să fie prețuită. Viața curată și pilduitoare a predicatorului îi dă, în oficiul de propoveduitor, un prestigiu neînchipuit de mare. Iar lumina crezului creștin, care-i luminează mai întâi taina sufletului său, îi va da argumente de cugetare și râvnă apostolică, cari vor înveșmânta cu ușurință orice suflet omenesc, robit cine știe căror gânduri greșite, ori unei vieți pline de păcate. Și prin aceasta se ajunge la cea mai mare prețuire care se poate aduce predicei, și anume la aceea a trăirii de către ascultători a adevărilor propoveduite de predicatori.

III

Temeiurile însă de prețuire ale predicei, predicatorul le are cu deosebire în faptul că Dumnezeu însuși prețuește predica. Și apoi, de ne este îngăduit să adăugăm la acest temei și prețuirea de care s'a bucurat predica la Sf. Părinți și la creștinii din cursul tuturor veacurilor și acelor de astăzi.

Cel dintâi predicator al adevărilor revelate a fost însuși Dumnezeu. Iar partea cea dintâi, și cea mai mare în opera de răscumpărare a Domnului nostru Iisus Hristos, a fost predica. Misionarul propoveduirilor sfinte mai întâi e însuși Mântuitorul. Mulțimile îl îmbulzeau, pentru a-i asculta învățătura sa cea sfântă, pentru că „vorbea ca cel ce avea putere”. El este acel cari îi pregătește și apoi îi trimite la

propoveduire pe cei doisprezece apostoli și pe cei 70 de ucenici. Dar pentru a se vedea câtă prețuire dădea adevărilor pe care le-a propoveduit, nu ar fi să pomenim decât de rugăciunea pe care o face însuși Domnul nostru Iisus Hristos către Dumnezeu Tatăl: „Sfințește-i cu adevărul Tău: cuvântul Tău este adevăr. Precum M'ai trimis Tu pe Mine în lume, așa i-am trimis și eu pe ei în lume, și pentru ei mă sfințesc pe Mine însumi, ca și ei să fie sfințiți prin adevăr. Și nu numai pentru aceștia mă rog ci și pentru cei ce vor crede în Mine prin cuvântul lor”... (Ioan XVII 17-20).

În ceea ce privește prețuirea pe care o au Sfinții Părinți față de predică, n'ar fi să pomenesc decât de faptul că atâta au iubit predica, încât viața lor a ajuns să fie o predică. Sfâșietoarea muștrare a Sf. Apostol Pavel, care-i stătea veșnic înaintea vieții sale apostolice — „vai de mine de nu voi vesti Evanghelia“¹⁾, a fost pentru Sfinți îndemnul de orice clipă de a vesti credința creștină pentru toate sufletele eroice ale creștinismului. Și această înaltă datorie de a fi cineva împreună propoveditor al învățaturii sfinte cu Domnul nostru Iisus Hristos, atâta râvnă sfântă au revărsat în sufletele ierarhilor, a preoților și a tuturor predicatorilor creștini, încât ei nu cruțau în a spune adevărul înfruntând chiar pe împărații și împărătesele păgâne. Ei propoveduiau cu riscul vieții lor, bine știind că de vor fi aflați, vor fi schingiuiți ca niște propoveditori ai unei credinți neîngăduite de statul păgân. Căci după spusa Sf. Apostol Pavel „noi cei vii suntem neconținut gata de moarte pentru Iisus, ca viața lui Iisus să se arate în trupul nostru cel muritor.... pentru că Dumnezeu care a poruncit luminii să strălucească în mijlocul întunecării, a luminat inimile noastre, ca să strălucească cunoștința slavei lui Dumnezeu în fața lui Iisus Hristos“. (II Corint. IV 11 și 6).

Și acum, de am căuta să înfățișăm cât de mult este prețuită de ascultători o astfel de predică, prețuită de însuși Dumnezeu și de Sfinții Părinți, ar trebui să arătăm întregul temei al progresului acestei vieți. Întreaga omenire care s'a creștinat în cursul tuturor veacurilor și s'a înveșmântat cu o viață strălucită de sfințenie, a fost convinsă și îndemnată spre acest progres de propoveduirea creștină. De nu ar fi

1) I Corint. IX 16.

ascultat și nu ar fi avut această râvnă de ascultare, desigur că nu ar fi avut de unde se convinge, și de a-și însuși acest tezaur al credinței creștinești. Și tot predica a fost aceea care în cursul veacurilor a determinat revărsări deosebit de puternice ale vieții popoarelor în curentul marilor prefaceri. N'ar fi să amintim decât de acele cruciade ale evului mediu, care au înarmat tot occidentul pentru a apăra Locurile Sfinte. Atunci nu era nici temeiul îndemnului scris, și nici un alt mijloc de convingere nu puteau fi folosit, decât acel al predicii... Dar și în timpul nostru, marii predicatori ai credinței creștine, din Răsărit și din Apus, oridecâteori au apărut au fost ascultați de mii și zeci de mii de credincioși. Iar predicile distinșilor noștri predicatori, totdeauna sunt pomenite cu mare prețuire. Și pentru a se vedea cât de mult e prețuită de ascultători și astăzi predica, voi da în cele ce urmează, o adresă pe care a făcut-o Societatea de Radio din București, I. P. S. Patriarh Nicodim :

Nr. 19, 6-III-1940.

SANCTITATE,

Suntem fericiți, și noi, și obștea ascultătorilor creștini, pentru că mulțămită înaltei înțelegeri a Sanctității Voastre, putem transmite în fiecare Duminică serviciul religios, în întregime.

Apusul transmite liturghia întreagă de la începutul Radiodifuziunii în lume, dar, nu numai liturghia, ci și predicile legate de spiritul și cuvântul cărții sfinte.

Difuzarea Liturghiei și a predicei se face pe undele nevăzute, care, ale lui Dumnezeu sunt. Această difuzare nu turbură cu nimic tainele și slujba bisericască.

Sunt mii de oameni cari, din pricini binecuvântate, rămân acasă. De ce cuvântul predicei și al ritualului liturgic să nu fie ascultat și de aceștia în fiecare Duminică?

Ne plecăm în fața înțelepteii hotărâri a Sanctității Voastre și mărturisim înalta bucurie a noastră și pentru transmisiunea predicilor duminicale.

Amvonul trebuie să fie pretutindeni catedra religiei

active, polul de magnetizare a lumii. Din el trebuie să se reverse forța și lumina creștinismului.

Lumea de mult așteaptă predici cari să fie flacări, cutremurări, strigăte ale inimei și credinței.

Omul din popor vine astăzi la biserică pentru ceia ce nu înțelege încă și nici nu știe bine. Mâine va veni pentru învățăturile religioase, dacă grăbim cu râvna stăruitoare de adevărați misionari creștini, cuvântul cald al predicii religioase și dacă cei ce urcă amvonul nu se vor pierde în norii abstracțiunilor, ci vor rămânea pe pământ pentru ridicarea omului din negură și din greșală.

Orice biserică e vie prin fiorul pe care cuvântătorii bisericii știu să-l treacă prin sufletul mulțimii îndoite.

Prestigiul atâtor biserici s'a refăcut prin predici.

Marii predicatori au determinat reformele și renașterile.

Bucuria noastră este că ajutăm amvonul ortodoxiei române să se auză pretutindeni și nu numai pentru cei îngrădiți între hotarele politice ale țării, dar până la limita unde și pentru toată umanitatea". . . . .

Ai Sanctității Voastre smeriți credincioși.

(ss) Dan Sărățeanu

(ss) G. D. Mugur

Din aceasta se poate vedea cât de mult este prețuită predica de către I. P. S. Patriarh Nicodim, care a orânduit ca să se transmită la radio—în Duminicile din Postul Mare, la fiecare Sf. Liturghie și predica, și în al doilea rând, din această adresă vedem prețuirea cea mare de care se bucură predica în sufletele alese ale credincioșilor Bisericii Ortodoxe.

Într'adevăr, predica este prețuită de toți, însă mai întâi ea trebuie prețuită de predicator care va câștiga la această prețuire până și pe acei cari n'o prețuesc, pentru că n'au cunoscut-o.

Protos. VASILE VASILACHE

Desmățul scrisului și creștinismul

I.

A îngloba scrierile (și în genere tipăriturile) antireligioase — și în deosebi pe cele anticreștine — în cortegiul atât de bogat și de pompos al pornografiei — iată o încercare ce s'ar părea, mai cu seamă celor vinovați de astfel de lunecări regretabile, de o îndrăsneală ne mai întâlnită. Și totuși lucrurile stau *numai* așa. Se va constata — din nefericire — mai cu deosebire aici — absența totală a unei legiuri europene, care să se fi gândit să îngrădească (după cuviință) spiritul de religiozitate al popoarelor — deși, cu toată libertatea cultului, fiecare din acestea continuă în mod conștient să considere, dintre religiuni, pe una sau două dominante sau privilegiate. S'ar părea că și de astă dată — marea lipsă își are, până la un punct, explicația în multiplicitatea de interese religioase și antireligioase, cum și în omnipotența unor asociațiuni secrete, încă în mare vază în unele colțuri ale acestei bătrâne Europe, atât de frământată din punct de vedere spiritual.

Faptul că loviturile cele mai crâncene au fost primite de creștinismul fragmentat și sdruncinat de atâți pescuitori în apă turbure, e încă o dovadă sigură, că nu din partea închinătorilor acestei religiuni a fost pornită fărâmițarea. E un indiciu simptomatic dela care — dacă s'ar lua vreo inițiativă administrativă — trebuie să înceapă îndreptarea și care lămurește deplin măsura premierului italian — *de a anula toate acele ligi și asociațiuni secrete cu vădite substraturi mistice.*

Prin urmare faptul e acesta: Biserica, această fundamentală instituțiune publică, această coloană de granit a sufletului omenesc e lăsată, — deocamdată — la discreția publiciștilor și artiștilor de toată seama. Ea poate fi prezentată oricum, poate fi înjosită și ironizată în toate felurile — atât în fondul ei intim și inalienabil, cât și în formele ei de manifestare în practicile și în slujitorii ei, care apar în public în prezentări uneori puțin

onorabile, e lăsată să se apere singură cu mijloacele care-i stau la dispoziție, și care — tocmai de aceea — nu-s nici practice, nici sigure, nici efective. De aici acele interdicții pe care din când în când — le pronunță ea, acele condamnări fără recurs cu care lovește, uneori, cutare sau cutare producție literară sau artistică.

Toate aceste măsuri au — în primul loc — cusurul relativității. Astfel, într'un orășel de provincie, un nud expus privirilor publice ultragiază morala și e ars în piață, de preoți, în timp ce, în Capitală, astfel de priveliști sunt prea obicinuite. Din expoziții năvălesc pe stradă, în vitrinele librăriilor, ba chiar prin albume și periodice, prin unele manuale și constituiesc hrana artistică a tuturor snobilor dintr'o numită protipendadă.

De-aici nevoia unei generalizări a unor măsuri egale și absolute, care urmează să aplice *aceleași* autorități *aceleași* măsuri în *toate* cazurile asemănătoare.

Pentru aceasta ar trebui însă să ne întoarcem la o lege mai veche, la legea franceză din 1819 (prin urmare cu un veac și ceva în urmă) — după care ¹: «Delictul de vătămare a moralei publice și religioase — nu acela de vătămare a bunelor moravuri — presupune un atac formal în termeni vătămători, la morala pe care conștiința și religiunea o relevă la toate popoarele».

Fără îndoială că ne va fi atât de greu s'o facem nouă, celor de azi, cari — fără să ținem seamă de experiența trecutului — continuăm să ne lăsăm împinși de fără-frâul unui modernism inaccesibil — în mod firesc — tocmai generației noastre.

Pentru a o putea înfăptui, însă, trebuie să pornim dela convingerea că *astfel de scrieri pot primi aceeași calificare*, tocmai pentru că prezintă exact *aceleași* gravitate, ca și alcătuirile literare în deobște recunoscute imorale și senzaționale. Este tocmai tema ce voiesc să discut în cele ce urmează.

II.

Pornesc dela a socoti imoral tot ceea ce — intenționat — contribuie la frângerea solidarității naționale, la învrăjbirea cetățenilor aceluiași teritoriu, la desmembrarea și desbinarea mădurelor unei societăți organizate. E vorba — prin urmare —

1) Paul Nourisson, *Etude sur la répression des outrages aux bonnes moeurs*, Paris, 1905.

de așa-numiții pescuitori în apă turbure, precursori (în cea mai mare parte, de lege) ai destrămării popoarelor, pregătitori oculti ai unor schimbări de pe urma căreia — fără îndoială — ei, cei dintâi ar urma să câștige. E caracteristic faptul că majoritatea acestor turburători n'au nimic comun cu creștinismul și că — deși lipsiți complet de o pregătire teologică specială — ei nu se feresc să discute și să limpezească, să se pasioneze și să dea directive, să corecteze și să modifice chiar (constituindu-se într'un fel de Sinod al Sinedriului) principiile de bază și normele călăuzitoare, ale unei religii, de care, fără să o fi practicat, s'au arătat nemulțumiți. Firește că — pentru un moment nu mă interesează decât acești reformatori nepoftiți, publiciștii cari — pe prea îngăduitoarea cale a scrisului în aparență literar sau ideologic, caută să creieze diversiuni, provocând fracțiuni teiste, ateiste sau numai mistice — în măsură să sape cele mai adânci prăpastii și să întreție cele mai acute învrăjbi. Convinși de rostul adagiului: «divide et impera!» acești apostoli improvizați ai unor credințe destinate să dăuneze, să vicieze organismul public, conduc — cu o abilitate diabolică — cea mai deșăntată propagandă — necinstită și imorală, inumană și anti-creștină.

Iată câteva cazuri concrete — întâlnite în unele periodice:

Mă gândesc — scriind cele de față — în primul rând, la scriitorul F. Aderca (Adelstein) din a cărui pană, la toate sărbătorile strict creștinești, curgeau — până mai eri — pagini întregi de proză încâlcită, în cuprinsul căreia era pusă în discuțiune personalitatea Mântuitorului și substanța adevărilor creștine. Iată un fragment ² în care, explicând «glumeț» creștinismul, îl caracterizează astfel: «un mic capital evreesc, care, ajutat de împrejurări, a devenit avere fabuloasă, ca de atâtea ori atâtea întreprinderi evreești». Este — de sigur — o lipsă completă de decență la acest interpelator, răstălmăcitor ironist al creștinismului (și câți vor mai fi ca el?) cari dacă n'ar fi având alte daruri — sunt înzestrați cu prisosință cu acela de a coborî ideile și concepțiile cele mai înalte, de a le ironiza și bagateliza. Mai grav e faptul că tuturor acestor răsvrătitori de suflete li se pun mereu la dispoziție, printr'un fel de orbire estetică religioasă, coloane și pagini în cunoscute periodice creștine — tocmai în zilele sfinte de reculegere și de adâncire a tuturor marilor fapte care au dat acea aureolă dumnezească

---

2) In «Vremea» de Crăciun, 1933.

nouei religii. În felul acesta se îngăduie să pășească, în casa credinței noastre, nu numai unor nechemăți, dar de-a-dreptul unor elemente stricătoare — cari nu-s în stare nici să dea do- vada celei mai comune bunecuviințe.

Sunt constatări care indignează și care au contribuit la intensificarea unor anumite curente politice.

Alt caz este acela al publicistului Blazian H. (Israilovici), care vorbea, cândva, despre bieteile noastre monastiri. Cazul a fost semnalat de ziarul «Universul»³, care încheia astfel: «Atâta ne-a mai rămas: religia. Și pe asta vor s'o sfârtice ne- chemații și pripășiții?».

Faptul a fost confirmat — de altfel, — chiar de un evreu. A făcut-o profesorul Manfred Reifer, «fost deputat și conducă- tor al comunității evreești sioniste din Bucovina», prin «Allge- meine Zeitung» din Cernăuți, arătând toate urmările acestui primejdios amestec. Iată un fragment⁴: «Noi ne jucăm cu cele mai sfinte lucruri ale poporului german și — uneori — ne batem chiar joc de ceea ce era mai sfânt pentru întreaga națiune». Și domnia-sa citează un caz tipic: «Desenatorul George Grosz târa în noroiu întreg poporul german prin (tabloul) «Ecce Homo» al său, neoprindu-se nici în fața Dumnezeuului german». E un adevărat strigăt de alarmă care arată cât de departe s'a mers, dacă s'au revoltat până și evreii. S'a urmărit — prin scris și graiu — distrugerea acelei uriașe forțe de iubire univer- sală — creștinismul.

Alt caz — tot atât de elocvent e acela al publicistului evreu R. Wurmbrand, «secretarul secției pentru România a vestitei Asociații pentru misiune către evrei a Bisericii Angliei» care scrie respicat⁵: «Trebue să recunoaștem franc: da, am gre- șit; am păcătuit greu». Și păcatul e cu atât mai mare, cu cât e atribuit întregii evreimi de astăzi care — prin scris și fapt — continuă să se considere «poporul ales».

Nu uit faptul și mai semnificativ că unii scriitori neche- mați au avut chiar curajul (și naivitatea) să-și prezinte ostene- lile drept îngrădiri ale unui sistem religios — cu atât mai pri- mejdios, cu cât e îmbrăcat în haina sclipitoare a unor practice în aparență atrăgătoare. Mă gândesc la acel «Amant al Doam-

3) În «Universul» dela 1: XI. 1935.

4) Reprodus în toate ziarele creștine, 1935.

5) În «Fântâna Darurilor» — București. An. XI, Nr. 14 și celelalte (— 21).

nei Chatterley» — tradus de același Aderca — care, prin gura eroinei, ne recomandă cu toată căldura un nou cult — acela al trupului: «Prefer corpul. Cred că viața trupului e o realitate mai mare decât viața spiritului, cu condiția ca trupul să fie în totul treaz la viață». Ni se recomandă (eu câtă bunăvoință!) în felul acesta, o nouă religie — vai! — atât de comodă și de josnică: cultul trupului și completa înțelegere a sexualității — în măsură să înlocuiască sublimitatea creștină și castitatea evanghelică. Și ne mai miră faptul că numărul acestor adepți — cari în Franța au o mare publicație periodică (*L'en dehors*) și întrețin asociațiuni și grupuri — crește înspăimântător. Ei au găsit ecou și în literatura noastră, în proza, — astăzi învechită — a unui scriitor, condamnat de forurile bisericesti și împiedecat de tineretul teologic să-și propage ideile nesănătoase.

Există — prin urmare — astăzi o întreagă literatură bolnăvicioasă, din nefericire atât de căutată, aceea: «care a creat o stare de spirit primejdioasă și fatal-păgubitoare, mai ales, tineretului, gata să îmbrățișeze orice noutate și să se subjuge oricărei porniri dăunătoare înainte de toate avuției lor morale» ⁶.

III.

Dar lucrurile merg și mai departe: pentru distrugerea coeziunii sufletului național, fabricanții acestor scrieri adoptă atâtea atitudini viciate: când pe aceea de blânzi sfătuitoari, când pe aceea de revoltați necruțători, când, în fine, pe aceea penibilă de reformatori cu orice preț. În prima categorie intră unul din poeții cari au încercat să revoluționeze stihul românesc. În această din urmă postură, publica mai de mult ⁷ un articol nemilos împotriva formelor Bisericii noastre, din sânul căreia au ieșit, totuși: «marii mucenici și sfinți ai Domnului».

Tot aici trebuie socotit autorul romanului «Neamul Coțofănesc», care-și ascunde nemulțămirea — după acea atitudine antibisericească — manifestată în prezentarea practicilor și slujitorilor altarului. Nu vreau să insist, dar sunt convins că acesta este unul din puternicele motive pentru care cartea amintită a rămas pecetluită cu sentința unei condamnări sinodale. Și același

6) În «Universul» dela 5 Martie, 1934.

7) În «Bilete de papagal». Articolul a fost semnalat de «Fântâna Darurilor» ((I. 6).

lucru i s'a întâmplat piesei lui Victor Eftimiu «Marele Duhovnic» și volumului de schițe «Icoane de lemn» — datorit sfătui-torului poet despre care a mai fost vorba.

Se vor fi întrebând poate cetitorii: care este poziția — în acest cadru — a prolificului prozator Damian Stănoiu? O văd: cea mijlocie. E vorba despre un scriitor, care știe să povestească — uneori — folosind, adesea lumea bisericească. Cu câtă grijă însă d-sa nu se atinge — niciodată — de Biserica și credința în sine. Este un excelent umorist, care exploatează imposibilitatea bietului ins (chiar când îmbracă haină călugărească) de a se des-face de omenesc și de a se înălța pe aripele adevăratei sfințenii. Revolta lui privește mai cu seamă fățarnicia și spiritul de șicană, lăcomia omului, care, chiar când îmbracă rasa, nu se poate sustrage din ghiarele ispitei. Imoralitatea operei sale stă în acel realism sângeros și în limbajul neîngrădit, care ar desveli anumite stări bolnăvicioase. Negreșit că nu putem afirma că desveluirea atâtor racile, de care ar suferi cinul mănăstiresc, că prezentarea hidoasă a slăbiciunilor monahale (ca acela din «Eros în mănăstire») ar fi în măsură să facă numai bine Bise-ricii naționale. Ea e în măsură — mai de grabă — să arunce neîncrederea în suflete, să ne alunece pe panta generalizării — făcându-ne să aruncăm oprobiul asupra unei întregi categorii de slujitori conștiincioși, cari nu merită nici pe departe «ni cet excès de zèle, ni cette indignité».

IV.

Urmează categoria simplilor distractivi — cea mai blândă— care, totuși, izbutește să strecoare în atâtea suflete neștiutoare — veninul celei mai periculoase neîncredere. Mai prejos decât aceștia sunt publiciștii și editorii, cari urmărind scopul dia-bolic al înjosirii întemeetorilor Bisericii creștine, unit cu acela al denaturării faptelor, înregistrate cu precizie în atâtea texte definitive — merg până la a nesocoti o întreagă realitate și transformă ființe de o puritate îngerească în femei ușoare, a-mante celebre sau mai știu eu ce născociri. În acest scop ei jonglează cu textele, le aranjează cum le vine la socoteală — numai și numai să arunce în suflete acea condamabilă neîn-credere în stâlpii de foc ai Creștinismului. E locul să amintesc aici isprava editorului de tristă memorie Ig. Hertz, care pre-

zenta pe împărăteasa Theodora («trecută printre sfintele Bisericii creștine ortodoxe») ca pe o «aventurieră galantă, hetairă chinuită de patimi arzătoare», fapt care a stârnit indignarea presei conștiente⁹ și a tuturor oamenilor de bine.

E supremul omagiu pe care se grăbesc să-l aducă în schimbul libertății de a se înavuți și de a trăi împărătește, în mijlocul unei societăți — la descompunerea căreia lucrează toți acești publiciști și editori.

Dar lucrurile nu se opresc nici la aceasta. În «Epistola către Voltaire», Gr. Alexandrescu reproșă marelui scriitor francez această subminare a sufletului omenesc — de care s'a făcut vinovat:

Tu, ca, odată, Satan, pe om din raiu l-ai gonit:
Nădejdea, rodul ceresc în inimi o ai călcat,
Și care despăgubiri, în locul ei, ne-ai lăsat?
Ucideri și desfrânări, iată ce-ți suntem datori!
Vieața ai făcut-o grea sărmanilor muritori,
Iar pe scelerați i-ai scos din jugul lor neplăcut...

Așa dar, tu, Voltaire, săpând temelia dogmelor creștinești, ai lăsat liber frâul moralei curente, care constituia cea mai puternică garanție a conduitei omenesti, ai făcut pe om să nu se mai teamă de iad, să nu mai spere în binefacerile raiului, ai aruncat desnădejdea în sufletul celor în suferință, ai înmulțit numărul hoților și criminalilor — de-a-supra capetelor cărora — vai! — nu mai atârnă sabia niciunei amenințări.

E tocmai răspunsul pe care și noi, cei de astăzi, îl facem scrisului antireligios — care, lucrând asiduu și violent la ultragierea Bisericii, a contribuit în mod simțitor la infectarea societății omenesti, liberate numai aparent din frânele unei morale plictisitoare. Prin modèle de hoți, asasini și detracați — această subliteratură a atacat însuși fondul biblic, care oprea furtul, uciderea și poftirea bunului străin și propagă iubirea nețarmurită a aproapelui, simbolizată de Mântuitor în parabola Samarineanului și în sublima Sa jertfă.

Sunt câteva din considerațiunile care mă îndreptătesc să consider toate aceste scrieri — imorale, atât prin conținutul lor anticreștin și jignitor Bisericii, cât și prin îngrămădirea de detalii desgustătoare, care le situează, cu toată dreptatea, în colecția destul de numeroasă a scrierilor imunde.

9) Vezi «Universul» dela 15 Februarie 1934.

Sunt considerațiuni pentru care voiu continua să cer stăvilirea lor. E o înaltă datorie cetățenească, pe care grija pentru ziua de mâine o impune conducătorilor cu răspundere. Societatea românească — oricine ar crede altfel — trebuie să se întemeieze numai pe curăție și morala creștină trebuie să fie punctul de plecare al acestei orientări.

Iată — prin urmare — sosit momentul să fie luate *toate* armele din mâinile acelor cari le mănuesc nestingheriți, în văzul unei mulțimi desorientate. Nu de alta, dar aceasta nu știe ce să înțeleagă din această îndrăzneată jonglerie. Cei vinovați — dacă au într'adevăr nervi, să fie trimiși să — și-i liniștească în penumbra încăperilor răcoritoare. Statul e cu atât mai obligat s'o facă repede, cu cât măsurile, puținele măsuri pe care le poate lua în cazuri extreme, Biserica însăși, — nu pot duce la niciun fel de îmbunătățire și cu cât, cel puțin în ceea ce ne privește, Biserica (alături de școală și de armată) este una din cele mai de seamă instituțiuni, care-i garantează perpetuarea. E — deci — destul de lămurit, apărându-și Biserica, Statul românesc se va apăra cu atât mai vârtos pe sine.

V.

Abia mă pregăteam să încheiu această cercetare, când un caz nou de o gravitate excepțională se grăbea să-mi dea toată dreptatea. Seriozitatea acestui caz este motivată de faptul concret că — de astădată — (pentru a câtea oară?) se pune în discuțiune situația unei instituții publice. E vorba de acest Teatru Național — pe scena căruia rătăcesc, prea adesea ori, unele piese nepotrivite. Las la o parte valoarea estetică îndoelnică a multora din aceste producțiuni, care — totuși — odată cu consacrarea oficială, se bucură de consensul unui public frivol.

E de ajuns să amintesc faptul că acest fel de «piese» (care se confecționează atât de ușor) au creat (mai dihai decât Loteria de Stat) câțiva noi milionari, smulgând — în același timp — tineretul dela îndeletniciri serioase și îndrumându-l pe calea dramaturgiei bolnăvicioase, care, pe lângă bani, aduce și... glorie.

Despre una din aceste piese e vorba în cele ce urmează.

E vorba de piesa d-lor I. Luca și G. Ciprian «Iuda» — judecată astfel de poetul și cronicarul dramatic D. Ciurezu ¹⁰:

«Crede d-l Director al Teatrului Național că este necesar a se ști că tot conflictul — dacă se poate numi așa — care a fost între Iisus și Iuda și care a dus la plinirea cuvântului Evangheliei era de natură personală? Pentru că Iuda era mai inteligent decât Iisus, după cum îndrăznesc să susțină autorii, această a fost cauza acelui act de felonie ideologică? Și apoi era necesar, în aceste timpuri, care coincid și cu o perioadă de meditație creștină, să se audă, de pe scena Teatrului Național, toate obiecțiunile Fariseilor și Saducheilor împotriva lui Hristos?...» Altă obiecțiune: «Felul cum au fost aranjate planurile piesei nu aureolează suficient pe Hristos și nu satisface ideia creștină pe care trebuie să o încurajeze Teatrul Național». Din cele arătate rezultă că: «piesa a scăpat de sub vigilența absolut necesară, în această materie, mai ales celor însărcinați cu educația sufletească a publicului».

E tot ce avem de spus, pe lângă îngrijorarea pe care simplul cetățean nu și-o poate ascunde — atunci când își dă seama că însăși unele instituțiuni subvenționate nu sunt destul de atente în apărarea sufletului național. E încă un semn care ne arată cât de departe merge, uneori, lipsa noastră de interes.

A venit oare momentul să fim altfel? Credem că da — deși aceeași direcțiune oficială sprijinea un turneu al piesei incriminate.

De atunci au trecut câțiva ani.

Oarecare ordine pare să fi intervenit și aici: era urmarea fatală a unei vijelioase campanii antipornografice. Momentul pare — deci — prielnic; lucrurile pot fi și trebuiesc duse mai departe. Biserica trebuie păzită. Vigilența noastră trebuie să fie mai puternică, atunci când inamicul ei este literatura — care, prin artificii stilistice, poate strecura în suflete cea mai puternică otravă — care să ducă la descreștinarea sufletelor orășenești. Iată considerațiunile principale care m'au făcut să consider scrierile anticreștine — literatură pornografică și să cer măsuri drastice și imediate pentru oprirea lor.

PAUL I. PAPADOPOL

10) In «Țara noastră» dela 27 Martie, 1934, (foileton: Cronica dramatică).

Lumina sub obroc

De când am auzit de revista oficială a Sfântului Sinod Român, „*Biserica Ortodoxă Română*” și am început a citi din paginile ei, ce apăreau și erau așteptate cu un fel de evlavie de întreaga preoțime a țării, — vorbesc de acum treizeci și cinci ani în urmă — la fel citind și din numerile trecute, ce de unii preoți și pe la mănăstiri se colecționau pe ani, se legau frumos și se păstrau volumele la loc de cinste în bibliotecă, fiind pe acea vreme un fel de monitor bisericesc oficial, mi-a rămas încredințarea, care mi s'a întărit și mai mult, *că așa trebuie să fie și în viitor.*

Întâmplarea face ca să fie Înalt Prea Sfințitul Nicodim, Patriarhul României, potrivit cu vârsta cu care l-a împodobit Dumnezeu în aceste vremuri, egal de pregătit, format și plin de râvnă, ca „un pom răsădit lângă izvoarele apelor” cu toate darurile: și cel cărturăresc, și cel gospodăresc, și cel administrativ-pastoral și duhovnicesc.

Adesea și de pe când era mitropolit la Iași, l-am auzit exprimându-și dorința ca activitatea clerului, destul de intensă și cu roade în aceste timpuri, să fie mai mult cunoscută marelui public, spre edificarea tuturor a marelui rol ce îndeplinește preoțimea prin biserică și astăzi, apoi metoda aplicării practice a principiilor pastorale care dau rezultate bune, să fie model altora mai puțin inspirați, dar dornici de bine pentru biserică și păstoriții lor.

Diferitele asociațiuni economice, culturale, profesionale se observă cum își întocmesc cu grijă cercuri de studii cu ședințe cât mai dese, spre a fi în curent cu tot ce-i nou în ramura ce-i interesează pe membri, o verificare a cunoștințelor, o perfecționare a metodei.

Activitatea religioasă a păstorilor de suflete aş ase-măna-o cu aceea a medicilor, care de la caz la caz sunt siliți a observa noi elemente de care trebuie să țină seamă în tratarea diferitelor boli. Surprizele acestea sunt și mai numeroase și mai interesante la preoți. Ce nu se descoperă la scaunul mărturisirii? Ce nu vede preotul grijuliv de prosperitatea sufletească a enoriașilor săi? Și i se cer mereu remedii, soluțiuni, leacuri, câteodată cu disperare chiar, și am credința că preoțimea de azi, conștientă de menirea ei de a fi întâi a lui Hristos și apoi a lumii pe care trebuie să o câștige pentru Hristos, își frământă sufletul mereu în necunoscut, dar cu nădejde de izbândire: *Toate le pot în Hristos.*

Privesc la premilitărie, la străjerie. Credința s'a înțales să fie pe primul plan, căci se strigă din nou de cele mai luminate minți ale lumii actuale: Fără suflet nu se poate face nimic și nimic nu poate vorbi mai cu efect sufletului, decât religia, decât magistrul ei pământesc, care nu-i altul de cât preotul. Și am spus și repet, fără a jigni trecutul, pentru care am tot respectul, avem o preoțime demnă, împlinind postulatul Domnului: Face și învață, rămânând, până a se chema mare înaintea lui Dumnezeu, pildă vie și de efect chiar aici în lumea aceasta.

Și fiind vorba de premilitărie și mai ales de străjerie vedem cu ușurință pe fiecare pagină de ziar, cât de modest ar fi, cu câtă stăruință se năzuiește a face cunoscut și cel mai neînsemnat fapt. Și după o cugetare adâncă am ajuns la convingerea că foarte bine se face. Așa iau naștere curentele și dacă se lasă gol de bine, neghina și ierburile otrăvitoare răsar și neșemănate și se desvoltă de minune în paguba binelui.

Dar știm că preoțimea aceasta a țării mele este chemată la toate și la toate răspunde cu elan. Cele douăzeci și patru de ceasuri, din câte se compune o zi și o noapte, — cum prea bine a zis Înalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim — îl găsec pe preot la datorie. O mai mare jertfă de sine pe viață nici că se poate cere.

Micului străjer i se cere să-și însemne în carnetul său zilnic măcar câte o faptă bună, dar preotul prin misiunea sa nu este de cât un permanent făcător de bine în slujba aproapelui, a patriei, a tronului. Cine pomenește mai des

în ocupațiunile sale numele Regelui, al Țării peste care domnește și face urare de propășire și de întărirea brațului ostășesc ca preotul, când se roagă, fie în biserică, fie prin casele creștinilor? Observe imnul „Mântuiește Doamne poporul tău, ... biruință Regelui dăruiește și cu crucea Ta păzește pe poporul tău». Și sunt creștini bogați, culți cu pretenții chiar în inima Bucureștilor. Citiți foaia bisericii Boteanu în care preotul se tângue, — lucru știut de toți preoții nu numai din București, ci și din alte părți, că se găsesc case, ale căror uși se închid când vine preotul cu aghiazmă chiar și la Bobotează. Câtă neînțelegere, câtă răbdare trebuie preotului, care trebuie să topiască ghița nu numai a indiferentismului, ci și a desgustului de cele sfinte. Și munca se face.

Titlul acestui articol, lăudând frumoasa virtute a modestiei preoției, vrea să arate că îndemnul Înalt Prea Sfințitului Nicodim, Patriarhul României, nu este numai de actualitate, ci și o mare necesitate de a se insera și în toate publicațiunile religioase, toată activitatea și mai ales *roadele* activității preoțești, dar mai cu seamă în revista oficială a Sfântului Sinod, ca să se vadă că Biserica este vie, slujitorii ei la datorie și gata a-și încorda puterile până la ultima limită.

Să nu stea lumina sub obroc, ci în sfeșnic spre a lumina tuturor.

Arhimandritul MELCHISEDEC DIMITRIU
Starețul Sf. Mănăstiri Neamtu

Lămuriri asupra lumânărilor de ceară curată pentru pangare

Din nefericire, sunt mulți cărtitori și în lumea preoțească. Cărtitori, cari din umbră caută să întunece fie un gând frumos, fie o lucrare importantă ce se înfiripează și crește în câmpul vieții noastre bisericesti. Mulți din aceștia recurg chiar la mijloace cari nu sunt îngăduite de învățătura și morala creștină. Recurg la sistemul anonimelor. N'au curajul să spună pe față ceea ce au de spus, fiindcă anonimele nu pornesc din gând curat, cinstit, ci de cele mai multe ori cu scopul de a întina sau de a denatura adevărul.

O astfel de anonimă s'a primit în ultimul timp dela „un preot de enorie“, care își arată mirarea că „se menține vechea stare de lucruri“ cu privire la impunerea vânzării lumânărilor de ceară curată la pangare precum și la scumpirea lor.

S'ar putea spune, că o astfel de jelanie anonimă nu trebuie luată în seamă, ci asvârlită la coș ca și alte anonime pornite nu din gând curat. De sigur că așa am proceda dacă ar fi numai acest singur preot care cărtește. Dar sunt atâția. Pentru toți aceștia, odată pentru totdeauna, vom da un răspuns categoric și o povață duhovnicească.

Sunt atâtea lipsuri ce trebuiesc împlinite și atâtea nevoi urgente cari trebuiesc satisfăcute în Biserica noastră, încât, de multe ori ești cutremurat și năpădit de grije. Nu trebuie să uităm însă că înainte de toate avem o sfântă și mare îndatorire de îndeplinit față de Dumnezeu și față de sufletul creștin.

După cum slujba ce o săvârșim și rugăciunile ce le înălțăm către Atotputernicul Dumnezeu, trebuie să fie izvo-

râte din cuget curat și inimă bună, tot așa și lumânările ce se aprind în biserică trebuie să fie cu adevărat o jertfă curată. Lumânarea este un lucru cerut de măreția și sfințenia cultului nostru divin. Chiar în religiunile păgâne dinaintea creștinismului, lumina a slujit ca simbol al lumii spirituale. Creștinismul, religiunea perfecțiunii, întemeiată pe învățăturile dogmatice și morale cele mai curate, a rânduit ca și jertfele aduse înaintea lui Dumnezeu, să fie din tot ceea ce este mai curat și mai ales.

Cele mai prețioase jertfe aduse de creștinii dela început, au fost untdelemnul și *lumânările de ceară*, stabilindu-se ca tot cultul public și orice act bisericesc, chiar în cele mai grele împrejurări, să nu se săvârșească fără lumina unuia din aceste două elemente.

Mântuitorul Iisus Hristos, săvârșind Cina cea de Taină, în foisorul de sus, negreșit că acea cameră a fost luminată, mai ales că era seara (Matei 26, 20). Iar în Faptele Apostolilor, cap. 20, vers. 7, vedem că Sf. Apostol Pavel, aflându-se în Troia, în prima zi a săptămânii, s'a adunat, cu ucenicii într'o casă, pentru frângerea pâinii și a „prelungit cuvântul până la miezul nopții și erau multe făclii în foisorul cel de sus unde erau adunați“. Catacombele păstrează și azi deasemenea urmele fumegării lumânărilor de pe acele timpuri.

O altă dovadă de întrebuințarea cerei la primii creștini, o aflăm în scrierile privitoare la pătimirile sfântului Ciprian și înmormântarea lui, unde citim: „Corpul acestui martir, din cauza răutății păgânilor a fost așezat în apropiere, înconjurat cu *lumânări de ceară* și cu culori frumoase și făcându-se rugăciuni și mare pregătire, a fost înmormântat noaptea“.

Sf. Grigore de Nissa arătând solemnitățile înmormântării sorei sale Macrina, spune: „Pe o parte și pe alta, mergea înaintea noastră, în ordine obișnuită, nu puțină lume de diaconi și clerici mai mici, cari purtau în mâini *făclii de ceară*“.

Sf. Ioan Hrisostom, explicând semnificația simbolică a lumânărilor de ceară cari se aduc la solemnități funebre, se întreabă: „Spune-mi mie, ce înseamnă luminile cele strălucitoare? Oare nu ducem cu ele în triumf, la locașul

de veci, pe cei încetați din viață ca pe niște atleți la locul de încoronare?” (Omilia IV la Evrei).

Lumânarea de ceară în biserica creștină se întemeiază, mai presus de orice, pe un adânc simbolism în care este privită lumina în Sf. Scriptură. „Dumnezeu se îmbracă cu lumina cum s'ar îmbrăca cu o haină”. (Psalmul 103, 2); „Dumnezeu este lumină” (I Ioan I, 5) și „Părintele luminaților” (Iacob I, 17). Și iarăși „Lumină spre descoperirea neamurilor” (Luca 2, 32) și „Lumina în lume a venit” (Ioan 11, 46).

Iată că lumina simbolizează și pe Însuși Mântuitorul Iisus Hristos, lumina lumii, „lumina care strălucește întru întuneric și luminează pe tot omul ce vine în lume”, „lumina lui Hristos luminează tuturor.”

Sfinții părinți s'au îngrijit ca materia care produce această lumină, să fie curată, hotărând ca lumânările să se facă din ceară de albine. Ei au cerut ca în toată Biserica ecumenică să se folosească numai ceara curată de albine, fiindcă albina este simbolul curățeniei și al nevinovăției. Ceara fiind adunată din flori mirositoare, simbolizează mirosul duhovnicesc al darului Celui de sus.

Canoanele Bisericii noastre drept slăvitoare, vorbesc de lumânările de ceară curată. Așa, Canoanele apostolice amintesc despre lumânările de ceară curată, untdelemn, candelă și întrebuințarea lor. Canonul 3 apostolic rânduește ca la altar să se aducă ca ofrande spice noi de grâu, struguri, untdelemn pentru candelă și tămâie; iar canonul 71 apostolic afurisește pe creștinul ce ar aduce untdelemn sau lumânări de ceară, în sinagoga Iudeilor și la templul păgânilor în sărbătorile lor. Canonul 72 apostolic, afurisește pe clericii sau mireni cari răpesc ceara ori untdelemnul din Biserică. „Dacă vreun cleric sau mirean ar lua din sfânta Biserică ceară sau untdelemn, să se afurisească și să restituie încincit după ce a luat.”

Lumina în Biserică este privită, după cum s'a spus, ca jertfă și simbol. Și dela început a trebuit să fie produsă din untdelemn scos din măslină și din ceara albinelor. După cum untdelemnul, în toate timpurile, a fost socotit ca simbol al vindecării, tot așa ceara albinelor, extrasă din nectarul florilor mirositoare, este simbolul curățeniei desăvârșite, nepătate.

Lumânările, untul de lemn, le cumpără credincioșii și le aduc ca jertfă împreună cu prescuri, vin, fructe, tămâie și alte prinoase. Aceste lumânări înfățișează o jertfă curată, dacă sunt din ceară de albine. Înaintea lui Dumnezeu este primită jertfa curată a lui Avel, nu cea întinată a lui Cain. Ce fel de jertfă este aceasta însă, care se aduce astăzi în cele mai multe biserici, dacă lumânările fabricate de negustori sau mai de grabă falsificate de aceștia, în loc să fie de ceară curată de albine, se amestecă cu parafină (un fel de extras de păcură), stearin (extras din seu) și alte materii eftine? Este aceasta o jertfă plăcută lui Dumnezeu? O astfel de jertfă mângâie sufletul creștinilor? Îi strecoară în inimă negrăita liniște și pace dumnezeiască?

Nu este necesar să mai stăruim asupra atmosferei coplesitoare și fumului înăbușitor care îngreuiază respirația și chiar îmbolnăvește pe credincioși și preot. Picturile bisericilor, icoanele, pereții, totul se innegrește și, iată, așa se strică locașuri cari se fac cu atâta greutate și trudă.

În fața acestei stări de plâns ce s'a creiat în atâtea biserici și mai ales în fața conștiinței și sentimentului nostru de credincioșie adâncă de a aduce jertfă tot ce a avem mai curat, mai sfânt, în atâtea rânduri Sf. Sinod al Bisericii române a discutat această problemă și s'a silit s'o rezolve. Încă dela 1873 și până azi s'a încercat să scoată din uzul ritual lumânările falsificate. Și întotdeauna, episcopii și mitropoliții s'au îngrijit de acest lucru. A fost și este încă o stare de neînțelegere și de îngrijorare că în ciuda tuturor înaltelor porunci și îndatoriri sufletești către Dumnezeu, și în ciuda atâtor legi și regulamente, slujitorii bisericii sunt în situația de a admite forțat lumânări false, de a se aduce jertfa lui Cain, nu a lui Avel.

Acest lucru nu poate merge și nu trebuie să dăinuiească la infinit. Avem cu toții o înaltă și sfântă datorie de îndeplinit față de Dumnezeu. Tot ceea ce este măreț se înfăptuește în timp și cu jertfă. Spre zorile idealurilor luminoase se ajunge cu trudă, cu încordare.

Prin înființarea turnătoriei de lumânări de ceară curată, Chiriariile au vrut să îplinească un gol și să-și facă o sfântă datorie față de Biserică și de Dumnezeu. Gândul înființării acestor turnătorii n'a fost cu nici un chip acel al câștigului material. Biserica este călăuzită permanent de

idealuri suprafirești; iar în înfăptuirile ei de totdeauna, urmărește neîncetat binele și sporirea duhovnicească a credincioșilor săi. Biserica însă nu poate nesocoti realitățile și nu poate fi nepăsătoare la anumite stări de lucruri ce se petrec în viața ei.

S'au îndreptat multe lucruri în Biserica noastră, nădăduim deci și suntem convinși că se va îndrepta și acesta al organizării pangarelor, unde să se afle numai lumânări de ceară curată. Se plânge părintele din anonimă, și cu sfinția sa desigur mulți preoți, că lumânările sunt scumpe. Să se țină seama însă de realitate. În timpul din urmă ceara s'a scumpit mult. Dela 150 lei kg. a ajuns 280 lei kg; iar fitilul s'a scumpit de zece ori mai mult. Cum să se ieftinească lumânările când ceara se scumpește?

Cu toate acestea, dacă toți Cucernicii preoți vroiesc din tot sufletul să se procure mai efin lumânările dela turnătoriile Eparhiilor, facem o propunere și o rugămintă: să se cumpere toată ceara din parohii pe un preț scăzut, convenabil, să se strângă laolaltă și să se trimită la Eparhii. Atunci la sigur se va scădea costul vânzării în proporție egală cu acel al cumpărării cerei.

Toată grija și dorința este de a se rezolva cât mai mulțumitor și cât mai bine această problemă a organizării pangarelor, după cum se ocupă neîncetat și cu toate celelalte laturi ale vieții și progresului Bisericii noastre drept slăvitoare. Se cere însă tuturor preoților o cooperare sinceră în această lucrare.

Toți Cucernicii preoți sunt datori să lămurească necontentit credincioșii că mai bine este să se aprindă o lumânare mai mică și de ceară curată, decât una mare, dar cu totul departe de a fi o jertfă curată. Pentru a isbuti pe deplin în privința convingerii și buneii obișnuințe a credincioșilor de a căuta și prefera lumânările de ceară curată, îndatorăm pe toți cucernicii preoți să țină pe această temă predici, în care să se scoată în lumină jertfa curată ce se aduce prin aprinderea lumânărilor de ceară. Deasemenea se va refuza categoric primirea la Sf. Altar a lumânărilor care sunt amestecate, necurate, spre a se curma odată cu obiceiul acesta nefericit de a se aduce jertfă întinată. Nimeni nu este silit să cumpere lumânări;

acest lucru este hotărît de un imbold sfânt a credinçioşiei şi religiozităţii enoriaşilor. Pangarul însă să fie întotdeauna la dispoziţia credincioşilor, îmbelşugat cu lumânări de ceară curată. Nu este adevărat că un preot care se străduieşte în parohie, care munceşte dintr'un sincer elan duhovnicesc în toate direcţiile pastoraţiei sale, nu va reuşi şi în această chestiune.

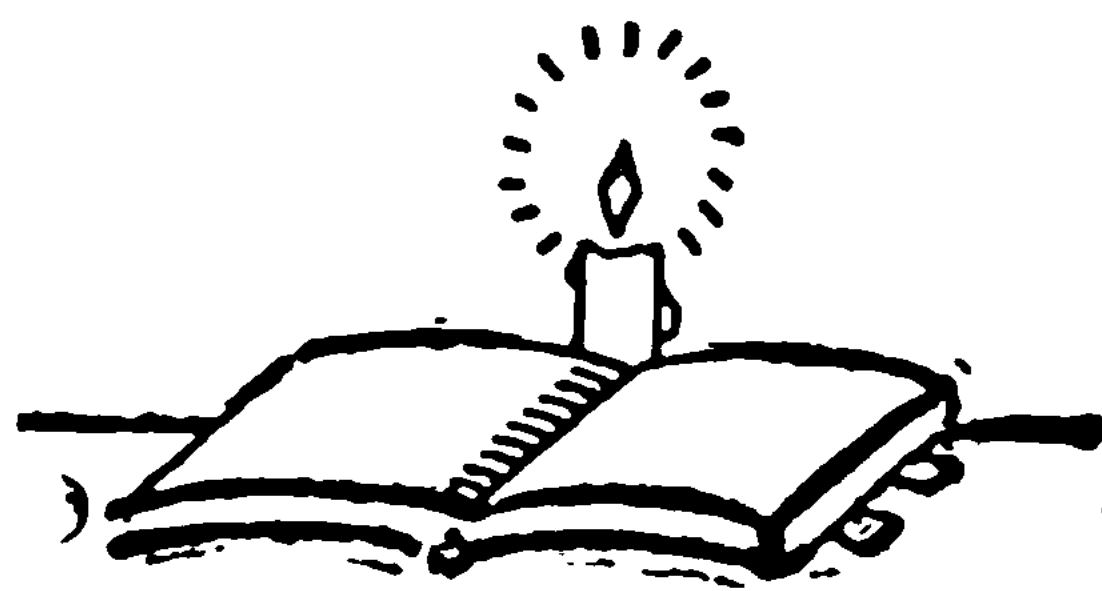
Să nu se pară nimănui că este de puţină importanţă lumânărica aceea de ceară curată ce se aprinde în biserică. Dacă în toate bisericile s'ar arde numai lumânări de ceară curată dela Eparhii dacă pretutindenii s'ar convinge credincioşii să cumpere numai dela pangar, s'ar putea realiza lucruri minunate. Mai întâi se îndeplineşte o datorie sacră şi al doilea s'ar putea să se ajungă la beneficii mari pentru Biserică, din care să poată aprinde la rândul ei multe lumini în mintea şi în sufletul celor întunecaţi şi oropsiţi; să aprindă în inimi dragostea pentru Hristos şi Sfânta Sa Evanghelie.

Rolul Bisericii şi idealul ei este de a mângâia inimile, de a alina suferinţele şi a pleca urechea spre sbuciumul şi nevoile celor de jos. Şcoli pentru tineret, orfelinate, cămine, susţinere de misiuni, tipărire de cărţi, iată numai o parte din lucrurile frumoase ce se pot înfăptui cu lumânărica de ceară, dacă toţi cucernicii preoţi prind înţelesul adânc al chemării pe care le-o facem pe această cale, de a sprijini din tot sufletul organizarea pangarelor. Deci, chiar dacă ar fi vorba de beneficii de pe urma acestor lumânări, apoi de ce să nu le aibă Biserica, care să-şi poată îndeplini îndatoririle şi scopurile ei culturale şi samaritene? Eparhiile doresc să ia cu o mână şi să dea înapoi cu amândouă mâinile, să dea înzecit chiar pentru înviorarea vieţii religioase şi pentru alinarea suferinţelor şi celor în nevoi. Iată, la Bucureşti deocamdată s'a hotărît să se înfiinţeze două posturi de misionari, care să fie plătiţi din beneficiul ce ar ieşi dela fabrica de lumânări. Astăzi când sectanţii şi ereticii de toate felurile roiesc prin sate şi dau asalt nesăbuit şi neînchipuit de dârz pentru a atrage şi câştiga sufletele credincioşilor ortodocşi, Biserica trebuie să lupte cu toate mijloacele necesare şi cu tot sufletul pentru a stăvili valul de întuneric ce-l strecoară în sufletele celor naivi şi propagă idei streine de neamul şi de sufletul nostru.

Se va acorda cât mai mare rabat, cât mai mare beneficiu parohiilor ca de acolo să poată și preotul și cântărețul chiar, să aibă o mică răsplată a muncii lor și desigur în primul rând să aibă Biserica un beneficiu, însă totul cu aprobare și rânduială.

Mai este însă o chestiune de lămurit. Se plânge părintele din anonimă și, repetăm, desigur, cu Sf. Sa și alții, că nu se vând lumânărilor de ceară curată. Cum să se vândă dacă la pangar se așează numai din cele falsificate? Căci iată se găsesc pangare cari vând într'un an cel mult 5—6 kg. dela Eparhie și dacă se cercetează mai de aproape, se dovedește că se vând numai resturi la sfârșit de an, câte 70—80 kg. De unde acestea? Ca să scoată 70 — 80 kg. de resturi, trebuie să fi vândut cel puțin de patru ori mai mult decât aceste resturi, deci peste 300 kg. Acest fapt nu este pe linia frumuseților morale și a sincerității depline care trebuie să existe în fiecare creștin, cu atât mai mult într'un preot.

Ca încheiere povățuim pe toți cucernicii preoți, să adâncească însemnătatea organizării pangarelor pe baza celor arătate mai sus și să sprijine această lucrare sfântă care face parte integrantă din îndatoririle apostolatului creștinesc. Bună chiverniseală, gospodărire serioasă, ordine și disciplină duhovnicească să existe permanent în toate câmpurile vieții pastorale. Și atunci biruința și mulțumirea sufletească vor veni neapărat ca o mângâiere supremă de pe tărâmul lumii cei de sus.

De vorbă cu noi înșine

Prin o analiză psihologică, scormonindu-ne inima și desvăluindu-i tainele, ne vom spori puțința convertirii noastre în preoți adevărați, sinceri și devotați chemării noastre.

○ simțire de o intensitate puternică, sufletul izbucnitor, înflăcărat și în întregime atașat de Hristos Iisus, nu-l vom putea avea decât în clipa în care vom fi cu inima curată, lipsiți de moravurile care lasă mult de dorit; decât în clipa în care vom iubi asceza și postul; vom deveni oameni ai rugăciunii care înviorează dorința noastră după perfecțiune; decât în clipa în care vom simți nevoia unei continui primeniri sufletești prin mărturisire și sfânta împărtășanie; decât în clipa în care vom da sufletului toată cultura creștină ce poate să o aibă. Zilnic trebuie să ne găsim câteva clipe de refugiu în o atmosferă purificată a înțelepciunii și liniștei sufletești, care ne va însufla stări și puteri sufletești nu fără urmări fericitoare pentru noi și chemarea ce o avem. Atașamentul de Hristos Domnul și de chemarea noastră sfântă depinde în cea mai mare parte, de o bogată și reală cultură creștină ce trebuie să ne 'nflorească sufletul și să ne 'mbogățească simțirile inimei.

Unii dintre noi clericii ne străduim exclusiv în vederea adăvăsirii de bogății, iar nu și a dobândirii unei culturi intelectuale creștine. „Fără îndoială, ceea ce ești, contribuie mai mult la fericirea noastră, decât ceea ce ai“.

Pe lângă aceasta, trebuie să fim înfloriți cu practicile și podoabele pietății. Astfel vom avea posibilitatea marilor înălțări și priviri metafizice, în legătură cu eterna temă a mântuirii și scopului existenței noastre. În mișcări, cuvinte, și glume chiar, se cere să fim spirituali: cele mai mici gesturi să ne fie o demnitate, însoțiți fiind de gândul

că ceea ce facem aici pe pământ ca preoți, are urmare și continuitate în ceruri. Ținuta noastră să fie totdeauna de arenă și de luptă; iar armătura în luptă, să fie în curăția inimii și a moravurilor, în blândețe și bunătate, în îndelungă-răbdare, în facere de bine și credincioșie. Numai așa fiind, vom putea fi în stare să ne avântăm spre realizările și lucrurile într'adevăr mari. Să iubim misiunea noastră până la fanatism, altfel nu vom izbuti decât cu foarte mare greutate în lucrul ce avem de făcut.

Oricare dintre noi trebuie să observăm, că astăzi este o atmosferă în care vâjâe dezechilibru și că atât de puternice sugestii vătămătoare se revarsă asupra păstoriților din toate direcțiile. Pe de altă parte, trebuie să știm a folosi împrejurarea că astăzi lumea cere din nou a fi pusă în legătură cu Dumnezeu. Noi să știm a ne dărui generos, prin o expansiune a eforturilor noastre de ridicare a moralului mulțimii credincioase, care ne cere pentru împrejurările actuale, o mângâiere, un îndemn încurajator, o protecție supranaturală. Trebuie să le întărim aripile credinței, speranței și iubirii creștine. Activitatea noastră să fie de o așa manieră, încât viața religioasă căreia slujim să îmbrățișeze întreagă viața credincioșilor, care viață, sub toate aspectele și formele ei de manifestare, dacă nu implică relații eterne, ea apare fără nici un rost și o muțenie amară. Prin activitatea noastră continuă, ne vom zidi punțile de legătură cu credincioșii, care, împreună cu noi, trebuie să ia atitudine împotriva spadei întinse a realităților agresive. Să coborâm cerul pe pământ și să facem fiecăruia parte la fericire. Să știm a folosi viața lăuntrică a păstoriților, în care domnește tainica încredere în existența veșniciei și a despăgubirilor ei pentru toate neajunsurile de aici. Să răpim lumii iluziile de fluture nebunatec și să facem atenți pe toți a se întoarce, dela încântările înșelătoare ale aparențelor, spre lucrurile eterne scăldate în soare și în speranțe depline. Viața de aici, servește de suport vieții de dincolo, și numai așa această existență pământească are un rost, un sens și un conținut, demn a ne sacrifica în vederea lui.

Să privim cu atenție și să studiem viața păstoriților, cărora sincer să le dorim fericirea prin întemeierea unei vieți curate, prin pacea și înțelegerea ce trebuie să domnească

în mijlocul lor, înlăturând spinii vrajbei, ce stingheresc identitatea dorințelor și înțelegerea armonică a mișcărilor vieții lor, ca astfel totul să se facă în o armonie și colaborare frățească, iar nu să-și joace fiecare jocul lui a parte, potrivit exageratului individualism modern.

În lucrul nostru pastoral, să avem ferma convingere, că înobilând și îmbogățind sufletele credincioșilor, ne îmbogățim și ne înobilăm pe noi înșine și totodată ne apropiem și mai mult pe credincioși a căror viață trebuie însoțită de sănătatea morală și de voioșia credinței creștine. Pentru a ajunge pe culmile realizărilor pastorale, ni se cere o activitate neobișnuită și veșnica tinerețe a jertfei și a sacrificiului pentru chemarea noastră, care adesea e însoțită de mari suferinți și neajunsuri, de înfrângeri chiar. Odată însă ce avem conștiința datoriei împlinite, nimic și nici o suferință și nici un neajuns cât de mare ar fi el, nu ne poate tulbura liniștea și pacea noastră sufletească.

Însuflețiți de chemarea ce o avem, iar nu certați, vom ajunge oameni desăvârșiți ai artei noastre pastorale, de pe urma căreia trebuie să rămână minuni de realizări, care să merite a fi sărbătorite. Nimeni din noi să nu consimțim împăcarea nătângă cu starea păcătoasă din câmpul vieții păstoriților. Să nu facem concesii răului care e o parte din firea și viața noastră a tuturor, și să prevedem și să stăvilim tot ce-ar fi stăpânirea să-i întărească. Să nu lăsăm pe credincioși să fie jucăria unor deșarte dorinți, nici jertfa păcatelor ce îi compromit.

Să ne împăcăm cu chemarea ce o avem și vom intra voioși și cu sorții izbânzii sigure în realizarea imperativelor slujbei noastre sfinte. Să fim de acord cu îndatoririle ce le avem și prin o cultură temeinică vom înțelege favoarea și cinstea ce avem că suntem în slujba și că lucrăm în numele Domnului Hristos, care lucrează direct, dar nevăzut prin mijlocirea noastră,

La chemarea noastră să luăm parte nu numai cu mintea, ci și cu inima, devotându-ne idealurilor ei. Numai iubind cu stăruință chemarea noastră, vom avea puteri de muncă și de rezistență în lucrul nostru. Prin forțele inimii, nu ne va scădea niciodată și în nici o împrejurare, entuziasmul trebuitor misiunii noastre. Așa ne vom putea închina existența de fiecă clipă, ideilor sfinte pe care le posedăm nu numai cu mintea, ci și cu inima. Prin cul-

tura și simțirea creștină temeinică noi vom dobândi o unitate lăuntrică, și stăruind în direcția ei mereu urmărită, vom obține o putere statornică în eroismul jertfelnic ce ni se cere ca preoți, și așa vom ajunge la cel mai înalt grad de fericire, care e înțelegerea chemării ce avem, și trăitori a bucuriei neîntrerupte, că avem o așa sfântă misiune.

Altfel vom putea să observăm, neînsemnătatea, banalitatea și nenumăratele lipsuri ale noastre și ale aproapelui, lipsuri ce ne vor încleșta fulgerător. În scurt timp, ne va cuprinde oboseala; o secătuire lăuntrică, o scădere a tuturor puterilor vieții, iar câmpul existenței, în care am fost chemați să lucrăm, neplivit de mărăcini. Fiecare recunoaște acest neajuns, dar să-l înlăture, unii spun că nu pot. Iată o amărăciune care vine să ne umple sufletul, în părăsirea celei din urmă iluzii ce o aveam că toți ar putea fi îmboldiți la lucrul mântuirii. Neglijența de azi ne va fi groaznică remușcare de mâine. Atunci toată neliniștea va veni să ne umple sufletul. Iată, va veni timpul când roata vieții își va încetini mișcarea și sfârșitul inevitabil se va apropia pentru fiecare din noi. Sfârșitul oricărui om e precedat și însoțit, cum e și firesc, de o revedere a trecutului și mai ales a greșalelor pe care le destăinue ca pe niște răni ale inimei, ca pe niște amintiri otrăvite. Toți cei ce nu am fost la înălțimea chemării, vom fi cuprinși de un regret al trecutului ruină, al trecutului casă pustie. Suspinând cu duioșie vom privi cum generația pentru care a trebuit să lucrăm, coboară sub orizontul vieții nepregătită sufletește; lucru care pentru noi cei vinovați are drept echivalent, neliniștea, tulburarea, golul vieții înspăimântător. Cu totul nenorociți vom fi în o astfel de împrejurare; o îndurerare lăuntrică și o sfâșietoare însetare după fericirea pe care singură împlinirea datoriei ne-ar fi dat-o. Nu am lucrat atât cât trebuia, sau atât cât am fi putut lucra pentru Dumnezeu și pentru oameni. Încotro au apucat sufletele ce ne-au fost încredințate? Încotro mergem noi? Cât de deșert ni se pare pământul, dacă am trăit pe el fără să ne fi împăcat cu chemarea noastră și fără să fi fost de acord cu ea! Ce vom face în o astfel de împrejurare? Ce vom răspunde când se va cere sufletul credincioșilor din mâinele noastre?

Preotul HARALAMBIE VASILACHE

Probleme de seamă ale Bisericii

I

Pictura bisericească

Frământări mari, lupte de idei și de interese, îndreptări vechi și cerințe noi au imprimat vieții bisericești un ritm nou. Probleme vechi par a dobândi o înfățișare nouă, iar probleme noi cer soluții care nu pot întârzia. În viața de toate zilele și, cu deosebire, în clipe de vifor, se face din ce în ce mai des apel la Biserică și i se cere ajutor de nădejde. Slujitorilor bisericești și capilor lor li se impune înzestrarea, asemenea oștenilor luptători, cu cele mai potrivite unelte de strajă, de muncă și de război. În înțelesul acesta preoțimea are nevoie să stăpânească cea mai nouă și mai întemeiată față a problemelor ce sînt chemați atât de des să rezolve. Ei trebuie să aibă la îndemână metoda cea mai potrivită pentru lucru și toate elementele necesare.

Se ridică biserici și de pretutindeni se așteaptă ca aceste monumente să răspundă, pedeoparte, menirii lor de locașuri de rugăciune, iar, pe de altă parte, să lege de o tradiție a mândriei noastre naționale ființa vremurilor de astăzi, cu dorurile și idealurile ei. Se îmbracă cu vestmânt de zugrăveală edificii în care o lume de credincioși caută povață, înălțare și mângâere. Preoțimea trebuie să rămână în fruntea și la comanda acestei activități de ordin superior. Ea trebuie să cunoască problemele de ordin teologic, arhitectural și pictural, care se pun, pentru a putea da idei, făuri programe, și călăuzi artiștii, ca în alte vremi, și a-nume după dreptul și datoria ei. Slujbele bisericești, la rândul lor, înfățișează adevărate cristalizări de viață aleasă, storie și cuget, documente adânc grăitoare și mărturisitoare

de un trecut glorios, pentru cine le înțelege și le poate pătrunde. Arhive istorice, ele cuprind nesfârșit de prețioase opere de cugetare literară, filosofică și poetică, căci aceasta sînt rugăciunile tainice, citirile, parimiile, scrisorile sfinților apostoli, canoanele și imnele religioase. Și în fruntea lor strălucește, cunună de nestimate, Sfânta Evanghelie. Interpretarea lor adevărată și simțită a fost înfățișată în muzica bisericească, care a însemnat, la origini și în vremea de glorie, citire înțeleasă, simțire adâncă și felurită și tâlcuire, cu adevărat temeinică. Aceasta a fost muzica bizantină, care nu mai e. În acest chip și cu acest gând s'a desprins din muzica bizantină și s'a organizat, în Apus, muzica gregoriană. Și aceasta a fost și urzeala psaltichiei, desfăcută tot din muzica bizantină și evoluată, în Răsărit, sub alte influențe. Psaltichia trăește încă în Biserica noastră și luptă, neajutată, în contra muzicii lumesti apusene, care tinde să distrugă o lume de artă, legată de credința, de Biserica și de tradiția răsăriteană și românească. Iată o a doua serie de probleme de mare importanță actuală, pe care preoțimea trebuie să le stăpânească pentru a fi, ca totdeauna, zăgaz înoirilor fără rost și îndreptar științificește întemeiat.

O a treia serie de preocupări privește mobilierul bisericesc, tâmpile, strane și covoare, și cu deosebire sfintele icoane, argintăria, cărțile de slujbă și vestmintele bisericești.

Bisericile au fost organizate în lumea creștină, încă din al patrulea veac, și în lumea românească patru sute de ani dearîndul, în legătură cu cea mai înaltă idee despre acest cuprins de viață, care este înainte de toate casa lui Dumnezeu și apoi aceea a sfinților plăcuți Lui. Școală, în cel mai înalt înțeles, ea a format o ființă complexă, constituită din elemente strâns legate unul de altul, fiecare cu înțeles și viață proprie și în stare să contribuie la punerea în valoare a celorlalte. A nu lua în seamă acest adevăr și a disprețui, fie și numai din greșeală ori din grabă, unul singur din aceste elemente, înseamnă a turbura armonia și viața ființei bisericești. Iată, pentru a pomeni numai de unul din aceste fapte, și anume de vestmintele bisericești, este bine să amintim că ele au înfățișat, în vremile de lumină ale Bisericii, prin decorul lor, țesut ori brodat, explicări ori simbole de dogme, rituri liturgice și, de multe ori, ilustrații evangelice ori imnografie în chipuri și icoane.

Toate acestea nu mai sînt cum au fost, și toate trebuie să fie din nou ca în vremile în care Biserica a trăit puternică, lucrătoare și în toate călăuzitoare. Vremile noi cer lucrul acesta, în șoaptă ori cu glas, pe înțeles sau pe dibuite. Biserica noastră și preoțimea ei, care răspunde la atâtea grele nevoi, poate împlini și aceste cerințe. Ea nu are nevoie, deseori, decât de anume orientări de ordin practic pe care nu le-a putut stăpâni până astăzi fiindcă ele înșele sînt rezultatul unor cercetări științifice foarte recente. Aceste orientări de mare nevoie, întemeiate științificește, vor forma obiectul rândurilor de mai jos și a unei serii de articole următoare, închinată lumii noastre bisericești, în cea mai respectoasă dragoste și cu cea mai hotărîtă nădejde.

* * *

În împrejurări pătate de multe scăderi și pline de sbucium ca acelea ce au urmat războiului neamurilor, cel mai înălțător fapt este, de bună seamă, întru ce privește Țara noastră, mișcarea puternică de ordin sufletesc care a dus spre Biserică și a legat de acest sfânt și glorios Așezământ minți din cele mai alese, energii curate și aproape întreaga țărănime. Acest fapt atât de însemnător s'a vădit îndeosebi, și rămâne dovedit, prin numeroasele biserici ridicate la sate și în orașe, din osârdia credincioșilor și a diriguitorilor. Și va trebui pusă odată în adevărata ei lumină activitatea preoților Bisericii noastre; cărora li se datorește, în cea mai bună parte, această nobilă și adânc folositoare operă națională.

Edificiile bisericești s'au ridicat, după puteri și de multe ori în condiții foarte grele, în deobște mândre și spațioase.

Arhitectura bisericilor noastre din veacul al XIV-lea și până astăzi înfățișează, de fapt, două tipuri principale. Cel dintâi a răsărit din foarte înțelepte și potrivite judecăți care au ținut în seamă menirea edificiilor, materialul de construcție, natura terenului și peisagiul înconjurător. Bisericile de acest tip, de multe ori opere de artă adevărată, au slujit drept biserici mănăstirești și anume pentru soboare foarte reduse ca număr, și drept paraclise domnești, boerești ori stărețești. Împrejurările istorice și sociale au făcut necesar un al doilea tip de biserică, merit unor soboare numeroase de călugări, sau credincioșilor din

sate mari și din orașe. Pentru a răspunde acestor nevoi, arhitecții și meșterii noștri au avut de rezolvat o problemă grea. Între timp și până a ajunge să învingă multe greutăți, s'au ridicat pe întinsul țării edificii, uneori disproporționate și fără putere, cu sânnuri largi și cupole prea înalte, ori biserici prea înalte cu cupole turtite, iar înăuntru reci, goale și fără răsunset la cântări.

Aceea ce ne stăpânește însă mai mult gândurile e nepotrivita, mai totdeauna, împodobire picturală a pereților bisericilor noastre din vremea din urmă. Problema, căci este vorba de o problemă foarte complexă, are nevoie de lămuriri, care nu pot intra toate în șirul de articole care vor urma, din pricină că am voi să ne ținem mai ales de îndrumări de ordin practic și de îndreptări care să poată fi folosite în lucrările viitoare. Un cuvânt este totuși de nevoie.

Bisericile noastre istorice au fost împodobite, din cele mai vechi vremi până la sfârșitul veacului XVII în Moldova, până la sfârșitul celui de al XVIII, în Muntenia, cu un vestmânt de zugrăveală, inspirat din tradiția Bizanțului, și care a răspuns, în chip mai mult sau mai puțin potrivit, la două cerințe. Cea dintâi a fost hotărâtă de Sfinții Părinți, încă din veacul IV-lea, și a fost consfințită de Sinoade și de Tradiție. Ea stă în legătură cu nevoile sufletești ale unei lumi care vrea să pătrundă înțelesul adânc al leturghiilor pentru a fi părtașe cu adevărat la tot ceea ce se petrece în biserică la sfintele slujbe. Ea se întemeiază pe o adevărată teologie stăpânită de către cei ce rânduiau programele iconografice ale zugrăvelii, și formează astăzi o arhivă nespuse de prețioasă de ilustrații liturgice din care abea încep învățații să desprindă cunoștinți, cu privire la textele și ceremoniile liturghiilor creștine și adevărata lor interpretare. Când, mai târziu, s'a simțit nevoia și mai ales putința de a lămuri și sfânta Evanghelie, meșterii au ilustrat cu deosebire predicile celebre ale vremii, sau explicări ale Sfintei Evanghelii date de tâlcuitori renumiți. Într'o a treia epocă de artă bisericască, pictorii au ilustrat imne bisericesti și cântări începând cu psalmii liturghiei și sfârșind cu acatistele sfinților.

Cea de a doua cerință este de ordin tehnic, și privește anume nevoia de a îmbrăca pereții monumentului cu un vestmânt de zugrăveală ale cărui linii, compoziții și culori să pună în lumină liniile și formele edificiului, pentru a le

face simțită și înțeleasă îndrăzneala, armonia și frumusețea.

Incepând dela mijlocul veacului XV, când s'a năruit împărăția bizantină, se mistue pe încetul și aceea ce forma temeiul lumii artistice și picturii bisericești, adecă teologia. Umanismul, mișcarea științifică și organizarea socială nouă dată Apusului, alături de întunerecul ce se lasă asupra Răsăritului stăpânit de Turci, prilejuiesc în mare parte o transformare puternică a sufletelor și a concepției artistice. Renașterea ridică temple mari, spațioase, biserici solemne și luminoase pentru care închipuește icoane murale, opere de artă în gustul și în tradiția antichității păgâne greco-romane. Pictura tinde să devină operă de contemplație artistică, iar bisericile se transformă în galerii ori muzee de artă. Ideile Apusului pătrund în lumea noastră românească, dar ajung repede stăpânitoare către mijlocul veacului al nouăsprezecelea, când se zugrăvesc, în genul pomenit mai sus, biserici vechi restaurate, ca mănăstirea Bistrița din județul Vâlcea, biserici din București și mănăstirea Agapiei din Moldova,

De câțiva ani trecutul este din nou prețuit. Gustul credincioșilor și priceperea meșterilor au adus o modă, aceea a așa zisei picturi bizantine, care îmbracă pereții mai tuturor bisericilor zidite în ultimii zece ani. Problema este, se vede bine, de mare importanță și complexitate. Ea merită un studiu amănunțit și îndreptări limpezi. Cititorii vor găsi, nădăjduim, în rândurile și articolele care vor urma, un număr de precizări folositoare.

* * *

Decorul pictural al bisericilor noastre înfățișează o latură de ordin sufletesc, care se leagă de credința, nevoile și aspirațiile noastre, și de menirea locașurilor de rugăciune. Această latură primează, și ea trebuie luminată în cel dintâi rând.

Bisericile nu sînt, hotărît lucru, nici galerii de artă, nici muzee. Ele nu trebuie să formeze o prelungire ori un ecou al preocupărilor lumești fie de cel mai înalt ordin. Decorul pictural al fiecărei biserici trebuie să fie, la rândul lui, o lucrare frumoasă, înălțătoare. Isvoarele lui sînt însă, și trebuie să fie ori unde, altele și de alt ordin. Valoarea artistică a decorului pictural bisericesc stă în însușirile de limpezime, de temeinicie și de elocvență, cu care ne învață.

și ne lămurește ceea ce trebuie să cunoască un drept credincios. Noi avem nevoie de învierea liturghiilor. Acestea se săvârșesc, e un lucru care trebuie mărturisit, nu cu participarea absolut necesară a credincioșilor, ci în fața lor uimită. Ei nu cunosc textele și n'au studiat niciodată rugăciunile și înțelesul lor. Cei mai învățați credincioși, fiecare în direcția preocupărilor și activității sale, asistă la vohodul cel mic, la vohodul cel mare, la privigheri, la sfințiri de biserică și la atâtea alte ceremonii, fără a fi avut prilejul să cunoască în chip lămurit origina și elementele ritului, înțelesul lui istoric, alături de cel teologic și simbolic și în genere nimic din ceea ce l-ar putea introduce ca părtăș sufletesc și convins, în miezul liturghiilor, care-și pierde astfel caracterul lor de „lucrare publică“.

Decorul pictural este menit să facă, prin mijlocirea icoanelor murale cu compozițiile, liniile și culorile lor, și cu mijloacele acestea adânc vorbitoare și impresionante, educația noastră a tuturor închinătorilor, cari devin în acest chip adevărați coliturghisitori.

Dogmele, temelia învățaturii creștine, sînt, la rândul lor cu mult mai greu de pătruns și studiate în carte, cer experiență de cugetare și obișnuința cu abstracția. Pictura bisericească a învățat, de multă vreme, să hotărască sensul dogmelor, cu cea mai mare precizie, în icoane, care se întipăresc în mintea noastră și devin astfel adevărate pietre unghiulare ale simțirii religioase și credinței creștine. Iată, deci o a doua obligație în aceeași direcție a decorului pictural. Evangheliarul, în sfîrșit, și anume pericopele din Tetraevanghel, anume alese și potrivite de Biserică pentru fiecare slujbă, au fost și ele tâlcuite de Părinții Bisericii și de predicatorii bisericești cu chemare, și această tâlcuire se impune să fie neapărată, întîi pentru a mulțumi setea de înțelegere a cuvîntului dumnezeesc care frămîntă pe fiecare din noi, și, în al doilea rînd, pentru a păstra unitatea de înțelegere în întreagă Biserică noastră, unde interpretările personale, cari pot fi ușor greșite, sînt cu desăvârșire și pe drept oprite.

Pictura trebuie să îplinească și această din urmă cerință și poate să o îplinească cu folos, precum cu farmec cu adevăr și cu putere ne poate lămuri înțelesul cântărilor bisericești, acel al Psaltirei și al imnelor religioase, viața

sfinților Părinți și istoria mucenicilor, alături de înțelesul scrierilor de seamă din literatura patristică, operele predicatorilor mari de pe vremuri, Apocalipsul Sfântului Ioan și alte multe lucrări de întărire și înălțare sufletească.

Toate considerațiile de mai sus sînt legate de nevoi care nu pot fi trecute cu vederea și de hotărârile limpezi ale Sfinților Părinți și ale Tradiției. Ele impun decoratorilor un program iconografic, care e o lucrare complexă. În adevăr, nu există un program iconografic, uniform, ci felurite programe iconografice strict legate și foarte logic organizate după menirea edificiului bisericesc, după hramul monumentului și după tradiția iconografică a țării. Alt program iconografic se impune decoratorului unui paraclis mănăstiresc, altul decoratorului unei biserici de obște. Programul iconografic al unei biserici obișnuite, de sat ori de oraș, este deosebit la rândul lui, de acela al unei biserici episcopale. Iată deci problema programelor iconografice va forma un capitol important al îndrumărilor noastre.

Cea de a doua latură a problemei picturii bisericesti este de ordin arhitectonic și tehnic. În adevăr bisericile sînt edificii de un gen arhitectonic anume, cu forme și în linii deosebite. Interiorul lor înfățișează pereți drepecți, suprafețe curbe, calote de cupolă, semisfere și triunghiuri sferice și, în acelaș timp, suprafețe luminate puternic, unghere de umbră și colțuri de întunerec. Pictura bisericască are îndatorirea, în asemenea condiții, să potrivească compozițiile ei, să deseneze figurile și arhitecturile și să aleagă culorile în așa chip și cu atâta știință, încât ochiul privitorului să fie chemat de icoane și îmbiat să întârzie pretutindeni, pe suprafețe și în unghere, pentru a prețui și a simți frumusețile arhitectonice ale clădirii, și pentru a descoperi și înțelege întreg decorul pictural, așa cum se cere la o carte să-i citești toate paginile.

Nevoile acestea hotărâsc picturii bisericesti un număr de condiții care sînt ale picturii monumentale și acestea vor forma obiectul capitolului următor aceluia asupra programelor iconografice.

I. D. ȘTEFĂNESCU

Cultura Clerului

Biruința Crucii în lume este biruința luminii. A luminii revărsată de Paraclet asupra ostenitorilor pentru Christos pe pământ, adică a acelei divine transfigurări prin har, care inundă ființa interioară cu Soarele divinității și dă sufletului puterile nemăsurate cu care contemplă direct comorile veșniciei. Dar și a luminii ce țâșnește din adunarea neconținută a cunoștințelor, a acestor perle pe care le căutăm cu atâta chin și amărăciune tot timpul vieții, și care așa de rar se așează pe cununa frunții noastre. Este lumina învățaturii, a culturii. Și dacă reprezentanții tuturor celorlalte câmpuri de muncă ale vieții trebuie să se pregătească din toate puterile pentru a smulge un strop de folos și o picătură de bucurie, pentru ei și pentru ceilalți, din această cumplită frământare care este viața, cu cât mai mult se cuvine să se întărească și să strălucească Biserica lui Christos pentru a înălța pământul la ceruri! Reprezentanții Bisericii trebuie, deci, să fie, în pregătirea lor, cu atât mai presus de ceilalți, cu cât dumnezeiasca Instituție este mai presus de așezămintele lumesti, cu cât cerul e mai presus de pământ.

Clerul Bisericii ortodoxe române de azi merge cu pași mari și siguri spre acest ideal. Semnele și roadele acestei ofensive culturale a clerului se văd cu ușurință atât în îmbunătățirea morală sensibilă a stării tuturor claselor noastre sociale, cât și în prestigiul crescând al preoțimii.

Lucrul acesta este atestat azi, în mod public, de unul din cele mai autorizate condeie românești în publicistică și știință, de învățatul și distinsul Profesor Universitar M. Manoilescu. În revista *Domniei-Sale*, de splendidă ținută academică, *Lumea Nouă*, Anul VIII, Nr. 11—12, Noembrie-Decembrie, 1939, pp. 262—263, Domnul Profesor M. Manoilescu semnează aceste rânduri elocvente:

„Dacă dela războiu încoace s'a făcut în țara noastră un progres *moral* vizibil, este desigur în redeșteptarea sentimentului religios

la clasele superioare, iar această redeșteptare este datorită unei echipe de intelectuali fanatici ai ortodoxiei, în frunte cu preoții teologi.

Să nu se spună că cultura teologică nu este pentru nimic în acest reviriment sufletesc. Dimpotrivă. Clasele superioare nu pot fi influențate niciodată de oameni cari nu au prestigiul culturii. E destul să ne aducem aminte de ce erau pe vremuri preoții noștri chiar în capitală și de ce puțină considerație se bucurau.

Astăzi preotul teolog este un intelectual ca ceilalți—și chiar mai distins decât ceilalți—care face față cu demnitate și de multe ori cu strălucire oricărei discuțiuni într'un cerc oricât de înalt. Astăzi, la nunți și la botezuri, chiar în cercurile cele mai pretențioase, prima grijă a familiilor după săvârșirea ceremoniei nu mai este de a se „debarasa” de preot ci, dimpotrivă, preotul rămâne ca invitat de cinste mai departe și se face cerc în jurul lui, cu condescendență și simpatie.

Astăzi, într'atâtea familii din ceia ce se chiamă — cu un cuvânt pe care noi de altfel îl detestăm — „societatea bună” preotul este un prieten respectat și un sfătuitor. Încetul cu încetul ne apropiem de idealul pe care cu toții l-am nutrit în copilăria noastră de a vedea preotul la noi, având prestigiul social și cultural „ca la catolici” și jucând în viața elitei naționale rolul pe care îl vedem atribuit preoților în romanele franțuzești.

Și dacă s'a întâmplat această întorsătură fericită, nu se datorește ea preoților-teologi cari azi ocupă aproape toate parohiile din București?

Dacă teologii noștri n'ar avea decât acest merit și încă ar fi destul ca să-și asigure recunoștința tuturor.

Dar aceasta nu constituie decât un început și o mare făgăduință. Lucrările lor în ordinea filosofică și morală, cercetările lor istorice, preocupările lor sociale, integrează biserica ortodoxă în veac și o readuc pe înălțimile de altă dată”.

Aceste considerații n'au — în prezentarea lor lapidară — nevoie de un comentariu deosebit. Ele fac însă o înaltă onoare Domnului Profesor Manoilescu, și Biserica română înregistrează cu bucurie și mândrie apostolică atât constatările frumoase și pline de nădejdi în legătură cu prestigiul social și intelectual al clerului ei, cât și atitudinea de călduroasă dragoste și prețuire pe care Domnul Director al revistei „Lumea Nouă” o arată ortodoxiei străbune.

Cultura clerului a fost, dela începutul creștinismului, una din condițiunile de căpetenie ale răspândirii și consolidării învățaturii și operii sociale a Evangheliei. S'a repetat și se repetă cu o per-

severență exasperantă eroarea răsuflată că Sfinții Apostoli și primii creștini erau niște ignoranți desăvârșiți. E destul însă să reamintesc că doi dintre Apostoli, cari sunt Evangheliștii Matei și Ioan, erau de o cultură infinit superioară unor necuviincioși pamfletari moderni, a căror formațiune rar trece dincolo de lectura ziarelor. Evanghelistul Ioan reprezintă, îndeosebi, una din cele mai superbe culmi ale gândirii filosofice antice. Scrisorile Sfântului Apostol Petru și cea a Sfântului Apostol Iacob sunt opera unor spirite luminate care, deseori, ajung la subtilități remarcabile. Ce să mai vorbesc de Evanghelistul Luca și mai ales de incomparabilul și dumnezeescul Pavel, a cărui cultură a instrumentat întregul său misionarism și a cărui gândire a pus în uimire pe filosofii dialecticieni ai Athenei? Creștinii primari erau, în adevăr, cei mai mulți, oameni simpli, așa cum sunt și astăzi, dar această simplitate nu însemna totdeauna lipsă de cultură. Simplitatea primilor creștini era o atitudine de viață. Conducătorii, adică diaconii, preoții și episcopii erau oameni cu deosebită pregătire intelectuală. Ei trebuiau să citească și să explice Scripturile, să noteze faptele martirilor și pe acelea ale comunității, să facă propagandă prin cuvântul scris și să țină legătura cu alte centre creștine. Când creștinismul, în răspândirea lui, s'a întâlnit cu cultura păgână, reprezentanții lui au început lupta și, deși aceasta a fost grea și de lungă durată, ei au biruit. Putea cineva să învingă pe un Celsus, pe un Porphyry, pe un Iulian, dacă nu era cel puțin la același nivel de cultură?

În secolul IV, secolul de aur al literaturii creștine, Biserica dispune de monumentale personalități de cultură care înlocuiesc cu strălucire pe cele ale lumii greco-romane muribunde. În acest secol mare, apare și tratatul clasic *Despre Preoție* al Sfântului Ioan Gură-de-Aur, care codifică definitiv condițiunile ce trebuie să îndeplinească slujitorul altarului. Nu s'a scris nimic mai complet și mai frumos până astăzi despre altitudinea spirituală a preotului și despre felul de a opera cu elementele acestei spiritualități în turma credincioșilor. „Să fie preoți — zice Sfântul Ioan Gură-de-Aur — aceia cari întrec cu mult pe toți și cari sunt cu atât mai presus de ceilalți, în ce privește tăria sufletului, cu cât era mai presus de întregul popor al Ebreilor, Saul, prin proporțiile corpului său, și chiar mai mult decât atât. Dar să nu se caute aci măsura fizică a corpului propriu zis. Ci, între păstor și păstoriți să fie deosebirea care este între animalele necuvântătoare și oamenii raționali, ca să nu spun și mai mult”¹. Poate cineva măsura superlativul acestei exigențe

1. *Despre Preoție*, Cartea II, cap. 2 (Migne P. G. XLVIII. col. 633).

pentru pregătirea spirituală a preotului? Numai cineva ca Ioan Gură-de-Aur, care avea o concepție ideală despre preoție, putea să formuleze un asemenea imperativ pentru recrutarea clerului. Se înțelege că și în secolul IV, ca și astăzi, erau păstoriți care posedau o frumoasă cultură; opera Sf. Ioan e plină de aluzii sau de evenimente în legătură cu asemenea spirite superioare. Și aceste spirite erau, mult mai mult ca azi, colaboratoare la osteneala păstorilor Bisericii. Dar autorul nostru, care situează pe preot mai presus de îngeri și de arhangheli, vede în misiunea evanghelică a clerului un lucru așa de mare, de extraordinar, încât ea pare a depăși condițiunile existenței omenești. Creșterea și supravegherea turmei cu dragoste fierbinte și cu grija meticuloasă a medicului, în vederea mântuirii, erau și sunt, în adevăr, lucruri pe care nu le pot face decât oameni foarte rari. Câtă pricepere, câtă prudență, ce curaj, ce psihologie, ce perseverență, ce artă trebuie să aibă cineva care a primit o asemenea însărcinare!

Ortodoxia a fost totdeauna ilustrată de impunătoare figuri de prelați și preoți, cari au purtat cu vrednicie nu numai lumina Crucii, dar și torțele culturii profane. Istoria Bizanțului și a altor cetăți răsăritene e plină de asemenea figuri. Și cu cât asemenea figuri au fost mai strălucitoare și mai numeroase, cu atât lucrarea Bisericii a fost mai amplă și mai fecundă. Ortodoxia românească merge pe acest drum. Ea are, pentru aceasta, ca chezași pe Însăși Sanctitatea Sa, Patriarhul Nicodim, un mare iubitor de gând și slovă ortodoxă, câțiva Înalți Prelați, marele număr al preoților teologi de pe tot întinsul Țării și munca istovitoare, deși nu totdeauna vizibilă, a harnicelor noastre Facultăți de Teologie, cu care se poate onora orice țară din Apusul Europei.

I. COMAN

Inzestrarea Mănăstirilor

După actul just, echitabil și de istorică importanță, din anul 1935, al reintegrării Sf. Mănăstiri Neamțu-Secu în stăpânirea fostei sale moșii, cunoscută sub numirea de «*Vatra încunjurătoare*», care îi fusese lăsată la 1859 din proprietățile sale odată cu secularizarea averilor mănăstirești, a urmat alt act de importanță istorică pentru Biserica noastră și anume, al înzestrării, altor mănăstiri ortodoxe române, cu păduri și alte terenuri, prin legea din 1937 — cu modificările aduse la 30 Martie 1938.

Prin această ultimă lege au fost înzestrate, cu întinderi de pădure între 25 și 1000 ha., un număr de 87 mănăstiri, care au o deosebită importanță istorică, religioasă, națională și socială, iar cu alte terenuri — adecă terenuri de cultură, iazuri, fânețe ș. a. — se înzestrează, treptat, mănăstirile care au cea mai mare nevoie, însă numai întru cât se găsesc disponibile în domeniul Statului, având în vedere că, din asemenea terenuri, Statul mai are foarte puține.

Această înzestrare este nu numai o operă de ajutorare a mănăstirilor. Ea însemnează, mai ales, recunoașterea rolului covârșitor de însemnat, pe care l-au avut și-l au mănăstirile noastre în dezvoltarea vieții religioase, culturale, sociale, economice și naționale. Totodată, determină un moment crucial în mersul ascendent al vieții noastre monahale către culmile de glorie pe care monahismul le-a atins în epoca de aur a Creștinismului.

Intr'adevăr, potrivit art. 1 din lege, venitul acestor înzestrări, servind, exclusiv, pentru întreținerea a diferite școale, ateliere, tipografii, aziluri, orfelinate, instituții de asistență socială și sanitare etc., existente, sau care se vor înființa, tinde să ridice mănăstirile la înălțimea rolului pe care l-au avut odinioară, făcându-le iarăși focare de cultură, instituții de filantropie, și pepiniere de vicață religioasă și națională.

În vederea înlăptuirii acestui scop, destinația venitului, planul de activitate, supravegherea și controlul efectiv și continuu al administrării bunurilor cu care au fost înzestrate aceste mănăstiri, se fac de un înalt for intitulat *Eforia Mănăstirilor înzestrate*, care se compune din: I. P. S. Patriarh al României, ca Președinte și Domnii Miniștri de Culte și Domenii, ca membri.

În conformitate cu dispozițiunile legii de înzestrare menționate, Eforia Mănăstirilor înzestrate s'a constituit la 13 Aprilie 1938, sub președinția Patriarhului.

Dela constituire și până astăzi această Eforie a depus o foarte intensă și lăudabilă activitate, care, însă, a rămas necunoscută atât în presă, cât și în revistele noastre bisericesti.

De aceea, în rândurile următoare, vom arăta, pe scurt, câteva din laturile acestei activități:

1. Cea dintâi și cea mai spinoasă chestiune care a format obiectul preocupării Eforiei, în mai multe ședințe, a fost *găsirea suprafețelor de păduri pe teren*, în așa fel ca să fie cât mai valoroase, dar în acelaș timp ca, prin trecerea lor în stăpânirea mănăstirilor, să nu se dăuneze interesele Statului.

Pentru armonizarea acestor interese, încă din luna Octombrie 1936, s'a instituit o Comisiune compusă dintr'un delegat al Ministerului Cultelor, care a fost d-l inspector general Petre D. Roșianu și un delegat al Ministerului Agriculturii și Domeniilor, d-l inginer consilier silvic D. Grozescu. Această Comisiune a lucrat și lucrează, permanent, până astăzi, reușind să cadă de acord și să supună Eforiei, spre aprobare, atât pădurile care s'au dat mănăstirilor, cât și punerea la punct a diferitelor și grelelor chestiuni, precum și a numeroaselor dificultăți, inerente începutului nouilor gospodării.

Astfel, unele mănăstiri, n'au păduri împrejurul lor, iar altele sunt încunjurate de păduri deja exploatare de Stat, și care nu mai pot fi exploatare decât peste cincizeci-șaizeci de ani. Acestora a trebuit să li se caute în alte părți cotele respective de înzestrare.

Unele mănăstiri au refuzat să primească pădurea atribuită; unele au cerut schimbarea pădurilor primite cu altele mai bune; altele au refuzat să aibă pădurea comasat cu alte mănăstiri. Pentru toate aceste chestiuni dificile, Eforia a trebuit să găsească, la timp, soluțiunile cele mai potrivite, pentru a satisface justele cerințe ale mănăstirilor și a le armoniza cu interesele Statului.

Până astăzi, toate cele 87 mănăstiri înzestrate cu păduri

au primit suprafețele atribuite prin lege. De asemenea, Eforia a aprobat înzestrarea unor mănăstiri cu terenuri de cultură, iazuri, fâneață, în contul celor 600 ha. «alte terenuri», prevăzute de lege.

Este adevărat, unele mănăstiri au rămas neînzestrate, iar altele au primit o cotă de pădure mică, în raport cu nevoile și însemnătatea pe care o au. Eforia cunoaște aceste mănăstiri, Cu ocazia revizuirii actualei legi de înzestrare, ea va cerceta posibilitatea de înzestrare — într'un fel sau altul — și a acestor mănăstiri.

2. A doua chestiune care a format obiectul unei deosebite atențiuni din partea Eforiei, este *administrarea pădurilor cu care au fost înzestrate mănăstirile*.

În această privință, Eforia a stabilit următoarele principii:

a) Pădurile mănăstirilor nu sunt păduri administrate de Stat;

b) Pădurile se vor administra și materialul lemnos se va valorifica, respectându-se Codul Silvic, de către organele legale bisericesti — cu colaborarea organelor silvice ale Statului, în ceea ce privește partea tehnico-silvică. (Procesul-Verbal al Eforiei dela 17 Februarie 1939).

Iar în privința organizării administrației exploatării și folosinței pădurilor comasate, Eforia a hotărât:

a) Să se facă un amenajament comun pentru fiecare grup de mănăstiri, ale căror păduri sunt situate într'un perimetru susceptibil de o administrare comună;

b) Să se organizeze câte un serviciu silvic cu cancelarie și personalul necesar. Personalul silvic să se angajeze de comitetul de administrație a pădurilor comasate și să fie aprobat de organele silvice ale Statului;

c) Comitetul de administrație a pădurilor comasate se compune din doi stareți, reprezentanți aleși ai mănăstirilor înzestrate și șeful ocolului silvic respectiv.

Deci, Eforia n'a lăsat administrarea pădurilor în sarcina exclusivă a organelor silvice, al căror rol este limitat la rezolvirea chestiunilor tehnice silvice. Eforia dă și organelor legale bisericesti și mănăstirești dreptul și datoria de a colabora cu organele silvice ale Statului la administrarea pădurilor cu care au fost înzestrate mănăstirile.

În orice caz, vânzarea materialului lemnos rezultat din exploatarea pădurilor nu se poate face decât numai prin licitație

publică și cu respectarea dispozițiilor legii contabilității publice, iar rezultatul licitației trebuie să fie supus, spre aprobare, Eforiei.

3. În luna Martie 1939, cel dintâi președinte al Eforiei Mănăstirilor înzestrate — Patriarhul Miron, — decedând, a fost orânduit să păstorească Biserica *I. P. S. Nicodim*, întâi ca Patriarh locotenent, iar din luna Iulie 1939, ca titular.

Odată cu venirea I. P. S. Sale la cârma Bisericii s'a dat o importanță și mai mare progresului vieții monahale, și, în consecință, chestiunii înzestrării mănăstirilor.

Astfel, una din cele mai importante probleme, de care s'a ocupat Eforia, a fost aceea a *stabilirii destinației ce trebuie să dea mănăstirile venitului provenit din exploatarea pădurilor cu care au fost înzestrate*. Fixarea acestei destinații s'a făcut în raport cu dispozițiunile legii și cu suprafața de pădure primită.

Din acest punct de vedere, mănăstirile înzestrate cu păduri s'ar putea împărți în două categorii:

- I. Mănăstiri care au primit mai mult de 100 ha. pădure;
- II. Mănăstiri care au primit mai puțin de 100 ha. pădure.

Pentru cele din categoria I, înzestrate, pentru importanța lor istorică, politică, socială, culturală, națională, — cu suprafețe între 100-1000 ha., Eforia a hotărât ca, venitul rezultat din pădurile respective, să fie destinat, parte pentru reparația, restaurarea clădirilor existente și construcția de clădiri nouă, iar parte pentru înființarea și întreținerea de școale, ateliere, orfelinate, aziluri, bolnițe, instituții de asistență socială și sanitare, etc. precizând, pentru fiecare mănăstire, care anume din aceste instituții, urmează să ia ființă pe lângă ea.

Pentru mănăstirile din categoria II., care au fost înzestrate cu suprafețe mai mici ca 100 ha., s'a fixat ca destinație venitului: repararea, întreținerea și complectarea pădurilor existente, precum și satisfacerea trebuințelor de lemne pentru foc, necesare mănăstirilor, iar, în limita posibilității, pentru înfăptuirea și a vreuneia din instituțiile mănăstirilor din categoria I.

Tot în legătură cu chestiunea întrebuințării de către mănăstiri a venitului net provenit din exploatarea pădurilor, Eforia a hotărât:

a) Sumele provenite din valorificarea materialului lemnos rezultat din pădurile mănăstirilor înzestrate, nu pot fi cheltuite decât pentru realizarea scopurilor destinate și stabilite de Eforie în conformitate cu dispozițiunile art. 1 și 3 din legea pentru înzestrarea mănăstirilor ortodoxe;

b) Numai cu aprobarea Eforiei, dată dela caz l caz, mănăstirile pot întrebuința o parte din venitul net al pădurii pentru satisfacerea trebuințelor de lemne pentru foc;

c) Nicio reparație, restaurare, sau construcție, din nou, de imobile, la mănăstirile înzestrare, nu se poate executa decât în baza unui plan cu devizul respectiv, aprobat de Eforie.

Prin urmare, venitul înzestrării mănăstirilor nu se poate întrebuința de cât pe baza aprobării Eforiei.

În felul acesta, se previn abuzurile ce s'ar putea ivi, iar înzestrarea mănăstirilor servește scopul înalt pentru care a fost făcută.

4. *Ajutorarea cu lemne de foc a mănăstirilor de către Ministerul Cultelor.* — Odată cu înzestrarea cu păduri a unei bune părți din mănăstirile noastre, Ministerul Cultelor, având în vedere disponibilitățile reduse de care dispune prin buget, luase, în 1938, măsura ca să nu se mai dea lemne de foc, gratuit, mănăstirilor care au fost înzestrate cu păduri. Eforia, în mai multe rânduri a intervenit la Ministerul Cultelor, cu rugămintea ca să continue cu această ajutorare, întru cât venitul înzestrării are cu totul altă destinație, după cum și noi am arătat mai sus.

Chestiunea s'a rezolvit în prima ședință a Eforiei, după venirea în capul Departamentului Cultelor a d-lui prof. universitar I. Nistor.

Redăm aci, textual, hotărîrea în chestiune, a Eforiei, luată în ședință dela 22 Decemvrie 1939:

«În ce privește ajutorarea de către Ministerul Cultelor cu lemne pentru foc a mănăstirilor înzestrate, din fondul prevăzut, anual, în bugetul acestui minister, neîntrerupt, încă din anul 1863, domnul ministru al Cultelor declară că se va continua și pe viitor această ajutorare, întru cât nu este nicio legătură între înzestrarea mănăstirilor cu păduri și alte terenuri, care are o destinație specială și ajutorarea în chestiune. «Tabloul actual de acordarea lemnelor pentru foc se va revizui însă, pentru anul viitor, adaptându-se la situația actuală.

«Eforia ia act cu mulțumire de această declarație a d-lui «Ministru al Cultelor și Artelor».

5. *Asigurarea mănăstirilor.* — Dat fiind pericolul de incendiu care poate transforma — pe neașteptat — într'un morman de cenușă clădirile mănăstirilor, cu toate bunurile și comorile lor de cultură și artă, pe care le posedă, sau le adăpostesc, — după cum s'a întâmplat câteva cazuri în anii trecuți — Eforia a luat hotărîrea ca mănăstirile să asigure clădirile sfintelor lo-

cașuri, imobilele din împrejurul lor și mobilierul respectiv la «*Fondul General de Asigurare a imobilelor bisericesti*» de pe lângă Patriarhia Română.

În acest sens, s'a comunicat hotărîrea Eforiei atât Chiriariilor cât și mănăstirilor, cu adăogirea că fac responsabili, materialicește, pe toți membrii Consiliului economic al mănăstirii, în caz de neexecutare. (Circularele Eforiei nr. 90 și 91/1938 și circulara Ministerului Cultelor nr. 18707/939).

Aceasta arată deosebita grijă pe care Eforia Mănăstirilor înzestrate o poartă pentru mănăstiri, pentru aceste oaze de reconfortare spirituală a poporului nostru și pentru conservarea neprețuitelor comori de artă, pictură, sculptură, arhitectură, etc., adăpostite în ele.

6. *Contribuția mănăstirilor la înzestrarea armatei.* — Zilele de răscruce prin care trece întreaga omenire, astăzi, din cauza deslănțuirii războiului, au impus Statului nostru datoria de a lua măsuri pentru consolidarea și desăvârșirea mijloacelor de apărare a patrimoniului național.

Înalta Eforie a Mănăstirilor înzestrate, înțelegând datoria care incumbă tuturor fiilor acestei țări, dintre cari fac parte, în primul rând, strejerii sfintelor noastre biserici și mănăstiri, în ședința dela 22 Decembrie 1939, a dispus subscrierea, din partea a nouă mănăstiri din Nordul Moldovei, care au fost înzestrate cu păduri în masivul păduros de lângă mănăstirea Bistrița, jud. Neamț, — a sumei de 1.000.000 lei, la bonurile pentru înzestrarea armatei, — sumă care a și fost vărsată integral.

Această sumă reprezintă o parte din excedentul rezultat din exploatarea pădurilor și se repartizează pe cele 9 mănăstiri, coproprietare la Bistrița, proporțional cu suprafața atribuită fiecăreia.

Domnul Mitiță Constantinescu — Ministrul Finanțelor — impresionat de acest pilduitor gest, a exprimat I. P. S. Patriarh Nicodim, Președintele Eforiei, printr'o scrisoare, cele mai vii mulțumiri.

Subscrierea acestui milion este numai un început de contribuție a mănăstirilor la înzestrarea scumpei noastre armate. Alte subscrieri sunt în curs. La timp vom da situația exactă, din care se va vedea cum cel mai simplu dintre călugări jertfește nevoilor Statului singura sursă de existență de 6,30 lei pe zi.

În felul acesta, Eforia Mănăstirilor înzestrate este nu numai o instituție de supraveghere și control asupra administrării bunurilor mănăstirești, ci și o îndrumătoare și coordo-

natoare a activității mănăstirilor pe calea împliniri marilor idealuri naționale ale vremii actuale.

Iată câteva din laturile în care Eforia își desfășoară acțiunea. La acestea trebuie să adăugăm eforturile, pe care le face pentru susținerea intereselor vitale ale mănăstirilor înzestrate și pentru rezolvirea tuturor chestiunilor care privesc înzestrarea cu păduri și alte terenuri a acestor mănăstiri: Deposedări, încălcări de drepturi, predarea gratuit la mănăstiri de către Ministerul Domeniilor, a cantoanelor respective cu terenurile destinate culturii și hranei pădurarilor, dreptul de pensie la stat a personalului silvic și funcționarilor de cancelarie, ale căror salarii sunt prevăzute în bugetul propriu de venituri și cheltueli al mănăstirii, scutirea mănăstirilor de orice contribuție către Eparhie și Fondul general bisericesc, din venitul înzestrării, etc.

Trebuie să menționăm că, în această lucrare a Eforiei, este vrednică de întreaga recunoștință a mănăstirilor, constanta preocupare și neobosita străduință pe care o depune d-l Petre D. Roșianu — inspector general în Ministerul Cultelor și referentul Eforiei.

Azi, în fruntea înaltei Eforii a Mănăstirilor înzestrate se află impunătoarea și venerabila figură a Prea Fericitului Patriarh Nicodim.

Pentru noi, care dorim să vedem monahismul ortodox român ridicat pe culmile de aur, ale veacurilor primare creștine și ne străduim să contribuim, cu cât puterile ne ajută, la întărirea și înflorirea acestei «armate de geniu» a Bisericii, prezența I. P. S. Nicodim la postul de comandă a Bisericii și în fruntea Eforiei Mănăstirilor înzestrate însemnează răsăritul zorilor unor zile de rodnică activitate pe tărâmul promovării vieții monahale și ocortirii așezămintelor mănăstirești.

Neobosita râvnă a I. P. S. Sale pentru ridicarea morală și materială a mănăstirilor noastre, strălucita activitate depusă, mai ales în anii din urmă, pentru redobândirea dreptului de proprietate a mănăstirii Neamțu asupra «Vetre înconjurătoare», precum și preocuparea permanentă de celelalte mănăstiri înzestrate din România, ne dau chezașia cea mai sigură și convingerea cea mai nesdruncinată că străduința, depusă de Eforie, pe terenul înzestrării mănăstirilor va fi de un real folos atât pentru Biserica ortodoxă română, cât și pentru înflorirea scumpei noastre Patrii.

ERMIL M. IONESCU
Licențiat în Teologie

Sfinții cari au pățimit mucenicia pe pământul Românesc

A devenit aproape — formulă-clișeu — fraza stereotipică: în Biserica ortodoxă au existat sfinți ruși până în veacul al XIX-lea pe când pe pământul Bisericii ortodoxe românești n'ar fi fost niciun sfânt.

Vom încerca să arătăm în cele ce urmează că nici pământul românesc n'a fost lipsit de sfinți, ba încă a și fost sfințit cu sângele lor mucenicesc și nimbant de aureola cuvioșiei și al vieții lor după chipul lui Dumnezeu.

Misticismul românesc e foarte pătruns de maxima unui Avvă din Patericul monahal: „dacă vrei să fii cunoscut în fața lui Dumnezeu, să fii necunoscut în fața oamenilor“. Misticul român se complace în cel mai imperturbabil anonim, iar credinciosul consideră ceva extraordinar să treacă în ceata sfinților, un om despre care știe că a trăit undeva aproape. Mirajul depărtării îmbracă totul în haină extrem de fermecătoare. Cu toate că mistica românească e atât de iubitoare de anonim, cărțile rituale și papiururile Muzei Clio au eternizat mulți oameni cu viață în adevăr sfântă. Izvoarele hagiografiilor românești le împărțim în 3 categorii: 1) *Sinaxare ortodoxe* 2) *Martirologii* 3) *Alte izvoare istorice*.

În articolul de azi ne vom ocupa de cărțile noastre bisericesti, de Sinaxarele ortodoxe, așa cum le găsim în Mineele de azi.

*Mineele noastre*¹ pomenesc astfel de sfinți în 6 zile de peste an.

1. În 13 Ianuarie — pomenirea sfinților mucenici Ermil și Stratonice.

Stih: Coșnița este corabie lui Ermil și Stratonice

Cari obșteasca înotare au făcut întru adânc.

În această lună în a treisprezecea zi,

Ermil și Stratonice înecați în Dunăre se săvârși.

---

1. Intrebuintez Mineele tipărite în 1909-1910.

Aceasta a fost pe vremea lui Lichinie împăratul și era sfântul Ermil dupre rânduiala bisericii diacon; carele stând înaintea împăratului și mărturisind numele lui Hristos, întâi l-a bătut cu niște toiege de aramă peste fălci, apoi și bătut și chinuit cu multe rane, îndemna pe Stratonice prietenul său, să se îmbărbăteze și să nu se înpăimânteze, pe carele îl durea inima de chinurile lui. Că atunci când băteau pre sfântul Ermil cu toiege, întorcându-se și văzându-l Stratonice, a plâns și îndată se pricepu că era la un gând și la o voință cu dânsul. Deci întrebându-l împăratul mărturisi că este creștin și s'a aruncat împreună cu Ermil în apa Istrului adică în Dunăre, unde amândoi și-au primit fericitul sfârșit. Și se face soborul lor în biserica Arhanghelului Mihail, care este Oxia ¹.

2. În Martie în 26 de zile: „Întru această zi sfinții douăzeci și șase de mucenici cari au mărturisit în Goția, dintre cari sunt preoți doi: Vatus și Virca, cu doi fii și fiice ale sale și Arpionahii! Iară mireni: Avip, Agna, Ril, Igatrax, Iscoos, Sila, Sighița, Suiril, Seimvle, Ferme, Filga și din femei: Ana, Allas, Varist, Moico, Mamica, Virco și Animais.

Stih: Mucenicii ceice se ard, atâția sunt cu mulțime,
Câte zile cuprinde azi luna în sine.

Aceștia au fost în zilele lui Iugurih, împăratul Goților și ale lui Valentinian și Grațian, împărații Romanilor. De aceea pentru mărturisirea în Hristos, au luat cununa muceniei prin foc dela Iugurih, carele a ars biserica creștinilor, întru care au ars și acești sfinți mucenici: când s'a întâmplat de a ars și un om ce aducea prinos la biserică, carele prinzându-se de Elini și pe Hristos mărturisindu-l în loc de prinos neînsuflețit, singur pre sine s'a făcut prinos lui Dumnezeu, arzându-se de tot prin foc și așa a luat pururea pomenitul cununa muceniei ².

3. În 18 Aprilie: Sfântul Sava Gotul ³.

Stih: Sava apa dulceței cea stricăcioasă a fost trecând
Ca să bea apa dulceței cea nestricăcioasă dorind.

Acesta era pe vremurile lui Valentinian cel Mare și Valent împărații, avându-și petrecerea în Goția întru care s'a născut! Deci, prunc fiind încă, a ales credința în Hristos și din cele jertfite idolilor, nu numai el nu se atingea, ci și pre ceice voiau să guste îi oprea, credința lui Hristos puindu-le înainte: și multora

1. Mineiul pe Ianuarie, p. 237.

2. Mineiul pe Martie, p. 268-269.

3. Mineiul pe Aprilie, p. 152.

s'a făcut pricină de mântuire. Pentru carea ridicându-se asupra lui slujitorii idolilor, l-au izgonit din cetate, iară după câțeva vreme, făcând cercetare printre creștini, mergând Sfântul Sava și vestindu-se pre sine, iarăși clevetindu-l l-au izgonit. Apoi mai în urmă mergând acolo Atanarîh, fu prins și legându-l, și bătându-l și pe roată întinzându-l, l-a spânzurat de grinda casei. Și neplecându-se a gusta din cele jertfite idolilor, l-a dus la râul Museu și legând preste grumazii lui un lemn, l-a înecat, având vârsta de treizeci și opt de ani și așa a luat cununa muceniei.

4. În 28 Aprilie — pomenirea sfinților mucenici: Dada, Maxim și Chintilian ¹.

Stih. Cine sunt aceștia cari fără de capete se văd aicea căzuți, Chintilian, Maxim și Dada, mucenicii cei măriți.

Aceștia au fost pe vremea lui Dioclețian și Maximian împărații și Antipaților Tavrînie și Gavinie, când fiind mare goană asupra creștinilor și neplecându-se sfinții aceștia a aduce închinăciune către idoli, au fost pârâți către antipatul Tavrînie, deci numaidecât prinzându-i la satul lor, carele se numea Ozovia, unde se aflau pururea petrecând întru rugăciuni către Dumnezeu, i-au legat cu lanțuri de fer și degrab i-au dus la cetatea Dorostorului, fiind acolo amândoi. Antipații și le zise sfinților: Spuneți-mi mai întâi numele vostru; și spuindu-și fiecare numele său, au scris și graiurile lor un Marguilian Notarie, căroră le zise Tavrînie: Iată vieața voastră este în mâinile mele, ci de voiți să trăiți, mergeți de aduceți jertfă maicei dumnezeilor și veți fi și preoți acesteia, pentrucă a murit preotul ei și a mers către marele Dia, împăratul cel ceresc, ca să-i slujească lui acolo. Iară sfântul Maxim a răspuns prea păgânului Tavrînie: Cum îndrăznești prea nerușinatule grăind pe prea desfrânatul cel necurat că este împărat? Cunoașteți dar o oameni fără minte, că Hristos este Împăratul cerurilor, carele are purtare de grijă de toate și în palmă le ține toate câte sunt, și noi la idoli făcuți de oameni nu ne vom închina. Iară Gavinie antipatul a chemat la dânsul pre Dada și pre Chintilian, vorbind multe bârfelnice, socotind că îi va amăgi spre păgânătatea sa cea pierzătoare; pre cari neplecându-i, i-a băgat în temniță, unde prin îngereasca arătare se întărea mărturisirea lor, lăudând pre Dumnezeu. Deci scoțându-i din temniță, i-a desbrăcat de hainele lor și legându-i i-a întins pre pământ și i-a bătut foarte cumplit și băgându-i iară în temniță, iarăși i-a scos și i-a dus la

1. Mineiul pe Aprilie, p. 253—254.

numitul lor sat Ozovia și acolo le-a tăiat capetele lor, dându-și sufletele în mâna lui Dumnezeu în douăzeci și opt de zile ale lui Aprilie.

5. În 15 Septemvrie pomenim pe Sf. Nichita ¹.

Stih. Te arzi Nichito și te faci purtător de biruință.

Sau mai bine a zice biruitor focului, purtătorule de biruință,

A cincisprezecea zi s'a aruncat

Nichita în cuptorul cel înfocat.

Acesta a fost pe vremea împărăției marelui Constantin, născut și crescut în țara barbarilor celor numiți Goți (adică în Dacia lui Traian), care scriitorilor grecești le este dincolo de Dunăre, iar nouă Românilor dincoace de Dunăre, care țară pre aceea vreme o stăpâneau Goții și se chema Goția, iar acum se chiamă România: deci fiindcă acest sfânt nu a voit a urma păgânătatea barbarilor, ci precum era de neam luminat și bogat, așa era și creștin bun. Deci fiind prins de Atanarh stăpânitorul Goților, pentru credința lui Christos, foarte muncit a fost: mai pre urmă prin foc s'a săvârșit

6. În 20 Noemvrie se prăznuște pătimirea sfântului mucenic Dasie celui din Durostor.

Stih. Urmă a se nevoi și Dasie prin sabie

Și a afla prin ea cununa nevoinței.

Acest sfânt a fost pe vremea lui Maximilian, în anii două sute nouăzeci și opt, aflându-se în cetatea Durostor, care se află aproape de râul Dunărei. Deci în această cetate era obicei să săvârșească elinii în tot anul spurcatului dumnezeului lor Coran. Iară mai înainte cu 30 de zile de spurcata aceasta serbare, alegea un ostaș tânăr și frumos cu fața, și-l gătea spre jertfă. Pre carele mai întâi îl îmbrăca împărătește, apoi îl îndemna ca să-și facă el mai întâi orice poftă a sa și apoi îl junghia preste jertfelnicul lui Coran. Deci fiindcă a venit rândul să se jertfească și ostașul acesta Dasie pentru aceasta ostașii cei împreună cu dânsul încunjurându-l îl sileau ca să-și îplinească orice poftă a sa. Iară Dasie și-a pus în minte un gând foarte bun și înțelept, și a zis către ei: fiindcă este să mor, mai bine îmi este să mor pentru Hristos ca un creștin. Deci înfățișat fiind la divanul igemonului, a mărturisit cu îndrăzneală pre Hristos. De aceasta înștiințându-se Dioclețian și Maximilian, au adus înaintea lor pre sfântul și fiindcă în priveliște a mărturisit buna cinstire, multe munci a luat dela ei și în sfârșit i s'a tăiat capul prin sabie și așa a luat fericitul cununa muceniei ².

1. Mineiul pe Septemvrie, p. 209.

2. Mineiul pe Noemvrie, p. 296—297.

Într'un Mineiu rusesc pe luna Ianuarie, tipărit în 1906, găsim pe ziua de 10 Ianuarie, un Sfânt român din secolul al XIX-lea ¹: Ieroshimonahul Antipa din Calopodeștii Moldovei, fiul unui diacon de prin acele părți. Se călugărește de mic, merge la Sf. Munte Athos și pentru faptele sale deosebit de meritorii, Dumnezeu îl învrednicește de marele dar al faptelor minunate, iar după moarte a fost trecut în ceata sfinților.

Mineele grecești ² pomenesc în zece Maiu, un Sfânt român, pe Sf. Ioan Valahul, care a trăit la Constantinopol.

Mai găsim o informație foarte prețioasă despre sfinți — sau măcar oameni cu viață sfântă — în Viețile Sfinților de Mitropolitul Dosofteiu. Pasagiul respectiv e citat și în Viețile Sfinților de Mitropolitul Veniamin Costachi. Reproduc pasagiul acesta în legătură cu argumentele scoase din Mineele românești, fiindcă e reprodus de starețul Neonil în prefața Mineiului pe Decemvrie, tipărit la Mănăstirea Neamțului în 1844, prefață pe care o găsim în toate edițiile de mai târziu.

— „Dar încă și din Români ³ mulți sunt a căroră am și văzut viața și traiul lor, dară n'au fost căutați, fără numai *Daniil* de Voroneț și *Rafail* de Agapia, a căruia i-am sărutat și sfințele moaște. Am apucat în zilele noastre părinți înalți întru bunătăți și în petrecere și plecați la smerenie adâncă, pre părintele *Chiriac* din Bisericiani, gol petrecând și ticăloșit în munte 60 ani. Și pe *Chiriac* din Tazlău, *Epifanie* din Voroneț, *Partenie* din Agapia, încă și pe *Ioan* din Râșca, arhiepiscopul acel sfânt și minunat. Pe *Inochentie* de Pobrata și pe *Evstatie*. S'au adăogăt această înștiințare aicea, ca nu prin trecerea vremii să se facă cu totul neștiuți acești cuvioși părinți neamului acestui de mai pe urmă și ca să se arate că dintre toate neamurile își alege Dumnezeu pre robii săi, cei ce urmează vocii și poruncilor lui“.

IOSIF E. NAGHIU

1. Citat în Calendarul Mitropoliei Basarabiei pe 1930. Vezi: Iosif E. Naghiu, *Fântâna Darurilor* 1938 (Nr. 12).

2. Pr. N. Popescu, Conferință la Radio-București.

3. Mineiul pe Decemvrie, p. 6—7.

Cu Străjerii

În nenumărate rânduri, Înalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim a găsit cuvinte de laudă și de îmbărbătare pentru lucrurile frumoase săvârșite în străjerie.

Dincolo de formele și prescripțiile omenești, ce pot varia dela un răstimp la altul, Înaltul nostru Stăpân știe precis, că aici, în străjerie, există ceva neschimbător și de mult preț—*tineretul nostru*—fala și nădejdea neamului românesc, copiii noștri iubiți, pentru a căror înfrățire cu altarul, Înalt Prea Sfinția Sa este gata să certe pe orișicine: „*Lăsați copiii și nu-i opriți să vie la mine, căci a unora ca aceștia este împărăția cerurilor*” (Mateiu XIX, 14).

Și pentrucă este constatat că tineretul caută să se apropie și de biserică și de noi preoții — de modeștii ostenitori în via Domnului, socot, că nu există confrate preot care să nu-și fi pus limpede întrebarea: Cum să slujesc mai bine? Cum să mă fac mai înțeles? Cum să mișc mai puternic inima școlarilor noștri, așa încât să fac din ei adevărați străjери ai supremelor bunuri românești: *patria și biserica străbună*.

Ca un prim răspuns la întrebările de mai sus, înfățișez aici o serie de patru cuvântări ținute în fața elevilor străjери dela Liceul Matei Basarab din București.

Scurtimea acestor cuvântări nu trebuie să surprindă pe nimeni. Au fost ținute cu prilejul ridicării pavilionului național, prilej în care — pentru tălmăcirea textului biblic — sunt rezervate: dela două până la cinci minute.

I

„*Cu noi este Dumnezeu înțelegeți neamuri și vă plecați, căci cu noi este Dumnezeu*”.

Iubiți Străjери,

În fața rezultatului luptei dintre Goliat și David stăm uimiți și ne întrebăm: cum a fost cu puțință ca praștia și piatra piticului David să răpună sabia și platoșa uriașului Goliat?

Din această uimire ne scoate chiar David: „*Tu Goliat, vii împotriva mea cu sulită, cu sabie și cu pavăză, iar eu vin împotriva ta în numele Domnului*“.

Așa dar, de partea lui David lupta, în chip nevăzut, o forță pe care n'ar fi putut-o birui toți Goliații din lumea aceasta.

Din filosofia populară desprindem maxima: „*Buturuga mică răstoarnă carul mare*“.

Răsturnarea aceasta are loc numai în cazul când buturuga este așezată pe teren tare, pietros.

Odinioară, popoare mai mari și mai înarmate decât noi, adevărați Goliați trufași s'au străduit să înfrunte pe micul David — să treacă peste mica buturugă românească.

Dar vârtoșenia pieptului românesc, sprijinită pe o puternică și vie credință în Dumnezeu au răsturnat toate planurile, au rușinat toate trufiile.

Pentru ziua de mâine, în fața vreunui Goliat oarecare, puternica tulpină românească, vânjosul David va trebui neapărat să apară învesmântat și cu armura spirituală trebuincioasă. Cât va fi lumea, nu va putea să existe armură mai trainică decât cea împletită din firul credinței în Dumnezeu.

Străjerul nu se sfiește s'o mărturisească neîncetat în cântarea lui: „*Cu noi este Dumnezeu înțelegeți neamuri și vă plecați, căci cu noi este Dumnezeu*“. Amin.

II

„*Orice lucrați, lucrați din toată inima, ca pentru Domnul și nu ca pentru oameni...*“.
(Coloseni III, 23).

Iubiți Străjeri,

Din cartea noastră sfântă cunoaștem doi frați, ce au săvârșit același lucru: *jertfa*.

Abel aduce ca jertfă cel mai frumos miel din turma sa.

Cain vine la altar cu cele mai netrebuincioase produse ale câmpului său: făină mucedă, untdelemn stricat.

Abel a făcut un lucru ca pentru Domnul, în timp ce Cain a săvârșit un lucru ca pentru oameni, ca pentru anumiți oameni.

În general vorbind, lucrurile săvârșite „*ca pentru oameni*“ sunt lucruri de mântuială, lipsite de sinceritate, de dragoste, făcute cu gândul de a plăcea, de a fi lăudat, de a linguși, sau de a fi acoperit.

Lucrurile făcute tot pentru semenii noștri, dar cu încredințarea că Dumnezeu este de față, că ne vede, ne aude, și cunoaște cel mai mic colțișor al sufletului nostru, sunt lucruri făcute „din toată inima”, din tot cugetul și din toată virtutea noastră.

Întorcându-ne la grădinița noastră trebuie să lămurim: Străjeria noastră, ca și orice lucru omenesc poate fi săvârșită în două feluri: „ca pentru oameni” și „ca pentru Domnul”. A o săvârși „ca pentru oameni” — însemnează, pur și simplu, a imita pe omul vesel din poveste ce părea mulțumit atunci când căra apă cu ciurul la ospățul împărătesc. A săvârși străjeria „ca pentru Domnul” — însemnează a repeta aceea ce Domnul a făcut pentru fiecare din noi și pentru toți laolaltă: dragoste împinsă până la jertfă — jertfa de pe Golgota. Și fără jertfă nu ai dreptul să aștepti învierea.

Fie ca toți cei de față să avem tăria sufletească să biruim pe Cain din sufletul nostru lăsând loc lui Abel să împlinească cu sfințenie porunca biblică: „Orice lucrați, lucrați din toată inima, ca pentru Domnul și nu ca pentru oameni”. Amin.

III

„Adevăr grăiesc vouă că oridecâteori ați făcut aceste lucruri unuia din acești frați ai mei mai mici, mie mi le-ați făcut”.
(Matei XXV, 40).

Iubiți Străjeri.

În Evanghelia Duminicii de ieri, Mântuitorul ne făgăduiește că va mai veni odată la noi.

Prima Sa venire o cunoaștem: brațul de paie din peștera din Betleem, casa modestă a dulgherului Iosif din Nazaret, lacrimi și mângâieri pentru suferințele omenești, cununa de spini pentru cea mai curată frunte omenească.

Câte lipsuri și sudori, tot atâtea învățături și pilde bune de urmat.

Cea de a doua venire a Mântuitorului nu va mai avea drept scop învățarea oamenilor, ci judecarea lor.

După trei ani de curățit și săpat, de udat și altoit, grădinarul este îndreptățit să-și judece pomul sădit, cerându-i roade. Iar pentru pomul neroditor securea și focul știu să-și facă datoria.

După secole de-arândul de propovăduire și împărtășire creștină, grădinarul ceresc este îndreptățit să vină și să culeagă roadele așteptate: „flămând am fost și mi-ați dat de mâncat; gol

am fost și m'ați îmbrăcat; bolnav am fost și m'ați căutat; în temniță am fost și ați venit la mine". Este tocmai ceea ce înțelepciunea populară a pătruns și a rezumat în dictonul:

„Cine pe sărac ajută
Pe Dumnezeu împrumută“.

Cu prilejul Crăciunului ați ascultat de îndemnul ce vi s'a făcut și ați sărit cu bucurie în ajutorul colegilor voștri săraci. Este o faptă bună ce vă va face cinste oridecâteori o veți repeta.

Un părinte bisericesc ne încredințează că bogații au mai multă trebuință de cei săraci — decât au săracii de cei bogați. Bogații dau săracilor: haine, hrană, doctorii și primesc în schimb lucrul nepieritor: *adevărata fericire*.

Împăratul Alexandru Macedon, când sosea în fața unei cetăți pe care dorea să o cucerească, obicinuia să aprindă o faclă. Timpul cât pâlpâia flacăra, era timp de predare necondiționată.

Timpul cât pâlpâie flacăra vieții noastre pământești este timp de gândire, de pătrundere și de împlinirea necondiționată a adevărului evanghelic reîmprospătat astăzi: „*Adevăr grăiesc vouă că oridecâteori ați făcut aceste lucruri unuia dintre acești frați ai mei mai mici, Mie mi-ați făcut*“. Amin.

IV

„*Isus i-a răspuns: Piei înapoia mea Satano, căci este scris: Domnului Dumnezeului tău să te închini și numai lui să-i slujești*“.

(Matei IV 10).

Iubiți Străjeri,

După botez, Mântuitorul s'a retras în pustie unde timp de 40 de zile, prin post și rugăciune, s'a pregătit pentru greaua misiune de mai apoi: salvarea oamenilor.

Isprăvindu-se postul, ispititorul se apropie și grăiește: „*De ești Fiul lui Dumnezeu poruncește ca pietrele acestea să se facă pâini*“.

Va veni vremea când peste cinci mii de oameni vor fi săturați cu pâine scoasă din cuptorul dragostei și atotputerniciei lui Hristos.

De data aceasta însă este vorba de satisfacerea unui interes personal — de o nevoie a trupului la care nu ai îngăduința să te oprești, înainte de a fi împlinit cerințele sufletului: „*Nu numai*

cu pâine va trăi omul, ci cu orice cuvânt care iese din gura lui Dumnezeu“.

Urcați acum pe aripa templului din Ierusalim, diavolul încearcă a doua lovitură: *„Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-te jos, căci îngerii te vor ridica pe brațe ca nu cumva să se împiedece de piatră piciorul tău“.*

Dorința diavolului de a vedea pe Mântuitorul înscris în rândul celor mândri, în rândul celor ce știu să-și privească semenul de sus în jos — a fost spulberată deoarece: în modestie, în hărnicie și în tăcere, Mântuitorul avea să ne învețe cum se sare de jos în sus, de pe pământ la cer, din întunecimea adâncului la prospețimea înălțimilor.

Din vârf de munte, împărățiile lumii cu toată strălucirea și bogăția lor sunt făgăduite cu o adevărată mărinimie diavolească: *„Toate aceste lucruri ți le voi da ție dacă te vei închina mie“.*

Este ultima încercare a diavolului; este suprema lui sfortare pe care Mântuitorul ne învață cum s'o respingem: *„Piei înapoia mea Satano!“.*

Satana nu a murit! Satana lucrează! Satana caută părtași!

O rămășiță streină, strecurată nu știu cum în adevăratul tezaur de maxime românești, glăsuiește: *„Fă-te frate cu dracul până treci puntea“.*

Adevărul este că în tovărășia diavolului nu ai ce căuta: nici la capăt de punte, nici la mijlocul, nici la sfârșitul ei.

Ispitirea Mântuitorului este și ispitirea noastră.

La capăt de punte — în tinerețea noastră — ne pasc *poftele trupului*. La maturitate — la mijlocul punții — ne amenință, în deosebi, *mândria*; iar spre sfârșitul punții — *la bătrânețe* — ne paște *avaritia*.

Poftele trupului, mândria și avariția sunt cele trei căpușe însetate, ce sug vlaga celor ce s'au hotărât să străbată puntea vieții lor în frățietate și părtășie cu diavolul.

Postul, rugăciunea, milostenia și un viguros: *„Piei înapoia mea Satano!“* — sunt arme minunate pentru cei ce știu că: *„Domnului Dumnezeului tău să te închini și numai lui să-i slujești“.* Amin.

Preotul STELIAN ILIESCU
dela Biserica Sf. Nicolae-Șelari

Consfătuirea Tineretului Creștin dela Belgrad

Intre 17 și 21 Februarie, a. c., s'a ținut la Belgrad, Jugoslavia, congresul conducătorilor tineretului creștin din Sud-Estul Europei, cu scopul de a se informa unii dela alții asupra metodei de lucru, și, în special, pentru adâncirea lucrării creștine în masele studențești și ale ostașilor concentrați.

La congres au luat parte următorii delegați: Pr. F. House, preot anglican, secretarul general al Federației Universale a Studenților Creștini, cu sediul la Geneva; delegații mișcărilor «Pro Christo» și «Soli Deo Gloria», din Ungaria; delegații Bulgariei, Jugoslaviei, iar din România a participat numai semnatul acestor rânduri, în calitate de președinte și delegat al A. S. C. R.

Cuvântarea de deschidere a fost rostită de către P. C. Pr. Prof. I. Parenta, decanul facultății de teologie dela Belgrad, care a urat bun sosul delegaților. După aceea P. C. Sa a vorbit despre «*Necesitatea lucrării creștine printre tineret în vremurile de față*».

În numele delegaților am fost însărcinat să răspund eu. I-am mulțumit pentru urările făcute și pentru interesanta expunere ce ne-a făcut cu privire la lucrarea creștină în masele tineretului. La rândul meu am arătat că tineretul poate fi foarte ușor mânat să îmbrățișeze curente protivnice Bisericii și că Biserica nu poate să rămână nepăsătoare în fața acestui lucru. De aceea, deși noi toți reprezentăm țări și Biserici naționale deosebite, având de multe ori interese deosebite, cu toate acestea, noi toți avem un ideal comun: *idealul păcii creștine și al bunei înțelegeri între oameni și între neamuri*. Pentru acest ideal Mântuitorul nostru Iisus Hristos a suferit moartea pe cruce și noi suntem datori să luptăm până când vom putea să

înfăptuim porunca Mântuitorului de «a fi o turmă și un păstor», pentru binele oamenilor, al țărilor și Bisericilor noastre și al întregii omeniri.

Ordinea de zi cuprindea următoarele puncte:

1. Rapoartele delegaților despre lucrarea desfășurată;
2. Rapoartele delegaților despre congresul dela Amsterdam;
3. Planul activității viitoare;
4. Posibilitatea unui schimb permanent de studenți;
5. Planul unei noi consfătuiri în toamna lui 1940;
6. Planul ajutorării studenților în mizerie;
7. Posibilitatea adâncirii lucrării creștine printre mobilizați;
8. Planul discuțiilor cu prilejul consfătuirii ce se va ține în August 1940;
9. Necesitatea schimbului de literatură creștină pentru cei mobilizați sau concentrați;
10. Studiul Sf. Scripturi.

Fiecare delegat a făcut o dare de seamă amănunțită asupra lucrării creștine ce se dezvoltă în sânul tineretului creștin din Biserica și țara respectivă. După aceea s'au discutat problemele prevăzute în ordinea de zi.

Redau pe scurt cuprinsul acestor rapoarte și hotărârile luate.

1. In *Bulgaria* sunt foarte puțini studenți concentrați. De aceea, lucrarea creștină se face de către un grup de studenți creștini, în număr de aproape 200, dintre care numai 2 sunt dela facultatea de teologie, restul fiind dela diferite alte facultăți. Această lucrare se împarte în patru secțiuni diferite:

- a) Studiul și aprofundarea Sf. Evanghelii;
- b) Insemnătatea Sf. Euharistii în concepția Ortodoxă;
- c) Studiul raporturilor între Biserică și Stat;
- d) Lucrarea creștină în satele bulgare.

Fiecare secțiune este condusă de un preot sau de un teolog. Dar despre o lucrare cu un caracter mai pronunțat pentru vremurile de față nu poate fi vorba, din lipsă de organizare. Studențimea bulgară nu dorește războiul. Totuși dacă războiul va fi inevitabil, ei speră să facă față împrejurărilor.

2. In *Ungaria* există două organizații cu caracter creștin în masele tineretului:

- a) *Pro Christo* care a organizat cercuri de studii biblice pentru studenții diferitelor facultăți și un congres al tineretului

timp de trei zile, cu care prilej s'au discutat diferite nevoi ale tineretului creștin.

b) *Soli Deo Gloria* care a organizat 22 grupuri de studii biblice pentru studenții diferitelor facultăți și un congres al tineretului la Balaton, timp de două zile. În același timp ei au organizat peste două sute de nuclee în școlile secundare de fete și băieți.

Trebuește notat că atât în Bulgaria, cât și în Ungaria, statul nu-și ia obligația de a face instrucția sau educația religioasă a tineretului în școli, deaceea acestea cad în sarcina Bisericii.

3. În *Jugoslavia*, lucrarea creștină se face în mijlocul tineretului Jugoslav și, mai ales, printre soldații concentrați, se face de către Asociația Creștină a Tinerilor, al căror președinte de onoare este A. S. R. Principele Paul, dar al cărei conducător efectiv este preotul anglican dela Belgrad, ajutat de doi Jugoslavi, un inginer și un avocat. A. L. R. Principele Paul și Principesa Olga, fiind foarte buni creștini, se ocupă în deaproape de partea spirituală a tineretului creștin, atât printre cei lăsați la vatră, cât și printre cei concentrați. Din lipsă de fonduri, lucrarea nu a putut fi organizată pe tot întinsul Jugoslaviei, ci numai în Belgrad și în garnizoanele apropiate. Această lucrare constă dintr'o conferință, ținută, fie de Părintele Decan Parenta, fie de Părintele Protopop Lucovici, al Belgradului, care au înțeles să ajute această lucrare, precum și din diferite bucăți distractive și muzicale, executate de corul studenților teologi ortodocși, care, deși foarte puțini la număr, au meritul de a lupta din răzputeri, împotriva colegilor lor comuniști. Când s'a inaugurat această lucrare acum câteva luni, pe lângă A. L. R. Principele Paul și Principesa Olga, a luat parte și I. P. S. Patriarh al Jugoslaviei, care a binecuvântat și aprobat acest început fericit. Se simte totuși o mare lipsă de literatură pentru soldați, ca și pentru tineret, care este complectamente inexistentă.

4. În *Canada, Statele-Unite, China, Anglia și Țările din Nord*, lucrarea se continuă cu aceeași intensitate ca și până acum. În *Franta* și în *Finlanda*, însă, toți conducătorii tineretului creștin se găsesc mobilizați pe front. Un student finlandez scrie: «noi ne-am făcut o capelă în spatele tranșeelor, din butuci de lemn, pe care am mascat-o de avioanele sovietice și în care ne rugăm zilnic. Acum câteva zile ne-am rugat împreună cu câțiva prizonieri ruși, care mărturiseau că e pentru prima

dată când se pot ruga și ei în libertate». Atât în Franța, cât și în Finlanda, se simte mare nevoie de ajutor și de aceea tineretul creștin, din America și Anglia, a venit în ajutorul prietenilor lor în suferință din Franța și din Finlanda. Este nevoie însă, ca cel puțin printr'o carte poștală să se mențină legătura cu acești bravi luptători, care se găsesc sub arme.

5. În *Germania și Cehoslovacia* situația este mult mai delicată și chiar o simplă scrisoare poate crea mari neplăceri tineretului creștin. De aceea legătura se face mai mult cu ajutorul tineretului creștin american.

Cu privire la lucrarea creștină din România, am arătat că aceasta se face de Biserică, prin preoții ei, în școlile primare, secundare și profesionale, precum și de către Straja Țării, al cărei șef suprem este chiar M. S. Regele Carol al II-lea, cel mai bun ortodox și care a cerut încă dela început ca educația religioasă să facă parte integrantă din educația tineretului român. În 1935, când Straja Țării a luat ființă, subsemnatul, cu aprobarea forurilor superioare bisericești, am pus temelia predării educației religioase în Straja Țării, care se menține și astăzi. În ceea ce privește lucrarea creștină printre studenți, aceasta urmează să fie organizată în cadrele Frontului Național Studențesc, creat acum de curând. În afară de acestea pot spune că chiar înainte de a se înființa acest «Front Național Studențesc», Asociația Studenților Creștini, sau «A.S.C.R.ul», care a fost condusă de subsemnatul din 1934, și-a impus ca principiu de activitate următoarele:

1. Să nu facă niciun fel de politică, în afară de politica Bisericii.

2. Să nu ne ocupăm decât de problemele cu caracter spiritual duhovnicesc.

3. Să întreprindem opere de caritate creștină, întinzând mâna celor în suferință.

Rezultatele practice la care am ajuns au fost din cele mai îmbucurătoare și mulți dintre prietenii noștri sunt azi preoți de enorie, unde duc mai departe programul de realizări creștine în mijlocul tineretului creștin din parohia lor.

În ceea ce privește lucrarea creștină printre studenții și soldații concentrați, am arătat că Biserica noastră întreprinde o minunată activitate, atât cu ajutorul episcopului și preoților militari, cât și cu ajutorul diferitelor eparhii. În acest sens sute de mii de broșuri religioase, s'au trimis ostașilor concentrați.

La această lucrare au contribuit M. S. Regele Carol al II-lea, I. P. S. Patriarh Nicodim, și Fundațiile Culturale Regale, care au trimis zeci de mii de cărți de rugăciuni, precum și Ministerul Propagandei, care a înființat o revistă specială pentru soldații concentrați, precum și programe cu caracter cultural — distractiv. În toată această lucrare preoțimea ortodoxă română este întotdeauna prezentă pentru partea creștină.

Celelalte probleme, prevăzute în ordinea de zi, au fost cercetate cu toată atențiunea, de către delegații prezenți, exprimând punctul de vedere al țării și Bisericii respective. Deși în ordinea de zi nu era nimic în legătură cu pretențiunile revizioniste ale vecinilor noștri Unguri, totuși delegații Unguri au adus aceste chestiuni în discuție, fie individual printre delegații prezenți, fie în public, cum s'a întâmplat în ultima zi a congresului. Acestea eu le-am răspuns cu toată demnitatea și cu toată energia. De 13 ani, de când iau parte la asemenea congrese internaționale, am ajuns să cunosc aproape în întregime și ce doresc Ungurii, dar și ce trebuie să le răspund. De aceea a fost o neplăcută împrejurare că Ungurii au înțeles să strice atmosfera frumoasă, caldă și prietenoasă, în care s'au desfășurat debaterile congresului.

S'a hotărât ca, dacă împrejurările o vor permite, în Septembrie, anul curent, să se țină în Bulgaria o consfătuire a Tinerilor Creștini, la care să fie invitați și studenții creștini Români. Programul acestei consfătuiri, nefiind deplin stabilit, îl voi prezenta când va fi deplin cunoscut.

Cu privire la Congresul Tineretului Creștin Ortodox, care trebuia să se țină anul trecut la Sremski Karlovsci, Jugoslavia, se speră că se va putea ține în vara aceasta, între 17-24 Iulie. În orice caz, atât Sf. Sinod al Bisericii Jugoslave, cât și guvernul Jugoslav, înțelegând importanța acestui congres, au aprobat ca acest congres al Tineretului Creștin Ortodox să se poată ține la data de mai sus. Totuși invitațiile oficiale nu s'au emis încă.

În timpul congresului, delegații am fost primiți oficial de către I. P. S. Patriarh al Jugoslaviei, Ministerul de Culte și de Externe. În toate aceste ocaziuni, subsemnatul am fost însărcinat să vorbesc în numele delegaților și să exprim mulțumiri pentru ospitalitatea cu care am fost primiți.

Impresiile cu care mă întorc dela acest congres sunt bune când mă gândesc că în mai toate țările tineretului creștin este

preocupat de adâncirea lucrării creștine în masele credincioșilor din țara lor; dar nu pot să-mi ascund îngrijorarea față de situația dureroasă în care se găsește tineretul Jugoslav. Cu ajutorul lui Dumnezeu, însă, sper, că Biserica Jugoslavă va înțelege chemarea ei în aceste clipe de grea răspundere și că va putea să facă ceva pentru liniștirea spiritelor, în această țară vecină și prietenă a noastră și în care se găsesc peste 200.000 de Români.

Cu ocazia acestor congrese, fie ale studenților, fie ale conducătorilor lor, mi-am dat seama și mai bine de ceea ce lipsește tineretului din Biserica și țara noastră.

Cu tot respectul și recunoștința cuvenită, față de tot ce s'a înfăptuit până astăzi, în această direcție, în vremurile de față cred că este absolut necesar ca această lucrare creștină să se găsească în cea mai strânsă legătură cu I. P. S. Patriarh, pentruca, astfel, tineretul creștin și conducătorii lui, de toate vârstele, să primească direct dela I. P. S. Sa însuflețirea și zelul necesar. O singură întâlnire a acestui tineret pe an pentru a primi sfatul și Inalta binecuvântare a I. P. S. Sale, prețuiește mai mult decât toată lucrarea lor de pe an. —

În al doilea rând, poate că n'ar fi rău dacă am putea plăti pe conducătorii și lucrătorii în ogorul tineretului respectiv, căutând chiar să le asigurăm o existență acelor care se devotează lucrării creștine și misionare. Metoda de până acum de a nu se plăti nimic acelor care lucrează pe teren misionar și cultural, n'a putut să dea roadele așteptate, deoarece fiecare trebuie să se preocupe și de propria lui existență. De aceea socotim că ar fi bine să se aleagă cei mai curați și cei mai inimoși tineri, care să fie desemnați drept conducători ai tineretului și care să fie plătiți chiar cu o sumă mai mică, pentrucă numai în acest fel le putem pretinde să muncească serios.

Până astăzi Biserica noastră, care este datoare să adâncească tot mai mult lucrarea misionară, în special în masele tineretului, către care se îndreaptă toți sectanții cu tot felul de promisiuni morale și materiale, a cheltuit prea puțin sau aproape nimic cu această lucrare atât de importantă. Recunosc că sunt multe greutăți și că Biserica are multe nevoi de acoperit; dar ar fi nimerit ca drept conducător al tineretului să fie indicat un tânăr dintre ei, ales cu multă băgare de seamă, pentrucă el are comun cu tineretul nu numai tinerețea, ci și gândurile lor.

Astăzi orice propagandă, în orice direcție, nu se mai poate face decât în cadrele Străzii Țării și ale Frontului Național Studentesc. Cu toate acestea Biserica dela început a înțeles să ajute aceste două mari organizații ale tineretului în nădejdea că prin aceasta își împlinește o sfântă îndatorire față de stat și față de neamul românesc.

Actualul conducător al Frontului Național Studentesc, Dl. Prof. Dr. N. Ionescu-Sisești pe lângă faptul că este un eminent doctor și profesor universitar, este și licențiat al facultății de teologie. De aceea, cred că D-sa va înțelege mai bine decât oricine chemarea Bisericii pentru o lucrare cu caracter creștin în masele studentimii, și că nu va ezita să primească colaborarea aceluia care au lucrat în acest domeniu, chiar în timpurile când studentimea era înregimentată în tot felul de partide politice.

Preotul FLORIAN M. GALDĂU
dela
Biserica Domnița Bălașa

Sporuri de bine în eparhiile Patriarhiei Române

I. P. S. Patriarh Nicodim

a orânduit ca transferările în orașul București, să se facă pe bază de concurs, care se va ține oridecâteori va fi nevoie.

Motivale cari au făcut pe I. P. S. Patriarh Nicodim să ia această înțeleaptă măsură sunt următoarele:

1. Mulțimea candidaților din întreaga Țară, la puținele parohii ce se vacantează în București;

2. Pentru a înlătura stăruințele cari tulbură administrația, pe stăruitori și pe candidați;

3. Pentru ca pe temei de concurență de valori reale, să poată alege, în chip obiectiv, pe acei cari vor putea aduce un real spor de bine în parohie, și o prețuire întregii Biserici. Preoțimea bucureșteană e aceea care înfățișează la centru întregul prestigiu al preoțimei din Biserica noastră. Deaceea, I. P. S. Patriarh Nicodim, zelos de un cât mai mare prestigiu al Bisericii, a orânduit ca numirile să se facă pe baza acestor concurențe ale meritului.

Regulamentul acestui examen îl vom publica în numărul viitor al revistei, acum publicăm la cronică internă regulamentul examenului pentru numirea licențiaților la parohiile rurale din eparhia Ungro-Vlahiei.

I. P. S. Irineu

a dispus ca să se țină în orașul Iași, în timpul Postului Mare, în fiecare Duminică după amiază, o serie de conferinți cu caracter religios. Conferențiarii au fost următorii domni profesori și distinși vorbitori: C. Fedeleș, Ioan Petrovici, Ion Savin, Nichifor Crainic, Lungulescu.

Aceste conferinți s'au ținut o parte în Aula Universității, iar o altă parte în Ateneele din orașul Iași.

Cuvântarea de deschidere a conferințelor a ținut-o I. P. S. Irineu, în Duminica Ortodoxiei.

I. P. S. Nicolae

a hotărât, ca în Duminica II din Postul Mare, să se facă prăznuirea Duminicii Bolnavilor în parohiile arhiepiscopiei și în spitale. „Toți preoții vor face pregătirea celor bolnavi pentru sfânta împărtășanie, vor zice ecteniile pentru bolnavi la sfânta liturghie, și vor ține predici îndemnând lumea să ajute pe cei bolnavi. Daniile se vor împărți prin Consiliu parohial, și Reuniunea de Femei. Iar în spitale se va sluji, tot în această Duminică, Sf. Maslu“.

Cât de simțită este această dragoste a Bisericii față de cei în suferință! Slavă Bisericii și cinste deosebită ierarhiei ei.

I. P. S. Visarion,

cu prilejul aniversării zilei de naștere, — în ziua de 27 Februarie a. c., a făgăduit că va vărsa din mijloacele mitropoliei, sumele necesare pentru zidirea unui internat de băeți pe lângă liceul „Mitropolitul Silvestru“ din Cernăuți, și pentru lărgirea internatului de băeți de pe lângă liceul „Ștefan cel Mare“ din Suceava; precum și de a destina internatul „Mitropolitul Nectarie“ din Cernăuți pentru un Cămin al preoților bucovineni. Aceste ctitorii vor avea menirea, ca mai întâi să vină în ajutorul copiilor de preoți, a slujbașilor bisericești, și a țăranilor nevoiași.

I. P. S. Nifon

a orânduit ca în orașul de reședință al Mitropoliei Olteniei, să ia ființă o Cantină pentru copiii săraci. Toți bunii creștini cari au contribuit pentru înființarea acestei ospătării, și cari și în viitor o vor ajuta cu obolul lor, au numit-o în chip sugestiv *Cantina Mitropolitului*.

Recunoștința tuturor acelor cari se vor îndulci din această masă a dragostei creștine, se va îndrepta cu o dobândă sufletească față de Biserica creștină ortodoxă.

P. S. Grigorie

al Argeșului a orânduit, ca în tot timpul Postului Mare, în fiecare Duminică după amiază, preoții să adune pe

credincioși la biserică, pentru a ține ședințe de catehizare.

Programul unei ședințe constă din săvârșirea Vecerniei mici, după care urmează lecțiunea de catehizare, precum și lecturi ziditoare de suflet și diferite imne și cântări religioase.

Totodată preoții vor împărți credincioșilor și diferite cărți moralizatoare.

P. S. Nicolae

al Clujului este directorul unei bune reviste de familie: *Viața ilustrată*. Această revistă cuprinde articole literare și teologice de o plăcută lectură pentru orice creștin și pentru orice familie mai mult sau mai puțin pretențioasă. Deasemenea și poezii de o aleasă simțire creștinească. Nu lipsește nici pagina vieții vesele, însă cu un sănătos umor moral. Pe lângă toate acestea, ceea ce țin să mai vestesc, sunt și ilustrațiile de o rară frumusețe: icoane, fotografiile și peisaje după natură a celor mai de seamă pictori, toate fiind temeuri de lumină și orizont sufletesc larg...

P. S. Episcop Nicolae

al Oradiei îngrijat de plaga concubinajului care săpa adânc atât sănătatea trupească, cât și pe cea sufletească a românismului din ținutul Bihorului, cu răbdare și tact de încercat misionar a condus personal o campanie creștină pentru căsătorirea în chip legiuit. Îzbânda deplină a fost departea celui însuflețit de râvna apostolică, căci aproape 12.000 de perechi de concubini s'au căsătorit după legile Bisericii și ale Țării.

Prin această prea frumoasă și rodnică operă apostolică P. S. Nicolae a împăcat atâtea suflete și familii cu Dumnezeu, cu legile Țării, cu societatea... și a adus pacea în atâtea familii în care peste 40.000 de mii de copii se bucură ei mai întâi de pacea binecuvântată între părinți. Fericiți sunt ei, și fericit este și făcătorul de pace...

* * *

Pentru a sluji cât mai bine adevărului, rugăm respectuos pe I. P. S. și pe P. S. noștri Chiriarhi, ca să ne facă cunoscut taina sporului de bine pe care-l adaugă zi de zi spre slava Bisericii noastre Ortodoxe.

Protos. VASILE VASILACHE

CRONICA INTERNA

Activitatea Patriarhului Țării în Dumineca Ortodoxiei

Pentru orice creștin, Dumineca este zi de odihnă și de reculegere sufletească. Numai servitorii altarului lui Christos trebuie să-și continue oficiul de slujitori și rugători către cel Atotputernic pentru turma cuvântătoare încredințată păstoririi lor.

În fruntea lor, Patriarhul Țării, Înalt Prea Sfinția Sa D. D. Nicodim este neobosit atât în munca de peste săptămână din birou, la conducerea treburilor bisericesti, cât și în cea de Dumineci și sărbători fie în biserică slujind Domnului, cât și în alte părți, în acelaș scop ostenindu-se.

Astfel, în prima Duminecă din Postul Mare, când Biserica noastră sărbătorește triumful ortodoxiei, Înalt Prea Sfinția Sa a ținut să officieze Sf. Liturghie în Catedrala Patriarhiei, cu toate că ar fi fost îndreptățit să se odihnească după oboseala primei săptămâni a postului, căci pe lângă rezolvarea lucrărilor Patriarhiei Române a luat parte la toate slujbele ce se fac în biserică în această primă săptămână.

În aceiași zi alte două evenimente creștinești importante au venit să apese pe umerii Marelui Ierarh.

Primul, a fost sărbătorirea patronului Școalei ortodoxe, la care a fost invitat stăruitor să participe, iar al doilea, binecuvântarea ucenicilor strejeri din București cari primiseră Sf. Împărtășire.

Dar Înalt Prea Sfinția Sa a împlinit toate împletind în chip desăvârșit vigoarea tinerească cu înțelepciunea frumoasei vârste ce are.

Căci, ca să satisfacă pe toți, Înalt Prea Sfinția Sa n'a pregetat să officieze Sf. Liturghie în Catedrala Patriarhiei, înconjurat de clerul catedralei, iar la orele 11¹/₂, sfârșind serviciul divin și ascultând frumoasa predică a zilei, rostită de Prea Cuv. Arhim. Iuliu Scriban, a lăsat pe P. S. Arhiereu-vicar Emilian Târgovișteanul să împărtășească pe comandantii și strejerii ucenici, iar Înalt Prea Sfinția Sa a mers la

Sărbătorirea patronului Școalei ortodoxe-internat a Soc. Naționale a Femeilor Ortodoxe Române.

Acolo sărbătorirea s'a făcut într'un cadru religios-școlar foarte înălțător.

De dimineață s'a oficiat Sf. Liturghie de un sobor de preoți în frunte cu P. S. Arhiereu-vicar Veniamin Ploeșteanul, delegat special în acest scop de Înalt Prea Sfințitul Patriarh. Răspunsurile la Sf. Liturghie au fost date de corul școalei.

Toate elevele școalei ortodoxe-internat din Str. Principatele-Unite, precum și câte o echipă din partea școalei ortodoxe externat din Calea Moșilor, au ascultat Sf. Liturghie, în fruntea lor aflându-se Doamna Aretia Tătărăscu, prezidenta generală a Soc. Naționale a Femeilor Ortodoxe Române, împreună cu Doamnele din Comitetul Central, Doamnele directoare și Corpul didactic al școlilor ortodoxe din București.

Au mai fost de față la această sărbătorire Dl. I. Nistor, Ministrul Cultelor și Artelor, însoțit de Dl. St. Brădișteanu, Secretar General.

Înalt Prea Sfințitul Patriarh a sosit tocmai când Păr. Prof. Universitar N. Popescu terminase predica despre Dumineca Ortodoxiei și importanța sfintelor icoane, fiind întâmpinat la intrarea în școală de D-l. Ministru I. Nistor, de Doamna Prezidentă Generală Aretia Tătărăscu și de Doamnele din Comitetul Central. La intrarea în capelă, corul școalei a intonat imnul patriarhal cu deosebită însuflețire. Atât elevele din cor, cât și cele din galeriile sălii ce este în prelungirea micuței capele dela acea școală, erau foarte impresionate de venirea Înaltului Arhipăstor și ochii lor nu se desprindeau dela Înalt Prea Sfinția Sa.

După săvârșirea unui polihroniu pentru M. S. Regele Carol II, pentru I. P. S. Patriarh și pentru Școala Ortodoxă cu toate conducătoarele ei, s'a făcut sfințirea iconițelor pe

cari școala le-a desemnat ca premii elevelor meritoase.

După o dare de seamă făcută de preotul duhovnic al școlii, preotul V. Popescu, asupra preocupărilor religioase ale elevelor, I. P. S. Patriarh Nicodim a ținut o scurtă dar simțită cuvântare, arătând bucuria cea mare ce o simte când se vede în mijlocul atâtor energii puse în slujba ortodoxiei și neamului românesc.

În cuvinte bine alese și de o tărie apostolică, Înaltul Stăpân arată prin comparația fericită cu armata și organizarea ei, cum clerul de toate treptele formează cadrele de conducere și diriguire, iar credincioșii sunt armata soldaților creștini, cari trebuie să lupte pentru triumful ortodoxiei. După cum în nici o armată din lume, trupa nu se dă la o parte ca să lase numai pe ofițeri să lupte cu dușmanul, tot așa și armata creștinilor ortodoksi, nu trebuie să lase numai pe preoți să lupte pentru ortodoxie și creștinism, ci este o datorie de căpetenie a lor să lupte cu preoții împreună și sub conducerea lor, căci numai așa se asigură triumful cauzei.

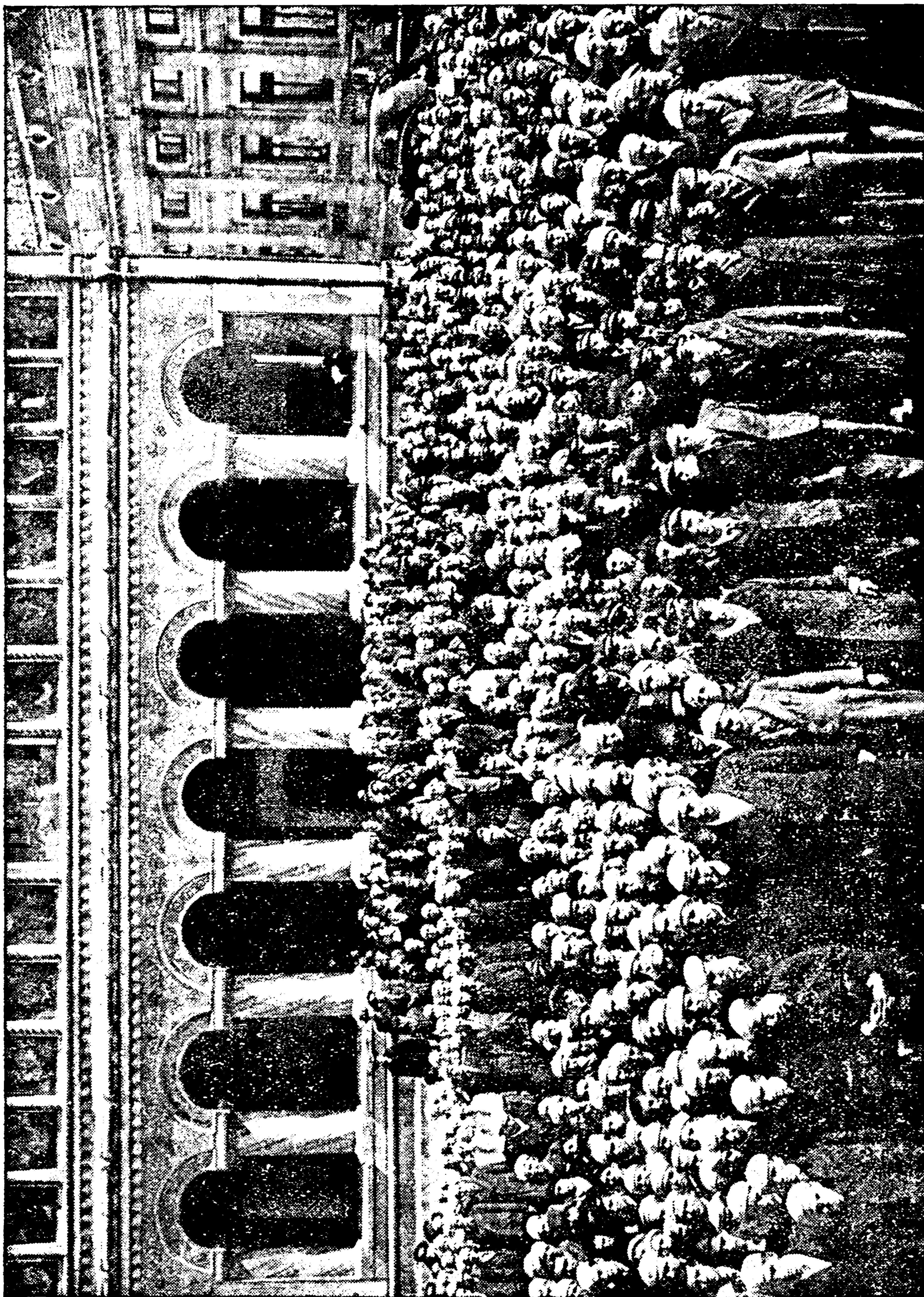
În concluzie, manifestându-și bucuria și încredințarea că prin asemenea sărbătoriri Societatea Națională a Femeilor Ortodoxe Române ajută în cel mai înalt grad la sporirea prestigiului și întărirea marelui nostru patrimoniu: „Credința Ortodoxă“, I. P. S. Sa, a încheiat făcând urări pentru prosperitatea Societății și înmulțirea școlilor sale, care prin *succesele* lor de până acum, se bucură de faima de școli de elită între celelalte școli secundare.

După aceea, I. P. S. Patriarh a împărțit iconițele-premii, împreună cu diplomele respective, la fiecare elevă premiată, cari le-au primit din mâna I. P. S. Sale, pe care au sărutat-o cu multă emoție, dar și fericire că au avut această deosebită ocazie.

Terminând cu împărțirea premiilor la orele 13, I. P. S. Patriarh a împărțit binecuvântările sale patriarhicești întregii asistențe, după care a părăsit școala în cântarea melodioasă a imnului patriarhal, executată de corul vocilor îngerești ale elevelor școlii ortodoxe, însoțit fiind până la ieșire de aceleași persoane ce l-au întâmpinat la venire. De aci s'a îndreptat către Patriarhie, unde

2000 de ucenici străjeri cari primiseră Sf. Împărțășire așteptau binecuvântarea patriarhicească.

Într'adevăr a doua mare manifestare religioasă care a avut loc în Dumineca Ortodoxiei și pentru care Înalt Prea

Elevii străjeri dela școlile de ucenici din Capitală, după ce s'au împărtășit, primesc binecuvântarea Î. P. S. Patriarh Nicodim.

Sfințitul Patriarh Nicodim și-a jertfit bucuros un timp prețios din odihna ce i se cuvenea, a fost întâmpinarea și binecu-

vântarea din toată inima a acestor tineri ucenici străjeri, care primiseră Sf. Împărtășire.

Tinerii ucenici de pe la diferitele întreprinderi industriale din Capitală, au fost organizați străjerește de Asociația Creștină a Tinerilor. În marea lor majoritate acești tineri plecați dela țară spre a-și face rost în viață la oraș, departe deci de căminurile calde și sfaturile părintești ușor cădeau în diferite curse, căpătau deprinderi rele și înmulțeau rândurile celor fără căpătâiu din oraș.

A. C. T. (Asociația Creștină a Tinerilor) organizație componentă a Străjii Țării, de comun acord cu reprezentanții Bisericii, se îngrijește de educația în spirit creștin și străjeresc a acestor tineri muncitori, ajungând să-i disciplineze și să-i facă conștienți de menirea lor.

Și ca să fie deprinși de pe acum cu o viață vrednică de un adevărat creștin, s'a hotărât împărtășirea lor în Duminica Ortodoxiei, după pregătirea necesară prin post și mărturisire în fața preotului duhovnic, care se făcuse în prima săptămână a Postului Mare.

Pentru ca sfaturile și îndemnurile primite dela conducători să prindă rădăcini cât mai adânci în inimile acestor tineri, însăși conducătorii lor, 40 de comandanți de stoluri, în frunte cu D-l inginer I. Bujoiu, președintele A. C. T-ului, fost ministru, au primit Sf. Împărtășire în Catedrala Patriarhiei. Exemplul acesta face mai mult decât mii și mii de sfaturi teoretice.

Întrucât numai în Catedrala Sf. Patriarhiei nu era posibil să fie împărtășiți peste 2.000 de persoane, I. P. S. Patriarh, încă din timpul săptămânii prime a postului, i-a repartizat la 17 biserici din jurul Patriarhiei.

După ce s'au împărtășit cu toții au venit în rânduri bine aliniat și ordonat la Patriarhie, așezându-se cu o disciplină impecabilă în careu în fața Palatului I. P. S. Patriarh.

La venirea I. P. S. Sale dela Școala Ortodoxă i-a găsit așteptând în frunte cu șefii lor și cu P. S. Vicar Emilian Târgovișteanul, într'o rânduială și o liniște de parcă se aflau în biserică.

Apărând la intrarea palatului, I. P. S. Patriarh i-a binecuvântat, după care, într'o scurtă și caldă cuvântare, după ce le-a arătat importanța actului Sf. Împărtășiri a încheiat cu următorul îndemn: „Fiți totdeauna ca astăzi, când

inimile și cugetele voastre se înalță către Cel Atot Puternic și veți face o țară blagoslovită, iar voi veți fi dintre generațiile fericite“.

După aceea I. P. S. Patriarh înconjurat fiind de clerul înalt al Patriarhiei și de D-l Ing. I. Bujoiu împreună cu colaboratorii D-Sale dela A. C. T., a primit defilarea stolurilor de ucenici străjeri pe specialitatea meseriei în care lucrau. Era mai mare dragul să vezi acești ucenici în uniforma armatei albe, între 13 și 18 ani vârstă, defilând cu conștiințiozitatea și regularitatea celei mai bine organizate armată.

După defilare, I. P. S. Patriarh felicitând pe D-l inginer I. Bujoiu, președintele A. C. T-ului pentru munca depusă printre ucenici și binecuvântând pe ceilalți colaboratori ai D.-Sale, s'a retras în Palatul patriarhal la orele 14.

Astfel și-a încheiat I. P. S. Patriarh Nicodim activitatea I. P. S. Sale din „Dumineca Ortodoxiei“.

PR. GH. VINTILESCU

O însemnată danie făcută Bisericii

Patrimoniul sufletesc și național al Neamului românesc a fost apărat și păstrat de Biserică. De aceea când ea a fost puternică s'a simțit bine și românismul; când a slăbit, a tânjit și sufletul poporului român.

Azi Statul român își dă seama de acest adevăr, se desmățește după o îndelungată serie de răpiri din avutul Bisericii, își dă seama că el nu poate prospera câtă vreme va fi întemeiat pe furt și abuzuri, se întoarce spre maica lui ce l-a născut, Biserica, și voește s'o apere și s'o îngrijească cu toate puterile, cu toate resursele lui.

Iată o pildă. În anul 1938, răposatul patriarh Miron, fiind și Prim-Ministru, a luat inițiativa de a se înființa un atelier de ștofe de odăjdii bisericesti. Ajutat și de d. Consilier Regal C. Argetoianu, a hotărît ca acest atelier să ia ființă în sfânta mănăstire Țigănești, unde este o clădire mare cu o școală de țesut covoare.

În lipsa unui alt local mai potrivit, instalarea lui s'a făcut în clădirea frumoasă și încăpătoare a atelierului de țesut covoare și anume în subsol, etaj și'n alte camere. În acest scop au fost ame-

najate aceste încăperi, cheltuindu-se suma de aproape 200.000 lei de Ministerul Economiei Naționale. S'a adus curentul electric dela o distanță de 3 km. până la sf. monastire, unde este introdus în ateliere, stăreție și curtea sfintei monastiri. Această lucrare a fost făcută de Prefectura Județului Ilfov, ajutată de Ministerul Economiei Naționale, cheltuindu-se suma de 950.000 lei.

S'a amenajat și o fântână de apă în curtea monastirii, de care se folosește toată obștea viețuitoarelor, în stil vechiu românesc, cu suma de 35.000 lei plătită tot de Ministerul Economiei Naționale.

Atelierul de țesătorie are două secțiuni: una mecanică, cu patru răsboae și alta de mână, cu șase răsboae. Toate sunt moderne și cu ele se poate obține orice țesătură de mână și orice model de pânză sau ștofă, cu orice număr de ițe, din bumbac, in, cânepă, lână sau mătase. Secțiunea aceasta are 6 roți pentru depănatul sculelor de fire și transpunerea lor pe mosoare, apoi are și un urzitor manual. Costul secțiunii, în starea de azi, se ridică la suma de 350.000 lei.

Atelierul este montat complet și gata de funcționare. Lipsesc însă materiile prime, ca: fire de aur sau argint, ațe, mătase ș. a., necesare țesutului ștofelor de odăjdii, care, din cauza turburărilor europene, nu pot fi comandate din străinătate.

Cu venirea în fruntea Bisericii a I. P. S. Patriarh Nicodim, neîntrecutul gospodar, acest atelier trebuia să intre sub conducerea și în posesia Bisericii. Și rânduind Dumnezeu ca în capul Ministerului Economiei Naționale să fie chemat d-l C. Angelescu, alt bun gospodar și sprijinitor al așezămintelor bisericești, și domnia-sa a socotit că acel însemnat atelier să fie în grija de aproape a Bisericii; și prin cel mai apropiat colaborator, d. Consilier în Uniunea Avocaților, Vintilă Georoceanu, devotat fiu al Bisericii, d. Ministru C. Angelescu a dăruit acest atelier Sfintei Patriarhii române, prin jurnalul Consiliului de Miniștri cu Nr. 359/9. II-1940.

Inventarul acestei donații se ridică la suma de de lei 4.080.061. Ministerul Economiei Naționale a cheltuit sume însemnate pentru înființarea atelierului de țesut ștofe de odăjdii și diferite pânzeturi a cheltuit și cu cumpărarea materialului necesar pentru confecționarea acestor ștofe și a plătit mâna de lucru monahiilor care lucrează în răsboae, cât și personalului (un inginer, un mecanic și un om de serviciu) care conduce întreprinderea.

Dar înființarea acestor ateliere era o necesitate pentru întreaga noastră Biserică, ca să nu mai fim siliți a cumpăra ștofe de odăjdii

bisericești din străinătate. Chiar dacă se mai găsesc astfel de întreprinderi mai mici, în țară, cum e atelierul dela Timișoara, pe lângă că au ștofe de calitate inferioară, ele sunt pe mâini streine, sunt scumpe, iar motivele din desemnul lor n'au nimic comun cu vechea artă bisericească a țării românești.

Așezarea acestor ateliere într'o monastire de călugărițe, și încă în apropierea Bucureștilor, faptul că ele aparțin întregii Biserici ortodoxe române și mai ales împrejurarea că rosturile acesteia sunt cârmuite azi de ochiul, energia și prudența marelui Patriarh Nicodim avem încredințarea că această danie va da roduri.

În ziua alegerii ca Patriarh, din smerenie, îi plăcea Înalt Prea Sfinției Sale să se asemene cu păunul cel cu penaj frumos, dar cu picioare slabe. Noi l-am văzut însă, chiar de a doua zi vultur sprinten și puternic întinzând aripile peste neamul călugăresc cel obijduit și peste toate interesele mari ale Bisericii și peste tot poporul românesc, gata oricând să-l povățuiască și să-l apere. Acesta e temeiul bucuriei când însemnăm această danie făcută Bisericii.

Iar către d. C. Angelescu, Ministrul Economiei Naționale, și către d. Vintilă Georoceanu, mult ostenitorul acestor lucrări de donație, ne întoarcem cu cele mai călduroase mulțumiri, asigurându-i că Maica mântuirii sufletelor domniilor-lor va ști să prețuiască, darul, să înmulțească talantul și să ceară dela Dumnezeu toate cele bune și de folos pentru astfel de aleși fii ai Bisericii.

Protos. NICODEM IONIȚĂ

REGULAMENT

De ținerea concursului între candidații pentru hirotonie și numirea în locurile vacante la parohiile rurale din Eparhia Mitropoliei Ungro-Vlahiei

In numărul trecut al revistei, am vestit noua orânduire de numire a tuturor licențiaților în teologie, la parohiile rurale din eparhia Ungro-Vlahiei. I. P. S. Patriarh Nicodim a hotărât că toate numirile se vor face pe temeiul unui examen de capacitate.

Regulamentul acestui examen, după cum am făgăduit, îl publicăm acum.

Expunere de motive

Biserica este continuarea necurmată a lucrării izbăvitoare săvârșită de Mântuitorul în timpul vieții sale pământești. De aceea Hristos întemeind Biserica Sa poruncește sfinților Săi Apostoli și prin ei și nouă urmașilor lor de a învăța, de a sfinți și de a conduce turma credincioșilor pe cărările mântuirii, în cadrul învățaturii creștine, dându-ne în același timp puterea ca «fără frică să-i slujim, în sfințenie și în dreptate, în toate zilele vieții noastre». (Luca I. 75).

În adevăr, ideia de cinste și dreptate stă la temelie State-
lor și în primul rând ea trebuie să fie piatra fundamentală a
Bisericii lui Hristos, căci «Dreptatea înalță un popor» (Prov.
XIV, 34). «Iar cel ce face nedreptate, va lua nedreptatea ce a
făcut». (Colos. III, 25). Ca instituție de obârșie dumnezeiască,
Biserica noastră drept slăvitoare, urmează să se conducă per-
manent de simțul dreptății, după care însetează neîncetat sufle-
tul fiilor ei și să fie pildă întru aceasta, pentru toate celelalte
vremelnice așezăminte omenești.

Pornind dela aceste principii de învoire și dreptate, insti-
tuirea unui examen între candidații la preoție se impune cu
stringentă necesitate pentru următoarele considerațiuni:

1. Este în deobște cunoscut marele număr de licențiați în
teologie, cari candidează pentru un singur post vacant de preot,
prezentându-se adeseori câte 20-30 solicitanți, ba uneori chiar
și mai mulți, pentru una și aceeași parohie, iar unii dintre ei
concurând de 10-15 ori fără rezultat. Această vădită nepotri-
vire între cerere și ofertă, putând da naștere la abuzuri și suspi-
ciuni, la scrâșniri și nemulțumiri, este în detrimentul elanului
care trebuie să însuflețească pe orice slujitor al Altarului. Pentru
înlăturarea acestei pricini de desnădejde și nemulțumire, de
folos este de a se căuta mijlocul cel mai potrivit pentru selec-
ționarea valorilor și scoaterea la iveală a elitelor teologice, atât
din punct de vedere al pregătirii intelectuale și educației sufle-
tești, cât și din punct de vedere al însușirilor și vocației lor
apostolice.

Din această latură privită situația, instituirea examenului
între candidați, apare ca cel mai bun criteriu de alegere și de
înlăturarea arbitrariului.

2. Prin acest examen se urmărește promovarea meritului
și energiilor apostolatului creștin, atât de imperios cerute în

aceste vremuri ,când Biserica trebuie să se afirme ca o instituție dinamică, cărmuitoare a vieții spirituale, să fie adică o «Biserică vie». Dar această vitalitate, acest dinamism, nu se poate dobândi fără o preoțime harnică și trează, cernută cu obiectivitatea examenului de capacitate.

3. Examenul instituit mai are apoi de scop recunoașterea muncii și verificarea pregătirii și aptitudinilor candidaților, numirea lor făcându-se în ordinea clasificării, ordine dictată de proba examenului și nu de intervenționism sau alte lăaturalnice considerațiuni, cari pot fi dăunătoare prestigiului autorității bisericesti.

Cu chipul acesta nădăjduim să creem un spirit și o eră nouă în moravurile vieții noastre bisericesti și prin selecționarea elementelor mai distinse și chemarea lor la lucru în via Domnului, să împlinim porunca vremii de a da țării o Biserică vie.

REGULAMENTUL

CAP. I.

Dispozițiuni generale.

Art. 1. Pentru a putea fi numiți preoți la parohiile rurale, candidații nehirotoniți trebuie să aibă diploma de doctor sau licențiat în teologie ori diploma de absolvire a unei Academii teologice și să fie din cuprinsul Eparhiei, iar din alte eparhii, numai cei căsătoriți în această Eparhie și cu domiciliul în cuprinsul Arhiepiscopiei noastre.

Art. 2. Numirile se fac în baza unui examen de capacitate, care se va ține la reședința Eparhiei, odată pe an, într'o singură sesiune, în Martie.

Art. 3. Data și locul ținerii examenului, cum și termenul de înscriere se va anunța din vreme, prin curierul Arhiepiscopiei Bucureștilor și prin ordine circulare, ce se vor afișa la oficiile protopopești.

Art. 4. Candidații se vor înscrie pentru examen la protoieria respectivă depunând cererile însoțite de următoarele acte:

1. Extractul de naștere;
2. Certificat de botez;

3. Diploma de seminar sau liceu;
4. Diploma de doctorat, licență sau Academie Teologică;
5. Actul de situația militară;
6. Certificat de purtarea avută eliberat de preotul paroh, unde candidatul își are domiciliul.
7. Certificat de ocupația avută după terminarea studiilor teologice.
8. Cei căsătoriți vor prezenta în plus: extract de căsătorie civilă, certificat de cununie religioasă și actul chiriarhal de binecuvântarea căsătoriei.

Art. 5. Protopopul primind cererile și actele le va cerceta dacă sunt complete și le va înainta Sfintei Arhiepiscopii în 15 zile dela expirarea termenului de înscriere, cu raport amănunțit și un tablou cu toate datele referitoare la situația candidaților înscriși.

După primirea rapoartelor dela protoierii, cancelaria Sfintei Arhiepiscopii va întocmi un tablou general alfabetic de toți candidații.

CAP. II.

Organizarea examenului de capacitate.

Art. 6. Comisiunea de examinare va fi compusă din:

1. Un profesor de teologie practică dela una din Facultățile de Teologie.
2. Un profesor de Sf. Scriptură tot dela o Facultate Teologică.
3. Consilierul Referent.

Ea se numește de I. P. S. Patriarh și este prezidată de unul din profesorii de Teologie desemnat tot de I. P. S. Sa și va fi dată publicității în ajunul examenului.

Mandatul comisiunii este limitat la o singură sesiune de examinare.

Art. 7. Candidații vor fi supuși mai întâiu unei vizite medicale ce se va face în fața unui reprezentant al comisiunii de examinare, de către un medic al inspectoratului sanitar, pentru constatarea sănătății și dacă nu cumva au infirmități, care îi fac improprii preoției. Examinarea medicală este eliminatorie.

Art. 8. Examenul va consta din noțiuni generale din următoarele:

a) O lucrare scrisă făcută în cel mult două ore sub supravegherea comisiunii cu subiect din Morală, Liturgică sau Pastorală.

b) Citiri și cântări bisericesti, precum și chestionări din Liturgică și Tipic, referitoare la serviciile preoțești.

c) Rostirea unei predici cu tema dată de comisie cu trei ore înainte.

Candidatul va prezenta comisiei planul scris al predicii, înainte de a începe rostirea ei.

d) Un colocviu asupra Sfintei Scripturi, în special a Noului Testament, din care să se vadă deprinderea cu mânuirea Cărții Sfinte, în scopuri omiletice și antisectare.

Art. 9. Membrii comisiunii vor da fiecare câte o notă pentru fiecare din cele patru probe. Se va face mai întâiu media pentru fiecare probă și apoi media generală pentru toate celelalte patru probe.

La medii egale se va ține seamă la clasificare de nota dela diploma de licență, doctorat sau Academie.

Dacă și acestea vor fi egale, se va acorda precădere celui mai vechi titrat sau aceluia care va avea mai multe greutate familiare, ținându-se seama în primul rând de numărul copiilor.

Art. 10. Comisiunea de examinare va consemna rezultatul examenului într'un Proces Verbal semnat de toți membrii și se va înainta de către președintele comisiunii, I. P. S. Patriarh spre aprobare.

Art. 11. Pe baza acestui Proces Verbal, Consiliul Eparhiâl întocmește tabloul de clasificare a celor reușiți la examen, în ordinea mediilor și cu precăderile arătate la art. 9.

Candidații care nu vor fi obținut media generală de cel puțin 7, nu vor fi trecuți pe tablou.

Art. 12. Tabloul aprobat de Chiriarh se va publica în curierul Arhiepiscopiei și se va afișa atât la cancelaria Arhiepiscopiei, cât și la oficiile protopopești.

El este valabil timp de un an dela publicarea lui.

CAP. III.

Numirile.

Art. 13. Posturile de preoți și diaconi devenite vacante se vor publica în curierul Eparhiei în termen de cel mult una lună dela ivirea vacanței.

După ce tabloul de clasificare va fi aprobat de I. P. S. Patriarh, Consiliul Eparhial va face propunerile pentru numiri în ordinea de merit și de preferință indicate de acest tablou, care este obligatorie pentru Consiliu, acesta neavând altă îndatorire decât de a cerceta legalitatea lucrărilor comisiunii.

Toate numirile se vor face cu începere din luna Aprilie și pe măsura vacanțelor dela parohii.

Candidații reușiți care nu au cerut posturi de preoți sau nu au putut fi numiți din lipsă de posturi vacante, vor fi trecuți pe tabloul de capacitate al anului următor, intercalându-se în tabloul de clasificare, în ordinea mediilor și cu precăderile prevăzute la art. 9.

CAP. IV.

Dispoziții finale.

Art. 14. Transferările de preoți la parohiile vacante se vor face înaintea numirilor, pe bază de concurs, care se va institui printr'un regulament special pentru transferări.

Art. 15. Orice dispozițiuni contrare din regulamentele anterioare sunt și rămân abrogate.

Art. 16. Sesiunea primului examen de capacitate va fi în Martie 1940.

Art. 17. Prezentul regulament intră în vigoare dela data publicării lui în curierul Arhiepiscopiei.

CRONICA EXTERNĂ

Noua lege de organizare a Bisericii Greciei

În numărul trecut al revistei s'a publicat *Legea organică a Bisericii Greciei*. Această lege s'a ocupat numai cu ierarhia Bisericii: Sfântul Sinod al Ierarhiei, Sfântul Sinod, cancelaria Sf. Sinod, epitropul regal, împărțirea administrativă a Bisericii, alegerea Arhiepiscopului Atenei și a Mitropoliților, atribuțiunile Mitropoliților, și cancelariile mitropolitane. În cadrul acestei legi n'a intrat organizarea bisericilor și a clerului de mir. Cu acestea se ocupă a doua lege: „*Legea de necesitate Nr. 2.200 din 1940. Despre sfintele Biserici și preoți*“, pe care o dăm în traducere în paginile ce urmează. Legea a fost publicată în *Monitorul Oficial* al Greciei Nr. 43 din 1 Fevruarie 1940, iar de aici retipărită în foaia oficială a Bisericii Greciei *Ecclisia*, Nr. 3, Anul XVIII, din 10 Fevruarie 1940.

Aceleași considerații, care au determinat conducerea revistei să publice prima lege, au determinat și publicarea prezentei legi. Pe lângă sugestiile instructive și inedite pe care le poate da cu prilejul unei noi organizații a Bisericii noastre, legile acestea, și în special legea cu privire la cler și biserici, arată în chip vădit condițiile cu totul superioare și prielnice în care trăiește clerul nostru. Numai comparația ne poate arăta just poziția și situația în care ne găsim. Iar legile pe care le publicăm sânt edificatoare.

PR. D. FECIORU

CAPITOLUL I

DESPRE BISERICI

Articolul 1.

Bisericile din Biserica ortodoxă a Greciei se împart în :

1. Biserici parohiale ;
2. Biserici ale frăților sau ctitoricești sau particulare în puterea titlurilor.

3. Biserici ale instituțiilor filantropice sau ale instituțiilor de învățământ sau ale instituțiilor publice sau ale altora de felul acestora care sânt în general persoane juridice.

4. Biserici ale cimitirelor.

5. Paraclise (adică biserici neparohiale din interiorul orașelor).

6. Exoclise (adică biserici neparohiale din afara orașului),

Articolul 2

Bisericile parohiale sânt persoane juridice de drept public.

Articolul 3

1. O biserică parohială se înființează prin Decret Regal, după consimțământul Consiliului mitropolitan respectiv, sprijinit pe cererea a cel puțin jumătate din numărul cel mai mic de familii, cerut de dispozițiile prezentei legi pentru constituirea unei parohii și sprijinit pe avizul Consiliului comunal, atâta vreme cât acesta provocat de Mitropolit prin actul de notificare administrativă, își va da avizul în timp de o lună.

Dacă acest termen trece fără niciun răspuns, avizul Consiliului comunal nu se socotește necesar.

2. Calitatea unei biserici de a fi parohială atâta vreme cât nu împlinește în circumscripția ei, în ce privește numărul, dispozițiunile art. 10 și 11 din prezenta lege pentru existența unei parohii, se desființează prin Decret Regal, cu asentimentul Consiliului mitropolitan.

Când o biserică își pierde calitatea de a fi parohială, se contopește cu altă parohie, prin acelaș decret regal menționat mai sus.

Articolul 4

Persoana juridică a bisericii este reprezentată înaintea tribunalelor și a oricărei alte autorități de către Consiliul bisericesc, care este reprezentat înaintea oricărei autorități, din interior sau din exterior, și înaintea oricărui tribunal, de către un membru numit de consiliu prin hotărîrea lui, fie pentru o perioadă de timp determinată fie pentru fiecare împrejurare care se prezintă.

Articolul 5

1. Toate paraclisele și exoclisele care au un venit anual brut mai jos de 20.000 de drahme sânt supuse, în ce privește administrarea și gestiunea, bisericii parohiale, iar când au venituri mai mari de 20.000 de drahme sânt administrate și gestionate de *Take*, căruia sânt transmise și veniturile nete ale lor pentru asigurarea clerului.

2. Exoclisele și paraclisele, cedate Consiliilor mitropolitane după hotărîrea Consiliului lui TAKE, în conformitate cu paragraful 2 al art. 6 din legea de necesitate Nr. 1369/1938, atâta vreme cât, posterior legii Nr. 1369, nu s'a schimbat calitatea lor juridică și raporturile lor cu autoritatea bisericească, continuă să fie supuse Consiliilor mitropolitane în ce privește administrarea și gestiunea, odată

ce depun la TAKE, tantiema convenită, TAKE, fiind îndreptăţit să anuleze cesiunea în cazul oricărei întârzieri de plată a acestei tantieme.

3. Consiliile bisericeşti, care nu pot să urmărească, din pricina depărtării, exoclisele parohiei sub care acestea sânt supuse, pot să propună Consiliului mitropolitan, ca acesta, prin hotărîrea lui, să încredinţeze gestiunea exocliselor, despre care este vorba, la creştini evlavioşi, cari pot şi-şi iau însărcinarea să facă exocliselor acest serviciu gratuit, atâta vreme cât veniturile lor sânt sub 10.000 de drahme anual.

4. Bisericile sau paraclisele Arhiepiscopiei Atenei sau ale altor Mitropolii, care au în asistenţa lor până la publicarea prezentei legi instituţii filantropice ale Bisericii, recunoscute corporaţii religioase ortodoxe, care îşi au sediul în cuprinsul Arhiepiscopiei Atenei şi ale Mitropoliilor respective, slujesc în chip liber, odată ce şi-ar fi procurat permisiune pentru acest scop printr'un act al Arhiepiscopiei sau al Mitropoliei respective, dat în timp de trei luni dela publicarea prezentei legi şi comunicat corporaţiilor despre care este vorba, iar numirea şi destituirea preoţilor acestora ca şi întreaga administrare şi gestiune a lor este supusă Arhiepiscopiei Atenei sau Mitropoliei respective.

5. Prin decizia Ministrului de Culte şi al Educaţiei Naţionale, pot, potrivit hotărîrii lui absolute, să fie exceptate dispoziţiilor prezentei legi exoclisele care se găsesc situate în locuri îndepărtate de parohii şi care au un venit brut anual sub 20.000 de drahme şi să fie cedate corporaţiilor sau societăţilor care au un scop de folos obştesc recunoscut.

6. Cei cari în chip adevărat au servit fie ca intendenţi, fie ca paraclisieri exoclisele, care se găsesc situate în locuri îndepărtate de parohii, primesc dela biserica parohială, de care depinde exoclisia, un salariu lunar sau dacă se retrag după 30 de ani de serviciu, o pensie lunară nu mai mică de 10% din încasările brute ale exoclisiei, nici mai mare de 1.000 de drahme lunar.

Articolul 6

1. Bisericile particulare rămân în proprietatea şi administrarea proprietarului, atâta vreme cât sânt destinate de el la servirea nevoilor religioase ale lui numai şi ale familiei lui, dar sânt închise la porunca Mitropolitului respectiv prin autoritatea poliţienească, dacă sânt puse pentru a sluji publicului sau sânt expropriate în chip forţat în folosul celei mai apropiate biserici parohiale, potrivit dispoziţiilor Legii de necesitate Nr. 1731 „despre exproprieri”.

2. Nu se consideră ca pusă pentru a sluji publicului venirea şi a altor credincioşi la hramul bisericii.

Veniturile bisericii din această zi, care sânt strânse de reprezentantul Mitropolitului şi al proprietarului, se depun la Banca Naţională sau la Banca Agrară sau la Cassa de Economii a Poştei pe numele Bisericii şi la ordinul Mitropolitului sau al proprietarului şi sânt întrebuinţate cu verificarea Mitropolitului respectiv, exclusiv pentru conservarea acestei biserici.

3. Sfintele icoane şi sfintele moaşte, pentru care sânt admise de proprietarii lor ofrande şi daruri, trec în chip necesar la biserica parohială cea mai apropiată.

În caz când proprietarul acestora refuză să le predea, se sechestrează de autoritatea poliţienească la ordinul înscris al procurorului de resort, la cererea Mitropolitului.

Articolul 7

1. Cimitirele se înființează de comune la propunerea Consiliului mitropolitan, după aprobarea inspectorului sanitar respectiv sau al doctorului numit de el.

2. Toate cimitirile aparțin comunelor în ceea ce privește administrarea și gestiunea, dar este oprită îngroparea în afara cuprinsului lor și în locuri particulare.

3. Dela 1 Aprilie 1940 administrarea și gestiunea bisericilor parohiale ale cimitirelor se exercită de Consiliul bisericesc, compus în acelaș mod ca și Consiliile bisericești ale celorlalte biserici parohiale, în conformitate cu prezenta lege, iar ale bisericilor neparohiale ale cimitirelor se exercită de o epitropie compusă din patru membri, alcătuită din preotul bisericii sau în cazul când sânt mai mulți preoți, din înainte-stătătorul lor ca președinte și din trei membri laici, dintre care pe unul îl numește Consiliul mitropolitan, iar pe ceilalți doi Consiliul comunal.

Această epitropie, numită „Decanatul bisericii” se îngrijește de bunăcuviința și înfrumusețarea bisericii și a celor din ea; comuna numește casier pe unul din membrii epitropiei.

Veniturile bisericilor neparohiale ale cimitirelor se încasează de comună sub acelaș capitol și articol, destinate exclusiv pentru nevoile bisericii și ale cimitirului, iar comuna exercită verificarea gestiunii bisericilor neparohiale ale cimitirelor.

4. Mitropolitul și primarul prin o hotărâre comună a lor hotărăsc numărul posturilor organice ale preoților, cântăreților și paraclisierilor dela fiecare cimitir și biserică a lui, avându-se în vedere, potrivit paragrafului următor, angajamentul despre salarizarea preoților în analogie cu calitățile lor.

5. Pe preoții cimitirului și ale bisericilor lor, îi numește, în vederea completării posturilor organice, Mitropolitul respectiv în înțelegere cu primarul; aceștia primesc salariile în raport cu calitățile lor corespunzătoare dispozițiilor prezentei legi, iar achitarea cade în obligația comunelor și este înscrisă în chip obligator în bugetele comunelor, care sânt încărcate cu salarizarea preoților cimitirelor și ale bisericilor neparohiale ale lor.

Preoții, cântăreții și paraclisierii bisericilor parohiale ale cimitirelor primesc salariile lor, în acelaș chip ca și preoții celorlalte biserici parohiale și din aceleași case.

6. Destituirea preoților, numirea și destituirea cântăreților și paraclisierilor, permisiile și pedepsele lor și jurisdicția disciplinară în general asupra lor, ca și toată supravegherea cu privire la orânduiala bisericească în cimitire și în bisericile lor se exercitează din oficiu de Arhiepiscopul respectiv, după propunerea primarului.

7. Dacă, după judecata Mitropolitului respectiv, preoții bisericilor parohiale pot să satisfacă și nevoile cimitirelor, nu se numesc preoți speciali.

8. Avera cimitirelor rămâne în stăpânirea comunelor sau bisericilor care le-au înființat.

9. Salariile care eventual se achită în timpul intrării în vigoare a prezentei legi preoților cimitirelor și ale bisericilor neparohiale ale lor, care sânt mai mari decât cele fixate prin prezenta lege, continuă să fie achitate și după intrarea în vigoare a prezentei legi.

10. Cântăreții și paraclisierii cimitirelor și ale bisericilor neparohiale ale lor se bucură de binefacerile oferite de pensie și de Casa de Prevedere așa cum rezultă din legislația comunală în vigoare și din statutele speciale.

Articolul 8

Administrarea și gestiunea bisericilor monastirilor desființate, care nu s'au contopit cu monastiri conservate, ca și veniturile lor, aparțin de TAKE, atâta vreme cât acestea depășesc 20.000 de drahme anual, altfel monastirile desființate de care este vorba trec la cele mai apropiate biserici parohiale, ca paraclise, printr'un act al Consiliului mitropolitan, cu adesiunea Consiliului administrativ al lui TAKE.

Articolul 9

Se permite exproprierea, sub motiv de folos obștesc, a oricărui teren, pentru înălțarea sau extinderea bisericii sau a locului din fața bisericii. Exproprierea se face prin Decret Regal la propunerea Ministrului de Culte și Educație Națională, cu adesiunea Consiliului mitropolitan respectiv și aprobarea Sfântului Sinod, potrivit dispozițiilor legii 1731 „despre exproprieri”.

CAPITOLUL II

DESPRE PAROHII ȘI PAROHIENI

Articolul 10

1. Biserica parohială are o întindere locală determinată, numită parohie și cuprinde pe toți creștinii ortodocși cari locuiesc în ea. În orașele care au mai mult de 100.000 de locuitori, 600 de familii alcătuiesc o parohie, în cele care au mai mult de 10.000 până la 100.000 de locuitori, cel puțin 500 de familii alcătuiesc o parohie, în cele care au mai jos de 10.000 de locuitori, cel puțin 400 de familii alcătuiesc o parohie.

2. Parohiile care există acum în chip legal sânt păstrate, iar parohiile contopite în puterea paragrafului 2 al articolului 11 din legea de necesitate Nr. 1369 din 1938 se socotesc odată cu publicarea prezentei legi reînființate.

3. Hotarele fiecărei dintrê parohiile care există acum, ca și a oricăreia care va fi înființată, le fixează Consiliul mitropolitan; este interzisă detașarea unui număr de parohieni, cu scopul înființării unei parohii sau reînființării alteia, prin micșorarea bazei fixate pe prezenta lege cu privire la numărul fondurilor necesare pentru existența unei parohii.

4. Numărul familiilor, care se desprinde dela vreo parohie pentru întărirea alteia, sub niciun motiv nu poate să micșoreze familiile, care corespund potrivit prezentei legi cu preoții cari servesc acum în parohia dela care se desprind familiile.

5. Când este vorba de înființarea unei noi parohii se îngăduie despărțirea unui număr proporțional de familii, cu supoziția indispensabilă a instalării ca preot al noii parohii a unuia dintre preoții parohiei dela care sânt desprinse familiile.

6. Numărul familiilor se calculează, fiind împărțit prin cinci, numărul creștinilor ortodocși ai parohiei.

Articolul 11

1. Satele sau cătunele care au un număr de familii mai mic de 400, dar mai mare de 50, constituiesc parohie proprie.

2. Satele sau cătunele formate din mai puțin de 50 de familii pot să cons-

titue o parohie, dacă se depărtează mai mult de jumătate de oră dela biserica parohială, sau este îngreuiată comunicația cu ele prin existența unor locuri prăpăstioase sau a unui râu sau dacă se găsesc pe o insulă.

3. Mai multe cătune, care se depărtează unul de altul mai puțin de o oră și nu pot să formeze fiecare o parohie proprie, formează împreună o parohie sub un preot.

4. Mai multe parohii vecine, care nu pot fiecare să întrețină din veniturile lor un preot propriu, pot, prin Decret Regal, după propunerea Consiliului mitropolitan, să formeze o parohie comună sub conducerea unui preot și sub numele hotărît prin Decretul Regal.

Parohiile care formează parohia de reședință își păstrează, potrivit celorlalte raporturi ale lor, toate drepturile și obligațiile unor parohii independente, potrivit dispozițiilor prezentei legi.

Preoții parohiilor din care s'a format o parohie comună, sânt, după formarea aceasta, supranumerari și se pun la dispoziția Mitropolitului, care este obligat să-i numească în analogie cu calitățile lor în posturile organice parohiale vacante.

Mitropolitul respectiv fixează, printr'un regulament, slujbele bisericilor parohiei de reședință în analogie cu familiile fiecărei parohii.

Consiliul mitropolitan fixează prin hotărîrea lui suma de participare a fiecărei parohii pentru salarizarea preotului.

6. Un cătun care se depărtează de parohia de care depinde la o depărtare care împiedecă servirea canonică a nevoilor lui religioase, poate să fie supus la altă biserică parohială mai apropiată, prin Decret Regal, la propunerea Consiliului mitropolitan.

Articolul 12

1. Creștinii ortodocși cari locuiesc în parohie sânt în chip obligator parohieni și sânt obligați la contribuția anuală potrivit dispozițiilor legii Nr. 5439 cei majori dintre aceștia, cei cari întrețin o familie, un membru pentru fiecare din ele fiind socotit de conducător al familiei.

2. Prin grija și pe răspunderea Consiliilor mitropolitane se formează pentru fiecare parohie un registru de parohieni bărbați majori sancționat de Consiliul bisericesc, de Mitropolit și de Primar.

Acest registru se revede și se sancționează în acelaș chip în fiecare an, înregistrându-se în el cei cari au ajuns la majorat, mutările din localitate sau moartea și celelalte schimbări incidentale care s'au întâmplat.

CAPITOLUL III

DESPRE CONSILIILE BISERICESTI

Articolul 13

1. Un Consiliu bisericesc compus din cinci membri are administrarea și gestiunea bisericii parohiale, în afară de biserica catedrală a Arhiepiscopiei Atenei care se conduce prin dispoziții speciale.

a) Din preot ca președinte.

b-c) Din doi membri laici, numiți împreună cu supleanții lor de Consiliul

mitropolitan, după registrul sancționat, dintre parohienii bărbați majori ai parohiei.

d-e) Din doi membri laici din acelaș registru, numiți împreună cu supleanții lor de Ministerul Cultelor și al Educației Naționale, propuși prin Minister de către Prefect, căruia o comisie de trei membri, formată din judecătorul de pace ca președinte, din primar și din șeful poliției respective îi propune pe acești doi membri laici.

Pe lângă aceasta, îndată după publicarea prezentei legi pentru prima aplicare a ei, iar înainte de sfârșitul celor trei ani înăuntrul ultimelor trei luni ale perioadei gestionare de trei ani, judecătorul de pace convoacă pe ceilalți membri ai comisiunii, care decide potrivit paragrafului precedent, asupra celor ce vor fi propuse pentru numirea celor doi parohieni.

Ministrul poate să treacă dreptul de numire a celor doi membri laici prefectilor sau subprefectilor, pentru orice circumscripție pentru care socotește ca indicată această trecere.

Numele celor doi membri laici hotărâți astfel ai Consiliului bisericesc se face cunoscut Arhiepiscopului respectiv pentru îndeplinirea celorlalte forme.

Toți membrii laici trebuie să nu fi fost condamnați de fapte infamante sau delictate la articolele 23 și 24 ale Codului Penal sau ale legii de necesitate 1075 din 1938, să nu fie datornici bisericii și să posede certificat de bună purtare, care prin deviație dela dispozițiile legii de necesitate Nr. 1075 din 1938, este dat de autoritatea polițienească respectivă.

2. Consiliul bisericesc în prima lui ședință, fixată de președintele ei, preotul alege pe vicepreședinte, pe secretar și pe casier, iar procesul-verbal relativ la aceste hotăriri îl supune Consiliului mitropolitan.

3. Președintele conduce toate lucrările în genere ale Consiliului bisericesc, iar în lipsa sau alt impediment al acestuia vicepreședintele.

La Consiliile bisericești ale bisericilor, care au mai mult de un preot, Mitropolitul numește de fiecare dată dintre ei pe cel care să fie membru cleric în Consiliul bisericesc.

Consiliul bisericesc se socotește în număr, fiind convocat de președintele lui odată la 15 zile, în ziua și ora fixată de el sau de câte ori socotește acesta necesar sau cer această în scris doi dintre membrii lui.

În orașe care au mai mult de 30.000 de locuitori, convocarea se face în scris și cuprinde ziua, ora, locul ședinței ca și ordinea de zi.

Consiliul bisericesc se consideră în număr când este prezent membrul cleric și cel puțin doi din membrii laici.

Când este împiedecat președintele de a participa, ședința se consideră legală dacă sânt prezenți la ea trei din membrii Consiliului, având președinția vicepreședintele.

Hotăririle Consiliului bisericesc se iau cu majoritate de voturi, învingând în caz de paritate votul președintelui.

4. Demnitatea de a fi membru laic al Consiliului bisericesc este nesalarizată și este incompatibilă cu funcțiunea de funcționar salarizat al Bisericii.

5. Durata funcționării Consiliilor bisericești se fixează la trei ani, cei trei ani începând la 1 Aprilie și sfârșind la 31 Martie, iar instalarea lor se face la 1 Aprilie.

6. Demisia unui consilier bisericesc se supune înscris Consiliului mitropolitan, competent să decidă în acest caz.

7. Când un consilier bisericesc pleacă din localitate sau se mută în altă

parohie, este descărcat de atribuțiunile lui, și după hotărîrea Consiliului mitropolitan este chemat pentru înlocuire supleantul lui.

8. Când un consilier bisericesc lipsește nejustificat, după judecata Consiliului mitropolitan, la trei ședințe consecutive, este proclamat de el căzut din demnitatea de consilier bisericesc.

CAPITOLUL IV

COMPETENȚELE CONSILIILOR BISERICEȘTI

Articolul 14

1. Consiliul bisericesc are responsabilitatea gestiunii bisericii, alcătuiește bugetul și darea de seamă a veniturilor și cheltuielilor ei; prima dare de seamă, de venituri, se face în timpul lunii Fevruarie a anului financiar precedent, a doua, de cheltuieli, în timpul lunii Aprilie a fiecărui an.

2. Orice plată de cheltuieli pentru biserică se execută de casier, pe baza unui ordin de plată iscălit de președintele Consiliului bisericesc. Acestui ordin de plată trebuie să i se anexeze toate actele justificative de cheltuieli. Despre legalitatea plăților ordonate este răspunzător președintele care iscălește ordinul de plată, iar casierul este responsabil și de legalitatea și de exactitatea plății, conformându-se în analogie cu dispozițiile relative ale legii contabilității publice. Casierul este obligat să refuze efectuarea unei plăți de cheltuieli, care este ordonată contra prescripțiilor prezentei legi sau fără justificările legale. Dacă refuză plata în orice altă împrejurare este urmărit pentru călcarea atribuțiunii sale și la recidivă poate să fie destituit de Consiliul mitropolitan din atribuțiunile lui ca membru al Consiliului bisericesc, fiind înlocuit potrivit formalităților legale.

3. Consiliul Bisericesc hotărăște :

a) Despre construcția bisericii, reparația, înfrumusețarea și conservarea bisericii existente.

b) Despre cumpărarea, vinderea, închirierea imobilelor.

c) Despre contractarea unui împrumut, exercitarea mijloacelor legale, renunțarea la ele, suprimarea pedepsei, transacții, extrajudiciare și judiciare, numirea reprezentantului Consiliului și primirea de daruri.

d) Despre ajutoarele pentru scopuri bisericești și filantropice și pentru așezămintele bisericești și conservarea lor.

e) Despre orice cheltuială extraordinară, care se raportă la slujbele bisericești.

Articolul 15

1. Consiliul Bisericesc alcătuiește bugetul bisericii parohiale și-l supune Consiliului mitropolitan, care-l sancționează și îl modifică sau nu, putând să înscrie și articole de cont, neînscrise în el înăuntrul termenilor legii.

2. În timp de 15 zile dela facerea cunoscută a bugetului se poate face apel contra hotărîrii Consiliului mitropolitan înaintea Ministrului de Culte și de Educație Națională, numai pentru motive de legalitate.

3. Bugetele se supun pentru aprobare în timpul lunii Fevruarie a fiecărui an, și se aprobă cel mai târziu după două luni dela depunerea lor.

4. În afară de Mitropolitul respectiv, Ministrul Cultelor, și al Educației Naționale prin serviciile competente ale Ministerului Economiei Naționale exercită deasemeni verificarea în genere, fie la cerere, fie din oficiu, cu privire la gestiunea fiecărei biserici, fiind înștiințat cu privire la aceasta și Mitropolitul respectiv.

Articolul 16

1. Consiliul bisericesc alcătuiește darea de seamă, pe baza expunerii casierului bisericii cu privire la gestiune, o supune în cursul lunii Mai Consiliului mitropolitan respectiv cu expunerea ei, și cu piesele justificative ale încasărilor și plăților făcute în tot timpul exercițiului și cu un tabel al veniturilor arierate la încheierea exercițiului, în care se arată și motivele întârzierii.

2. Membrii Consiliului bisericesc sânt responsabili personal, solidar și în întregime pentru orice disimulare a venitului arierat al bisericii din partea oricărui și pentru orice datorie, suportând și toată responsabilitatea penală care decurge de aici potrivit legilor în vigoare.

3. În acelaș timp Consiliul bisericesc depune o copie a dării de seamă la Direcția persoanelor legale din Ministerul Economiei Naționale și la TAKE.

4. Introducerea dării de seamă la Consiliul mitropolitan pentru aprobare trebuie să fie însoțită în chip indispensabil printr'o expunere scrisă a secretarului pe propria lui răspundere, că au fost observate formalitățile legale în ceea ce privește aplicarea reglementară a timbrului, a timbrului clerical și a timbrului Servirii apostolice pe dovezile plăților bisericilor.

5. Consiliul mitropolitan decide în mod justificat cu privire la darea de seamă, cel mai târziu în timp de șase luni dela depunerea lui.

6. Contra hotărîrii Consiliului mitropolitan este îngăduit apel înaintea Curții de Conturi în timp de o lună dela facerea cunoscută a hotărîrii Consiliului mitropolitan.

Articolul 17

Darea de seamă se face cunoscută în parohie prin afișare în afara bisericii, și contra ei fiecare enoriaș poate în timp de opt zile să ridice obiecții Consiliului mitropolitan respectiv, care decide fără drept de apel cu privire la aceste obiecții.

Articolul 18

Nedepunerea bugetelor și a dărilor de seamă de către Consiliile bisericesti în timpul termenelor fixate de prezenta lege, se pedepsește ca o abatere dela datorie potrivit dreptului penal, fără ca să premeargă o pedeapsă disciplinară, iar cei răspunzători sânt destituiți fără altă formalitate de Consiliul mitropolitan prin hotărîrea lui fără apel.

Articolul 19

Anul financiar începe la 1 Aprilie și se termină la 31 Martie a anului următor calendaristic, iar exercițiul început dela această dată și anul financiar se întinde până la sfârșitul lui Aprilie a următorului an financiar.

CAPITOLUL V

DESPRE VENITURILE SFINTELOR BISERICI ȘI ADMINISTRAREA LOR

Articolul 20

Veniturile bisericilor parohiale sânt următoarele :

- a) Încasările din contribuțiile anuale ale parohienilor potrivit dispozițiilor legii 5439, care se păstrează în vigoare.
- b) Taxele dela botez, nuntă, înmormântare și parastase.
- c) Încasările dela lumânările de ceară.
- d) Încasările dela discuri și cutii.
- e) Incasările dela colecte.
- f) Daruri, moșteniri și legate.
- g) Amenzi.
- h) Veniturile averii mobile și imobile a bisericilor.

Articolul 21

1. Taxele dela articolul precedent se fixează prin regulament votat de Consiliul bisericesc și aprobat în timp de o lună dela depunere de Consiliul mitropolitan, și după trecerea termenului, regulamentul se consideră ca aprobat. In caz când Consiliul bisericesc neglijează compunerea și depunerea regulamentului, îl compune Consiliul mitropolitan.

Taxele acestea pot să fie fixate în ordine pentru toate parahiile fiecărui oraș sau comună.

2. Cel care cere o taxă mai mare decât cea fixată în regulament se pedepsește potrivit dispozițiilor articolului 461 din legea penală, fiind asimilat în ceea ce privește penalitatea delictului și proporționalitatea pedepsei cu funcționarii publici.

Dacă încasarea taxelor mai mult decât cele reglementate s'a făcut fără interes personal, Consiliul mitropolitan impune pe cel care a încasat o astfel de taxă, după o urmărire disciplinară anterioară, la o amendă de cinci ori mai mare a sumei încasate peste cea reglementată. Amenda aceasta se încasează ca venit public potrivit dispozițiilor în vigoare pentru fiecare caz cu privire la încasările publice și se socotește venit al bisericii, în conformitate cu articolul 36 al prezentei legi.

3. Pentru serviciile religioase făcute în casă sau în paraclise, care sânt enumerate în articolul de mai sus se percep aceleași taxe.

4. In cazul săvârșirii lor în afară de parohie, taxele legiuite se varsă la fiecare din cele două biserici parohiale și la preoții respectivi.

5. Parohienii dovediți ca lipsiți sânt scutiți de Consiliul bisericesc de obligația depunerii taxelor slujbelor menționate în articolul de mai sus.

In cazuri grabnice aceștia pot să fie scutiți de către preot de depunerea taxelor, preotul fiind obligat să supună în prima ședință a Consiliului bisericesc pentru aprobare procesul verbal al scutirii făcute de el.

6. Taxele se încasează de către casier printr'o chitanță în dublu exemplar.

7. Regulamentul poate să fie revăzut anual.

CAPITOLUL VI

DESPRE DESTINAREA VENITURILOR BISERICILOR

Articolul 22

1. Veniturile bisericilor parohiale prevăzute în articolul 20 al prezentei legi sânt destinate :

a) Pentru plata salariului sau a unei părți din el, potrivit celor hotărâte mai jos, a preoților, a ierodiaconilor, a cântăreților, a paracliserilor și a celui alt personal extraordinar și auxiliar al bisericii.

b) Pentru întărirea Casei de Asigurări a Clerului de Parohie.

c) Pentru întreținerea și celelalte cheltuieli ale bisericii.

d) Pentru plata contribuției fixată la 4% din veniturile anuale brute ale bisericilor, pe baza bugetului, pentru cancelariile mitropolitane cu scopul salarizării personalului funcționăresc al lor, indemnizarea membrilor Consiliului mitropolitan, cheltuielile de cancelarie, luminat, încălzit, etc.

e) Pentru plata abonamentului la revista „Ecclisia”, foaie oficială a Bisericii Greciei, fiind înscrise în chip obligator ca abonate toate bisericile parohiale, Abonamentele la revista „Ecclisia” ale sfintelor biserici se încasează de TAKE, în acelaș mod în care se încasează și celelalte venituri ale lui, fiind restituite Comitetului de Direcție al revistei.

f) Pentru amortizarea sarcinilor caselor mitropolitane până la 1%, iar când este vorba de Arihiepiscopia Atenei până la 1½% din veniturile brute ale bisericilor eparhiei.

g) Pentru ajutorarea și conservarea Instituțiilor sfinte sau ale altor instituțiuni filantropice ale Mitropoliilor și pentru scopuri filantropice în genere și naționale sau pentru ajutoare la familiile nevoiașe ale parohiei, după adesiunea Mitropolitului respectiv, și

h) Pentru înălțarea palatului sinodal. În acest scop toate bisericile parohiale sânt obligate să înscrie anual și pe timp de 10 ani în bugetele lor o contribuție de ½% din veniturile lor brute, neputând să fie mai mică această contribuție de 50 de drahme.

Dacă întâmplător s'a neglijat să se înscrie această contribuție, Consiliul mitropolitan o înscrie în chip obligator.

Mitropoliții sânt obligați dela sfârșitul anului de gestiune și până la Septembrie al fiecărui an să trimeată la Sfântul Sinod suma proporțională cu sfintele biserici ale Mitropoliei lor, rezultată din contribuția de mai sus a gestiunii terminate, îngrijindu-se ca să încaseze mai târziu contribuțiile, care întâmplător au rămas în întârziere.

Produsul contribuției de mai sus poate să fie întrebuințat ca fond de amortiment al procentelor unui împrumut care întâmplător se va face.

2. Suma pentru întreținerea cancelariilor mitropolitane, înscrisă în bugetele bisericilor, se depune în chip obligator la trei luni și se încasează în caz de întârziere potrivit dispozițiunilor cu privire la încasarea veniturilor publice, pe baza situațiilor alcătuite de Consiliul Mitropolitan și verificate de casierul fiscalului.

3. Prin grija prefectilor respectivi se face de către funcționarii fiscali ai locului verificarea gestiunii anuale a cancelariilor sfintelor Mitropolii și ale casierilor instituțiilor de binefacere de pe lângă ele.

Articolul 23

1. O rezervă mai mare de 5.000 de drahme, care rămâne în casieria bisericii, se depune fără întârziere pe numele bisericii cu dobândă la vedere sau pe termen la Casa de Economii a Băncii Naționale sau a Băncii Agricole a Greciei sau la Casa de Economii a Poștei. Ridicarea banilor sau a obligațiilor bisericii de Consiliul bisericesc se face numai cu aprobarea Consiliului mitropolitan.

Deasemenea se depun la una din Băncile de mai sus pe numele bisericii, cu aprobarea Consiliului mitropolitan, și sumele adunate din colecte de către comitetele de colectare pentru ridicarea sau restaurarea bisericilor.

2. Constituirea comitetelor de colectare și executarea colectelor cu scopul înălțării sau restaurării bisericilor se face prin hotărârea comună a Ministerelor Cultelor și a Asistenței Publice la propunerea Consiliului mitropolitan respectiv, după cererea celor interesați. Produsul colectelor bisericilor nu este supus la niciun impozit sau poprire.

Comitetul pentru strângerea colectelor are în chip solidar aceleași răspunderi față de contabilii fiscoșului pentru produsul colectei și pentru destinarea lui legală, și-și dă seama în fața Ministerelor care au dat hotărârea.

3. Cu aprobarea Consiliului mitropolitan, fondurile de rezervă ale bisericii pot să fie destinate pentru procurarea titlurilor de stat sau pentru cumpărarea unui imobil.

CAPITOLUL VII

DESPRE ZIDIREA BISERICILOR ȘI

EXECUTAREA LUCRĂRILOR BISERICESTI

Articolul 24

1. Pentru construirea oricărei biserici sau a altui loc de cult a oricărei religii sau dogme se cere permisiunea autorității bisericești competente și aprobarea Ministerului Cultelor și Educației Naționale.

Orice construire încercată cu călcarea dispoziției de mai sus este împiedecată de autoritatea polițienească și infractorii se pedepsesc cu închisoare, iar biserica, care întâmplător s'ar construi în chipul acesta, se dărâmă de autoritatea polițienească la ordinul Mitropolitului respectiv pe cheltuielile celui care a construit-o.

2. Sfintele Biserici sunt scutite de orice fel de sarcini și de orice impozit la compunerea actului de notariat pentru transmisia bisericilor a locului pe care ele se construiesc și a împrejurii lor.

Articolul 25

1. Se interzice executarea lucrărilor de construire a Bisericilor și a edificiilor lor ca și a modificării și a restaurării lor fără o aprobare anterioară a devizului relativ de către Ministerul Cultelor și Educației Naționale.

Aprobarea respectivă se dă după avizul Consiliului mitropolitan respectiv despre necesitatea lucrării.

2. Devizele se compun în chip indispensabil de către un inginer sau arhitect-diplomat, sânt supuse Ministerului Cultelor și Educației Naționale prin Consiliul

mitropolitan în trei exemplare. Când este vorba de devize pentru restaurare sau modificare sau terminare, este îngăduită compunerea acestora de către un expert, atâta vreme cât cheltuiala generală nu depășește suma de 100.000 de drahme, iar lucrările respective nu se raportează la arhitectonica sau statica edificiului.

Devizele se aprobă de Ministerul Cultelor și Educației Naționale, când cheltuiala depășește suma de 500.000 de drahme, totdeauna după avizul Consiliului tehnic potrivit dispozițiilor legii de necesitate 1913 din 1939.

3. Cancelariile locale ale planului orașelor ale Ministerului Comunicațiilor au competență numai asupra părții orașului care are lucrări executate; permisiunile părții respective sânt date de autoritatea de resort pentru aprobarea lucrărilor bisericești prin aprobarea devizului. Competințele serviciilor apărării antiaeriene și ale Comitetului Cadastral se păstrează în vigoare.

3. Executarea lucrărilor în biserici, în afară de înscrierea cheltuielii în buget, trebuie să fie aprobate în chip special de mitropolitul respectiv pentru aspectul bisericesc și canonic al lucrării și de Consiliul mitropolitan pentru asigurarea și interesul lui, potrivit cu dispozițiile despre lucrările bisericești, monastirești și de artă care sânt de resortul Ministerului Cultelor.

Articolul 26

1. Supravegherea și administrarea pe loc a lucrărilor se execută în conformitate cu dispozițiunile legilor de necesitate Nr. 1913 din 1939 „despre organizarea serviciilor tehnice ale Ministerului Cultelor și Educației Naționale” și Nr. 2066 din 1939 „despre modificarea și completarea dispozițiilor în vigoare, despre organizările serviciului lucrărilor publice”, atâta vreme cât acestea nu sunt modificate sau completate prin dispozițiunile prezentei legi, care suprimă toate dispozițiile generale sau speciale respective ale legilor de mai sus.

2. Licitările se publică pentru toată suma devizului aprobat sau chiar pentru o parte a ei, în urma hotărârii Consiliului mitropolitan.

Publicarea licitației se face potrivit dispozițiilor în vigoare.

Articolul 27

1. Lucrările de artă, construirea și reparația catapetesmei, a amvonului, a tronurilor arhieresti, împodobirile bisericilor, construirea icoanelor, a clopotnițelor izolate și cele asemenea acestora, se execută fără licitație, potrivit celor hotărâte prin Decretul Regal odată publicat după avizul Sfântului Sinod. Aceeași hotărâre are valoare și când cheltuielile pentru acest fel de lucrări sunt depuse de particulari.

2. Este oprită introducerea icoanelor în biserici fără aprobarea anterioară a Mitropolitului respectiv.

Articolul 28

Prin hotărârea Consiliului mitropolitan se îngăduie formarea comitetelor speciale pentru construirea bisericilor sau a edificiilor, cărora le este încredințată executarea lucrărilor în concordanță cu dispozițiile și termenii înscriși în prezenta lege. Comitetele acestea se substituie în drepturile și obligațiile Consiliilor bisericești în orice problemă care se raportează la executarea lucrărilor, pentru care au fost constituite.

Articolul 29

1. Pentru construirea, restaurarea și înfrumusețarea bisericilor, bisericile au permisiunea de a contracta împrumut dela Instituțiile de credit sau dela particulari.

Pentru achitarea acestui împrumut se pune, prin hotărîrea Consiliului Bisericesc, o contribuție specială anuală analoagă pe fiecare parohian, pe baza situației financiare a lui.

Pentru aceasta se cere :

a) Decretul Consiliului Bisericesc respectiv, care a însemnat suma de bani ce va fi împrumutată, numărul parohienilor care vor fi puși la contribuție, durata contribuției de amortizare, modul asigurării și încasării ei, temeiul excluderii celor lipsiți și orice amănunt conex.

b) Aprobarea Consiliului Mitropolitan respectiv și

c) Aprobarea Ministerului Cultelor și Educației Naționale.

Aprobarea definitivă a Ministerului, publicată în Monitorul Oficial, face executorie contribuția care a fost decretată în modul de mai sus.

Această contribuție specială în caz de întârziere de plată se încasează potrivit dispozițiilor despre încasarea veniturilor publice, la cererea Consiliului Bisericesc, iar suma contribuției se depune pe numele Bisericii la Banca Națională a Greciei sau la Banca Agrară.

Când este vorba de construirea sau restaurarea bisericii catedrale a reședinței Mitropoliei, sînt obligați la contribuție parohienii tuturor parohiilor reședinței Mitropoliei.

Articolul 30

Supravegherea lucrărilor se încredințează în chip indispensabil unui inginer sau arhitect cu diplomă.

Dacă cheltuiala lucrărilor nu este mai mare de 100.000 de drahme, și mai mult, dacă acestea nu se referă la arhitectonica edificiului sau la statistica lui, supravegherea poate să fie încredințată și unui expert.

Inginerilor și arhitecților cari compun devizele se plătește ca onorar 2 % pentru alcătuirea devizului complet al planurilor, al tarifului, al calcurilor statistice, al analizei prețurilor, al bugetului, al alcătuirii obligațiilor, etc., și până la 3 % și pentru supraveghere, atîta vreme cît și supravegherea este încredințată acestora.

Articolul 31

1. Consolidarea și conservarea monumentelor vechi și istorice ale bisericilor bizantine, etc., mai vechi de 1830 cad exclusiv în competența Direcțiunii restabilirii Monumentelor Istorice.

2. Planurile arhitectonice ale bisericilor pot să fie transmise de Direcția Serviciilor Tehnice Președintelui Direcțiunii Restabilirii Monumentelor Istorice pentru consultare cu privire la partea curat arhitectonică a ei.

3. Prin Decret Regal, dat la propunerea Ministerului Cultelor și Educației Naționale pot să fie fixate mai amănunțit dispozițiile de mai sus despre executarea lucrărilor.

Articolul 32

2. În genere la lucrările bisericesti și monastirești executate se aplică o reținere de 1 % pentru Servirea Apostolică a Bisericii Greciei și una asemenea pentru Casa de pensiuni a Antreprenorilor mecanici a lucrărilor publice, suprimându-se orice altă reținere.

2. Impozitul profesional asupra onorariilor celor cari au alcătuit devizele lucrărilor în genere bisericesti și monastirești, se socotește asupra sumei convenite a onorarului; acesta este reținut în chip responsabil de cei care execută plata asupra sumei depusă de fiecare dată și se depune de ei potrivit dispozițiilor articolului 34 al Decretului Regal din 30 Martie 1937 al legii 5117 „despre impozitul profesional”.

Aceleași dispoziții ca cele de mai sus au putere pentru socoteala și oprirea reținerii pentru Casa de Pensiuni a antreprenorilor mecanici a lucrărilor publice asupra onorarului celor cari au compus devizele de mai sus, care este dată pentru a fi depusă la Banca Națională a Greciei.

CAPITOLUL VIII

DESPRE CONSILIILE MITROPOLITANE

Articolul 33

1. Pe lângă fiecare Mitropolie este constituit un Consiliu Mitropolitan, compus din Mitropolit ca președinte, din un judecător de primă instanță, numit de președintele judecătorilor de primă instanță sau a unui judecător de pace, dacă la reședința mitropolitană nu există tribunal de primă instanță, a casierului public, a preotului care face parte din consiliul local al lui TAKE și a unui consilier bisericesc numit de mitropolit.

2. La reședințele Mitropoliilor în care nu-și au scaun judecător de pace sau casier, la Consiliul Mitropolitan participă în locul judecătorului de pace sau al casierului un consilier comunal, ales de Consiliul Comunal, și unul dintre parohieni, ales de ceilalți membri ai Consiliului Mitropolitan în prima lui ședință.

3. Când Mitropolitul lipsește sau este împiedecat să participe îl înlocuiește supleantul lui canonic. Pe judecătorul de primă instanță îl înlocuiește altul asemenea numit odată cu cel ordinar, pe judecătorul de pace și pe casierul public îi înlocuiesc supleanții lor legali, pe membrul consiliului local al lui TAKE îl înlocuiește un alt membru al lui, numit de mitropolit, iar pe reprezentantul Consiliilor Bisericești îl înlocuiește un altul asemenea, numit de Mitropolit odată cu cel ordinar.

4. Durata reprezentantului Consiliilor Bisericești este de trei ani și durează atâta timp cât acesta poartă calitatea de Consilier bisericesc.

2. Consiliul Mitropolitan al Arhiepiscopiei Atenei se compune din:

a) Arhiepiscopul Atenei ca președinte sau locțiitorul lui canonic.

b) Consilierul juridic al Ministerului Cultelor și Educației Naționale.

c) Directorul Direcțiunii Cultelor din același Minister, sau, când acesta este împiedecat, unul dintre șefii de secție ai aceleiași direcțiuni, numit de ministru.

d) Directorul general al lui ODEP și TAKE, pe care, când lipsește sau

este împiedecat, îl înlocuiește în Consiliul Mitropolitan supleantul legal al Directorului general dela ODEP și TAKE.

e) Un preot al Arhiepiscopiei Atenei, numit de Arhiepiscopul Atenei odată cu înlocuitorul lui.

f) Un consilier bisericesc numit de Arhiepiscopul Atenei odată cu locuitorul lui.

6. Dintre membrii Consiliului Mitropolitan preotul și consilierul bisericesc nu votează ori de câte ori se discută în ședința consiliului vreo problemă a bisericii la care servesc, nici nu sânt prezenți în timpul luării hotărârii.

7. Membrii Consiliului Mitropolitan al Arhiepiscopiei Atenei și ale orașelor care au mai mult de 100.000 de locuitori iau o indemnizație de 100 de drahme pentru fiecare ședință, iar ale celorlalte orașe 75 drahme și până la patru ședințe pe lună. Indemnizația aceasta se plătește din casa mitropoliilor.

Articolul 34

1. Consiliul Mitropolitan se socotește în număr când sânt prezenți cel puțin trei dintre membrii lui, dintre cari trebuie să fie negreșit Mitropolitul sau înlocuitorul lui canonic, iar hotărârile lui se iau prin trei voturi cel puțin.

2. Consiliul Mitropolitan ține ședințe în palatul mitropolitan, iar obligațiile secretarului le face unul dintre funcționarii cancelariei mitropoliei, numit de mitropolit.

(Va urma)

lă
c-
lă
i-
c
i-
r
e
-

Recenzii

Clement Alexandrinul, *Pedagogul*, traducere de Dr. Nicolae Ștefănescu, București, 1939, 383 p. 75 lei, prin abonament 50 lei, (Colecția „Izvoarele Ortodoxiei”, Nr. 3).

Operile Sf. Părinți și ale marilor dascăli și educatori creștini din veacurile creștine primare, în care se oglindesc mai bine principiile Creștinismului și legătura lor cu o viață creștină aleasă, sunt de mare folos a fi traduse și popularizate. Aceasta deopotrivă pentru educatori, ca și pentru simplitii cetitori.

Una din asemenea lucrări este „*Pedagogul*”, după Clement Alexandrinul, unul din vestiții dascăli și educatori creștini dela sfârșitul veacului al II-lea creștin. Această operă apare tradusă în românește în primul rând grație distinsului profesor Dr. N. Ștefănescu, specialist în limbile clasice, fost profesor al Seminarului Central din Capitală, iar în ultimul timp la școala Normală Superioară. Popularizarea în editură a acestei importante lucrări se datorește neobosiților tineri Pr. Dr. Dumitru Fecioru, și Pr. Dr. Olimp N. Căciulă, sub a căror conducere apar în continuare publicații traduse din Sf. Părinți, în colecția intitulată „Izvoarele Ortodoxiei”. După *Dogmatica Sf. Ioan Damaschin*, tradusă de Pr. Dr. D. Fecioru, (Nr. 1), *Comentariul la Psalmi al Sf. Vasile cel Mare*, traducere de Pr. Dr. N. Căciulă, a apărut acum sub Nr. 3 din „Izvoarele Ortodoxiei”, *Pedagogul* lui Clement Alexandrinul, traducere de Dr. N. Ștefănescu.

Marele dascăl și educator creștin Clement Alexandrinul, dela sfârșitul veacului al doilea creștin, ca succesori al lui Panten și predecesori al vestitului învățat creștin Origen, care a dus școala catehetică din Alexandria la apogeu, ne-a lăsat mai multe scrieri. Intre scrierile ce veneau să transpună în mod concret planul ideologic al educației creștine, preconizat de Clement Alexandrinul,

au fost Protrepticul sau Convertitorul, apoi Pedagogul sau Educatorul și Didascalul sau Instructorul. Adică întâetatea o avea convertirea sufletului la creștinism, după care urma operațiunea de a se alunga din suflet moravurile păgâne, introducându-se prin educație cele creștinești, și în cele din urmă să se arunce sămânța cuvântului lui Dumnezeu, pe calea instructivă religioasă. Dar Didascalul n'a apucat să-l scrie, după planul proiectat anunțat, încât ideia a rămas să fie socotită continuată cu Stromatele, sau covoare, în care se află o meșteșugită adunare de cunoștințe religioase, după Sf. Scriptură.

Deci Pedagogul este lucrarea centrală din concepția educativă a trilogiei lui Clement Alexandrinul. Pedagogul lui Clement Alexandrinul prezintă mare importanță pentru orice educator creștin, fie dela amvon, fie la catedra școalei. Căci din cuprinsul lui se cunoaște una din laturile fundamentale ale școalei catehetice din Alexandria și anume latura schimbării moravurilor, transformându-le din moravuri păgâne în moravuri creștine, problemă morală actuală, nu numai pentru veacul al doilea și celelalte veacuri primare ale Creștinismului, ci actuală și pentru vremea noastră. Căci rafinamentul vieții păgâne de altă dată, frământă azi în adâncuri sufletul societății noastre moderne, aproape mai mult ca altă dată, fie prin spectacole, fie prin literatură, fie prin îmbrăcăminte, fie prin alimentare și prin orice alte mijloace de viață, ținând sufletul sub povara ispititoare a păcatului.

Pedagogul lui Clement Alexandrinul înfățișează voința Educatorului, a lui Dumnezeu, Domnul Nostru Iisus Hristos, după cum spune la Sf. Scriptură, unul este îndrumătorul nostru (Matei XXIII, 10), Pedagogul divin, care ca mântuitor s'a străduit să ridice iarăși pe om la înălțimea curățeniei sufletești de altă dată, spre a putea iarăși ajunge, să se poată recunoaște a fi după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Copiii educați, încredințați în seama Pedagogului, sunt oamenii de toate vârstele, de toate sexele și din toate clasele sociale. Căci toți se găsesc în starea sufletească, nu de curățenie spirituală a copilului, ci de necunoașterea adevăratului drum al vieții creștine, descoperit tuttora prin bunătatea lui Dumnezeu. Iar dacă Pedagogia este buna îndrumare a copiilor spre virtute, tot această îndrumare se străduiește să o dea și Pedagogul, imprimând în sufletele celor ce vin la Creștinism, adevăratele virtuți creștine.

Pe acest fir merge Clement Alexandrinul cu dezvoltarea Pedagogului său în trei părți distincte, denumite cărți. Cartea întâia

ne înfățișează în cele treisprezece capitole chipul armonic în care se încadrează Pedagogul cu Pedagogia și cu așa zișii copii, adică oamenii cărora le face educație, după metodele pline de blândețe ale Pedagogiei divine. Cartea a doua ne înfățișează în alte douăsprezece capitole sfaturi cu recomandări morale, bazate pe textul Sf. Scripturi, în ceiace privește alimentarea, băutura, felul de a vorbi, faptele pe care le săvârșim, odihna, îmbrăcămintea și tot ce privește viața obișnuită, alungând tot ce este păgân și aducând ce este creștin. Cartea a treia continuă prin alte douăsprezece capitole, în a ne înfățișa frumusețea cea adevărată pe care trebuie să o avem și buna viețuire creștinească. Toată lucrarea o încheie cu un imn dedicat Pedagogului divin, lui Iisus Hristos, din partea întregii omeniri.

Lucrarea aceasta apărută pentru prima dată complet în limba română prezintă deosebit interes și pentru concepția educativă în școala românească și pentru metoda de aplicat în școală din partea educatorilor. În primul rând pe temeiul unei asemenea lucrări, de o înaltă concepție creștină, se poate dovedi înaltelor noastre foruri școlare-educative, că pentru educația morală a tineretului școlar trebuie să apelăm tot la Creștinism, cu înalta și dumnezeiasca sa Pedagogie. Iar educatorii care trebuie să o aplice, sunt în primul rând cei chemați de a lucra în cadrul Pedagogiei creștine, adică preoții-profesori de religie. Aceasta este singura cale de educație într'o școală creștină, educație morală ce nu se poate face nici numai în cursul de morală al unei singure clase din toată școala secundară și nici numai prin finalul aplicativ al unei lecții de religie. Orele de educație morală, așa cum sunt preconizate de Comenius, Pestalozzi și Föerster, nu se pot dispensa de legătura lor cu Creștinismul.

Iar până la deplina rezolvare a acestei probleme, care tot cu blândețea și convingerea Pedagogiei creștine se pot clarifica în chip fericit, frații noștri preoți, pedagogi prin chemare și credem că și prin vocație, fie că sunt cateheți de curs primar, fie că sunt profesori de religie la școala secundară, au la îndemână acest clasic cod al educației creștine, bazat pe Sf. Scriptură, pe care îl pot folosi în opera lor educativă.

Deci opera D-lui Prof. Dr. N. Ștefănescu, ca și a suținătorilor acestei edituri patristice, merită toate elogiile și încurajarea clerului Bisericii noastre. Căci în Pedagogul acesta, se oglindesc nu numai interesante amintiri istorice privitoare la educație, ci mai ales perspectivele de viitor ale unei educații morale creștine, spri-

jinită pe această operă clasică. Căci dacă veacului trecut i-a fost dat să încerce experiențele unei copii fidele a apusului raționalist, viitorului îi este dat să reia firul întrerupt cu clasicismul patristic și deci cu însăși realitatea sufletului creștin român din trecut, evlavios și cu o viață după pravilele sfinte ale dreptei credințe.

Preotul MIHAIL BULACU
Conferențiar universitar

Pr. Cicerone Iordăchescu Prof. Universitar, „*Istoria vechii literaturi creștine*“. (Epoca dela 461 la $\frac{636}{750}$). Partea III, p. XVI+132. Iași 1940.

Rândurile ce urmează au rostul de a aduce la cunoștința publicului doritor de lucrări serioase în domeniul scrisului bisericesc, apariția celui de al III-lea volum din „*Istoria Vechii literaturi creștine*“, alcătuit cu multă grijă și sârguință de P. C. Pr. C. Iordăchescu Prof. la Fac. de Teologie Chișinău.

În 1934 P. C. Sa ne-a dat partea I, în care se ocupa de scrisul bisericesc-patologic până la 325.

În 1936 partea II până la 461.

Cel de al III-lea volum le întregeste pe primele, ducându-ne dela 461 până la 636 marcând cu această dată încheerea scrisului clasic bisericesc în Apus, și 749—750 în Răsărit prin moartea Sf. Ioan Damaschinul.

În introducerea acestui al III-lea volum P. C. Pr. Cicerone Iordăchescu justifică apariția, felul scrisului bisericesc, rolul bisericii din această epocă începând cu Dionisie Areopagitul [P. C. Sa a tradus din Dionisie Areopagitul: *Despre numele divine, Ierarhia cerească, Ierarhia pământească*] și sfârșind pentru Apus cu Isidor de Sevilla, iar pentru Răsărit cu Sf. Ioan Damaschinul.

Primul scriitor bisericesc de care se ocupă și asupra căruia insistă cu competență, în primul capitol, este Dionisie Areopagitul (p. 10—32). P. C. Sa ne lămurește cine este acest Dionisie, pe care l-am crezut identic cu cel despre care se vorbește în Faptele Apostolilor, relevându-ne filosofia acestui scriitor în care se simte neoplatonismul, caracteristica Areopagitului constând și în felul în care el ne redă divinitatea în termeni, de cele mai multe ori negativi, creind chiar noi cuvinte în domeniul teologiei. Chipul în care P. C. Pr. Prof. C. Iordăchescu caracterizează pe acest autor

creștin filosof, se datorește unei fericite îmbinări a istoriei și a filosofiei, cea din urmă fiind suflul ce se simte în stilul P. C. Sale, P. C. Sa având drept preocupare capitală, domeniul vast al filosofiei.

P. C. Pr. autor face apoi o succintă dare de seamă a monofizitismului, expunându-ne scriitorii monofiziți: Sever al Antiohiei, Iulian de Halicarnas și Ioan Filioponul (p. 32—36). Printre scriitorii antimonofiziți de seamă, P. C. Sa îl arată întâi pe împăratul Iustinian, apoi pe Leontie de Bizanț, Anastasie I și II etc.

Erezia monotelită este combătută de doi scriitori mai de seamă: Sofronie din Ierusalim și Maxim Mărturisitorul, proeminentă figură de monah (p. 47—50).

Iconoclasmul care adusese mari pagube morale și materiale bisericii, găsește un puternic adversar în Sf. Ioan Damaschinul [v. „Sf. Ioan Damaschinul“ de Pr. C. Iordăchescu, Iași 1912] teologul icoanelor cu care se și încheie șirul scriitorilor patristici din istoria literaturii clasice creștine în Răsărit. Literatura biblică, exegetică și ascetică din sec. VI—VII este reprezentată de 17 scriitori de puțină valoare. Printre scriitorii apuseni cea mai proeminentă figură de scriitor și administrator al bisericii este Grigorie cel Mare (p. 90).

P. C. Sa își extinde studiul și asupra scriitorilor din Africa, Galia și Spania (p. 112—126).

Apusul nu excelează în această epocă.

Scriitorii bisericești de care se ocupă în ultima parte a acestui studiu, sunt o întregire la studiul celui de al II volum apărut în 1935.

Autorii însemnați (greci, germani, francezi, italieni, englezi) pe care-i folosește P. C. Pr. Prof. C. Iordăchescu cât și competența P. C. Sale în materie de caracterizare a oamenilor, epocilor și curentelor de gândire, ne dă un studiu care deși face parte dintr'o lume prea îndepărtată de noi, totuși ne îndeamnă la o cât mai temeinică cunoaștere a epocii patristice.

Ceea ce face P. C. Sa în acest studiu, este mai mult decât date bio-bibliografice. Este analiza în parte și succint făcută a fiecărui scriitor, cu părțile caracteristice, cu specificul ce reprezintă fie în expunerea dogmei, stilului și a chipului în care geniul scriitorului s'a manifestat, fie înfățișându-i greșelele și lipsurile prin care scriitorul s'a situat în rândul sfinților, sau scriitorilor bisericești.

Studentii, preoții și în general intelectualii care înțeleg să guste în duh teologia, vor găsi în cartea P. C. Pr. Prof. C. Ior-

dăchescu, nu scrisul rigid și deseori sec al istoriei, ci pagini de înaltă simțire creștină și științifică.

Autorul este cea mai bună recomandare care se poate face acestei cărți.

Nădăduim că P. C. Sa va îndeplini studiul istoriei literaturii creștine trecând și după Sf. Ioan Damaschinul. Această întregire o așteptăm după ce ne va fi ridicat pe aripile filosofiei, prin apariția „Teoriei adevărului”, ce se află sub tipar.

I. IRIMIA

Preotul Paraschiv Angelescu *Slavă și Mărire*. Studiu de documentare liturgică. Fascicola I, 90 pagini + 4 anexe, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1939.

Încă din anul 1936, când Pr. P. Angelescu a prezentat în românește savantul studiu al protoiereului Sergiu Bulgacov „*Dogma Euharistică*”, însoțindu-l de o foarte severă și judicioasă *Prefață* în XVI pagini, ne-am putut da seama ușor că în materie de terminologie autohtonă liturgică, Sf. Sa va avea de spus odată un cuvânt documentat și greu. Și nu ne-am înșelat. Dovadă este volumul pe care îl avem în față și asupra căruia se cuvine să stăruim puțin aici.

Intitulat simplu „*Slavă și Mărire*”, dar sugestiv și precis prin coloritul albastru—ca cerurile—imprimat termenului *Slavă* de pe copertă, și prin coloritul roșu —ca sângele omenesc—dat termenului *Mărire*, autorul își definește chiar de aici poziția luată în fața acestor doi termeni dogmatico-liturgici, răstălmăciți până la desființare în limba noastră bisericească nouă și în unele publicații teologice, din considerațiuni cu totul străine Bisericii noastre ortodoxe. Însăș coperta cărții acestea îi sintetizează greul ei conținut prin subordonarea conceptului și a stării de *mărire* conceptului și stării de *slavă*, așa cum este doctrina Creștinismului autentic.

Intr'adevăr pentru afirmarea și definirea creștină a stării de *slavă*, Sf. Evanghelii, scrierile sfinților Părinți și toate cărțile bisericești de slujbă întrebuintează termenul de δόξα întotdeauna când vorbește despre Dumnezeu și întreaga *Ierarhie cerească* (Vezi Pseudo-Dionisie Areopagitul) și termenul de μεγαλωσύνη întotdeauna când se vorbește despre „Împăratul Împăraților, Domnul Domnilor, Regele Regilor, Sfântul Sfinților, Sfinții în general (mu-nenicii, fericiții, dreptii și cuvioșii lui Dumnezeu” (p. 12).

Prezența și preciziunea acestor termeni lingvistici, *δόξα* și *μεγαλωσύνη* care exprimă constrângător existența a două stări deosebite, una *transcendentă* și alta *contingentă*, se întâlnesc în toate dialectele pământului, afară de cel românesc. Astfel, în ebraică, avem pe *hakabod*=*slavă* și pe *haghedulah*=*mărire*. În latina clasică și în Vulgata avem pe *gloria*=*slavă* și pe *magnificentia*=*mărire*. În slavona liturgică avem pe *slava*=*slavă* și pe *velicie* sau *velicestvie*=*mărire*. Numai în limba noastră bisericească, datorită unor repulsii sau atracții sentimentale, deci nu științifice, s'a ajuns încet încet la convingerea că *slava* Dumnezeirii ar fi tot una cu *mărire*. De aici confundarea termenilor și chiar înlocuirea lor.

În această privință judecata era cum nu se poate mai simplistă: deoarece în limba noastră liturgică avem trei termeni egali în conținut, dar diferiți ca formă și origină, trebuie să înlăturăm definitiv din întrebuințare cuvântul *slavă*, ca fiind de origină slavonă, și să-l înlocuim prin cuvântul *mărire*, cuvânt de nobilă origină romană, ca și nobila noastră origină etnică. Așa ne poruncește Titu Maiorescu în *Criticele* sale și așa trebuie să precedăm față de toate cuvintele cu alte origini decât cea latină...

Este dela sine înțeles că măreția și sonoritatea acestei teze latiniste cad exact pe măsura ființei noastre etnice. Dar ele nu cad tot la fel și pe măsura ființei noastre creștine. Aici, Biserica romano-catolică distinge hotărît între *gloria* și *magnificența*. În toată doctrina, ca și în toate Misse-le romano-catolice, una este așa numitul *Magnificat* și cu totul alta este *Gloria in excelsis Deo*. În Biserica Ortodoxă de răsărit, prin urmare și în Biserica noastră, *Magnificatul* romano-catolic (cântarea Sfintei Fecioare Maria) îi corespund *Mărimurile* dela sfinții cu polileu, ca și cântarea IX (Mărește, sufletul meu, pre Domnul), iar *Gloriei in excelsis Deo* îi corespunde *Doxologia* sau *Slavoslovia*. Mai este nevoie să adăugăm că în fața acestor realități dogmatico-liturgice, ca și în fața terminologiei lor corespunzătoare nu poate fi nici când vorba de amestec, de confundare și înlocuire a expresiunilor tehnice și uzuale? Și iarăș, mai este vreo nevoie să arătăm judicioasa și sever documentata poziție a Pr. P. Angelescu, atunci când lui Titu Maiorescu și ucenicilor săi întru cele ale terminologiei noastre bisericești îi opune dârz Sf. Scriptură, Sf. Tradiție și sfinții Părinți și Scriitorii bisericești, originalele cărților de slujbă, traduceri lor exacte și precise în slavonește și în franțuzește (vorbesc de edițiile critice)? Nu. Ci îndemnăm pe toți aceia cari vor completă luminare și edi-

ficare în această privință să citească remarcabilul studiu al Pr. Angelescu.

Nu intrăm în amănunte și nici nu stăruim asupra cauzelor directe sau indirecte care l-au determinat să facă acest studiu atât de valoros pentru fixarea terminologiei noastre bisericești și teologice. Le arată clar și categoric părintele autor. Fapt este că cei căzuți în vina confundării și înlocuirii termenilor *slavă* și *mărire* în studiile sau revizuirile cărților românești de slujbă bisericească n'au răspuns, nu s'au desvinovățit prin nimic până acum, deși studiul Pr. Angelescu a apărut încă de anul trecut.

Nu putem trece însă peste finalul notei 47 dela p. 70, unde autorul spune, analizând traducerea Noului Testament făcută de Î. P. S. D. D. Nicodim Patriarhul României, în a treia sa ediție din 1931 următoarele: „*Este singura traducere românească în care termenii de slavă și mărire nu sunt nici înlocuiți și nici amestecați, ci fiecare se află la locul lui în conformitate și cu textul grecesc original și cu tălmăcirile slavonești*“.

S'ar putea spune că studiul „*Slavă și mărire*“ constituie un fel de anexă, un fel de „juxtă“ atât la „Molitfelnicul“ românesc, revizuit și îndreptat din porunca Sfântului Sinod în anul 1937, cât și la „Liturghierul“ românesc, revizuit și îndreptat din aceeaș poruncă în acelaș an. Ca atare, cetitorii studiului nu vor avea nici măcar o clipă de oscilat între supremația romanistă a *măririlor* din Molitfelnic și supremația originală a *slavei* din liturghier.

Să așteptăm acum hotărîrea ultimă a Sfântului Sinod (prima, în sensul complet al celor susținute acum și de Pr. P. Angelescu, a fost luată în anul 1881, când cuvânt hotărîtor a avut cel întru fericită pomenire Mitropolitul Iosif Naniescu ¹⁾) ca să se pună capăt definitiv nu numai acelor arbitrare substituiri de texte și termeni dogmatico-liturgici din cărțile noastre de ritual, ci și acelor anomalii de pronunție săvârșite de majoritatea slujitorilor bisericești din toată țara, cari întrebunțează, după preferințe neîntemeiate și după bunul plac, când *slavă*, când *mărire*. Nu rare ne-au fost date prilejurile să asistăm la slujbe dumnezeiești făcute în sobor, unde auzeam mereu pe unii preoți zicând „*slavă*“, pe alții „*mărire*“, pe arhiereu cu „*slavă*“, pe protopop cu „*mărire*“, fiecare după dispoziție sau predispoziție.

1. Să se vadă lucrarea de curând apărută, asupra căreia vom reveni în numărul viitor al revistei, a *Prea Cuviosului Protos. Dr. V. Vasilache, Iosif, Naniescu*, Tip. Monastirii Neamțu, 1940, pag. 160—163.

Studiul Pr. Paraschiv Angelescu tinde să statornicească definitiv, pe bază de documente canonice, locurile distincte și definite în ele, și între ele ale „slavei” și „măririi”, în toate cărțile de slujbă bisericească.

Pr. D. FECIORU

Protos. Vasile Vasilache, Doctor în Teologie, *Biblia în Ortodoxie*, Editura Tipografia Monastirii Neamțu, 1939, 128 p. 60 lei.

.....„În împrejurările deosebit de grele prin care trecem, pregătirea militară și pregătirea sufletească, menite să chezășuiască apărarea patrimoniului național, trebuie să rămână preocuparea supremă și grija de fiecare zi a întregii Națiuni!....., (M. S. Regele Carol II, 7 Martie 1940).

Din negura de griji, ce s'a întins dela un capăt la altul al lumii, Regalele Cuvinte desprind în chip rezumativ și luminos, cele două porunci ale vremii; de o parte, pregătire militară pentru apărarea hotarelor geografice ale României, de alta, pregătire sufletească, întărirea străjii dela granițele sufletului românesc, care în trecutul istoric s'a dovedit a fi un puternic brâu de fortificații, oprind în loc, sau luând prizonieri pe năvălitorii cei mai cutezători.

Iată prinurmă, exprimată sub formă de Inalt Comunicat Militar, legătura indisolubilă dintre Tron și Scaunul Patriarhal, dintre M. S. Regele Carol II și Î. P. S. Patriarh Nicodim, rânduiți de Dumnezeu să asigure în aceste ceasuri grele și să desăvârșiască integritatea trupească-geografică și sufletească a Țării Românești—Dreptmăritoare. Dar pe frontul pregătirii sufletești sunt încă multe sectoare în curs de organizare — Vom numi unul din ele: *Biblia*.

În direcțiunea aceasta, ofensiva dușmană este susținută cu toate mijloacele de luptă și cu oarecare isbândă.

Nenorocul a fost că nu prea am avut luptători pregătiți după tactica ortodoxă a mânuirii Sf. Scripturi.

Golul acesta a fost observat de P. C. Protos Vasile Vasilache. P. C. Sa, cu ajutorul unei vaste culturi teologice, a pus la îndemâna tuturor, într'o sinteză uimitoare, deslegarea problemelor care se leagă de cetirea cu folos a Bibliei, în duhul ortodox.

P. C. Autor ne înfățișează mai întâiu pricinile ivirii unei probleme noi în Biserica noastră și care îndreptățesc titlul: *Biblia în Ortodoxie*.

Ele sunt :

- a) Răspândirea luminii și a dorului de carte.
- b) Traducerea Bibliei în limba vorbită.
- c) Înmulțirea cititorilor Sf. Scripturi, sub imboldul asociațiilor de evanghelizare Ortodoxă.
- d) Tălmăcirile greșite sectare.
- e) Laicii și Biblia.
- f) Răspândirea în masele poporului românesc a traducerii Bibliei făcută de Sf. Sinod și de Fundațiile Regale.

Iată atâtea motive cari duc în chip firesc la *tema*: „Valoarea Bibliei pentru Creștini”, tratată în cap. II din lucrarea menționată.

Valoarea Bibliei se sprijină :

1. Pe puterea și pe vecinicia Cuvântului lui Dumnezeu.
2. Biblia este un tezaur : religios, istoric, filosofic, estetic.
3. Biblia este o farmacie, alină durerile.
4. Biblia este un arsenal : procură arme împotriva dușmanilor credinței.

Toate acestea însă cu o singură condițiune, ca Sf. Scriptură să fie întregită cu Sf. Tradiție, a cărei însemnătate pentru înțelegerea Bibliei, se lămurește pe deplin în cap. II.

În chipul acesta, P. C. Autor a pregătit pe cetitor pentru drumul care duce la aflarea criteriilor unei obiective interpretări scripturistice, adică pentru calea luminată de Sf. Părinți ai veacurilor primare, pentru calea pe care s'a întâlnit într'o sinteză de săvârșită, cugetare exegetică de aur, cu viața fără de patimi.

Rezultatele acestei împreună călătorii spirituale, sunt arătate în cap. III și rezumate la pag. 92. Puțina oboseală este răscumpărată cu aflarea a opt criterii de obiectivă interpretare biblică și cu fixarea trainică a pozițiunii Ortodoxe, față de Romano-Catolicism și față de Protestantism.

Ortodoxia reprezintă în materie de interpretare a Sf. Scripturi, *libertatea disciplinată* de doctrina Bisericii, de Ierarhia învățătoare, de Sf. Părinți, de analogia credinței și de spiritul științific.

Romano-Catolicismul se înfățișează cu excesul de autoritate bisericească, confundând Sf. Tradiție cu Papa și lăsând poartă deschisă *inovațiilor*.

Protestantismul, sprijinit pe rațiune, nesocotind Sf. Tradiție a

creat tot elul de Tradițiuni omenești. Lucrarea se încheie cu cap. V, în care se dezvoltă problema: *Laicii și Biblia*, în sensul că Sf. Scriptură poate fi pusă în mâna oricărui Creștin, cu sfatul următor: „...„ în locurile greu de înțeles, și pe care ei pot să le tălmăcească spre peirea lor, să asculte tâlcuirea dela cei pe care Dumnezeu i-a pus spre aceasta — (Efeseni IV, 11)“.

Am prezentat scrierea P. C. Protoș. V. Vasilache, ca pe un rod ales al Duhului Monahal, reînviat de Î. P. S. Patriarh Nicodim la Sf. Monastire Neamțu, și dorința noastră este ca cei ce împart Sf. Scriptură, celor însetați după Cuvântul lui Dumnezeu, să adauge la Darul lor și această carte plină de lumină și de căldura duhovnicească a P. C. Autor.

Preotul NICOLAE ILIESCU

Știri dela Cancelaria Sf. Sinod.

Activitatea Sinodului permanent

Sinodul Permanent se compune din patru PP. SS. Chiriarhi, aleși de Sfântul Sinod din sânul său pe termen de patru ani și lucrează sub președinția Înalt Prea Sfințitului Patriarh. Ședințele lui se țin deobicei lunar, iar când trebuința cere se țin și mai des. Rolul său este de a rezolva chestiunile mai ușoare ce vin la Sfântul Sinod și cari i se dau în competență de Înalt Prea Sfințitul Patriarh, președintele Sfântului Sinod, precum și acela de a pregăti pe cele ce trebuie să meargă spre soluționare la plenul Sfântului Sinod.

Pe anul acesta Sinodul Permanent a ținut trei ședințe. Ultima a avut loc pe ziua de Joi 4 Aprilie a. c. în palatul patriarhiei.

La această ședință au venit în discuție chestiuni privitoare la :

1. Legăturile noastre cu bisericile ortodoxe surori.
2. Învățământul religios în școlile de toate gradele.
3. Disciplinări de preoți.
4. Cazuri de căsătorii în grade de rudenii oprite de sfintele canoane.
5. Propaganda subversivă a sectelor contra siguranței Statului și a Bisericii și combaterea ei.
6. Dezideratele Congresului misionar ținut la Ismail în Decembrie 1939.
7. Oprirea preoților de a purta arme de foc, fiind interzis de sfintele canoane.
8. Problema unei noi catedrale și reședințe episcopale de Argeș.
9. Slujbele religioase în cadrul programului Străjii Țării, etc.

Mănăstirea Noul Neamț

Aflăm că în ultimul timp mănăstirea Noul Neamț din Chițcani județul Tighina, este denumită în mod impropriu „Mănăstirea Patriarhul Miron”.

Este bine să se știe de toată lumea că această nouă denumire a Mănăstirii Noul Neamț nu este aprobată nici de adormitul întru fericăire Patriarhul Miron și nici de Sfântul Sinod.

Intr'adevăr, Arhiepiscopia Chișinăului, prin August 1938 a făcut Sfântului Sinod propunere, printr'o adresă oficială, pentru schimbarea numelui acestei mănăstiri în cel de „Patriarhul Miron”. Inșă Președintele Sfântului Sinod de atunci și care era însuși Patriarhul Miron, din dorința de a respecta tradiția și adevărul istoric, n'a consimțit la această schimbare. Și, dintr'o delicateță lesne de înțeles, nici la desbaterile Sfântului Sinod n'a dus propunerea numitei Arhiepiscopii, ci a lăsat-o la acte fără nici o rezoluție. Deci Mănăstirea Noul Neamț din punct de vedere oficial vorbind nu poate fi numită în alt fel decât numai așa: *Noul Neamț*. Acest lucru s'a făcut cunoscut Arhiepiscopiei Chișinăului în mod oficial de Sfântul Sinod cerându-i-se să ia măsuri ca numele original al acestei mănăstiri să fie menținut fără nici o schimbare sau adăugire.

Acordarea autorizațiilor de colportaj

Se aduce pe această cale la cunoștința tuturor, că Sfântul Sinod eliberează autorizații pentru colportajul icoanelor și cărților religioase numai acelor persoane cari îi sunt recomandate de PP. SS. Chiriarihi.

Cererile înaintate direct Sf. Sinod de doritorii de a face asemenea colportaj, chiar dacă au avizul favorabil dela parohiile cărora aparțin, nu li se dă curs.

Deaceia rugăm pe PP. CC. Preoți parohi să sfătuiască pe toți cei ce solicită autorizații pentru colportajul icoanelor și cărților religioase morale să-și îndrumeze cererile lor la Chiriarihul locului, singurul în măsură a face intervenție și recomandare la Sfântul Sinod pentru eliberarea autorizațiilor de acest fel.

Cancelaria Sfântului Sinod,

Știri dela Consiliul Central Bisericesc.

1. In urma intervenirei Inalt Prea Sfințitului și Prea Fericitului Patriarh Nicodim, Ministerul Cultelor a consimțit ca toți funcționarii instituțiilor centrale, licențiați sau doctori în Teologie, să poată fi hi-rotoniți preoți pe seama catedralei, având ca bază bugetară salariul postului ce fiecare ocupă în instituțiune.

2. Pentru a se pune capăt fraudelor săvârșite la Tipografia Cărților Bisericești și pentru apărarea acestei instituțiuni de anumite taxe și impozite comerciale, Consiliul Central Bisericesc a dispus ca pe viitor să nu se mai acorde nimănuui rabat la cărți și la celelalte articole ce Tipografia Cărților Bisericești are în depozitul ei spre vânzare.

3. Comisiunea de verificare a gestiunei Eforiei Bisericii Ortodoxe Române, a trimis tuturor eparhiilor o circulară și un tablou tip, spre completare cu toate sumele pe care parohiile le-au plătit Consiliului Central Bisericesc sau Eforiei, sub diferite titluri, fie direct, fie prin protopopii sau eparhii. Intru cât lucrarea este făcută de comisiunea de verificare, se atrage serioasa atențiune tuturor parohiilor și protopopiilor să dea datele absolut complete și exacte, spre a nu se expune la neplăceri.

4. Consiliul Central Bisericesc simțind trebuința unei lucrări statistice a personalului bisericesc pe întreaga țară, a adresat o circulară tuturor eparhiilor, rugându-le să-i trimită datele necesare.

5. Înalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim constatând că în mod ilegal institutul de călugărițe din București funcționează sub conducerea Consiliului Central Bisericesc, a dispus trecerea lui sub administrația Mitropoliei Ungro-Vlahiei, potrivit regulamentului publicat în Monitorul Oficial Nr. 295/938.

6. In urma votării legii de numiri în funcțiunile publice, Consiliul Central Bisericesc fiind sesizat de Sfântul Sinod ca și de Episcopia Buzăului, a trimis problema în studiul Contenciosului și la vreme va comunica celor în drept rezultatul.

7. Din abonamentele revistei Sf. Sinod „Biserica Ortodoxă Română” pe anul 1939 s'a încasat suma de lei 345.466 și s'au cheltuit pe acelaș an lei 1.305.154. Deci peste 900.000 lei sunt restanțe pe acelaș an. Față de această situație P. S. Episcopi sunt călduros rugați să ordone protoiereilor în subordine încasarea dela parohii a tuturor abonamentelor pe curent cum și a restanțelor, pentru a nu pune revista Sf. Sinod în imposibilitate de apariție.

8. In urma circulării date și a rezultatelor primite se anunță că pot executa covoare plușate, imitație persană, chinezești, etc., atelierile din următoarele mânăstiri: Țigănești-Ilfov, Viforita-Dâmbovița, Jabca-Soroca, Văratec și Agapia-Neamț, Agafton-Botoșani, Cotești-Râmnicu Sărat și Rătești-Buzău.

Referent,

Insemnări

„Eu așa fac“

Apoi să nu mai faci așa, că nu e fiecare de capul lui! În gospodăria dumitale poți face cum vrei, că ai de furcă numai cu treburile casei tale și te privește cum ți le orânduiești. Dar când lucrezi în sânul unei întocmiri, în care ești și tu o fărâșă, *trebuie să iei aminte la orânduielele întocmirii.*

Ea își are socotelile ei, după temeliile pe care i le-au dat ceice au urzit-o. Rostul tău este să iei cunoștință de ele și să urmezi lor. Numai atunci ești bun împlinitor al slujbei tale, când îți dai toată silința să îplinești sarcinile ei după duhul și slova lor.

Poți pune în lucru toată inima și priceperea ta; dar nu pentru a-ți urma gusturile tale, ci pentru a împlini ce poruncește slujba. Atunci ești la toată înălțimea chemării, când ființa ta întreagă este aplecată la buna săvârșire a treburilor slujbei, așa după cum este clădită ea.

Ca ea să cuprindă una, iar tu să faci alta, cu socoteala că așa trebuie făcut, că „Eu așa fac“, — este treabă anapoda. Când Biserica a avut slujitori de înaltă ocârmuire, când aceia au tras drumuri croite temeinic, peste care lucrarea Bisericii s'a scurs în timp de sute de ani, — nu merge acum să vii tu și să spui „eu așa fac“.

Una ca asta nu se poate, fiindcă nu suntem de capul nostru. Noi luăm cunoștință despre ce este hotărât și cum este hotărât, dar n'o croim de isnoavă după închipuirile noastre.

Să fii mare teolog și n'o poți porni așa, fiindcă Biserica este întocmire veche, cu orânduiele care nu sunt la gustul fiecăruia să le schimbe cum o vrea el. Dar încă să fii un slujbaș obișnuit? Să te mai încumeți atunci a spune „Eu așa fac“?

— Dar de ce faci așa? De unde ai scos-o? Pe ce te întemeiezi?

Când îl întrebi astfel, dă din umeri. Nu l-a îndreptat nimenea, a mers așa ani de zile, nu s'a mai gândit că ar putea fi și altfel, nu i-a venit în minte să se uite la izvor, să vadă cum ar trebui făcut, și rămâne cu racila așa. Când dai peste el și-l vezi cum face și-i spui că nu face bine, — se uită uluit. Aproape nu înțelege de ce este vorba și se înfundă în „Eu așa fac“.

Dar despre cine este vorba? cine face așa?

Cum? N'ați văzut pe nimenea? Eu văd aceasta foarte des la

proscomidia preoților. O văd că nu se potrivește cu ce am învățat eu la Mitropolia Moldovei, când îmi făceam practica de preot tânăr.

M'am uitat și în îndrumările pentru săvârșirea proscomidiei din foile cu asemenea îndrumări și din care multe se găsesc chiar în ochii preotului la proscomidie. M'am incredințat că așa cum am învățat la Mitropolia Moldovei este tocmai așa cum scrie la foaie și la carte.

Văd însă că foarte mulți preoți nu fac așa. Atunci îi iau la socoteală și le spun că practica lor este scornitură personală, care nu-și are locul și îndreptățirea în Biserică. Aici noi urmăm rânduielilor date, dar nu croim dela noi.

Vorba de „cum va vrea cel mai mare” nu-și găsește nicio îndreptățire aici, fiindcă asta privește numai lucrurile de amănunt. Poți scurta ceva din ectenii, dar nu poți tăia evanghelia dintr'o slujbă, pe temeiul lui „cum va vrea cel mai mare”.

Și cel mai mare nu-i oricare! Nu poți face liturghia numai cu felon și epitrahil, sprifinindu-te pe „cum va vrea cel mai mare”. Nu poți face liturghia cu pâne obișnuită ori cu rachiu, când n'ai vin, acoperindu-te cu formula „cum va vrea cel mai mare”. De aceia fugi și de vorba „Eu așa fac”, fiindcă de unde ai tu îndreptățirea să faci după capul tău? Sarcina ta este să faci așa după cum este orânduit din multele veacuri trecute.

Este hotărât că proscomidia se face cu atâtea bucăți de prescură, că din una ai să scoți Sf. Agneț, din alta păticea Maicii Domnului, din alta Cele 9 cete, din alta păticelele pentru vii, din alta pentru cei morți! Nu umbla să scoți toate astea dintr'o singură prescură.

Nu cumva te încumeți să faci orânduieli după capul tău, acolo unde orânduielile au fost croite de Sfinți Părinți, de Patriarhi vestiți? Ba chiar și întocmirile lor au avut putere abea după ce Biserica și-a pus pecetea asupra lor? Ce? Avem să facem fiecare orânduieli după capul nostru?

„Apoi eu fac toate dintr'o singură prescură” — auzi câte un răspuns. Dar îi răspund și eu: Îi fi făcând, dar de unde ai dreptul acesta? Unde ai văzut scris că poți face toate dintr'o singură prescură? Că ai văzut la unul, că ți-a spus altul, — o fi. Poate chiar că acesta să fie de o treaptă mai înaltă decât a ta. Dar nici el nu este mai presus de vechea rânduială. Nimenea nu poate croi rânduieli dela el, *ci numai dacă ocârmuirea Bisericii i le pecetluiește pentru a fi urmate de alții.*

Ei, și ce rău este dacă unul face altfel? Slujba merge și așa.

Da, merge, dar strici chipul obștesc al lucrului pe care trebuie să-l avem cu toții. Ce mângâiere este când și într'o biserică ortodoxă din Abisinia vei vedea că întocmirile și slujbele merg cași acasă la tine! Te ferești cu Biserica pe care o vezi având această alcătuire de obște pe lumea întreagă și-ți zici: Uite Sfânta mea Biserică Ecumenică! Unde mă duc este aceeași...

Oare o asemenea judecată să nu umple inima noastră de o a-dâncă mulțămire?

Am fost cu răposatul Patriarh Miron la Londra. Acolo am slujit liturghia la biserica grecească Sf. Sofia, împreună cu preotul bisericii grecești. A mers lucrul strună. Parcă aș fi slujit acasă,

Dacă Biserica e una, cum are să fie altfel? Și te bucuri când te vezi în aceeași Biserică ortodoxă, oripeunde te găsești,

Întinderea ei peste granițele popoarelor te ferește. Este Sfânta noastră Maică, pe care o găsim aceeași, oriunde călcăm. Se deosebesc limbile, dar duhul și alcătuirea sunt același.

Temeiuri ca acestea trebuiesc avute în vedere, pentruca să nu schimbăm orânduielele ei de veacuri și să nu ne mai împleticim în „Eu așa fac”. De aceia nu mai încurca treburile Bisericii cu acest *eu*!

El nu are dreptul să scoată capul în Biserică. În sânul ei, singurul *eu* este numai ea singură, Biserica. Noi urmăm rânduielilor ei, dar nu ne strecurăm închipuirile noastre în ceiace este hotărât de veacuri să fie altfel.

E cu puțință să greșim, să fi luat o apucătură dela unul, care nici el nu știa prea multe. Dar să nu ne încăpățânăm a pune ființa noastră ca proptea pentru cutare apucătură.

Deci afară cu acest *eu*, fiindcă el nu este ortodox cu niciun preț, ci ceiace facem trebuie să fie în bună potrivire cu ce se face în marile scaune ale creștinătății.

De aceia nici proscomidia n'o mai face după capul tău, ci uite-te în rânduiala ei și fă așa! Am mai scris odată despre asta, dar cei nă-răviți o țin înainte așa. Nu ajunge o măciucă la un car de oale?

Arhim. SCRIBAN

Un prefect de poliție cu suflet de apostol

E vorba de prefectul de poliție al Capitalei, de d-l General Rodrig Modreanu, care în deosebita de importantă chemare pe care o are, a pășit pe căile cele sigure ale unui viitor strălucit. Domnia Sa a pătruns cu privirile agere de conducător la originea dezordinilor înfăptuite de cei astăzi imorali. A văzut că izvorul dezordinei morale de astăzi e în taina dezordinei imorale a întunericului. Și astfel, pentru a ușura sarcina bunei orânduiei dorite, a căutat să înlăture acele lupănare ale desfrâului, cari înămoleau sensibilitatea și întunecau luminile cele curate ale cugetului creștin.

De aici tupeul obraznic al tuturor infractorilor, cari sfidau simțul oricărei pudori, și deslănțuiau furtuni în familiile bunilor cetățeni. În aceste lupănare pline de imoralități, se cultiva iresponsabilitatea de atunci și de astăzi acelor cari nesocoteau poruncile lui Dumnezeu, și călcau în picioare legile sociale. Din astfel de fierberi imorale nu ieșau decât trupuri ciuruite de boli și suflete infectate....

Ei bine, ceeace nu s'a putut face înainte cu sfortări și atitudini sgomotoase, s'a făcut astăzi cu un scurt ordin izvorât din marele suflet de bun creștin al d-lui General Rodrig Modreanu.

Și tot Domnia Sa este acela care în dorința de a duce lumină în toate aceste hrube în care se pregătesc ucenicii dezordinilor morale, mai apoi chiar la lumina zilei, a pus în urmărire și s'a coborât cu

lumina cercetărilor în tainițele cartofurilor. La acei cari se zăvo-
rau în case fără ferestre, pentru a prăda și a batjocori tot ceea ce
reprezintă muncă și cinste. Totul era o aruncare în o înfierbântare ne-
bună a hazardului, care macină averile de sute de mii într'o noapte,
ca apoi să verse pe străzile orașelor și pe ulițele țării niște dezordo-
nați imorali, cari ne mai având ce apăra săvârșesc orice infracțiune,
și înnebuniți de pierderea avutului lor, socot că-și găsesc salvarea în
sinucidere,....

Iată cum prin cercetarea vigilentă a d-lui Rodrig Modreanu, izvo-
râtă din dragostea luminată a credinței, se vor reda societății mii și
zeci de mii de oameni morali, iar alții nu vor mai avea prilejul să
cadă în astfel de curse.

Iată cum prin priceperea deosebită a d-lui prefect de poliție Ro-
drig Modreanu, izvorâtă din acea înțelepciune creștină, s'a ușurat sar-
cina de conducător al buneii ordini de astăzi și de mâine...

Cu astfel de conducători, luminați de credința creștină, se cin-
stesc și se bucură toți cari iubesc virtutea și poporul acesta. Se bucură
Biserica creștină, se bucură M. S. Regele Carol II, se bucură condu-
cătorii acestui popor, se bucură familia cea mare a Neamului românesc.

Predicile la Radio

Precum am arătat în articolul din această revistă „Prețuirea pre-
dicei”, Î. P. S. Patriarh Nicodim a orânduit ca în timpul Postului Mare,
să se țină la Sf. Patriarhie predici, cari odată cu transmiterea la radio
a Sf. Liturghii, să fie și ele trimise pe undele văzduhului, cari coboară
apoi în taina sufletului celor cari le ascultă. Totdeauna vremea Sf. și
marelui Post a fost timpul marilor predicări. Acum Biserica a orânduit
ca ospățul cel duhovnicesc să fie cu mult mai bogat. Marii predicatori
din Răsărit și din Apus, totdeauna au strălucit cu deosebire prin predi-
cile rostite în Postul Mare,.... S'a propoveduit și se predică cu deose-
bire acum, pentrucă și sufletele tuturor creștinilor prin programul vieții
orânduit de Biserică, sunt mai dispuse a primi luminile cele sfinte ale
credinței...

În cuvântarea de deschidere a acestor predici dela Sf. Patriarhie,
Î. P. S. Patriarh Nicodim a arătat în cuvinte izvorâte din adâncă înțe-
lepțiune și dragoste creștină, întregul program de învățătură de care se
simte nevoia să se dea oricărui creștin în acest timp al Postului Mare.

Prima predică a fost ținută de Protos Vasile Vasilache — în
Duminica lăsatului de sec, apoi P. C. Arhim. Iuliu Scriban în Duminica
Ortodoxiei; P. C. Preot Gafton în a II-a Duminică; P. C. Preot Marin
Ionescu în Duminica Sf. Cruci; Preotul Comana în Duminica IV, Pre-
otul D. Cristescu în Duminica V, iar P. C. Preot Toma Chiricuță la
Duminica Floriilor,

Toate aceste predici vor apărea într'un volum, ca un rod al dra-
gostei de slavă al Bisericii noastre a Î. P. S. Patriarh Nicodim.

Odată cu aceasta ținem să arătăm deosebita prețuire pe care a arătat-o față de predică conducătorii Soc. de Radio : d-l Dan Sărățeanu și d-l G. D. Mugur.

Ferice de omul

Îndată ce a fost din nou tradusă Biblia, și s'a pus problema adaptării textului tuturor cărților de slujbă bisericească după noul text, s'a pus în acelaș timp și problema cântării bisericești a acestui nou text. Și de cei cari vorbesc cu grabă, înainte de a se fi gândit, s'a spus : „că nu se poate adapta cântării bisericești noul text, așa că *trebuie* să rămânem tot cu cel vechi”...

Desigur că numărul silabilor nu se potrivesc și nici a cuvintelor chiar. Așa că e mai greu să-l potrivești la textul muzical al lui Dimitriță Suceveanu, și a altora dela sfârșitul veacului al XIX-lea și dela începutul celui de al XX-lea... Însă unora ca acestora le-a răspuns cu multă înțelepciune Î. P. S. Patriarh Nicodim :

„La croitor se duc tot felul de oameni, iar croitorul bun potrivește costumul după cum e și omul, mai înalt, sau mai scurt, mai gros, sau mai subțire și așa mai departe... Niciodată nu va refuza un bun croitor spunând, că el nu știe să facă decât un singur costum de o singură înălțime.., Ei bine, la fel e și cu muzica textului : Bunul muzicant îmbracă cuprinsul care-l dai, cu muzică așa precum cere textul”.

Iată cum refuzul celor grabnici la vorbă și-au dat pe față puțină lor pricepere. Nu însă tot așa s'a întâmplat și cu acei cari se pricep în cele ale muzicii bisericești. Proba o avem în punerea pe note bisericești a Păr. Diac. Anton V. Uncu. Cucernicia Sa a luat textul I. P. S. Patriarh Nicodim. *Ferice de omul care nu se ia după sfatul necredincioșilor...* și l-a pus sub un text muzical potrivit noii tălmăciri.

Reviste parohiale

În Biserica Ortodoxă Română, spre cinstea preoțimei au apărut multe reviste parohiale. Așa ar fi să pomenim despre revista de zidire și orientare religioasă *Glasul Parohiei*, pe care o scoate vrednicul Preot Ioan V. Huștiu din Com. Frumușani jud. Ilfov și de altele. În București însă ele sunt și mai multe. *Ortodoxia* — condusă de Păr. Toma Chiricuță ; *Buletinul Bisericii „Izvorul Tămăduirii”* — a cărui director e Pr. Dr. Traian Costea ; *Candela Colentinei*, redactată de Pr. Ioan Sachelarescu ; *Biserica Bradu-Boteanu*, condusă de Pr. Marius Constantinescu și altele.

Prin aceste reviste parohiale izvorâte din râvna deosebită a distinșilor preoți ai Bisericii noastre, se trimite apa cea vie a învățaturii creștine fiecărui parohian. Nu toți au prilejul să-i asculte învățătura preotului în fiecare Duminică, poate și din motive binecuvântate. Dar această revistă scrisă de preotul parohiei pătrunde în casa fiecărui enoriaș. Și'n clipe de răgaz, ea este cetită. Și atunci când în tihna serii, ori a dimineții e sorbită învățătura din ea, socotim că mare este folosul cel sufletesc... Fie însă că aceste foi sunt cetite și în sbuciumul

unor mari necazuri. Ei bine, și atunci, ele coboară în sufletele cetitorilor nespuse de mari îndrumări. Câte persoane distinse ale omenirii nu s'au întors la calea cea adevărată a credinței creștine, căzându-le sub ochi, pare că întâmplător, un verset biblic, viața unui sfânt și alte sfaturi sfinte, cari l-au făcut să-și ia hotărâri eroice....

Dar pentru a se vedea cât de ales e cuprinsul unor astfel de foi, iată voi cita la întâmplare, ultimul număr al revistei *Biserica Bradu-Boteanu*, din Februarie 1940.

Ea cuprinde două articole: unul intitulat „Rugăciunea”, iar celălalt „Ortodoxia noastră”. În cel de al doilea articol înfățișează P. C. Preot Marius Constantinescu, în chip foarte demn, contribuția Bisericii ortodoxe pentru pacea lumii, și zgomotul pe care-l face papalitatea pe această temă.

„Lupta Bisericii Ortodoxe în această privință e tăcută, dar e mare. Presa străină și nici posturile de radio nu fac caz de ea, însă avem o bucurie că tocmai acestei tăceri îi corespunde o biruință mare. *Niciun popor ortodox nu se află în război*: Popoarele ortodoxe trăesc pacea lui Hristos”.....

Aceste alese mărturisiri și încă altele înfățișează distinsul nostru preot *Marius Constantinescu*, în cronică sa parohială, pentru luminarea fiilor săi sufletești..-,

Darul pentru ostașii de pe zonă

I. P. S. Patriarh Nicodim cunoscând nevoia pe care o are sufletul omenesc pentru povața cea sufletească în clipele de mari răspunderi, a trimis în dar ostașilor de pe zonă 16.000 broșuri din Biblioteca Sf. Arhiepiscopii, „Apostolul”.

Această pâne duhovnicească va lucra și ea în chip tainic la întărirea acelei energii sufletești, cari va apăra granițele scumpe ale Patriei noastre. Pilda I. P. S. Patriarh Nicodim a fost urmată și de alți ierarhi ai Țării, cari au căutat să-și îndeplinească prin aceasta chemarea cea sfântă de a întări sufletește pe acei fii scumpi ai Neamului și ai Bisericii noastre, cari sunt gata să apere pacea neamului prin vitejie.

Un preot la 35.000 de suflete

Preocupările duhovnicești de zi și noapte ale I. P. S. Patriarh Nicodim au chemat în jurul I. P. S. Sale toate sufletele dornice de o bună propășire a Bisericii noastre Ortodoxe.

Intervenția stăruitoare pe care a făcut-o către d-l General V. Dombrowschi, primarul General al Municipiului București, pentru a se împlini măcar în al 4-lea an legatul testamentar al defunctei Valentina Popescu, care pusese condiția că de nu se va face din cele 5.000.000 lei biserică în 7 ani dela moartea ei, averea să treacă rudelor ei apropiate — a fost cu o deosebită dragoste creștinească imbrățișată.

Și ceva mai mult, a și prevăzut plata unui preot cu 2.000 lei pe lună din fondurile Primăriei.

D-l Primar al Cartierului Șerban-Vodă, unde lăsase donatoarea

această avere și în întinderi de pământ, *D-1 Colonel Polizu Micșunești*, a fost și este sufletul mărinimos de cavalier creștin, care aduce la îndeplinire aceste sfinte dorinți. Domnia Sa a venit la I. P. S. Patriarh Nicodim, cu sufletul de bun creștin plin de cea mai aleasă bucurie pentru zidirea acestei biserici și numirea unui preot. Ca un fiu ales al Bisericii raporta cu durere în suflet I. P. S. Patriarh Nicodim, că în cartierul Șerban-Vodă sunt 35.000 de suflete și o singură parohie. Și la aceste suflete părăsite, uitate până acum de Biserica noastră, au venit sectanții și și-au făcut capiște nu una, ci mai multe, pentru a vâna sufletele creștinilor. Socot că își poate oricine închipui ce grijă deosebită sufletească a cuprins sufletul de părinte a Patriarhului Țării, aflând de aceasta, ca 35.000 de suflete să fie lăsate prada tuturor ispitelor satanice. Ca un oraș întreg să fie în grija unui singur preot.... pe când catolicii sau uniții ar fi stărui să se înființeze o episcopie!....

Imediat I. P. S. Patriarh Nicodim a numit un preot ca să înceapă zidirea bisericii pentru care sunt bani, și a hotărât ca în cel mai scurt timp, să se facă o nouă statistică a tuturor parohiilor din București, pentru că nu numai aici, dar și în alte părți, la fel sunt suflete lăsate pradă tuturor slujitorilor întunericului.

Știri bune dela Ierusalim

În Duminica Ortodoxiei s'a săvârșit slujba sfântă cu o deosebită măreție în biserica Sf. Mormânt dela Ierusalim. Au slujit împreună cei trei Patriarhi ai Orientului: I. P. S. Hristofor al Alexandriei, I. P. S. Alexandru al Antiohiei și I. P. S. Timotei al Ierusalimului.

La slujba sfintei Liturghii au fost pomeniți de către Patriarhul Alexandriei toți Regii Țărilor Ortodoxe, între cari locul de cinste îl are și M. S. Regele Carol II. Apoi Patriarhul Antiohiei a pomenit pe toți Patriarhii Bisericilor Ortodoxe. Predica a ținut-o Patriarhul Alexandriei, slăvind biruința ortodoxiei în cursul tuturor vecurilor până astăzi și în viitorul strălucit al ei. În partea a doua a cuvântării a vorbit despre pacea mult dorită de toți creștinii.

La sfârșitul slujbei s'au cetit și rugăciuni pentru pace, pentru ca Bunul Dumnezeu să trimită Pacea Sa cea scumpă ucenicilor Săi.

Încheindu-se această măreață slujbă cu o procesiune de înconjurare a Bisericii Sf. Mormânt, toți slujitorii ca la 80, și credincioșii au mers în salonul de recepție a I. P. S. Patriarh al Ierusalimului, unde I. P. S. Timotei și-a mărturisit bucuria deosebită sufletească pentru chipul în care s'a prăznuit această biruință a Ortodoxiei. „De 498 de ani, n'a fost un asemenea eveniment la Patriarhia din Ierusalim, ca să slujească trei Patriarhi la biserica Sf. Mormânt“....

Iată mărturii scumpe despre acțiunea de pace a Bisericii Ortodoxe netrâmbitate, și în același timp și mărturii de solidaritate ortodoxă în familia cea mare a ei pentru pomenirea cu cinste a tuturor Regilor și Patriarhilor.

Toate aceste scumpe știri ne-au fost împărtășite de Părintele Inochentie Moisiu, economul bisericii noastre din Ierusalim.

Protos. Vasile Vasilache

Bibliografie

1. **Veniamin Pocitan** Ploeșteanu, Vicar Patriarhal, *Sfântul Munte al Athonului*, cu prilejul unei călătorii în Răsărit — lucrare cu ilustrații în text, 1940, București, 128 pag., 70 lei.

Vlădica Veniamin a alcătuit această carte după cum spune „spre folosul sufletesc al fraților clerici și al poporului drept-credincios”. În ea se cuprind multe și alese impresii ale unui încercat călător în străinătate, și îndeosebi a unui Vlădică la Sf. Munte. Odată cu aceasta adaugă, putem spune, și o amănunțită descriere istorică acestui minunat munte, pe care imaginația, sufletul și credința, mai ales a tuturor credincioșilor ortodocși din toate țările, l-au învăluit în sfințenia unei culmi de viață binecuvântată de Dumnezeu.

- *Munte Athos*   *Mântuirea fraților*
   Munte Sfânt   *Odihna monahilor*
   Rai îngeresc   *Grădina florilor*
   pe pământ   *Crâng privighetorilor*

Vlădica Veniamin face un mic istoric al conducerii mănăstirilor și apoi un istoric în scurt al fiecărei mănăstiri. Scrie apoi și despre legătura care a existat între Țara noastră și Sf. Munte.

În capitolul în care scrie despre muzica bisericească în Sf. Munte, pomenește despre monahul *Nectarie* († 1893), originar din Huși, care a fost cântăreț la schitul românesc *Prodromul*. „Nectarie avea o voce înaltă, puternică, răsunătoare dar în acelaș timp dulce, liniștită, plină de căldură sufletească și simț religios; iar meșteșugul lui era neîntrecut. Venea lumea, din părțile cele mai îndepărtate, ca să-l asculte. A fost supranumit al doilea *Cucuzel*, ba și *privighetoarea Sf. Munte*”. Acest Nectarie este și unul din ctitorii așezământului românesc dela Sf. Munte, a *Prodromului*.

2. **Galaction Silistreanu**, Vicarul Tomisului, *Îndrumări către popor*, 8 pag.

La cererea Rezidenței Regale a Ținutului Mării, P. S. Galaction a scris o frumoasă pastorală, prin care îndeamnă cu o deosebită con-

vingere izvorită din sufletul P. S. Sale, ca și în aceste vremi de grele încercări, fiecare să caute să se îngrijească de sufletul său în a-l păstra cât mai curat, precum și de trup „pe care trebuie să-l socotim ca pe un altar adevărat, în care sălășluiește sufletul nostru”.

În partea din urmă îndemnul îl face pentru o cât mai bună gospodărire a avutului fiecăruia. „Să ne hotărîm a părăsi — a ne lepăda — de omul cel vechi din lăuntrul nostru, omul tuturor căderilor și al păcatelor grele, pentru a ne îmbrăca în omul cel nou al hărniciei, al curăteniei, al muncii cinstite, al iubirii de aproapele, al Credinței în Dumnezeu și în Regele nostru, al iubirii de neam, cu jertfa vieții noastre”.

Acest cuvânt Vlădicesc, Rezidenția Ținutului Mării l-a tipărit în o sută de mii de exemplare și l-a împărțit gratuit.

3. **Arhiepiscopul Efrem Tighineanu**, Lt. de Arhiepiscop al Chișinăului, *Îndrumări în viața de obște monahicească* și cuvinte de folos pentru monahi, prelucrare după vechile scrieri, Cartea II, 1940, 96 pag., 10 lei.

În această scriere se cuprind pe scurt cuvinte de mult folos pentru monahi, cu privire la datoriile fiecărui călugăr în viața de obște și alte sfaturi de preț pentru călugări.

4. **Calendarul „Solia”** 1940, publicat de Episcopia Misionară Ortodoxă Română din America. Youngstown, Ohio, 144 pag., 50 cenți.

În acest calendar-almanah, dedicat *tineretului român-american*, se oglindește o bună parte din activitatea misionară a P. S. Policarp.

Educația tineretului în duhul învățaturii creștine formează un capitol foarte important în opera misionarismului. Toate popoarele astăzi se preocupă să-și crească tineretul în lumina crezului și dorințelor de viitor pe care le socot ei că sunt mai de folos : unii accentuând cultura, alții educația, alții sporturile, iar alții anumite doctrine politice. Educația și instrucția cu adevărat de folos pentru tineri și pentru viitorul lor și al lumii nu poate fi alta decât cea creștină. Virtuțile cele mai strălucitoare și crezurile cele mai trainice nu le pot avea decât în împărăția creștină... P. S. Policarp, ca un părinte, s'a ocupat de acest tineret creștin-ortodox și român din America, căruia i-a dedicat și acest almanah. Din acest calendar se poate vedea cât poate face Biserica pentru un neam și pentru fericirea indivizilor și a popoarelor. Nenumărate fotografii ne înfățișează coruri bisericesti ale tineretului creștin-ortodox și român din America. În aceste frății totul se armonizează în cântecul minunat al slăvirei lui Dumnezeu. Aceste frății au făcut să se păstreze unitatea de naționalitate în vorbă, în trai și în port. Costumele naționale ale coriștilor și coristelor din America sunt costumele celor din țară.

Râvna apostolică a P. S. Policarp se rezumă în chip destul de elocvent în acest almanah.

5. *Studii Teologice*, publicație a Facultății de Teologie din București Anul VII, 1938—1939; volum omagial închinat profesorilor : Arhiepiscopul

Irineu Mihălcescu și Preot Ioan Popescu-Mălăești cu ocazia trecerii la pensie, 1939, București, 432 pag.

În acest prea frumos volum se cuprind articole, cronici și recenzii scrise de Profesori și asistenții de Teologie din București, cinstind cu gânduri alese pe sărbătoriți, ori publicând alte studii tot ca un omagiu adus profesorilor pensionați.

Din acest volum pomenim următoarele : Prof. Nichifor Crainic : Irineu Mihălcescu ; Prof. Pr. Haralambie Roventă : Ion Popescu-Mălăești, preotul și profesorul ; Prof. Pr. Petre Vintilescu : Expresiunea „slujbă cuvântătoare” din liturghierul român ; Prof. Teodor M. Popescu : La o sută de ani după shismă ; Prof. Lazăr Iacob : Dreptul bisericesc la Facultățile de Drept ; N. Chițescu : Teoria recapitulațiunii la Sf. Irineu ; Preotul M. Bulacu : Problema conștiinței creștine după catehezele Sf. Ciril al Ierusalimului ; Emilian Vasilescu : Materialismul medical ; Ene Branște : Controversa asupra necesității epiclesei euharistice, după Nicolae Cabasila ; Diacon N. I. Nicolaescu, Exegeza textului : II Corinteni XII 7-9 ; Emilian Vasilescu : Bibliografia P. S. Arhiepiscopului Irineu Mihălcescu ; Ioan V. Georgescu, Bibliografia Părintelui Profesor Ioan Popescu Mălăești.

6. Preotul Petre Vintilescu, Profesor universitar, Expresiunea „*Slujbă cuvântătoare*”, din liturghierul Român, 1939. Extras din Studii Teologice, 18 pag.

După o migăloasă cercetare și pătrundere a sensului acestei expresiuni liturgice *slujbă cuvântătoare*, P. C. autor ajunge la încheierea că „într'o traducere românească corectă, această expresiune trebuie să sune cel puțin „slujbă duhovnicească”, dacă nu „cult spiritual”, cum se găsește de altfel tradusă în alte limbi”. pag. 12.

7. Preotul Mihail Bulacu, *Problema conștiinței creștine* după catehezele Sf. Ciril al Ierusalimului, Extras din Studii Teologice, 40 pag.

În acest studiu introductiv, după cum o mărturisește P. C. Autor, se înfățișează în lumina Catehezelor Sf. Ciril al Ierusalimului, interesanta problemă a conștiinței creștine. Odată cu aceasta ne arată, tot după Sf. Ciril, chipul în care se poate face o educație a conștiinței care dorim să fie creștină.

8. Pr. Dr. Marin C. Ionescu, „*Duh și viață*”, București”, 468 pag., 120 lei.

Acest bogat volum de frumoase gânduri de îndrumare creștinească a tineretului român, autorul l-a închinat „I. P. S. Patriarh Nicolae”, ca un omagiu pentru adâncă înțelepciune, cu care este dăruit, pentru înalta cultură teologică ce și-a agonisit și pentru râvna și priceperea cu care lucrează în ogorul Domnului, fiind o pildă vrednică de urmat pentru toți slujitorii mari sau mici ai sfintei noastre Biserici”.

Autorul înfățișează în acest respectabil volum studii de psihologie

și de educație religioasă a tineretului; texte biblice explicate potrivit cu vârsta și stadiile psihologice ale elevilor de curs primar și liceal (fete și băieți). Atât primele capitole în care autorul lămurește cu bogate explicațiuni problemele educației ca: *Suflet și trup; Sufletul copilului și educatorul; Obiectul educațiunii este numai omul etc.*, cât și textele biblice pentru băieți, precum și explicarea textelor biblice pentru fete, atât de bine alese și tâlcuite, alcătuiesc un bogat izvor cu învățăminte pentru orice tânăr și preot care se străduiește în această ramură de activitate.

9. **Preotul Ion Sachelarescu**, *Din istoria Bucureștilor: Plumbuita*, 224 pag., 140 lei București.

Harnicul și priceputul preot Ion Sachelarescu, care-și are ca biserică parohială fosta mănăstire Plumbuita, desfășoară o bogată activitate pastorală. Prin tăria convingerilor sale a știut să întărească credința dragostei creștine în sufletele parohienilor, pentru a rectifica această mănăstire a căror ziduri se slăbiseră atâta din pricina slăbănogirii sufletești a celor cari o înconjurau. Astăzi aproape totul a reînviat: zidurile au fost refăcute în parte, și sunt împodobite, și Palatul domnesc e restaurat. În acelaș timp, harnicul preot Sachelarescu a cumpărat și o mică tipografie și tipărește în ea o foaie parohială și diferite broșuri misionare și cărți bune de citit. Și'nsfârșit, la această bogată și frumoasă activitate se adaugă acum și lucrarea de față în care preotul face istoricul pe larg al acestei mănăstiri...

Iată că precum primăvara ca o taină revine pe câmpiile și ponoarele acestei vieți pentru a le împodobi cu verdeață și flori, la fel putem spune că din taina sufletului preoțesc a isvorât primăvara cea frumoasă și pentru *Mănăstirea Plumbuita*.

10. **Pr. Const. P. Beldie**, *Albumul Creștinului*, vol. I. lecturi religioase. Bârlad, 1939, 150 pag., 50 lei.

Distinsul preot din eparhia Hușului, Const. P. Beldie, publică într'un volum articolele de zidire sufletească cari au apărut în diferite reviste bisericești. Ele alcătuiesc un buchet ales de gânduri și de sfaturi creștinești.

11 **Pr. N. Șt. Georgescu**, *Legea iubirii*, 20 pag., Câmpina.

12. **I. Popescu Pasărea**, *Culegere de cântări bisericești ce se cântă de către preoți în sobor la diferite servicii bisericești*, București, 1940, 64 pag., 50 lei.

13. **Pr. P. F. Alexandrescu**, *Religia și morala în concepția școalei sociologice franceze*, Huși, 1940, 110 pag., 45 lei.

14. **Diac. Dr. Gh. I. Soare**, *Temeiuri Scripturistice ale distincțiunii dintre episcop și presbiter*, Buzău. 1939, 20 pag.

15. **Diac. Dr. Gh. I. Soare**, *Temeiuri pătristice ale distincției dintre episcop și presbiter*, Buzău 1939, 20 pag.

16. **Arhim. Antim Nica**, Doctor în Teologie, *Misionarismul creștin între mahomedani în orientul apropiat*, 1939, Bălți, 172 pag., 120 lei.

17. **Preotul Traian Costea**, Doctor în Teologie, *Căsătoria din punct de vedere istoric, dogmatic și canonic.*, București 240 pag., 120 lei.

18. *Prohodul Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos care se cântă în sfânta și marea Vineri seara, cercetat și întocmit din nou, după originalul grecesc și alte texte, aprobate de Sf. Sinod pentru copiii de școală și poporul drept-credincios de Pr. Eugen Bărbulescu*, profesor la Colegiul Național Sf. Sava. Ediția IV, 64 pag.

Păr. *Eugen Bărbulescu* „a închinat cu smerit și devotament acest rod al ostanelilor sale, *I. P. S. Nicodim*, Patriarhul României, ca unui mare cărturar și ctitor de așezăminte obștești și continuator de adevărat monahism creator“.

19. **Diac. N. I. Nicolaescu**, asistent universitar, *II Corint, XII, 7—9-a studiu exegetic-critic*, extras din Studii Teologice, 38 pag., 1939.

20. **Protosinghelul Vasile Vasilache**, Doctor în Teologie, **Iosif Naniescu**, strălucit mitropolit al Moldovei, cu o prefață de **I. P. S. S. Nicodim**, Patriarhul României, Tiparul Sfintei Monastiri Neamțu 1940, 203 pag. + XII pag., cuprinzând și 12 imagini pe hârtie cromo, 120 lei.

Protos. Vasile Vasilache

Cetiți și răspândiți

cărțile puse la îndemâna oricui de I. P. S. Patriarh Nicodim

	Lei
1.—Noul Testament, ediția IV, broșat, 650 pag., ...	80
2.—Cele 4 Evanghelii	40
3.—Sf. Evanghelie după Matei	10
4.—Sf. Evanghelie după Marcu	8
5.—Sf. Evanghelie după Luca.	14
6.—Sf. Evanghelie după Ioan	10
7.—Psaltirea lui David, împărțită în Catisme și cu arătări de tipic, 320 pag., ...	80
8.—Cântarea Cântărilor, 46 pag., ...	10
9.—Psaltirea în versuri de V. Militaru, verificată de I. P. S. Patriarh Nicodim 336 pag., ...	100
10.—Biblia tradusă de I. P. S. Nicodim, în colaborare 1919 pag., .	

Semințe evanghelice pentru ogorul Domnului

Traduceri și prelucrări a I. P. S. Patriarh Nicodim
în 19 volume mari

11.—Vol. I. 75 Predici catihetice pentru popor. <i>Tâlcuirea Crezului, Tatăl Nostru, 9 Fericiri și 10 Porunci, după C. Stratilatov, 448 pag.,</i>	120
12.—Vol. II. <i>Cuvântări Apologetice, adică apărarea adevărurilor fundamentale ale religiei creștine ortodoxe, după Dr. Serghie, Arhiepiscop de Vladimir, 400 pag.,</i>	110
13.—Vol. III. <i>Menirea Științei și Artei, sau: Religia este știința științelor, după Contele L. Tolstoi, 412 pag.,</i>	110
14.—Vol. IV. <i>Viața și operele Sf. Părinți și învățători ai Bisericii, Partea I, după Farrar, 443 pag.,</i>	120
15.—Vol. V. <i>Cuvântări la Postul Mare, după Inocențiu, Arhiepiscop al Odesei, 508 pag.,</i>	120
16.—Vol. VI. <i>Predicile la Sărbătorile Impărătești, după Inocențiu Arhiepiscop al Odesei, 512 pag.,</i>	120
17.—Vol. VII. <i>Cuvântări la Sărbătorile Maicii Domnului, Duminici, etc. după Inocențiu Arhiepiscop al Odesei, 444 pag.,</i>	110
18.—Vol. VIII. <i>Cuvântări Liturgice.—Dumnezeu și dreptatea Lui — Mâna lui Dumnezeu în lumea văzută. Scurtă explicare a Sfintei Liturghii și pomenirea Morților. Originale și prelucrări, 416 pag.,</i>	110
19.—Vol. IX. <i>Paisie, Starețul Monastirei Neamțului din Moldova, viața, învățătura și influența lui asupra Bisericii ortodoxe, de Protoereul Serghie Cettericov, 640 pag.,</i>	150
20.—Vol. X. <i>Viața și opera Sf. Părinți și învățători ai Bisericii, partea II, după Farrar, 416 pag.,</i>	90
21.—Vol. XI <i>Viața și operele Sf. Părinți și învățători ai Bisericii, partea III, după Farrar, 478 pag.,</i>	100
22.—Vol. XII. <i>Predici pentru tineretul școlar, după vestitul patrolog și predicator englez Farrar, 416 pag.,</i>	90
23.—Vol. XIII. <i>Biblia Ilustrată, în colaborare, 382 pag.,</i>	1000
24.—Vol. XIV. <i>Primele zile ale creștinismului, după Farrar, partea I., 600 pag.,</i>	180
25.—Vol. XV. <i>Primele zile ale creștinismului partea, II, 440 pag.,</i> .	180
26.—Vol. XVI. <i>Primele zile ale creștinismului partea, III, 449 pag.,</i> .	180
27.— Vol. XVII. <i>Predici despre căderea lui Adam; păcat; moarte și înviere, după Inocențiu arhiepiscopul Odesei, 544 pag.,</i>	200

	Lei
28.—Vol. XVIII. Un păstor model, 394 pag.,	100
29.—Vol. XIX. Cei perduți, 261 pag.,	80
30.—Mica Biblie, epuizată, 450 pag.,	
31.—Propaganda papistă la români, epuizată. 300 pag.,	
32.—Pe urmele lui Hristos Vol. I, 200 pag.,	
33.— " " " " Vol. II, 200 pag.,	
34.—Viața de Seminar, epuizată, 250 pag.,	
35.—Ortodoxia și creștinismul apusean, 80 pag.,	
36.—Multe știe oare omul despre univers? epuizată, 25 pag.,	
37.—Soarta creștinismului prezisă de Profetul Daniil, epuizată, 15 pag.,	
38.—Creațiunea lumii după știință și biblie, epuizată, 20 pag.,	
39.—Respectați femeia, 15 pag.,	
40.—Orașe și oameni, 50 pag.,	
41.—Argatul lui moș Procopie, 128 pag.,	
42.—Carte de rugăciuni ilustrată, 114 pag.,	18
43.—Călăuza creștinului în biserică, 104 pag.,	10
44.—Un mare păstor, 40 pag.,	
45.—Povestea lui Ion cel prost, 30 pag.,	
46.—Un sfat bun dădacelor creștine, 15 pag.,	
47.—Trei întrebări, 15 pag.,	
48.—Ce să crezi și cum să trăiești, ediția VIII, 40 pag.,	4
49.—Cinci Mărgăritare, 47 pag.,	12
50.—Ce socotiți voi de Hristos?, 42 pag.,	20
51.—Cu ce trăesc oamenii, 48 pag.,	5
52.—Cuvioasa Melania, 34 pag.,	6
53.—Crâșma trează, 48 pag.,	4
54.—Doi moșnegi la Ierusalim, 48 pag.,	5
55.—Dumnezeu și Dreptatea Lui, 129 pag.,	35
56.—Epistolie către creștinii ortodocși, 72 pag.,	12
57.—Istorie morale pentru copii part. I, 30 pag.,	3
58.— " " " " " II, 32 pag.,	3
59.— " " " " " III, 16 pag.,	2
60.— " " " " " IV, 16 pag.,	2
61.—Jos beția, 58 pag.,	6
62.—Ierarhia bisericească, 39 pag.,	4
63.—Lămuriri asupra Bibliei, 32 pag.,	15
64.—Mielul lui Dumnezeu, 96 pag.,	8
65.—Mâna lui Dumnezeu în lumea văzută, 85 pag.,	26
66.—Religia și morala, 40 pag.,	5
67.—Trei întrebări, 20 pag.,	6
68.—Sf. Ioan Gură de Aur, 60 pag.,	8
69.—Umblați în lumină, 100 pag.,	
70.—Unde-i iubire acolo-i Dumnezeu, 36 pag.,	4
71.—Viața Sf. Grigore Teologul, 36 pag.,	6
72.—Viața Sf. Vasile și anul nou, 40 pag.,	5
73.—Unde-i fericirea, 32 pag.,	3
74.—Cartea de rugăciuni sau Praviloara, 116 pag.,	20
75.—Biblia ca bază a educației (epuizat), 30 pag.,	
76.—Evanghelistar, 20 pag.,	

Toate aceste cărți se găsesc la Sf. Mănăstire Neamțu, la Librăria Teologică, sau la principalele librării din Țară.

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTA SFÂNTULUI SINOD

OMAGIU

M. S. REGELUI

CU PRILEJUL ÎMPLINIRII A ZECE ANI DE DOMNIE

1930 — 1940

Anul LVIII Nr. 5-6. BUCUREȘTI. Mai-Iunie 1940.

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTA SFÂNTULUI SINOD

Î. P. S. Patriarh Dr. Nicodim

Președintele ambelor comitete

Comitetul de colaborare: Membrii Sfântului Sinod; Profesorii Facultăților de Teologie; Profesorii Academii Teologice; Profesorii de Religie și Membrii Clerului.

Comitetul de redacție: I. P. S. Irineu, P. C. Arhim. Iuliu Scriban, Preotul Nicolae Popescu, D-1 I. G. Savin, D-1 Teodor M. Popescu, Preotul Gh. Vintilescu, Preotul Al. Nicoreanu, Preotul Dr. Ciuhandu, Preotul Dr. D. Fecioru, Protosinghelul Dr. Vasile Vasilache, secretar de redacție; Diacon Gh. Moiescu, redactor.

CUPRINSUL:

NICODIM, Patriarhul României	Urare M. S. Regelui la împlinirea a zece ani de Domnie.
Irineu, Mitropolitul Moldovei	Anglicanismul și ortodoxia română.
Nifon, Mitropolitul Olteniei	Mitropolia Olteniei.
Efrem, Locotenent de Arhiepiscop al Chișinăului	Desvoltarea operei samaritene a Bisericii ortodoxe române prin înființarea institutului de călugărițe infirmiere.
Ghenadie, Episcop al Buzăului	Înfăptuiri din Eparhia Buzăului, în timpul Domniei M. S. Regelui Carol II.
Cosma, Episcopul Dunărei de Jos	Înfăptuiri în eparhia Dunărei-de-Jos, în timpul Domniei M. S. Regelui Carol II.
Dionisie, Episcopul Cetății Albe Ismail	Rodurile alipirii Bisericii din Basarabiu la Biserica Mamă, îndeosebi sub Domnia M. S. Regelui Carol II.
Dr. Andrei, Episcopul Aradului	Academiile Teologice sub Domnia Regelui Carol II.
Gherontie, Episcopul Constanței	M. S. Regele Carol II și Marea Noastră.
Policarp, Episcop	Episcopia misionară în America.
Veniamin Ploșteanu	Nouile așezăminte românești din Țara Sfântă.
Galaction Silistreanu	Misionarismul la Căile Ferate.
Ilarion Băcăoanu	Egumenii și așezăminte spitalicești din Mitropolia Moldovei.
Preotul P. Vintilescu	Facultatea de Teologie din București în ultimii zece ani.
N. Cotos	Facultatea de Teologie din Cernăuți.
N. Popescu-Prahova	Facultatea de Teologie din Chișinău în ultimii zece ani.
Arhim. Scriban	Un grai al Regelui nostru despre Biserică.
Ioan G. Savin	Pe vechile urme ale ortodoxiei Voevodale.
Vasile G. Ispir	Biserica Ortodoxă Română fața de congresele internaționale din ultimii zece ani.
Preot V. Iordăchescu	Asociația Clerului Ortodox Român.
Preot P. Partenie	M. S. Regele Carol II și seminariile.
Protos. Vasile Vasilache	M. S. Regele Carol II noul cititor al Mănăstirilor din România Mare.
Pr. A. Nicoreanu	Consiliul Central Bisericesc sub Domnia Regelui Carol II.
Ec. Gh. Comana	Biserica și ștrejeria.
Pr. Dr. C. Puiu	Înfăptuiri în Mitropolia Bucovinei în timpul Domniei M. S. Regelui Carol II.
Pr. Ion Rușdea	Episcopia ortodoxă a Maramureșului.
Pr. Gh. Vintilescu	Preocupările și realizările Sfântului Sinod între anii 1930-1940.
Vasile, Episcopul Caransebeșului	Episcopia Timișoarei.
Diac. Dr. I. Lancrănjan	M. S. Regele Carol II: Discursuri Culturale.
Însemnări: O telegramă; Bisericile și așezămintele cari s'au zidit în timpul Domniei Regelui Carol II; De Sf. Sărbători; Societatea Ortodoxă a Femeilor Române.	

ABONAMENTUL: pe an Lei 200

URARE M. S. REGELUI
la împlinirea a zece ani
de Domnie.

Undeva, în Cartea Sfântă, citim că în ziua rânduită de Marele Împărat al cerului și al pământului, va veni slăvitul Său Fiu pe norii cerului, în glasuri de arhangheli și în sunetele trâmbiței celei de apoi, înconjurat de oștirile cerești, să împartă dreptatea celor ce o vor avea.

Tot așa, pe norii cerului, a venit în Țara sa, acum zece ani, Carol II, Fiul de Rege Slăvit, singur și în tăcere, dar întâmpinat de arhangheli și oștire pământească, în glas de trâmbițe, și s'a urcat pe Tronul Țării, ca să facă ocârmuire înțeleaptă.

De atunci — dela 8 Iunie 1930 până la 8 Iunie 1940 — au curs tocmai zece ani. Tot acest timp M. S. Regele Carol II l-a jertfit pentru Patrie: a pus rânduială în trebile Țării, a stârpit zizaniile și desbinările pricinuite de luptele politice, a adus unire în cugete și în simțiri, a strâns poporul roată în jurul Tronului, a pregătit oștirea pentru paza hotarelor, etc. Ba, mai mult încă, a condus cu ghibăcie și trebile de dinafară ale Țării.

Va să zică, ziua de 8 Iunie 1930 ne-a adus pe norii cerului omul providențial pentru timpurile grele ce aveau să vină. Știut este din istorie, că la vremi grele Dumnezeu a trimis Neamului nostru și omul destoinic să le străbată cu bine. Și iată și acum, în una din cele mai grele vremuri, ce a fost dat omenirii să străbată, ne-a trimis Dumnezeu pe M. S. Regele Carol II.

De aceea acum, la împlinirea a zece ani de domnie destoinică și de nădejde a Majestății Sale, Patriarhul și ierarhii Țării împreună cu toată preoșimea și poporul drept credincios roagă smerit pe Atotputernicul Dumnezeu să dăruiască Regelui nostru drept-credincios: Sănătate, putere și domnie glorioasă și îndelungată, ca a lui Mircea cel Bătrân, ca a lui Ștefan cel Mare și ca a Regelui Carol I cel înțelept, și să-l învrednicească să ajungă, ca de pe culmile unei domnii de cinci-șase decenii să privească peste o țară fericită și peste un popor fericit, simțindu-se și însuși fericit la vederea operei Sale.

Dă Doamne, ca toate să fie așa și amin!

Nicodim
Patriarhul României

ANGLICANISMUL ȘI ORTODOXIA ROMÂNĂ

I

ISTORICUL BISERICII ANGLICANE

Biserica anglicană are, ca și poporul englez, o istorie lungă și bogată în evenimente. Creștinismul a pătruns în Britania prin negustori din Galia (Franța) și Olanda în cursul veacului III și a realizat progrese repezi, căci persecuțiunea lui Dioclețian a făcut și trei mucenici britani, iar la sinodul din Arles (316) au luat parte 3 episcopi — din York, Lincoln și Londra — un preot și un diacon. Ceva mai târziu, la sinodul din Armenia (359) au luat parte mai mulți episcopi britani, căci Sulpiciu Sever amintește că numai trei dintre ei au primit ajutorul oferit de Impăratul Constanțiu, pe când ceilalți l-au refuzat în înțelegere cu cei din Galia, ca să nu-și piardă independența față de arianul împărat. Ereziile ariană și pelagină au turburat adânc pacea și liniștea Bisericii anglicane în veacurile IV și V, arianismul însă s'a stins încet prin toleranța largă a Bisericii, iar pelagianismul prin lupta dusă împotriva-i de episcopul Gherman, trimis de papa Celestin.

Dar un alt pericol mai mare decât ereziile pândea Biserica anglicană, era năvălirea încă din anul 360 a Picților din Nord și a Scoților din Irlanda, cărora legiunile romane nu le mai putură ține piept mult timp, ci se retraseră în anul 383, ca să susțină și urmeze pe generalul usurpator în Galia și Italia de Nord. Britanii încercară să apere cultura romană împotriva acestor barbari, dar în zadar, căci, în anul 450, a început năvălirea altor barbari mai sălbateci și mai numeroși, a Anglo-Saxonilor de neam teutonic. Britanii se retraseră din fața noilor năvălitori în ținuturile muntoase din apus, iar înfloritoarea și vechea Biserică din răsăritul peninsulei, cu puternicele ei centre York, Lincoln și Londra, își întrerupse existența până în veacul VI, când apare din nou pe scena istoriei.

— Irlanda își datorește creștinarea Bisericii britanice. Apostolul Irilor este nobilul Britan Patrick, care fusese în tinerețe rob în Irlanda. Papa Celestin îl făcu episcop și-l trimise ca misionar la Iri, în anul 432. Rода bogatei sale activități misionare a fost convertirea la creștinism a tuturor Irilor. La moartea sa (459), Patrick lăasă câțiva episcopi, numeroși preoți și o mulțime de biserici pe întreg întinsul Irlandei.

Este de observat, că în privința lui Patrick, sau latinește Patricius, unii istorici noi îi tăgăduesc meritul de a fi apostolul tuturor Irilor și de a fi dat organizația episcopală Bisericii irlandeze, ci acestea ar fi opera călugărilor galici și britani, iar el (Patrick) ar fi convertit numai o mică parte din Iri, alții din ei fiind convertiți de mai nainte. Ba încă unii istorici pun la îndoială chiar existența lui.

— Tot Bisericii britanice, se datorește și creștinarea Scoției și a întregului Nord al peninsulei britanice. Pe la anul 400, un Britan cu numele Nynia, care învățase Teologia la Roma, înălță o mănăstire pe peninsula Wigtown, care, din cauza pietrei albe din care era construită, s'a numit Ad Candidam Casam. De aci răspândi el spre Sud creștinismul printre Picți. Curând după aceasta, o ceată de călugări irlandezi, cu starețul lor Columba în frunte, se așezară în insula Iona, aproape de coasta Scoției, și de acolo trecură în Scoția și în restul Nordului peninsulei britanice și lucrară cu mult zel la convertirea Picților.

— Năvălitorii anglo-saxoni din Sudul peninsulei britanice au fost creștinați de călugărul Augustin, împreună cu alți 40 de însoțitori, printre care cei mai mulți erau călugări franci, toți trimiși de papa Grigore cel Mare. Legenda spune că înainte chiar de a fi papă, Grigore fusese isbit de frumusețea unui tânăr anglo-saxon, de care spunându-i-se că este din England, el a exclamat: Din Engel-land! adică din Țara Ingerilor, și și-a pus în minte să creștineze această țară păgână. Acest gând a căutat el să-l înfăptuiască după ce a ajuns papă prin trimiterea lui Augustin și a însoțitorilor lui, care, în anul 597, au pus piciorul pe pământul ținutului Kent. Regele Edelbert primi curtenitor pe trimișii papii și le dete toată libertatea de a predica. Ei își aleseră ca centru de activitate misionară Canterbury, care a rămas cel mai însemnat centru bisericesc, în care își are reședința Primatul Bisericii anglicane și în timpul de față. În curând regele Edelbert primi botezul și luă aspre măsuri de constrângere pentru trecerea la creștinism a supușilor săi pă-

gâni. De Crăciunul aceluiași an (597) zece mii de Anglo-Saxoni se botează. Creștinarea poporului se făcu repede, încât papa Grigore trebui, în anul 601, să ridice pe Augustin la treapta de mitropolit și să-l autorize să-și aleagă 12 episcopi. Dar succesul dobândit așa de ușor nu fu deplin nici de lungă durată, căci celelalte triburi anglo-saxone se creștinară abia în curs de o sută de ani, cu Biserica britanică nu se putu ajunge la înțelegere, iar după moartea papii Grigore (604), a lui Augustin (probabil 605) și a regelui Edelbert (916), Anglo-Saxonii din Sud se întoarseră din nou, regi și popor, la religiunea lor națională, la cultul lui Wotan și al lui Donar și al Freei, etc.

— Anglo-Saxonii din Nord, Northumbria, au fost converțiți de Paulinus, unul dintre colaboratorii din ultimii ani ai lui Augustin. Acesta însoți pe Edilberga, sora regelui Edelbert din Kent, în călătoria ei în Northumbria, cu prilejul căsătoriei ei cu Edwin, regele Northumbriei. Edwin trecu la creștinism cu toți nobilii și sfetnicii săi, în urma scăpării de un atentat și a unui vis minunat. Insuși marele preot păgân puse foc cu mâna sa templelor păgâne și dete astfel semnalul distrugerii lor. Creștinismul ajunsese și aci la o mare înflorire, dar în curând trecu printr'o mare eclipsă.

— Anglo-Saxonii din răsărit au fost creștinați, ca și cei din Nord, tot de misionari veniți dela cei din Sud. La început însă creștinarea consta numai într'atât că, din ordinul regelui Reduald, se săvârșea sfânta liturghie și se aduceau jertfele păgâne în fața aceluiași altar. Regele Earpwald, fiul și succesorul lui Reduald, se botează, dar fu asasinat de un păgân, și abia fratelui său Sigbert îi succese să pună temelie sigură creștinismului între supușii săi. El primise botezul în Galia, unde fusese exilat și de unde veni însoțit de episcopul burgund Felix, pentru care înființă episcopatul Dunwich.

— Totuși creștinismul Anglo-Saxonilor a trebuit să sufere o dureroasă înfrângere și să sângereze adânc până să se statornicească definitiv în suflete și în așezăminte. Păgânul rege Penda din Mercia, se uni, în anul 633, cu Cădwalla, regele Britanilor din ținutul Wales, care urau pe Anglo-saxonii creștini, pentru că primiseră creștinismul dela Roma, și porniră cu războiu împotriva regelui Edwin al Northumbriei. Edwin căzu în luptă și oastea sa fu împrăștiată. Britanii se purtară mai rău decât tovarășii lor de luptă păgâni. Creștinismul pentru moment fu sufocat în Nordul Britaniei. Paulinus și regina Edilberga se

refugiară în Sud, la Kent, unde se încredință lui Paulinus episcopatul Rochester.

Tot atunci fu adânc sdruncinat creștinismul și la Anglo-Saxonii din răsărit. Din fericire aceasta n'a durat mult timp, căci Oswald, regele Nortumbriei, creștin fervent, învinse pe Britani, și resabili creștinismul în Nortumbria cu ajutorul episcopului Aidan, din insula Iona. Regele Oswald căzu însă în luptă cu regele Penda (642) și creștinismul mai avu de suferit în țara sa până ce și Penda muri (656) în lupta cu Oswin, fratele și succesorul lui Oswald.

Anglo-Saxonii de mijloc și cei din Mercia s'au creștinat în timpul domniei regelui Peada, fiul păgânului Penda, de către episcopul scoțian Diuma, iar Anglo-Saxonii apuseni au fost creștinați de episcopul Birinus, trimis din Roma, care botează pe regele Cynigil. În fine, Anglo-Saxonii din sud au fost readuși în sânul Bisericii și Biserica lor organizată de învățatul călugăr grec *Teodor din Tars*, trimis (668) ca arhiepiscop de Canterbury de către papa Vitalian.

«Biserica anglicană datorește organizarea sa acestui prelat, venit din răsărit.

«Multămită lui Teodor de Tars a existat o Biserică anglicană chiar înainte de încheierea Angliei ca stat și regat.

«Din timpul său Biserica a devenit o putere unificatoare printre triburile anglo-saxone și a luat parte la întronarea unei ordini civile și religioase.

«In realitate ea a devenit Biserică națională.

«Sub regii saxoni n'a existat nici o deosebire între Biserică și Stat și între autoritatea bisericească și cea lumească.

«Ea a devenit Biserica poporului, având scopul de a-l învăța în limba lui și de a răspândi adevărata religie în clasele de jos ale poporului.

«In același timp, în sânul Bisericii, învățătura înaltă a început să se ridice la înălțimi nebănuite. Aceasta se poate constata după numele unora ca: Beda (Venerabilul † 735) și Alcuin († 804), alături de numele altor învățați ai Bisericii.

«Dar ea a fost și o Biserică misionară, dela care au ieșit între alții Willibrod, apostolul Olandei, precum și vestitul Bonifaciu, apostolul Germaniei.

«De almintrelea, datorită poziției ei insulare, a fost mai mult o Biserică independentă» ¹⁾.

1) *Biserica anglicană*, conferință ținută la Radio București, Vineri

— Atât creștinismul britanic cât și cel anglo-saxon au avut de dus un greu calvar timp de trei veacuri, din veacul VIII (787) până într'al XI (1042) din cauza năvălirilor și a stăpânirii Normanilor. Mănăstirile și bisericile de pe tot întinsul Britaniei, Scoției și Irlandei au fost jefuite și date pradă focului, mii de călugări și simpli credincioși au fost uciși, jalea și pustiirea au domnit pretutindeni, ignoranța a pus stăpânire în suflete. Și la toate aceste nenorociri de nedescris s'a adăugat și ura dintre Biserica britanică și cea anglo-saxonă. Adeseori când una când alta s'a servit de brațul asupritorului comun, ca să lovească în cealaltă. Abia către sfârșitul veacului XII (1188) s'a stabilit unitatea bisericească prin alipirea Bisericii britanice din Wales, Irlanda și Scoția la Biserica anglo-saxonă din Marea Britanie, cu primatul ei din Canterbury, dependent de Roma.

— De acum înainte soarta Bisericii engleze se confundă cu a celorlalte Biserici din țările apusene, care stau sub jurisdicțiunea scaunului papal. Aceleași părți luminoase ca: organizație și disciplină, ordine monahale cu scopuri și activitate bine definite, mănăstiri și catedrale mărețe, artă bisericească, arhitectură, muzică, pictură și sculptură la apogeu, cult impunător, cler cult, mai ales cel monahal, pietate profundă a mulțimilor, etc. etc. Aceleași părți umbroase: despotismul, imoralitatea, goana după avere, amestecul în treburile interne ale statelor și multe diferite abuzuri în continuă creștere ale curiei papale, care se repercutau adânc și dureros până în straturile cele mai de jos ale popoarelor și până în colțurile cele mai îndepărtate și mai dosite ale întregului apus.

Reacțiunea împotriva abuzurilor puterii spirituale n'au lipsit, ci s'au afirmat și accentuat din ce în ce cu mai multă tărie. «Parlamentul englez a dat o serie de legi, prin care interzicea reprezentanților papali să-și însușească ori ce beneficii sau să facă apel către curtea papală fără permisiunea regelui. «Wicliffe și urmașii lui, Lolarzii, răspândeau în popor tot felul de nemulțumiri din ce în ce mai mari față de dominația papală și o dorință crescândă de libertate religioasă» 2).

Aceleași nemulțumiri se ridicară, aceeași dorință se manifestă cu violență chiar și în alte țări. Indesebi în Boemia,

27 Aprilie 1940, de episcopul anglican de Santhwark D. D. Richard Pearson, și tradusă de preotul Florian Găldău, pag. 11 și 12.

2. Episcopul Pearson, op. cit. pag. 12.

Jan Hus, profesor de Teologie la universitatea din Praga, și adept înfocat al ideilor lui Wicliffe, produse o mișcare, care a dus la ruptura de Roma a unei bune părți din populația Boemiei, dar și la arderea sa pe rug la sinodul din Constanța.

Autoritatea papilor scăzuse cu desăvârșire pe de o parte din cauza înfrângerii ce suferiseră în lupta lor cu regii și împărații pentru puterea politică, al cărei sfârșit a fost captivitatea babilonică a papilor la Avignon, iar pe de altă parte prin lupta între candidații la scaunul papal, care a dus la marea shismă apuseană (1378-1417). În acest interval de timp erau doi papi «încât — cum zice un autor romano-catolic modern³). — «Biserica era împărțită în două și situația era mai rea decât în timpul exilului babilonic. Fiecare din cei doi papi a «runca anatema asupra rivalului său și a adeptilor lui, așa «că, după starea de lucruri de atunci, nu era nimeni în toată creștinătatea, nu era nimeni care să nu fi fost excomunicat. «Cei doi papi obținând tiara, împărțea fiecare coroane episcopale partizanilor săi. Erau dar două rânduri de episcopi și se «dau lupte sângeroase între ei pentru ocuparea scaunului. Funelele dăjdii bisericesti se înmulțiră. Era o jale generală a creștinătății».

N'au lipsit, este drept, nici dorința și încercarea din partea Bisericii romane de a se pune capăt îndreptățitelor nemulțumiri care veneau din toate părțile. Distinși prelați și mari teologi din statele apusene, ca: Pierre d'Ailly, († 1420) cancelar al universității din Paris, Episcop de Cambrais și în cele din urmă cardinal, de Gerson, († 1429) renumitul cancelar al aceleiași universități și de Nicolas de Clemanges († 1434), de asemeni rector al universității din Paris și în urmă secretar al papii Benedict XIII, în Franța; Konrad von Gelnhausen († 1390), profesor mai întâi în Paris, apoi în Heidelberg, Heinrich von Langenstein († 1397), rectorul universității din Viena, Ditrich von Nieheim († 1448), funcționar al papii în Avignon și Roma, și Nikolaus von Cuza (1464), marele învățat, cardinal și delegat papal, în Germania; Felix Hemerli († 1464), dirigor de cor la Zürich, în Elveția; cardinalul Ximenes († 1517), arhiepiscop de Toledo, în Spania; Antonin († 1459), arhiepiscopul Florenței

---

3. Alois Knöpfler, Doctor în Teologie și Filosofie, consilier spiritual arhiepiscopesc, profesor ordinar de Istorie bisericească la Universitatea din München, în al său «Lehrbuch der Kirchengeschichte,» ediția IV, anul 1906, pag. 468, jos, și pagina 469, sus.

și Ieronim Savonarola, tot florentin, martirizat (1498) pentru ideile sale înaintate, în Italia; și mulți alții au luptat pentru introducerea unei reforme, adică pentru îmbunătățirea vieții bisericesti în sânul romano-catolicismului. Totuși, toată bunăvoința și toate străduințele lor au fost zadarnice, «căci» — cum spune același catolic autor citat mai sus — «reforma era înțeleasă mai mult unilateral și pe dinafară. Nimeni nu vrea să înceapă dela sine, ci fiecare o vrea dela altul. Se puneau mai multă greutate pe reducerea dăjdiilor decât pe îmbunătățirea moravurilor, și credea mai presus de toate că izbăvirea Bisericii era de aflat în mărginirea și reducerea puterii și a veniturilor papii. Chiar marile sinoade reformiste dela Pisa, Constanța și Basel n'au luat lucrurile destul de serios și chiar dacă singuriți bărbați, ca Gerson și alții, au arătat o dreaptă părere asupra trundere a împrejurărilor de atunci, cei care făceau mai multă gălăgie pentru reformă voiau să reformeze cât mai puțin. Aceasta în special din partea episcopilor germani. Principala reformă de care vorbeau ei era: «Mai puține dări», în timp ce cumulum de beneficii și multe alte neajunsuri erau în floare la ei. Reforma cu privire la episcopi era greu de îndeplinit din cauză că ei erau în același timp prinți lumești. Așa că sinoadele reformiste, în care se puseseră mari speranțe, n'au avut nici un rezultat mulțumitor. La aceasta este de adăugat, că de cele mai multe ori papii înșiși lucrau împotriva reformei, pentru că nu voiau să le scadă nici puterea nici veniturile. Afară de aceasta unii dintre ei scandalizau lumea creștină, ca de frânatul Alexandru VI și belicosul Iuliu II»⁴).

Renașterea literară, artistică și științifică nu rămase fără înrâurire și asupra științei și vieții bisericesti. «Trezirea intelectuală, reînnoirea studiului scrierilor sfinților Părinți, mai ales ale celor din Biserica răsăritului, descoperirea că la început Biserica sobornicească n'a fost condusă în felul cum o conduceau episcopii Romei și convingerea că chiar Sfintele scripturi nu ofereau o temelie sigură pretențiunilor crescânde ale papalității, au dus inevitabil la revoltă, când s'a văzut că, în special papii înșiși nu urmăreau înnoirea sistemului prin care au dominat, ci alte scopuri»⁵).

— Atmosfera era dar supraîncărcată. Era de ajuns o singură scânteie, pentru ca focul să izbucnească cu furie. Scânteia

4. Profesorul Alois Knöpfler, op. cit. pag. 458.

5. Episcopul Pearson, op. cit. pag. 14.

s'a produs în Germania, aprinsă de Martin Luther, și în Franța de Ioan Calvin și focul s'a întins cu iuțeală și în Anglia.

Autorul introducerii reformei în Anglia este regele Enric VIII.

Enric a fost un rege ambițios, cu apucături despotice și sensual, dar totodată un abil diplomat și un bun teolog. Ambițiunea sa, ambițiune care era și a poporului său doritor de libertate, era ca să scape de dominația spirituală a papii. Voia să fie el singur cap al Statului și al Bisericii din țara sa, să fie un Bazileu cum fuseseră împărații bizantini. Prilejul bine venit pentru aceasta i-l dăde mai întâi șovăirea și după aceea refuzul categoric al papii Clement V, de a-i recunoaște despărțirea de soția sa Caterina de Aragonia și căsătoria cu Ana Boleyn, dama de onoare a acesteia. Sinodul episcopilor Canterbury și York, întemeindu-se pe niște legi mai vechi din timpul regelui Ricard II, conferi lui Enric titlul de: «Excelent Protector, unic și suprem Stăpân și Cap al Bisericii engleze, atât cât îngăduie aceasta legea lui Hristos».

Aceasta se petrecea în anul 1531. Parlamentul din anul următor făcu începutul emancipării Bisericii anglicane de scaunul papal, statornicind oprirea dărilor anuale (anate) către papă, hirotonirea episcopilor în țară, nulitatea interdictului papal, în cazul când s'ar produce, și a oricărei ordini și dispozițiuni care s'ar lua de cler fără aprobarea clerului.

În anul 1533, parlamentul făcu un pas mai departe votând legea cu Statutul contra apelărilor la Roma», în care se caută mai întâi să se fixeze și susțină juridicește noile drepturi conferite regelui. De aceea, se începe cu declarația că statul englez este imperiu, recunoscut ca atare în toată lumea și condus de un Cap suprem și Suveran, căruia corpul politic, constând din clerici și laici, este dator să-i dea firească supunere. Regele este instituit prin grația atotputernicului Dumnezeu și înzestrat cu plenipotență fără margini, cu dreptul de a spune ultimul cuvânt în orice chestiune și a rezolvi orice în țara sa fără intervenirea Suveranilor streini sau a apelărilor la ei. Clerul are dreptul să hotărască în chestiunile relative la dreptul divin și la învățătura spirituală, trebuie însă să se supună și regelui. În ce privește apelările la Roma, trebuie ca toate chestiunile de testamente, matrimoniale, etc. să fie în cuprinsul jurisdicțiunii regelui de tribunalele laice și de cele bisericesti. Cine se va împotrivi hotărârii instanțelor judecătorești sau va apela la Roma,

va fi foarte aspru pedepsit. Apelările se vor adresa în viitor episcopului, apoi tribunalului arhiepiscopal și în ultimă instanță însuși arhiepiscopului.

Parlamentul ținut la începutul anului 1534 (Ianuarie-Martie), votă asemeni mai multe statute, care intră în amănunte și limpezesc unele puncte din statutul precedent, care nu erau destul de lămurite. Astfel, în introducere se declară, că autoritatea papală a fost în Anglia dela început usurpațiune și a produs apăsări nesuferite și stoarceri de bani, așa că nu rămâne decât ca supremația papală să fie înlăturată cu totul, jurisdicțiunea ei să fie redusă la vechile legi canonice și să se redea Coroanei vechile ei drepturi asupra Bisericii. De aceea, convocarea sinoadelor se poate face numai prin decret regal, și ele nu pot face canoane noi, constituțiuni și orânduiri fără înștiințarea și consimțământul regelui. Legile vechi, bisericesti, care nu contravin legilor statului sau prerogativelor regale, rămân în vigoare până vor fi revizuite de o comisiune specială (care însă n'a mai fost numită). Orice apelațiune la Roma este oprită și suprema și ultima instanță va fi în viitor regele, care pentru soluționarea apelațiunilor va numi o comisiune, specială, pe când mai nainte era arhiepiscopul. Episcopii se vor alege de capitolele respective, dar candidații vor fi desemnați de rege. Cel ales este dator să aducă omagiul său regelui și numai după aceea să fie hirotonit. Regele este, după Dumnezeu, cel mai mare și are, împreună cu prelații și înalții demnitari laici deplină putere de a face ori ce lege. Regele este șeful suprem al Bisericii, fără adausul «atât cât îngăduie aceasta legea a lui Hristos», care se suprimă. Dinarul sfântului Petru se suprimă și anumite dispense, care se dau de episcopi, se vor da de rege. Mănăstirile vor fi inspectate de o comisiune numită de rege. După toate acestea se declară răspicat, că regele și parlamentul nu se leapădă de credința creștină catolică. Lepădarea era deci numai de papă, și încă și de el numai în ce privește supremația lui față de Biserica și de Statul englez.

Bulei de excomunicare a papii, dată cu opt zile (22 Martie 1534), înainte de sancționarea de către rege a amintitelor legi ale parlamentului, regele îi răspunde printr'un edict de suprimare a supremației papale. În Noembrie următor, trece prin parlament actual de supremație, prin care se stabilește legal supremația peste Biserică a regelui Eduard și a urmașilor săi. Regele este unicul și supremul Cap al Bisericii anglicane și are dreptul

de supraveghere a Bisericii și de sancționare a oricărei învățături rătăcite și a abuzurilor. Anatele și zecimile vor fi încassate de cassa regală. Se socotește crimă de lesmajestate orice jignire cu fapta sau cu cuvântul, ori ce atingere a onoarei sau titlului regal. Clerul trebuie să abjure recunoașterea supremației papale și să nu întrețină nici un fel de legături cu scaunul papal. Mai târziu s'a stabilit, că acei care vor fi dovediți sau bănuți că au legături sau simpatizează cu Roma să fie traduși înaintea Tribunalului suprem din Camera Stelei, compus din cinci înalți demnitari și un episcop. Toți funcționarii clerici și laici trebuie să depună jurământul, de recunoaștere a supremației regelui. Pentru chestiunile bisericesti fu numit un vicar general. Și mai târziu (1539), fură desființate și mănăstirile, ca unele ce erau socotite focare ale papalității.

Tot acum fură decretate și cele 6 articole zise sângeroase, pentru că nerespectarea lor sau a vreunuia din ele atrăgea după sine pedeapsa cu moarte. Acestea erau curat catolice și sunt următoarele: 1. Prezența reală a Domnului Hristos în sfânta euharistie prin transsubstanțiere; 2. Impărtășirea laicilor sub o singură formă; 3. Celibatul preoților; 4. Liturghia pentru răposați; 5. Valabilitatea votului monahal; 6 Confesiunea auriculară.

Aceste articole vorbesc limpede că Enric a rămas neclintit pe punctul de vedere tradițional bisericesc cu privire la dogme, pe care le apăruse cu hotărîre și competență împotriva inovațiilor lui Luther, ceea ce-i atrăsese titlul de defensor fidei din partea papii și că reforma sa s'a mărginit numai la partea administrativă bisericască.

Singurele inovații admise de el au fost: Introducerea în toate bisericile a Bibliei traduse în englezește, rostirea ecteniilor în englezește și adăugirea textului englez lângă cel latin la rugăciunile sfintei împărtășiri ⁶).

— In timpul scurtei domnii (1547-1553) a regelui copil Eduard VI, fiul și succesorul lui Enric VIII, reforma a mers spre stânga. O seamă de politicieni fără scrupul și arhiepiscopul Cranmer, care se căsătorise cu o nepoată a teologului german Osiander, au abuzat de lipsa de experiență a regelui și au alcătuit o mărturisire de credință, în 42 de articole, cu cuprins în mare parte calvinist. Cranmer însă cu o comisiune

6. Episcopul Pearson, op. cit. pag. 17.

de teologi au alcătuit și un Catehism, de asemeni în mare parte calvinist, o carte de predici și Cartea de rugăciuni obștești, Common Prayer Book, un fel de Molitfelnic, care cuprinde și liturghia.

— Marea regină Elisabeta (1558-1603), fiica regelui Enric și a Anei Boleyn, a pus să se revadă formula jurământului de recunoaștere a supremației bisericești a Coroanei regale, Common Prayer Book și cele 42 articole ale lui Cranmer, care au fost reduse la 39.

Aceste 39 de articole fac împreună cu Cartea de rugăciuni Mărturisirea oficială de credință a Bisericii anglicane. În forma lor primitivă, 42 de articole, cum fuseseră întocmite de Cranmer, ele poartă pecetea luteranismului, căci corespund ca doctrină, ca succesiune și adesea chiar din cuvânt în cuvânt cu cele dintâi 17 articole ale Confesiunii augustane sau augsburgice. Aceasta se observă în deosebi în articolele despre: Sfânta Treime, întrupare, păcatului original, Biserică, predică, justificare și credință și în parte despre efectul sfintelor taine, pe când învățătura despre sfânta euharistie este pur calvinistă, introdusă de teologul elvețian reformat Butzer. Ideile calviniste au mai fost îndulcite și întreg conținutul articolelor a fost apropiat și mai mult de luteranism, în forma cum este el înfățișat în Confesiunea wirtenburgică, a lui Brenz, de către arhiepiscopul Matthew Parker cu prilejul revizuirii și reducerii lor la 38 (1563). Încă odată și pentru ultima oară au fost revăzute aceste articole în anul 1571, când s'a fixat definitiv numărul lor la 39 și în forma în care au rămas până azi neschimbate. «Tendința lor împăciuitoare — zice un mare teolog german contemporan de confesiune luterană⁷⁾ — iese puternic la lumină. «Nu numai că ele au vrut să țină linia de mijloc între luteranism și calvinism, ci și între catolicism și între direcțiunile extreme reformatoare. Și pe deasupra acestora plutea dorința și nevoia de a stabili o unitate de credință cu protestanții «de pe continent».

Cartea de rugăciuni cuprinde un catehism, liturghia, cu toate celelalte slujbe bisericești, vecernia, utrenia și ceasurile, toate rugăciunile care se citesc de preot în și afară din Biserică (ierurgiile), sfintele taine, rugăciuni și meditațiuni pentru

7. Ferdinand Kattenbusch, în articolul «Anglikanische Kirche» din Realencyklopädie für protestantische Theologie und Kirche vom Albert Hauck, vol. I, pag. 28.

credincioși etc. Anglicanii o socotesc ca un «corpus divinitatis», episcopul Pearson numește pe Cranmer, autorul ei, geniu liturgic, iar profesorul german Ferdinand Kattenbusch, (amintit în nota 7), zice despre ea: «Prin Cartea de rugăciuni se hrănește și întărește sentimentul religios în popor. Mai mult de 300 de ani ea a rămas în Teologie, cu toate luptele și șovăielile, norma neclintită a credinței. Ea este legătura care leagă de Biserica mamă Bisericele anglicane risipite pe tot globul pământesc și toate comunitățile bisericești, chiar pe cele independente de stat, cum sunt astăzi Biserica irlandeză și Bisericele colonială, și, în înțeles mai larg, îmbrățișează și Biserica scoțiană și Biserica episcopală americană, cum și comunitățile metodiste răspândite pretutindeni»⁸). În forma ei originală, cum ieșise din mâna lui Cranmer, Cartea de rugăciuni avea colorit mai mult luteran. În redacțiunea de către sfârșitul domniei lui Eduard s'au adăugat unele elemente calvine, îndeosebi cu privire la sfintele taine și s'au lăsat la o parte unele rugăciuni și rituri ca: ungerea cu sfântul mir și exorcismele la botez, facerea semnului sfintei cruci la confirmare și la cununie, ungerea bolnavilor, rugăciunea pentru morți și mărturisirea la ureche și că îngenuncherea la sfânta euharistie nu este adorare. În redacțiunea din timpul reginei Elisabeta (1559) s'a lăsat la o parte această ultimă notă lămuritoare și s'a apropiat din nou de romano-catolicism învățătura despre prezența reală a Mântuitorului în elementele euharistice, dar nu prin transsubstanțiere, ci în chip mistic, nepătruns de minte. În această formă s'a păstrat aproape neschimbată Cartea de rugăciuni peste 300 de ani.

Liturghia din Cartea de rugăciuni a fost întocmită după liturghia mai veche, care se oficia în dieceza Canterbury, altoită cu numeroase elemente împrumutate din liturghia arhiepiscopului german reformat Hermann din Colonia, pe când citirile sunt luate din «Breviarum romanum reformatum», al cardinalului Quignon (1535).

— Revizuire fără mare importanță s'au făcut Cărții de rugăciuni, în special liturghiei, în timpul domniei regilor Iacob I (1604) și Carol II (1662) și în anii 1871 și 1872. Această din urmă revizuire făcută de parlament este mai largă. S'au înlocuit citirile de mai nainte cu altele noi, mai scurte și mai potrivite, s'au împrumutat cele din cărțile apocrife ale Sfintei Scripturi și s'au introdus și din Apocalips și, mai important decât.

toate, este scurtarea și o nouă rânduială a săvârșirii serviciului divin. Astfel, s'a scurtat liturghia din zilele de peste săptămână, utrenia și liturghia se pot oficia separat, adică nu în continuare, dar în aceeași zi, se pot ține predici fără liturghie, ci numai încadrate de anumite rugăciuni neimprovizate sau compuneri nerecunoscute de Biserică, ci numai din cele din Cartea de rugăciuni.

O ultimă revizuire s'a făcut Cărții de rugăciune de către episcopat acum câțiva ani (1927-28), prin care se înlătură nepotrivirile dintre ea și cele 39 articole, cu doctrina lor calvinistă, dar Camera Comunelor a respins-o de două ori.

— După revizuirea Cărții de rugăciune din timpul regelui Carol I (1662), cei cu vederi mai radicale în materie de credință, cărora nu le conveneau cele cuprinse în Cartea de rugăciune, s'au despărțit de Biserica de Stat și au format comunitățile: presbiteriană, independentă sau congregaționalistă, și baptistă, sub denumirea comună de «nonconformiști». La început, aceste comunități nu s'au bucurat de libertatea religioasă, ci au dobândit-o treptat, fără însă să aibă și drepturi politice, care li s'au recunoscut abia în veacul XIX, ca și metodiștilor, romano-catolicilor, evreilor și aconfesionalilor. Datorită acestui fapt, parlamentul constă azi din oameni din toate credințele și din aconfesionali și atei, care, potrivit unei legi din 1919, votează orice lege bisericească. Așa se explică respingerea de către Camera Comunelor a legii de revizuire a Cărții de rugăciune din anii 1927/28, revizuire care fusese votată cu mare majoritate de episcopi, de cler și de laicii membri ai congresului național bisericesc.

— În sânul Bisericii anglicane s'au format cu timpul trei direcțiuni: Biserica înaltă — High church, Biserica joasă — Low church și Biserica largă — Broad church. Cu toate denumirile diferite, deosebirile dintre aceste trei direcțiuni nu sunt totdeauna și în toate chestiunile, sau mai exact în directivele lor, bine definite. Diferența dintre ele își are origina și explicația în viața politică. Celor două partide politice, a conservatorilor (Tories) și a liberalilor (Whigs) le corespund două din cele trei direcțiuni bisericești: Biserica înaltă și Biserica joasă. De partea conservatorilor au fost dela început cei mai mulți dintre episcopi, pentru care Biserica înaltă se mai numește și «episcopală». Partizanii ei sunt, ca și oamenii politici conservatori, susținătorii și apărătorii autorității și ai dreptului divin al re-

gilor, iar pe tărâmul bisericesc ai organizațiunii Bisericii date în curgerea vremii prin legile votate de parlament, ai ierarhiei și ai principiilor fundamentale ale Cărții de rugăciune. Biserica joasă a fost de partea liberalilor, apărătorii drepturilor poporului și ai parlamentarismului, iar pe tărâmul bisericesc ea închină spre protestantism. Biserica largă este succesoarea și continuatoarea Latitudianismului din veacul XVII și se caracterizează, ca și acela, prin tendința de a împăca credința cu filosofia și cu știința. «Aceste trei curente (direcțiuni) — zice episcopul Pearsons — ⁸⁾ reacționează unul asupra altuia în continuu și acest permanent «du-te vino» al raporturilor dintre ele dă naștere unei vieți religioase cât se poate «de puternică și de «variată. Noi, Anglicanii, suntem convinși că numai prin libertate ne putem susține laolaltă și putem înainta până la cunoașterea deplină a adevărului. Cu toate acestea ar fi o «greșală de neiertat, dacă Biserica anglicană ar fi descrisă «ca o simplă amestecătură de diferite curente în conflict. De a «lungul istoriei sale a existat totdeauna o tradiție puternică, ne«sdruncinată, centrală și predominantă, întocmai ca un râu puternic, care curge de-a-lungul veacurilor. Toți teologii noștri «și toate curentele de gândire, care s'au născut înlăuntrul ei, «sunt asemenea pâraielor se revarsă de-a-dreapta și de-a-stânga «râului în marea masă a credincioșilor noștri, care au fost și rămân în majoritate Anglicani. Noi credem și susținem, că această tradiție este identică în problemele ei cele mai de seamă «cu tradiția vechei Biserici primare».

II.

CONTACTUL BISERICII ANGLICANE CU BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

Biserica anglicană caută de câteva decenii cu multă stăruință o apropiere de Biserica ortodoxă în genere și intrarea în comuniune cu aceasta. Condițiunea sine qua non a intercomuniunii este recunoașterea validității hirotoniilor anglicane, fără care nu există sfinte taine și fără sfinte taine valide în Biserica anglicană, Biserica ortodoxă n'ar putea avea comuniune cu ea.

Biserica anglicană a susținut și susține cu tărie, că ea crede

---

8. Op. cit., pag. 28.

și învață că preoția sau sacerdoțiul, cu cele trei trepte ierarhice: diaconia, preoția, și arhieria, este o sfântă taină și că deci și celelalte șase sfinte taine, săvârșite de arhieru și de preot sunt adevărate, valide, sfinte taine.

Patriarhia ecumenică din Constantinopoli a recunoscut, în anul 1922, validitatea hirotoniilor anglicane și a făcut cunoscut aceasta tuturor Bisericilor ortodoxe, deci și celei române, rugându-le să se rostească și ele asupra acestei chestiuni și să-i comunice rezultatul la care vor ajunge.

Sfântul nostru Sinod a studiat chestiunea amănunțit și îndelung și a răspuns Patriarhiei, la 10 Ianuarie 1925. «... Sfânta «noastră Biserică — se zice în adresa-răspuns — este convinsă «de necesitatea reunirii tuturor forțelor creștine împrăștiate, în «vederea alcătuirii unui front unic în marele conflict dintre bine «și rău. Ne pare că astăzi tot ceea ce reprezintă mai cu autori- «tate conștiința creștină în lume, mai mult sau mai puțin mărtu- «risit, are același gând și caută, prin apropierea Bisericilor, să «conlucreze la restaurarea omenirii atât de sdruncinată de «cruntul războiu... Noi cunoaștem și prețuim cu toată cuviința «diferitele încercări pe care mai ales în secolul din urmă Bise- «rica episcopală le-a inițiat pentru apropierea de Biserica orto- «doxă și credem că n'au rămas fără folos. Asemeni mai cunoa- «ștem și ajutorul pe care această soră despărțită l-a dat și con- «tinuă să-l dea diferitelor Biserici ortodoxe surori, strimtorate «de împrejurări și de răutatea oamenilor... E drept, credem, să «adăugăm, că în nicio parte dorința de unire nu e mai pu- «ternică decât în Biserica anglicană, unde ea se exprimă, de «altfel cum și era de așteptat, într'un chip potrivit trăsăturilor «caracteristice ale acestei Biserici... Dacă se va face dovada, «că ierarhia în jurul căreia se grupează această Biserică este «de origină apostolică, s'ar înlătura unul din cele mai grele «obstacole ce se pun în calea unirii Bisericii noastre cu cea «anglicană episcopală. Sfântul Sinod al sfintei noastre Biserici, «cercetând cu atenție concluziile ce ne-ați comunicat prin sus «arătata Sanctității Voastre scrisoare; cercetând și doctrina oficială a Bisericii anglicane asupra tainei hirotoniei, a ajuns «să privească chestiunea din două puncte de vedere: istoric și «teologic.

«1. Din punct de vedere istoric, aparențele sunt foarte fa- «vorabile și fără a ceda nimic din punctul nostru de vedere

«ortodox, credem că recunoaşterea validităţii hirotoniilor anglicane n'ar întâmpina dificultăţi.

«2. Greutatea cea mare însă se iveşte când este să privim chestiunea din punct de vedere teologic. Consideră sau nu Anglicanii preoţia ca taină? În articolul 36 din cele 39 de articole de credinţă ale Bisericii anglicane se arată concepţia dogmatică pe care această Biserică o are despre hirotonie, concepţie neclară şi neprecisă. Aici stă toată dificultatea. În faţa acestei dificultăţi credem, ca noi, toată Biserica ortodoxă să luăm o atitudine unitară prin care să ajutăm efectiv Bisericii anglicane să treacă acest obstacol. Ca atare opiniunea Bisericii autocefale ortodoxe române faţă de chestiunea recunoaşterii validităţii hirotoniilor anglicane este:

«1. Suntem convinşi că, dacă ajungem să recunoaştem validitatea hirotoniilor anglicane, s'ar înlătura unul din cele mai mari obstacole din calea unirii Bisericii anglicane cu Biserica noastră;

«2. Noi dorim din toată inima unire şi suntem gata să înlăturăm piedicile.

3. Privind chestiunea faptului hirotoniei lui Parker, n'am avea nicio piedică de a recunoaşte validitatea hirotoniilor anglicane.

«4. Dar, pentru a ne pronunţa definitiv, dorim mai întâi ca Biserica anglicană, ea însăşi să-şi precizeze doctrina despre sfintele taine şi în special despre cea a hirotoniei: o consideră taină sau nu?

«Prin urmare, cheia este în însăşi mâna Bisericii anglicane, iar noi vom fi fericiţi, dacă i-am fi dat ocazie şi îndemn pentru precizarea doctrinelor sale.

«Comunicându-vă părerile noastre asupra acestei chestiuni, suntem cu desăvârşire încredinţaţi, că dacă toate Bisericile ortodoxe surori împărtăşesc ideea de a ruga Biserica anglicană să-şi precizeze doctrina în privinţa sfintelor taine şi mai ales celei a hirotoniei, ea va aprecia dorinţa noastră de unire şi se va simţi foarte uşurată în înlăturarea piedicilor ce i se pun în cale».

Conferinţa diecenală a episcopilor anglicani din întreaga lume, ținută în palatul Lambeth din Londra, în anul 1930, conferinţă la care au luat parte şi delegaţii tuturor Bisericilor ortodoxe, a discutat deosebirile de doctrină dintre Biserica anglicană şi cele ortodoxe şi a ajuns cu privire la validitatea hiro-

toniilor anglicane la o formulă care a fost primită de ambele părți.

Reprezentantul Bisericii române, Nectarie Mitropolitul de atunci al Bucovinei, a adus la cunoștința Sfântului nostru Sinod cele statornicite la Londra, dar Sfântul Sinod n'a luat atunci nicio atitudine.

În anul următor (5 Ianuarie 1931), Patriarhia ecumenică trimite Sfântului nostru Sinod actul prin care Patriarhia de Alexandria recunoștea validitatea hirotoniilor anglicane. Se impunea dar ca și Biserica românească să se pronunțe într'un fel sau altul, dar nu s'a pronunțat nici atunci.

Un membru al Sfântului Sinod, P. S. Arhiepiscopul Tit Târgovișteanu, pe atunci vicar al Mitropoliei Ungrovlahiei, azi Episcop al Hotinului, care făcuse o călătorie particulară la Londra în anul 1933, aduse informația că cercurile anglicane sunt foarte nedumerite de nehotărîrea Bisericii române de a se rosti într'un fel în chestiunea hirotoniilor anglicane. Urmarea a fost, că într'o ședință a Sinodului permanent (5 Octombrie 1933), s'a hotărît formarea unei comisiuni de teologi, care să studieze chestiunea din punct de vedere dogmatic, istoric și canonic. Sfântul Sinod avea apoi să hotărască pe temeiul acestui studiu.

Aflându-se la Londra de instituirea și scopul acestei comisiuni, cunoscutul Canonic Douglas, Vicerectorul Universității din Londra, sugerează Patriarhatului român ideea întâlnirii în București între membrii comisiunii noastre de teologi și între o deputațiune de teologi anglicani, în scopul de a discuta împreună chestiunea hirotoniilor anglicane și a da lămuririle necesare. Delegații englezi trebuiau să sosească în Septembrie 1934, dar Patriarhul Miron, neputând fi disponibil la acea dată, s'a amânat venirea pentru primăvară (1935).

La 26 Ianuarie 1935, Sfântul Sinod plénar a confirmat și lărgit comisiunea de teologi numită de Sinodul permanent și a împuternicit-o «să ia contact cu o delegațiune de «episcopi și teologi anglicani, care și-au anunțat sosirea la noi în țară».

O lună după aceea, la 26 Februarie 1935, Arhiepiscopul Cosmo de Canterbury, Primatul Angliei, comunică oficial Patriarhului Miron, că «va trimite o delegație de episcopi și teologi, care să discute cu comisiunea română și să-i dea lămuriri «în privința punctelor de înțelegere stabilite de conferența de la Lambeth în 1930, cum și alte lămuriri ce i se vor mai cere de comisiunea română».

Intr'adevăr delegațiunea anglicană s'a prezentat la Patriarhia din București în ziua de 31 Maiu, 1931. Ea consta din P. S. Dr. Nugent, Episcop de Lincoln, Președinte, din membrii: P. S. Harold Buxton, Episcop de Gibraltar; P. S. Stonton Batty, Episcop de Fulham; P. C. H. M. Bate, Rectorul catedralei din York; P. C. Dr. I. A. Douglas, canonic de Southwark și Secretar general al Consiliului arhiepiscopesc în relațiunile cu Bisericele streine; P. C. Pr. Dr. A. I. Mac Donald; P. C. Pr. I. H. Sharp, canonic de Malta; P. C. Pr. Philip Usher, și din asesorii: I. P. S. Arhiepiscopul Dr. I. A. F. Gregg de Dublin și P. C. Pr. Profesor Dr. Frank Gavin, reprezentantul Bisericii episcopale din America și membru în consiliul Bisericii episcopale din America de relațiuni bisericești.

În dimineața zilei de 1 Iunie s'a făcut mai întâi o rugăciune în paraclisul Patriarhiei în fața I. P. S. Patriarh D. D. Dr. Miron, a Excelențelor lor Domnii Miniștri plenipotențitari al Angliei și al Americii, a membrilor delegației anglicane, a comisiunii române, a consilierilor centrali, a consilierilor Arhiepiscopiei și a secretarului Sfântului Sinod.

După terminarea rugăciunii asistența a trecut în sala de festivități a Patriarhiei, în care s'au ținut toate ședințele conferenței. Patriarhul Miron a rostit o memorabilă cuvântare de deschidere, la care a răspuns P. S. Dr. Nugent, Episcop de Lincoln, Președintele delegației anglicane, dând apoi citire misivei I. P. S. Arhiepiscop Cosmo de Canterbury. Patriarhul și cei doi miniștri se retrag, iar P. S. Luchian, Episcopul Romanului, ocupă scaunul prezidențial și începe lucrările conferenței cu prezentarea membrilor comisiunii române, care sunt: P. S. Episcop Vasile al Caransebeșului, P. S. Tit Târgovișteanu, Vicarul Mitropoliei Ungrovlahiei, P. C. Arhimandrit Profesor Iuliu Scriban, Pr. Prof. Dr. Ioan Mihălcescu, Decanul Facultății de Teologie din București, Pr. Dr. Vasile Gheorghiu, profesor la Facultatea de Teologie din Cernăuți, Pr. Dr. Petre Vintilescu, Pr. Dr. Haralambie Roventă, Dr. V. G. Ispir și Dr. Teodor Popescu, Profesori ai Facultății de Teologie din București și Prof. Dr. Vasile Loichița, Decanul Facultății de Teologie din Cernăuți.

În această zi și în cele 7 următoare s'au citit și discutat rapoartele prezentate de ambele părți asupra diferitor subiecte.

P. C. H. N. Bate și Prof. Teodor Popescu își citesc raportul asupra primului subiect: «Sucesiunea apostolică și validi-

tatea hirotoniilor anglicane din punct de vedere istoric». Amândoi raportorii sunt de acord, că nu poate fi îndoială asupra hirotoniei lui Parker. Discuția s'a urmat numai asupra chestiunii dacă Anglicanii socotesc hirotonia ca taină și la răspunsul afirmativ, sprijinit pe Cartea de rugăciuni și pe declarațiile dela Lambeth, comisiunea română încheie: «Din punct de vedere istoric găsim că nu există nicio piedică de neînlocuit pentru recunoașterea succesiunii apostolice a hirotoniilor anglicane în comuniunea anglicană».

Al doilea subiect: «Necesitatea preoției și caracterul ei ca taină» a fost tratat din punctul de vedere ortodox de Preotul Mihălcescu și din cel anglican de canonicul Douglas, care împreună cu întreaga delegație anglicană declară că primesc în totul și fără nicio schimbare sau adaus raportul pâr. Mihălcescu.

Al treilea subiect a fost: «Sfânta euharistie și caracterul ei sacrificial» care a fost tratat de P. S. Nugent și de Preotul P. Vintilescu. După o lungă discuție în legătură cu subiectul, s'a căzut de acord asupra următoarei declarații propusă de comisiunea română: «La cina cea din urmă, Domnul nostru Iisus Hristos a anticipat sacrificiul morții sale dându-se apostolilor «săi sub chipul pâinii binecuvântate de el ca mâncare și sub chipul vinului binecuvântat de el ca băutură. 2. Sacrificiul adus de Domnul pe Golgota s'a adus o singură dată și este expiator și împăciuitoare pentru vii și morți în fața lui Dumnezeu. Domnul Iisus Hristos nu mai trebuie să se sacrifice pentru noi și altădată... 3. Jertfa de pe Golgota este continuu adusă în sfânta euharistie în mod nesângeros (ἀναιμάκτως) sub chipul pâinii și al vinului prin preotul liturghisitor și prin lucrarea Sfântului Duh, pentru ca roadele jertfei de pe cruce să fie împărtășite aceluia care aduc jertfa euharistică, celor pentru care este adusă și celor ce primesc cu vrednicie trupul și sângele Domnului. 4. În sfânta euharistie pâinea și vinul devin prin consacrare (μεταβολή) trupul și sângele Domnului nostru Iisus Hristos. Cum? Aceasta este un mister. 5. Pâinea și vinul euharistice rămân trupul și sângele Domnului tot timpul cât aceste elemente euharistice sunt păstrate. 6. Cei ce primesc pâinea și vinul euharistice se împărtășesc cu adevărat cu trupul și sângele Domnului nostru».

Subiectul al patrulea: «Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție ca izvoare ale inspirației divine, ale credinței și ale religiei creștine», a fost tratat de preotul MacDonald și de Decanul

Loichiță. Acesta din urmă ridică obiecțiunea, că între concepția despre Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție a celor 39 de articole și a Cărții de rugăciune nu este potrivire. Se începe apoi o discuție lungă asupra raportului dintre cele 39 de articole și Cartea de rugăciuni anglicană și dintre Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție, se fac mai multe propuneri de rezolvire a chestiunii în discuție și se aprobă unanim următoarea formulată de preotul Mihălcescu: «Revelația divină ni s'a transmis prin «Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție. Tot ce este necesar pentru mântuire poate fi bazat pe Sfânta Scriptură, așa cum este «complectată, explicată, interpretată și înțeleasă în Sfânta Tradiție prin conducerea Sfântului Duh, care sălășluește în Biserică. Suntem de acord că, prin Sfânta Tradiție noi înțelegem «adevărurile care vin de la Domnul nostru prin sfinții apostoli, «definite de sinoade sau învățate de sfinții Părinți, care sunt «mărturisite unanim și continuu în Biserica ecumenică și sunt «învățate de Biserică sub conducerea Sfântului Duh. Noi aprobăm, că ceea ce conține Sfânta Tradiție nu este contrar Sfintei Scripturi. Deși acestea două pot fi în mod logic definite «și deosebite, totuși ele nu pot fi separate una de alta și nici «de Biserică».

Al cincilea subiect a fost tratat de părintele Arhimandrit Scriban și de prea reverendul Bate și a fost intitulat: «Sfintele taine și ierurgiile bisericești». După scurte discuții, s'a admis de ambele părți următoarea încheiere: «Noi suntem de acord, «că botezul și sfânta euharistie, cea dintâiu introducându-ne în «sfânta Biserică, cea de a doua unindu-ne cu Hristos și prin «el cu Biserica nevăzută, sunt preeminente între sfintele taine «(misterii). Noi suntem de acord, că de vreme ce Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție mărturisesc de origina lor, pocăința, «căsătoria, preoția și maslul sunt deasemenea mistere, în care, «prin administrarea unui semn vizibil, exterior, se primește «grația spirituală internă».

Asupra celui de al șaselea subiect: «Procesul de îndreptare al omului în fața lui Dumnezeu» raportează p. Profesor V. Gheorghiu și Profesorul Dr. Gavin. Ambii raportori fiind de acord asupra cuprinsului și a concluziilor la care au ajuns, P. S. Episcop Lucian, Președintele conferenței, propune aprobarea următoarei declarații, care se primește cu unanimitate de ambele comisii: «Prin opera de mântuire a Domnului nostru Iisus «Hristos, omenirea a fost împăcată cu Dumnezeu. Omul se face

«părtaș grației mântuitoare prin credință și fapte bune și prin
«lucrarea Sfântului Duh, dătătorul de viață; a ajunge la sfin-
«țire cu ajutorul Bisericii și al sfintelor taine».

Al optulea și ultimul subiect tratat a fost: «Viața creștină
«ca un imbold spre ecumenicitate». Prea veneratul Dr. Gregg
și domnul Profesor Dr. V. G. Ispir și-au citit referatele, care
au fost primite fără schimbare. P. S. Președinte propune ur-
mătoarea încheiere: «Având în vedere informațiunile pozitive
«pe care ni le-a dat delegația anglicană și constatările istorice
«din referatul domnului profesor Teodor Popescu în ceea ce
«privește succesiunea apostolică a hirotoniilor anglicane; A-
«vând în vedere declarațiile categorice ale delegației anglicane
«în ceea ce privește Sfânta euharistie, Sfânta Scriptură, Sfânta
«Tradiție și sfintele taine în general delegația română în una-
«nimitate va propune Sfântului Sinod recunoașterea validității
«hirotoniilor anglicane».

Intr'o ultimă ședință (8 Iunie) comisiunea română face ur-
mătoarea declarație de încheiere: «Având în vedere concluziile
«raportorilor despre succesiunea apostolică, despre preoție,
«despre sfânta euharistie, despre sfintele taine în general, des-
«pre Sfânta Tradiție și despre justificare; Având în vedere de-
«clarațiile anglicane asupra acestor chestiuni, declarații care
«sunt în concordanță cu doctrina Bisericii ortodoxe, Comisiunea
«ortodoxă română recomandă în unanimitate Sfântului Sinod re-
«cunoașterea validității hirotoniilor anglicane».

Anglicanii consimt la această declarație prin următoarea
declarație: «Preoția este aceea sfântă taină prin care se trans-
«mite urmașilor sfinților apostoli întreita putere care le-a fost
«dată de Domnul de a învăța cuvântul lui Dumnezeu, a con-
«duce pe oameni pe calea mântuirii și a săvârși sfintele taine
«sau mistere. Sunt trei trepte în preoție: diaconatul, presbitera-
«tul și episcopatul. Episcopatul are plenitudinea harului preoției.
«Preotul este împuternicitul Episcopului. El poate învăța și
«conduce poporul pe calea mântuirii și a săvârși sfintele taine
«și ierurgii, afară de cele rezervate special Episcopului. Diaco-
«nul este ajutorul preotului și al Episcopului. El nu poate ofi-
«cia nicio sfântă taină, afară de botez în caz de nevoie».

Conferența s'a încheiat cu cuvântul de mulțumire al Pa-
triarhului și cu răspunsul Episcopului de Lincoln.

— Lucrările conferinței, cu documentarea și desbaterea
chestiunilor tratate și cu concluziunile la care s'a ajuns urmau

să fie înaintate Sfântului Sinod al Bisericii române și forului suprem al Bisericii anglicane spre aprobare, căci pentru aceste foruri bisericești ele aveau numai caracter informativ.

Sfântul nostru Sinod a aprobat în unanimitate, în ședința sa din 19 Martie 1936, lucrările conferinței și comunică Patriarhiei ecumenice și Primatului Bisericii anglicane că a recunoscut validitatea hirotoniilor anglicane, căci la aceasta se reduce în esență tot ce s'a lucrat de conferință.

Primatul Angliei, la rândul său, a supus aprobării sinoadelor bisericești ale provinciilor York și Canterbury lucrările comisiunii, care au fost aprobate «cu majoritate covârșitoare». Despre aceasta, Arhiepiscopul de Canterbury a încunoștiințat pe Patriarhul român la 2 Februarie 1937, iar acesta a adus-o la cunoștința Sfântului Sinod la 2 Aprilie același an.

Aprobarea celor două sinoade de York și Canterbury angajează însă numai Biserica anglicană din cuprinsul insulelor britanice, iar Biserica anglicană este răspândită în toată lumea și are peste 400 de Episcopi, care se adună în Sinod din 10 în 10 ani în palatul Lambeth din Londra. Acestui Sinod din acest an (1940) i se va supune spre aprobare chestiunea aceasta și dacă va fi aprobată și de el, ceea ce se speră cu tărie, deciziunea luată va fi valabilă pentru întreaga Biserică anglicană.

† IRINEU

Mitropolitul Moldovei și Sucevei

MITROPOLIA OLTENIEI

Ca odinioară blagocestivii Voevozi, ctitori de Țară și ctitori de biserici, și în vremurile noastre, Bincredinciosul și de Hristos Iubitorul nostru Rege, Ctitor de Țară nouă, se vrea și Ctitor al Bisericii noastre strămoșești, dorind și sfătuind spre o Biserică vie, cu slujitori harnici și împodobiți de osârdie pentru Casa Domnului.

Iară când se târnosesc Catedralele mari ale Neamului, alături de Vlădici, se îmbracă în mantia albă a împăraților răsăritului ortodox și oficiază împreună cu Vlădicii spălarea sfântului prestol, pe care se va aduce jertfa cea fără de sânge a Domnului Hristos, Domnul Domnilor și Împăratul Împăraților.

Și iarăși, câtă adâncă înțelepciune și luminoasă îndrumare curge din vorbirea-i frumoasă, în care freamătă un suflet adânc credincios!

Dar nu vom stărui mai mult asupra bogatelor însușiri, cu care Măria Sa a fost dăruit de Dumnezeu bincredinciosului popor român. Căci gândul nostru este numai a ne opri la una din cele mai mari fapte din strălucita Lui domnie, aceea a înființării Mitropoliei Olteniei.

* * *

Era în anul dela Hristos una mie nouă sute treizeci și nouă, în a opta zi a luni Maiu.

Și era sărbătoare mare în orașul Turnu-Severin, acolo unde a descălecat Carol I, înțelept și întemeietor de Țară Rege.

Dregătoriile orașului și ale Ținutului mehedințean orânduiseră a se așeza o piatră, cu slovă șapată, pe locul unde Domnitorul Carol puneă întâia oară piciorul pe pământul românesc. Și a fost față acolo și măritul nostru Rege, care crescuse sub ochii marelui Său Unchiu.

Și au venit norod mult fără de număr, bătrâni și tineri,

femei și copii, și au întâmpinat pe Regele lor iubit cu bucurie mare foarte.

A fost o zi mare, praznic împărătesc, ca din cele vremuri de care amintesc cronicarii.

Popor în haină de sărbătoare și cu sufletul în sărbătoare primea în triumf pe slăvitul lor Domn. Și s'a bucurat Domnul de atâta iubire și de recunoștința poporului Său.

Iar ca să însemne și pentru veacuri ziua cea mare, a hotărît, întru înțelepciunea Sa, să răsplătească poporul oltean, împlinindu-i fără zăbavă năzuințele sale de ani, acelea ale reînvierii vechei Mitropolii oltene. Și dregătorul cel mare al Țării, cel întâi Sfetnic al tronului, boerul român de viță veche Constantin Argetoianu, au înfățișat Căpeteniei Țării act scris cu iscălitura tuturor dregătorilor și frunțașilor Banatului oltean, cerându-se cu stăruință Mitropolie Olteniei.

Și a făgăduit Regele aceasta spre bucuria întregii obști oltenești. Se legătuia astfel și mai puternic Regele cu poporul Său. Se mărturisea în acest chip iubirea cea mare a Regelui către poporul Său, precum se sporea și mai mult iubirea poporului către Rege.

Cum ar fi putut răsplăti mai mult încrederea și iubirea poporului, decât împlinindu-i o scumpă dorință a sufletului său iubitor de Biserica Domnului?

Ce are mai scump sufletul creștinesc și românesc decât pe Dumnezeu și Biserica Lui sfântă, care l-au călăuzit, l-au mângâiat, l-au luminat și l-au îmbărbătat în lungul și greul veacurilor trecute, în anii de bejenie și de suferință ai săi?

Se răsplătea cu aceasta tot trecutul de viață creștină și de viață românească al vrednicului popor oltean, iubitor de Dumnezeu și de Biserica Lui, iubitor de Rege și de Patrie.

Oltenia, vatră de virtuți creștine și de virtuți cetățenești, primea o regească consacrare și răsplătire.

Se făcea dreptate unui Ținut așa de mare, așa de bogat și așa de frumos, precum se făcea dreptate și unei eparhii atât de întinse și cu atât de mulți binecredincioși creștini, trecând de peste 1 milion și jumătate, dându-li-se o Mitropolie, în locul fostei episcopii. Doar sunt multe mitropolii mai mici ca întindere și cu mai puțini creștini ca număr decât Oltenia și Biserica olteană, care era numai episcopie.

Și apoi Ținutul cel mai curat românesc și eparhia cea mai curat ortodoxă se cădea să fie înveșmântată în haina

de cinste a unei Mitropolii, care este și înseamnă mai mult decât o episcopie.

Cât se va fi bucurat sufletul mărinimoșilor boieri și mari români, Buzești, Craiovești, Argetoieni, Brăiloi și atâția alții, cari au luptat vitejește, apărând Banatul oltean și au zidit biserici și le-au făcut dăanii bogate, pentru dănuirea lor în veac! Și cum vor fi tresărit de bucurie sufletele marilor Vlădici întru fericire adormiți: Damaschin, Antim Ivireanu, Chesarie, Filaret, Calinic cel sfânt și alții, cu bună podoabă împodobiți!

Poate că și hărnicia Preoțimei oltene, ca și vrednicia atâtor mari Vlădici, cari cu înțelepciune și osârdie au păstorit în Biserica olteană, au fost îndreptățite pricini pentru care măritul Rege a hotărât ridicarea în cinste mai mare a Bisericii oltene.

Și apoi se reînvia vechea Mitropolie a Severinului, ce a luat ființă la leat 1370, prin osârdia binecredinciosului Domn Vladislav Basarab, pentru poporul cel numeros din cuprinsul Banatului Olteniei, ce se întindea în vremurile acelea până a cuprinde și Banatul Severinului, precum și Ținutul Făgărașului și Almașului, dobândit dela Ludovic, Regele unghuresc.

Mai presus de toate se ridica o cetate de vieață românească și de credință drept măritoare creștină, se zidea o puternică fortificație spirituală și românească spre părțile de apus ale Țării, de unde se putea apăra dreapta credință și vieața curat românească împotriva vrăjmașilor dinlăuntru și din afara Țării, a vrăjmașilor Bisericii și a vrăjmașilor Țării, pierzători de suflet adevărat creștin și român.

Iubirea de Țară și dreapta credință se împuternicea mai mult. Biserica și Țara n'aveau decât să se bucure de aceasta. Regele, Căpetenie a Țării și Ctitor al Bisericii știa acum că are aci o puternică fortificație spirituală și românească.

Cetatea vechilor Bani olteni era vrednică de această cinstire.

Și acuma tresălta de bucurie, întărindu-se din nou prin tăria credinței creștine a toate biruitoare.

Iar Biserica Sfântului Dumitru, din capitala Băniei oltene — ctitoria binecredinciosului domn Matei Basarab, lăsată în vremea din urmă în jalnică ruină, dar reînnoită de înțeleptul Rege Carol I, terminată și desăvârșită și sfințită cu

atâta strălucire sub domnia binecredinciosului nostru Rege —era ridicată la cinstea de Catedrală a nou înființatei Mitropolii.

Fericit a fost gândul acesta și pe de-a-întregul îndreptătit! Ctitorie a 3 mari domni și regi, se împodobește acum cu veșmânt mitropolitan.

Vieța religioasă și națională în laturile Banatului oltean va crește și va înflori în jurul noii ctitorii regești.

De aici va purcede o puternică mișcare de înviorare a vieții românești și creștinești, sub toate chipurile ei. În jurul Mitropoliei oltene se vor putea strânge mai cu înlesnire și cu mai mult folos toți fruntașii Ținutului oltean, râvnitori de ridicarea poporului și de înflorirea acestui frumos colț de țară.

Și va fi noua Mitropolie inspiratoare și susținătoare a multor înfăptuiri în slujba Țării și a neamului.

Și va fi înființarea noii Mitropolii prilej și de răspândirea a mai multă lumină, înlăuntrul hotarelor ei și în afară, spre frații români de peste Dunăre. Și va cunoaște poporul binefacerile înaltelor științe, căci încă dela înscăunarea celui întâi Mitropolit, s'a vorbit și s'a pornit mișcarea înființării unui înalt așezământ de cultură, a unei Universități. Va bate mai puternic sufletul creștinesc și românesc. Va fi mai multă lumină în sufletul și în cugetul poporului oltean.

Va spori iubirea creștină, va înflori credința, binefaceră se va întinde asupra mai multora, se va sălășlui mai mult pacea și buna înțelegere între oameni. Va fi mai multă încredere și însuflețire pentru lucrurile cele mari. Se va oficia mai cucernic în biserici și se va sluji mai jertfelnic pentru Țară și Neam.

Poporul va fi mai bine îndrumat. Se va aduce o mai pioasă închinare Dumnezeului părinților noștri. Se va sluji cu mai multă credincioșie Regelui.

* * *

Și va fi aceasta o binemeritată răsplătire a încrederii regești.

Și se va îndreptăți mai întemeiat trebuința și rostul noii Mitropolii. Unei cinste mai mari, se va răspunde cu vrednicie mai mare. Și va fi Banatul oltean, nu numai Ținutul cel mai curat românesc și ortodox, ci și Ținutul cu cei

mai buni români și binecredincioși creștini și cu vieța creștină cea mai rodnică.

Va fi un adevărat colț al Împărăției lui Dumnezeu pe pământ, o Împărăție a muncii, a păcii și a iubirii creștine.

Se va adăoga astfel o piatră nestemată întru tot strălucitoare la coroana regească, de atâtea ori glorioasă.

Mitropolia olteană va fi una din coloanele, ce vor sprijini marea și monumentală clădire a României Noi, unite și puternice.

Și, cu ruga Bisericii, din marile sărbători naționale, grăim și noi: „Prea Înălțatului și Binecredinciosului și de Hristos Iubitorului, Regelui nostru Carol al II-lea al României, dă-I Doamne zile bune și îndelungate, vieță pașnică, sănătate, mântuire, iar asupra vrăjmașilor biruință, și-L păzește întru mulți și fericiți ani“.

NIFON

Arhiepiscop al Craiovei
Mitropolitul Olteniei, Râmnicului
și Severinului

DESVOLTAREA OPEREI SAMARITENE A BISERICII ORTODOXE ROMÂNE PRIN ÎNFIINȚAREA INSTITUTELOR DE CĂLUGĂRIȚE INFIRMIERE

Dând sfinților Săi ucenici și apostoli diferite învățături și împuterniciri în legătură cu misiunea lor, Mântuitorul Hristos le-a mai poruncit ca „să vindece toată boala și toată neputința în popor“ (Matei X, 1, 8.). Sf. Evanghelie ne arată pe însuși Fiul lui Dumnezeu, sub chipul bunului Samaritean, spălând ranele unui om căzut în tâlhari și lăsat în drum aproape mort, tinzând mâna unui lepros și vindecându-l, ungând și tămăduind ochii unui orb, vindecând pe paralitici, cercetându-l adesea pe neputinciosul Lazăr din Betania, etc.

Din această poruncă și asemenea exemple, date de însuși Mântuitorul, apostolilor Săi, rezultă clar că slujitorii Bisericii și chiar simplii creștini, au o datorie sfântă de a se îngriji, în scopul mântuirii sufletești, — nu numai de curăția sufletească a „aproapelui“, — dar și de sănătatea lui trupească; iar la îngrijirea bolnavilor de tot felul, viața după Hristos, cere ca fiecare să năzuiască cu un desăvârșit devotament, vrednic de Părintele Cereșc, care zice: „Tot ce veți fi făcut unuia din acești mai mici, Mie ați făcut“. Mai mult: cu devotamentul și dezinteresarea materială în îngrijirea bolnavilor și prin convorbiri pioase cu aceștia, ei pot fi adesea convertiți la pocăință, deci dobândiți pentru mântuire și dacă moartea se întâmplă, ei mor împăcați cu Dumnezeu.

Așa dar, îngrijirea bolnavilor fiind nu numai o datorie creștină ce rezultă din porunca dumnezeiască a iubirii aproapelui, dar și un bun mijloc de mântuire a sufletelor lor, Biserica Mântuitorului Hristos, chiar dela începuturile ei, prin Sf. Apostoli și urmașii lor, a îndemnat pe creștini să îngrijească de frații lor bolnavi și neputincioși. Astfel în

Biserica Alexandriei, înainte de secolul IV, exista o unire de creștini (παραβολάνοι) cari se ocupau în special cu îngrijirea bolnavilor. Sf. Vasile cel Mare (330—379) preocupat de soarta săracilor, orfanilor și bolnavilor din arhiepiscopia sa, nu numai că ceru pentru ei mila bogaților, dar însuși rânduia pentru aceștia așezăminte filantropice în întreaga provincie păstorită de el și fondă la Cezareea, un vast așezământ, care luase proporțiile unei cetăți, numită de contemporani *Vasiliada*, după numele său. Aci au fost centralizate toate serviciile de asistență socială din Eparhia sa, pentru ca să stea sub directa lui supraveghere.

În slujba acestor așezăminte Sf. Vasile a chemat sufletele închinat lui Dumnezeu și Bisericii Lui, adică pe clerici, dar mai ales pe călugări, căci aceștia, călugării, lepădându-se de bună voie de viața lumească pentru a urma vieții Mântuitorului, adică fiind fără familie și fără avere, nu trăesc decât pentru idealul lor înalt: mântuirea sufletului prin rugăciune și virtute; aci își concentrează ei toate dorințele și jertfele lor, și, pe măsură ce înving pornirile firii, sufletul lor se umple de noi puteri, care, puse fiind în slujba idealului lor și al Bisericii, nimic nu le poate sta împotrivă. Tradiția ne spune că chiar barbarii năvălitori, impresionați de viața călugărilor închinată numai binelui, s'au făcut nu numai creștini, dar unii din ei și monahi. Într'adevăr puțini oameni au lăsat în istoria carității pagini mai mișcătoare ca monahii. Așa, se spune de Avva Serapion, un mare ascet al Eghiptului, că trăia într'o complectă neagoniseală, împărțind totul la săraci, încât nu mai avea decât o carte pe care erau scrise texte din Sf. Scriptură. Când într'o zi veni la el un sărac să-i ceară pâine, de care și el era lipsit atunci, alergă îndată și vându acea singură carte ce mai avea, și dând săracului prețul ei, spuse fraților zicând: „Am vândut pentru săraci și cartea care-mi poruncea să vând tot ce am și să dau săracilor“.

Despre acest cuvios se spune că chiar pe el s'a vândut rob ca să ajute pe săraci.

Eustate, episcop de Sebaste, Ioan Hristostom, Marcel, egumenul mănăstirii achimiților, aveau, ca și Sf. Vasile, azile și spitale pentru infirmi și bolnavi, cum și ospătării pentru săraci, conduse de clerici sau monahi. Urmând acestor exemple, toate mănăstirile mari creștine au avut așezăminte

filantropice înlăuntrul sau în afara lor, monahismul reprezentând astfel în Biserică, ceea ce Biserica reprezintă în lume : domnia iubirii adevărate față de aproapele, care este tot omul ce are trebuință de ajutor.

Fără să mai amintim de monahismul apusean, cu ordine întregi călugărești destinate împlinirii operelor filantropice, nu numai în lumea civilizată, dar și printre primitivi — și care ordine constituie și azi scutul Bisericii romano-catolice în fața prigonitorilor ei, — trebuie să ne aducem aminte de însăși mănăstirile noastre mai însemnate, din care nu lipseau bolnițele pentru îngrijirea bolnavilor, ba unele din ele erau în întregime destinate acestui nobil scop ca : Sf. Pantelimon și Mărcuța din București, Sf. Spiridon-Iași, fiind bogat înzestrate cu daniile evlavioșilor noștri boieri, danii care constituie patrimoniul de azi al Eforiei Spitalelor civile. Ce vom zice deasemenea de adormita întrufericire călugărița Safta Brâncoveanu, care după ce a dat din averile ei Capitalei cel mai frumos așezământ spitalicesc din acea vreme, și-a dus și sfârșit viața în haina sărăcăcioasă a călugăriei în Sf. Mănăstire Văratec ?

Iată tradiția Bisericii Mântuitorului Hristos. Iată practica vieții monahale din toate timpurile și din toate părțile lumii, inclusiv din țara noastră cu datini creștine așa de frumoase.

În Statutul pentru reorganizarea Bisericii ortodoxe române, art. 88, al. e, din 1925, se prevede că mănăstirile de maici trebuie să înființeze, între alte așezări de folos obștesc, și „institute pentru pregătirea surorilor de caritate, necesare spitalelor și particularilor bolnavi“. Prin aceasta Biserica cheamă din nou la opera samariteană pe călugărițe, ele fiind următoarele vieții lui Iisus pe pământ și continuatoarele tradiției lăsate nouă de diaconițele timpurilor apostolice, care îngrijau de copiii orfani și cercetau pe femeile bolnave la locuințele lor, purtându-le de grije cu tot ce era de trebuință.

Sf. Epifanie, Episcopul Salaminei, spune că : „tagma diaconițelor compusă din fecioare sau văduve dintr'o singură căsătorie și cinstite, este de mare trebuință în Biserică“. Ele aveau un fel de hirotésie și rolul să catehizeze pe catehumene, să le ungă cu untdelemn sfințit la botez și să supravegheze la uși intrarea femeilor în biserică.

În Biserica românească monahismul feminin există din naintea epocii lui Mihai Viteazul, fiindcă istoria ne spune că mama acestui mare voievod, Teodora, s'a călugărit sub numele de Teofana. După unele tradiții locale și soția lui Neagoe Basarab, Despina Doamna, s'ar fi călugărit la schitul Ostrov din Călimănești, pe care l-a terminat ea după moartea soțului întâmplată în anul 1521, iar Elena Doamna, soția lui Matei Basarab, tocmai pentru aceasta ar fi zidit schitul Slătioarele din Vâlcea, ca să-și ducă acolo viața călugărească în văduvie.

Încă demult, mănăstirile noastre de călugărițe au înființat diferite ateliere de șiacuri, broderii, covoare, vestimente bisericesti și tot felul de țesături artistice, de culori stăpânite și durabile.

Lipsea însă latura samariteană, lipsea jertfa pentru aproapele, prin îngrijirea bolnavilor, adică tocmai ceea ce face mai mult pe călugăr după chipul lui Hristos, care n'a trecut nepăsător pe lângă cel căzut între tâlhari și lăsat în drum mai mult mort, care a vindecat pe femeia neputincioasă de 12 ani, a redat sănătatea slăbănogului ce zăcea de 38 ani, a deschis gura celui mut și urechile celui surd. Dacă și călugărițele se străduiesc să aline cât mai multe din noianul de suferințe în care se sbate atâta lume, mai ales în timp de războaie și molime, dacă și ele se pregătesc să vindece „toată boala și toată neputința din popor“, urmând pe Domnul și porunca Lui, oare nu este aceasta spre cinstea lor și a Bisericii strămoșești, cum și spre folosul Neamului românesc? Desigur că da! Și pe cât se știe călugărițele române, n'au lipsit cu totul dela această sfântă datorie, însă nici nu s'au afirmat prea mult, neavând pregătirea trebuitoare.

Chiar în timpul războiului celui mare, în care și țara noastră s'a întregit, Maicile de prin mănăstirile noastre au făcut frumoase și laudabile servicii ostașilor răniți, atât în apropierea frontului cât și prin spitale. Unele din ele s'au distins atunci în așa măsură, încât au fost și decorate; iar reîntoarse acasă, în mănăstirile lor, cu ceva cunoștinți despre îngrijirea bolnavilor, sunt și azi de mare folos și celorlalte călugărițe, cum și la bolnavele de prin satele apropiate de mănăstirile în care se află asemenea monahii. (Ex. mănăstirile Pasărea și Nămăești).

Pentru ca această îngrijire a bolnavilor să fie și mai completă și mai sigură, era însă absolut necesar ca monahiile noastre să urmeze cursuri de specialitate, adică să se înființeze institute speciale pentru pregătirea lor; căci s'a văzut chiar în timpul marelui războiu, că cele mai multe dintre călugărițele române, pentru puțină lor pregătire, erau întrebuințate numai la spălatul podelelor, vaselor și rufelor — necesare și acestea bineînțeles; — însă este umilitor ca în țara noastră, femei neromâne, să fie mai pre sus de românele noastre.

Era deci o datorie națională și patriotică, ca cel puțin pentru viitor, să pregătim elemente din sânul mănăstirilor de călugărițe, pentru aceste creștinești și românești misiuni asmaritene.

Pentru acest motiv, fostul Patriarh al țării, Miron Cristea, prin anul 1936, plănuia să facă o școală samariteană pentru călugărițe în Sf. Mănăstire Țigănești-Ilfov. S'a lovit însă de lipsa de profesori și de greutatea de a-i transporta acolo din București, nu mai amintim că școlii îi trebuia și un spital în apropiere, pentru ca surorile-maici să facă practica necesară. În timpul acesta începuse să se prevestească un nou război și toate țările se pregăteau iarăși pentru o asemenea nedorită întâmplare. Chiar în acea vreme, vara anului 1936, Înalt Prea Sfințitul Patriarh Miron, primește următoarea propunere din partea Ministerului Apărării Naționale:

Înalt Prea Sfințite Mitropolit și Patriarh,

„Pentru îngrijirea fizică și sprijinul moral al soldaților bolnavi în spitalele militare, Ministerul Apărării Naționale până în prezent s'a folosit de infirmiere civile, înscrise în bugetul armatei.

Din experiența avută, s'a constatat că acestora le lipsește de cele mai multe ori, *pregătirea sufletească și acel devotament creștinesc atât de necesar bolnavilor.*

De aceea credem, că este în interesul armatei și al soldaților bolnavi, ca în instituțiile noastre sanitare, să se întrebuințeze, în măsura vacanțelor ivite, călugărițe ortodoxe, cari vor trebui să facă o școală de infirmiere, pentru a-și obține diploma de infirmiere, ca unele care pe lângă pregătirea tehnică, *vor poseda concomitent și sentimentele de milă și devotament față de bolnavii militari.*

Școala urmează să ia ființă de îndată, sub conducerea

Inspectorului general sanitar, în unire cu delegații Î. P. S. Voastre.

Modalitatea executării programului ca și regulamentului ei de funcționare se va întocmi ulterior.

Durata cursurilor va fi de un an, la expirarea căruia călugărițele vor face practică în Spitalul Militar „Regina Elisabeta“ încă un an, după care vor depune examenul de diplomă de infirmieră.

După acest examen, ele vor fi repartizate spitalelor militare în limita vacanțelor existente.

Căminul și școala pentru instruirea acestor călugărițe, se va instala într'un pavilion al Societății „Materna“, situat în str. Carol Davila Nr. 69.

În școală vor fi primite acele călugărițe, cari vor fi admise de către Înalt Prea Sfinția Voastră, într'un anumit ordin trebuind să facă și un legământ pe viață, că se vor devota în întregime noii misiuni la care sunt chemate.

Pentru a fi admise în acest ordin, călugărițele vor îndeplini condițiuni de bună sănătate și vor trebui să fie absolvente a cel puțin cursul primar, dar este de preferat să posede un curs inferior liceal sau similar; vârsta nu va trece de 25 ani.

În acest an, Ministerul Apărării Naționale, va admite ca la vacanțele existente de infirmiere, să fie numite chiar dela înființarea școlii, un număr de 12 infirmiere călugărițe, plătite cu salarii bugetare, pe bază de state nominale și în plus 4 călugărițe întreținute din economii.

Fondul realizat din totalizarea acestor salarii, la care elevele călugărițe vor renunța, va fi administrat de Direcțiunea Școlii după alăturatul proiect de buget. Din acest fond se vor suporta cheltuelile de întreținere (hrană, lingerie, local, lumină, căldură, cărți, rechizite și lei 300 lunar pentru trebuințele personale) atât pentru elevele călugărițe cât și pentru cele admise suplimentar.

După absolvire, elevele reușite vor fi repartizate la spitalele militare în măsura vacanțelor; cele care nu vor avea locuri vacante, vor aștepta până la ivirea de noi locuri.

Elevele declarate nereușite vor fi înapoiate mănăstirilor.

În timpul funcționării ca infirmiere, călugărițele vor păstra legătură cu mănăstirile de origină, unde-și vor petrece concediile și permisiile de odihnă, acestea în vederea

păstrării și dezvoltării sentimentelor de devoțiune de care trebuie să fie întotdeauna animate.

La împlinirea limitei de vârstă sau anilor de serviciu, călugărițele infirmiere cari au fost prevăzute în buget, se vor bucura de toate drepturile de pensie conform art. 1 și 2 din „Legea generală de pensiuni“ precum și art. 22 din „Legea statutului funcționarilor publici“, adică vor putea fi pensionate după 35 ani de serviciu sau împlinirea vârstei de 60 ani.

Rog pe Înalt Prea Sfinția Voastră, să dispuneți luarea măsurilor necesare, în vederea ca această organizație să poată lua ființă cât mai curând.

Primiți, Vă rog, Înalt Prea Sfințite, asigurarea deosebitului meu respect“.

Ministrul Apărării Naționale

General de Corp de Armată Adjutant, ss. Paul Angelescu

La acest apel, binevenit pentru gândul Prea Fericitului Patriarh, Arhiepiscopia Bucureștilor, cu nr. 6655/936, dă aprobarea cerută și delegă pe Arhim. Efrem, Exarhul Mănăstirilor din Arhiepiscopie, ca împreună cu d. Inspector General Sanitar al Armatei de atunci, Medic General C. Iliescu, să aducă la îndeplinire acest deziderat, comun Bisericii și Armatei. Astfel ia ființă în București pe lângă Spitalul militar „Regina Elisabeta“, într'un mic local special, primul Institut de călugărițe ortodoxe infirmiere, cu un număr de 23 călugărițe și surori, având pentru conducerea lor suflotească și administrativă, o stareță, iar pentru cea didactică un ofițer-medic. La această înjghebare de folos pentru spitalele noastre, un concurs prețios a dat și Ministerul Sănătății, cum și Societatea călugărițelor „Acoperemântul Maicii Domnului“. Un delegat din partea Sf. Patriarhii supraveghează bunul mers al Institutului.¶

Scopul acestui institut este să pregătească maicile infirmiere ca să poată îngriji cu pricepere și devotament bolnavii de prin spitalele militare și chiar civile, iar în timp de război să îndrumeze și să supravegheze pe celelalte călugărițe de prin mănăstiri, care vor fi chemate la îngrijirea răniților.

La acest Institut, atât stareța cât și directorul de studii, sunt numiți de M. A. N. cu aprobarea Î. P. S. Patriarh. Corpul

didactic, compus din 12 medici militari, este numit deasemenea prin decizie de M. A. N. Pe lângă cursurile de specialitate, delegatul Sf. Patriarhii (cleric), organizează la Institut conferințe religioase și educative, cu persoane aprobate de Sf. Patriarhie. Cursurile încep la 1 Octombrie și țin doi ani, în primul an fiind mai mult teoretice iar în al doilea an mai mult practice, la spital. Institutul este prevăzut cu un paraclis, în care maicile și surorile își fac rugăciunile și meditațiile zilnice, iar în sărbători le slujește acolo un preot sfânta Liturghie. Astăzi Institutul din București numără 100 absolvente și eleve, surori și călugărițe, cu aprecieri în general foarte bune, pentru devotamentul și priceperea cu care îngrijesc pe bolnavi. Pentru îmbunătățirea stării materiale, Institutul a fost înzestrat cu 600 ha. pădure, cu prilejul recentei înzestrări a mănăstirilor de către Stat.

Al doilea Institut de călugărițe infirmiere ia ființă la *Chișinău*, prin stăruința Locotenentului de arhiepiscop Efrem Tighineanu în toamna anului 1938, în Sf. Mănăstire Frumoasa, fostă de călugări și transformată cu aprobarea Sf. Sinod în mănăstire de maici, cu viață de obște, pentru a servi la pregătirea elementelor din care se vor recruta candidatele pentru anul I la institut, instalat în Casa Eparhială din Chișinău, — multe din aceste surori neavând nici cursul primar complet și nici educația trebuitoare pentru misiunea lor. În anul de pregătire, pe lângă repetirea ultimei clase a cursului primar cu o învățătoare, li se mai predă și cunoștințe medicale preliminare, de către medicul plășii de acolo.

Venite în toamna anului trecut la Institut, în Chișinău, cele 25 surori și maici, urmează regulat la cursurile școlii surorilor de caritate laice de pe lângă spitalul militar din localitate; iar la Institut li se țin conferințe religioase și au un paraclis unde își fac rugăciunea zilnic, cum și un atelier unde lucrează în vacanțe și orele libere. Întreținerea toată li se dă de către Arhiepiscopie din contribuția de 5% din realizările bugetare ale tuturor mănăstirilor din Eparhie, aceasta fiind și o obligație a înzestrării lor recente. După referatele corpului didactic al școlii și al conducerii spitalului militar, unde aceste surori și maici au început să facă practică, atât la purtare cât și la studii ele sunt mai presus de așteptările tuturor. Deasemenea corul lor cântă în duminici și sărbători la capela mitropolitană, sau la privegheri,

în Catedrală sub conducerea unei călugărițe dintre ele. Din lucrările ieșite dela atelierul lor putem menționa până acum un epitaf brodat, o mantie arhierască, un epitrahil și un omofor mic, cum și îmbrăcămintea necesară lor, — având și aci ca maestră tot o călugăriță.

Un asemenea institut de caritate a luat ființă sub formă de mănăstire și *la Cluj* din inițiativa P. S. Episcop Nicolae Colan. În Ardeal, însă neexistând alte mănăstiri de călugărițe, recrutarea elevelor—surori este mai anevoioasă. Totuși datorită stăruinței P. S. Episcop și aci s'a făcut un bun început și pentru continuare se pot trimite acolo călugărițe, din alte părți ale țării sau dela Seminarul de călugărițe al Societății „Acoperemântul Maicii Domnului“.

Și *la Cernăuți*, Î. P. S. Visarion a înființat o asemenea mănăstire pentru călugărițe infirmiere, după ce mai întâi al transformat mănăstirea Sucevița în mănăstire de maici.

Nici *Iașul* n'a rămas mult în așteptare, ci Î. P. S. Mitropolit Irineu, care ca Vicar patriarhal a colaborat la înființarea Institutului dela București, a luat toate măsurile ca și în acest centru mare al țării să ia ființă un institut de caritate pentru călugărițe ortodoxe, destul de numeroase în mănăstirile moldovene. Cursurile urmează să înceapă chiar în această vară într'un local propriu din Iași, unde Maicile infirmiere să-și poată trăi și viața lor călugărească. În acest scop Î. P. S. a ținut mai multe consfătuiri cu capii autorităților civile și militare din localitate.

Astfel, pe lângă toate Mitropoliile țării există azi instituții de opere filantropice monahale pentru întreținerea bolnavilor, — sub această formă, a institutelor de călugărițe-infirmiere.

Peste tot, publicul salută cu bucurie aceste institute pentru călugărițele ortodoxe, a căror viață prin mănăstiri a devenit destul de precară, unele cerșesc ca să trăiască, de oarece lucrul lor de mână, azi, cu atâtea fabrici, nu mai este răsplătit de cumpărători. Deasemenea dorința multora este ca spitalele noastre mai de seamă să aibă surori de caritate călugărițe „și de ale noastre, nu numai streine“. Marile clinici din Cluj, care ocupă o parte din oraș, un întreg cartier au pentru îngrijirea bolnavilor maici de altă confesiune și chiar streine de neam. Valoarea lor ca îngrijitoare de bolnavi e vrednică de toată lauda. Însă nici călugărițele orto-

doxe nu pot rămâne în urma acestora, la ele în țară, ci elementul ortodox și românesc trebuie și el, pe acest teren, să-și ocupe locul său cuvenit. De aceea mănăstirile trebuie să răspundă cu entusiasm la inițiativa luată de câțiva Chiriarhi în frunte cu Patriarhul țării pentru binele Neamului și al tagmei călugărești.

Și pentru că acestea sunt realizări înlăptuite în timpul și sub domnia înțeleaptă a Regelui Carol II, e bine să mai amintim de exemplul Reginei Elisabeta, „Mama Răniților“, care ca o mamă bună a îngrijit pe ostașii răniți din războiul neatârării. Deasemenea să ne aducem aminte cu recunoștință și cu admirație de Marea Regină Maria, care în războiul din 1913, și-a expus viața îngrijind de holerici, iar în războiul de întregirea Patriei, a fost mai mult decât o mamă pentru răniții noștri, vizitându-i, mângâindu-i și chiar îngrijindu-i în costum de infirmieră. Ce exemplu mai măreț și mai elocvent pot avea românele noastre, și chiar călugărițele de prin mănăstiri, mai ales astăzi când fiecare fiu al neamului trebuie să-și dea viața pentru patrie și pentru „slava și întărirea sfintei noastre Biserici?“

Știm că trebuia să avem pentru pregătirea maicilor de caritate o mănăstire cu școală și spital local pentru practică; și maicile să rămână în totul sub conducerea Bisericii, chiar în spitale, așa cum sunt călugărițele catolice. Cu mentalitatea unora însă și cu criticile deșarte ale altora, aceasta n'a fost posibil până acum; poate de acum înainte, având ca bază materială cele 600 ha. de pădure date Institutului dela București. Deocamdată cele cinci institute de caritate de care am amintit mai sus, sunt un semn că Românilor și Ortodoxilor nu le lipsesc nici virtuțile necesare și nici voința ca să fie, dacă nu mai presus, cel puțin egali cu streinii la noi în țară. Este o datorie deci pentru toți să consolidăm acest frumos început spre cinstea Neamului și întărirea Bisericii noastre strămoșești, pe care Majestatea Sa Regele Carol II o voiește vie și dinamică.

Arhiereul † EFREM TIGHINEANU
Locotenent de Arhiepiscop al Chișinăului

INFĂPTUIRI DIN EPARHIA BUZĂULUI
ÎN TIMPUL DOMNIEI M. S. REGELUI
CAROL II

„Sire, vom căuta ca altarul de aici, ce depozitează într'însul comoara patriotismului până la jertfa vieții, să fie păstrat și ocrotit în cea mai desăvârșită sfințenie; și vom deprinde pe fiii noștri să se apropie aici, în toată vremea, ca să se împărtășească din acest potir al iubirii de lege și de moșie, ca astfel să fie ei pregătiți pentru tot ceasul năpraznic și gata la chemarea Patriei și a Regelui“.

Cu această juruință solemnă terminam cuvântarea mea în Mai 1937, când Măria Sa Regele Carol II a binevoit să cinstească eparhia noastră, asistând la inaugurarea cimitirului Eroilor din orașul nostru de reședință, cimitir pentru a cărui înzestrare și desăvârșire, Noi, ca Episcop al locului, ne-am făcut un prim punct din programul de înfăptuiri.

Strânsa legătură de totdeauna dintre Statul nostru românesc și Biserica noastră națională s'a resimțit în toate împrejurările, Biserica împărtășind în totul soarta Statului, de a fost ea bună ori de a fost vitregă. Sub domnia Măriei Sale Regelui Carol II ca și altă dată sub a celor mai glorioși Domni, Biserica și-a aflat timpul prielnic să-și îndeplinească opera ei de zidire spirituală. Mai mult decât atât, ea se bucură de cea mai deosebită atenție și ocrotire regală, problemele ei și nevoile ei găsind în toate împrejurările o tratare de cea mai înaltă bunăvoință.

Măria Sa, ca primul printre fiii Bisericii noastre, s'a arătat și cel mai bun credincios al ei, și cel dintâiu înțelegător al rosturilor acestor instituții dumnezești.

Exemplul și îndemnul pornind de Sus ca niște *daruri*, au fost secundate cu înfăptuiri ce dau vieții noastre creștinești o fază înnoitoare și de prosperitate.

Spicuind pe diversele terenuri din realizările mai de seamă, în intervalul de timp 1930—1940, enumărăm :

1. Zidiri de biserici. S'au clădit și s'au sfințit următoarele locașuri sfinte dela 1920 până azi :

a) Jud. Buzău în parohiile Sf. Gheorghe (oraș), Banița, Costești, Gura Sărății, Haimanalele, Joseni (fil. Policiori), Valea Caprei (fil. Glod), Largu, Padina I-a, Sălcioara, Valea Teancului, V. Viei (filială), Ploștina.

b) Jud. Brăila : în parohiile Sf. Treime (oraș), Baldovinești, Berlești, Filii, I. I. C. Brătianu, Latinu (fil. Oancea), Mărașu, Plopu, Spiru Haret, Târlele Filii, Tichilești (fil. Ciucea), Vizireni.

c) Jud. R. Sărat : în parohiile Heliade Rădulescu, Regele Ferdinand, Sătuțu.

2. Restaurări importante. În afară de nouile construcții, s'au mai săvârșit următoarele lucrări însemnate de restaurare :

a) Restaurarea Catedralei episcopale, lucrare ce este încă în curs, readucându-se la stilul frumos pe care l-a avut dela zidirea ei sub Matei Basarab.

b) Restaurarea bisericii Gârlași din orașul Buzău, important monument istoric din punct de vedere arhitectonic și pictural.

c) Restaurarea bisericii Stâlpu din Jud. Buzău, monument istoric foarte vechiu și important ca stil și pictură.

d) Restaurarea bisericii Bradului din parohia Tisău Jud. Buzău, monument istoric de seamă cu o vechime de peste 300 ani.

e) Pe lângă aceste restaurări însemnate, aproape toate bisericile din eparhie se prezintă cu renovări de zidărie, mobilier, pictură, etc. fiind, dela sat la sat, o întrecere de lucru și de înfrumusețare pentru sfintele locașuri.

3. Paraclisele la școlile secundare. S'a socotit de mare necesitate ca fiecare școală secundară să-și aibă paraclisul ei propriu. Ideia a fost îmbrățișată și este pe punct de realizare la școlile de seamă ; iar pe deplin izbândită la școlile de învățători și învățătoare din Buzău, care și-au

amenajat astfel de paraclise în clădirile lor, unde se oficiază servicii liturgice de către preoții profesori respectivi.

4. Parohii și posturi de preoți ajutători noi. Față de marele spor al populației, numărul slujitorilor bisericești în loc să crească în aceeași proporție, mergea în tot mai multă descreștere, potrivit delimitărilor parohiale și restricțiilor de hirotonii ale vechii legi bisericești. Aceasta era, negreșit, un mare neajuns de care poporul nostru se arăta în suferință, nefiind lucru prea rar ca oamenii să facă zeci de km. pentru găsirea unui preot în trebuințele lor religioase. Plângeri de asemenea natură au ajuns până la treptele Tronului Regal. De acest rău ne-am sesizat cu deosebită luare aminte și am înființat în ultimii zece ani aproape una sută de posturi de preoți-parohi și ajutători. Ceeace am făcut noi cu înființările acestor posturi n'a fost deajuns, căci neavând salariu, ei erau o sarcină asupra poporului, sarcină greu de suportat, rezultând de aici alte neplăceri. Chestiunea aceasta a găsit răsunetul cuvenit Sus, fiind luați, toți în bugetul Statului. Încât, prin deslegarea acestei probleme, avem azi în eparhie, față de ce era acum zece ani, un plus de aproape 100 slujitori ai altarului, ceea ce însemnează un mare câștig și pentru biserică și pentru popor.

5. Sporirea cărturărească a preoților. În privința nivelului de cultură, eparhia noastră este mult înaintată. Din partea noastră s'au făcut toate înlesnirile și s'au dat îndemnuri, ca preoții tineri să-și întregească studiile teologice. Progresul dela 1930 la 1940 este evident. La 1930 numărul preoților licențiați în teologie și cu Academia teologică era în jurul cifrei de 90, pe când astăzi cu aceste studii avem 226 plus 2 cu doctoratul în teologie. Încât, în privința cărturăriei ne prezentăm cu o preoțime bine înarmată, în măsură să facă față tuturor împrejurărilor ce interesează viața sufletească a poporului.

6. Educația creștină a tineretului. Grija de tineret, care dela începuturile Restaurației a ocupat primul plan în marea operă de renaștere națională, a deschis preoțimei noastre un nou teren de lucru. În nouile instituții create pentru educația tineretului: Straja Țării, Pregătirea Premi-

litară, cât și în școală, preotul a fost chemat ca un prețios îndrumător al vlăstarelor acestui neam. Și clerul nostru a înțeles rostul activității ce i s'a deschis în rândurile tinerețului și a folosit înlesnirile pe cari i le-au oferit aceste instituții în împlinirea misiunii sale.

a) *Învățământul religios* în școala primară a fost îmbrățișat de preoțimea din eparhia noastră cu o deosebită râvnă. Încă din anul școlar 1932/933, de când, prin modificarea art. 61 din legea învățământului primar s'a dat dreptul clerului de a preda religia în cursul primar, preoții s'au silit să cuprindă cât mai mulți copii pentru catehizare. Și lucrul lor a mers crescând. După datele pe care le avem, 442 preoți au predat, în anul școlar 1937/938, 4245 ore săptămânal la 56304 elevi din școala primară. Iar în anul școlar 1938/939, 457 preoți au predat religia la 88704 elevi din școala primară.

În cursul anului școlar 1939/940, preoțimea noastră a fost și mai legată de școala primară. Împrejurările prin care trecem au îndemnat-o să suplinească pe învățătorii concentrați și să se îngrijească și de micii copilași rămași fără sprijin, conlucrând pentru aceasta cu celelalte autorități în cantinele școlare. Avem astfel, în Jud. Buzău 132 cantine, în Jud. R. Sărat 86 cantine și în Jud. Brăila 61 cantine, la cari preoții și-au pus tot sufletul lor pentru hrana copiilor concentraților și ai celor nevoiași.

b) *Straja Țării* a fost iarăși înconjurată cu multă simpatie de clerul eparhiei noastre. Aceasta o dovedește nu numai mulțimea articolelor publicate în revista sa „Îngerul“ sau bogăția de material a „textelor biblice“ pentru care s'a înființat o rubrică aparte în aceeași revistă, ci și lucrul efectiv al preoțimii noastre în această instituție. Mulți dintre preoți au cerut — și cer tot mai mult — să urmeze și cursurile de inițiere străjerească, ca acțiunea lor să poată avea și aici și mai multe roade.

c) *Pregătirea Premilitară* a apelat la clerul nostru pentru educația tinerilor premilitari, în măsura îngăduită de programa acestora. În toată eparhia au fost desemnați la dispoziția acestei instituții 187 preoți, cari au lucrat aici cu multă râvnă, unii dintre C. lor fiind și medaliați. „Îngerul“, revista preoților din eparhia noastră, a primit o serie de articole din care se desprinde o experiență

bogată pe acest teren și o rubrică specială s'a deschis în susnumita revistă pentru punerea la dispoziție a materialului catehetic necesar oricărui confesor al tinerilor premilitari.

7. **Misiunea creștină.** Înalta dorință a M. S. Regelui Carol II de a vedea o „Biserică vie“, a adus o deosebită adâncire întregii acțiuni creștine. Clerul nostru a înțeles prețiosul îndemn Regal — care este și porunca Bisericii — și a pornit la lucru. Cultivarea și ridicarea poporului nu a mai rămas astfel un simplu deziderat, ci a început să se împlinească tot mai mult prin contribuția dată zi de zi de preot.

a) *Căminele Culturale* au oferit un minunat mijloc preoțimii noastre în acțiunea sa de cultivare și de ridicare a poporului. De aceea aceste organe de cultură au fost îmbrățișate de preoți, având în majoritatea lor ca președinte pe preotul satului. Astfel în 1938, din cele 52 cămine ale județului Buzău, 30 de cămine au avut ca președinte pe preotul locului. Iar în 1939, din 107 cămine ale aceluiaș județ, 77 au avut ca președinte și 10 ca director pe preotul locului.

b) *Bibliotecile parohiale* s'au înmulțit, deasemenea în mod simțitor. Dela câteva zeci de biblioteci, care funcționau numai unde preoții aveau râvnă pentru cuvântul scris, am ajuns să avem în cursul anului 1938 un total de 311 biblioteci parohiale, iar în 1939, un număr de 340 biblioteci.

Îmbogățirea bibliotecilor parohiale a mers tot crescând, în raport cu numărul lor. Astfel, în județul Brăila, existau la 59 biblioteci 9040 volume în anul 1937, iar în anul 1938 aveam 15533 volume la 68 biblioteci din acelaș județ. În cursul anului 1939, cu toate timpurile grele prin care trecem, bibliotecile parohiale s'au îmbogățit cu încă 933 volume în județul Brăila, cu 591 volume în județul R. Sărat și cu 1252 volume în județul Buzău.

c) *Distribuirea de cărți moral-religioase* printre credincioși, a fost iarăși mult intensificată. În cursul anului 1939 s'au distribuit broșuri cu conținut moral-religios, cărți de rugăciune, cruciulițe și icoane în valoare de 24716 lei, în județul R. Sărat, 33634 lei în județul Brăila și 63421 lei în județul Buzău.

d) *Corurile religioase*, care acum zece ani erau foarte

rar întâlnite, înfrumusețează astăzi cultul divin la majoritatea bisericilor noastre. Acordarea premiilor din 1934 de Adunarea eparhială prin stăruința noastră pentru cele mai bune coruri sătești, premii care s'au acordat până în 1938, a stimulat înființarea și desăvârșirea acestor coruri, ajungând ca în 1938 să avem în eparhie 226 coruri iar în 1939 să avem 259 coruri, dintre cari 53 sunt pe 3, 4 și chiar 6 voci.

e) *Oprirea sectelor.* După războiul cel mare, sectele luaseră o extindere îngrijorătoare. În special, județul R. Sărat era contaminat aproape în întregime. Și n'a fost mică strădania noastră pentru stânjenirea propagandei sectare, care ducea la pierzarea sufletului creștin ortodox, dar și la măcinarea unității noastre naționale.

Prin tipăriturile făcute de centrul nostru eparhial, râvna misionarilor trimiși, cât și prin strădania preoților locului, avem mulțumirea că întinderea sectantă nu numai că s'a oprit, dar s'a și redus numărul sectanților din eparhia noastră.

8. Realizările eparhiei în cadrul operei filantropice și asistenței sociale. Episcopia a luat de multi ani măsura ca parohiile să prevadă în bugetele lor anuale, un fond în raport cu veniturile lor, cu care să se ajute cei lipsiți. Însuși centrul eparhial a făcut acte de filantropie, depășind adesea puterile sale materiale. A dat astfel pentru biserica eroilor din Buzău 18.000 lei, biserica din Ierusalim 12.000 lei, pentru Societatea de protecția tuberculoșilor 10000 lei, pentru înfometatii din Basarabia 173.000 lei, în afară de obiecte de îmbrăcăminte, pentru Liga Antirevizionistă Română 13.000 lei, cum și sume mai mici pentru ajutorarea orbilor, pentru Asociația marinarilor și diferite monumente ridicate oamenilor de stat și eroilor de războiu, pentru Societatea Principele Mircea, etc.

Școala de cântăreți din Buzău funcționează datorită ajutorului ce-l are din partea Episcopiei, ca local, lemne, lumină și diverse ajutoare bănești pentru elevii săraci.

Episcopia a dat pentru construcția bisericilor din eparhie peste 700.000 lei, ca și pentru construcția de case parohiale. Subvenționează lunar cinci cantine școlare din orașul Buzău și Rușavăț, Jud. Buzău, unde pe timp de iarnă sunt ajutați copiii săraci.

S'a ajutat cu suma de 10.000 lei sinistrații din Boldu, Jud. R. Sărat, unde gospodăriile a zeci de familii au căzut pradă focului. În împrejurările de azi, când atâția lipsiți, mai ales la orașe își cerșesc pâinea, pentru a-și duce viața dela o zi la alta, bisericile din orașele Buzău, R. Sărat și Brăila prin conducătorii lor, au venit în ajutorul acestor desmoșteniți ai soartei, cât le-a stat în putință.

Episcopia a dat familiilor concentraților și celor lipsiți de mijloace, lemne de foc de circa 200.000 lei.

Am îndemnat personal preoțimea, cu ocazia marilor sărbători, ca fiecare în parohia sa, să organizeze și să intensifice în mod unitar acțiunea de ocrotire socială prin așa zisul apostolat al faptelor de milă creștinească între credincioși. Astfel, numai în Buzău s'au cheltuit sume, cu care s'au cumpărat îmbrăcăminte la câteva sute de elevi săraci, dându-se anual ajutoare în bani și îmbrăcăminte căminului de sugari din Buzău.

În afară de acțiunea lăudabilă personală a preoților, e locul să cităm opera filantropică dusă de cele 3 Case Economice preoțești din eparhie, între care cea din Buzău „Caritatea“, apucând pe făgașul consolidării, după câțiva ani va deveni una din cele mai de seamă instituții economice clericale din țară. Binefacerile le-au simțit și apreciat mai mult ca ori care în primul rând familiile preoților decedați, care au primit câte un ajutor de înmormântare în sumă de 20.000 lei, iar acum în urmă 30.000 lei, ceeace-i mult la vreme de nevoie.

Una din realizările de seamă ale centrului eparhial e înființarea fabricii de lumânări de ceară curată, care funcționează sub formă de cooperativă și la care sunt interesate parohiile și clericii din toată eparhia. Din beneficiile realizate de cooperativă, Sf. Episcopie va ridica în curând, dacă vremurile vor îngădui, un cămin de odihnă pentru preoți în stația balno-climaterică Sîriu, Jud. Buzău, pe un loc ce-l are ca donație din partea bunului creștin Gh. Dimulescu din comuna Cislău — Buzău.

În stația balneară Căineni-R. Sărat, Episcopia fiind improprietărită cu un teren loc de casă, va construi și aci cu timpul un cămin pentru preoții din eparhie.

În ceeace privește valoarea îmbunătățirilor făcute la catedrala Sf. Episcopii, cancelarii și dependințe, ea se ridică

la suma de 2.500.000 lei, iar bisericile ridicate și reparate în eparhie au o valoare de circa 39.294.000 lei. În majoritate fondurile cheltuite cu aceste construcții sunt strânse prin colectă publică, ajutoare date de județe și comune, iar unele sunt opera personală a unor fruntași creștini, cheltuind din avutul lor personal în scopul arătat, sume de la 700.000 lei în sus fiecare.

9. Opera cea mai de seamă însă ce s'a săvârșit în Biserică prin voință și hotărâre regească; mai bine zis *darul* cel mai de preț pe care Măria Sa Regele Carol II l-a oferit Bisericii noastre în timpul din urmă, este *întronarea ordinii*: în societate și în Biserică.

Am trecut până mai eri printr'o plagă grozavă: politicianismul. Politicianismul se marca prin dezordinea morală care progresa ca o molimă, cuprinzând întreaga societate și toate instituțiile și ducându-le la descompunere și la anarhie. Biserica avea de purtat un război sfânt pentru întărirea sufletului cu virtuți; și pentru aceasta trebuia ca fiecare preot să fie un soldat. Un soldat înarmat și disciplinat. Nenorocirea însă era că preoții înșiși, în majoritatea lor, erau amestecați în vălmășagul luptelor de partid și umblau pe făgașuri rătăcite și desonorante. Intrați în mrejele politicianiste, cei slabi cădeau ușor, uitându-și de preoție și de misiunea ei sfântă. Preotul politicianizat înlocuia Biserica cu clubul, ignora autoritatea Chiriarhului său și devenia agent al fruntașilor politici. El nu mai era omul evanghelic al dragostei și păcii, ci devenia provocator de dușmănie, desbinător și unealtă de ură. Alegerile bisericesti erau compromise de politicianism care pătrunsese până la altar; și oamenii în unele părți îndușmăniți pe preotul lor părăsiseră bisericile și în zile de sărbători umpleau drumurile și cârciumile.

A venit însă în ceasul al 12-lea, *darul* regal: desființarea politicianismului și chemarea tuturor la muncă și la datorie.

Și, drept urmare, se vede revirimentul fericit al pacificării, al ordinii și al muncii. Lumea se îndreaptă cu credincioșie spre sfintele locașuri pe care le umple la serviciile sărbătorești și preoțimea este tot mai mult la datoria ei. Preoții azi, în afară de rolul lor desfășurat în cadrul strict bisericesc, s'au pus cu entuziasm în serviciul instituțiilor

ctitoricești ale M. S. Regelui, pentru educația morală și fizică a tineretului: Premilitărie, Străjerie, Cămine, etc. De altă parte ei sunt și factorii cei dintâi chemați, mai ales în împrejurările de față, în serviciul asistenței publice de ajutorare la care au răspuns fără șovăire, fiind în fruntea Comitetelor ce poartă această grijă (pentru concentrați, Crucea Roșie, etc.).

Astfel că, de unde până mai eri acționarea lor în politică, ducea la discordie socială și la uitarea misiunii lor dumnezeiești, azi politica preoților este binele obștesc, grija de nevoile poporului și râvna pentru îndulcirea lor. Aceasta fiind și politica Frontului Renașterii Naționale, preoții s'au încadrat cu elan în această organizație și avem mulțumirea că majoritatea lor aici au fost prețuiți de a fi puși chiar în fruntea diferitelor formațiuni ale F. R. N. Preoții înțeleg acum să fie pe drumul pastorației și al slujbei adevărate prin *darul Regelui Carol II* drum călăuzit de vegherea Majestății Sale.

† GHENADIE
Episcop al Buzăului

•

ÎNFĂPTUIRI ÎN EPARHIA DUNĂREI-DE JOS, ÎN TIMPUL DOMNIEI M. S. REGELUI CAROL II

Deși inima românească a caracterizat pe M. S. Regele CAROL II ca *Rege al culturii românești*, totuși și alte revendicări vin să adauge alte perle la coroana de muncă a M. Sale. Nu în zadar s'au format în timpul M. Sale organizațiuni care să poarte numele de *Muncă și Voe Bună*. Voia bună, parcă, ar face aluzie la ridicarea sufletească culturală și socială a Neamului, iar *munca* ar fi realizarea trupească, fizică a trudei Neamului. Dealtfel, M. Sa a început ca Principe Moștenitor munca culturală prin Fundația care-I poartă numele și a căreia muncă și spor s'a sistematizat în timpul acestor 10 ani de glorioasă domnie și nu numai în lucrări, dar și în organizații ale tineretului și ale tuturor energiilor chemate la muncă și voe bună.

Va rămânea și voia bună cristalizată într'o mentalitate superioară, originală, cu caracter național, în atâtea încurajări spirituale, în fruntea cărora vom pune tipărirea care poartă numele de evlavie: *Biblia Regele Carol II*, care așează pe M. Sa între ctitorii culturii românești, deoarece se știe că o Biblie se păstrează cu sfințenie în căminul familiei, pentru care constituie bucuria, mângâierea, amintirea istorică și mântuirea ei. Nu mai numărăm numeroasele publicații statice și dinamice pe care le-a patronat, inspirat și încurajat M. Sa, cu multă voe bună și tragere de inimă.

Munca, fiind un rezultat al stilului vremii, în care trăim, va rămânea în multele și minunatele clădiri care s'au ridicat din nou, sau s'au înnoit, sau refăcut în acest timp de 10 ani.

În ce privește înfăptuirile din această de Dumnezeu păzită eparhie, vom aminti că ele nu sunt nici puține și nici de mică însemnătate.

Luând parte la sfințirea Catedralei din Bălți am ascultat dorința-poruncă a M. Sale de a vedea biserica vie, mișcă-

toare, biserica nerv care să îmbrățișeze toată nevoia Neamului și să-l miște pe drumurile fericirii momentane, istorice și veșnice.

Vom începe cu realizările culturale care au putut să se continue sau să se înfiripe în timpul acestor 10 ani.

Pentru luminarea poporului nostru dela sate, care cuprinde cea mai curată frământătură a Neamului din care se adapă și reînnoește puterea orașului și se înalță puteri culturale pentru neamul întreg, am organizat, în toate părțile Eparhiei, *ședințe ale cercurilor culturale*, mult gustate de poporul nostru. La multe ședințe am luat parte personal, în multele mele *vizite canonice*. În acelaș scop, am făcut dese vizite în toată Eparhia, în așa fel că nu a rămas sat pe care să nu-l vizitez. Ba, în multe locuri, unde nevoia cerea, am trecut de mai multe ori, încurajând, îndemnând, muștrând unde era nevoie, canalizând ajutor material acolo unde se simțea trebuința, potrivit spuselor din Cartea Sfântă: „*M'am făcut celor neputincioși ca un neputincios, ca pe cei neputincioși să-i dobândesc, tuturor toate m'am făcut, ca, oricum, pe unii să-i dobândesc*“ (1 Cor. IX, 22) și să-i înjug alături de mine la truda pentru ridicarea Neamului și înălțarea sfintei noastre Biserici. În atâtea sate am slujit cu sobor mare de preoți căci am ținut ca, pe cât se poate, de pe fiecare altar al Eparhiei, să înalț rugăciuni și să aduc jertfa cea fără de sânge pentru sporul muncii și sănătății Majestății Sale.

Pentru moralizarea deținuților din Penitenciarul Central, m'am dus eu însumi, în mai multe rânduri, și i-am sfătuit. Pentru a avea mereu la îndemână sfaturile Bisericii, am format *misiunea dela penitenciar*, în cadrul căreia, preoții din orașul Galați, merg cu rândul, în fiecare Duminică, la penitenciar și fac, pentru interesul sufletesc al deținuților, slujbă însoțită cu predică.

Pentru a se cultiva predica mai aleasă, am orânduit *misiunea predicatorială dela Catedrala Episcopală*, în care am hotărît 20 de preoți care să predice în amvonul cel mai ales al Eparhiei mele.

Pentru ridicarea morală a enoriașilor noștri și pentru cultivarea lor religioasă, am orânduit, în sala Cinema „Odeon“, o serie de conferințe religioase, pe care le-au ținut persoane cunoscute, ca științe teologice, ca sentiment religios și na-

țional. Asemenea conferințe, urmate de coruri bisericești, s'au ținut și în sala societății Solidaritatea, din Galați, și Tulcea, fără a mai aminti pe cele dela Căminul Cultural Sfinții Împărați din Galați, sau alte Cămine Culturale din Galați și Parohiile rurale.

Serviciul Social, care, a avut în Galați o școală de specializare, a avut din partea noastră tot ajutorul moral și am indicat ca să vorbească la orele acestui serviciu pe unul din referenții noștri.

Manifestațiunile naționale m'au avut în fruntea lor, pe mine și preoții din Eparhia mea.

Sărbătorile naționale au fost sfințite de rugăciunea Bisericii și momentul istoric a fost luminat prin cuvântarea ocazională a slujitorului Bisericii, după îndemnul și controlul nostru, îndemn dat cu ocazia retragerilor dela Sfânta Mănăstire Cocoșul.

Ca urmare îndemnurilor noastre, cu toate timpurile grele prin care trecem, s'a început o întrecere între poporenii Eparhiei noastre, după inițiativa luată de preoțimea noastră, de a clădi biserici, sau a le repara,—pe unele chiar radical. Așa, numai în timpul acestor 10 ani, am sfințit multe Biserici. Între acestea, vom număra în primul loc Biserica Sfintei Mănăstiri Celic-Dere, sfințită în 1932. Această Biserică era începută cu 30 de ani mai înainte, dar de mai multe ori s'a reînceput lucrul, pentru ca să se lase din nou. La venirea noastră în fruntea Eparhiei, am găsit mult de lucru la ea, ba chiar zidurile și tencuielile aveau nevoie de reparații destul de însemnate. Acestea fiind făcute, am început tencuiala pe dinăuntru, apoi pictura pereților, făcută fresco lucrarea catapetesmei și picturarea ei. Sfințirea s'a făcut cu sobor mare de arhieriei și preoți, luând parte Î. P. S. Mitropolitul Gurie al Basarabiei, Episcopul Grigore Comșa al Aradului și P. S. Ghenadie Niculescu al Buzăului, P. S. S. arhieriei Grigorie Leu Botoșeneanu, și Tit Simedrea Târgovișteanu, actuali Episcopi de Argeș, Bălți. Poporul adunat în număr foarte mare, a ascultat o slujbă impozantă, precum și diverse predici și cuvântări ținute cu această ocazie.

Am sfințit Bisericile din: Vlădești, Lupești, Ghinghești, (Covurlui), Chilia-Veche, Dorobanțul, I. C. Brătianu, Congaz, Meidanchioi, Principele Nicolae, Regele Carol I, Războeni și Sarichioi (Tulcea).

Deasemenea, s'a început construcțiunea Bisericilor din Sfânta Mănăstire Saon, schitul Gologanu, Sf. Gheorghe și Modest, Sf. Vasile, Sf. Gheorghe, Mina, Victor și Vichentie, în Galați, deasemeni în Băneasa, Cavadinești II, Cuza-Vodă, Gănești I, Mânzătești, Meria, Tămăoani, Vameș (Covurlui), Babadag, Sf. Gheorghe-Isaccea, Sulina, L. Catargiu, Principesa Ileana, Rachel și Regele Ferdinand I (Tulcea).

S'au făcut reparațiuni importante la Catedrala din orașul Galați și împrejmuirea cu un gard care este o podoabă a orașului, cu ajutorul dat de către Primăria Municipiului Galați, aflată sub conducerea d-lui Dr. Al. Nestor Macellariu, care, cu multă bunăvoință, a sprijinit dorința noastră de a putea repara și înfrumuseța Catedrala, care era, în adevăr, într'o stare de plâns. S'a făcut reparația tencuelilor, a zugrăvelilor, s'a instalat lumină electrică și s'a făcut caloriferul atât de necesar pentru încălzitul Catedralei, în timpul iernei. Ne facem plăcuta datorie de a reproduce pisania pusă la intrarea Catedralei: *Cu vrerea Tatălui, cu puterea Fiului și cu harul Mângâetorului Duh, pusu-s'au temelia sfintei Biserici acesteia cu Hramul Sf. Ierarh Nicolae, Catedrala Sfintei Episcopii a Dunărei-de-Jos, în anul 1906, luna Aprilie ziua 27, prin osârdia Episcopului Pimen, și sub fericita domnie a Regelui Carol I. Cu cheltuiala Statului desăvârșitu-s'au în anul 1917, vremea marelui război, silit sfințitu-s'au de către Episcopul Nifon, în ziua de 6 August, Schimbarea la față, zi în care sângele ostașului Român la Mărășești și Mărăști, schimba fața războiului și pecetluia viitorul Neamului, sub marele Rege Ferdinand I. La 19 ani după sfințire, lipsurile mari dela zidire, din afară și dinlăuntrul ei, ce primejduiau îmbisericirea, împlinitu-s'au și ele cu cheltuiala Municipiului Galați. Datu-s'au tot sprijinul pentru această înfăptuire prin creștinescul suflet al fiului Sf. Biserici Dr. Alex. Nestor Macellariu, primar și senator de Covurlui. Sfințirea săvârșitu-s'au de P. S. Episcop Cosma al Dunărei-de-Jos, în anul mântuirii 1936, luna Decembrie, ziua 20 și al șaselea an de domnie al prea înălțatului și drept slăvitorului Rege Carol al II-lea.*

Spre slava lui Dumnezeu în veacul veacului, Amin.

S'au mai făcut reparațiuni la Bisericile din Băleni, Berești-Sat, Corni, Satul-Costi, Meria, Moscu, Slivna, Vădeni,

Vârlezi I, Vârlezi II, Cudalbi II (Covurlui), Balabancea, Beștepe, Casimcea, Cerna, Dunavățul de Jos, Garvân, Jijila, Principele Mihai, Sabangia, Sarighiol de Deal, Traian și Turda (Tulcea).

Pentru nevoia de a da Neamului mama bună creștină și inimoasă Româncă, am preconizat o instituție de educație, *Internatul de fete*, care a început să fie construit acum doi ani și, în toamna anului acestuia, nădăjduim, cu ajutorul lui Dumnezeu, să-l punem la dispoziția Țării și a Neamului. Locul pe care se înalță această instituție este fosta piață Victoria, în suprafață de peste un hectar și ne este dăruit de către Primăria Municipiului Galați, sub primariatul d-lui Dr. Al. Nestor Macellariu.

Nu pot lăsa neamintite câteva din înfăptuirile eparhiale, care au influențat mult viața gospodărească din partea locului. Aici vom aminti, în primul loc, *fabrica de lumânări de ceară curată „Lumina“*, care funcționează în sfânta Mănăstire Cocoșul. Această fabrică a fost înființată la început sub formă de societate anonimă pe acțiuni, având ca membri preoțimea eparhială și societatea Solidaritatea. După un an de funcționare în această formă, fabrica a devenit a Eparhiei, care a înapoiat acționarilor partea ce li se cuvenea. Dorința mea de a avea lumânări absolut curate la slujba bisericească, a găsit destui împotriviți, dar tot mai mulți au fost cei ce mi-au înțeles gândul. Acum, mă pot bucura că în întreaga Eparhie, slujba bisericească este împodobită cu jertfa aleasă a lumânării de ceară curată. Mulțumită veniturilor aduse de fabrică, am putut să pun începutul internatului de fete, a cărui clădire se urcă până în prezent la suma de 4.700.000 lei. Parohiile chiar, își trag cea mai mare parte din veniturile lor, tot din lumânările de ceară curată.

Lângă această înfăptuire gospodărească, vom pune înființarea *pepinierelor de pomi dela Sfânta Mănăstire Cocoșul* și cea *de viță de vie dela Sfânta Mănăstire Saon*. Dorind să vin în ajutorul viticultorilor din partea locului cu varietăți de viță bună și pomi buni și frumoși, ne-am asociat pe D-l Inspector General M. Costețchi, Ing. Agronom și conferențiar la Academia de Agronomie din Chișinău, care își are cultura formată în școala franceză, dar care posedă și o mare îndemânare practică. Am format aceste două pepiniere, care, la început, nu ne-au dat decât folos moral,

dar în timpul de față, a venit și cel material. Pomii din pepiniera noastră au înfrumusețat mai întâi gospodăriile Mănăstirilor și împrejurimile, iar în timpul de față am avut onoarea de a ni se comanda un mare număr de fire de viță de vie, pentru ferma Regală dela Murfatlar.

În mijlocul acestor așezări gospodărești, am căutat să aduc, cel puțin odată pe an, pe toți preoții din Eparhie, în *reculegerile dela Sfânta Mănăstire Cocoșul*. În aceste reculegeri, Preoții noștri văd nu numai o gospodărie model, care să-i ispitească de a face la fel, dar văd și aud cântările mănăstirești, cunoscute prin răbdarea slujitorului, aud predicile ce se țin cu aceste ocaziuni și se îndrumează prin discuțiunile ce se fac în așa fel, că pleacă reconfortați sufletește și trupește.

Pentru nevoile maicilor și vizitatorilor dela Sf. Mănăstire Saon, am început construirea de chilii noi.

Cei 10 ani de domnie ai Majestății Sale Regelui Carol II nu sunt popas de odihnă la 8 Iunie a. c., având în vedere timpurile prin care trecem, nu sunt nici revizuire a muncii de până acum, ci un *veșnic înainte* pe aceiaș cale bună.

Episcopul COSMA
al Dunărei-de-Jos

RODURILE ALIPIRII BISERICII DIN BASARABIA
LA BISERICA-MAMĂ, ÎNDEOSEBI SUB DOMNIA

M. S. REGELUI CAROL II

Dacă este adevărat, că orice suferință aduce după sine o fericire mai mare, — apoi nu știu, dacă adevărul acesta ar putea găsi o aplicare mai complectă și mai nimerită, decât asupra Basarabiei.

Cine a avut posibilitatea să cunoască trecutul sbuciumat al acestei provincii, scăldat în lacrimile moldovenilor; cine a trăit pe plaiurile acestea, sub amenințarea cnutului rusesc, care înăbușea orice svâcnire moldovenească; cine s'a apropiat cu sufletul de drama sângeroasă ce se consuma tăcută în sufletele mult răbdătoare ale moldovenilor blajini; cine a cunoscut stările din trecut, când totul se desfășura tăcut și monoton, fără nici o svâcnire de entuziasm, ca la o prohodire, — acela nu poate să nu rămână covârșit de minunatele schimbări ce s'au înfăptuit pe aceste meleaguri, în decursul celor douăzeci și doi de ani dela unire încoace.

Precum pământul, scăpat de învelișul rece al iernii se grăbește să se îmbrace în podoaba de verdeață și plină de veselie a primăverii, — tot așa și Basarabia, scăpată din îmbrățișarea rece a stăpânirii vitrege, trăește astăzi din plin adevărata primăvară a existenței sale istorice, căutând să acopere cu grabă golurile rămase din trecut.

Instituția, care poate cea dintâi a gustat din rodurile acestei primăveri, a fost Biserica, pentrucă ea a fost aceea care a cunoscut și o asuprire mai îndârjită din partea conducătorilor de ieri ai Basarabiei, pentru simplul motiv, că ea căuta să servească după cuviință nevoile sufletești ale fiilor săi. Vremuri de rea amintire, cari întunecă orice aducere aminte din trecut!

Pentru marea mulțime a preoților basarabeni, născuți

și crescuți în spiritul tradiției autohtone-moldovenești, — era un adevărat chin sufletesc, de a săvârși slujbele religioase în mijlocul unei populațiuni compacte moldovenești — în limba slavonă veche, care este greu de înțeles chiar pentru Ruși.

Știindu-se însă aflați sub supravegherea vigilentă a ohranei rusești, ei trebuiau să înăbușe revolta din sufletul lor și să săvârșească slujbele în limbă străină visând la alte vremuri mai bune... Cei mai îndrăzneți, cari nesocotind ordinele stăpânirii de pe atunci, continuau să susțină, în diferite chipuri, flacăra naționalismului, — au fost deportați fie în Siberia, fie în centrul Rusiei, pentru ca în depărtarea rece a străinătății, să-și plângă dorul de frații rămași acasă.

În asemenea împrejurări este lesne de înțeles, că Biserica din Basarabia era stânjenită mult în manifestările sale cele mai firești, pentru că îi lipsea arma cea mai puternică, *cuvântul*, vorbit și înțeles de marea majoritate a fiilor ei.

De aceea, atunci când prin actul istoric al Unirii, limba moldovenească din interzisă, a devenit limba oficială de Stat, Biserica basarabeană a răsuflat ușurată și a pășit de îndată la deștelenirea cgorului său, rămas păraginit de atâta amar de vreme¹).

Asemenea unui organism cmenesc, care scăpat din ghiarele unei grele suferințe se întoarce repede la viață, prinzând un dor nepotolit de muncă și activitate cât mai vie, — Biserica de pe aceste plaiuri, deșteptată din somnul letargic, în care era cufundată de vitregia împrejurărilor, a pornit triumfătoare la îndeplinirea integrală a misiunii sale providențiale, punând în practică tot complexul forțelor sale, cari zăceau până atunci în stare latentă.

Dacă în celelalte domenii ale vieții obștești, rodurile Unirii își întârziiau oarecum apariția, datorită faptului că România, deși biruitoare, sângera încă din toate rănile sale, având de împlinit atâtea și atâtea lipsuri, — Biserica din Basarabia a fost aceia care a gustat cea dintâi din fructul dulce al alipirii la Biserica-mamă, prin dobândirea dreptului de folosință a limbei moldovenești, care însemna pentru dânsa o adevărată întoarcere la viață.

---

1. Cea dintâi dispoziție privitoare la introducerea limbii românești în bisericile Basarabiei a fost luată de I. P. S. Nicodim, primul arhiepiscop însărcinat cu organizarea acelei Biserici. (N. Red.)

Faptul istoric s'a împlinit.

Biserica, stăpână pe situație, înarmată cu arma puternică a cuvântului moldovenesc, s'a acomodat repede la noua situație și a pornit fără zăbavă la lucru, înlăturând piedicile ce răsăreau în calea ei.

Printre numeroasele greutăți, cari se ridicau amenințătoare din toate părțile, în urma debandadei bolșevice, gata să zădărnicească orice lucrare ziditoare, — conducerea Bisericii din Basarabia, precum și clerul întreg, au simțit un nou neajuns, care decurgea din sistemul centralist de conducere în Biserică, moștenit dela fosta stăpânire rusească. Intr'adevăr, era o curată anomalie, ca o întindere de pământ în suprafață de peste 41.000 de km.², cuprinzând o populație de aproape 3.000.000 de suflete, să fie condusă și administrată de un singur Chiriarh. Vicariatul, care exista la Ismail, nu rezolva problema în toate aspectele ei, întrucât toate actele mai importante trebuiau să aibă aprobarea centrului, care era supraîncărcat de lucrări. Și atunci, câte întârzieri nedorite în rezolvarea unor chestiuni urgente, câte cheltueli zadarnice pentru clerici, cu deplasări costisitoare și grele, dela periferiile Basarabiei până la Chișinău?

Dar a dat Dumnezeu, să dispară și acest mare neajuns, prin înființarea, în anul 1923, a Episcopiei independente dela Ismail și Bălți. Actul acesta a constituit o mare binefacere pentru Biserica din Basarabia, dându-i posibilitate de a-și intensifica la maximum activitatea sa mântuitoare în mijlocul poporului, stăvilind mersul năvalnic al feluritelor secte, cari luaseră aici un avânt puternic în urma războiului mondial.

Satisfacerea acestei necesități imperioase, din punct de vedere spiritual, de a împărți Basarabia în trei Eparhii, — a scos la iveală și o altă cerință, întemeiată pe fapte istorice, legate de numele lui Gavriil Bănulescu-Bodoni, care se cerea și ea împlinită, pentru mângâierea sufletească a Basarabenilor.

Și astfel, în anul 1925, ia ființă Mitropolia Basarabiei, prin ridicarea scaunului de Arhiepiscop dela Chișinău, la rangul de Mitropolie. A fost o zi de mare sărbătoare pentru întreaga Basarabie, care a văzut în actul săvârșit dragostea cea mare și o grijă neobosită, pentru interesele sale superioare, din partea Bisericii-mame.

Cataclismul războiului mondial, care a sguđuit temeliile lumii întregi, cu toate așezările ei din trecut, — a scos la iveală multe neajunsuri în vechea alcătuire a instituțiilor obștești, cari se cereau îndreptate, pentru a putea răspunde nouilor cerințe și nouilor împrejurări ale vieții. În deosebi bolșevismul, care s'a întronat în imediata apropiere a țării noastre, și care a pornit o campanie viguroasă de răspândire a ideilor ateiste, cu scopul de a sdruncina temelia Statelor clădite pe principiile naționale și creștine — a pus în fața Bisericii române, care a devenit centrul Ortodoxismului în această parte a lumii, numeroase probleme de interes vital.

Principiul democratic, care s'a introdus în alcătuirea noastră politică, se cerea să fie introdus și în Biserică, pentru a se putea forma un front puternic împotriva atacurilor ateismului, cu toate ramificațiile lui degizate.

Astfel, în anul 1925, a fost promulgată Legea și Statutul pentru organizarea Bisericii ortodoxe române, care pe lângă faptul că întrona o conducere unitară în întreaga Biserică românească, aducea cu sine și o inovație fericită, de a fi dat dreptul poporului de a lua parte, prin reprezentanții săi, la conducerea trebilor în Biserică.

Pentru Biserică din Basarabia, care a cunoscut roadele absolutismului străin în toate laturile vieții obștești, ce a săpat o adevărată prăpastie între conducerea Bisericii și poporul dreptcredincios — actul acesta de importanță istorică a constituit un prilej de cea mai vie bucurie sufletească, dovedindu-se a fi bogat în roade duhovnicești, cari se evidențiază tot mai mult cu trecerea vremii.

Dar în procesul acesta de potrivire la noua situație, de revizuire a metodelor de lucru pentru a le pune în legătură cu nouile cerințe ale vieții, — s'a constatat că pregătirea clerului basarabean nu mai era suficientă, prezentând unele lipsuri, care se cereau împlinite.

Adevărat, că în țară existau Facultăți de Teologie, unde se puteau complecta studiile teologice, însă depărtarea lor de Basarabia, precum și scumpetea prea urcată a vieții în comparație cu provincia, — n'a îngăduit decât unui număr prea restrâns de preoți basarabeni, mai cu stare, să urmeze cursurile acestor Facultăți.

Pe lângă aceasta, în Basarabia existau o seamă de

probleme specifice, izvorite din necesitățile locale, cari se cereau frământate într'un laborator de știință aparte și rezolvate într'un anumit chip, prin prisma intereselor de aici.

Astfel a încolțit ideia înființării unei Facultăți de Teologie în Basarabia, care găsind răsunetul convenit la centru, și o susținere inimoasă din partea conducerii centrale bisericești, — a luat ființă, în anul 1926, fixându-i-se sediul, după cum și era firesc, în centrul cultural al acestei provincii— Chișinău. Binefacerile acestei înfăptuiri se pot vedea de pe acum. Astăzi aproape 50% din preoții basarabeni sunt licențiați în teologie și numărul lor sporește mereu, spre binele Bisericii strămoșești.

Dintre seriile de generații, cari au trecut prin această înaltă instituție de cultură, se ridică elemente valoroase, care fac cinste clerului și Bisericii basarabene.

Imprejurarea aceasta, deosebit de fericită, a dat și dă posibilitate clerului basarabean să fie la înălțimea chemării sale, în măsură să răspundă cu toată demnitatea și competența, la feluritele probleme, pe cari le scoate la suprafață viața de toate zilele.

Apelul M. Sale Regelui CAROL II, repetat în mai multe ocazii, „ca Biserica să fie vie și dinamică“; „ca slujitorii altarului să iasă din zidurile de piatră ale bisericilor, pentru a se pogorâ cu cuvântul lor în sufletele poporului“ — a găsit răsunetul convenit și o dreaptă înțelegere din partea clerului basarabean.

Astăzi această armata spirituală a lui Hristos, înarmată în majoritate cu știința înaltelor studii teologice și încălzită de flacăra naționalismului, care niciodată nu s'a stins pe aceste meleaguri, cu toate vânturile protivnice ce au suflat peste ea ca s'o înăbușe, — această armată, risipită pe tot întinsul scumpei Basarabii, pierdută în anonimatul cătunelor îndepărtate, înfăptuește cu dragoste, zi de zi, marea lucrare de zidire națională și creștinească.

În unirea sufletească cea mai desăvârșită cu poporării lor, ei formează o familie disciplinată, o adevărată stâncă de granit, gata să înfrunte orice amenințare, de orice natură și ori de unde ar veni ea.

Dar, ocupându-se de înaltele probleme de caracter spiritual, național și de organizare lăuntrică, — Biserica din Basarabia n'a neglijat nici latura gospodărească-economică

din viața sa, și de îndată ce împrejurările au îngăduit, a pornit o vie activitate și pe acest teren.

Adevărat că greutățile erau încă multe și felurite.

Consecințele războiului mondial se arătau în criză materială destul de apăsătoare, accentuată pe deasupra și de un șir de ani secetoși ce s'au abătut asupra acestor meleaguri, care au stânjenit mult lucrările în această direcție.

Și cu toate acestea, zelul păstorilor și mărinimia credincioșilor, au biruit de multe ori și în multe părți, aceste piedici în aparență de netrecut, — concretizându-și sentimentele de adâncă credință creștinească în mărețele locașuri de închinăciune, ridicate spre slava lui Dumnezeu.

În deosebi, pilda măreață a vieții M. Sale Regelui CAROL II, ce se petrece într'o muncă neîncetată, a constituit pururea și pentru toți un imbold la o activitate cât mai vie, care s'a manifestat în înfăptuiri trainice în toate domeniile.

Așa că, pe drept cuvânt, se poate spune, că domnia M. Sale pune începutul unei epoci de aur în istoria noastră națională, deschizând perspective luminoase și pline de nădejde pentru viitor.

Biserica strămoșească, care întotdeauna a înțeles chemarea vremurilor, s'a integrat poate cea dintâi în ritmul cel nou al vieții noastre naționale, punând în practică întreg tezaurul forțelor sale creatoare.

Rodurile înaltului îndemn se concretizează astăzi în latura materială, în numărul surprinzător de mare de locașuri sfinte și alte așezăminte construite sau reparate radical în timpul de glorioasă domnie a M. Sale Regelui CAROL II, cari se înfățișează ca un răspuns tăcut la apelul făcut.

Astfel, numai în Eparhia sudică, în timp de 10 ani, s'au ridicat 6 biserici, din cari 3 monumentale și altele 5 se află în curs de construcție.

S'au reparat radical 90 de biserici; s'a înființat un orfelinat eparhial la Ismail și un atelier de pictură bisericească și țesătorie națională la mănăstirea Borisauca, care prin lucrările sale artistice face cinste Bisericii din Basarabia.

Deși ne lipsesc datele statistice oficiale, însă cunoaștem prea bine, că și în celelalte Eparhii basarabene s'a lucrat cu acelaș spor, așa că se poate spune, că îmbunătățirile înfăptuite în această provincie în domeniul bisericesc, au întrecut toate așteptările.

Și dacă vom ține seamă, că toate aceste sfinte locașuri și alte așezăminte culturale și sociale, s'au ridicat aproape exclusiv din daniile benevole ale credincioșilor și încă în vremuri grele, — ne vom putea convinge, că credința creștină trăește nestinsă în sufletele credincioșilor și că *Biserica este vie*, așa cum o dorește M. Sa Regele.

Și chiar dacă, pe ici-colea, se mai întâlnește încă neghina învățăturilor rătăcite, ea va fi plivită curând prin sânguința slujitorilor Bisericii, sau se va stinge dela sine, pentrucă pe ogorul românesc se ridică o nouă generație, tânără și viguroasă, crescută în marea familie a străjeriei, care nu cunoaște decât un singur Dumnezeu în cer, și un singur Rege pe pământ.

Spre această nouă generație, care s'a născut sub cerul românesc, și care este crescută astăzi de însuși M. Sa Regele în spiritul naționalismului și al creștinismului strămoșesc, — se îndreaptă gândul meu, iar din inimă pornește o caldă rugăciune spre „Cel ce ține vremurile și anii în a Sa stăpânire“, ca s'o ferească de întâmplările cele grele, prin cari am trecut noi, bătrânii basarabeni.

† DIONISIE ERHAN
Episcopul Cetății-Albe, Ismail.

ACADEMIILE TEOLOGICE SUB DOMNIA REGELUI CAROL II

Bisericile creștine istorice din Transilvania își pregătesc clerul în școli teologice superioare, ce se numesc Academii teologice, ai căror elevi au la bază bacalaureatul de liceu. Cu mici excepții, fiecare Eparhie își are școala sa teologică, unde viitorii preoți se cresc sub ochii de veghe ai Episcopului. De această tradiție locală ține seamă și Biserica ortodoxă din Transilvania, al cărei cler azi nu este cu nimic mai puțin pregătit decât clerul celorlalte confesiuni creștine.

Institutede teologice ortodoxe române din Sibiu (1811)¹, Arad (1822) și Caransebeș (1865), care înainte de războiu aveau 3 ani de învățământ, îndată după întregirea noastră națională, fură și ele ridicate la 4 ani de studiu, cu o programă didactică aproape identică cu cea a facultăților de teologie, dar cu un număr limitat de studenți (40—80), selecționați la primire și trăind în internat o viață duhovnicească. Îndată după înființarea Episcopioilor Oradea și Cluj, luară ființă și Academii teologice ortodoxe române din aceste centre episcopoești, încât numărul lor astăzi este de cinci.

O nouă pleiadă de preoți, ieșiți din aceste Academii, împânzesc acum satele noastre din Transilvania. Ei vin tocmai la vreme, spre a se încadra în noul misionarism, impus Bisericii de vremurile schimbate. An de an câmpul de activitate pentru Biserică se tot lărgeste, ivindu-se prilejuri noi de apostolat. Pastorația multiplă de azi cere o muncă nouă, căreia clerul tânăr îi face față cu cinste. Să ne gândim numai la entuziasmul și rodnicia cu care preoții noștri tineri s'au pus în slujba Străjeriei, a Premilităriei, a Ser-

---

1. Data înființării.

viciului Social, iar mai nou colaborează cu organele Statului în toate formele de manifestare [propagandă culturală, economică, sanitară, de apărare pasivă etc.] a noului spirit de renaștere națională. Pretutindenea preotul a rămas deasupra vremurilor, ca un îndrumător al lor. Ajunge chiar și acest criteriu de judecată pentru a justifica existența Academiiilor teologice și pregătirea ce o dau ele clerului de azi.

Dorința Majestății Sale Regelui Carol II, ctitorul României noi, de a avea o *Biserică vie*, înțelegătoare a vremurilor noi, a aflat ecou din primul moment în sufletul acelor care poartă răspunderea pentru pregătirea clerului nostru. Episcopi și profesori de teologie, ne-am dat seama cu toții că lupta cea dintâi pentru viitorul Bisericii, — și prin ea al neamului — se dă între zidurile școalei, unde se cresc preoții noiei generații. E semnificativ că toți ierarhii actuali din Transilvania au ieșit din rândurile profesorilor de Academii teologice. De aceea ține fiecare Episcop cu sfințenie, dar și cu răspundere de conștiință, la Academia sa de teologie.

A fost un timp, — îndată după întregirea țării — când opinia teologică din anumite părți ale țării se arăta ostilă Academiiilor teologice, pe motiv că ele ar periclita existența Facultăților și Seminariilor teologice. Dragostea de frate a biruit nedumerirea, iar Academiile teologice, în loc de a dușmăni pe cineva, au năzuit să-și îmbunătățească din ce în ce condițiunile de funcționare. Acum s'a ajuns la convingerea că Biserica poate menține cu folos și Seminariile teologice, ca școli secundare confesionale, iar alături de Academiile teologice, — pepiniere pentru pregătirea clerului pastoral — va beneficia și de munca Facultăților de teologie, ca institute rezervate înaltelor preocupări de știință teologică.

În ultimul deceniu situația Academiiilor teologice a trecut prin două faze. În 1932, prin o Decizie Ministerială, Academiile teologice ortodoxe și unite din Transilvania au fost trecute dela Ministerul Cultelor la Ministerul Instrucțiunii și înglobate în Invățământul superior. Unii sperau un profit din această dispoziție pentru corpul didactic și nivelul școalei. Rezultatul contrar s'a produs prin situația creiată de legea pentru raționalizarea învățământului universitar din 1938, când Academiile teologice ortodoxe și unite au fost de-

clarate școli de specialitate, iar profesorii lor coboriți la rangul conferențiarilor și asistenților universitari. În acelaș timp Academiiile teologice rom. catolice, calvine și cea unitariană, rămase sub Ministerul Cultelor, continuă a se bucura și azi de situația mai favorabilă din anul 1932. Nădăduim că se va repara în curând și nedreptatea față de Academiiile teologice române, cu atât mai ales, că atât dispozițiunea din 1932 cât și cea din 1938 s'a luat fără consultarea chiriarhilor Bisericii noastre. Principiul canonic, după care Episcopul este în eparhia sa supremul învățător în cele sfinte, — și ca atare grija de școala teologică apasă pe umerii săi — va trebui recunoscut în întregime, cu toate consecințele lui. Școlile pentru pregătirea clerului au răsarit și înflorit din zelul Chiriarhilor pentru viitorul tagmei preoțești, și ele nu pot fi oblăduite mai bine decât sub scutul tronului arhieresc.

În timpul din urmă s'a accentuat, tot mai insistent, necesitatea circulării valorilor și în sânul Bisericii noastre. Preoții merituoși să nu se izbească de hotarele eparhiilor când ar vrea să facă apostolat în oricare parte a țării. Suntem de acord cu actualitatea acestui deziderat, însă cu o singură condiție. Fiindcă păstorirea cu succes reclamă cunoașterea temeinică a terenului de muncă, preoții de altundeva cari ar dori să păstorească, de pildă aci, la hotarul de vest al țării, vor trebui să fie în prealabil bine inițiați în cele locale. Nu văd alt mijloc mai potrivit pentru acest scop decât acela de a-și face ucenicia aci la noi. Am fi bucuroși dacă, de pildă, la Academia teologică din Arad, pe lângă candidați de preoție din Ungaria, Jugoslavia și Albania, ar veni și distinși absolvenți de Seminar din eparhiile Vechiului Regat, cărora noi le vom oferi cât mai multe burse. Pe lângă unificarea educației clerului nostru, contopirea sufletească între preoți, este încă un deziderat al vremii, care poate merge chiar paralel cu cel al circulației valorilor. Pentru ce n'am începe această acțiune de unificare, prin creșterea pe aceleași bănci a clerului nostru de mâine? Să nu se creadă că lucrul acesta ar fi limitat la băncile facultăților de teologie. Ceva din Ortodoxia militantă se va putea cunoaște și la Sibiu, Oradea, Cluj, Caransebeș sau Arad. Cine va afla ceva bun și la noi și s'ar hotărî să rămână pe loc, ar fi primit cu dra-

goste în cercul nostru de apostolat. Oricum, zestrea Ortodoxiei românești, Dumnezeu a împărțit-o pe întreg cuprinsul țării. Vor fi ele părți mai de valoare din această zestre strămoșească pe alocurea, dar idealul de unitate sufletească a Ortodoxiei române trebuie să le închege pe toate la un loc. Sub acest raport Academiile teologice din Transilvania reprezintă un spirit dinamic, care — chiar de n'ar fi avut în trecut alt merit decât acela de a-și fi apărat conștiința Ortodoxiei — râvnește astăzi de a se face piatră de temelie la fundamentul vieții sociale, pentru a înfăptui acea Biserică vie, pe care Majestatea Sa Regele, cu ochi de vizionar, ne-o zugrăvește ca un ideal al vremii.

La diferite prilejuri, Majestatea Sa Regele, vorbind despre educația clerului, a binevoit a fixa anumite adevăruri cardinale. Așa a spus, că: Preoția este o misiune, un apostolat, nu o carieră; că viitorul preot trebuie crescut lângă altar, și că școlile teologice trebuie să aparțină Bisericii. Câte adevăruri, atâtea puncte de program, pentru realizarea cărora Biserica luptă neîncetat.

Academiile teologice din Transilvania au conștiința că viața lor progresează în cadrul vederilor luminate ale Majestății Sale, și că activitatea lor se desfășoară pe linia idealului măreț de Renaștere a credinței strămoșești.

† DR. ANDREI MAGIERU
Episcopul Aradului

MAJESTATEA SA REGELE CAROL II ȘI MAREA NOASTRĂ

Începuturile navigației în Marea Neagră, pe litoralul românesc, se pierd în negura timpurilor. Protoistoria greacă, cu încântătoarele ei legende, o socotește neospitalieră și de aceea o numește dintru început Πόντος ἄξεινος, marea care și urăște oaspeții și-i trimite în fundurile sale misterioase. Vestita expediție a Argonauților din preistoria legendară a vechei Hellade se îndreaptă și ajunge pe coasta apuseană a Mării Negre. Lâna de aur, despre care pomenește această frumoasă legendă, nu este altceva decât bogăția depe litoralul vestic al Mării Negre din vremuri îndepărtate, bogăție care atrăgea pe marii negustori ai lumii de atunci spre aceste locuri.

Dar întunerecul legendelor se risipește, misterul înfricoșător ce învăluia ținuturile Mării Negre dispare și înșiși zeii, cari păzeau intrările în „Pontul neospitalier“, se îmblânzesc. Cuprinsul Mării Negre devine, ca prin farmec, din neprimitor, — cum era socotit înainte —, un drum străbătut de triremele Fenicienilor, mai întâi și, apoi, de îndrăznețele corăbii ale grecilor. Începând de prin secolul VII, dinainte de epoca creștină, litoralul vestic al Mării Negre este împânzit de colonii grecești, cari nu erau altceva decât grupări de negustori având de scop să care, în lungul și în latul lumii, bogățiile depe coastele Pontului euxin.

Oamenii îndrăgesc laturile Mării Negre, nu le mai ocolesc și-i dau numele potrivit de Πόντος εὐξεινος, — marea primitoare, marea care și ocrotește oaspeții și-i încarcă de daruri. Așa a fost și așa a rămas, până în ziua de astăzi, Marea Negrilor Basarabi, — „Cara Denghiz“, cum au numit-o Turcii¹, iar mai târziu: Marea Neagră.

1. Cara Denghiz-Marea Negrilor (vezi *Dobrovia*, pag. 202, de Căpitan M. D. Ionescu).

Litoralul românesc a cunoscut, în decursul vremii, tot felul de nave: dela pomenitele trireme grecești, galerele romane, galioanele venețiene, caravele geneveze, caicele și bolozanele turcești, sprintenele șeci căzăcești, corăbiile lui Mircea cel Bătrân, pânzarele moldovenești ale lui Ștefan, Voevod, până la transatlanticele și motonavele moderne.

Coasta Mării Negre, cu pitorescul și foloasele ei, între Cetatea Albă și Ecrene, a fost și rămâne românească.

Pela 1390 — pe vremea domnitorului Mircea cel Bătrân, care se intitula cu mândrie stăpânitor al Țării Românești până la Marea cea Mare —, cavalerul de origine germanică Iohann Schiltberger, între timp prizonier la Turci, numește, în memoriile sale Marea Neagră, *Walachisches Meer*, „Marea muntenească”; iar mai târziu, în secolul XVII, Colson: „Pont Euxin de la Moldavie”, adică „Pontul euxin moldovenesc”¹.

Iată, deci, cum și diferiți străini atestă, prin scrisul lor, că, și în trecut, stăpânirea românească pe coasta vestică a Mării Negre a fost o realitate, care nu poate fi tăgăduită de nimeni. Marea Neagră în laturea ei apuseană, cum am afirmat mai sus, a fost, este și trebuie să rămână românească, pentru toate veacurile. Aceasta nu numai pentru considerente de ordin istoric, ci și pentru altele cari se încadrează în firea însăși a lucrurilor.

Dobrogea românească cu întregul ei litoral este o parte vie din trupul indisolubil al României Mari, la temelia căreia stau jertfele tuturor eroilor din trecutul nostru istoric.

Despărțirea Dobrogei românești de restul țării ar însemna o condamnare sigură la moarte a acestei părți de pământ.

Dobrogea trăește prin bogățiile și vigoarea întregului „hinterland” românesc. România Mare și Dobrogea cu litoralul său marin sunt, dacă-mi este îngăduită asemănarea, ca și două surori siameze: omori pe una din ele, tânjește și pierde cu timpul și cealaltă. Trupul României, ca unitate etnică, înglobează, vital, și trupul Dobrogei cu coasta vestică a Mării Negre, și a te atinge de una din ele înseamnă să atentezi la viața întregii suflări românești. De aceea s'a zis, cu drept cuvânt, că apele românești ale Mării Negre sunt ca și un plămân al vieții naționale de obște.

1. Căpitan M. D. Ionescu, op. cit., pag. 866.

O navă, arca lui Noe, a salvat dela o pieire sigură neamul omenesc ; corăbiile și navele din vremurile noastre au făcut să prospere, pe toate tărâmurile, diferitele popoare și tot acestea vor putea să dea amploare propășirii românești, în viitor, sub toate înfățișările ei. Marina comercială și cea de proteguire, militară, luând o mare dezvoltare, vor fi în stare să dea țării noastre avântul necesar unei mărețe civilizații naționale, care să însemneze o aripă puternică pentru o înălțare sigură a întregii omeniri.

Marina Regală română de războiu și cea comercială întruchipează mândria și garanția de propășire națională, în legăturile pe cari le avem și trebuie să le întreținem cu alte popoare. În anul 1882, — când Statul român primea din Anglia o navă școală, — renumitul brik „Mircea“, — Ion Ghica ministrul României la Londra, în acele vremuri, scria între altele cu îndreptățită însuflețire amiralului Urseanu: „Facă cerul ca prima călătorie a lui Mircea pe marea cea mai periculoasă, să fie de bun augur și să deschidă României o eră de acțiune asupra mărilor. Urez tinerilor argonauți de sub direcția voastră un viitor glorios“.

Însemnătatea covârșitoare a marinei sub ambele forme, pentru progresul națiunii, a înțeles-o în deosebi supremul marinar, M. S. Regele Carol al II-lea. Amintindu-și de isprăvile din trecut al diferitelor nave de războiu, între cari: monitorul Lahovary, bricul Mircea, crucșetorul Elisabeta, etc., M. S. Regele binevoiește să acorde o largă atențiune Marinei române, militare și comerciale, pe cari, în ultima vreme, le-a pus sub o conducere unică.

În fiecare an, se organizează la Constanța sărbătoarea apelor, care este sărbătoarea Marinei Regale române.

Vine lume din toată țara să vadă de Sf. Maria (15 August) grandioasele serbări ale marinei, cari întotdeauna, încep cu rugăciunea Bisericii. Vin Români de pretutindeni, dela munte sau dela șes, din scumpul nostru Ardeal ori din Dobrogea, ca să vadă lina plutire pe ape a navelor noastre, concursurile nautice și așa mai încolo ; dar, — s'o spun drept —, vin în deosebi să privească înfățișarea mândră, chipul voevodal, silueta majestoasă și demnă, — ca și sufletul poporului care-L admiră —, a Majestății Sale Regelui Carol al II-lea.

Dacă Augustul nostru Suveran calcă țara în lung și

în lat, dintr'un gând ocrotitor ce-i poartă, apoi este un colț al acesteia, care par'că Îl atrage mai mult, este Constanța. Aici, la Constanța, M. S. Regele, între întinsoarea lină a apelor și nesfârșitul albastru al văzduhului, are mai mult decât oriunde, perspectiva veșniciei. Pe mare, la vechiul Tomi, divinul și umanul se întâlnesc, puterea dumnezească întinde mână nevăzută, dar simțită, celei omenești. Marea și cerul, la Constanța, odihnesc și împrăștează sufletul oamenilor; M. S. Regele primește, în Augusta Sa ființă, puteri noi de muncă spre binele și propășirea întregii vieți românești.

Iată de ce iubește M. S. Regele Carol II marea; de ce sprijină cu tot sufletul marina și contribuie personal la înfrumusețarea Constanței, care astfel tinde să devină cu adevărat „o perlă“ a Mării Negre. Iată considerentele pentru cari Augustul nostru Suveran și tânărul Vlăstar regesc, Măria Sa Marele Voevod Mihai de Alba-Iulia, se simt legați de pământul Dobrogei și de coasta Mării, pe cari le vizitează în dese rânduri, fiind nelipsiți dela serbările din fiecare an ale Marinei.

Dar, la acestea, eu mai adaog unul: Balcicul cu Tenhaluvah și Stella Maris. Aici, pe țărmul românesc al Dobrogei, în bisericuța Stella Maris, odihnește în pace, — alături de frământarea neostenită a mării, pe care a iubit-o nespus, și în semn de nesfârșită stăpânire românească peste acele meleaguri, — nobila inimă a prea nobilei Regine Maria a României, — cea dintâi inimă care a tresăltat de bucurie la nașterea primului Vlăstar al Dinastiei române.

Inima Augustului Fiu bate, în Dobrogea, pe coasta de argint a Balcicului, alături de inima scumpei Sale Mame și Regină: Maria...

Rege și popor împreună lacrămează, se unesc în simțiri și se înfrățesc în gânduri, în fața Augustei Inimi din Balcic!

* * *

La 8 Iunie a. c., se împlinește un deceniu, de când s'a înfăptuit marele act al Restaurației: M. S. Regele Carol al II-lea ia în stăpânire tronul României pe veci întregite. Poporul românesc L-a așteptat și primit cu însuflețire generală, fiindcă-L cunoștea, fiindcă era al său, pentrucă Îl

avea în inimă. Descinderea Sa din nourii văzduhului a fost de bun augur!

Căci, dela Restaurație, România este în plin progres, națiunea este într'o continuă ascensiune! Sub toate laturile și sub toate înfățișările, România Regelui Carol al II-lea progresează.

La împlinirea a 10 ani de glorioasă domnie a M. S. Regelui nostru, eu, ca Ierarh al Dobrogii, urez supremului Marinar și prea înțeleptului Suveran al Țării mele: viață lungă și plină de slavă, spre mândria Neamului românesc de totdeauna!

† GHERONTIE
Episcopul Constanței

Notă. Datele istorice din articolul de mai sus le-am cules din lucrările : *Dobrogi* de căp. M. D. Ionescu și *Analele Dobrogei*, numărul festiv din 1928.

EPISCOPIA MISIONARĂ ÎN AMERICA

Biserica ortodoxă română din America, organizată în Episcopie misionară, este *darul de Paști* al Majestății Sale Regelui Carol II, în 1934.

Ideea unei episcopii în America a fost lansată în adunarea însuflețită a Românilor-americieni, ținută în orașul Jounstown, Ohio, la 24 Fevruarie 1918, când,—până nu se cunoștea soarta desmembrării împărăției hauburgice,— ei s'au declarat rupți de sub stăpânirea Austro-ungară și uniți cu Țara-mamă, prin „Hrisovul de închinare și supunere a Românilor ortodocși din Statele-Unite ale Americii de Nord către Sfânta Mitropolie a Ungro-Vlahiei“.

Actul acesta a fost preludiul realizării visului de unire, înfăptuit prin hotărîrea măreței adunări dela Alba-Iulia, în 1 Decemvrie 1918.

Ideea n'a fost urmată de faptă, spre marea pierdere și a Românilor și a Bisericii noastre de acolo, fiindcă marea majoritate a emigraților noștri au luat drumul spre casă, să se bucure de „România Mare“.

Cei rămași însă, cu conștiința vie și cu experiența istorică, că singură Biserica este instituția, sub aripile ocrotitoare ale căreia își vor putea păstra ființa și-și vor putea salva existența ca Români, au reluat ideea, după 10 ani, punând de acum stăruințe neînduplecate pentru înființarea Episcopiei.

La repeșitele lor cereri și pe urma intervențiilor fericitului în Domnul Patriarh *Miron*, Guvernul român, în 1928, a destinat o sumă pentru acoperirea cheltuielilor de drum, pe seama celor 2 delegați, cari să studieze situația la fața locului și să facă propuneri.

I. P. S. S. Mitropolit *Nicolae*, pe temeiul trecutului și a grijei, pe care a purtat-o Mitropolia Ardealului Românilor din America, în marea lor majoritate Transilvăneni, cu

jumătate suma pusă la dispoziție, a trimis un delegat, pe părintele Trandafir Scorobețiu, care fusese mai înainte preot în America și cunoștea situația.

P. C. Sa a întrunit pe reprezentanții bisericilor, preoți și mireni, într'un Congres la 25—28 Aprilie 1929, în Detroit, Michigan. După aprige frământări de 3 zile, Congresul a decis: „Constituirea Bisericii ortodoxe române din Statele-Unite Americane și Canada în Episcopie autonomă misionară, sub jurisdicția Sfântului Sinod al României“ (Hrisov, pct. XXIV).

Luând cunoștință de dorința Românilor din America, Congresul Național Bisericesc, întrunit în toamna anului 1929, în ședința dela 21 Noemvrie, sub Nr. 71, a hotărât înființarea Episcopiei. Dar nici de astă dată, hotărîrii nu i-a urmat realizarea.

După noui stăruințe, Congresul Național Bisericesc, luând în desbatere din nou chestiunea, în ședința dela 16 Octomvrie 1932, și-a menținut hotărîrea din 1929 de a se organiza Episcopia în America.

În aceeași toamnă, delegații bisericilor din America s'au întrunit în Congres, la Cleveland, O., în 30 Octomvrie — 1 Noemvrie 1932, și au votat un „Statut“ pentru organizarea Bisericii în Episcopie. Iar Sf. Sinod a aprobat provizoriu acest Statut, în ședința dela 15 Iunie 1933.

În anul următor, la stăruințele fericitului Patriarh Miron, Majestatea Sa *Regele Carol II* a chiebat, în săptămâna Patimilor, pe Domnul Ministru al Instrucțiunii și Cultelor de atunci, Domnul Consilier Regal de acum Dr. C. Angelescu, solicitându-i prezentarea unei legi pentru înființarea Episcopiei în America. Și în Joia Mare, seara la denii — mi se pare — Majestatea Sa a împărtășit fericitului Patriarh, că *oul roșu de Paști, pe care i-l face cadou, este Episcopia Românilor din America*.

Din grația Majestății Sale și din dragostea de Părinte a poporului său de pretutindenea, a luat ființă și Episcopia misionară pentru Români din America, ca și atâtea noi așezăminte bisericesti, culturale, sociale, politice-naționale, menite să întărească și să salte viața Neamului spre culmile idealului, introducând și pe Români în concertul mondial al popoarelor civilizate.

Astfel s'a alcătuit și votat de Corpurile legiuitoare

(Senatul la 26. IV, Casa deputaților la 28. IV. 1934) „*Legea pentru înființarea Episcopiei misionare pentru creștinii ortodocși români din țările neortodoxe apusene*” — deci nu numai pentru America de Nord. Legea a fost promulgată de către Majestatea Sa la 5 Mai și a fost publicată în Monitorul Oficial Nr. 105, din 8 Mai 1934. Iar Guvernul Țării a luat atunci în buget, pentru Episcopia Americii, pe o jumătate de an, Octombrie 1934-Martie 1935, o subvenție de Lei: 500.000.

Legea de înființare a Episcopiei, ea însăși incompletă, prevedea „un regulament special, făcut de Sf. Sinod, care va determina cercul de activitate al acestui Episcopat.” Regulamentul nu s'a făcut însă și situația Episcopului misionar până azi este neclară din punctul de vedere al îndatoririlor, ca și al îndreptățirilor sale.

Iar în urma faptului că și în bugetele anilor următori, *subvenția Episcopiei a rămas în aceeași sumă, pe un an întreg*, a rămas și Episcopia numai cu Episcop, fără să se poată organiza ca centru administrativ și de acțiune.

Faptul acesta a constituit o mare scădere în lucrul misionar, pe care era chemată să-l îndeplinească Episcopia în America. Căci, în urma crizei economice, ce-și făcuse ravagiile și acolo, a risipirii sufletești, care a răvășit rândurile românești și a agitațiilor împotrivorilor Bisericii, Românii-americani n'au mai contribuit cu nimic la organizarea Episcopiei, pe care o ceruseră atât de insistent.

În temeiul legii, Sf. Sinod, în ședința dela 26 Ianuarie 1935 — fără nicio prevenire de altfel — a binevoit să mă aleagă episcop misionar. Pururea recunoscător voiu fi fericitului în Domnul Patriarh *Miron* și I. P. S. S. membri ai Sf. Sinod, pentru distincția de care m'au învrednicit, chemându-mă din umbra sfintei mănăstiri Hodoș-Bodrog, după 10 ani de călugărie, la înalta treaptă a arhieriei.

Am fost hirotonit la 24 Martie 1935 în istoricul paraclis al sfintei Patriarhii, primind toiagul de păstorire și gramata mitropolitană, din 25 Martie 1935, dar fără decret de întărire și fără investitură, sub cuvânt că nu pot fi date peste granițele Țării.

După multă sbatere spre a obține pașaport și valută pentru banii de drum, am putut pleca abia la 17 Iunie, întemeiat pe cuvântul de îndemn și îmbărbătare al ferici-

tului Patriarh și, încrezător în făgăduința Domnului Ministru al Cultelor de atunci și al Domnului Ministru al Instrucției, care fusese, cu ani în urmă, Ministru plenipotențiar al României la Washington că, de o dată cu revenirea bugetului țării în Octomvrie, mi se va clarifica și starea de drept și situația materială, sporindu-se subvenția Episcopiei, spre a putea avea personalul strict necesar la centru.

Am sosit cu bine pe pământul american și am fost înscăunat, în cadrele unor frumoase și însuflețite serbări la 4 Iulie 1935, în biserica parohială „Sf. Gheorghe“, din Detroit, Miel, luând efectiv conducerea Episcopiei misionare și a Bisericii ortodoxe române în America.

Astfel a fost îndeplinită înalta poruncă Regală de a fi satisfăcută dorința Românilor din America. Și așa parohiile și bisericile răsfirate pe întinsul Americii de Nord s'au grupat într'o organizație unitară, chemată să le învioreze conștiința, să le înalțe mândria și să le sporească încrederea în vitalitatea românească, rezistând năvalei undelor Americanismului, care tinde să facă o apă din fiii tuturor neamurilor, așezați pe pământ American și încetățâniți acolo.

Azi Episcopia misionară își are *reședința* sa pe „*Vatra Românească*“, ca un început de mănăstire, un *cămin* pentru bătrâni, cu o fermă și ceva gospodărie, cari își așteaptă desvoltarea; cu loc de vilegiatură, pe margine de lac, pentru români. Editează, an de an, *calendarul* „Solia“, bine apreciat și publică foaia de zidire sufletească „*Solia*“ în al 5-lea an.

Iar Biserica ort. rom. din America, organizată în Episcopie e împărțită în 6 protopopiate cu 44 parohii, 62 filiale, cu 43 biserici, 5 paraclise, deservite de 34 preoți în funcțiune.

Numărul membrilor activi ai parohiilor 4120, cu vre-o 27—28.000 de suflete ortodoxe române, din cele 70—75.000, la cât evaluează numărul de acum al românilor-americieni, unul care s'a văzut acasă prin așezările lor, pretutindenea pe unde avem o biserică ortodoxă română și în foarte

multe alte localități, pe unde sunt răsfirați, mai cu seamă în vre-o 12 State unite și în Canada, dela Montreal până sub Munții British Columbiei.

În drumurile mele misionare prin aceste așezări românești, n'am întrelăsat să vestesc poporului credincios, că dacă se pot bucura să-și aibă Episcopul lor, ca să le slujească, să-i mângâie și întărească în lupta grea a vieții pe pământ străin, să nu uite în rugăciunile lor a cere lui Dumnezeu și *Domnului nostru Iisus Hristos să păzească cu mână tare și cu braț înalt scumpa noastră țară, România și cu mirul harului Său ceresc să ungă pe slăvitul nostru rege Carol II-lea într-o îndelungată domnie glorioasă!*

† Episcopul POLICARP

NOUILE AȘEZĂMINTE ROMÂNEȘTI DIN ȚARA SFÂNTĂ

Calea bătătorită mai mult, de către strămoșii noștri, a fost aceea către *locurile sfinte din Răsărit*. Către Apus, n'avea ce să-i atragă, Răsăritul însă îi răpea, pentru că știau că de acolo ne-a venit lumina cea adevărată a Evangheliei mântuitoare.

Cu toate greutatele de călătorie din trecut, ei n'au încetat niciodată a se duce în pelerinaj și a se închina pe la toate locurile pe unde a călcat Fiul lui Dumnezeu, *Domnul nostru Iisus Hristos*.

Legăturile noastre seculare cu Bizanțul și după căderea acestuia, cu împărăția otomană, îi favoriza. Poporul nostru, ca popor născut creștin, este profund religios; iar *Ortodoxia* a fost steaua lui polară. A se închina la Mormântul Domnului dela Ierusalim, aceasta era un ideal pentru moșii și strămoșii noștrii devotați fii ai Bisericii ortodoxe. Credința fierbinte și dorința de a dobândi mântuirea sufletului, îi îndemna la aceasta.

Titlul de «închinatu» și de «hagiu» era în mare cinste la dânșii. Mulți dintre înaintași l-au lăsat moștenire urmașilor lor, dintre care unii îl mai poartă și astăzi, cu adevărată mândrie strămoșească.

Și dacă se duceau, nu se duceau cu mâna goală; ci toți dăruiau câte ceva din pornirea evlaviei lor de creștini, pentru Locurile sfinte. Voevozii, boerii și negustorii se întreceau, ajutând la ridicarea sfintelor locașuri din Țara sfântă, devenind prin aceasta *ctitori* ai celor mai de seamă biserici, pe care le-au și înzestrat cu odoare de mare preț, dintre care unele se mai păstrează și astăzi. Ba a fost vreme — după căderea împărăției bizantine sub stăpânirea Turcilor, (1453), — când Domnitorii Țărilor Românești luaseră locul împăraților bizantin, întreținând din averea țării și a lor, Locurile sfinte din Răsărit, înzestrându-le și cu moșii, din ale căror venituri să se poată întreține.

Ajutau strămoșii noștri, cu dragă inimă, fiind încredințați că sf. Mormânt, ca și toate Locurile sfinte, formează un patrimoniu comun al Ortodoxiei întregi, nu al unei singure națiuni.

Ba, le-au plătit și datoriile, pe care le făcuseră sfințiții slujitori, pe la diferiți demnitari turci ¹.

Toate acestea le făceau înaintașii noștri, voievozi și boeri, din dărnicia și evlavia lor creștinească, pentru ca și ei să fie pomeniți în rând cu ceilalți ctitori mai vechi.

1. Unde se adăposteau pelerinii români când se duceau la Ierusalim ?

De obicei, cei ce râvniau să cerceteze sf. Locuri, plecau toamna, înainte de Nașterea Domnului și stau până după sfințele Paști, pentru a lua parte la slujbele dela Sărbătorile cele mai de seamă ale creștinătății.

Reședința și-o alegeau, cei mai mulți în cetatea Ierusalimului și de aci plecau, în tovărășii, pentru a vizita și a se închina la Sfintele Locuri, unde s'au petrecut faptele minunate din viața Mântuitorului Hristos și ale Sfinților Apostoli, descrise cu amănuntul în Sf. Evanghelie.

La *Ierusalim* se așezau îndeobște în chiliile vreunei mănăstiri, din cele aflătoare împrejurul Sfântului Mormânt, unde aflau loc de găzduire.

Din vremuri uitate și până astăzi obișnuesc a se adăposti pelerinii români în chiliile mănăstirii, cu hramul Sf. Voevozi «Mihail și Gavril» sau *la Arhangheli* cum i se zice îndeobște mai pe scurt acestei Mănăstiri. Pe pietrele din curtea acestei mănăstiri și pe ziduri, se văd iscălituri de români, cu dată depe la începutul secolului trecut. Deaceea mănăstirii acesteia i se mai zice și *cuibul românilor*. Aici sta și talmaciul Patriarhiei pentru români, defunctul *Mihail Caralli*, care cunoștea bine limba românească și servea cu dragoste și credință pe români. Împrejurul acestei mănăstiri sunt vreo 30 camere, pentru persoane de toată mâna. În dosul sf. altar se află și o grădiniță unde egumenul cultivă zarzavaturi, flori și o parte este plantată cu pomi roditori: măslini, lămâi, portocali, smochini, migdali, etc.

1. În *Istoria patriarhilor Ierusalimului* găsim următorul caz: «Înmulțindu-se odată datoriile patriarhatului, patriarhul *Teofan* plecă la Iași, la *Vasilie Vodă Lupul* și, într'o dimineață, pe neașteptate, intră în palatul Domnului. Despre care lucru aflând *Vasilie*, a eșit desculț și a sărutat pe Prea Sfinția Sa, iar acesta i-a dat o funie, zicându-i:

— Fiul meu, sugrumă-mă tu, ca să nu mă sugrume creditorii Otomani...».

A scris *Vasilie (Vodă)* boerilor săi și au plătit întâi datoriile *Sfântului Mormânt*: 6000 galbeni venețieni; pe urmă, pentru alte datorii, a venit la Iași un Agă și a mai plătit *Vasilie* încă 6000. Și pe urmă, a trimis doi boeri la Ierusalim, cu 4000 de galbeni ungurești și le-a plătit toate datoriile. Mai rămăseseră 4000 de lei și au venit creditorii până în *Bogdania* și i-au plătit și pe ei, *Vasilie*. Și apoi, încheie astfel: *De la luarea Constantinopolului, nici un împărat sau Domn, nu a făcut atâta bine patriarhiei Ierusalimului. Vezi, revista: Biserica ortodoxă română pe 1877, p. 598.*

De jur împrejur, mănăstirea este înconjurată cu ziduri înalte de piatră, ca o cetate. Biserica mănăstirii este mică, dar — potrivit obiceiului locului — are trei altare: unul principal la mijloc și alte două la dreapta și stânga. Cel din stânga este închinat «sf. Sava cel Sfințit». Pe acesta, o maică româncă evlavioasă, maica *Porfiria* din Rășinari, l-a reparat frumos și l-a înzestrat cu toate cele necesare pentru sf. slujbe, în primăvara anului 1926, l-a sfințit și l-a destinat, ca să fie *paracelis românesc*.

Când veneau preoți din țară îi poftea ca să facă slujbă într'însul, în limba românească. Avea o bucurie nespusă când vedea cum se adună românii și iau parte la sf. slujbe, săvârșite în românește. Din adâncul inimii exclama ea: *Să avem și noi, românii, măcar un paracelis românesc, în sfânta cetate a Ierusalimului* ².

2. Așezăminte românești în Țara Sfântă

Au vărsat strămoșii noștri bani mulți și au înzestrat sfintele locașuri din Țara Sfântă cu odoare scumpe, care mărturisesc și astăzi spiritul de dărnicie al poporului românesc.

Au ajutat, cu dragă inimă, fiind încredințați că atât *Sfântul Mormânt*, cât și toate locașurile sfinte din răsărit, alcătuiesc un *patrimoniu comun* al tuturor creștinilor ortodocși, nu al unei națiuni oarecare. Pe atunci credința în Hristos era totul. Ea era așezată pe primul plan. Nu se cunoștea principiul naționalităților, care începe a se manifesta abia după revoluțiunea franceză din 1789. Iar când iese la iveală acest principiu atunci se deșteaptă și Românii. Și când se deșteaptă văd că, din tot ceea ce au dat ei, nu s'au ales cu nimic, care să fie *al lor propriu*, pentru că nimănui nu-i trecuse prin minte, ca să întemeieze un *așezământ românesc* în Țara Sfântă, acolo unde s'a săvârșit marea minune a învierii Mântuitorului Hristos și atâtea alte fapte minunate din viața Sa; așezământ, care să fie expresiunea însușirilor specifice, a dărnicii proverbiale și a geniului poporului nostru *dreptcredincios* ³.

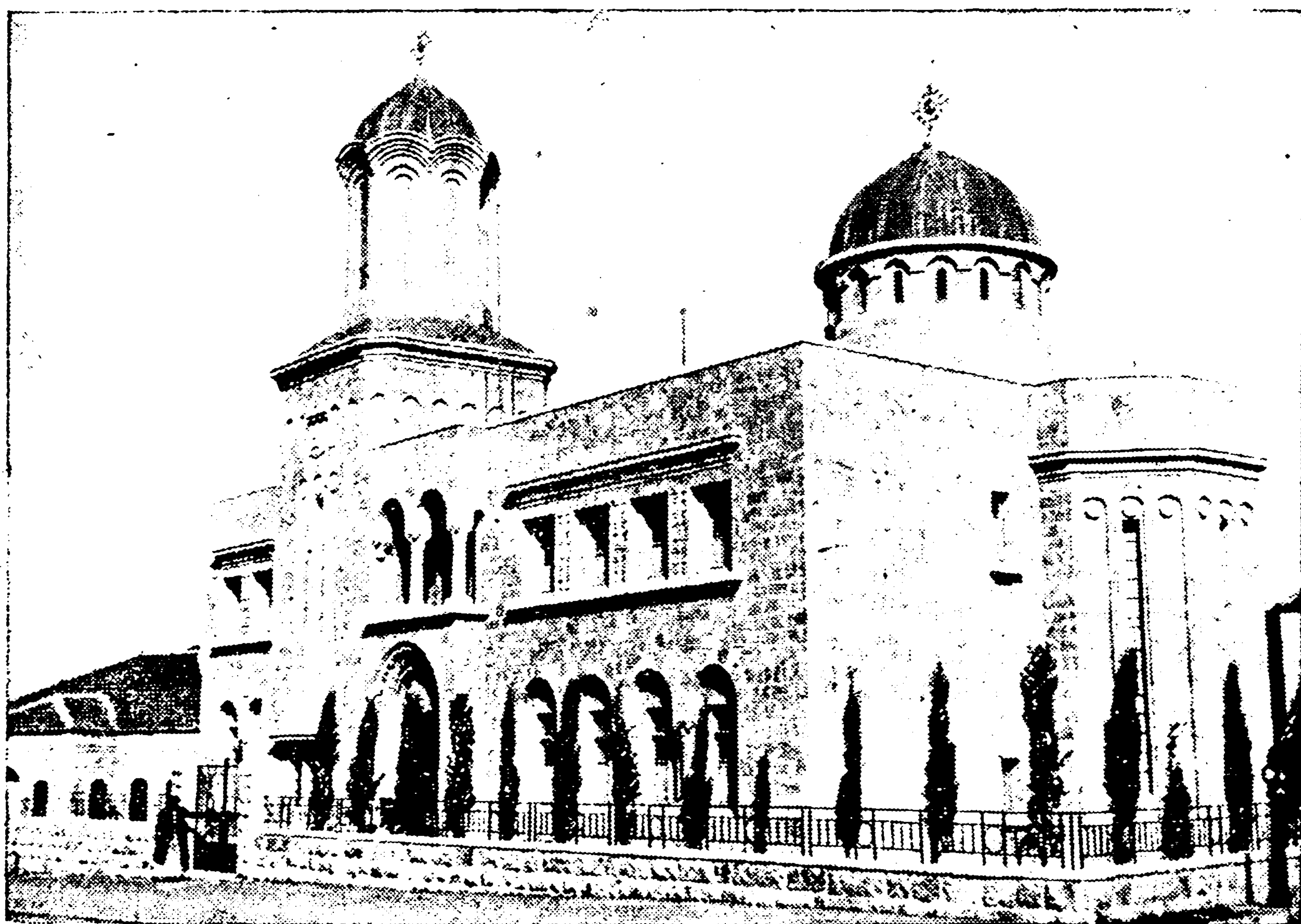
2. Revista: Biserica ortodoxă română pe 1927, p. 335-37.

Notă. Astăzi maica *Porfiria* are casa cea mai mare la marginea Ierihonului, viețuind cu sora sa Dobrița și alte 4 maici române. Tot aci se mai află casa maicii *Galimia* cu vre-o 3-4 maici și surori, precum și alte case românești, cumpărate de pelerinii-români. Dos. Eforiei Bis. ort. române. București, 1938, vol. VI. p. 116.

3. Iată cum se exprimă și defunctul patriarh *Miron*, asupra acestei chestiuni:

«Tot Românul știe, cât bănet, câți galbeni zimțuiți au trimis Românii din Principate, în cursul veacurilor, în Palestina, la Patriarhia de acolo, din veniturile mănăstirilor închinare Sf. Mormânt. Ba această contribuție s'a continuat până în zilele noastre, căci în Basarabia, moșiile mănăstirilor nu erau secularizate și guvernele rusești, cari le încasau, trimiteau acolo, cota corespunzătoare. Și acum de curând, în 1929, Patriarhia română a colectat din țară și trimis un ajutor de 76.497 lei pen-

Primele începuturi. Înainte de marele război (1914-1918) un profesor dela Iași *Teodor Burada*—mare publicist și pasionat călător prin locurile sfinte și pe la românii din peninsula Balcanică — văzând pe de o parte că, pelerinagiile spre Ierusalim și locurile sfinte cu caracter de pietate, au luat un avânt așa de mare, iar pe de altă parte, că toate popoarele, de diferite confesiuni, se luptă ca să poată avea o influență în Răsărit, pe calea așezămintelor religioase și a instituțiilor filantropice de pe lângă dânsese și numai noi românii nu avem măcar o colibă a noastră în apropierea «sfântului Mormânt» — a cumpărat un

Biserica și căminul românesc din Ierusalim

loc la Ierusalim, cu concursul și al răposatei întru fericire, Regina Elisabeta a României — care s'a interesat de această

tru repararea bisericii «Sf. Mormânt», care amenința să cadă. (Dos. Eforiei Bis. ort. române 1929-33, vol. 1. Pe lângă acești bani, alte ofrande bogate duceau particularii, cari se duceau acolo, ca să se închine și să capete titlul de «Hagiu».

Mare mirare însă, că nu s'au găsit nici Voevozi, nici ierarhi, nici călugări, nici particulari, cari să întemeze și un așezământ, un *Altar românesc*, dela care, în dulcea noastră limbă, să ne rugăm blândului Iisus, pe pământul pe care au călcat sfintele sale picioare. Dumnezeu a rezervat această realizare primului nostru patriarh *Miron*, ca tocmai în timpul celei mai mari crize financiare, să umple și acest gol, simțit acolo, unde toți creștinii, — până și *Abisinienii* — au așezări valoroase... Incheie, zicând: Bunilor creștini... «Iubiți podoaba casei Domnului» și contribuiți la înfrumusețarea ei, mai ales că biserița vecină nu noi — a Abisinienilor — a împodobit-o împărăteasa lor. (Dos. Eforiei Bis. ort. române. Vol. III, 1935, p. 413-14).

chestiune ⁴. Se formase și un comitet de inițiativă, pentru ridicarea unui așezământ românesc, pe acel loc ⁵. Dar cu moartea inițiatorului Teodor Burada și a Reginei Elisabeta, lucrurile au rămas baltă; iar locul cumpărat pe numele unui arab, cu impozite neplătite pe vreo 12 ani și desgrădit, aproape se pierduse în masa proprietăților vecine.

3. *Ceasul înfăptuirii sosește*. În primăvara anului 1927, răposatul întru fericire, patriarhul Miron, face o călătorie în Răsărit, cu care ocaziune a vizitat toate patriarhatele ortodoxe. La 17 Mai, stil vechi, era așteptat la Ierusalim. Acolo, dacă a sosit, a săvârșit sfinte slujbe în românește, la Golgota și la Sf. Mormânt. A făcut apoi un parastas, pomenind pe toți eroii, ostași români, care au răposat pe câmpul de război. Apoi a slujit un *Te-Deum*, pentru prosperitatea României și pentru *sănătatea Majestății Sale Regelui Carol al II-lea*.

În cuvântarea, pe care a ținut-o, cu această ocazie, fericitul Patriarh, a făgăduit că *va stărui, ca să se facă și pentru români un sfânt așezământ la Ierusalim* ⁶.

Intorcându-se în țară, s'a ținut de cuvânt. A împărtășit mai întâi gândul său, Majestății Sale Regelui Carol II, care, cu însuflețire, l-a însărcinat, ca să reia firul lucrurilor, pentru înfăptuirea unui *cămin românesc* și a unei biserițe în sfânta cetate, la Ierusalim.

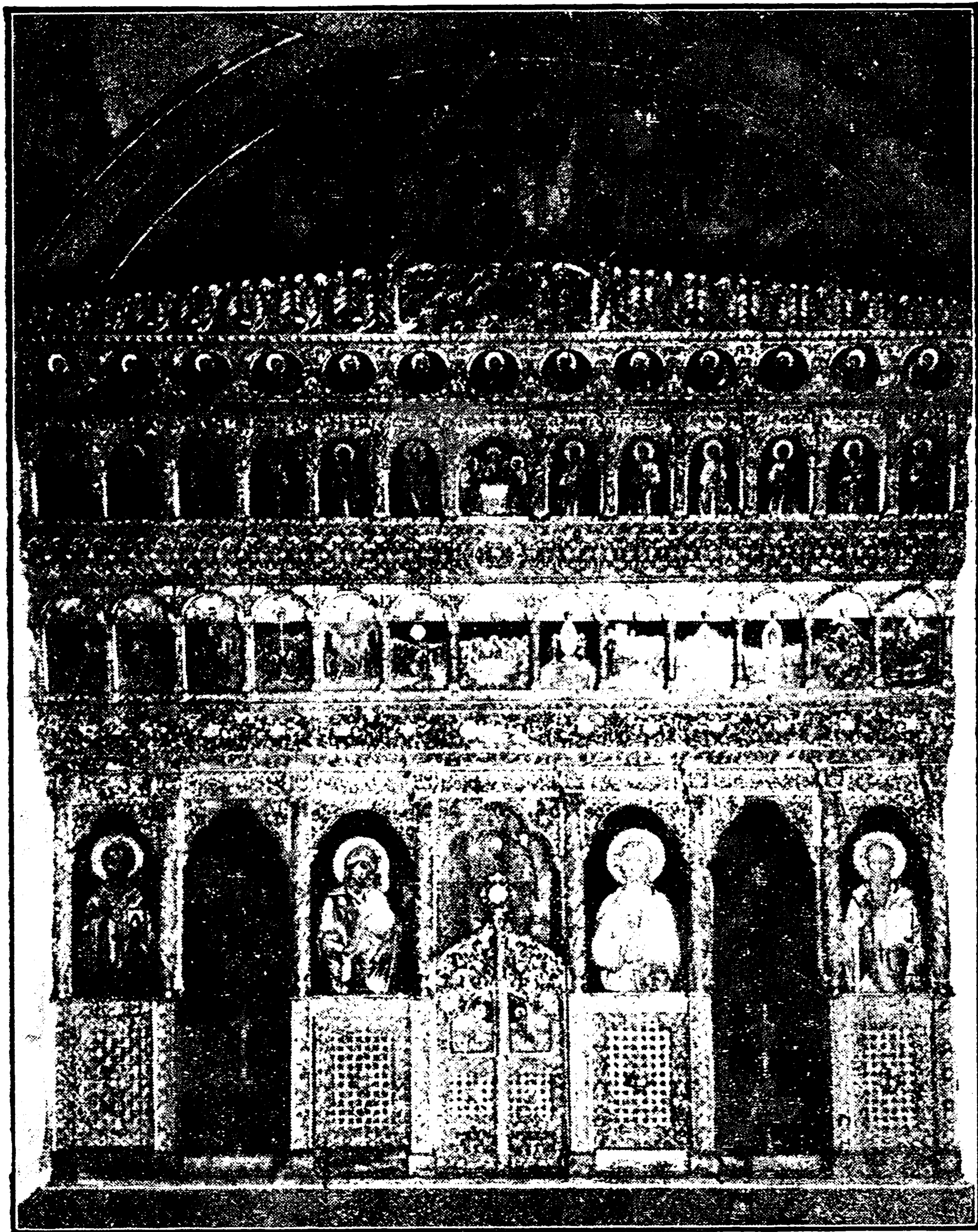
4. *Cumpărarea locului*. Mai întâi stăruie la ministerul cultelor și al artelor și dobândește suma trebuitoare pentru plata tuturor datoriilor locului cumpărat mai înainte pe numele unui arab, care se ridicau la lei 66.331. Și fiindcă Patriarhia română, ca instituțiune, după legile locale, nu putea să cumpere proprietăți în Palestina, atunci s'a recurs la următoarea modalitate: S'a achiziționat locul, în 1929, pe cale de donațiune, făcută către prea sfințitul Tit Simedrea, pe atunci arhiepiscop-vicar al arhiepiscopiei Bucureștilor, cu titlul de Târgovișteanul și director al sf. Sinod, transcris fiind în registrele de proprietăți funciare din Ierusalim, la Nr. 754/929. Acest loc are o suprafață de 1208,32 m. p. și este situat la *Bab-El-Amoud*, în afară de zidurile vechi ale cetății Ierusalimului, dar foarte aproape

4. Pela 1867, ierom. Nifon, Egumenul schitului românesc «Prodromul», din sf. munte al Atosului, prezentându-se domnitorului României *Carol I* și acesta fiind informat că Nifon fundase schitul «Prodromul», l-a primit cu deosebită cinste, exprimându-și în acelaș timp dorința ca să-l însărcineze tot pe el, cu *intemeierea unei mănăstiri românești și la Ierusalim*. Nifon însă și-a declinat competența, din cauză de boală și bătrânețe. Vezi: *G. Cioran: Legăturile Țărilor române cu Atosul și cu mănăstirea Cutlumuş, Lavra, Dohiarul și sf. Pantelimon, adică Rusicu. Atena 1938, p. 172 (grecește)*.

5. La 1912, Martie 21 se alcătuește și un: «Act de săpare de temelie» a bisericii, pe locul ce se cumpăraseră, după ce în 1908 se mai cumpăraseră și o casă de adăpost, pentru *închinătorii români*, unde se înfiripase și un *paraclis* în care se făceau rugăciuni în limba românească. Vezi: Arhiva mitropoliei Moldovei. Dos. Nr. 27/912.

6. Revista: Biserica ortodoxă română, 1927, p. 560-61.

de sf. Mormânt. Donatorul — respectiv vânzătorul — se numește *Hanna fiul lui Saba Baramki* din Ierusalim. Mai târziu în anul 1935, P. S. Tit Sîmedrea a cedat acest loc Patriarhiei române, în chip formal, cu actul autentic Nr. 453/935 al Trib.

Catapeteasma bisericii românești din Ierusalim

Ilfov, S. Notariat, și astfel s'a văzut Patriarhia română proprietară pe un teren la Ierusalim.

Comitetul se întocmește astfel: Majestatea Sa Regina Maria, Majestatea Sa Elena, Doamna Poenaru, damă de onoare,

D-na Olga Sărățeanu, Clotilda Averescu, Lia Vintilă Brătianu, Alexandrina Cantacuzino și Ecaterina Iorga. Apoi un reprezentant al Sf. Sinod, un director dela Ministerul de Externe, un preot din București și Consilierul Referent cultural dela Consiliul Central Bisericesc.

5. *Formarea unui comitet.* La 6 Ianuarie 1931, patriarhul Miron se adresează Reginei Maria, cerând a se alcătui un comitet în frunte cu M. Sa, «care să adune fondurile necesare pentru a începe căminul și bisericuța — fie pe locul vechi, fie pe un alt loc mai larg ce s'ar putea cumpăra la marginea orașului».

În acelaș timp și la Ierusalim se alcătuieste un comitet sub președinția ierom. Gherasim Luca, având de secretar pe tânărul At. Negoită, care alcătuesc și trimit în țară un apel și *liste de subscripție*, a fi trimis pe la eparhii în scop de a se aduna fonduri 7.

6. *Consulat românesc la Ierusalim.* Până în 1930, România avea la Ierusalim un consul *onorar*, în persoana unui grec *Gherasimos*, care ne-a prezentat ce-i drept, cu oarecare demnitate, făcând chiar și sacrificii bănești pentru consulat. Acum însă era bătrân și suferind și nu mai putea a se ocupa și cu chestiunile

7. Comitetul acesta, compus din 4 călugări și o călugăriță, alcătuesc acest *apel*, punând pe el și o pecete de formă patrată, cu unghiurile tăiate, având în mijloc Icoana «sf. Invieri» și inscripția: «Comitetul căminului românesc «sf. Ștefan» Ierusalim». În apelul imprimat, la început sunt rugăciunile: «Invierea lui Hristos», văzând, să ne închinăm... Luminează-te, luminează-te, noule Ierusalime... Ridică împrejur ochii tăi, Sioane și vezi, că iată au venit la tine, ca niște făclii de Dumnezeu luminate, dela apus și dela miazănoapte, și dela mare și dela răsărit fiii tăi... Urmează *apelul*:

Frate Român și creștin! Amintește-ți de ceia ce spune sfânta Scriptură, prin prorocul Isaia: «Veniți să ne suim în muntele Domnului, în casa Dumnezeului lui Iacov, ca să ne învățăm căile lui și să umblăm în cărările lui; căci din Sion va ieși *legea* și cuvântul Domnului din Ierusalim».

• Gândește-te frate, că «în casa lui David, frică va fi mare», și că la sfârșit, acolo scaunele puindu-se, se vor judeca toate semințiile pământului».

Dar, *vai frate Român și creștin!* Aproape toate neamurile au câte un loc de închinare în curtea lui David, unde se preamărește Domnul, numai Românul n'are unde să-și plece capul.

Deci iubitele, dacă acestea sunt adevăruri pentru sufletul tău, îndrăznește și te roagă Domnului, să-ți arate, cu ce să ajuți la ridicarea unui sfânt locaș, care se ridică în Ierusalim, unde să se slujească lui Dumnezeu, în limba noastră românească.

Dacă sufletul tău iubește pe Dumnezeu și vrea să fii înscris ctitor al acestui sfânt locaș, trimite-ne ajutorul tău, pe adresa: *Comitetul românesc P. O. Box 807, Ierusalim-Palestina*; iar noi cei ce ne ostenim pentru acest lucru, îți vom trimite chitanță în regulă.

Dacă cineva dorește să se retragă în Ierusalim și să-și facă aci, una sau două chiliuțe, le poate face, pe pământul bisericii noastre.

Tot Românul ce dorește să viziteze sfintele locașuri, să ne scrie timpul plecării și vom fi cu toată plăcerea la dispoziția tuturor... Să trimită pomelnice de pomeniri, parastase etc. și apoi încheie:

Bine este cuvântat Domnul din Sion, cel ce locuiește în Ierusalim. Amin. Dos. Eforiei Bis. ort. rom. vol. I, 1929-33, p. 99-105.

românești; iar compatrioți lui greci îl sileau a lucra în favoarea lor.

Patriarhul, văzând aceasta și având nevoie de o persoană cu pricepere și cu simț românesc, pentru a-l ajuta la împlinirile lui în Palestina, mijlocește către ministerul afacerilor străine, în Septemvrie 1930, recomandându-i ca să examineze cazul, și cerând să se înființeze un consulat general român, cu un titular *român ortodox*. Apoi adaugă: «... Ca unul care am cercetat Locurile sfinte de acolo și am cules informațiuni... cred că chestia consulatului român din Ierusalim, s'ar putea soluționa mai bine și mai urgent așa: Fiindcă d. *Gherasimos*, nu va mai putea multă vreme să fie consulul nostru acolo, să se creeze un *consulat* român de carieră, care să aibă și *Siria* sub jurisdicția sa și să corespundă direct cu Bucureștiul — nu prin legația din Paris sau Constantinopol...» Unii propun pe consulul din Alexandria unde «un consul onorar ar fi de ajuns». În cazul acesta, nu s'ar cere nici o jertfă nouă bănească. Aceasta o afirmă Românii care au trăit acolo și cunosc situația noastră.

Un consulat român însă are nevoie de *local*. Acest local s'ar putea face cu 4.000.000 lei. Interesele noastre și în deosebi cele bisericesti, ca prim Stat ortodox — după prăbușirea Rusiei — cer această mică jertfă.

Tocmai acum se vând pe frumoasa colină «Nikoforia» terenuri de ale Patriarhiei cu 1-1,30 £ m. p., deci cam 1.000 lei... Această sumă, ministerul o poate afla astăzi.. Cum o mare societate zidește tot acolo un hotel cu 400 de camere, anul viitor fiind gata, terenul va costa cel puțin *dublu*, Deci terenul trebuie cumpărat acum *urgent*.

Anii viitori se poate zidi cu 2.000.000 lei. Mobilier lei 1.000.000, deci total ar fi lei 4.000.000. Și ministerul ar avea acolo un consul român. Acesta ar putea da și Bisericii tot sprijinul, ca să ne putem și noi ridica, un *cămin românesc* și un *paraclis*, pentru numeroșii pelerini, români, care din nou au început a cerceta locurile sfinte.

Arată apoi și motivele din punctul de vedere al demnității Statului și al Bisericii noastre ortodoxe naționale.

Față cu această mijlocire, ministerul de Externe aprobă propunerea patriarhului și înființând un consulat general la Ierusalim, numește titular, pe d. *Marcu Beza*, care a dat sprijinul trebuitor Patriarhiei, pentru împlinirea așezămintelor sale bisericesti și românești. Păcat că ministerul afacerilor străine nu i-a ascultat povăța și în privința localului, ca să nu mai stea consulul cu chirie ca astăzi.

I. Achiziționarea locului dela Iordan

Intre timp, Patriarhia română mai dobândește un teren în apropiere de Ierihon, pe malul Iordanului, nu departe de locul unde Mântuitorul a primit sfântul botez dela Ioan Botezătorul.

Locul acesta are o întindere de aproape 10.000 (9481,26) metri, și a fost dat de guvernământul Palestinei, în lotul destinat comunităților religioase. Achiziționarea lui s'a făcut, prin ierom. Gherasim Luca, în calitate de delegat al Patriarhiei române la Ierusalim. Actul de vânzare poartă data de 3 Ianuarie 1933⁸.

A costat 9 £ palestinienne și 481 milimi (lei 5.000), care reprezintă nu valoarea reală a terenului, ci numai o taxă de 3% asupra prețului de cumpărătură, plus plata arpentajului și alte mici cheltuieli. Dobândirea acestui teren s'a făcut însă sub forma unei vânzări condiționate — precum s'a dat și celorlalte comunități creștine, — adică sub condiția, ca în termen de un an să se înceapă; iar după 2 ani să se termine construirea unei biserici sau a oricărei alte construcțiuni de natură religioasă. În caz contrar, Patriarhia română va pierde locul, iar guvernul palestinian îi va restitui suma plătită.

Zidirea capelei dela Iordan. Această condiție a făcut pe consulul României, Marcu Beza, ca și pe părintele Gherasim Luca, delegatul Patriarhiei noastre la Ierusalim, ca să atragă atențiunea Patriarhiei, spre a lua măsurile necesare, pentru a construi ceva pe acest teren, altfel se pierde.

Pentru a preîntâmpina lucrul, Patriarhul hotărăște construirea unei capele române pe locul din valea Iordanului. În acest scop părintele Gherasim Luca luase contact cu arhitectul *Beniamin Chaikin*, membru al Institutului Regal al arhitecților britanici, care face planurile și devizul, recomandând tot odată, pentru executare, antrepriza *E di A de Farro et Comp.*, care executase mari lucrări în Palestina și Egipt. Planurile acestea cu devizul, fiind supuse studiului serviciului nostru tehnic au fost găsite nepotrivite, și în consecință a fost însărcinat d-l arhitect D. I. Berechet, ca să facă el alte planuri și devize, care au și fost aprobate de Chiriarh și trimise consulatului român din Ierusalim, în Iulie, 1934, cu rugămintea de a aduna oferte dela antreprenorii locali, pentru executare. În 1934 Iunie, Patriarhia comunică consulatului că are adunați până atunci lei 1.500.000; iar lucrarea întreagă, dată gata, costă după deviz, lei 4.500.000, deci roagă pe d. consul M. Beza, dacă nu cumva s'ar găsi pe acolo cineva dispus «ca pe a să cheltuiască, plus suma pe care noi o avem deja, să construiască un cămin cu paraclis, pe locul ce avem acolo, al cărui venit să-l încaseze antreprenorul pe un număr oarecare de ani, spre despăgubire». D-l Beza răspunde, că se va putea face lucrarea cu mijloacele noastre proprii. Și fiindcă urma să vină în țară, se oferă a ține mai multe conferințe, cu vederi din Țara sfântă, în diferite orașe din țară, în scopul măririi fondului, ceea ce și face.

8. Dos. Eforiei Bis. ort. române, I, 1929-1933, p. 180-193 și 204-210.

1. Antrepriza Baramki și începerea lucrului.

Se fac formele preliminariei și în urma tratativelor urmate cu mai multe case de construcții, se aprobă oferta casei *Andoni G. Baramki*, un arab, arhitect constructor, care se obligă a da gata capela, după proiectele aprobate, în schimbul sumei de 1.200 £ palestinienne (600.000 lei) ⁹. Incheindu-se contractul, la 18 Martie, 1935, începe lucrul. La 28 Martie ora 3.30, se pune piatra de temelie.

Cu acest prilej s'a expedit următoarea telegramă:

Ierusalim, 28. III, via Radio-Beograd
Înalt Prea Sfințitului Patriarh Miron, București.

Ținându-se azi slujba temeliei bisericii de lângă râul Iordan Români din Palestina exprimă Înalt Prea Sfinției Voastre bucuria și recunoștința lor pentru înfăptuirea unei idei scumpe, de mult și zelos dorite de Români.

*Marcu Beza Consul general al României*¹⁰

La această solemnitate a fost rugată de consulatul român și Patriarhia din Ierusalim, ca să trimită un episcop, reprezentant al ei, cu personalul necesar, pentru a lua parte la oficierea serviciului religios. Patriarhia însă, a găsit o formulă, ca să se deziste; din care consulatul a înțeles că Patriarhia din Ierusalim se opune la clădirea unei biserici românești la Iordan și că motivele aduse sunt numai niște pretexte. *Sfințirea apei* s'a făcut atunci de către protosinghelul Damaschin Trofin, din mănăstirea Secu; Ieromonahul Fotie Petrescu dela mănăstirea Cernica și Păr. Gherasim Luca. Răspunsurile au fost date de către un cor de maici venite din țară. Cu acest prilej dl. Marcu Beza a rostit o scurtă dar inimoasă cuvântare.

Sfințirea solemnă s'a făcut Joi 25 Aprilie 1935, când a sosit și delegația din țară, în frunte cu P. S. Lucian, episcopul Romanului, însărcinatul Patriarhului, precum și un grup de 150 de pelerini români, sub conducerea păr. C. Dron, efor bisericesc.

La ora 4 p. m., cu toții erau la Iordan, unde s'a săvârșit sfințirea apei de către P. C. Lucian și clerul înconjurător și s'a citit *documentul*, după care P. S. Episcop a rostit o frumoasă cuvântare, inspirându-se dela locul unde se găsea, unde oarecând sf. Ioan Botezătorul a botezat pe Domnul nostru Iisus Hristos ¹¹.

9 Dos. Eforiei Bisericii ort. române, vol. III, 1935, p. 60.

10. Dos. Eforiei Bisericii ortodoxe române, Vol. III, 1935, p. 414.

11. P. S. S. încheie astfel: «Chemarea la pocăință ne-a îndemnat pe noi, iubiții mei pelerini, să ne împărtășim de suprema mângâiere, de a fi cercetat locurile sfinte. In drumul nostru de întărire sufletească am ajuns pe țărmul drept al Iordanului, unde astăzi am stropit cu apă sfințită *temelia celei dintâi biserici*, care se ridică pe pământul Palestinei. Cei din neamul nostru vor veni după noi, chemați la pocăință, și vor găsi aici un Altar, la care să se închine și să înalțe rugăciuni, pentru izbăvirea

Molifta de punere a temeliei nu s'a mai citit, fiindcă se citise mai dinainte. Dar, într'o sticlură sigilată s'a pus un *pergament*, pe care scrie:

*In zilele Drept-credinciosului și Măritului Rege Carol II
Domnitor peste întreaga Românie Unită. Patriarh fiind Inalt
Prea Sfințitul și de Hristos-iubitorul Miron Cristea,
s'a zidit acest sfânt lăcaș românesc pe malurile Iordanului, în
28 Martie anul 1935*¹².

Iată și *hrisovul* care s'a pus la temelie....

MIRON

Din mila lui Dumnezeu Patriarh al României

Râvnind să umblu pe calea înaintașilor noștri și să aduc primos de laudă și recunoștință Celui Atotputernic pentru binefacerile pe care le-a revărsat din belșug asupra neamului românesc, unindu-l într'o singură țară și o singură biserică drept-măritoare, ne-am ostenit să ridicăm, cu ajutorul a mulți făcători de bine, acest sfânt și dumnezeesc lăcaș, cu hramul «Sfântul Ioan Botezătorul», aici pe malul Iordanului, în preajma locului unde Mântuitorul însuși s'a coborât trupește, primind botezul.

Iar în ziua de 25 Aprilie, anul 1935, cu prilejul călătoriei, pe care au făcut-o la locurile sfinte, cu binecuvântarea noastră, un grup de peste 150 de creștini ortodocși din România, s'a pus piatra de temelie, săvârșind slujba sfințirii apei și rostind rugăciunile temeliei, Prea Sfințitul Lucian Triteanul, episcopul eparhiei Romanului, delegat de noi anume pentru aceasta.

Și s'a făcut această prăznuire, spre marea bucurie a celor de față și a celor de acasă, în zilele Prea Înălțatului nostru Rege Carol al II-lea al României, care mărturisește credința cea drept-slăvitoare de răsărit, și sub ocrotirea Inaltului Comisar, care înfățișează în aceste locuri pe Majestatea Sa Regele George al Angliei, rudă de sânge cu Majestatea Sa Regele Carol al II-lea al României, — sub a cărui oblăduire ca mandatar al Ligei Națiunilor — Țara sfântă, Palestina, se bucură de cea mai mare liniște și prosperitate, asemănătoare cu cea din vremea regilor David și Solomon, de glorioasă amintire, ostenindu-se pentru grabnica săvârșire a lucrului, domnul Marcu Beza, Con-

lor sufletească și pentru ocrotirea scumpei noastre României». Apoi vorbește d-l Marcu Beza, care încheie astfel: «Bucură-se de-acum toți bunii Români! Sfânta cruce străbună, înfrățită cu tricolorul ce va fâlfâi la Iordan și la Ierusalim, vor spune lumii de legăturile noastre în trecut cu Țara Mântuitorului și de faptul că suntem astăzi un puternic neam ortodox, conștient de sine și de rostul său hotărât în viitor. (Dos. Eforiei Bisericii ort. române, vol. II. 1935, p. 420-422).

¹². Dos. Eforiei Bisericii ortodoxe române, vol. III, 1935, p. 429.

sul general al României la Ierusalim și preotul Constantin Dron, Eforul Bisericii Ortodoxe Române, după planurile alcătuite de domnul Dimitrie Ionescu-Berechet, arhitectul Patriarhiei Române.

Amintind aceasta, dăm binecuvântarea Noastră tuturor ostenitorilor și închinătorilor, cari iau parte la prăznuire rugând pe bunul Dumnezeu să ajute pe toți în gândurile lor cele bune, iar pe cei ce vor face daruri pentru isprăvirea și înzestrarea acestei biserici, să-i pomenească întru a Sa împărăție.

Acest hrisov de temelie este dat în reședința Noastră Patriarhală din București, astăzi 17 Aprilie 1935, și după ce se va iscăli de toți cei de față, se va zidi în temelia clădirii, spre veșnică aducere aminte.

Urmează semnăturile celor 150 de pelerini ¹³.

Miron Patriarhul României

La Ierusalim se mai aflau atunci, sosiți dela 22 Aprilie, P. S. Cosma Episcop al Dunării de Jos și P. S. Gherontie al Constanței, veniți cu alt vapor și care se găseau găzduiți la Patriarhie. Sfătuindu-se cu P. S. Lucian s'au prezentat la Patriarhul Ierusalimului — locum tenens — Meliton arhiepiscop de Madabà, cerând ca să slujească și ei la sf. Inviere. Deși la început se arătă, că nu ar voi să aprobe aceasta, mai pe urmă însă a admis și astfel li s'a îngăduit celor 3 Episcopi, ca și tuturor preoților de a lua parte la slujbă, atât în Vinerea Mare cât și la Inviere.

După slujba Invierii, la ora 3 a avut loc o recepție la consulatul român, la care au fost primiți excursioniștii și grupul excursioniștilor parlamentari, sosiți atunci la Ierusalim. Cu acest prilej d-l Marcu Beza a rostit o frumoasă cuvântare, scoțând în evidență eforturile pe care le face Patriarhia română pentru a realiza *așezăminte religioase românești* la Ierusalim și rezultatele îmbucurătoare de până acum. La sfârșit d-l Beza a închinat pentru *M. S. Regele Carol al II-lea*, sprijinitorul tuturor operilor, care ridică prestigiul țării în străinătate și mai ales aici în Orient.

P. S. Cosma a vorbit în numele Patriarhiei române, bucurându-se de roadele care încep a se culege la Ierusalim și închinând pentru Patriarhul românesc, care se ostenește, pentru a face ca Biserica ortodoxă română, să fie reprezentată aci, prin opere durabile și înălțătoare. Apoi d-l deputat *Gele* a vorbit în numele grupului parlamentar, mulțumit de cele ce a văzut, adăugând că va referi guvernului, cerând sprijin pentru desăvârșirea bunelor începuturi de până acum.

S'au trimis apoi următoarele telegrame:

M. S. Regele Carol al II-lea *București (România)*

«Cu prilejul sărbătoririi sfintei Invieri a Domnului, României veniți la locurile sfinte pentru închinare, își îndreaptă

13. Dos. Eforiei Bisericii ort. române, vol. III, 1935, p. 115.

primul gând către Acel ce întrupează aspirațiile neamului și trimite, pe această cale, expresiunea celui mai profund devotament *Regelui tuturor Românilor*, ocrotitorul ortodoxiei, urându-i mulți ani fericiți.

M. Beza

Alta:

Î. P. S. Patriarh al României Dr. Miron Cristea București (România)

«Cu prilejul sărbătoririi sfintei Invieri a Domnului, cei 150 de închinători la locurile sfinte, Vă exprimă cele mai respectuoase mulțumiri, pentru râvna pe care o puneți pentru a realiza aci o biserică și un cămin românesc al căror început s'a făcut astăzi și Vă urează mulți ani.

M. Beza

Daruri pentru Sfântul Locaș. În urma apelului ce s'a făcut prin ziare, mulți dintre credincioși au trimis la Consiliul Central, obiecte sfinte: icoane, candelă, sfinte vase, etc., spre a se împodobi cu ele paraclisul dela Iordan și a sluji ca obiecte de cult. Aceste lucruri au fost duse cu această ocazie la destinație și predate cu inventar la Consulat. Tot cu această ocazie au fost predate și alte două lăzi, aduse de către o maică *Vasilisa* dela Chișinău, adunate de dânsa, cu aprobarea Chiriarhului respectiv, destinate Sfântului Mormânt.

Toate aceste obiecte au fost expuse în una din sălile Consulatului, făcând o impresie foarte plăcută pelerinilor, cu ocazia recepției din noaptea Invierii ¹⁴.

Mobilierul. La biserica dela Iordan, *sculptura* a fost executată de către sculptorul bucureștean A. Dima, costând tâmpla lei 80.000; iar ușile dela cămin de Gr. Dumitrescu.

Pictura a executat-o pictorul Dimitrie Belizarie, care, la Martie 1937, comunică Patriarhiei că «fiind însărcinat cu execuția icoanelor din catapeteasma Capelei Iordan — Ierusalim, în număr de 4 icoane împărătești, 2 uși îngerești, 12 praznice împărătești, una icoană de mijloc—*Sf. Treime*—o cruce și două molenii, toate pe fond de aur cizelat, în valoare de lei 90.000, bani pe cari i-am primit dela Onor. Consiliu Central Bisericesc, din ordinul d-lui arhitect D. I. Berechet, au fost împachetate toate icoanele, în ziua de 26 Februarie 1937, pentru a fi expediate la Ierusalim...» ¹⁵.

4. *Un loc lângă Nazaret.* Patriarhia Română mai dobândește în 1930, un loc, în colonia evreiască *Afulea*, nu departe de *Tel-El-Adas* (Nazaret), în întindere de 3769, 72 m. p. Acest loc a fost cumpărat de către Protos. Gherasim Luca, dela un arab, *Nicolae Zvanciuc*, cu actul de vânzare, autentificat, la 11 Noembrie 1930 și înreg. la biroul de înregistrări de terenuri din Nazaret, sub Nr. 196/930, vol. 3, pag. 45.

14. Dos. Eforiei Bisericii ort. române, vol. III, 1935. p. 163.

15. Dosarul Eforiei Bisericii ort. române, vol. V, 1937, p. 110.

Prin *actul de donație*, autentificat de Trib. Ilfov S. N. sub Nr. 19313/932, păr. Gherasim Luca dăruiește acest loc Patriarhiei române, sub oarecare condițiuni de îngrijirea acestui teren cât va trăi, de neînstrăinare și de acordarea unor avantajii de către Patriarhie cuvioșiei sale ¹⁶.

5. Prin *testamentul* său, autentificat de Trib. Ilfov S. N., sub Nr. 25064, din 23 Septembrie 1932, părintele Gherasim Luca, lasă după moartea sa Patriarhiei române, toată averea lui, mobilă și imobilă, agonisită în timpul vieții ori unde s'ar găsi el ¹⁷.

6. *Un teren lângă Ierichon*. În 1937 Protos. Gherasim Luca cumpără un loc de 1500 m. p., unde a fost oarecând casa lui Zacheu, după cum mărturisește el și pe care în anul 1938, îl dăruiește Patriarhiei române ¹⁸.

II. *Biserica și căminul românesc dela Ierusalim*. În vara anului 1935 erau gata planurile și devizul, pentru biserică și căminul din Ierusalim, făcute tot de către d-l arhitect D. I. Berechet. Nu era însă suma necesară pentru executarea acestor lucruri, care se urca la peste lei 3.000.000. Consulul Marcu Beza, cere oferte dela diferiți antreprenori locali și, în urma unei corespondențe urmate între Patriarhie și Consulatul român din Ierusalim, s'a căzut de acord asupra ofertei aceleiași case *Baramki*, care s'a obligat să execute lucrarea, în schimbul sumei de 5.000 lire palestiniene (2.500.000—3.000.000), plus spezele ce s'ar mai ivi. Se încheie contractul cu numita casă, la 6 August 1935.

1. *Punerea pietrei fundamentale*. În ziua de 15 August (Adormirea Maicii Domnului) 1935, s'a pus piatra fundamentală. Slujba bisericească a fost săvârșită de către Arhimandritul *Iov*, marele Ecclesiarh al Sfântului Mormânt cu diaconul *Aristovulos* dela sf. Patriarhie a Ierusalimului; iar răspunsurile au fost date, de un cor de maici române, în prezența d-lui *Marcu Beza*, consul general al României, a d-lui *Gogos* consul general al Greciei, și a d-lui *Al. Adrian Botez*, vice-consul al României. Un moment de neatenție din partea clericilor slujitori și a celor ce erau de față a făcut ca Biserica să fie așezată, nu cu Altarul spre Răsărit, ci mai mult spre Apus.

După terminarea slujbei, d-l Marcu Beza luând cuvântul a rostit o cuvântare însuflețită, zicând între altele: «...De vreme îndelungată, trăiește printre Români, viu și stăruitor, ideea unei biserici la Ierusalim. Locul de zidit a fost cumpărat de vrednicul drumet patriot *Teodor Burada*. Înalt Prea Sfințitul *Visarion Puiu*, trudindu-se mult el însuși, a scos și o carte în această chestie. Noi acum, întruchipând visul a două generații,

16. Vezi actele în debaterile Congresului Național Bisericesc, sesiunea ordinară, Octomvrie 1935, pag. 264-65.

17. Vezi *testamentul* în acelaș loc, pag. 266.

18. Vezi dosarul Eforiei Bisericii ort. române, vol. V, 1937, pag. 378 și vol. VI, 1938, pag. 6.

adăugăm și un cămin. El e menit să dea sălaș atât evlavioșilor pelerini, aduși încoace de credință, cât și studenților, doritori să adâncească *Biblia*, în lumina țării ce i-a dat naștere. Negreșit, dacă nu am fi avut în frunte augusta înțelegere a *Majestății Sale Regelui Carol al II-lea* și neobosita râvnă a I. P. S. Patriarh *Miron Cristea*, n'am fi putut purcede în opera noastră... «Incheie cu aceleași cuvinte ca și la Iordan: Bucură-se de acum, toți bunii români. Sfânta cruce străbună, înfrățită cu tricolorul ce are să fâlfâie, aici și la Iordan, vor spune lumii, de legăturile noastre vechi și neîntrerupte, cu țara Mântuitorului și de faptul, că suntem astăzi un puternic neam ortodox, conștiu de sine și de rostul-i în viitor». Apoi vorbind în grecește a mulțumit tuturor celor ce au luat parte la acest act solemn, așezând și aci un *pergament*, cu inscripția, ca și la Iordan: «In zilele dreptcredinciosului și măritului Rege Carol al II-lea, Domnitor peste întreaga Românie unită, patriarh fiind, Inalt Prea Sfințitul și de Hristos iubitorul Miron Cristea, s'a zidit acest întâi așezământ românesc: o biserică și un cămin la Ierusalim, în 15 August 1935».

S'a citit și *hrisovul* în acelaș conținut ca și cel dela Iordan, adăugându-se și cuvintele: «In zilele patriarhului de curând ales al Cetății Sfinte și al întregii Palestine, Inalt Prea Sfințitul *Timoteos...*». S'au trimis și telegrame, în acelaș conținut, ca și la Iordan: *Majestății Sale Regelui Carol al II-lea al României*, I. P. S. Patriarh *Miron Cristea* și d-lui *Stelian Popescu*, care a îmbrățișat cu căldură, această operă națională, făcând propagandă prin ziarul său «Universul», pentru adunarea de fonduri ¹⁹.

2. *Schimb de teren*. In 1938, la cererea Comp. Shell, s'a făcut un schimb de teren între această companie și Patriarhia română, care era în avantajul ambelor părți, fără dreptul companiei de a construi ceva pe locul primit în schimb ²⁰.

3. Din punct de vedere *arhitectonic*, biserica și căminul dela Ierusalim, ca și paraclisul dela Iordan, operele d-lui arhitect D. I. Berechet, sunt lucrări de valoare ale arhitecturii tradiționale românești. Găsești aci, simetria și eleganța arcadelor, linia de cupolă, distincția, armonia, proporția și duhul de credincioșie al ctitorilor de mânăstiri vevodale din plaiurile Carpaților.

Ca sculptură, catapeteasma bisericii din corpul căminului dela Ierusalim este un adevărat cap de operă. Sculptură în lemn, executată la mânăstirea Căldărușani-Ilfov, unde se înfiri-pase un atelier de sculptură artistică bisericească, sub conducerea unui călugăr, priceput mânăstitor al dălții, Ierom. *Ieronim Balintoni* și a ucenicilor lui. Ca model au avut lucrarea similară, din paraclisul depe lângă Palatul Patriarhiei din București, operă din secolul al 17-lea. Aurită și cu icoanele pictate, în sti-

19. Dosarul Eforiei Bisericii ort. române, vol. II, 1935, pag. 407.

20. Ibidem, vol. VI, 1938, pag. 29 și 360.

lul bizantin, de către pictorul Dimitrie Belizarie, a fost plătită de către o evlavioasă creștină, de curând mutată către Domnul, *Elisabeta Taciu*. Ușa dela intrare a fost executată de sculptorul Grigore Dumitrescu cu lei 12.000.

Toate clădirile, cu mobilierul lor, s'au plătit din dărnicia proverbială a Românului. Se întreceau creștinii între dânșii, de a ajuta, unii cu bani, alții cu odoare scumpe ori cu cărți de ritual sau cu obiecte de cult artistic lucrate de mâna evlavioaselor creștine.

Așa s'au adunat peste 6.000.000 lei, cu cari s'au plătit toate edificiile înălțate în Țara Sfântă, cu tot mobilierul lor, afară de alte adause, cari urcă cu totul la aproape 10.000.000 lei.

4. *Personalul slujitor*. În vederea apropierii sfințirii acestor locașuri sfinte și a purtării de grije de dânsele, pe 1 Martie 1935 a fost numit preot slujitor la Capelă, părintele *Gherasim Luca*, cu salariu de lei 7.700 și părintele *Damaschin Trofin* cântăreț, cu salariu de lei 4.500.

Chiriarhia însă dorea ca acolo, să aibă un cleric titrat și cu cunoștințe de limbi străine. În urma unei publicații de concurs a fost găsit nimerit p. *Varlaam Chiriță*, care avea pregătire și din străinătate. Era licențiat în teologie, studiasese și la Paris și acum era cu slujba la mănăstirea Țigănești, jud. Orhei. A fost numit pe 1 Aprilie 1937, cu lei 8.600 lunar, în locul părintelui Gherasim Luca, care ținea provizoriu postul și care acum rămâne cântăreț, plătit cu lei 5.000 lunar, cum este și în bugetul de astăzi.

Dar pe 1 Februarie 1938, Varlaam Chiriță este demis, pentru indisciplină monahală și în locul lui se numește p. *Inochentie Moisiu*, dela mănăstirea Neamțului, cu însărcinarea de administrator al căminului și bisericii românești dela Ierusalim, plătit cu salariul de cântăreț; iar p. Gherasim Luca, poartă de grije, de bisericuța cu chiliile și frumoasa grădină de pe valea Iordanului²¹.

5. *Invoirea patriarhului Ierusalimului pentru sfințirea bisericilor*. La 27 Aprilie, 1937, Consulul general M. Beza, comunică Patriarhiei române: «Pentru zidirea bisericii dela Ierusalim, s'a dat înalta permisiune patriarhală, dar nu și pentru aceea dela Iordan. Așa că, va trebui să se facă întâi o cerere, cu privire la acordarea îngăduinții construcției bisericii dela Iordan (care din eroare, nu se ceruse înainte de începerea zidirii ei). Înțeleg că Patriarhia se teme de crearea unui precedent,

21. Dos. Eforiei Bisericii ort. române, vol. III, 1935, p. 152, 250-53 și Dos. vol. V, 1937, p. 200. Protosinghelul *Gherasim Luca*, care se numără între ctitori și a ostenit mult la înfăptuirea așezămintelor românești din Țara sfântă este un călugăr purtat prin lume. Dela mănăstirea Neamțului a plecat în America, unde a stat câțiva ani ca preot pela Românii de acolo, învățând limba engleză, care i-a folosit mult, după ce s'a dus în Palestina. Acum s'a retras într'o chilioară a sa la Ierihon; iar la bisericuța și chilioarele dela Iordan se adăpostește câte un călugăr român și maici cari vin din țară pentru închinare și se găzduesc acolo.

în favoarea Sârbilor, Rușilor, și Bulgarilor. După ce m'am sfătuit cu Arhim. *Epifanios*, am crezut că e bine, să adresați I. P. S. Voastră, patriarhului Ierusalimului — nu o scrisoare — ci o *telegramă*, concepută cam în termenii următori: «Drept urmare la scrisoarea noastră Nr. 3660, din 5 Aprilie, deoarece nu s'a făcut la timp cererea de învoire canonică, pentru zidirea paraclisului românesc dela Iordan, Vă rugăm să ne acordați acum această învoire».

Patriarhul supunând cererea Sinodului, foarte curând și neîndoios vom avea și permisiunea de *sfîntirea bisericilor*... Incheie apoi scrisoarea zicând: «Pe țărmul Iordanului am pus să se zidească o *scară*, spre folosința pelerinilor ce ar dori să se scalde. Arată că, din ce în ce se arată mai frumoasă biserica Iordanului, înconjurată cum este, de portocali și chiparoși»²².

România are astăzi așezămintele sale în Palestina. A săpat aci «o temelie solidă, pe care se va putea înălța, cu vremea, edificiul unei puternice expansiuni românești». Ierusalimul este leagănul creștinismului, al creștinismului ortodox. Era un nonsens, ca aici să fie tot sălaș de trai al celor de altă confesiune, ori al celor ce au răstignit pe Fiul lui Dumnezeu sau al acelor cari, dacă nu L-au răstignit, Il tăgăduesc — înțelegându-I greșit, învățătura Evangheliei Sale.

Am plecat la înfăptuire fără parale, și am aflat cât ne-a trebuit din evlavia creștinilor noștri. Am plecat la drum, pentru a face un *singur* cămin la Ierusalim, și Dumnezeu ne-a mângâiat cu *două*, ca o răsplată de întârzierea de până acum. Am plănuțit ca să începem mai întâi, cu biserica și căminul din Ierusalim, dar Providența dumnezeiască rânduise, ca să începem întâi la Iordan, unde Fiul lui Dumnezeu a primit botezul, făcând început activității Sale mesianice și am terminat cu Ierusalimul unde a pecetluit opera Sa, prin patimile, moartea și învierea Sa din morți. Și astfel, *în cursul domniei Majestății Sale Regelui Carol al II-lea*, prin osârdua organelor superioare bisericesti și din dărnicia poporului nostru român, drept credincios, avem astăzi așezăminte de mare însemnătate în Țara Sfântă.

Așteptăm numai sfîntirea lor, care — din pricina evenimentelor din afara țării noastre, — a fost amânată și atunci vom auzi cu bucurie, făcându-se rugăciuni și pomenindu-se, în dulcea noastră limbă românească, numele *M. Sale Regelui Carol al II-lea al României* și al șefului Bisericii noastre *I. P. S. Patriarh Nicodim*.

† VENIAMIN PLOEȘTEANU.

22. Dos. Eforiei Bisericii ort. române, vol. V, 1937, p. 190 și urm.

MISIONARISMUL LA CĂILE FERATE

După războiul cel mare din 1914—1918, o parte din muncitorimea română, în general, și cea dela Căile Ferate Române, în special, a rămas contaminată de o boală sufletească destul de serioasă: ideea comunistă.

A munci cât mai puțin posibil, dar a primi un salariu cât mai substanțial — iată idealul unei părți din muncitorimea cheferistă din 1918—1920.

A uza de grevă, de sabotaj, de răscoală — iată mijloacele de luptă ce aveau să ducă la îndeplinirea idealului propus.

Menținerea unei atari stări de lucruri constituia o dublă primejdie: pentru Stat și pentru muncitorime.

Statul se găsea în primejdie să-și vadă paralizată întreaga situație economică. Bunurile nu mai puteau circula, nevoia după pâinea cea de toate zilele nu mai putea fi satisfăcută. Exemplul dat de cheferiști putea servi drept încurajare pentru celelalte categorii de muncitori români și ciuma devenea generală.

Muncitorimea îmbolnăvită la rândul ei, era în primejdie să fie trecută prin baioneta soldatului, fiindcă ceiace gândeau și se pregăteau să facă cheferiștii atunci, echivala cu o adevărată trădare de Neam și Patrie.

În ceiace mă privește mărturisesc, că niciodată nu am avut mai limpede înaintea ochilor tabloul cu oaia cea rătăcită, de cum l-am avut atunci.

Că păstorul avea să sufere, că dinții celor cu nărav de lup trebuiau să clănțane și împotriva lui, aceasta nu importă. Turma trebuia salvată, chiar dacă păstorul urma să moară.

Înainte de a purcede la lucru am simțit nevoia să-mi limpezesc două întrebări:

1. *Ce vreau să fac?*
2. *Cum pot să fac?*

În legătură cu prima întrebare aveam de făcut două lucrări:

- a) O lucrare de suprimare; și
- b) O lucrare de adăugire.

Așa dar scopul lucrării mele se asemena cu munca depusă de grădinar. Grădinarul suprimă ramurile uscate, omizile, lăstarii netrebuincioși și după aceea adaugă: gunoiu la rădăcină, var pe tulpină, altoi în ramură.

Din mintea și inima muncitorului cheferist trebuiau suprimate toate gândurile și simțirile cele deșarte, ce-l împiedicau să vadă în superiorul său un frate mai mare, un colaborator prețios care dacă nu făcea bătaia la palmă din pricina lucrului manual, făcea bătaia la creier, întocmind proiecte, planuri, situațiuni, ori străduindu-se pentru cine știe ce invențiune.

Pe de altă parte, în mintea și inima conducătorilor trebuia strecurată convingerea că masa muncitorească este aceea care dă viață la cele mai frumoase planuri și proiecte, așa că muncitorul, în calitate de colaborator prețios al inginerului sau al directorului, are dreptul la pâinea cea spre ființă, atât pentru el cât și pentru soția și copiii lui.

Lămurindu-mi prima întrebare, trebuia să găsesc mijloacele necesare pentru atingerea scopului propus.

Și le-am găsit! Ele tindeau să asigure atât sănătatea trupului cât și sănătatea sufletului.

Rând pe rând au luat ființă mai la toate regionalele și atelierile căilor ferate: cantine, cooperative pentru aprovizionare cu lucruri de îmbrăcăminte și alimente de primă necesitate, mici farmacii, dispensare, case de odihnă pentru vacanța de vară, conferințe cu subiecte morale, religioase și de specialitate, reviste, ziare și broșuri, cu aceleași subiecte, capele, coruri, săli de spectacole, filme moralizatoare, burse pentru copiii săraci, dar meritoși ai cheferiștilor, etc.

Cu gândul pe care mi l-am propus și uzând de mijloacele pe care le-am indicat, am depănat firul muncii noastre vreme de 15 ani de zile.

Dacă munca noastră a avut sau nu vre-un rezultat pozitiv, aceasta este o chestiune la care nu eu am dreptul să răspund, ci alții. Și pentru că acești alții sunt destul de numeroși, ne vom mărgini să menționăm numai trei opiniuni și anume:

1. A Părintelui diacon Dr. Al. N. Constantinescu.
2. A Părintelui Profesor Universitar Constantin Nazarie

3. și a Sfintei Mitropolii din București.

1. *Primul* se rostește așa :

„Cât privește mișcarea creștină pornită în mijlocul muncitorimeii române, până în prezent este de amintit numele Arhimandritului Galaction Cordun, care înțelegând menirea Bisericii în deslegarea problemei sociale, a căutat prin broșuri și mai ales prin conferințe, să lumineze inimile și mințile muncitorilor, cari par a avea impresia că pe această lume nu se mai găsește nimeni să le înțeleagă suferința...” (vezi în prefața volumului: „Biserica Rusă și Socialismul” de Dr. Felix Haase, traducere, 1923).

2. *Părintele Profesor Universitar Constantin Nazarie* se rostește astfel :

„Din ultima lucrare se vede că Arhimandritul Galaction Cordun a început singur și pe cont propriu o vie propagandă încă din 1920, printre lucrătorii C. F. R., momiți de diferite curente periculoase ordinii de Stat și Neamului. Încurajat de succesul dobândit, căci Românul are bunul simț de a reveni ușor la calea cea adevărată, Părintele Cordun, sprijinit de organele în drept, reușește a i se recunoaște munca cu rostul ei prielnic, astfel că astăzi C. F. R-ul, armată din vreme de pace, își are serviciul său religios, după cum armata de operațiuni și-a avut în vreme de războiu, ca și în vreme de pace serviciul ei religios.

A vorbi despre importanța serviciului religios într'o instituție care își numără membrii cu zecile de mii, cum este aceea a C. F. R., este a demonstra necesitatea sufletului pentru corp...

„Pentru aceste motive, activitatea părintelui Arhimandrit Galaction, nu este numai laudabilă, ci absolut indispensabilă și e o fericire pentru C. F. R. și Neam, că Prea Cuvioșia Sa a reușit să dea și ființă și viață, Serviciului Religios dela C. F. R., unde o pleiadă de preoți, sub conducerea Prea Cuvioșiei Sale, lucrează după o programă înțeleaptă în mod statornic și chibzuit la susținerea ordinii și disciplinei sufletului tuturor instituțiilor de bine obștesc.

„Activitatea amintită mai sus, Părintele Arhimandrit Galaction a desfășurat-o adevărat creștinește, adică fără sgomot și reclamă și faptele începând să grăiască dela sine, am ținut de a mea datorie să vorbesc și eu despre ele, spre încurajare și mai departe îmbărbătare a Părintelui Arhim.

Galaction Cordun, cu dorința vie de a fi încă pe mult timp Patriarhul sufletesc al scumpilor noștri cheferiști, până la alte chemări de Dumnezeu orânduite“. (Vezi „Noua Revistă Bisericească“ Nr. 9-10.

3. Din adresa Nr. 1862/1922 a Sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei desprindem :

„Deplin mulțumiți de frumoasele rezultate ce a obținut Propaganda religioasă și culturală întreprinsă de către Prea Cuviosul nostru Arhimandrit Galaction D. Cordun, cu cea mai deplină încredere îi acordăm Înalta noastră binecuvântare și de aci înainte, în noua situațiune cu care ați binevoit a-l onora, făgăduindu-vă tot sprijinul spre a aduce la bun sfârșit opera deja începută, convinși fiind de rodnicia sa activitate care este în folosul și spre binele neamului și al Bisericii noastre“.

Privitor la rezultatele modestei noastre munci depănate la C. F. R., ar mai fi de întrebare miile de soții și copii ai lucrătorilor cheferiști cărora le-a fost dat să-și vadă soțul și tatăl pornind la lucru cu voioșie și mulțumire sufletească.

Minunea se întâmplase ! Scrâșnitul dinților, încrețiturile frunței și turbarea ochilor fuseseră biruite de dragostea evanghelică, dragoste ce ne-a poruncit și ne va porunci întotdeauna *să mergem, să căutăm, să aflăm și să punem în siguranță oaea* — turma cea rătăcită.

† Arhiepiscopul GALACTION SILISTREANU

---

nă
ip
la
tă
o-
ut
ea
ea
n-
e-
la
a
și
e
ai
il
ă.
e
a
l-
n

EGUMENII ȘI AȘEZĂMINTE SPITALICEȘTI DIN MITROPOLIA MOLDOVEI

I.

Cele dintâi așezăminte spitalicești în cuprinsul Mitropoliei Moldovei, au fost bolnițele monastirești, cum de altfel au fost în toată țara.

Aceste spitale și ospicii originale la început, s'au făcut de monastiri pentru îngrijirea și căutarea călugărilor bolnavi și neputincioși, dar se primeau în ele și bolnavi mireni, căci nu mai erau alte spitale în țară, afară de bolnițele din monastiri.

Bolnițele erau apoi ospicii pentru cei neputincioși și aici își găseau odihna bolnavii, chiar din starea mai înaltă a societății, sărăciți și scăpătați acum, iar monastirea îi primea spre îngrijire.

Administrația și îngrijirea bolnițelor era în sarcina monastirilor unde se aflau, iar egumenul monastirei era îngrijitorul. El numia pe medic și tot cu binecuvântarea lui, după cererea medicului, se rânduiau părinții și frații dintre cei mai destoinici și cu dragoste de frații bolnavi, pentru îngrijirea și căutarea lor.

Toate monastirile mai renumite din Moldova ca: Monastirea Neamțului, Monastirea Slatina, Monastirea Râșca, Monastirea Golia din Iași, Monastirea Barnovschi din Iași, Monastirea Precista Mare din orașul Roman, Monastirea Profetul Samoil din Focșani, etc., apoi monastirile de monahii (călugărițe): Agapia, Adam din jud. Tutova, au avut bolnițe din cele mai vechi timpuri ¹⁾.

---

1) Aproape pe lângă toate bolnițele din monastiri se aflau și paraclise și bisericuțe unde bolnavii cari puteau merge la biserică, își făceau rugăciunea.

În prima jumătate a veacului al XIX-lea, după înlăturarea domnilor fanarioți din Principate, instituindu-se domnitori pământenți, conștiința națională începe a se trezi ca dintr'un somn greu și cu ea binefacerile de asistență socială pentru neamul nostru, atât de greu încercat de restriștea vremurilor. Se începe deci o nouă eră de viață.

Iubirea de Dumnezeu arătată prin iubirea de oameni, acum se vede mai lămurit prin fapte de milostenie și ajutorul dat aproapelui; prin urmare, tot Biserica, cu învățăturile ei a fost creatoarea și conducătoarea așezămintelor de caritate publică pentru folosul neamului nostru.

Însă, chiar pe la mijlocul veacului al 18-lea, luase naștere în Iași cea mai renumită instituție de caritate publică pentru folosul neamului nostru, *Instituțiunea „Sf. Spiridon“*.

Această măreață instituție a Sf. Spiridon este rodul evlaviei creștinești, a credinței și a speranței creștine, pentru iubirea de Dumnezeu și de aproapele. Ea caută să apropie pe oameni și să desvolte în sufletele și inimile lor dragostea creștină, care se milostivește, care nu pizmuește, care îndelung rabdă. Dragostea creștină care nici odinioară nu cade.

Instituțiunea Sf. Spiridon, fondată pe dragostea creștină, această virtute cardinală a moralei creștine, și-a găsit expresiunea desăvârșită în așezămintele spitalicești alipite de monastiri, și a făcut în decursul vremilor, această măreață instituție a Sf. Spiridon, apologia celei mai largi binefaceri, de milă și iubire de oameni.

Numai creștinismul a putut da naștere la o asemenea instituție caritabilă; lumea veche cu toată străduința n'a putut să ajungă la asemenea înălțare.

În republica romană, de ex., lupta dintre patricieni și plebei a căutat să îmbunătățească într-o câțva, starea celor săraci, însă nimic nu se prevedea pentru bolnavii nenorociți și fără sprijin.

În epoca Impăraților, aceștia, pentru câștigarea popularității lor, împărțeau hrană la popor în mod izolat, dar fără nici o ușurință pentru cei bolnavi și neputincioși.

Cât de superioară este deci doctrina creștină, care prin așezămintele ei de binefaceri, nu face deosebire între iudeu și elin și nu pentru scopuri și afaceri pământești, ci numai pentru iubirea de oameni a Mântuitorului, se vede din cele mai sus expuse.

Așezămintele spitalicești începute cu bolnițele de prin monastiri, se dezvoltă și se perfecționează după cerințele vremii, odată cu știința și cultura din țară, și tot cu ajutorul Bisericii și tot prin conlucrarea și străduința conducătorilor bisericești, vlădici și egumeni.

II.

Cum s'a înființat această instituțiune a Sf. Spiridon, împrejurările care i-au dat naștere și dezvoltare, și cine au fost fondatorii ei?

La noi Români, este o veche zicătoare populară luată din manifestațiunile naturii că: „după vreme rea cu furtună, vine și vreme bună“. Așa s'a petrecut în Moldova noastră cu această măreață instituțiune a Sf. Spiridon, care luându-și ființă după vremuri grele de lipsă și sărăcie, de dureri și suferinți, a adus mare mângâere și folos poporului românesc din principatul Moldovei!

Ideia ce a călăuzit pe fondatorii ei a fost arătată prin dorința lor fierbinte, de ajutorare a săracilor și neputincioșilor.

În primă jumătate a veacului al 18-lea, pe la anul 1721, s'a abătut asupra Iașilor o înspăimântătoare boliște de ciumă, care a secerat înfricoșat populațiunea Iașilor. Mii de oameni au murit de ciumă și numai noaptea îi ducea cu căruțele de-i îngropa afară din oraș, la locul numit „Măgura Iașilor“, loc dăruit de boerul Dumitru Bosie, din Huși.

Nu era voie a-i îngropa la cimitirele din jurul bisericilor din oraș, cum era pe atunci.

Ajutor medical, asistență socială pe vremea de care vorbim, nu se pomenea.

După potolirea boliștei de ciumă, fiul lui Dimitrie Bosie, jîtnicerul Ștefan Bosie, a clădit pe Măgura Iașilor, locul dăruit de tatăl său pentru îngroparea ciumaților, o biserică de zid, pe care după câțiva ani a făcut-o schit de călugări, astăzi schitul numit „Tărăța“.

Apoi tot Ștefan Bosie care acum era și logofăt de vistierie, cu ajutorul mai multor boeri pioși creștini, Anastasie Lipscanu și hatmanul Vasile Roset, au făcut de isnoavă la anul 1752 biserica Sf. Spiridon din Iași, pe ulița Hagioaei,

pe locul dobândit prin schimbare dela familia lui Apostol Pavet.

Deabea s'a început clădirea bisericii și toți vecinii cu locuri lângă biserică le-au dăruit Sf. Spiridon.

Cât de mare era evlavia creștină și dragostea pentru zidirea bisericii Sf. Spiridon, se vede și din faptul că curgeau daniile în bani și în moșii cu mare îmbelșugare, așa că episcopii, Ștefan Bosie și Hatmanul Roset, mișcați de această dragoste a poporului, au mijlocit la Domnitorul Ștefan Cehan Racoviță și înainte chiar de a se termina și sfințirea bisericii, a ridicat-o la rangul de monastire. Iar sfințirea monastirei Sf. Spiridon s'a făcut la anul 1758, când tot odată i se acordă mari privilegii, prin hrisoave și documente, de Voevozi donatori și ctitori.

După terminarea și sfințirea monastirei Sf. Spiridon s'a început îndată a se face în curtea monastirei case pentru bolnițe și s'au făcut multe camere la casele bolniței dela această monastire, avându-se în vedere greutatea mari ce au întâmpinat cetățenii Iașului în vremea boliiștei de ciumă.

Bolnița a fost înzestrată cu cele de trebuință pentru bolnavi, apoi cu personal medical și ajutoare, așa că după câțiva ani, bolnița monastirei Sf. Spiridon îngrijia peste una sută de bolnavi, iar conducătorul bolniței era egumenul bisericii cu cei doi episcopi fundatori: Vistiernicul Ștefan Bosie și Hatmanul Vasile Roset.

III.

Pe când la Iași se petrecea cele descrise mai sus, monastirea Precista Mare din Roman, zidită la anul 1569, de Doamna Ruxanda, soția lui Alexandru Lăpușneanu, avea bolniță mai de mult pentru îngrijirea nu numai a bolnavilor din monastire, ci și a mirenilor din oraș.

Întreținerea bolniței era și aici în seama monastirei Precista Mare, iar egumenul era supraveghetorul și îngrijitorul.

În anul 1764, Domnitorul Moldovei Ștefan Racoviță, ctitor și donator al monastirei Precista Mare, închină această Sf. monastire cu toate metoacele ei, Monastirei Sf. Spiridon din Iași, care acum era stavropighie dela 1763, și avea și episcopie legal întărită de Domnitor. Această independență de stavropighie a Monastirii Sf. Spiridon, a fost întărită prin

marele hrisov al Domnitorului Grigore Alexandru Ghica, la 1765.

În anul 1788, egumenul mănăstirei Precista Mare, iero-diaconul Gherasim Putneanu, după ce face o reparațiune frumoasă mănăstirei, care se hrentuise de cutremur, clădește cu banii săi proprii în curtea mănăstirei un spital și înființează în el pentru bolnavi opt crivaturi.

Urmașul său egumenul arhimandrit Macarie Basarabeanu adaugă și el zece crivaturi la spital, iar la anul 1832 fost episcop de Roman, Veniamin Costache, mai adaugă zece crivaturi. Așa că a fost nevoie ca egumenul Macarie să mijlocească la Epitropia Sf. Spiridon pentru a cumpăra alte case pentru spital, căci acestea făcute în curtea Bisericii nu era deajuns pentru 40 de bolnavi.

Deasemenea și Monastirea Profetul Samuel din Focșani, filiala Monastirei Precista Mare din Roman, avea bolnițe pentru bolnavi, dar mai mică, sub conducerea ieromonahului Ioanichie.

În Iași pe timpul când se desvolta Instituțiunea Sf. Spiridon, mai era și monastirea Golia, care avea bolnițe pentru bolnavii sdruncinați de minte și care se întreținea de monastire sub cârmuirea egumenilor.

Tot așa și monastirea Neamț și monastirea de femei Adam (din jud. Tutova) aveau bolnițe pentru bolnavii sdruncinați de minte.

După sfințirea monastirei Sf. Spiridon și recunoașterea ei de Patriarhia din Constantinopol ca stavropighie la 1769, daniile au început a curge cu mare îmbelșugare. Domnitorii se întreceau a dăruii Monastirei moșii întinse, salășe de țigani, acarete, vite, etc. etc. Deasemenea vlădicii, boerii, negustorii și alți evlavioși creștini cu stare, au dăruit mari averi Instituțiunii Sf. Spiridon. Dar pilda cea mai edificatoare era a Domnitorilor, a vlădicilor și a egumenilor, ei fiind mai întâi pilde vii de credință, dragoste și nădejde creștină.

Evlavia și smerenia către Dumnezeu și către Biserică pe care Voevozii Domnitori o arătau prin hrisoavele acestor dani, când ei pomenesc, că pentru tămăduirea lor sufletească și iertarea păcatelor și dobândirea mântuirii în Domnul, dăruiesc Bisericilor și Monastirilor agonisita lor materială din viață, este cea mai frumoasă pildă de dragoste creștină, de pocăință și de jertfă pentru curăția inimii și a sufletului.

Multe din hrisoavele Domnitorilor Voevozi și a altor miluitori ai Instituției Sf. Spiridon erau prevăzute cu rândueli și dispoziții speciale pentru Monastire, pentru spitale, pentru bolnavi, pentru medici și administrație. Nu mai puțin, se aflau și prevederi înțelepte pentru progresul și dezvoltarea așezămintelor spitalicești, care cu timpul, pentru însemnătatea lor, au devenit așezăminte principale sau autonome.

Biserica deci și acum ca întotdeauna, a tămăduit nu numai sufletele, ci și trupurile celor neputincioși și bolnavi, prin întemeiere de bolnițe, ospătării, case de milostenie și spitale.

Instituția Sf. Spiridon deci, se dezvoltă și progresează deodată cu știința și cultura, fiind singura Instituție care exercită o largă operă de asistență socială în Moldova. Ea își întinde cu pași repezi așezămintele ei spitalicești de la Iași la Roman, la Focșani, la Botoșani, la Hârlău, la Galați, la Bârlad, etc.

IV

Întinderea așezămintelor spitalicești ale Epitropiei Sf. Spiridon în toată Moldova și deci în cuprinsul Mitropoliei Moldovei.

Din lipsa de organizare a serviciului sanitar și medical al țării, în vremile trecute, Epitropia Sf. Spiridon fiind singura Instituție, care exercita o largă operă caritabilă de asistență publică în Moldova, își întinde cu pași repezi așezămintele ei spitalicești, de la Iași la Roman, la Focșani, la Botoșani, la Hârlău, la Galați, la Bârlad, etc.

1. Spitalul central al Sf. Spiridon din Iași, este situat în curtea monastirei Sf. Spiridon și își are ființa în bolnița făcută la această monastire de logofătul vistiernic Ștefan Bosie și hatmanul Vasile Roset, la anul 1758.

Clădire monumentală, spitalul central al Spiridoniei, are azi 700 paturi pentru bolnavi, cu 15 medici, doctori primari și cu 15 medici, doctori secundari și un personal de colaborare medicală select, format din studenți interni și externi. Apoi personalul inferior și de serviciu este și el cu pregătire școlară.

Înzestrat cu cele mai perfecționate aparate, pe care le poate avea un spital modern, rivalizează cu cele mai renumite spitale din occident.

2. Spitalul Precista Mare din Roman, iarăși clădire impozantă, făcută de Epitropie, la anul 1872.

Și acest spital își are origina în bolnița înființată de egumenii Monastirii Precista Mare, cu mult înainte de înființarea Instituțiunei Sf. Spiridon. Are astăzi una sută paturi pentru bolnavi, cu 3 medici, doctori primari, și doi medici, doctori secundari. Se întreține de Stat de la anul 1935 pentru motivul că Epitropia aflându-se în mare jenă financiară în urma exproprierei moșiilor, l-a cedat întreținerii statului pe 10 ani.

3. Spitalul Profetul Samuel din Focșani, s'a înființat la anul 1838 luna Noembrie 21, în chiliile călugărilor de la monastirea Profetul Samuel, unde dealtfel își are origina mai de mult, ca bolniță a Monastirii.

Marele Logofăt și cavaler Iordache Catargiu este ctitorul acestui spital; el i-a asigurat existența prin daniile ce a făcut la Epitropia Sf. Spiridon.

4. Spitalul Spiridoniei din Galați, este înființat tot de Epitropia Sf. Spiridon, după cererea Domnitorului Moldovei Mihail Sturza, care a fost informat că în acest mare oraș Galații, este mare nevoie de spital.

5. Spitalul Mavromati din Botoșani, este fondat din inițiativa privată a boerului Ioan Mavromati la 1839, care l-a înzestrat cu moșii și averi pe care le-a închinat Epitropiei Sf. Spiridon.

6. Spitalul „Spiridonia“ din Tg. Ocna, este înființat de Epitropia Sf. Spiridon la anul 1845. Domnitorul Mihail Sturza vizitând Tg. Ocna a dispus prin epitropul Sf. Spiridon, Iordache Ghica, care se afla de față în suita domnitorului, în această vizită, ca să înființeze acest spital, lucru ce s'a și îndeplinit.

7. Institutul Grigore Ghica Vodă din Iași pentru copiii lepădați, a fost înființat de acest evlavios, blând și bun Domnitor, care i-a asigurat existența, prin dăruirea către Sf. Spiridon, de averi și moșii.

8. Spitalul Cantacuzino Pașcanu din Iași, s'a înființat la 5 Aprilie 1858 de către Logofătul Dimitrie Cantacuzino Pașcanu, care în scrisoarea adresată Epitropiei Sf. Spiridon zice următoarele: „m'am îndemnat și eu a face în măsura mijloacelor mele un spital cu hramul Sfintei Treimi, în

mahalaua Tatarășilor de aici din oraș, ca una ce pe lângă că este însemnată în popor, se găsește tot odată depărtată de centrul orașului, pe care Sf. Pronie voește a-l săvârși acum. Prin această scrisoare vin a-l închina ospitalelor centrale ale Sf. Spiridon“.

Ctitorul și fondatorul spitalului Cantacuzino Pașcanu, asigură pe veșnicie existența lui, prin daniile ce le face Epitropiei Sf. Spiridon: în bani (galbeni), moșii mari, salaje de țigani și alte averi și acarete.

Spitalul Sf. Treime din Tatarăși, se deschide la 1859 cu 16 paturi.

9. Spitalul din Tg. Neamț, a fost înființat de Monastirea Neamțului. Dar după secularizarea averilor monastirești, Monastirea Neamțului nemai având cu ce-l întreține a trecut sub administrația Epitropiei Sf. Spiridon.

10. Spitalul din Hârlău, este înființat tot de Epitropie prin daniile Logofetesei Pulheria Ghica, care a cedat casele boerești, proprietatea ei, și a făcut spitalul cu 24 crivaturi la anul 1859.

Deasemenea spitalele din Tg. Frumos, din Băcești Jud. Roman, au fost înființate tot de Epitropia Sf. Spiridon, potrivit legatelor donatorilor, cari au cerut înființarea acestor spitale pentru daniile făcute la această Epitropie.

V

Incheiere.

Conținutul articolului de față, „*Egumenii și așezăminte spitalicești din Eparhia Moldovei*“ îl putem rezuma în chipul următor:

Cele dintâi Așezăminte Spitalicești au fost bolnițele de prin Monastiri și nu numai în cuprinsul Mitropoliei Moldovei, ci în toată țara noastră.

Ele au fost înființate de egumenii Monastirilor. Monastirile le întrețineau, iar egumenii le supravegheau.

Bolnițele, aceste spitale originale la înființare, au progresat și s'au dezvoltat potrivit cerințelor vremii, odată cu știința și cultura din țara noastră¹).

1. Mai în toate locurile unde se aflau bolnițe, erau ridicate paraclise și Biserițe unde bolnavii își făceau rugăciunile.

Biserica le-a dat tot ajutorul material, moral și cultural, iar pentru însemnătatea lor socială au ajuns să fie așezăminte principale, independente și autonome, pe când Bisericile care le-au dat ființă, au rămas Așezăminte secundare.

Iată pentru ce Majestatea Sa Regele CAROL II, ne cere nouă clericilor, să lucrăm așa fel în Biserică, ca Ea să fie totdeauna o Instituțiune dumnezeiască. principală și vie.

Biserica este deci Mama Așezămintelor Spitalicești din țara noastră, iar spitalele fiicele Ei, ce s'au născut din credința și evlavia creștină, din dragostea și iubirea de oameni a Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, AMIN.

---

† Arhiepiscopul ILARION BĂCĂOANU
Egumen Sf. Monastiri Precista Mare
din orașul Roman.

FACULTATEA DE TEOLOGIE DIN BUCUREȘTI
ÎN ULTIMII ZECE ANI

(Iunie, 1930 — Iunie, 1940.)

Rutina este o simplă lege de conservare într'un stadiu anumit de viață. Fără suișuri și fără coborîșuri, ea se înfățișează de obicei ca o încremenire într'o uniformitate lipsită de putere creatoare, de spor și de progres. Pentru trezirea forțelor dinamice, care fac să pulseze un ritm nou, viața trebuie să se simtă atrasă de obiective și orizonturi noi. În corpul instituțiilor componente ale societății, începe în acest caz o altă vibrație a funcțiunilor, care duce la cristalizarea conștiinței despre un ideal mai înalt. Cadența înaintării nu este totuși aceeași pentru toate funcțiile sociale, pentru că realizările practice sunt condiționate nu numai de forța lor dinamică, ci și de factori externi, care scapă controlului și puterii lor. Esențialul este însă intrarea în ritmul cel nou și închegarea unei conștiințe consistente despre rațiunea de a fi a funcției respective, în ansamblul general al vieții. Afirmarea sa permanentă va duce mai curând sau mai târziu la recunoașterea necesității și utilității sale.

În acest cadru apare Facultatea de Teologie din București în ultimii zece ani ai existenței sale. Este tocmai epoca, în care statul românesc intră într'un ritm nou imprimat prin luarea frânelor vieții publice în mâinile M. S. Regelui Carol II. Conducerea statului și a instituțiilor lui s'a resimțit îndată de o nouă orientare. O altă concepție a străbătut în toate cutele vieții românești, iar metodele inaugurate au și operat transformări accentuate în unele regiuni ale ei. Procesul de adaptare la noul ritm constituie o formă de verificare a vitalității și a dinamismului diferitelor organisme, cari intră în componența vieții românești. Un astfel de moment, Facultatea de Teologie din București l-a marcat printr'o serie de eforturi pentru a depăși stadiul vieții sale de până atunci.

O Facultate de Teologie este cea dintâi indicată să știe că religia îndeplinește cea mai eminentă funcțiune generatoare și ordonatoare în cultură. Adâncirea studiilor de știință religioasă sau de teologie este menită, prin urmare, să sporească în primul rând potențialul misiunii spirituale a Bisericii în viața neamului românesc. De aceea, mai ales din această vreme, Facultatea de Teologie din București a început să accentueze în preocupările sale științifice și în îndrumările date studenților săi, necesitatea de a se lua contact direct de preferință și în primul rând cu izvoarele originale ale teologiei din operele sfinților Părinți și ale scriitorilor bisericești din epoca ecumenicității. Teologia Bisericilor naționale ortodoxe a fost și mai este încă în mare parte tributară în această privință izvoarelor indirecte din literaturile moderne streine, care înfățișează cu subtilitate puncte de vedere confesionale deosebite de noi.

La baza acestei noi orientări a Facultății noastre stau nu numai rațiuni doctrinare, ci și un considerent care privește istoria culturii noastre românești. Intre componentele fundamentale ale specificului nostru etnic, ortodoxia a deținut un plan de mâna întâia. Adăparea deci a vieții noastre spirituale din izvoarele originale asigură continuitatea nealterată a valorilor noastre culturale. O asemenea concepție era menită să revoluționeze în primul rând metoda științifică și didactică a catedrei de *Patrologie*. Aci, accentul trebuia să cadă nu atât pe elemente biografice și bibliografice, adică nu mai mult pe cunoștințele *despre* autor și despre catalogul operilor sale, ci pe cunoașterea doctrinei lui în punctele ei principale și cu privire la anumite probleme teologice. O astfel de cunoaștere se cere apoi înviorată și susținută prin cercetarea textelor respective în original. Se impunea, prin urmare, ca viitorii candidați pentru catedra de *Patrologie*, vacantă din toamna anului 1928, să aibă nu numai o pregătire teologică, ci și o solidă pregătire în filologia clasică (limbile greacă și latină). De aceea, cei cari încă nu se completaseră din acest din urmă punct de vedere, au fost îndrumați spre Atena, pentru a se familiariza cel puțin cu limba greacă, instrumentul principal de pătrundere în literatura din epoca patristică. Pentru același motiv, același drum a fost indicat de Facultate și tinerilor doctori în teologie, candidați la catedra de *Drept bisericesc*, rămasă vacantă în toamna anului 1936. Pentru valorificarea într-o nouă lumină a puterilor și a cunoștințelor lor de teologie și de drept, câștigate și în

Facultăți juridice din țară și din străinătate, li s'a cerut o dexteritate specială în limba greacă și latină, care să le faciliteze accesul deplin în izvoarele dreptului canonic.

Apelul atât de insistent la literaturile moderne confesionale, precum și circumscrierea teologiei numai în cercurile bisericești și strict teologice, fără o putere vitală de înrâurire mai simțită asupra vieții și a culturii românești, se datora unui defect general în organizarea învățământului superior teologic în Facultățile de Teologie ale tuturor Bisericilor ortodoxe. Literatura bisericească și religioasă, în deosebi cea bizantină, n'a intrat în spațiul preocupărilor teologice. Un mare hiatus spiritual a fost lăsat să se interpună astfel între gândirea teologică din epoca celor dintâi opt veacuri creștine și între viața creștină de astăzi. Facultatea de Teologie din București și-a dat seamă că trebuie restabilită fără întârziere puntea între aceste două țărmuri, prin explorarea literaturii bisericești bizantine. Aceasta constituie un monument strălucit de trăire creștină-ortodoxă și de adâncirea cugetării sfinților Părinți, oferind surse admirabile pentru soluționarea multora din teologumele ridicate de cursul vieții și al științei. De aceea, Facultatea a stărui și a reușit să obțină dela Ministerul Instrucțiunii înființarea unei catedre de *Istoria literaturii bisericești și religioase*, la începutul anului 1933. Titularul chemat la această catedră, dela o altă Facultate de Teologie din provincie, dublat de un talent de poet și scriitor cu reputație stabilită în literatura noastră, aducea astfel aptitudini personale speciale pentru noua disciplină. El a șters colbul în deosebi de pe scrierile de asceză și mistică ortodoxă, punând astfel știința teologică dela noi în contact viu cu trăirea spirituală a marilor personalități religioase, creiatoare de viață și elan duhovnicesc, din epoca de glorie a ortodoxiei. Nu este nevoie să mai stăruiim asupra suflului, de înviorare, pe care-l capătă acum știința teologică la noi, precum și asupra interesului pro și contra, pe care l-a trezit în scrisul românesc. Este destul să menționăm că în țările ortodoxe din Sud Estul european, o astfel de catedră să găsea numai la Facultatea de Teologie din București. Roadele ei n'au întârziat să se ivească, precum vom vedea, în forma și capacitatea de manifestare a tinerilor teologi în câmpul cugetării și scrisului românesc, după un atât de scurt timp.

Fără îndoială, nu se putea pierde din vedere că știința teologică trebuia ținută «în cadrul viu al problemelor actuale de

cultură și cugetare creștină sau laică». O astfel de preocupare privește *Apologetica*. De aceea, consiliul profesoral a susținut în memoriile din ultima decadă, pentru reorganizarea învățământului din Facultate, creierea unei catedre sau cel puțin a unei conferințe de Apologetică.

Temeiul teologiei și al vieții creștine este însă *Sfânta Scriptură*. O solidă pregătire a viitorilor preoți și o activitate misionară nu se poate concepe fără o profundă cunoaștere și pătrundere a textelor Bibliei. În consecință, ca un preludiu al preocupărilor de mai apoi pentru un alt ritm în Facultatea bucureșteană de Teologie, s'a precizat încă din luna Ianuarie, 1929, dublarea fiecăreia din catedrele de Sf. Scriptură a Vechiului și de Sf. Scriptură a Noului Testament. Sforțările acestei Facultăți au rămas constante între anii 1930 și 1940, în scopul adaptării sale la cerințele vremii, printr'o nouă grupare a disciplinelor teologice și printr'o completare a catedrelor; era o adaptare cerută nu numai de progresele științifice realizate în domeniul teologiei, dar și de contribuția, pe care Facultatea de Teologie din capitala țării trebuia să și-o asume nu numai cu privire la solida pregătire a clerului din toate treptele ierarhice, ci și la potențarea neîncetată a spiritualității și a culturii românești. În aceste formule sintetiza Facultatea de Teologie din București rațiunile introducerii unui ritm nou în organizarea ei, prin diferitele memorii prezentate forurilor competente, dar în deosebi prin cel din adresa sa cu Nr. 963 din luna Iulie, 1939. Aceeaș formulă a fost acceptată apoi și în memoriul publicat în luna Septembrie a aceluiași an, de către Facultățile de Teologie din țară, în comun.

Pentru eventualitatea unei astfel de adaptări, se subliniasă de asemenea necesitatea înființării de conferințe sau catedre pentru: a) *limba greacă și latină biblică și patristică*; b) *Istoria artei creștine și antichități bisericesti* și c) *de Pedagogia și Metodica învățământului religios*.

*Toate aceste inițiative pentru ieșirea dintr'o epocă rutinară au rămas însă încercări pe contul propriu al Facultății. Unele din realizările, ce i-au succes chiar în cursul acestei perioade, au fost anulate prin legea dela 4 Noembrie, 1938, pentru raționalizarea învățământului universitar. Patru din cele 12 catedre de până acum și anume: de Patrologie, de Istoria literaturii religioase și bisericesti, și două de Teologie Practică i-au fost suprimate. Facultatea a rămas astfel defectată în

aparatul său de lucru și deci în îndeplinirea rolului, pe care este chemată să-l aibă o Facultate de Teologie din capitala celui mai numeros dintre neamurile ortodoxe și dela reședința scaunului patriarhal românesc. Adaptarea unui învățământ teologic superior la cerințele generale ale noului ritm este însă o chestiune de simetrie în primul rând, pentru funcțiunea spirituală a Bisericii în domeniul gândirii și al vieții românești. O reorganizare nu poate întârzia. Ea interesează deopotrivă Biserica și Statul.

•

Simplificată în organizarea sa didactică, sub nivelul celei mai tinere dintre Facultățile teologice din țările ortodoxe dela Sudul Dunării, Teologia din București a luat totuși în ultima decadă a existenței sale, mai mult decât oricând, deplină cunoștință de ea însăși. Sfortările sale din acest timp pentru reorganizarea învățământului teologic din Universitate subliniază cu prisosință dinamismul acestei instituții pentru depășirea unei epoci. El vine acum la expresie sub forme mai bogate decât în oricare din perioadele precedente.

În prelegeri, în studii și publicații, subiectele teologice au căpătat o prezentare în orizonturi largi și au fost adâncite prin observarea regulilor metodei științifice. Pentru manifestarea științifică a profesorilor, Facultatea începuse deja din anul 1929 editarea revistei «*Studii Teologice*», care a apărut anual, trimestrial sau semestrial, potrivit cu mijloacele materiale ale instituției. În același timp, literatura teologică, destul de săracă la noi, a fost sporită prin lucrările și monografiile publicate de cea mai mare parte din profesorii Facultății, pe contul lor propriu.

Lipsa unei limbi recunoscute și acceptate în relațiunile dintre țările ortodoxe nu lasă ca ecoul unor astfel de osteneți și contribuții să treacă dincolo de cercurile românești, decât în măsura restrânsă, pe care o îngăduie rezumatele în limba franceză, anexate de obicei unora dintre studiile mai mici. Acest neajuns n'a putut fi rezolvat practic până acum, deși el a intrat în preocupările celui dintâiu congres de Teologie ortodoxă, ținut la Atena, spre sfârșitul lunii Noembrie din anul 1936. Facultatea noastră însăși a colaborat la acest însemnat act, care constituie un moment semnificativ, în care ortodoxia a luat formal act de ea însăși și forțele ei. Programul congresului fu-

sese elaborat la Facultatea de Teologie din București în iarna anului 1935 de delegații Facultăților similare din Atena, Polonia, Iugoslavia, Bulgaria și ai Institutului ortodox rus din Paris, laolaltă cu profesorii Facultăților teologice din țara noastră. La ședințele congresului, Teologia bucureșteană a fost reprezentată prin cinci dintre profesorii ei.

Granițele confesionale constituiesc o piedecă și mai efectivă pentru circularea literaturii noastre teologice ortodoxe în Apus. Cu toate acestea, unele dintre lucrările profesorilor Facultății noastre au atras luarea aminte a câtorva reviste din streinătate, care au luat act de ele și le-au apreciat favorabil în recenziile făcute.

Cel mai mare câștig însă pentru știința teologică, dar mai ales pentru misiunea urgentă a Bisericii în domeniul cugetării românești, îl reprezintă circularea publicațiilor teologice peste linia de demarcare a cercurilor de specialitate și bisericesti. Decada din urmă din existența Facultății noastre de Teologie înregistrează pentru prima oară un astfel de eveniment, prin care Biserica este pusă din nou în evidență ca forță creatoare de cultură și de istorie în viața românească contemporană. Nu ne gândim atât la conferințele publice ale câtorva dintre profesorii teologi dela București, care, fără îndoială, nu-și pierd însemnătatea lor. Vrem să stăruim mai mult însă asupra publicațiilor unora dintre acești profesori, a căror circulație nu numai că nu cunoaște nicio restricție, dar alcătuiesc un aliment spiritual foarte căutat în lumea științifică și literară de toate vârstele. Unul dintre profesorii Facultății noastre, scriitor și gânditor consacrat, reprezintă chiar o școală în gândirea românească, izbutind să pună în adevărata sa lumină eficiența factorului ortodox în etnicitatea noastră. Prin publicații de talent și sustrate forme de expunere doctorală și de catedră, a deschis pârție largă de circulație cugetării teologice ortodoxe în lumea literelor, artei și științei românești. Este semnificativ pentru istoria Facultății noastre din ultimii zece ani că acest profesor de teologie a fost sărbătorit de reprezentanți autorizați ai scrisului și cugetării românești, ca îndrumător și deschizător de orizonturi în viața spirituală contemporană. Numărul 4 de pe luna Aprilie, 1940, al revistei «Gândirea» constituie un document nu numai în istoria generală a culturii românești, ci și pentru funcțiunea socială a Facultății noastre de Teologie din București. Pentru că noi revendicăm

în întregime pe profesorul I. Nichifor Crainic, de care este vorba aci, atât ca pregătire, cât și ca exponent al corpului didactic, pe un teren de înaltă și salutară misiune. De asemenea, nu este un fenomen lipsit de elocvență pentru istoria și funcțiunea Teologiei noastre că, în această ultimă decadă, presa românească a fost împânzită în oarecare măsură cu tinere elemente pregătite în Facultatea de Teologie dela București.

O astfel de evoluție nu este fără legătură cu faptul că Facultatea a izbutit să învingă toate piedicile, creindu-și o bibliotecă proprie, ca instrument de afirmare științifică. E caracteristic pentru noua atmosferă că înființarea și organizarea bibliotecii este opera acestei ultime decade. La baza ei stau cele câteva mici biblioteci mai vechi de seminar, între care se cuvine să menționăm donația fostului Profesor de Istoria Bisericii române, N. Dobrescu, precum și cea a profesorului de Drept canonic D. Boroianu, care a donat 359 exemplare din biblioteca d-sale. Este însă, în deosebi meritul decanilor dela 1930 încoace că Facultatea a ajuns stăpâna unei biblioteci de circa 15.000 volume, al căror cost, în valoare de aproape șase milioane lei, a fost acoperit din taxele universitare ale studenților. Ea reprezintă una dintre cele mai bune biblioteci de specialitate din țară, fiind alimentată în chip curent cu principalele publicații românești și streine.

Necesitatea și utilitatea unui astfel de instrument s'a verificat numai decât în funcțiunea vie, pe care o îndeplinește în pregătirea studenților. Ea se reflectă îndeajuns în lucrările lor de seminar și în interesul pentru anumite probleme. Multe din cele 1.015 teze de licență, câte au fost susținute dela 8 Iunie 1930 până astăzi, deși nu sunt destinate tiparului, reprezintă totuși adevărate contribuții. Cu mai mult temei se poate face o astfel de afirmație pentru cea mai mare parte din cele 24 teze de doctorat imprimate în acest răstimp.

Am putea chiar afirma că Facultatea de Teologie dela București și-a creiat o reputație specială cu privire la accentul științific, pe care l-a afirmat în activitatea sa în ultimii zece ani. Această realitate s'a găsit confirmată de quasi-reproșurile, cari au răsunat în surdină când-și-când cu privire la pregătirea oarecum prea științifică a studenților teologi dela București în raport cu preocuparea pentru *pregătirea lor practică și pentru edificarea lor spirituală*. Această ultimă problemă n'a dispărut totuși o singură clipă din atențiunea și preocupările

consiliului profesoral, deși în felul cum sunt organizate Facultățile teologice în Universitate, această grijă este lăsată să cadă în sarcina altor factori. Problema educației religioase speciale a studenților teologi a fost ridicată public de Facultatea noastră însăși, făcând sub acest raport apel la conducerea Bisericii, prin cele două memorii tipărite în anii 1935 și 1939.

Din punct de vedere spiritual, Facultățile de Teologie nu pot exercita o acțiune educativă decât în măsura, în care învățământul teologic constituie un instrument de educație. O influență și o direcțiune spirituală mai adâncă nu se poate realiza însă decât în atmosfera internatelor prevăzute cu aparatul convenit unei reale direcțiuni spirituale. Din acest punct de vedere, Facultatea de Teologie a Universității din București a fost descărcată de o astfel de sarcină, întru cât Internatul său a trecut din anul 1927 sub conducerea directă a Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor. Facultatea nu s'a considerat totuși absolvită de orice interes în această direcțiune, mai ales că majoritatea studenților săi — și anume cei externi — rămâneau neîncadrați în vreo direcțiune spirituală. De aceea, Decanatul, cu concursul profesorilor și al câtorva preoți dela bisericile din București, iar mai în urmă chiar cu concursul Internatului Teologic, la direcția căruia a fost pus în timpul din urmă unul dintre profesorii Facultății, s'a silit să facă față unei probleme atât de serioase, în măsura mijloacelor, cari i-au stat în putință.

În organizarea didactică, pe care au avut-o la noi Facultățile de Teologie până în toamna anului 1938, *pregătirea practică* sau *profesională* ocupa un loc de seamă, fiind încadrată în trei catedre. Prin legea de raționalizare amintită mai 'nainte, ele au fost concentrate într'una singură, intitulată catedră de Teologie practică. Din compunerea ei, au fost eliminate însă două discipline: *Indrumări misionare* și *Sectologia*.

Facultatea de Teologie din București era singura în întreaga ortodoxie, la care se făcea un curs de îndrumări misionare, dându-se astfel viitorilor preoți informațiuni și orientări asupra acțiunii de expansiune misionară și indicându-se metode utile pentru știința misiunii. Spre satisfacția noastră, aceste preocupări însemnau un câmp nou de afirmare a Teologiei românești, de care au și luat act unele reviste din Apus. Apoi, în ceea ce privește problema sectelor, care are nu numai un caracter religios, ci uneori prezintă atingeri și cu ordinea publică, putem spune că, în urma eliminării Sectologiei dintre

disciplinele practice ale învățământului teologic, Biserica ortodoxă din România a rămas fără niciun oficiu de studiu asupra acestei laturi.

Măsura, în care funcțiunea științifică a Facultății însăși a fost sau nu atinsă prin eliminarea acestor două discipline din programul său de învățământ, ar putea fi o chestiune de controversă. Îndoială totuși nu poate încăpea că Biserica ortodoxă a Statului nostru rămâne cea direct interesată, pentru că viitorii săi preoți vor suferi în pregătirea și dexteritatea lor pastorală. O Biserică valorează de obicei atât cât poate realiza. Iată de ce, oșebit de alte rațiuni de ordin doctrinar și disciplinar, care regulează raportul între o Facultate de Teologie și autoritatea bisericească, Biserica însăși este interesată la susținerea sforțurilor învățământului teologic universitar. În fericita lui organizare stă o bună parte din secretul, care poate asigura efectiv misiunea unei *Biserici lucrătoare* sau a unei *Biserici vii*, cum o dorește într'una Majestatea Sa Regele Carol II, cu priză reală și adâncă în toate straturile vieții românești.

Preotul PETRE VINTILESCU
Decanul Facultății de Teologie
din București

FACULTATEA DE TEOLOGIE DIN CERNĂUȚI

Facultatea de Teologie dela Universitatea «Regele Carol II» din Cernăuți, a luat cunoștință cu deosebită bucurie de hotărîrea Sfântului Sinod, ca Biserica noastră strămoșească să ia parte la sărbătorirea Augustului nostru Suveran, a Majestății Sale Regelui Carol al II-lea cu prilejul celei de a zecea aniversări a Restaurației, — prin publicarea unui număr omagial al mult apreciatei și valoroasei reviste «Biserica Ortodoxă Română».

Urmând cu deosebită plăcere acestei învitări din partea Sfântului Sinod, dăm mai jos, drept contribuție la acest volum omagial, darea de seamă asupra întregii vieți și activități a Facultății noastre din cursul ultimilor zece ani.

In cursul acestor zece ani au funcționat la Facultatea noastră 13 profesori, nici un conferențiar și doi asistenți, — și anume:

Profesori titulari: Dr. Vasile Tarnavschi, Dr. Vasile Gheorghiu, Dionisie Ieremiiv, Dr. Valerian Șesan, Dr. Nicolae Cotos, Dr. Vasile Loichița, Dr. Domițian Spânu, Dr. Simeon Reli.

Profesori agregați: Dr. Orest Bucevschi, Dr. Petre Procopovici, Dr. Vladimir Prelipcean, Dr. Milan P. Șesan, Dr. Ion Zugrav.

Asistenți: Dr. Eusebie Saghin, Dr. Ștefan Slevoacă.

Activitatea didactică și științifică, membrii Corpului didactic al Facultății noastre și-au desfășurat-o și o desfășoară la cursuri, seminarii (cu exerciții practice) și cursuri speciale, precum și prin publicarea unui număr considerabil de lucrări de specialitate.

Cursurile și seminariile (cu exerciții practice) s'au ținut și se țin numai de profesori titulari și profesori agregați, precum urmează:

La catedra de:

1. Exegeza Vechiului Testament: prof. tit. Dr. Vasile Tarnavschi până la 30 Septembrie 1933; prof. suplinitor Dr. Valerian Șesan dela 1 Octombrie 1933, până la 30 Septembrie 1937; prof. agregat Dr. Vladimir Prelipcean dela 1 Octombrie 1937.

Obiectele și numărul orelor:

Introducere în Testamentul Vechiu: 1 oră.

Arheologia biblică: 1 oră.

Limba ebraică cu Exegeza V. T. pe text original cu anul I: 1 oră, cu anul II: 1 oră.

Seminar de V. T. cu anul I: 1 oră, cu anul II: 1 oră.

2. Exegeza Noului Testament și Ermeneutica biblică: prof. tit. Dr. Vasile Gheorghiu până la 30 Septembrie 1938; prof. suplinitor: Dr. Nicolae Cotos dela 1 Octombrie 1938.

Obiectele și numărul orelor:

a) Ermeneutica biblică: 1 oră.

b) Gramatica limbii grecești a N. T.: 1 oră.

c) Introducerea în sf. cărți ale N. T.: 2 ore.

d) Exegeza N. T. pe text original: cu anul I: 1 oră, cu anul III: 2 ore.

e) Seminar de N. T., cu anul I: 1 oră, cu anul II: 1 oră.

3. Apologetica și Dogmatica: a) specialitatea Apologetică: prof. tit. Dr. Nicolae Cotos.

Obiectele și numărul orelor:

Apologetica: 2 ore.

Seminar de Apologetică: 2 ore.

b) Specialitatea Dogmatică: prof. Dr. Vasile Loichița.

Obiectele și numărul orelor:

Teologia dogmatică: 4 ore,

Seminar de Teologia dogmatică: 1 oră.

4. Teologia morală: prof. tit. Dr. Domițian Spânu până la 31 August 1936; prof. suplinitor Dr. Vasile Loichița până la 30 Septembrie 1937; prof. agregat Dr. Orest Bucevschi dela 1 Octombrie 1937.

Obiectele și numărul orelor:

Teologia morală: 4 ore,

Seminar de Teologia morală, 2 ore.

5. Teologia practică: a) specialitatea Liturgică și Pastorală: prof. tit. Dionisie Ieremiiv până la 30 Septembrie 1936; suplinitor Dr. Nicolae Cotos până la 30 Septembrie 1937; profesor agregat Dr. Ioan Zugrav dela 1 Octombrie 1937.

Obiectele și numărul orelor:

Liturgica, 2 ore.

Pastorală, 1 oră.

Seminar de liturgică și pastorală, 2 ore.

b) Specialitatea: Catehetica și Omiletica: profesor suplinitor Dr. Vasile Tarnavschi până la 30 Septembrie 1933; profesor suplinitor Dr. Vasile Gheorghiu dela 1 Octombrie 1933 până la 30 Septembrie 1937; profesor agregat Dr. Petre Procopovici dela 1 Octombrie 1937.

Obiectele și numărul orelor:

Omiletica: 1 oră.

Catehetica: 1 oră.

Seminar de omiletică și catehetică: 2 ore (cu anul III).

Seminar omiletic-catehetic : 1 oră (cu anul IV).

6. Dreptul bisericesc: prof. tit. Dr. Valerian Șesan.

Obiectele și numărul orelor:

Dreptul bisericesc: 4 ore.

Seminar de drept bisericesc: 2 ore.

7. Istoria bisericii românești: prof. tit. Dr. Simeon Reli.

Obiectele și numărul orelor:

Istoria bisericii românești: 4 ore.

Proseminar de istoria bisericii românești: 1 oră (cu a. I).

Seminar de istoria bisericii românești: 1 oră (cu a. II).

8. Istoria bisericii universale și Patrologia: profesor suplinitor Dr. Simeon Reli dela 1 Octombrie 1936 până la 30 Septembrie 1937; profesor agregat Dr. Milan P. Șesan dela 1 Octombrie 1937.

Obiectele și numărul orelor:

Istoria bisericii universale: 4 ore.

Patrologia: 1 oră.

Proseminar de istoria bisericii universale: 1 oră (cu a. I).

Seminar de istoria bisericii universale: 1 oră (cu a. II).

Corpul didactic ajutător: Pe ziua de 1 Aprilie 1939 D-I Eusebie St. Saghin, doctor în Teologie, a fost numit asistent provizoriu la catedra de Teologia Morală.

Cu aceeași dată de 1 Aprilie 1939, funcționează, pe lângă catedra de Exegeza V. T. un post de asistent. Postul este deținut de părintele Dr. Ștefan Slevoacă.

În ce privește *activitatea didactică* a profesorilor Facultății de Teologie de aici, până la aplicarea noii Legi pentru modificarea și completarea legilor privitoare la învățământul supe-

rior și special în vederea raționalizării, din 3 Noemvrie 1938, am mai avea de observat următoarele:

La Facultatea de Teologie de aici au funcționat, până la aplicarea legii de mai sus, zece catedre. Conferințe nu au existat. Din acest motiv programa de studii prevedea dela înființarea acestei Facultăți înainte, — în afară de numărul legal al orelor de curs și de Seminar ale fiecărei catedre, — și un număr de *cursuri speciale*, care — în conformitate cu nevoile ivite în cursul timpului — au fost adaptate și sporite prin concluziile Consiliului Facultății și aprobate de onor. Ministerul Instrucțiunii publice.

Nomenclatura acestor cursuri arată în bună parte, că materiile lor la Facultățile similare din țară formau chiar catedre sau conferințe aparte:

Aceste cursuri au fost predate în mod regulat de titularii catedrelor înrudite, precum urmează:

1. La catedra: Studiul biblic și Exegeza V. Testament:

a) Enciclopedia și Metodologia: 1 oră.

b) Limbile biblic-semitice: 4 ore.

c) Istoria biblică a V. T.: 2 ore.

2. La catedra: Studiul biblic și Exegeza N. Testament:

a) Gramatica limbii grecești a N. T.: 1 oră.

b) Ermeneutica biblică: 1 oră.

c) Istoria biblică a N. T.: 1 oră.

d) Patrologia și Patristica: 2 ore.

3. La catedra: Teologia fundamentală (Apologetica):

a) Filosofia creștină: 2 ore.

4. La catedra: Dreptul bisericesc:

a) Dreptul roman (transformat în urmă în «Drept canonic (bisericesc) comparat»: 1 oră.

Aceste 9 cursuri speciale, cu un total de 16 ore au fost aprobate de onor. Ministerul Instrucțiunii publice cu ordinul Nr. 9841 din 6 Octomvrie 1921 și cuprinse în Regulamentul Facultății de Teologie de aici, publicat în Monitorul Oficial Nr. 157 din 15 Octomvrie 1921.

Până la unirea cu patria-mumă, studenții teologi erau obligați de a urma un curs de medicină legală la Facultatea de drept. După unire desființându-se cursul acesta la Facultatea de drept, Consiliul Facultății noastre a hotărât să înființeze la Facultate două cursuri provizorii de igienă și medicină legală de câte 2 ore, pentru a nu lipsi pe viitorii preoți de cunoștințele

acestea așa de necesare. Onor. Ministerul prin adresa Nr. 139115 din 17 Decembrie 1924 a aprobat hotărîrea aceasta a Consiliului și însărcinarea a doi medici cu ținerea cursurilor acestora.

Pe lângă aceste cursuri speciale, onor. Ministerul Instrucțiunii publice, cu ordinul Nr. 63401 din 22 Mai 1928 a mai aprobat ținerea următoarelor cursuri speciale:

5. La catedra: Teologia morală:

a) Sociologia creștină: 1 oră și
la catedra: Teologia fundamentală (Apologetica):

a) Istoria și psihologia religiei: 2 ore.

La cursurile de popularizare, organizate de Universitatea noastră membrii Corpului didactic al Facultății de Teologie și-au dat concursul, în fiecare an.

În ultimii zece ani au conferențiat la Universitatea noastră, ca oaspeți ai Facultății noastre *d-l Clavier*, profesor la Facultatea de Teologie protestantă din Montpellier, care la 18 Mai 1937, a ținut, în Aula Universității noastre o conferință cu titlul: «Vers l'union des églises pour le salut du monde»,

și *d-l Tzankoff*, profesor la Facultatea de Teologie ort. din Sofia, care a vorbit, în luna Aprilie 1940, în Aula Universității despre: «Ecumenicitatea Bisericii ortodoxe». În schimb și profesori ai Facultății noastre au fost invitați să conferențieze în străinătate.

Deasemenea profesorii Facultății noastre au fost invitați să participe la congrese internaționale, interconfesionale și panortodoxe în țară și în străinătate.

Astfel au participat:

D-l Prof. Dr. Vasile Gheorghiu la conferința mondială a Christ-catolicilor (catolicilor vechi) din Berna (Svizzera), în luna Septembrie 1930.

D-l Prof. Dr. Vasile Gheorghiu a mai făcut parte, în vara anului 1935, din delegațiunea Bisericii ort. române, care a discutat la București, cu delegațiunea Bisericii anglicane condițiile unirii acestei Biserici cu Biserica ortodoxă ecumenică, — iar în anul 1936 a trimis Congresului panortodox al profesorilor Facultăților de Teologie, ținut la Atena, un important raport asupra problemei calendarului.

2. D-l Profesor Dr. Valerian Șesan a fost însărcinat să reprezinte România la meetingul antirevizionist din Kosice, în Mai 1939 și a trimis Congresului panortodox al profesorilor de Teologie ținut la Atena în 1936, două referate aprofundate,

unul cu privire la revizuirea canoanelor, iar altul cu privire la convocarea unui sinod ecumenic.

3. D-l Profesor Dr. Nicolae Cotos a luat parte la al treilea Congres general al misionarilor ortodocși din țară, din anul 1930, — la congresele Academiilor Teologice din Transilvania și a trimis Congresului panortodox din Atena din anul 1936, 2 referate asupra: «Necesitatea unei reviste teologice ortodoxe», precum și asupra: «Cercetarea liberă în Teologie și autoritatea bisericească».

D-l Prof. Dr. Cotos a figurat printre președinții de onoare ai acestui congres.

4. D-l Profesor Dr. Ioan Zugrav a participat ca delegat al Sf. Patriarhii la Congresul al XIV-lea internațional al vechilor catolici din Zürich, în August 1938.

*

Profesorii acestei Facultăți publică revista teologică bisericească «Candela» care apare din anul 1882 neîntrerupt și regulat până astăzi, cu excepția anilor de război (1 August 1914 până la anul 1923).

Inființarea acestei reviste s'a făcut grație înțelegerii, a stăruinței neobosite și a munificenței Mitropolitului Bucovinei Dr. Silvestru Morariu-Andrievici, care a fost un convins și puternic promotor al culturii și literaturii teologice.

Această revistă s'a înființat și continuă să apară din convingerea, că pentru viața și activitatea bisericească apariția unei reviste bisericești este de mare importanță și chiar hotărâtoare pentru formarea și adâncirea unei concepții mai bine definite despre viața religioasă și morală în înțelesul învățăturilor divine ale Mântuitorului.

Intrucât știința teologică formează baza și este în același timp, și îndreptarul cel mai neîntrecut pentru viața și activitatea preotului în păstoria lui sufletească, scopul acestei reviste teologice bisericești este sporirea, lățirea și fructificarea științei teologice.

«Candela» a fost preocupată și de gândul de a deștepta interesul poporului credincios pentru chestiunile bisericești și a-l lega tot mai strâns de Biserica sa strămoșească, arătându-i cari sunt drepturile și îndatoririle, pe cari le are în biserică și îndemnându-l să facă cât mai bună și mai deasă întrebuințare de mijloacele de mântuire, pe cari biserica i-le pune la îndemână.

Director și Redactor al revistei «Candela» până la anul

1932 a fost d-l Prof. Dr. Vasile Tarnavschi, iar din anul 1933 d-l Profesor Dr. Vasile Gheorghiu. Incepând cu anul 1935 redactarea revistei se încredințează d-lui Profesor Dr. N. Cotos, d-l Profesor Gheorghiu rămânând Director al ei. Administratorul revistei este d-l Profesor Dr. Valerian Șesan.

Numărul jubilar cu prilejul celui de al 50-lea an de apariție al revistei se găsește acum sub tipar. El va cuprinde un vast și bogat material teologic-științific.

Un indice general pentru tot ce s'a publicat în revista «Candela» dela anul 1882-1914 a fost publicat în anul 1923.

Al doilea indice general, care se va publica, ca anexă a volumului «Candela», ce se găsește acum sub tipar va cuprinde tot ce s'a publicat în acea revistă dela anul 1923 până în prezent.

*

Numărul lucrărilor publicate de membrii Corpului didactic al Facultății noastre se ridică la 127.

*

Facultatea noastră a fost cinstită în mod deosebit prin numirea d-lui Profesor Dr. Vasile Gheorghiu, în anul 1938, ca membru onorar al Academiei Române.

*

În cursul celor zece ani din urmă au intervenit următoarele schimbări în corpul didactic al acestei Facultăți:

a) Pensionări:

Au trecut în cadrul profesorilor onorari pentru atingerea limitei de vârstă, domnii:

1. Prof. Dr. Vasile Tarnavschi la 1/X, 1933;
2. „ Dionisie Ieremiiv la 1/X, 1936.
3. „ Dr. Vasile Gheorghiu la 1/X, 1938.

b) Decese:

La 16 August 1936 a trecut la cele eterne unul dintre membrii de valoare ai Corpului didactic al Facultății noastre, profesorul Dr. Domițian Spănu, titularul catedrei de Teologie morală, fost decan al Facultății, fost Președinte al Asociației Clerului ort. din Bucovina, — care în timpul funcționării sale a desfășurat o activitate deosebit de rodnică pe teren științific, cultural, social și național.

O pierdere deosebit de grea a încercat Facultatea noastră prin trecerea la cele eterne, în ziua de 10 Mai 1940, a venera-

tului ei Senior, a Profesorului Dr. Valerian Șesan, titularul catedrei de drept bisericesc, fost Rector al Universității «Regele Carol II» de aici și fost decan al Facultății de Teologie, precum și Președinte al Asociației clerului ort. rom. din Bucovina.

Profesorul Valerian Șesan a fost unul dintre cei mai de seamă canoniști ai Bisericii ortodoxe.

Prin moartea sa Facultatea noastră a pierdut un valoros membru al ei, știința teologică un distins reprezentant al ei și studențimea un neobosit și însuflețit îndrumător al ei.

c) Au fost ocupate prin concurs următoarele catedre vacante:

1. Exegeza Vechiului Testament;
2. Teologia Morală;
3. Teologia practică (Catehetica și Omiletica);
4. Istoria bisericească universală și Patrologia;
5. Teologia practică (Liturgica și Pastorală).

A rămas încă vacantă catedra de Exegeza Noului Testament și Ermeneutica, care se suplinește de d-l Profesor Dr. Nicolae Cotos.

*

Ca material ajutător didactic și științific stă la dispoziția profesorilor și studenților Facultății de aici o Bibliotecă a Facultății și 10 biblioteci de specialitate atașate celor 10 seminarii de pe lângă catedre.

Biblioteca Facultății de Teologie.

Biblioteca Facultății de Teologie de aici a luat ființă în anul 1827, ca bibliotecă a «Institutului Teologic», care Institut în anul 1875 a fost transformat în Facultate de Teologie.

Biblioteca a fost condusă totdeauna de un membru al colegiului profesoral, delegat cu conducerea ei în mod onorific, de către Consiliul Facultății.

Cu toate dificultățile materiale, pe cari ea le-a întâmpinat dela înființarea ei, sub stăpânirea austriacă, această Bibliotecă a ajuns apoi la o dezvoltare atât de mare, încât astăzi ea este una din cele mai importante biblioteci ortodoxe de Teologie din Europa.

Din anul 1920 Biblioteca a fost condusă de d-l Profesor Dr. Vasile Tarnavschi, în calitate de Director al ei, fiind ajutat de d-l Dr. Mărdarie Cerlincă în calitate de conducător tehnic al Bibliotecii.

In acest timp procentul cărților românești crește în mod

simțitor fără a se neglija literatura teologică străină. După pensionarea d-lui Prof. Dr. V. Tarnavschi conducerea onorifică a Bibliotecii Facultății se încredințează de către Consiliul Facultății, pe data de 1 Octomvrie 1933, d-lui Prof. Dr. V. Gheorghiu, iar după pensionarea acestuia pe data de 1 Octomvrie 1938, d-lui Prof. Dr. Vasile Loichița. În locul d-lui Dr. Mar-darie Cerlincă a fost numit funcționar tehnic, pe data de 1 Aprilie 1937 d-l Traian Prodan, care funcționează, în această calitate și actualmente.

Situația din ultimii zece ani a acestei Biblioteci este următoarea:

Anul școlar	Numărul volumelor nou achiziționate	Totalul volumelor	Numărul cărților
1930—31	238	16.158	—
1931—32	530	16.688	—
1932—33	360	17.048	—
1933—34	128	17.176	—
1934—35	433	17.609	—
1935—36	433	18.042	—
1936—37	418	18.460	—
1937—38	427	18.887	—
1938—39	1.203	20.090	—

F r e c v e n ța :

În timpul celor zece ani de studii (1930-1940) Facultatea noastră a fost frecventată de 9.900 studenți și 93 studente, cari s'au recrutat din toate ținuturile țării, precum și din străinătate în conformitate cu următorul tablou:

a) după naționalități:

Anii de studii	Români		Ruteni		Cetățeni străini		Total		Total general
	Studenți	Studente	Studenți	Studente	Studenți	Studente	Studenți	Studente	
1930—31	473	9	28	1	1	—	502	10	512
1931—32	739	16	29	—	3	—	771	16	787
1932—33	1.102	19	11	—	2	—	1.115	19	1.134
1933—34	1.178	11	18	—	4	—	1.200	11	1.211
1934—35	1.315	7	9	—	3	—	1.327	7	1.334
1935—36	1.237	5	10	—	2	—	1.249	5	1.254
1936—37	1.250	4	11	—	5	—	1.266	4	1.270
1937—38	1.230	9	9	—	4	—	1.243	9	1.252
1938—39	691	12	7	—	6	—	709	7	716
1939—40	509	6	5	—	3	—	518	5	523
Total			145	1	33	—	9.900	93	9.993

b) *După confesiuni:*

Anii de studii	Ortodocși		Total		Total genera
	Studenti	Studente	Studenti	Studente	
1930—31	502	10	502	10	512
1931—32	771	16	771	16	787
1932—33	1.115	19	1.115	19	1.134
1933—34	1.200	11	1.200	11	1.211
1934—35	1.327	7	1.327	7	1.334
1935—36	1.249	5	1.249	5	1.254
1936—37	1.266	4	1.266	4	1.270
1937—38	1.243	9	1.243	9	1.252
1938—39	709	7	709	7	716
1939—40	518	5	518	5	523
Total	9.900	93	9.900	93	9.993

Din numărul total al studenților, cari au frecventat Facultatea noastră în ultimii zece ani, și anume 9.900 studenți și 93 studente, au trecut până acum cu succes examenele și au fost proclamați licențiați în Teologie în acești zece ani 1.597 absolvenți și 13 absolvente, conform tabloului următor:

a) *După naționalități:*

Ani de studii	Români		Ruteni		Cetățenii străini		Total		Total genera
	Studenti	Studente	Studenti	Studente	Studenti	Studente	Studenti	Studente	
1930—31	22	—	2	—	—	—	25	—	25
1931—32	49	—	3	—	1	—	51	—	51
1932—33	66	1	3	—	—	—	69	1	70
1933—34	128	—	10	—	—	—	138	—	138
1934—35	146	2	2	—	—	—	148	2	150
1935—36	210	2	4	—	—	—	214	2	216
1936—37	222	4	1	—	—	—	223	4	227
1937—38	296	2	1	—	1	—	298	2	300
1938—39	284	2	—	—	—	—	284	2	286
1939—40	146	—	—	—	1	—	147	—	147
Total...	1.568	13	26	—	3	—	1.597	23	1.610

b) După confesiuni :

Ani de studii	Ortodoxi		Total		Total general
	Studenti	Studente	Studenti	Studente	
1930—31	25	—	25	—	25
1931—32	51	—	51	—	51
1932—33	69	1	69	1	70
1933—34	138	—	138	—	138
1934—35	148	2	148	2	150
1935—36	214	—	214	2	216
1936—37	223	4	223	4	227
1937—38	298	2	298	2	300
1938—39	284	2	284	2	286
1939—40	147	—	147	—	147
Total...	1.597	13	1.597	13	1.610

La gradul academic de doctor în Teologie al Facultății noastre au fost promovați în acești zece ani 25 licențiați, precum urmează :

a) După naționalități :

Anii de studii	Români		Total		Total general
	Studenti	Studente	Studenti	Studente	
1930—31	1	—	—	—	1
1931—32	1	—	—	—	1
1932—33	2	—	—	—	2
1933—34	—	—	—	—	—
1934—35	1	—	—	—	1
1935—36	3	—	—	—	3
1936—37	6	—	—	—	6
1937—38	3	—	—	—	3
1938—39	7	—	—	—	7
1939—40	1	—	—	—	1
Total ..	25	—	—	—	25

b) După confesiuni:

Anii de studii	Ortodocși		Total		Total general
	Studenti	Studente	Studenti	Studente	
1930—31	1	—	—	—	1
1931—32	1	—	—	—	1
1932—33	2	—	—	—	2
1933—34	—	—	—	—	—
1934—35	1	—	—	—	1
1935—36	3	—	—	—	3
1936—37	6	—	—	—	6
1937—38	3	—	—	—	3
1938—39	7	—	—	—	7
1939—40	1	—	—	—	1
Total...	25	—	—	—	25

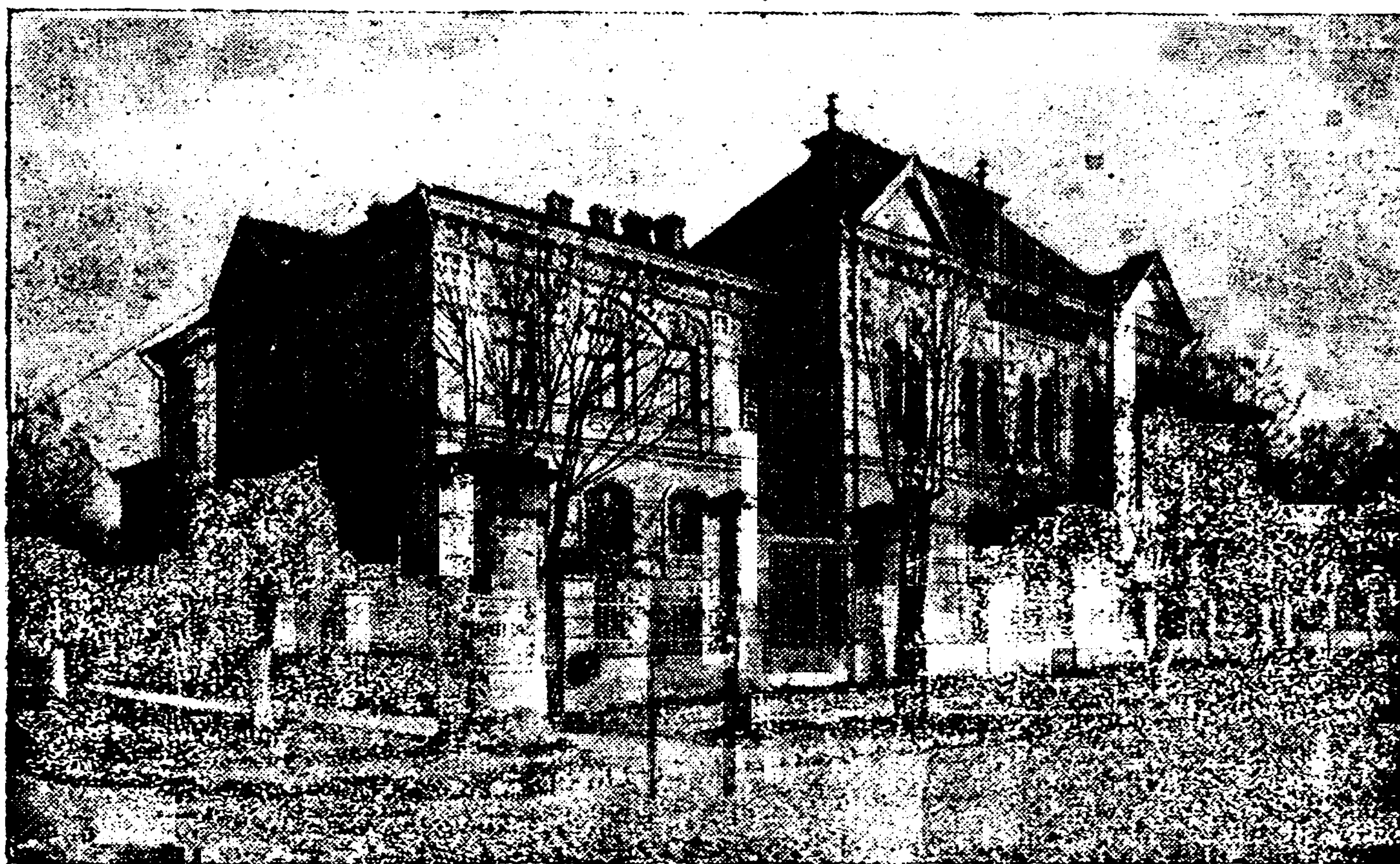
N. COROS

Decanul Facultății de Teologie
din Cernăuți

FACULTATEA DE TEOLOGIE DIN CHIȘINĂU ÎN ULTIMII ZECE ANI

Înființarea, acum 14 ani, a Facultății de Teologie a Universității din Iași, cu sediul la Chișinău, a constituit un eveniment de mare importanță în istoria învățământului universitar al Moldovei întregite.

Primul an școlar, 1926—1927, Facultatea a funcționat pe baza deciziei ministeriale Nr. 97118 din 6 Septembrie 1926, dată de D-l prof. Ioan Petrovici, pe atunci ministru al Instrucțiunii publice.

Facultatea de Teologie din Chișinău

Deciziunea își afla motivarea, din punct de vedere de fapt, în nevoia adânc simțită de a se întregi Universitatea din Iași cu o Facultate de teologie, iar din punct de vedere de drept în legea învățământului superior, care prevedea că fiecare Universitate va cuprinde și o Facultate de teologie ortodoxă.

Existența legală a Facultății a fost consacrată prin legea pro-

mulgată prin Î. D. R. Nr. 1137 din 21 Aprilie 1927 și publicată în Monitorul Oficial Nr. 91 din 28 Aprilie acelaș an.

Înființarea Facultății de teologie la Chișinău pecetluia autoritatea culturală și politică a Statului nostru în ținutul dintre Prut și Nistru. S'a urmărit să se facă din Chișinău metropola științelor religioase pentru toată Moldova și în același timp și un centru cultura militant pentru Națiune.

Misiunea Facultății de teologie din Chișinău este minunat precizată de Marele și mult regretatul Rege Ferdinand I în telegrama trimisă cu prilejul inaugurării Facultății: „Inaugurarea acestui așezământ de cultură națională în Moldova dintre Prut și Nistru, se exprima Marele Suveran, ne umple inima de cea mai vie satisfacțiune și urăm din adâncul sufletului ca acest nou focar de știință românească să răspândească cât mai mult printre iubiții noștri Moldoveni razele sale binefăcătoare de lumină și căldură“.

Aceste cuvinte au constituit un august testament, pe ale cărui dispozițiuni profesorii și-au făcut o datorie și o onoare de a le aduce la îndeplinire.

La 8 Noembrie 1926, cu un personal didactic care cuprindea 16 profesori și un conferențiar, s'au deschis cursurile universitare pentru pregătirea științifică a viitorilor preoți basarabeni și pentru făurirea sufletului tineresc în sentimentele iubirii de neam și de Patria română.

S'au văzut atunci înscriindu-se în Facultate, între cei aproape 600 de studenți, preoți bătrâni de 50-60 ani, cari au urmat regulat cursurile și au obținut cu succes titlul de licențiați.

În primul an de funcționare, 1926—1927, Facultatea a avut 568 de studenți, în anul 1927—1928: 551, iar în cei doi ani următori câte 446 studenți.

Cu suirea pe tron a M. Sale Regelui Carol II, un ritm de viață nouă s'a întipărit tuturor instituțiilor de Stat.

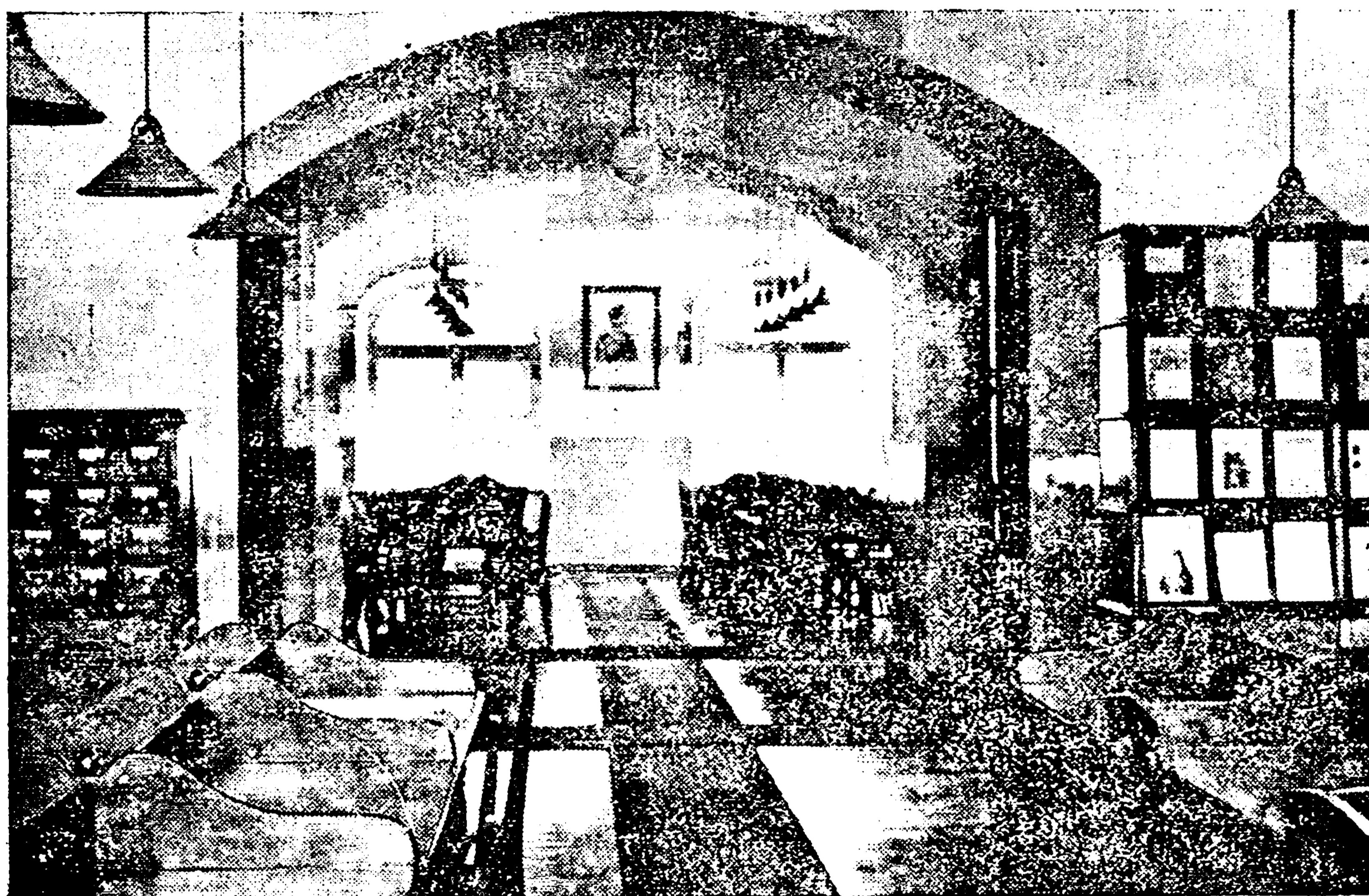
Învățământul a alcătuit un domeniu de predilecție al grijilor de fiecare zi ale M. Sale. Învățământul universitar are, în concepția M. Sale, un rol de adâncire a culturii, de consolidare calitativă a ceea ce există și de selecționare a valorilor intelectuale.

„Facultatea de teologie, se exprimă M. Sa în cuvântarea ținută la Universitatea din Cernăuți în ziua de 12 Octombrie 1935, trebuie să ocupe un loc de frunte în organizarea culturii românești, că să poată fi în stare să ducă cu toate puterile o luptă pentru adevăratul

creştinism conştient şi viu, luptă care pe zi ce trece devine mai aprigă şi mai imperativă“.

Profesorii şi studenţii Facultăţii sunt conştienţi de adevărurile formulate atât de limpede, adânc şi cuprinzător de M. S. Regele, de aceea, cu energii sporite, ei au continuat munca lor către îmfăptuirea idealului pus de ctitorii, cari au dorit ca Facultatea de teologie din Chişinău să fie un templu cu două altare: altarul Credinţei şi altarul Patriei, ambele intim şi organic legate laolaltă de când există societăţi omeneşti organizate.

Profesorii Facultăţii au desfăşurat o metodică şi rodnică activitate ştiinţifică pe terenul teologiei. Ei nu s'au mulţumit însă numai

Biblioteca Facultăţii de Teologie din Chişinău

cu această activitate strict didactică în sălile de cursuri şi de seminar; cu avânt şi înflăcărare ei şi-au dăruit puterile lor de muncă şi activităţii *extra-universitare*, care urmăreşte să răspândească în cercuri tot mai largi cunoştinţele predate studenţilor de pe înălţimea catedrei. De aceea, cu un rar devotament, profesorii Facultăţii au ţinut numeroase conferinţe nu numai în Chişinău şi în multe oraşe din Basarabia, ci şi în alte centre din diferitele colţuri ale Ţării.

În afară de aceasta, ei au dat la lumină numeroase studii şi lucrări teologice de deosebită valoare ştiinţifică.

Dintre numeroasele opere publicate, amintesc în acest moment numai noua traducere a Sfintei Scripturi, făcută, din înalta poruncă

a M. S. Regelui, de doi profesori ai Facultății de teologie din Chișinău, PP. CC. Preoți Vasile Radu și Grigore Pișculescu.

Rezultatul acestei activități este îmbucurător : nivelul intelectual al preoților, în deosebi în Moldova dintre Prut și Nistru, s'a ridicat simțitor, fapt pe care cu deosebită mulțumire ni-l aduc la cunoștință reprezentanții autorităților publice ; în licențiații noștri ei au găsit pe bunii păstori înțelegători ai nevoilor de ordin sufletesc și material ai populațiilor în mijlocul cărora trăiesc.

Studenții, la rândul lor, îndemnați de profesori, singuri sau în conlucrare cu secția culturală a Arhiepiscopiei Chișinău, iar acum în urmă în cadrul atât de fericit conceput și întocmit al Frontului Național Studențesc, au dezvoltat o remarcabilă activitate religioasă, culturală și artistică în mijlocul populației basarabene.

În ultimii zece ani Facultatea a avut următoarea populație studențească ;

Nr. curent	ANII ȘCOLARI DE STUDII	Înscrieri		Total general pe anii de studii	Declarați licențiați		Total general al licențiaților	Declarați doctori	Observațiuni
		Stu- denți	Stu- dente		Licen- țiați	Licen- țiate			
1	1930—1931	331	4	335	51	2	55	—	
2	1931—1932	334	8	342	70	1	71	—	
3	1932—1933	460	10	470	49	1	50	—	
4	1933—1934	444	6	450	59	—	59	—	
5	1934—1935	412	10	422	72	1	73	—	
6	1935—1936	357	7	364	80	4	84	2	
7	1936—1937	328	5	333	74	2	76	—	
8	1937—1938	408	4	412	89	2	91	1	
9	1938—1939	454	3	457	98	2	100	—	
10	1939—1940	440	4	444	57	1	58	1	
	Total general dela înființare	5915	125	6040	725	16	741	4	

Nu se poate imagina viața universitară fără bibliotecă, în care studenții să găsească lucrările științifice de specialitate de care au nevoie în cursul studiilor lor.

Lipsa bibliotecii era dureros resimțită de Facultatea de teologie din Chișinău, izolată, cum este, de mediul și de centrul universitar din care face parte.

De aceea, grija conducerii Facultății s'a îndreptat în primul rând către organizarea unei bune biblioteci.

În 1933 s'a putut inaugura o modernă sală de lectură, iar a doua, tot atât de confortabilă, s'a deschis la începutul anului școlar

1939/1940; înzestrate cu mobilierul necesar, ele oferă cetitorilor 88 locuri.

Cărțile bibliotecii sunt în parte cumpărate din fondurile Facultății, parte provin din donațiuni.

Principalele donațiuni sunt următoarele:

a) Donațiunea Liceului real din Chișinău; ea cuprinde circa 2.000 volume.

b) Biblioteca fundamentală a Seminarului teologic din Chișinău, lăsată în folosința Facultății. Ea cuprinde circa 27.000 volume, cea mai mare parte în limba rusească.

c) Donațiunea Liceului Eparhial, 5.500 volume și

d) Donațiunea Liceului „Hajdeu“ circa 15.000 volume.

Situația colecțiilor bibliotecii Facultății la sfârșitul anului 1939 era următoarea:

ANII UNIVERSITARI	C ă r ți		Periodice		T O T A L	
	Opere	Volume	Colecții	Volume	Opere Colecții	Volume
Situația la sfârșitul anului școlar 1937—1938	16.585	25.023	240	12.435	16.870	37.467
Creșterea Colecțiunilor anului școlar 1938—1939.	7.500	12.500	65	11.045	7.565	23.545
Situația la sfârșitul anului 1938—1939	24.085	37.532	305	23.480	24.435	61.012

Studentii Facultății de teologie sunt, din punctul de vedere al instrucțiunii, formați într-o riguroasă disciplină științifică pusă în serviciul adevărurilor veșnice ale Sfintei noastre credințe, iar din punctul de vedere al educațiunii sunt crescuți în atmosferă de evlavie, de adâncă iubire a Bisericii și Țării, de respect al autorităților bisericești și civile.

În Internatul Facultății viața sufletească a decurs în conformitate cu scopul acestei instituțiuni: acela de a fi pepiniera, în care studenții teologi sunt ținuți în disciplina indispensabilă viitorilor slujitori ai Altarului și exercitați în practica serviciilor religioase.

În Internat domnește o atmosferă de evlavie creștină. Studenții frecventează regulat biserica, împodobesc serviciul religios cu frumoase cântări corale și predică în toate duminicile și sărbătorile.

Viața materială a Internatului a fost îmbunătățită prin subvențiile primite de la Stat, prin ajutoarele acordate de eparhiile Chișinău, Ismail, Huși și de către Senatul Universității. Cu fondurile acordate

de diferitele eparhii se întrețin în Internat studenți originari din eparhiile respective.

Până în anul 1934, personalul administrativ și de serviciu al Internatului a fost retribuit din subvențiunea acordată anual de Ministerul Instrucțiuni Publice.

În urma intervențiilor făcute de conducerea Facultății, pe data de 1 Iulie 1934 personalul administrativ și de serviciu a fost prevăzut cu ștat în bugetul Statului.

Această înfăptuire a constituit începutul consolidării Internatului, căruia i s'a dat putință de a-și completa personalul de conducere. Astfel, la 1 Aprilie 1936 s-a înființat postul de bibliotecar.

În cadrul legilor universitare, pe lângă Internat s'a organizat asistența medicală pentru toți studenții Facultății, serviciu care funcționează în bune condițiuni.

Facultatea se bucură de deosebită atențiune din partea autorităților publice, dintre care unele îi vin în ajutor prin acordare de subvențiuni. Astfel, pentru anul școlar 1939—1940, Rezidența Regală a Ținutului Prut a acordat Facultății 25 burse-ajutoare a 600 lei lunar.

În ultimii zece ani Internatul Facultății a avut următorul număr de studenți:

a)	În	anul	școlar	1930—1931	=	128	studenți
b)	"	"	"	1931—1932	=	108	"
c)	"	"	"	1932—1933	=	93	"
d)	"	"	"	1933—1934	=	115	"
e)	"	"	"	1934—1935	=	117	"
f)	"	"	"	1935—1936	=	127	"
g)	"	"	"	1936—1937	=	110	"
h)	"	"	"	1937—1938	=	128	"
i)	"	"	"	1938—1939	=	199	"
l)	"	"	"	1939—1940	=	198	"

Lucrând în felul arătat mai sus, avem convingerea că am lucrat în conformitate cu înțeleptele îndrumări date de M. S. Regele, care dorește ca învățământul să fie creator de adevărate personalități, iar Biserica să fie o instituțiune vie, care să reverse cu prisosință asupra poporului românesc nesfârșitele ei puteri de reînnoire și reînviere sufletească.

În adevăr, în repetate rânduri, Marele nostru Suveran, Majestatea Sa Regele Carol II, s'a exprimat cu înaltă înțelegere despre eminentul rol, pe care în viața Neamului nostru l-a avut și-l are Biserica și slujitorii ei: „Alături de școală, se exprima Majestatea Sa acum

aproape zece ani, Biserica a fost în trecutul nostru și a rămas păzitoarea naționalității noastre. Ea merită recunoștința și dragostea noastră". (Mesagiul Regal din 15 Noembrie 1930).

Istoria ne dovedește că națiunile nu pot să trăiască fără religione. Zecile de veacuri scurse verifică adevărul cuvintelor bătrânului Plutarh: „Mai ușor veți găsi o cetate suspendată în aer decât un popor fără religione“.

Cu toate acestea, prin activitatea noastră trebuie să facem ca serviciile Bisericii din ce în ce mai mult să fie simțite ca indispensabile societății românești, cu alte cuvinte să împlinim porunca M. S. Regelui, care „vrea ca Biserica să vibreze prin slujitorii ei, să fie pătrunzătoare de suflete, îndrumătoare pe calea sfântă a ordinei, a credinței, a românismului, să fie o Biserică vie“, adică o Biserică activă și rodnică, care prin slujitorii ei toarnă în sufletele cetățenilor puterea morală creștină, cimentul moral al societății românești.

Către pregătirea unor astfel de preoți adânc devotați Bisericii și Patriei, slujitori dezinteresați cari să conceapă preoția „nu ca o funcțiune publică, ci ca o chemare, ca un apostolat care se îndeplinește cu suflet și cu dragoste“ (din cuvântarea M. S. Regelui la investirea episcopilor Aradului și Hotinului, 21 Decembrie 1935) își îndreaptă Facultatea de teologie din Chișinău toate preocupările și toate eforturile ei.

Profesor N. POPESCU-PRAHOVA
Decan al Facultății

UN GRAI AL REGELUI NOSTRU DESPRE BISERICĂ

I.

Ce înțelegem prin „Biserică vie”?

Ceice urmăresc cuvântările Regelui Carol II, cu prilejul investirii episcopilor, au dat peste un grai al său care sună ca o lozincă: *Biserica să fie vie*. De mai multe ori s'au întâlnit cu această rostire a sa. Aceasta dovedește că în gândirea Regelui nostru stăruiește o cugetare statornică cu privire la Biserică. Altfel nu s'ar simți îndemnat s'o tot pomenească la asemenea prilejuri.

Rostirea de «Biserică vie» se mai auzise până atunci. Cu numele acesta se însemna pe sine una din ramurile Bisericii rusești, după sfășierea ei sub cârmuirea bolșevică. Una din frânturile vechii Biserici din vremea țarilor și-a zis «Biserica Vie», pentru a însemna prin aceasta că ea înțelege să fie nu numai o urmare a vechii Biserici, care a fost, ci și o Biserică de adevărată plămădire a sufletelor, de trăire adevărată a lor în duhul propoveduirii și lucrării lui Iisus Hristos.

Numirea aceasta însă ajunsese numai la cunoștința teologilor. Lumea cealaltă nu știa că în sânul Bisericii ortodoxe este o plesnitură care-și zice «Biserica Vie».

Acum însă, lumea noastră începe a se deprinde și ea cu această rostire. Tot auzind-o în cuvântările Regelui, cu prilejul investiturilor, feluriți mînuitori de condei pe paginile ziarelor au ajuns să primească în scrisul lor această noutate de rostire. De câte ori scriu ceva cu privire la chemarea Bisericii, la rostul ei în lume, nu e rar să te întâlnești acum și cu graiul nou că Biserica trebuie să fie vie.

Fără îndoială, e o rostire fericită, fiindcă cuprinde în ea o mare veste. Biserica vie este o dorință și o făgăduință. Ne

arată că ea trebuie să fie o vatră de lucru bine simțit în sânul vieții obștești, că o asemenea stare este tocmai ce trebuie și ce e de dorit să vedem în sânul Bisericii, fiindcă va ajuta la buna stare a obștii.

O asemenea Biserică totdeauna va fi o întocmire de bună făgăduință. Numai la înflorire și temeinice te vei putea aștepta, dela o Biserică în care va domni hărnicia și folosirea tuturor bunelor mijloace de înviorare a vieții obștești.

Deci, când Regele nostru vorbește de o Biserică vie, fără doar și poate că-și rostește dorința de a vedea Biserica în culmea lucrării ei, încât toată lumea s'o vadă muncindu-se vânjos cu datoriile ei și dând roadele pe care totdeauna un asemenea lucru le va aduce.

O asemenea Biserică în sânul unui neam este o binecuvântare, fiindcă ea va fi îndreptătoare a cugetelor și le va face să se miște în albia gândirilor înalte și a lucrărilor sănătoase și cinstite. În sânul popoarelor unde va sălășlui o Biserică vie, fără doar și poate, toate ramurile vieții obștești se vor simți sporite și fericite. Oamenii vor aluneca mai puțin în dreapta și 'n stânga și vor merge mânați de boldul unui cuget drept și curat.

O asemenea Biserică totdeauna lasă o întipărire adâncă asupra celor ce o privesc. Ea este văzută ca organ de îndrumare a omului pe căile sănatoase ale vieții și, ca atare, totdeauna lasă o vie întipărire.

Unul din foștii noștri profesori din București, răposatul Radu Novian, își luase obiceiul de a petrece vara în Norvegia. Acolo el a dat peste o Biserică pe care în adevăr o putea numi «vie». A fost mult mișcat de aceasta și nu s'a minunat numai pentru dânsul de cele văzute, ci a ținut s'o spuie și altora. A scris o carte cu numele «Școala și Biserica în Norvegia», care se vede că a mișcat inimile dela noi, fiindcă n'a trăit nebăgată-în-seamă, ci s'a tipărit de mai multe ori.

Așa este țara cu așezămintele vii. Ea mișcă inimile prin noutatea și vrednicia lucrului care se vede în sânul ei.

De aceia și la noi, când Regele Carol II vorbea de «Biserica vie», Maiestatea Sa cerea ca Biserica țării peste care domnește să fie organ bine simțit în sânul neamului, cârmuitoare a cugetelor și bună îndrumătoare spre tot lucrul spornic și sănătos.

În cele de mai la vale, vom vedea că o Biserică vie este o

mântuire pentru un popor. Da, fiindcă unde nu este cârmă de puternică împodobire a cugetelor, oamenii ușor se lasă copleșiți de pornirile din adâncuri ale poftelor care stăruiesc în tot omul și-l fac să alunece spre povârnișuri care nu odată au prăbușit popoarele.

În sânul mai multor popoare amenințate de asemenea primejdii, Biserica a fost simțită ca o Biserică vie, fiindcă le-a ferit de prăbușire. Pe acestea se cuvine să le cunoaștem, pentru a ne da mai bine seama ce este o Biserică vie. Atunci vom înțelege mai bine dorința Regelui nostru și ne vom da seamă cum o asemenea Biserică este o adevărată mântuire.

O asemenea orânduială a vieții fiind de toată însemnătatea pentru bunul spor al unui neam, să stăruim și noi mai mult asupra rostirii acesteia de «Biserică vie» și să pătrundem în toate chichițele ei. Ne va sluji să cunoaștem deafir-a-păru ceiace trebuie să fie o cunoștință limpede și adâncă despre ea în fiecare din noi.

II.

Trepte în viața Bisericii?

Cuiva poate să i se pară de mirare auzind vorbindu-se de o «Biserică vie». Cum vie? Este și o Biserică mai puțin vie, cu viața mai slabă sau chiar moartă? Domnul Hristos a întemeiat Biserica pentruca să fie într'un fel. Poate acum ea să fie de mai multe feluri? Putem avea o Biserică vie și o Biserică moartă?

Dar de ce oare nu s'a vorbit altădată de o Biserică vie și vorbim acum? N'a fost ea totdeauna organismul cu viață sfântă și îmbolditoare în sânul creștinilor, ca să fie și ei sfinți, așa cum Domnul Hristos a rânduit-o pe ea ca să fie? Ba Apostolul Pavel a numit-o «stâlp și întărire a adevărului» (1 Timotei 3,15). Dacă un organism este tare și proptea a adevărului, el trebuie să fie și viu. Dacă Domnul Hristos a spus despre ea că nici porțile iadului n'o vor sfărâma (Matei 16, 18), — numai că Biserica trebuie să fie de o trăinicie cu care nimic nu se poate asemăna. Deci este în ființa ei ca să fie vie.

Atunci de ce vorbim noi de o Biserică vie ca despre ceva deosebit, cași cum în Biserică s'ar putea să fie și altfel? Avem oare în sânul ei mai multe trepte de viață?

Adevărul este că Biserica are în ființa ei rânduiala de a fi vie, adică a da roadele duhului și a fi simțită ca atare. Dar noi nu trăim numai teoretic, adică așa cum ar trebui. Trăim și o viață de fapt, în care nu împlinim totdeauna ce este dat în teorie. Trăim pe trepte de viață, și atunci se poate ca într-o latură a Bisericii să trăim o viață plină de hărnicie, pe când în alta o viață de împlinire a unor sarcini mai mult decât a altora.

În sânul ei toate sarcinile trebuiesc împlinite cu tragere-de-inimă și bărbăție. Se poate însă că felurite împrejurări să îndrepte pe slujitorii ei mai mult către unele slujiri decât către altele. Atunci privitorul va băga-de-seamă deosebirea și va spune că, în vremea cutare sau în locul cutare, Biserica trăia odinioară mai viu decât aiurea.

Este și greu ca în sânul unei Bisericii toate sarcinile să se îplinească deopotrivă. Poate că slujitorii ei n'au toate mijloacele câte le trebuie pentru toate sarcinile. De pildă, orice Biserică are datoria de a fi misionară. Asta e porunca dela Domnul Hristos: *Mergând învățați toate neamurile* (Matei 28, 19). Dar dacă ea nu are chipul de a face aceasta, se va întoarce cu lucrul ei asupra altor laturi. Tot vie este însă Biserica, dacă ea este harnică și dă roade în ramurile în care nu se lasă păgubașă și se silește a face tot ce este în putința ei.

De aceea, deși în Biserică nu trebuie să fie trepte de viață, ci totdeauna ea să fie harnică și hotărâtă la lucrul ei și deci să putem spune cu toată dreptatea că Biserica totdeauna este organism cu o viață colcăitoare, după datoria pe care o are, — totuși în faptă vedem că astfel de trepte se găsesc. Biserica nu este deopotrivă de avântată în toate vremurile și se deosebește de la un timp la altul și dela un ținut la altul.

Dacă azi auzim vorbindu-se de o Biserică vie, cum altădată nu se auzea, dacă cuvântul acesta sună acum ca un program, pricina este că oamenii au băgat-de-seamă această deosebire și s'au apucat a o mărturisi. Această rostire acum și-a făcut drum. Este un semn al vremii, dacă ea a ajuns azi a fi o lozincă în gura unui cap al Statului, cum este Regele nostru.

Încă ceva: Oricum ar fi un așezământ, el se poate gândi totdeauna la o treaptă de muncă mai întezită decât cea pe care a avut-o mai înainte. În Biserică totdeauna se va putea să sporești unele lucrări și să ai în sânul ei o treaptă de lucru mai hotărâtă decât cea pe care ai avut-o până atunci. Atunci vei numi treapta cea nouă «vie» sau «mai vie», față de ce ai avut mai

nainte, și așa iată cum ajungem a vorbi despre Biserică în mai multe feluri.

Când însă noi vorbim azi despre o «Biserică vie», mai cuprindem și părerea-de-rău că în sânul ei n'a domnit toată vioiciunea care trebuia și că deci dorim pe viitor să fie și altfel. Înțelegem prea bine că Biserica poate face mai mult și că avem nevoie de acel mai mult.

Atunci iată de ce este cu dreptul să se vorbească de o Biserică vie. Pe de o parte, avem constatarea unor lipsuri de care ne plângem, iar pe de alta dorul ca lipsurile acelea să fie umplute, ca Biserica să se găsească în plinul lucrului și puterii sale.

Când, în sânul unui neam, toate așezămintele trebuie să se afle în culmea lucrului vrednic și neobosit, se înțelege că și Biserica trebuie să se afle și ea pe această treaptă. Atunci se va putea spune că în sânul neamului aceuia toate sunt spornice și dau roadă la bună vreme.

Când Regele nostru deci cere Bisericii să fie vie, se înțelege că pofteste pe slujitorii ei să facă tot ce este în putința lor, pentruca ea să trezească în sufletele credincioșilor ei toate puterile sănătoase pentru întărirea și înălțarea țării.

Se înțelege că o Biserică pe care Sf. Pavel a numit-o «stâlp și întărire a adevărului» așa trebuie să fie. Este în însăși făptura ei rânduiala ca ea să ridice sufletele oamenilor la cea mai înaltă treaptă de curăție și vrednicie.

Când o Biserică va fi astfel, ea se va încărca de toată cinstea înaintea neamului pe care-l slujește astfel, iar pe de altă parte, va fi organismul care sfințește neamul și-l îndreaptă pe căile nemuririi. Trăsătura vieții este aceia că dă viață. Așa va fi Biserica vie pentru neamul în sânul căruia ea va lucra.

III.

Când Biserica tânjește?

Se poate întâmpla că Biserica să se mărginească uneori numai de a păstra ce a apucat, nu și de a mai rodi ceva dela ea. Și aceasta este o vrednicie, peste care nu trebuie să trecem ușor. Dar se înțelege, viața este o răsărire de noutăți. Peste ce am avut, mai vin și alte înoiri. Ele au resfrângere asupra sufletelor. Unele sunt bune, altele mai puțin bune, altele chiar rele.

Biserica nu trebuie să stea cu ochii închiși în fața lor, gân-

dindu-se numai la ce a apucat a avea. Organismul viu are în croiala lui și trăsătura de a-și potrivi viața lui ținând seamă și de noutatea care s'a ivit.

Nu se cuvine să închizi ochii față de ce nu te așteptai să vezi, pentru că asta îți poate fi spre pagubă. Mai cuminte este să străbați noutatea cu duhul tău și să te silești a o face priincioasă și a o stăpâni. Doar Biserica a făcut astfel, în feluritele vremi ale vieții sale. Statul în care trăia s'a prăbușit. Peste ea au venit hoarde de oameni care numai de credință creștinească nu știau. Biserica însă i-a cuprins cu duhul ei și a ajuns să facă miei blânzi din hoarde nedomolite.

Îți pare ca o minune să vezi că, pe urmele prăbușitei împărății a Romanilor, s'au ridicat puternice și cucernice împărății creștinești, cum a fost cea a lui Carol cel Mare. Se înțelege, a fost măestria Bisericii că a putut domoli poftetele năvalnice și turbate ale barbarilor, pentru a le încovoia și a le face slujitoare lui Iisus Hristos.

Ce a făcut Biserica atunci a fost să urmeze după porunca Domnului de a învăța neamurile. Porunca aceea este programul ei până în ziua de azi. În sânul ei se pot ivi o mulțime de abateri, de înstrăinări, de înoiri, care să caute alte drumuri. A fi vie înseamnă pentru ea a nu sta de o parte. Orice ar fi, ea trebuie să aibă o pășire a ei, prin care să nu se lase încălcată de împrejurări, ci să caute să vâslească printre ele și să și le facă priincioase sieși.

Așa va face o Biserică vie. Duhul care curge într'însa o va face să fie totdeauna gata de lucru și cu gândirea neadormită de a găsi leacul nou, unealta nouă, față de nevoia nouă.

După cum se vede, Biserica vie nu va fi un bolovan nemșcat, care nu știe să facă decât numai ce a apucat, ci așezământul sfânt, care, din cămările ei, păzite de Duhul, știe să scoată și să făurească chiar ea însăși uneltele care-i trebuie pentru împrejurări proaspete. Însăși Evanghelia cuprinde însemnate îndrumări în privința aceasta. Astfel Domnul Hristos ne vorbește despre *cărturarul învățat în împărăția cerurilor, care scoate din vistieria sa nouă și vechi* (Matei 13, 52).

De aceea și Biserica va fi așezământul bunei păstrări și a bunei mântuirii a vechilor moșteniri, dar din ele înșele va toarce un fir care va însemna folosirea învățăturilor vechi în nouăle împrejurări ale vieții.

Biserica va fi vie, când ea nu-și va pierde niciodată temelia

ei de baștină, când va ținea cu scumpătate la bunele rânduieli ale trecutului, dar va ști ce să facă și când i se va ivi o împrejurare nouă. Nu-și va schimba rosturile ei de azi pe mâne, ci va ținea la vechile rânduieli, chiar când oamenii mânați de poftele înoirii nu vor înțelege această statornicie și se vor uita încruntați și ne vor pecetlui ca oameni înapoiți.

Biserica niciodată nu va fi mânată de pofta de a fi la rând cu lumea, ca să secere laudele ei. Ea va privi la trebuința sufletelor, nu la ce se năzărește unuia sau altuia. Dacă, de pildă, vin oameni turbați după înoiri și-i cer să-și ardă morții, Biserica nu se va lua după asemenea gusturi, ci-și va ținea neștirbit datina ei.

Acesta doar nu este un leac de tămăduire a sufletelor, nu are nicio legătură cu adevăratele nevoi ale credincioșilor. Atunci pentru ce și-ar părăsi ea datina ei din vechi? A stat ea tare pe temeliile ei în vremea Romanilor, când nu i se învoia să-și aibă ființa ei proprie, când era primejduită să îndure toate prigonirile, și să se lase slabă acum? Nu; Biserica este stâlp și întărire a adevărului, când ea stă cu ființa ei întreagă în fața părerilor protivnice și știe să-și apere crezul ei. O Biserică de soiul acesta totdeauna secără mai multe roade în inimile credincioșilor și totdeauna le strânge mai aproape de ea. O Biserică pe care credincioșii o văd tot intrând în voile lumii și împlinind gusturile ei ușuratece, nu împacă dorurile adevăraților credincioși.

Deci Biserica va fi vie, când va sta tare și statornică pe temeliile ei, fără a se pleca nici la dreapta, nici la stânga. Ea va aștepta totdeauna îmboldirea Duhului și nu șoaptele schimbăcioase ale părerilor omenești.

Cu câtă dreptate scrie un creștin care, deși nu face parte din Biserica noastră, totuși vede la fel întocmirea Bisericii. Cetim în scrisul său că Biserica trebuie să se ție fără știrbire de obârșia ei din trecut. Trebuie să fie mărturisitoarea felului de viață pe care l-a avut.

«Noi nu putem ca creștini să ne lepădăm sau să ne scuturăm de datoria noastră către trecut, fără a vătăma trăsătura religiunii ajunsă până la noi. Subiectivismul haotic este totdeauna o grea primejdie, cași stropsirea cuvântului lui Dumnezeu prin tradițiunea noastră»¹⁾. Auziți? este primejdios a lua

1) J. S. Whale, *What is a living Church?* (Ce este o Biserică vie?). Londra, 1937, p. 22.

drept petre de temelie pentru lucrarea Bisericii părerile de croială răzleață, care se pot ivi în capul unuia sau altuia, ci ele trebuie să-și găsească propteaua și în gândirea de baștină a Bisericii; după cum e primejdioasă și încremenirea numai în ce ai apucat. Rânduiala trebuie să fie de a nu aluneca de pe temelie; dar dacă tu găsești și alt chip de ajutorare a fraților tăi decât cele care au fost folosite până acum, — nu e păcat. Mântuitorul cu drept cuvânt ocărăște pe farisei că fac nerodnic cuvântul lui Dumnezeu prin tradițiunea lor (Matei 15, 3).

«Biserica este înrădăcinată în ogorul istoriei. Marea tradițiune clasică a întregii Biserici este parte din temelia pe care trebuie s'o aibă în grijă toți slujitorii Cuvântului și ai Tainelor, oamenii de Stat ai Bisericii, teologii, învățătorii ei și toți credincioșii aceluiș trunchi» 2).

Acum se înțelege prea bine că a fi viu nu înseamnă a te despărți cu totul de câte ai moștenit din trecut. Nu cumva, din pofta sau din ispita de a părea cu totul nou și tânăr, să te simți fără datorie față de ce trăiește în tine din vechea moștenire.

Aceasta e un adevăr nu numai bisericesc, ci și al vieții omenești în de obște. El se găsește atât de bine pus în lumină de un bărbat din plina noutate a vieții noastre europenești.

De curând răposatul cugetător francez *Gustave le Bon* mărturisește verde și cu tărie acest adevăr în temeinica sa scriere *la Vie des Vérités*. Să caute cineva acolo și va înțelege pentru ce tocmai un așezământ ca Biserica nu se poate lua după înfățișările de azi pe mâne ale vieții și de ce ea trebuie să-și păstreze toată frumoasa înfățișare a rânduielilor ei din vehci și depănarea aceleiaș cugetări pe care a avut-o din vechime.

Se înțelege, aceasta nu va însemna că Biserica trebuie să rămâie oarbă la câte va vedea petrecându-se în jurul ei. Va trebui să ia bine cunoștință de ce se petrece, va trebui să se chibzuiască la ce are de făcut, dar fără a-și părăsi rânduiala sa din alte vremuri. Dacă, de pildă, acum națiunile sunt mai înarmate ca înainte; dacă acum popoarele stau ferecate până în dinți; dacă tot insul este silit să ia parte la apărarea națională, — Biserica nu va trebui să învoiască pe preoții săi ca și ei să puie mâna pe armă pentru a vărsa sângele vrăjmașilor. Apărarea poate fi azi o nevoi mai grea ca înainte, dar odată ce preotul este oprit, prin legile sale de temelie, să verse sânge, el nu poate face azi ce nu făcea odată, pe temeiul că Biserica ar trebui să meargă cu vremea și să facă față nevoilor de azi ale vieții.

2) Op. cit., p. 23.

IV.

Câmpul larg al Bisericii.

Acestea n'ar trebui să amărăscă pe celce ar dori o vie lucrare a Bisericii. Să nu i se pară că aceasta ar însemna numai partea de închidere a ei în ce a apucat a avea și că prin aceasta ar avea ca o pedecă de a mai merge înainte și a îmboldi viața prin puterea ei. Nu; fiindcă Bisericii totdeauna îi rămâne câmpul larg al binefacerii și al propoveduirii.

Tocmai însă pentru a fi cât mai harnică în aceasta, ea trebuie să-și păstreze firul ei neoprit de cugetare și toarcere a gândirii ei din aceeași rădăcină. Biserica nu se poate schimba la față. Nu poate fi azi una și mâine alta. Ea poate rodi în nesfârșire, dar semănând totdeauna aceeași sămânță a cugetării ei. Prin aceasta, se poate întinde în toate ogoarele.

Oare dacă lumea o va vedea la lucru pe ogor; dacă o va vedea răsturnând brazde proaspete de pământ, care n'a mai fost lucrat; dacă o va vedea luând pe mână nevoi care n'au mai fost cercetate până la ea, — nu va însemna aceasta că are un câmp deschis? Și când va face unele ca acestea, va putea spune cineva despre ea că nu este vie?

Deci în laturea aceasta Biserica totdeauna va putea face dovada vredniciei și bărbăției ei. Când va face astfel, când se va sili să stârpească relele din rădăcină, când își va face glasul auzit unde trebuie, când va căuta să străbată cu cugetarea ei și pe cei de sus și pe cei de jos, când se va munci să-i facă pe toți să fie părtași la aceeași simțire de omenie și curăție sufletească, — fără îndoială că ea va fi în deplina chemare a ei și cu niciun preț nu se va putea spune că a ieșit prin ceva din făgașul ei.

Cu cât mai mult însă va fi apucată de dorul lărgirii muncii sale peste toate ogoarele, cu cât mai mult se va sili să facă azi mai mult decât ce a făcut ieri, cu atâta va trebui să soarbă din adâncimile de simțiri ale trecutului. În adevăr, comoara ei este Domnul Hristos și propoveduirea sa. Cu cât mai mult slujitorii ei se vor adânci în gândirea creștinească, cu cât mai mult își vor păstra prin rugăciuni și prin sfinte slujbe, prin gândire de ridicare până la Dumnezeu, cu cât mai mult se va ținea prin acestea în tovărășia apostolilor și a sfinților, — cu atâta să fim încredințați că Biserica va fi tot mai vie și mai rodnică.

Singura primejdie pentru Biserică este ca nu cumva să

slăbim legătura cu izvoarele de însuflețire din trecut. Nu cumva să ni se pară că izbânda atârnă numai de îmboldirea și avântarea noastră. Nu; fiindcă atunci dăm în atârnarea numai de noi. Ușor suntem primejduiți a ne mărgini numai la noi înșine și la alții ca noi, oricât de vrednici și de harnici am fi; pe când temeiul este să ne simțim totdeauna în vie atârnare de Duhul care toate le străbate cu puterea sa și dă omului aripi de zbor și putere cu mult peste ce poate el numai din propria sa îmboldire.

Când slujitorii Bisericii sunt astfel, ei nu se înfățișează ca niște răzleți pe un ogor unde unul face una altul alta, ci ca uneltele aceluiaș Duh, care toate le împlinește și încheagă într'o singură lucrare a unui larg așezământ.

Mai cu seamă atunci se va cunoaște că Biserica e vie; căci dacă ici este unul harnic și neastâmpărat la lucrul propovăduirii, dar dincolo vedem pe alții moleșiți și ducând treburile în amortire de azi pe mâne, nu te mai înfățișezi ca organul unuia și aceluiaș așezământ, ci ca frânturi de ogor în care lucrătorii nu sunt mânați de unul și acelaș duh. Nouă deci ne trebuie nu lucrarea câtorva, oricât de vrednici, ci valul de lucru al unei întregi oști bisericesti. Când vom avea această fericită privesc, atunci Biserica se va înfățișa în chipul cel mai fericit și vom putea spune despre ea în chipul cel mai simțit că ea este stâlp și întărire a adevărului.

V.

Rugare și lucrare.

Ce urmează din toate acestea? Că în Biserică trebuie să se găsească *toată* cununa lucrărilor duhovnicești. Ea trebuie să fie și așezământ al rugăciunilor și al slujbelor, după toată datina vechilor moștenitori; dar tot odată să aibă și celalt șir al lucrărilor, prin care ea dă dovadă că învățăturile și toate întocmirile ei duc la neîncetată semănare și rodire.

De câte ori Domnul Hristos n'a vorbit despre seceriș! Ce este acesta? Este încununarea lucrărilor care trebuie să se împlinescă în sânul Bisericii. Astfel ostenele ei se vor îndrepta nu numai într'o parte, ci în toate laturile de care viața obștească are nevoie. Ea va ține sufletele în vie părtășie cu Domnul

Hristos, dar le va îndrepta și unul către altul cu dragoste, cu milă și cu grabă spre ajutor. Atunci Biserica va fi vie.

În sânul unei asemenea Biserici, și clopotele vor suna și lumea care se va afla atunci pe ogor sau în fabrică se va închina, păstrând unirea gândului cu slujitorul Bisericii, care se roagă și pentru ei și «pentru buna stare a văzduhurilor și pentru îmbelșugarea roadelor pământului»; dar totodată ea nu va slăbi cu celelalte lucrări ale ei: cu umblarea prin spitale, prin școale, prin locurile de primejdie a sănătății și a sufletului, pentruca să mântuie pe cel pierdut sau să împedecă de a se pierde pe cel primejduit.

Slujitorii Bisericii nu se pot îmbăta de ei înșiși văzându-se fericiți că lucrează, că lumea îi ascultă și că au izbânzi pe ogorul credinței. Cineva poate cădea și în ispita aceasta. Așa ceva însă ar fi să te închini ție însuși. Chiar să ai însă toate roadele, cât au să ție ele? Cât ai să poți face ce faci?

Dar mai pe urmă? Va urma primejdia ca toate să se risipească. După plecarea ta, oamenii vor trebui să suspine: E! unde e cutare?

Tocmai de aceea lucrul nu va trebui să se bizuie pe noi, pe ce putem urzi și clădi noi, ci pe Domnul din ceruri. Cum spunea Sf. Pavel? Noi suntem cei ce semănăm, dar Domnul face să crească. De aceea noi nu trebuie să fim oamenii propriilor noastre vrednicii, ci drumurile credinței creștinești să fie ținta noastră. Trebuie să fim neîncetat părtași ai acestei credințe, nu numai prin mărturisirea pe care am făcut-o odată și o tot facem, ci prin stăruirea noastră cu mintea în tainele ei, prin înțelegerea ei tot mai deplină în felul acesta, prin găsirea a cât mai multe căi de a o sluji. Părtași ai acestei credințe zi cu zi, noi de loc nu vom propti izbânda noastră numai pe ce facem noi, ci pe lucrarea harului care se revarsă peste tot lucrul nostru.

Asta e rânduială de bună gândire pastorală, de bună încercare a celui ce vrea să se înșurubeze în deplina lucrare a Bisericii. Nu ne vom privi ca lucrători în ogorul nostru, ci în moșia lui Dumnezeu. De el însă atârnăm prin credință, ne întărim prin credință. Atunci lucrul nostru se află în împrejurările cele mai fericite ale rodirii lui.

Asta este taina Bisericii vii. Când ea va avea astfel de slujitori, va fi ca o grădină înflorită. Nu va fi numai țarcul zăvorât, în care oamenii privesc de departe, ci va fi pajiștea din care se slobod mirezme îmbătătoare și oamenii se îndeamnă

spre ea. De aceea nimenea să nu se ispitească a se îmbăta de lucrul și de izbânzile lui, ci de ceiace Duhul rânduieste să răsară binemirositor în ogoarele lui Dumnezeu încredințate ostelnelilor noastre.

Cartea pomenită mai sus, cea care a ieșit acum 3 ani în Anglia, descosând tocmai întrebarea despre Biserica vie, cuprinde un capitol care ar merita tradus în întregime. Îi zice «Biserica mărturisitoare» și spune în el că o Biserică adevărat vie trebuie să fie totdeauna gata cu cuvântul ei în fața lumii.

Să nu ducă un trai ascuns și pe furiș, ci să-și trâmbițeze crezul ei fără încetare și să ducă vestirea ei în toate colțurile. Ea nu trebuie să aibă nicio sfiiciune de a-și vesti credința ei. Nu trebuie să se mulțamească cu faptul că împacă pe credincioșii ei, că aceștia vin la ea și cer ajutorul ei, că ea își duce treburile ei și-și împlinește rosturile ei numai între ei.

Afară de aceștia însă, se frământă și altă lume, care nu se sinchisește de ea. Își duce traiul ei, își face huzurul ei și puțin îi pasă că peste drum de ea mai este și o lume cucernică, obișnuită a se duce la biserică și a cere pentru ea rugăciunile preoților.

Da, preotul poate fi foarte mângâiat, văzând câtă lume vine la biserică și câți sunt cei a căror inimă bate pentru comorile sufletești ale ei. Noi singuri luăm cunoștință cu drag despre multe astfel de fapte și le vestim ca o vrednicie a Bisericii, că are atâta lume care ține sufletește de ea.

Dar nu trebuie să uităm că, dacă ne mărginim la atâta, la ceice din bun îmboldul lor nu ne părăsesc, fără vreo silință deosebită a noastră, sunt însă și alții care țin de noi mult mai slab sau de loc și care se hrănesc cu gânduri mult înstrăinate de Biserică și le răspândesc.

Apoi tocmai aici trebuie să ne fie necazul nostru, că învățăturile protivnice Bisericii au slujitori destul de îndrăzneți, care pășesc cu ele în largul lumii și nu le pasă. Mai de curând, a fost vorba prin ziarele noastre de d. Victor Eftimiu, autorul «Marelui Duhovnic», lucrarea de teatru care deunăzi a fost oprită de a se mai juca la Teatrul Național. Domnia sa a avut nu de mult și o ciorovăială pentru un art. al său cu bârfeli împotriva sfinților. Se vede că acesta e un vechi nărav al său, de a scrie tot cu ghimpi despre treburi ale credinței.

Constatăm însă că celce are credințe ca ale domniei sale nu se sfiește de a și le mărturisi. Cu alte cuvinte, mișcă un steag și face propagandă pentru el.

Dacă însă astfel stau lucrurile din partea necredinței, cu cât mai mult îndrăzneala și setea de propagandă ar trebui s'o găsim de partea Bisericii. Aceasta e laturea ei mărturisitoare și despre aceasta scrie autorul englez pomenit. Oriunde se află o Biserică, ea trebuie să fie o trâmbiță a credinței ei, iar toți tăgăduitorii ei să rămâie acoperiți de vestirea largă a credinței noastre creștinești.

Noi nu trebuie să ne închidem numai în noi înșine, numai între credincioșii noștri, ci glasul nostru să se audă tare și bărbătesc în toate împrejurările când aceasta trebuie. Cu atât mai mult el nu trebuie să tacă, oridecâteori protivnicii credinței fac să răsune glasul lor.

Credincioșii trebuie să țină totdeauna în părerea că Biserica nu are a se sfii de nimic, când e vorba să-și sprijine crezul ei, fiindcă ei vor fi mult mângâiați, văzând că Biserica lor știe să dea seamă despre credința ei, prin toate temeiurile. Pe de altă parte, înșiși vrăjmașii se vor sfii mai mult să ridice glas împotriva credinței, când vor ști că vor găsi puternică împotrivire. O Biserică tăcută va fi totdeauna cea care va îmbărbăta pe vrăjmaș să iasă la iveală cu cele mai ciudate păreri.

Din pricina aceasta, o Biserică totdeauna trebuie să-și propoveduiască cugetările ei. Atât de drept spune Whale, pe care l-am pomenit mai sus:

«O Biserică vie este totdeauna o Biserică misionară. Propaganda este legată de orice convingere adevărată, după cum însuși Sf. Pavel mărturisea spunând: *Aș pofti dela Dumnezeu ca nu numai tu, ci și toți ceice mă ascultă pe mine astăzi să se facă într'acest fel precum și eu sunt.* (Faptele Apostolilor 26, 29). Acesta nu este un cuvânt al trufiei; este ceiace un bărbat care se laudă cu o credință tare nu se poate opri de a spune. Un credincios este un cruciat prin însăși credința sa ¹⁾).

Este vorba aici de cuvintele pe care Sf. Pavel le-a spus înaintea lui Irod Agripa. Incredințarea lui vie despre ce spunea îl făcea pe Agripa să spuie: *Mai-mai mă încovoi să mă fac și eu creștin.* (Faptele Apostolilor 26, 28).

Așa trebuie să fie Biserica. Ea trebuie să aibă slujitori împătimiți de adevărul ei, care nu pot păstra numai pentru ei bucuria de a se împărtăși din învățături atât de înalte.

«O Biserică trebuie să fie misionară sau, dacă nu, atunci ea

1) Citat după J. S. Whale: *What is a Living Church*, pag. 59.

încetează de a fi deplin creștină», spune Leslie S. Hunter în *A Church Militant*, Londra, 1939, pag. 59, și apoi urmează: «Dacă Crezul Bisericii n'ar fi o Evanghelie a acțiunii, atunci mai bine să nu fie rostit. Puterea pe care Dumnezeu o dă fiilor săi este puterea de a muta adevărul ei în fapte».

Cu câtă dreptate spune cartea Psalmilor: *Crezut-am; pentru aceea am grăit* (Psalmul 116, 10). Da, celce crede nu poate sta cu credința sa nelucrătoare, trebuie s'o împărtășească și altora. «Orice inimă curată, spune Seeley, este și pasionată. Nici o virtute nu este temeinică, dacă nu este și însuflețită».

De aceea și «Credința noastră nu poate fi credință traianică, nici nu este ea credință cu adevărat pătrunsă în noi decât numai dacă o simțim ca atât de prețioasă, încât n'o putem păstra numai pentru noi înșine... O religie pe care o iubim în sufletul nostru, dar o păstrăm numai pentru noi, nu mai este religie, ci numai religiozitate. Și dacă facem un pas mai departe, putem spune că însăși tovărășia religioasă de care noi ne-am bucura cu o ceată de prieteni purtați de acelaș gând, dar oameni aleși cu grijă și din însăși tabăra sau de cultura noastră, n'ar fi cu adevărat de loc o obște religioasă, ci numai o însoțire obișnuită. Omul numai atunci începe să înțeleagă Evanghelia, când înțelege că ea este vestea cea bună a lui Dumnezeu pentru oamenii de toate soiurile și stările și atunci strigă: Vai mie de nu voi propovedui!»²⁾

Bine, înțeles, aceasta nu înseamnă că orice credincios va sta cu trâmbița la uliță pentru a propovedui. A-ți mărturisi credința ta nu înseamnă că ai să te socotești totdeauna învățător peste alții. Inseamnă însă a fi atât de fericit cu ea, atât de plin de ea, încât ea să străpungă prin vorbirea ta cu oamenii și ei să te cunoască drept omul care crede, căruia inima îi dă ghies să nu stea cu ea după ușă, să nu se ascundă cu ea, ci ici și colo, când vorbește, în sânul vorbirii lui să se audă și strigarea cugetării creștinești.

Când cetim Psalmii lui David, vedem foarte bine că ei sunt revărsări ale sufletului său către Dumnezeu, izbucniri spre care inima îi dădea ghies. Ele sunt pecetluite atât de bine prin cuvintele lui: *Crezut-am; pentru aceea am grăit!* În felul acesta trebuie să fie creștinul.

Pare lucrul acesta cu neputință? Ai să spui tu: Dar ce zor

---

1) Whale, tot acolo.

are să aibă creștinul să tot fie cu numele lui Dumnezeu în gură și, una-două, să tot rostească graiuri ale credinței?

Da, o asemenea întâmpinare este foarte de înțeles, în felul de viață pe care-l ducem noi. Nu lăsăm gândul credincios să se încrucișeze cu gândurile și faptele noastre, trăim o viață închinată lumii și avem legătură cu Dumnezeu și cu Biserica lui doar pentru ziua Duminicii, când o avem și pe aceea. Ni s'ar părea ciudat ca cineva care nu este preot să tot aibă pe buzele lui graiuri sfinte, să se ivească drept un mărturisitor de fiecare zi a cugetării creștinești.

Starea aceasta însă nu mai este ciudată în sânul popoarelor unde Biserica și-a păstrat neastâmpărul ei, unde ea a dat naștere totdeauna mărturisitorilor dintre mireni, care au dat dovada că aceasta e starea firească într'o omenire închinată lui Dumnezeu.

De obicei, unui om care tot umblă cu obiceiuri religioase și se lasă mânat de ele este numit *maniac religios*. Vedeți halul vieții noastre obștești. Cum te vede închinat lui Dumnezeu mai mult decât este în obiceiul lumii, pentru ea ești ceva bolnăvicios. Ceiace este firesc pentru ea este boală. De fapt, starea bolnavă e a ei, fiindcă omul din fire trebuie să fie ființa și mărturisitorul lui Dumnezeu.

Însăși viața alege unde este dreptatea. Dacă în sânul unui popor aceste porniri sunt vii și rodnice, el este mai sănătos și mai rodnic.

Dar să fie cu adevărat greu ca tu, om mirean, să fii mărturisitor al adevărului religios în toată vremea?

Cum să fie greu? Doar felul oamenilor de croiala aceasta n'a încetat niciodată. Au putut fi înalți slujbași de Stat, și totuși să-i vedem mărturisind frumos pentru Dumnezeu.

Nu sunt decât câteva luni de când a murit Lordul Tweedsmuir, guvernatorul Canadei. Acesta era un bărbat viu mărturisitor al credinței, luând parte la lucrările de propoveduire a ei. Murind el, l-au pomenit ca atare revistele bisericesti engleze, fiindcă era pomul cu roade din grădina Bisericii vii.

După cum se știe, Anglia are mulți astfel de bărbați. Unul este Lordul *Halifax*, ministrul de externe de azi al Angliei.

Ea a avut ca guvernator al Egiptului pe Generalul *Gordon*. Acesta era o pildă de lucrare creștinească, meritând să se scrie despre el ca despre un mare slujitor al gândirii și faptei creștinești.

În de obște, unde este credință vie, trebuie să fie și mărturisitorii ei, fără a fi numai decît slujitori ai Bisericii. Și lumea noastră ortodoxă i-a avut ca atare. Ne putem ferici oricând cu un *Alexandru Sturza*, fost ministru de externe al Rusiei în timpul războiului Crimeei. Era văr cu Mihail Sturza, fostul domn al Moldovei. În tot timpul însă, el a fost un pasionat al credinței. A scris cărți de cugetare religioasă, cu care ne cinstim ca Români și ortodocși.

El este o dovadă că și mireanul poate avea tot avântul pentru lucrarea religioasă, fiindcă o Biserică vie totdeauna va rodi din sânul ei astfel de oameni.

Până azi, cu toată nenorocirea Rusiei, noi vedem bărbați de credință din sânul ei, făcând cinste Bisericii ortodoxe. Așa avem pe scriitorul *Merejkovski*, și el un pasionat al credinței creștinești și care o mărturisește ca atare. Încă și alții pot fi pomeniți, și atunci nimenea să nu socotească drept ceva peste fire să tot fii cu gândul creștinesc în gură oricând și oriunde. Dimpotrivă, Biserica vie totdeauna se va fâli cu asemenea oameni.

VI.

Biserica și omul.

Intr'o vreme, Biserica se poate găsi foarte trainic clădită pe temeliiile ei. Am avut astfel de stare a rosturilor ei, fie în vremea împărăției bizantine, fie în a evului mediu. Pe atunci nici vorbă să fie încunjurată și mâncată de mulțimea vrăjmașilor care au răsărit mai apoi.

Oricât însă Biserica s'ar afla într'o asemenea trăinicie, ea niciodată nu trebuie să se lase în grija că, odată ce se găsește așezată pe temelie de piatră, poate fi mai fără grijă pe viitor. O asemenea socoteală ar fi greșită, pentru că viața este un ogor în neîncetată mișcare. Ceiace azi e neclintit, mâine poate fi mai amenințat.

Această stare însă se păstrează, numai dacă urmărești în tot timpul buna temeinicie a așezământului. Sf. Pavel a spus cu dreptate: *Celui ce i se pare că stă să ia aminte să nu cadă* (1 Corinteni 10,12). Aceasta nu este într'un înțeles privitor la Biserică, ci numai la oameni. Dar tot pe oameni îi avem în vedere și noi. Tot ei însă sunt cei ce lucrează și în Biserică. Ei trebuie să aibă grijă de rânduiala privitoare la răspunderile lor și când lucrează în Biserică.

Este cu putință ca aceste treburi să fie slujite greșit, dacă ei s'ar lăsa pe tânjală și ar socoti că, odată ce totul este bine încheiat, nimic nu mai este de temut. Nu, fiindcă Dumnezeu își duce treburile Bisericii sale și prin oameni. Deși Duhul este totdeauna lucrător în Biserică, dar aceasta nu desființează pe om. Dovadă avem faptul că starea de lucruri din sânul ei este când așa, când așa, după purtările oamenilor.

De aceia, dela o stare înfloritoare, se poate ajunge la stare mai ștearsă. Aceasta trebuie să fie de învățătură oricui, pentru a fi totdeauna treaz.

Ai ajuns la o stare multămitoare? Trebuie să te silești tot prin muncă a o păstra mai departe. Tot celce crede că o stare bună, odată dobândită, rămâne așa, se amăgește. Puterile stricătoare sunt la lucru totdeauna. Mai cu seamă când este vorba de om, care e o ființă atât de nestatornică și se schimbă de azi pe mâne, aceasta trebuie să ne îngrijească cel mai mult.

Dovadă avem multe secte. Ce sunt ele? Dovada neastâmpărului și nestatorniciei omenești.

Am ajuns cu învățăturile Bisericii la o statornicie a învățăturilor ei. Avem numai a le tâlci mai departe, dar ele rămân în cuprinderea lor din Sf. Scriptură și în tâlcuirea pe care le-au adus-o Sfinții Părinți.

Mulțamitu-s'au oamenii cu atâta? Nu; ici și colo au scos capul tâlcuiri străine de noi.

De ce așa? Din pricină că oamenii au fost lăsați în voia propriilor lor închipuiri. Dacă Biserica a socotit că din partea aceasta avem liniște și că putem sta fără grijă și nu s'a mai silit a-și tot vesti învățăturile ei și tâlcuirea lor, gândurile greșite au început a-și face drum. Când te trezești de noutatea lor, odată vezi că ele au străbătut o bucată bună.

Ce este de făcut? Este de făcut că, în clipa celei mai mari înfloriri, nu trebuie să slăbești de loc a-ți propovedui învățăturile tale. Le vei adânci prin alte și alte tâlcuiri, prin prelungiri ale gândului celui bun și sănătos, prin legarea lor de alte gânduri ale vremii, pentru a le da o temeinicie legată de timpul în care trăim și deci mai înțeleasă. Dar omul trebuie învăluit totdeauna într'o țesătură de gânduri duhovnicești care să răsune neîncetat la urechile lui. Aceasta va fi ca însuși aierul în care trăiește și nu-i va mai da răgaz să hoinărească cu mintea în nouri și să zămislească gânduri sectante.

Doar așa se naște secta. Ea răsare din starea omului lăsat

în voie, de care n'ai mai purtat grijă. El a rămas cu mintea lui să rătăcească pe unde se nemerește.

O Biserică însă care nu slăbește de loc în propoveduirile sale, ale cărei graiuri creștinul le tot aude, îl împedecă de a aluneca spre gândul cel mincinos, și dacă el îi vine dela altul, are însă propteaua pentru gândul cel bun în Biserica pe care o vede trâmbitându-și neîncetat învățăturile sale. O asemenea Biserică fără îndoială că este vie, fiindcă ea nu lasă nimic în sânul ei să meargă la întâmplare.

De aceia viața ei trebuie să fie o stare în care niciunul din rosturile ei nu amortește, fiindcă omul care trebuie să aibă grijile acestea e treaz totdeauna la răspunderile lui. Ea va sta totdeauna cu ochii îndreptați spre Dumnezeu, prin rugăciunile ei pe care totdeauna le vestește prin tragerea clopotelor. Aceasta este legătura cu izvorul. Dar de aici încolo, omul întărit astfel și cu răspunderea vie prin pășirea neîncetat înaintea lui Dumnezeu, trebuie să fie cu ochii roată la toate răspunderile care apasă asupra lui ca slujitor al Bisericii. Trebuie să fie totdeauna cu gândul la faptul că, de câte ori va slăbi sau se va lăsa pe tânjală, îndată se scoală vrăjmașul care începe lucrarea dimpotrivă.

Când lucrezi în ceată, unul se lasă pe nădejdea altuia. Iși zice că altul va face ce nu face sau ce nu poate el. Starea Bisericii vii însă este aceia când fiecare își simte răspunderea, în măsura putinței lui de a lucra, dar care înțelege că și el este *trebuincios la lucru, alături de alții*.

Cu astfel de slujitori, Biserica este totdeauna vie, fiindcă niciodată nu poate fi luată pe neașteptate. Gândul cel mincinos, fapta netrebnică totdeauna se vor izbi de un paznic care strigă și nu lasă lucrurile să meargă anapoda.

Deci în Biserica vie omul nu se lasă numai pe nădejdea că în Biserica lui toate merg strună și nu are a se îngriji de nimic. Nu, fiindcă, dacă ele merg strună, este tocmai fiindcă slujitorii ei nu se lasă pe tânjală.

De aici se vede că în Biserica vie este o neîncetată împărțire dela Duhul lui Dumnezeu asupra oamenilor, iar ei nu se molesesc de a urma îndboldirile lui. Când oamenii rămân surzi și nu ascultă graiurile Duhului, vin șoaptele străine care turbură cugetele și le mână aiurea.

Toate rânduielile noastre, la urma urmei, se proptesc pe om. Este el treaz? Ele nu încetează de a-și da roadele lor.

Dar omul trebuie să fie treaz. Dacă el nu se lasă cuprins de molesire, asupra lui pot veni fel de fel de învăluri străine, că nu-l vor putea răzbi.

Paguba cea mai mare deci nu este când mulți vrăjmași se scoală asupra noastră, ci când ei găsesc treburile slujite amorțit. Biserica este un așezământ atât de potrivit firii omului, atât de trebuincios, încât nu va fi greu să păstrezi pe oameni lângă adăposturile ei. Vor înțelege mai ușor că bun este Domnul și că nu au ce căuta în locașuri străine.

Dar vor înțelege aceasta când va fi cine să le-o spuie și să le deschidă ochii. Iată pentru ce slujitorul treaz este de toată trebuința în sânul Bisericii care vrea să fie vie.

VII.

Miez și amănunte în sânul Bisericii vie.

Cetind cineva cele de până aici, cu privire la lămurirea ideii despre Biserica vie, ar putea sta la îndoială și să se întrebe: Oare nu este prea încărcată cugetarea aceasta, prin toate tâlcuirile cu care am însoțit-o noi? Oare când cineva vorbește despre Biserica vie, se gândește el la toate amănuntele cu care am însoțit noi trăsătura aceasta a ei?

Pe temeiul acesta, ar putea sta puțin la îndoială și să spuie că noi am pus pe seama acestei cugetări și alte păreri, pe care cineva nu le are în minte când vorbește de Biserica vie.

Da, este cu tot dreptul să se ridice îndoieli de acestea, fiindcă de obicei lucrurile se văd cu toptanul și numai pe urmă vine mintea analitică și caută să descoase ce se cuprinde în cutare sau cutare stare ori fapt. Așa facem și noi aici. Ideia de Biserică vie se înfățișează mai întâi ca un tot, ca o stare bine încheată unitar în acea Biserică. Dar apoi am căutat să răz- bîm cu privirea în amănuntele ei, să deosebim trăsăturile felurite pe care starea aceea le are și să ne dăm seama ce trebuie să cuprindă o Biserică pentru a o putea numi astfel.

Aceasta e o lucrare logică. E de trebuință s'o facem, pentru a cunoaște mai bine ce se cuprinde și ce nu în Biserica vie.

Dar se înțelege, când omul vorbește despre o stare ca aceasta, nu vede din capul locului toate aceste amănunte, ci se oprește la ce este mai izbitor, adică ce este partea mai simțită, cu adevărat vie a acelei stări. De aceea, de câte ori se vorbește

despre Biserica vie, se înțelege mai cu seamă această parte, trăsătura cea mai izbitoare.

Având acestea în vedere, noi putem vorbi despre Biserica vie într'un înțeles mai strâns și apoi în altul mai larg. Înțelesul larg este cel pe care am încercat noi să-l înfățișăm aici, adică felurile trăsături ale Bisericii vii, amănuntele ei. Înțelesul strâns este acel sub care vedem Biserica, atunci când o numim vie. Vedem trăsătura de hărnicie și de bărbăție a ei.

Dela o Biserică vie, ne așteptăm să vedem o Biserică în plină desfășurare a unei vieți de hărnicie, de luptă și de propovăduire. Ea trebuie să fie o Biserică pe care o vezi amestecată în felurile treburi ale vieții.

Se înțelege, așa trebuie să fie o Biserică vie, deși nu se văd din capul locului și itele ascunse care lucrează în suflete pentru a le face cu adevărat vii. Nu se vede din capul locului că viața de rugăciune, de meditare, de cioplire a cugetării este și ea o lature care trebuie să se găsească în adâncul Bisericii vii și din care apoi au a-și trage ființa și trăsăturile mai văzute și mai izbitoare ale ei.

Rămâne însă hotărât, că atunci când noi vorbim despre Biserica vie, înțelegem în deosebi Biserica așternută la lucru, care se silește în felurile laturi ale răspunderilor creștinești. Astfel, când M. S. Regele cere Bisericii să fie vie, înțelegem că vrea o Biserică, a cărei putere să se simtă prin felurile lucrări ale ei în viața noastră obștească.

E altă întrebare cum să ajungi la aceasta. Deocamdată însă trebuie să înțelegem că aceasta i se cere Bisericii: să fie organ bine simțit prin lucrul ei în sânul vieții noastre obștești. Să nu se poată spune că ducem o viață amortită, ci să fim văzuți muncind cu bărbăție și cu simț de răspundere în felurile sarcini ale noastre. O asemenea Biserică trebuie să fie și cea care are îndrăzneala părerilor ei. Se poate ca viața obștească să fi mers pe o cale strâmbă, să fi ajuns la o părere necreștinească. Se poate să i se ceară Bisericii să meargă alături cu ea. Biserica trebuie însă să fie așezământul care *ascultă mai mult de Dumnezeu decât de oameni*. (Faptele Apostolilor 4, 19). Numai vie nu va fi Biserica pe care o vei vedea urmând pe dâra altora și împlinind ce i se cere, chiar când e vorba de fapte protivnice cugetării ei.

Se întâmplă însă și de acestea. Bisericii i se zice înapoiată, când ea nu merge «cu vremea». Ce este însă aceasta «a merge

cu vremea»? Este a merge cum o îmboldesc oamenii străini de cugetarea ei.

De pildă, se deschide o tabără pentru luptele de scrimă? Iată că slujitorii Bisericii fac slujbă pentru bunul mers al unei asemenea deprinderi. Dar de ce este vorba aici? Este vorba ca oamenii să se deprindă a se bate în duel, când vor avea vreo ceartă între ei.

Apoi este aceasta dezlegare creștinească a certelor dintre oameni? Eu să binecuvintez școala unor astfel de apucături? E din cale afară.

Dacă însă cineva din Biserică primește a face astfel, nu mai este credincios cugetării ei. Inseamnă că s'a dat după brazda oamenilor, după părerile șubrede și întâmplătoare ale vremii. Dimpotrivă, ea nu numai nu are a ajuta asemenea apucături, ci trebuie să le și biciuiască.

Este obiceiul de a începe toate cu slujbă bisericească. E foarte frumos. Dar aceasta nu poate merge cu toptanul. Trebuie să deosebim ce putem binecuvânta și ce nu. Dacă, de pildă, se deschide un teatru de dezmăț; dacă e vorba de pornirea unor treburi ușuratece, — să pun eu pecetea mea asupra lor?

Oamenii caută să-și puie isprăvile lor sub o sfințire oarecare, pentruca astfel să le deschidă mai ușor drum în lume. Dar noi nu putem sluji de unealtă gusturilor interesate ale oamenilor. Ei trebuie să aibă o țintă cinstită în lucrările lor și numai atunci noi putem pune pecetea noastră asupra lor.

Din nefericire, ici și colo, noi vedem pe unii slujitori ai Bisericii învăluind în fumul tămâiei lor și fapte de care trebuie să se ție departe. Asta însă e, pe de o parte, lipsa de înțelegere despre ce se poate și ce nu; iar pe de alta, sfiiciunea de a spune oamenilor verde ce se cuvine și ce nu.

Noi nu putem acoperi de slavă fapte necreștinești sau înjghebări abătute dela cugetarea creștinească. Nu putem primi pe altarele noastre icoane străine de cuprinsul închinării noastre creștinești sau după rânduiala unor Biserici străine. Unde vedem noi icoane cu inimi străpunse și încunjurate de cununi, după rânduiala Bisericii Romei, care are închinarea Sfintei Inimi, nu putem să le primim în zestrea noastră și să punem pecetea ortodoxiei asupra lor.

Viața merge mânată de fel de fel de gusturi. Oamenii cer dela Biserică și lucruri din cele mai nesăbuite. La urechea noastră au ajuns vești despre fapte care ar fi poftit să se facă

slujbă pentru cânele lor mort. O! câte mai poftesc oamenii dela preot!

La mine a venit o cucoană din lumea boierilor, care poftea sprijin ca să poată dezgropa pe bărbatul ei abea mort, îngropat de mine, numai pentru ca să se mai uite la el. Dacă eu n'am vrut să-i fac gustul, s'a dus la altul. Se înțelege, nici acela, care nu era altul decât Păr. Gala Galaction, nu i-a putut face pe plac. Dar aceasta e o dovadă de câte pofteste omul dela preot.

Uneori îți vin însă cu rânduiești dela stăpânire, cu încălcări asupra Duminicii, asupra ceasului de slujbă a Bisericii. Ceiace 2-3 mânuitori ai treburilor obștii au chibzuit între patru ochi, vor ca și Biserica să urmeze și nu se întreabă dacă ea poate sau nu. Odată ce este Biserică națională, odată ce este organ de sfințire a vieții obștești, gata! omul socotește că Biserica trebuie să însoțească orice cu tămâia ei.

Aici însă e chemarea ei să lumineze cugetele. Când vine omul și-ți spune că Biserica trebuie să meargă cu vremea, slujitorul Bisericii să aibă tăria de a-i spune ce trebuie și a-l lămuri.

Pentru Biserică, aceasta înseamnă a fi credincioasă învățaturii și rânduieștilor ei. De oarece ea este «stâlp și întărire a adevărului», după cuvintele Sfântului Pavel, nu are a urma poftirilor greșite ale celor străini de învățăturile ei, ci a-și trâmbița crezul și adevărul ei.

Odată apostolii au cerut Domnului Hristos să învoiască scoborârea focului din cer asupra unui oraș care nu voise să-i primească în sânul lor. Mântuitorul însă le-a răspuns: *Nu știți ai cărui duh sunteți voi; că Fiul Omului n'a venit să piardă sufletele oamenilor, ci să le mântuiască* (Luca 9, 54-55).

Din aceasta înțelegem că Biserica trebuie să urmeze totdeauna duhului ei, nu îmboldirilor oamenilor. Mai cu seamă când acestea sunt protivnice duhului său de așezământ al cugetării creștinești, ea nu poate împlini astfel de voi ale lor.

Este foarte trist când mintea oamenilor ajunge a fi atât de străină de Biserică, încât ei nu-și mai dau seama ce poate și ce nu poate face ea. In asemenea împrejurări, ei îi pot cere lucruri străine de duhul ei. Este însă chemarea ei să spuie atunci cuvântul adevărului.

Dar Biserica nu trebuie să aștepte astfel de clipe. Se înțelege că oamenii, lăsați în prada tuturor inspirațiilor străine, pot ajunge să creadă câte în lună și 'n soare. Tocmai de

aceia însă Biserica trebuie să-și aibă propoveduirea ei neîncetată, prin care își păstrează credincioșii în dreapta cugetare și nu lasă mintea lor să orbăcăiască pe căi străine.

În deobște însă, se înțelege, nu toți credincioșii pot fi la un fel. Unii au să cugete mai creștinește, alții mai puțin creștinește. Tocmai însă pentru a avea o vatră de dreaptă cugetare și deci și o lucrare la fel, preotul trebuie să-și aibă cu sine o mână de credincioși mai înflăcărați, prin care poate răzbi mai ușor între ceilalți și a dospi prin ei și pe ceice văd mai puțin limpede.

John R. Mott, bărbatul de cugetare și lucrare creștinească, spune că «ani de zile, cutreierând țările pentru a cerceta izvorul mișcărilor sufletești mai însemnate în stare a preface pe oameni și obștiile lor, nu puteam descoperi totdeauna care este taina puterii lor. Oriunde însă aveam timpul și răbdarea de a cerceta, găseam că o viață petrecută în rugăciune pentru buna stare a oamenilor este ceva care se simte puternic¹⁾. Ce înseamnă aceasta? că dacă ai cu tine creștini care duc o viață duhovnicească mai vie, atunci tu ai în ei o pârghie pentru a mișca și pe ceilalți. Preotul trebuie să aibă lângă el o asemenea vatră de foc creștinesc nestins, pentru că prin ea se ajută a împărăștia în jur neîncetat gândirea creștinească și pășirea la treburi potrivit acestui duh.

Whale tâlcuește aceste cuvinte ale lui John Mott în înțelesul că, în orice obște bisericească, trebuie să fie o *ecclesiola în ecclesia*, adică o bisericuță în biserică. Trebuie să ai la îndemână un pâlcc de credincioși, care duc o viață de rugăciune și închinare mai vie. Prin ei, poți încredința pe alții despre ce trebuie făcut, îi poți mâna spre aceeași viață a duhului și a ajunge astfel la avânturile sufletești căutate.

Intr'o Biserică întocmită astfel, vei găsi mai ușor pe oamenii care să te ajute și cu care să pornești la felurite lucrări, iar, pe de altă parte, să împiedici abaterile din rânduiala creștinească.

N'are cineva decât să privească în cimitirile noastre. Ele și-au schimbat mult fața, în chip necreștinesc, dela ce erau odată. Vedem în sânul lor monumente care slujesc de atâtea ori bietelor deșărtăciuni omenești.

Nici în fața morții oamenii nu se mai cumințesc. În loc de o piatră de pomenire, așternută asupra mormântului, cum erau

1) Citat după Whale, cartea amintită, pag. 65.

mai toate mormintele vechi, acum vezi înălțându-se falnice petre peste petre, care amintesc tot mai puțin de rânduiala creștinească asupra vieții și a morții. La cimitirul Belu, se vede un chip întreg de femeie goală asupra unui mormânt.

Cum e cu puțință așa ceva? Numai că oamenii au slăbit în ce privește atârnarea lor de cugetarea creștinească.

Dar într'o biserică cu adevărat vie, astfel de lucruri nu trebuie să fie cu puțință. Unde ai avea ceata creștinilor care trăiesc viața duhovnicească mai hotărâtă, astfel de lucruri nu s'ar îngădui, fiindcă nu le-ar suferi ei.

Mai încolo, asupra unui mormânt, se vede chipul răposatului și al soției, în mărime naturală, parcă ar juca hora. I-am cunoscut pe amândoi. Soția era o femeie credincioasă. Ea a fost cu gândul de a face un asemenea monument pentru soțul care murise mai nainte.

N'ar fi fost cu neputință să fie abătută dela un asemenea gând. Dar cu apucătura de a lăsa pe fiecare credincios în voia năzărelilor sale, atâtea trăsături ale vieții creștinești se spălăcesc, ba chiar se și pocesc și ne dau priveliști care trebuiesc biciuite.

Unde Biserica este înzestrată cu toate câte trebuie pentru o hotărâtă viață duhovnicească, astfel de apucături vor fi împiedecate de a ieși la iveală. Creștinii vor fi ținuți mai strâns în înlănțuirea lor bisericească, și atunci vom avea în chip mai pipăit înțelegerea despre ce poate fi o Biserică vie.

IX.

Incheiere.

Trebuie să ne oprim. Ori câte am înșirat aici, ele încă nu sunt tot ce se poate spune despre ce este și ce trebuie să fie Biserica vie. Dacă am da în traducere întregul capitol pomenit din cartea lui Whale, s'ar vedea încă și alte frumoase amănunte.

Câte am pomenit aici însă ajung. Să adâncim acestea și ne vom putea face o părere dreaptă despre ce este Biserica vie și cum avem a lucra noi în sânul ei, pentru a o avea în adevăr așa cum M. S. Regele o dorește.

Să muncim cu zor pentru a o avea așa și a o vedea organul celei mai curate îndrumări naționale și a celei mai spornice rodiri în sânul neamului!

Arhim. SCRIBAN

PE VECHILE URME ALE ORTODOXIEI VOEVODALE

Când acum zece ani Suveranul se urca, în entuziasmul unanim al întregii suflări românești, pe tronul țării, se înfăptuia, nu numai marele act politic al reintrării regalității noastre pe linia-i de legitimă succesiune, dar și actul, tot atât de însemnat, al revenirii ei pe străvechea linie a ortodoxiei noastre românești. Restaurația nu s'a înfăptuit deci numai în ordinea politică a țării, ci și în cea religioasă a ei. Urcarea pe tron a *primului Rege ortodox al României* însemna, nu numai lichidarea unui penibil incident politic, care privase, pentru un scurt timp, țara de legitimul ei Suveran, dar și ultima și totala integrare a regalității în ființa intimă a neamului, prin contopirea ei în milenarul fluviu al Ortodoxiei străbune. Coroanei regale române i-se adăuga, astfel, alături de strălucirea pe care i-o făurise auguștii înaintași ai suveranului, neuitatul său Părinte și marele său Unchiu, și ultima rază de strălucire, acea a Ortodoxiei, menită să-i desăvârșească splendoarea.

În năvalnica bucurie din clipele Restaurației și Întro-nării poate că n'a fost subliniat îndeajuns acest aport spiritual adus cu sine de noul Suveran, deși, prin el se realiza unul din marele deziderate ale generației care instituisese noua dinastie, ca și gândul pios al Regelui-Părinte, care, statornic în credința-i din străbuni, încredințase regelui său Fiu, destinat să-i continue domnia și să-i desăvârșească opera de totală unire a Românișmului, privilegiul, de a încopcia ultimul inel al lanțului de indestructibilă legătură dintre dinastie și țară, cel al credinței ortodoxe, devenită, prin el, *una* între rege și țară.

Acest lucru, se cuvine să-l subliniem acum, după acești zece ani de domnie a Majestății sale Regelui, ani atât de fecunzi pentru țară în toate domeniile ei de viață, inclusiv cel al Bisericii. Căci și în domeniul acestei vieți

grija și solitudinea regală s'a arătat vie și activă, generoasă și pilduitoare, plină de inițiativă, prin faptă, și deschizătoare de largi perspective, prin gândire. Poate că în acest domeniu grija regală a fost mai vie și mai perseverentă, ca în ori care alt domeniu al vieții noastre publice. Aceasta, cu toată natura specială a dreptului pe care puterea seculară o putea exercita în acest domeniu de ordine spirituală, cum e Biserica. Conștient însă de privilegiile speciale pe care Ortodoxia le conferă Suveranului dreptcredincios, și adânc pătruns de rolul pe care această Ortodoxie l-a avut în tot trecutul neamului românesc, primul rege ortodox al României a ținut să facă din puterea spirituală a Bisericii naționale pârgă de căpetenie pentru reînnoirea și consolidarea țării. Și deaceia grija pentru înălțarea acestei Biserici, pentru pătrunderea ei cât mai adânc în popor, pentru întărirea ei și a păstorilor ei, preoți și arhieriei, i-a fost gând nedomolit și statornic, pe care l-a manifestat ori decât i-a fost dat prilej public de a-și arăta aceste permanente dorinți ale Majestății Sale. „Fiu drept credincios și adânc credincios al Bisericii străbune“ cum a ținut să o afirme și să o repete în atâtea ocazii solemne, în această Biserică și-a pus Majestatea Sa nădej-dile în clipele grave ale hotărârii de a schimba din temelie formele de guvernare și organizare ale țării, luând pe Patriarhul Bisericii drept Prim-sfetnic al Tronului, când a întocmit și promulgat noua Constituție. După cum din adâncurile aceleiași înalte prețuiri și atașament față de Biserica străbună a pornit gestul înzestrării Țării cu o nouă Mitropolie, cea a Olteniei, atunci când a sărbătorit clipa istorică a intrării în țară a întemietorului Dinastiei, Regele Carol I. Și, urmând pildă marilor Voivozi ai trecutului, purtător de grijă pentru răspândirea cuvântului Domnului, aceleiași biserici ortodoxe a ținut să-i facă darul de preț al unei noi tălmăciri a Bibliei „această neîntrecută carte a vieții“ cum o numește Majestatea Sa și pe care, prin o largă generozitate, a pus-o la îndemâna maselor largi ale poporului. După cum aceleași biserici a ținut să-i repare, în parte măcar, vechea și marea nedreptate a secularizării, reînzes-trându-i mănăstirile cu noi întinderi de moșii și pădure, spre a le reda activității lor binefăcătoare în lumea credincioșilor. Neostenită și permanent atentă, grija regală este

mereu îndreptată spre Biserica națională, dorind-o *cât mai vie* în mijlocul poporului, cât mai plină de prestigiu în mijlocul societății, prin o cât mai fericită selecționare a ierarhiei ei superioară și o cât mai bună pregătire a preoției conducătoare. Aceste gânduri Majestatea Sa le-a mărturisit public în toate prilejurile la care a trebuit și la care a *ținut* să participe, cum au fost atâtea întemeieri și sfințiri de Catedrale, mari sărbări culturale, sau investiții chiriarhale. Și mai ales la acestea. Căci ele îi ofereau cele mai nemerite prilejuri pentru a-și arăta toate dorințele ca și toate nădejtile pe care, ca Suveran, le pune și le așteaptă dela Biserica, căreia îi este nu numai „cel dintâi dintre credincioși”, dar și legiuitul ei protector și îndrumător în cele ale unei fericite și rodnice dezvoltări în sânul neamului, al cărui ființă o întruchipează, ca Suveran. Deaceia aceste cuvântări, toate, cuprind un întreg program de luptă pentru Biserică, alături de cea mai vie și permanentă grijă pentru slujitorii ei, chiriarhi și preoți de mir sau monahi de mânăstiri și chinovii. Toate aceste cuvântări ale Suveranului vibrează de o caldă și adâncă prețuire pentru opera din trecut a bisericii strămoșești, ca și de viia dorință pentru reînnoirea acestei influențe în prezent și creșterea ei în viitor. „Încredințându-vă cârjile păstorești” — spune Majestatea Sa, la investirea episcopilor de Huși și Caransebeș, din 9 Martie 1934, — „inima mea s'a bucurat și sufletul meu s'a înălțat, știind că veți pleca în două colțuri opuse ale țării, să chivernisiți cu vrednicie frumoasele voastre eparhii. M'am bucurat ca Suveran, care am grijă de bunul mers al țării mele, dar m'am bucurat și ca fiu credincios al bisericii strămoșești”... „În lupta ce trebuie dusă și pe care *vreau să o duc*, pentru întărirea bisericii naționale românești, voi sunteți doi pionieri, pe care vreau să mă razim cu toată puterea. Vreau să știu că Biserica, prin slujitorii ei, vibrează, *că este vie*. Să fie pătrunzătoare de suflete, îndrumătoare pe calea sfântă a ordinei, a credinței, a Româanismului. Așa precum în trecut, împrejurul Bisericii, roia toată viața națională, astăzi biserica trebuie să sprijine tot ce este progres, tot ce ajută la întărirea și propășirea patriei. Ea nu trebuie să rămână închisă în ea însăși, ea trebuie să pătrundă în viață, unde are de jucat marele rol de frâu moral și de îndrumătoare a credinței. Credința și Biserica nu sunt

noțiuni din trecut, nu sunt incompatibile cu progresul, cu știința; ele sunt necesități ale vieții în orice timpuri și în orice clipă; sunt sprijinitoare ale progresului sănătos, sunt ajutoarele științei. Nu există nici o deosebire între cele ce cetim în Biblie și cele ce ne învață Știința. Totul este să pricepi ceea ce citești, în această neîntrecută carte a vieții“.

Aceste cuvinte regale cuprind în ele, nu numai un întreg program de lucru și un cald îndemn pentru înfăptuirea lui, dar și o adâncă viziune și pătrundere a trainicii legături dintre Biserică și sufletul țării, atât în trecutul ei, cât și pentru viitorul ei, pe care Suveranul i-l dorește cât mai strălucit, și cât mai înălțat. Gândul care, în special, îl preocupă pe Suveran, gândul acesta al unei Biserici vii, care să vibreze și să domine masa sufletească a poporului, dându-i unitatea și tăria morală și națională, apare ca un leit-motiv, ca un fir conducător, ca o preocupare permanentă și o vie dorință a unei cât mai neîntârziate și totale îndepliniri, în aproape toate cuvântările dela investiriile chiarhale ale Suveranului. Iată-l din nou mărturisit cu prilejul investirii Î. P. S. Nicodim ca Mitropolit al Moldovii și Sucevii: „Frumoasele pilde ale trecutului, spune Majestatea Sa, trebuie să-ți fie îndemnul cel mai viu pentru opera grea la care ai fost chemat. Biserica trebuie să-și reia astăzi adevăratul ei rol și acest rol nu poate să și-l îndeplinească decât prin energica și înțeleapta îndrumare a conducătorilor ei. Astăzi se trăiește intens, se trăiește repede, agitat. Biserica trebuie să țină pasul vremii; ea nu mai poate fi numai contemplativă, ea trebuie să devină vie, să se afirme cu putere în fața nevoilor vieții moderne. Se aud multe plângeri, că alte credinți ne copleșesc. Aceste plângeri trebuie să devină un serios îndemn pentru păstorii Bisericii noastre. Toți cei care îi aparținem trebuie să ne dăm mâna, să muncim cu putere la reîntronarea și la ridicarea credinței noastre ortodoxe române“.

Acelaș gând și îndemn regal revine la investirea I. P. S. Visarion ca Mitropolit al Bucovinei: „Am cerut în trecut și voi cere în viitor totdeauna, ca Biserica să fie vie. Credința să nu mai fie pe buze, sau închisă între zidurile bisericii, ci, în deosebi, în sufletele fiecărui credincios. La fiecare pas Biserica și credința întâlnesc atâția dușmani și atâtea curse în calea lor, încât oastea duhov-

nicească și căpitanii ei, neîncetat, trebuie să stea de veghe și să fie gata de luptă. Biserica este a lui Dumnezeu și a Neamului, deci și a Regelui, care prin lege și faptă întruchipează Neamul; numai lor trebuie să le slujească, și aceasta spre întărirea și demnitatea ei". Acelaș gând și acelaș îndemn revine la investirea recentă, a I. P. S. Mitropolit Irineu al Moldovei și Nifon al Craiovei. „Eu cer Biserică vie nu numai ca o formulă morală abstractă, ci ca o parte însemnată a vieții de toate zilele a poporului român. Oare în tot trecutul nostru nu se împletea așa de puternic noțiunea de Patrie și noțiunea de Biserică, încât noțiunea de român se confunda cu cea de creștin? Interesele României au fost în totdeauna interesele Bisericii sale și apărarea țării era și apărarea credinței, înălțarea religiei era și înălțarea patriei“.

Și însfârșit, acelaș gând, răsfrânt cu o deosebită grijă asupra unei cât mai bune pregătiri a preoției, se desprinde și din cuvântarea rostită la investirea I. P. S. Patriarh Nicodim. „Tradiția noastră istorică, care a confundat în decursul veacurilor Națiunea cu Biserica, este o probă, că dacă toți, dela cel mai mic până la cel mai mare, sunt demni de locul lor, arată ce rol covârșitor are credința în dezvoltarea României, dar și ce răspundere covârșitoare. Felul vieții s'a schimbat; din contemplativă a devenit vie, activă. Biserica, fără a se îndepărta dela învățătura lui Christos, trebuie să se adapteze vieții de astăzi, dacă vrea să-și păstreze rolul binefăcător. Deaceia am văzut cu mare bucurie dorința ce ați anunțat de a veghea cu deosebită atenție la pregătirea preoților. Căci ei sunt aceia care au datoria de a păzi sufletul poporului. Deci către pregătirea lor trebuie să se îndrepte grija de competenție a conducătorilor eparhiilor“.

Pătrunderea cât mai adâncă și mai vie a Bisericii strămoșești în sufletul poporului, pe care să-l domine, să-l călăuzească, să-l spiritualizeze și să-l înalțe, este dorința permanentă a Suveranului țării. Această dorință pornește atât din adâncă cunoaștere a trecutului, în care Biserica era una cu ființa Neamului, cât și din înalta viziune pe care Suveranul o are asupra viitorului acestui neam, în care Ortodoxia trebuie să continue a-i fi lumina călăuzitoare și forța atot-stăpânitoare. Deaceia Biserica Ortodoxă

Română trebuie să fie, după gândul și cuvântul Suveranului, „nu numai cea mai mare, dar și cea mai luminoasă și mai puternică dintre toate Bisericile ortodoxe“.

Exprimând acest deziderat, gândul regal s'a ridicat pe înaltele culmi, din care se desfac, într'o luminoasă perspectivă, liniile largi ale rolului, care trebuie să revină acestei Biserici și Suveranului ei drept-credincios în cadrul general al Ortodoxiei. Rol pe care ni-l vor cere, poate în curând, împrejurările. Dar care decurge, de drept, ca un privilegiu și ca o datorie, din faptul că suntem astăzi cea mai mare dintre toate Bisericile ortodoxe ale Răsăritului. A acestui Răsărit care și-a avut în Bizanțul marelui Constantin, cel întocmai cu Apostolii, centrul lui de stăpânire romană și iradiere creștină, și în lumina căruia am militat și ne-am dezvoltat și noi, latinii creștini de la Dunăre. Acest centru de lumină al Ortodoxiei, care timp de un mileniu și-a avut prin marii lui ierarhi, dar mai ales prin străluciții lui împărați o atât de covârșitoare importanță în istoria creștinătății a încetat de mult să mai existe. Pe sfărâăturile lui s'au ridicat statele creștine independente, cu bisericile lor naționale autocefale. Cu dispariția de pe arena istoriei a Basileilor purtători ai coroanei imperiale, dar și a unei harisme speciale, care-i făcea ocrotitorii și apărătorii creștinătății dreptmăritoare, dreptul acesta de ordine spirituală, fatal a trebuit să treacă asupra acelorora dintre principii ortodocși, care, stăpâni deplini în țările lor, puteau să exercite și prerogativa specială de „*αρχιερέυς-Βασιλεύς*“ pe care o deținea Împăratul Bizanțului. Și în vremea care coincide cu căderea Constantinopolului sub Turci, singuri Domnitorii Țărilor române, Moldova și Muntenia, se bucurau de situația aceasta, de a fi domni creștini liberi în țările lor libere și deci singurii în măsură de ași exercita acest privilegiu. Ceea ce au și făcut, atât Domnii Moldovei cât și cei ai Munteniei, care, pe rând, și-au luat asupra lor și sarcina, dar și dreptul, de a ocroti creștinătatea, de a porni război contra cutropitorilor credinței și a marelui cetați a Ortodoxismului și de a ajuta creștinătatea subjugată, trimițându-i cărți pentru închinare, bani pentru întreținerea și ajutorarea scaunelor patriarhale sau a sfintelor locașuri de închinare, sau convocând sinoade pentru apărarea credinței drept-măritoare. Așa au

făcut Mircea cel Mare ca și Neagoie-Vodă, așa Ștefan cel Mare ca și Mihai Viteazul, așa Vasile Lupu ca și Matei Voevodul sau Constantin Brâncoveanu. Aceasta, cu toată părerea contrară, pe care o exprimă scriitorul și teologul rus *Serghie Bulgakoff*, profesor la „Institutul ortodox rus” din Paris, în scrierea sa, de dată destul de recentă, „L’Orthodoxie”, apărută la Paris, Alcan, 1932 și care susținea că această moștenire „a trecut de fapt și a revenit de drept asupra Țarilor Rusiei.” Afirmația e cu totul contrară faptelor; căci faptele spun altfel. Sucombând, după o îndelungată agonie, sub valul cutropitor al puterii islamice, Bizanțul și-a trecut, de fapt, moștenirea de apărător al credinței creștine și a vechei ordini romane singurului popor ortodox rămas în afara valului de cutropire: *nouă Românilor*.

La căderea Bizanțului, Grecii, Sârbii și Bulgarii, ca și întregul teritoriu al Asiei minore și al Palestinei, ca și al Africei, era demult sub stăpânire musulmană. Iar Rușii abia de-și întocmeau țara, împingându-i granițele înspre țările germanice și cele române, luptând din greu, în Sud, cu hoardele tătare năvălitoare. Pe vremea când Ștefan cel Mare, în calitatea-i de „Domn de sine stătător și atot stăpânitor al întregii Moldove” lupta contra armatelor turcești invadatoare, hoardele tătarești cutreierau, încă atot stăpânitoare, dela Marea de Azov la Marea Caspică și până sus, la pragurile Niprului și „cheile” Chievului. Așa că era o imposibilitate de fapt, ca, cel puțin în acest timp, Rusia să se fi instalat ca „singura și directă moștenitoare a Bizanțului”, în rosturile de protectoare a Ortodoxismului, după cum afirmă Sergiu Bulgakoff. „În momentul căderii Bizanțului, scrie Bulgakoff — p. 292 a citatei lucrări — împăratul ortodox avea deja un succesor în persoana Țarului rus, care-și pusese coroana bizantină, și care era considerat ca continuatorul direct al împăratului ortodox” (!) De cine era considerat ca atare, nu ne spune însă Bulgakoff. Cât despre o trecere a Coroanei bizantine pe capul țarilor ruși nu putea fi vorba, în această vreme, deoarece *țarii ruși nici nu existau*. Căci să urmărim puțin această apariție în istorie și ascensiune a țarilor Rusiei. După o scurtă perioadă de ridicare a principilor de Chiev, care, urmând vechea cale bătută de toți barbarii, și-au purtat oștile până sub zidurile Bizanțului, și care au intrat, apoi, în legătură de

prietenie—întâi, de încuscrire—mai în urmă, prin căsătoria principelui rus Vladimir I, cu Ana, fca Basileului Romanos al II-lea, cărei căsătorii i-a și urmat botezul prințului și a supușilor săi, la anul 988, puterea acestor prinți, care nu durase mai mult de 100 ani, cade, ca să se ridice aceea a principilor de Moscova. În acest timp începe însă marea invaziune mongolă, care pustiește toate principatele rușești, inclusiv cel al Chievului și Moscovei. Dintre vechii principii încep să se refacă acești din urmă, care rămân tributari însă ai „hoardei de aur“, stăpânitoare dela gurile Nistrului și până la Marea Caspică, rupând, astfel, orice contact între principii ruși și împărații Bizanțului. Situația principatului de Moscova nu este nici ea mai fericită, mai ales sub slabul și șovăelnicul Vasile al III-lea zis Orbul, care domnește între 1425—1462, deci tocmai în timpul căderii Constantinopolului. Și se poate admite ca coroana ultimului Basileu, căzut vitejește pentru apărarea Cetății imperiale, să fi trecut pe capul slabului principe rus, el însuși vasal al hanului tătărăsc și cu totul absent din vârtoarea marei tragedii, care deschidea drepturile și obligațiile de moștenire a Bizanțului în lumea creștinătății? Adevărata putere a Moscovei se afirmă abia sub Ivan al IV, cel Groaznic, care, eliberându-se de sub Tătari și învingând pe ceilalți principii ruși, se proclamă, pentru prima dată, drept „Țar al tuturor Rușilor“ la 1547, deci abia la 100 ani după căderea Bizanțului. Și e întrebarea, dacă tocmai asupra lui era menită să treacă coroana dreptcredincioșilor Basilei a Bizanțului. În tot acest timp însă, Principii liberi ai Moldovei și Munteniei își exercitau, în plenitudinea drepturilor lor de moștenitori ai împăratului bizantin, opera lor de ocrotire și ajutorare a creștinătății ortodoxe din toate părțile Europei și Asiei, inclusiv a Rusiei, convocând, în această calitate, și sinodul *quasi-ecumenic* dela Iași, pentru apărarea dreptei credințe contra propagandei catolicismului și calvinismului, care, prin Ciril Lukaris, amenința Ortodoxismul chiar în inima lui, care era încă Constantinopolul. Dacă țarul rus ar fi fost urmașul de drept al împăraților Bizanțului, ar fi convocat și patronat el acest sobor al Ortodoxiei și nu Domnul Moldovei, Vasile Lupu, care acționa deplin conștient de moștenirea imperială,

bizantină, care-i revenea. „Dar, afirmă Bulgakoff, suveranii ortodocși ai statelor balcanice nu pot fi considerați, în calitatea lor de șefi ai regatelor ortodoxe, asemenea celor ai Bizanțului și ai Rusiei“. De ce anume, nu pot fi considerați ca atare, părintele Bulgakoff nu ne spune. Așa că afirmația lui rămâne o simplă afirmație, care, cel mult, ne poate surprinde, dat fiind tragicele împrejurări în care se sbate astăzi Biserica rusă, în parte, poate, și din vina felului cum Țarii au proteguit atât Biserica rusă, cât și pe cea ortodoxă în genere. E drept însă că nu noi vom contesta marile și realele merite, care revin puternicei împărății rusești și marei sale Biserici, în trecutul destul de apropiat al creștinătății ortodoxe. Ceea ce nu ne împiedecă însă de a spune adevărul, așa cum el este. Și acest adevăr ne arată că vreme de aproape 300 ani dela căderea Constantinopolului și până la intrarea în arena istoriei, ca mare putere, a Rusiei, Voevozii Țărilor Române au fost aceia, care au continuat și au și exercitat prerogativa imperială creștină a Basileilor bizantini, ocrotind, îndrumând și apărând Ortodoxia de pretutindeni. Dela Neagoe-Basarab și până la Constantin Brâncoveanu și dela Ștefan-Vodă și până la Vasile Lupu, Țările românești libere au fost adăpostitoare a arhierilor, mitropoliților și patriarhilor ortodocși veniți din toate părțile la noi după milă, adăpost, carte sau bani, pentru ei și bisericile lor pustiite. Atunci încep daniile de moșii și bani pentru toate patriarhiile, ca și pentru sf. Munte sau sf. Mormânt, ca și tipăriturile care duc cartea de slujbă și învățătură, ca și cuvântul Scripturii, departe peste hotare, până la îndepărtata Sirie sau Georgie. Când alții mai puternici și mai bogați decât noi au venit, le-am cedat locul. Timpurile s'au schimbat însă iarăși și tragedia Bisericii ruse reclamă Biserica și țara română să-și reia moștenirea, care i-a fost întreruptă, dar care, în spiritul ei, n'a încetat niciodată. Căci această moștenire n'a rămas fără legiuirii ei urmași — executori, nici acum după căderea Bisericii și Împărăției ruse, după cum n'a rămas lipsită de acești moștenitori la căderea Bizanțului, după cum, în chip cu totul surprinzător, afirmă același Bulgakoff. „Biserica ortodoxă și-a pierdut în două rânduri împăratul ortodox: odată la căderea Bizanțului și a doua oară acum, la căderea imperiului rus. Sub acest raport Biserica a revenit la starea

de lucruri anterioară lui Constantin cel Mare" — afirmă Bulgakoff. Scriitorul rus desigur că exagerează. Ortodoxia își are în Suveranii ortodocși ai statelor ortodoxe independente, posibilitatea și capacitatea de continuitate a acestei moșteniri. Și dintre ei desigur, cel mai indicat este Suveranul ortodox al celei mai mari și mai însemnate dintre aceste Biserici, adică Suveranul României. Și dacă împrejurările vor cere, această moștenire va intra și *în faptă* în plinul ei drept. Suveranul nostru, care are o atât de înaltă înțelegere despre puterea de viață și înrâurire a Ortodoxismului în sânul poporului nostru, o are și pe aceea a rolului acestei Ortodoxii, în tot largul ei de manifestare și întindere. „Reînvierea Brâncovenismului“ proclamată de Majestatea Sa în domeniul culturii, poartă în sine și această pășire peste granițele țării, în largul Ortodoxiei, pe urmele Basileilor. Poate că timpuri mai prielnice vor face posibilă realizarea aceluia sinod ecumenic, de care se simte, de mult, atâta nevoie și în care rolul imperial al Suveranului nostru va trebui să intre în funcțiune, pentru pregătirea lui, ca și pentru reușita lui în toată amploarea. După cum înființarea unui înalt Institut de studii teologice pentru întreaga Ortodoxie, care ar putea să devină Facultatea teologică din Capitala țării, va putea face obiectul înaltelor preocupări regale în aceeași direcție. Ar fi un minunat mijloc de a intra în legătură pe căile culturii cu acest Orient ortodox, care de mult timp ne așteaptă ca pe niște salvatori și protectori. Cum i-am mai fost odată și cum i-am putea fi iarăși, dacă vom păși, ca Biserică, pe căile larg deschise de cuvintele și gândurile Majestății Sale Regelui. Gânduri și imbolduri care ne vor pune pe urmele de glorie a vechilor Basilei, cari dețineau în ființa lor dreptul de protecție al creștinătății, drept-măritoare dar și pe cel al latinității nemuritoare.

IOAN G. SAVIN

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ
FAȚĂ DE CONGRESELE INTERNAȚIONALE
DIN ULTIMII ZECE ANI

După războiul mondial Biserica ortodoxă a Răsăritului conștientă de rolul ei mântuitor a început o activitate externă necunoscută până atunci.

Singuraticile biserici naționale, identificate cu scopurile legitime ale neamurilor lor, au început să intre în legături de prietenie unele cu altele și astfel s'a afirmat o *conștiință ortodoxă universală*.

În înlăturarea dificultăților de tot felul, care zbuciumă popoarele, Biserica își asumă un rol putându-se vorbi tot mai mult de o apropiere între popoare. Credem că nu este o exagerare, când afirmăm că cel puțin popoarele balcanice au ajuns la o conștiință de interes comun pe baza unității sufletești ortodoxe, care le domină.

De mult ele au avut o legătură sufletească, întrucât au trăit împreună sub imperiul otoman și au avut în istorie aceeași suferință și același dor de libertate. Dacă războiul balcanic dela începutul sec. XX-a le-a despărțit însă, ducând mai departe separația din sec. XIX-a, după războiul mondial s'a înțeles greșeala despărțirii și luptei adverse și acum știm de existența înțelegerii balcanice.

O apropiere se face între sârbi și bulgari, o prietenie se stabilește între români, sârbi și greci, etc., iar în consfințirea acestei înțelegeri diplomatice și oficiale nu se va putea nega — pe lângă toți factorii care au contribuit la aceasta — și rolul bisericii ortodoxe. Dovadă pentru aceasta stau diferitele congrese inter-balcanice, care s'au ținut în intervalul de timp dela 1920—1940, la care au participat reprezentanții oficiali ai bisericilor noastre, profesorii universitari dela facultățile de teologie, preoți și studenți reprezentanți ai tineretului creștin.

După dispariția bisericii ortodoxe ruse, care a avut un rol precumpănitor în menținerea rapoartelor între bisericile ortodoxe, a revenit balcanilor onoarea promovării ecumenicității. Și din acest centru balcano-dunărean au pornit inițiative, care dovedesc întru totul viabilitatea ortodoxiei. Să amintim exemplul bisericii Jugo-Slave, care se interesează de misiunea creștină în Indii și în extremul orient.

Biserica ortodoxă română s'a străduit și ea de a se dovedi activă, vie pe teren internațional.

Sub înțeleapta domnie a M. S. Regelui Carol II, din acești ultimii 10 ani, biserica ortodoxă română s'a afirmat cu deplină demnitate în afacerile externe.

Încă dela 1925 dela congresul dela Stockholm asupra vieții și lucrului creștin (Life and Work movement), biserica românească s'a făcut cunoscută în străinătate. O delegație compusă din I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului, P. S. S. Episcop Vartolomeu al Râmnicului, I. P. S. Sa Mitropolitul Nectarie al Bucovinei, P. C. Sa Arhim. Iuliu Scriban, Prof. V. G. Ispir, Prof. I. Lupaș, preot Tr. Scorobeș, au reprezentat biserica românească cu succes. La 1927 o altă delegație în frunte cu I. P. S. Sa Nectarie Mitropolitul Bucovinei s'a distins la Lausanne, în acea mișcare de credință și constituție a bisericii (Faith and order movement).

* * *

În epoca contemporană o serie de mișcări reprezintă curente spirituale pentru unitatea bisericii. Între aceste curente se distinge Alianța pentru Înfrățirea Popoarelor prin Biserică (World Alliance for promoting friendship through the churches) care a împlinit anul trecut douăzeci și cinci de ani de existență.

Înființată la Constanța în Elveția la 1914, ea are ca scop pacea între popoare, după cum se exprimă art. 1 din statut: „Considerând că dezvoltarea spiritului de conciliațiune și fratelitate este o chemare esențială creștină este de dorit ca Bisericile din toate țările să întrebuițeze influența lor asupra popoarelor, parlamentelor, guvernelor, pentru a provoca relațiuni amicale și cordiale între națiuni, astfel ca urmând calea civilizațiunii pacifice să ajungă la

bunavoință universală, după care creștinismul a învățat omenirea să aspire“.

Această asociație a fost sub președinția lordului Willoughby H. Dickenson de Painswick, iar acum este președinte activ P. S. S. Episcopul Irineu de Novisad. E desigur un simbol că flamura păcii a trecut din Apus la Răsărit, la noi în balcani. Ea s'a bucurat de toată încrederea I. P. S. Sale Patriarhului Dr. Miron Cristea, care a fost permanent vice-președinte de onoare și se bucură și de stima I. P. S. Sale Patriarhului Nicodem Munteanu.

S'au ținut diferite congrese în Europa, iar în regiunea noastră notăm următoarele localități, unde de asemenea am avut conferințe: Novi-Sad, Sofia, Atena, Belgrad, Sinaia, Herceg Novi, București, Râmnicul Vâlcea, și în anul acesta era să se țină o conferință la Dubrownik, dar ș'a amânat din pricina evenimentelor.

În toate aceste conferințe, la care au participat delegați ai bisericilor românești, sârbe, bulgare, grecești, s'a făcut dovada că o apropiere este posibilă, având în considerație atmosfera generală, ce a domnit și mai ales convorbirile particulare și chiar unele declarațiuni publice.

În conferința dela București între 15-22 Mai 1933 prezidat de însuș patriarhul României s'au discutat chestiuni importante: Bazele biblice și Dogmatice ale Eticeii sociale, Problemele sociale actuale cele mai importante din punct de vedere creștin, Chestiunea păcii în Balcani, etc. Patriarhul Dr. Miron Cristea s'a distins prin cuvântarea de deschidere, în care a fixat oare cum un program al Bisericii ortodoxe române în relațiuni internaționale. A fost menționată contribuția Sf. Sinod Român la conferința dela Lausanne, când s'a cerut rămânerea patriarhului din Constantinopol ca centru spiritual și ecumenic al întregii creștinătăți ortodoxe, și nu s'a uitat ajutorul dat studenților ortodocși din Bulgaria, Polonia, Grecia și Siria, pentru a studia teologia în România,

Biserica ortodoxă română a fost prezentă la toate congresele internaționale ale acestei asociațiuni la Cambridge 1931, la Chamby sur Montceaux 1935, la Oxford și Haywards Haeth în 1937, la Larvik în 1938, Geneva în 1939, luând parte prin delegații ei la discuțiunile problemelor celor mai variate, dela caracterul național și supra na-

țional al Bisericii lui Hristos până la sensul creștin al păcii. În aceste congrese s'au cercetat diferite chestiuni: Liga națiunilor și libertatea religioasă, Problema minorităților, Persecuția creștinilor, Pacea și dezarmarea, Traficul de arme, Refugiații și persoanele în afară de stat, Dumineca păcii, etc.

Celebrarea unei Dumineci a păcii s'a fixat încă dela Copenhaga din 1922, iar la Cambridge 1931, ea a fost admisă ca regulă generală.

La conferința dela Larvik (Norvegia) delegația română compusă din: Episcop Nicolae Popovici, prof. V. G. Ispir și Rev. W. Keintzel a făcut cunoscut întregii adunări statutul minorităților din România, care după cuvântul însuflețit al P. S. Episcop Nicolae Popovici a fost dat ca model pentru toate țările. Minoritățile la noi se bucură de toate libertățile și statul român nu așteaptă dela ele decât loialitate și sinceră colaborare în acțiunea socială. Dealtfel acum prin crearea Frontului Renașterii Naționale ele participă în mod solidar la propășirea țării. Idealul comun de solidaritate și dreptate socială este împărtășit de Biserica ortodoxă, care este recunoscută și în istorie prin toleranța ei plină de adâncă înțelegere.

Comitetele naționale ale Alianței sunt în strânsă legătură, și prin mijlocirea lor s'au stabilit prietenii personale. Din contactul personal am putut desluși figuri distinse ca ale Episcopului danez Valdemar Ammunsen, Episcopului american Oldham, ori ale scumpilor noștri mitropoliți Hrisostem al Atenei, Ștefan al Sofiei, Irineu al Novi-Sadului etc.

Astăzi Alianța pentru înfrățirea popoarelor prin Biserică este sub președenția P. S. S. Irineu de Novi-Sad ajutat de Dr. William P. Merril președinte la Church Peace Association și episcop Berggrav din Oslo, Secretar general fiind d-l Henry Henriod și casier onorific d-l Guillaume Fatio. Noi am ales ca președinte al Consiliului național român pe I. P. S. S. Irineu Mitropolitul Moldovei, fostul decan al Facultății noastre de teologie, membru în asociație dela fondare și care s'a distins prin bunătatea sufletului său și înțelepciunea sa teologică.

* * *

Pe această linie a contactului Bisericii ortodoxe cu

străinătatea, Biserica noastră a fost reprezentată la congresele internaționale Life and Work dela Oxford în 1937 și Faith and order dela Edimburgh în 1937. La aceste congrese s'au discutat chestiuni de credință și doctrină, chestiuni de creștinism practic ca: Problema păcii, a educației creștine, a moralei sociale, Problema expnasiunii misionare, etc. Nu-i momentul de a scrie acum despre însemnătatea acestor congrese, prin care se căuta oarecum o directivă unitară în creștinătate și alcătuirea unui *front comun creștin* în contra forțelor oculte, care după cum vedem au reușit să cuprindă Europa. În relațiunile internaționale este nevoie de o unire a Bisericilor, pentru realizarea cetății lui Dumnezeu pe pământ, trebuie colaborarea tuturor forțelor. Diferitele confesiuni vor trebui să înțeleagă că numai printr'o platformă comună se va reuși a se impune spiritul creștin, care este unul singur în dragoste. Diferențele confesionale rămân pentru luptele dogmatice, dar pentru realizările practice trebuie unire. Din cauza desunirii am ajuns ca forțele spirituale să nu poată avea toată înrâurirea ce ar fi trebuit să aibă asupra lumii. Însăși biserica romano-catolică cu toate eforturile Papei Benedict al XV-lea și ale lui Pius al XII-lea n'a reușit, tocmai din pricina poziției ce a adoptat-o de a lucra singură.

Biserica ortodoxă a Răsăritului a înțeles să iasă din făgașul izolării și să conlucreze cu alte confesiuni. Efectele nu se pot vedea încă, dar în planul puterii lui Dumnezeu este cu neputință să nu fie socotite toate strădaniile făcute pentru mai binele omenirii. Un spirit misionar de adaptare și reconciliere caracterizează deci Biserica ortodoxă și în fața acestui spirit Biserica ortodoxă română a stat în rândul întâiu, unii ca I. P. S. Visarion Mitropolitul Bucovinei simpatizând și căutând legături cu Biserica romană, alții ca I. P. S. Lor Niculae al Transilvaniei și Irineu al Moldovei, având legături cu reprezentanții autorizați ai celorlalte confesiuni.

Există în Biserica ortodoxă românească un curent conservator al rămânerii în sine însăși, dar există și o mișcare de apropiere de diferitele confesiuni, cu care dorim să conlucrăm pentru binele țării noastre și al omenirii și pentru proslăvirea lui Dumnezeu.

În această direcție trebuie notată conferința din 1—8

Iunie 1935, acea conferință română-ortodoxă—anglicană, al cărei secretar am avut onoarea de a fi. S'au discutat în această conferință următoarele subiecte: Succesiunea apostolică și validitatea hirotoniilor anglicane din punct de vedere istoric, Necesitatea preoției și caracterul ei sacramental, Sfânta Euharistie și caracterul ei sacrificial, Sfânta Scriptură, Sfânta Tradițiune și Cartea de Rugăciuni cu cele 39 articole, Sfintele Taine și ierurgiile bisericești, îndreptarea omului înaintea lui Dumnezeu și Viața creștină practică, ca stimulent pentru ecumenicitate. Delegația anglicană era condusă de Dr. F. C. Nugent Hicks episcop de Lincoln, iar cea română de P. S. S. Lucian Triteanu episcopul Romanului. Rezultatul acestei conferințe a fost întru totul satisfăcător și dacă evenimentele n'ar fi fost atât de grele cum sunt, ne-am fi putut aștepta la relațiuni din ce în ce mai cordiale între cele două Biserici. Vizita episcopilor anglicani din anul acesta face dovada de câtă simpatie ne bucurăm în Anglia, unde călătoria Patriarhului Miron a lăsat urme neșterse.

Să ne rugăm Domnului „ca toți să fim una“.

Atitudinea Bisericii ortodoxe române față de aceste mișcări de ecumenism — cum li se spune — a fost că Biserica deținând prin succesiunea apostolică puterea revelată de Mântuitorul nostru Iisus Hristos ea își are revelată în sine toată puterea divină. De aceea autoritatea Bisericii stă deasupra dreptului personal de a crede fiecare cum vrea și ea conduce pe fiii ei spirituali spre desăvârșire spirituală. Biserica este păstrătoare a credinței adevărate și ca atare este infailibilă. Sfânta Tradițiune a celor opt veacuri primare cu cele șapte sinoade ecumenice este normativă.

* * *

Nu se poate trece peste primul congres de teologie ortodoxă al Profesorilor de teologie ortodoxă, ținut la Atena între 28 Noembrie—6 Decembrie 1936.

După conferința dela Vatopedi a ierarhilor ortodocși, s'au pus o serie de probleme cărora Biserica trebuie să le dea o deslegare. Profesorii de teologie întâlniți la diferite congrese internaționale au socotit că a sosit momentul, ca dincolo de chestiunile practice ce le discutăm la aceste congrese să se pună spre studiu și probleme de pură teo-

logie. Este tot mai mult convingerea noastră, a profesorilor, că toate chestiunile trebuiesc desbătute în conferință, ca apoi să se formeze un grup de chestiuni, ce vor trebui rezolvite de un eventual Sinod ecumenic. Congresul dela Atena, la care delegația românească a fost mai numeroasă, s'a achitat cu izbândă. S'au discutat următoarele teme: Poziția științei teologice în Biserica ortodoxă și diferite chestiuni eclesiastice, între care și revizuirea și publicarea textelor liturgice originale, Misiunea Bisericii ortodoxe (externă și internă), Biserica și cultura, etc.

Spiritul animator al acestui congres a fost colegul Hamilcar Alivisatos, care a avut concursul întreg al I. P. S. Sale Mitropolitului Hrisostom al Atenei. S'a luat atunci hotărîrea ca al doilea congres de teologie ortodoxă să se țină la București. El se va ține probabil în anul viitor. Temele sale sunt: 1. Isoarele credinței ortodoxe; 2. Atitudinea Bisericii ortodoxe în fața problemelor sociale contemporane.

* * *

Din toate acestea se vede clar, că în ultima decadă Biserica ortodoxă română a fost activă pe teren internațional.

Prin ierarhii ei, prin dascălii ei de teologie, ea a fost prezentă oriunde și oricând s'a simțit nevoie. Biserica ortodoxă română prin conducerea ei a înțeles că nu poate rămâne în izolare și că servește mai bine Țara și Regele dacă ia parte activă în reuniunile internaționale. Am îndrăzni să zicem ceva mai mult, că un curent de misiune externă a Ortodoxiei își face tot mai mult drum înspre Orientul apropiat. Vizitele I. P. S. Sale Visarion până departe în Mesopotamia, îndreptătesc să credem că se poartă un interes celor de altă credință din Armenia, Siria, Palestina, etc.

La Ierusalim Statul românesc, cu aprobarea M. S. Regelui Carol al II-lea, a întemeiat o capelă română și un cămin românesc, care vor adăposti pe cei ce ard de credință și de dor de a vedea locurile sfinte. I. P. S. Sa Patriarhul Nicodim, distins cărturar în ale teologiei și cu o viață spirituală inspirată de mănăstire, privește cu tot dragul reluarea legăturilor cu frații noștri în credință din Patriarhiile dela Constantinopol, Antiohia, Alexandria și Ierusalim.

Acum, când națiunea română, în granițele ei naturale

din punct de vedere politic, nu râvnește la altceva decât la menținerea independenței ei în cadrul Statului național sub înțeleapta conducere a M. S. Regelui Consolidator, primul Rege ortodox al României, Biserica română e chemată din punct de vedere spiritual să însemne o piatră de hotar în mersul progresiv spre împărăția veșnică a Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

O Biserică activă, dinamică, așa cum o vrea Regele ei, sunt convins că va lupta pe viitor de a crea posibilități de întâlnire și de vizite reciproce între ierarhii Bisericilor, că va organiza congrese între profesorii de teologie, și va ușura vizitele reciproce între preoții Bisericii, întretinând astfel o atmosferă de iubire și frățietate creștină, așa precum trei sute de ani în urmă Românimea a știut să adune la Iași un Sinod ortodox pentru afirmarea Ortodoxiei.

Căci bine este ca să fie frații împreună!

VASILE G. ISPIR

ASOCIAȚIA CLERULUI ORTODOX ROMÂN

Încă înainte de războiul european din 1914, în plin regim democratic, paralel cu organizațiile muncitorești, începueră a se înfiripa în România asociațiile diferitelor profesii.

Astfel, într'un interval de timp relativ scurt, se organiză, par'că, la un semn de comandă: Asociația Învățătorilor, a Corpului Didactic secundar, a Inginerilor, a Medicilor, a Avocaților, a Profesorilor universitari, a Clerului, etc., etc.

Fenomenul acesta, fără îndoială, nu putea fi efectul unei simple imitațiuni. El era expresiunea unor necesități de viață ale corpurilor respective; el constituia un preludiv, o anticipare a regimului, pe care noua Constituție, Regele Carol II, l-a dăruit României de astăzi.

Dar dintre toate aceste organizațiuni profesionale, aceea a Clerului, intitulată: „*Asociația generală a Clerului ortodox român*“, a prezentat și prezintă un aspect particular.

Rezultată din începuturi modeste și timide, ea a avut de întâmpinat dificultăți necunoscute celorlalte organizațiuni. Pe când toate celelalte profesii, spre a se organiza și dezvolta, aveau nevoie numai de o recunoaștere legală, lucru nu prea greu, din moment ce principiul libertății de asociație fusese recunoscut legal. *Asociația Clerului ortodox român*, spre a se putea realiza, trebuia să învingă o rezistență oarecum tacită, dar efectivă, a unei părți din ierarhia bisericească.

În adevăr, unii dintre membrii ierarhiei noastre bisericești suspectau această organizare a clerului, pentru motive de principiu, care fără îndoială îi onorau.

Principiul, dela care plecau acești zeloși ierarhi în opoziția sau rezerva lor față de noua încercare de organizare a clerului, era grija lor legitimă de a nu se vătăma *unita-*

tea organizării Bisericii. Unitate organică în corpul unitar al ortodoxismului. Biserica ortodoxă română trebuie să păstreze neatinsă, imutabilele principii dogmatice de organizare a Bisericii creștine.

Potrivit acestor principii, corpul unitar al Bisericii creștine cuprinde două categorii de membri: conducători și conduși, sau păstori și păstoriți.

La rândul lor, conducătorii sau păstorii se împart în trei trepte ierarhice și anume: diaconi, preoți și arhieri.

Fiecare din aceste categorii de membri își are bine precizate drepturile și datoriile.

Scopul final al Bisericii, *mântuitoare a fiilor Ei*, se realizează sub comanda conducătorilor ei, cari întrebunțează pentru aceasta puterea de a învăța, a conduce și a sfinți pe creștini, precum Mântuitorul a împlinit opera Sa mântuitoare prin cele trei servicii de: Arhieru, Împărat și Profet.

Cum pentru orice organism social, unitatea constituie o necesitate vitală, Biserica, ca organism social, a trebuit să-și asigure și ea în organizația ei această unitate.

Și și-a asigurat-o concentrând toate puterile ei în mâinile Episcopului — pentru o eparhie — și ale Sinodului, — pentru o unitate bisericească mai mare.

Concluzia generală a acestei organizări unitare este: *Nimic din cele bisericești să nu se săvârșească într'o eparhie fără știrea și voia Episcopului, care nici el la rândul lui nu trebuie să se abată dela dispozițiile Sinodului, de care depinde.*

În acest mod se garantează unitatea Bisericii, necesitate vitală pentru ea, ca și pentru orice societate omenească.

Ei bine, grija zeloasă și întru totul justificată pentru păstrarea nevătămată a acestei unități, a constituit pentru unii din ierarhii Bisericii noastre, un motiv de suspiciune, față de încercarea preoților a se constitui în o organizație proprie, în o Asociație preoțească.

Se înțelege lesne, că o opoziție sau chiar o simplă rezervă venită din partea unor ierarhi și întemeiată pe motive principale atât de serioase, reprezenta o piedică gravă pentru organizarea Asociației preoțești.

Din fericire însă, alți chiriari, tot atât de respectuoși și zeloși față de principiul unitar și autoritar al organizării

Bisericii, n'au văzut în această organizare a clerului o primjduire a autorității acesteia.

Ei au recunoscut ca întemeiată teza preoților, că Asociația lor nu înțelege în nici un chip, să se substituie autorității episcopale și sinodale; că păstrarea neatinsă a acestei autorități, cu fundament nu numai canonic dar și dogmatic, constituie și pentru preoți o datorie de conștiință creștină și de disciplină bisericească pe de o parte, iar pe de alta, o condiție de viață pentru această divină și venerabilă instituție.

Acest din urmă punct de vedere al preoților și al unei bune părți din membrii Sfântului Sinod a biruit, iar rezultatul a fost că, pe baza unor statute, în care se determină: țelurile ei, modul de organizare, mijloacele de acțiune, precum și drepturile și datoriile membrilor săi, *Asociația generală a clerului ortodox român* a dobândit din partea Sfântului Sinod aprobarea de funcționare, iar din partea organelor de stat i s'a acordat personalitatea juridică.

Și astfel, noua lege electorală, întocmită în conformitate cu Constituția: Regele Carol II, găsind „*Asociația generală a clerului ortodox român*“, organizată pe țară și constituită legal, o consacră ca și pe celelalte asociațiuni profesionale și-i acordă dreptul foarte prețios de a-și trimite reprezentanții ei în Senatul țării.

Este posibil totuși, ca în conștiința unora să mai stăruiască un fel de îndoială asupra *legitimității și utilității Asociației Clerului*.

De aceea consider necesar un examen succint al acestui aspect al problemei.

Canonicește unitatea autorității bisericești este asigurată, precum am mai spus, prin Episcop, într'o eparhie și prin Sf. Sinod, în Biserica întreagă.

Puterile folosite de către această autoritate bisericească, în exercițiul funcțiilor ei, sunt: dreptul și datoria de a învăța, de a conduce și a sfinți pe credincioși către idealul creștin, care este mântuirea sufletelor.

În nici una din aceste atribuțiuni, care aparțin întregi și de drept autorității bisericești — Episcopului și Sinodului — Asociația clerului nu are și nici nu poate pretinde vre-un amestec. Ea, prin urmare, nu creiază nici nu interpretează dogme sau învățături morale; ea nu creiază nici

nu modifică actele de cult; ea nu conduce clerul în îndeplinirea misiunii lui, întrucât ea nu face numiri de preoți, nu-i judecă; nu le conferă ranguri, nu face alegeri de Episcopi, de Mitropoliți sau de Patriarh.

Rolul ei este limitat și precizat prin statutele ei de *organizare*; în rezumat el se reduce la: *apărarea intereselor clerului*.

Teoretic, este imposibil de văzut o contradicțiune, o incompatibilitate reală, între acest rol *de apărare a intereselor clerului și între drepturile autorității bisericesti*.

Din punct de vedere practic rolul Asociației constituie un prețios concurs pe care preoțimea îl aduce autorității bisericesti în servirea acelor interese ale Bisericii, la cari colaborarea preoțimii nu prejudiciază întru nimic drepturile ierarhiei.

Dar poate s'ar naște întrebarea: autoritatea bisericască nu poate asigura ea singură servirea intereselor Bisericii fără intervenția acestei organizații cu caracter de inovațiune, atât de suspect spiritului și tradiției bisericesti? Trebuie să recunoaștem, că, asocierea clerului, în vederea apărării intereselor lui, este un fenomen recent în Biserică și ca atare el constituie o inovațiune.

Dar Biserica creștină nu respinge de plano orice inovațiune, ci numai pe acelea, care ar contrazice principiile ei de doctrină, cult sau organizare.

Este mai mult decât evident, că Asociația clerului nu cade în această categorie.

Ea este produsă de împrejurările nouă de viață ale epocii noastre. Biserica nu poate și nu trebuie să ignoreze aceste împrejurări, dacă nu vrea, să se imobilizeze în forme de viață, care să-i reducă la minimum, sau chiar să-i facă ineficace acțiunea ei asupra sufletelor.

Fără îndoială, apărarea intereselor clerului intră și ea în sfera drepturilor și datorii autorității superioare bisericesti, ca fiind implicată în puterea ei de a conduce. Dar, în drept, autoritatea bisericască n'ar avea motiv să refuze o colaborare a clerului în o problemă, care îl interesează direct, când această colaborare nu se efectuează într'un mod, care i-ar vătăma exercițiul puterilor ei și când, în fapt, ea este reclamată de împrejurările nouă de viață.

Care împrejurări nouă de viață legitimează sau chiar

reclamă colaborarea clerului cu autoritatea bisericească pentru apărarea intereselor clerului?

Ca să nu vorbim decât de aspectul politic al problemei, trebuie să recunoaștem, că atât regimul politic de până mai ieri, cât și cel de azi, se inspiră în cea mai mare măsură în dispozițiile lor legale, din revendicările mulțimii.

Sub democrație, se legifera prin majoritatea reprezentanților poporului, care era expresiunea majorității poporului, deci a mulțimii.

Sub regimul autoritar de azi, *profesiunea a dobândit o existență legală*, iar drepturile unei profesii sunt acordate în raport nu numai cu importanța ei, ci și cu numărul ei de membri.

Asociația generală a Clerului ortodox român, reprezentând marele număr de preoți români, organizați legal și exprimând împreună cu autoritatea superioară bisericească, revendicările legitime ale clerului, avea mai multe șanse să fie satisfăcută de către autoritatea politică, tocmai prin influența numărului considerabil de membri ai ei, în numele cărora vorbea.

Să verificăm această afirmație în lumina faptelor. Una din problemele, care interesa direct clerul nostru și indirect, Biserica întreagă, era să i se garanteze un minimum de mijloace materiale, ca condiție indispensabilă a existenței lui și deci a îndeplinirii datoriei lui spirituale.

Noua lege de organizare a Bisericii române prin art. 19 și 21, soluționase această problemă într'un mod neclar, care putea da naștere la interpretarea, că clerul nu are drept la un salariu din partea Statului, cum au ceilalți funcționari publici.

După spiritul legii, urma, ca salarizarea clerului în principal, să cadă în sarcina Bisericii, iar Statul să vie numai cu o complectare de salariu, acolo unde veniturile Bisericii nu ar fi suficiente; ba mai mult, se proiectase, ca și darurile modeste, aleatorii și benevole, pe care credincioșii le-ar oferi preoților cu prilejul serviciilor religioase, să fie socotite ca complectare de salariu.

A fost suficient, ca să apară pe la 1930 criza financiară a Statului, pentru ca chestiunea salarizării clerului să capete un aspect incomparabil mai grav decât a celorlalți

funcționari. Soluțiile cari se propuneau nu erau departe de scoaterea clerului din bugetul Statului.

Frământările și discuțiile ce au urmat în jurul acestei probleme au fost penibile, fiindcă, pe de o parte, orice revendicare materială a clerului, apare jenantă, și în disonanță cu menirea lui spirituală, iar pe de altă parte, această revendicare nu numai că reprezintă un drept al lui, dar pentru el constituia un minimum de existență și de demnitate, fără care era pus în imposibilitate de a-și îndeplini datoria.

Era apoi în joc o problemă de capitală importanță și cu neprevăzute repercusiuni asupra Statului și a Bisericii, aceea a raporturilor de drept dintre Biserică și Stat.

Ei bine, cu acest prilej, Asociația generală a Clerului ortodox român și-a dovedit utilitatea și necesitatea ei.

Ea s'a sesizat de această problemă, a adus-o în discuția câtorva din congresele sale generale anuale, a debătut-o, a întocmit memorii către autoritățile în drept, a trimis delegațiuni, a informat presa și a adus-o în discuțiunea *Congresului național bisericesc*.

Aici, discuțiile în jurul problemei au fost foarte laborioase și vii. Reprezentanții Asociației în congres, au susținut cu tărie necesitatea salarizării clerului și modificarea articolelor 19 și 21 din legea de organizare bisericească, al căror cuprins pricinuiseră această penibilă stare de lucruri. Scriitorul acestor rânduri, membru în Congresul național bisericesc, luând cuvântul în numele Asociației clerului, a căutat să arate onoratului Congres că: *clerul ortodox român reclamă modificarea articolelor amintite și o salarizare dela Stat penitrucă:*

I. Această salarizare reprezintă pentru cler un minimum de existență modestă, fără care el este pus în imposibilitate de a-și îndeplini datoria în mod demn.

II. Salarizarea constituie un drept al Bisericii față de Stat, dat fiind serviciile de ordin spiritual și moral, pe care Biserica le face Statului.

III. Clerul nu poate accepta, să se întreție din veniturile serviciilor religioase, fiindcă este cu totul nedemn penitru el și incompatibil cu natura acestor servicii, să se pretindă în mod obligatoriu plata lor dela credincioși.

IV. Oricât de penibilă ar părea discuția acestei pro-

bleme, pe care clerul o dorește cât mai curând rezolvată și scoasă de pe afiș, ea totuși trebuie privită în față; că nu se poate contesta — *pe motive înalte spirituale* —, dreptul clerului la un minimum de existență; că acest minimum de existență trebuie să cuprindă și un minimum de demnitate: și că acest minimum de demnitate nu se obține cerșind dela credincioși, sau tarifând serviciile religioase, care, în principiu trebuie să poată fi făcute gratuit, altfel eliminându-se dela folosința lor marea masă a credincioșilor. Acest mod de a concepe problema, care era acel al Asociației Clerului, a fost împărtășit și de către înalții Chiriarhi și de către marile personalități politice din diferite partide, membri ai congresului. Ne amintim cu satisfacție și recunoștință cuvântările d-lor: N. Iorga, regretatului Oct. Goga, Dr. N. Lupu, Stelian Popescu etc.

Problema, adusă în discuția Congresului de către Asociația Clerului, a căpătat aprobarea Congresului, care la rândul lui intervine către Sf. Sinod și On. Guvern pentru modificarea art. 19 și 21 din legea de Organizare bisericască și în favoarea salarizării reclamată de către congresele Asociației Clerului.

Tot Asociația Clerului a urmărit cu atenție și perseverență, mai departe traducerea în faptă a acestei prime izbânde.

Un considerabil început de satisfacție s'a dat revendicărilor clerului în această privință, sub Ministeriatul d-lui Dr. C. Angelescu, căruia aducându-i-se la cunoștință trista stare de lucruri, a pus în joc toată greutatea autorității sale politice și a biruit toate inerțiile sau rezistențele tacite ori fățișe.

Clerul i-a manifestat sentimentele sale de recunoștință, printr'o înălțătoare serbare, dată în onoarea Sa, la Seminarul Central din București, la care au participat mii de preoți din toate unghiurile țării. Un noroc a făcut, ca la Ministerul de Culte, reînființat și prin stăruința Asociației Clerului, să vie ca titular d-l Ministru Victor Iamandi. S'ar putea zice cu drept cuvânt că d-l Victor Iamandi a reînviat Ministerul Cultelor. Opera sa la acest Minister nu poate fi înfățișată în aceste câteva rânduri. Ar trebui un volum întreg ca s'o poată cuprinde în întregime. Dar amintim, că în problema salarizării d-sa a adus soluțiile preconizate de Aso-

ciația Clerului; de asemenea d-sa a rezolvit și dureroasa și rușinoasa chestiune a parohiilor nebugetare, care se înmulțiseră în mod amenințător și pare că tindeau să devie regulă generală în Biserică. Dela legea lui Tache Ionescu din 1893, nici un Ministru n'a înființat atâtea parohii ca d-l V. Iamandi.

Pentru toată această operă, d-sa deasemenea și-a dobândit un drept nezdruncinat la recunoștința Clerului, care i-a și fost manifestată între altele și cu prilejul ultimului Congres preoțesc dela Iași, pe care l-a onorat cu prezența sa și la care a participat un număr neobișnuit de mare de preoți din toată țara.

Țin să mai amintesc, că nu numai salarizarea a format obiectul preocupării Asociației Clerului, ci și o serie întreagă de probleme actuale ale Bisericii au fost tratate în congresele preoțești, ca: *problema învățământului religios în școlile primare și secundare, problema sectanților, problema comunismului, probleme pastorale, etc. etc.*

Programele diferitelor congrese preoțești sunt o mărturie vie a preocupărilor clerului, iar modul de desfășurare a congreselor, la cari au participat cu însuflețire reprezentanții tuturor autorităților, ca și mari personalități ale culturii noastre, probează, că aceste congrese au însemnat pentru toți participanții, momente de înălțare sufletească și prilejuri de a cunoaște, stima și iubi Biserica, iar pentru cler, adevărate examene de demnitate și maturitate. Amintesc numai cuvintele măgulitoare, pe care le-a avut pentru ultimul congres dela Iași, I. P. S. Patriarh Nicodim, pe atunci Mitropolit al Moldovei și delegat de Sf. Sinod, cu prezidarea lui.

Fiind vorba de congresele preoțești, mijlocul principal de lucru al Asociației Clerului, nu pot să nu amintesc cu recunoștință sprijinul pe care aceste congrese l-au avut din partea presei și din partea profesorilor de Teologie, dintre care citez pe Î. P. S. Irineu Mihălcescu, actualul Mitropolit al Moldovei și fost președinte al Asociației; pe d-l D. Gh. Boroianu, care a făcut din revista „Viitorul” un organ al intereselor superioare bisericesti, pe d-l I. G. Savin, nelipsit dela toate congresele clerului, pe d. Nichifor Crainic, pe Păr. Popescu-Mălăești, pe d-l V. Gh. Ispir, pe Păr. Arhim. Iuliu Scriban, pe Păr. Gala Galaction, etc. etc.

Contribuția Asociației Clerului la progresul vieții noastre

bisericești precum se vede, depășește cu mult problema salarizării. Dar chiar în această problemă nu trebuie văzută numai latura ei imediat utilitară, care nici ea nu este de neglijat.

Soluțiunea dată salarizării clerului, datorită în mare măsură străduințelor Asociației, implică și o problemă principală de o covârșitoare importanță pentru viitorul Bisericii și anume a principiului eminentemente creștin și ortodox al raporturilor armonice dintre Biserică și Stat,

O altă soluție, ar fi deschis poarta unor primejdioase perspective de viitor. Fără să arăt în amănunte toate strădaniile Asociației și serviciile reale aduse de ea Bisericii noastre, am stărui mai mult asupra problemei salarizării, întrucât prin soluția ei, Biserica noastră a rezolvit favorabil o mare problemă de principiu, aceea a raporturilor ei armonice cu Statul.

Dacă toate aceste fapte dovedesc necesitatea și utilitatea Asociației pentru prezent și trecut, dacă datorită existenței ei, Biserica are azi doi reprezentanți clerici în Senat, pe Păr. P. Partenie, Președintele Asociației și pe Păr. Nae Popescu, profesor universitar și fost Subsecretar de Stat, nimic nu ne oprește de a crede, că și în viitor această Asociație a Clerului va continua să colaboreze cu înalta autoritate bisericească la servirea intereselor mari ale Bisericii, într'un spirit de perfectă disciplină și respect față de această autoritate. *Să nu uităm însă un fapt de importanță capitală: tot binele, ce se înfăptuiește în țara aceasta nu scapă ochiului miraculos de vigilant al Majestății Sale Regelui Carol II.*

Cunoscător excepțional al tuturor stărilor dela noi, oameni și instituții, Majestatea Sa s'a dovedit a fi nu numai un creștin practicant, ci și de o concepție superioară în ceea ce privește rolul Bisericii noastre. Dacă dezideratele, revendicările Asociației noastre au fost în parte realizate, aceasta nu se datorește numai tuturor binevoitorilor, din care numai o parte am amintit, ci *se datorește în ultima analiză aprobării Majestății Sale.*

Asociația Clerului își face cel mai înalt titlu de onoare, din faptul că propunerile ei au dobândit consacrară regală.

Ea strigă din toată inima: Trăiască Regele.

Preot VALERIU IORDĂCHESCU

Profesor universitar

Președinte al Clerului din Moldova

M. SA REGELE CAROL II ȘI SEMINARIILE

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărît ca să închine M. Sale Regelui nostru Carol II un număr festiv, cu prilejul împlinirii celor zece ani de glorioasă și providențială Domnie.

Desigur, Biserica românească nu putea decât să fie prezentă la acest omagiu, pe care nația întreagă îl datorește Suveranului, care este unul din cei mai mari voievozitori și consolidatori de țară nouă. Această țară sporită de iluștrii Săi înaintași Regele Carol I și Ferdinand I și repusă în granițele sale sufletești și geografice, trebuia întărită înlăuntru și apărată în afară. Înlăuntru țara a fost reclădită și unificată prin așezământul nou constituțional, care, înlăturând partidismul și clientela politică, a pus la temelia noiei așezări ideea categoriilor sociale, cari sunt celulele vii și esențiale ale realității românești. Între aceste categorii, clerul de mir a fost recunoscut, la locul de întâietate convenit, cu dreptul de a avea reprezentanță în Parlament, între profesiunile intelectuale.

Instrumentul acestei directive politice îl formează „Frontul Renașterii Naționale“, care, după imperativul vremii și gândul Augustului nostru Suveran, grupează în jurul său toate energiile neamului, fără putința de divideri și împrăștieri, după cum cere interesul acestui moment, care e „salvarea Țării“.

Majestatea Sa Regele a reclădit țara înlăuntru, unificându-i legislația și întărindu-i așezămintele de temelie: Biserica, Magistratura, economia națională, etc. Pentru a crește pe tineret într'un climat mai adecuat nouilor imperative, M. S. Regele le-a înființat așezământul „Straja Țării“, pentru acest tineret, care este nădejdea noastră de mâine și o nouă armată la îndemâna Suveranului și a Țării.

Pentru a ne ocroti granițele, M. Sa Regele a înzestrat

oastea cu tot ce-i trebuiește, și o însuflește în tot momentul cu cuvântul și fapta, ținându-o de veghe la graniță.

Pentru Biserica noastră, care este armata păcei și a disciplinei sufletești, M. S. Regele a fost un Voevod, Ctitor, după tradiția Basarabilor și ilustrațiilor Regi întemeietori de Țară. Luând parte la târnosirile marilor Catedrale (Mitropoliile: Târgoviște, Craiova; Episcopiile: Bălți, Cluj), Regele s'a îmbrăcat în costumul de ctitor și a pecetluit rostul voevodal în mistica cultului bisericesc.

La învestirile de Vlădici, M. Sa a afirmat legăturile armonice ale Statului cu Biserica, arătând rostul păstorilor bisericești și al Bisericii vii în viața neamului românesc. Cuvintele Regale dela astfel de prilejuri sunt un adevărat catechism, un normativ în rolul social și național al preoților. De aceea M. S. Regele (în deosebi sub cele două guvernări ale eminentului bărbat de Stat, D-nul Prim Ministru Gh. Tătărescu, și cu osebita colaborare a D-nilor Consilieri Regali: Dr. Const. Angelescu și Victor Iamandi), a dat Bisericii un mare relief, a sporit scaunele ierarhice, a înzestrat mănăstirile de seamă ale țării cu multe moșii, pentru ca să poată, din veniturile lor, recontinua opera misionară și filantropică.

Din același August simțimânt, Regele nostru a făcut ca Biserica străbună să fie dominantă în Stat, iar clerul să fie ocrotit prin salariul integral de Stat, iar nu printr'o congruă întâmplătoare, potrivit art. 19 și 21 din Legea de organizare din 1925, care s'a modificat de M. S. Regele la numitele articole, spre liniștea și prestigiul clerului și după justele lui doleanțe supuse M. S. Regelui de către cler.

Foarte îmbucurător lucru pentru noi este că M. S. Regele se interesează în de aproape și de școalele unde se formează clerul și cărturarii bisericești. Subscriitorul acestor rânduri, ca director de Seminar și Președinte al Asociației Generale a Clerului Ortodox Român, are de adus M. S. Regelui un omagiu deosebit pentru reforma pregătită seminariilor, de care M. S. Regele a vorbit la Seminarul Central din București, cu prilejul centenarului, serbare care a avut loc sub Augusta prezidare a M. Sale Regelui Carol II.

A fost un moment epocal, în care Suveranul a afirmat public rostul seminariilor în viața neamului și în

deosebi al Seminarului Central, care împreună cu Colegiul Național „Sf. Sava” din București, au fost cele două mari promotoare ale școlii în spirit românesc, cu care s'a afirmat începutul veacului al XVIII, după perioada de fanarism și streinism ce am străbătut.¹⁾

„La începutul lui (Seminarul) a dus, împreună cu colegiul național „Sf. Sava”, acea luptă atât de necesară pentru deșteptarea spiritului românesc și pentru probarea că se poate învăța și în limba poporului.”

În afară de acest rol general cultural, Suveranul arată cu n această pepinieră — subliniem chiar cuvintele Regale — „a fost menită să dea generații întregi de preoți;” iar în vremea noastră este de nevoie „să treacă pe un alt plan”.²⁾

---

1) Este de notat că Seminarul Central și primul său director, N. Bălășescu, au împlinit, prin cartea religioasă, aceeași operă pe care Gheorghe Lazăr a împlinit-o prin cartea laică. Nu s'a stăruit asupra acestui capitol în de ajuns, însă el nu poate fi desfăcut de primele noastre redeșteptări, în care dascălii Seminarului au fost continuatorii lui Gheorghe Lazăr și Bălășescu, în cel mai pur spirit românesc.

2) Seminarul a dat însă nu numai valori culturale ierarhice, nu numai promovări în preoție, nu numai valori universitare, dar valori pe tot întinsul culturii românești: în armată, în magistratură, medicină, profesorat. Mulți din aceste valori reprezentative în cultura românească au fost directori ai săi. În ordinea în care s'au succedat la conducerea Seminarului Central, au fost: N. Bălășescu, Ierotei, Veniamin Catulescu, Inochentie Chițulescu, Pr. Ghenadie Popescu, Ierom. Buțureanu, Chezarie Motreanu, Pr. N. Nicoreanu, arhim. Iosif Naniescu, arhim. Nichifor, arh. Silvestru Bălănescu, arhim. Dionisie Climescu, arhim. Pimen Georgescu, Pr. Const. Nazarie, Păr. Const. Popescu, Pr. arhim. Iuliu Scriban, Pr. Pant. Romanescu și actualul director, Pr. P. Partenie.

Profesori, dintre cari mulți au fost mari valori ale învățământului (luați după pomelnicul școlii) enumărăm: Teodosie, Dobre Tântăveanu, Zaharia Boerescu, Ioan Chiosea, Tudor Penescu, Lazăr Druțeanu, Calistrat, Nicolae Comănescu, Anton Pann, Ilie Benescu, Mihai Demetrian, Ioan Ghermănescu, Oprea Demătrescu, Dinitrie Ionescu, Ghelasie (Ionescu) Arhimandritul, Niță, Zaharia, Meletie Ierodiarcozul, Alexandru Marinescu, Ștefan Caciura, Mariu Demetrian, Grigore Manciu, Nicolae Butati, Const. Steleanu, Dimitrie Obeanu, Ioan Pavelescu, Grigore Lascu, Teoctist (Scriban) Arhimandritul, Ioan (Felix) doctorul, Petru Alexandrescu, Vasile Ștefănescu, Clement (Nicolau) arhimandritul, Barbu Constantinescu, Ștefan Lăzărescu, Ghenadie Eațeanu Episcopul, Mihail Trandafirescu, Pană Constantinescu, Ioan Tacitu, Valerian Urseanu, Dimitrie Dobrescu, Nicolae Bădescu, Ștefan Popp, Ioan Ghețu, Atanasie Verzeanu, Barbu (Niculescu) Preotul, Gheorghe Zottu, Ioan Mihăilescu, Ioan Bălănescu, Ioan Grana, Nicolae Adam, Stelian, Mihail Caloianu, Ioan Nicolescu (Dacianu), Ilie Nisipeanu, Iosif Moianu, Gheorghe Moianu, Ștefan Popescu, Nicolae Nițulescu, Radu Răzvănescu,

În adevăr M. S. Regele a înțeles că vârsta dintre 14-21 ani este insuficientă pentru a termina procesul vocației preoțești și a încuviințat ca să fie adecuate seminariile la standardul științific al unui liceu — cel puțin ca la un liceu cu secție literară — încât absolvenții să se poată orienta și spre alte cariere. Este tocmai ceea ce a adus în structura seminariilor programa din 1936. Ea va permite să se realizeze gândul Suveranului. „Această reformă o cred cu atât mai utilă, cu cât ideia de a lua un copil din frageda lui tinerețe, și a-i zice că va fi un bun preot, este o erezie“.

Se va întreba cineva, dacă mai rămâne ceva *din Seminar* în noua lui structură, ca școală de formație preoțească. Desigur că da. Majestatea Sa Regele, dacă a înțeles să nu violenteze vocațiile pentru preoție — când ele nu se pot preciza și descifra la oricare tânăr, dacă există, — apoi nici nu a înțeles că pot fi neglijate, dacă aceste vocații se manifestă de cu bună vreme.

(preotul), Ioan Sălceanu, Themistocle Alexandrescu, Gheorghe Ionescu, (preotul), Constantin Georgian, Ștefan Mihăileanu, Constantin Cairetti, Mihail Cordescu, Ștefan Călinescu (preotul), Constantin Erbiceanu, Ioan Bogdan, Constantin Litzica Christea Negoescu, Gheorghe Pitiș, Alexandru Vântu, Dumitru Ionescu-Buzău (doctorul), Gheorghe Pop, Ioan Isbășeanu, Gheorghe Brăteanu, Calist Episcopul, Mihail Popescu, Ioan Iordăchescu, (preotul), eruditul Arhim. I. Scriban, Mihail Galbenu, Ioan Țincu, Nicolae Demetrescu-Țăranu, Petre Gârboviceanu, Vasile Moga, Victor Oprescu, Dumitru Teodorescu, Cezar Papacostea, Iuliu Valaori, Anton Holban, Iulian Ștefănescu, Ioan Dianu, Duminică Ionescu.

Dintre bărbații de seamă, cari și-au făcut o parte din cultură în această școală, cităm printre cei dispăruți pe : Dr. Gheorghe Marinescu, celebritate mondială, Generalul Toma Dumitrescu, prof. universitar Constantin Diculescu, Petre Gârboviceanu, Mihalache Popescu, etc. Dintre actualii fruntași ai culturii românești și unii ai universității cităm pe : d-nii Teodor Capidan, Simion Mehedinți, Nichifor Crainic, dr. Ionescu-Sisești ; procurori de Curte : Ilie Lungulescu, Benedict Stoenescu, I. P. S. Mitropolit Irineu al Moldovei, I. P. S. Mitropolit Nifon al Craiovei, Părintele Popescu Mălăești fost decan al Facultății de Teologie, Ilie Popescu-Spineni, Petre Vintilescu, N. Popescu-Prahova, Teodor Popescu, Ștefan Berechet, Toma Bulat, profesori de universitate, Stancu Brădișteanu, etc. etc.

Cei mai buni clasiști din țara noastră au fost profesori ai Seminarului Central, decedații : prof. I. Georgian, Ioan Mateescu, Cezar Papacostea, Iuliu Valaori, Ion Dianu.

Eruditul profesor N. Nițulescu a fost profesor la Seminarul Central.

Marii campioni ai Muzicei religioase au fost profesori la același Seminar : Anton Pann, Ștefănache Popescu, I. Popescu-Pasărea.

Ei au continuat pe vestitul Macarie, care a naționalizat muzica bisericească.

Tocmai pe aceste însușiri le-a avut Suveranul în vedere când a afirmat că:

„Preoția nu este numai un produs al credinței și al chemării sufletești. Nu în zadar, în învățăturile și dogmele Bisericii, preoția este o taină; și taină trebuie să rămână, căci dacă ea nu este inspirată de puterea Celui de Sus, preotul niciodată nu va putea fi un adevărat suljitor al altarului. În această școală se vor putea pregăti acele suflete“.

Iată, prin urmare, cum Suveranul a înțeles să mențină seminariilor acel climat și specific profesional, care să poată permite elevilor cu așezare sufletească afirmată, dela început să se fortifice în direcția preoției.

De aceea s'a menținut în seminarii: educația cultică, serviciul spiritualilor și muzica bisericească, pe lângă învățământul clasic mai sporit decât la licee, fiindcă el este temelia exegezei biblice.

Se înțelege, că seminariile, în felul acesta, salvează două principii: rămân mai departe școale de selectare și

---

În tot timpul existenței sale, Seminarul Central a avut, până azi, următoarele sedii: În anul 1836, anul deschiderii sale, funcționează în chiliile Bisericii Antim. Prin 1848 el funcționa la Biserica Măgureanu din Calea Victoriei (lângă Dâmbovița, unde se află azi str. Filiti).

Închis în timpul revoluției dela 1848, îl găsim funcționând, după redeschidere, până la 1855, la Biserica Sf. Nicolae dela Jicnița (Calea Văcărești). De aci s'a strămutat la Biserica Radu Vodă, unde stă până la 1858.

Din 1859 până în 1864 funcționează în calea Calicilor (azi Calea Rahovei), lângă casele lui Const. Bozianu și aproape de cișmeaua de apă din gura străzii Arionoia.

Dela 1864 până la 1866 îl găsim funcționând la Mănăstirea Văcărești.

Din 1866 până la 1900 se află în casele Bălăceanu din Calea Șerban Vodă (în fața Bisericii Sf. Spiridon-Nou).

Din anul 1901, luna Aprilie, seminarul s'a mutat în localul său propriu din Bulevardul Regina Maria, local ce i s'a atribuit de M. S. Regele Carol I, după mijlocirea Mitropolitului Primat Iosif Gheorghian, și unde se află până azi, fiind în de aproape ocrotit de M. S. Regele Carol II și de Î. P. S. Patriarhul Nicodim și sprijinit, în deosebi cu prilejul Centenarului ce și-a serbat în 1938, de d-l Consilier Regal Dr. Const. Angelescu, fost Ministru al Educației Naționale, de d-l Mitiță Constantinescu, Ministru Finanțelor și Guvernator al Băncii Naționale, de d-l Consilier Regal Victor Iamandi, fost Ministru al Cultelor și Artelor, de d-l Mircea Cancicov, fost Ministru de Finanțe, de d-l Alex. Donescu, fost primar general al Capitalei, Domnul Ioan Ghiață, fost prefect al județului Ilfov, d-l Ing. N. Malaxa; iar în prezent e deasemenea sprijinit și de d-l Petre Andrei, Ministru al Educației Naționale, de d-l Gh. Alexianu, Rezident Regal al Ținutului Bucegi, de d-l General V. Dombrowschi, primar general al Capitalei, etc.

de promovare a tineretului dela sat și rămân complimentul necesar de tip secundar al școalelor teologice înalte, întrucât simplul liceu laic nu poate fi decât un incident lăaturalnic pentru Facultăți, iar nu o pepinieră serioasă.

Deci seminariile — cum a cuvântat M. S. Regele — „vor putea desvolta menirile și chemările“.

Cuvântul Regal s'a încheiat la centenarul Seminarului Central în termenii cei mai optimiști:

„Un veac a trecut, un veac rodnic, și am nădejdea că vor mai trece încă multe veacuri, mai frumoase, mai rodnice, pentru binele Țării și al Bisericii Strămoșești.“

Cuvintele Majestății Sale ne sunt cu atât mai scumpe, cu cât M. S. Regele este în prezent Ctitorul cel mare al Bisericii străbune; cu atât mai mult cu cât a legat de instituția străjerească toată mistica Bisericii și semnul sfintelor troițe: cu cât în mod deosebit sunt prețuiți elevii seminariilor în școala străjeriei; cu atât mai mult cu cât de Capela Seminarului Central sunt legate primele amintiri ale M. S. Regelui, din epoca tinereții princiare și a preceptoratului Său religios și cultic, condus de repauzatul

---

Sprijinatorii săi au fost și Î. P. S. Visarion, Mitropolitul Bucovinei, Î. P. S. Nifon, Mitropolitul Olteniei, P. S. Tit Simedrea, Episcopul Hotinului.

Cu aceste prețioase sprijiniri și cu cele pe care întotdeauna le-a avut, acest seminar a reușit să facă, sub foștii directori ai săi: Pr. Const. Nazarie și Arhim. Iuliu Scriban, miniștri fiind Dr. C. Istrate și C. C. Arion, frumoase adăogiri de teren la proprietatea noului local; iar ulterior, în vederea serbării Centenarului, s'au putut realiza, de actuala direcție, îmbunătățiri importante (împrejmuirea cu gard de zid în partea dinspre B-dul Maria, canalizarea interioară, refacerea caloriferului și a instalației electrice interioare, precum și racordul cu orașul, amenajarea terenului pentru ridicarea Pavilionului Național Străjeresc, realizat prin imboldul și grija d-lui Dr. St. Șoimescu, Administrator al Casei Școalelor și cu sprijinul d-lui Primar General V. Dombrovschi.

* * *

Cu acest prilej subliniem că toate seminariile în genere au îndeplinit opera de ridicare a neamului în spirit românesc.

Aceste seminarii, al căror merit în această privință nu a fost încă în deajuns de accentuat, sunt: Seminarul Socola (intemeiat de Mitropolitul Veniamin în 1804, mutat apoi la Iași); seminarul din Chișinău, întemeiat de Gavril Bănulescu, Seminarul Central (1836), seminarul din Buzău (1836), seminarul din R.-Vâlcea (1837), seminarul monahal dela Neamțu (1855), acum desființat, seminarul dela Huși (1856), actualmente desființat, seminarul din Roman (1856), seminarul dela Ismail (1865) mutat la Galați la 1879 și azi funcționând numai la Ismail, seminarul „Nifon“ (1872), seminarul Andreian din Sibiu (înființat de Șaguna și transformat mai apoi în Academie Teologică).

Seminarii cu existență efemeră în timpul din urmă au mai fost: la Craova, Câmpu-Lung, Constanța, Dorohoi și Edineți.

fost director Preot Constantin Nazarie; cu atât mai mult, cu cât de aci, dela Seminarul Central, la prilejul centenarului, s'a rostit cuvântul Regal despre rolul misionar și cultural al seminariilor în trecut și viitor.

La această mare sărbătoare de adevărată revizuire a conștiinței ortodoxe, au participat, sub marele prezidiu Regal, multă sinodie bisericească (mulți absolvenți în deosebi) și mirenească, între cari repauzatul întru fericire Patriarhul Miron, actualul I. P. S. Mitropolit Nifon, d-l. Consilier Regal Dr. Const. Angelescu, Armand Călinescu, fost Prim Ministru și dl. Ion Petrovici, fost ministru de Educație, dl. General Dombrovski, actual Primar General al Capitalei, dl. Alex. Donescu, fost Primar general, dl. Simion Mehedinți, profesor universitar, etc, etc.

Frumusețea momentului a fost sporită de participarea Alteței Sale Regale, Principele Mihai de Alba Iulia, pe care M. S. Regele îl pune în contact cu tot ritmul vieții naționale dela noi, pentru a-l instrui treptat în virtuțile și în arta conducerii viitoare.

Și astfel, la sărbătoarea patronală a Seminarului Central s'au întâlnit în duh marii ctitori de seminarii din trecut cu cei din prezent. Umbrele lui Neofit, locotenentul metropolitan dela 1836 (când s'a inaugurat Seminarul), a lui Ilarion de Argeș și Chezarie de Buzău — întreitul prezidiu bisericesc — au tresăltat, împreună cu a lui Grigorie IV, Mitropolitul cărturar, — repauzat încă din 1834 — că opera lor durează cu continuitate.

Umbra voevodului Alexandru Ghica, — care a prezidat domnește începutul Seminarului, — în mormântul lui de pace dela Biserica din Pantelimon (Ilfov), este împăcată că Voevodul celor mai mari consolidări culturale și naționale, M. S. Regele Carol II prezidează această nouă etapă, în care Seminarul Central — rectitorit de repausații întru fericire Regele Carol I și Ferdinand — pășește în suta doua de existență, sub auspiciile înalte ale M. S. Regelui Carol II.

Deci încheiem cu urarea noastră ca să trăiască întru mulți ani glorioși M. S. Regele Carol II.

Să trăiască Alteța Sa Marele Voevod Mihai de Alba Iulia.

Să crească și mereu să înflorească Biserica și Patria Română!

Preot P. PARTENIE
Director al Seminarului Central
Senator al Asoc. G-le a Clerului Ort. Român

M. S. REGELE CAROL II

noul ctitor al Mănăstirilor din România Mare

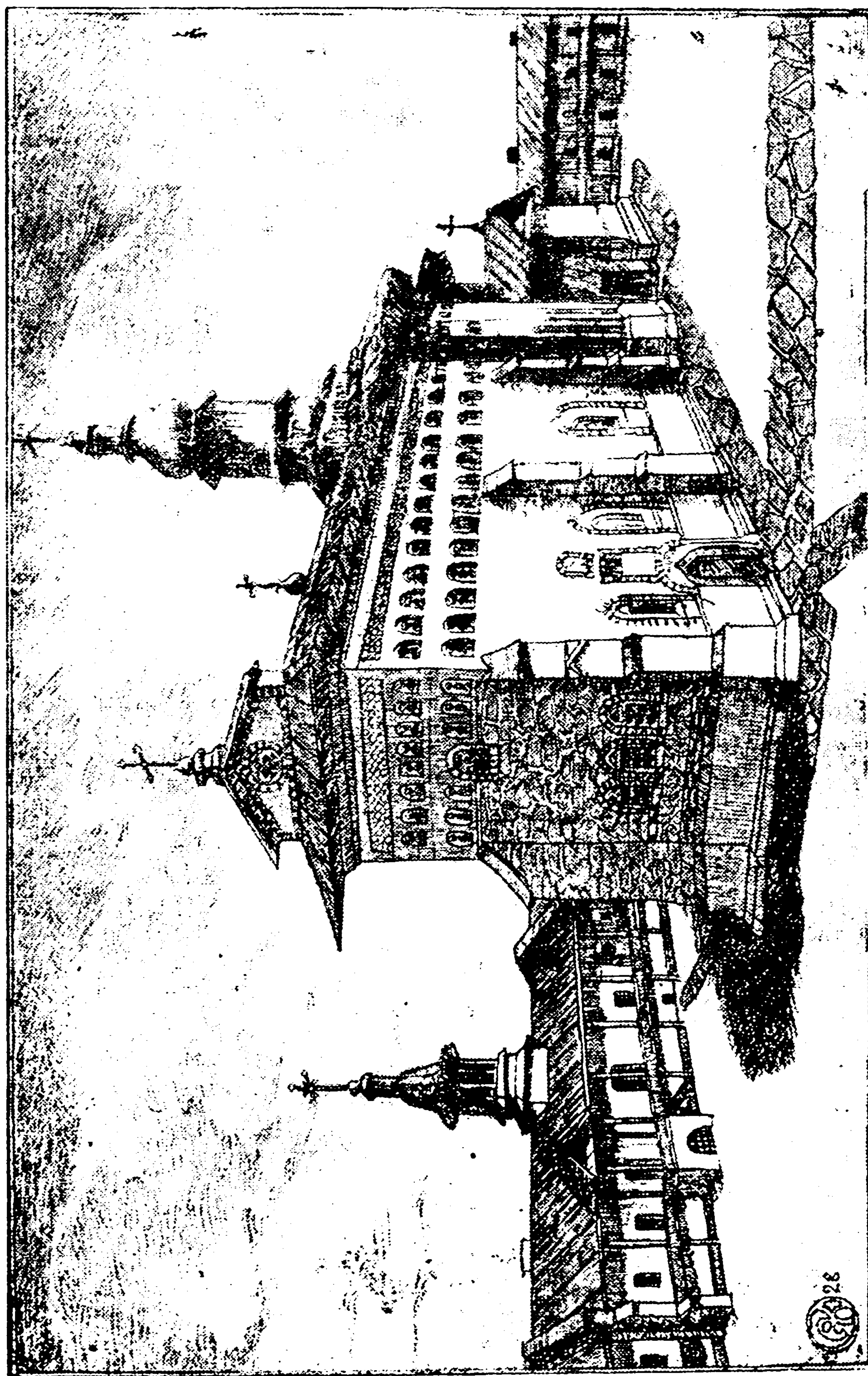
După o veche datină, era obiceiul ca odată cu venirea unui nou Domnitor, să se înoiască și actele ctitorești ale Mănăstirilor. Stareții se înfățișau imediat noului Stăpânitor cu toate pergamentele și documentele pe cari le aveau, pentru a fi recunoscute și întărite și de urmașii stăpânitorilor de ieri... Dealtfel în însăși aceste testamente domnești, se cuprindeau și rugămintele lor, ca urmașii depe vremuri să păzească întocmai ultima lor dorință, și să ocrotească ctitoria și zestrea pe care au lăsat-o pentru scopurile cele mai sfinte, care plutesc pe culmile tuturor veacurilor...

Și atunci, evlavioșii Domnitori, privind chemarea lor prin raza îndepărtatelor veșnicii, și uitându-se și la vremelnica lor conducere, care ca mâine va fi sub pecetea urmașilor, întăreau acele drepturi ctitorești și luau sub a lor ocrotire aceste sfinte așezăminte, cari au fost Mănăstirile. Și ceva mai mult, alții se întreceau în a le înzestra cu alte multe moșii, iar alții adăugau ctitorii noi de Mănăstiri. Și așa s'a împlinit salba prea frumoaselor mărgăritare, cari au strălucit în ochii veacurilor și sclipesc încă pe ființa neamului românesc. Așa făceau Voevozii din trecut, așa făceau stareții în trecutul slăvit al neamului românesc, și așa s'a făcut și astăzi spre slava Bisericii și a Regelui Carol II.

*

În anul mântuirii 1930, an de început de veac nou pentru România cea Mare, starețul dela Mănăstirea Neamțu — pe atunci episcopul Nicodim, aduna cu deosebită râvnă documentele Mănăstirii Neamțu, pentru a apăra dreptul sfânt al vechilor ctitori, cari se cerea să învie măcar acum, pentru strălucirea acelei ctitorii. Căci acelei mănăstiri i se făcuse două secolarizări: cea dintâi, la fel cu a tuturor mănăstirilor, prin cunoscutul act de Stat dela 1864, iar cea de a doua, prin o spoliere treptată și a vetrei înconjurătoare pe care i-o lăsase prima expropriere. Aceasta de a doua se făcuse la sfârșitul veacului al XIX, pe la

1900. Dar pe cât de înțelegătoare a fost Biserica pentru cea dintâi, pe atât de apărător a înțeles să se facă acuma starețul de Neamțu, fiindcă era în joc însăși existența acestor așezăminte, cărora le lua puțința de a mai exista potrivit înaltelor sale chemări.

Sfânta Mănăstire Neamțu

Și documentele adunate de starețul dela Mănăstirea Neamțu erau tot atâtea strigăte ale vechilor ctitori, cari strigau și de dincolo de mormânt, ca să nu se nesocotească drepturile date de ei acestui așezământ, căci atunci și altarul cel sfânt, de unde se revarsă har și dar, se zăvorește. Strigau documentele, strigau însăși zidurile acelor așezăminte, cari în prăbușirea lor gemeau,

dar chiar pe fața zidurilor rămase, se vedeau șiroaiele de ploaie care păreau lacrămile ctitorilor ce se preling pe obrazul... nu al lor căci se topiseră în firea din care au fost luate, dar pe ale noastre...

Toate aceste dureri înfățișate de starețul Nicodim dela Neamțu, noului Domnitor, M. S. Regelui Carol II, am putea spune, nu că l-ar fi influențat pe Măria Sa, ci că i-au dat temei puternic însăși dorințelor Sale regale de a face un act de dreptate ctitorilor Voevozi din trecut, și potrivit obiceiului să ia sub înalta Sa ocrotire așezămintele lor sfinte.

Și această dorință sfântă a exprimat-o Majestatea Sa prin *legea de reintegrare a Mănăstirii Neamțu-Secu, în folosirea vetrei înconjurătoare*, care s'a promulgat în anul mântuirii 1935.

Acest act de sfântă dreptate al M. S. Regelui Carol II a revărsat nespusă bucurie în sufletele tuturor supușilor săi monahi și stareți, cler și popor, ierarhi și conducători. S'a bucurat Moldova toată și Țara întreagă, că unul din cele mai vechi așezăminte care a ocrotit ființa neamului românesc, reînvie și el la o viață nouă cu România cea Mare, al cărui viitor ea de veacuri l-a pregătit. Dar ceva mai mult, odată cu bucuria fiilor acestui neam, s'au bucurat și cei din trecut și îndeosebi ctitorii acestui așezământ. Aceasta o mărturisește în chip deosebit de mișcat însuși starețul Nicodim, ajuns Mitropolit al Moldovei, în ziua predării actului de restituire a vetrei înconjurătoare:

«Nu știu cum să tălmăcesc acest lucru, pentru că ziua de astăzi n'a fost aleasă, așa cum n'a fost aleasă nici ziua când au fost aduse la Iași osemintele lui Dimitrie Cantemir, dar ea a coincis cu ziua plecării Domnitorului: tot Duminica Mare.

Astăzi este pomenirea lui Petru Mușat, primul ctitor al Mănăstirii Neamțu, cel care a donat averea pe care o predați. Ei bine, tocmai astăzi veniți să restituiți această ctitorie, când se face pomenirea lui — de sf. Petru»...

Să judece aceste fapte minunate veacurile viitoare, dacă în toate aceste înfăptuiri regale, nu se vede Providența lui Dumnezeu, care veghează asupra destinului acestui popor, astăzi prin strălucitul ei Rege Carol II...

Acest act de dreptate și de înaltă ocrotire, M. S. Regele Carol II, nu l-a făcut numai cu Mănăstirea Neamțu, ci cu toate Mănăstirile ortodoxe din Țara noastră. Căci Măria Sa e urmașul nu numai al Mușatinilor, ctitorii Mănăstirii Neamțu, ci și a

tuturor Domnitorilor Moldovei, și a celor din Muntenia, precum și a ctitorilor din Ardeal. În chip firesc actul ctitoresc al tuturor voevozilor a trecut asupra Majestății Sale Regelui de astăzi. Măria Sa e urmașul acestor ctitori. El are fericirea să fie acuma în fruntea aceluia strălucit șirag de Domnitori cari au stăpânit la rândul lor ceea ce astăzi stăpânește Regele Carol II.

Această înaltă chemare cunoscându-o în chip deosebit Majestatea Sa, a cuprins sub înalta Sa ocrotire toate Mănăstirile din Țara noastră, înzestrând cu strictul necesar Mănăstirile din Moldova, din Basarabia, din Muntenia și din Ardeal, cu aproape 25.000 hectare. Iar în actul de retrocedare a vetrei înconjurătoare a Mănăstirii Neamțu, ca și în cel de înzestrare, cetim cele ce urmează, cu privire la scopul pentru care sunt date aceste moșii.

«Destinația venitului va fi exclusiv pentru refacerea materială, duhovnicească, culturală și de caritate creștină a Mănăstirii — de ex. Mănăstirea Neamț — pentru restaurarea celor 18 biserici ale Mănăstirii și Schiturile ei, a încintelor a acareturilor și a tuturor chiliilor călugărești; pentru instituirea școlilor de educație călugărească și de misionari necesare atât Mănăstirii Neamțu-Secu, cât și tuturor celorlalte Mănăstiri ortodoxe române; pentru dezvoltarea tipografiei existente și a diverselor ateliere de pictură bisericească, sculptură, legătorie de cărți, țesătorie de ștofe pentru îmbrăcămintea călugărilor, etc.; pentru reorganizarea spitalului de bătrâni, a farmaciei existente, întreținerea în bună rânduială a casei de oaspeți și pentru crearea ori căror alte instituții de asemenea natură».

Iată cum această restaurare a dreptății făcute Mănăstirilor de M. S. Regele Carol II, atrage după sine în chip firesc un șir întreg de restaurări: a bisericilor, a podoarelor din ele, a gospodăriilor mănăstirești, a așezămintelor ei culturale și de asistență socială.

Mănăstirile au fost și sunt niște minunate curți domnești, puse la îndemâna poporului care alcătuiește Statul. Casele cari înconjoară biserica palatul împăratului tuturor împăraților, sunt case domnești, în care locuiau adesea însăși Domnitorii când veneau ca ctitori, ori ca pelerini să se închine în Casa cea mare a lui Dumnezeu. Din acest punct de vedere, putem socoti Mănăstirile ca pe niște cetăți voevodale, cari au înfruntat urgia tuturor veacurilor. Palatele domnești ri-

dicate prin orașele de reședință ale capitalei, sau ale diferitelor orașe s'au prăbușit odată cu veacul în care au fost zidite, iar unele mai rezistente au fost acoperite de pulberea groasă a mai multor veacuri. Astfel ar fi să pomenim de casa domnească dela Baia, Siret, Iași, Suceava, Târgoviștea și de altele. Pe când aceste palate domnești, zidite în jurul bisericilor mănăstirești, stau de veghe în noaptea veacurilor....

Această lumină minunată a avut-o în vedere M. S. Regele Carol II, să o aprindă în aceste locașuri în care și în veacul nostru și în cele viitoare, ca și în trecut, este de așteptat să strălucească fericirea și gloria poporului nostru românesc. Căci în istoria neamului nostru, ceea ce avem bine definit, este acest prim capitol de cultură și civilizație care a strălucit pe vetrele cele luminoase ale Bisericii și ale Mănăstirilor noastre. Rămâne ca să vedem cu ce se va solda cel de al doilea capitol, pe care îl trăim acum.

În trecut însă, dacă am avut o literatură bogată teologică, istorică, filosofică și chiar filologică, apoi aproape în întregime ea a înflorit în cuprinsul, sau în preajma acestor cetăți ale sufletului omenesc, luminate în chip deosebit de flacăra duhului. Și tot aici au înflorit artele care astăzi de cele mai multe ori împodobesc muzeele noastre și ale străinătății, spre mândria noastră de români.

Și aceste școli mănăstirești au crescut nu numai ucenici vestiți, dar au fost acelea care au dat naștere și la alte școli din cuprinsul satelor și orașelor noastre. Și așa au aprins focul cel luminos al spiritualității românești.

Odată cu aceste școli care alungă întunerecul cel vătămător de suflete, Mănăstirile au înființat prin Mănăstiri și apoi și prin orașe și sate, spitale de seamă în care miile și zecile de mii de suferinzi își alinau durerile cele grozave ale trupului. Și așa pătrunzând în toate nevoile acestei vieți omenești, s'a ajuns ca mănăstirile să fie prețuite cu multă scumpătate de către poporul românesc.

Și ceva mai mult, ceea ce poate n'ar fi fost de așteptat, Mănăstirile au fost salvatoare pentru neamul românesc și sub raportul economic. Ele au adus Statului nostru cea mai mare contribuție economică. Și pentru exemplificare nu am a pomeni decât de faptul că gospodăriile mănăstirești au fost o pildă și o îndulcire și mângâiere chiar pentru cetățenii acestui Stat. Aici înfloreau și apoi rodeau toamna acele păduri de livezi, care

făceau din ținutul întreg o grădină minunată... Erau călugări cari-și luau ca un vot a lor, să altoiască prin păduri toți cireșii și pădureții, pentru a îndulci viața trecătorului cu acest pahar de apă rece care valorează mult în împărăția cerurilor...

Cu privire la aceste gospodării, ar fi apoi să pomenim de vestitele stâni, la care erau oi cu lâna naturală a șiagului numit călugăresc... Dar vestitele priseci, cari îndestulau și înlocuiau cu mierea lor zahărul și ceara pe care astăzi trebuie să o aducem de peste hotare... Sub acest raport putem socoti Mănăstirile ca pe niște școli gospodărești ale națiunii noastre...

Și acuma, de ne vom întoarce să vedem și pe cel de al doilea capitol, vom observa că și prin secularizare, mănăstirile au adus un neprețuit de mare bine la formațiunea economică a Statului de astăzi. Rămâne ca aceasta să o înfățișăm cu alt prilej.

Toate aceste, și încă mai mult decât atâtea, știindu-le M. S. Regele Carol II a căutat să ajute din nou la înflorirea acestor așezăminte, cari aduc roade însutite pentru prosperarea poporului român.

Acest veac nou de viață, cu bogată roadă duhovnicească și gospodărească, încep din nou să-l trăiască Mănăstirile spre slava Bisericii și fericirea poporului românesc, cu venirea în Țară acum zece ani a M. S. Regelui Carol II. Și acest semn îl putem vedea și din faptul, că pe locul pe care a pus piciorul din nou întâia oară pe pământul românesc acum zece ani, s'a hotărât să se înalțe o sfântă Mănăstire. Prin aceasta numele scumpului nostru Rege se adaugă cu cinste lângă ctitorii străluciți ai trecutului nostru, lângă Ștefan cel Mare, Vasile Lupu, Neagoe Basarab, Matei Basarab, Constantin Brâncoveanu și ceilalți voievozi cari au înzestrat și sporit cu cinste numărul Mănăstirilor...

Din aceste fapte ctitorești izvorâte din dragostea și credința cea mare în Dumnezeu și față de poporul nostru românesc, se poate vedea la Majestatea Sa Regele Carol II și o parte de taină scumpă sufletului Măriei Sale: Că se roagă lui Dumnezeu pentru Slava și Tăria Neamului nostru. Da, se roagă nu numai poporul și clerul, călugării și călugărițele, ierarhii și conducătorii pentru sănătatea și biruința M. S. Regelui Carol II, dar se roagă și Regele Carol II pentru Slava și propășirea în fericire a poporului Său iubit.

Protos. VASILE VASILACHE

CONSILIUL CENTRAL BISERICESC SUB DOMNIA REGELUI CAROL II

Intr'una din primele zile ale lunii Iunie, acum zece ani, și-a reluat tronul regal, Majestatea Sa Regele Carol II înconjurat de dragostea neprecupețită a poporului român, care-L vrea și-L dorea să-i fie conducător. Dorința și vrearea poporului român au fost răsplătite cu prisosință de dragostea și jertfirea regală, care nu a cunoscut și nu cunoaște greutate, atunci când este vorba de a sta în serviciul patriei și al poporului său, peste care a fost chemat de Dumnezeu să domnească.

Sprijinindu-se pe vigoarea tinereții Sale, pe agerimea minții și folosind cu multă înțelepciune multiplele și variatele-I cunoștințe, Majestatea Sa Regele Carol II a îmbrățișat toate manifestările vieții românești, pe care a voit-o cu specificul ei creștin ortodox. Numai așa se pot înțelege participările Majestății Sale la sfințirea atâtor biserici pe cuprinsul țării, între care notăm în special: Biserica Sf. Dumitru din Craiova, Catedrala din Cluj, Biserica din Costești și altele. Numai așa putem înțelege dezvoltarea pe care Biserica Ortodoxă Română a luat-o în acești zece ani, căci Majestatea Sa călăuzit de aceste sentimente și convins de marele rol pe care Biserica l-a avut și-l are în formarea sufletului poporului român, a înființat prin Decretul Regal Nr. 2.971 din 21 August 1937 Episcopia de Maramureș, prin Decretul Lege Nr. 3.997 din 7 Noembrie 1939, înființează Episcopia de Timișoara, iar prin Decretul Lege No. 3997 din 7 Noembrie 1939 înființează Mitropolia Olteniei, cetăți ale Ortodoxismului, care trebuie să continue firul istoric în păstrarea și perpetuarea ființei neamului românesc creștin ortodox.

În acest timp, dela 1930-1940 și ca o urmare a atâtor ctitorii regale, s'a produs una din cele mai bogate și mai valoroase mișcări în Ierarhia conducătoare a Bisericii noastre strămoșești, căreia Majestatea Sa a căutat cu tot dinadinsul să-i imprime dinamismul tinereții Sale, cerându-i să devie o Biserică vie, care să îmbrățișeze toate problemele vieții sociale.

Astfel :

La 19 Oct. 1933,	P. S. Nifon Criveanu	este ales	Episcop de Huși.
„ 20 „ „	„ „ Dionisie Erhan	„ „ „	„ Cetatea Albă
„ 21 „ „	„ „ Vasile Lăzărescu	„ „ „	„ Caransebeș
„ 23 Ian. 1935	Î. P. S. Nicodim Munteanu	„ „	Mitropolit la Iași
„ 17 Oct. „	„ „ Visarion Puiu	„ „ „	„ Cernăuți
„ 10 Dec. „	„ „ Andrei Crișan	„ „	Episcop „ Arad
„ 11 « „	„ „ Tit Simedrea	„ „ „	„ Hotin
Tot în 1935 este ales Episcop al Americii P. S. Policarp Morușca			
La 28 Apr. 1936	P. S. Nicolae Popovici.	este ales	Episcop la Oradea
„ 29 „ „	„ „ Nicolae Colan ¹	„ „ „	„ Cluj
„ 30 „ „	„ „ Grigore Leu	„ „ „	„ Argeș
„ 1 Nov. 1938	„ „ Vasile Stan	„ „ „	„ Maramureș
„ 30 Iunie 1939	Î. P. S. Nicodim Munteanu	„ „	Patriarh al Bis.Ort.Române
„ 29 Nov. „	„ „ Irineu Mihălcescu	„ „	Mitropolit la Iași
„ 30 „ „	„ „ Nifon Criveanu	„ „ „	al Olteniei

Această bogată și aleasă mișcare în ierarhia superioară arată cu prisosință preocupările pe care primul Rege ortodox român le poartă Bisericii strămoșești, al cărei prim fiu este.

Adânc cunoscător al rolului istoric pe care Biserica noastră l-a îndeplinit în mijlocul poporului român și văzând sărăcia în care această Instituție națională își deapănă zilele, știind că altă dată Biserica Ortodoxă Română a fost deposedată de averi imense, Majestatea Sa i-a creiat condițiuni mai bune pentru dezvoltarea activității sale spirituale.

Astfel dintr'o înaltă înțelegere regală, au fost împrietărite atâtea mănăstiri și schituri, cu păduri, în ultimii ani, și anume :

I. *Arhiepiscopia Bucureștilor*

1	Mănăstirea	Cernica	600	hect.
2	„	Căldărușani	285	„
3	„	Zamfira	215	„
4	„	Viforâta	200	„
5	„	Pasărea	348	„
6	„	Antim Ivireanu	600	„
7	„	Țigănești	300	„
8	„	Comana	100	„
9	„	Toplița	200	„
10	„	Negru Vodă	250	„
11	„	Nămăești	50	„
12	„	Surori Caritate Buc.	600	„
13	„	Snagov	300	„
14	„	Ghighiu	100	„
15	„	Cheia	120	„
16	Schitul	Techirghiol al Patriarhiei	100	„
17	„	Peștera Ialomicioarei	20	„
			<u>4.388</u>	„

II. *Episcopia Râmnicului, Nouului Severin*

18	Mănăstirea	Tismana	500	„
19	„	Horezu	600	„
20	„	Cozia	400	„
21	„	Polovragi	300	„
22	Schitul	Lainici	100	„
23	Mănăstirea	Bistrița	400	„
24	Schitul	Crasna	123	„
25	„	Strâmba	77	„
26	Mănăstirea	Govora	100	„
27	„	Dintr'un lemn	100	„
28	Schitul	Mamul	50	„
29	„	Surpatele	50	„
30	Mănăstirea	Arnota	400	„
			<u>3 200</u>	„

III. *Episcopia Buzăului*

31	Mănăstirea	Ciolanu	202	„
32	„	Cotești	40	„
33	„	Vărzărești	70	„
34	„	Dalhăuți	25	„
35	„	Rogoz	25	„
			<u>361</u>	„

IV. *Episcopia Dunărea de jos*

36	Mănăstirea	Cocoș	400	„
37	„	Celic Dere	600	„
38	„	Saon	400	„
			<u>1.400</u>	„

V. *Episcopia Romanului*

39	Mănăstirea	Bogdana	150	„
40	„	Giurgeni	50	„
41	„	Buciumeni (Tecuci)	30	„
42	„	Sihastru	20	„
43	„	Trotușan (Putna)	30	„
44	„	Sf. Ioan	30	„
			<u>310</u>	„

VI. *Episcopia Hușilor*

45	Mănăstirea	Adam	250	hectare
56	„	Dobrovăț	150	„
47	„	Mălinești (Vaslui)	30	„
48	Schitul	Rafaila	25	„
49	„	Bujorăni	25	„
			<u>480</u>	

VII. *Arhiepiscopia Iași*

50	Mănăstirea	Agapia	600	„
51	„	Văratec	600	„
52	„	Agafon	267	„
53	„	Bistrița	400	„
54	„	Râșca	158	„
55	„	Horaița	200	„
56	„	Slatina	200	„
57	„	Durău	100	„
58	„	Pângărați	500	„
59	„	Vorona	100	„
60	Schitul	Boureni	50	„
			<u>3.175</u>	„

VIII. *Arhiepiscopia Chișinăului*

61	Mănăstirea	Noul Neamț	300	„
62	„	Căpriană	200	„
63	„	Suruceni	121	„
64	„	Curch	100	„
65	„	Hârbovăț	100	„
66	„	Răciula	79	„
67	„	Țipova	50	„
68	„	Saharna	50	„
			<u>1.000</u>	„

IX. *Episcopia Hotinului*

69	Mănăstirea	Jabca	. . . . .	300	„
70	„	Rughi	. . . . .	100	„
71	Schitul	Bocancea	. . . . .	36	„
				<hr/>	
				436	„

X. *Arhiepiscopia Alba-Iulia-Sibiu*

72	Mănăstirea	Sâmbăta de Sus	. . . . .	1.000	„
73	Schitul	Păltiniș	. . . . .	100	„
				<hr/>	
				1.100	„

XI. *Episcopia Clujului*

74	Mănăstirea	Sf. Elisabeta	. . . . .	300	„
				<hr/>	
				300	„

XII. *Episcopia Caransebeșului*

75	Mănăstirea	Izvorul Miron	. . . . .	550	„
				<hr/>	
				550	„

XIII. *Episcopia Oradea*

76	Mănăstirea	Izbuc	. . . . .	300	„
				<hr/>	
				300	„

XIV. *Episcopia Aradului*

77	Mănăstirea	Hodoș Bodrog	. . . . .	300	„
78	„	Lipova	. . . . .	100	„
				<hr/>	
				400	„

XV. *Episcopia Constanței*

79	Mănăstirea	Gherontie Episcopul	. . . . .	100	„
80	„	Sf. Elena dela Mare	. . . . .	50	„
81	„	Sf. Cruce de Leac	. . . . .	50	„
				<hr/>	
				200	„

XVI. *Episcopia Argeșului*

82	Mănăstirea	Turnu	. . . . .	650	„
83	„	Văleni	. . . . .	150	„
84	„	Stănișoara	. . . . .	50	„
85	„	Robaia	. . . . .	50	„
				<hr/>	
				900	„

XVII; *Episcopia Maramureşului*

86 Mănăstirea Dragomireşti	200	„
87 Schitul Văgaş , ...	100	„
	<hr/>	
	300	„

Toate acestea învederează preţuirea de care s'a bucurat Biserica strămoşească din partea Majestăţii Sale Regelui Carol al II-lea, cum şi dragostea pe care Majestatea Sa o poartă Bisericii dominante şi în aceeaşi măsură îndreptăţesc nădejdiile pe care Biserica le pune în primul Rege ortodox, dela care cu tot dinadinsul aşteaptă în viitor un decret lege pentru organizarea Patriarhiei Române.

Faţă de aceste realizări, Biserica este datoare cu atât mai vârtos să înalţe neîncetat către cel Atotputernic rugi fierbinţi, ca să înzilească îndelung pe Majestatea Sa Regele Carol al II-lea şi să supună sub picioarele lui pre tot vrăşmaşul şi protivnicul.

Pr. A. NICOREANU
Consilier Referent
la
Consiliul Central Bisericesc

BISERICA ȘI STRĂJERIA

Imprejurări sociale

Marile evenimente sociale, ca revoluțiile și războaiele, nu sunt decât scadențe firești ale ideologiilor cari cârmuesc lumea sau o parte din lume, o vreme oarecare. Zorile revoluției franceze se întrezăresc cu ușurință în epoca Renașterii, care pe nesimțite înlocuiește cultul Creatorului cu cultul creațiunii. Omul se descoperă pe sine a fi ultima existență. Drepturile sale sunt „*drepturi naturale*”; iar rațiunea căreia i se ridică statue este singurul instrument de cunoaștere a existenței, care culminează în omul rațional. Individul este scopul și rațiunea existenței umane. Pasiunea și vânzoleala frământărilor sociale a făcut ca punctul de sprijin al așezării sociale, care decurge din doctrina „drepturilor omului”, să cadă în afara câmpului de adevăr pe care această doctrină îl cuprinde. Individualismul exagerat a creiat în democrație—care a fost doctrina socială a individualismului, curențe centrifugale culminând în curențele anarhice și nihiliste.

Dacă în războiul cel mare din 1914—18 procesul de disoluție ce trebuia să-și dea roadele sale, a fost acoperit în doctrină, prin justificări economice naționale și culturale, după războiu convulsiunile sociale au devenit așa de violente încât echilibrul vieții publice a oscilat, între o democrație care ruina activitatea obștească și o autoritate care suprime până și conștiința individuală. Sub zodia acestor două extreme s'a frământat viața obștească din Europa de după război și de această realitate s'au resimțit și viața politică și cea economică și cea culturală.

În Statele cu viață democratică exagerată individul capătă drepturi neraportate la datoriile lui. Vârsta majoratului se tot scobora. Familia avea din ce în ce mai puțin drept asupra tânărului, care înainte de a dobândi minte, dobânda drepturi. După ce s'au rupt toate carierele tradițiilor, așezărilor sociale familiare și morale, s'a trecut în unele părți

ale Europei la un autoritarism de Stat unde individul inclusiv copilul devenea instrument al Statului, care dispune de el cum vrea. Pentru realizarea noului chip de viață obștească s'a organizat o nouă creștere a tineretului. I s'a smuls din suflet ideia de Dumnezeu care cârmuește conștiința lăuntrică a tânărului și i s'au rupt legăturile cu familia și cu tradiția. S'a crescut o generație de tineri cu pumnii strânși amenințător spre cer, cari socotesc printre virtuți și pe aceea de a-și pârî părinții și țara la pedeapsă adesea mortală, pentru că sunt încă credincioși.

În altă parte a Europei tineretul a fost crescut tot sub conducerea Statului. Este adevărat, în colaborare cu familia; dar substituită aceasta treptat, în măsura în care drapelul idealului se muta pe parapetele națiunii. Aici ideia de națiune devine criteriul ultim al oricărei idei de valoare, al oricărei acțiuni morale. Idealurile eterne ale creștinismului, principiile morale ale Evangheliei, interesează Statul în măsura în care sunt utile scopului său și vine în conflict cu tot ce poate stânjeni scopurile sau mijloacele sale imediate. Resorturile ființei lăuntrice ale tânărului sau ale omului sunt puse în mișcare de țelurile imediate ale națiunii, care nu-i ținută să rezolve nici origina nici scopul lumii.

În altă parte a Europei tineretul care este pepiniera unei alte lumi, este crescut tot de Stat, în colaborare cu familia și tot pentru țelurile Statului. Dar neputându-se împăca concepțiile și practicile religioase ale cetățenilor credincioși, se caută a se realiza unitatea națională înlăturându-se misticismul religios prin mitul sângelui sau miturile naționale primitive.

Zorile zilei de mâine ale fiecărei țări și ale Europei de mâine își ridică genele asupra acestor realități: Valurile ce au bătut în coastele Bisericii lui Hristos în această a nu știu câtea strajă a nopții, cu înfricoșată furie.

Furtunile ideologice și sociale au împins valurile și peste hotarele țării noastre. Ce a urmat? — *horribile dictu*. Care ar fi fost sfârșitul, mergând pe drumul apucat? — *horribile dictu*.

Leacul a fost căutat și a fost găsit la noi de Regele țării. Pe plan politic: desființarea nu numai a partidelor politice, ci și a tuturor ideologiilor în numele cărora se măcina unitatea și viitorul Neamului.

Pe plan moral-național: creierea unei instituții de Stat,

„Straja Țării“ pentru educarea, pentru creșterea tineretului în așa fel încât nu numai idealurile permanente ale Neamului să fie asigurate; dar și desăvârșirea omului după chipul asemănării sale cu Dumnezeu să nu fie zăticnită.

Straja Țării nu crește tineretul nici cu pumnii strânși amenințatori spre cer, nici cu miragii dincolo de care este sau nu este Dumnezeu, nici cu mituri aburite de legendă cari aburesc și cerul și viitorul.

Doctrina Străjii ține socoteală de faptul că omul este cetățeanul a două patrii cari nu numai nu se exclud, dar se întrepătrund și se condiționează reciproc: patria pământească și cea cerească. Cu trupul și cu sufletul omul este legat și de pământ și de cer.

Ideia de națiune și sentimentul național care formează conținutul noțiunii de Patrie, nefiind în doctrina Străjii turburate nici de mândrie nejustificată, nici de ură împotriva altora, își trag îndreptățirea lor din istoria atât de vijelioasă și de glorioasă, pe care mai mult au înfruntat-o decât au trăit-o străbunii noștri. Dar istoria Neamului nostru a fost ogorul cel mai desăvârșit în care au crescut cele trei virtuți ale creștinismului: Credința, Speranța și Dragostea care sunt cele trei coordonate, cele trei dimensiuni ale permanenței românești. Icoana unui Ștefan care în luptele unei vieți sgâlțâită de 47 de războaie găsește atâta tihnă și atâta bogăție să înalțe nu numai în țară tot atâtea Biserici și mănăstiri, dar și aiurea peste hotare, este icoana istoriei românești.

Potrivit acestei realități românești, ideia religioasă și sentimentul religios sunt, în doctrina Străjii Țării, izvor și cunună ideii și sentimentului național.

Ni se înalță în slăvi toată ființa, de bucurie, la priveliștea pe care o desfășoară în timp istoria poporului nostru care și-a păstrat sufletul senin ca cerul de deasupra și și-a spălat simțirile în apele limpezi ale Evangheliei, de toate întinăciunile: poporul nostru n'a urît pe nimeni. Nici chiar pe cei de altă lege.

Din astfel de străfunduri de istorie, din astfel de izvoare, țâșnesc și se îndreaptă spre viitor, orientările ideologice și sentimentale ale Străjii.

Ca urmare acestei doctrine, Straja își alege cele mai potrivite mijloace pentru înfăptuirea ei.

În școală — dela grădiniță și până la universitate — fă-

cliile minții se aprind dela învățămintele și încercările trecutului, iar înviorările simțirii se întăresc prin evocările gloriei străbune. Procesul de autocunoaștere, de identificare a ființei noastre românești, instinctul de stăpâni ai acestor plaiuri, conștiința autohtoniei, svâcnirile telurice ale ființei noastre, transfigurate de tradițiile, învățătura și harurile divine ale Bisericii, alcătuesc esența românească, care cu drapelele Patriei fâlfâie în apele viitorului. Îngrijirea mormintelor, înfrumusețarea drumurilor și a plaiurilor cu pomi, ridicări de troițe și de fântâni pe la răspântii, curățirea curților și a bisericilor și împodobirea slujbei cu vocile de argint ale copiilor, ajutorări de săraci, copii sau bătrâni, colinde și petreceri românești în șezători, organizări de muncă prin cooperative, pelerinaje pe la locurile glorioase și pe la morminte de eroi, sunt nesfârșit de multe chipuri de închegare ale doctrinei și simțirii românești.

Contribuția Bisericii

Biserica ortodoxă din România — mai fericită ca oricare altă Biserică de aiurea, privește cu iubire la copilul ei cel mai drag care este: Straja Țării.

Ea, în numele Celui al cărui trup este, strigă obștii românești: „Lăsați copiii să vină la Mine“. Ea își trimite preoții săi ca pe păstori în mijlocul turmelor de mielusei.

În familie, în școala primară, în școala secundară, în viața publică, preotul este prin însăși misiunea, trimis să officieze prin pildă și învățături sensul creștin al realității românești. Biserica arată calea, ea descopere adevărul, și tot ea toarnă viața obștească din România în tiparele eternității. Șipotele de simțire și gândire singuratică se strâng în râuri de tradiție și se varsă în marea matcă a vieții creștine, care le duce la Dumnezeu. Preotul, ca nimeni altul, este cel mai drag și cel mai apropiat copilului. Din ziua întâia a nașterii îl stropește pe copil cu apă sfințită și apoi după ce-l botează, alături de mamă și de toată familia, urzește și țese toată pânza sufletească a copilului. Roadă a lucrării preotului și a Bisericii este toată lucrarea cea bună a copilului și a tânărului. Dela cele dintâi rugăciuni gângurite se începe zidirea ființei launtrice, a ființei morale care se sporește cu fiecare rugă de seară, de dimineață, dela masă, cu fiecare cruce făcută prin fața Bisericii sau la vreme de nevoie. Lu-

mânărica pe care și-o aprinde la denie și străbătând întunerecul vine cu ea acasă, este imaginea lucrării pe care o face Biserica asupra ființei copilului. Preotul cunoaște nu numai faptele copilului — pe cari într'o măsură oarecare le pot cunoaște și părinții și profesorii—dar el cunoaște și gândurile pe care mai totdeauna nu le știe nimeni altul, căci numai lui ca duhovnic i se spun. Preotul nu lucrează numai cu puterile firești ale pildei, ale poveței și ale învățăturilor; dar și cu mijloacele suprafirești ale tainelor cu care sfințește pe copil.

Straja Țării, ca o a doua familie a tineretului, aduce tineretul la Biserică, iar aceasta ca un alt Simeon îl ia în brațe și-l dă lui Dumnezeu.

Idealul pe care Biserica îl propovăduiește nu este diafan și neconsistent ca toate idealurile pe care le construiește omul din trudă, dorință și vis. Idealul său este desăvârșirea întrupată.

Modelul pus lumii este Hristos; este Dumnezeu întrupat, care poruncește și ajută lumea să realizeze desăvârșirea: „Fiți desăvârșiți precum și Tatăl vostru cel din ceruri desăvârșit este“. Iar în metoda sa de lucru, Straja a tălmăcit rostul său prin deviza sa: „Credință și muncă“. Cea dintâi pentru Dumnezeu și patria cerească, cea de a doua pentru Rege și patria pământească:

„Credință și muncă, pentru Țară și Rege“.

După cum în patria cerească Dumnezeu este creator, providențiator și model, tot așa în patria pământească Regele este reprezentant veghetor și pildă Patriei, cu al cărui trecut și-a dospit ființa, cu al cărui prezent respiră și al cărui viitor slujindu-l, îl pregătește prin Straja Țării. Regele nostru Carol al II-lea identificându-se în chip ideal cu trecutul și viitorul acestui neam, și-a ales ca executor al instituției Sale dragi—Straja Țării—pe un fiu de preot: pe domnul Teofil Sidorovici și crește tineretul Țării în fața Altarului și sub streășina Bisericii.

Concepția bazileilor Bizanțului plămădită în roua dogmatică a Bisericii răsăritene n'a fost alta. Dar metoda de realizare a idealurilor spirituale și pământești este mai strunită și mai potrivită țelurilor urmărite.

Străjerii noștri cu crucile pe braț pot fi, sunt și trebuie să fie cruciații cari vor cuceri Ierusalimul viitorului românesc și creștin.

INFĂPTUIRI IN MITROPOLIA BUCOVINEI IN TIMPUL DOMNIEI M. S. REGELUI CAROL II

Mitropolia Bucovinei cuprinde în hotarele sale laturea cea mai înzestrată de Dumnezeu din țara românească. Munți acoperiți cu codrii seculari, râuri cu ape limpezi ca cristalul, văi îmbelșugate în grădini și câmpuri de culturi agricole, sate înstărite în care se păstrează cu sfințenie chipul, graiul, îmbrăcămintea și obiceiurile străbune, sunt podoabele naturale ale acestui colț de țară. Este imens numărul poezilor cărturari, dar mai ales al poeziilor populare, ce descriu frumusețea neîntrecută a Bucovinei „Veselă grădină, cu câmpii de flori și mândri feciori“, dintre cari amintim în deosebi pe poetul poezilor români: Mihail Eminescu.

Dar pe lângă frumusețile date de Dumnezeu, Bucovina a mai fost înzestrată în trecut din evlavie și dărnicia voevozilor, boerilor și vlădicilor moldoveni cu cele mai alăse biserici monumente istorice, în care se păstrează unele din cele mai prețioase opere de artă bisericească ale neamului românesc.

Tot în această lature de țară se mai găsesc apoi: Suceava, vechea capitală a Moldovei întregi, unde în mănăstirea Sf. Gheorghe se păstrează moaștele sf. Ioan cel Nou, patronul Bucovinei și al țării moldovenești și mănăstirea Putna, unde se odihnește domnitorul de veșnică amintire Ștefan cel Mare al Moldovei.

Eparhia Bucovinei, fiind proprietara averilor cunoscute sub numele de „Fondul bisericesc ortodox român al Bucovinei“, este stăpâna celei mai însemnate zestre naturală a acestui colț de țară, fiind în același timp și păstrătoarea tezaurului artistic bisericesc și național, lăsat de vrednicii noștri înaintași.

M. S. Regele Carol al II-lea, cu prilejul deschiderii

cursurilor Universității din Cernăuți în toamna anului 1935, rostește următoarele cu privire la trecutul Bucovinei: „Nici o parte a țării noastre nu este mai împodobită cu urmele falnice ale strămoșilor noștri ca aceste plaiuri ale Moldovei de Sus, unde sunt urme care arată toată viața noastră din trecut: lăcașuri de credință, de învățătură și în același timp de luptă pentru menținerea entității noastre naționale“.

Ales prețuitor al trecutului românesc din această parte de Nord a Țării, Majestatea Sa a binevoit să cerceteze în mai multe rânduri mănăstirile istorice din Bucovina.

La 31 Iulie 1933, Majestatea Sa împreună cu Marele Voevod, vizitează mănăstirea Putna. Cu acest prilej dispune ca mausoleul domnitorului Ștefan cel Mare să fie renovat, în care scop donează din casa particulară a Majestății Sale suma de 60.000 lei. Tot atunci mai donează și suma de 20.000 lei, pentru amenajarea în mănăstirea Putna a unui muzeu. Cu prilejul solemnității ce a avut loc la data de 13-X-1935, pentru renovările făcute Majestatea Sa este decretat al II-lea ctitor al mănăstirii Putna.

Majestatea Sa a mai binevoit apoi să viziteze și alte biserici monumente istorice ca mănăstirea Sucevița, mănăstirea Humorului și mănăstirea Voronețului, iar pe Măria Sa Marele Voevod Mihai a binevoit să-l trimită aproape la fiecare sfârșit de an școlar să cerceteze trecutul istoric al neamului nostru din ținuturile bucovinene, pentruca în felul acesta să ia legătură directă cu marii ctitori ai neamului românesc.

În cei zece ani, de până acum de glorioasă domnie a M. S. Regelui Carol al II-lea, când toate instituțiile țării au dobândit un puternic avânt de progres, în eparhia Bucovinei s'au putut realiza următoarele înfăptuiri:

I. Biserici construite

1 9 3 1

1. Biserica din Pârâul Negru, jud. Cernăuți.
2. „ „ Lașchiuca, jud. Storojineț.

1 9 3 2

1. Biserica din Securiceni, jud. Suceava.

1 9 3 3

1. Biserica din Slobozia Berlinților, jud. Rădăuți
2. " " Frasin, jud. Câmpulung.

1 9 3 4

1. Biserica din Stăniilești, jud. Suceava
2. " " Davideni-Zrub, jud. Storojineț.

1 9 3 5

1. Biserica din Crișceatic, jud. Cernăuți
2. " " Săliștea, " "
3. Paraclisul spitalului de boli mintale, din Cernăuți.

1 9 3 6

1. Biserica din Cotul Ostriței, jud. Cernăuți
2. " " Luca, jud. Cernăuți
3. " " Helcea, jud. Storojineț.

1 9 3 7

1. Biserica din I. G. Duca, jud. Cernăuți
2. " " Dumbrava Roșie, jud. Cernăuți
3. " " Iablonița, jud. Rădăuți
4. " " Mușenița, " "
5. " " Maidan, jud. Storojineț
6. " " Brăești, jud. Suceava
7. " " Călineștii lui Vasilache, jud. Suceava.

1 9 3 8

1. Biserica din orașul Cernăuți suburbia Horecea
2. " " " " " Mânăstirești
3. " " Capu-Câmpului, jud. Câmpulung
4. " " Păltinoasa, jud. Câmpulung
5. " " Cozănești, jud. Câmpulung
6. " " Ițcani-Gară, jud. Suceava
7. " " Podeni-Bosanci, jud. Suceava.

1 9 3 9

1. Biserica Sf. Nicolae din orașul Cernăuți
2. " din orașul Cernăuți suburbia Clocucica
3. " " Vama de sus, jud. Câmpulung
4. " " Iaz, jud. Rădăuți

5. „ „ Davideni, jud. Storojineț
6. „ „ Iacobești, jud. Suceava
7. „ „ Tișăuți, jud. Suceava
8. „ „ Comărăști-Zrub, jud. Storojineț.

1940 (deja terminate)

1. Biserica din Arboreni, jud. Cernăuți
2. „ „ Valea Cosminului, jud. Cernăuți
3. „ „ Panaci, jud. Câmpulung.

In curs de construcție la data de 1 Mai 1940 se află 16 biserici noi.

Pentru construcții și reparații de biserici, mitropolia Bucovinei a dat următoarele subvenții:

1930	suma de	1.748.221 Lei
1931	„	322.400 „
1933—34	„	55.000 „
1935—36	„	246.000 „
1936—37	„	7.812.153 „
1937—38	„	14.955.027 „
1938—39	„	8.914.983 „
1939—40	„	8.777.867 „
Total . .		42.831.651 „

II. Restaurarea monumentelor istorice

Pentru restaurarea monumentelor istorice mitropolia Bucovinei a dat următoarele subvenții:

1930—1935	suma de	68.736 Lei
1936—1937	„	724.839 „
1937—1938	„	816.000 „
1938—1939	„	720.497 „
1939—1940	„	1.156.737 „
Total . .		3.486.809 „

Cu suma de mai sus, s'au restaurat următoarele biserici monumente istorice: biserica „Sf. Dimitrie“ din Suceava, ctitoria lui Petru Rareș; biserica „Sf. Ioan“ din Suceava ctitoria lui Vasile Vodă Lupu; biserica „Sf. Treime“ din

Siret, ctitoria lui Sas Vodă, sau Petru Mușat; monastirea Dragomirna; biserica și clopotnița monastirei „Sf. Gheorghe“ din Suceava; biserica Movileștilor din Burdujeni, etc.

III. Case parohiale

Pentru construcții și reparații de case parohiale, mitropolia Bucovinei a dat ca subvenții următoarele sume:

1930—1935	suma de	1.318.823	Lei
1936—1937	„	2.098.052	„
1937—1938	„	2.954.081	„
1938—1939	„	953.570	„
1939—1940	„	1.334.500	„
Total . .		<u>8.659.026</u>	„

IV. Construcții de imobile în interes cultural, național și social

În acest scop, mitropolia Bucovinei a dat următoarele subvenții:

1930—1935	suma de	514.733	Lei
1936—1937	„	734.839	„
1937—1938	„	23.813.315	„
1938—1939	„	58.406.881	„
1939—1940	„	26.761.219	„
Total . .		<u>110.230.987</u>	„

Din suma de mai sus, s'au construit și subvenționat următoarele construcții mai însemnate:

1. Palatul cultural din Cernăuți, pentru care s'a cheltuit suma de	Lei	92.000.000
2. Căminul dela Mănăstirea Putna	„	3.000.000
3. Casa-block pentru funcționari Cernăuți cca.	„	7.000.000
4. Biblioteca Universității din Cernăuți	„	3.000.000
5. Atelier de țesătorie la mănăstirea Sucevița	„	656.393
6. Internatul Doamnelor Române din Cernăuți	„	500.000
7. Societatea Junimea Cernăuți	„	500.000
8. Complectări la internatul teologic Cernăuți	„	1.535.223

V. Pentru burse, publicații și propagandă culturală.

Mitropolia Bucovinei a cheltuit:

1930	suma de	834.480 Lei
1931	"	84 708 "
1933—34	"	9 500 "
1934—35	"	11.120 "
1935—36	"	384.626 "
1936—37	"	1.398.262 "
1937—38	"	2.214.589 "
1938—39	"	2.187.207 "
1939—40	"	2.447.453 "
Total . .		9.571.945 "

In afară de aceste sume s'a mai cheltuit pentru facultatea de teologie, internatul teologic și școala cantorală eparhială, în fiecare an cca. 5.000.000 lei, adică în zece ani suma de 50.000.000 lei.

VI. Pentru sprijinul ortodoxiei

Pentru construcții de biserici în alte eparhii, cât și pentru institutele teologice ortodoxe din străinătate, mitropolia a dat următoarele ajutoare:

1936—37	suma de	160.000 Lei
1937—38	"	3.581.000 "
1938—39	"	2.284.126 "
1939—40	"	445.000 "
Total . .		6.470.126 "

VII. Pentru binefaceri

In acest scop mitropolia Bucovinei a dat următoarele subvenții:

1930—35	suma de	432.600 Lei
1936—37	"	200.000 "
1937—38	"	733 870 "
1938—39	"	533.519 "
1939—40	"	3.047.575 "
Total . .		4.947.564 "

VIII. Ajutoare în lemn pentru instituții și populația nevoiașă

1936—37	în valoare de	7.877.733 Lei
1937—38	"	10.607.308 "
1938—39	"	7 481.850 "
Total . .		25.966.891 "

R E C A P I T U L A R E

1. Pentru construcții și reparații de biserici suma	42.831.651 Lei
2. Pentru restaurarea bisericilor monumente istorice	3.486.809 „
3. Pentru construcții și reparații de case parohiale	8.659.026 „
4. Pentru construcții de interes cultural, național și • social cca.	110.230.987 „
5. Pentru burse, publicații și propagandă culturală și bisericească	9.571.945 „
6. Pentru sprijinul ortodoxiei	6.470.126 „
7. Pentru binefaceri	4.994.564 „
8. Ajutoare în lemn (în ultimii trei ani)	25.966.891 „
9. Pentru facultatea de teologie, internatul teologic și școala cantorală, cca.	50.000 000 „
Total general	<u>262.211.999 „</u>

Pr. Dr. C. PUIU
Consilier

EPISCOPIA ORTODOXĂ A MARAMUREȘULUI.

„Ctitorie Regală“

*Ceasul vremii bătrâne a bătut din nou...
Maramureșul ortodox și-a redeschis is-
toria sa...*

România întregită pe prețul atâtor jertfe aduse de mucenici și eroi în decursul veacurilor, s'a sprijinit în fiecare clipă pe Biserica Ortodoxă, care s'a identificat în toate timpurile cu aspirațiunile neamului, bucurându-se atunci când izbânda învingerii greutăților era, și întristându-se când loviturile crunte isbeau în poporul românesc.

Ca o răsplătire și confirmare a dreptății divine — rând pe rând se reînființează episcopiile văduvite atâtea secole de împrejurările vremii unei stăpâniri politice străine și intolerante.

Astfel reînvie după două sute de ani Episcopia Ortodoxă a Maramureșului, sub ocrotirea înțeleaptă a Majestății Sale Regelui Carol al II-lea, ca o nouă ctitorie sfântă și o citadelă regească puternică, pentru întărirea și apărarea credinței strămoșești a neamului, și pentru refacerea unității sufletești a fraților de același sânge ¹⁾, care a fost distrusă prin desbinarea bisericii în urma intoleranței și gândului dușman de slăbire a neamului.

Neamul românesc de pretutindeni ca și în Maramureș, a trăit învăluit în credința creștină ortodoxă și într'o perfectă unitate și solidaritate bisericască dela Voivod până la plugar și păstor, închinându-se în micile lor biserici de lemn, presărate în satele și cătunele lor, sau în schiturile ascunse prin văgăunile munților aproape de Dumnezeu, cu călugări, sihastri sau schimnici cucernici, unde se strângeau într'un mănunchiu toți credincioșii acelei așezări.

---

1) S. Reli „Bis. Ort. a Maramureșului“.

Prin reînfiinţarea Episcopiei Ortodoxe a Maramureşului în anul 1937, sufletul tuturor românilor din acest ţinut a fost şi este străbătut de bucuria cerească, românească şi ortodoxă, care a sosit — *la plinirea vremii* — strălucitoare şi dătătoare de puteri noi sufleteşti pentru Maramureşul umilit şi obidit.

Au trecut ani mulţi şi grei, secole cari s'au părut nesfârşite, cari le-au suportat în speranţa întărită de credinţă că plinirea vremii tot va sosi, pentru Maramureşul Voivodal şi descălicător de ţară.

Maramureşul, ţinut al suferinţelor şi uneltirilor duşmane, Maramureşul cel de străini năpădit, sărăcit şi de ei vlăguit, ţinut orfan întru cele duhovniceşti ale sale, îşi primeşte un dar nepreţuit prin ctitoriceasca faptă a Majestăţii Sale Regelui Carol al II-lea, instituţia sa fundamentală şi maica sa duhovnicească Episcopia Ortodoxă română—ştearsă vremelnic de pe faţa pământului românesc de vrăjmaşii istorice cari au învins împotrivirea dârză a nefericiţilor iobagi români ¹⁾.

Reînfiinţarea Episcopiei Ortodoxe a Maramureşului şi investirea prin M. S. Regele Carol al II-lea al celui dintâi episcop în ţara românească întregită, este un act al dreptăţii dumnezeieşti şi omeneşti.

Prin aceasta biserica străbună se reîntegrează pe cale legală în toate drepturile ei inalienabile. Biserica neamului cu fruntea încununată de aureola unei mucenicii de secole, se reîntoarce la drepturile sale, ca o răsplătire nepărtinitoare a istoriei, şi astfel, ea leagă firul tradiţiei active ortodoxe aşa cum doreşte Majestatea Sa Regele nostru, acolo unde a fost rupt cu 200 de ani înainte, pentru a-l toarce mai departe, prin munca de mucenicie — dacă va fi nevoie — şi apostolică de arhieriei a căror galerie a reinceput-o P. S. Vasile Stan întâiul episcop.

Temeiul bucuriei noastre, a românilor de aci din Maramureş prin reînfiinţarea episcopiei, îl aflăm în primul rând la înaintaşii noştri prea vrednici de pe aceste plaiuri. De aceea bucuria lor a fost mare la ceruri în clipa săvârşirii minunei prin Domnitorul Carol al II-lea, când cu mână largă şi cu înţelepte sfaturi trimise pe primul arhieriu, ca odi-

---

1) Episcop N. Popovici—Oradea : Cuvânt la instalarea primului episcop.

nioară Domnitorii Moldovei sau Patriarhul Antonie pe episcopul Pahomie.

Bucuria a fost mare și a ctitorilor străvechi și de viță domnească a episcopiei dela sfânta mănăstire Peri, Sas Vodă cu fiii săi Balcu și Dragu Vodă, duhul lor plutește aureolat de lumina credinței lor nestrămutate, împlinită acum de ași vedea reînviată cu cinste și mărire moștenirea lor, printr'un nou și mare ctitor domnesc, M. S. Regele Carol al II-lea, ctitorul întregii vieți spirituale a României întregite, dela Tisa și până la Nistru, dela Dunăre și până la Mare.

Simțim cu toții suflu ce domnește între noi a celor dintâi conducători cu drepturi arhieresti ai ctitoriei lui Sas Voevod și fiii săi, dela sf. Mănăstire Peri, stavropighia Patriarhului Antonie, iar Pahomie duhovnicul voivozilor Balcu și Dragoș Vodă, cari conduși de credința lor mare și nestrămutată, au ostenit până la Patriarhul din Bizanț în 1391, îi binecuvintează iluminat de bucurie. Și episcopul Simion Sălăjanu și Ilarie și tot șirul episcopilor rămași fără nume întru acest veac din cauza distrugerii vechilor hrisoave (1727) de dușmanul secular și de intoleranța papistașă de totdeauna.

Din locul cel de veci veghează asupra altarului reaprins azi, *Mitropolitul Ioanichie al Bălgradului*, exarh și al acestor plaiuri, și cuviosii călugări dela Tismana, — contribuția Munteniei — *episcopii Eftimie* (1572—1574) și *Serghie* (1597) trimisul Voevodului Constantin Movilă, Domnul Moldovei, episcopul *Silomon* (1606—1608), venit la stăruitoarea cerere a credincioșilor vitregiți și oropsiți din Maramureș și cuviosul *Spiridon* (1619), episcopul *Ieremia* (1620), ispitit în viața monahicească, venit dela sfintele mănăstiri ale Argeșului, *Vlădicii Petronie, Grigorie, Dosoftei și Silvestru*, și martirul credinței străbune *Mitropolitul Sava Brancovici*, care a străbătut până aici, cu toate piedicile superintendenților pentru a întări sufletele iobagilor maramureșeni. Dar prea învățatul și neînfricatul apărător al ortodoxiei de viță nobilă, *episcopul Iosif Stoica* (1690—1711), singurul reprezentant al Bisericii Ortodoxe Române în Ardeal atunci când Mitropolitul Teofil și urmașul său Atanasie înnotau în apele unirei cu catolicismul, crescut aci, legat mai mult ca oricare de acest ținut, a știut înțelept și dârz să lupte cu hidra intolerantă a stăpânirii de atunci, condusă cu dibăcie și iezuitism de catolicismul pururea agresiv, a fost

judecat și maltratat chiar aci la Sighet, unde azi i s'a dat satisfacție prin reînvierea scaunului lui vlădicesc; dar *Dosoftei II* (1717—1734) cel din urmă episcop, detronat pentru progresele lui mari, care până la ultima clipă a vieții sale a apărat și binecuvântat sufletul Maramureşului ortodox, transmitând multora darul apostolic, pentruca aceștia prin preoțimea canonică să ducă mai departe jugul lui Hristos cu credință și resemnare până la plinirea vremii.

Epoca constrângerii și silniciilor contra credinței ortodoxe a început și izbutește să câștige prozeșiți din rândurile nobililor cari pentru a-și asigura bunurile și privilegiile au cedat teroarei străine. Și astfel mulți nobili slabi de înger și-au lepădat credința ortodoxă, din a căror urmași și azi mai persistă în înstrăinare și se complac în limba și credința străină.

Dar ca și întotdeauna țărănimea cu câțiva vovevozi și cneji au rezistat cu vitejie și eroism creștinesc contra tuturor presiunilor, rămânând statornică în legea strămoșească ortodoxă, preferând mai degrabă a-și părăsi glia pe care o munceau cu sudoarea feții pentru a-și plăti zeciuiala nobilului înstrăinat și astfel au trecut Carpații în Moldova de cât să-și părăsească legea.

Între aceștia au fost și Voivozii Maramureşului Dragoș și Bogdan Voivod „din motive referitoare la legea ortodoxă orientală“¹⁾ au descălicat în Moldova.

Ceasul vremii bătrâne a bătut și la repetatele cereri ale Congresului Național Bisericesc transilvănean, mai în urmă ale celui Patriarhal, pentru a se realiza însă cu un ceas mai devreme Episcopia reînviată a Maramureşului, veni ajutorul fraților din Moldova de Sus — Bucovina — cu chiriarul ei în frunte, Mitropolitul Visarion, care dete imboldul la timp potrivit, ca o răsplătire și revanșă a fiilor descălicătorilor în Moldova pentru leagănul de obârșie și pentru cei rămași la vetrele străbune în Maramureșul Voivodal.

Suveranul țării întregite M. S. Regele Carol II și-a împodobit gloriosul Tron cu o nouă piatră nestemată, cu ctitoria Sa, Episcopia Ortodoxă Română a Maramureşului, trimițând aci la răscruce de hotare cu diptic regal: „*Eparhia ce ți-o încredințez astăzi, dându-ți cârja episcopală, este un semn*

1) I. Mihaly de Apșa, Diploma v. I, p. 73.

vădit că, în sufletul meu de suveran și credincios al bisericii noastre ortodoxe, am o grijă deosebită pentru locuitorii acestor plaiuri istorice ale Maramureșului...“.

„Grija ce vei pune în chivernisirea eparhiei se întinde, peste cele sufletești și bisericești, asupra celor lumești ale credincioșilor. Prea Sfinția Ta trebuie să fii un stâlp al propășirii economice și culturale a regiunii...“

„Prea Sfinția Ta, Întemeierea unui episcopat românesc la granița țării, are o înaltă însemnătate națională, este o nouă piatră de hotar, este o hotărâtoare afirmare a drepturilor noastre etnice, este o puternică statornicire a neștirbirei fruntariilor noastre...“

Misiunea înaltă, cu cuvioasă viață, înțelept și blând, dar dârz și hotărâtă fire de moț, Prea Sfinția Sa Episcopul Vasile, demn urmaș al înaintașilor, va lega și toarce firul tradițiilor ortodoxe, și va trezi la viață nouă prin luminile culturii creștine și românești; toate puterile și energiile ascunse în sufletul Maramureșenilor ținute în întunec de timpurile vechi și noi.

Urmașii iobagilor de odinioară, și nobilii săraciți, vlăguiți de uzurpatorii din trecut și nesocotiți de ai lor până azi, au primit ctitoria regală cu bucurie sufletească.

Documentele ne descopăr că din ramura preotului Miroslav din Giulești, al cărui bunic era Dragoș, se trage episcopul unit dela Blaj de după uniație (1764—1772) Atanasie Rednic, urmașii din ramura aceasta familiară ce trăiesc în Giulești: Rednic Ștefan și fiul său Vasile diacul, s'au reîntors în zilele acestea la ortodoxie pentru a repara actul de silnicie ce s'a făcut cu strămoșii lor.

Prin mulțumirea sufletească a tuturor sunt răscumpărate suferințele nenumăraților iobagi români, muceniciți pe această glie, dar trecuți cu cinste în lumea veșniciei în credința părinților lor.

Prin această ctitorie regală s'a creiat o nouă fortificație a sufletelor, pentru ca prin ea *Vlădica Vasile*, încercatul luptător pentru neam, lege și Rege, să zidească fortificațiile morale; dimpreună cu arhipăstorii dela granița de Vest, le vor împleti și închea într'un tot indestructibil cu brâul de fier și beton care încinge trupul sfânt al neamului și granițele pe veci fixate ale scumpei noastre țări pentru ca să fie de neînvins.

După sbuciumul îndelungat, și înțelepciunea regală, au început aci și pretutindeni să se tămăduiască rănila trecutului, și de pe urma acestei binefăcătoare liniști, vor răsări noi ctitorii, mănăstiri, școli, tiparnițe, ca odinioară în jurul istoriceii episcopii, prin care se vor preamări iarăși în aceste părți ale românismului, ortodoxia și vrednicia neamului românesc asupra și de credința străbună înstrăinat.

Suntem convinși că firul vremii, care se toarce sub Pronia cerească, va aduce și ziua ca trecând Tisa ce ne desparte să mergem la Mănăstirea dela Peri, și acolo pe locul ce mai glăsuiește că a fost odată un altar să ne prosternăm la pământ — noi sau urmașii noștri — și preamărind pe Dumnezeu să ne îmbrățișăm cu toții ca adevărați frați și buni români regăsiți sub o singură Lege, propovăduită dela acest altar, un Rege și o singură credință a bisericii de obârșie întru ortodoxia tuturor românilor.

Episcopia Maramureşului și lucrătorii în via ei, au fost și pururea vor fi cu respect, supunere și devotament față de Tron și Rege, asigurând că această Episcopie va fi o cetate duhovnicească și o vatră la margine de țară, pe care se vor aprinde deapururi virtuțile strămoșești în dragostea de Neam și Rege.

Protos. Stavrofor, IOAN RUȘDEA

Consilier episcopesc. — Sighet

PREOCUPĂRILE ȘI REALIZĂRILE SFÂNTULUI SINOD ÎNTRE ANII 1930—1940

Oricine știe că în Biserica noastră ortodoxă Sfântul Sinod este cea mai înaltă autoritate spirituală și canonică și ca atare el ia măsuri și hotărăște ca ultimă instanță în toate chestiunile de ordin bisericesc. Astfel stând lucrurile, activitatea Sfântului Sinod pe timp de zece ani în urmă este foarte greu să fie cuprinsă în întregime în cadrul unui simplu articol. Deaceea voiu căuta pe cât îmi este posibil să dau în cele ce urmează, tot ceea ce voiu găsi că este mai important. Nu voiu face altceva decât să reunesc la un loc, ceea ce de altfel s'a cunoscut în fiecare din comunicatele ce s'au dat după fiecare ședință a Sfântului Sinod.

Cum această privire retrospectivă este prilejuită de sărbătorirea a zece ani de domnie a iubitului nostru Suveran, M. S. Rege Carol II, țin să reamintesc o împrejurare, care este bine să nu se uite de nimeni.

La 11 Iunie 1930, deci în a treia zi dela proclamarea M. Sale ca Rege al României, Sfântul Sinod întrunindu-se, a sărbătorit cu toată bucuria acest mare eveniment tot atât de însemnat pentru Țară care-și căpăta pe regele legiuit, cât și pentru Biserica ortodoxă română, căci avea bucuria să vadă pe Tronul regal al României pe un iubit fiu al ei.

Și ca această bucurie și manifestare frumoasă să nu rămână numai în acte sau între zidurile sălii de ședință, Sfântul Sinod a delegat pe președintele său, Patriarhul Țării ca, însoțit de cei patru mitropoliți, să solicite o audiență la Palatul regal, spre a exprima M. S. Regelui Carol al II-lea felicitări din partea Sfântului Sinod și urări pentru o domnie lungă și fericită, asigurându-L că Biserica noastră strămoșească, potrivit tradiției, se identifică cu actele mari ale Țării, îi împărtășește binecuvântarea sa și că supunerea și ajutorul ei precum și al milioanei sale de credincioși, sunt temeiuri

sigure pentru munca ce va avea de depus la îndeplinirea idealurilor naționale.

Majestatea Sa a primit această delegație și i-a mulțumit călduros pentru felicitări și asigurările date, făgăduind că se interesează de aproape de Biserica noastră cu cele mai frumoase intenții.

Într'adevăr, această făgăduință regală la început de domnie s'a îndeplinit cu timpul. Căci toate problemele și actele mari din Biserica noastră poartă cu ele pecetea bunăvoinții regale.

După fixarea acestui fapt, să trec la preocupările și realizările cele mai însemnate ale Sfântului Sinod. Ele se pot împărți în două categorii, după natura fondului lor: Externe și Interne.

I. EXTERNE.

Dacă înainte de secularizare darurile și ajutoarele împărțite cu multă dărnicie de Voevozii și boierii români în Balcani și în tot Orientul creștin, făceau ca aceștia să fie socotiți ca protectori ai întregului Orient creștin, și influențau de multe ori în mod hotărâtor în mersul treburilor bisericesti, apoi după întregirea neamului și formarea României Mari, influența Bisericii noastre — deci a Sinodului — în lumea creștină ortodoxă a căpătat un ascendent spiritual din ce în ce mai mare. Și aceasta nu dintr'o ambiție de întâietate nejustificată, ci prin situația ei numerică, prin poziția ei în Statul Român, prin organizarea ei, prin cultura teologică înaltă a clerului ei de sus până jos.

Legăturile ei canonice și duhovnicești cu Bisericile ortodoxe surori, fie Patriarhii ecumenice, fie biserici naționale au fost neîntrerupte, sfătuindu-se atât pe calea corespondenței, cât și pe cea a delegațiilor, asupra problemelor ce se iveau în timp. Adesea Sfântul Sinod al Bisericii noastre a luat inițiative și a dat sugestii de folos pentru întreaga ortodoxie. Astfel ideia ținerii unui Sinod ecumenic, ortodox pentru rezolvarea multor probleme bisericesti ivite, este pornită dela Sinodul Bisericii române prin președintele său, încă din anul 1920. Din cauza împrejurărilor internaționale, ideia aceasta nu se putea realiza cu ușurință. Cu toate acestea s'a început pregătirea lucrărilor, studiindu-se problemele ce

urmasu a se discuta la un Sinod ecumenic și cari interesau întreaga Biserică ortodoxă. Fixarea lor s'a făcut în cadrul unei Conferințe ce s'a ținut la Vatopedi, din Muntele Athos, în anul 1930. La această Conferință Sfântul Sinod al Bisericii ortodoxe române a participat prin doi delegați, a căror activitate a fost foarte mult apreciată de reprezentanții celorlalte Biserici ortodoxe.

Pentru ca legătura între Bisericile ortodoxe să fie cât mai strânsă și comunicarea între ele cât mai curentă, Sfântul Sinod al Bisericii ortodoxe române a propus înființarea unui consiliu interortodox pe lângă scaunul patriarhicesc din Constantinopol, compus din delegați ai tuturor Bisericilor ortodoxe autocefale, ca organ de sfătuire și colaborare al Sanctității Sale Patriarhului ecumenic pentru toate chestiunile generale cari privesc ortodoxia. Ideia aceasta este în studiul tuturor Bisericilor ortodoxe și sperăm cu ajutorul Domnului că se va realiza.

O cât mai strânsă legătură și colaborare între Bisericile ortodoxe naționale se bazează pe o cunoaștere reciprocă cât mai bună. Acest lucru s'a gândit Sinodul român că se poate realiza și pe calea schimbului de studenți. De aceea a și luat măsuri ca Biserica și Statul nostru să ofere burse pentru studenții ortodocși streini. Acest gând s'a îndeplinit, căci au fost și încă sunt la Facultățile, Academiiile și în internatele noastre, ba chiar și la seminariile teologice, studenți și elevi trimiși de Bisericile ortodoxe surori până și din Siria și poate în curând și din îndepărtata Indie.

Apoi, adeseori Sfântul Sinod a intervenit și cu deplin succes, pentru căpătarea autocefaliei unora dintre Bisericile naționale, cari și-au arătat apoi toată recunoștința lor față de noi Activitatea depusă de Sf. Sinod pentru încetarea schismei Bisericii bulgare, încă nu este de lăsat la o parte și sperăm că în curând acest zid despărțitor va fi desființat.

În general privită activitatea Sfântului Sinod al Bisericii ortodoxe române, în legătură cu Bisericile ortodoxe surori, poate fi socotită ca foarte rodnică, nu numai din punct de vedere al ortodoxiei, dar și din punct de vedere al apropierii dintre națiunile Ortodoxe. Nu pot uita cum un Mitropolit ¹⁾ al unei Biserici ortodoxe surori, venit la Bucureșt.

1) Î. P. S. Mitropolit Chiril al Plovdivului-Bulgaria.

pentru o ceremonie tristă în Biserica noastră și în vreme când între Țările noastre situația era cam încordată, față de cele ce a văzut aici s'a exprimat cam așa: Nu m'am așteptat să văd un astfel de spirit de frățietate, de dragoste creștină și de respect reciproc, ca în Sinodul Bisericii române, față de tot ce e creștin ortodox, indiferent de naționalitate. Lucrul acesta trebuie știut de poporul meu și îl voi spune la întoarcerea în Țară spre a fi cunoscut. Cu un asemenea spirit creștinesc popoarele noastre ar putea trăi în cea mai bună armonie frățească“.

*

În ce privește legăturile cu celelalte confesiuni creștine neortodoxe, Sfântul Sinod s'a ținut pe un plan convenit între toate Bisericile ortodoxe. Față de Biserica anglicană și de vechii catolici are o atitudine foarte prietenească, dată fiind tendința manifestată de aceste Biserici de a se apropia de noi până a intra în comuniune spirituală. Cu Biserica anglicană legăturile sunt ceva mai strânse, mai ales după Conferința Româno-Anglicană din 1935, pe baza căreia Sfântul Sinod ortodox român a adus o hotărîre în favoarea recunoașterii hirotoniilor anglicane.

*

Problemele pentru asigurarea păcii între popoare și vindecarea boalelor sociale pe baza principiilor morale-creștine, ridicate la diferitele conferințe internaționale, au intrat deasemenea în preocupările Sfântului Sinod, care a trimis totdeauna la acele conferințe observatori prin care a avut informațiile necesare.

* * *

Cu toată dărnicia Voevozilor și boierilor noștri față de Orient, Biserica română n'avea o biserică a ei la locurile sfinte, în care să se officieze românește și la care să meargă pelerinii români, în timp ce toate celelalte națiuni au. De aceea Sfântul Sinod încă din anul 1930 a luat inițiativa, prin organele sale subalterne, pentru a împlini această lipsă. Așa că azi avem la Iordan o capelă românească foarte mult apreciată de streini pentru frumusețea ei arhitectonică, iar la Ierusalim o frumoasă biserică și un cămin românesc, clădite în mare măsură din obolul public, care poate adăposti

în condițiuni bune pe orice român care va merge la Ierusalim ca închinător la Sfântul Mormânt.

*

O altă latură a preocupărilor externe ale Sinodului român a fost grija pentru românii ortodocși de peste hotare. Dintre aceștia, cei de pe meleagurile Americii au fost cei cari au solicitat mai stăruitor, începând cu anul 1918, ca unii ce trăiau în mijlocul unei lumi neortodoxe, de a li se da un Episcop care să se îngrijească de partea sufletească a lor. Trebuie știut că li se trimeteau preoți misionari, însă lucrul lor, ori cât de intraripat ar fi fost, rămânea răsleț. Le trebuia părintele duhovnicesc: Episcopul. Sfântul Sinod a îmbrățișat cu toată căldura această dorință a lor și a stăruit la cei în drept pentru îndeplinirea ei. Dorința lor și străduințele Sfântului Sinod au fost satisfăcute prin „legea pentru înființarea Episcopiei misionare pentru creștinii ortodocși români din Țările neortodoxe apusene“ din anul 1934 prin înalta bunăvoință a M. S. Regelui Carol II, care pe drept cuvânt se poate socoti ctitorul acestei episcopii misionare.

INTERNE.

Preocupările și activitatea internă a Sfântului Sinod sunt multiple, iar realizările deasemenea. Pentru o mai bună coordonare am să le tratez în trei mari grupe: 1. Organizarea canonică și administrativă; 2. Organizarea învățământului religios de toate gradele; 3. Promovarea vieții religioase.

I. Organizarea canonică și administrativă.

Este un adevăr necontestat că orice instituție bine organizată aduce și foloase bune. Pornind dela acest adevăr, grija Sfântului Sinod a fost totdeauna de a veghea ca Biserica ortodoxă română și din punct de vedere al organizării ei canonice-administrative să corespundă cerințelor și nevoilor ce se cer astăzi. Acolo unde organele respective erau, a căutat să le perfecționeze, iar unde nu erau și se simțea nevoia, a căutat să le creieze. Între realizările prime de această natură avem „Regulamentul pentru determinarea drepturilor Patriarhului și de funcționare a Sfântului Sinod“ întocmit în anul 1931. Prin acest regulament a luat ființă

„Sinodul Permanent“, organ care rezolvă toate chestiunile urgente cari cad în competența Sfântului Sinod și pregătește pe cele care reclamă o decizie a Sfântului Sinod în ședință plenară. Membrii Sinodului Permanent în număr de patru se aleg de Sfântul Sinod din sânul său pe termen de patru ani și lucrează sub președinția Patriarhului. Sinodul Permanent se întrunește odată pe lună, sau și de mai multe ori, dacă se simte nevoie. Organul acesta aduce o însemnată ușurare Sfântului Sinod care se întrunește de obicei primăvara și toamna și este un bine pentru viața internă bisericească ale cărei interese se rezolvă și conduc în mod mai rapid.

* * *

După legea de organizare bisericească, Patriarhul are de drept doi arhieriei vicari, mitropoliții câte unul, iar episcopilor numai în caz de bătrânețe sau de boală li se poate da de Sfântul Sinod vicar-archiereu. Normele de recrutarea arhierelor-vicari patriarhali și mitropolitani sunt prevăzute în lege. Pentru alegerea și examinarea arhierelor-vicari dela Episcopii — Sfântul Sinod a întocmit un regulament cu norme precise după care să se procedeze, regulament sancționat de M. S. Regele în anul 1934.

*

Marele număr de credincioși ai Bisericii noastre precum și alte necesități locale, au făcut ca Sfântul Sinod să ia inițiativa înființării de noi Episcopii și Mitropolii. Astfel la stăruința lui și cu înalta aprobare a M. S. Regelui Carol II-lea, a luat ființă Episcopia Maramureșului în anul 1937 ca sufragana a Mitropoliei Bucovinei; apoi Episcopia Timișoarei în 1939, a cărei înființare se plănuse încă de pe timpul Mitropolitului Andrei Șaguna. Această Episcopie este sufragana Mitropoliei Transilvaniei.

Tot în anul 1939 Episcopia Râmnicului Nouului Severin a fost înălțată — prin bunăvoința regală — la rangul de Arhiepiscopie a Craiovei și Mitropolie a Olteniei, Râmnicului și Severinului, având ca sufragana Episcopia Argeșului, care a fost deslipită cu consimțământul binevoitor al I. P. S. Patriarh Nicodim, dela Mitropolia Ungro-Vlahiei.

Fără a mai intra în alte amănunte, activitatea Sfântului Sinod între 1930—1940 se poate pomeni în general în legă-

tură cu cercetarea și aprobarea tuturor alegerilor de Chiriarhi în scaunele vacante, cu toate legile și regulamentele bisericești privind organizarea administrativă și canonică a Bisericii.

II. Organizarea învățământului teologic și religios de toate gradele.

O altă latură asupra căreia atențiunea Sfântului Sinod a fost în permanență mobilizată, a fost problema învățământului teologic și a celui religios în școlile publice.

Școlile teologice pentru pregătirea clerului sunt în afară de Biserică. Biserica — prin ierarhii ei — nu poate face altceva decât să primească elementele ce-i vin din școlile teologice mai mult sau mai puțin pregătite de alții pentru opera pastorală ce au să îndeplinească și să-i trimită la parohii. Mă refer la biserica din Vechiul Regat și Basarabia. Din cauza aceasta alegerea elementelor celor mai bune pentru chemarea preoției suferă și eventualele slăbiciuni ce li se impută preoților, nu se pot imputa Bisericii, ci școlilor, care i-au format. Nimeni nu poate tăgădui nivelul cultural înalt la care s'a ridicat preoțimea noastră, însă la aceasta îi trebuie cultivată înclinarea spre apostolatul la care e chemat. Cum nicăieri în lume nu există Biserică care să nu aibă în mână ei școlile pentru pregătirea clerului ce-i este necesar, Sfântul Sinod a cerut și a stăruit pe lângă organele îndreptățite să-i dea în conducere școlile pentru pregătirea clerului. Ba, atunci când se credea că acest deziderat se va îndeplini, a și întocmit proiectele de lege și regulamentele după care să fie conduse aceste școli. Și dacă din cauza schimbării conducerii politice de pe vremuri nu s'a putut îndeplini aceasta, apoi stăruința Sfântului Sinod a avut măcar darul de a fi pregătit terenul căci sperăm ca la prima reformă a învățământului, școlile teologice să fie date Bisericii, cum este normal să fie.

Absolvenții de seminar ne mai putând fi hirotoniți fără a avea licența în teologie, Sfântul Sinod a consimțit cu dragă inimă la transformarea lor în licee confesionale. Dintre ei să vie la Facultăți și la Academii teologice numai acele elemente care vor simți într'adevăr chemare pentru jugul greu al preoției. Este un început de selecționare a viitorilor

preoți care se va putea continua în Facultăți și Academii, când acestea vor fi sub supravegherea Bisericii.

*

O grije deosebită a avut și are Sfântul Sinod pentru predarea învățământului religios în școlile celelalte de toate gradele, stăruind și luând parte atât la întocmirea legilor, la formarea programelor analitice și la cercetarea manualelor de religie, cât și la alegerea profesorilor de religie și la controlul predării religiei prin organele eparhiale de comun acord cu Ministerul Educației Naționale. După multe și repetate stăruințe, a reușit să legifereze însfârșit dreptul și obligația pentru preot de a preda religia în școala primară.

Dar Sfântul Sinod nu s'a mulțumit numai să asigure învățământului teoretic religios în școale un loc de frunte, ci a înțeles ca din elevii de azi să pregătească pe creștinii practicanți de mâine. Astfel la stăruința sinodală și cu consimțământul Ministerului Educației Naționale, multe școli își au azi capelele lor în care preoții profesori de religie oficiază sfânta Liturghie pentru elevi. Acolo unde acest lucru nu este posibil, elevii sunt îndrumați a vizita la sărbători bisericile cele mai apropiate. Iar înainte de sărbătorile Nașterii și Învierii Domnului, toți elevii școalelor sunt mărturisiți și împărțășiți ca orice bun creștin.

III. Promovarea vieții religioase.

Este una din laturile de vie activitate a Sfântului Sinod. Necesitățile vieții și aspectele ei sunt așa de multiple și diferite în timp, în cât și căile pe care Sfântul Sinod a trebuit să lucreze sunt multiple și e foarte greu să-i cuprinzi toată activitatea.

Organe permanente prin care respiră viața religioasă și dela care s'a alimentat, se alimentează și se va alimenta piositatea creștină sunt mănăstirile. Asupra lor grija Sfântului Sinod s'a îndreptat căutând să reînființeze pe cele desființate și să le reorganizeze împreună cu cele deja existente în așa fel, în cât să devină nu numai tezaure pentru alimentarea, piozității acestei, dar să fie de folos societății și pe alte terenuri. Astfel a dat îndrumări ca toți călugării și călugărițele să poată căpăta cunoștințele necesare îngrijirii răniților în caz de războiu. Din aceasta au luat ființă institute

de călugărițe-surori de caritate, la București, Cluj și Chișinău, cărora le vor urma și altele. Apoi s'au organizat ateliere de diferite țesături, tricotaje și alte împletituri de lână, în cât maicile au fost pregătite îndeajuns mai anul trecut să lucreze cu deplin succes linjerie, tricotaje și împletituri pentru soldați. Au luat apoi ființă la mănăstirile de călugări ateliere de sculptură și tipografii bisericesti, în care se tipăresc broșuri cu caracter științific, religios și moral, atât de necesare pentru creștini.

A favorizat apoi pe toate căile buna organizare și funcționare a seminarului monahal dela mănăstirea Cernica, înființat cu scopul instruirii călugărilor tineri și și-a dat consimțământul pentru înființarea la mănăstirea Antim din București a unui cămin pentru studenții monahi, cari urmează cursurile universitare.

*

Parohia, prima celulă a organizației canonice bisericesti, a avut locul ei cuvenit în preocupările sinodale. Plecând dela adevărul constatat că, cu un preot lipsit de asigurarea existenței, nu se poate lucra cu temei pe terenul pastoral, totdeauna Sfântul Sinod a intervenit cu succes la factorii de Stat spre a-i asigura o salarizare demnă. Pe lângă aceasta i-a dat toate îndrumările cuvenite de felul cum să-și îndeplinească misiunea, cerându-i totdeauna să fie la datorie.

Aci în parohie se frământă aluatul bunei credințe și deaceea lupii îmbrăcați în piele de oae—sectanții—aci caută să vâre otrava lor, defăimând credința ortodoxă, cu care s'a născut și a trăit neamul românesc, și folosind în mod laș eventuale sau închipuite slăbiciuni omenești. Acești vântură lume, profitând de toleranța tradițională a românului, isvorită din faptul că e bun creștin, caută să ne ponegrească ce avem mai sfânt spre a-și arunca sămânța discordiei, care e periculoasă nu numai pentru Biserică, ci și pentru unitatea națională. Deci ei devin intoleranți profitând de bunătatea noastră. Iar dacă sunt puși la punct, apoi încep să țipe și să alerge la sprijinul străinătății contra „intoleranței“ (sic) noastre. Deaceea întreabă-se oricine, cu ce scop și într'a cui servire sunt acești agenți semănători de discordie.

Sfântul Sinod spre a veni în ajutorul preoțimii în lupta acestor semănători de neghină, a căutat ca în primul rând să asigure primenirea cadrelor preoțești cu elemente tinere,

să organizeze misionarismul intern; a favorizat apoi înființarea și organizarea de asociații religioase cu caracter misionar, precum și organizarea intelectualilor ortodocși. De asemenea a pus sub control cu ajutorul organelor de Stat colportajul cărților religioase și icoanelor bisericești, pentru care a luat măsuri să fie pictate în stil curat bizantin.

*

Pentru organizațiile tinerești de Stat, ce au luat ființă în decursul acestor zece ani, — străjeri și premilitari — Sfântul Sinod a luat măsuri ca să-și aibă fiecare unitate preoții ei, care să se ocupe cu educarea religioasă a străjerilor și premilitarilor.

*

Armata n'a fost uitată. Căci Sfântul Sinod s'a îngrijit de comun acord cu Ministerul Apărării Naționale pentru a avea preoții ei, cu biserici la fiecare regiment. Iar acolo unde nu se află asemenea biserici, Chiriarhii locului să le desemneze o biserică din apropiere drept capelă militară, în care să asiste la serviciile din duminici și sărbători. Chiar și în timpul cât sunt în concedii soldații au îndatorirea — prin recomandarea Sfântului Sinod — să meargă la biserică. Iar pentru timpul liber cât sunt în cazarmă, — spre a fi feriți de pericolul sectelor — Sfântul Sinod a luat măsuri să li se dea broșuri religioase-morale, în mod gratuit.

Ca organ al Bisericii care știe să prețuiască jertfele fiilor ei, a luat măsuri ca osemintele eroilor ce și-au dat viața pe câmpul de luptă întru apărarea neamului și credinței, să fie strânse cu grije și înhumate cu toată pompa în locuri de cinste.

* * *

Nici grija pentru muncitorime și familiile sărace n'a fost uitată de Sfântul Sinod. Astfel, ori de câte ori s'a ivit ocazia, Sfântul Sinod a stăruit ca muncitorii fie din fabrici, fie dela alte îndeletniciri manuale să se poată bucura de repaosul duminical. S'a îngrijit ca asistența lor religioasă să nu fie întrelăsată. Cunoscând cât de rele îndrumătoare sunt sărăcia și lipsa, Sfântul Sinod a dat îndrumări preoțimii ca să îngrijească de șomeri și de cei săraci și în neputință de a lucra din parohiile lor, și să le dea ajutoare din fondurile de

milă, înființate la fiecare parohie tot din îndrumarea Sfântului Sinod.

*

Este cazul să amintim aci că ori de câte ori s'a simțit mare lipsă în vreo parte a țării, din cauza secetii cum a fost cazul cu Basarabia în 1935, Sfântul Sinod a dat dispoziții preoțimii sale să strângă ajutoare fie în alimente, fie în bani pentru ajutorarea populației lipsite. Aportul preoțimii pe această cale n'a fost din cele mai mici. Relatările publice din acele timpuri sunt o dovadă concludentă. Apoi, pentru parohiile sărace din secuime și din Maramureș, obolul parohiilor bogate din restul Țării — tot din îndemnul Sfântului Sinod — s'a făcut simțit încă din anul 1931 și s'a reluat în 1937.

*

Constatând că, atât pe calea scrisului, cât și pe cea a filmelor și a reprezentărilor teatrale, se propagă desmățul și imoralitatea periculoase în special pentru tineret, Sfântul Sinod a luat de îndată măsurile ce a găsit de cuviință pentru combaterea acestor rele.

În primul rând, condamnând cu cea mai mare stăruință asemenea scăderi, fie pe calea unor comunicate, fie pe cea a pastoralelor, a intervenit cu toată stăruința pe lângă organele competente, să supună la o severă cenzură toate scrierile și filmele cinematografice de asemenea natură. Apoi toate reprezentările teatrale indecente să fie oprite. Intervențiile Sinodului au fost încununuate cu succesul dorit, căci organele de Stat s'au sesizat de alarma dată de Sfântul Sinod și au luat măsurile dorite.

Apoi, pentru dezvoltarea conștiinței și vieții religioase creștine, Sfântul Sinod încă s'a îngrijit ca să dea cele necesare. Ce putea să pună în mâna fiilor ei Biserica în primul rând, decât Cartea cărților: Biblia? Deaceea a luat măsuri de s'a tipărit în anul 1936 Sfânta Scriptură, tradusă de specialiști, și a încurajat apoi tipăriturile ziditoare de suflet și de adevărate caractere.

Măsurile arătate mai sus au fost luate de Sfântul Sinod nu numai în interesul Bisericii ci și al Neamului românesc, deci al scumpei noastre Țări, cu care Biserica ortodoxă se confundă până la contopirea uneia cu cealaltă. Ori de câte

ori liniștea Bisericii este turburată, și viața Statului se resimte și viceversa. Deaceea Sfântul Sinod n'a ezitat să vie în ajutorul Statului punând toată autoritatea sa în joc ori de câte ori a fost nevoie. Astfel, când a găsit că ordinea în Stat ar putea fi turburată prin nemulțumiri provocate de elemente subversive fie în lumea muncitorească, fie în cea politică, a venit cu pastorale prin care îndemna pe toată lumea la pace, la liniște, la respectul de autoritate. Iar atunci când a socotit Sfântul Sinod că anumite organizațiuni secrete cu caracter internațional — Francmasoneria de pildă — sunt periculoase pentru Stat n'a ezitat să le înfiereze și să ceară desființarea lor în mod public. Atitudinea energică a Sfântului Sinod pe această chestiune a avut succesul dorit, căci, după cum toată lumea știe, societățile francmasonice în țara noastră s'au desființat.

*

Nu pot trece peste faptul că Sfântul Sinod observând cum unele din obiectele și podoabele vechi ale bisericilor noastre se înstreinează pe la particulari și ajung obiecte de comerț, a oprit orice înstreinare din inventarul bisericilor a unor asemenea obiecte. Și pentru a le pune în mai multă siguranță, a luat măsuri spre a se înființa muzee bisericesti eparhiale în care să se adune și să se păstreze toate obiectele bisericesti cu valoare artistică și istorică, cu excepția acelor care aparțin la ornamentica bisericilor istorice cari vor rămâne pe loc.

*

Iată în linii generale o parte din preocupările, activitatea și realizările Sfântului Sinod al Bisericii ortodoxe române în decursul anilor 1930—1940 și trebuie remarcat că făgăduiala M. S. Regelui Carol II către Delegația Sfântului Sinod în 1930, că se va interesa de aproape de Biserica ortodoxă, s'a împlinit, căci toate realizările importante ale Sfântului Sinod din acest timp poartă — așa după cum am afirmat la începutul acestui articol — pecetea atențiunii și bunăvoinței Majestății Sale.

Pr. GH. VINTILESCU

EPISCOPIA TIMIȘOAREI *)

Se împlinesc zece ani de când, prin grația lui Dumnezeu și voința poporului român, destinele Țării și ale Neamului nostru, ca și gloriosul Tron al Regilor înaintași, Ctitorul de Țară Carol I și Ferdinand I, Intregitorul, au fost încredințate marelui suflet de domnitor al Majestății Sale Regelui Carol II.

Pentru un istoric cu spirit critic timpul de zece ani s'ar putea să fie poate prea scurt, pentru a putea privi în adecvată perspectivă prodigioasa domnie a Majestății Sale în cursul acestui timp. Pentru sufletul românesc de pretutindeni însă, acest interval de timp se arată plin de înfăptuiri și ctitorii domnești din cele mai de seamă, prin care Majestatea Sa, iubitul nostru Suveran s'a străduit și a isbutit să temeluiască viața sufletească a obștei românești. Intre acestea se înșirue, ca o duhovnicească podoabă printre strălucitele realizări, prin care Majestatea Sa Regele Carol II a scris, ca și cu slove de aur, istoria acestor zece ani de domnie a Majestății Sale, și episcopia nou-înființată a Timișoarei.

Vremuri de amară obidă și grea asupraire străină din trecutul poporului nostru românesc din Banat au adus cu sine ca și viața lui religioasă să fie sfâșiată de opreliști și piedeci din cele mai samavolnice și abuzive din partea stăpânirii străine. Așa s'a putut întâmpla ca la anul 1865, odată cu despărțirea ierarhică de coreligionarii sârbi, printr'un simplu „*rescript*“ al împăratului dela Viena, cea mai mare parte a nordului Banatului, a fost supusă, ca jurisdicție bisericească, episcopiei din Arad. Românilor bănățeni refuzându-li-se dreptul de a mai avea la Timișoara o episcopie proprie a lor.

---

*) Acest articol, venindu-ne după ce se tipărise toate articolele, apare la sfârșit. (N. Red.)

Vechi mărturii de hrisoave întăresc însă, predania că la Timișoara Români bănățeni avuseseră cândva chiar o mitropolie. Iar acum o stăpânire străină și asupritoare pentru Români și părtinitoare a catolicismului-roman, intolerant și vânător de suflete ortodoxe, instigată poate și de ranchiuna ierarhiei sârbești, nemulțumită de a fi pierdut de sub stăpânirea sa un popor evlavios, iubitor de biserică și darnic față de sfintele-i așezăminte și slujitorii lor, refuză să mai îngăduie Românilor bănățeni de a-și avea pe mai departe episcopia lor proprie, osebită de cea sârbească.

Samavolnicia stăpânirii străine n'a descurajat însă pe Bănățenii de acum trei sferturi de veac și mai bine.

Încă la primul congres național bisericesc, întrunit la anul 1868, în baza Statutului organic șagunian, Români bănățeni au stărut, prin reprezentanții lor, ca suprema autoritate bisericească din Mitropolia Ardealului și a Banatului să întreprindă pașii necesari, ca la Timișoara vechea episcopie română bănățeană să fie reactivată. Și de atunci începând n'a trecut niciunul din congresele naționale bisericești, ce se întruneau tot la trei ani, la Sibiu, fără ca Bănățenii să nu fi cerut reactivarea vechei lor episcopii.

Dar sub stăpânirea străină asupritoare, toate stăruințele în această direcție au rămas fără rezultat. Hotărârile congreselor naționale bisericești delă Sibiu n'au putut fi duse la îndeplinire.

Și nu totdeauna numai stăpânirea străină a fost vinovată de acea întârziere a împlinirii acestei arzătoare dorinți a Bănățenilor. De multe ori s'au ridicat — în cursul celor cincizeci de ani și mai bine, până la unirea noastră cu patria-mamă — glașuri de durere bănățene care vizau anumite interese, rău înțelese, chiar de către cei chemați să ne ocrotească sufletele credincioase, care și acestea se opuneau împlinirii visului bănățean. Și e dureros să fim nevoiți a recunoaște și mărturisi că aceleași rău înțelese interese, cultivate de oarecari urmați ~~nărăviți~~ să persiste într'o tradiție de negație, au putut amâna și în România întregită, timp de aproape douăzeci de ani, rezolvirea problemei.

Nenorocirea a mai făcut ca, precum începând din anul 1876, în urma amânării continue a rezolvirii cererii lor pentru reactivarea episcopiei de Timișoara, tot așa și după unire Români bănățeni să se desbina între ei atunci, când

era vorba să se afle cea mai nimerită modalitate de a da metropolei Banatului o episcopie. Văzând că stăruințele ce au depus pentru reactivarea episcopiei lor au fost nebăgate în seamă de câteva congrese sibiene, fruntașii bănățeni adunați în 28 Iunie 10 Iulie anul 1876, în sala zisă „Redută” din Timișoara, sub președinția protopopului de atunci al Lipovei *I. Tieranu*, cu participarea lui *Dr. Al. Mocioni și Dr. Vic. Babeș* au cerut, cu insistență, fie înființarea unei noui episcopii cu sediul în Timișoara, fie mutarea la Timișoara a reședinței episcopiei de Caransebeș.

Tot așa și după 1919. Prezentându-se la București pentru a solicita guvernelor României întregite soluționarea problemei episcopiei de Timișoara, în repetite rânduri fruntașii bănățeni s'au ales cu răspunsul că problema se va soluționa pe calea mutării episcopiei dela Caransebeș la Timișoara. Mai văzând că autoritatea bisericească chemată să poarte grijă ca hotărârile congreselor dela Sibiu să se execute nu pune suficientă stăruință în această direcție, mulțumindu-se doar cu câteva adrese trimise la București și scuzându-se mereu cu neînțelegerea dintre Bănățeni pe această chestiune, era firesc ca o mare parte a Bănățenilor să se grupeze în jurul modalității de a se soluționa problema ce-i preocupa pe calea mutării episcopiei de Caransebeș la Timișoara.

Cu atât mai mult cu cât, dela o vreme, criza economică în creștere, servea guvernelor de partid, ce s'au succedat la cârma Țării, ca o scuză și pretext binevenit de a tot amâna soluționarea problemei. Așa se explică și faptul că în 1932 și 1933 și Sfântul Sinod al Bisericii noastre autocefale române a adoptat ca modalitate de soluționare a acestei probleme mutarea episcopiei dela Caransebeș la Timișoara. Iar în 1935 aceeași supremă autoritate bisericească, intervine, prin organul său executiv: Consiliul central bisericesc, cu o propunere către Congresul național bisericesc, din Octomvrie 1935, de a se soluționa problema episcopiei de Timișoara prin mutarea episcopiei dela Caransebeș în metropola Banatului. Având în vedere aceeași criză economică, Congresul național bisericesc din 1935 hotărăște ca, întrucât bugetul statului n'ar putea suporta plusul de cheltuieli, reclamat de funcționarea unei noui episcopii la Timișoara, autoritatea bisericească — Sfântul Sinod, prin Consiliul central bisericesc — să găsească modalitatea ca la

Timișoara să funcționeze cât mai urgent o episcopie. Având acest mandat al Congresului național bisericesc, Consiliul central bisericesc, ca organ executiv al Congresului, a încercat în doi ani consecutivi să obțină luarea în bugetul Ministerului Cultelor a cheltuelilor necesare pentru funcționarea unei noi episcopii la Timișoara. Văzând că toate stăruințele sale în această direcție au rămas infructuoase, continuând să execute mandatul primit din partea Congresului național bisericesc din anul 1935, Consiliul central bisericesc s'a oprit la mutarea sediului episcopiei de Caransebeș la Timișoara, ca la cea mai viabilă și urgentă modalitate de a pune la Timișoara o episcopie în funcțiune. Consultându-se cu toate părțile interesate și fără a ține seamă de nejustificate pretenții personale și locale, în Iunie 1937, Consiliul Central Bisericesc, ca mandatar al Congresului, a prezentat Ministerului Cultelor un proiect pentru soluționarea problemei prin mutarea episcopiei de Caransebeș la Timișoara, anexând și o hartă, cu noua delimitare a epărhiilor limitrofe, cerând Ministerului ca, în baza legii pentru organizarea aceluiași Minister, să ia dispoziții pentru finalizarea problemei prin acceptarea proiectului prezentat și transformarea lui în lege.

Intâmplarea a făcut ca tocmai atunci guvernul de partid la putere să-și pregătească plecarea și eventual, o nouă însărcinare de a forma guvernul. În asemenea împrejurări nu-i mai rămânea timp să se ocupe și de probleme bisericești. Și nu ar fi soluționat o astfel de problemă nici de grija de a nu nemulțumi cumva, o cât de neînsemnată minoritate, tocmai în preajma unor noi alegeri parlamentare ce trebuiau să urmeze.

Și așa toată strădania supremei noastre autorități bisericești de a se achita de mandatul primit dela Congresul național bisericesc și a lua măsuri ca la Timișoara cât mai urgent să funcționeze o episcopie ortodoxă română a fost din nou zădărnicită. Ca și în trecut interese personale și locale, ca și interese politice de partid s'au aliat și au împiedecat și la această dată realizarea unui ideal mult visat al sufletului bănățean, creștin și român.

Pronia cerească a rânduit însă, ca tocmai atunci, când înverșunarea luptelor politice și-a ajuns culmea ei dezastroasă pentru unitatea Neamului și prestigiul Țării să in-

*Accontul făcut de
episcopului de la
Timișoara
în anul Timișoara*

tervină pentru îndreptarea stărilor, prin eliminarea din viață publică a luptelor și a partidelor politice și prin pacificarea spiritelor, înțelepciunea și iubirea de Țară și de poporul Său a Majestății Sale Regelui.

Prin eliminarea toxinului luptelor intestinale din organismul vieții noastre publice s'a creiat și cea mai prielnică atmosferă pentru o activitate rodnică în toate ramurile vieții de obște din Țara noastră. În această atmosferă de prodigioasă creație rând pe rând apar instituții și așezăminte din cele mai importante pentru încheierea și consolidarea unității noastre naționale și pentru asigurarea pe seama obștei românești de pretutindeni a unor condițiuni de viață sufletească din cele mai prielnice și mai superioare și a unui viitor tot mai strălucit.

Între aceste așezăminte loc de frunte ocupă, desigur, și nou-înființata episcopie din Timișoara. După un sbucium de mai bine de șaptezeci de ani, sbucium în care s'au irosit atâtea energii, atâtea avânt și însuflețire, care toate puteau fi puse mai cu folos în slujba ridicării Bisericii și a Neamului, prin înalta sollicitudine și sub înțeleapta și părinteasca ocrotire a Majestății Sale Regelui Carol II, anul 1939 ne-a adus nouă, Bănățenilor, mult dorita și cu atâtea stăruință reclamata episcopie a Timișoarei. Înțeleapta purtare de grijă și iubirea de Biserică și Neam a Majestății Sale, iubitul nostru Suveran, a pus astfel capăt unui sbucium și a rezolvit o problemă, de care s'au tot ferit atâtea regimuri politice de partid.

În înțelesul decretului lege din 8 Noembrie 1939, pe ziua de 1 Aprilie 1940, a luat ființă episcopia nou-înființată a Timișoarei. Sufletele Bănățenilor tresaltă azi de bucurie, înțelegând că prin această nouă ctitorie a Majestății Sale Regelui în viața de obște a provinciei noastre, în viața ei bisericească și culturală îndeosebi, intră un nou factor de îndrumare și consolidare, un nou far de lumină, un nou izvor de energie și element de înfrățire, chemat să închege viața românească din capitala Banatului, sub toate aspectele ei.

Noua episcopie a Timișoarei este azi în primul rând chemată să emane, ca instituție divină, călăuzită de puterea harică ce o adumbrește, acea putere de coeziune sufletească atât de necesară pentru cimentarea raporturilor de frățietate și de intimă colaborare dintre diferitele straturi sociale ale populației românești din acest oraș. Tot așa pentru eli-

minarea din organismul nostru etnic din acest oraș a tuturor otrăvurilor cu cari l-au inficiat luptele politice de până nu de mult.

Nădăjduim că deasupra tuturor învrăjbirilor și sfâșierilor ce ar mai mocni în unele suflete, neînțelegătoare încă a duhului de împăciuire ce s'a sălășluit prin voia Majestății Sale Regelui în viața noastră publică, în jurul viitorului episcop. ca părinte înțelegător și iubitor al tuturor, fără deosebire, se vor grupa, fără rezerve, toți oamenii de bine, dornici să-și pună în slujba Bisericii și a obștei credincioase tot ce au mai bun în sufletul lor, spre a face din noua episcopie, ca organ central al eparhiei noi, centrul dinamic, din care să pornească toate svâcnirile vieții naționale din această provincie.

La lumina caldă și întremătoare de suflet a acestor nădejdi înălțăm smerit gând de profundă recunoștință către Majestatea Sa Regele pentru darul și podoaba cu care a înzestrat capitala provinciei noastre și rugăm pe milostivul Dumnezeu să-I răsplătească Majestății Sale pentru această măreață ctitorie cu dar și binecuvântare de viață îndelungată, cu pace, fericire și întru toate bună-sporire, viață într'aurită de glorioasă domnie, spre binele și propășirea întru toate a Neamului și spre slava Dinastiei române.

† VASILE
Episcopul Caransebeșului.

M. S. REGELE CAROL II: DISCURSURI CULTURALE

București, Alcalay, 1936.

Trăim vremuri excepțional de încordate, când popoarele purtătoare de lumină din Apus sunt încleștate într'un războiu de exterminare între ele, cu repercusiuni dezastruoase chiar și pentru Statele doritoare de pace și bunăînvoire între oameni, când lumea în chip firesc nu se mai preocupă de probleme culturale și de înobilare a ființei umane, ci mai de grabă de iscodirile cele mai diabolice pentru distrugerea semenului. În asemenea împrejurări s'ar părea un paradox să se vorbească de chestiuni de ordin cultural. Și totuși paradoxul este numai în aparență, fiindcă, în fond, valorile culturale ale unui neam constituie și în timpuri de restriște un inexpugnabil meterez în fața dușmanilor.

Cu o perfectă înțelegere a realităților și cu un neobosit spirit de acțiune în toate domeniile de creațiuni, M. S. Regele Carol al II-lea, dela luarea în mâinile sale viguroase a destinelor Țării, s'a postat în această perspectivă măreață a culturii noastre. *Discursuri Culturale* ale Suveranului, apărute cu câțiva ani în urmă — la care se așteaptă acum apariția unui alt volum —, este dovada peremptorie a înaltei Sale misiuni pe care și-a ales-o. Crescut în spiritul marilor săi înaintași: Carol I făuritorul Statului nostru modern și Ferdinand întregitorul, M. S. Regele Carol al II-lea și-a luat ca țintă supremă: unificarea sufletească a României întregite. Acestui înalt obiectiv, timp de un deceniu de domnie, și-a consacrat rarele Sale însușiri de adevărat cârmuitor de țară. Astăzi, ce-i drept, timpurile impun ca țel imediat, lucru admis de toată lumea conștientă, *întărirea oștirii*; nu-i mai puțin adevărat, însă, că oțelirii brațelor oștirii îi premerge totdeauna oțelirea sufletelor, iar aceasta este totdeauna apajul culturii. E tocmai ceeace, fără preget și odihnă, a săvârșit Suveranul nostru.

Idealul culturii este, așa dar, prima exigență a activității M. S. Regelui, convins fiind că un popor atât prețuiește cât e în stare să creieze din elementele specifice valori cu caracter universal, unicul mijloc prin care un neam își poate fixa un loc de frunte în concertul celorlalte popoare. Căci — zice M. S. — „Oricât de mare ar fi bogăția materială a unei țări și oricât de puternică ar fi puterea ei armată, în fața istoriei omenirii acea țară nu va avea nici o însemnătate, dacă nu va aduce lumii aportul ei literar, artistic și științific“, (op. cit., p. 26)

În vederea promovării culturii noastre, Suveranul Și-a plecat atențiile față de toți promotorii acestor nestemate valori: învățători, studenți, profesori artiști, savanți și academicieni, dându-le neprecupețitul Său sprijin moral și material. Asupra tineretului, mai ales, Și-a concentrat toată înalta Sa bunăvoință, și cu drept cuvânt, fiindcă tineretul constituie virtualitățile cele mai reale ale unui neam în necontenita sa ascesiune. El e acela care trebuie să ducă mai departe patrimoniul de simțire și de gândire al neamului. De aceea, în înțelepciunea Sa de adevărat conducător de oameni, Suveranul a căutat să dea tineretului o organizație solidă — *străjeria* —, dându-i ca diviză: *Credință și muncă pentru Țară și Rege*. „În aceste cuvinte — spune M. S. Regele în cuvântarea dela radio: ora străjerilor din 1 Decembrie 1935 —, se rezumă programul nostru de educație. Credința: baza oricărei acțiuni; trebuie deci să arătăm tineretului nostru că, spre a propăși, trebuie să aibe înainte de toate credință. Credință în Dumnezeu și în Biserica strămoșească, credință în Țara lui, credință în acela care întrupează Patria: Suveranul. Dar dacă au acest îndemn în sufletul lor, ei mai trebuie să învețe că fără ajutorul credinței, munca nu poate desăvârși nimic“. Mai mult: „Fiecare tânăr trebuie crescut în credința că este mândru de a fi român, că este mândru de țara lui și că, prin sentimentul lui de solidaritate națională și prin munca neprecupețită în folosul obștesc, trebuie să contribue la progresul Patriei“, (op. cit., pp. 158—160).

Arătând, de altă parte în diferite ocaziuni solemne, rostul Bisericii noastre strămoșești în evoluția Neamului, M. S. Regele a evidențiat și menirea ei actuală. Iată ce spune în această privință: „Biserica lui Christos, și în deosebi a noastră ortodoxă, este o biserică îngăduitoare, o biserică a

bunătății, a milei și a păcii. Păstorii acestei biserici trebuie să facă dintr'însa un lucru viu. Credința nu stă oblojită, numai în cele patru ziduri ale bisericii, ci în sufletul fiecăruia... Pe lângă formele de exteriorizare atât de frumoase și de adânci ale sfintei noastre Biserici ortodoxe, trebuie, printr'un apostolat de fie care clipă, să cucerim cetatea interioară a fiecărui individ. Când voi și toți slujitorii altarului, pe care îi veți îndruma, veți reuși pe deplin în această operă, atunci vom putea fi mândri că am izbutit să dobândim pentru Stăpânul nostru de sus o victorie definitivă asupra păcatelor vremurilor" (op. cit. 100).

Această notă dinamică și realistă pe care M. S. Regele o cere dela servitorii altarului, este și mai explicită în cuvântarea pe care a rostit-o cu prilejul investirii Mitropolitului Moldovei, Nicodim, actualul patriarh al României. Redăm o singură frază din această programatică cuvântare: „Astăzi viața nu mai e contemplativă, ca în vremea marilor ierarhi premergători I. P. S. Tale; astăzi se trăiește intens, se trăiește repede, agitat; Biserica trebuie să ție pasul vremii, ea nu mai poate fi numai contemplativă, ea trebuie să devie vie, să se afirme cu putere în fața nevoilor vieții moderne" (op. cit. p. 131—132).

Cu această superioară concepție de viață, cu această năzuință lăuntrică și, mai cu osebire, cu această măreață imagine pe care o are despre rostul actual al sfintei noastre Biserici, Monarhul nostru este și rămâne un adevărat codificator al marilor aspirațiuni ale neamului. El este, fără nici o exagerare, suprema pavăză a menținerii patrimoniului nostru național, în aceste vremuri de cumplite frământări. Încât, nu poate să surprindă pe nimeni de neșovăita încredere pe care masele populare I-o acordă Suveranului, fiind sigură că destinele Țării se găsesc în mâini vânjoase și într'o minte luminată și clar văzătoare. De aceea, acum când se împlinește un deceniu de domnie a M. S. Regelui, cu nimic nu putem să-i dovedim mai deplin iubirea ce-i purtăm, decât asigurându-L din adâncul inimilor noastre, că întreaga suflare românească, dela vlădică până la opincă, face zid în jurul Coroanei pentru salvagardarea Patriei.

Diac. Dr. IOAN LANCRĂNJAN
Asistent Universitar.

Insemnări

O telegramă

De Sfintele Sărbători ale Învierii Domnului ale anului acesta, *I. P. S. Patriarh Nicodim*, fiind suferind, n'a oficiat slujbele sfintelor Patimi și ale Învierii. Ca înlocuitor a chemat pe *I. P. S. Irineu*, Mitropolitul Moldovei și Sucevei.

Vestea suferinții *I. P. S. Patriarh* a interesat pe toți ierarhii și drept-credincioșii creștini români. Probă sunt urările sincere de sănătate cari au însoțit toate felicitările ce le-au trimis *I. P. S. Patriarh Nicodim* nenumărați frați și fii în Domnul.

La scrisoarea de felicitare pe care *I. P. S. Patriarh Nicodim* a trimis-o *M. S. Regelui Carol II*, Majestatea Sa a binevoit a răspunde următoarele :

I. P. S. PATRIARH NICODIM
LOCO

Mulțumind din tot sufletul Înalt Prea Sfinției Tale pentru urările Sale, și regretând adânc boala de care suferiți, vă fac toate urările de grabnică însănătoșire.

CAROL R.

Și slavă și mulțumită Domnului, care a ascultat rugăciunile și dorințele *M. S. Regelui Carol II* și a tuturor drept-credincioșilor creștini, căci l-a întărit din nou cu sănătate și îndelungare de zile pe *I. P. S. Nicodim*, drept îndreptând cuvântul adevărului.

PROTOS. VASILE VASILACHE

Biserici și alte așezăminte zidite în cei zece ani de Domnie ai Regelui Carol II.

După o străveche datină, hotărâtă de dreptul canonic al Bisericii ortodoxe, toate bisericile cari se zidesc poartă pecetea anilor de înălțare prin chipurile Domnitorului și ale Ierarhului cari stăpânesc în acele vremuri.

Prea frumoasa ilustrațiune iconografică a oricărei Biserici ortodoxe se încheie cu aceea a Regelui, a Episcopului locului și a ctitorilor. Iar când ctitor al Bisericii este poporul drept-credincios, atunci, în semn de suprem omagiu, iconografia se completează numai cu chipul Majestății Sale Regelui și a Ierarhului acelei eparhii.

Socotim că nu poate fi mărturie mai scumpă de prețuire pe care o poate arăta un popor față de Suveranul Său, ca aceasta care se arată de creștinii ortodocși, prin așezarea chipului regelui în panteonul cel mai sfânt care poate să existe pe pământ, în Biserica lui Dumnezeu. Acest nimb de sfințenie care încununează cu străluciri de veșnicie chipul Regelui, adaugă un prestigiu împărătesc neînchipuit de mare, slăvitului nostru Rege.

Prin zidirea unei biserici, neamul nostru omenesc se bucură de o favoare neînchipuit de mare din partea lui Dumnezeu... Să zidești ori unde vrei și unde ai nevoie, palat veșnic împăratului tuturor veacurilor... Și apoi tu și neamului tău să mergi când vei voi, în clipele de bucurie, de necaz și de răgaz, să te închini lui Dumnezeu, Domnului nostru Iisus Hristos, Maicii Domnului..., mare îndurare e acest lucru pentru neamul omenesc...

Ei bine, în acest locaș a lui Dumnezeu, unde șirul icoanelor începe cu a Pantocratorului și a Domnului nostru Iisus Hristos, și a Maicii Domnului, și apoi a Sf. Evangheliști, și a tuturor sfinților, iconografia se încheie cu aceea a Regelui care conduce cu destoinicie Țara în care s'a zidit acea biserică...

Toate aceste știindu-le, înfățișăm ca un omagiu M. S. Regelui Carol II, numărul celor aproape 800 de biserici cari s'au zidit și înalt în cei zece ani de glorioasă Domnie a Majestății Sale, în România cea Mare :

1. *Arhiepiscopia Bucureștilor :*

Biserici construite . . .	80
„ în construcție . . .	30
„ reînnoite . . .	35
Catedrala Sf. Patriarhii reînnoită	

2. *Arhiepiscopia Iașilor :*

Biserici construite . . .	47
Căminuri construite . . .	2

3. *Arhiepiscopia Sibiului :*

Biserici construite . . .	34
Cămin preoțesc la Bazna	
Școală normală de băieți Sibiu	
Biblioteca Academiei Teologice Sibiu	

4. *Arhiepiscopia Cernăuțului :*

Biserici construite . . .	38
„ în construcție . . .	16

5. <i>Arhiepiscopia Chişinăului :</i>	
Biserici construite	56
„ în construcţie	40
„ renovate	104
Căse parohiale construite	22
„ „ reparate	45
Palatul Mitropolitan renovat	
6. <i>Arhiepiscopia Craiovei :</i>	
Biserici construite	12
„ în construcţie	58
„ reparate	14
Mănăstiri reparate	19
7. <i>Episcopia Constanţei :</i>	
Biserici construite	40
„ în construcţie	35
Căse parohiale	82
Palatul Episcopal terminat	
Cooperative pentru preoţi	3
8. <i>Episcopia Dunării de jos :</i>	
Biserici construite	11
„ în construcţie	21
„ renovate	23
Internate şcolare	1
Mănăstiri renovate	2
9. <i>Episcopia Huşilor :</i>	
Biserici construite	23
„ refăcute	26
„ în construcţie	19
Azil de bătrâni	1
10. <i>Episcopia Cetatea Albă :</i>	
Biserici construite	9
„ reparate	3
Orfelinat	1
Monumente	1
Atelier de pictură, şi ţesătorie	1
11. <i>Episcopia Maramureş :</i>	
Biserici construite	21
„ în construcţie	3
„ renovate	3
Căse parohiale	15
Cămine culturale	3
Mănăstiri	1
Monumente eroi	5
12. <i>Episcopia Buzăului :</i>	
Biserici construite	27
„ restaurate	4

13. *Episcopia Clujului :*

Biserici construite	102
Case parohiale	169
Școli	1
Fundațiuni	4
Imobile achiziționate	2
Asociațiuni	1
Reviste	1
Mănăstiri	1

14. *Episcopia Oradiei :*

Biserici construite	33
„ în construcție	15
„ renovate	3
Internate	2
Imobile achiziționate	4
Case parohiale	6

15. *Episcopia Caransebeș :*

Biserici construite	8
„ reparate	7
Monumente	1

16. *Episcopia Arad :*

Biserici construite	24
Case culturale	1
Școale de cântăreți	1

17. *Episcopia Hotinului :*

Biserici construite	16
-------------------------------	----

18. *Episcopia Romanului :*

Biserici construite	72
-------------------------------	----

19. *Episcopia Argeșului :*

Biserici construite	9
-------------------------------	---

Socotim că nu poate fi omagiu mai veșnic, decât mărturia pe care o vor purta peste veacuri aceste sfinte biserici, zidite din cea mai curată credință și pentru cele mai sfinte idealuri pământești, în acești zece ani de domnie a M. S. Regelui Carol II, pentru care credincioșii, diaconii, preoții și ierarhii veșnic se roagă, la orice serviciu, în acestea, și în toate bisericile ortodoxe din România Mare, pentru „Drept credinciosul și de Hristos iubitorul Regele nostru Carol II, căruia să-i dăruiască Dumnezeu zile bune și îndelungate, viață pașnică, sănătate mântuire și, întru toate, bună sporire, iar asupra vrăjmașilor biruință și-l păzește întru mulți ani”.

Protos. VASILE VASILACHE

De Sf. Sărbători ale Paștelui...

o delegație a bisericii Angliei a sosit în București (25 Aprilie—3 Mai) în scopul de a reînvi și a întări relațiunile prietenești dintre Biserica Ortodoxă Română și cea Anglicană. Delegația se compunea din P. S.

Episcop Harold Buxton al Gibraltarului, P. S. Episcop Richard G. Parsons al Soutwark-ului, Canon J. A. Douglas și W. Hannah.

În timpul sărbătorilor delegația anglicană a luat parte la denii și la Înviere și au fost primiți de d-nii prof. I. Nistor, ministrul cultelor și prof. C. Giurescu, ministrul propagandei și de Î. P. S. Patriarh Nicodim. Deși Î. P. S. Sa era suferind și doctorii îi interzisese orice activitate, totuși I. P. S. Patriarh a găsit de cuviință să-i primească în prima zi de Paște pentru a ciocni tradiționalul „ou roșu”.

Această emoționantă întâlnire, la care au participat Î. P. S. Mitropolit Irineu al Moldovii, P. C. Arhim. Iuliu Scriban, Pr. Gh. Vintilescu și subsemnatul, a fost dominată de cea mai caldă și cea mai simplă prietenie, învăluită de demnitatea unică a Î. P. S. Patriarh. Cu acest prilej P. S. Episcop al Gibraltarului a înmănat Î. P. S. Patriarh o scrisoare personală din partea Arhiepiscopului de Canterbury de urări frățești cu ocazia suirii pe Tronul Patriarhal al României. După aceea P. S. Episcop al Southwark-ului a adus salutul episcopatului anglican și urări de lungă și spornică păstorire Î. P. S. Patriarh al României.

Tuturor acestor dovezi de prietenie și delicatetă, Î. P. S. Sa le-a răspuns în cuvinte calde și pătrunse de un adânc duh creștinesc.

Despre importanța acestei vizite, însă, vom avea prilejul să revenim ceva mai pe larg în numărul viitor.

PR. F. M. GALDĂU

Societatea Ortodoxă a Femeilor Române.

Dela înființarea ei și până astăzi, Societatea Ortodoxă a Femeilor Române a adus un neprețuit de mare sprijin Bisericii noastre prin rodnică activitate care a desfășurat-o în obștea cea mare a mării noastre Familii pe care o formează România Mare. Școlile de fete ale acestei Societăți pot fi o mărturie de netăgăduit pentru oricine, și chiar pentru dușmanii credinții noastre, cari mai mult ca oricine dintre noi le simt influența, văzându-se ei restrânși în acțiunea lor vătămătoare pentru neamul românesc.

Conducătoarea de astăzi a acestei societăți e *Doamna Aretia Tătărăscu*, care cu spiritul ei rector se află pe aceleași frumoase culmi de înfăptuiri, încununând acest așezământ cu încă alte podoabe scumpe, isvorâte din curatul și adâncul ei suflet credincios.

Spre mărturie voiu aduce deocamdată următoarea hotărâre izvoară din dragostea acestei societăți față de Biserica noastră, față de Regele nostru, și față de poporul nostru românesc:

Înalt Prea Sfințite,

Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române a luat inițiativa de a cununa toate perechile ce din sărăcie trăesc necununați, în țara noastră.

Orice bun creștin și român se întristează la gândul că mii de familii trăesc în țara românească necăsătoriți civil și necununați în sfânta lege ortodoxă.

Înalt Prea Sfințite, societatea noastră a luat înțelegere cu Domnul Ministru de Interne, care a și luat inițiativa, trimițând circulări organelor administrative de subordine de-a întocmi liste de cei ce trebuiesc să fie cununați.

Domnul Ministru de Finanțe acordă gratuitatea tuturor taxelor, iar Societatea Ortodoxă va suporta cheltuelile mesei, lumânărilor și inelelor.

Venim și facem un apel călduros la Înalt Prea Sfinția Voastră, ca Cel ce sunteți Părintele sufletesc al nostru al tuturor, să binevoiți a face o comunicare preoților din întreaga țară, să întocmească — împreună cu primarii — o statistică de perechile ce sunt necununați și a copiilor lor, pe care s'o remită Domnilor Prefecți de județe.

Socotim o sfântă datorie a noastră a tuturor, ca în aceste timpuri de grele încercări să putem da credinței și legii atâtea suflete, cari poate nu din voia lor, trăesc o viață care nici în fața lui Dumnezeu și nici în a oamenilor nu este legală.

Acest act creștinesc va fi și un omagiu ce-l vom aduce Suveranului nostru Majestății Sale Regelui Carol II, cu ocazia aniversării a 10 ani dela restaurare.

A Înalt Prea Sfinției Voastre duhovnicești fiice.

Președintă generală interimară
Aretia Gh. Tătărăscu

Secretară generală interimară
Zefira Col. Voiculescu

Iată marea operă pe care o înfăptuește această Societate prin sufletul luminat de dragostea principiilor evanghelice a Președintei, a Doamnei Aretia Tătărăscu, și a tuturor Doamnelor cari alcătuiesc această societate. Intr'adevăr, că prin această faptă, prestigiul Bisericii noastre crește cu mult, căci principiile ei sunt trăite de toți credincioșii ei. Dar în acelaș timp, Doamnele dela Societatea Ortodoxă aduc prin Sf. Taină a Cununiei, har, dar și pace în familiile acestui popor. Vor fi pomenite ca niște ctitore de toate aceste familii și îndeosebi de copiii care se vor naște și crește în această împărăție a păcii și a dragostei sfinte.

Și în sfârșit, această prea frumoasă hotărâre și faptă creștinească a Societății Ortodoxe Române, o putem socoti ca pe un suprem omagiu pe care îl aduc Doamnele ortodoxe în frunte cu președinta ei Doamna Aretia Tătărăscu, M. S. Regelui Carol II, cu prilejul împlinirii a zece ani de Domnie, căci acest act de pacificare și santificare a mii de familii se face în primele zile ale lunii Iunie ale anului acesta...

Iată cum principiile credinței creștine ortodoxe, de sunt trăite de fiii și fiicele unui neam, aduc întărire acelu neam.

Protos. VASILE VASILACHE

Cetiți și răspândiți

cărțile puse la îndemâna oricui de I. P. S. Patriarh Nicodim

	<u>Lei</u>
1.—Noul Testament, ediția IV, broșat, 650 pag., ...	80
2.—Cele 4 Evanghelii	40
3.—Sf. Evanghelie după Matei	10
4.—Sf. Evanghelie după Marcu	8
5.—Sf. Evanghelie după Luca	14
6.—Sf. Evanghelie după Ioan	10
7.—Psaltirea lui David, împărțită în Catisme și cu arătări de tipic, 320 pag., ...	80
8.—Cântarea Cântărilor, 46 pag., ...	10
9.—Psaltirea în versuri de V. Militaru, verificată de I. P. S. Patriarh Nicodim 336 pag., ...	100
10.—Biblia tradusă de I. P. S. Nicodim, în colaborare, 1919 pag., .	400

Semințe evanghelice pentru ogorul Domnului

Traduceri și prelucrări a I. P. S. Patriarh Nicodim
în 19 volume mari

11.—Vol. I. 75 Predici catihetice pentru popor. <i>Tâlcuirea Crezului, Tatăl Nostru, 9 Fericiri și 10 Porunci, după C. Stratilatov</i> , 448 pag.,	120
12.—Vol. II. Cuvântări Apologetice, <i>adică apărarea adevărilor fundamentale ale religiunii creștine ortodoxe, după Dr. Serghie, Arhiepiscop de Vladimir</i> , 400 pag., ...	110
13.—Vol. III. Menirea Științei și Artei, <i>sau: Religia este știința științelor, după Contele L. Tolstoi</i> , 412 pag., ...	110
14.—Vol. IV. Viața și operele Sf. Părinți și învățători ai Bisericii, <i>Partea I, după Farrar</i> , 443 pag., ...	120
15.—Vol. V. Cuvântări la Postul Mare, <i>după Inocențiu, Arhiepiscop al Odesei</i> , 508 pag., ...	120
16.—Vol. VI. Predicile la Sărbătorile Impărătești, <i>după Inocențiu Arhiepiscop al Odesei</i> , 512 pag., ...	120
17.—Vol. VII. Cuvântări la Sărbătorile Maicii Domnului, Duminici, etc. <i>după Inocențiu Arhiepiscop al Odesei</i> , 444 pag., ...	110
18.—Vol. VIII. Cuvântări Liturgice.— <i>Dumnezeu și dreptatea Lui — Mâna lui Dumnezeu în lumea văzută. Scurtă explicare a Sfintei Liturghii și pomenirea Morților. Originale și prelucrări</i> , 416 pag., ...	110
19.—Vol. IX. Paisie, <i>Starețul Monastirei Neamțului din Moldova, viața, învățătura și influența lui asupra Bisericii ortodoxe, de Protoereul Serghie Cetțericov</i> , 640 pag., ...	150
20.—Vol. X. Viața și opera Sf. Părinți și învățători ai Bisericii, <i>partea II, după Farrar</i> , 416 pag., ...	90
21.—Vol. XI. Viața și operele Sf. Părinți și învățători ai Bisericii, <i>partea III, după Farrar</i> , 478 pag., ...	100
22.—Vol. XII. Predici pentru tineretul școlar, <i>după vestitul patrolog și predicator englez Farrar</i> , 416 pag., ...	90
23.—Vol. XIII. Biblia Ilustrată, <i>în colaborare</i> , 382 pag., ...	1000
24.—Vol. XIV. Primele zile ale creștinismului, <i>după Farrar, partea I.</i> , 600 pag., ...	180
25.—Vol. XV. Primele zile ale creștinismului <i>partea, II</i> , 440 pag., .	180
26.—Vol. XVI. Primele zile ale creștinismului <i>partea, III</i> , 449 pag., .	180
27.—Vol. XVII. Predici despre căderea lui Adam; păcat; moarte și înviere, <i>după Inocențiu arhiepiscopul Odesei</i> , 544 pag., . . .	200

	<u>Lei</u>
28.—Vol. XVIII. Un păstor model, 394 pag., ...	100
29.—Vol. XIX. Cei perduți, 261 pag., ...	80
30.—Mica Biblie, epuizată, 450 pag., ...	
31.—Propaganda papistă la români, epuizată. 300 pag., ...	
32.—Pe urmele lui Hristos Vol. I, 200 pag., ...	
33.—" " " " Vol. II, 200 pag., ...	
34.—Viața de Seminar, epuizată, 250 pag., ...	
35.—Ortodoxia și creștinismul apusean, 80 pag., ...	
36.—Multe știe oare omul despre univers? epuizată, 25 pag., ...	
37.—Soarta creștinismului prezisă de Profetul Daniil, epuizată, 15 pag., ...	
38.—Creațiunea lumii după știință și biblie, epuizată, 20 pag., ...	
39.—Respectați femeia, 15 pag., ...	
40.—Orașe și oameni, 50 pag., ...	
41.—Argatul lui moș Procopie, 128 pag., ...	
42.—Carte de rugăciuni ilustrată, 114 pag., ...	18
43.—Călăuza creștinului în biserică, 104 pag., ...	10
44.—Un mare păstor, 40 pag., ...	
45.—Povestea lui Ion cel prost, 30 pag., ...	
46.—Un sfat bun dădăcelor creștine, 15 pag., ...	
47.—Trei întrebări, 15 pag., ...	
48.—Ce să crezi și cum să trăiești, ediția VIII, 40 pag., ...	4
49.—Cinci Mărgăritare, 47 pag., ...	12
50.—Ce socotiți voi de Hristos?, 42 pag., ...	20
51.—Cu ce trăesc oamenii, 48 pag., ...	5
52.—Cuvioasa Melania, 34 pag., ...	6
53.—Crâșma trează, 48 pag., ...	4
54.—Doi moșnegi la Ierusalim, 48 pag., ...	5
55.—Dumnezeu și Dreptatea Lui, 129 pag., ...	35
56.—Epistolie către creștinii ortodocși, 72 pag., ...	12
57.—Istorie morale pentru copii part. I, 30 pag., ...	3
58.—" " " " " II, 32 pag., ...	3
59.—" " " " " III, 16 pag., ...	2
60.—" " " " " IV, 16 pag., ...	2
61.—Jos beția, 58 pag., ...	6
62.—Ierarhia bisericească, 39 pag., ...	4
63.—Lămuriri asupra Bibliei, 32 pag., ...	15
64.—Mielul lui Dumnezeu, 96 pag., ...	8
65.—Mâna lui Dumnezeu în lumea văzută, 85 pag., ...	26
66.—Religia și morala, 40 pag., ...	5
67.—Trei întrebări, 20 pag., ...	6
68.—Sf. Ioan Gură de Aur, 60 pag., ...	8
69.—Umblați în lumină, 100 pag., ...	
70.—Unde-i iubire acolo-i Dumnezeu, 36 pag., ...	4
71.—Viața Sf. Grigore Teologul, 36 pag., ...	6
72.—Viața Sf. Vasile și anul nou, 40 pag., ...	5
73.—Unde-i fericirea, 32 pag., ...	3
74.—Cartea de rugăciuni sau Praviloara, 116 pag., ...	20
75.—Biblia ca bază a educației (epuizat), 30 pag., ...	
76.—Evangelistar, 20 pag., ...	

Toate aceste cărți se găsesc la Sf. Mănăstire Neamțu, la Librăria Teologică, sau la principalele librării din Țară.

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ
REVISTA SFÂNTULUI SINOAD ROMÂN

CELCE VA ÎMPLINI ȘI VA ÎNVĂȚA
ȘI PE ALȚII SĂ LE ÎMPLINEASCĂ,
ACELA MARE SE VA CHEMA
ÎNTRU ÎMPĂRĂȚIA CERURILOR.

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTA SFÂNTULUI SINOD

I. P. S. Patriarh Dr. Nicodim

Președintele ambelor comitete

Comitetul de colaborare: Membrii Sfântului Sinod; Profesorii Facultăților de Teologie; Profesorii Academii Teologice; Profesorii de Religie și Membrii Clerului.

Comitetul de redacție: I. P. S. Irineu, Mitropolitul Moldovei, Director, P. C. Arhim. Iuliu Scriban, D-1 Nichifor Crainic, D-1 I. G. Savin, D-1 Teodor M. Popescu, Preotul Gh. Vintilescu, Preotul Al. Nicoreanu, Preotul Dr. Gh. Ciuhandu, Preotul Dr. D. Fecioru, Protosinghelul Dr. Vasile Vasilache secretar de redacție, Diacon Gh. I. Moiescu redactor.

CUPRINSUL:

Schimb de telegrame

NICODIM, Patriarhul României *Cuvântarea rostită la împlinirea a zece ani de domnie a M. S. Regelui.*

Pastorală pentru ajutorarea refugiaților din Basarabia și Bucovina.

I. Gh. Savin . . . . . *Biserica îndoliată*

Arhim, Scriban . . . . . *Sărbătorirea Mitropolitului Nicolae*

T. M. Popescu . . . . . *Cinstirea prof. Nichifor Crainic*

Policarp, Episcopul Americii . . . . . *Episcopia misionară și Românii din America*

Nicolae, Episcopul Oradiei . . . . . *Cuvântare rostită la Adunarea Eparhială a Episcopiei Oradea.*

Pr. Haralambie Vasilache . . . . . *Puteri tainice ale sufletului*

Protos. Vasile Vasilache . . . . . *Sporuri de bine în eparhiile Patriarhiei*

Diac. Gh. I. Moiescu . . . . . **Cronica internă:** *Alegerile de vlădici în*

Pr. F. M. Găldău . . . . . *scaunele vacante dela Mitropolia Bucovinei, episcopia Hușilor și a Timișoarei; Ajutorarea refugiaților.*

Pr. D. Fecioru . . . . . **Cronica externă:** *Noua lege de organizare a Bisericii Greciei.*

Recenzii: 1. Arhiepiscopul Platon al Kostromei, Cartea preoției (*Arhim. Scriban*); 2. Alexandru I. D. Ștefănescu, Sola verba (*Prof. Conșt. Tomescu*); 3. Ioan Gh. Savin, Apologetica, (*Diacon Iosif E. Naghiu*); 4. Pr. Th. Fecioru, Poporul român și fenomenul religios, (*Pr. D. D. Enea*); Protosinghelul Vasile Vasilache: Iosif Naniescu, strălucit Mitropolit al Moldovei, (*I. Irimia*).

Sumarele ședințelor Sf. Sinod.

Manuscrisele, cărțile și periodicele pentru recenzii se trimit la Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor, cu mențiunea: pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*.

ABONAMENTUL

În Țară:

Pe an . . . . . 200 lei
Un număr . . . . . 40 lei

În Străinătate:

Pe an . . . . . 500 lei
Un număr . . . . . 80 lei

Abonamentele, precum și toate cele ce privesc Administrația, se trimit pe adresa: Consiliul Central Bisericesc, Str. Maria Rosetti, 63 București, cu mențiunea: pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*.

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTA SFÂNTULUI SINOD

SCHIMB DE TELEGRAME

CU PRILEJUL A ZECE ANI DE DOMNIE A M. S. REGELUI

MAJESTĂȚII SALE REGELUI

București

La împlinirea a zece ani de domnie destoinică și rodnică a Majestății Voastre, Patriarhul și ierarhii țării, împreună cu toată preoțimea și poporul dreptcredincios, roagă smerit pe Atotputernicul Dumnezeu să vă dăruiască sănătate, putere și domnie glorioasă și îndelungată, ca a lui Mircea cel Bătrân, ca a lui Ștefan cel Mare și ca a Regelui Carol I cel înțelept și să vă învrednicească să ajungeți, ca de pe culmile unei domnii de cinci-șase decenii să priviți peste o Românie fericită, simțindu-Vă și înșivă fericit la vederea operei Majestății Voastre.

Dă Doamne, ca toate să fie așa și amin!

ss NICODIM

Patriarhul României

La această telegramă, M. S. Regele a binevoit a răspunde prin următoarea telegramă :

I. P. S. PATRIARH NICODIM

Patriarhie

Mulțumesc Înalt Preasfinției Tale pentru frumoasele și caldele urări ce-mi faceți.

ss CAROL R.

Cuvântarea

*Înalt Prea Sfințitului Patriarh Nicodim, rostită la Radio
în ziua de 9 Iunie 1940, cu prilejul
împlinirii a zece ani de Domnie a M. S. Regelui Carol II*

Dragi Creștini,

Astăzi avem Duminica a șaptea după Paști.

*Biserica noastră, pe fiecare an, face în Duminica
aceasta amintirea Sinodului întâiu a toată lumea,
care s'a ținut la Niceea, în anul 325 d. Hristos, adică
acum șaisprezece veacuri.*

*Dar pentru ce s'a ținut atunci acest sinod? Iată
pentru ce:*

*Era pe vremea împăratului Constantin cel Mare.
În biserica creștină din tot imperiul roman, va să zică
din toată lumea, se stârnise mare neînțelegere. Pe
atuncea se ridicaseră oameni, cari răstălmăciseră în-
vățătura creștină în felurite chipuri, împărțiseră lu-
mea în tabere și stârniseră mare turburare în Bise-
rică și, deci, și în imperiu, și așa era amenințată pacea
Bisericii, și pacea imperiului roman.*

*Atunci împăratul Constantin cel Mare, întâiul
împărat creștin, pentru a liniști lucrurile, a adunat
un mare sfat bisericesc în cetatea Niceei din Asia.
Acolo au venit patriarhii, metropoliții și episcopii din
toată împărăția romană, în număr de 318 părinți, va
să zică un întreg parlament, sub prezența împăra-
tului.*

*Acolo s'a cercetat cu deamănuntul învățăturile
greșite, mai ales cea ariană, s'a osândit ce era greșit*

și s'a statornicit cum trebuie înțeleasă învățătura creștină. Atunci, acolo s'a alcătuit Simbolul Credinței, adecă Crezul, pe care-l rostim noi astăzi în bisericile noastre, la sfintele slujbe, și care e regula de credință a noastră, adecă un fel de constituție, dacă vreți, a credinței creștine.

Cu chipul acesta s'a statornicit pacea în Biserică și în imperiu, cu ajutorul sfatului și al împăratului. Constantin cel Mare acolo a asigurat Biserica de sprijinul său, când a zis: voi să fiți episcopi în cele din lăuntru Bisericii, iar eu voi fi episcop în cele de dinafară. In trebile sfinte din lăuntru Bisericii să fiți voi purtători de grijă, iar în trebile cele de dinafară ale ei voi fi eu purtător de grijă.

Iubiți Creștini și dragi Cetățeni,

In zilele acestea avem noi, pe lângă sărbătoarea aceasta bisericească, și o sărbătoare națională. Ieri s'au împlinit zece ani de domnie deosebit de aleasă și strălucită a Majestății Sale Regelui nostru.

Și ce minunată coincidență! Imprejurările politice, acum zece ani, în Țara noastră, erau tare asemănătoare cu cele din Biserică de pe vremea lui Constantin cel Mare.

Oamenii noștri tălmăceau diferit felul de conducere a trebilor Țării. Lumea, din această pricină, era împărțită în tabere. Taberele acestea se înmulțiseră și se împunșau până la ură și desbinare. Desbinarea aceasta, dacă ar fi dăinuit, ar fi devenit o primejdie, mai ales la ivirea împrejurărilor grele, ce aveau să vie, cum au și venit.

Dar Dumnezeu, care ne-a ocrotit de atâtea ori în cursul istoriei, ne-a ocrotit și de data asta. Și iată, în ziua de 8 Iunie 1930, ne-a adus pe norii cerului Omul, care să prevină primejdia și să ne asigure trecerea cu bine prin greutăți: ne-a adus pe Majestatea Sa Regele Carol.

Majestatea Sa, asemenea împăratului Constantin cel Mare, a ținut să curme neînțelegerile și să asigure liniștea dinăuntru a Țării. De aceea a adunat sfat de

oameni înțelepți, a dat o nouă rânduială de conducere a statului, — a dat noua Constituție. Prin asta a pus rânduială în trebile Țării, a stârpit zăzaniile și pricinile de neînțelegere, a adus unire în cugete și în simțiri și așa a strâns poporul în jurul Tronului. De asemenea a organizat și înzestrat oștirea pentru străjuirea hotarelor Patriei și a condus cu ghibăcie și trebile cele de dinafară ale Țării.

In cei zece ani de domnie toate instituțiile Țării s'au bucurat de sprijinul regal: școala, magistratura, administrația, așezămintele de asistență publică, și altele.

Biserica de asemenea a fost cuprinsă în purtarea de grijă a Majestății Sale. Așa de pildă observându-se, că din cele două tagme lucrătoare ale Bisericii una, și anume tagma monastică, ce alcătuește armata de geniu a Bisericii, care trebuie să făurească armele de luptă pentru cealaltă tagmă și să-i pună la îndemână falanga de genști, adecă de misionari iscusiti și să-i asigure isbândă este pusă în imposibilitate de a-și împlini chemarea din pricina lipsei totale de mijloace, a înzestrat monastirile Țării cu asemenea mijloace, ca să poată intra cât mai repede în îndeplinirea rolului lor străvechiu.

Apoi Majestatea Sa a înființat din nou Episcopia Maramureșului și Episcopia Timișoarei, apoi Mitropolia Olteniei. In timpul, și de multe ori cu sprijinul Majestății Sale s'au ridicat din nou și s'au restaurat radical peste 800 de locașuri sfinte în tot cuprinsul Țării; așa că astăzi portretul Majestății Sale stă la locul de ctitor în peste 800 de biserici.

Aceasta este în linii foarte largi munca Majestății Sale din cei zece ani de domnie.

A descrie amănunțit activitatea neobosită, pe care a desfășurat-o Majestatea Sa zi de zi, ceas de ceas, clipă cu clipă, nu-mi ajunge vremea aicea acuma. Aceasta se va face negreșit la locul și la vremea sa.

Inainte de a încheia însă cuvântarea mea, cred de datoria mea, ca acum când începe un nou deceniu de domnie a Majestății Sale Regelui, să îndrept glasul

meu de aici, din fața Altarului Sfânt, către toată suflarea românească și să o povățuesc în numele Domnului, să fie toată una și nedespărțită împrejurul Regelui și a oștirii, care străjuește la hotare! Numai așa se poate păstra siguranța Patriei, a Neamului și a fiecărui cetățean. Cine ar face altminterlea, să se știe, că nu este nici bun cetățean, nici bun creștin.

Imi ridic de asemenea mâinile și binecuvintez de aici oștirea Țării, cu rugăciune fierbinte către Dumnezeu, să-i dăruiască sănătate și putere, ca să poată lupta vitejește pentru Lege, pentru Neam și pentru Rege.

Dar mai ales rog smerit pe Atotputernicul Dumnezeu să dăruiască Majestății Sale Regelui sănătate, putere și domnie glorioasă și îndelungată, ca a lui Mircea cel Bătrân, ca a lui Ștefan cel Mare și ca a Regelui Carol I cel înțelept și să-l învrednicească să ajungă, ca de pe culmile unei domnii de cinci-șase decenii să privească peste o Românie fericită, simțindu-se și însuși fericit la vederea operei Sale.

Dă doamne ca toate să fie așa și Amin!

Pastorală

*pentru ajutorarea refugiaților din Basarabia
și Bucovina.*

Iubiți fii duhovnicești,

Paginile istoriei noastre naționale sunt pline de suferințele și de vitejiile poporului român. În suferințe și-a găsit alinarea pe piatra Bisericii strămoșești. În vremuri de restriște, la aceleași altare, și-au oțelit sufletul, și plini de credință și de nădejde și-au putut concentra toate puterile, biruind necazurile și vrăjmașii. La orizontul vieții noastre naționale românești au apărut norii întunecoși. Ii urmărim, și iubitul nostru Suveran se luptă să abată urmările lor. Arma noastră este credința în puterea lui Dumnezeu și nădejdea că ne va ajuta să trecem cu bine prin vremurile acestea destul de grele. De aceea și personal și tuturor clericilor sfintei noastre Biserici am dat poruncă, din săptămâna trecută, ca să se roage neîncetat lui Dumnezeu pentru apărarea Țării, pentru biruința Regelui și a Neamului nostru, pentru luminarea tuturor conducătorilor neamului românesc și pentru întărirea armatei române, căreia neîncetat rugăm pe Dumnezeul puterilor, să-i trimită inger tare, păzitor, ocrotitor și biruitor asupra vrăjmașilor.

Astăzi norii întunecoși au început a deslănțui furtuna. Iată, frații din Basarabia și din Bucovina siliți să-și părăsească toată munca și toată strânsura agonisită cu trudă în decursul vremurilor. au venit la

noi numai cu ce au putut scăpa. Nu au hrană, nu au adăpost.

În asemenea împrejurări cuvintele Sf. Apostol Pavel rostite către Corinteni: „Nimeni să nu caute numai de ale sale, ci fiecare să caute și de ale altuia“ (I Cor. X, 24), ne obligă să privim jur împrejurul nostru. Să vedem necazurile și suferințele fraților noștri și „fiecare să dea cât îl lasă inima, nu cu părere de rău, sau de silă; căci pe dătătorul de bună voe iubește Dumnezeu“ (II Cor. IX, 7), zice Apostolul neamurilor.

Să ne aducem aminte că nimeni nu are cetate stă-tătoare în lumea aceasta, că adevărata cetate o avem în împărăția cerurilor, pe care o vom dobândi, dacă la ziua cea înfricoșată a judecății vom merita locul celor de-a-dreapta cărora Impăratul le va spune: „veniți, binecuvântații Tatălui Meu și moșteniți împărăția gătită vouă dela facerea lumii: căci am flămânzit și mi-ați dat să mănânc; am însetat și m-ați adăpat; strein am fost și m-ați primit; gol și m-ați îmbrăcat; bolnav am fost și m-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la mine; iar când dreptii vor răspunde: Doamne, când te-am văzut flămând, sau însetat, sau strein, sau gol, sau bolnav, sau în temniță și Ți-am slujit Ție“? Impăratul le va răspunde: „adevărul vă grădesc, întrucât ați făcut acestea unuia din acești frați mai mici ai mei, Mie le-ați făcut“. (Mat. XXV, 34). Deaceea românul cu drept cuvânt spune: „cel ce pe sărac ajută, pe Dumnezeu împrumută“.

În asemenea vremuri se verifică virtuțile creștine. Personal am luat toate măsurile ca seminariile, căminele preoțești și mănăstirile să găzduiască și să ajute pe cât mai mulți. Am pus la dispoziția comitetului ce am înființat în acest scop, tot ce am putut, atât dela Arhiepiscopie, cât și dela Patriarhie. Aceasta nu este de ajuns, pentru alinarea tuturor durerilor.

Deaceea apelăm la toți bunii creștini români ca și Pavel odinioară către Corinteni și îi povățuim și îi îndemnăm: Mărturișiți pe Hristos prin faptele voastre, iar azi mai mult ca altă dată vi se prezintă acest prilej.

Asemenea sfătuim și îndemnăm întregul cler să fie la înălțimea vremurilor. Să fie în fruntea tuturor lucrărilor întreprinse de guvern și de autorități cu pilduitoarea jertfă creștină, ajutând, îmbărbătând, conlucrând și făcând tot ce este posibil ca să merite numele cu care poporul nostru l-a împodobit, când i se adresează: „Părinte“, dovedindu-vă a fi părinții spirituali ai poporului român.

**Iubiți fii duhovnicești,
Iubit Cler,**

Poruncă nouă vă dau vouă, a spus Mântuitorul Hristos ucenicilor Săi: „Să vă iubiți unul pe altul, precum v'am iubit Eu“.

Arătați dragostea voastră creștină din faptele voastre creștine.

Arătați lumii că Neamul Românesc, împodobit cu atâtea virtuți, are dreptul la un loc de cinste în concertul european.

Cu aceste calde simțăminte și gândiri românești și creștinești, vă împărtășesc din adâncul sufletului Arhierescă binecuvântare și rog fierbinte pe Cel Atotputernic să ocrotească de tot răul Țara, Neamul și Regele nostru iubit. Amin!

*+ Nicodim
Patriarhul României*

Biserica îndoliată

3 IULIE 1940 — zi de doliu și sfâșietoare tristeță pentru neamul românesc și biserica-i străbună. Din străvechiul patrimoniu al Românilor, patrimoniu abia refăcut, prin jertfa eroică a celor opt sute de mii de ostași, căzuți pe câmpuri de luptă sau stinși pe paturi de crude suferințe, ni se smulg iarăși, prin cea mai brutală violentare a dreptății, fășâii însângerate de trup și suflet: nordul Bucovinii vevodale, și întreaga Basarabie, cu milioanele ei de credincioși pașnici și Moldoveni de baștină. Prutul devine iarăși granița despărțitoare între cele două Moldove, una readusă în vechile-i hotare ciuntite, alta trecută iarăși sub stăpânirea străină a marei, nelămuritei și în veci neostoitei Rusii vecine. Am revenit astfel la stările din 1918, stări la care credeam că nu se va mai ajunge niciodată într'o nouă Europă, creiată pe dreptate și libera determinare a popoarelor.

Imprejurările au voit, însă, altfel. Frumosul nostru vis, pare să se nărue, și odată cu el, tot ceea ce am clădit noi, aici, între Prut și Nistru, în răstimp de aproape un pătrar de veac de muncă și credință românească. Alături de durerea țării, se ridică și mai mare încă, cea a bisericii. Căci pentru ea, noua sâlnicie e și mai neprielnică. Rămasă în vechea cutropire, din 1812, scut și nădejde norodului moldovenesc, ea este astăzi prima și marea victimă. Lăcașurile ce am rădicat aici Domnului, sau cele pe care le-am refăcut și înfrumusețat, vor cădea, primele, jertfă profanării și distrugerii, împreună cu slujitorii lor, câți vor mai fi rămas locului, neputând lua, în graba calculată a ocupării, calea pribegiei. Ce ciudată și neașteptată întoarcere a sortii!

Biserica română, care mângâiase pentru o clipă gândul, de a fi aici, pe Nistru, punct de veghe și apărare a creștinătății în luptă cu forțele deslănțuite ale necredinții, e silită nu numai să-și înfrângă visurile, dar **SĂ-ȘI NUMERE MORTII, MARTIRI PENTRU CREDINȚĂ.**

Cu toată marea-i durere, însă, durere care covârșește aproape pe cea a Patriei cu care se găsește și mai adânc înfrățită în clipele grele ale încercărilor, Biserica nu este desnădăjduită. A mai trecut, doar, și ea, și Țara, prin astfel de cumpene. Unele poate și mai grele, ca cea de acum. Și le-a biruit. Cum

vom birui și pe cea de acum. Ce n'a putut să înveșnicească cei peste o sută de ani de ocupație imperialistă rusească sau austriacă, fie în Bucovina, fie în Basarabia, nu va putea să înveșnicească nici vremelnica ocupație de acum. Stăm în aceste părți ale Răsăritului pe temeiurile trainice ale latinității și creștinătății noastre și nu vom cădea decât dacă vor cădea și acestea. Dar nu vom cădea. Ne vom clătina poate, dar nu ne vom frânge. Ne vom retrage, dar vom reveni. Vom suferi încă, dar vom birui. Firele istoriei, le ține și le țese, pe deasupra noastră, Dumnezeu. Incredzătorii în El, și în destinul pe care El ni l-a hărăzit în cartea Istoriei, ne așteptăm ceasul dreptății și al biruinții. Vom suferi și noi și frații noștri, sâlnic despărțiți de noi, dar nu vom desnădăjdui: Căci nu putem desnădăjdui de dreptatea lui Dumnezeu și a biruinții Lui în lume. Suferința de azi ne va întări pentru deplina biruință de mâine.

Să nu desnădăjduiască mai ales frații noștri din Bucovina și Basarabia, atât acei care au rămas în preajma căminelor și a altarelor, cât și acei care au plecat pribegi pe pământul liber al României mame. Cei 22 de ani cât am fost împreună n'au fost chiar atât de zadarnici. I-am apărat în 1918 de furia devastatoare a primelor deslănțuiri revoluționare, și le-am asigurat în tot acest răstimp de oblăduire românească, un colț de

viață rodnică românească și creștinească. Regimul ce se instalează acum, trecut de violențele fazei începătoare, va găsi aici o viață gospodărească bine încheată, și o conștiință românească bine consolidată. Înalta spiritualitate creștinească și românească, care s'a revărsat timp de peste două decenii de pe catedrele Facultăților de teologie din Chișinău și Cernăuți nu se va fi irosit în zadar. Ascunsă în suflete ea va întreține vie flacăra nădejzii în zilele mai bune, ce vor trebui să vină. Acești 22 de ani n'au fost de cât stropul de înviorecare care ni s'a dat de sus, în toiul luptei celei grele, care se dă încă pentru libera viețuire a popoarelor și dreapta întocmire a hotarelor, lupta în care chiar de ne vor fi părăsit toți prietenii, nu vom fi rămas singuri, odată ce cu noi este: **DUMNEZEU și DREPTATEA**. E cuvântul de mângâiere și îmbărbătare pe care-l trimitem fraților noștri preoți și credincioși, din Basarabia și Bucovina, smulși din trupul Țării și de sub oblăduirea Bisericii române prin actul sâlnic început în 28 Iunie și consumat în 3 Iulie 1940.

La câți din ei va mai ajunge oare?

IOAN GH. SAVIN

PROFESOR LA FACULTATEA DE TEOLOGIE
DIN CHIȘINĂU

SĂRBĂTORIREA MITROPOLITULUI NICOLAE.

D. N. Iorga a spus odată, despre marile dregătorii din fruntea capitalelor noastre provinciale, că acestea trebuie să-și simtă toată înălțimea lor. Fiecare comandant de corp de armată, fiecare ocârmuitor de Stat din orașe ca Sibiul, Chișinăul, Clujul și altele trebuie să se simtă ca niște suverani ai ținutului și să păstreze toată vaza scaunului pe care se află. De aceia să nu se amestece în lucruri mărunte ale vieții de toate zilele, ci să cârmuiască de sus și să împlinească toate sarcinile unei adevărate suveranități.

D. Iorga a spus acestea când a fost nemulțămît de unele călcături ale câte unui dregător provincial, pe care voia să-l vadă ca pe un vice-rege al unui ținut englez și făcând să scânteieze în jurul său toată vaza și strălucirea locului de frunte pe care stă.

Fost-a cineva în felul acesta, încât cetățenii să fi simțit, din slujba lui, că toată vrednicia vieții de Stat se revărsa cu cinste în jur și să fi avut într'o capitală de provincie pe vreun dregător al ei ca un adevărat vice-rege, prin însemnătatea scaunului și a lucrării sale?

Vor fi fost mai mulți, dar noi, simțim că așa a fost și este I. P. S. Mitropolit Nicolae de peste munți. În adevăr, Înalt Prea Sf. Sa a ajuns să însemne atât de mult pe scaunul vlădicesc al Sibiului, atât de mult i-a mers numele în țară ca bărbat de seamă, nu numai al Bisericii, ci și al Statului românesc în deobște, — încât îl putem privi, în Sibiul său și în ținutul său, ca fiind cu adevărat un chip de o vrednicie și o înălțime întocmai așa cum d. Iorga. voiește să vadă pe fruntașii dregătoriilor noastre de pe scaunele ocârmuirilor provinciale. Da, Mitropolitul Nicolae a fost un chip cu totul ales al vredniciilor noastre de Stat după război, încât, dacă vorbeai despre capii românismului peste munți, despre stegarii poporului nostru de acolo, — trebuia să te gândești și la vlădica dela Sibiu de pe scaunul lui Șaguna.

Inalt Prea Sf. Sa a ajuns a fi una din mărețiile noastre provinciale, de care totdeauna trebuie să pomenesti, când e vorba de fruntașii noștri de peste munți. Când va fi vorba să orânduiești ceva asupra lor, nu se va putea să nu ții seamă și de ce va zice și Mitropolitul dela Sibiu.

Așa a ajuns a fi privit și simțit Inalt Prea Sf. Sa, după 20 de ani de fericită păstorie. De aceia nu ne mirăm de ce s'a făcut atâta sculare și pregătire, când a răsărit gândul, ca acești 20 de ani să fie sărbătoriți cu o deosebită podoabă.

S'au pornit pregătiri încă de anul trecut, iar anul acesta, la praznicul Rusaliilor, s'a făcut meritata prăznuire. Până departe a mers vestea că frații de peste munți și cu alți oaspeți din toată țara au cinstit după vrednicie împlinirea a 20 de ani de rodnică și simțită muncă pe ogorul Bisericii și al Țării Românești în de obște.

E adevărat că vremurile n'au fost prielnice. Serbarea, pornită pe o măsură mai largă, a trebuit să fie îngustată, din pricina strâmtorărilor vremii. Dar atât cât s'a făcut a fost destul pentru a vesti lumii ce muncă aleasă s'a săvârșit dela Sibiu, în curgerea celor 20 de ani trecuți, și cum lucrări alese au luat ființă și rodesc azi prin gândul viu și sănătos al sărbătoritului.

Dacă însă la Sibiu nu s'a putut face tot ce trebuia pentru o asemenea cinstită, cu vrednicie și cu dreptate este a face să răsune în largul țării ce a însemnat păstoria Mitropolitului Nicolae pentru țară și să arătăm în scris ceiace nu s'a putut spune prin graiul unei sărbătoriri imputinate dela ce trebuia să fie. De aceia ne facem și noi trâmbițașii acestei vestiri peste țară, pentru a ne face datoria de a cinsti pe vrednicul urmaș al lui Șaguna, care a strălucit și strălucește prin multe fericite și vânoase întocmiri și orânduieli.

Ceiace n'au putut face la Sibiu graiul și întocmirile mărețe ale unei răsunătoare vestiri să facă acum scrisul și să cinstim fapta și viața închinată unei mari năzuințe creștinești și naționale. Sibiul și-a făcut datoria, tipărind un mare volum de peste 800 de pagini și un bogat număr al *Revistei Teologice*, pentru a-și îndeplini datoria acestei bune-vestiri, despre cei 20 de ani de fericită păstorie. Să ne îndeplinim și noi datoria aceasta și să vedem că Mitropolitul Nicolae a fost în adevăr cetatea care a stat pe munte și a revărsat în jur raze de lumină și stăpânire românească. Prin aceasta a îndeplinit și porunca Domnului Hristos, de a fi lumina care nu stă sub obroc, și a împăcat și dorul d-lui N. Iorga, de

a avea pe un scaun de vrednicie creștinească în țară un bărbat care cu adevărat a făcut să fie cinstit un steag al vieții noastre românești prin dregătoria sa bisericească. Cu adevărat, când e îndeplinită cu vrednicie, aceasta face ca nu numai ea, ci și atâtea alte vrednicii ale țării să se cinstească printr'însa.

Toată suflarea din Țara Românească știe că pe scaunul vlădicesc al Sibiului se află un bărbat de mare măsură. Știe că nu poți orându-i ceva asupra treburilor de peste munți fără a te gândi la Inalt Prea Sf. Sa. Dar ceiace știi cu toptanul nu e tot una cu ce știi în adâncime. Da, știm ce este și ce poate Mitropolitul Nicolae, dar câți știu cu adevărat ce a înlăptuit Inalt Prea Sf. Sa, ce adânci stâlpi a înfipt în pământ pentru înflorirea treburilor noastre românești? Numai când iei la cetit volumele scrise cu acest prilej și începi a depăna deafirapăru câte s'au înlăptuit prin îmboldurile luminate ale Inalt Prea Sfinției Sale, îți poți da seamă că Inalt Prea Sf. Sa a fost, pentru ținuturile de peste munți, roua care a rodit peste orice închipuire. Atunci îți dai seama că nu poți cunoaște ceva cu adevărat numai printr'o știință pe deasupra, prin ce auzi despre cineva, ci numai când răzbați până la amănunte.

Celce scrie aceste rânduri a stat totdeauna aproape de Mitropolitul Nicolae. Ar fi putut spune despre Înalt Prea S. Sa mai multe decât alții. Cu toate acestea, când iau acum la cetit câte se povestesc în volumele amintite, adică dacă pătrund la amănunte, găsesc atâtea noutăți, prin care chipul Ierarhului ți se ivește în mult mai mare bogăție și amănunțime! Atunci și mai mult îl prețuiești și-ți mărturisești: Ah! da rodnică păstorie!

Nu sunt numai vorbe frumoase și dulci spuse cu prilejul unei sărbătoriri, ci înseși faptele cari vorbesc. Astfel, din frumosul articol al Episcopului Nicolae al Clujului, cu care se deschide șirul articolelor *Revistei Teologice* (Mai-August 1940), aflăm că „zestrea materială a Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Sibiu a sporit cu echivalentul impresionantei sume de *una jumătate de miliard de lei*, sumă din care peste două sute de milioane au fost investite în monumentală Școală normală ortodoxă din Sibiu, mare cât o Universitate, în cele 155 de biserici nouă, în cele 149 case parohiale și în cele 35 de case culturale care s'au durat sub înțeleapta îndrumare a I. P. S. Sale”.

Ei, ați știut de toate acestea? L-am avut pe Mitropolitul Nicolae mai mult ca teolog, ca bărbat de gândire duhovnicească, ca urzitor de orânduiești pentru bun sporul vieții duhovnicești.

Uite-l însă cât a fost și de gospodar! De oarece nici sufletul nu rodește fără trup, de oarece mișcarea în lumea pipăită te silește să folosești lucrurile pipăite, iată că și Înalt Prea Sfinția Sa, pe lângă cele de mai sus, a fost și bun gospodar.

Vedeți câte ți se descopăr când privești și în amănunt.

Și încă acestea nu sunt toate amănuntele. Dacă cetești alte articole din cele multe pe care le cuprinde *Revista Teologică*, alte și alte laturi din ostenele Înalt Prea Sfinției Sale ți se perindează pe dinaintea ochilor.

Atunci cu adevărat ești silit să mărturisești: Dar n'au fost la mijloc numai 20 de ani de duhovnicească tihnă, de bună priveghere pentru păstrarea bunelor rânduieli de altă dată; n'a fost la mijloc numai buna grijă de a păstra ce a lăsat Șaguna, ci și de a spori cu mult zestrea lui, de a face să se înființeze și să înflorească multe alte așezăminte și orânduiri nouă.

Atunci nici vorbă că avem înaintea o neobișnuită păstorie, prin toată priceperea ei de nouă urzire și cu nici un preț nu se cădea a trece peste cei 20 de ani, ca peste o vreme obișnuită și împodobită numai cu vrednicia bunei păstrări a celor moștenite. Nu, au fost încă și altele peste acestea și te încredințezi de ele cu foarte mult temei, când iei la cetit deafira — păru câte s'au scris și povestit cu acest prilej.

Deci icoana Mitropolitului Nicolae este cu mult mai plină și mai încărcată decât ți s'ar părea după cele auzite, 800 de pagini, zice unul, despre volumul cu povestirea înfăptuirilor sale; 4 numere de revistă, zice altul despre *Revista Teologică*, cea cu atâtea amănunte... Ce să spui în atâtea teancuri de hârtie?

Dar apucă-te numai de cetește, și vei vedea câte amănunte din cei 20 de ani te vor minuna! Treci cu ochii peste câte-ți povestește, de pildă, profesorul *Cândea* despre gândirea păstorească a Înalt Prea Sfinției Sale, și vei vedea câte noutăți te vor face să-ți holbezi ochii!

Din puținul pe care ți l-am spus aici, ia gândește-te numai la cele 155 de biserici, însoțite de mai tot atâtea case parohiale, și cântărește cât înseamnă aceasta pentru sporul ortodoxiei peste munți! Din câte lipsuri erau odată, să salți a avea; numai într'o eparhie în 20 de ani, 155 de biserici nouă! Mare lucru! Sfântă și fericită noutate!

Ai făcut atâtea, Înalt Prea Sfințite, în vremea scurtă de numai 20 de ani? Dar eu te cunosc de mult și chiar în așa amănunțime n'am știut de toate acestea. Am știut de multe altele,

dar când strângi la un loc știrile răzlețe din an în an, iată câte înfăptuiri uriașe ies la iveală.

Dar din atâtea biserici, câte sunt mari și minunate catedrale! Ce falnică înfățișare a ortodoxiei noastre prin asemenea clădiri, care poartă pe ele în chip împărătesc și fericit pecetea clădirii bizantine! Despre atâtea au scris ziarele noastre, atâtea chipuri de biserici de mare podoabă s'au văzut pe foile lor!

Iat-o pe cea din Sighișoara, despre care cu drag scrie și-i dă chipul ziarul *Universul* dela 15 Martie a. c. Ce falnică biserică, de care cu drag ne putem mângâia ca ortodocși! Cum a pătruns chipul slujirii ortodoxe peste munți în vremea acestei fericite păstorii!

Cu dreptate scria redactorul *Ion Dragomir*: „Într'un zăvoi, catedrala ortodoxă, superbă, uriașă, sfidător de frumoasă, își răsfăța în bătaia luminii zidurile albe și cupolele de aramă roșiatică”.

Aceasta e una din trăsăturile acestei păstorii și ne simțim atât de mângâiați cu ea! Da, semnul ortodoxiei a pătruns cu mare vioiciune peste munți și el vestește că este înfăptuirea unei rare păstorii, care a dus înainte cu foc și tărie moștenirea lui Șaguna, sporind-o și întărind-o.

Câte încheieri de acestea am putea trage, dacă am lua de unul câte unul multe astfel de amănunte! Ci trebuie să încheiem că altfel am scrie și noi un volum. Dar în lipsa lui, cetitorii să se grăbească spre volumele pomenite, pentru a gusta și a înțelege că o mare păstorie s'a sălășluit între noi și că a fost cu tot dreptul să fie trâmbițată și prăznuită. Vor afla atunci mult mai multe decât am spus noi aici și se vor ferici gândindu-se că, printr'o asemenea încordare rodnică, în adevăr ești ca un domnitor în ținutul tău. Dacă este așa, să trăiască și să mai păstorească!

Arhim. SCRIBAN

CINSTIREA PROFESORULUI NICHIFOR CRAINIC

Revistă bisericească și teologică, destinată mai ales preoțimii, *Biserica ortodoxă română* nu poate să treacă sub tăcere evenimentul cu multe însemnări, atât de plăcut celor ce gândesc și lucrează pentru credința ortodoxă, care este sărbătorirea încoronată cu mai multe distincțiuni a celui mai distins în adevăr dintre profesorii noștri de teologie, *Nichifor Crainic*.

Sărbătoritul trăește acest timp un adevărat an-jubileu. Împlinind în Decembrie trecut vârsta de cincizeci de ani, plini de intensă și multilaterală activitate, a fost omagiat în cercul familiar, dar larg cât o țară, al revistei *Gândirea*, printr'un număr ¹⁾ închinat lui cu multă dragoste și cu aleasă prețuire: cel mai frumos de până acum al mării și excelentei reviste de idee, de credință și de simțire românească.

Obişnuit să merite totul cu prisosință și dispus mai de grabă să rămână nerăsplătit, decât să aibă ceea ce nu i se cuvine (mai fericit este în adevăr a da decât a lua), profesorul Nichifor Crainic a însemnat sosirea sa la jumătate de veac și și-a justificat sărbătorirea întru bucurie și nădejde din partea celor cari-l cunosc mai de aproape, cu un adevărat dar, și mare și frumos, făcut de el nouă și întrecând cu mult ca preț ceea ce i s'a putut oferi lui în semn de dragoste și de apreciere a prietenilor: *Nostalgia Paradisului* ²⁾, recenta-i mare carte de cugetare teologică și filosofică, cea mai de seamă din cele — toate valoroase — câte a scris până acum, împodobeste fruntea-i mare și inspirată ca o coroană, cum nimeni n'a putut încă să pună pe ea mai frumoasă, în chip de cinstire festivă.

---

1) An. XIX, Nr. 4 (Aprilie 1940): *Despre Nichifor Crainic la 50 de ani*. Număr festiv redactat sub președinția d-lui prof. I. Petrovici.

2) București (Editura Cugetarea) 1940, 416 p.

Profesorul Nichifor Crainic și-a acordat el astfel distincțiunea și mulțumirea, pe care nu i le poate da nimeni altul, deși în omagiul ce i s'a adus vibrează sentimente calde și sincere și se exprimă o înțelegere și o prețuire cum nu multora s'au arătat la noi până acum. *Nostalgia Paradisului* întrece ca sens, ca frumusețe și ca înălțime de gând tot ce-i puteau oferi alții lui Nichifor Crainic ca omagiu la cincizeci de ani. Ale sale dintru ale sale: Pentru un buchet de flori adunate din inima celor cari i-au închinat un număr festiv al *Gândirii*, el a dăruit tuturor o întreagă grădină plină de floare și de rod paradisiac, în cartea sa din urmă, care este esența maturității lui spirituale.

Pentru a coincide poate în chip fericit cu apariția acestei cărți mari, care îndreptățește pe profesorul Nichifor Crainic la toate elogiile, se amânase cu un an alegerea lui ca membru activ al Academiei Române, făcută în astă primăvară. Această alegere, care era o cinstire indicată, așteptată și bine meritată a gânditorului și scriitorului, distins încă de mult, din anii studenției, cu un premiu literar, de înalta instituție de cultură românească,¹⁾ a însemnat în acest an un adevărat triumf. De n'ar fi scris decât *Nostalgia Paradisului*, Nichifor Crainic încă era îndreptățit la un scaun de nemuritor. Ales acum, și anume în locul marelui Octavian Goga, cinstirea lui aceasta are o mai mare semnificație, și pentru că ea întârziase, era acum cu atât mai meritată.

Urmată și sporită de o altă mare distincțiune academică, aceasta străină și deci eminentemente elogioasă, acordarea titlului de *doctor honoris causa* din partea Universității din Viena, unde și-a făcut studiile, Nichifor Crainic cumulează în scurt timp un maximum de onoruri din cele mai înalte. Un număr de orașe universitare germane îl solicită pe noul academician român, distins și cunoscut profesor și scriitor, să le onoreze cu prelegeri și conferințe, invitație care însemnează ea singură o prețuire și o cinstire din cele puținor Români acordate.

Atâtea mari onoruri și distincțiuni, oferite colegului nostru în țară și în străinătate, ne bucură pe toți, fără a ne surprinde, știind totodată bine că șirul lor va continua. Ne bucură cât și pe el, pentru cinstea teologiei noastre, dacă nu chiar mai mult. Pentru că un om ca Nichifor Crainic, care nu trăește din și pentru satisfacții personale și cu atât mai puțin din și pentru ceea ce se poate numi orgoliul geniului său, nu se încântă de onoruri, cum

---

1) Pentru primu-i volum de versuri, *Șesuri natale* (1916).

nu s'ar plânge dacă nu le-ar avea. Pe cât de mult simte și prețuește frumuseți și biruințe, ale oricui, pe atât de puțin se lasă impresionat de ale sale. Își privește succesele, ca și piedecile ce i s'ar pune, modest și fără pretenții, fără a cere și fără a protesta, cu o neturburată și demnă seninătate și stăpânire de sine, făcând caz mai puțin decât toți ceilalți de onorurile ce i se acordă și care, pentru el mai ales, nu fac decât să confirme public merite cel puțin egale. Semnificația lor depășind însă persoana și interesând nu în cele din urmă Biserica și preoțimea noastră, se cuvine să fie tâlcuită în câteva rânduri și aici, ca să rămână însemnată în aceste pagini nu numai spre cinstea profesorului Nichifor Crainic, ci și a revistei însăși.

Cei cincizeci de ani ai lui Nichifor Crainic, mai întâi, sunt trăiți cu un belșug de gând și de faptă prea puțin obișnuit la noi: de faptă a gândului, căci gândirea lui este animatoare și dinamică: tot ce el a cugetat, a semănat, a cultivat și a cules pe ogorul larg și adânc al spiritului, ca scriitor, ca vorbitor, ca profesor, ca literat, estetic, critic și filosof.

Deși activitatea lui Nichifor Crainic este abia la jumătate, roadele ei sunt chiar până acum atâtea câte ar putea să umple cu cinste și cu folos câteva vieți. Ceea ce a conceput, a scris și a vorbit până acum Nichifor Crainic, este un mare câmp destelinit, curățat și fertilizat, însemnat în istoria publicisticii și a culturii noastre cât o întreagă epocă. Agerimea spiritului lui, simțul lui pentru realitățile duhului, stăruința lui în ceea ce face, puterea lui neistovită de muncă istovitoare fac din Nichifor Crainic un factor care a contribuit în ultimii treizeci de ani la lămurirea și afirmarea elementului sufletesc național și creștin ortodox, cu o vigoare și cu un succes de idee, necunoscut la noi nici între teologi, nici dincolo de ei. Glasul lui este cel care a răsunat mai mult, mai hotărît și mai puternic în lupta dusă cu cuvântul și cu scrisul, pentru afirmarea valorilor creștine și românești în presă, în critică, în literatură, în știința noastră. Sărbătorind cincizeci de ani de viață, profesorul Nichifor Crainic poate avea pe deplin mulțumirea de a se ști un campion al ideii creștine și naționale, al specificului ortodox și etnic, în cultura și în viața noastră spirituală.

Viața și opera lui apar astfel ca un mare destin. Ursitorile i-au pus în modestu-i leagăn de copil de țăran mari daruri și făgăduințe, alături de necesitatea de a le câștiga și păstra cu prețul străduinței, al meritului și al câtorva dureri eroice. O minte

mare și un talent rar, înzestrate cu o putere de muncă îndoită de energia și de rezistența lui puțin comune, aveau de năzuit și de realizat o operă mare, grea, variată, în mijlocul și în ciuda atâtor burueni otrăvitoare crescute din belșug — semințe aduse de vânturi străine — pe pământul sacru al națiunii române și al credinței ei ortodoxe. Nichifor Crainic avea puse înainte țeluri înalte, năzuințe nobile, culmi de suit. A pornit de foarte tânăr — și de atunci încă format — la ascensiunea lor, mergând din brazdă în brazdă și din succes în succes, nu fără a fi trebuit să învingă uneori piedeci și greutăți, care, de n'ar fi tare cum îl știm, i-ar fi însângerat de mult picioarele și i-ar fi înlăcrimat ochii. La cincizeci de ani, Nichifor Crainic se găsește pe culmi, și nu pe cele din urmă. Pentru cât a trebuit să lupte, să muncească, să propoveduiască și uneori să îndure, voind să-și spună gândul, în slujba neamului, a credinței și a culturii, el poate avea mai mult decât mulți satisfacția de a fi săvârșit o operă mare și de a fi îndeplinit o misiune.

Cartea lui din urmă, *Nostalgia Paradisului*, este cea mai strălucită și mai elocventă dintre mărturiile acestei misiuni. Profesorul Nichifor Crainic a pus în ea florile cele mai alese ale gândului său, culese pe înălțimi la care nu s'a suit încă nimeni la noi, și puțini doar chiar în alte țări, unde cugetătorii și scriitorii celor spirituale, transcendente, eterne, divine, sunt totuși mai numeroși și mai experimentați decât între noi. *Nostalgia Paradisului* este între operele lui Nichifor Crainic capodopera maturității lui intelectuale, este suma celor mai înalte idei din câte l-au preocupat, este cartea de aur, grea și solidă, pe care vremea nu va putea s'o șteargă sau s'o devalorizeze. Cugetarea teologico-filosofică n'a repurtat încă până acum la noi o asemenea biruință și n'o va putea depăși în viitor. Este foarte onorabil și mângâietor pentru teologia românească faptul că cea mai bună carte privind marile probleme ale raportului dintre religie și cultură, dintre teologie și estetică și cea mai luminoasă prezentare a altor probleme de filosofie religioasă, din câte s'au scris nu numai la noi, ci poate în tot spațiul ortodox, se datorește unui profesor român.

Ceea ce mai ales face farmecul și puterea acestei cărți, este că probleme din cele mai mari sunt tratate în ea simplu și armonios, cu o claritate, o naturaleță, o convingere și o siguranță de pară luminată pe fiecare pagină și rând de focul soarelui. Fără sforțare aparentă și fără aparat demonstrativ, teologul-filosof Nichifor Crainic se ridică spre boltele tăriei și plutește în sfere

cerești, acolo unde-l poartă pe omul de cugetare credincioasă nostalgia paradisului, și dela înălțimi care-i permit să privească departe, până la marginile orizontului mult lărgit de această ascensiune spirituală, el vede și tălmăcește lămurit, ca într-o revelație naturală, ceea ce rațiunea împovărată cu prejudecăți raționaliste nu reușește să deslușească printre teoriile contradictorii ale esteților profani și ale filosofilor de sistem.

Nostalgia Paradisului este punctul cel mai înalt și mai frumos, la care s'a ridicat până acum teologia noastră în laturea filosofică, și mistică. De pe acest pisc cucerit și explorat de Nichifor Crainic, cugetarea românească va contempla multă vreme regiuni necercetate la noi până acum, socotite poate ca interzise geniului nostru. Este meritul profesorului Nichifor Crainic, și este cel mai mare dintre meritele lui, de a fi dăruit gândirii și limbii românești, ca un prinos din parte-i la cincizeci de ani, această carte fără pereche în literatura noastră.

Alegerea lui deplin meritată la Academia Română este o cinste din cele mai mari pentru teologia noastră, care, pe cât știm, ocupă prin el abia al treilea scaun de membru activ până acum. Adăugând fără îndoială și celui ales un nou prestigiu în viața noastră culturală, ea cinstește mai ales teologia. Academician sau nu, Nichifor Crainic însemna foarte mult în elita noastră intelectuală. Pentru teologie însă, acest nou loc între nemuritori însemnează un mare câștig de vază și de cinste culturală. Faptul că profesorul de teologie a fost ales la secția literară a Academiei Române nu păgubește teologia, dimpotrivă. Acolo, între cei mai buni cugetători și scriitori ai neamului românesc, el, teologul, va duce ideia înaltă a teologiei, inspirația religioasă, mireasma sentimentului religios, atât de puțin înțeles încă, în general, în intelectualitatea noastră, tributară culturii laice a Occidentului raționalist.

Literele și teologia, muzele și Logosul, vor fi deopotrivă de bine servite și cinștite de teologul literat și academician. Harnic cum este, neobosit, producând continuu, profesorul Nichifor Crainic va face la Academia Română ceea ce a făcut peste tot unde a lucrat: Se va afirma cu cinste, se va distinge, va depăși pe ceilalți, va fi la secția sa un academician activ și de frunte. Recepția lui va fi fără îndoială o zi de sărbătoare academică din cele mai așteptate, iar comunicările lui vor fi prilejuri de desfătare spirituală din cele mai plăcute pentru admiratorii de gând înalt și de cuvânt frumos. Fiecare din ele va fi pentru teologie un motiv de bucurie și de mândrie în fața lumii noastre culturale. Ceea ce

Nichifor Crainic a câștigat teologiei prin toată activitatea sa de până acum, va câștiga mai mult încă din locul înalt unde se găsește și unde cuvântul lui va avea o greutate și un farmec în plus.

Cinstirea lui și de către străini cu un titlu academic, căruia cei ce-l acordă îi dau toată importanța unui act semnificativ și solemn, ce nu se ia în deșert în instituții științifice cu tradiții universitare seculare, vine curând după alegerea profesorului Nichifor Crainic la Academia Română: Așa de curând, încât pare că Universitatea din Viena a așteptat doar, din considerațiune pentru înalta noastră instituție culturală, să-și exercite aceasta întâi dreptul, ca să nu zicem datoria, de a cinsti pe distinsul scriitor, pe care ea l-a cinstit apoi îndată și ca profesor. Lăsând Academiei Române privilegiul întâetății, Universitatea din Viena n'a întârziat să acorde teologului român o distincție, care este poate prima de acest fel pentru teologia noastră, din partea unei mari universități germane.

Folosul este și aci mai mult al disciplinei teologice decât al persoanei. Râvnitor de titluri și de onoruri profesorul Nichifor Crainic nu este. Titlul și onoarea sa cea mai mare sunt operele sale: Ceea ce a grăit și grăește, a scris și scrie, cu succesul și ecoul cunoscut încă de mult la noi și în afară. Titlurile și onorurile acordate lui Nichifor Crainic de Români și de străini sunt numai recunoașterea firească a acestor merite și succese personale, pe care el nici măcar nu le trâmbițează. Teologia ortodoxă română va avea și va cunoaște desigur o atenție și o prețuire, cum nu putem spune că a cunoscut prea mult până acum. Teologia altor țări ortodoxe, în deosebi cea rusă și cea greacă, este în această privință mai cunoscută și mai apreciată, cel puțin în Germania, dacă nu și în alte țări. Teologia română, care merită desigur să fie și ea onorată între străini, nu s'a bucurat — cred — încă de cinstea unor titluri academice onorifice străine, decât cel acordat de Universitatea din Atena, acum trei ani, Înalt Prea Sfințitului Irineu, atunci profesor la Facultatea de Teologie din București, azi Mitropolit al Moldovei. Profesorul Nichifor Crainic obține un asemenea titlu dela însăși universitatea studiilor sale străine, ceea ce arată a fi mândră că l-a avut student. Dacă împrejurările îi vor îngădui să țină prelegerile și conferințele ce i se cer în orașele universitare germane, Nichifor Crainic va face teologiei și culturii românești un nou serviciu, și el va fi cu atât mai însemnat, cu cât va crește prin însuși numele de care se bucură distinsul profesor.

Biserica ortodoxă română are partea sa de mulțumire din cinstirea lui în țară și în străinătate. Nichifor Crainic este cel mai de seamă dintre apologeții români mireni ai credinței ortodoxe, ai ordinii creștine a lucrurilor, ai concepției religioase despre lume și despre rosturile ei. El nu este doar apărătorul de mare nume și talent al principiilor creștine în general, ci este animator și veghetor de aproape trei decenii, prin scrisul și prin cuvântul său, asupra bunei orândueli, bunului mers, a activității și autorității Bisericii în viața neamului nostru. Nichifor Crainic a trebuit să facă pentru aceasta uneori constatări triste, să scrie biciuind, să exprime poate chiar indignare. Aceasta a făcut-o însă din interes pentru Biserică și pentru binele ei, pentru prestigiul și pentru influența ei, neconfundând niciodată instituția cu oamenii. Unui luptător pentru ideia creștină și pentru rosturile sociale, culturale și naționale ale Bisericii, cum a fost totdeauna Nichifor Crainic, i-a venit greu să vadă Biserica rău servită uneori de slujitorii ei, și cu aceasta expusă criticii severe a lumii, în care el s'a străduit neîncetat să-i câștige înțelegere, prețuire, simpatie, adeziune, colaborare. În schimb, puțini s'au putut bucura la noi de izbânzile și de roadele Bisericii, de bucuriile și de progresele ei, cât Nichifor Crainic, și nimeni dintre teologii mireni nu a slujit-o mai bine decât el în scrisul său zilnic. Dacă Biserica noastră ortodoxă va putea înfăptui acel mare și firesc deziderat, care este un ziar românesc pur creștin, cu prestigiu și cu ecou în presa și în viața noastră publică, cel mai îndecat conducător al acelui organ de mare trebuință și folos va fi fără îndoială profesorul, scriitorul și academicianul Nichifor Crainic.

Marea lui operă și cinstirea ei cu atât de largi legături în lumea noastră culturală, este o biruință a gândului creștin și ortodox în țara noastră, este o cucerire de poziții și de drepturi spirituale, cum n'au avut încă Biserica și teologia românească. Nichifor Crainic îndeplinește astfel, ca scriitor și ca profesor, o îndoită și mare misiune în țara noastră. Purtător de cuvânt al unor credințe și aspirațiuni ce însuflețesc astăzi, nu fără meritul lui, o bună parte din tineretul intelectual al țării, din care mulți s'au format spre a servi sub steagul credinței și culturii românești la școala lui teologică și literară, el este azi un îndrumător, un mentor, un conducător de generație.

Cinstirea lui în țară și peste hotare este o bucurie scumpă tuturor celor cari-l prețuesc și cari văd în el unul din „darurile pământului”, făcut țării și vremii noastre. El închină lui Dumnezeu

zeu cu dobândă mereu sporită talanții mulți și mari ce i-a încredințat acum cincizeci de ani și pe care dorim să-i înmulțească încă pe atâți ani, spre cinstea lui și spre binele teologiei, literelor și culturii românești.

TEODOR M. POPESCU

P. S. *Tot mai sus.* — Acest articol era cules, când profesorul Nichifor Crainic a fost chemat prin încrederea și aprecierea Maiestății Sale Regelui la înalta demnitate și răspundere de Ministru al Propagandei naționale¹. O asemenea cinste, mare în orice alt timp, și de care de altfel profesorul Nichifor Crainic era vrednic încă de mult, are în vremea aceasta o semnificație și o importanță mai mare decât oricând.

Participând la o guvernare de vremuri grele, chemată să găsească alinarea sufletului națiunii întregi, sfâșiat de imensa durere a răpirii Basarabiei și a Bucovinei de Nord, profesorul Nichifor Crainic poartă demnitatea și grija ministerială în zile mari, eroice, istorice, de o covârșitoare însemnătate și gravitate de veac nou: veac de foc, de sânge, de sbucium, de răsturnări, de emoții, netrăite încă până acum nici în viața neamului românesc, nici în viața lumii.

Pentru el, noua distincțiune este o vrednicie mai mult, în șirul celor care i s'au dat și i se mai cuvin. Așa cum le-a meritat cu prisosință pe celelalte, profesorul Nichifor Crainic o merită și pe aceasta prin calitățile sale, prin cultura sa, prin activitatea sa, prin legăturile sale, prin orientarea sa. Având o pregătire politică de doctrină serioasă, științifică, nu de club, un temperament de om care chibzuește totdeauna și nu-și pierde cumpătul niciodată, experiența și înțelegerea oamenilor și nenumărate cunoștințe personale în țară și străinătate, o concepție patriotică și un ideal național de altă natură și calitate decât cele afișate în scop electoral de trista politică de partid, om de vremuri mari, noi și grele, profesorul Nichifor Crainic este și ca ministru la locul său de acțiune și de nădejde.

Cinstită astfel cu el odată mai mult și în chip eminent, teologia românească se bucură pentru prima dată de onoarea de a fi dat țării un ministru. Însemnătatea omului și a timpului fac din această cinstire un motiv de mare mulțumire, de satisfacție, de încredere. Fie-ne îngăduită speranța, că profesorul de teologie va putea fi ca ministru un restaurator al teologiei ponosite și nedreptățite, așa cum va fi un demnitar al națiunii, cu care teologia se va mândri în istoria țării. Dumnezeu să-i ajute!

T. M. P.

---

1. La 4 Iulie, 1940.

EPISCOPIA MISIONARĂ ȘI ROMÂNII DIN AMERICA

După înscăunarea dela 4 Iulie 1935, în Detroit, Mich, preluând conducerea Bisericii ort. rom. din America, a doua zi am prezidat «Congresul bisericesc» al delegaților parohiilor, întruniți din acest prilej; iar seara am ținut o conferință cu preoții, stabilind, în linii generale progresul visitațiilor canonice.

Intors la Cleveland, unde am rămas cu locuința, într'o modestă casă a bisericii, închiriată, în Dumineca următoare, la 14 Iulie 1935, am început întâia serie de sfințiri de biserici și visite canonice, în 39 de localități, până la 26 Ianuarie 1936. Iar în a doua serie de călătorii misionare am plecat la 5 Aprilie — până la 18 Iulie 1936, în alte 19 așezări românești din St. U. A. și Canada.

Un an întreg, aproape neîntrerupt, am fost în călătorii misionare, pe drumuri lungi și obositoare, pe arșiță de vară și pe ger de iarnă. Am dormit unde m'au culcat, am mâncat, ce mi s'a dat și-am primit de bun totul în drum, socotindu-mă permanent la front, unde nu poate fi vorba de confort.

Am fost însă bine primit pretutindena și am avut, pe urmă, mângâierea și mândria să pot spune, că am văzut și am cunoscut pe Români din America la vetrele lor, față către față, ca nimeni altul, în decurs de un an. Și deodată, mi-am câștigat și experiența și orientarea necesară, pentru organizarea solidă a Episcopiei misionare în America.

Nu voiu putea înfățișa integral situația și condițiile de viață, în care am aflat pe frații noștri din America. În tot cazul neasemănat mai bine decât mă așteptam.

Viața trecută

Românii din America sunt o ramură din trunchiul românesc, întinsă departe peste Ocean. Nu o ramură uscată. Dar, prea expus în bătaia vânturilor aspre și a gerului înstrăinării, nici nu mai poate aduce roade deosebite, din cari să se hrănească viața neamului.

Emigrarea lor în «lumea nouă» s'a produs sub povara sărăciei și în urma asupririlor străine. Așa se explică că în St. U. A., ca și în Canada, nu sunt decât Români din Transilvania, Banat și Bucovina. Din Regatul vechei Români n'am întâlnit emigranți decât foarte rar, Nici din Basarabia n'au luat lumea în cap decât puțini. Căci Rusia avea alte metode de adormirea conștiințelor, decât siluirea. Și câți au plecat totuși, au luat drumul apei spre America de Sud mai ales. În America de Nord s'au refugiat evadații de sub stăpânirea Austro-Ungară și coloniști din Dobrogea, cari n'au știut, ori n'au putut să-și dureze cuib cald în provincia de peste Dunăre. Și o seamă de Macedoneni.

Emigrări au fost și cu o jumătate de veac mai înainte. Dar porniri de emigrare în masă s'au produs de pe la 1890, și mai ales după 1900.

N'a plecat suflet de român însă cu gând să nu se mai întoarcă. Doar vre-un fugar, într'un fel sau altul. Ținta tuturor era să-și facă «mia și banii drumului». Să-și plătească datoriile, să-și poată zidi o căsuță, să-și înfiripeze, sau întregească o gospodărie. Numărul covârșitor al emigranților noștri erau țărani de prin sate. Rar vre-un tânăr meseriaș.

Nu se poate zugrăvi aspra soartă, care i-a întâmpinat în țara fabricilor. Nici răul și greul, pe care a trebuit să-l înfrunte și să-l birue românul numai cu puterea brațelor, cu statornicia și voința hotărîtă de a lucra, pentru a câștiga. Sunt și azi, după mai bine de 30 de ani, români cari săvârșesc acelaș lucru greu în fabrică, ca la început; dovedind proverbiala statornicie românească, apreciată de stăpânii și conducătorii din fabrici, față de continua mutare de colo-colo, a altor fel de oameni.

Bănățenii, mai isteți, și Macedonenii îndemânatici s'au prins de alte îndeletniciri, ferindu-se de greul fabricii. Cei mulți ai noștri în St. U. A. lucrează și azi în fabrici. Numai foarte puțini s'au prins de afaceri; mai cu seamă crâșmari. Foarte rar sunt angajați în comerț și în industria mică.

Viața muncitorului român dela început — ca și a altora

de altfel — a fost o viață de chin, reducându-și traiul și pretențiile la strictul necesar, spre a putea strânge banul pentru cei de acasă, cu gândul și năzuința de a se întoarce și el la vatră, cât mai repede.

Mai chinuită, decât traiul de pe o zi pe alta, le-a fost viața sufletească. Oameni simpli, fără nici o zestre culturală, fără o altă orientare de viață decât aceea a satului românesc, s'au trezit de odată între străini, nu răi, dar neînțelegători; într'un mediu de învălmășală, fără nici o asemănare cu acela din care pleaseră. Complect lipsiți de conducători cu carte. Școala nu le-a prea fost cunoscută nici de acasă. Și mai întâi de toate le lipsea Biserica, care să-i mângâie, să le potolească aleanul. Durere sfâșietoare îi copleșa mai ales în vremea sărbătorilor mari, la Crăciun, de sfintele Paști. Nu era cine să-i spovedească, să-i împărtășiască. Să le împartă tradiționalele paști, de ziua Învierii Domnului...

Indemnul cel dintâi le-a fost totuși să-și înființeze *societăți* de ajutor și asigurare, spre a înlătura mizeria colectelor, a cerșitului în cazuri de nenorociri și de accidente, ce-i pândeau la tot pasul pe muncitori, în fabrică. Inițiatorii vor fi fost tineri meseriași, deprinși de acasă, din Ardeal, cu oarecare organizație, în societate. Dar mai mult va fi influențat pilda celor din jur, a altora mai vechi acolo. Și mai ales nevoia de a avea la îndemână un ajutor, la caz de întâmplare rea și o asigurare la nenorocire.

În sânul acestor societăți a prins consistență viața românească. O viață de frățietate (fraternală) și socială. Și în atmosfera de proverbială libertate omenească, în aceste societăți a izbucnit cu tot elanul *naționalismul*, sufocat în patria de unde veniseră. Nu era serbare la care să nu fluture din belșug tricolorul românesc, steaguri multe, de mătase grea cu ciucuri de aur. Eșarpe tricolori purtau românii cu mândrie, cum azi nu se mai văd în Canada, unde n'a pătruns încă pe de-antregul spiritul internaționalismului disolvant.

Din sânul acestor societăți, a pornit, dela început chiar, și ideea de înființare a *parohiilor* cererea preoților de acasă și zidirea bisericilor:

Cea dintâiu bisericuță de lemn, care stă și azi, s'a zidit în Canada (în Regin Sask), unde s'au așezat Bucovineni mai cu seamă și mai întâi. În St. U. A. prima biserică, modestă și aceea, s'a clădit în Indiana Harbor Ind. Și celelalte biserici,

câte le avem în America, toate au fost clădite sau adaptate în pripă, nu de statornicie. Ci să aibă oamenii unde se aduna la rugăciune, până când stau acolo. Avem între ele bisericuțe frumoase, dar nici o biserică monumentală.

Cam la fel s'a petrecut cu *preoții*. Au pornit spre America cei ce au avut îndrăzneală să înfrunte necunoscutul, să întreprindă o încercare de aventură; unii tineri fără experiență, alții împinși de strâmtorarea, în care ajunseseră în paorhiile lor de acasă.

Cel dintâi preot ortodox stabil a plecat în 1905, trimis, firește, de Mitropolia Sibiului, căreia îi aparțineau emigranții în marea lor majoritate. Alții au urmat, prea puțin selecționați. În Canada au fost trimiși de către Mitropolia Moldovei, călugări de mânăstire, fără pregătire teologică, dar buni bisericași. Abia de 2 ani a venit acolo, la Montreal, și un preot licențiat în teologie.

Atmosfera de viață americană și curențele religioase ce se încrucișează acolo ca nicăieri aiurea, pe unii i-au desconcentrat, i-au frânt; pe alții i-au silit să se întoarcă acasă. Și numai puțini s'au putut menține. Pentru problema misionară, ce se pune în mijlocul poporului nostru în America, preoții noștri n'au fost suficient pregătiți și n'au fost destul de tari, ca să reziste.

Totuși avem preoți cari au acolo o activitate de mulți ani, unul peste 30 de ani, păstrându-se demni, devotați slujbei, pe care o îndeplinesc, cinstiți de popor.

Rândurile preoților de acasă s'au rărit în decursul războiului mondial. Și cum locurile nu puteau fi complectate cu alții, nefiind liberă nici calea mărilor; trebuințele sufletești ale credincioșilor și, mai mult decât acestea, frământările dintre oameni, au adus cu sine hirotoniri de preoți fără nici o pregătire școlară, fără cultură, dintre cantorii bisericilor mai cu seamă. Numărul acestor preoți, hirotoniți de episcopi ruși, a întrecut curând numărul preoților cu pregătire teologică de acasă. Ei au produs multă frământare în popor, făcând zile amare preoților cu școală. Și azi numărul lor întrece pe al celor cu învățătură. Unii ținându-și cu cinste diregătoria, după cât îi ajută puterile spirituale.

In urma războiului

Războiul mondial a produs un mare reveriment și printre Români din America. Nevrând unii și neputând alții a se întoarce în patrie, de acolo, din țara libertății, au căutat să-și

ajute frații, porniți la războiu ca să-și întregesc țara și să realizeze unitatea neamului.

Au făcut colecte și au trimis ajutoare însemnate. S'au înscris voluntari în oastea americană și unii au ajuns să lupte pe frontul francez, fiind menționați cu laudă pentru purtarea lor vitejească. Veteranii de războiu români sunt intrați în organizația «Legiunii americane»; unii grupați în posturi de sine stătătoare («Postul Pomuț» din Detroit). Câțiva formează separat «Legiunea voluntarilor români», din Campbell, C.

Alții au inițiat mișcări politice, ca acea măreață adunare dela 24 Februarie 1918, menită să stârnească interesul și să câștige bunăvoința înaltelor cercuri politice americane, pentru cauza Româanismului.

După potolirea războiului și încheierea păcii, «*România Mare*» a atras pe cei mulți acasă. Majoritatea covârșitoare a emigraților români au plecat. S'au întors la vatră.

Au rămas biserici fără credincioși și Societăți de asigurare fără membri. Avem în câteva localități, unde au fost așezări tari, biserici frumoase, case parohiale și case naționale («hale») în jurul cărora abia de mai străjuesc 8-10-15 familii (La Erie, Pa, Mounth Union Pa.) Altele s'au pierdut cu totul.

Căci n'au mai rămas în America, decât cei ce n'au putut pleca, unii neavând *cu ce*, alții neavând *la ce*. O seamă dintre cei ce sunt azi acolo, n'au avut nici odată o așezare a lor acasă. Și de au avut ceva, s'a irosit în decursul vremii, ori au lăsat neamurilor. Alții erau legați de țara adoptivă prin copiii lor născuți sau crescuți și așezați acolo, prin morții îngropați, prin legături ce nu se puteau deslega. Sau apoi prin ceea ce au putut agonisi și nu puteau părăsi.

Când s'a potolit exodul și s'a limpezit în parte măcar situația, în 1923 au plecat deodată un grup de preoți, prin purtarea de grije a I. P. S. S. Mitropolit Nicolae dela Sibiu.

Războiul, cu stricăciunile lui, a răvășit și sufletul Românilor din America, producând destui necredincioși. Tinerii preoți au fost întâmpinați cu aspră împotrivire. Unii nevoiți să intre în fabrică, să muncească acolo, spre a-și câștiga o pâine. Ei au răzbit însă pe încetul să intre în rândurile celor ce erau mai vechi acolo și să-și înceapă misiunea pentru care au fost trimiși. O mare scădere a fost pentru Biserică, ca și pentru poporul credincios, că nu s'a dus măcar atunci, dacă nu îndată după războiu, și un arhiereu-episcop; până nu se destrămasese în prea

mare măsură sufletele și până mai erau date încă și condiții materiale pentru o organizație într'o Episcopie, capabilă să se mențină.

Preoții noștri, trimiși în misiune erau legați de parohia, care îi plătea; fără vre-o legătură ori fără vre-un sprijin între olaltă — mai de grabă săpându-se unul pe altul — erau la discreția oamenilor, cu ambițiile și cu orgoliul lor. Dealtă parte, păstrându-se în acelaș ritualism și tradiționalism de acasă, bun desigur pentru osebirea de alții, dar, neputându-se adapta noului mediu, de o activitate misionară proprie nu putea fi vorba, așa cum o practică celelalte confesiuni și «secte»; cari acolo nu au caracterul și nici acțiunea subversivă, ca la noi în țară, pentrucă toate nuanțele religioase sunt considerate la fel, de stat ca și de opinia publică, oricâte aberații ar mai profesa.

Stări actuale

Viața de acum a Românilor, — neasemănat mai bună de cum mă așteptam, spuneam la început — e produsul muncii și câștigului lor în primul rând; iar în al doilea e rezultatul civilizației, la care a ajuns viața omenească pe urma progreselor tehnice și a bunei stări materiale generale. Ei se îmbracă bine, trăiesc bine, în case confortabil aranjate, după cerințele unui standard, cu încălzire centrală, cu baie la orice oră, cu automobil propriu... Să nu se pară exagerat. Muncitorul simplu nu-și poate câștiga traiul fără mașina lui, care să-l ducă la fabrică. Și întorcându-se dela lucru, nu s'ar putea curăți fără apă caldă ori baie. Traiul lor, e traiul omului cu ban în mână, permanent. Potrivit spiritului american, grija zilei de mâine nu o prea au. Trăiesc în conștiința că banu-i făcut să circule și vor fi foarte puțini cari să-și amintească de dictonul «bani albi pentru zile negre». Adevărat, americanul e asigurat pentru caz de boală și neputință, pentru caz de moarte, bătrânii ca și copiii, din vârstă fragedă. Iar până poate munci câștigă, și dacă e șomeur e susținut de oraș și de stat. Mai îngrijorătoare, în timpul din urmă, era situația tineretului, dupăce isprăvea cu școala publică și secundară, căci nu afla de lucru; și chiar cu diplomă universitară, nu găsea aplicare.

Azi și Români își au copiii instruiți. Școala e obligatorie, fără să fie de stat. Greul și răul e că totul se învață numai englește. Copiii tineri nici nu mai știu românește, dacă cumva

în casă nu e un moș sau o bunică, care se încapăținează să nu știe limba americană și-și învață nepoții, să aibă cu cine sta de vorbă. Și dacă nu, cercetează cu râvnă școala parohială românească, a bisericii, când e cu locuința în apropiere, și unde preotul e conștient de îndatorirea aceasta misionară.

De o cultură românească nu poate fi vorba. Bătrânii, cu puține excepții slovenesc și acum, cei cari mai citeșc o gazetă. Tinerii n'au învățat să citească românește, nu au la îndemână carte și revistă românească, nici cei cari ar avea ambiția de a se păstra în legătură cu sufletul românesc. Din țară a fost așa de greu, cu neputință chiar să li se servească nici lucruri de mai mică importanță.

Numărul Românilor în America azi, nici pe departe nu e acela, ce se crede în general. O statistică nu se poate face, pentru că sunt prea răsfirați. Și pentru că se ascund. Foarte mulți nu vor să li se mai cunoască obârșia. Statistica americană îi însumează sub numele de «români» pe toți cei proveniți de pe teritoriul actual al României. Am încercat o conscriere în Biserică. S'a ivit numai decât bănuiala: Ce vrea Episcopul să știe; vrea să ne trimită acasă?! *Să tot fie Români în America 70-75 mi.* O spune cel ce i-a văzut aproape pe toți, în așezările lor.

Românii Americani s'ar putea împărți azi, pe bună dreptate, în 3 categorii: O parte a celor înstrăinați și risipiți sufletește; o a doua a celor indiferenți, nici calzi, nici reci; și abia o a treia parte a celor cari s'au păstrat pe drumul drept al tradițiilor naționale și creștinești-ortodoxe. Și numărul acestor din urmă scade mereu în bătaia tuturor curentelor disolvante.

Scade tot mai mult caracterul național al societăților românești, în sinul cărora pătrunde spiritul internaționalismului, sub cuvântul fals de adaptare la mediul american. Nu se mai văd steaguri tricolori. Și tot mai puțin se vorbește de România. Și numai ca de «țara-veche» și nu de țara-mamă. Nu arare ori se pot auzi cuvinte de înstrăinat ca acestea: «Ce mai avem noi cu România țăranilor incuți și necivilizați... Noi suntem cetățeni americani liberi. Și Românul face ce vrea cu libertatea lui...» Durere, sunt atâția cari înțeleg libertatea, ca dreptul de a-și face de cap!

Instrăinarea sporește îndeosebi prin faptul că *tineretul* născut acolo, ori și numai crescut în mediul american își socotește «patria» sa, țara unde a văzut lumina zilei, ori a învățat să cunoască această lumină. Celor mulți patria părinților lor

li e necunoscută. Și dintre cei-se au fost în România, băieți, ca și fete, n'am întâlnit decât câțiva cari s'ar hotărî să trăiască în țară. Nu cunosc cultura și literatura românească pentru că n'a fost cine și n'a avut mijloacele la îndemână să le-o îmbie. Tineretul acesta în marea lui majoritate nu are nici o legătură sufletească nici cu biserica. Doar acolo unde sunt coruri bisericesti, membrii acestora și copiii de școală, puțini și ei, de mai cunosc calea la biserică. Căsătorindu-se, numai în rari cazuri devin membrii susținători ai bisericilor. Nu sunt membrii nici la societățile românești. Nu se simt legați cu inima de ceea ce facea cinstea părinților lor, de ceea ce aceștia au păstrat până acum. Ei se izolează chiar de părinții lor, tot mai mult dispărând în conglomeratul american, mai ales prin căsătorie cu străini.

S'au ridicat, ce e drept, din rândurile românești, o pleiadă de medici, avocați, ingineri, profesori, învățători, funcționari, pe cari îi întâlnești și printre români la anumite ocazii festive. Sunt însă și mulți, cari insistă să nu se știe de unde vin, complăcându-se în această înstrăinare de neam. O justificare află desigur în faptul că și atunci când au voit să se apropie de «muncitori», au fost refuzați, izgoniți de aceia. «Muncitorii» sunt și acum ostili «domnilor», deși sunt copiii lor. Iși vor fi avut poate și intelectualii români, cari s'au apropiat de pătura lucrătoare, vina lor în trecut. Azi însă nu mai e situația de altă dată. Dar nici odată românii americani n'au avut conducători intelectuali. Un singur om cu carte a fost odată președinte la «Uniunea și Liga» societăților românești, de când există această organizație, care a trecut și ea prin extrem de dureroase frământări.

«*Uniunea și Liga*» cu cele vre-o 78 de societăți de asigurare cari o compun — numai câteva cu un număr mai însemnat de membri — scoate și acum ziarul «*America*», foaie întemeiată de cel dintâi preot ortodox stabilit peste Ocean. Se ține mai mult de polemică. Mai bine zis de critica destructivă, decât se străduie să zidească, să îndrumeze. De cum a scăpat ziarul din mâna preotului, care îl scotea când avea «timp, voie și bani», permanent a avut o atitudine contrară Bisericii și slujitorilor ei. Redactat de un om cu prea puțin scrupul și fără răspundere, stă și azi sub influența și inspirația unui fost preot în America. Pentru atitudinea sa, ziarul e oprit acum să intre în țară. În schimb e alimentat din țară.

Dealtfel n'a prea fost în viața românească din America an fără vrajbă. Patima de grupare pe «partide», după interese mărunte, a făcut și acolo ravagii. Dacă n'au fost partide politice, au fost totuși și sunt și azi tabere potrivnice, susținute și alimentate de interese și ambiții personale. Avem așezări cu nu mai mult de 2000 de suflete și cu 27 organizații românești. Intr'un oraș mai mare avem 48 de astfel de organizații, cu «președinte», sau «președintă». Cea mai rea boală a vieții românești în America e această *boală a președinției*, care bântue cu fiecare început de an, cu prilejul reorganizării conducerii societăților de tot felul, inclusiv bisericile. Se mai aude și acum, după ani de zile, vorba de fală: «Eu sunt *președintele bisericii*», ...în loc de a-și spune cu smerenie: *președintele consiliului parohial*. Acestui neajuns se adaugă *regionalismul*, uneori mai simțit, mai acut decât acasă, între Bănățeni, Bucovineni, Macedoneni, față de Ardeleni. Și acum, după o conviețuire de peste 40 de ani în țară străină; luptându-se cu toate greutățile, se sbat pentru supremație în diferitele organizații și împotrivindu-se unii altora, fără chip de a-i putea împăciui și înfrăți.

Nu toate organizațiile și conducătorii lor mertiă cuvânt de stigmatizare. Sunt cluburi și reuniuni cu activitate frumoasă, apreciată și de «americani», cari nu sunt decât cei de alte neamuri, ceva mai vechi poate pe pământu American, decât Românii. Cuvânt de laudă merită îndeosebi reuniunile de femei, pentru lucrul Martei, pe care îl fac.

În *Canada*, starea coloniștilor noștri e neasemănat mai rea și viața mai grea decât a celor din St. U. A. Ei sunt agricultori, cu puține excepții, din 2-3 orașe mai mari. Dar ei nu sunt stăpâni pe pământul lor, plătit complet, nici 5%. Anii răi de secetă, ce continuă de 9 veri, i-a secătuit cu desăvârșire. Acolo îi mai învrăjbește și nenorocita stăruință a «*calendaristilor*», sub masca stilului vechiu ascunzându-se alte veleități și interese; ori agitații rusești pentru exploatare.

Dar oricâte s'ar mai putea spune despre starea Românilor din America, un lucru este cert: De o *repatriare* a lor în masă nu poate fi vorba. Cei rămași până acum acolo, sunt buni rămași, cu foarte răslețe excepții. Nici n'ar avea de ce veni, nici pentru ei, nici pentru noi.

Viața de țară de acasă nu ar mai putea-o suporta, după zeci de ani de deprindere la confortul american. Pentru o viață de oraș nu dispun de mijloace. Români bogați nu avem. Industriași nu sunt și neguțătorii în America au alte rosturi.

E o părere greșită că Români din America, repatriindu-se, ar putea forma clasa mijlocie românească, care ne lipsește în țară.

Neguțătoria, cu sistemul de acolo nu se potrivește cu deprinderile de aici. Și câți au încercat din cei ce s'au întors, nu s'au putut menține în comerț, decât în rari cazuri. Comercianți în stil mare și industriași independenți, pe răspunderea lor, noi nu avem nici acolo.

Muncitorul în fabrică își va cunoaște el lucrul lui foarte bine. Dar e absolut străin și neorientat de ceea ce se petrece în vecinătatea lui. Am putea avea desigur, pentru fabricile noastre lucrători mai familiarizați cu atmosfera de fabrică decât țăranul luat dela coarnele plugului; dar nici decum industriași.

Nici ei, de acolo, nu râvnesc să se întoarcă și nici țara și neamul n'ar beneficia prea mult de pe urma revenirii lor acasă. Capitaluri mari nu au de unde aduce; iar deprinderile și moravurile lor, — bune în America — nu s'ar potrivi în România. Cei mulți ar veni cu pretenții ridicate; să sporească numărul nemulțumiților, să facă pe răsvrățiții. De altă parte prea sunt «români americani», — de cât Români din America — robi individualismului și materialismului, concretizat acolo în dictonul: «Dumnezeu întâi, dar înainte merge dolarul»...

Oricât s'ar mai putea pune întrebarea: Ce folos mai poate avea țara și neamul de români americani? Și ori care va fi soarta de viitorul lor acolo, Țara-mamă și Biserica-mamă sunt datorare să le poarte de grije până va mai fi un suflet de român pe pământ străin. Căci părintele nu se leapădă de copilul său oricât de nesălnic și oricât de rău ar mai fi. Cu această conștiință am stat și am acționat eu în mijlocul lor.

In slujbă misionară

La sosirea pe pământ american, i-am aflat pe Români înțeleștați într'o crâncenă încăierare de hulă, de batjocuri de învinuiri și arestări cu poliția. Era preludiul luptei, ce urma la începutul lunii Septemvrie, pentru președinția «Uniunii și Ligii». N'aveam nici o cădere de amestec, necunoscând situația nici oamenii. Nu se putea însă să nu încerc o împăciuire. Erau doar români și eu pentru ei mă dusesem episcop. Am izbutit să adun într'o localitate neutră reprezentanți din cele 2 grupări. Când s'au văzut față în față, au început numai decât recrimi-

narile: «Nu stăm de vorbă cu un descalificat» — «nici noi cu cei cari au fost arestați»... Și răutatea din om a fost mai tare decât râvna de pace; interesul personal, al unora de a rămânea și al altora de a-i înlocui, mai vajnic decât binele de obște, ce se cerea servit. Și-a rămas fie care pe poziție, eu văzându-mi de drumul misionar, pe care pornisem din Cleveland la 14 Iulie.

La «Inălțarea Sf. Cruci» 1935, am trimis parohiilor, clerului și poporului, *Pastorala*, prin care lămuriam ce este Biserica ca instituție de origine dumnezeiască și ca organizație omenească; ca Biserica ortodoxă națională românească. Apoi ce va să fie Episcopia misionară cu organizarea ei, cu instituțiile și așezămintele, pe cari trebuie să le creeze; ca să fie reazăm de susținere a vieții neamului acolo.

De asemenea am inițiat lucrările pentru editarea calendarului «*Solia*» pe 1936, care înfățișează bisericile, casele parohiale și culturale, pe preoți și poporul credincios, în actuala lor stare.

Pastorala ca și calendarul sunt cunoscute I. P. S. S. Membri ai Sf. Sinod, cărora li s'au trimis la timpul său.

Cum însă de acasă nu primisem nici un ban până în Februarie 1936 și nici efectele personale, puse în lăzi de expediție; am iernat într'un pardesiu de 22 dolari și am luat un «prânz», împreună cu preotul însoțitor, cu 52 de cenți. Părăsit și de cei 2 călugări, pe cari îi luasem să-mi fie de ajutor (unul întorcându-se în țară, altul rătăcindu-se ispitit de momeli), n'aveam altă perspectivă decât a reîntoarcerii, pe care am anunțat-o Prea Fericitului Patriarh.

La intervenția Sa desigur, pe la jumătatea lunii Februarie, am primit lucrurile și bani.

Din prima tranșă de plată a Episcopului, am inițiat numai decât publicarea foii de zidire sufletească «*Solia*», pentru apărarea intereselor bisericesti și religioase, pe care am și scris-o, cam pe jumătate, tot timpul. An de an am continuat și calendarul.

În vreme scurtă am constatat și, din însăși declarațiile preoților mai conștienți, am verificat, că pentru a porni o acțiune misionară trebuie schimbați cei mai mulți, ca unii ce nu corespund, ori nu mai pot fi scoși din deprinderile, în cari s'au învechit.

Cu acest gând și din acest îndemn am făcut apel la Înalt

Prea sfințiții ierarhi și la eparhiile noastre de acasă, se designeze câte 1-2 preoți distinși, dintre cei mai tineri, cari să fie la îndemână, când li se va cere să plece în America.

Credeam să pot face un bun serviciu și Bisericii de acasă, dacă puteam să duc pe 2-3 ani câte un preot-doi din fiecare eparhie, să vadă lume, să învețe o limbă, să cunoască noi metode de pastorație și în deosebi să se familiarizeze cu felul misionarismului de acolo, unde «bisericele» — mai bine zis nesfârșitul număr de confesiuni. — În eparhii preoții au fost îndrumați prin foile oficiale să se adreseze direct episcopiei misionare.

În misiune printre creștini

Cu însuflețirea și calda îmbrățișare, cu care am fost întâmpinat la înscăunare, cu aceeași dragoste și bucurie am fost primit prin toate așezările românești, cu prilejul vizitațiilor canonice. Bisericele au fost prea puțin încăpătoare și numai pentru creștinii noștri, cărora se adăogau însă, pretutindea și ortodocși de alt neam și chiar creștini de alte confesiuni. Aceștia au rămas puternic impresionați de ceremonialul sfințirii bisericii și al slujbei sf. liturghii ortodoxe. Au fost cazuri, când oameni străini distinși, ori reprezentanți ai autorităților, au asistat dela început și până la sfârșitul slujbei de 4 ciasuri, cât dura slujba la fiecare biserică, — căci niciuna nu fusese târnosită de arhieru.

Urma apoi masa festivă, «banchetul» de rigoare, după bună rânduială americană fără băutură, încărcat în schimb cu «discursuri» interminabile. Au fost cazuri când am stat la masă alte 4 ore, în lunile de vară, să ascult pe cei ce începeau stereotip: Eu nu sunt orator, n'am învățat carte, dar să spun ceva din pățaniile mele... căci sunt fondator la cutare societate și cutare biserică... Și vorbea înainte, ce putea spune omul. Dar încheia frumos: Aducea dania unei societăți, a unei organizații, pe care o reprezenta; ori donația sa personală, pe seama bisericii. Aceasta era înțelesul «vorbirilor», cari trebuiau ascultate. Căci așa se strânge banul pentru acoperirea trebuințelor bisericilor și plata preotului și a personalului. La sfârșit vorbea episcopul. Așa e datina acolo, cel mai mare, la urma tuturor. Le mulțumeam, le spuneam de frații și părinții de acasă, de datoria lor de a se ținea tari în credință și neslăbiți în dragostea de neam și de «legea românească». Uneori vorbeam și la început, pentru reprezentanții autorităților, ori pentru cei de alt neam, cari erau de față și cari nu puteau fi reținuți până la

sfârșit. Seara obicinuit era o serbare — cu recitări, dialoguri, piese teatrale chiar — susținute de tineri cari pronunțau rău românește, dar plini de râvnă și ambiție. Aprecierea și încurajarea trebuia să le vină dela episcop. Și din nou cuvântare, în aerul sufocat al unei săli pline de lume, dar care asculta cu pietatea și cu setea, ce mă făcea să uit toată oboseala zilei, să dau drumul vorbei până la epuizarea forțelor.

Aceasta e misiunea episcopului în America. Să fie pe drumuri, să slujească, să predice, să asiste la mese, să vorbească. În 4 ani, cât am petrecut în America, cred că n'am stat nici odată acasă, la «reședință», mai mult de două Dumineci una după alta, dacă n'am fost reținut de boală.

Acțiunea de organizare

Și a trebuit să rezolv și hârtii, la birou, *singur*. Desigur nu atâtea, ca la o administrație eparhială, cu veche organizație autonomă. Dar totuși singur am răspuns la toate necesitățile; singur pe drumuri misionare, și singur la biroul episcopiei. Unul dintre cei mai buni și mai strădalnic mirean, susținător al Bisericii îmi scrie acum: «Părintele Mihălțean și Păr. Moldovan (actual. președ. locțiitor și secretarul Consiliului Episcopiei) se plâng că e mult de lucru cu oficiul Episcopiei și nu pot să înțeleagă cum Prea Sfinția Voastră ați putut singur răspunde la toate cererile» (Nic. Munteanu-Chicago, HI.).

După primul *an de orientare*, dobândită în vizitațiile canonice, a urmat al *doilea an, de organizare*, al Episcopiei misionare pe baza «Statutului», pe care l-am revizuit și întregit, supunându-l din nou aprobării Sf. Sinod și Congresului Național Bisericesc.

Acest al doilea an de activitate a început sub auspiciile hotărârilor primului Congres bisericesc al Episcopiei misionare, ținut la 5-7 Septembrie 1936. Congresului acestuia i-am prezentat o mai largă dare de seamă, tipărită în «Actele și desbaterele» lui, asupra celor ce am văzut și am cunoscut, asupra experiențelor și realităților de viață, pe cari le-am întâlnit în contact cu oamenii, cu organele parohiale și cu înalții reprezentanți ai autorităților și instituțiilor bisericești și civile, de stat. Broșura fiind la îndemâna Sf. Sinod și la timp trimisă fiind tuturor Înălților ierarhi, darea de seamă nu mai poate intra în cele de față.

În vederea acestui prim Congres al Episcopiei misionare (al cincilea Congres al bisericilor ort. rom. în America) am

studiat cu deamănuntul materialul desbătut în Congresele bisericesti anterioare și în conferințele preotești, ca acțiunea pe care o pomeneam, ca și inițiativele de viitor, să-și aibă legătura cu trecutul, să se întemeieze pe bază experimentată.

Singur am pregătit toate rapoartele — prezidiale ca și după cele 3 secții — cu toate concluziile, pe cari avea să le voteze Congresul bisericesc.

Intrunindu-se Congresul, mai întâi trebuia soluționată o chestiune de principiu. Ales fiind episcop de Sf. Sinod, deci numai de către înalta ierarhie, în baza tradiției permanente a Bisericii Ortodoxe și în special a celei române, trebuia să-și exprime asentimentul și poporul credincios, prin reprezentanții săi, cler și mireni. Astfel, dela început chiar, după deschiderea Congresului, i-am pus întrebarea: «Recunoașteți și vă supuneți jurisdicției canonice a Episcopului ales și trimis de Sf. Sinod, investit cu toate drepturile ierarhiei de a ocârmui și păstori Episcopia misionară în America, cu toate bisericile, cu parohiile și poporul credincios aparținător?» Și, deodată cu aceasta, am mai pus și alte 2 întrebări, privitor la: 1, recunoașterea Organizării Episcopiei sub jurisdicția Sf. Sinod și 2, recunoașterea integrală a Statului pentru organizare, aprobat de Sf. Sinod și de Consiliul Central Bisericesc la 26 Mai 1936.

Întrebările au fost determinate de campania dârză, pe care au susținut-o dela început împotrivitorii Episcopiei prin foaia «America», și-au întetit-o în preajma Congresului, ieșind pe față cu ideea episcopiei *independente*: «Dacă e să avem aici un Episcopat, el trebuie să fie *independent!* — independent întru totul de Biserica de stat din țară și de scaunele metropolitane. Ea trebuie condusă (Episcopia) de un *consiliu*, alcătuit în mod reprezentativ de mireni și clerici români-americieni». — Deci nu de un Episcop cetățean român!

Cu toată agitația deslănțuită în deosebi împotriva Episcopului, sub lozinca «bate-voiu păstorul și se va risipi oile turmei» — Congresul bisericesc, într'un glas, solemn și categoric a răspuns: «Da» la cele 3 întrebări. Delegații au participat cuminte și serios la desbateri; au votat solidar hotărârile, cuprinse în broșura «Actele și desbaterile» Congresului, cari întregesc Statutul și desăvârșesc organizația, apărând cu procedare Biserica de orice încercări de destrămare.

Voiu releva o singură chestiune, de sub Nr. 47. «Congresul distinge: a) membrii *activi*, cu drept de vot, cari compun adu-

narea parohială... și b) membrii *susținători* ai parohiei, fără drept de vot în adunarea parohială (fără drept electoral activ și pasiv), dar beneficiind de celelalte drepturi, înlesniri și de serviciile bisericesti. Vor putea fi numai membrii *susținători*: 1. Cei ce trăesc în căsnicie nelegiuită; 2. Cei ce au numai căsnicie civilă, ori cei ce au a 2-a cununie, fără să fi fost invalidată cea dintâi; 3. Cei osândiți pentru fapte infamante și imoralii de notarietate publică; 4. Cei ce sunt ei înșiși, ori au în familia lor membrii înscriși, ori aderenți, ai vre-unei secte religioase; 5. Teosofii, francmasonii, spiritiștii, ocultiştii; 6. Bolșevicii, comuniștii și membrii Ordinului internațional al muncitorilor (I. W. O.); cum și toți câți aparțin ori cercetează întrunirile unor organizații religioase, sociale, politice, cari profesază doctrine contrare Bisericii Ortodoxe, au o concepție de viață străină de aceasta, ori se călăuzesc după alte principii de morală decât cea consacrată prin tradiția și învățătura Bisericii noastre, cu caracter național».

Toți aceștia nu pot intra în *lista parohială* și deci nu pot face parte din adunarea parohială și nu pot fi aleși în corporațiile bisericesti, de jos până sus. Nu se va fi respectat integral norma pretutindenea. Căci e greu să schimbi dintr'o trăsătură deprinderi vechi ca omul. Dar nu-i mai puțin adevărat, că până nu se va produce această curățire în Biserică, — după îndemnul slăvitului Pavel: cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos să fie scos din mijlocul vostru unul ca acela (I Cor. 5, 2. 5.) — viața bisericească, religioasă-morală nu-și va putea lua avânt, nici acolo, nici aiurea.

Situația bisericii

Este rezultanta stărilor expuse în cele de până acum; nu prea strălucită, dar nici să trezească îngrijorări. După tabloul statistic, pe care îl anexez aici, avem 6 protopopiate cu 44 parohii, cu vre-o 62 filiale; anume 4 protopopiate cu 33 parohii, cu 54 filiale cu 26 biserici și 5 paraclise în Statele Unite, iar 2 protopopiate cu 11 parohii, cu 8 filiale și 17 biserici în Canada. Biserici au fost clădite înainte, sau în decursul războiului mondial 17, restul după războiu. Dintre parohii sunt ocupate de preoți 26 în St. U. și 8 în Canada, vacante fiind 10, fiindcă nu sunt în situația de a susține preoți, 3 neavând nici biserică sau paraclis.

Numărul membrilor după listele parohiale e; 4120, cu 4932 familii și 23.772 suflete, cărora mai adăogându-li-se vre-o

4-5.000 suflete din filiale și răsfirate, rezultă un total de 27-28.000 suflete ortodoxe, aparținătoare Bisericii ortodoxe române, din cele vre-o 75 mii, la cât se poate evalua numărul românilor americani.

Preoți în funcțiune sunt 34; un licențiat în teologie, 13 cu institut sau academie teologică, unul cu seminar, și 19 fără pregătire teologică și fără școală medie măcar. Dintre ei 17 sunt veniți din țară, 10 din Transilvania, 2 din Banat, 3 din Bucovina, 1 din Moldova și 1 născut acolo; ceilalți 17 hirotoniți în America de episcopi ruși.

Alți 7 preoți dintre cei supuși jurisdicției Episcopiei misionare sunt fără parohii; dintre ei unul cu institut teologic, 3 cu seminar și 3 fără școală; 5 veniți din țară și 2 hirotoniți acolo.

Preoți de origine români, nesupuși jurisdicției Episcopiei misionare, sunt 10, toți fără pregătire teologică, hirotoniți de episcopi ruși, în majoritate fiind și acum sub ocrotirea acelora. Lor li se mai adaugă Ioachim Popescu arhim. care, eșind de sub ascultarea Episcopului misionar, a fost oprit dela slujirea celor sfinte. El continuă însă a îndeplini servicii religioase în 2 parohii neintrate în Episcopie: Alliance, O. și Buffalo. N. Y.

După starea familiară preoții în funcțiune sunt: căsătoriți canonic 16, văduvi 8, celib 1, monahi 4, despărțiți 3, divorțați 2, căsătorie necanonică 3, și nelegală 1. Față de această stare, «Congresul bisericesc (Nr. 48/1936), considerând situația excepțională în care se află Biserica ortodoxă română în America deci de să fie acceptată situația așa cum este, rămânând fiecare preot la locul său, întrucât selecționarea și clasificarea preoțimii este o problemă grea, cononică, pastorală și administrativă».

Școală parohială avem în 27 parohii; în care se învață religie, limba română și ceva istorie, după măsura râvnei preotului, care prevede instrucția pretutindenea. Școală catihetică pentru adulți avem una singură, iară școli de Dumineca 5.

Coruri bisericești sunt 29, alte organizații tinerești 27, reuniuni de femei 36, în cadrele bisericești.

Toate aceste organizații, în marea lor majoritate, erau în ființă când s'a inactivat Episcopia misionară și lucrează din îndemn propriu și din râvna de a susține sufletul creștinesc și românesc, al lor și al altora. Se disting în deosebi reuniunile de femei în adunarea fondurilor pentru susținerea bisericilor și corurile bisericești, înălțând solemnitatea serviciilor religioase.

Dealtfel, în America, totul se bazează pe bunăvoință, pe ascultarea de bunăvoie, fără posibilitatea aplicării unei discipline canonice, în lipsă de putere coercitivă. Fiecare parohie și preot face cât poate și ce crede, fără să li se poată impune o normă unitară, decât în măsura, acceptată de bună voie și până vor, până le convine.

Un rezultat al organizării Episcopiei misionare a fost totuși *stabilitatea*, trecută în conștiința preoțimii și a parohiilor. Până aci lipsa de orice legătură și de sprijin între preoți îi expunea la peregrinări de colo-colo. În viața parohiilor, de altă parte, s'au făcut tot mai simțite normele de organizare, cuprinse în Statut și în deciziunile Congreselor bisericești, trecând în conștiința obștească că este un cap care conduce Biserica, fără să mai poată face fiecare, ce voește.

Raportul cu celelalte biserici

Pe lângă organizarea lăuntrică a Bisericii noastre, am căutat pretutindeni să fac legături și să țin contact cu episcopii și reprezentanții bisericii anglicane-episcopale (High Church), întâlnind bunăvoință și prețuire cu orice ocazie. N'aș putea spune acelaș cuvânt despre raportul dintre Bisericile ortodoxe naționale: rusească, greacă, sârbească, bulgară, siriană... Căci, durere, Ortodoxia noastră trăește și acolo izolată după câte biserici ale diferitelor neamuri sunt, fără o simțită legătură între olaltă. N'au înțeles să se apropie, să facă cauză comună, spre a-și asigura locul ce se cuvine Bisericii, care a păstrat curată doctrina și neschimbată moștenirea întreagă dela apostoli, în toată curățenia și sfințenia ei.

Izolate cum trăesc și activează Bisericile naționale nu vor ajunge nici odată să se afirme, să se impună, ori câtă prețuire și ajutor moral le-ar mai veni dela biserica anglicană-episcopală, care privește cu admirație la venerabila Ortodoxie a veacurilor trecute, păstrătoarea tradițiilor genuine și a doctrinei nefalșificate. Se izbește însă de neajunsurile și slăbiciunile ei actuale.

Eu am încercat o strângere a rândurilor și cu Bisericile naționale surori. Indemnul a purces din întâmplarea că, în vara anului 1936, era să fie o mare întrunire a cercetașilor din toată lumea, la New-York și în programul festivităților nu era prevăzut decât serviciul religios protestant, romano-catolic, și izraelit. Nu și ortodox. Am cerut Legației noastre dela Washington să intervină, ca să pot sluji pentru grupul românesc... Congresul cercetașilor nu s'a ținut. Dar ne-a rămas conștiința, că de or-

todoxie nu se ține seamă nici la solemnitățile patronate de Stat, unde alte confesiuni se învrednicesc de atențiune; oricât Republica St. U. A. ține să nu aibă nici un amestec, nici o legătură cu bisericile și confesiunile diferitelor neamuri, cari alcătuiesc populația americană. Dar pe cari le respectă și pe reprezentanții cultelor îi prețuește, ca în puține alte țări.

Ca urmare, în toamna anului 1936, cu Nr. 674/936, am înaintat un memoriu Sinodului Episcopilor ruși (vre-o 11 de toți), ce se întrunea în Noemvrie, la Chicago, He. In vre-o 14 puncte cuprindeam chestiuni de interes comun pentru toți ortodocșii din America, în deosebi în ce privește viața tineretului și îndrumarea lui din viitor, stabilirea unor norme în raporturile dintre preoți ortodocși ai diferitelor neamuri în parohii și în raport cu celelalte confesiuni. etc.

I. P. S. S. Mitropoilt rus a primit cu bunăvoință sugestiile mele și a adus memoriul în ședință. Dar s'au aflat alții, cari să tresară susținând că misiunea ortodoxă în America e numai de dreptul Rușilor, iar ceilalți Episcopi nu sunt decât intruși... Astfel am primit un răspuns de câteva rânduri de politeță dela I. P. S. S. Mitropolit, Theofil.

Memoriul îl comunicasem și I. P. S. S. arhiepiscop grec Athenagoras, ca și reprezentanților celorlalte Biserici ortodoxe.

S'a ivit numai decât o altă susceptibilitate, din parte grecească, pretinzând că reprezintă în America Patriarhatul ecumenic, deci i se cuvine întâietate. Intrucât eu opinasem ca I. P. S. S. Mitropolit rus, ca cel mai bătrân și mai înalt în rang, să reprezinte Ortodoxia în raport cu Statul și cu celelalte confesiuni. Și, după interesul de moment, să pună în curent pe ceilalți episcopi ortodocși și reprezentanți ai bisericilor naționale.

Lipsa de unire și bună înțelegere, de prețuire reciprocă după cuviință, stânginește în prea mare măsură puterea de afirmare a Ortodoxiei noastre, fărâmițată în Biserici izolate. Deși tocmai acolo, în America, unde trăesc alături o seamă de Biserici ortodoxe, printr'o armonică colaborare și acțiune comună s'ar putea realiza nespuse de mult pentru Ortodoxia însăși, dată fiind ușurința cu care se pot întruni episcopii ortodocși și reprezentanții Bisericilor naționale. Și ce n'ar putea realiza în pregătirea terenului pentru apropierea bisericii anglicane, ajutându-o în năzuința ei de reculegere și revenire la Biserica cea una sfântă sobornicească și apostolească.

Cu *românii greco-catolici* raporturile ne-au fost frățești. N'au avut nici ei o soartă mai bună de cât frații lor ortodocși.

Impărțiți așa cum sunt, sub jurisdicția episcopilor romano-catolici, pe teritoriul eparhiilor cărora se află, au fost mai ocrotiți; mai ajutați într'un fel. Nu fără pierderi și amărăciuni, însă, când episcopii romano-catolici au pus stăpânire (după dreptul lor canonic) pe bisericile zidite din sudoare românească.

După tradiționala largheță de inimă ortodoxă românească, am admis să beneficieze de darurile și binecuvântările Bisericii noastre și de drepturile cuvenite și membri «aderenți», cari întrunesc condițiile morale și și îndeplinesc îndatoririle materiale către ea.

Preoțimea ortodoxă ține legături frățești cu preoții gr.-catolici, înlăturând cu prevenire orice susceptibilități confesionale, căci frământările ar fi păgubitoare și fără înțeles. Merg mână în mână în orice lucru de interes comun și în armonică colaborare în chestiunile culturale, sociale, naționale.

Vatra românească

Cel de al treilea an de misiune a fost *anul realizării* «*Vetrei Românești*», o fermă de 200 acre (pogoane) cu casă pentru reședință cu supraedificate gospodărești și cu un alt teren, de 75 acre, la marginea unui lac, cu întocmiri pentru vilegiatură pe seama Românilor.

Cu 25 de ani în urmă, Români din America s'au ocupat deja cu gândul cumpărării unei ferme, pe care să înființeze un azil de bătrâni. Ideea s'a ținut la suprafață, s'a discutat în adunări și în Congresele bisericilor, făcându-se planuri. Dar realizarea ei a rămas până acum, în seama Episcopiei misionare.

Congresul Episcopiei din toamna anului 1936, a aprobat ideea unei *mânăstiri*, cu instituții de ocrotire de educație, de cultură și recreație, pentru a fi o adevărată vatră Românească în America și a încuviințat lansarea listelor de colectă, încredințând alegerea locului Prea Sfințitului Episcop. (Dec. Nr. 62).

Printr'un apel am precizat dela început planul unei *mânăstiri*, cu *reședință* episcopească, cu un *cămin* de ocrotire pentru bătrâni neputincioși, fără să mai aibă pe cineva la o zi de necaz; cu loc de recreare pentru copiii de școală, cu o *școală de educație* românească și religioasă pentru tineret, organizându-se *cursuri de vară*, cu loc de întâlnire a Românilor și întocmiri de vilegiatură pentru muncitorii de fabrică și familiile lor, cu alte instituții necesare, ca o *tipografie* cu o *foaie* de propagandă religioasă și românească, cu *fabrică de lumânări* și alte instituții de interes obștesc. Mânăstirea era contemplată și ca loc potri-

vit pentru organizarea *peleraajelor*, cu *misiuni religioase*, pentru înviorarea credinței și înnoirea vieții creștine.

Dumnezeu bunul cunoaște tainele viitorului și astfel și soarta Românilor în America. Eu năzuiam să întemeiez o așezare românească, ca să treacă în conștiința tuturor, că undeva este o *Vatră Românească*, un petec de *pământ românesc* pe întinsul pământ al înstrăinării, pentru toți aceia, pe cari într'un moment i-ar cuprinde nostalgia de acasă. Unde să poată asculta o slujbă românească și atunci când n'ar mai putea-o avea aiurea; să fie un loc de întâlnire și de refugiu până va fi un suflet de român pe pământ american.

Colecta pentru adunarea fondurilor de cumpărare, a pornit cu elan dela început. Agitațiile contrarilor, încă zeloși pe succesele Bisericii și în parte, și stările precare în cari se afla muncitorimea fără lucru în anii 1937/8, a făcut de nu s'a adunat mai mult în America decât a contribuit Țara-mamă (aproape zece mii de dolari) pentru cumpărarea *Vetrei Românești*.

Intors în America, în Noemvrie 1937, am perfectat cumpărarea, am mutat reședința episcopescă acolo, în casă potrivită spre aceasta, am inițiat un început de gospodărie și cu prilejul Congresului bisericesc, la 3 Iulie 1938 am făcut inaugurarea solemnă a *Vetrei Românești*, deodată punând și piatra fundamentală pentru biserica «*Schitului Maicii Domnului*».

Iar la 8 Septemvrie 1938, la hramul Schitului, am aranjat primul *peleraaj*, împreună cu misiuni religioase. Reuniunile de femei și-au ținut și Congresul lor și s'au constituit într'o *Asociație* a lor, după Statutul, pe care li-l pregătisem, împreună cu programul de preocupări și de lucru în viitor.

Vatra Românească e numai un început de realizări. Ea însăși mai are trebuință de multe pentru înfiriparea unei gospodării, capabile să susțină și alimenteze instituțiile menite să consolideze viața românească și creștinească ortodoxă a fiilor neamului nostru pe pământ American.

Episcopul POLICARP
al Americii

CUVÂNTAREA

P. S. EPISCOP NICOLAE AL ORADIEI

ROSTITĂ LA DESCHIDERA ADUNĂRII EPARHIALE DIN MAIU 26, a. c

Hristos a înviat!

Domnilor Deputați Eparhiali,

Sesiunea adunării noastre eparhiale din acest an, se ține sub auspiciile unor vremuri excepțional de grele. După un răstimp de abia 20 ani — în cursul cărora n'au putut fi vindecate deplin nici rănilor marelui războiu din 1914/1918 — a izbucnit un nou războiu, mult mai greu și mult mai crâncen. Acest războiu se desfășoară zi de zi cu o amploare și în proporții cu adevărat apocaliptice. Toată știința, toată forța fizică și morală, toate avuțiile țărilor și ale cetățenilor sunt puse în slujba operei nefericite a distrugerii celei mai grozave și mai nemiloase. Cât de departe suntem de Mântuitorul Hristos! Cât de puțin s'a lăsat pătrunsă lumea de Duhul Evangheliei Domnului!

Prin voia lui Dumnezeu, prin înțelepciunea Regelui nostru iubit și a sfinților săi, țara noastră a fost scutită până acum de războiu. Dar cine dintre noi poate ști tainele viitorului? Tocmai de aceea avem cu toții datoria patriotică de a face în aceste zile totul, fiecare la locul și la munca sa, pentru întărirea țării în așa măsură, încât atunci când ceasul încercărilor ar bate, să-i putem apăra hotarele și libertatea, cu toate comorile pe care ele le cuprind.

Astăzi, mai mult decât oricând, suntem datori noi, slujitorii altarului, să fim cu adevărat, în numele lui Dumnezeu și al Bisericii lui Hristos, părinții poporului nostru, — părinți buni, părinți jertfelnici, părinți a căror iubire niciodată să nu cadă. Oricât de mari ar fi grijile și greutățile ce ar putea

veni asupra noastră, să nu uităm nici o clipă, în primul rând noi, iconomii tainelor și ai harului lui Dumnezeu, că puterea lui Dumnezeu pe care o împărtășim pentru întărirea slăbiciunilor și neajunsurilor omenești, după cuvântul apostolului Pavel întru neputință și întru năcazuri se vădește. Dacă prin noi va fi Dumnezeu cu poporul, atunci cine va putea fi împotriva lui ?

Domnilor deputați eparhiali,

Grija de căpetenie și cea mai scumpă a sufletului meu de arhipăstor dela venirea în fruntea eparhiei — pe lângă crearea urgentă a izvoarelor de venituri materiale, izvoare contemperate, în lumina Evangheliei Domnului, exclusiv ca mijloace de realizare a marilor scopuri spirituale ale episcopiei — a fost grija iubitoare de instituțiile culturale. Și aceasta pentru că, convingerea mea nestrămutată este că, dinamismul și plenitudinea vieții Bisericii se descoperă și de dată, se realizează și strălucește în lume cu deosebire prin instituțiile de lumină și de cultură ale ei. Am depus mari și constante eforturi, mai ales în ultimul timp, pentru îmbunătățirea condițiilor vieții materiale și spirituale ale tuturor așezămintelor vechi și am început să chem la viață altele noi, cerute de trebuințele duhovnicești tot mai înalte și mai multiple ale credincioșilor noștri.

Astfel, am dat celei mai înalte școale din eparhie, Academiei noastre teologice și internatului ei, pe lângă un regulament — merit să întroneze succesiv și organic o disciplină mai aspră și mai proprie unei școale chemată să crească și să dea pe apostolii entuziaști și jertfelnici ai satelor bihorene — și rector, director, duhovnic și econom nou, iar edificiul școalei, pe lângă amenajările de sute de mii din anii precedenți, i-am făcut în vara trecută înzestrări de 200.000 lei, introducând sobe de teracotă, lumină electrică mai bună, apă caldă permanentă pentru baia studenților și alte îmbunătățiri.

Internatului de băeți din Beiuș, care în toamna anului trecut a împlinit 40 de ani frumoși de existență și de rodnică activitate ortodoxă și națională, i-am dăruit cu acest prilej sărbătoresc din viața sa, haină nouă, făcându-i renovări și înzestrări peste suma de 452.304 lei.

Pentru internatul de fete din Beiuș, care la ultima sesiune a adunării eparhiale era gata în roșu, am cheltuit în anul acesta suma de 2.530.746 lei, iar dacă la aceștia mai adăogăm și sumele de acum doi ani, am cheltuit în total: 5.970.084 lei, în afară de paraclisul al cărui iconostas și mobilier, în sumă de 328.510 lei acum este în lucru, precum și pictura în frescă, care urmează să se facă în timpul cel mai scurt. Internatul terminat și înzestrat cu toate lucrurile necesare unei bune funcționări, a și fost dat în mod provizoriu menirii sale, încă din Septembrie 1939, spre marea bucurie a elevelor și spre deosebita mângâiere și mulțumire a noastră, a tuturor. Când va fi gata, cu ajutorul lui Dumnezeu, și paraclisul cu lucrările lui amintite mai sus, vom putea face sfințirea și inaugurarea în cadre festive a acestei instituții atât de scumpă mie, instituție la temelia căreia am pus atâta suflet și oboseală și care va fi menită să reprezinte strălucitor și în toată puterea ei frumusețea ortodoxiei noastre românești în orașul Beiuș, cel cu luminos destin în viitor.

Tot în orașul Beiuș am supus unei renovări integrale casa fundațiunii „Dimitrie Negreanu“, — pentru a-i da astfel rentabilitatea maximă și a o aduce în situația de a-și putea împlini din nou, cât mai curând și cât mai efectiv, scopul ce i-a fost fixat de fericitul fondator și anume acela de a se împărți din venitul casei, burse pe seama elevilor buni dar săraci dela școalele secundare. Reparațiunile au costat 162.550 lei, iar chiria anuală ce se încasează acum, trece de una sută mii lei.

Școalei de cântăreți bisericești i-am făcut renovări și i-am sporit inventarul pentru suma de 44.306 lei.

Tot în anul acesta am împlinit o veche și dreaptă dorință a episcopiei și a preoților noștri dela țară prin amenajarea și inaugurarea în localul Academiei teologice, a căminului preoțesc, care a costat 114.281. Acest cămin ne va face prețioase servicii ori decâte ori vor avea să fie chemați în orașul de reședință, în serii, pe protopopiate, preoții satelor, pentru a lua parte la cursurile pastorale, liturgice și misionare ce se vor pregăti și se vor aranja în viitor, în interesul bine priceput al unei cât mai temeinice pregătiri speciale a lor. În această ordine de idei, amintesc tot aici, mai departe, dată fiind înrudirea lucrurilor, că n'a scăpat

atențiunii noastre, nici în cursul anului trecut, grija sfântă de a spori cât mai mult fondul catedralei, fond menit zidirii celui mai frumos și mai impunător altar al ortodoximului și românismului dela granița de vest a țării. Acest fond, care în anul 1936 se ridica la suma de 700.000 lei în numerar, a făcut cel mai frumos și impresionant progres în ultimii 4 ani, valoarea celor două imobile din Bulevardul Regele Ferdinand Nr. 9 și 11, care astăzi sunt proprietatea lui, liberă și cu nimic grevată, se cifrează la suma de 14 milioane, iar chiria anuală ce o aduc, se urcă la suma de 1.305.700 lei. În contul împrumutului contractat anul trecut cu ocazia cumpărării și transcrierii casei Nr. 9 din B-dul Regele Ferdinand, am replătit suma de 1.990.947 lei. La 31 Martie a. c., data încheierii socotelilor, mai aveam la acest fond un pasiv de 187.000 lei, pasiv care până astăzi a fost și el lichidat.

Rezumând și totalizând cheltuelile avute și plățile făcute de episcopia noastră în anul trecut, numai în legătură cu investițiile în instituțiile culturale pomenite mai sus, ajungem la suma frumoasă și socotesc că și foarte mulțumitoare de 5.564.684 lei.

Cu toate că în cele de până aici graiul meu a fost mai mult graiul condensat al cifrelor, prin care se calculează lucrurile materiale, vă rog să credeți și sper că despre aceasta v'ați și convins, că în dosul lor stă o mare tensiune spirituală, care la rândul ei nu țintește în ultima analiză la altceva, decât să realizeze, prin mijlocirea și cu ajutorul materiei, cea mai autentică și mai pură spiritualitate ortodoxă și românească.

* * *

Problema sesiunii episcopale, problemă pusă aproape de doi ani și anume deodată cu începerea lucrărilor făcute în interesul apărării naționale, în a căror zonă de expropriere a căzut și vechea sesiune, — și-a găsit acum, în primăvară, după îndelungate tratative și numeroase combinațiuni, soluționarea ei finală și definitivă. Episcopia a primit în hotarul comunei Someșcheș din județul Arad, dela Onoratul Minister al Apărării Naționale, prin bunăvoință deosebită a d-lui general de divizie Ioan Ilcușu, titularul acestui departament și dela Onoratul Minister al Agriculturii și Domeniilor, prin sollicitudinea d-lui ministru G. Ionescú-Sisești,

o sesiune nouă, în întindere de 348 jugăre cu aproape toate supraedificatele economice necesare exploatării ei. Îmi implinesc o plăcută datorie de conștiință exprimând dela acest loc, în mod public, în numele episcopiei noastre, mulțumirile cele mai călduroase și recunoscătoare d-lor miniștri Ioan Ilcușu și G. Ionescu-Sisești, pentru fapta lor românească și ortodoxă.

Domnilor deputați eparhiali,

Am bucuria deosebită de a putea aduce acum la cunoștința domnilor voastre, întruchiparea și desăvârșirea în faptă rară și de o frumusețe etică vrednică de toată lauda, a unui gând înalt și profund creștinesc, pe care l-a zămislit și l-a purtat în sufletul său de aur, unul din cei mai buni și mai vrednici fii ai eparhiei noastre, d. dr. Alexandru Hașăș, inspector general veterinar. D-sa, cu înțelepciunea omului care-și are temeluită concepția despre lume și viață, puternic și deplin, în evanghelia Domnului cea plină de adieri din veșnicie, a știut să se ridice, în clipa în care cea mai crudă nenorocire, cu iuțeală de fulger, i-a spulberat fericirea căminului prin moartea iubitei sale soții Irina, de-a dreptul la Dumnezeu, Stăpânul absolut al vieții și al morții, și să-I aducă din mijlocul durerii sale, cel mai frumos dar. cea mai curată ofrandă — o biserică închinată „Învierii Domnului” și cinstirii memoriei scumpei sale soții Irina. O biserică de prohodire a celor adormiți întru dreapta credință a părinților și strămoșilor!... În cimitir!... În împărăția tăcerii și a durerii, a plânsului și a suspinelor!... Un izvor de mângâiere dumnezeiască pentru toți cei zdrobiți de durerea despărțirii trupești de cei iubiți ai lor!... Un izvor de iertare, ce va curge neîncetat din jertfa cea nesângeroasă a sfințelor liturghii ce se vor sluji în ea, pentru toți aceia cari cu credință și nădejde au pășit pe drumul cel fără de întoarcere al veșniciei!...

Prin ridicarea acestei biserici — a cărei zidire și înzestrare a costat suma de 1.700.000 lei și pe care, după ce în ziua de 12 Mai am sfințit-o cu împreună-lucrarea Prea Sfințitului Episcop Vasile al Caransebeșului, d-l inspector Alexandru Hașăș a predat-o cu litere fundamentale în grija și în proprietatea deplină a episcopiei noastre — d-sa a intrat

în galeria ctitorilor și binefăcătorilor episcopiei noastre. În aceste clipe solemne și emoționante pentru noi toți, deodată cu exprimarea în numele episcopiei a mulțumirilor celor mai calde pentru darul atât de prețios ce ne-a fost făcut, împărtășesc iubitului și de Dumnezeu iubitorului ctitor binecuvântările mele arhieresti, însoțite de rugăciunea fierbinte către Dumnezeu îndurătorilor, ca sufletul adormitei roabei Sale Irina în corturile dreptilor să-l așeze, iar pe acela al ctitorului să-l umple în toate zilele pământestei sale vieți de pace, de bucurie, de mulțumire și de mângâiere.

* * *

Cu un avânt vrednic de toată prețuirea și admirația noastră, au continuat și continuă și astăzi credincioși din întreaga eparhie să ctitorească, într'un spirit de desăvârșită solidaritate, noi locașuri de închinare în locul celor vechi de lemn, slăbite de vreme, pe culmile și în văile dulci ale Bihariei. În anul trecut am dat prin sfințire menirii lor dumnezeiești câteva din cele mai frumoase și mai trainice biserici din eparhie, cum sunt cele din Tinca, din Tilecuș, din Tărian și din Aștileu. Alte peste douăzeci de biserici sunt acum în curs de construcție sau aproape terminate, — biserici zidite aproape în întregime din dărnicia și jertfa țaranului bihorean. Suma totală a dăruirilor benevole ale credincioșilor din întreaga eparhie, pentru zidirea și înzestrarea de biserici, s'a cifrat în anul trecut la 3.400.000 lei.

* * *

Întâmpinăm cu bucurie și primim între noi, cu îndreptățite nădejdi, un număr de zece deputați eparhiali nou-aleși, cari vin să ocupe locurile devenite vacante prin moartea, prin demisia sau prin ieșirea din eparhie a celor vechi. Toți ne sunt cunoscuți prin munca și prin vredniciile lor, puse și până acum în slujba sfintei noastre Biserici. Tocmai de aceea nu ne îndoim nici o clipă, că și în noua calitate și demnitate pe care au primit-o din încrederea clerului și a poporului nostru dreptcredincios, își vor da toată partea lor de contribuție la rezolvarea cât mai fericită și mai înțeleaptă a problemelor ce se vor desbata în acest suprem for bisericesc al eparhiei noastre.

Despre intențiunile și gândurile noastre viitoare, cum este acela privitor la zidirea bisericii mănăstirii Izbuc, precum și despre celelalte lucrări împlinite în anul trecut, veți binevoi a lua cunoștință mai de aproape din rapoartele generale și speciale ce vi se vor prezenta din partea Consiliului eparhial.

Rugând pe Dumnezeuul milei și al păcii să-și trimită binecuvântarea Sa asupra lucrărilor adunării noastre eparhiale din acest an, declar sesiunea ei deschisă.

PUTERI TAINICE ALE SUFLETULUI

Prin cele ce scrim cu acest prilej, urmărim a scuti pe unii dintre noi de neajunsurile unui început lipsit de experiență, făcându-i atenți la experiența pe care o au în direcția sufletelor și vieții spirituale, păstorii încercați în lucrul lor, consecinți practice care adesea sunt mai presus de lucrările și tratatele științifice bine intenționate și informate.

Unii dintre noi slujim mediocru, sau direct nemulțumitor interesul Bisericii, datorită faptului că noi înșine adesea nu avem o cunoaștere și convingere adâncită a tainelor sufletului omenesc, pe care necunoscându-l îndeajuns, sau atât cât ar trebui, nu putem ca în lucrul nostru pastoral să ne aplecăm cu artă asupra lui pentru a-l cuceri la noile realități în slujba cărora ne aflăm. Disecând aceste relații de taină ale sufletului omenesc, vom avea mai mult curaj în lupta noastră de păstori și mai multă dibăcie. Altfel, la cel dintâi atac al evenimentelor, vom vădi că am fost surprinși nepregătiți. Auzind bubuitul ruinei, vom fi obligați să ieșim din fortăreața pasivității și să intrăm în luptă chiar dacă suntem nepregătiți. Fulgerul necredinței odată ce l-am lăsat să se producă, vom fi aproape fără putere de a-i opune ceva. Ne vom izbi de zeflemeli cumplite și de crunte împotriviri. Unii dintre adversarii noștri își socot această calitate a lor drept un titlu de glorie și socot că ar da dovadă de slăbiciune dacă nu s'ar arăta împotrivitori și dacă nu și-ar arăta presupusa de ei supe-

rioritate, indiferența atitudinilor ostile credinței, cât și intempestivele lor îndârjiri pline de ură și răutate. Această răzvrătire a lor o putem considera drept o revoltă copilărească, care, desigur, nu poate avea nici o urmare binefăcătoare. În această privință avem lecțiile pe care viața zilnic ni le servește prin jalnicele rezultate ale necredinții.

Necredincioșii nu vor să suporte drepturile ce divinul Creator le are asupra lor și asupra operei Sale ; ceva mai mult, sesizând puterile de taină ale sufletului; nu le recunosc dreptul la viață, socotindu-le drept o uricioasă corvoadă pentru omenire, fiind inutile și ceva de care ușor ne putem dispensa. Această aventură împotriva acestor realități, rămâne însă stearpă. Emoțiunile de natură religioasă, aceste forțe adânci ale sufletului ne îndreaptă către misterul care este fondul tuturor lucrurilor, — Dumnezeu.

Toate neînsemnatele noastre svăpăeli contrare sunt mai puțin însemnate pentru viață. Rătăcirii și câteva informații mai mult s'ar putea să adăvăsim ; omul însă veșnic rămâne același nedespărțit de fondul lui religios cu care se naște. El există în fiecare din noi, cu deosebirea că unii îl acceptăm și cultivăm, pe când alții îl refuzăm cu indignare. Aceștia din urmă, de altfel, luptă cu înverșunare și împotriva rostului Bisericii și clerului în mijlocul societății. Ei socot știința cu puterile ei de instrumentare, suficientă pentru a îmbrățișa viața și sufletul cu toate tainele și sub toate aspectele lui. În limitele adevărate recunoaștem drepturile științei și raționalismului, totuși, ceea ce e mai mult decât atât, dintr'un simț profund al datoriei, suntem datori să mărturisim insuficiența științei și neputința ei de a răspunde la toate aspirațiile omului. Știința s'a dovedit adeseaori ca metod, imperfectă, iar în ce privește extinderea, fragmentară, având ca bază a preocupărilor sale numai materia, ignorând realitatea spirituală. Încât pe bună dreptate putem spune că știința nu corespunde și nu cultivă întreg spiritul uman. Deaceea raționalismul și știința nu reușește să mul-

țumească această parte de taină a sufletului; ceva mai mult, nici măcar nu o sesizează, fiind în afară de sfera preocupărilor sale. Există în acest fond al inimii noastre, o iubire față de ceea ce este minunat, și o puternică pornire de a crede. Această dispoziție se leagă de sentimentul religios, care în acest univers plin de mister, aduce priceperea unei lumi invizibile și stăruie, convins că rațiunea umană e prea mărginită pentru a înțelege întreaga taină a operelor lui Dumnezeu și a le explica numai după ceea ce noi numim legi ale naturii. Folosind numai rațiunea în înțelegerea lucrurilor lui Dumnezeu, svârcolirile ei neputincioase ne mână adesea spre forme grave ale disperării și ajungând să constatăm neputința ei, noi suntem nevoiți să autorizăm apoi intervenția încrederii religioase, a sentimentului, a adorării, a visului, a presentimentului, cu alte cuvinte să admitem intervenția tuturor facultăților profunde ale sufletului nostru. Necredincioșii raționaliști, chiar în mijlocul cercetărilor de laborator sunt munciți de o neliniște, de o nesaturare și o tristeță nemărturisită. Liber-cugetătorii în lupta lor cu ceea ce a fost sădit în ei, — sentimentul religios — afară de mici excepții am putea spune, au cedat aproape toți către sfârșitul vieții. La capătul unei munci istovitoare, ajunși în fața necunoscutului care cu atât devenea mai mare cu cât sfera cunoștințelor se mărea mai mult, nutresc speranța pătrunderii, cuceririi și comunicării cu acest necunoscut. Mânați de o trebuință de adânc a sufletului, sfârșesc, mulți dintre liber-cugetători, prin a accepta ceea ce e sădit în ei, — sentimentul religios, — căruia unii din ei, potrivit vocii lor, i-au dat și o formă văzută senzibilă acestei aspirațiuni religioase din sufletul lor.

Legătura omului cu divinul este o adevărată favoare, o adevărată forță cu care Dumnezeu ne-a dotat și dela care nimeni nu poate renunța fără să nu fie puternic turburat și păgubit. Încurcați în curioase situații sau pasiuni cari ne umplu inima de mari neliniști, cum și presimțirile unui

viitor în care noi nu vom dispărea, ne mână spre a avea legătură cu forța care este superioară timpului și spațiului. A renunța la acest privilegiu pe care ni l-a acordat Dumnezeu, este a ne lipsi singuri de harul și de puterea de a lupta împotriva greutăților, ispitelor și slăbiciunilor ce le avem, este a ne goni buna dispoziție interioară și veselia inimii, spre a ne arunca în brațele nebuniei pentru câțva timp. Numai animați de principiul transcendent și sub impulsul lui vom deveni morali, activi, dinamici și capabili de culmi ale trăirii și realizărilor eroice. A ne lepăda de legătura cu divinul, este a prilejui în noi deslănțuirea furtunilor pline de spaima fulgerelor și trăsnetelor și a unui gând ce ne amenință cu nefericirea și cu prăpădul urmărilor dezastruoase. Această voită îndepărtare de divin, multora li se pare ceva indiferent sau cel mult un joc nevinovat, o părăsire copilărească, lipsită de pericol. Totuși o astfel de rătăcire a noastră, chiar numai momentană fiind, face să rămână totdeauna în suflet o oarecare trăsătură, care imprimă insensibil o anumită direcție gândurilor și purtării noastre. Căci noi știm că nu există eroare care să nu aibă mai târziu urmări supărătoare, adică fără să nu se pedepsească pe sine însăși. Abaterile dela orânduirea lui Dumnezeu sunt urmate de o sfâșiere a păcii și liniștii sufletești.

Această emotivitate religioasă, oricât am lucra cu dușmănie împotriva ei, nu o vom putea schimba, nu o vom putea distruge, oricât am disprețui-o. Realitatea acestei emotivități religioase este așa de complexă, numărul tainelor în legătură cu ea așa de mare, încât e o adevărată infirmitate pentru cine mai crede că poate s'o nege sau s'o ignoreze. Subterana aceasta a sufletului omenesc este aceea în care vom surprinde infim de mici existențe, și ceva mai mult, vom constata că ea nu este lineară și simplă, ci nestabilă, capricioasă, multiplă și complexă. Numai cunoscând această subterană, care este isvorul din care izbucnesc ma-

nifestările și realizările exterioare ale omului, noi — clerul — am putea acționa la vreme prin o lucrare încununată de succes, înobilând-o prin creștinism. Această subterană neglijată și disprețuită, devine locașul forțelor întunerecului, care, izbucnind în afară, pentru a opri deslănțuirea lor ni se va cere mai multă prudență, forță și dibăcie, atât pentru a le stăvili, cât și pentru a le lua puterea ce o au de a molipsi și pe ceilalți muritori. Există deci în sufletul nostru un vast domeniu de aspirațiuni confuze, domeniu, desigur, nebulos, care trebuie înobilat și spiritualizat prin creștinism. Altfel el devine rezervoriul instinctelor oarbe, ale urii și întunerecului. Ceva mai mult, trebuie să-l recunoaștem ca izvor profund din care se alimentează gândurile, făptuirile și atitudinile noastre de fiecă clipă. În timpul din urmă, psihologia științifică, folosind metoda experimentală chiar în lumea sufletelor, a ajuns la aceeași concluzie : că din această parte profundă a ființei sufletului, din acest domeniu întunecat, se ivesc toate puterile creatoare ale omului, toate intuițiile profunde, acelea pe care rațiunea le poate folosi și controla, dar care o depășesc. Această viață profundă, pare a fi însoțită de capricii, ori decâte ori vrem să-i prindem mai clar ființa. Deasemenea știința psihologică atribue o profundă realitate aspirațiilor spre divin cu care se naște fiecare muritor și care aspirații nu pot fi părăsite de omul normal.

Pe lângă rațiune și judecată, care nu e altceva decât aplicarea rațiunii la realitate, sufletul omenesc mai posedă și alte facultăți, pentru care noi până în prezent nu le-am descoperit un nume și pe care noi, deși nu putem să le înțelegem pe deplin, totuși nu putem să ne îndoim de realitatea existenței lor. Acest lucru îl putem observa și din experiența vieții obișnuite : cu câtă ușurință nu executăm operațiile cele mai dificile, atunci când acestea sunt în legătură cu anumite stări ale spiritului și dispozițiuni deosebit de favorabile cu care unii din noi suntem dotați. Același

lucru observăm în unele împrejurări rare, de obicei însoțite de o dispoziție bolnăvicioasă sau nervoasă când sufletul pare a câștiga noi forțe și o mai mare libertate. Știm că în astfel de situațiuni violente ale sufletului, somnambulii îndeplinesc lucruri aproape de necrezut, cari ar fi imposibil de îndeplinit în calmul reflexiunii. Ceva mai mult, nu numai în cazuri bolnăvicioase și nervoase observăm astfel de puteri sufletești, ci și în stare obișnuită de sănătate. Iată, în această privință, putem da exemplu pe vizionari și pe sursieri. Aceștia din urmă, au facultatea de a vedea clar, fără intermediar și fără raționamente, locul unde se află un isvor de apă; sursierii prescriu acest lucru cu cea mai mare exactitate, chiar pentru locurile separate de ei prin o mare distanță de timp și de spațiu, sau prezicerea unor fapte cari se vor întâmpla în viitor.

Natura umană încă și astăzi e prea puțin cunoscută, așa că nimănui nu ne este îngăduit să aruncăm ceea ce noi nu putem înțelege și ceea ce nu putem explica prin niște cauze obișnuite. În pofida tuturor necredincioșilor și materialiştilor, putem deci arăta împrejurări și stări când sufletul, mai puțin legat sau înlănțuit de corp, i se dă posibilitatea de a ieși din sfera activității simțurilor, vădind forțe necunoscute sau nenumite în vr'un fel prin limbajul nostru omenesc. Acea stare a spiritelor ridicate pe aripile necunoscute ca nume, care fac pe unii muritori să vadă evenimente și realități îndepărtate de ei în timp și în spațiu, lucru de care am pomenit, este iarăși o dovadă vădită în susținerea temei noastre. Aceste facultăți fiind trăsături de adânc ale spiritului, cum și faptul că ele sunt mai puțin vii, cer o mai multă atenție din partea noastră. Toate aceste facultăți sunt aderențe ale fondului religios din om, în slujba căruia, prin voia lui Dumnezeu, s'a dat Biserica și reprezentanții ei.

Fondul religios s'a constatat că este foarte fecund, dar în

același timp și foarte de temut, dacă el este lăsat la voia întâmplării și nu este disciplinat și spiritualizat prin lumina creștinismului. Singură Biserica poate da o hrană sănătoasă acestei vieți profunde a sufletului, dând satisfacție tuturor aspirațiilor lui și cultivând în chip fericit facultățile vieții emotive. Biserica, prin luminile ei, dă o disciplină acestei subterane de temut a sufletului omenesc, care dacă este neîngrijită devine izvor deslănțuirilor forțelor oarbe ale întunerecului pustitor, cu urmări păgubitoare nu numai pentru individ, ci și pentru societate mai ales. Gândiți-vă la aceste prăpăstii ale vieții subconștiente, necălăuzite, să presupunem, de luminile creștinismului salvator, care prin mijlocirea Bisericii zidește punți de legătură între acest fond alterat prin păcat, și voia divină ce impune fiecărui individ o ordine morală de care îl face răspunzător în fața cerului. Sensibilitatea din sufletul nostru, care ne orientează în chip vag și insuficient, care adeseaori este oarbă, Biserica o face să devină binefăcătoare prin orientarea gândirii ce i-o dă drept călăuză acestei sensibilități lipsită adesea de cel mai elementar fond moral. Gândiți-vă ce ar fi dacă potrivit dorinții materialiştilor și raționaliștilor, ar dispărea din mijlocul poporului Biserica și preotul. S'a constatat că terenul pierdut de clerici și de Biserică — de altfel — nu e câștigat de cultura raționalistă, ci de păgânismul cel mai cras : magie, superstiție, hipnotism, spiritism, aberațiuni teosofice și în genere de șarlatanismul sectar. Potrivit dorinții raționaliștilor și materialiştilor, înlăturând Biserica și clerul ortodox, înseamnă că apelăm și prilejuim ivirea obscurelor ajutoare ale păgânismului barbar și necivilizat, cu exaltațiuni bolnăvicioase care încep să apară. Biserica noastră își desfășoară existența ei în o atmosferă de civilizație ; ea vine cu idei precise, curate, demne a nu le părăsi, ci dimpotrivă în chip natural a ne atașa de ele.

Dacă vrem să pătrundem rolul ce preotul are în mijlocul societății și a vieții ei de taină, să îndreptăm

atenția în deosebi spre cei dela sate, spre cei din marile industrii, spre cei dela periferia și chiar centrul marilor orașe, care toți, fără deosebire, adesea sunt victimele celor mai multe și mai curioase rătăciri, superstiții, abateri curioase ce le au în legătură cu ceea ce noi numim viața lor religioasă, care pe măsură ce e sdruncinată în existența ei spirituală, viața societății ajunge să fie inundată de fel de fel de practici și primejdioase abateri, superstiții și barbarii. Eflorescența acestor abateri, care ne face să ne amintim de starea de primitivism, vădește o decădere a noastră dela înaltele expresiuni ale spiritualității, pe care Biserica le propovăduiește prin reprezentanții ei.

Iată, mă apropii de sfârșitul expunerii noastre, fără vreo considerație trasă din apologetica religioasă. Ne-am așezat înaintea faptelor, înaintea faptului religios. Nimănui nu-i este îngăduit a nu ține seama de realitatea și posibilitățile lui de degenerare. În timpul din urmă se observă o degenerare a trăirii religioase și prin mijlocirea sectelor religioase mistice sau raționaliste, în slujba cărora stă o propagandă înspăimântătoare. Sectele sunt manifestări anarhice în domeniul vieții religioase ; sunt niște simple ambiții capricioase prin care adepții lor vor să-și justifice acțiunile și pretențiile la cucerire din ce în ce mai numeroase și mai rafinate. Astfel de secte au ucis șiucid în sânul neamului nostru tocmai ce e puterea lui de cultură, de viață civilizată, tocmai ceea ce asigură unitatea neamului nostru, — credința creștină ortodoxă. Aceste secte anarhizează pe credincioși împotriva autorității lor spirituale — Biserica și clerul, — provocând fel de fel de scandaluri, proteste și gemete prefăcute. Ce rost are pășirea unor astfel de secte în mijlocul unui popor ortodox ? Ele umanizează religia și cu aceasta distrug morala, mânând existența omenirii spre un stil de viață ateu, însoțit de o morală filosofică materialistă ; o serie abstractă de teorii și formule, care niciodată nu depășesc egoismul și interesul de o clipă. Ortodoxismul totdeauna

a fost una cu ființa neamului nostru ; a fost un element de generoasă colaborare la formarea și dezvoltarea progresivă, cum și la înflorirea stării de cultură și civilizație a neamului nostru. El este sanctuarul în jurul căruia se depășă firul generațiilor succesive ale neamului nostru, fiindu-i aproape două milenii unicul cămin spiritual. Biserica ortodoxă română unește în cuprinsul ei sufletele neamului nostru prin legăturile vie și naturale ale trăirii religioase, prin tradiția ei naționalistă și prin aspirațiile ei comune cu ale neamului în vederea viitorului. Noi, cari înțelegem acest lucru, trebuie să-l documentăm, să-l apărăm până la supremul sacrificiu, dacă împrejurările vor cere.

* * *

Revenind, ne rămâne nouă, clericilor, datoria de a ne strădui să cunoaștem cât mai amănunțit tainele sufletului omenesc. Această cunoaștere o vom adânci nu atât numai din cărți, cât și în deosebi și din contactul cu credincioșii, cărui contact trebuie să-i acordăm, însă, toată atenția. Pe măsură ce vom pătrunde mai mult sufletul omenesc și tainele lui, mai ușor vom putea să conducem pe credincioși, grupându-i cu artă în jurul nostru, fără ca nimic și nici o momeală să nu-i mai poată răpi de lângă noi, în scopul de a-i rătăci. În măsura în care vom pătrunde tainele sufletului omenesc, în aceeași măsură vom ști a fi cei mai de aproape și cei mai de folos pentru fiecare din muritori. Iată, în deosebi, Sf. Taină a Mărturisirii este prilejul cu ocazia căreia putem prinde taine ale sufletului, pe cari nici o știință din lume nu ni le face mai clar cunoscute. Sunt unii dintre clerici, cari, destul de vădit, nu s'au priceput să găsească calea inimilor, rămânând niște păstori iremediabili mediocri, cu toată distinsa lor pregătire intelectuală. Taina Mărturisirii, într'adevăr este mijlocul cel mai fericit de înduhovnicire, este forța de regenerare a omenirii. Totuși această Taină este pentru unii clerici prilej

de a-și îndepărta pe credincioși prin lipsa de procedare înțeleaptă în exercitarea ei, datorită tocmai acestui fapt ; a lipsei de pătrundere de care ei sufăr în legătură cu înțelegerea mecanismului așa de complicat a acestui rezort așa de tainic, care e sufletul omenesc. Încât, pe bună dreptate a zis cineva : că noi nu vom avea buni credincioși, decât în măsura în care vom avea buni duhovnici. Unii din noi se plâng până și de îndoiala ce au în sinceritatea celor ce se spovedesc ; aceasta, desigur, datorită tot unui defect al nostru, al celor ce ne plângem de un astfel de lucru. Fiecare penitent, din clipa în care se va simți înțeles de duhovnic care știe să-i determine stările sufletești, nu va șovăi o clipă și-și va arăta tainele pe față; fără frică. Din clipa în care, însă, credinciosul observă că duhovnicul nu dispune de această calitate, cum și de a-i descoperi neajunsurile sufletești fără vorbe, aspre și brutale, din această clipă, în care el știe că astfel de confidențe sunt tratate cu vorbe nepotrivite, va renunța a-și desvălui deschis și corect toate cele ce are pe suflet. E drept că sunt foarte mulți dintre noi cari au calitatea aceasta de a fi părinți duhovnicești, prin care calitate putem apropia sufletește pe credincioși și-i putem influența. Noi, clericii, de altfel trebuie să ne pătrundem de faptul, că fiecare credincios este stăpânit de via dorință de a avea lângă el un părinte duhovnicesc, de a avea lângă el o susținere, o aprobare, un sfat, o discretă călăuză și de atâtea ori un om căruia să i se mărturisească, sau care să-i fie un adăpost înflorit. Orice cleric care nu va înțelege acest lucru, nu va ști a-și desfășura cu artă și ghibăcie păstoria, își va îndepărta sau chiar va pierde pe credincioșii săi, din pricina stângăciilor și lipsei sale de pătrundere a stărilor de fapt din jurul lui. Un păstor bun și cu experiență, ușor va ști să grupeze în jurul său pe credincioși prin mijlocirea unui tact ales, prin o neîntrecută prezență de spirit și prin o aleasă vorbire care să aibă aderențe în sufletul credincioșilor, știind a ieși cu bine din orice împrejurare, oricât de grea ar fi ea.

Să ne străduim deci a cunoaște sufletul omenesc, în scopul de a putea deveni niște buni păstori. Nimeni nu va putea deveni un adevărat preot, decât în clipa în care, prin o vastă știință și experiență în direcția sufletelor și vieții spirituale, va ști să cunoască tainele ființei omenești și va ști forțele tainice de care dispune sufletul omenesc, și ceva mai mult, dacă va ști să și le descopere, să le provoace ivirea chiar, cultivându-le și dezvoltându-le pe o cale pozitivă.

Ca să ajungem însă a cunoaște sufletul altora, se presupune că mai întâi am încercat să cunoaștem sufletul nostru. A ne cunoaște sufletul nostru, vom ajunge prin o viață curată, prin muncă neîntreruptă și rugăciune prin cari reușim să ne salvăm din vremelnice și imperfecțiunile lui, transpunându-ne dincolo de hotarul vremelniceii, prin ușoara înălțare a spiritului spre realitatea supremă a vieții și tainelor ei, — Dumnezeu. În liniștea ceasurilor de reculegere, petrecute în umbra luminei unei candelă ce pâlpâie cu mici întreruperi, ne apare în față nimicnicia trecerii de scurtă durată prin viață a fiecăruia din noi; aici, în fața candelii, vom surprinde și vom înțelege mai ușor taine ale sufletului pe care nici nu le bănuiam, umplându-ne de fiorul tainic al întretăierii în ființa noastră, a naturalului cu a supranaturalului, a nimicniciei vieții noastre mărginite de timp și de spațiu cu nemărginitul, cu transcendentul și misterele lui de taină, sădite în ființa noastră a muritorilor.

Preot HARALAMBIE VASILACHE

dela

Sf. Mitropolie a Moldovei

SPORURI DE BINE ÎN EPARHIILE PATRIARHIEI ROMÂNE

I. P. S. PATRIARH NICODIM

În dorința de a se săvârși sfintele slujbe cu tot fastul cerut de cuprinsul lor măreț, precum și pentru a se da toată măreția slujbelor de slavă a lui Dumnezeu, potrivit tradițiilor noastre Ortodoxe, I. P. S. Patriarh Nicodim caută să aibă slujitori foarte buni și un cor deosebit la catedrala Sf. Patriarhii. Această râvnă sfântă a I. P. S. Nicodim e nespus de mare, și o putem spune că e cea dintâi între multe altele. I. P. S. Sa caută să centreze preocupările de Patriarh în jurul sfintelor rugăciuni din biserica catedrală a sfintei Patriarhii.

Pentru a avea însă personalul cel mai bun, desigur că nu-l vei putea răsplăti cu 1500 și chiar cu 3000 lei lunar, iar în ceea ce privește corul cu 80.000 lei pe an, cum l-a găsit plătit I. P. S. Nicodim corul dela catedrala Sf. Patriarhii.

Ca și la Iași, dar acum încă cu mult spor în plus, I. P. S. Nicodim a reușit ca să ridice subvenția corului la 500.000 lei pe an.

În același timp, a căutat ca să fie și un post de arhidiacon și altul de preot plătit fiecare cu câte 15.000 lei pe lună.

Judecata I. P. S. Sale e foarte dreaptă: «Dacă pentru distracții, la operă și la teatru se plătesc artiștii, cu câte 10 și 20 de mii lei pe lună, de ce oare nu s'ar da o retribuție mai omenească personalului care slujește lui Dumnezeu, și la a căror slujbe ia parte însăși M. S. Regele, Guvernul și reprezentanții cei mai de samă ai Țării, dar însăși Țara, ascultând slujbele la radio»...

Ca dirijor a numit pe Preotul Runcu dela biserica română din Sofia, un talentat conducător de cor.

Corul s'a și format — cântând, spre mulțămirea tuturor,

prima dată la Duminica Floriilor. E un cor bărbătesc alcătuit din cele mai bune voci, ce au fost alese prin concurs.

I. P. S. Nicodim a dat în grijă dirijorului, ca începând dela toamnă, să facă un cor cu toți preoți din București, pentru ca la anumite festivități rare în viața Bisericii și a Neamului să avem și un astfel de cor. Să gândească fiecare ce va însemna acest fapt, ca un cor de 2-300 de preoți să dea slavă lui Dumnezeu cu glasuri cucernice, cântând de exemplu *Lumină lină...*

Socoată fiecare, cât prestigiu duhovnicesc se adaugă prin aceasta Patriarhiei Române... gândindu-ne însă mai întâi la mulțăminta care se cuvine să o aducem cu slavă Bunului Dumnezeu pentru o cât mai mare Tărie a Bisericii și a Neamului nostru.

Și prin această nouă și sfântă grijă și înfăptuire a I. P. S. Nicodim, Patriarhia Română se încadrează în tradițiile împărătești ale unui Patriarhat...

I. P. S. NICOLAE.

Cu prilejul împlinirii a douăzeci de ani de arhipăstorire a I. P. S. Nicolae, Mitropolitul Ardealului, și a sărbătoririi lor, în multe privinți s'a rezumat principalele capitole de înfăptuiri ale I. P. S. Sale.

Deocamdată înfățișăm periodicele cari apar sub patronajul I. P. S. Nicolae în Mitropolia Ardealului, iar altădată vom rezuma alte ctitorii.

1. *Telegraful Român*. Organ național bisericesc, întemeiat în 1853 de Mitropolitul Andrei Șaguna. Anii LXVIII (1920) — LXXVIII (1940). 21 volume.

2. *Revista Teologică*. Organ pentru știință și viața bisericească. Intemeiată în 1907. 30 volume.

3. *Biblioteca Bunului Păstor*. Intemeiată în 1911. 19 volume.

4. *Gazeta Poporului*. Foaie săptămânală politică-culturală, întemeiată în 1918. 3 volume.

5. *Actele primului congres al preoțimei din Mitropolia românilor ortodocși din Ardeal, Crișana și Maramureș, ținut la Sibiu în 1919.*

6. *Lumina Satelor*. Foaie religioasă pentru popor, întemeiată în 1922. 19 volume.

7. *Oastea Domnului*. Supliment religios la «Lumina Satelor». Intemeiată în 1930. 11 volume.

8. *Seria Didactică*. Intemeiată în 1833. 9 volume.

Colecție de lucrări științifice pentru fundamentarea și răspândirea ideilor educative pozitive.

9. *Seria Teologică*. Intemeiată în 1933. 17 volume.

Colecție de lucrări științifice pentru desvăluirea și răspândirea comorilor Ortodoxiei.

10. *Popasuri Duhovnicești*. Intemeiată în 1935. 10 volume. Bibliotecă populară cu caracter religios-educativ.

11. *Veniți la Hristos*. Intemeiată în 1938. 10 volume.

Bibliotecă populară de întărire a drepte credințe și de luptă antisectară.

Iată câte cititorii au împodobit cei douăzeci de ani de arhipăstorire a I. P. S. Nicolae! Toate acestea și miile și zecile de mii de cititori ai acestor scrieri, cari s'au luminat prin ele, sau și-au corectat o greșită credință, sau și-au întărit convingerea lor religioasă, ori prin ele au izbăvit pe alții dela peire, cu toții au strigat la împlinirea celor douăzeci de ani de arhipăstorire a I. P. S. Nicolae: întru mulți și fericiți ani Înalt Prea Sfințite...

I. P. S. MITROPOLIT TIT

a lăsat drept moștenire pe lângă multe alte sporuri de bine în eparhia Hotinului, revista *Insemnări creștine*, care a apărut până acuma la Bălți, aproape trei ani, cu binecuvântarea I. P. S. Sale. Această revistă își avea drept temei al apariției sale, problemele scumpe sufletului acestui ierarh: orientări pastorale și misionare.

La împlinirea a 2 ani de apariție, P. S. Tit mărturisia următoarele cu privire la acest viitor al acestei reviste: «A pășit, cum se zice, groapa, în care sucombă încă în fașă cele mai promițătoare începuturi. Deci, înainte! cu răbdare, încredere și perseverență».

Să nădăjduim că această candelă de lumină, aprinsă cu atâta evlavie de ierarhul de până ieri al eparhiei Hotinului, deși stinsă acum, va străluci iarăși la învierea dreptății noastre...

I. P. S. NIFON.

În numărul 3-4 al revistei noastre am vestit știrea că în orașul Craiova s'a înființat o cantină, acum însă, și Mitropolia Olteniei ne comunică oficial, că «în orașul Craiova s'a înființat o cantină a cărui nume e «Iubirea aproapelui».

«Inițiativa înființării acestei cantine a fost a I. P. S. Mitropolit, dar înfăptuirea se datorește râvnei și spiritului de jertfă al preoțimei craiovene și a doamnelor preotese, la care s'a adăugat dania atâtor binevoitori creștini și ajutorul primăriei locale...

«Asemenea cantine sunt înființate și conduse de Biserica olteană și funcționează în toate orașele capitale de județ: R. Vâlcea, Caracal, Tg.-Jiu și T.-Severin».

P. S. LUCIAN

a organizat și apoi a sporit cu foarte multe volume, cari au apărut în cursul anilor, biblioteca eparhială. Am putea spune că această bibliotecă e una dintre bibliotecile de frunte ale eparhiilor episcopale din Patriarhia română.

Meritul cel mare crește cu mult încă, prin faptul că această frumoasă bibliotecă eparhială poate fi cercetată de cucernicii preoți din acea eparhie .

Această râvnă apostolică a P. S. Lucian de a dăruii scumpilor săi ucenici gânduri luminate, și izvorâte din acest palat al cugetării — care este o bibliotecă, face ca ierarhul de astăzi să fie un demn urmaș al ierarhului strălucit de ieri — a episcopului Melchisedec.

Dar P. S. Lucian se îngrijește nu numai de cultura aleasă a preoților, ci și de aceea a credincioșilor. Proba o avem în faptul, că misionarul preot V. Ionescu care editează biblioteca «Mărgăritarele Lumii», aduce smerite și călduroase mulțămiri P. S. Lucian, «pentru că a primit achitarea celor 450 de colecții complete, cari au fost distribuite poporului prin P. C. Preoți». Aceasta înseamnă aproape 20.000 de broșuri, de un ales cuprins, care au fost date drept hrană sufletească poporului...

Iată prea bogatul spor de lumină pe care-l aduce P. S. Lucian în eparhia P. S. Sale..

P. S. GHENADIE,

episcopul Buzăului, a știut să înmănuncheze în chip minunat râvna cărturărească a preoțimii din eparhie, pentru a da la lumina tiparului o foarte bună revistă de cultură teologică pentru preoți, «*Ingerul*»

Cuprinsul acestei reviste e variat și bogat, după cum și cerințele culturale ale preotului sunt foarte multe. Pe lângă articole în care se lămuresc anumite probleme teologice, cu-

prinde, cu deosebire, și alese predici către săteni, către tinerii premilitari și către străjeri. La această revistă colaborează adeseori și P. S. Ghenadie.

P. S. NICOLAE AL ORADIEI

însuflețit de zelul apostolic de a cuprinde toate ramurile de activitate pentru Hristos Domnul, P. S. Sa a ctitorit cu o deosebită râvnă *Internatul de fete din Beiuș*.

«De proporții monumentale, internatul acesta este înzestrat cu tot ce se cere unei instituțiuni moderne de asemenea natură, nelipsind nici paraclisul cel atât de trebuitor vieții unui internat creștin».

Acest internat a costat peste 6.000.000 lei.

Socoată fiecare câtă trudă și jertfă a mistuit această operă minunată, însă în acelaș timp să-și înaripeze gândul cu credința și dragostea creștină și să vadă până hăt departe în îndepărtările veacurilor... câtă ocrotire se va da sufletelor ortodoxe în acest cămin, câtă demnitate de credință dreaptă va însufleți zeci și zeci de generații de fiice ale Românilor, și cu câtă milă se va ocroti sufletele plăpânde cari-și vor spori viața lor din viața acestei școli...

De-acum, cât timp va dăinui acest internat, se va pomeni cu cinste la toate serbările de ctitorul ei, de P. S. Episcop Nicolae, și în negura vremurilor de vor conțeni directoarele și elevele să pomenească, nu va înceta însă să facă pomenirea P. S. Sale, preotul din Paraclisul acestui internat...

P. S. VASILE AL TIMIȘOAREI

a tipărit la începutul anului acesta un frumos volum de 33 predici, rostite de P. S. Sa la cele mai mari sărbători bisericesti ale anului. De fiecare sărbătoare — din cele XIV, la care a vorbit, P. S. Sa are câte 2-3 și 4 predici diferite.

Praznic luminat, e titlul acestui volum de predici de peste 280 pagini, rostite, și acuma scrise, cu un atâta de ales cuprins și avântare sufletească, pe care o poate avea unul care stă pe vulturi atunci când predică.

P. S. Sa arată în prefață cum o predică rostită la marile praznice ale anului bisericesc e cu mult mai rodnică. «La praznice, bisericile sunt mai pline de credincioși, sufletele credincioșilor mai deschise pentru primirea luminei adevărului creștin și

pentru îndemnul la o mai intensă viață creștinească. Deci și predica preotului trebuie să fie la praznice mai bine pregătită, mai bogată în învățături, mai stăruitoare în îndemnuri»...

Desigur că tipărind aceste predici, P. S. Sa n'a știut că ele vor fi în curând ca o încheiere a activității de predicator în eparhia Caransebeșului, și vor rămânea ca un dar prea frumos al P. S. Sale, oferit preoțimei și credincioșilor din această eparhie, iar pentru noua eparhie a Timișoarei o frumoasă mărtuire de dragostea pe care o are față de acest ram de activitate episcopală — care e temelul vieții și credinței în Domnul.

Protos. VASILE VASILACHE

CRONICA INTERNĂ

I

ALEGERILE DE VLĂDICI ÎN SCAUNELE VACANTE DELA MITROPOLIA BUCOVINEI, EPISCOPIA HUȘILOR ȘI EPISCOPIA TIMIȘOAREI.

În zilele de 11, 12 și 13 Iunie a. c. Marele Colegiu Electoral a fost convocat la București ca să aleagă, potrivit rânduelilor, pe cei trei chiriarhi în scaunele vacante dela Mitropolia Bucovinei, Episcopia Hușilor și Episcopia Timișoarei.

De bună seamă, alegerea a trei vlădici în scaune atât de însemnate a trebuit să fie socotită ca o grijă deosebită pentru ocârmuitorii și dregătorii noștri bisericești, căci se înțelege marea răspundere ce aveau de a alege cu multă chibzuință ierarhi cât mai destoinici și cărora să li se poată încredința cu toată nădejdea păstoria turmei celor trei eparhii. Și milostivul Dumnezeu ne-a ajutat să vedem aleși în aceste scaune trei vlădici bine cunoscuți de întreaga obște românească, întru cât toți trei au avut prilejul să-și dovedească destoiniciile în slujbele pe care le-au îndeplinit până acum în ogorul sfintei noastre Biserici.

Să arătăm acum cum s'au săvârșit alegerile, însemnând și pentru fiecare vlădică în parte câteva cuvinte de aleasă prețuire a strădaniei sale pe diferite tărâmurii de lucrare duhovnicească în via Domnului.

Incepem cu alegerea din ziua de 11 Iunie a. c. pentru episcopia Hușilor, rămasă vacantă încă dela 30 Noemvrie 1939, când I. P. S. Nifon Criveanu a fost ales în noul scaun de mitropolit al Olteniei, Râmnicului și Severinului.

La ceasurile 10 dimineața s'a făcut slujba îndătinată în biserica sfintei Patriarhii, de către P. S. Arhiereu Veniamin Ploșteanul, ajutat de un sobor de preoți și diaconi. După terminarea slujbei, membrii Marelui Colegiu Electoral au trecut în sala de ședințe a Adunării Deputaților. Aici, I. P. S. Patriarh Nicodim, luând loc în scaunul prezidial, a deschis ședința dând cuvântul d-lui Ioan Gigurtu Ministrul Afacerilor Streine, care în lipsa d-lui Ministru al Cultelor Ștefan Ciobanu, a citit

Mesagiul Regal de convocarea Marelui Colegiu Electoral pentru alegerea episcopilor și arhiepiscopilor-mitropoliți.

După cetirea Mesagiului Regal, I. P. S. Patriarh Nicodim a arătat în câteva cuvinte rostul adunării Marelui Colegiu Electoral și a rugat pe membrii să purceadă la alegere având în vedere numai interesele superioare ale Bisericii și să dea astfel voturile acelei persoane pe care o cred mai destoinică să conducă o episcopie atât de însemnată ca aceea a Hușilor, mai ales în vremurile grele de astăzi, când Biserica, după însăși imboldul scumpului nostru Suveran M. S. Regele Carol II, trebuie să fie vie, cimentând sufletul neamului în jurul Tronului și al Dinastiei.

Sfârșind cuvântarea de mai sus, I. P. S. Patriarh Nicodim a oferit președinția alegerii I. P. S. Irineu mitropolitul Moldovei și Sucevei, de care atârnă canoniceste eparhia Hușilor ca episcopie sufragană.

D. Secretar de ședință Leon Mrejeru a citit lista Marelui Colegiu Electoral, constatându-se că din 188 membrii îndreptățiți a-și da votul la această alegere, sunt de față 158. Se dau apoi câteva lămuriri cu privire la votare, cetindu-se art. 118 din Statutul legii pentru organizarea Bisericii ortodoxe române.

Către ora 12, terminându-se votarea, se face numărătoarea buletinelor, după care I. P. S. Președinte mitropolitul Irineu începe să citească pe rând numele celor scriși pe buletinele de vot. Sfârșindu-se și această lucrare, I. P. S. Sa dă următorul rezultat al votării:

P. S. Episcop Grigore Leu	92	voturi
P. S. Arhiereu Valerie Botoșăneanul	31	„
P. S. Arhiereu Ilarion Băcăoanul	16	„
P. S. Episcop Policarp Morușca	2	„
P. S. Arhiereu Efrem Tighineanul	2	„
P. C. Arhim. Chesarie Păunescu	4	„
P. C. Pr. Gh. Gheorghiu-Dobroteasa	4	„
P. C. Pr. Toma Gherasimescu	1	„
P. C. Protos. Vasile Vasilache	1	„
Albe și anulate	5	„
Total . . .		158 voturi

I. P. S. Irineu Mitropolitul Moldovei și Sucevei a proclamat ales în scaunul de episcop al Hușilor pe P. S. Grigorie Leu episcopul Argeșului. Apoi, I. P. S. Sa a felicitat pe noul ales spunând ca activitatea desfășurată de P. S. Sa ca arhiereu vicar al Mitropoliei Moldovei și apoi ca Episcop al Argeșului, este cunoscută de toți și bine apreciată. Nădăjduim, a spus I. P. S. Irineu, că și la Huși noul ales va continua

aceiași activitate a iluștrilor predecesori. Dumnezeu să-ți ajute ca să fii ceea ce îți doresc și au nădăjduit cei ce te-au ales¹.

Adăugăm acum și câteva date despre P. S. Episcop Grigore Leu. Prea Sfinția Sa este fiul unei vechi familii preoțești din nordul județului Covurlui. După ce a terminat școala primară din sat, și-a continuat învățătura la Bârlad, pe vremea episcopului Silvestru Bălănescu, între anii 1897—1901 a urmat seminarul Veniamin din Iași. Având dor de învățătură a plecat în Rusia și a început cursurile Academiei teologice din Chiev. Curând după aceea însă, din pricini familiare, a fost nevoit să se înapoieze în țară, unde s'a căsătorit și a fost sfințit preot pe seama unei biserici de sat. În urmă s'a înscris la Facultatea de teologie din București. Rămânând văduv, este numit duhovnic al Seminarului Central din București. Pe vremea marelui războiu a fost printre cei dintâi preoți militari, făcându-și datoria până la terminarea lui. În anii 1918—1924 a condus ca director seminarul teologic din Ismail. În anul 1924, fiind ales de Sfântul Sinod arhieru, trece la Iași ca vicar al Mitropoliei Moldovei, legându-se de preoțimea și poporul moldovean printr'o lucrare misionară plină de zel și printr'o luptă înverșunată împotriva sectelor și a stilismului. Râvnea episcopatul în scaunul de la Huși încă din 1933, însă Dumnezeu a rânduit să i se încredințeze eparhia Argeșului, unde în curs de patru ani a lucrat cu spor și sârguință, nedând uitării nici grijile unei bune gospodării.

Incheind, putem spune că eparhia Hușilor și-a dobândit un păstor cu destule însușiri bune și dovezi de hărnicie, ca să păstreze neștirbită faima făurită acestei episcopii, de atâția vlădici vrednici.

Alegerea în scaunul nou înființatei episcopii a Timișoarei s'a săvârșit în ziua următoare, Miercuri 12 Iunie a. c., cu păzirea aceluiași rândueli și datini. Socotim însă că pentru bănățeni acest fapt a fost prilej de mare mulțumire sufletească. În adevăr, după un sbucium de mai bine de 70 ani, în care timp s'au irosit atâtea energii, atâta avânt și însuflețire, care toate puteau fi folosite de mult în slujba ridicării Bisericii și a Neamului, prin înalta bunăvoință și subt înțeleapta ocrotire a M. S. Regelui Carol II, anul 1939 a adus și Bănățenilor, în urma stăruințelor Sfântului Sinod, mult dorita și cu atâta stăruință ceruta episcopie a Timișoarei. Și astfel, dreapta chibzuire și părinteasca purtare de grijă a iubitului nostru Suveran, a pus capăt unui sbucium și a împlinit o dorință de care s'au ferit atâtea regimuri de partid.

1. Cuvântarea rostită în fața Marelui Colegiu de către P. S. Episcop Grigore Leu cu prilejul alegerii, se va publica în nr. viitor al revistei, împreună cu cele rostite de P. S. Episcop Vasile al Timișoarei și I. P. S. Mitropolit Tit al Bucovinei.

Episcopia Timișoarei a luat ființă sub fericita păstorire a I. P. S. Patriarh Nicodim, pe ziua de 1 Aprilie 1940, pe temeiul decretului-lege din 8 Noemvrie 1939. Inimile Bănățenilor au tresărit de bucurie, căci prin noua ctitorie a M. S. Regelui Carol II, în viața de obște a Banatului și mai cu deosebire în viața sa bisericească s'a adăugat un nou izvor de îndrumare, un puternic stâlp de sprijin și de înfrățire chemat să închege viața românească din acest ținut sub toate înfățișările ei. Noua Episcopie a Timișoarei are astăzi menirea să adumbrească sufletele credincioșilor bănățeni prin strângerea lor într'un singur mănuchiș ortodox.

Nădăjduim că deasupra tuturor învrăjbirilor și ale neînțelegerilor de până acum, se va sălășlui duhul de împăciuire în jurul chiriarhului ales de ceata preoților și a poporului ca să călăuzească cu dragoste pe toți cei dornici să-și pună viața în slujba Bisericii și a obștei dreptcredincioase, cu scopul de a face din noua vlădicie un scut împotriva uneltirilor dușmane și ațâțărilor străine de Neamul și de legea noastră ortodoxă¹.

Ședința Marelui Colegiu Electoral, întrunit pentru alegerea noului Episcop al Timișoarei, a fost prezidată de I. P. S. Dr. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului. După cetirea Mesagiului Regal de către d. Ministru Silviu Dragomir, I. P. S. Președinte, Mitropolitul Nicolae, a rostit următoarea cuvântare :

„Azi se desăvârșește o veche dorință a clerului și poporului drept credincios din mândrul nostru Banat, aceea de a avea un scaun vlădicesc în Timișoara și un episcop în această cetate din inima Banatului.

Când nemuritorul mitropolit Andrei Șaguna a organizat Mitropolia româno-ortodoxă din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș, n'a putut să realizeze dorința Banatului de a-și avea un episcop în Timișoara și de aceea a lăsat-o în testamentul său pe seamă urmașilor.

Vrut-a Domnul ca episcopia Timișoarei să fie un dar al României pe veci întregite în granițele sale firești. Și astfel țara noastră cu Regele ei vine să dea această satisfacție poporului român din Banat pentru alipirea ce-a arătat-o totdeauna față de credința și Biserica strămoșească.

Episcopia aceasta trebuie să fie un far de lumină la granița aceasta și un izvor nesecat de românism în aceste părți.

Azi veți alege păstorul pe seama acestei eparhii.

Facă Domnul ca să fie chemat cel pe care-l vor clerul și poporul. Cu aceasta declar ședința deschisă“.

Terminându-se votarea, s'a început citirea buletinelor de către

---

1. Cf. rev. *Foaia diecezană*, an LV (1940), nr. 23.

I. P. S. Președinte, care la urmă a vestit Marelui Colegiu Electoral următorul rezultat :

Din 213 membri îndreptățiți a-și da votul la această alegere, au fost de față 181, întrunind :

P. S. Episcop Dr. Vasile Lăzărescu	146	voturi
P. C. Preot V. Veștemean	16	"
P. S. Arhiepiscop Efrem Tighinean	6	"
P. S. Episcop Dr. Andrei Mager	1	"
P. C. Arhim. Atanasie Popescu	1	"
P. C. Pr. Toma Gherasimescu	2	"
P. S. Episcop Lucian Triteanu	1	"
P. C. Preot V. Nistor	1	"
Albe și anulate	7	"
Total		181 voturi

Î. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan al Ardealului declarând ales pe P. S. Vasile Lăzărescu, i-a adresat următoarele cuvinte : „*Marele colegiu electoral v'a chemat la scaunul nou înființat al eparhiei Timișoarei. Când vă aduc la cunoștință această hotărîre, vă fac urări pentru o păstorire plină de roade, cu credința că P. S. Voastră veți duce la Timișoara toate experiențele bune pe care le-ați făcut în eparhia Caransebeșului.*

Veți fi un păstor înțelept și un părinte deopotrivă de bun pentru toți păstoriții ; veți propovădui cuvântul Domnului, cuvântul Evangheliei mântuitoare ; veți răspândi acele concepții morale care călăuzind instinctele bune ale rasei, să ne facă să nu mai auzim plângerea că ni se stinge neamul acolo. Veți fi purtător însuflețit al aceluia curat naționalism care și-a găsit o vatră caldă la altarul bisericilor noastre strămoșești“.

P. S. Episcop Vasile Lăzărescu este fiu al Banatului, născut în com. Jadan, la 1 Ianuarie 1894. A urmat liceul în Timișoara, după care s'a înscris la Facultatea de Teologie din Cernăuți, unde a obținut titlul de licențiat și apoi de doctor în teologie. A trecut apoi la Universitățile din Budapesta și Viena, unde și-a desăvârșit învățătura în ramura pedagogică și filosofică.

Între 10 Octomvrie 1920—1 Noemvrie 1924, a fost profesor la Academia teologică din Sibiu, de unde a trecut apoi profesor la Academia teologică din Oradea, chemat fiind de răposatul episcop Roman Ciorogariu.

În 1928 a intrat în monahism, iar în 1929 a fost cinstit cu rangul de arhimandrit. După moartea episcopului Iosif Bădescu († 11. VII. 1933),

Marele Colegiu Electoral l-a ales la 23 Octomvrie 1933 în scaunul de episcop al Caransebeşului.

În cei şapte ani de păstorire în eparhia Caransebeşului, turma cea duhovnicească ce i s'a încredinţat a fost îndrumată cu pricepere şi părintească dragoste spre păşunea cea bună. Căci vlădica Vasile întruneşte în chip fericit însuşirile unui încercat misionar şi gospodar cu acelea ale unui remarcabil cărturar.

Temperament dârz, rupt din glia şi sufletul viguros al ţinuturilor pe care este chemat să le păstorească, P. S. Vasile duce în metropola provinciei sale o minte cunoscătoare a tuturor problemelor bănăţene, o entuziastă voinţă de înfăptuire şi mai presus de toate o inimă vibrând de cea mai aprinsă dragoste pentru Banatul a cărui icoană scumpă o poartă din pruncie cuibărită în sufletul P. S. Sale. Bănăţenii, cari au ştiut să câştige izbânda înfiinţării eparhiei Timişoarei, au ştiut să-şi aleagă şi episcopul pe care l-au dorit. Căci după câte ştim, nu este bănăţean care privind la arhierul lor să nu grăiască din adâncul inimii : „*Arhieru ca acesta se cădea nouă*“ . -

* * *

Alegerea noului Mitropolit al Bucovinei s'a făcut în ziua de 13 Iunie a. c., potrivit rânduelilor cunoscute. După terminarea slujbei religioase, membrii Marelui Colegiu Electoral au trecut în Sala Adunării Deputaţilor în vederea votării. Textul Mesagiului Regal a fost cetit de d. Ioan Gigurtu Ministrul Afacerilor Străine. A prezidat I. P. S. Irineu, Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, care după ce a declarat şedinţa deschisă, a cetit o scrisoare din partea P. S. Episcop Lucian Triteanu prin care arată că din motive de sănătate, nu poate primi rugămintea ce i s'a făcut ca să candideze la scaunul de Mitropolit al Bucovinei.

După ce s'a terminat votarea, s'a păşit la desfacerea buletinelor de vot, iar la sfârşit I. P. S. Preşedinte a anunţat Marelui Colegiu Electoral următorul rezultat :

Din cei 211 membrii îndreptăţiţi a-şi da votul la această alegere au fost de faţă 170. Au întrunit următoarele voturi :

P. S. Episcop Tit Simedrea	69	voturi
P. S. Episcop Partenie Ciopron	49	„
P. S. Episcop Nicolae Popovici	27	„
P. S. Episcop Lucian Triteanu	14	„
P. S. Arhieru Efrem Tighineanul	1	„
P. S. Arhieru Eugeniu Suceveanul	1	„
P. C. Arhim. Iuliu Scriban	2	„
Albe şi anulate	7	„

Întru cât niciunul din candidaţii de mai sus n'a dobândit majoritatea de voturi cerută, s'a declarat balotaj şi s'a început a doua votare.

După ce s'a terminat a doua votare I. P. S. Președinte a anunțat următorul rezultat :

P. S. Episcop Tit Simedrea	103	voturi.
P. S. Episcop Partenie Ciopron	47	„
P. S. Episcop Dr. Nicolae Popovici	2	„
Albe și anulate	4	
Total . .		156 voturi.

Față de acest rezultat al votului I. P. S. Președinte Mitropolitul Irineu a proclamat ales în scaunul de Arhiepiscop al Cernăuților și Mitropolit al Bucovinei pe P. S. Tit Simedrea Episcopul Hotinului. Apoi I. P. S. Președinte a rostit următoarea cuvântare :

„Votul colegiului special te-a ales mitropolit al Bucovinei. Mergi în dulcea Bucovină, în acel mic colț de țară, care este presărat cu ctitoriile lui Ștefan cel Mare și sfânt.

Vei șede și vei activa depe scaunul mitropolitan ilustrat de mari învățați și buni români.

Ca mitropolit al Bucovinei vei avea o sarcină în plus peste aceea de conducător de suflete, căci această eparhie are un bogat fond religios care constă dintr'un imens număr de păduri seculare. Se cere prin urmare de la mitropolitul Bucovinei ca să fie nu numai un bun păstor, ci și un gospodar care să chivernisească această bogată avere rămasă Bisericii bucovinene de la voevozii noștrii.

Ți-ai început ucenicia călugărească sub oblăduirea răposatului patriarh Miron, care a fost nu numai un bun păstor sufletesc, ci și un gospodar excelent. Ai avut deci fericitul prilej să vezi cum se conduce o eparhie nu numai din punct de vedere spiritual, ci și gospodăresc.

La Hotin ai dovedit calități frumoase, urmând acolo ca și la Cernăuți acelu vrednic chiriarh Visarion.

Nădăduim că vei fi la înălțimea gândurilor ce ni le facem. Îți urez păstorie îndelungată și bogată în roduri sufletești“.

Ne îngăduim acum să adăogăm câteva cuvinte și despre noul Mitropolit al Bucovinei. Așa cum a fost zugrăvit de o revistă eparhială ¹, P. S. Tit Simedrea e mai mult un cărturar, un pasionat cercetător al problemelor de politică și cugetare creștină în general și ortodoxă în special, dublat de un estetic rafinat gust în cele ale artei religioase,

Cât a fost vicar patriarhal și director al Sfântului Sinod, Prea Sfinția Sa și-a desfășurat activitatea în deosebi către trei direcții : 1) În direcția stabilirii unor legături mai strânse și mai vii între Bisericile ortodoxe ; 2) În direcția organizării unei mișcări de apropiere între Biseri-

1. *Legea Românească*, an XX (Oradia 1940), nr. 13.

cile ortodoxe și celelalte Biserici; 3) În direcția adâncirii concepției și trăirii ortodoxe și a câștigării pe seama acestei concepții și trăiri a cât mai mulți intelectuali.

Strădaniile în primele două direcții i-au adus meritul de a fi — împreună cu defunctul patriarh Miron și cu alții — temeluitorul unei politici externe a Bisericii noastre, iar strădaniile în cea de a treia direcție i-au adus meritul de a fi printre puținii ierarhi și bărbați ai bisericii, cari au știut să valorifice, în măsură largă, comorile Ortodoxiei în sânul unei bune părți a păturii noastre intelectuale.

Așa dar iată pentru ce socotim că Arhiepiscopia Cernăuților și-a ales un bun și vrednic ocârmuitor.

Deosebit de asta numele P. S. Tit a trecut de mult hotarele țării. Și fără laudă putem spune că s'a dăruit întregii Ortodoxii al cărui înfocat apărător este. De aceea, ori unde s'a vorbit în ultima vreme despre Biserica ortodoxă română, s'a pomenit și de numele Prea Sfinției Sale, căci prin cunoștințele temeinice și prin însușirile sale deosebite a isbutit să se facă prețuit și iubit pretutindeni unde a mers ca sol al Bisericii noastre. Iar în anii din urmă ori de câte ori a fost vorba să luăm parte la vre-o consfătuire sau adunare care privea Biserica ecumenică ortodoxă, fericitul întru pomenire patriarh Miron trimetea pe vlădica Tit, socotindu-l drept un destoinic și un neînfricat apărător al drepturilor și tradițiilor sfinte. Și nu e mai puțin adevărat că în toate împrejurările a știut să se arate vrednic de marea încredere ce i se arăta.

Cărturar de seamă și bine orientat în chestiunile de istorie și drept bisericesc, ca și în cele de liturgică și literatură creștină, nu lasă să-i scape nimic de seamă din tot ce apare în țară sau în străinătate. În necontenită sbuciumare și străbătut de râvnă pentru pătrunderea scrisului teologic, a-i să-l găsești întotdeauna cetind o carte sau cercetând o revistă. În ceasurile pe care ei le lasă libere vlădiceasca ocârmuire, trăește numai între cărțile sale agonisite cu nesațiu și în tovărășia lor își găsește liniștea sufletească desăvârșită.

Milostivul Dumnezeu să-i ajute ca să păstorească întru mulți și fericiți ani duhovniceasca turmă ce i s'a încredințat acum în frumoasa Bucovină care a fost sortită să treacă în vremea din urmă prin mari și grele prefaceri, isvorite din vitregia împrejurărilor.

Diaconul GHEORGHE I. MOISESCU

II

AJUTORAREA REFUGIAȚILOR

La sfârșitul lunii Iunie a. c. s'a abătut asupra țării noastre o nenorocire la care nu se aștepta nimeni: *răpirea Basarabiei și a celei mai mari părți a Bucovinei*. În trecutul nostru istoric am mai avut parte de astfel de nenorociri; răpirea Olteniei de către austriaci (1721-1736), răpirea Bucovinei de către Austriaci (1775-1918) și răpirea Basarabiei de către Ruși (1812—1918). La aceste trecute răpiri se adaugă și aceasta de acum.

Efectul acestei răpiri ne este cunoscut. În maximum 24 de ore — și aceștia au fost cei mai fericiți, fiindcă mulți frați de ai noștri n'au avut răgaz nici măcar o oră — o mulțime de români, în special funcționari ai statului român, precum și un număr însemnat de particulari, cari s'au temut de sălbătăcia rușilor, și-au părăsit totul și au pornit pe drumul pribegiei. Fiind absolut nepreveniți, cei mai mulți au reușit să fugă numai cu ce s'a găsit pe ei.

Toată țara a sărit în ajutorul lor. Biserica noastră ortodoxă, ca instituție și în mod individual prin ierarhii și prin preoții ei, urmând porunca Mântuitorului de a ajuta pe cel în durere și în nevoi, a îmbrățișat cu toată dragostea și frățietatea pe toți refugiații, fără osebire, și i-a ajutat cum s'a putut mai bine.

Dintre toate felurile de refugiați, însă, cei mai greu loviți au fost preoții și, deci, cei mai vrednici de ajutorat din prima clipă. Într'adevăr! Când și-au dat seama că năvala cutropitorilor este de neînălțurat, preoții au înțeles ce soartă-i așteaptă din partea năvălitorilor dușmani și atei. Panica și frica au completat restul și preoțimea s'a văzut pe drumul pribegiei, în nădejdea că Dumnezeu nu va lăsa nepedepsită această violentare a drepturilor noastre seculare și că le va ajuta să se întoarcă în curând la căminurile lor.

Este o datorie de conștiință să arăt că, din primul moment, atunci când nevoia a fost mai mare, înainte ca oricine să înceapă ceva sistematic de a veni în ajutorul acestor refugiați, Î. P. S. Patriarh Nicodim a donat suma de 100.000 lei și a instituit o comisiune care să se ocupe cu strângerea de fonduri și cu ajutorarea acestor frați ai noștri oropsiți

de soartă. Totodată a poruncit să fie adăpostiți la Internatul Teologic la cererea P. C. Pr. Prof. Haralambie Roventă, și la Căminul „Zoe Bocancea“, la cererea d-nei Cornelia Bărbulescu și la „Căminul Preoțeselor“ la cererea d-nei Filoftea Crețu. După aceea, sub îndemnul și interesul permanent al Î. P. S. Sale s'a putut strânge o sumă destul de însemnată, cu care s'a venit imediat în ajutorul tuturor aceluia care s'au adresat Î. P. S. Patriarh. În interval numai de câteva zile, comisiunea instituită de Î. P. S. Patriarh a primit următoarele donațiuni:

Î. P. S. Patriarh Nicodim	100,000 lei.
D. Primar Gl. V. Dombrovschi	100.000 „
Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor	100.000 „
Casa Clerului Ortodox Român	350.000 „
Consiliul Central Bisericesc	50.000 „
Preoțimea Capitalei	<u>600.000 „</u>
Total	1.300.000 lei

Pe lângă aceasta, mai multe parohii din Capitală au donat o mulțime de obiecte în natură, pentru a se veni în ajutorul refugiaților. — De pildă, parohia Răzvan, care n'are decât 43 de familii a strâns nenumărate obiecte de îmbrăcăminte, toaletă, alimente etc. — în valoare de cel puțin 50.000 lei, iar numerar a dat 12.000 lei.

Deasemenea parohiile Popa Nan și Sf. Dumitru Colentina au adunat mai multe obiecte în natură, care au fost dăruite refugiaților iar parohia bis. „Iancu Nou-Bălăneanu“ — a organizat un concert religios pentru ajutorarea refugiaților basarabeni și bucovineni, dela Institutul Moteanu. Este, însă, în afară de orice discuție că și celelalte parohii din Capitală și din cuprinsul eparhiei noastre vor contribui cu daruri destul de însemnate. Aceasta dovedește că apelul I. P. S. Patriarh Nicodim a pătruns, spontan și sincer, în sufletele întregii preoțimi ortodoxe române, — nu numai din eparhia noastră—care, ca și altă dată, a înscris încă o pagină de cinste și de înaltă pilduire morală în istoria ei.

Nădăjduim, însă, că din sumele frumoase care s'au strâns de marele noastre ziare: „Universul“ și „România“, care au strâns fiecare câte aproape 6 milioane, precum și din frumoasa sumă de 23 milioane adunată de Crucea Roșie, se va atribui și preoților refugiați cel puțin a zecea parte. Este de datoria mea, care am lucrat dela început în comisiunea de ajutorare instituită de I. P. S. Patriarh Nicodim, să arăt că preoțimea refugiată a fost mai greu încercată de cât oricine. Se știe

că spre deosebire de ceilalți slujbași ai statului român, preotul este în mod definitiv lipit de satul și de biserica lui parohială. El avea casă, pământ, gospodărie etc. care, ca și în celelalte părți, constituie modelul după care se orientează întreaga noastră economie rurală. Ei bine! Toate acestea au fost pierdute în mod definitiv de către preoți, pe câtă vreme ceilalți slujbași ai statului au pierdut înfinit mai puțin.

De aceea, oricine va înțelege că preoțimea merită să fie cât mai efectiv și cât mai serios ajutată ca să-și poată reface, măcar în parte, aceea ce au pierdut.

Deocamdată, comisiunea instituită de Î. P. S. Patriarh Nicodim, a împărțit ajutoare următorilor :

465 preoți, cari împreună cu familiile lor au primit	
suma de lei	1.080.000
65 intelectuali care au primit lei	130.000
45 călugări " " " "	9.000
4 călugărițe " " " "	4.000
24 diverși " " " "	48.000
	Total lei 1.271.000

În acelaș timp, Î. P. S. Patriarh Nicodim s'a ocupat în deaproape ca toți călugării și călugărițele din Basarabia să fie plasate pe la diferitele mănăstiri din cuprinsul Eparhiei noastre.

Astfel, la mănăstirea Căldărușani au fost trimiși 25 călugări dela Bălți, la mănăstirea Cernica 25 călugări dela Chișinău, la mănăstirea Antim din București 2 Arhimandriți, iar la mănăstirea Țigănești 5 călugărițe.

În același timp, pentru a se veni în mod efectiv în ajutorul preoților refugiați, Î. P. S. Patriarh, în de comun acord cu d. Radu Budișteanu, ministrul cultelor, a procedat la regartizarea lor pe eparhii,

Înainte de a se trece la repartizarea preoților, diaconilor și cântăreților refugiați din Basarabia și Bucovina, pe eparhii, însă s'a procedat la complectarea comisiunii prin cooptarea următorilor reprezentanți ai eparhiilor din Basarabia :

Arhiepiscopia Chișinăului : P. C. Revizor Eparhial Nicolae Bolboceanu :

Episcopia Bălți : P. C. Consilier Dionisie Iavorschi ;

Episcopia Ismail—Cetatea-Albă : P. C. Consilier Mihail Madan :

Conform dispozițiunilor Înalt Prea Sfițintului Patriarh Nicodim, cererile de ajutorare și repartizare a preoților, diaconilor și cântăreților din Bucovina, s'au trimis la Suceava unde este stabilit sediul Arhi-

episcopiei Bucovinei, urmând ca Mitropolia Bucovinei să se îngrijească de așezarea lor.

P. S. Arhiepiscopul Emilian Antal, președintele Comisiunii, a dat citire următorului proces-verbal, aprobat de Î. P. S. Patriarh Nicodim și înreg. sub Nr. 9415/1940 :

„Astăzi 9 Iulie 1940.

Subsemnații întrunindu-se sub președenția P. S. Vicar Emilian Antal, spre a discuta posibilitatea repartizării preoților refugiați din Bucovina și Basarabia, în urma discuțiilor avute, am hotărât :

1. Se va totaliza numărul preoților refugiați și se va întocmi câte un tablou pentru fiecare eparhie din Bucovina și Basarabia, în care se va trece situația fiecărui preot refugiat.

2. Se va face repartizarea preoților refugiați la celelalte eparhii din țară, în proporția de câte 10% la numărul existent al parohiilor din fiecare eparhie în prezent.

3. Detașarea și așezarea preoților refugiați la parohii, rămâne în puterea Chiriarhului respectiv, singurul în măsură a decide pentru fiecare caz în parte. Se va avea în vedere ca aceste repartizări sunt provizorii și numai ca preoți ajutători, afară de cazurile cunoscute personal de Chiriarhul respectiv și conform dispozițiilor Marelui Stat Major.

4. Toți preoții vor fi detașați ca preoți ajutători cu bugetele și drepturile lor anterioare și prevăzute în bugetul Onor. Minister al Cultelor pe 1940/1941.

5. Toate cele de mai sus vor fi puse în practică și comunicate Onor. Minister al Cultelor și tuturor eparhiilor din țară, împreună cu tabelele respective, numai după ce vor fi aprobate de către I. P. S. Patriarh“.

Președinte ss. Emilian

Membri : ss. Pr. D. Cristescu
ss. Pr. F. M. Gâldău
ss. Pr. I. Gafton
ss. Pr. L. Trofim

Comisiunea ia cunoștință cu satisfacție și-și exprimă recunoștința față de Înalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim pentru interesul depus în ajutorarea și plasarea preoților refugiați, precum și pentru principiile arătate în susmenționatul proces verbal.

După discuțiile avute se hotărăște a se proceda la repartizarea fiecărui preot în parte, urmând ca după ce toată lucrarea va fi terminată, tablourile respective să fie trimise Onor. Minister al Cultelor spre verificarea și înaintarea lor pe cale oficială tuturor eparhiilor din țară spre conformare.

Rezultatul acestei repartizări este următorul :

1.	Mitropolia Ungrovlahiei	88
2.	" Moldovei	53
3.	" Oteniei	44
4.	" Ardealului	23
5.	Episcopia Aradului	5
6.	" Argeşului	24
7.	" Buzăului	25
8.	" Dunării de jos	15
9.	" Huşilor	21
10.	" Oradia-Mare	4
11.	" Romanului	25
12.	" Timişoarei	7
13.	" Clujului	11
14.	" Constanţei	16
15.	" Caransebeşului	7
	Total	368

Am ținut să redăm în această scurtă prezentare precum și în cifrele de mai sus, opera de ajutorare înlăptuită sub directivele Î. P. S. Patriarh Nicodim, nu atât pentru a elogia această operă, atât de efectivă și de promptă, fiindcă nu cred că este nevoie; ci pentru a preciza cu date o lucrare pornită din cea mai curată și mai sinceră dragoste părintească și creștinească față de frații noștri refugiați și din dorința de a nu-i lăsa să sufere prea mult și de a-i asigura că puținul ce ne-a mai rămas, este și al lor.

Preotul F. M. GĂLDĂU.
Misionar eparhial.

CRONICA EXTERNĂ

NOUA LEGE DE ORGANIZARE A BISERICII GRECE

(continuare)

CAPITOLUL IX

DESPRE VERIFICAREA ACTELOR CONSILIILOR BISERICESTI

Articolul 35.

1. — Orice act al Consiliului Bisericesc se supune Consiliului Mitropolitan, care îl aprobă, îl modifică sau îl infirmă. Hotărîrea Consiliului Mitropolitan se dă în timp de două luni dela supunerea actului. Dacă trece acest termen actul se execută.

2. — Este permis recurs, numai pentru motive de legalitate, contra oricărei hotărîri a Consiliului Mitropolitan înaintea Ministerului Cultelor și Educației Naționale în timp de o lună dela aducerea la cunoștință a hotărîrii Consiliului Mitropolitan.

3. — Orice hotărîre a Consiliului Mitropolitan, rămasă definitivă, este obligatorie pentru Consiliul Bisericesc, iar dacă acesta refuză executarea, Consiliul Mitropolitan îl cheamă spre justificare în scris, în timpul unui termen hotărît de el.

Dacă trece termenul fără rezultat, sau dacă justificarea nu este socotită suficientă, Consiliul Mitropolitan procedează printr'o hotărîre a lui, fără drept de apel, la înlocuirea membrilor Consiliului Bisericesc, cari au refuzat, prin membrii supleanți imediat următori.

Prin hotărîrea Consiliului Mitropolitan poate să se aplice, fără drept de apel, în favoarea lui TAKE și pedeapsa unei amenzi pînă la 500 de drahme Consiliilor Bisericești după chemarea spre justificare pentru abaterile lor în general.

4. — Deasemenea printr'o hotărîre, fără drept de apel, a Consiliului Mitropolitan, se disolvă, după justificare, Consiliul Bisericesc, pentru motivul că nu s'a conformat în general obligațiilor impuse de lege sau pe unii dintre membrii lui, ca și din pricina neglijenței cu privire la îndeplinirea obligațiilor încredințate lor și pentru orice nesupunere cu privire la achitarea obligațiilor față de personalul bisericii.

5. — Consiliile Bisericești deasemenea se disolvă :

a) Dacă se dovedesc infractoare hotărîrilor și instrucțiilor Mitropolitului în raport cu atribuțiile și drepturile lor care decurg din lege.

b) Dacă nu supun în termen bugetul și justificarea gestiunii lor și nu se conformează cu hotărîrea autorității competente cu privire la buget, păstrându-se în această privință în vigoare și dispoziția articolului 45 a legii Nr. 5439.

c) Dacă neglijează sau tăgăduiesc continuarea proceselor pentru apărarea intereselor bisericii.

6. — Consiliul Bisericesc disolvat nu poate să fie reintegrat în perioada următoare de trei ani.

Articolul 36.

1. — Consiliile Bisericești ale tuturor bisericilor parohiale sînt obligate, dela intrarea în vigoare a prezentei legi, la permanentizarea unui sistem contabil unic, potrivit celor ce vor fi hotărîte mai amănunțit prin Decret Regal la propunerea Ministerelor Economiei Naționale și al Cultelor.

Articolul 37.

Hotărîrile Consiliilor Bisericești cu privire la donarea imobilelor se supune spre aprobare Consiliului Mitropolitan și Ministerului Cultelor și Educației Naționale.

Articolul 38.

Primirea sau refuzarea donației, sub condiția moștenirii sau legatului, nu se face de Consiliul Bisericesc fără o consultare prealabilă a Consiliului Mitropolitan și hotărîrea Ministrului Cultelor și Educației Naționale.

Articolul 39.

Hotărîrea Consiliului Mitropolitan cu privire la intentarea unei acțiuni, la renunțarea la mijloacele legale, la suprimarea judecății, la conciliere extrajudiciară sau judiciară, are nevoie de aprobarea Consiliului Mitropolitan, dată în ședință, la care trebuie să ia parte și membrul judiciar. Dacă acesta, convocat de două ori, nu vine, Consiliul Mitropolitan procedează și fără el.

Nu este nevoie de aprobare, atîta vreme cît este vorba de măsuri conservatoare sau temporare.

Articolul 40.

Hotărîrile Consiliului Bisericesc, prin care se hotărîște contractarea unui împrumut și clauzele lui, se supun aprobării Consiliului Mitropolitan.

Dacă suma împrumutului trece de 50.000 de drahme se cere și aprobarea Ministerului Cultelor și Educației Naționale.

Articolul 41.

Cheltuielile judiciare reclamate de Consiliul Statului prin hotărîrile lui, prin care se anulează după recurs actele Arhierilor și ale Consiliilor Mitropolitane, încarcă casierile mitropolitane respective, care le plătesc.

CAPITOLUL X

DESPRE ARENDĂRI SAU INCHIRIERI ȘI VÂNZĂRI

Articolul 42.

1. — Orice arendare sau închiriere a unei averi imobile a bisericii se face prin licitație publică înaintea Consiliului Bisericesc, ale cărui acte se aprobă de Consiliul Mitropolitan.

2. — Dacă licitația nu s'a putut ține, se repetă Duminica următoare, acum fără o nouă publicare, ci prin o simplă anunțare a Consiliului Bisericesc, care este afișată la ușa bisericii. Dacă aceasta de a doua licitație nu se poate ține, atunci Consiliul Mitropolitan poate să aprobe arendarea sau închirierea prin o învoială specială, dar numai pentru un an, iar când este vorba de posesiuni agrare și pentru doi ani.

3. — Când este vorba de arendarea sau închirierea unei averi imobile, a cărei arendă sau chirie anuală, după părerea Consiliului Bisericesc și avizul Consiliului Mitropolitan poate să depășească suma de 1.000 de drahme, Consiliul Mitropolitan poate să aprobe, prin o învoială specială, arendarea sau închirierea ei pentru un timp nu mai mare de doi ani.

Chiriile neplătite la timp bisericilor parohiale se încasează potrivit dispozițiilor cu privire la încasările veniturilor publice.

Articolul 43.

Orice vânzare a unei averi imobile sau mobile a bisericii se face prin licitație publică, ale cărui acte, când este vorba de o sumă sub 100.000 drahme, se supun aprobării Consiliului Mitropolitan, iar mai sus de această sumă și Ministerului Cultelor și Educației Naționale.

Articolul 44.

1. — Ca să fie cineva primit la licitația arendării sau vânzării unei averi imobile sau mobile a Bisericii, se cere să depună ca garanție Consiliului Bisericesc, care face licitația, cel puțin 1% din prima ofertă în bani sau în rente de stat, socotite la valoarea lor reală sau să prezinte o adeverință a Casieriei publice că a depus acolo această sumă pe numele bisericii.

2. — Garanția aceasta a celui mai mare ofertant, când este vorba de vânzare, se scade din prețul de vânzare, iar când este vorba de arendare sau închiriere se scade din arenda sau chiria ultimului an de arendare sau închiriere.

După aducerea la cunoștința celui mai mare ofertant a hotărârii aprobate, Consiliul Bisericesc procedează la facerea actului respectiv, ale cărui impozite și celelalte cheltueli cad în general în sarcina celui mai mare ofertant.

3. — Asemenea condiții se cer când arenda sau prețul de vânzare depășește suma de 1.000 de drahme. Dacă cel mai mare ofertant, după aducerea la cunoștință a celor din paragraful precedent, refuză să procedeze la facerea actului, atunci el suportă diferența dintre prețul oferit de el și noul preț obținut, iar garanția lui revine bisericii.

4. — Este primită cererea ofertei celei mai avantajoase la sfârșitul licitației, după ce este supusă Consiliului Bisericesc sau chiar Consiliului Mitropolitan,

dacă este însoțită de adevărul de depunerea egală cu 10%, din ofertă sau din depunerea în numerar egală cu tantiema aceasta și dacă a fost depusă înainte de aducerea la cunoștința celui mai mare ofertant a hotărârii aprobate.

5. — Prin Decret Regal, dat după propunerea Ministerului Cultelor și Educației Naționale și a Ministerului Economiei Naționale, se vor fixa modul, condițiile și în genere detaliile licitațiilor, cumpărărilor, arendărilor și vânzărilor averilor mobile și imobile ale sfintelor biserici. Până la darea acestui decret rămân în vigoare dispozițiile generale de azi cu privire la licitații, acelea care nu contravin dispozițiilor speciale ale prezentei legi.

Articolul 45.

Violarea oricăreia din dispozițiunile hotărâte cu privire la bisericile enoriale, care trebuiesc păstrate în tranzacții și în fapte judiciare în genere, atrage după sine anularea lor. Numai bisericile enoriale pot face apel contra anulării.

Dacă sânt anulate contractele de mai sus și licitațiile în genere, nu se poate urmări în justiție bisericile parohiale în ce privește despăgubirea.

CAPITOLUL XI

DESPRE PREOȚI

Articolul 46.

1. — Preoții bisericilor parohiale, cari au posturi organice de preoți în sensul prezentei legi, sânt ordinari, numiți de mitropolitul respectiv.

2. — În timp de o lună dela vacantarea postului preoțesc, mitropoliții, prin anunțul lor, citit în biserică și publicat cu cheltuiala bisericii în gazeta locală, dacă există o asemenea gazetă, și în revista „Ecclisia”, sânt obligați să cheme pe acei cari voesc să ocupe posturile organice vacante de preoți ordinari și cari au actele legale hotărâte prin prezenta lege, în timp de o lună dela publicarea anunțului în revista „Ecclisia”.

3. — Dacă termenul de mai sus a trecut fără nici un rezultat, anunțul publicat continuă să aibă putere încă timp de o lună.

4. — Într'un post organic vacant și până la ocuparea lui legală cu un preot regulat, Mitropolitul pune un preot temporar.

Articolul 47.

1. — Preoții se numesc :

a) În orașele cari au o populație mai mare de 40.000 locuitori, se numesc licențiați ai Facultății de Teologie ai Universității sau ai Facultății de Teologie dela Halchi sau ai altei școli de acelaș rang sau absolvenții hirotoniți ai oricărei alte Facultăți.

b) În orașele cari au o populație până la 40.000 locuitori, se numesc cei înscriși cel puțin în anul al treilea al Facultății de Teologie sau al altei Facultăți a Universității sau absolvenții Școlii Bisericești Rizariu sau absolvenții școlilor bisericești cu cinci clase sau a vechilor școli cu patru clase sau cei hirotoniți, cari au calitățile categoriei imediat următoare.

c) In orășelele cari au o populație până la 3.000 locuitori se numesc absolvenții celorlalte școli bisericești sau învățătorii sau absolvenții gimnaziilor sau cei hirotoniți, cari au calitățile categoriei imediat următoare.

d) In satele cari au o populație până la 2.000 locuitori se numesc cei cari au certificat de absolvire al școlii din orfelinatul bisericesc dela Vuliagmeni sau al școlilor de aceeași treaptă sau ai semigimnaziului sau certificat de două clase al gimnaziului de opt clase sau de patru clase ai gimnaziului de șase clase sau certificat de absolvire al școlilor civice grecești din străinătate și dintre cei deja hirotoniți cari au calitățile de mai jos.

e) In satele cari au o populație până la 600 de locuitori pot să fie hirotoniți, numai dacă nu există candidați cari au calitățile de mai sus, absolvenți ai școlii de patru clase fără să fi urmat școala dela Vuliagmeni, cu o practică obligatorie la Sfânta Mitropolie.

2. — Din anul școlar următor, candidații laici cari aparțin în categoria aliniatului d) și cari nu au frecventat cel puțin un an în școlile preoțești, se hirotonesc și sânt numiți numai după frecventarea în școlile bisericești, potrivit celor pe care le va hotări Decretul Regal cu privire la aceste școli și la funcționarea lor. Până la darea acestui Decret, cei aleși frecventează în școlile bisericești care funcționează înainte de Legea de necesitate Nr. 1369 din 1938.

Păstrându-se celelalte dispoziții ale legii, este îngăduită numirea preoților categoriei următoare în posturile de preoți ale categoriei imediat superioare, atâta vreme cât nu există candidați ai acestei categorii. Candidații dela aliniatul e) al prezentului articol nu pot să fie numiți în posturile dela aliniatul d), nici să fie numiți ca preoți temporari.

Dacă în timpul termenului fixat de paragraful 3 al articolului 46 nu se prezintă candidați cari să aibă calitățile legale, Mitropolitul dă un nou anunț, publicat potrivit celor hotărâte în paragraful 2 al aceluiaș articol, prin care cheamă, pentru aplicarea dispoziției de mai sus, și pe candidații cari au calitățile categoriei imediat inferioare.

Dacă este vorba de completarea locurilor de preoți dela aliniatul a) al articolului acestuia, dacă nu se prezintă candidați nici din categoria aliniatului b) Mitropolitul, după trecerea de două luni după publicarea celui de al doilea anunț, chiamă prin un nou anunț al său, publicat potrivit celor de mai sus, ca să-și depună candidatura și cei cari au calitățile categoriei aliniatului c) al aceluiaș articol.

Articolul 48.

1. — Candidatul la un post de preot trebuie să supună arhierelui respectiv în termenul fixat de el în anunțul respectiv o cerere în scris, însoțită de :

a) O copie din matricola penală a ultimei lui reședințe și a locului de origină că n'a fost condamnat pentru crime sau pentru delictе din cele fixate în articolele 22 și 24 ale codului penal, independent de pedeapsa suferită.

b) Certificat de bună purtare, dat, prin derogare dela dispozițiile legii de necesitate nr. 1075 din 1938, de autoritatea polițienească respectivă.

c) Livretul militar sau certificat că este scutit de orice serviciu militar.

d) Dovezi despre studiile lui.

e) Certificat dela primarul respectiv de cetățenie și despre anul nașterii.

f) Certificat dela autoritatea bisericească respectivă că atât candidatul cât și soția lui au contractat prima căsătorie.

- g) Atestarea canonică, potrivit celor admise de Biserică, și
 h) Certificatul a doi doctori, luat sub prestare de jurământ înaintea judecătorului de pace, despre sănătatea și validitatea sa.

Articolul 49.

1. — Mitropolitul, în timp de o lună dela depunerea actelor cerute, potrivit articolului precedent și după verificarea lor, proclamă pe candidați printr'un act adus la cunoștința Consiliului Bisericesc, care este citit în biserică și este lipit la ușa bisericii parohiale.

2. — În timp de cincisprezece zile dela prima zi a afișării pe ușă, potrivit dispoziției paragrafului precedent, sânt îndreptățiți atât consilierii bisericești cât și orice enoriaș să supună mitropolitului în scris orice informație sau obiecție asupra unuia dintre candidați. După trecerea termenului de mai sus mitropolitul decide asupra candidaților și dacă ar vrea să aleagă pe unul din ei face cunoscută hotărîrea lui despre acesta Consiliului Bisericesc respectiv. Consiliul este obligat odată cu aducerea la cunoștință să procedeze la afișarea pe ușă timp de cincisprezece zile a hotărîrii.

3. — Contra hotărîrii mitropolitului se poate face recurs înaintea Sfântului Sinod, în timp de zece zile dela ultima zi a afișării făcute potrivit dispoziției paragrafului precedent. Recursul se poate face de oricare dintre candidați sau dintre enoriași printr'o cerere adusă la cunoștința mitropolitului, care este obligat în timp de o săptămână să o transmită cu tot dosarul, care a fost format dela începutul procedurii, Sfântului Sinod. Recursul se judecă de o comisie sinodală din trei membri, compusă din Președintele Sfântului Sinod sau înlocuitorul lui permanent și din doi membri sinodali, aleși de Sfântul Sinod odată pentru fiecare perioadă sinodală.

Hirotonia candidatului este oprită înainte de împlinirea formalităților de mai sus și de scurgerea termenelor.

Articolul 50.

1. — Numirea preoților la paraclise și la bisericile cimitirelor, a Instituțiilor filantropice, didactice, de corecție ca și transferarea din acestea în alte posturi bisericești se face de mitropolitul respectiv, pentru orașele în care acestea se vacantează, din acei cari au calitățile cerute de prezenta lege la propunerea conducerii instituției.

2. — Cercetarea preoților cari au calitățile legale se face prin publicare în revista „Ecclisia” și în una din gazetele locale, fixându-se un termen de o lună, după sfârșitul căruia, dacă nu se prezintă candidat, care să aibă calitățile cerute, sânt chemați printr'o publicare asemănătoare cei cari au calitățile categoriilor următoare și tot astfel mai departe, aplicându-se prin analogie dispozițiile paragrafului 2 al articolului 47 al prezentei legi.

3. — Posturile organice de preoți ale exocliselor și paracliselor supuse sub administrația lui TAKE sânt fixate prin hotărîrea Consiliului Administrativ al lui TAKE, neputând în niciun caz să depășească numărul de două posturi pentru fiecare din acestea.

Preoții acestor biserici sânt numiți sau se transferă de către ierarhul respectiv.

Articolul 51.

1. — În orașele care au o populație mai mare de 100.000 de locuitori pentru fiecare enorie până la 600 de familii se numește un preot. Poate să se adauge al doilea preot când numărul familiilor depășește de o mie, al treilea când numărul acestora depășește 2.000, iar al patrulea și următorii câte unul de fiecare mie în plus de familii. Când sânt mai mulți preoți la aceeași biserică enorială și în cazul împărțirii enoriei Mitropolitul este obligat ca prin hotărîrea lui să delimiteze partea fiecărei parohii și cu un număr egal de familii.

2. — În orașele care au o populație până la 100.000 de locuitori se numește un preot pentru fiecare enorie până la 400 de familii, iar al doilea poate să fie numit când numărul acesta de familii depășește 600 și al treilea când numărul acesta de familii depășește 1.200.

3. — În orașele și în insulele cu o populație până la 100.000 de locuitori dintre cari cel puțin o treime sânt străini sau de altă religie se poate, prin hotărîrea Sfântului Sinod, la peste 400 de familii de enorie să fie adăugat și al doilea preot, atîta vreme cît din o treime din veniturile brute ale bisericii poate să fie acoperită și leafa acestui de al doilea preot în conformitate cu calitățile lui.

4. — În comunitățile care sânt în chip recunoscut centre agricole și care au cel puțin 400 de familii stabile, poate să primească și al doilea preot, la hotărîrea mitropolitului respectiv și după avizul favorabil al Consiliului de Administrație al lui TAKE.

5. — În enoriile insulelor, care au o singură biserică parohială, se permite, potrivit dispozițiilor prezentei legi și numirea preotului al doilea, dacă cel prezent este mai mare de 60 de ani și care, după hotărîrea Mitropolitului, aprobată de Sfântul Sinod, nu poate să facă față serviciilor nevoilor religioase ale parohienilor. Salarizarea celui de al doilea preot cade în întregime în sarcina parohiei.

6. — Independent de numărul familiilor unei parohii, atîta vreme cît nevoile ei spirituale cer numirea unui cleric potrivit pentru predică, spovedanie, serviciul catehetic și altele asemenea, Mitropolitul poate să numească ca preot extraordinar sau preot ajutor un asemenea preot din ieromonahii, cari au calitățile legale, înscrși în mănăstiri, cu condiția că acesta să se mărginească la obligațiile duhovnicești de mai sus, la îndeplinirea de tipic a slujbelor zilnice fără vreun amestec oarecare în atribuțiunile și drepturile preoților.

Indemnizația lunară a ieromonahilor astfel numiți o fixează, independent de calitate, Consiliul Mitropolitan, la propunerea arhiereului respectiv.

Articolul 52.

1. — Transferarea unui preot se face dintr'un post organic în alt post organic vacant cu asentimentul celui transferat și cu avizul favorabil al Consiliilor Bisericești respective și ale Mitropoliților respectivi, atîta vreme cît cel transferat posedă calitățile locului în care se transferă.

2. — Transferarea unui preot dintr'un post organic în alt post organic vacant până la completarea lui se face de Mitropolitul respectiv, sub forma detașării temporare.

3. — Transferarea reciprocă de preoți, care au aceleași calități, în aceeași Mitropolie sau între Mitropolii se face cu asentimentul celor transferați, a Consiliilor Bisericești respective și a Arhiereilor respectivi.

4. — Preoții făcuți definitiv în puterea legilor într'o parohie, dar cari nu au calitățile legale pentru aceasta, își păstrează postul lor, dar nu pot să fie considerați ca unii cari au dobândit și calitățile categoriei parohiei în cari au fost făcuți definitiv.

5. — Arhiepiscopul este îndreptățit, în urma aprobării Sfântului Sinod, la propunerea lui îndreptățită, să transfere fără asentimentul lor în o parohie din aceeași Mitropolie până la trei preoți în timpul unui an, a căror rămânere mai departe în enoria lor este vătămătoare pentru viața duhovnicească a lor.

În ce privește Arhiepiscopia Atenei dreptul acesta de transferare poate să fie exercitat până la cinsprezece preoți în timpul unui an.

Articolul 53.

1. -- Dacă într'o parohie funcționează mai mulți preoți, cari au fost hirotoniți sau definitivați peste baza legii „Despre parohii”, care au avut putere până acum, se socotesc temporari, independent de modul numirii lor.

2. — Temporalitatea lor durează numai atâta vreme cât nu există în aceeași Mitropolie locuri de preoți vacante de categoria preotului temporar.

În cazul că există locuri vacante, Mitropolitul este obligat să-i definitiveze în acestea, fiind interzisă orice hirotonie de preoți în locurile, pentru cari au calitățile preoții în funcție supranumerari și până ce sânt utilizați toți aceștia.

3. — Preotul care refuză să primească locul în care se definitivează în modul acesta, nu are drept la niciun salariu, iar dacă se întâmplă să i-l plătească sânt răspunzători personal cei cari au făcut plățile. Plasarea acestor preoți începe în ordine, dela cei cari au fost definitivați mai de curând în timp.

4. — În timp de două luni fiecare arhiepiscop este obligat să supună Sfântului Sinod și Ministerului Cultelor și Educației Naționale un tablou, potrivit acestui articol, de preoții supranumerari cari funcționează.

Articolul 54.

Arhiepiscopul care hirotonește sau definitivează contra celor fixate de prezenta lege, în afară de responsabilitatea lui canonică este expus la lipsirea de apunamentele lui episcopale pe timp de un an, provocată prin grija lui TAKE sau a altuia, care are interes legal. Definitivarea ilegală se declară nulă prin hotărârea Ministerului Cultelor și Educației Naționale, iar membrii Consiliului Bisericesc, care ordonă plata salariului celui definitivat în chip ilegal, sânt răspunzători personal și solidar.

Articolul 55.

1. — Pe preoții bisericilor catedrale îi numește Mitropoliții respectivi din cei cari au calitățile legale.

2. — La oricâte biserici catedrale ale reședințelor Mitropoliilor, corespunde un singur preot pe baza numărului enoriei, Mitropolitul respectiv poate să numească și un al doilea preot.

Articolul 56.

1. — Este interzisă admiterea ieromonahilor printre candidații la posturile de preoți de mir. Nu este interzisă admiterea preoților necăsătoriți cari nu sânt ieromonahi.

2. — Ieromonahii chemați temporar în posturile vacante rămân în acestea până la completarea definitivă a locului.

3. — Este permisă în bisericile Atenei și ale Pireului numirea temporară de preoți parohi, diaconi și preoți dintre studenții teologi, pe durata atâtor ani câți se cer dela aplicarea prezentei legi pentru completarea anilor de frecvență în Facultatea de Teologie.

4. — Preoții aceștia temporari își perd locurile lor dacă nu arată silință mulțumitoare în studiile lor sau în atribuțiunile lor.

5.—Dela publicarea prezentei legi se socotesc definitivăți în enorii preoții cari au fost numiți temporar printr'o numire în scris. Arhiepiscopul Atenei are dreptul în timp de trei luni dela publicarea prezentei legi ca să oblige pe preoții din Mitropoliile străine, numiți în oricare din bisericile Arhiepiscopiei să se întoarcă în centrele lor bisericesti de unde au venit.

6. — Mitropoliile, din care au venit aceștia, trebuie obligator să completeze posturile vacante de preoți prin preoții astfel întorși.

Articolul 57.

Preotul încetează de a funcționa :

1. — Dacă a suferit o suspendare mai mare de un an.

2. — Dacă este incapabil pentru îndeplinirea obligațiilor parohiale din cauză de boală trupească sau sufletească, certificată sub prestare de jurământ înaintea judecătorului de pace de către doi doctori, numiți în scris de Mitropolitul respectiv, fie din oficiu, fie în urma adresei Consiliului Bisericesc al parohiei preotului bolnav, fie și la cererea sa proprie.

Odată cu supunerea la Mitropolit a avizului doctorilor, care certifică incapacitatea preotului, Mitropolitul numește temporar un înlocuitor, dar aduce la cunoștință, în acelaș timp, preotului avizul doctorilor.

Preotul este obligat în timp de cinci zile dela această aducere la cunoștință în cazul unei contestări a avizului despre incapacitate dat de doctorii de mai sus, să ceară o nouă consultare de doctori, dintre cari unul propus de el, iar altul de Mitropolit, iar hotărîrea acestora rămâne definitivă.

Cheltuiala acestui nou consult cade în sarcina celui care l-a cerut, iar cea dintâi în sarcina bisericii.

În cazul unui desacord între doctori, fie la primul, fie la al doilea consult, Centrala lui TAKE numește un doctor, indicat de asociația medicală locală pentru un nou consult; cheltuelile acestui consult le suportă TAKE.

3. — Dacă părăsește postul său nejustificat mai mult de o lună.

Un preot învățător, transferat în postul de învățământ, care face cu neputință îndeplinirea atribuțiunilor lui parohiale, și primește acest post, se socotește demisionat din postul lui de preot.

4. — Odată cu împlinirea a 75 de ani, afară numai dacă, după judecata Mitropolitului, supusă aprobării Sfântului Sinod, poate să continue a funcționa ca preot.

Ca vârstă legală se socotește aceea certificată prin actul de stare civilă compus în timpul nașterii sau în lipsa acestuia un certificat extras din matricola de bărbați.

Articolul 58.

Pentru salarizarea preoților rămân în vigoare dispozițiile articolelor 79, 80, 81 și 82 ale legii de necesitate 1369 din 1938; cei cari au calitățile categoriei e

potrivit articolului 47/1 al prezentei legi sunt salarizați prin aceeași lege, iar cei de categoria d au salariul după legea de necesitate 1369 din 1938.

Timpul cerut potrivit paragrafului 4 al articolului 79 din legea de necesitate 1369 din 1938 pentru clasarea preoților într'o categorie imediat superioară se micșorează dela cinsprezece ani la șapte ani numai pentru preoții bisericilor care au mijloace suficiente pentru plata integrală din cariera lor a diferenței de salar în plus rezultată din această înaintare în grad.

Articolul 59.

Salariul preoților bisericilor Instituțiilor publice sau ale altor persoane legale de drept public, ale școlilor particulare, ale persoanelor particulare, se plătește de instituția respectivă, pe baza calităților preoților, potrivit celor fixate în articolul 58 al prezentei legi.

Articolul 60.

Din salariul preoților se reține cota de pensii și impozitele către stat, potrivit dispozițiilor legii care se ocupă cu reținerile din salariu ale funcționarilor publici, ca și contribuția pentru TAKE, potrivit celor fixate în dispozițiile speciale ale legii „Despre TAKE”.

Articolul 61.

Concediile preoților și salarizarea lor, dacă continuă concediul, se fixează potrivit legilor cu privire la concediile și salarizările funcționarilor publici, Mitropolitul exercitându-și dreptul lui canonic și în ce privește acordarea acestor concedii, regulate sau de boală.

CAPITOLUL XIII

DESPRE NUMIREA PREDICATORILOR, CÂNTĂREȚILOR ȘI PARACLISIERILOR

Articolul 62.

Predicatorii cuvântului dumnezeesc în biserici se numesc de Mitropolitul respectiv licențiați în teologie, fiind salarizați în întregime din casieria bisericii.

Mai multe biserici de una pot să aibă un predicator comun al cuvântului dumnezeesc, fiind salarizat în analogie, și fiind fixată de mitropolit această analogie.

În acelaș chip o biserică sau mai mult de una poate să aibă un preot special, numit, indiferent de calități, de mitropolitul respectiv ca să se ocupe exclusiv cu săvârșirea sfintei taine a mărturisirii.

În sate sau cătune, în lipsa unui predicator teolog al cuvântului lui Dumnezeu, poate să fie numit și un absolvent al școlii bisericești.

Articolul 63.

1. — Diaconi ordinari se numesc în așele parohii, care ar cere acest lucru, independent de dispozițiile prezentei legi cu privire la calitățile preoților. Unii ca aceștia pot fi numiți preoți în parohiile pentru care au calitățile legale. Cei cari

funcționează acum ca diaconi în orașe cu o populație mai mică de 40.000 pot să fie hirotoniți ca preoți ai bisericilor în care funcționează atâta vreme cât au calitățile pentru ocuparea posturilor de preoți.

2. — Pentru numirea diaconilor se cere aceeași procedură a prezentei legi ca și pentru preoți.

3. — Studenții Facultății de Teologie ca și elevii școalelor bisericești având certificat de promovare din clasa a patra, pot să fie hirotoniți diaconi ai unei parohii numai la propunerea Consiliului Bisericesc, atâta vreme cât au celelalte calități canonice și legale.

4. — Diaconii temporari pentru bisericile parohiale sânt numiți de Mitropolit, fiind hirotoniți unii ca aceștia de preferință dintre studenții Facultății de Teologie, elevii școalelor bisericești și gimnaziilor.

5. — Cu excepție față de cele de mai sus fiecare Mitropolit poate să hirotonească, pentru serviciul dela Mitropolie, dintre acei cari au, potrivit prezentei legi, calitățile legale cerute pentru oricare parohie.

Articolul 64.

1. — Cântăreții și paraclisierii sânt numiți și destituiți de Mitropolit, cu avizul Consiliului Bisericesc, adunat în ședință specială, la care trebuie să participe și clericul care este membru.

2. — Termenul de vârstă pentru cântăreți se fixează la 70 de ani, iar pentru paraclisieri la 65 de ani.

3. — Mitropolitul exercită putere disciplinară asupra cântăreților și paraclisierilor pentru orice abatere, care se raportează la îndeplinirea canonică a atribuțiilor lor, aplicând după o apărare premergătoare, o amendă de două sute de drahme, iar la recidivă o amendă de cinci sute de drahme în folosul bisericii, sau destituire temporară și definitivă.

CAPITOLUL XIV

DISPOZIȚII SPECIALE

Articolul 65.

Durata Consiliilor Bisericești sau a Epitropilor bisericilor administrate prin dispoziții speciale este de trei ani, în afară de biserica Bunei-Vestiri din Tino, care urmează durata Consiliilor Bisericești ale bisericilor enoriale.

Articolul 66.

Administrarea și gestiunea bisericilor și locașurilor de închinare, dela articolul 6 paragraful 5 ale legii de necesitate Nr. 1369 din 1938 despre biserici, administrate prin legi, dispoziții și canoane speciale, potrivit articolelor 78 și 79 ale legii 5439 și art. 20 ale legii de necesitate din 19-20 Noemvrie 1935, se va fixa pentru fiecare din ele prin Decret Regal care va fi dat deodată, afară numai dacă nu concurează pentru aplicare supozițiile paragrafului 4 al articolului 5 al prezentei legi, când este suficientă permisiunea autorității bisericești respective.

Până la darea Decretului Regal au putere dispozițiile în vigoare pentru fiecare din aceste biserici.

Articolul 67.

Administrarea și gestiunea bisericii sfintei Marina din împrejurimile Ieracliciei din Creta va fi stabilită prin Decret-Regal, care anulează legea de necesitate nr. 5621 21. X. 1935.

Articolul 68.

Dispozițiile articolului 124 paragraful 2 ale legii 5439 se păstrează în vigoare cu privire la bisericile orașului Ioanina, dar nu și cu privire la celelalte biserici ale județului cu acelaș nume.

Este abolită competența reprezentanțelor enoriale de mai sus dela bisericile parohiale, exoclise și cimitire fixate prin legea 4602, prin Decretul din 6 Noemvrie 1926 „despre bisericile parohiale și preoți” și prin oricare altă dispoziție contrară, dar se exceptează dela dispozițiile prezentei legi bisericile din Grecia care aparțin la Sfânta Comunitate a Sfântului Mormânt și sfintele mănăstiri.

Articolul 69.

Paraclisul Adormirii Maicii Domnului din Atena (Kapnicareia) continuă să fie supus Universității din Atena și este administrat în ce privește conducerea și gestiunea potrivit dispozițiilor în vigoare înainte de publicarea prezentei legi, dispoziții care se păstrează în vigoare și în viitor.

Articolul 70.

Se exceptează dela dispozițiile prezentei legi biserica catedrală a Atenei și paraclisul Sfântului Elefterie, a căror administrație și gestiune se fixează prin Decret Regal, la propunerea Ministrului Cultelor și Educației Naționale cu avizul favorabil al Arhiepiscopului Atenei.

Deasemenea se exceptează dela dispozițiile prezentei legi Biserica Bunei-vestiri și Institutul din Tino ca și biserica Sfintei Teodora din Tesalonic, asupra cărora au putere dispozițiile legilor și hotărîrilor speciale.

Administrarea și gestiunea bisericii Sfintei Ecaterina din Pireu (din piața Alexandra), care este exceptată dela prezenta lege ca biserică a Instituției filantropice a orfelinatului bisericesc din Vuļiagmeni, va fi fixată prin Decret Regal, dat la propunerea Ministrului Cultelor și Educației Naționale cu avizul Arhiepiscopului Atenei și a întregii Grecii.

Articolul 71.

În timp de trei luni dela punerea în aplicare a prezentei legi, Consiliile Mitropolitane ale circumscripțiilor în care funcționează reprezentanțe parohiale prin actul lor aprobat de Ministrul Cultelor și Educației Naționale, vor proceda la separarea averii bisericești a bisericii, dacă nu s'a făcut pâna acum aceasta, în avere bisericească aparținând bisericilor și supusă dispozițiilor prezentei legi și în avere aparținând scopurilor Instituțiilor filantropice și pioase.

Articolul 72

Bisericile ortodoxe ale Bisericii Greciei cedate în Atena, Tesalonic și în alte orașe pentru nevoile religioase ale Rușilor ortodocși cari locuesc în aceste

orașe, sânt supuse dispozițiilor prezentei legi, în afară de dispozițiunile speciale referitoare la ele ale aliniatelor următoare.

Bisericile acestea trec, odată cu publicarea prezentei legi, sub administrarea autorității bisericești a bisericii Greciei, astfel: Biserica Sfântului Nicodim din Atena sub administrarea Arhiepiscopiei Atenei, cea din Tesalonic sau din altă parte sub administrarea Mitropoliților respectivi.

Potrivit aliniatului 2 al prezentului articol, Arhiereul respectiv numește dintre particulari epitropia bisericească a acestor biserici ca și pe preotul și diaconul ei, independent de calități, fixând odată cu adresa de numire și salariul lor, pentru preot până la 6.000 de drahme lunar, iar pentru diacon până la 2.000 de drahme lunar, care trebuie plătite în întregime de TAKE, la care în chip obligator sânt asigurați acești preoți.

Articolul 73.

Dintre dispozițiile de mai sus au valoare pentru bisericile și preoții din Eptanisos numai dispozițiile care nu contrazic pe acelea din articolele următoare, referitoare special la bisericile și preoții din Eptanisos.

CAPITOLUL XV *)

DESPRE BISERICILE ȘI PAROHIILE DIN EPTANISOS

Articolul 74—81.

DESPRE PREOȚII DIN EPTANISOS

Articolul 82—87.

CAPITOLUL XVI

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 88.

Averile imobile, dela oraș și țară, de orice natură și categorie sau valorile rezultate din vânzarea lor, administrate pe timpul turcocrăției sau unirii și mai pe urmă de Mitropoliți sau Episcopi sau de bisericile enoriale sau neenoriale, mitropolitane aparținând Mitropoliilor și episcopiilor pe timpul turcocrăției sau unirii, fie cu scopul plății sau completării salariului Mitropoliților sau Episcopilor, fie pentru reparațiile clădirilor mitropolitane sau și pentru nevoile bisericilor de mai sus dependente de ele, aparțin de drept și fără altă formalitate Mitropolitului, ca persoană legală, care le administrează pentru conservarea Mitropoliilor sau caselor mitropolitane sau de rugăciune ale Mitropoliților și Episcopilor care depind de Mitropolii sau pentru subvenționarea instituțiilor filantropice.

Pe baza declarației Mitropolitului respectiv înaintea conservatorului de ipoteci competent, averea de mai sus se înscrie pe numele persoanei legale a Mitropoliei. Această transcriere este scutită de orice impozit public sau comunal și de orice taxă.

*) Pentru că acest capitol cuprinde dispoziții cu totul speciale locale, socotim că este bine să nu mai fie traduse în românește. (N. Red.).

Articolul 89.

Orice abatere dela datoria impusă de această lege funcționarilor publici, slujitori bisericești sau Consiliilor Bisericești, referitoare la neînscrierea în registre a veniturilor reale ale bisericilor, la întocmirea în genere a listelor de încasări, la depunerea bugetului și a pieselor justificative Consiliului Mitropolitan și lui TAKE, la plata salariului personalului bisericii, la darea informațiilor cerute de șefii ierarhici și la încasarea oricărui venit al bisericii se pedepsește de tribunalul de poliție corecțional competent cu o pedeapsă în bani până la 10.000 de drahme.

Articolul 90.

Potrivit acestei legi sub termenul de Mitropolit se înțelege și Arhiepiscopul și Episcopul.

1. — Procesiunea sfintelor Moaște și a icoanelor mănăstirilor și bisericilor se îngăduie numai cu permisiunea în scris a Mitropolitului respectiv, iar sumele strânse în natură sau bani nu sânt supuse dispozițiilor fixate cu privire la colecte.

2. — Sumele strânse de mai sus ale bisericilor după plata obligațiilor lor legale, pot, la hotărîrea Consiliului Mitropolitan, luată în unanimitate, să fie puse la dispoziția Instituțiilor filantropice și pioase ale Mitropoliei.

CAPITOLUL XVII
DISPOZIȚII TRANZITORII

Articolul 92.

În timp de șase luni dela publicarea prezentei legi se face înscrierea obligatorie a întregii averi mobile și imobile a bisericilor parohiale.

Modul, timpul executării și orice amănunt al înscrierii vor fi hotărîte prin adresa Ministerului Cultelor și Educației Naționale cu avizul Consiliului Administrativ al lui TAKE.

Articolul 93.

Sânt valabile deciziile Nr. 83336 și 105284 ale anului trecut ale Ministerului Cultelor și Educației Naționale, care se raportă la: 1) ridicarea funcțiunii potrivit legii de necesitate 1369 din 1938 a alegerilor Consiliilor Bisericești în bisericile parohiale și 2) funcționarea școalelor preparatoare bisericești în timpul anului școlar 1938/39.

Articolul 94.

Durata de funcționare potrivit dispozițiilor prezentei legi a noilor consilii bisericești se socotește începând dela 1 Aprilie 1940, instalarea acestora putând fi realizată și înainte de data aceasta.

Durata de funcționare a consiliilor bisericești în funcție la intrarea în vigoare a prezentei legi se socotește terminată cel mai târziu la 31 Martie 1940, sau chiar înainte de data aceasta, acolo unde s'ă făcut alcătuirea și instalarea noilor Consilii Bisericești, potrivit dispozițiilor prezentei legi.

Traducere de
Preotul Dr. D. FECIORU

RECENZII

Arhiepiscopul **Platon** al Kostromei, **CARTEA PREOȚIEI**, traducere de Preotul **Vladimir Popovici**. Chișinău, 1940. Partea I, fără arătarea prețului.

Avem nevoie de o adâncire a cugetului preoțesc. Cu cât mai mult preotul umblă printre mai multe feluri de oameni, cu cât vede mai multe, cu cât este îmbiat spre mai multe, — cu atâta este mai ispitit să iasă din făgașul său, să primească în gândirea, în portul și în lucrul lui chipuri de viață care sunt altceva decât ce este în croiala lui din vechi.

Se înțelege, întru cât viața aduce cereri și datorii nouă, nu vei rămânea numai la ce ai apucat din trecut. Vei putea, ba și va trebui, să îmbrățișezi și alte chipuri de lucru.

Dar una este a mai face și altceva decât ce s'a făcut, și alta este a-ți ieși din croiala și din rânduiala ta.. Duhul trebuie să rămâie unul și acelaș. Preotul însă este ispitit să-și spălăcească duhul lui, să se închine la dumnezei străini, precum cu durere am văzut, pentruca apoi singur să vie și să mărturisească umilit că a greșit.

Tocmai el, îndrumătorul și învățătorul, tocmai el, păstorul care mână pe alții, să se rătăcească în felul acesta! Mare scădere pentru chipul păstorului! pentru ce trebuie să fie slava și vrednicia lui!

Suferim cu toții din pricina asta, fiindcă este o nefericită înfățișare a preoției. Ea nu are a fi o slugărie pe dâra altora, ci un chip de gândire și de umblare pe drumurile gândirii duhovnicești. De aceia avem nevoie de o adâncire a conștiinței preoțești, pentruca preotul să știe pe ce cărări are a umbla și să nu orbăcăiască ținându-se de poala altora și să nu gândească să umble, și să se poarte după calapodul altora.

Iată de ce trebuie să ne bucurăm de o carte ca aceasta a Arhiepiscopului **Platon** al Kostromei, dela jumătatea veacului trecut, pe care a dat-o la lumină Păr. **Vladimir Popovici**, preot tânăr din Basarabia, teolog al nostru dela Chișinău. Intr'un tipar foarte frumos, cum n'ai crede că se poate tipări în provincie, pe o hârtie foarte bună, brăzdată de multe

chipuri duhovnicești, avem această CARTE A PREOȚIEI, care este croită ca să fie un fel de Pastorală. Este nu toată Pastorală, ci numai partea care privește plămădirea sufletului preoțesc.

Ea cuprinde arătarea despre ce trebuie să fie viața dinnăuntru a preotului, pentruca și cea din afară să fie o viață înfloritoare și rodnică. Ea țintește să cioplească și să ascută toate ițele vieții sufletești ale preotului, pentru a-l face organ măestrit de împlinire a datoriilor creștinești.

După o prefață de Profesorul *C. Tomescu* dela facultatea de teologie din Chișinău, după o introducere de 6 pagini a traducătorului, avem pătrunderea în însuși scrisul Arhiepiscopului Platon. Aci ni se dă Partea I, în 32 de capitule, dintr'o carte mai mare a sa (344 de pagini).

Cunoaștem din ea inima adânc duhovnicească a arhiepiscopului. El ne arată toate scăderile pe care le poate avea un preot, toate vredniciile cu care trebuie să fie împodobit, toate chipurile prin care poate ajunge la ele. Am putea-o numi Psihologia slujirii preoțești. În adevăr, găsim în ea ca o săpare în adâncimi, de jur împrejurul vetrei preoțești, spre a-l face pe preot să simtă cât mai mult pentru slujirea sa și să caute mijloacele de a o putea împlini mai cu spor. Unul după altul, i se înșiră aici felurile drumuri lumești care trec deacurmezișul căilor preoției, toate ispitele care încearcă a zădărnici lucrul său, dar și mijloacele creștinești pentru a răzbate peste toate pedicile și a împlini fără greș sarcinile preoției. Rând pe rând, preotului i se dezvăluie atâtea laturi nebăgate-în-seamă, atâtea tainițe, prin care el poate birui greutățile și a păși spre înălțimi.

Cu cât cetești mai mult, cu atâta desfășurarea priveliștii e mai simțită; cu atâta îți dai seama tot mai mult că arhiepiscopul a trecut cu sufletul său prin toate acestea, a văzut multe și apoi a știut să învețe și pe alții. De aceia cartea sa trebuie cetită. Avem în el pe unul din adâncii teoreticieni ai slujirii preoțești, cu care pătrundem în adânc, până la ițele cele mai ascunse ale sfintei slujiri.

Va putea spune cineva că sunt lucruri prea depărtate de viața pipăită, că le guști numai în plutirea cu sufletul. Totuși, măcar că preotul nu e plimbat prin amănuntele vieții pastorale, avem însă urzeala ei, temelia din care va urma și o bună împlinire a datoriilor preoției în popor. Este de folos să guști urzeala, să vezi buna ei înrâurire, pentru ca apoi s'o poți umplea cu împletitura faptelor tale.

Deci noi avem aici partea nevăzută, din care apoi se desprind și cele văzute. Când aceasta este la temelie, datoriile văzute se vor împlini mai ușor. Ele vor fi ca apa care curge din izvor. Nu vei fi omul care lucrează din temeieri lumești, din căutarea cinstei dela oameni, din poftă

ale vieții din afară ci-ți vei trage hărnicia și râvna faptelor tale din simțirile vii ale adâncurilor creștinești.

Atunci vei fi cu adevărat omul clădit pe peatra tare, care-ți iei imboldul săvârșirii lucrului tău, dela Dumnezeu, nu dela oameni. Aceasta însă este tocmai ce trebuie adevăratului preot și de aceia o carte ca aceasta este tot ce poate fi mai folositor, fiindcă așterne temelia preoției cât mai în adânc și-l face ca ea să nu atârne de chibzuielile și părerile de azi pe mâne ale sfătuitoților întâmplători.

Acum, după ce am pomenit toate acestea, putem face un pas mai departe pentru a ne întreba cum merge traducerea. Iată, trebuie să ne plângem că, deși Păr. Popovici și-a arătat toată râvna de a face lucrare inimoasă și a ne da pe graiul nostru gândirea Arhiepiscopului Platon al Kostromei, totuși Sf. Sa nu s'a dat deplin la brazda stilisticii noastre. Ne-a dat traducerea și înțelegem prea bine ce cuprinde ea, dar cu toate acestea are un chip de a scrie care are toate păcatele scrisului de azi din ziare.

Sf. Sa rupe fraza care trebuie să fie un tot bine încheșat și o desface și o împrăștie în mai multe, fără nicio îndreptățire. Astfel, să dăm o pildă, din care să învețe și Sf. Sa, dar să învețe și alții, că mulți greșesc în felul acesta. La pag. 44 cetim:

«Atunci multe din ale tale făptuiri ți se vor părea rele, în vreme ce prin multă nepăsare ți-se închipuiau bune și adevărate .

«In multe din ele vei vedea pofta cărnii, pofta ochilor și trufia vieții și în puține din ele vei găsi desăvârșirea.

«Atunci, vei vedea prisosul ospețiilor, deșertăciunea învățămintelor, luxul aranjamentului și zilele petrecute în trândăvie.

«Puținătatea rugăciunilor, puținătatea milosteniei, îngrijorarea cea peste măsură despre bogăție, vorbiri și relații vinovate.

«Amuzarea dorințelor, pizma și ura, răceala în îndeletniciri duhovnicești, insuficiența mărturisirii, și nepăsarea la săvârșirea Liturghiei».

Cetitorul să bage bine-de-seamă că aceste 3 propozițiuni din urmă, care sunt puse într'un alineat deosebit, de fapt sunt un singur întreg. Ele de loc nu trebuiau despărțite prin puncte și mai puțin puse în alineate deosebite, ci trebuiau despărțite numai prin virgulă. Rupte de propozițiunea din cap, cea care începe cu «Atunci, vei vedea...», ele nu mai au niciun înțeles.

Cine l-a învățat pe Păr. Vl. Popovici să scrie în felul acesta? Păcatul acesta însă se găsește destul de des în traducerea sa. Să spun eu cine l-a învățat? Scrisul ziarelor, că azi așa se scrie de mulți analfabeți ai presei.

Dar aceasta nu se cuvine s'o facă un tânăr trecut prin școale și care este licențiat universitar. La noi gândirea trebuie bine încheșată în

fraze și apoi să fie tot atât de bine rânduită în propozițiuni prin semnele punctuațiunii. Urmărești gândirea mai ușor, când ea este rânduită în felul acesta.

Păr. Popovici însă nu are numai această scădere. Sf. Sa mai are și alte greșeli stilistice. Trebuia să dea traducerea sa să mai fie cetită de cineva deprins cu gândirea românească. Astfel Sf. Sa deseori scrie «cugeți despre moarte» (pag. 45) în loc de cugeți «la moarte». Apoi nu se zice să-și aducă aminte «despre moarte», ci «de moarte».

În această privință, însă Păr. Popovici are greșeli multe. Dacă i-aș da exemplarul meu, cu care m'a dăruit, ar vedea câte sunt de îndreptat, fiindcă eu i-am cetit cartea cu creionul în mână și am însemnat.

Are și fraze întemeiate, pe care nu le înțelegi. Ce să fie aceasta decât neîndemănare în datul pe românește. De aceea Sf. Sa trebuia să se ajute cu altul care stăpânește mai bine frazeologia și stilistica românească și să ne dea o traducere mai încheșată.

Nu dorim de loc să amărăm pe Păr. Popovici, nici să-i răpim bucuria muncii împlinite. Noi nu putem decât să ne bucurăm că ne-a dat pe românește o astfel de scriere. Dar fiindcă Sf. Sa are de gând să ne mai dea și Partea a II a cărții pomenite, e mai bine să-i scriem cum facem aici, pentruca să nu-l mai vedem și în această parte având lipsurile celei dinfăi.

Scrisul nostru țintește tocmai spre mai buna înfățișare a întregii lucrări. Sf. Sa să nu se scârbească de ce am scris noi aici, fiindcă și așa are destul merit, dar lucrarea era mai deplină, dacă mai avea alături și ajutorul altuia.

Noi dorim acum să-l vedem ieșind la iveală și cu Partea II, iar atunci să avem bucuria de a descoperi că s'a scuturat de toate lipsurile Părții I și că l-am găsit în plin spor. Ii urăm să-l vedem în chipul acesta și să avem plăcerea de a scrie acestea aici.

Arhim. SCRIBAN

Sola Verba, de Alexandru I. D. Ștefănescu, Mai 1940, Tiparnița sf. Mânăstiri Neamțu, 300 pag. și câteva faximile, 8° mare.

Un buchet cu variate studii de Liturgică, Muzicală și Istorie bisericească, Note de critică muzicală, Axion, publicate postum «fără adaos, fără îndreptări... ca amintire prietenilor lui...» de mult îndureratul părinte al autorului, eminentul coleg, profesor univ. I. D. Ștefănescu dela Universitatea din Cernăuți.

Autorul n'a avut parte să le publice el însuși; era prea fraged, de abia 17 ani, când l-a ridicat Domnul pe celălalt tărâm de viață.

Dar privind, chiar în grabă, peste studiile acestea, convii să recunoști că tânărul Alexandru a fost un fenomen, o rară inteligență, bogat dăruit cu talente și foarte voluntar. În timp ce dădea examene de liceu, el studiasse limba franceză, atât de îndestulător că purta convorbiri pretențioase cu iluștri francezi, alcătuia în limba lor texte și scrisori apreciate, se ocupa de muzică, — vioară, pian, armonie, contrapunct și compoziție — ține dizertații, discută chestiuni teologice, cântă pe note liniare, dar îi plac în deosebi cele orientale, învață limba italiană și cea elenă «și se muncește cu o gramatică ebraică», își dezvoltă gustul artistic, încât se pronunță despre caracterul marilor concerte ce ascultă în Apus, analizează opere din muzee și nu rămâne mai nici odată dator cu vre-un răspuns. Dar mai presus de acestea, era «nesfârșit de dulce și duios... fin și foarte bun observator... își stăpânește gândurile și pornirile, se judecă singur cu severitate...». Pare că n'a cunoscut nici când jocurile copilărești, nici plimbările vârstei lui, ci doar plăcerea călătoriilor mari, din Alpi, la San Marco, Acropole și Constantinopol, însoțind pe studiosul lui părinte în cercetările sale de arheologie bizantină și orientală. Se ducea des în Casa Domnului, citea Apostolul și cânta cu glas duios, copilăresc, și la 15 ani alcătuia predici pentru unii ieromonahi «ca să le citiască mai-cilor». Zăbovia la hrisoave necunoscute în Biblioteca Națională din Paris, ca și între cărțile dela mănăstiri și prin arhive. Te impresionează bibliografia și notele critice ca și lămuririle subliniare la studiile sale. Pe alocuri cearcă să deschidă porțițe noi în domeniul istoric, și nu fără dreptate; judecă matur și simte că undeva este concluzia ce caută. Iar când se identifică cu o temă, o cercetează cu entuziasm, adună toate firile, le țese cu grijă și ce frumos întinde alesătura sa pe pagini, cât de dragi îi sunt culorile și te face să crezi că, dacă reiai acelaș studiu de la început, o nouă revărsare și mai bogată de știri și de simțire va umple atâtea goluri.

Iată, Alexandru Ștefănescu a adus contribuțiuni la Istoria muzicii bisericești în România, unde e bucuros că muzica bizantină s'a păstrat în mănăstirile și bisericile noastre, și că ea face parte dintr'o tradiție artistică complexă... în ea predomină ritmul... care se schimbă după înțelesul și alcătuirea silabică a textului. O altă caracteristică a muzicii bizantine este marea însemnătate, dată cuvintelor și înțelegerii lor. Explică limpede deosebiriile dintre cele două muzici și cauzele pătrunderii celei corale la noi. Caracterizează operele și epoca marilor noștri psalți. Crede că «Toate silințele noastre trebuie să se îndrepte spre păstrarea psaltichiei». Aici se dau câteva figuri interesante.

Un alt studiu meritoriu este «Muzica bisericească veche», pe care-l începe senin cu convingerea că «Evenimentele trecutului au durat o temelie statornică Țării noastre. Suntem datori să cunoaștem și să respec-

tăm acest trecut, atât războinic, cât și cultural. Orientarea vechei noastre culturi a fost în strânsă legătură cu viața Bisericii». Și alte asemenea convingeri prea temeinice pentru vârsta de copil. E o complectare a articolului premergător.

Evlavia autorului pentru renumitul maestru de psaltichie, ieromonahul Macarie, te captivează. Ce simț bogat și câtă iubire în cercetarea biografică a aceluia. Înțelege valoarea prefeții la irmologhionul din 1823 și o dă în întregime, cu bogate note lămuritoare și anexe, ceea ce n'au făcut istorici și atâția maeștri de muzică. Prefața aceasta e o splendidă pagină românească de îndrumare și de încredere în viitorul nației.

Inchină Preafericitului Patriarh Nicodim paginile, în care stabilește «Când a fost alcătuit imnul Unule Născut?»

Ii place «Interpretarea mistică a Polieleului după sf. Simeon Tesaloniceanul» și tot după el scrie despre «Izvoarele și interpretarea mistică a Canonului Utreniei», studiu dedicat P. S. Episcop Grigorie Leu.

În «Incerări de Imnografie» se ocupă de cântări descoperite oamenilor, în chip supranatural ca «Sfânt, sfânt, sfânt Domnul savaot», Axionul, cât și de cele provocate de eresuri ca «Trisaghion și Doxologia mică»; încheie capitolul cu reflexiuni despre Acatist. E așa de stăpân pe termenii bisericești, și îi așează în cadrul istoric și cu stăruință îi explică, aducând note sublimare bogate.

Urmează predici la ziua Nașterii Domnului și la 1 Ianuarie, așa de cuviincios scrise pentru maicile mănăstirii lui iubite, Agapia, cu tălmăciri de evenimente și texte scripturistice, și cu încheieri minunate, ca ieșind din pană unui iscusit predicator.

Se devotase și cercetărilor în trecutul nostru românesc «știri culese de pe marginea cărților bisericești». Pe mai multe pagini se ocupă de Neamul Cuzeștilor din veacul al XIX-lea, adăogând date de preț, la cele publicate de neobositul Ghibănescu.

În fine, sfârșitul volumului cuprinde articole în limba franceză, sub titlurile «Injustice», «Contribution à l'histoire dela Musique religieuse en Roumanie», «Danse et musique hindoues au théâtre des Champs Elisées» și «Axion». Vroia tânărul, înflăcăratul tânăr autor, să spună și în grai străin, pentru toată lumea, să învâle pământul cu simțirile sale și cu dragostea sa pentru Psaltichia românească.

Ce-ar fi devenit acest vlăstar de oameni evlavioși, crescut sub strașina mănăstirească, în aroma tămâierilor din biserică, dacă trecea în maturitate! Ce stâlp al vieții noastre românești, al credinții din strămoși, ce făclie de lumină însuflețitoare și plină de căldură! El, micul Pupuică, cum îl desmerdau părinții, căuta mari prietenii de vlădici. Prea Fericitul Patriarh Nicodim, Prea Sfințiții Gherontie al Constanței, care-l pomenește

în volum cu un prea mișcător articol, Grigore Leu al Argeșului, pe care-i îmbia la cântări slăvite, apoi pr. P. Vintilescu, ca și pe smeriții ieromonahi din mănăstiri, alături de străinele figuri ca abatele François Gnédon, directorul dela Sainte-Péres din Paris, care se amuza cu aceșt mic «eretic» ortodox, ca și Florent Schmid, Albert Roussel, renumiți compozitori și critici muzicali ai Franței, cu cari el discuta insetat, și modest.

A fost un copil fenomen. În ochii lui albaștri, blajini, se reflecta un cer de bogată știință, de năzuinți mari, neîncovoiate.

Dar «l-a iubit și l-a fost credincios Mântuitorului...» de aceea l-a și răpit pe celălalt tărîm de viață. Acolo, el ascultă corurile sfinților îngeri, melodiile cerești și slăvirea lui Hristos.

CONST. TOMESCU
Profesor universitar

Ioan Gh. Savin. APOLOGETICA. Vol. II. *Existența lui Dumnezeu*. Partea I-a. Proba ontologică. București, Tipografia Cărților Bisericești, 1940, în 8, 279 pagini.

Un curs de apologetică are menirea extrem de dificilă de a expune adevărurile creștine, cu argumente filosofice. Iată cea mai grea problemă teologică! Să demonstrezi cu ajutorul rațiunii marile teze ale credinței creștine, iată năzuința de două milenii a teologiei și a filosofiei creștine. În veacul al XX-lea o încercare de felul acesta e îngreuiată și de evoluția rapidă a literaturii în legătură cu problema pe care o studiem. D-l Ioan Gh. Savin, profesor de Teologie, ne dă o apologetică ortodoxă, scrisă cu aparatul critic al secolului al XX-lea pentru spiritul faustian al omului din secolul al XX-lea. Știința istorică germană a lansat formula că după o viață de analiză, urmează o epocă foarte scurtă de sinteză (Momsen). D-l Ioan Gh. Savin confirmă spusele lui Momsen. După 30 de ani de activitate publicistică intensă, după o viață de analiză, ne dă o vastă operă de sinteză.

În 1936 a publicat «*Partea Introductivă*» la marea operă. În 1937 ne-a dat volumul I din problema *Originea și ființa religiei*, iar anul acesta a apărut primul volum din marele capitol despre — *Existența lui Dumnezeu* — studiul asupra argumentului ontologic. Orice apologetică se deschide cu un capitol despre problema divină, fiindcă noțiunea de religie postulează și existența unei divinități. Religia fără divinitate este numai rezultatul imaginației unor sociologi atei. Nu a fost, nu e și nu va fi religie fără divinitate și fără o idee despre acea divinitate. În creștinism problema divină este marea taină pe care o comentează cu mult interes, teologii și filosofii. S'a elaborat o întreagă filosofie a cărei menire este demonstrarea rațională a existenței lui Dumnezeu. În 1680 Atanasie Kir-

cher afirma că există 6561 argumente pentru existența lui Dumnezeu. Teologia modernă a reținut din subtila dialectică numai argumentele cele mai concludente: ontologic, istoric, moral, psihologic, cosmologic (macrocosmic și microcosmic) și teleologic.

Argumentul ontologic apare mai întâiu la Fericitul Augustin, dependent de argumentul psihologic. Anselm de Canterbury este marele formulator al argumentului ontologic, în forma sa clasică. Pleacă dela ideea că Deus est id, quo majus cogitari non potest. Existența acestei ființe o avem în cap — în intelectu solo. O ființă care ar exista și în minte și în realitate ar fi mai mare decât o ființă care există numai în minte. Dumnezeu fiind ființa decât care nu ne putem închipui alta mai mare, trebuie să existe cu necesitate nu numai în minte, ci și în realitate.

Argumentul ontologic a fost combătut de călugărul Gaunilo. Polemica dintre Anselm și Gaunilo este un exemplu rar de analiză dialectică și de pătrundere abisală a problemei teiste. Anselm și-a apărat cu mult succes teza și a rămas în istoria filosofiei și a teologiei ca formulator al argumentului ontologic.

În decursul veacurilor argumentul ontologic a fost discutat foarte mult de teologi și în special de filosofi. Toma din Aquino combate argumentul ontologic. Descartes îl reabilitează sub o formă nouă. Postulează existența lui Dumnezeu din motive teoretice, de ordin pur metafizic. Pe urmele lui Toma din Aquino pășește și Kant. Toma a combătut argumentul ontologic. Kant combate toate argumentele, susținând că existența lui Dumnezeu nu se discută și nu se argumentează cu ajutorul rațiunii pure, ci se postulează de către rațiunea practică. Spinoza e partizan al ontologismului. Dumnezeu sau ceiace este tot una substanța, care constă dintr'un număr infinit de atribute, dintre care fiecare exprimă o esență eternă și infinită, există în mod necesar (Teorema XI). Leibnitz e metafizicianul subtil al argumentului ontologic. (Astfel Dumnezeu singur, sau ființa necesară) are acest privilegiu că trebuie să existe, dacă el este posibil. (Definiția 45)

D-l Savin analizează și conceptul de argument ontologic la filosofii post kantieni și în cugetarea modernă. După analiza istorică a argumentului ontologic, îl expune și la o analiză logică. Apologetul nostru este partizan al argumentului ontologic. Ii dă o formulare nouă: «Ideea de Dumnezeu, cu necesitate dată cugetării noastre, implică pe cea a existenței, fiindcă existența însăși nu poate fi cugetată decât numai prin ideea absolută a lui Dumnezeu» (p. 278).

Studiul d-lui Ioan Gh. Savin e scris pe baza textelor și e expus cu o claritate rar întâlnită în metafizică. Este oglinda clară a ce va fi marele curs de apologetică creștină ortodoxă.

Diacon IOSIF E. NAGHIU
Doctorand în apologetică

Pr. Theodor- Fecioru, *Poporul român și fenomenul religios. Studiu pe marginea producțiilor folklorice*, București, Ed. Librăria Teologică, 272 p., 75 lei, (Colecția „Stromate”, Nr. 2).

Lucrarea pr. Th. Fecioru, pe care încercăm să o prezentăm în rândurile de mai jos, umple un gol simțit în literatura noastră teologică și folkloristică. Ea are marea calitate de a deschide preoțimii noastre ortodoxe noi orizonturi în domenii ce păreau stăpânite de întunec. Nu vom mărgini, desigur, numai la atât interesul ce-l prezintă această lucrare, pentru că ea se adresează nu numai lumii teologice, ci și celei laice. Vedem aceasta din faptul că probleme fundamentale din doctrina noastră creștină ortodoxă sunt tratate într'un mod accesibil oricărui gânditor profan, precum și din faptul că autorul caută să înlăture acuzația de ateism ce era aruncată asupra poporului nostru, ceea ce reușește într'un chip minunat prin puterea sa de argumentație, prin logica strânsă și prin materialul abundent din domeniul esteticii și filosofia culturii.

În afară de introducere, unde autorul face o prezentare sumară a felului cum a fost privită și tratată problema religiosității poporului român, lucrarea are două părți bine distincte.

În prima parte a lucrării autorul arată că vrea să reliefeze viața religioasă a poporului nostru prin creațiile sale, adică din folklor și din datinile pe care le are și le păstrează cu sfințenie. Fixează apoi premisele pe baza și în cadrul cărora se va face interpretarea folklorului poporului român sub raportul credinței lui religioase.

În istoria sa, creștinismul se altoiește pe tulpina acestor unități organice și naturale care sunt popoarele și se structurează potrivit diferitelor *duhuri locale* (Blaga), fără a renunța însă la principiile sale și salvându-se astfel ecumenicitatea dogmatică. «Biserica, amplificându-și cultul și practicile sale nu a cedat nici unei influențe străine, ci a dat omului ceea ce este al său, așa cum Hristos a cerut. Mai mult, creștinismul s'a structurat potrivit diferitelor comunități, diferitelor *duhuri locale*, s'a îmbinat armonic cu *categoriile vremelnice*, după expresia lui L. Blaga, s'a altoit pe uman, de așa natură că a dus la diferite forme de viață creștină» (p. 15). Orice popor își pune pecetea pe tot ceea ce asimilează și creează. E ceea ce numim *stilul* (Blaga), de viață a unui popor.

Desigur că autorul a vrut să spună că mântuirea nu se bazează numai pe cunoaștere și că atitudinea metafizică a poporului nostru nu e intelectual-discursivă și rece, ci e mai mult de natură sentimentală decât intelectuală. E o metafizică trăită în inimă și'n sentiment, isvorită organic din durerile și aspirațiile poporului și «care de cele mai multe ori se revarsă în creații artistice» (pag. 17).

Aceste «creații artistice» în care se revarsă metafizica poporului nostru nu sunt altceva decât folklorul, în special cel religios. Folklorul ne dă deci metafizica trăită a poporului, iar această metafizică nu e decât cea creștină. *Poporul român a cunoscut, și-a asimilat și trăește dogma creștină*, dar și-a asimilat-o și o trăește în stilul său. Foarte nimerit autorul pune folklorul religios al poporului nostru în cadrul *cunoașterii mitice* (Blaga). Elementele intelectual-metafizice ale religiozității poporului român, așa cum ni le dă folklorul, sunt cele creștine, dar gândite mitic. E o «strămutare a dogmaticului pe planul gândirii mitice».

Dar pentru ce folklorul ni se prezintă ca cel mai adecvat mijloc pentru cunoașterea sufletului și religiozității poporului? Pentru că el este domeniul celei mai stricte sincerități. Producțiunile populare au răsărit numai din necesitatea sentimentelor lăuntrice care se cereau exteriorizate. Este cazul oricărei creații artistice. Deși la origină individual, folklorul, căpătând circulație universală, angajează întreg poporul în toate manifestările lui. Cum va apărea credința lui din folklor, așa va fi. Rămâne numai ca noi să știm a privi în această oglindă» (pag. 23).

Privit însă prin prisma vechilor cercetători, folklorul sta sub un greu blestem, din cauza căruia cercetătorii teologi nu îndrăzneau să se apropie de el. Folklorul, în deosebi cel religios, era socotit ori bogomilic, ori păgân. Marele Hașdeu ajunsese să socotească drept texte bogomilice chiar unele manuscrise în care nu erau decât rugăciuni din slujba ortodoxă dela înmormântare. Singurile cercetări ce se făceau asupra folklorului nu urmăreau decât să găsească influențele streine din el.

Nu putem înșira aici argumentele prin care autorul salvează producțiunile populare de acuzațiile ce i s'au adus. Credem însă că nu vor putea fi neglijate de cei care își vor mai propune o asemenea temă. Bogăția folklorului religios, afirmă autorul, nu se datorește bogolismului sau mitologiei păgâne, ci Bisericii a cărei învățătură s'a răsfrânt în sufletul poporului prin cultul, sărbătorile și iconografia ei.

În genere, principiile fundamentale în baza cărora se stabilește valoarea religioasă a folklorului, sunt luate, cu anumite rezerve, din filosofia lui L. Blaga. Astfel: *stilul* de viață al popoarelor, structurarea creștinismului potrivit diferitelor *duhuri locale*, fără a avea însă o asimilare a categoriilor vremelnice în grad cu transcendentul, *cunoașterea mitică* și *cultura* minoră. Constatăm cu acest prilej că d. L. Blaga este singurul filosof român care crează o școală.

În cadrul fixat până aici, autorul caută, în partea a doua a lucrării, să prindă articulațiile de viață religioasă ale poporului român. Privește în oglinda folklorului pentru a surprinde în ea chipul cel adevărat al sufletului poporului nostru. Ordinea chestiunilor tratate aici ne amintește înșirarea din Dogmatica ortodoxă.

Primele două capitole sunt închinat lui Dumnezeu-Tatăl. Relevăm intuițiile fericite pe care le-a avut autorul ocupându-se de folklorul în care e vorba de Dumnezeu. Nu e o simplă îngrămădire de material folkloric, nici aici, nici în restul lucrării, ci e prinderea unor adevăruri pe care folklorul le ținea în taină sau exprimate într'o formă negativă. Astfel, spre a dovedi teismul poporului nostru, autorul remarcă faptul că producțiunile populare, care vorbesc despre păcătoșii din iad și chinurile lor, nu pomenesc nimic despre cei ce s'au făcut vinovați de păcatul ateismului, deși se face adesea o descriere minuțioasă a tot felul de nelegiuți. Aceasta dovedește că poporul nici nu a putut presupune că ar fi cineva care să se îndoiască de prezența divinității. Ca o confirmare vine apoi credința puternică a poporului nostru în pronia cerească, pe care autorul o evidențiază cu frumoase citații folkloristice. Sugestivă și demnă de reținut este și explicația dată așa zisului fatalism al poporului nostru, arătând că nu există un fatalism *ante-factic*, o atitudine de resemnare în fața sorții, ci de luptă, de atitudine dârză și numai rezultatul muncii sale românul îl lasă în voia lui Dumnezeu. E un fatalism *post-factic*, așa cum și sf. apostol Pavel spune că strădania este a noastră, dar cel ce face să răsară rod este numai Dumnezeu. Caracteristic este apoi că Dumnezeu apare în lumina folklorică *umanizat* (autorul dă explicația acestui fapt) și că Dumnezeu pare foarte aproape de creatura sa, omul. Aceasta rezultă din faptul că în povestirile populare în care oamenii merg la Dumnezeu, se vede că acest lucru nu e socotit de loc greu. Nu trebuie o pregătire specială, nu sunt obstacole pe acest drum, așa cum i se întâmplă lui Făt-Frumos când vrea să meargă pe celălalt tărâm. Povestirile chiar trec peste descrierea drumului până la Dumnezeu.

Al doilea capitol e închinat problemei zidirii lumii și omului. Și aici autorul găsește un nou prilej de a combate pe susținătorii influenței bogomilice în literatura populară, așa cum va face și în capitolul următor, închinat demonologiei. Vorbind de demoni, autorul caută să îndoiască, pe profani în primul rând, că Biserica însăși are credința în existența diavolilor. Apoi arată rolul diavolilor și mai ales puterea lor limitată până și în iad, care este socotit imperiul lor.

Capitolul închinat Domnului Hristos este din cele mai interesante și cuprinde lucruri care nu au mai fost spuse și peste care nu credem să poată trece viitorii cercetători ai folklorului religios. Ne gândim îndeosebi la ceea ce autorul înțelege prin actualizarea și trăirea lui Hristos.

Restul lucrării se ocupă cu credința poporului despre Maica Domnului, despre sfinți și viața viitoare, cu obiceiurile creștine și etica creștină a poporului român. Nu putem intra în amănunte. Amintim doar interesanta caracterizare a raiului creștin ca o materializare transfigurată, pe

care omul nu o dorește ca pe o comparație a vieții mizere de aici, ci împins numai de chemarea sfântă din adâncul sufletului său. «In credința despre raiu nu mai glăsuește omenescul, ci duhul pe care Dumnezeu l-a suflat asupra lutului în ceasul creației» (pag. 240). Deasemenea, concepția poporului asupra tainei sfintei mărturisiri o găsim cu totul justă și bine prinsă, precum și atitudinea omului față de păcat.

Autorul vedește că a cunoscut mult material folkloric și că a știut să dea o fericită interpretare acestui material, unind documentarea cu creația personală. Lucrarea e bine încheată, simplă ca stil, plină de sugestii și mai ales utilă. Utilă pentru că umple un gol adânc simțit. Era, într'adevăr, necesar un studiu temeinic și obiectiv prin care să se aducă la lumină adevărul cu privire la credința și religiozitatea poporului nostru. După atâția cari au debitat pe seama poporului român atâtea și atâtea jignitoare inexactități — ba că-i ateu, ba că totul în credința lui e superstiție, bogomilism și mitologie păgână, iată că avem în sfârșit o lucrare în care problema este pusă și rezolvată cu competență și obiectivitate. Căci nu e suficient numai să cunoști folklorul, ci și să știi să privești în oglinda lui și să-l interpretezi. E nevoie pentru aceasta să ai nu numai cunoștințe teologice, ci și cunoștințe de psihologie și filosofia culturii. Numai pe baza unor asemenea cunoștințe Pr. Th. Fecioru ne-a putut da lucrarea a cărei recenzie o facem.

Preot D. D. ENEA
Mărgineni-Bacău

Protosinghelul Vasile Vasilache, Doctor în Teologie, IOSIF NANIESCU, STRĂLUCIT MITROPOLIT AL MOLDOVEI. Prefață de I. P. S. Nicodim, Patriarhul României. Tiparul Sfintei Mănăstiri Neamțu 1940. p. XVI+203+12 clișeie, 120 lei.

Rând pe rând, P. C. Protos. Dr. V. Vasilache, Directorul Sf. Patriarhii, ne-a descoperit laturile scrisului bisericesc în care P. C. Sa înțelege să lucreze.

De prima dată P. C. Sa ni s'a descoperit ca popularizator al cultului Sfinților, prin lucrarea «*Lauda Moldovei — Sf. Cuvioasa Paraschiva*».

Decernarea titlului de Doctor în Teologie a fost un prilej pentru ca P. C. Sa să dea o operă de sinteză istorică în domeniul predicii, «*Predica în Evul Mediu*». La un an după aceasta apare «*Dumnezeu este lumină*», carte în care P. C. Protos. Dr. V. Vasilache dovedește talentul de cuvântător bisericesc și de mânuitor neîntrecut al cuvântului românesc, curat și plin de duhul evangheliei.

Sfârșitul anului 1939, Nașterea Domnului, ne aduce prețiosul dar, «*Biblia în Ortodoxie*», lucrare de lămurire a sufletelor și de neprețuit îndreptar către «Cuvântul lui Dumnezeu», singurul la care mai putem nădăjdui azi, în vremea marilor frământări.

Ultima lucrare *Iosif Naniescu strălucit Mitropolit al Moldovei* ne înfățișează o altă latură de lucru a P. C. Protos. Dr. V. Vasilache, aceia de istorisitor al figurilor bisericesti care au luminat scaunul vlădicesc al Iașului.

Despre Iosif Naniescu s'a scris și s'a vorbit mult. Cei mai mulți cuvântători bisericesti pomenesc de «Veniamin și Iosif», fără prea multe precizări. Acest fapt se datorește și intrării în legendă aproape, a strălucitului Iosif. Istoria Bisericii Române nu se poate întemeia însă pe basme. Ne trebuie fapte concrete, cunoscute de cei ce au stat în preajma bunului și blândului Iosif.

Sârguința P. C. Protos. Dr. V. Vasilache ne scoate din această imprecizie, punându-ne să judecăm în lumina momentelor istorice și a faptelor, rolul lui Iosif Naniescu, părintele duhovnicesc al P. F. Patriarh Nicodim.

Pe Pidalionul Bibliotecii Fac. de Teologie din Chișinău se găsește următoarea notiță scrisă de mâna celui de al doilea Patriarh al României: «Acest Pidalion, care face parte din cărțile bibliotecii mele, a Episcopului Nicodim Munteanu, și care mi-a fost dăruit de răposatul meu părinte duhovnicesc Metropolitul Iosif Naniescu al Moldovei, basarabean de naștere, îl dăruiesc Facultății de Teologie din Chișinău, ca să se folosească de dânsul în pregătirea lor viitorii păstori ai Bisericii Bsarabene, căria și eu am slujit în calitate de Arhiepiscop și organizator în anii 1918-1919».

În persoana P. C. Părinte autor vedem un vrednic continuator al monahismului mult apărut de Iosif.

Primul cuvânt din această frumoasă lucrare poartă iscălitura celui mai venerat ierarh din România, a P. F. Patriarh Nicodim fiul duhovnicesc a lui «Iosif cel sfânt». P. F. Patriarh pune în slovele I. P. S. Sale o părintească muștrare pentru toți cei ce au încercat să afirme, că dela moartea lui Veniamin s'a sfârșit șirul conducătorilor valoroși dela Mitropolia Moldovei. I. P. S. Sa vede în Iosif II Naniescu, un luptător pentru înzestrarea Mitropoliei, un ierarh cu viață de cuvios, căruia i s'a adăugat nimbul sfințeniei datorită sentimentelor de adevărată caritate creștină, de care a dat dovadă în tot timpul vieții sale. (p. V). Ateismul sălbatec și socialismul pângăritor, care se cuibăriseră în Iași, au găsit în Iosif un om dârz care și-a pus toată averea sa în scopul carității creștine, ajutând elevi și studenți, pentru a nu cădea în ghiarele pierzării (p. VIII).

Prin această prefață P. F. Patriarh își face o datorie față de părintele duhovnicesc, readucând în mintea neamului care trebuie să cinstească pe cei ce au dat un mare prestigiu Bisericii Române.

Cap. I. *Copilăria* P. C. Părintele Dr. V. Vasilache ne pune în față într'un stil de adevărată curiozitate monahicească, viața copilului Ioan, moldovan din Basarabia, născut la 15 Iulie 1818, fiu al preotului Anania (Nane) Mihalache și al Teodosiei din satul Răzălâi, ținutul Soroca, azi Bălți (p. 2). Călit în suferințele anexării Basarabiei «Ioan e un copil al lacrimilor». După moartea tatălui său, mama sa se călugărește. Ioan e încredințat lui Teofilact ierodiaconul (p. 4). În 1831 Teofilact și Ioan se opresc la Sf. Spiridon din Iași, în care timp Ioan se exercită în viața duhovnicească. Arhiepiscopul Varlaam Cuza se ocupă din când în când de Ioan. În Iași Ioan ia parte la un eveniment pe care-l va povesti mereu. E vorba de punerea pietri fundamentale a Mitropoliei de către Veniamin în 1833, pe care o va sfinți el în 1883.

Cap. II. *Ucenicia*. Căpătând încrederea lui Varlaam, Teofilact este trimis egumen la «Proorocul Samuil» din Focșani, unde pleacă și Ioan în 1834 (p. 13). Aici se pare s'a hotărât Ioan să se călugărească. În 1835 Teofilact îl prezintă episcopului Chesarie al Buzăului, care îl călugărește în seara de 23 Noembrie, naș fiindu-i chiar Chesarie, care îi dădu numele lui Iosif I al Argeșului zicând: «Ți-am dat numele de Iosif. Numele starețului meu. De-i fi om de treabă să ajungi ca el» (p. 17-18). A doua zi fu făcut diacon. Inițiindu-se în 1836 Seminarul din Buzău, Iosif se înscrie. Este apreciat de Macarie ieromonahul pentru vocea sa frumoasă (p. 27). Iosif își găsi un frate sufletesc în pictorul Tătăărăscu, în acea vreme ajutat de Chesarie, care va picta mai târziu Mitropolia din Iași. În 1840-47 urmează la colegiul Sf. Sava din București, unde se împrieteni cu Vasile Boerescu (p. 29), mai târziu ministru al culelor.

Cap. III. *Pe treptele vieții*. În 1846 la 30 Noembrie Chesarie al Buzăului moare. Cu această ocazie Iosif rostește un frumos necrolog, înfățișându-ne cu trăsături specifice viața lui Chesarie, în care trebuie văzut «isvorul vieții sfinte a aceluia ce a fost Mitropolitul Iosif Naniescu, a vieții plină de evlavie, de ctitorii și slavă a Bisericii și de dragoste față de cei lipsiți și în suferinți» (p. 47-48). În 1849 e numit stareț la Șerbăneștii Morunglavului din Vâlcea (p. 50). La 29 Aug. 1850 este făcut preot, iar în 1852 este răsplătit cu rangul de protosinghel de Nifon al Ungro-Vlahiei. În 1857 ajunge stareț la Găiseni-Dâmbovița, iar în 1860 este Arhimandrit. În 1863 vine stareț la Sărindar în București, în care timp îi este dat să vadă jaful cu secularizările (p. 53). Din 1864 până în 1871 este profesor în București, formând tineretul în o nouă concepție de viață» (p. 55). În 1872 este sfințit arhiepiscop și în 1873 episcop de Argeș, unde fusese bunicul său sufletesc, Iosif I (p. 57).

Cap. IV. *Pe culmile vieții*. La 10 Iunie 1875 e ales mitropolit la Iași cu 140 voturi, cu care ocazie Carol I îi adresează cuvinte elogioase

(p. 67). În drum spre Iași Mitropolitul Iosif are o vedenie, pe care în același timp o are și Ierotei arhimandritul dela Iași, în care Veniamin Costache se plângea de starea nenorocită a zidirei Sf. Mitropolii (p. 69-70). În acest semn Iosif simte o chemare dumnezeiască la rangul de Mitropolit.

Cap. V. *Ctitorul*. Cu ocazia vizitei la Iași a lui Carol I, Mitropolitul Iosif îi vorbește de reclădirea Mitropoliei, cerere la care Regele își arată toată sollicitudinea, donând și 10 ferestre colorate fabricate la München (p. 80). Lucrările erau supravegheate de Mitropolit, sfințind sf. locaș în 1885 în prezența Regelui, care-și exprimă «înalta și deplina sa satisfacțiune pentru toate» (p. 93). Bisericile Trei Ierarhi și Sf. Nicolae Domnesc au fost restaurate tot prin munca Mitropolitului Iosif.

Cap. VI. *Apostol al luminei*. Mitropolitul Iosif a dus o luptă bărbătească contra secularizării, atacând în senat pe D. Mârzescu (p. 105). În lupta pentru menținerea drepturilor Bisericii a fost ajutat de episcopii Melchisedec al Romanului și Silvestru al Hușilor. Tot acum înființă un ziar săptămânal la Iași «Revista Teologică» (p. 113). Scopul revistei era apărarea religiei. În acest timp el publică «Viața Patriarhului Nifon» și în 1893 «Istoricul Seminariilor».

Muzicii i-a dat o prețuire aleasă. Muzicescu a fost încurajat de Iosif, permițând pentru prima dată în Biserica Română să cânte femeile în cor (p. 122). Mitropolitul orându-i predicatori vestiți în catedrala dela Iași. Printre aceștia a fost vestit P. F. Patriarh Nicodim pe atunci ierodiacon (p. 125). Formându-se o gardă de apărare a Bisericii «contra atacurilor papiste, și a societăților secrete, socialiste, anarhiste și ateiste» (p. 127), Mitropolitul Iosif își dădu binecuvântarea sa. Tonul de polemist era viu la Iosif Naniescu (p. 131-138).

Ca Mitropolit al Moldovei Iosif a luptat mult pentru îmbunătățirea situației culturale și materiale a clerului. Credincios executor testamentar al lui Veniamin Costache, în momentul instalării Seminarului în localul lui Sturza, Iosif spune: «Te-am răsbunat Veniamine contra aceluia care ți-a amărât zilele» (p. 143).

Cap. VII. *Al nostru duhovnicesc părinte*. Acest capitol este mărturisirea duiosă a autorului în calitate de nepot duhovnicesc, am putea spune, al Sfântului Mitropolit Iosif.

Din Sf. Mitropolie a Iașului Iosif a făcut o adevărată mănăstire, slujbele săvârșindu-se cu o regularitate de nedescris (p. 149-150). La ieșirea dela slujbă un mare număr de săraci își așteptau pâinea zilnică din mâna Mitropolitului. Câte odată mila lui Iosif era împărțită de Visarion Boboc economul. Printre cei care primeau ajutorul Mitropolitului era și Barbu Lăutarul, care cânta «Nu mă pedepsi Stăpâne» (p. 154), un oare care evreu Rubensfat, al cărui fiu s'a încreștinat fiind doctor și un altul căruia

i-a căsătorit trei fete (p. 155). Această milă revărsată din belșug l-a dus pe Mitropolit la adevărată sărăcie, în ziua morții găsindu-se la el numai 2 lei (p. 156). Dintre fiii duhovnicești pe care Iosif i-a întreținut, cel care i-a dus numele și desăvârșit însușirile, este actualul Patriarh al României, I. P. S. Nicodem (p. 158).

În sinod cuvântul lui Iosif Naniescu era hotărîtor. P. C. Protos. Dr. V. Vasilache ne povestește discuția privitoare la «slavă» și «mărire» (p. 160-163). Autoritatea de care se bucura în fața guvernului și Regelui se vede din refuzul ce-l face cu ocazia venirii la Iași a lui Carol I (p. 163-165).

Venerația de care s'a bucurat fiind în viață nu l-a părăsit nici după moarte. Astăzi osemintele «Sf. Iosif», pe care l-a canonizat poporul, se odihnesc lângă ctitoria lui Veniamin și a sa, purtător de grijă al mormântului fiind I. P. S. Nicodem.

La *Anexe* P. C. Prtos. Dr. V. Vasilache ne dă în întregime cuvântarea lui Iosif Naniescu ținută la 14 Oct. 1890, la Iași, cu ocazia inaugurării statutei lui Asachi (p. 173-181) și discursul funebru rostit la moartea lui Kogălniceanu (p. 183-189).

Data nașterii este fixată pe actele dela Râzălăi-Bălți, la 1818 Iulie 15, deci nu 1820 cum greșit știa Mitropolitul (p. 191-195). Sunt anexate de asemenea actele de naștere ale lui Iosif, de căsătorie și moarte ale tatălui său.

Această interesantă lucrare, pe lângă tehnica ireproșabilă, este împodobită cu 12 imagini în legătură cu Iosif Naniescu; Iosif Naniescu cu autograf, ctitoriile lui, P. F. Nicodim student și Patriarh, închinarea I. P. S. Sale la mormântul lui Iosif, Iosif Naniescu mort, și un portret executat de Băncilă.

Stilul curgător și plin de duh monahicesc al P. C. Protos. Dr. V. Vasilache ne duce cu gândul la vremea blândului Iosif, care deși nu prea departe de noi, fiind totuși de o atitudine morală atât de înaltă, ni se pare că Iosif a trăit cu multe veacuri înaintea noastră.

De obicei biografiile personagiilor cunoscute și mai ales ale acelor despre care avem câteva noțiuni din cursul secundar, se citesc greu. Lucrarea P. C. Protos. Dr. V. Vasilache ne îndeamnă însă la citit, prin noutățile aduse, prin logica strânsă a faptelor și prin așezarea unor anumite povestiri la locul respectiv din descriere.

Titlurile capitolelor sunt atractive. Ele se înlănțuiesc în așa fel, încât ne trec prin fața ochilor o întreaga familie de descendenți duhovnicești, unul mai strălucitor decât celălalt. P. F. Patriarh este, după cum am mai spus, unul din fiii duhovnicești ai acestui mare ierarh. La rând I. P. S. Sa are o nouă pleiadă de fii duhovnicești. Unul dintre aceștia căre-și trage viața duhovnicească dela Iosif, este P. Cuviosul Autor. P. C. Sa ne dove-

dește a fi un continuator vrednic al acestor ierarhi, începând cu Iosif I al Argeșului, prin munca rodnică ce depune în Biserica lui Hristos.

P. C. Protos. Dr. V. Vasilache Directorul Sfintei Patriarhii Române, autorul acestei frumoase lucrări, îi mulțumim pentru prilejul ce ne-a dat, să ne îmbogățim sufletele prin evocarea atât de măestrit făcută a chipului lui «Iosif cel Sfânt».

Strălucita *prefață* a P. F. Patriarh Nicodim — clasica *prefață* — este cea mai sigură apreciere și cea mai competentă recomandare, pe care o poate avea o lucrare.

I. IRIMIA

SFÂNTUL SINOD
AL SFINTEI BISERICI ORTODOXE ROMÂNE

SESIUNEA ORDINARĂ DIN ANUL 1940

Ședința I-a din ziua de 10 Iunie

SUMARUL ȘEDINȚEI

Ședința se deschide în Palatul Patriarhal, potrivit rânduelii îndătinate. La orele 10 dimineața s'a săvârșit în biserica Sfintei Patriarhii slujba pentru deschiderea sesiunii Sfântului Sinod.

Au luat parte: I. P. S. Patriarh Nicodim, Președintele Sfântului Sinod, Domnul N. Sibiceanu, Subsecretar de Stat la Culte și toți PP. SS. Membrii, care au fost de față la deschiderea Sfântului Sinod.

După slujbă, trecându-se în sala mare a Palatului Patriarhal, I. P. S. Patriarh Nicodim ocupă scaunul prezidial, iar Domnul Subsecretar de Stat N. Sibiceanu citește Inaltul Decret Regal Nr. 1911/940, prin care se declară deschisă sesiunea ordinară a Sfântului Sinod pe anul 1940. Cetirea Mesagiului Regal se termină în urările PP. SS. Membrii pentru îndelungata domnie și sănătatea M. S. Regelui Carol II.

I. P. S. PATRIARH NICODIM, PREȘEDINTELE SFÂNTULUI SINOD, deschide ședința aducând la cunoștința PP. SS. Membrii că între multele chestiuni pe care le are de rezolvat Sfântul Sinod în actuala sesiune sunt și alegerile de Chiriarhi la Episcopia Hușilor, devenită vacantă prin trecerea I. P. S. Nifon la Mitropolia Olteniei, la Episcopia Timișoarei nou înființată și la Mitropolia Bucovinei devenită vacantă prin demisia I. P. S. Visarion.

Afară de aceasta mai sunt de rezolvat și alte chestiuni trecute pe ordinea de zi care trebuie să fie luate în cercetare de comisiunile respective, urmând apoi ca Sfântul Sinod să-și dea avizul.

Dar fiindcă ne aflăm în preajma marelui zile pe care a serbat-o întreg poporul nostru pentru împlinirea a zece ani de glo-

rioașă domnie a Majestații Sale Regelui Carol II, cred de datorie să amintesc și aici în fața Sfântului Sinod recunoștința deosebită ce-i purtăm în suflet pentru tot ce a făcut în folosul sfintei noastre Biserici și pentru înalta ocrotire ce i-a arătat în timpul celor zece ani de domnie. Este destul să amintim de creierea celor două Episcopii a Maramureșului și a Timișoarei, precum și de înființarea Mitropoliei Olteniei, care s'au făcut după dorința și îndemnul Majestații Sale. Dar și poporul nostru drept credincios și-a arătat cu prisosință părtășia sa la aceste mari acte, căci în acești zece ani de domnie s'au ridicat pe tot întinsul Țării peste 800 de biserici pe pisaniile cărora s'a săpat numele M. S. Regelui Carol II-lea, iar înălăuntrul i s'a zugrăvit chipul potrivit datinilor străbune.

Socot că sunt în asentimentul Prea Sfințiilor Voastre de a ridica de aici glas de urare pentru îndelungată domnie și sănătate spornică a Majestații Sale Regelui Carol II-lea, rugând pe milostivul Dumnezeu să ni-l dăruiască întru mulți și fericiți ani pentru întărirea și apărarea scumpei noastre Țări și pentru liniștea și ocrotirea sfintei noastre Biserici.

PP. SS. Membrii ai Sfântului Sinod ovaționează îndelung pe Majestatea Sa Regele Carol II-lea.

Se intră în ordinea de zi.

P. S. Arhiereu Galaction Silistreanul, citește apelul nominal și sunt prezenți: I. P. S. Patriarh Nicodim al României; II. PP. SS. Mitropoliți: Irineu al Moldovei și Sucevei și Nifon al Olteniei, Râmnicului și Severinului; PP. SS. Episcopi: Lucian al Romanului, Ghenadie al Buzăului, Grigore al Argeșului, Vasile al Caransebeșului, Nicolae al Clujului, Nicolae al Oradiei, Dionisie al Cetății Albe, Tit al Hotinului, Gherontie al Constanței, Partenie al Armatei și Policarp al Americii; PP. SS. Arhieri: Ilarion Băcăoanul, Veniamin Ploeșteanul, Galaction Silistreanul, Efrem Tighineanul, Valerie Botoșăneanul, Emilian Târgovișteanul și Eugen Suceveanul; absenți: I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului; PP. SS. Episcopi: Cosma al Dunării de Jos, Andrei al Aradului și Vasile al Maramureșului.

Fiind la început de sesiune se procedează la alegerea secretarilor de ședință și a comisiunilor pe sesiunea anului 1940.

Se aleg:

Secretari de ședință: PP. SS. Arhieri Veniamin Ploeșteanul și Galaction Silistreanul.

1. Comisiunea pentru afaceri streine: Președinte I. P. S. Mitropolit Nifon al Olteniei, Râmnicului și Severinului; membrii: PP. SS. Episcopi: Lucian al Romanului, Tit al Hotinului, Vasile al Caransebeșului și raportor: P. S. Arhiereu Eugen Suceveanul.

2. Comisiunea pentru doctrină și viață religioasă, pentru mănăstiri și propagandă religioasă: Președinte: I. P. S. Mitro-

polit Tit al Bucovinii membrii: PP. SS. Episcopi: Cosma al Dunării de Jos, Gherontie al Constanței, Grigore al Argeșului, Vasile al Caransebeșului și raportor P. S. Arhiereu Emilian Târgovișteanul.

3. *Comisiunea Canonică juridică și pentru disciplină*: Președinte: I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului; membrii PP. SS. Episcopi: Lucian al Romanului, Ghenadie al Buzăului, Tit al Hotinului, Andrei al Aradului și raportori: PP. SS. Episcopi: Nicolae al Clujului și Partenie al Armatei.

4. *Comisiunea pentru învățământ teologic*: Președinte: I. P. S. Mitropolit Irineu al Moldovei și Sucevei; membrii PP. SS. Episcopi: Nicolae al Oradiei, Vasile al Maramureșului, P. S. Arhiereu Valerie Botoșăneanul și raportor P. S. Arhiereu Efrem Tighineanul.

5. *Comisiunea pentru cercetarea manualelor didactice*: Președinte: P. S. Episcop Andrei al Aradului; membrii: PP. SS. Episcopi Nicolae al Clujului și P. S. Arhiereu Veniamin Ploșteanul.

Se trece la comunicări:

1. Tem. Nr. 903/940. P. S. Episcop Policarp al Americii dă informațiuni asupra Episcopiei misionare și a credincioșilor români din America.

Se trimite spre studiere și referire Comisiunii pentru doctrină și viață religioasă.

2. Tem. Nr. 609/940. P. S. Gherontie al Constanței supune spre cercetare manuscrisul intitulat «Noua antologie de cântări bisericesti adunate dela bătrâni».

Se trimite la aceeași comisiune.

3. Tem. Nr. 371/940. Cancelaria Sf. Sinod propune spre ratificare, potrivit hotărîrii Sinodului Permanent din 19 Ianuarie a. c., noul comitet de conducere al revistei Biserica Ortodoxă Română.

Se trimite la aceeași comisiune.

4. Tem. Nr. 870/940. Sf. Episcopie a Hotinului înaintează în copie hotărîrea Adunării eparhiale din 7 Mai a. c., prin care cere să se intervină la Inspectoratul Pregătirii Premilitare pentru aducerea la biserică într'o măsură mai mare a tinerilor premilitari. (Anexe: 173, 1274/938, și 70/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

5. Tem. Nr. 871/940. Sf. Episcopie a Hotinului înaintează în copie hotărîrea Adunării eparhiale din 7 Mai 1940 privitoare

la abrogarea statutului baptist. (Anexe: 312, 313, 314, 315, 334, 342, 340, 308, 380, 391, 446, 566/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

6. Tem. Nr. 448/940. Ținutul Dunărea de Jos înaintează în copie raportul Prefecturii județului R.-Sărat privitor la propaganda adventistă. (Anexe: 559/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

7. Tem. Nr. 301/940. I. P. S. Mitropolit Irineu, Președintele comisiunii pentru revizuirea cărților de ritual, propune modificarea acestei comisiuni în vederea retipăririi Octoihului Mare. (Anexe: 386/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

8. Tem. Nr. 372/940. Comitetul de redacție al revistei «Biserica Ortodoxă Română» referă asupra achitării abonamentelor de către parohii.

Se trimite la aceeași comisiune.

9. Tem. Nr. 369/940. Sfânta Episcopie a Cetății Albe-Ismail înaintează dezideratele congresului misionar ținut la Ismail, în zilele de 8, 9 și 19 Decembrie 1939, privitoare la organizarea misionarismului pentru lupta împotriva sectelor. (Anexe: Nr. 560/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

10. Tem. Nr. 77/940. Sf. Episcopie a Romanului roagă să se ia măsurile convenite ca să se îngăduie și preoților să țină cuvântări la solemnitățile la care oficiază. (Anexe: 388/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

11. Tem. Nr. 506/940. Cancelaria Sfântului Sinod referă asupra organizării Institutului Biblic.

Se trimite la aceeași comisiune.

12. Tem. Nr. 3246/939. Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor roagă să se reglementeze chestiunea ornatelor cu care se înmormântează persoanele hirotonite. (Anexe: 96/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

13. Tem. Nr. 3105/939. Consiliul Central Bisericesc, la cererea Sf. Arhiepiscopiei a Chișinăului, roagă să i se comunice

textul aprobat al Bibliei, care poate fi reprodus în broșuri separate. (Anexe: 1775/935, 1699, 1763/936 și 92/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

14. Tem. Nr. 791/940. Straja Țării roagă să i se comunice dacă art. 4, 6 și 7 din proiectele de statute ale Asociației Creștine a Tinerilor și Asociației creștine a femeilor sunt redactate în spiritul dogmei și doctrinei Bisericii noastre. (Anexe: 946/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

15. Tem. Nr. 744/940. Tipografia Cărților Bisericești roagă să i se trimită urgent textul după care să se retipărească Octoihul Mare și Evanghelia potrivit hotărîrii Sfântului Sinod. (Anexe: 947/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

16. Tem. Nr. 954/940. Referatul Biroului asupra întocmirii calendarului pe anul 1941. (Anexe: 747/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

17. Tem. Nr. 490/940. Episcopia Hotinului roagă Sfântul Sinod să ia măsuri în cazurile de căsătorii nepermise de Biserica ortodoxă dar contractate la oficiile de stare civilă. (Anexe: 557/940).

Se trimite la comisiunea canonică juridică și pentru disciplină.

18. Tem. Nr. 173/940. Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor înaintează în original adresa Ministerului Cultelor Nr. 430/940, prin care întreabă dacă pr. Dan Palaga dela parohia Rosetti-Tulcea, vinovat de grele abateri, mai poate îndeplini slujba de preot. (Anexe: 2841/939, 556, 445, 384, 33/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

19. Tem. Nr. 435/940. Ministerul Cultelor înaintează în original memoriul semnat de mai mulți preoți din orașul Râmnic și județul Vâlcea, prin care cer reînființarea Episcopiei Râmnicului. (Anexa: 563/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

20. Tem. Nr. 406/940. Episcopia Chișinăului roagă Sf. Sinod să hotărască asupra pensionării preotului paroh Al. Baltaga din Călărași-Sat, județul Lăpușna, care nu-și mai poate îndeplini

îndatoririle pastorale având peste 79 ani. (Anexe: 753, 844, 734/940, 2305, 723/937, 1107, 840/936).

Se trimite la aceeași comisiune.

21. Tem. Nr. 467/940. Sf. Episcopie a Argeșului roagă să se lămurească: 1. chestiunea reședinții episcopale a eparhiei Argeșului, și 2. chestiunea mănăstirii Argeșului, care după Decretul Lege Nr. 3998/939, va servi numai de criptă a Familiei Regale. (Anexe: 492, 503, 575, 564/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

22. Tem. Nr. 3128, 3133, 3211, 3219/939. Sf. Arhiepiscopia a Bucureștilor înaintează rapoartele protoierilor circ. II Breaza, circ. III Văleni, circ. IV Urlați și circ. II Budești, privitoare la ofrandele în natură primite de preoți dela enoriași. (Anexe: 103/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

23. Tem. Nr. 212/940. Episcopia Romanului roagă a se aproba înființarea unei mănăstiri de maici în comuna Tudor Vladimirescu-Tecuci. (Anexe: 387/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

24. Tem. Nr. 85/940. Episcopia Clujului roagă a se da o dispoziție generală prin care să se interzică preoților a mai oficia cununia religioasă divorțaților civili care nu au și divorțul bisericesc dela Episcop. (Anexe: 149, 392/940; 269, 649, 765, 845/938; 200/933, 643, 657, 724, 727, 728, 735, 738, 936, 963, 980, 1496/932; 553/929).

Se trimite la aceeași comisiune.

25. Tem. Nr. 447/940. P. S. Episcop Dionisie al Cetății Albe, face cunoscut că e nevoit să șadă la Chișinău pentru urmarea unui tratament medical.

Se trimite la aceeași comisiune.

26. 154/940. Parohia Măstăcani-Covurlui, propune ca Sf. Sinod să impună obligația ca în toate bisericile, cancelariile protopopești și parohiale și în casele preoților, să se introducă portretele: M. S. Regelui, M. S. Mihai, I. P. S. Patriarh și P. S. Episcop eparhiot. (Anexe: 385/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

27. Tem. Nr. 152/940. Cancelaria Sf. Sinod referă asupra

instituirii comisiunii speciale pentru alcătuirea unui proiect de disciplină liturgică, aprobată prin hotărârea Sf. Sinod din 19 Octomvrie 1939. (Anexe: 493, 2768, 2880-2889/939).

Se trimite la aceeași comisiune.

28. Tem. Nr. 3311/939. Sf. Episcopie a Aradului înaintează cererea consilierilor referenți eparhiali și a revizorului eparhial privitoare la acordarea gradățiilor 5, 6 și 7. (Anexe 104/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

29. Tem. Nr. 75/940. Episcopia Romanului roagă să se fixeze gradul pedepselor canonice aplicate credincioșilor, comunicându-se și Ministerului de Justiție. (Anexe: 389/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

30. Tem. Nr. 3314/939. Arhiepiscopia Bucureștilor înaintează raportul protoieriei circ. I Vlașca, privitor la sfințirea bisericii eroilor din Giurgiu, de către P. S. Episcop al Armatei. (Anexe: 102/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

31. Tem. Nr. 627/940. Ministerul Cultelor înaintează în copie avizul consiliului său de avocați, privitor la necesitatea întocmirii unui regulament cu norme precise și uniforme pentru numirea și transferarea personalului clerical. (Anexe: 749, 824-842, 745, 574, 487, 489/940; 310/3939).

Se trimite la aceeași comisiune.

32. Tem. Nr. 873/940. Episcopia Hotinului înaintează în copie hotărârea Adunării eparhiale din 7 Mai 1940, prin care se cere ca cimitirele urbane să fie administrate de organele parohiei.

Se trimite la aceeași comisiune.

33. Tem. Nr. 746/940. Mai mulți preoți din județul Argeș roagă a se supune deliberărilor Sf. Sinod chestiunea reluării activității Consistoriilor bisericesti;

Tem. Nr. 736/940. Idem, mai mulți preoți din Oltenia.

Se trimite la aceeași comisiune.

34. Tem. Nr. 912/940. Episcopia Constanței roagă Sf. Sinod a-i da aprobarea și binecuvântarea sa pentru înființarea unei mănăstiri de călugărițe la Balcic, care să poarte numele Reginei Maria.

Se trimite la aceeași comisiune.

35. Tem. Nr. 955/940. Cancelaria Sf. Sinod propune a se alege doi PP. SS. membri în Sinodul Permanent în locul PP. SS. Episcopi Lucian al Romanului și Vasile al Caransebeșului, al căror mandat a expirat la 31 Dec. 1939.

Se trimite la aceeași comisiune.

36. Tem. Nr. 953/940. Episcopia Cetății Albe, aduce la cunoștința Sf. Sinod că titulatura noului arhieru vicar va fi «Cahuleanu». (Anexe: 1951/939).

Se trimite la aceeași comisiune.

37. Tem. Nr. 1039/940. P. S. Episcop Dionisie al Cetății-Albe propune arhieru vicar pe P. C. Arhim. Dr. Antim Nica, cu titlul de Cahuleanu.

Se trimite la aceeași comisiune.

38. Tem. Nr. . . . /940. I. P. S. Mitropolit Irineu al Moldovei, comunică propunerea Adunării eparhiale privitoare la hirotonia numai a teologilor care au satisfăcut serviciul militar.

Se trimite la aceeași comisiune.

39. Tem. Nr. 975/940. I. P. S. Mitropolit Irineu al Moldovei propune a se acorda rangul de arhimandrit protosinghelului Dionisie Velea, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Iașilor.

Se trimite la aceeași comisiune.

40. Tem. Nr. 976/940. P. S. Episcop Vasile al Caransebeșului propune a se acorda rangul de arhimandrit P. C. Protos. Laurențiu Busuioc, profesor la Academia teologică din Caransebeș.

Se trimite la aceeași comisiune.

41. Tem. Nr. 403/940. Facultatea de Teologie din Chișinău roagă Sf. Sinod a interveni la locurile în drept pentru satisfacerea doleanțelor cuprinse în memoriul prezentat în Septembrie 1939 pentru înființarea unor catedre (Anexe 555/939).

Se trimite spre studiere și referire comisiunii pentru învățământ teologic.

42. Tem. Nr. 121/940. Arhiepiscopia Sibiului roagă Sf. Sinod să ia în cercetare problema instrucției și educației religioase în învățământul primar. (Anexe: 562/940).

Se trimite la aceeași comisiune.

43. Tem. Nr. 874/940. Episcopia Hotinului înaintează hotărârea Adunării eparhiale din 7 Mai 1940, prin care se cere ca la examenele de fine de an din școlile primare să ia parte în comisiune și preoții cateheți.

Se trimite la aceeași comisiune.

44. Tem. Nr. 872/940. Episcopia Hotinului înaintează hotărârea Adunării eparhiale din 7 Mai a. c., prin care roagă să se întocmească manuale speciale și tablouri religioase trebuitoare predării învățământului religios în școlile primare. (Anexe: 2520/938, 805, 2232/939).

Se trimite la aceeași comisiune.

La orele 11,30 terminându-se ordinea de zi, I. P. S. Președinte ridică ședința și anunță pe cea viitoare pentru mâine 11 Iunie 1940, orele 17.

(ss) † NICODIM

PREȘEDINTE

PATRIARH

(ss) † GALACTION SILISTREANU

Secretar

Ședința a II din ziua de 11 Iunie 1940

SUMARUL ȘEDINȚEI

Ședința se deschide la orele 17 în Palatul Patriarhal, sub președinția I. P. S. Patriarh Nicodim.

P. S. Secretar de ședință Arhiereul Galaction Silistreanul citește apelul nominal și sunt prezenți:

I. P. S. Patriarh Nicodim; II. PP. SS. Mitropoliți: Irineu al Moldovei și Sucevei și Nicolae al Ardealului; PP. SS. Episcopi: Lucian al Romanului, Ghenadie al Buzăului, Grigore al Argeșului, Cosma al Dunării de Jos, Vasile al Caransebeșului, Nicolae al Clujului, Nicolae al Oradiei, Dionisie al Cetății Albe, Tit al Hotinului, Gherontie al Constanței, Partenie al Armatei și Policarp al Americii; PP. SS. Arhieri: Ilarion Băcăoanul, Veniamin Ploeșteanul, Galaction Silistreanul, Efrem Tighineanul, Emilian Târgovișteanul și Eugen Suceveanul; Absenți: I. P. S. Mitropolit Nifon al Olteniei și Severinului; PP. SS. Episcopi: Andrei al Aradului și Vasile al Maramureșului; P. S. Arhiereu Valerie Botoșăneanul.

Același P. S. Secretar citește sumarul ședinței precedente.

La sumar ia cuvântul I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului care propune ca toate discuțiunile să nu mai fie date pe larg în sumarul Ședinței, ci să se arate numai obiectul chestiunii, propunerea comisiunii și hotărârea Sf. Sinod. Doar atunci când sunt chestiuni spirituale importante sau când se remarcă anumite atitudini și se cere să se ia la sumar declarațiile făcute în cursul desbaterilor, se pot da mai pe larg discuțiile.

Sfântul Sinod hotărăște:

Se ia act și se aprobă propunerea I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

Pus la vot sumarul ședinței precedente,

Se verifică și se aprobă.

C o m u n i c ă r i

1. Tem. Nr. 974/940. Consiliul Central Bisericesc înaintează dosarul alegerii P. S. Grigore Leu în scaunul de episcop al eparhiei Huşilor.

Se trimite spre cercetare și referire la comisiunea canonică juridică.

2. Tem. Nr. 1036/940. P. S. Episcop Ghenadie al Buzăului roagă a i se da un arhieru vicar.

Se trimite la aceeași comisiune.

3. Tem. Nr. 761/940. Ministerul Cultelor și Artelor aduce la cunoștință că s'a primit demisia I. P. S. Visarion din scaunul de Mitropolit al Bucovinii.

Se trimite la aceeași comisiune.

4. Tem. Nr. 903/940. P. S. Policarp Episcopul Americii roagă a se interveni pentru reglementarea salarizării P. S. Sale și pentru încredințarea unei misiuni în Țară. (Anexă 2742/939).

Se trimite spre cercetare și referire la comisiunea afacerilor externe.

5. Tem. Nr. 959/940. Straja Țării roagă Sf. Sinod să delege pentru ziua de 23 Iunie 1940, o persoană în comisiunea pentru alegerea unui model de icoană a Sf. Gheorghe, patronul Străjii Țării.

Sf. Sinod deleagă pe P. S. Arhieru Emilian Târgovișteanul să ia parte la lucrările comisiei instituită de Straja Țării pentru alegerea unui model de icoană a Sf. Mucenic Gheorghe.

P. S. Arhieru Emilian Târgovișteanul, raportorul comisiei pentru doctrină și viață religioasă, citește următoarele referate:

1. Tem. Nr. 977/940. Referatul asupra proiectului de calendar bisericesc pe anul 1941, întocmit de biroul Sf. Sinod.

Comisiunea propune iar Sf. Sinod primindu-o hotărăște:

Aprobă proiectul de calendar bisericesc pe anul 1941 cu propunerile de îndreptare făcute, urmând ca el să fie comunicat tuturor eparhiilor.

2. Tem. Nr. 978/940. Referatul asupra retipăririi Octoiului Mare în Tipografia Cărților Bisericești.

Comisiunea propune, iar Sf. Sinod primindu-o hotărăște:

Aprobă retipărirea Octoihului Mare după ultima ediție sub purtarea de grijă a comisiei, pentru cărțile de ritual.

In ce privește numărul de exemplare în care urmează să se retipărească Octoihul Mare, aceasta se va hotărî de Sinodul Permanent, în înțelegere cu Tipografia Cărilor Bisericești.

3. Tem. Nr. 979/940. Referatul asupra cererii Sfintei Arhiepiscopii a Chișinăului de a i se comunica textul aprobat al Bibliei, care poate fi reprodus în broșuri separate.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o hotărăște:

In interesul uniformizării textelor evanghelice, în sensul ca textele cari se pun în mâna poporului să fie la fel cu cele ce se citesc în biserică, se va comunica Arhiepiscopiei Chișinăului că textul aprobat va fi acela al Sf. Evanghelii care se va hotărî să fie retipărit pentru uzul liturgic.

4. Tem. Nr. 980/940. Referatul asupra adresei Arhiepiscopiei Bucureștilor prin care roagă să se reglementeze chestiunea vestmintelor cu care să fie înmormântate persoanele hirotonite

In urma discuțiilor la cari iau parte I. P. S. Patriarh Nicodim și PP. SS. Episcopi: Cosma al Dunării de Jos și Gherontie al Constanței, Sfântul Sinod hotărăște:

Toți clericii vor fi îndrumați să-și aibă un rând de veșminte personale corespunzătoare gradului ierarhic pe care-l deține.

In caz de moarte, dacă se va întâmpla să nu-și aibă veșminte personale, atunci să i se dea pentru îngropare dela biserică unde slujește un rând de veșminte din cele mai puțin bune.

5. Tem. Nr. 981/940. Referatul asupra hotărîrii adunării eparhiale a Episcopiei Hotinului din 7 Mai a. c., prin care cere să se intervină la Inspectoratul Pregătirii Premilitare pentru aducerea la biserică a tinerilor premilitari într'o măsură mai mare ca până acum.

Comisiunea propune, iar Sf. Sinod primindu-o hotărăște:

Biroul Sf. Sinod va interveni la Inspectoratul Pregătirii Premilitare pentru ca tinerii premilitari să fie aduși la biserică într'o măsură mai mare decât până acum.

6. Tem. Nr. 982/940. Referatul asupra ofertei firmei Kunstanstalten May A. G. din Dresda, privitoare la procurarea de icoane și tablouri religioase, care să fie răspândite de Tipografia Cărilor Bisericești.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o hotărăște:

Respinge oferta firmei Kunstanstalten May A. G. din Dresda, întru cât modelele de icoane prezentate nu sunt în spiritul tradiției noastre iconografice.

7. Tem. Nr. 983, 984/940. Referatul asupra hotărîrii Adunării Eparhiale a Episcopiei Hotinului din 7 Mai a. c., privitoare la abrogarea Statutului baptist și asupra raportului Prefecturii jud. R.-Sărat privitor la propaganda adventistă.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o hotărăște:

Se vor face demersurile convenite pe lângă forurile în drept pentru abrogarea Statutului baptist publicat în Monitorul Oficial Nr. 34/940 și revenirea la ultima deciziune ministerială Nr. 31.999/939, privitoare la reglementarea sectelor.

8. Tem. Nr. 985/940. Referatul asupra manuscrisului prezentat de P. S. Episcop Gherontie al Constanței și intitulat «Noua Antologie de cântări bisericesti, adunate dela bătrâni».

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod, hotărăște:

Se dă convenita deslegare P. S. Episcop Gherontie al Constanței ca să tipărească manuscrisul intitulat «Noua Antologhie de cântări bisericesti, adunate dela bătrâni».

9. Tem. Nr. 986/940. Referatul asupra cererii Sf. Episcopii a Romanului, prin care roagă să se ia măsurile convenite ca să se îngăduie și preoților să țină cuvântări la solemnitățile la care oficiază.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

Se va cere sfintei Episcopii a Romanului informațiuni precise la ce anume slujbe religioase au fost împiedecați preoții să vorbească. Aceasta ca să se poată lua hotărîre în deplină cunoștință de cauză.

10. Tem. Nr. 987/940. Referatul asupra hotărîrilor Congresului misionar ținut la Ismail în zilele de 8, 9 și 10 Dec. 1939, privind organizarea misionarismului pentru lupta contra sectelor și a propagandei ateiste.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

Aprobă moțiunea și cele 4 deziderate votate în Congresul misionar ținut la Ismail în zilele de 8, 9 și 10 Dec. 1939, privind organizarea misionarismului pentru lupta împotriva sectelor și a propagandei ateiste.

Biroul Sf. Sinod va face intervențiile necesare către forurile în drept pentru înfăptuirea acestor deziderate.

11. Tem. Nr. 988/940. Referatul asupra adresei Străzii Țării prin care roagă să i se comunice dacă art. 4, 6 și 7 din Proiectele de Statute ale A. C. T. și A. C. F. sunt redactate în spiritul dogmei și doctrinei bisericii noastre.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod hotărăște:

Se va comunica Străzii Țării că Sfântul Sinod examinând art. 4, 6 și 7 din proiectul de Statut al Asociației Creștine a tinerilor și A. C. F., le aprobă cu modificările făcute de comisiune.

12. Tem. Nr. 989/940. Referatul asupra intervenției Comitetului de redacție al revistei «Biserica Ortodoxă Română», privitoare la achitarea abonamentelor rămase în restanță la unele parohii.

In urma discuțiilor care au loc, Sfântul Sinod hotărăște:

1. PP. SS. Chiriarhi sunt rugați să ia măsurile convenite în vederea achitării de către parohii a abonamentelor rămase în restanță pentru rev. Biserica Ortodoxă Română, pe baza tablourilor nominale ce se vor trimite de administrația revistei.

2. Se lasă totă latitudinea I. P. S. Patriarh, în calitate de președinte al Sfântului Sinod de a lua măsurile convenite în vederea unei bune administrări a revistei Biserica Ortodoxă Română.

13. Tem. Nr. 991/940. Referatul asupra reorganizării revistei Biserica Ortodoxă Română și a ratificării noului comitet de redacție aprobat de Sinodul Permanent în ședința din 29 Februarie 1940.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

1. Aprobă reorganizarea revistei Biserica Ortodoxă Română, potrivit hotărârii Sinodului Permanent din ședința de la 29 Februarie 1940 și ratifică numirile făcute în Comitetul de colaborare și cel de redacție după cum urmează:

I. P. S. Patriarh Nicodim, președintele ambelor comitete.

Comitetul de colaborare, compus din:

Membrii Sfântului Sinod.

Profesorii Facultăților de Teologie.

Profesorii Academii Teologice.

Profesorii de Religie, și

Membrii Clerului.

Comitetul de redacție, compus din:

I. P. S. Mitropolit Irineu al Moldovei și Sucevei, director.

P. C. Arhim. Iuliu Scriban, membru.

P. C. Pr. Nicolae M. Popescu, „

D-l Profesor I. Gh. Savin, „
D-l Profesor T. M. Popescu, „
P. C. Pr. Gh. Vintilescu, „
P. C. Pr. Al. Nicoreanu „
P. C. Pr. Gh. Ciuhandu, „
P. C. Pr. D. Fecioru, „
P. C. Protos. Vasile Vasilache, secretar de redacție.
P. C. Diacon Gheorghe Moisescu, redactor.

2. Se aprobă retribuirea secretarului de redacție Protos. V. Vasilache și a redactorului Diacon Gh. I. Moisescu, cu un salar fix lunar de câte 5.000 lei din bugetul revistei, cu începere dela 1 Aprilie 1940.

3. Se va comunica Consiliului Central Bisericesc spre executare această hotărîre urmînd ca să se prevadă în bugetul revistei retribuițiile fixate, pentru plata secretarului de redacție și a redactorului.

13. Tem. Nr. 990/940. Referatul asupra Proiectului de tipic pentru slujbele religioase ce sunt necesare la Straja Țării.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

Aprobă proiectul de tipic pentru slujbele religioase ce sunt necesare la Straja Țării, cu modificările propuse de comisie, ele putînd fi tipărite într'o carte de ritual deosebită.

II. P. S. Episcop Partenie al Armatei, raportorul Comisiunii canonică-juridică și pentru disciplină, citește următoarele referate:

1. Tem. Nr. 992/940. Referatul asupra cercetării dosarului alegerii în scaunul de episcop al Hușilor făcută în ziua de 11 Iunie, a. c., în persoana P. S. Episcop Grigore Leu al Argeșului.

Comisiunea studiind dosarul și găsind că alegerea îndeplinește toate condițiunile legale, propune Sfântului Sinod să binevoiască a o aproba și a dispune mijlocirea prin Ministerul Cultelor și Artelor pentru confirmare și investitură.

Sfântul Sinod primind propunerea comisiunii, în unanimitate de voturi aprobă alegerea P. S. Episcop al Argeșului Grigore Leu în scaunul de Episcop al Hușilor și hotărăște mijlocirea prin Ministerul Cultelor și Artelor la M. S. Regele pentru confirmare și investitură.

2. Tem. Nr. 1039/940. Cererea P. S. Episcop Dionisie al Cetății Albe-Ismail de a i se da ca arhieru-vicar pe P. Cuv. Arhimandrit Antim Nica. P. S. Raportor propune să se aprobe această cerere.

I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului. In calitate de președinte la comisiunii canonică-juridică, cer să se ia dela ordinea

de zi această chestiune întru cât n'am cunoștință de ea, căci n'am discutat-o în comisiune și nici referat nu este făcut asupra ei. De altfel atât timp cât avem arhieriei vicari care pot fi dați ca ajutor P. S. Dionisie, nu sunt de părere a alege și sfinți alții noi.

Primind propunerea,

Sfântul Sinod hotărăște scoaterea de pe ordinea de zi a cererii P. S. Episcop Dionisie al Cetății-Albe, de a i se da arhieriu-vicar.

3. Tem. Nr. 995/940. Referatul asupra propunerii I. P. S. Mitropolit Irineu al Moldovei de a i se acorda rangul de arhimandrit protosinghelului Dionisie Velea, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Iașilor.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

Se acordă rangul de Arhimandrit Protosinghelului Dionisie Velea, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Iașilor.

4. Tem. Nr. 997/940. Referatul asupra propunerii P. S. Episcop Vasile al Caransebeșului de a se acorda rangul de Arhimandrit Prea Cuviosului Protosinghel Dr. Laurențiu Busuioc, profesor la Academia Teologică din Caransebeș.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

Se acordă rangul de Arhimandrit Protosinghelului Dr. Laurențiu Busuioc, profesor la Academia teologică din Caransebeș.

5. Tem. Nr. 998/940. Referatul asupra cererii Episcopiei Romanului de a se aproba înființarea unei mănăstiri de maici în com. Tudor Vladimirescu, județul Tecuci.

Sfântul Sinod hotărăște:

Chestiunea se amână până când se vor termina lucrările necesare pentru strângerea fondurilor în vederea zidirii bisericii, a chiliilor și a procurării mijloacelor de întreținere.

5. Tem. Nr. 999/940. Referatul asupra cererii Episcopiei Constanței de a se aproba înființarea unei mănăstiri de călugărițe în orașul Balcic.

Comisiunea propune, iar Sf. Sinod primindu-o hotărăște:

Se va comunica Sf. Episcopiei a Constanței ca să strângă mai întâi fondurile necesare pentru întărirea mănăstirii, să se zidească biserica, să i se asigure mijloacele necesare pentru susținere, după care apoi se vor face propuneri pentru înființare.

6. Tem. Nr. 1000/940. Referatul asupra cererii I. P. S. Mitropolit Gurie de a i se restitui de Arhiepiscopia Chișinăului ve-

nitul sesiei mitropolitane pe anii 1937-1940, spre a-și putea plăti onorariile avocaților în procesul ce are pendinte la Curtea de Casație.

Comisiunea propune iar Sf. Sinod primindu-o hotărăște:

Se menține hotărîrea luată de Sf. Sinod în ședința sa din 23 Iunie 1938, în sensul că venitul sesiei mitropolitane, revine P. S. Locțiitor de Arhiepiscop.

7. Tem. Nr. 1001/940. Asupra cererii P. S. Episcop Dionisie al Cetății Albe de a i se îngădui deplasarea din când în când la Chișinău pentru îngrijirea sănătății.

Sfântul Sinod ia act de cererea P. S. Episcop Dionisie de a se deplasa la Chișinău din când în când în vederea căutării sănătății.

8. Tem. Nr. 1002/940. Referatul asupra cazului preotului Dan Palaga dela parohia Resetti-Tulcea care s'a făcut vinovat de grele abateri.

Comisiunea propune, iar Sf. Sinod primindu-o hotărăște:

Chestiunea se trimite în competența P. S. Chiriarh respectiv cu îndrumarea ca față de abaterile grave de cari s'a făcut vinovat preotul Dan Palaga dela parohia Rosetti-Tulcea să i se aplice prevederile sfintelor canoane.

9. Tem. Nr. 1004/940. Asupra adresei Arhiepiscopiei Chișinăului privitoare la pensionarea preotului Alex. Baltaga dela parohia Călărăși-Sat, județul Lăpușna.

Comisiunea propune a se revoca prelungirea acordată.

Sf. Sinod hotărăște:

Rezolvarea cazului Pr. Al. Baltaga se lasă în competența Chiriarhului respectiv.

10. Tem. Nr. 1005/540. Referatul asupra alegerii a doi PP. SS. Membrii în Sinodul Permanent în locul PP. SS. Episcopi Lucian al Romanului și Vasile al Caransebeșului, al căror mandat a expirat la 31 Decembrie 1939.

In urma discuțiilor la care iau parte I. P. S. Patriarh Nicodim și I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, Sfântul Sinod hotărăște:

I. Art. 64 din regulamentul pentru determinarea drepturilor Patriarhului și de funcționare a Sf. Sinod se modifică astfel:

«Sinodul Permanent se compune din Patriarh, un mitropolit și trei episcopi și e prezidat de Patriarh.

«Mitropolitul și cei trei episcopi lucrează ca membrii ai Sinodului Permanent timp de doi ani, la chemarea Patriarhului, prin rotație în așa fel în cât toți mitropoliții și episcopii să fie

la rândul lor în Sinodul Permanent. Pentru fiecare period de doi ani se va face repartizarea membrilor ținându-se seamă de ordinea istorică a scaunelor și de principiul ca mitropolitii și cei trei episcopi să fie din diferite provincii ale țării»

II. Biroul va întocmi și prezenta Sfântului Sinod spre aprobare tabloul cu membrii Sinodului Permanent, după principiile stabilite în art. 64 modificat.

III. I. P. S. Patriarh este rugat a revizui actualul Regulament pentru determinarea drepturilor Patriarhului și de funcționare a Sfântului Sinod, pe baza experiențelor trecutului, stabilind și precizând mai bine și rolul de organ executiv al Sfântului Sinod, al Consiliului Central Bisericesc.

Proiectul revizuit și completat va fi adus apoi la plenu Sfântului Sinod spre cercetare și aprobare.

La orele 20 terminându-se lucrările, I. P. S. Președinte, ridică ședința, și anunță pe cea viitoare pentru mâine Miercuri 12 Iunie 1940, orele 17.

(ss) † NICODIM

PREȘEDINTE

PATRIARH

(ss) † GALACTION SILISTREANU

Secretar

Ședința a III din ziua de 12 Iunie 1940

SUMARUL ȘEDINȚEI:

Ședința se deschide la orele 17 în Palatul Patriarhal, sub președinția I. P. S. Patriarh Nicodim.

Secretar de ședință: P. S. Arhiereu Galaction Silistreanul.

P. S. Secretar dă citire apelului nominal și sunt prezenți: I. P. S. Patriarh Nicodim ;II. PP. SS. Mitropoliți: Irineu al Moldovei, Nicolae al Ardealului și Nifon al Olteniei; PP. SS. Episcopi: Ghenadie al Buzăului, Grigorie al Argeșului, Vasile al Caransebeșului, Nicolae al Oradiei, Tit al Hotinului, Dionisie al Cetății-Albe, Andrei al Aradului, Gherontie al Constanței, Partenie al Armatei și Policarp al Americii; PP. SS. Arhieri: Ilarion Băcăoanul, Veniamin Ploeșteanul, Galaction Silistreanul, Efrem Tghineanul, Valerie Botoșăneanul, Emilian Târgovișteanul și Eugen Suceveanul; absenți: PP. SS. Episcopi: Cosma al Dunării-de-Jos, Nicolae al Clujului și Vasile al Caransebeșului.

Același P. S. Secretar dă citire sumarului ședinței precedente, care pus la vot,

Se verifică și se aprobă.

Comunicări:

1. Tem Nr. 973/940. Ministerul Cultelor și Artelor întreabă Sfântul Sinod cum să procedeze cu ordonanțarea subvenției P. S. Episcop Policarp al Americii cu începere dela 1 Aprilie 1940.

Se trimite spre studiere și referire comisiunii afacerilor externe.

Tem. Nr. 972/940. Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor înaintază spre cercetare și aprobare «Liturghia monodică», întocmită de d-l Profesor I. Croitoru.

Se trimite spre cercetare și referire comisiunii pentru doctrină și viață religioasă.

3. Tem. Nr. 993/940. Ministerul Cultelor și Artelor roagă să se alcătuiască un regulament cu privire la numirea și trans-

ferarea preoților, diaconilor și cântăreților, ținând seama la întocmirea lui de dispozițiile Codului funcționarilor publici «Regele Carol II».

Se trimite spre studiere și referire comisiunei canonice juridică și pentru disciplină.

4. Tem. Nr. 1011/940. Consiliul Central Bisericesc înaintează dosarul alegerii în scaunul vacant al nou înființatei episcopii a Timișoarei.

Se trimite la aceiași comisiune.

Se intră în ordinea de zi.

P. S. Arhiereu Efrem Tighineanu, Raportorul Comisiunii pentru învățământul religios, citește următoarele referate:

1. Tem. Nr. 1007/940. Referatul asupra cererii Sf. Arhiepiscopii a Sibiului, ca să se ia în cercetare problema instrucției și educației religioase în învățământul primar.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

Se va interveni la Ministerul Educației Naționale ca să accepte în comisiunea pentru cercetarea manualelor de curs primar un membru delegat al Sfântului Sinod, sau în caz contrar acele cărți să fie înaintate în prealabil Sfântului Sinod spre a-și da avizul în ce privește materia religioasă cuprinsă în ele.

2. Tem. Nr. 1008/940. Referatul asupra dispozițiilor privitoare la învățământul religios cuprinse în Decretul-Lege pentru organizarea și funcționarea învățământului secundar teoretic, publicată în Mon. Of. Nr. 256/939.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

Se va interveni la Ministerul Educației Naționale în sensul ca prevederile dela art. 81 din Decretul-Lege pentru organizarea și funcționarea învățământului secundar teoretic să fie interpretate în felul următor: orele de religie de pe la școlile secundare, când nu formează o catedră și când nu pot fi încredințate profesorilor titulari spre suplinire, să fie încredințate suplinitorilor care au pregătire specială pentru predarea învățământului religios; și numai în cazul când aceștia ar lipsi din localitate, orele de religie să fie încredințate preoților licențiați în teologie.

3. Tem. Nr. 1009/940. Referatul asupra cererii Sf. Episcopii a Hotinului, ca Sfântul Sinod să ia măsuri pentru întocmirea de manuale speciale și tablouri religioase trebuitoare predării învățământului religios în școalele primare.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

1. *Se va interveni din nou la Ministerul Educației Naționale spre a se admite manuale speciale de religie în școlile primare.*

2 *Consiliul Central Bisericesc prin secția culturală va lua măsurile cuvenite pentru editarea de tablouri religioase trebuitoare predării învățământului religios în școlile primare. Editarea lor se va face cu aprobarea Sfântului Sinod, fie la Tipografia Cărților Bisericești, fie la alte tipografii eparhiale.*

4. Tem. Nr. 1020/940. Referatul asupra adresei Episcopiei Hotinului prin care cere ca la examenele de fine de an dela școlile primare să ia parte în comisiunile de examinare și preoții cateheți.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

Se va interveni la Ministerul Educației Naționale să dispună ca la examenele de fine de an dela școlile primare să fie încadrați în comisiunile de examinare și preoții cateheți respectivi, trecându-se și obiectul religiei printre materiile de examen.

5. Tem. Nr. 1010/940. Referatul asupra cererii Facultății de Teologie din Chișinău de a se interveni la forurile în drept pentru satisfacerea doleanțelor cuprinse în memoriul prezentat I. P. S. Patriarh în Sept. 1939, cu privire la înființarea unor catedre.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

Se va interveni din nou la forurile în drept pentru satisfacerea doleanțelor Facultății de Teologie din Chișinău, la întocmirea noiei legi a învățământului superior.

6. Tem. Nr. 1006/940. P. S. Arhiereu Emilian Târgovișteanul, Raportorul comisiunii pentru doctrină și viață religioasă, citește referatul privitor la retipărirea Evangheliei. P. S. Sa prezintă totdeodată cererea de demisie din comisia sinodală pentru retipărirea cărților de ritual înaintată de Pr. Nicolae M. Popescu, profesor universitar.

La discuție iau parte I. P. S. Patriarh Nicodim, I. P. S. Mitropolit Irineu al Moldovei și Sucevei.

P. S. Episcop Tit al Hotinului roagă să se ia la sumar și demisia P. S. Sale din comisia pentru retipărirea cărților de ritual.

Sfântul Sinod hotărăște:

Se ia act de demisiile P. S. Tit Episcopul Hotinului și P. C. Pr. Nicolae M. Popescu din comisiunea sinodală pentru retipărirea cărților de ritual.

7. Tem. Nr. 959/940. P. S. Arhiereu Emilian Târgovișteanul, referă asupra delegației primite în ședința din 11 Iunie a. c. de

a lua parte la concursul instituit de Straja Țării pentru alegerea unui model de icoană a Sf. M. M. Gheorghe. P. S. Sa arată că comisiunea n'a aflat niciuna dintre icoanele prezentate corespunzătoare atât cerințelor artistice, cât și celor iconografice.

Sfântul Sinod ia act.

P. S. Episcop Partenie al Armatei, Raportorul comisiunii canonice juridică și pentru disciplină, citește următoarele referate:

1. Tem. Nr. 1026/940. Referatul asupra cercetării dosarului alegerii în scaunul de Episcop al Timișoarei, făcută în ziua de 12 Iunie a. c., în persoana P. S. Episcop al Caransebeșului Dr. Vasile Lăzărescu.

Comisiunea studiind dosarul alegerii și având în vedere dispozițiunile art. 12 din Legea de organizare a Biserii ortodoxe române și ale art. 118 din Statutul ei, constată că Marele Colegiu Electoral s'a convocat și alegerea s'a săvârșit cu observarea tuturor prescripțiunilor legale alegând ca Episcop al noiei înființatei episcopii a Timișoarei, pe P. S. Episcop al Caransebeșului Dr. Vasile Lăzărescu, cu 146 voturi din 181 voturi exprimate.

Având în vedere cele de mai sus, Comisiunea propune Sfântului Sinod să binevoiască a aproba alegerea făcută și să dispună mijlocirea prin Ministerul Cultelor pentru confirmare și învestitură.

Sfântul Sinod primind propunerea comisiunii în unanimitate de voturi aprobă alegerea P. S. Episcop al Caransebeșului Dr. Vasile Lăzărescu în scaunul de Episcop al nou înființatei episcopii a Timișoarei și hotărăște mijlocirea prin Ministerul Cultelor și Artelor la M. S. Regele pentru confirmare și învestitură.

2. Tem. Nr. 1012/940. Referatul asupra memoriilor înaintate de clerul și poporul dreptcredincios din orașul Râmnic și jud. R.-Vâlcea, pentru reînființarea episcopiei Râmnicului.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

Intregul dosar se va trimite Adunării Eparhiale respective spre a se pronunța și a face propuneri întru cât este vorba de o scindare a actualei eparhii a Mitropoliei Olteniei, Râmnicului și Severinului.

3. Tem. Nr. 1013/940. Referatul asupra adresei Ministerului Cultelor și Artelor Nr. 22239/940, prin care aduce la cunoștință că s'a primit demisia I. P. S. Visarion din scaunul de Mitropolit al Bucovinii.

Sfântul Sinod ia act.

4. Tem. Nr. 1014/940. Referatul asupra adreselor Ministerului Cultelor și Artelor Nr. 9804 și 21963/940, privitoare la unele plângeri primite pe chestia taxelor stolare exagerate printr-unii preoți.

În urma discuțiilor la care iau parte: I. P. S. Patriarh și P. S. Episcop Tit al Hotinului, Sfântul Sinod hotărăște:

PP. SS. Chiriarhi sunt îndrumați să fixeze taxele stolare pe care preoții le pot lua de la credincioși, și dacă este posibil să fie aduse și la cunoștința Sfântului Sinod.

5. Tem. Nr. 1015/940. Referatul asupra instituirii unei comisiuni speciale pentru alcătuirea unui proiect de disciplină liturgică.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o hotărăște:

Se menține hotărîrea Sfântului Sinod din 18 Octombrie 1939, în sensul ca să nu se schimbe nimic din tipicul bisericesc.

6. Tem. Nr. 1016/940. Referatul asupra cererii mai multor preoți din județul Argeș și din Oltenia pentru reînființarea Consistoriilor bisericești.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

Consistoriile bisericești fiind desființate pe temeiul Decretului-Lege Nr. 166/938, Sfântul Sinod nu poate dispune reluarea activității lor.

Acolo însă, unde PP. SS. Chiriarhi socot că este necesar pot institui un sfat consultativ pentru facerea referatelor cu propuneri în chestiunile disciplinare.

7. Tem. Nr. 1017/940. Referatul asupra propunerii parohiei Măstăcani-Covurlui de a se impune ca în toate bisericile, cancelariile protopopostești, parohiale și în casele preoților să se introducă portretele M. S. Regelui, Marelui Voevod Mihai, I. P. S. Patriarh și P. S. Episcop eparhiot.

Chestiunea se pune la acte, întru cât obligația de a avea aceste portrete se impune de la sine.

8. Tem. Nr. 1018/948. Referatul asupra adresei Episcopiei Romanului prin care roagă să se fixeze gradul pedepselor canonice ce pot fi aplicate credincioșilor.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o hotărăște:

Pedepsele disciplinare duhovnicești se vor da la spovedanie. În celelalte cazuri se va cere în prealabil învoirea Episcopului pentru aplicarea pedepselor canonice.

9. Tem. Nr. 1019/940. Referatul asupra adresei Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor prin care înaintează rapoartele protoieriiilor de Breaza, Văleni, Urlați și Budești privitoare la dispozițiile date de prefecti ca preoții să nu mai primească ofrande în natură dela enoriași.

Chestiunea se scoate de pe ordinea de zi și se pune la acte.

10. Tem. Nr. 1020/940. Referatul asupra adresei Sf. Episcopii a Hotinului privitoare la cererea Minist. Cultelor pentru minoritatea rusă din orașul Hotin de a i se destina o biserică în care să se officieze slujbele în limba slavonă.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

Se aprobă hotărîrile luate de adunările parohiale ale parohiilor din orașul Hotin, în sensul că nu este cazul de a se destina în acel oraș o biserică specială unde să se officieze slujbe divine în limba slavonă.

11. Tem. Nr. 1024/940. Referatul asupra adresei Ministerului Cultelor Nr. 48906/939, privitoare la perceperea taxei de 2% din costul lucrărilor de pictură bisericească, conform legii din 3 Iunie 1938.

În urma discuțiilor la care iau parte I. P. S. Patriarh Nicodim, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului și P. S. Episcop Tit al Hotinului, Sfântul Sinod hotărăște:

Se menține hotărîrea luată în ședința din 20 Octombrie 1939.

12. Tem. Nr. 1021/940. Referatul asupra adresei Episcopiei Aradului de a se acorda revizorului și referenților eparhiali dreptul la gradațiile 5, 6 și 7, după normele stabilite pentru membrii corpului didactic.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

Întru cât consilierii referenți n'au fost prevăzuți în tabelele din noua lege pentru armonizarea salariilor, se va interveni la Ministerul Cultelor spre a încadra pe:

1. Consilierii referenți centrali cu profesorii universitari titulari, cu gradațiile aferente.

2. Pe consilierii referenți mitropolitani cu profesorii universitari agregați, cu gradațiile aferente.

3. Pe consilierii referenți eparhiali cu conferențiarii universitari, cu gradațiile aferente.

4. Vicarii eparhiali nearhieriei egali în salar cu referenții dela acele autorități.

13. Tem. Nr. 1022/940. Referatul asupra adresei Sf. Episcopii a Hotinului privitoare la câteva cazuri de căsătorii înche-

iate la oficiile de stare civilă în acea eparhie și care nu pot fi admise de Biserica noastră.

Sfântul Sinod hotărăște.

Se va interveni la Ministerul de Justiție ca să nu mai propună pentru dispensă cazuri de înrudire în gradele oprite de canoanele Bisericii.

Se va menționa totdeodată că chiar dacă se va întâmpla să se mai acorde dispense în asemenea cazuri, Biserica nu le va recunoaște și nu va admite căsătoria religioasă fiind împotriva canoanelor.

14. Tem. Nr. 1023/940. Referatul asupra adresei Episcopiei Clujului prin care roagă Sfântul Sinod să se ordone preoților de a nu mai oficia cununia religioasă a divorțaților de către instanțele civile până nu vor avea și desfacerea cununiei religioase dela Episcopul respectiv.

I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului ridică chestiunea obligativității căsătoriei bisericești prevăzută în noua Constituție și face propunerea să se înainteze din partea Sfântului Sinod către forurile în drept un memoriu documentat, în care să se ceară aplicarea prevederilor Constituției, trecându-se în noul Cod Civil obligativitatea căsătoriei religioase.

Sfântul Sinod hotărăște:

1. Se aprobă punerea de îndată în aplicare a regulamentului desfacerii căsătoriilor religioase, votat de Sfântul Sinod în ședința sa din 15 Martie 1938, și care va fi comunicat tuturor eparhiilor, cu îndrumarea ca preoții să nu mai officieze cununia religioasă a divorțaților dacă nu vor avea și desfacerea căsătoriei religioase dela Chiriarhul respectiv.

2. Comisiunea canonică juridică va întocmi un memoriu documentat spre a fi înaintat forurilor în drept, cerându-se aplicarea prevederilor Constituției prin trecerea în noul Cod Civil a obligativității căsătoriei religioase.

La orele 20, sfârșindu-se ordinea de zi, I. P. S. Președinte ridică ședința, anunțând pe cea viitoare pentru mâine 13 Iunie 1940, orele 13.

(ss) † NICODIM

PREȘEDINTE

PATRIARH

(ss) † GALACTION SILISTREANU

Secretar

Ședința a IV din ziua de 13 Iunie 1940

SUMARUL ȘEDINȚEI:

Ședința se deschide la orele 17 în Palatul Patriarhal, sub președinția Inalt Prea Sfințitului Patriarh Nicodim.

Secretar de ședință: P. S. Arhiereu Galaction Silistreanul.

P. S. Secretar dă citire apelului nominal și sunt prezenți: I. P. S. Patriarh Nicodim, I. P. S. Mitropolit Irineu al Moldovei și Sucevei, I. P. S. Mitropolit Nifon al Olteniei, Râmnicului și Severinului; PP. SS. Episcopi: Ghenadie al Buzăului, Grigore al Argeșului, Vasile al Caransebeșului, Nicolae al Oradei, Tit al Hotinului, Dionisie al Cetății-Albe, Andrei al Aradului, Partenie al Armatei, Policarp al Americii; PP. SS. Arhierei: Ilarion Băcăoanul, Galaction Silistreanul, Efrem Tighineanul, Emilian Târgovișteanul și Eugen Suceveanul; absenți: I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului; PP. SS. Episcopi: Lucian al Romanului,, Cosma al Dunării de Jos, Nicolae al Clujului, Gherontie al Constanții, Vasile al Maramureșului; PP. SS. Arhierei: Veniamin Ploeșteanul și Valerie Botoșăneanul.

Același P. S. Secretar dă citire sumarului ședinței precedente care pus la vot,

Se verifică și se aprobă.

C o m u n i c ă r i:

1. Tem. Nr. 1031/940. Consiliul Central Bisericesc înaintea ză dosarul alegerii în scaunul vacant de Arhiepiscop al Cernăuților și Mitropolit al Bucovinei.

Se trimite spre studiere și referire comisiunii canonică juridică și pentru disciplină, care, fiind descomplectată se întregește adhoc cu I. P. S. Mitropolit Nifon al Olteniei și P. S. Episcop Grigore al Argeșului.

2. Tem. Nr. 1034/940. Ministerul Cultelor roagă Sfântul Sinod să facă propuneri concrete pentru încadrarea protoiereilor, revizorilor eparhiali, consilierii eparhiali și centrali, potrivit noului cod de salarizare.

Se trimite la aceeași comisiune.

3. Tem. Nr. 1032/940. Biroul depune tabloul cu repartizarea membrilor Sfântului Sinod în Sinodul Permanent.

Sfântul Sinod hotărăște:

Se aprobă propunerile biroului.

P. S. Arhiepiscopul Emilian Târgovișteanul, Raportorul Comisiunii pentru doctrină și viață religioasă, citește următoarele referate:

1. Tem. Nr. 1034/940. Referatul asupra lucrării «Liturghia monodică» (psaltică-omofonică), întocmită de d-l profesor Ioan Croitoru cărui i s'a aprobat premiul I la concursul de liturghii organizat de Sf. Patriarhie.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

Aprobă pentru tipărire și răspândire liturghia monodică (psaltică-omofonică), întocmită de d-l profesor Ioan Croitoru și cărui i s'a acordat premiul I la concursul de liturghii organizat de Sfânta Patriarhie.

2. Tem. Nr. 1035/940. Referatul asupra Institutului Biblic și revistei «Biserica Ortodoxă Română».

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

Pe temeiul art. 3 din Statutul legii de organizare a Bisericii ortodoxe române, Institutul Biblic va fi trecut la Sfântul Sinod, singurul în drept să înființeze, să conducă și să susțină un astfel de așezământ.

Partea administrativă rămâne la Consiliul Central Bisericesc care va prezenta Sfântului Sinod anual, proiectele de buget și gestiunile atât ale Institutului Biblic, cât și ale revistei «Biserica Ortodoxă Română», spre verificare și aprobare.

Alegerea comitetului de editură al Institutului Biblic se lasă la latitudinea I. P. S. Patriarh.

P. S. Arhiepiscopul Efrem Tighineanul, Raportorul Comisiunii pentru învățământul teologic, citește următoarele referate:

1. Tem. Nr. 1042/940. Referatul asupra propunerilor de reorganizare ale Internatului teologic din București.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o hotărăște:

Chestiunea reorganizării Internatului teologic din București aparține Arhiepiscopiei respective, în a cărei competență se trimite.

2. Tem. Nr. 1043/940. Referatul asupra reglementării primirii candidaților de preoție în toate eparhiile din cuprinsul

Patriarhiei române, precum și pentru reducerea numărului de candidați în unele eparhii.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

1. *La ocuparea parohiilor candidații vor fi admiși în ordinea de preferință următoare:*

- a) *Cei din eparhia respectivă;*
- b) *Cei din eparhiile aceleiași Mitropolii;*
- c) *Cei din oricare altă eparhie a Țării.*

2. *Inscrierea la Facultățile de Teologie sau Academii teologice să se facă numai cu știrea și aprobarea dată de Chiriarhul în eparhia căruia locuște studentul. Fiecare eparhie va ține în evidență pe studenții săi dela Facultățile sau Academii teologice, controlând ca ei să-și petreacă în internat măcar o parte din anii lor de studii. Numai cei ce vor satisface aceste condițiuni vor fi admiși la hirotonie.*

3. Tem. Nr. 1044/940. Referatul asupra memoriului Facultăților de teologie.

Comisiunea propune, iar Sfântul Sinod primindu-o, hotărăște:

Se va interveni la Ministerul Educației Naționale pentru:

1. *Trecerea seminariilor teologice odată cu începerea anului 1940/1941, dela Ministerul Educației Naționale, sub jurisdicția și administrarea eparhiilor respective.*

2. *Readucerea Facultăților și Academiiilor teologice în situația dinainte de legea raționalizării învățământului superior din 4 Noembrie 1938, cu menținerea numărului de catedre și a drepturilor profesorilor avute înainte de acea dată.*

3. *Sfântul Sinod nu poate recunoaște ca valabilă pentru Biserica legea de raționalizarea învățământului superior din 4 Noembrie 1938, la alcătuirea căreia n'a fost consultată. De aceea în viitor Onor. Minister va fi rugat să ceară în prealabil și avizul Sfântului Sinod pentru orice legiferare privind școlile teologice.*

4. Tem. Nr. 1045/940. Referatul privitor la problema profesoarelor de religie.

Sfântul Sinod hotărăște:

Decretul-Lege pentru organizarea și funcționarea învățământului secundar teologic, publicat în Monitorul Oficial Nr. 256/1939, fiind precis în această privință, chestiunea nu-și mai are obiect și se pune la acte.

5. Tem. Nr. 1046/940. Referatul privitor la numirea profesorilor de religie la catedrele vacante.

În urma menționării făcută de I. P. S. Mitropolit Irineu al Moldovei și Sucevei și P. S. Episcop Grigore al Argeșului că Ministerul Educației Naționale nu ține seama de avizul Chiriarhilor la ocuparea catedrelor de religie, pe baza propunerii comisiunii, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Se va interveni la Ministerul Educației Naționale ca să se respecte dispozițiunea din adresa sa Nr. 127629 din 11 August 1939, de «a cere candidaților la catedrele de religie să prezinte certificat de moralitate și adevărită de ordin canonic» dela Chiriarhul locului, cu ocazia alegerii catedrelor.

2. În textul noii legi a învățământului secundar să se reînscrisă necesitatea acordării canonic dela Chiriarhul locului pentru numirea profesorilor de religie. Acest text să fie redactat în coînțelegere cu Sfântul Sinod.

1. Tem. Nr. 1041/940. P. S. Episcop Grigore al Argeșului, Raportorul Comisiunii canonice juridice și pentru disciplină, completată adhoc, dă citire referatului comisiunii asupra cercetării dosarului alegerii în scaunul de Mitropolit al Bucovinii, făcută în ziua de 13 Iunie a. c. în persoana P. S. Episcop Tit Sime-drea al Hotinului.

Comisiunea studiind dosarul alegerii, și, având în vedere dispozițiunile art. 12 din legea de organizare a Bisericii Ortodoxe Române și ale art. 118 din Statutul ei, constată că Marele Colegiu Electoral s'a convocat și alegerea s'a săvârșit cu observarea tuturor prescripțiunilor legale, alegând ca Arhiepiscop al Cernăuților și Mitropolit al Bucovinii, pe P. S. Episcop Tit Sime-drea al Hotinului cu 103 voturi din 152 voturi exprimate.

Având în vedere cele de mai sus, comisiunea propune Sfântului Sinod să binevoiască a aproba alegerea făcută și să dispună mijlocirea, prin Ministerul Cultelor, pentru confirmare și investitură.

Sfântul Sinod, primind propunerea comisiunii în unanimitate de voturi, aprobă alegerea P. S. Episcop al Hotinului Tit Sime-drea în scaunul de Arhiepiscop al Cernăuților și Mitropolit al Bucovinii și hotărăște mijlocirea prin Ministerul Cultelor și Artelor la M. S. Regele pentru confirmare și investitură.

✓ P. S. Episcop al Armatei, Raportorul obișnuit al Comisiunii canonice juridice și pentru disciplină, dă citire următoarelor referate:

1. Tem Nr. 1048940. Referatul asupra cererii P. S. Episcop Dionisie al Ceății Albe-Ismail, prin care roagă a se aproba hirotonia întru arhieru a P. C. Arhimandrit Dr. Antim Nica ca vicar al acelei Episcopii.

Comisiunea propune a se aproba această cerere.

I. P. S. Mitropolit Irineu al Moldovei și Sucevei, constată că propunerea comisiunii nu este în conformitate cu regulamentul alegerii arhierelor vicari la eparhii. Apoi sunt arhierii disponibili cari pot să fie dați de Sfântul Sinod ca ajutor P. S. Episcop Dionisie.

P. S. Episcop Grigorie al Argeșului. Trebuie să aplicăm regulamentul cu strictețe și în cazul acesta comisiunea trebuie să îndeplinească prescripțiunile lui. Iată P. S. Episcop Policarp, întru cât nu se poate întoarce în America din cauza împrejurărilor internaționale, poate fi dat ca ajutor P. S. Dionisie la Ismail, fără să mai fie nevoie de a hirotoni altă persoană. Afară de aceasta, persoana cerută de P. S. Dionisie n'are nici vârsta de 35 ani cât impune regulamentul.

I. P. S. Patriarh cere biroului să dea citire regulamentului alegerii și instituirii Arhierelor vicari eparhiali și se constată că arhierii vicari eparhiali se dau de Sfântul Sinod. Alegerea lor se face de Sfântul Sinod prin vot secret dintre candidații propuși de o comisiune compusă din cinci membrii ai Sfântului Sinod. Cel ales, pe lângă alte condițiuni, trebuie să aibă și vârsta de 35 ani împliniți. (Art. 3 și 4). Iar art. 11 din numitul regulament oprește a se mai alege și hirotoni alți arhierii vicari noi, câtă vreme există arhierii disponibili prin încetarea cauzelor pentru care au fost instituiți.

P. S. Episcop Policarp Morușca al Americii, declară că primește ori ce însărcinare pe care i-ar da-o Sfântul Sinod, până ce va putea să se întoarcă în America. Sau în caz că nu i se încredințează vre-o misiune, roagă Sfântul Sinod să-i reglementeze chestiunea salarizării, pe timpul cât va sta în țară.

Față de acestea *P. S. Episcop Dionisie al Cetății Albe-Ismail*, citește întâmpinarea scrisă cu Nr. 1033/940, prin care declară că renunță la cererea de a i se da un arhieriu vicar, dacă Sfântul Sinod nu-l aprobă în persoana Prea Cuviosului Arhimandrit Dr. Antim Nica.

I. P. S. Patriarh cerând Sfântului Sinod să se pronunțe asupra propunerilor și declarației P. S. Episcop Dionisie al Cetății Albe, se hotărăște:

Sfântul Sinod ia act de declarația P. S. Episcop Dionisie al Cetății Albe-Ismail, prin care și retrage cererea de arhieriu vicar.

2. Tem. Nr. 1047/940. Referatul asupra cererii P. S. Episcop al Buzăului de a i se da un arhieriu vicar.

Comisiunea propune să se aprobe înființarea unui post de arhieriu vicar la Episcopia Buzăului, întru cât P. S. Episcop Ghenadie este bolnav și are nevoie de un ajutor.

I. P. S. Patriarh Nicodim propune ca, în conformitate cu regulamentul pentru alegerea și numirea arhierelor vicari să se dea delegație P. S. Episcop Policarp al Americii ca ajutor al P. S. Episcop Ghenadie al Buzăului.

P. S. Episcop Ghenadie al Buzăului, declară că-și retrage cererea de arhiereu-vicar.

Sfântul Sinod ia act de declarația P. S. Episcop Ghenadie al Buzăului.

3. Tem. Nr. 1040/940. Referatul asupra hotărârii Adunării Eparhiale a Hotinului din 7 Mai 1940, ca cimitirile urbane să fie administrate de organele parohiei.

Comisiunea propune iar Sfântul Sinod primindu-o hotărâște:

Aprobă ca cimitirile urbane să fie administrate de organele parohiale, însă numai acolo unde cimitirul ortodox este separat de cimitirul celorlalte confesiuni din localitate.

4. Tem. Nr. 1037/940. Referatul asupra adresei Ministerului Cultelor Nr. 27439/940, prin care cere să se facă propuneri cu privire la salarizarea protoiereilor și a revizorilor eparhiali.

Sfântul Sinod hotărâște:

1. Protoiereii vor fi asimilați în salar cu profesorii secundari titulari cu gradațiile aferente.

La orele 20 I. P. S. Patriarh Nicodim ridică ședința, anunțând pe cea viitoare în preajma datei ce se va fixa pentru învestitura nouilor aleși, cu care prilej va fi luat în discuție regulamentul pentru numirea și transferarea personalului clerical și se va hotărâ asupra situației P. S. Episcop Policarp al Americii.

(ss) † NICODIM

PREȘEDINTE

PATRIARH

(ss) † GALACTION SILISTREANU

Secretar

Cetiți și răspândiți

cărțile puse la îndemâna oricui de I. P. S. Patriarh Nicodim

	<u>Lei</u>
1.—Noul Testament, ediția IV, broșat, 650 pag., ...	80
2.—Cele 4 Evanghelii	40
3.—Sf. Evanghelie după Matei	10
4.—Sf. Evanghelie după Marcu	8
5.—Sf. Evanghelie după Luca	14
6.—Sf. Evanghelie după Ioan	10
7.—Psaltirea lui David, împărțită în Catisme și cu arătări de tipic, 320 pag., ...	80
8.—Cântarea Cântărilor, 46 pag., ...	10
9.—Psaltirea în versuri de V. Militaru, verificată de I. P. S. Patriarh Nicodim 336 pag., ...	100
10.—Biblia tradusă de I. P. S. Nicodim, în colaborare, 1919 pag., .	400

Semințe evanghelice pentru ogorul Domnului

Traduceri și prelucrări a I. P. S. Patriarh Nicodim
în 19 volume mari.

11.—Vol. I. 75 Predici catinetice pentru popor. <i>Tâlcuirea Crezului, Tatăl Nostru, 9 Fericiri și 10 Porunci, după C. Stratilatov</i> , 448 pag.,	120
12.—Vol. II. Cuvântări Apologetice, <i>adică apărarea adevărurilor funda- mentale ale religiunii creștine ortodoxe, după Dr. Serghie, Arhie- piscop de Vladimir</i> , 400 pag., ...	110
13.—Vol. III. Menirea Științei și Artei, sau: <i>Religia este știința științelor</i> , <i>după Contele L. Tolstoi</i> , 412 pag., ...	110
14.—Vol. IV. Viața și operele Sf. Părinți și învățători ai Bisericii, <i>Partea I, după Farrar</i> , 443 pag., ...	120
15.—Vol. V. Cuvântări la Postul Mare, <i>după Inocențiu, Arhiepiscop al Odesei</i> , 508 pag., ...	120
16.—Vol. VI. Predicile la Sărbătorile Impărătești, <i>după Inocențiu Arhiepiscop al Odesei</i> , 512 pag., ...	120
17.—Vol. VII. Cuvântări la Sărbătorile Maicii Domnului, Duminici, <i>etc. după Inocențiu Arhiepiscop al Odesei</i> , 444 pag., ...	110
18.—Vol. VIII. Cuvântări Liturgice.—Dumnezeu și dreptatea Lui — Mâna lui Dumnezeu în lumea văzută. Scurtă explicare a Sfintei Liturghii și pomenirea Morților. Originale și prelucrări, 416 pag., ...	110
19.—Vol. IX. Paisie, <i>Starețul Monastirei Neamțului din Moldova, viața, învățătura și influența lui asupra Bisericii ortodoxe, de Pro- toiereul Serghie Ceftericov</i> , 640 pag., ...	150
20.—Vol. X. Viața și opera Sf. Părinți și învățători ai Bisericii, <i>partea II, după Farrar</i> , 416 pag., ...	90
21.—Vol. XI. Viața și operele Sf. Părinți și învățători ai Bisericii, <i>partea III, după Farrar</i> , 478 pag., ...	100
22.—Vol. XII. Predici pentru tineretul școlar, <i>după vestitul patrolog și predicator englez Farrar</i> , 416 pag., ...	90
23.—Vol. XIII. Biblia Ilustrată, <i>în colaborare</i> , 382 pag., ...	1000
24.—Vol. XIV. Primele zile ale creștinismului, <i>după Farrar, partea I</i> , 600 pag., ...	180
25.—Vol. XV. Primele zile ale creștinismului <i>partea, II</i> , 440 pag., .	180
26.—Vol. XVI. Primele zile ale creștinismului <i>partea, III</i> , 449 pag., .	180
27.—Vol. XVII. Predici despre căderea lui Adam; <i>păcat moarte și înviere</i> , după Inocențiu arhiepiscopul Odesei, 544 pag., . . .	200

	<u>Lei</u>
28.—Vol. XVIII. Un păstor model , 394 pag., ...	100
29.—Vol. XIX. Cei pierduți , 261 pag., ...	80
30.— <i>Mica Biblie</i> , epuizată, 450 pag., ...	
31.— <i>Propaganda papistă la români</i> , epuizată. 300 pag., ...	
32.— <i>Pe urmele lui Hristos</i> Vol. I, 200 pag., ...	
33.— " " " " Vol. II, 200 pag., ...	
34.— <i>Viața de Seminar</i> , epuizată, 250 pag., ...	
35.— <i>Ortodoxia și creștinismul apusean</i> , 80 pag., ...	
36.— <i>Multe știe oare omul despre univers?</i> epuizată, 25 pag., ...	
37.— <i>Soarta creștinismului prezisă de Profetul Daniil</i> , epuizată, 15 pag., ...	
38.— <i>Creațiunea lumii după știință și biblie</i> , epuizată, 20 pag., ...	
39.— <i>Respectați femeia</i> , 15 pag., ...	
40.— <i>Orașe și oameni</i> , 50 pag., ...	
41.— <i>Argatul lui moș Procopie</i> , 128 pag., ...	
42.— <i>Carte de rugăciuni ilustrată</i> , 114 pag., ...	18
43.— <i>Călăuza creștinului în biserică</i> , 104 pag., ...	10
44.— <i>Un mare păstor</i> , 40 pag., ...	
45.— <i>Povestea lui Ion cel prost</i> , 30 pag., ...	
46.— <i>Un sfat bun dădăcelor creștine</i> , 15 pag., ...	
47.— <i>Trei întrebări</i> , 15 pag., ...	
48.— <i>Ce să crezi și cum să trăiești, ediția VIII</i> , 40 pag., ...	4
49.— <i>Cinci Mărgăritare</i> , 47 pag., ...	12
50.— <i>Ce socotiți voi de Hristos?</i> 42 pag., ...	20
51.— <i>Cu ce trăesc oamenii</i> , 48 pag., ...	5
52.— <i>Cuvioasa Melania</i> , 34 pag., ...	6
53.— <i>Crâșma trează</i> , 48 pag., ...	4
54.— <i>Doi moșnegi la Ierusalim</i> , 48 pag., ...	5
55.— <i>Dumnezeu și Dreptatea Lui</i> , 129 pag., ...	35
56.— <i>Epistolie către creștinii ortodocși</i> , 72 pag., ...	12
57.— <i>Istorie morale pentru copii part. I</i> , 30 pag., ...	3
58.— " " " " " II, 32 pag., ...	3
59.— " " " " " III, 16 pag., ...	2
60.— " " " " " IV, 16 pag., ...	2
61.— <i>Jos beția</i> , 58 pag., ...	6
62.— <i>Ierarhia bisericească</i> , 39 pag., ...	4
63.— <i>Lămuriri asupra Bibliei</i> , 32 pag., ...	15
64.— <i>Mielul lui Dumnezeu</i> , 96 pag., ...	8
65.— <i>Mâna lui Dumnezeu în lumea văzută</i> , 85 pag., ...	26
66.— <i>Religia și morala</i> , 40 pag., ...	5
67.— <i>Trei întrebări</i> , 20 pag., ...	6
68.— <i>Sf. Ioan Gură de Aur</i> , 60 pag., ...	8
69.— <i>Umblați în lumină</i> , 100 pag., ...	
70.— <i>Unde-i iubire acolo-i Dumnezeu</i> , 36 pag., ...	4
71.— <i>Viața Sf. Grigore Teologul</i> , 36 pag., ...	6
72.— <i>Viața Sf. Vasile și anul nou</i> , 40 pag., ...	5
73.— <i>Unde-i fericirea</i> , 32 pag., ...	3
74.— <i>Cartea de rugăciuni sau Pravilioara</i> , 116 pag., ...	20
75.— <i>Biblia ca bază a educației (epuizată)</i> , 30 pag., ...	
76.— <i>Evangelistar</i> , 20 pag., ...	

Toate aceste cărți se găsesc la Sf. Mănăstire Neamțu, la **Librăria Teologică**, sau la principalele librării din Țară.

CELCE VA ÎMPLINI SI VA ÎNVĂȚA
SI PE ALȚII SĂ LE ÎMPLINEASCĂ.

ACELA MARE SE VA CHEMA
ÎNTRU ÎMPĂRĂȚIA CERURILOR.

ANUL LVIII Nr. 9-10

Septembrie-Octombrie 1940

BUCUREȘTI

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTA SFÂNTULUI SINOD

Î. P. S. Patriarh Dr. Nicodim

Președintele ambelor comitete

Comitetul de colaborare: Membrii Sfântului Sinod; Profesorii Facultăților de Teologie; Profesorii Academii Teologice; Profesorii de Religie și Membrii Clerului.

Comitetul de redacție: I. P. S. Irineu, Mitropolitul Moldovei, Director, P. C. Arhim. Iuliu Scriban, D-1 Nichifor Crainic, D-1 I. G. Savin, D-1 Teodor M. Popescu, Preotul Gh. Vintilescu, Preotul Al. Nicoreanu, Preotul Dr. Gh. Ciuhandu, Preotul Dr. D. Fecioru, Protosinghelul Dr. Vasile Vasilache secretar de redacție, Diacon Gh. I. Moiescu redactor.

CUPRINSUL:

NICODIM, Patriarhul României . Pastorală.

Protos. Vasile Vasilache . . . *M. S. Mihai, Regele României.*

NICODIM, Patriarhul României . Sfat duhovnicesc.

Arhim. Scriban . . . . . *Tresăltarea ungurească peste Carpați.*

* * * . . . . . *Oaspeți străini aleși la Patriarhul României.*

I. D. Ștefănescu . . . . . *Pictura bisericească.*

Ioan G. Savin . . . . . *La răspântia profesiilor.*

Arhim. Scriban . . . . . *O literatură care ne lipsește.*

G. Racoveanu . . . . . *Cartea bisericească la Pavilionul culturii românești.*

Preotul Haralambie Vasilache *Luminile orizontului creștin.*

Fratele Constantin . . . . . *Prea Fericitul Patriarh Nicodim la Sf. Mănaștere Neamț.*

Pr. Gh. Verșescu . . . . . *Un lucrător în via Domnului.*

Pr. Teodor Iordache . . . . . *Presa bisericească în perioada de formare.*

I. D. Ștefănescu . . . . . *Părintele Profesor Vasile Radu.*

Protos. Vasile Vasilache . . . *Sporuri de bine în eparhiile Patriarhiei Române.*

* * * . . . . . **Cronică:** *Cuvântarea rostită de I. P. S. Tit la alegerea ca Mitropolit al Bucovinei.*

Recenzii: 1. Farrar, teologul norocos. (*Arhim. Scriban*); 2. S. Mehedinti, Trilogii — știința — școala-viața. (*Diac. Dr. I. Lanocrănjă*); Bucium al dumnezeescului graiu (*I. Irimia*).

Insemnări: Dorința Mitropolitului Conon împlinită; Altă dorință împlinită; Crește Oastea (*Arhim Scriban*); Literatura care ne trebuie (*Paul I. Papadopol*); Primele traduceri ungurești ale Bibliei s'au făcut pe pământul Moldovei (*Iosif E. Naghiu*); Ce biruri plătesc sectanții adventiști; Zece povețe pentru predicatori; P. S. Episcop Sava (*Protos. Vasile Vasilache*).

Bibliografie.

Manuscrisele, cărțile și periodicele pentru recenzii se trimit la Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor, cu mențiunea: pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*.

ABONAMENTUL

În Țară:

Pe an . . . . . 200 lei
Un număr . . . . . 40 lei

În Străinătate:

Pe an . . . . . 500 lei
Un număr . . . . . 80 lei

Abonamentele, precum și toate cele ce privesc Administrația, se trimit pe adresa: Consiliul Central Bisericesc, Str. Maria Rosetti, 63 București, cu mențiunea: pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*.

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ
REVISTA SFÂNTULUI SINOD

PASTORALĂ

N I C O D I M,

**Din mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Bucureștilor,
Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Patriarh al României,
loctiitor al Cezareei Capadochiei, Președinte al
Sfântului Sinod, întregului cler din cuprinsul
Patriarhiei Române, har și pace dela
Dumnezeu, Părintele din Cer, iar dela
Noi arhierescă binecuvântare.**

Prea iubit Cler,

*Trăim timpuri de grea cumpănă, trecem prin
vremuri de care numai în Apocalips se mai pomenește.*

*Țara ni-i sfâșiată și la răsărit, și la asfințit, și la
miazăzi. Poporul e turburat și nedumerit peste
măsură.*

*Ca totdeauna în asemenea vremuri, umblă pes-
cuitori în apă tulbure, umblă vânători, de tot felul de
interese, umblă semănători de zvonuri și de știri min-
cinoase, care bârfesc stăpânirea și măresc în popor
turburarea și nedumerirea.*

*În asemenea împrejurări tot românul adevărat
iubitor de Țară, tot patriotul sincer și tot cetățeanul*

credincios neamului său românesc, este dator să fie cu ochii în patru, cum se zice, ca să demasce, să vădească pe tot dușmanul Țării și al neamului nostru, furișat printre noi, pe tot bârfitorul și să-l pună la locul lui, iar pe cei turburați și nedumeriți din ai noștrii să-i lumineze și să-i dumerească, sădindu-le în suflet și în inimă nădejdea tare în Dumnezeu și încrederea nestrămutată în conducătorii Țării.

Dar datoria de a lumina poporul, de a-i risipi turburarea și de a-i împrăștia nedumeririle de orice fel, stă mai ales asupra voastră, iubiți păstori ai poporului, stă asupra preoțimii. Doar Vouă vă zice Mântuitorul nostru Iisus Hristos: „Voi sunteți lumina lumii, voi sunteți sarea pământului“. Și tot vouă vă zice Cartea Sfântă: „Luați aminte de voi înșivă și de turma, peste care v'a pus Duhul Sfânt păstori și învățători și pentru care aveți a da seama lui Dumnezeu“.

De aceia Vouă mă adresez și eu astăzi cu toată stăruința și vă zic: Fiți lumina poporului, risipiți-i din suflet și din inimă orice întunec și-i povățuiți la cunoștința adevărului. Fiți sarea pământului și feriți turma voastră de orice stricăciune, ca astfel luminată cu lumina voastră și întărită cu sarea învățaturii voastre să străbată cu bine zilele de nedumerire și grele.

Luați cartea sfântă și o deschideți la minunată lecție, pe care ne-o dă mai ales pentru asemenea vremuri Sf. Apostol Pavel, când zice:

„Tot sufletul să se supună stăpânirii, căci nu este stăpânire fără numai dela Dumnezeu; și stăpâ-

nirile, care sunt, dela Dumnezeu sunt rânduite. De aceea cel ce se împotrivește stăpânirii, rânduelei lui Dumnezeu se împotrivește și cei ce se împotrivesc osândă își vor lua. Stăpânirea nu este frică faptelor celor bune, ci celor rele. De vrei să nu-ți fie frică de stăpânire, fă bine și vei avea laudă dela dânsa, iar de faci rău teme-te, că nu în zadar poartă sabia... Dar trebuie să vă supuneți stăpânirii nu numai de frică, ci și pentru conștiință“.

Iată lecție minunată pentru timpul de față. Să-diți-o temeinic în mintea păstoriților, căci din supunerea către stăpânire izvorăște mare folos pentru toți cetățenii laolaltă, ca și pentru fiecare în parte. Iar nesupunerea la stăpânire, dovedește dușmănie față de Țară și de Neam, mai ales în aceste vremi.

Ba să sfătuiți pe păstoriții voștri, nu numai să se supună stăpânirii, ci să o și iubească și să o ajute prin devotament, prin pilda bună, prin paza-ordinei, prin disciplină și prin jertfirea oricăror interese personale în folosul interesului obștesc.

Ba mai mult încă, faceți pe păstoriții voștri să se și roage împreună cu voi lui Dumnezeu pentru stăpânire. Să înfășoare în rugăciunile lor, ca în frumoasă podoabă, pe binecredinciosul Regele nostru Mihai I și pe augusta sa mamă Regina Elena, pe care Dumnezeu i-a rânduit în fruntea Țării noastre; Să cuprindă în calde rugăciuni pe cărmuitorul Statului, Generalul Ion Antonescu și tot guvernul său, oștirea noastră scumpă și pe toți dregătorii și slujitorii Statului: ca să le dea Dumnezeu putere și izbândă în trebile ocârmuirii și ca astfel să ajungem vremi paș-

nice și liniștite, și să vedem Țara iar tocmită cum o dorim cu toții.

De veți izbuti să vă povățuiți turma voastră așa, veți binemerita dela Neam și dela Țară recunoștință, și mai ales veți afla Har înaintea lui Dumnezeu, ca slujitori ai păcii și ca păstori iscușiți ai poporului, pentru care în ziua cea înfricoșată, când veți da seamă pentru turma încredințată vouă, veți auzi hotărârea dulce din gura marelui Judecător: „Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost, peste multe te voi pune!”

Amin.

București, 7 Septembrie 1940.

M. S. MIHAI I
REGELE ROMÂNIEI

Intotdeauna idealurile noi cari apar în conducerea popoarelor, cer în chip firesc oameni noi. Glasuri

noi cari să le vestească, inimi însuflețite numai de aceste crezuri, și tuminii noi și agere ca unele ce

atunci încep a fi folosite. Aceasta e împlinirea pe care o cere cunoscutul dîcton: la vremuri noi oameni noi.

Și cum idealul înfățișează mereu realizarea lui în viitor, fie chiar pe acela al clipelor următoare, cere tinereță și viitor de aur. Nădejdiile marelor idealuri sunt legate de tineretul unui neam, dar mai ales de tinereța aceluia care întrupează această înmănunchere de idealuri. E tânăr M. S. Regele Mihai I, ca și idealurile făurite de poporul românesc prin Conducătorul Statului și al Guvernului de astăzi.

Această nouă izbucnire de idealuri care s'au aprins în vâlvătăi de o așa de vie spiritualitate, au izvorât tocmai în clipele de criză prin care trecea Neamul românesc. Atunci când forțele sale erau frânte, când tăria trupului era redusă prin energia și numărul a aproape 4 milioane de români, tocmai atunci a izbucnit această nouă energie sufletească a Neamului. Aceasta e taina cea veșnică. Sufletul cu a sa tărie, și crezurile lui de spiritualitate sunt realități cu totul aparte de materie. Spiritul e acela care însuflețește materia, iar nu materia pe suflet, cum greșit spun materialistii și comuniștii. Iată proba acestei forțe o avem și în clipa de față, când în chip fericit organizația de conducere a acestei Țări se sprijină îndeosebi pe această tărie sufletească a Neamului românesc.

M. S. Regele Mihai I e chemat să urce treptele tronului Țării noastre, înălțat astăzi pe culmile acestor idealuri cari călăuzesc Neamul și Țara. Și bucuria pe care ținem să o mărturisim, e că la tinereța Măriei Sale care mereu sporește cu energii sufletești,

se adaugă încă o forță în plus — nebănuț de mare. E tăr̀ia pe care o adaugă Neamului românesc, prin nevinovăția Sa sufletească. Și această pavăză e nespūs de puternică. Ea dă prestigiu în fața poporului, ea cere jertfe din partea armatei, ea dă forță administrației, și ea dă curaj predicatorilor și profesorilor cari aprind acest crez de spiritualitate în sufletul tuturor generațiilor acestui Neam. Și ceva mai mult, această nevinovăție aduce mila, tăr̀ia și ocrotirea lui Dumnezeu cel Atotputernic, Atotdrept și Atotbun. Căci iată ce ne spune Cartea Sfântă:

„Doamne, grăit-ai oarecând în vedenie unui sfânt al Tău zicând:

„Eu am dat ajutor viteazului și am înălțat pe alesul poporului Meu...

Fi-va mâna Mea cu dânsul și brațul Meu îl va întări.

Vrăjmașul nu-l va birui, nici cel rău nu-l va apăsa.

Sfărma-voiu înaintea lui pe vrăjmașii lui și voiu bate pe ceice-l urăsc.

Adevărul Meu și mila Mea vor fi cu dânsul, și fruntea lui se va înălța prin numele Meu.

Pune-voiu mâna lui peste mare și peste râuri dreapta lui.

El îmi va zice: Tu ești Tatăl meu, Dumnezeul meu și cetatea mea de mântuire.

Iar eu îl voiu face întâiul născut al Meu și cel mai înalt dintre regii pământului“... (Psal. 88 19-28).

Aceasta e și urarea Bisericii Ortodoxe Române, pe care o face noului ei Rege, la început de domnie:

Majestatea Sa Regele Mihai I să-și aibă tăria domniei Sale și izvoare de tărie nebănuite de mari dela Dumnezeu. Și de va fi El ocrotit și întărit de Dumnezeu, apoi și poporul Său va fi fericit întru fericirea Măriei Sale.

Urarea noastră e ca să domnească cu vitejie ca și Mihai Viteazu peste toată suflarea românească. Să strălucească ca și Ștefan cel Mare în războaie și prin ctitoriile Sale, și să fie însuflețit de dragostea și înțelepciunea moșilor și strămoșilor Săi.

Fie, ca potrivit celor spuse de regele psalmist, și Majestatea Sa Regele Mihai I, „din straja dimineții până 'n noapte“, să slăvească pe Domnul, să întărească Neamul, iar în cuprinsul împărăției Sale să înflorească cu strălucire Biserica strămoșească.

Amin.

Protos. VASILE VASILACHE

SFAT DUHOVNICESC

CĂTRE TOATĂ SUFLAREA ROMÂNEASCĂ

a

Î. P. S. S. NICODIM
PATRIARHUL ROMÂNIEI

„Trupul vostru este templul Duhului Sfânt“
(I Cor. 6|19).

Iubiții mei fii sufletești!

Din încredințarea Stăpânului și Intemeietorului Sfintei noastre Biserici, aceasta are ca datorie și scop, să conducă în așa fel viața pământească a oamenilor, încât ei să fie vrednici de împărăția lui Dumnezeu.

Pentru a-și ajunge acest scop, Mântuitorul nostru a așezat în Biserica Sa, Sfintele Taine, prin care „tot sufletul“ să se mântuiască, iar slujitorii cei sfințiți ai Domnului — Preoții — în frunte cu mai marii lor — Episcopii — se silesc necontenit ca nici unul din cei încredințați lor spre păstorire, să nu se piardă. În această grijă, Sfânta Biserică prin slujitorii ei sfințiți, învață pe oameni a se feri de păcat, sămânța tuturor greutăților din viața pământească, dar mai ales pricina slăbănogirii trupului în viața aceasta și a osândirii sufletelor în viața cea veșnică.

Și nici un prilej nu pierde Biserica de a povățui pe fiii ei, pe creștini, să fugă de păcat, și să-i declare războiu celui ce îndeamnă pe om la păcat, diavolului. Că, din prima până în ultima zi a vieții pământești,

Biserica întovărășind în toate treburile sale pe om, îl înviață cum să facă, ca să nu săvârșească păcatul și să scape astfel de pedeapsa cea de sus.

Când omul ascultă, atunci fericite de el. Nu că doar acest om nu va mai avea în viața lui piedici grele de trecut, sau suferinți de întâmpinat, ci că, ori cât de grele ar fi acestea, el pe toate le birue, pentru că el „poate totul în Hristos care îl întărește“.

Da — iubiți fii duhovnicești — așa este; și noi vedem în viața de toate zilele că cine se hrănește din isvorul cel pururea curgător al dumnezeestilor învătățuri, sporește văzând cu ochii, în a se face tot mai după chipul și asemănarea lui Dumnezeu.

În această mare grijă, Biserica strigă mereu copiilor săi, zicându-le: grijiiți de sufletul vostru! Omul nu e numai trup, nu-i numai pământ, nu-i numai ce se vede, ci este și suflet, partea care nu se vede. Da, copii, căci pentru aceasta și Domnul spune: „Ce-ar folosi omului de ar dobândi lumea toată și și-ar pierde sufletul său?“.

Auziți? Lumea toată e de mai puțin preț decât un suflet. Decât sufletul fiecărui om, lumea toată e de mai mică valoare. Și oare așa să fie?

Apoi, dacă spune Domnul așa, nici vorbă că așa este. Dar, pe lângă spusa cea sfântă, ne mai îndreptărează despre aceasta și o socoteală pe care, ia, hai s'o facem cu toții: Să zicem, iubiților, că între noi, a murit cineva; că sufletul său a plecat acolo de „unde și ființa și-a luat“ și că trupul său este încă între noi.

Iată-l pe o masă întins, rece! Să venim acum și să îmbrăcăm acest trup neînsuflețit, cu hainele cele mai scumpe, cu mătasea cea mai bună; să umplem degetele lui cu inele scumpe, împodobite; să așezăm corpul acesta astfel îmbrăcat, într'un cosciug de argint, de aur chiar; în jurul corpului, în loc de flori sau de altceva, să umplem cosciugul cu grămezi de bani de aur și de argint, strângând averi multe în jurul lui; să chemăm toți prietenii și pe toate prietenele sale să-i vorbească; să aducem în jurul lui, în butoaie, toate băuturile din lume; să împodobim casa în care se află, cu toate florile; să chemăm toți lău-

tarii să-i cânte; în sfârșit să-i punem „toată lumea“ la porunca lui, a celui neînsufletit. Ce-i folosește lui? Nimic! Căci foarte curând trupul începe să miroasă și, parcă răsând de tot ce am îngrămădit noi în jurul lui, să ceară să-l dăm pământului, „dintru care a fost și alcătuit“.

Dar acum să schimbăm lucrul, și altfel să facem. Și anume: să-l desbrăcăm de haine și să-l lăsăm cu pielea; să-l lăsăm singur fără nimeni în jurul său, dar să-i dăm o scânteie de viață, să-i dăm sufletul care plecase din el. Ce se întâmplă atunci? Atunci ochii cei închisi se deschid, culoarea neagră-vânăată a feței se schimbă în culoarea cea frumoasă doveditoare a vieții; atunci corpul cel rece se face cald; atunci gura cea amuțită se deschide și începe a grăi, iar omul se ridică în picioare și intră în stăpânirea pământului așa cum dintru început l-a rânduit Dumnezeu.

Iată, iubiții mei, ce nesfârșită valoare are sufletul omenesc și cum nu poate fi de înlocuit cu nimic din lumea aceasta, nici chiar cu toată lumea laolaltă; iată cât adevăr este în cuvântul cel sfânt, care zice: „Ce va folosi omul de ar dobândi lumea toată, dar își va pierde sufletul său“.

Pentru aceasta zi și noapte, necontenit, Biserica noastră se străduiește să îndemne pe creștini să poarte grijă de suflet. Iar pentru pierderea sufletului, nimic nu este mai primejdios decât păcatul. Tot păcatul îmbolnăvește sufletul, care, încet, încet, apoi slăbește până când poate chiar muri, dacă la timp nu se aleargă la îndreptare, la mântuire!

II.

Dar, ... pentru ca sufletele noastre, să poată viețui după rânduiala cea pusă, Dumnezeu a făcut și un locaș în care va trăi acest suflet, o casă pentru el. Ei bine, casa sufletului, cuibul în care el sălășluiește și crește, este trupul nostru. Și dacă Dumnezeu ne poruncește ca necontenit să veghem asupra îngri-

jirii sufletelor noastre pentru a izbândi în cele bune, apoi — copii — să nu greșim, să nu uităm și să nu credem că de trupurile noastre, Dumnezeu nu ne poruncește grijă mare. Nu, ci dimpotrivă!

Ba, vă încredințez, că pe cât de mare grijă ni se cere pentru suflet, tot pe atâta ni se cere și pentru trup. Că, fără de trup sufletul nu poate lucra. Să ne gândim de pildă la o lampă. Poate să fie ea umplută cu gazul cel mai curat, poate să aibă fitilul cel mai bun, poate să fie îngrijită și aprinsă la vreme, dacă corpul lămpii e găurit în vreun loc, iată, încet, încet, gazul se risipește picurând și, lumina se stinge.

Să ne gândim la un butoiu plin cu o băutură bună și scumpă; dacă doagele acestui butoiu sunt murdare sau muced, toată băutura se strică și nu mai e bună decât de asvârlit.

Să ne gândim la o casă mare și frumoasă în care și-ar putea duce viață liniștită o familie numeroasă. Dacă această casă este nevăruită, neaerisită, neîncălzită, etc., încetul cu încetul într'ânsa se înmulțesc tot felul de gânganii și necurățeni, ba începe chiar a se ruina și nimeni nu mai poate cu plăcere să-și odihnească în ea ciolanele ostenite.

Ei iată tot așa e și cu trupul nostru. Fie el cât de voinic, cât de mare, cât de sănătos, dacă acest trup nu mai este îngrijit, spălat, încălzit, el începe a mucezi; încep a se înmulți în el și pe el tot felul de gânganii și necurățeni care îl găuresc, și ajunge că nu mai poate ține în el comoara cea de mult preț a sufletului, ci aceasta se risipește, se prăpădește.

De aceea tot așa de mare grijă are Biserica și pentru trupul omenesc pentru a-l ține sănătos; iar eu vă îndemn din tot sufletul meu de părinte iubitor, să luați aminte la sănătatea și a sufletului, dar și a trupului vostru.

„Minte sănătoasă în trup sănătos“ spuneau strămoșii noștri. La asta putem adăoga: „Suflet curat în trup curat“.

Dintre îngrijirile pe care le datorăm trupului nostru, pe una mai ales o uită adesea oamenii.

Din îndemnare firească, omul nu uită să bea, să

mănânce, să doarmă, să se îmbrace, să se plimbe, dar uită, sau nu vrea, să-și spele regulat trupul său, deși aceasta e cea mai de preț datorie ce avem, și cea mai mare nevoie ce simte trupul omenesc..

Ați văzut când suntem oboseți de munca grea a zilei; dacă mergi și te speli pe corp cu apă, deodată el capătă puteri nouă și mari.

Poți să mănânci sau să bei atunci oricât de mult, degeaba; trupul te va trage tot mai mult la moleșală; da... ia scaldă-l în apă și vei vedea cât de repede se preface.

Pentru aceasta eu îngrijat de mântuirea sufletelor voastre, purced de la aceasta: îngrijirea trupului prin curățenie.

„Spălați-vă și vă curățiți“ zice Dumnezeu în cartea sfântă; iar sfânta Biserică ascultând această poruncă, cel dintâiu lucru pe care îl face atunci când primește pe cineva la sânul ei, îl botează „în apă și în duh“.

În duh pentru a-l curăți de păcate și pentru a-i da putere ca să lupte în viitor împotriva lor, iar în apă pentru a-l învăța cât de mult prețuește ea curățenia trupului. Ce sfântă învățătură!

Și cât de repede se mai uită. Căci sunt oameni, creștini, de-ai noștri, cari nu se mai scaldă niciodată decât la botez și apoi la... moarte.

Nici un păcat nu este care să nu aducă după sine o boală, un necaz, câte odată chiar mare...

Iată păcatul acesta al neîngrijirii trupului, al nespălării lui, aduce îndată, repede, repede, necazul, boala, moartea. Că dacă omul nu se spală regulat și bine — nu numai așa o stropeală — dacă din când în când, cel puțin la o săptămână odată, nu se scaldă pe tot corpul, frecându-se cu săpun sau chiar cu buruienii bune pentru aceasta, ca pelinul și altele, apoi, se înmulțesc pe el necurățiile, urâciunile, care îi aduc diferite boale grele și urâte, dintre care mai grea este tifosul exantematic. Această boală grea care omoară omul numaidecât, nu se poate apropia de cel care își spală și își scaldă regulat și bine, trupul său.

Dar în afară de asta. Câteva lucruri ne-a dăruit

Dumnezeu tuturor oamenilor de pe pământ: la bogați și la săraci, la mari și la mici, la femei și la bărbați, la toți pământeni deopotrivă și cu totul gratuit: în voia noastră este să luăm cât vrem din aceste bunătăți. Dacă ne folosim de ele trăim, dacă nu, slăbim și murim.

Și știți care sunt acestea? Iată-le: laptele dela mama, lumina și căldura soarelui, aerul din văzduh și apa. După cum copilul care nu sugă la mama slăbește și moare, după cum omul care nu vede lumina și căldura soarelui se ofilește și moare, după cum cel ce nu soarbe regulat aer se înăbușe și moare, tot așa, cel ce nu se spală, se murdărește și moare. Copilul sugă regulat, omul umblă prin lumina și căldura soarelui în fiecare zi, și trage în pieptul lui în fiecare clipă aer; tot așa regulat, cu totul regulat, trebuie și să se spele, dacă voește să aibă sănătate și în trup, și în suflet.

Apoi: după cum un locuitor al țării noastre frumoase și dragă, dacă n'ar sări în ajutorul ei atunci când îl cheamă, sau ar vinde țara la dușmani, sau ar fura și risipi bogățiile strânse cu muncă, ar fi socotit ca trădător și scos din rândul patrioților, tot așa cel ce neîngrijindu-și trupul și din pricina aceasta ar slăbi, s'ar îmbolnăvi, sau poate chiar ar muri, lipsind astfel scumpa noastră țară de brațele lui, tot trădător este.

Și pentru că el este în acelaș timp și călcător al poruncilor lui Dumnezeu, Care ne învață așa: „Nu știți că voi sunteți templul lui Dumnezeu și că Duhul lui Dumnezeu locuște în voi?” (I Cor. 3/16), „că trupurile voastre sunt mădulare ale lui Hristos” (I Cor. 6/15), că trupul vostru este templul Duhului Sfânt, care locuște întru voi” (I Cor. 6/19), că „noi suntem mădulare ale trupului Lui, carne din carnea Lui și os din oasele Lui” (Efes. 5/30), înseamnă că mare păcat săvârșește și a căruia plată „este moartea” (Rom. 6/23).

Căci dacă trupul nostru este „templul Duhului Sfânt” apoi cum să îndrăsnim noi să ținem acest tem-

plu nespălat, nemăturat, neaerisit sau fără uși, fără ferestre?

Dacă carnea noastră e din carnea lui Dumnezeu, dacă oasele noastre sunt din oasele Lui, apoi cum le putem noi pe acestea lăsa să fie umplute de necurătenii și apoi îmbolnăvite din această pricină?

Și încă ce voi mai spune? Voi mai spune vouă că nu numai mintea sănătoasă ne arată cât e de rău omul care nu-și spală trupul, nu numai cuvântul lui Dumnezeu îl osândește pe acela, dar chiar ființele fără de minte ne arată de câtă mare nevoie este curățenia trupului. Priviți la micul porumbel și la orice păsărică! Și veți vedea câtă grijă au ele de curățenia trupului și cum se spală. N'ați văzut păsări mai mărișoare — de prin ogrăzile voastre, cum se scaldă în cenușă? De ce? — Să nu le umple necurătenii.

Dar pisicuța, dar câinele, dar vacuța și vițelul ei, dar, toate, toate viețuitoarele? Cu ciocul, cu labele, cu ghiarele sau cu limba lor își spală regulat trupurile, ca să poată avea drept la viață și să nu calce porunca cea sfântă a lui Dumnezeu.

Păi, se poate ca omul, pe care l-a pus Dumnezeu împărat și stăpân peste tot pământul și „a supus sub picioarele lui toate viețuitoarele“, să se lase plin de necurătenii, din pricina lenei și a nespălării?

O, nu, nu, copii, nu, nu!

Mă rog lui Dumnezeu ca nimeni dintre cei ce locuiesc pământul, dar mai ales din cei ce sunt români de-ai noștri, să nu facă un fapt așa de rușinos.

Căci la dimpotrivă, acela trădător de țară fiind, și călcător de porunca lui Dumnezeu, va fi pedepsit de îndată, nu numai cu boală, cu suferință, sau poate chiar și cu moartea, dar va fi și scos din rândurile oamenilor cinstiți; ca și hoții, ucigașii și toți răii. N'ați auzit și n'ați văzut cum lumea se ferește și ocolește pe cei bolnavi de boala adusă de necurătenii, de bolnavi de tifos exantematic, pentru că urâtele insecte pot da năvală și îmbolnăvi pe cei ce s'ar apropia de un astfel de bolnav?

III.

IUBIȚI FII DUHOVNICEȘTI!

Ca sufletescul vostru părinte, care zi și noapte mă gândesc și mă rog lui Dumnezeu, pentru binele vostru, vă sfătuesc din inimă și vă îndemn cu lacrimi în ochi; ca împreună trăitor cu voi, vă povățuesc frățeste, iar ca duhovnic al vostru, vă poruncesc vouă tuturor cei ce mi-ați fost dați de Dumnezeu să vă conduc la pășunea cea aleasă, ca, așa după cum v'am arătat în această scrisoare, să simțiți clocotind în inimile voastre sfânta datorie de a vă păstra trupul curat și sănătos, pentruca astfel și sufletul vostru să aibă bun culcuș, în care să-și poată îndeplini datoria sa.

Păstrați-vă curați, spălându-vă cu săpun în fiecare zi, scaldându-vă pe tot corpul în fiecare săptămână, curățindu-vă și opărindu-vă cu apă clocotită hainele și rufele voastre!

Când se întâmplă ca cineva din voi să se îmbolnăvească, să alerge numai decât la doctor, ca să-l învețe ce să facă, și să se ferească să nu dea și la altul boala, că atunci se chiamă că e ucigaș!

Ținându-vă astfel trupul curat, îndemnați și pe cei din jurul vostru, copii, bărbați, neveste, părinți, frați, surori, vecini, prieteni, ca și ei la fel să facă!

Sfătuiți-vă și ajutați-vă unii pe alții pentruca la greutățile mari, ce vin din alte părți și înspre țara noastră, să nu mai adăogăm și noi pe una așa de grea și de rușinoasă, cum este boala pe care o duce de la om la om, păduchele tifosului exantematic!

Dați mână în mână lupta pentru nimicirea acestei boale, pentruca să ne putem astfel cu toții bucura de silințele și neadormita grijă pe care Prea scumpul nostru Rege o are pentru țara noastră și poporul ei, și de binecuvântatele frumuseți, pe care Bunul Dumnezeu cu atâta îmbelsugare le-a semănat peste tot întinsul țării noastre, făcând-o ca să fie cu adevărat „colțișor de raiu“ și ne-a așezat pe noi aici

să ne bucurăm de ele neam de neam, iar nu să murim înțepați de păduchii cari s'au înmulțit pe noi din pricină că nu ne-am spălat regulat și apăsat!

Eu mă rog lui Dumnezeu, ca El să vă înțelepțească pe toți întru aceasta și vă binecuvintez cu toată dorința de bine.

IV.

Și acum, un cuvânt către păstorii cei sufletești ai voștri, către preoți.

Prea Cucernici Părinți și iubiții mei împreună lucrători în via Domnului!

„Voi sunteți lumina lumii, voi sunteți sarea pământului“ (Matei 5/13, 14), ne spune Cel ce chemându-ne la sfânta preoție, ne-a dat puterea și dreptul de a păstori turma Lui cea cuvântătoare.

„Lumina lumii“, având adică mereu datoria de a face ca sufletul oamenilor — candela vieții, să fie pururea purtătoare de lumină, iar nu stinsă.

„Lumina lumii“, având adică mereu grija ca turma cea încredințată fiecăruia, să nu uite cine îi este stăpân și domn, să nu uite pe Dumnezeu — Creatorul și pe Fiul Său, pe Iisus — Mântuitorul.

A fi „lumina lumii“ este o pe cât de nesfârșit de mare cinste, pe atât de nesfârșit de mare răspundere. Preotul care nu se sbate mereu ca luminând sufletele oamenilor, să-i facă vrednici de împărăția lui Dumnezeu, va avea grele probleme de conștiință și nu se va putea simți niciodată liniștit.

Dar „voi sunteți și sarea pământului“ zice „Păstorul cel Bun“. Precum ca lumină, preotul va avea specială grijă pentru curățirea, întărirea și mântuirea sufletului, ținând mereu aprinsă flacăra dreptei credințe, apoi ca „sare“ el se va îndrepta mai mult spre pământ, spre trup, îngrijind ca acesta să nu se strice, să nu se îmbolnăvească. Și astfel, Prea Cucernici Părinți, pre cât de mare vă este datoria și grija de sufletele ce vă sunt încredințate și asupra cărora vă îndemn să veghiați cu tot mai multă râvnă și jertfă apostolică, făcând ca nici unul să nu piară, ci

toți aprinzându-și lumina lor din lumina voastră, să poată descoperi pe Dumnezeu și să ajungă la „cunoștința adevărului“, îndepărtând astfel întunericul, tot pe atât de mare trebuie să vă fie grija și să vă simțiți datoria, de a vă îngriji și de buna sănătate a trupului parohienilor.

Sf. Ioan Gurădeaur vede pe preot ca pe un comandant de oștiri. Dar... oare la ce izbânzi se poate aștepta un comandant, ale cărei oștiri sunt slăbănogite, schiloade, slabe, pipernicite? Așa și voi — de veți avea parohienii voștri cu trupul neîngrijit sau slăbit, ce biruinți puteți oare aștepta să dobândiți?

Canoanele și rânduelile slujbelor din biserică noastră ortodoxă, vă îndatorează să vă ocupați de aceasta.

Iată: preoții au datoria a cerceta pe credincioșii lor, cu prilejul fiecărei zi întâi a luni, în ajunul marilor Sărbători ale Nașterii sau Botezului Domnului, în afară de multele prilejuri oferite de nevoile sufletești particulare, sfeștani, case nouă, etc.

În grija Sfinților Părinți, care au rânduit toate aceste cercetări, făcute de către Preoți la locuința parohienilor, a fost desigur în primul rând ca „lumina“ vieții să nu se stingă; ca adevărata credință și viață creștinească să nu slăbească; iar a doua grijă, asemenea cu cea dintâiu, a fost și ca „sarea“ vieții să nu se strice; ca sănătatea trupului să nu scadă. Iar faptul că la toate aceste cercetări, preotul trebuie a stropi cu apă sfințită pe oameni și casele dimpreună cu toate așezările lor, nu trebuie privit numai ca o arătare că peste tot pe unde ajung picăturile apei sfințite, vine darul Sfântului Duh, ca să îndepărteze duhurile cele viclene, care îndeamnă la păcat, ci și ca o îndemnare a bisericii la curățenia caselor, a lucrurilor și a trupului omenesc.

De aceea, Prea Cucernici Părinți, vă îndemn ca să vă faceți bine slujba și sub acest raport. Iar mergând prin casele parohienilor, să nu vă mulțumiți numai a intra, a stropi și repede a pleca; ci, zăboviți — dragii mei — mai zăboviți, o leacă. Ochiul vostru să pătrundă peste tot: prin casă, prin ogradă, pela

grajduri și cotețe, în timp ce stând de vorbă cu gospodarii, vă veți interesa de fiecare membru al casei și de sănătatea lui.

Incredințați-vă personal, pe unde și cum își petrece timpul fiecare! Povățuiți-i cu timp și fără timp, să-și păstreze curățenia trupului, ca o oglindire a curățeniei sufletului.

Pe cei pe cari îi știți că sunt prea săraci, ajutați-i să poată avea săpun, iar pe cei neascultători pedepsiți-i, canonizându-i după rânduială. Nu osteniți și nu zăboviți, căci „voi sunteți lumina lumii, voi sarea pământului“, iar când Episcopul „v'a incredințat acel odor sacru v'a obligat să-l țineți întreg până la a doua venire a Domnului“.

Biserica cea luptătoare este trupul oel mistic al Domnului, pe care primindu-l în palma P. C. Voastre la hirotonie, iată eu vă aduc aminte că va trebui să-l dați întreg și curat, cum l-ați primit.

Și după cum cu neputință, este a crede că Domnul va fi bucuros să primească din mâna P. C. Voastre un suflet plin de păcate, o lumină stinsă, tot așa de cu neputință este, a fi El bucuros să vadă cum vlaga trupului omenesc de El făcut, se irosește, din pricina boalelor ce îl macină, ca o urmare de neînălțurat a păcatelor săvârșite.

Și pentrucă știți cum ne vestește Domnul prin gura lui Ezechiel profetul, unde zice: „De voi spune celui rău: vei muri și dacă tu nu-l vei înștiința și nu vei stărui ca să-l întorci dela calea lui cea rea și să-i scapi viața, acel om rău va muri în nelegiuirea lui, dar Eu îi voi cere sufletul lui din mâna ta; dar dacă tu vei înștiința pe cel rău și el tot nu se va întoarce dela răutatea lui și dela calea cea rea, el va muri în nelegiuirea lui, dar tu îți vei mântui sufletul“ (3/19), Eu vă asigur că sunt întotdeauna rugător către Domnul, ca El să vă facă parte tuturor de liniștea celor ce-și vor mântui sufletul, după ce toată viața v'ați osârduit ca să fiți „lumina lumii și sarea pământului“.

V.

Nu vă temeți și nu vă descurajați, socotind că sunteți puțini, căci „mult pot puținii buni împreună”, spune vorba veche bătrânească! Nu vă descurajați și nu socotiți că sunteți singuri în îndeplinirea acestei sfinte datorii! Căci întâiu și întâiu spusa Domnului: „Eu sunt cu voi, nu vă temeți”, este cea mai temeinică și de nesdruncinat putere, în care aveți a vă sprijini.

Al doilea, nu numai P. C. Voastre — preoții — aveți această sfântă datorie. Nu, ci alături și odată cu P. C. Voastre o au toți conducătorii și luminătorii poporului, dela cel mai umil sat, până la capitala țării.

Alături și odată cu P. C. Voastre, lucrează, în acelaș ogor, toți colaboratorii luminați, harnici și plini de avânt pe care P. C. Voastre îi aveți fiecare în locul în care sunteți puși de Dumnezeu.

Acestora, adresez în încheiere cuvântul meu. Către voi toți cei ce sunteți îmbrăcați cu o autoritate în țară: învățători, primari, notari, perceptori, jandarmi, etc. se îndreaptă cuvântul, îndemnul, rugarea și porunca mea.

Fiecare aparte aveți o datorie, o răspundere; datoria și răspunderea osebită, după locul ce-l ocupați. Și, desigur, că fiecare vă sârguiți, și bine faceți, ca să vă împliniți bine slujba voastră osebită.

Dar, dragii mei, nu-i așa că fiecare din voi, atunci când ați intrat în slujbă ați pus un jurământ? La acest jurământ ați luat martor pe Dumnezeu că veți da în toată viața voastră supunere M. S. Regelui.

Când zicem Rege, dragii mei, înțelegem Țară, și când zicem Țară, înțelegem Popor și Moșie.

Și când voi ați jurat credință Regelui, ați jurat credință Țării, Poporului.

Ei bine, asta înseamnă că fiecăruia din voi nu trebuie și nu poate să vă fie indiferent un lucru, care privește fie pământul, fie poporul țării noastre chiar dacă acela nu intră în datoria voastră deosebită.

Pentru aceasta nu vom putea, desigur, nicăiri

afla — chiar dacă l-am căuta cu lumânarea — pe un primar, căruia să nu-i pese când copiii din comuna lui nu merg la școală; nu vom găsi nicăiri, desigur, un notar, care să nu se intereseze și de buna pază a comunei, deși această treabă nu cade în directă sa răspundere. Și așa mai departe.

Da, căci au doară, nu spune proverbul: „unde-i unul nu-i putere?”.

Pentru aceasta și Eu prind prilejul ca să vă adresez acest îndemn — așa cum și preoților am făcut — ca, după cum fiecare vă osteniți să faceți cât mai cu spor slujba ce aveți, tot așa să puneți la inimă voastră și grija de întreținerea sănătății poporului, prin curățenia și îngrijirea corpului.

Invățătorii la școală, primarii, notarii, jandarmii și ceilalți funcționari la birourile lor, să aibă mereu în vedere și sfătuirea, și ajutorarea poporului întru aceasta. Nimeni să nu socoată că aceasta nu-i este în îndatorirea slujbei sale, ci toți, bineștiind că dela un popor bolnav, nu se pot culege decât roade bolnave, să vă dați „mână cu mână” pentruca chiar acolo, unde veți găsi încăpăținare sau rea voință, lucru foarte rar la poporul nostru, s'o puteți îndepărta și să vă faceți ascultați de ei.

Invățătorul deci, să nu se mulțumească a crede că și-a sfârșit datoria dacă a fost regulat la școală sau dacă școlarii lui au învățat scris-cititul; primarul dacă e întotdeauna la biroul său, perceptorul dacă a încasat impozitele etc., ci odată cu acestea fiecare va trebui să priviască mai departe spre sănătatea și curățenia caselor și a trupurilor, a tuturor acelora în mijlocul cărora sunt așezați ca îndrumători sau reprezentanți ai legilor. Aceasta — sănătatea trupei și sufletească a poporului — dă tăria țării și asigură liniștita ei desvoltare.

De aceia, iubii mei, alături de preoții voștri și împreună cu ei, osteniți-vă necontenit și fiți mereu cu ochii în patru, spre toate cele de folos, pentru ca să nu fiți răspunzători de călcarea jurământului ce ați făcut atât în fața lui Dumnezeu, cât și în fața iscusitului și mult-veghețorului nostru Rege!

Vegheați mereu, căci astfel făcând, ajungând adică a avea un popor sănătos la minte și la trup, harnic și viteaz, nu putregăios și viermănos, vom ajunge a alcătui din neamul nostru mănunchiul ce, după cum în trecut, așa și în viitor, va rezista vitregiei vremurilor, răutății dușmanilor și chiar „valurilor mari de foc“, neavând a se teme decât de Dumnezeu. Eu mă voi bucura când voi auzi și când voi vedea, silința ce veți depune și grija ce veți purta și pentru buna sănătate a poporului. Și voi ruga necontenit pe Bunul Dumnezeu ca El să vă dea puteri și pricepere pentru a avea cât mai mult spor în toate cele de folos pentru binele poporului, asigurându-vă în acelaș timp, de toată iubirea Mea și binecuvântându-vă pe toți cei ce simțiți și lucrați românește și creștinește.

De arhierești binecuvântări împărtășindu-vă „pre voi pe toți binecredincioșilor și dreptmăritorilor creștini“, cari veți da ascultare acestor părintești îndrumări, pe voi harnici și devotați reprezentanți ai înaltelor autorități care vă veți sili cu timp și fără timp să vă împliniți bine datoria, și pre voi preacucernicilor părinți cari nu veți da odhină genelor până când nu veți vedea răsărind peste tot roădele misiunii voastre, doresc din sufletul meu de părinte cu multă grijă pentru fiii săi, ca „Darul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sf. Duh să fie cu voi cu toți“. Amin.

TRESĂLTAREA UNGUREASCĂ PESTE CARPAȚI

Mari pot fi încercările unui ins în viața lui scurtă sau lungă! Unele au fost atât de înduioșătoare, încât au dat prilej pentru a scrie despre ele tragedii neuitate. Cu cât mai mari însă pot fi încercările unui popor! Sunt cu atât mai aspre, cu cât au o dăinuire mai lungă decât cea a vieții insului.

Așa trebuie să privim noi și viața poporului nostru peste munți. Căzuți din vremuri străvechi sub stăpânire străină, el a străbătut veacurile ca să ajungă până în zilele noastre. Dar cu câte jertfe și suferințe în toată această vreme! Și totuși lucrurile mergeau spre izbăvire. După sute de ani, după mia de ani de domnie ungurească, cu care se laudă Ungurii și pe care o privesc ca temelie pentru dreptul lor de a stăpâni și în viitor, — am văzut și clipa izbăvirii.

Cine n'a crezut atunci că s'a făcut dreptate pe veci mult împilatului popor românesc? Și ne-am așezat și noi pe muncă de bună întocmire românească, în tot întinsul ținut de peste munți. În fiecare an, foile cu știrile zilnice ne aduceau vestea despre frumoasele și mărețele biserici care se ridicau în toate ținuturile noastre, foaste sub stăpânire ungurească.

Cea din urmă a fost cea despre care, cu mângâietoare amănunte, s'a scris în foile din a doua jumătate a lunii Mai a. c. E vorba despre biserica ortodoxă din Hunedoara, pe care ziarele de atunci o numeau «cea mai mare și mai frumoasă catedrală ortodoxă din țară» (România, 24 Mai a.c). A fost sfințită în ziua de Sfinții Impărați Constantin și Elena, de Mitropolitul Nicolae dela Sibiu, în mijlocul unei mari adunări de credincioși.

Astfel de prilejuri au fost multe peste munți. Așa a fost cu catedrala din Cluj, Târgul-Mureșului, cu cea din Deva și altele. Toate alcătuiesc dovada lucrului sănătos pe care ne-am apucat a-l face peste munți, pentru lunga dăinuire a domniei noastre.

Ce am scris despre biserici, se poate pomeni la fel despre

școale, despre drumuri și altele. Astfel este cu drumul de fer pe care l-am clădit din Bucovina, prin Ilva-Mică spre Maramureș, prin locuri grele de străbătut. L-am făcut însă, cu mari cheltuieli, pentru că legăturile noastre, cu noile ținuturi ajunse sub cârmuirea noastră, trebuiau încheiate cât mai strâns.

Ba ce este mai minunat este că înșiși străinii s'au simțit înlesniți între noi și și-au croit nestingheriți o viață înfloritoare, care e dovadă despre pașnica dezvoltare a vieții sub domnia românească. Astfel, fostul episcop al bisericii reformate de peste munți, Dr. Alexandru Makkai, care a păstorit în Transilvania 10 ani, și apoi s'a retras în Budapesta, a dat un interviu ziarului Uj Magyarsag și a spus că, în eparhia sa, sub domnia românească s'au ridicat 500 de biserici și locașuri de școală, apoi s'a înființat un liceu de fete unguresc, o școală normală de fete, un cămin pentru studenții unguri dela universitatea din Cluj, o școală de comerț, una de agricultură, un orfelinat, un așezământ de diaconese, un mare spital, un azil de bătrâni și altele ¹⁾.

Așa mergeau lucrurile sub domnia românească. Și totuși odată a venit sfărămarea domniei noastre! Când toate erau orânduite pentru lungă lucrare, cum se poate că am fost zăticniți în plinul și adâncul muncilor noastre? Lucram și pentru noi și se foloseau și străinii. Atunci de unde acestea?

Trebuia să răspundem ca la Evanghelie: Vrajmașul a făcut aceasta (Matei 13, 28). Da, vrajmașul a tot lucrat cu bârfeala împotriva noastră, a tot spus, fără a obosi, că acela e dreptul lui, a împuiat capul oamenilor cu vorba că i s'a luat mijlocul său de trai.

Când a venit clipa prielnică, vrajmașii și mai mult au stăruit în aceasta, până când ceice aveau nevoie să-i dobândească de partea lor, le-au făcut pe plac, spunându-le: Aferim! așa să fie! Și așa, pe când noi am plătit cucerirea noastră cu sânge scump, ei au dobândit mari fășii din ogoarele noastre numai cu bârfirea și stăruirea fără răgaz în cererile lor.

Câtă dovadă că poți izbuti și prin războiul minciunii și al uneltirii, mai ieften și mai lesne decât prin războiul greu al vărsării sângelui!

Dar minciuna rămâne tot minciună. Dacă Ungurii n'au putut acoperi dreptatea noastră nici după 1000 de ani de stă-

1) Vezi Ioan Lupaș, *Paralelism istoric*. București, 1937, pag. 367 și următoarele.

pânire a lor; dacă minciunile lor au fost greu înfundate când s'au găsit față în față cu ceice cunoșteau adevărata stare de lucruri¹⁾, au să poată ei înfunda dreptatea noastră pe totdeauna?

Dacă, în vremea turbure a Europei de acum Ungurii, au putut prinde și folosi clipa priincioasă poftelor lor, vor putea să păstreze ceiace au apucat acum cu viclenia? Aici ne aflăm ca la un război. Un ținut trece dela un luptător la altul. Dar ce s'a făcut acum nu poate fi lucru de totdeauna, fiindcă e clădit pe minciună și nedreptate.

În această privință, cartea pomenită aici a Părintelui Lupaș aruncă foarte multe lumini. Noi sfătuim pe oricare s'o cetească, pentrucă va judeca cu mai mult temei și va păstra mai mare încredere în biruința noastră deplină. Ea nu poate întârzia. De aceia va trebui să ducem înainte lupta noastră frumoasă, pentru presărarea ținuturilor noastre cu minunatele clădiri ale închinării românești.

Ungurii le-au găsit acum ca o măreață noutate, față de ce au lăsat ei. Iși vor da seama că n'am stat degeaba și am lăsat ceva în pământul acela, numai în timp de 22 de ani. Tot a noastră este chemarea de a duce înainte acel lucru dulce și dumnezeesc, care mărturisește viu și cinstit pentru noi.

El ne așteaptă ca să venim și să-l isprăvim. Orânduiala oamenilor e una, dreptatea lui Dumnezeu e alta. Noi așteptăm și ne rugăm. Va veni și ceasul lui Dumnezeu și sfărămarea orânduiei nedrepte a silniciei oamenilor.

Sute de ani am crezut și am fost. N'are să fie acum, când lucrurile se schimbă dela o clipă la alta?

Numai să lucrăm și să ne pregătim temeinic pentru clipa care trebuie să vie!

Arhim. SCRIBAN

---

1) Vezi pățania Contelui Ștefan Bethlen la Londra, povestită de Păr. Lupaș în *Paralelism istoric*, pag. 324. La conferența Contelui Bethlen pentru propaganda revizionistă, se afla de față și d. *Seton Watson* (Scotus Viator), care l-a contrazis pe conte, fiindcă știa foarte bine chestiunea naționalităților. Ungurul a rămas foarte încurcat și n'a mai știut ce să răspundă.

OASPEȚI STRĂINI ALEȘI LA PATRIARHUL ROMÂNIEI

Nu vestesc, de bună seamă, nimic nou amintind aci farmecul neîntrecut al rarelor ceasuri de răgaz în care Înalt Preasfințitul Patriarh Nicodim își deapănă amintirile întretesute deseori cu înfățișeri de oameni și de împrejurări cu care a venit decurând în legătură. Se împărtășesc ai casei, și câteodată, și oaspeți mai rari, din povestirile pline de tâlc aduse de Înalt Preasfinția Sa, pe nesimțite, ca alunecând pe un fir nevăzut, povestiri cu funduri și zări tivite din melancolia trecutului. Personaje bisericesti, mitropoliți, călugări și întâmplări din alte vremi hotărâsc luarea aminte a fiecăruia și, fără veste, apar lucrurile cele noi și oamenii de astăzi judecați cu bunătate, cu înțelegere și cu o îndemănare sufletească cum n'am întâlnit, întrucât mă privește, decât în casa lui Vlahuță, între Grigorescu, Caragiale, Delavrancea, Coșbuc și Ion Gorun.

Intr'una din seri, la București și, altădată, la Mănăstirea Neamțului, am auzit vorbindu-se despre un doctor parisian protestant, care vizitase, în mai multe rânduri, pe Înalt Preasfinția Sa. Mare iubitor al Bibliei, doctorul venise la „Metropolitul Bibliei“. Discutase cu Înalt Preasfințitul despre multe în jurul Bibliei și Bisericii creștine, și despre neamul românesc. Mă interesase mult ce aflasem și un zâmbet nespus de vorbitor mă făcuse să doresc întâlnirea cu parisianul care se îndrăgise de noi și de Patriarhul nostru.

Norocul mi-a ieșit în cale, în preajma Paștelor, chiar anul acesta. Doctorul își anunță vizita și cere voie să vină însoțit de un parlamentar american, preocupat de aceleași probleme ca și el. Doctorul vorbește numai franțuzește, americanul englezeasca lui; un tâlmaci nu e de prisos, și Înalt Preasfințitul mă îmbie să fiu de față.

În biroul Înalt Preasfințitului Patriarh: covoare orientale în tonuri de garanță și de albastru adânc îmbracă pereții și podeaua; icoanele acoperite cu argint lucrat la sfârșitul veacului XVIII, cu măestria de atunci care avea să piară pentru totdeauna foarte curând, învie încăperea, o umplu de suflet și de pace. Zâmbetul și glasul Patriarhului o încălzesc. Intră doctorul, elegant, rece, cu capul și mustățile albe, gesturile foarte măsurate, vorba stăpânită și calculată. Americanul, mai degrabă scund și cu mișcări iuți, clipește des pe sub ochelari și pare intimidat. Conversația începe.

Patriarhul urează bună-venire doctorului și-i spune bucuria de a-l revedea; urează și prietenului său bun venit. Francezul aduce și oferă Preasfinției Sale un exemplar luxos legat dintr'o admirabilă ediție franțuzească a Bibliei: hârtie deosebit de fină și de tare, format simpatic, ușor de mânuit, și indice numeroase care îngăduie să găsești ușor tot ce cauți. Caracterele impresionează prin frumusețea lor făcută din tăetură rară și din cerneală plăcută ochiului. A primit altădată din partea Patriarhului Biblia tradusă de Înalt Prea Sfinția Sa și, acum cere voie să-și ofere darul său. Dela primele cuvinte îmi dau seama că doctorul și-a „cugetat” din nainte conversația, cu toată grija lui de a ascunde această pregătire. Vorbește rar, cumpănește termenii și, aproape, iscodește. Dau pe românește vorbele lui cu mare grijă, gândindu-mă în același timp la răspunsurile posibile. Înalt Preasfințitul ascultă cu o atenție nițel mai încordată decât de obicei. Răspunde însă iute, precis, în propoziții scurte care dobândesc în franțuzește un relief impresionant. Conversația devine curând, ceia ce numesc francezii „une joute”.

„Sânt atât de bucuros, Înalt Prea Sfințite, atât eu care am călătorit de mai multe ori prin România, cât și prietenul meu care vine pentru întâia oară, să constat liniștea care domnește în țara aceasta și buna primire ce ni se face. Aici nu sunt ciocniri de opinii și, mai puțin încă, vrajbă între confesiuni. Îmi îngăduiți, Înalt Preasfințite, să doresc a afla opinia Înalt Preasfinției Voastre în privința rolului Statului și Bisericii Ortodoxe în legătură cu propaganda religioasă. Umila mea părere e că Statul strică amestecându-se în această chestiune”.

Patriarhul: „Sânt foarte bucuros să aflu dela d-voastră

constatările măgulitoare ce le faceți. Biserica și poporul nostru n'au prigonit niciodată confesiunile, și liberul exercițiu al oricăror credințe a fost totdeauna de sine înțeles. Mai puțin ne este dragă propaganda pentru vreo confesiune oarecare și socotim, ca și d-voastră, că Statul greșește tare amestecându-se între confesiuni pentru a sprijini vreo propagandă. Propaganda însăși este, după părerea noastră, reprobabilă“.

„Înalt Preasfințite“ — întrerupse doctorul — care simte că e tras afară din planul lui de conversație, scuzându-se : „Nu credeți că fiecare are datoria să-și susțină cu tărie și să răspândească convingerile lui creștine, aceea ce știe el că este adevărul?“

„Domnule doctor, firește, creștinul convins are dreptul și este dator să-și spună convingerile lui și să le răspândească. Dar propaganda este un fapt complex și gingaș. Întâiu, confesiunile sunt la noi libere și poporul le privește cu acel cuget de îngăduință de care ați pomenit d-voastră. Nu trebuie să luați această atitudine drept indiferență religioasă. Poporul nostru socotește că fiecare înțelege că liberul exercițiu al credinții e una, și propaganda e alta. Aș îndrăzni să vă întreb care ar fi reacțiunea lumii în Elveția sau în Franța când preoții și misionarii Bisericii românești ar porni să facă propagandă și să arate ca greșită confesiunea catolică sau protestantă?“ Doctorul răspunde limpede că lucrul acesta este inadmisibil și că reacțiunea ar fi puternică. Patriarhul își desfășură ideea. „Românii nu's indiferenți în materie religioasă, cum par să fie la prima ochire pentru un necunosător al lucrurilor. Poporul românesc e liniștit și privește cu oarecare nedumerire, însă fără frică, sforțările propagandiștilor diferitelor confesiuni. Noi suntem creștini, cei mai vechi creștini din Balcani și dela Dunăre, încă din cel dintâiu veac al erei creștine. Coloniștii aduși de Traian în Dacia erau creștini sau s'au creștinat îndată ce s'au stabilit în locurile noastre. Mai mult încă, Dacii înșiși erau pregătiți să primească creștinismul prin monoteismul și prin credința lor în nemurirea sufletelor. Suntem creștini de mai bine de 1800 de ani: mai vechi cu aproape 800 de ani decât Bulgarii și Rușii, mai vechi cu mai bine de o mie de ani decât Ungurii. Creștinismul nostru de obârșie apostolică este adânc înrădăcinat în suflete și nu are a se teme de nimic.

De aceea, noi privim cu oarecare uimire propaganda altor confesiuni, știind bine că aceasta s'ar putea îndrepta cu mai mult folos spre alte regiuni și alte neamuri. Pe la noi au năvălit barbarii, care n'au putut clinti nimic și au învățat a cunoaște pe Iisus Hristos, în legătură cu noi și cu credința noastră. Noi știm și ne dăm bine seama de averile de ordin creștin curat pe care le cuprinde tradiția noastră: averi constituite dintr'o moștenire liturgică nespus de prețioasă, bogății artistice, de ordin arhitectonic, sculptural și pictural. Muzica noastră bisericească infățișează, la rândul ei, chiar în faza ei actuală, un termen interesant de evoluție al muzicii liturgice creștine și un aspect în care se deslușește și vechea muzică bizantină. Dogma însăși, atât de importantă, este păstrată în toată curățenia și precizia ei în sufletul poporului românesc și în Biserica noastră în plin acord cu celelalte biserici naționale ortodoxe“.

Aceasta din urmă observare ajută pe Înalt Preasfințitul să reia, cum aduce singur aminte, firul unei conversații anterioare și să răspundă chestiunii pe care o pune parlamentarul american. Ea privește uniunea bisericilor creștine și realizarea unității atât de dorite. Patriarhul explică cu căldură și cu cea mai lipede convingere următoarele: „S'a greșit mult în această direcție. De oricâteori a fost în discuție această prea importantă problemă, s'a vorbit de dogme și s'a creiat de îndată o atmosferă neprielnică chestiunii. De dogme nu trebuie să ne atingem. Acestea nu trebuiesc discutate. Ele sunt prea înrădăcinate în suflete, prea importante pentruca să îngăduie îndoiala ori schimbările la care se poate gândi cineva. Este apoi o istorie a Bisericii, vie mereu în sufletele credincioșilor pe care nu trebuie să o turburăm și nu o poate nimenea turbura, fără foarte mare pagubă. Ea e formată din amintiri de fapte creștinești cu răsunset, din dureri și din nădejdi legate de împrejurări care trebuie să rămână așa cum au fost. Avem însă un câmp de înțelegere și un lucru esențial asupra căruia nu încap discuție și care este poruncă, porunca cea mare a Mântuitorului pentru oricare creștin. Este iubirea, pe care a recomandat-o Iisus Hristos în tot cuprinsul activității lui pământești și pe care a lăsat-o, drept ultim îndreptar și lozincă ucenicilor Săi și întregii creștinătăți care avea să vie: „Poruncă nouă vă dau vouă ca să vă iubiți unul pre altul

precum v'am iubit Eu pre voi". Pe temeiul acesta de nesdruncinat, care este însuși izvorul învățaturii Mântuitorului, putem să ne înfrățim întru lauda Domnului și să fim unul cu altul și toți laolaltă, în chip sincer, și din fundul sufletului. În cugetul acesta, mărturisitor și următor cuvântului dumnezeesc, neamul românesc privește pe toți creștinii adevărați și-i recunoaște chiar după aceasta. În cugetul acesta mă bucur și eu, domnilor, de vizita domniilor voastre, cum mă bucur din toată inima de apropierea și cunoașterea tuturor celor ce, în cadrul de activitate al diferitelor confesiuni, ne iubesc pe noi și împlinesc porunca Domnului".

Parisiianul, foarte interesat și atent la cele spuse, mărturisește în chip măgulitor mulțumirea sa de a fi ascultat cele spuse. Mie îmi pare că mijesc, nestăpânite bine, și oarecari păreri de rău în fața caracterului luat de conversația care urmează de aproape un ceas. Anume puncte poate par prea limpede lămurite și fără nici o perspectivă de umbră prielnică unor gânduri de o exprimare mai gingașă.

Parlamentarul american roagă pe Înalt Preasfințitul, cu aprobarea călduroasă a doctorului, să spună un cuvânt despre bolșevism și propaganda atee. Patriarhul răspunde de îndată și vorba lui are acum un accent impresionant. Ascult și eu cu adevărat uimit, o prezentare care îmi pare cu totul întemeiată și nouă a acestei mari probleme. „Nimic“, cu adevărat, „spune Înalt Preasfințitul Patriarh, nu se petrece în lume fără știrea lui Dumnezeu și anume pentru pricini și ținte care ne rămân, vreme mai mult sau mai puțin îndelungată, necunoscute sau nepricepute nouă oamenilor. Propaganda atee și faptele legate de activitatea bolșevismului ne aduc înaintea ochilor un alt fapt complex pe care-l înțelegem bine astăzi și care privește originile și răspândirea învățaturii Mântuitorului în lume. În adevăr, poporul evreu a servit drept temei și punct de plecare învățaturii dumnezeiești. Prin monoteismul lui, el a oferit mediul cel mai prielnic propoveduirii lui Iisus Hristos. Prorocii au pregătit terenul vestind mereu pe Mesia, a cărui venire era așteptată cu sete de poporul evreu, chinuit de sfâșieri lăuntrice și de dușmanii dinafară. Împrejurări istorice de caracter tragic și prea cunoscute au răspândit pe Evrei în Răsăritul Asiei până la Tigru și Eufrat; în Europa, departe în Galia, la Rin, în Italia și în Spania și, pe celălalt țărm al mării Mediterane

în Africa. Ei au dus pretutindenea, odată cu credința lor arzătoare în Ehoa atotputernic și unic, și setea lor de dreptate susținută de ideea lui Mesia cel vestit și așteptat.

Războaiele lui Alexandru cel Mare, cuceririle lui și ale generalilor lui au adus apoi elenizarea celei mai mari părți din lumea acestei Diasporale evreești. Odată cu cultura elină, elenizarea a impus, pretutindenea în acest imens domeniu limba greacă, înlocuind astfel marea diversitate de limbi naționale cu o limbă unică de cultură, care avea să slujească atât de puternic propoveduirea Evangheliei la Egipteni, Haldeeni, Asirieni, Persani și alte popoare ale Asiei, precum și mai departe la popoarele atât de eterogene altminteri ale Europei și ale Africei. Dumnezeu a îngăduit, în al treilea rând, ca Romanii să stabilească, ense et aratro, cu sabia și plugul, o stăpânire politică, suprapusă diferitelor neamuri și vechilor granițe. S'a ajuns astfel la un imperiu roman, fără frontiere interioare și cu granițe care erau de fapt acelea ale aproape întregii lumi mediteraniene, europene, asiatice și africane cunoscute.

Acum totul era gata, când s'a născut Iisus Hristos, și răspândirea cuvântului Mântuitorului s'a putut face relativ ușor într'o lume pregătită de cea dintâiu diaspora ebraică, prin mijlocirea unei limbi unice de cultură care era limba greacă și fără piedici pe întinsul unui imperiu imens care nu avea granițe interioare și era puternic străjuit de sabia romană. Cea de a doua diaspora ebraică, după distrugerea Ierusalimului, avea să ajute și ea foarte mult la răspândirea creștinismului.

Întorcându-ne acum la Rusia și la activitatea bolșevismului, vom observa că numeroasele popoare, mult deosebite ca origină etnică, care compun populația imperiului rusec, vorbesc limbi uneori foarte diferite și și au fiecare istoria și sufletul lor. Adăogăm diversitatea de cult religios și de idealuri. Din veacul IX creștinismul s'a răspândit, în mare măsură și pe mari întinderi, mai la toate neamurile de sub stăpânirea rusească.

Acum însă trebuie să luăm seama la cel de al doilea fapt de importanță esențială. Creștinismul era împiedecat să se răspândească ușor din pricina acelei diversități de istorie și de idealuri naționale, de care am vorbit mai sus. Era apoi piedeca cea mare a deosebirii de limbi vorbite și lipsa de

cultură. În adevăr, știința de carte, se știe, era atât de puțin răspândită încât s'a putut vorbi cu dreptate de înflorirea anal-fabetismului. Bolșevismul a început prin a unifica politicește și sufletește, pentru idealuri de care n'avem a ține seamă acum, tot conglomeratul acela de neamuri de care ne-am ocupat. Idealurile mărturisite ori nemărturisite interesează puțin fiindcă ceea ce are valoare este faptul însuși al puternicii acțiuni de unificare. Cel de al doilea fapt esențial este lupta întreprinsă de bolșevici întru răspândirea științii de carte. Vor citi și vor admira aceste popoare toate, o vreme mai puțin sau mai mult îndelungată, aceea ce nu rămâne. Ce va rămânea va fi setea de cultură și știința de carte care va sluji, într'un viitor pe care-l nădăjduim foarte apropiat și care va veni cu siguranță, răspândirii învățaturii creștine și adâncirii ei. Iată cum toate se petrec după voia Domnului și întru plinirea țelurilor celor mari de înălțare a omenirii. Iată pentru ce nici activitatea bolșevismului nu ne îngrijorează peste măsură. Deasupra și dincolo de relele și suferințele clipei de astăzi, noi vedem foloase mari și trainice, o zare senină și plină de făgădueli“.

Au trecut aproape două ceasuri. S'a lăsat noapte de-a binelea. Luminile nu's aprinse, dar argintul icoanelor învinge întunerecul și învie pereții. Sfinții priveghează sub straja și binecuvântarea Mântuitorului, și odaia cea mare, plină de suflet, pare plină de mărturisitori. Patriarhul se ridică, și rămasul lui bun amabil și cald primește din partea celor doi aleși oaspeți străini respectuoasa și sincera rugămintă de a fi îngăduiți să se înfățișeze din nou, curând, și de data aceasta însoțiți de un episcop al Bisericii lor. „De mare cinste și de mare noroc s'au învrednicit întrebările noastre Înalt Preasfințite. Fericiți și recunoșcători, mulțumim din adâncul inimii pentru hrana dăruită meditației și sufletului nostru. Cu adevărat cea mai adâncă poruncă este dragostea, și întru dragostea creștină se poate trăi cea mai frumoasă viață“.

Ș.

PROBLEME DE SEAMĂ ALE BISERICEI

I

PICTURA BISERICIASCĂ

2.

Lucrul de temelie în pictura bisericească este programul iconografic. Înțelegem prin aceasta totalitatea scenelor și portretelor care acopere pereții bisericii, și care ilustrează rituri liturgice și rugăciuni, învățături evanghelice și istorie, uneori și lucruri scoase din cărți de învățătură profană sau populară.

Literatura bisericească creștină numără o serie de manuale de pictură numite călăuze sau erminii. Apusul s'a slujit mai ales de celebrul tratat de pictură al lui Cennino Cennini cunoscut încă din veacul XIII. În Răsărit, au trecut din mână în mână, și au călăuzit generații întregi de zugravi, călăuzele, „erminiile“, Muntelui Athos, alături de erminii datorite zugravilor celebri din Asia Mică, din Sinai și de aiurea. Cea mai celebră din toate a ajuns erminia lui Dionisie din Furna dela Athos, descoperită de Didron și studiată de învățatul grec Papadopulos-Kerameus. Cea mai veche redacție a acestui tratat de pictură bisericească ne duce abia în veacul XVIII, însă ea este legată de numele pictorului decorator Panse-
linos, care a trăit, la Muntele Athos, în cel de al XVI-lea veac. În Țara noastră a circulat o erminie din veacul al XVII-lea, cu origini mai vechi și anume tot athonite.

Toate aceste erminii sânt de fapt însemnări redactate într-o târziu, dar cuprinzând o experiență străveche. Elemente de ordin teologic stau alături de sfaturi practice menite să conducă pe zugravi și să-i învețe cum să pregătească culorile și din ce anume materiale, cum să zugrăvească pe pereți și cum să pregătească tencuiala pe care trebuie aplicat decorul pictural. O a treia serie de date și sfaturi se împle-

tesc cu elementele precedente și formează un fel de iconografie tip în sensul unui program iconografic hotărît. Se arată astfel ce anume scene și la ce loc trebuiesc zugrăvite pe pereți; se înseamnă sfinții a căror portrete trebuiesc date și inscripțiile ce trebuie să însoțească scenele și portretele de sfinți. Erminiile arată îndeosebi atitudinile care trebuiesc date sfinților, vârsta și caracteristicile figurilor lor, precum și forma vestmintelor și culoarea acestora.

Complexitatea tratatelor de pictură bisericească ajunge de multe ori turburătoare. Datele de diferite ordine se amestecă și's greu de descurcat. Procedeele picturale sânt lămurite pe jumătate și în termeni uneori confuzi. Numele culorilor și acelea ale materialelor din care se prepară sânt greu de identificat cu precizie. Mai toate lucrurile sânt transcrise din amintire sau după notițe vagi, care încurcă ori amestecă procedeele deosebite. Cel mai nepotrivit lucru însă este fixarea unui program iconografic tip, la care s'a ajuns la sfârșitul veacului XVII ori în prima jumătate a veacului XVIII, într'o epocă când pictura bisericească nu se mai hrănea deadreptul din izvoare și nu mai avea aproape nici o legătură cu învățătura teologică, ea însăși de multă vreme săracită de puteri și de conținut viu. Un program iconografic tip pentru orice fel de biserică mănăstirească, catedrală, paraclis domnesc, ori biserică de sat, etc., ajunge în curând, pe temeiul învățăturilor din erminii și al practicei meșteșugărești, să fie considerat drept singurul program. În constituirea acestuia intră cu vremea elemente felurite din alte programe iconografice mai vechi și din decoruri picturale renumite. Logica și unitatea decorurilor se pierde astfel iute; legătura dintre scene lipsește deseori; lucru firesc și care nu se poate îndrepta, din pricină că s'a pierdut amintirea izvoarelor teologice din care se inspirau direct marii decoratori ai evului mediu, și către aceste izvoare nu mai știe nimenea să se îndrepteze încă dela sfârșitul celui de al XVI-lea veac. Pomenim numai în treacăt, fiindcă va fi vorba aiurea de aceasta, despre lipsa de viață și greșelile artistice ale unei picturi executate pe dinafară, după rețete și indicații date de o carte, fără împărtășirea sufletească a unui artist care să-și gândească singur scenele și care să se inspire și din puternicul izvor al naturii și al modelului viu.

Interesant este pentru noi deocamdată să chemăm luarea

aminte asupra faimei și puterii de care s'a bucurat timp de mai bine de trei sute de ani tratatele de pictură și învățătura lor confuză, uscată, fără legătură cu izvoarele de cugetare religioasă, care trebuie să fie și acelea ale picturii bisericesti, și fără mai multă legătură și cu natura, izvorul artei. Astăzi încă, într'o vreme când pictura bisericească tinde să reînvieze un trecut glorios, erminiile înfățișează și răspândesc ideea greșită a unui program iconografic tip de care sânt legate greșeli de principiu și greșeli de fapt. Această din urmă observare ne conduce la ideea programelor iconografice înțelese în chip științific și potrivit istoriei artei religioase, și despre acestea vom vorbi acum.

Un program iconografic tip este în sine o eroare mare care trebuie înlăturată dintru început. Pictorii bisericesti s'au inspirat și s'au călăuzit, încă dela sfârșitul celui de al treilea veac, în lumea creștină a Romei, Bizanțului, Orientului și Africei, de dogmele Bisericii adânc înțelese, fiindcă trebuiau să fie explicate și ilustrate de ei, de riturile liturgice ale căror simbol și sens le era perfect cunoscut și de istoria vie a Bisericii. Hotărârile Sinoadelor ecumenice, operele de cugetare și tâlcuire ale Părinților Bisericii, activitatea marilor predicatori și aceea a marilor melozi, scriitori și muzicanți creștini, au îmbogățit și luminat pe încetul averea glorioasă a Bisericii creștine, crescând astfel și îmbogățind moștenirea strălucită a unei lumi de credință și de muncă întemeiată și hrănită de Evanghelia Mântuitorului.

Monumentele religioase împodobite cu picturi, înfățișează în decursul veacurilor această vieată înfloritoare. Programele iconografice sânt diferite nu numai dela veac la veac, ci altele, în mare parte, în chiar cuprinsul aceluiași veac. Ele se organizează logic și cu perfect înțeles în jurul unei idei centrale, pe care au chemarea să o lumineze, și întrebunțează pentru aceasta teologia vremii. Din veacul al patrulea până într'al șaselea veac, teologia creștină este stăpânită de ideea vieții viitoare și de acelea ale preoției lui Hristos și a Parusiei. Decoratorii creștini îmbracă pereții monumentelor religioase ale vremii cu ilustrarea acestor idei, și pentru aceasta stau dovadă minunatele mozaicuri absidale ale Romei, cu acela, celebru între toate, dela Santa Maria Pudenziana. Aceeași idee înfățișau și preamăreau și mozaicurile cunoscute nouă astăzi numai din descrieri literare sau sub forme

restaurate ale bisericilor din Ierusalim și din Constantinopolul veacului IV.

În veacul al șaselea Biserica își lămurește mai bine ființa Mântuitorului, Rege al regilor și Împărat al luminei. Pictorii constituiesc, sub inspirația și conducerea teologilor, programe iconografice care să pună în lumină această idee, și așa se decorează, la Bizanț, Sfânta Sofia și strălucita basilică a Sfinților Apostoli. Vremile de cercetare teologică adâncită și de credință călăuzită de știință lămuresc acum, în cuprinsul sinoadelor și în opere care explică hotărârile acestora, fecioria Mariei și dogma Născătoarei de Dumnezeu. Programele de pictură bisericească urmează acestei noi orientări și se organizează în așa chip, în cât picturile să ilustreze și să explice noua dogmă și înțelesul ei. Pentru aceasta stau mărturie monumentele Tesalonicului din veacul VII, basilici romane din veacurile VII și VIII și monumente orientale.

Taina împărtășirii cu însuși Trupul și Sângele Domnului preocupase însă de mult pe creștini. Explicări savante ajută pe credincioși să-i priceapă înțelesul și lămuresc riturile venerabile și fermecătoare ale liturghiilor. Pictura bisericească își impune acum alte programe iconografice, care au rămas ilustrate în biserici celebre ca San Vitale din Ravena și aiurea în Orient. La vremea când Evangheliile apocrife, aceea a copilăriei și vieții Fecioarei Maria, Evanghelia lui Iosif și a copilăriei Mântuitorului, și cu deosebire Evanghelia învierii a lui Nicodim, încep să fie citite cu drag și convingere de credincioși sub privegherea Bisericii îngăduitoare, programele iconografice, atâta vreme legate de „Istoria Ecclesiastică” a Patriarhului Gherman, au acum drept obârșie aceste evanghelii apocrife și drept țintă ilustrarea materiei lor. Ne-au rămas de atunci picturile pline de farmec ale bisericilor din Capadocia, Dafni de lângă Athena și bisericile Siciliei. Cel de al XI-lea și al XII-lea veac aduc, la rândul lor, pelerinajele apusene și Cruciadele și odată cu ele vorba înflăcărată a marilor predicatori a căror temă principală o formează suferințele omenești ale Mântuitorului și jalea Fecioarei Maria. Acestea sânt și temele și programul iconografic ale pictorilor care au executat minunile dela Neres din Macedonia, Neredicy în Rusia și Sopocani, în Sârbia.

Când melozii, însfârșit, marii poeți muzicanți ai Bizanțului, celebrul Romanos, contimporanul lui Justinian, Iosif,

Teofan, Cosma din Maiuma și Ioan Damaschin ajung, de-odată, să treacă dincolo de înțelegerea învățaților și lumii rafinate, poporul va fi încântat de ei, și pictorii bisericești vor ilustra imnuri închinare Fecioarei Maria și Mântuitorului, așa cum vedem, și la noi, pe pereții bisericilor moldovenești și bucovinene, la Sfântul Nicolae din Bălinești, la Voroneț, Humor, Vatra Moldoviței, și cu deosebire pe pereții și bolțile Mănăstirii Sucevița unde a rămas o întreagă iconografie ilustrată.

Înainte de a ajunge să se hotărască și să se mărginească la programe iconografice stereotipe și confuze, care aproape nu mai vorbesc sufletului, fiindcă nu înfățișează decât searbede rețete de zugrăvi meșteșugari, pictura bisericească a mers mână în mână cu teologia și evoluția gândirii și vieții creștine. Ea a creat astfel și a executat programe iconografice perfect înțelese pe care le putem deosebi după veacuri și pe care le putem ușor lega de doctrina și istoria Bisericii creștine.

Programele iconografice au fost însă în legătură totdeauna și cu alte serii de date. Și întâi cu menirea monumentului. Astfel, alt program s'a făcut pentru decorarea unei biserici episcopale, altul pentru o biserică mănăstirească și altele pentru un paraclis domnesc sau o biserică de sat. În adevăr decorul unei biserici catedrale a fost îndeobște alcătuit în legătură cu formulările dogmatice din așa numita „Istorie Ecclesiastică” atribuită Patriarhului Gherman al Constantinopolului și redactată către veacul al VIII-lea, lucrare complexă cuprinzând texte de diferiți autori și în mare parte anterioare veacului al VIII-lea. Ideea centrală a unui asemenea program era punerea în lumină și ilustrarea „Bisericii” cerești și pământești care a fost vestită prin proroci, întemeiată de Sfinții Apostoli, împodobită cu sfinții Episcopi și mărturisită prin sfinții mucenici, prin sfinții călugări și duhovnici. Ea are drept cap pe însuși Mântuitorul, „Carele pentru noi oamenii și a noastră mântuire s'a pogorât din ceruri, S'a întrupat dela Duhul Sfânt și din Maria Fecioară, și S'a făcut om”. Pictura urmărește, mai departe, să lămurească dogma Sfintei Treimi în legătură cu ființa Mântuitorului și aceea a îndoitei Sale firi. Ilustrația jertfei Mântuitorului, pe dealtă parte, se leagă, în chip firesc, de tema principală și întregește decorul. Scene de închinare, care întruchipează rugăciunile principale ale sfințirii de biserici, și portrete de împărați, principii, mari doctori teologi ai Bisericii, etc., își

au și ele locul într'un asemenea program. Alte programe iconografice pun, în urma Mântuitorului și a Fecioarei Maria, la locul întâiu de cinste, pe ctitori și; în legătură cu această temă esențială, se povestește viața celor mai de seamă împărați întemeetori de biserici Sfinții Constantin și Elena. Bisericile de cimitir și cele destinate să adăpostească oseminte pornesc delă tema Învierii, care se înfățișează în Biserica Bizantină și Orientală sub forma coborîrii la iad a Mântuitorului, așa cum este povestită în Evanghelia apocrifă a lui Nicodim. Scena aceasta principală se așează pe perețele de răsărit al absidei principale, în fața altarului adecă a sfintei mese, așa cum se vede spre exemplu în biserica criptă dela Kahrie-Djami, vechea mănăstire a Sfintei Fecioare din Constantinopolul veacului XII. Toate celelalte scene sânt alese în chip logic în legătură cu această temă principală și ele sânt hotărîte pe perete la locul lor anume, și se desfășoară una din alta într'un chip foarte înțeles pentru credinciosul înțelegător și inițiat. Așa se vede lucrul și în Biserica de cimitir a monastirii Hurezului, împodobită cu picturi la sfârșitul celui de al XVII-lea veac, pentru a nu cita decât acest exemplu apropiat de vremea și de lucrurile noastre. Paraclisele domnești și mănăstirești au fost închinare, în deobște, Fecioarei Maria, „Doamna“, „Apărătoarea“, Căreia i se aduc mulțămiri pentru biruință și izbăviri din nevoi. Subiectul acesta chiamă în chip firesc alte condace din Acatist și întregul Acatist al Bunei Vestiri, care a fost ilustrat alături de alte imnuri închinare Fecioarei Maria, precum Stihirea de Crăciun și imnul lui Romanos melodul. Au existat și se păstrează, în sfârșit, până astăzi, decoruri picturale care împodobesc biserici de orașe mari ale lumii creștine în care se dă locul de seamă lui Iisus Hristos Evergetul, și scenele toate ilustrează în amănunte și explică învățătura evanghelică, iar altele în care jertfa Mântuitorului și Patimile Lui ocupă bolțile și pereții cu excluderea parabilelor sau a altor scene de învățatură și minuni.

Hramul bisericii are, în al treilea rând, o mare influență în formarea programului iconografic. Unele biserici, și mai ales la început, au fost închinare „Sofiei“, înțelepciunea divină, adică Mântuitorului ori Pantocratorului; altele au fost închinare Fecioarei Maria și zămislirii fără prihană, și altele unor sfinți doctori sau sfinți mucenici și chiar unor praznice, ca

Nașterea Domnului, ori Nașterea Sfintei Fecioare, Schimbarea la Față, Învierea, Înălțarea, etc. Programul iconografic socotește de aproape cu acest fapt, și anume cu hramul, adică cu închinarea monumentului. Biserica din Densuș, în Ardeal, nu cuprinde decât portrete de sfinți mucenici și de sfinte mucenițe, împărați și împărătese, doctori teologi și doctori fără de arginți, medici și chirurgi, sfinți militari, etc., și nu arată nici o scenă evanghelică: nici învățături nici parabole ale Mântuitorului și nici Patimile Lui. Așa se petrece lucrul și cu un alt monument celebru al Tesalonicului, și cu alte monumente de aiurea. În bisericile veacului XIV și, mai târziu, în mănăstirile bucovinene ale veacului XVI, închinare Învierii sau Înălțării Domnului, scena hramului se vede la loc de cinste în bolda absidei principale, deasupra sfintei mese, și scenele de seamă ilustrează cele unsprezece evanghelii ale Învierii sau parte din Faptele Apostolilor. Biserica Sfântului Nicolae-Domnesc din Curtea-de-Argeș, înălțată sau numai restaurată puternic în cel de al XIV-lea veac, și bisericile ridicate de Ștefan cel Mare ori de boieri de ai lui în Botoșani, Dorohoi, Bălinești, etc., sânt închinare Sfântului Nicolae. Din această pricină o mare parte din decor ilustrează în amănunte acatistul sfântului Nicolae, ca și la Boiana, lângă Sofia, în Bulgaria, și în multe locuri de aiurea. Din vremuri mai vechi, Basilica Sf. Dumitru din Tesalonic păstrează până astăzi, ca și Mitropolia din Mistra, în Grecia, povestirea pe larg a vieții acestui sfânt mucenic militar.

Socotim că reiese limpede din cele lămurite până acum, că nu a existat nici odată un program iconografic tip al decorurilor picturale creștine și mai ales bizantine, orientale și vechi românești. Se vede, dimpotrivă, că aceste programe sânt în legătură cu multe date și că ele constituiesc opere de cugetare religioasă și de logică, de înlănțuire firească și de înțeles. Ele au la temelie, mai exact au avut la temelie, în epocile de strălucire artistică creștină, o întreagă teologie și o puternică legătură cu viața istorică a Bisericii. Dar mai trebuie însemnată încă o lature de foarte mare importanță a acestei probleme, și anume laturea istorică propriu zis și etnică a picturii bisericești. Este vorba, pentru a întrebuința puține cuvinte, de chipul cum se oglindește în iconografie simțirea și cugetarea fiecărei epoci și a fiecărui neam. Ne vom mărgini, pentru aceasta la câteva exemple.

Patimile Mântuitorului se ilustrează, înainte de veacul IX, în foarte puține scene și, până în veacul XII, într'un chip mai degrabă simbolic și solemn: Mântuitorul apare chiar pe cruce, îmbrăcat în collobium albastru, viu și zâmbind fără urme și fără gând de suferință, după ce multă vreme Răstignirea fusese înfățișată printr'o simplă coroană, coroana vieții din Apocalips, sau printr'o cruce de pietre prețioase. Începând dintr'al XII-lea veac, pictorii bizantini ne arată pe Mântuitor suferind pe cruce, după ce a pătimit judecata și insultele dușmanilor, și insistă asupra durerii negrăite a Fecioarei Maria. În veacul al XIV-lea, și mai târziu, prinderea, procesul, patimile și răstignirea Domnului se petrec într'o atmosferă de larmă și de îmbulzeală. Zugravii, chiar cei mai străluciți, dau un accent popular de durere nestăpănită lui Iisus Hristos. Fecioara Maria își frânge mâinile și leșină la picioarele crucii; Sfintele Femei își smulg părul și țipă, etc. Caracterele acestea picturale vădesc interpretări și simțiri care se schimbă de la veac la veac. Descoperim însă și alte semne care trădează particularități de cugetare și de simțire, legate de firea unora ori altora din popoarele creștine din care s'au recrutat meșterii sau pentru care au fost împodobite monumentele. Două exemple ne vor arăta clar aceasta, și anume ilustrația Jertfei pe pereții absidei principale și aceea a spălării picioarelor înainte de Cina cea de Taină. Cea dintâi temă este ilustrată, în lumea Bizanțului și a Orientului, sub înfățișarea lui Iisus copil, culcat în Sfântul Disc: Sfântul aer de culoare roșie îi acopere mijlocul trupului, și se pictează și Steaua de la proscomidie. În regiunile Constantinopolitane ori de drept influențate de iconografia Constantinopolitană, Sfinții Ierarhi, Vasilie cel Mare, Ioan Gură de Aur, Chiril din Alexandria, Atanasie cel Mare, Spiridon, etc., investmântați în polistavrion sau sacos și ținând în mâini pergamente desfășurate pe care sânt scrise rugăciuni tainice din liturghie, se închină smeriți către Iisus. În iconografia sârbească, care s'a alcătuit și a evoluat în legătură cu Tesalonicul, sfinții Ierarhi înfățișați alături de Sfântul Disc, de obicei Sfântul Vasilie cel Mare și Sfântul Ioan Gură de Aur, înfig copia în Trupul lui Iisus copil. Această trăsătură de realism exagerat urmărește să illustreze literal vorbele lui Isaia și ritul proscomidiei: „Ca o oaie spre junghiere s'au adus. Și ca un miel nevinovat...”. Așa se vede la Ljuboten.

Simțirea fină și discretă a lumii grecești Constantinopolitane n'a primit niciodată o asemenea interpretare. Cel de al doilea exemplu ne este dat de spălarea picioarelor. În iconografia Constantinopolitană, Mântuitorul, pregătit să spele picioarele Apostolului Petru, este înfățișat în toate monumentele vorbind acestuia: Apostolul Petru protestează uimit, iar Mântuitorul îi explică nevoia de a primi și respecta hotărîrea Sa. Ceilalți Apostoli stau și ei îngândurați, la spatele lui Petru și încearcă să priceapă înțelesul faptei și cuvintelor lui Iisus Hristos. În cele mai multe biserici sârbești, Mântuitorul însă spală deadreptul piciorul lui Petru muiat în cada plină cu apă, ori i-l șterge. Ceilalți apostoli își așteaptă rândul cu convingere. Iarăși o notă de realism care arată firea deosebită și diferența de înțelegere între greci și slavi. Apusul, la rândul lui, a înfățișat întotdeauna tema jertfei Mântuitorului la liturghie sub înfățișarea simbolică și abstractă, a mielului și mai rar, a potirului sculptat în piatră, pe una din cheile bolților absidei principale.

Programele iconografice sânt, se vede bine, lucrări complexe, care stau în strânsă legătură cu teologia vremii și cu vieața Bisericii, cu destinația monumentului și cu hramul căruia îi este închinat, și cu firea neamului căruia aparține decoratorul sau pentru care este înălțat monumentul. Despre un program iconografic tip nici nu poate fi vorba.

Este locul acum să atragem luarea aminte asupra unui număr de idei și de principii care hotărăsc liniile mari ale unui program iconografic în vremea și în Țara noastră. Trei lucruri nu pot lipsi: ilustrația „Bisericii cerești și pământești“ așa cum este lămurită în „Istoria Ecclesiastică“ și cum a fost consfințită de Sfânta Tradiție; Taina liturgică și riturile Sfintei Jertfe așa cum sânt luminate în celebrul tratat de liturghie a lui Nicolae Cabasilas și în Sfântul Simeon Tesaloniceanul; ființa Fecioarei Maria și zămislirea fără de prihană a Mântuitorului; înțelesul Evangheliei lămurit prin parabole, minuni și patimi sau numai prin unul din aceste elemente, și viețile sfinților, aceea a Sfântului căruia îi este închinat monumentul, în cel dintâiu rând și, la rigoare, chiar exclusiv. Esențial este faptul înlănțuirii scenelor și portretelor care compun programul, înlănțuire logică de idei și de fapte. Și aceasta nu se poate realiza prin alegerea și alăturare de scene luate din monumente din diferite țări și din diferite epoci. Ilustrația

picturală a pereților unei biserici constituie o carte, un fapt complex de cugetare care trebuie să aibă drept temei o idee principală și, pe urmă, anume necesare explicații și dezvoltări, date în același spirit și întregitoare de înțeles. Un program constituit deci din scene și ilustrații luate dintr'o biserică a Bizanțului ori dintr'o biserică sârbească celebră, și alăturate de scene din biserici bizantine din Capadocia, din Apus ori din Țara noastră, va fi neapărat lipsit de logică, de legătură de idei, de înțeles și de unitate. El nu poate sta la baza unei lucrări de valoare artistică. În însăși țara noastră monumentele bisericesti ne obligă să distingem trei regiuni perfect deosebite: Ardealul, Oltenia, cu Muntenia, și Moldova cu Bucovina. Ardealul la rândul lui, cuprinde două regiuni bisericesti, distincte din punct de vedere iconografic, precum și în Muntenia și în Moldova deosebim câte două tradiții limpede deosebite una de alta. În adevăr monumentele Ardealului se leagă, în parte, de tradiția Tesalonicului, iar, în parte, de aceea a Italiei meridionale Vasiliene și Capadociene; Muntenia de Mistra și muntele Athos; Moldova, însfârșit, de Serbia și de Orient. Aceasta, socotind lucrurile în linii mari, fiindcă amănuntele sunt mai complexe și mai greu de lămurit într'un studiu ca acesta, care are de scop lămuriri și orientări de ordine generală. În cadrul acum al acestor tradiții și regiuni iconografice trebuie să distingem opera vremii, adică fazele de evoluție de care am pomenit mai sus. Monumentele oltenesti ori muntene din veacul XIV și XV se deosebesc mult, din punct de vedere iconografic, de acelea ale veacului XVI, și mai mult încă de acelea ale veacului XVII și XVIII, care își au fiecare alte caracteristici și altă înfățișare. La fel se petrece lucrul cu monumentele moldovenesti unde iconografia bisericilor lui Ștefan cel Mare este fundamental deosebită de aceea a bisericilor veacului XVI, și unde iconografia monumentelor veacului XVII aduce note neîntâlnite până atunci și de un caracter temeinic diferit.

O băgare de seamă importantă și mai presus de multe se cere în amănuntele programului, și anume în acele lucruri care s'au strecurat tocmai din pricini de ignoranță ori de neprivelghere în monumente pe care le avem sub ochi și din care se inspiră ori copiază mulți decoratori de talent. E vorba anume de lucruri socotite amănunte de necunoscători și cu care s'a obișnuit mai toată lumea, dar care sânt de mare

importanță pentru păstrarea neștirbită a dogmelor și pentru înțelegerea cum trebuie a liturghiilor. Astfel, apare, în monumente românești chiar din veacul XV, în Moldova, împărțirea Apostolilor de către Mântuitor, în liturghia cerească, sub o formă apuseană: Iisus Hristos pune hostia rotundă, deadreptul, în gura Apostolului Petru. Aiurea, în Muntenia, Mântuitorul îmbrăcat în vestmânt diaconesc împărtășește pe Sfinții Apostoli, cu lingurița, din potir, dându-le sfântul Său Sânge. Acesta este un rit roman al Bisericii apusene din primele veacuri. În câteva biserici oltenești și muntene, Mântuitorul este înfățișat, în cupolă, înconjurat de papi ai Bisericii romane, iar nu de Sfinții doctori ai Bisericii Răsăritene. În biserici bucovinene din veacul XVI, Încoronarea Sfintei Fecioare, notă de teologie și de iconografie romano-catolică, este pictată la loc de cinste. Toate acestea sânt fapte care au explicații istorice, dar trebuiesc ținute în seamă la alcătuirea unui program iconografic în vremea noastră. Alte fapte sânt mai nepotrivite. Cităm, dintre acestea, înfățișarea lui Dumnezeu Tatăl în scena sfintei Treimi, lucru ne admis de teologia și iconografia ortodoxă, și care provine, pedeoparte, din confuzia făcută de neștiutori între „cel vechiu de zile” din Vechiul Testament și între Dumnezeu Tatăl, și, pe de altă parte, din influența iconografiei apusene târzii. Amintim, apoi, de Învierea Domnului reprezentată sub forma Mântuitorului ridicându-Se din mormânt cu stindardul Învierii în mână. Tema, sub această înfățișare, este de origină medievală apuseană. În Biserica noastră, Învierea este dată sub forma coborîrii la iad a Mântuitorului, cum se vede în cele mai multe biserici vechi, sub forma uneia ori mai multe scene din Evangheliile Învierii, așa cum se vede în biserica Sfântului Nicolae Domnesc din Curtea-de-Argeș. Nu mai pomenim de „Ochiul lui Dumnezeu” și de alte erori mai mari. Necunoașterea precisă a ritualului și a liturghiilor aduce, încă din veacul XVIII și chiar la Muntele Athos (în Țara noastră lucrul se întâlnește des în veacul XIX), pe Mântuitor investmântat ca episcop și purtând, în scena Dumnezești Liturghii, adică la ieșirea cu sfintele daruri în ceruri, mitra pe cap și omoforul pe umeri; îngeri diaconi duc potirul, iar îngerii preoți discosul pe cap, etc.

Programele iconografice sânt fapte fundamentale în pictura bisericească și în decorarea unui monument. Ele nu pot

fi copiate din erminii, care nu's decât compendii sumare și târzii alcătuite de zugravi, fără cunoștințe teologice adâncite. Ele nu pot fi nici formate din teme și scene alese după criterii așa zise artistice ori de gust din diferite monumente și din epoci diferite. Programele iconografice sânt lucrări de cugetare teologică de ordin complexă. Ele cer neapărat ajutorul unui specialist în iconografie, și împlinirea unor condiții de foarte mare importanță care stau în legătură cu dogmele și cu liturghiile, cu hramul monumentului și cu tradiția istorică și sufletească a neamului pentru care se decorează monumentul. Numai în aceste condiții, cu grijă și întregime împlinite, decorul pictural bisericesc devine o carte de învățătură și de înălțare sufletească, un lucru logic și bine înlănțuit, un fapt istoric și un fapt sufletesc, din care credincioșii de azi și cei ce vor veni pe urmă să folosească cu adevărat. Numai în aceste condiții poate fi îngrijită și isbutită și laturea artistică propriu zisă. Dar despre aceasta, și anume despre condițiile și caracterele picturii monumentale vom vorbi mai departe.

I. D. ȘTEFĂNESCU

LA RĂSPÂNTIA PROFETIILOR

Grele, neasemuit de grele, sunt vremurile prin care trecem. Vremuri de cumpănă și de destin, nu numai pentru noi Români, ci pentru întreaga lume, ai cărei sorti sunt, încă odată, aruncați pe câmpurile din nou însângerate ale mereu neliniștitei și frământatei Europe.

În învălmășita goană a timpului, care-și precipită evenimentele, și-și multiplică surprizele, totul pare că se clatină și stă să se schimbe. Vechi și temeinice așezări, socotite atât de trainice până mai eri, cad și se frâng; altele le iau locul și altele încă-și așteaptă sorocul; ideologii și doctrine, care-și disputau prioritatea și-și proclamau suveranitatea, se destramă la lumina dezastrelor, care le vădesc falșitatea și fragilitatea; «Asociații», «Ligi» și «Alianțe», care se pretindeau garante ale păcii și înfrățirii universale, se prăbușesc, îngropând sub ele eforturile generoase ale atâtor victime, pradă a atâtor fantomatice himere. O lume nouă stă să se nască. Schimbările sunt însă atât de neașteptate și extraordinare, încât ele nici nu mai pot fi privite și explicate sub prizma obișnuită a calculelor și raționamentelor normale, ci sub cel al viziunilor mistice și profetice. Lumea se găsește astăzi la o răspântie a destinelor ei, când tot ce se întâmplă are semnificația gravă, fie a ispășirilor pentru ce a fost, fie a marilor misiuni, pentru ce va să fie. Vremuri, când apar marii deschizători de drumuri și purificatorii de suflete; când deasupra istoriei diriguește pronia; când peste puterile omenești se rostesc sentințe dumnezești: vremuri, când apar «aleșii» eroii și profetii.

Ne găsim astăzi, pare-se, în astfel de vremuri. De aceia au și început să se frământe spiritele. Aceasta e caracteristica timpurilor cu întâmplări extraordinare, când apar, alături de entuziasmele creatoare, și făuritorii depresiunilor morale; și mai ales, aceștia din urmă. De pretutindeni răsar profetii improvizate, prevestitorii de rele: *cobitorii*. Aceștia, abandonând

brusc savantele tratate de înțelepciune politică, au început a deschide, și la noi, Evangheliile, Epistolele și Cărțile profetilor și, transformați în exegeți de ocazie, prind a vorbi de vremurile apocaliptice prin care trecem, de «semnele» care se arată și — de bună credință unii, din calcul și interese, foarte puțin evanghelice, alții, cred că pot identifica situații de astăzi cu cele prevăzute și descrise în profetiile Scripturii. Se citează și se speculează, în deosebi, «Apocalipsa» sf. Ioan și din ea, în special, cap. al 13-lea al ei, în care e cuprinsă marea viziune a persecuțiilor pe care le-a avut de îndurat biserica creștină, din partea «fiarei» cu nume de om, căreia «i se va da sub stăpânire lumea, până la biruința Mielului», adică a Mântuitorului. Și acești improvizati exegeți, de origină iudaică în cea mai mare parte, și care nu au nici o legătură cu textele evangheliei și o înțelegere cu totul deformată pentru cele profetice, nu se sfiesc a apropia, pe baza unor fantastice calcule cabalistice, numele bine cunoscute ale unor personalități din Europa de astăzi, de sinistrul personaj al Apocalipsei, «căruia i s'a dat puterea să stăpânească lumea și să pedepsească pe fii lui Izrael». În fond, toată această viziune apocaliptică, își are explicația ei bine cunoscută printre cetitorii și închinătorii sf. Evangheliei. Sub «fiara cu zece coarne și 7 capete, cu 10 steme și nume de hulă scrise pe ele» și cu numele-i scris pe frunte, acel faimos număr 666 — «număr, care e nume de om», cum accentuiază Apocalipsa, și care stăpânește în Babilon, este a se înțelege marele persecutor al creștinilor: *Nero*, al cărui nume: *Nero-cesar*, este și redat prin cifrele alfabetului ebraic, care serveau și la numărătoare. Toată această viziune se referă deci la persecuțiile suferite de creștini sub împărații Romei, cea mai crudă din aceste persecuții fiind cea făcută sub Nero. Roma însăși e identificată aici, când cu «fiara cu cele 7 capete, care nu însemnau decât cele 7 coline ale Romei, când cu cetatea Babilonului, numită și «desfrânata cea mare», din cauza vieții de decădere la care ajunsese în timpul împăraților persecutori ai creștinilor. Acesta e înțelesul, și realul înțeles, pe care îl are această profecie. Iar dacă i se poate da și o altă semnificație, decât cea imediat și direct vizată de autorul ei, atunci ea se poate raporta și la timpurile de mari încercări premergătoare ivirii Anticristului, timpuri despre a căror sosire însă, nu știe însă decât singur, Dumnezeu-Tatăl. Și dacă, totuși, vreo apropiere ar fi posibilă între stările de astăzi și «Fiara roșie» a Apocalipsei, atunci gândurile noastre

ar trebui să se îndrepte spre acea parte a lumii, unde demult, Satan, e în plină acțiune, aruncându-și mrejele și pândindu-și victimele. Și, poate, tocmai deaceia timpurile prin care trecem au pentru noi accente de gravitate profetică.

Suntem la o grea cotitură din istoria lumii și la un greu impas din istoria țării. Din atâtea părți ne pândesc neprietinii. Tragicile evenimente prin care am trecut, neâncetata stare de neliniște și nesiguranță, prin care trecem, nu e starea ideală pe care să ni-o dorim; cum nu e nici aceia pe care să ne-o fi hărăzit pronia și istoria. Ce a vrut cu noi și cea fost pentru noi și una și alta, o știm. Și dacă istoria ne-a fost uneori mașteră, vrerea lui Dumnezeu ne-a fost întotdeauna prietenă. Aceasta e și taina păstrării noastre dealungul istoriei, și acesta e și înțelesul care se desprinde din marile acte al întregirii neamului. Să ne fi părăsit, în aceste grele vremuri, grația ocrotitoare a Celui ce ține în mâna-I firile istoriei și destinele popoarelor? Nu credem. Nici nu trebuie să credem. A ne îndoii o clipă de aceasta, ar însemna să ne îndoim de soarta care ni-i scrisă în ceruri. Soartă care poate fi întârziată sau strâmtorată de neputința sau necredința unei generații, dar nu ștearsă din cartea sortii. Noi suntem dintre neamurile înscrise în ea dela întemeerea lumii și asupra căruia «Fiara apocaliptică» nu va avea stăpânire, cu toată puterea și semnele de amăgire ce i se vor da vremelnic asupra noastră, după cum scrie, în același capitol profetic, al Apocalipsei. Popor creștin, din clipa nașterii și apariției noastre pe lume, sub semnul crucii și al creștinătății ne-am croit drum în istorie, și tot ce am făcut și am isbândit, până la întregirea cea mare, sub această sfântă pecetie a stat. Cercările prin care trecem acum au doar grava semnificație a îndemnurilor și prevenirilor profetice.

Când între fiii vechiului Israel credința slăbia, când idealul purității mesianice se întuneca, se ridică glasul de foc al profeților, muștrând și îndemnând, biciuind slăbiciunile, risipind îndoelile, purificând credințele, reaprinzând idealurile, și exaltând sufletele. Era suprema încordare și tensiune a sufletului națiunii: **tensiunea și viziunea profetică**. De ea avem nevoie și noi astăzi. N-am lipit sufletul de bucuriile pământului și am uitat de asprele renunțări și sfintele înălțări ale idealului. — «Am râvnit prea mult la aur și la argint; la pietre prețioase și mărgăritare; la mătăsurii și porfire; la lucruri de fildeș și lemnul de mare preț». «Ne-am desfătat auzul la sunetul de chitariști și

flautiști și am uitat de cei înjunghiați pentru biruința Mielului», cum sună, cu rezonanțe de aspră dojană, cuvintele acestea, pe care le desprind din aceiași viziune profetică ale Apocalipsei. Cuvinte de dojană, pe care le îndreaptă și Franței de astăzi bătrânul Mareșal Petain, biruitorul din 1918, chemat să lege ranele patriei lui, înfrânte în 1940. De această înălțare sufletească, sub aspră biciuire profetică, avem nevoie în împrejurările extraordinare de astăzi. Căci numai prin această înălțare și purificare vom birui viforul, care ne adastă. Când Germania a fost învinsă de armatele lui Napoleon, s'a ridicat glasul profetic al lui Fichte, și Germania înfrântă la Iena a eșit biruitoare la Leipzig; Când aceeași Germanie, a fost înfrântă în 1918, s'a ridicat — la chemarea de destin a Conducătorului ei de astăzi, pe culmile celei mai strălucite biruinți din istorie. Armele biruinței Germaniei au fost: încredere în puterile de azi ale nației și credința în misiunea de mâni și de totdeauna ale ei. De acest suflet și de această credință avem nevoie și noi astăzi. Fără ele nu am putea birui. Cu ele, nimic nu ne va birui. «Și cine ne va birui, când cu noi este Dumnezeu» ne spun glasurile profetilor. «Căci ori ce sfat vor sfătui, birui-l-va Domnul», păstrându-ne, peste cercările vremii, pentru marea misiune, care ne este hărăzită în lume, din vrerea proniei. Misiune care ne așteaptă și în vederea căreia am înfruntat și am biruit toate adversitățile istoriei.

Și, deoarece suntem pe planul de viziuni profetice ale Apocalipsei, în care soarta lumii e privită sub prizma cifrelor simbolice, sub această prizmă să încercăm a privi și noi soarta și istoria nației noastre.

Vieța fiecărei țări, și a fiecărei națiuni, stă sub o îndoită călăuză: una, a istoriei, alta, a proniei. Prima e înfăptuită de oameni, cea de a doua de Dumnezeu, sub tainicile peceti ale Duhului sfânt, călăuzitorul destinelor tuturor popoarelor. In viziunea mistică a istoriei, fiecare popor își are înscrise sub cele 7 peceti ale Duhului sfânt, propria sa misiune și istorie. Aceste peceti se desfac, în timp, însemnând drumul și etapa de destin, pe care fiecare popor le are de îndeplinit în lume. Pentru noi s'au desfăcut până acum șase, din pecetile sortii și ale Duhului. **Prima**, când ne-am născut ca nație, din frământătură Daco-română, plămădită sub pecete creștină. A **doua**, când am apărut ca stat încheșat în istorie, după marea frământare, de un mileniu, cu popoarele barbare, năvălitoare. A **treia**, când

sabia de arhanghel a lui Mihai a însemnat unitatea de credință și teritoriu a locului ce ne era hărăzit sub soare. **A patra**, când am făcut unirea principatelor voivodale, sub scutul ortodoxiei milenare. **A cincea**, când am făcut unirea cea mare și întregirea națională. **A șasea**, e cea care s'a desfăcut acum și sub care avem de apărut și de salvat sacrul patrimoniu creștin și latin din viforul împrejurărilor ce ne înconjoară. **A șaptea** pecete, ascunsă încă în cutele nedesfăcute ale viitorului, se va desface la vremea-i sortită, spre a încununa marea misiune a destinului nostru: aceia de a pregăti și înfăptui cea de **a treia Romă creștină**, Roma Sfântului Spirit, Roma creștinătății drept măritoare și pacificatoare. E visul de aur, pe care l-au nutrit atâtea dintre popoarele ortodoxiei, Drumurile ce l-i s'a închis acestora, ne sunt deschise nouă, Românilor. E destinul nostru, destin **profetic**. Și cine n-i l-ar putea zădărnici, oare?

IOAN G. SAVIN

O LITERATURĂ CARE NE LIPSEȘTE

I.

Dovada faptei

Din viața sau despre viața creștinească, sunt multe de povestit. Totuși noi nu povestim faptele mișcătoare din vremea de încordare a creștinătății, pentru a pătrunde până departe. Aceasta însă n'a fost numai în vremurile vechi, ci se petrece până sub ochii noștri. Dar cine știe ceva despre acestea? Neștiindu-le însă, suntem lipsiți de marile îmboldiri prin care putem urni din loc nepăsarea și nesimțirea oamenilor față de mărețiile și de tăriile credinței.

Creștinătatea n'a încetat o clipă de a fi propoveduită. În vremea acestor propoveduiri, se petrec fapte de neînchipuită încordare, de mare vitejie și de jertfire pentru legea Domnului. Aflarea lor te mișcă adânc. De aceia trebuie cunoscute, pentruca lumea să nu-și închipuie că avântarea și jertfa creștinească au fost numai odată, ci că ea este totdeauna.

Fiind faptele acestea pline de toate încercările și de amănuntele cele mai negândite, ele ne scot înainte un aluat din cele mai alese și mai mișcătoare, pentru alcătuire de scrieri pentru toate mințile și inimile. În loc să ai înainte curate închipuiri, cum sunt toate romanele noastre, oricât de strălucite ar fi ele, — povestirile din lucrarea de propoveduire a creștinătății sunt lucruri petrecute aieva și chiar din vremea noastră. Deci ele pot fi un mijloc din cele mai puternice pentru a gusta vrednicia credinței creștinești și pentru a înțelege înarmarea cu care ea este în stare a înzestra sufletele.

Atunci de ce nu avem o asemenea literatură?

Fără îndoială, aceasta este o lipsă a noastră, la care nici nu ne-am gândit până acum. Dovadă este faptul că nici

nu este pomenită. Noi ne gândim a sluji creștinismul mai mult cu mijloace teoretice, pe când e la mintea omului că fapta vie este cea care pune pe gânduri și topește gheața nepăsării.

Noi avem atâtea catedre de lucrare practică, pentru slujirea și întărirea credinței noastre. Totuși dela niciuna din ele nu s'a auzit până acum răsunând glasul despre această trebuință, deși aluatul pentru împlinirea ei se află la îndemână de zeci și sute de ani.

În 1862, vestitul profesor de teologie *Christian Luthardt* și-a început în Leipzig niște răsunătoare conferențe ale sale pentru apărarea credinței creștinești. După mai mult de 30 de ani, ele încă se tot tipăreau. Răspundeau atât de bine nevoii de a arăta drepturile credinței, în fața multor ponegritori ai ei.

Era pe atunci vremea celei mai aprigi propovediri materialiste. Luthardt a pășit însă înaintea ei nu numai cu cuvântul teoretic al unei dovediri prin temeieri științifice, ci a pășit și la zugrăvirile practice. Mai cu seamă ele dovedeau ce este în stare a face creștinismul până în ziua de azi, cum el înnoiește și înalță ființa omului.

Pe acestea el le-a cules din câmpul răspândirii credinței între păgâni. A arătat adevărate minuni de îmbunătățire a omului prin altoirea creștinească. În plină propovedire darvinistă, care arăta că omul este o maimuță săltată spre o treaptă mai înaltă, se arăta că duhul este celce înaltă, preface și înalță făptura omului.

Va să zică lui i-au slujit povestirile de pe câmpul de propovedire al credinței creștinești. În adevăr, ele sunt cele ce amuțesc pe protivnic și dau zbor și îmbărbătare celui ce mărturisește pe Hristos. Ele pot fi tăgăduite cu atât mai puțin, cu cât sunt vești ale vremii de acum. Cineva n'ar mai putea spune: Eh! astea sunt lucruri care au fost, de pe vremea apostolilor, dar nu mai sunt cu putință acum. Iată însă că au fost cu putință și tocmai de aceia ele ne sunt foarte prielnice a fi date ca cetire în mâna creștinilor noștri.

Atunci de ce nu le folosim? E de mirare, cu atât mai mult, cu cât nu este o greutate a te întâlni cu ele.

De curând, unele astfel de scrieri au început a ieși și pe graiul nostru, dar nu din urzire și îmboldire bisericască,

ci dela alții care lucrează în alte ogoare. Vom ajunge să le arătăm mai amănunțit. Pentru acum, trecem să arătăm că această literatură este folosită de alte neamuri, încât ea a ajuns și la noi mai degrabă pe calea aceia.

II.

Literatura misionară la alte neamuri

Din cele de mai sus, s'a putut înțelege că aici este vorba de literatura misionară. Creștinătatea totdeauna a avut între țintele ei și pe aceia de a-și propovedui credința ei, după porunca Mântuitorului: *Mergând, învățați toate neamurile...* (Matei, 28, 19). Pe temeiul acesta, ea urmează cu această propoveduire și astfel dă naștere la petrecerea faptelor care intră în povestirile pomenite.

Ele alcătuiesc șiruri de fapte dintre cele mai vii, din cele mai frământate, din cele mai încărcate cu fel de fel de pățanii în locuri pustii și sălbatice, încât ne dau aluatul povestirilor care sunt cele mai în stare a vrăji pe cetitor. De aceia au și fost socotite ca în stare a alcătui cu ele bune șiruri de cărți, alătura de cele mai zbuțumate povestiri.

În librăriile noastre cele mari, se găsesc cărțile unei colecțiuni franceze cu numele de „Cetirile Bune“ (*les Bonnes Lectures*). Cuprinde alese povestiri creștinești, scrise de cele mai vestite condeie franceze.

Între aceste scrieri, găsim și unele povestiri de pe câmpul misionar. Ieftene ca preț (3,95 franci bucata), în frumoasă întocmire tipografică, ele sunt o podoabă pentru o casă de cetitori. Cele cu cuprins misionar stau cu toată vrednicia în șirul acestora. Nu degeaba au și fost ele rânduite să facă parte dintr'o asemenea colecțiune.

Așa avem o carte din acestea, cu numele de „Pățanii canadiene ale Surorilor Cenușii“ (*Aventures canadiennes des Soeurs Grises*). Este vorba aci de luptele supraomenești pentru a duce propoveduirea creștinească în Canada printre ghețuri. Altă povestire, cu cuprins de acelaș soi, vorbește despre descoperirea Tibetului.

Toate împodobite cu frumoase ilustrațiuni, ajung a fi niște cetiri din cele mai îndemnătoare. În adevăr, ai ce po-

vesti cetitorilor de pe câmpul grelelor încordări ale creștinătății. Urmează că ele nu trebuiesc tăcute.

Nu mai puțin în Germania povestirile de acest soi au fost folosite de societățile creștinești ca o cetire folositoare. Astfel, în orașul Stuttgart se găsește un așezământ de tipărire a scrierilor creștinești, cu numele de *Editura Evangelică*. Ea dă la lumină un șir de scrieri cu numele „Cărțile misionare ale Stuttgartului” (*Stuttgarter Missionsbücher*), în care găsim povestiri din cele mai minunate și pline de o puternică învățătură.

Astfel, cine va ceti istoria sădirii creștinismului în țara Santalilor din India, va rămâne adânc mișcat. Ea a ieșit la lumină în 1930 și ne dă atâtea priveliști negândite de frumusețe și vioiciune creștinească! Este vorba în ea de întemeierea și înflorirea unei obști creștinești între anii 1868-1900, prin străduința a doi Norvegieni, care arată legea creștinească tot atât de tare și de rodnică azi, ca și în vremurile cele vechi.

În Europa noastră se scria și se vorbea cu multă însuflețire despre fapta celor 2 misionari. Iată, nu e prea multă vreme de atunci. Cine însă mai pomenește azi de ei?

Totuși cartea cu povestirea înființării acelei misiuni îți dă amănuntele celor petrecute atunci. Află lucruri neștiute, care-ți aduc o mare mulțămire. Trece cu atâta peste strălucirea unui roman, pentru că cuprinde lucruri adevărate.

Aceasta e numai una însă din tipăriturile editurii pomenite. În sânul ei, avem încă multe astfel de povestiri: „Pe cărări misionare indiene” (*Auf indischen Missionspfaden*), de W. Spaich; „Însemnări zilnice din Borneo” (*Tagbuchblätter aus Borneo*), de Rosa Kühnle-Degeler; „Din luptă și biruință” (*Von Kampf und Sieg*), de aceeași; „Pe el îl voi aștepta” (*Seiner will ich harren*), povestire din Borneo, urmare la „Însemnările din Borneo”, de aceeași; *Nana*, povestire din Kamerun, Africa, de I. Ittmann; *Mimosa*, povestire din India de sud, de Amy Carmichael; „Bucurie și amar sub semnul Crucii” (*Freud und Leid unter dem Zeichen des Kreuzes*), zugrăviri din viața misionarilor, de L. Schaal; „Petre scumpe lustruite” (*Geschliffene Edelsteine*), povestiri din India, de M. Segesser; „In ceasul al 11-lea” (*In elfter Stunde*), povestea unui Chinez, de M. Maier-Hugendubel; „La Arțarul Roșu” (*Beim rothen Ahorn*), însemnări

dintr'o călătorie în Japonia, de E. Oehler-Heimerdinger; *Giumbalinga și Manase*, 2 povestiri din India, de Amy Carmichael; „Unde veți fi“. (*Wo werden sie sein?*), 3 povestiri din India, de M. Segesser; „Din munții Lenpin“ (*Aus Lenpin's Bergen*), zugrăviri din viața și necazurile chinezești“, de Paul Weller.

Toate acestea sunt numai povestiri misionare. Cuprind aproape 100 de pagini fiecare și sunt destul de ieftine (1.20 mărci volumul).

Se vede că se caută, fiindcă 3 din 16 numere, câte cuprindea colecțiunea în 1930, nu se mai găsesc. E de crezut însă că altele se vor mai fi tipărit de atunci încolo. În adevăr, Stuttgartul este în Germania orașul celor mai multe tipărituri pentru sufletul creștinesc. Tot aci este marele așezământ pentru tipărirea Bibliei, care este vestit în lumea întreagă, prin fel de fel de edițiuni pentru lumea învățată și neînvățată. Tot asemenea și tablourile creștinești se tipăresc cele mai multe în Stuttgart.

Nu este însă numai Stuttgartul orașul cu asemenea tipărituri. Pe altă urzeală, scrieri cu asemenea povestiri creștinești se găsesc și în alte colecțiuni care nu sunt închinete numai de cât cugetării creștinești. Cu atât mai prețios lucru este însă, dacă asemenea povestiri sunt socotite vrednice a intra și în colecțiunile cu povestiri obișnuite despre străbaterea ținuturilor depărtate. În acestea le găsesc acum și unii din ai noștri, pentru a le pune la îndemâna cetitorilor români. Vom vedea acestea mai la vale.

Se înțelege, în aceste povestiri, ni se dau chipurile misionare străine de legea noastră. Totuși cu părere de bine aflăm că uneori și chipurile Bisericii ortodoxe au fost folosite, pentru a fi date spre cetire în lumea Apusului. Astfel, în acelaș oraș Stuttgart, găsim că a ieșit la lumină în 1884 povestirea despre lucrarea misionară a lui Inochentie Veniaminov, care a ajuns mai târziu mitropolit al Moscvei și a murit în 1879. El a propovedit creștinismul în Alasca și în insulele Aleutice. Lucrarea lui de atunci a stârnit mare interes și până azi cărțile misionare vorbesc despre el.

Amănuntele acestea le găsim povestite într'o broșură ieșită la lumină în Stuttgart în 1884, sub titlul „Un Misionar în Nord-Estul depărtat. O zugrăvire din lucrarea misionară a Bisericii rusești“ (*Ein Missionar im fernen Nord-Osten*).

Ein Lebensbild aus der Missionsthätigkeit der russischen Kirche). Iată deci că ostenele misionare sunt culese de pe unde se găsesc și sunt puse la îndemâna cetitorilor. Și Biserica ortodoxă își are fâșiile ei de muncă pe acest ogor și e bine să le aflăm.

Dar aici vorbim despre lucrarea misionară în deobște, ca un aluat de folosit pentru cetitorii noștri, care este atât de bogat, dar totuși atât de puțin cunoscut și de loc folosit.

Cade în sarcina noastră a-l scoate la iveală, pentru a arăta cum ogorul muncilor creștinești este din cele mai mișcătoare, din cele mai mărețe și mai înălțătoare.

III.

Cartea misionară la noi.

În sfârșit, povestirile misionare au început a ajunge și la noi. Dar fapta se împlinește prin silințe străine de slujitorii Bisericii. Ostenele mirenești au voit să ne puie la îndemână un aluat atât de vrednic, cetiri din cele mai minunate, de care până acum cine avea cunoștință?

Azi te întâlnești la anticari nu numai cu volumele-fleac, cele de 15 lei bucata, pe care le scotea până acum câțiva ani editura lui Ig. Hertz, ci și cu frumoasele volume ale Fundațiilor Regale, în care întâia oară au început a ieși la lumină povestirile misionare. Fără îndoială, cineva cu largi cunoștințe în tipăriturile neamurilor străine le-a gustat ca o literatură de toată înălțimea și a pus acum să fie scoase la iveală și în graiul nostru.

Cetitorii români întâia oară dau de un soi de scrieri de care nu s'a mai pomenit la noi până acum. Trebuie să ne fericim de această noutate, fiindcă ea este literatura care, prin puterea ei îmbolditoare, întrece cu mult ce se cetea la noi până acum.

Lucrul este încă nou și poate că încă n'a ajuns la cunoștința celor mulți. Cu atât mai mult însă noi trebuie să-l vestim și să spunem fraților noștri ce au de cetit și de răs-pândit de acum înainte. Ei să ia la rând tipăriturile Fundațiilor Regale și, alătura de Biblia Regelui, alătura de Cartea de Rugăciuni, vor găsi și acest nou soi de scrieri, pentru care se cuvine să batem din palme, că o literatură

atât de sănătoasă s'a ivit între noi. Cu dreptate se scrie, din sânul Fundațiilor Regale, că „sunt cărți, a căror popularizare a întârziat prea mult. Au fost lăsate mai la o parte fiindcă succesul lor de librărie n'a strigat din vitrina pestriță a romanelor impudice și-a aventurilor cu detectivi. trăgând de mânecă pe cetitori“.

Prin frumusețea lor, prin adâncimea simțirilor pe care le cuprind, ele trezesc uimire și te întrebi de ce cunoașterea lor a întârziat până acum între noi?

Cetitorul mirean a fost cutremurat de ele când le-a întâlnit. Ce-ar fi trebuit să spunem noi, slujitorii Bisericii?

Și iată, ai noștri nu le-au cunoscut și ne vine știrea despre ele acum prin mireni, prin ostenitorii dela Fundațiile Regale. În sânul ei se tipărește un șir de cărți, cu o anumită trăsătură, numită „Biblioteca Energia“, Aci a ieșit în 1934, în traducere românească, scrierea lui *René Bazin*, „Pustnicul din Sahara“, carte de soiul celor de care am scris până acum. O avem de 6 ani între noi și, uite, dacă nu suntem dați la brazda lor, încă după atâta vreme, nu pomenim despre ea. Revistele bisericești tac, deși avem atât de multe și scriu despre atâtea lucruri!

René Bazin este academicianul francez care a mai scris despre asemenea lucruri. El mai are scrieri de acest cuprins în biblioteca franceză pe care am pomenit-o la începutul acestei desfășurări.

Ei iată, Fundațiile Regale sunt acele care s'au pornit între noi cu tipărirea unor astfel de scrieri. Și nu s'au oprit la una. Cărnuitorii ei, odată ce au cunoscut însemnătatea scrierilor de felul acesta, s'au pornit a scoate mai multe din acelaș aluat. Astfel avem pe *Damian Leprosul* de John Farrow, dată la lumină în 1939, cum și alte scrieri de prețios cuprins creștinesc. Le avem, dar pare că nu sunt folosite între noi, fiindcă nu aud vorbindu-se de ele.

Totuși acestea sunt scrierile care ne trebuie cel mai mult. Dacă e vorba de creșterea spre bărbăție, răbdare și stăruință, mijloacele spre ele și se dau deplin în cărți de soiul acesta.

Aceasta este literatura cea necunoscută. Ea se află de mult la îndemâna lumii și totuși cine pomenișie de ea? Faptele pe care le pomenișie se petreceau pe când la noi trăiam în plină bântuire materialistă. În Europa se vesteau

cu mari trâmbițări fapte misionare de prin 1880—1890. Ce arme ar fi fost ele împotriva materialiştilor dela noi, așa cum erau în mâna lui Christian Luthardt de care am pomenit mai nainte! Cu toate acestea ele stăteau nefolosite, Biserica noastră din vremea aceea ar fi putut lupta foarte bine folosindu-se de ele.

Dar cetiți scrisul nostru bisericesc din vremea aceea și veți vedea că nici bănuială nu era despre astfel de unelte pe care le-am fi putut folosi. Le descopăr mirenii acum și abea prin ei de le putem cunoaște.

Dar cu cât mai multe sunt decât ce știu și ei! Iată de ce această literatură trebuie să intre mai viu în cunoștința noastră și s'o folosim măcar acum.

E vremea de a ne apropia de ea și a o cunoaște și folosi în toată plinătatea ei. Este o frumoasă urmare la Viețile Sfinților pe care le ceteau strămoșii noștri. Alături de ele, pentru cetitorii mai lustruiți din vremea de azi, se pot adăoga și acestea.

IV

Teancul povestirilor misionare

Dacă vorbim de povestirile misionare, ne putem aștepta că duiumul lor nu se va găsi nici la Nemți, nici la Franceji, ci la poporul care are sub stăpânirea sa cele mai multe ținuturi cu popor păgânesc. Aceștia sunt Englezii. Deci în limba lor trebuie să se găsească cele mai multe povestiri de acest soi.

Așa și este. Pentru grijile misionare, cel mai mult cheltuiesc Englezii și Americanii. De aceea în limba lor, adică în cea engleză, vom găsi mai mult ca la alții duiumul povestirilor misionare. Tot din pricina aceasta, și Fundațiunile noastre Regale mai cu seamă din această limbă dau acum pe românește povestiri de felul celor pe care le-am amintit.

Iată, găsim la Engleji șiruri de asemenea povestiri pentru cetirea mulțimilor. Sunt întocmite cu o îngrijire și cu o podoabă la care nu te-ai aștepta, după prețul lor scăzut. Sub numele de „Vitejii Crucii“, avem o mulțime de povestiri de felul acesta. Sunt însoțite de multe zugrăviri minunate săvârșite. Fiecare carte e legată în pânză și nu costă mai mult de 40 de lei volumul.

Din ele află noutăți nebănuite din lucrul propoveduirii creștinismului între sălbateci. Ce amănunte! ce frumuseți!

Ar fi lucru de toată vrednicia să ne apucăm și noi să traducem din ele. Aflăm câte și câte despre vestitul explorator al Africei *David Livingstone*, care a fost nu numai medic și geograf, ci, în adâncul sufletului său, mai cu seamă misionar.

Volumul care scrie despre el, cel dintâi din șirul bibliotecii „Vitejii Crucii“ (*Heroes of the Cross*), cuprinde și povestirea despre *Robert Moffat*, alt propoveduitor al Evangheliei în Africa. Cum te încremenește ilustrațiunea în care-l vezi pe acesta năvălit de o mulțime de maimuțe dușmănoase! Și sunt maimuțe mari, babuini, iar el singur cu pușca înaintea lor!

Acestea sunt pățanii prin care trec propoveduitorii cuvântului creștinesc. Dai peste fapte din acele care holbează ochii cetitorului. Deci avem înaintea povestiri încărcate de tot felul de pățanii. Tocmai acestea însă acele care vrăjesc mai mult pe cetitor. Prin cuprinsul acesta, ele s'ar ceti mai mult ca orice.

În același volum, găsim povestirea despre propoveduirea legii creștinești în lumea piticilor, adică la poporul acela din inima Africei, pe care l-a descoperit Stanley. Ei sunt numai niște oameni mărunți, din care însă propoveduirea creștinească a făcut oameni de ispravă, acum având preoții lor și sate bine chivernisite. *Apolo* era numele unuia din acești preoți și află cu atâta uimire trăsături cu totul neștiute din viața acelor neamuri atât de străine și de depărtate! Creștinătatea a făcut din ei făpturi nouă.

Dar toate acestea s'au înfăptuit prin câte greutăți, jertfe și pățanii, care de care mai uimitoare! Un câmp cu totul necunoscut îți stă înaintea ochilor. Dar el este ogorul celor mai mari vitejii, al celor mai cutremurătoare stăruințe și al celor mai înalte vrednicii. Ți se face dovadă despre înălțimea legii noastre creștinești și o prețuiești peste orice închipuire, văzând ce este în stare a rodi pentru omenirea aceasta.

Povestirile de acest soi în limba engleză sunt atât de multe, încât sunt puse pe serii. Avem un șir de volume care ne dau câte 12 povestiri din feluritele tagme de propoveduitori. Astfel avem un volum cu numele „12 Puternici

Misionari“; altul cu numele „12 Vestiți Propoveditori“; altul cu numele „12 Femei Propoveditoare Vestite“; altul cu numele „12 Tineri vrednici“. Apoi alte și alte povestiri din câmpul acesta fac să se poată vorbi cu totul dreptul despre *Teancul Scrierilor Misionare*.

Am putea pomeni zeci astfel de volume, care încă și ele sunt numai o parte din tot ce se poate pomeni. În adevăr, este vorba numai ce se poate găsi la o editură. Dar câte alte edituri nu sunt, cu alte tipărituri de acest soi!

Deci literatura misionară este o comoară nesecată de asemenea scrieri, mai ademenitoare decât toate povestirile închipuite ale oamenilor, fiindcă acestea sunt toate înșirări de fapte petrecute cu adevărat. Și tocmai ele lipsesc dintre noi.

Dacă acum Fundațiunile Regale s'au apucat să ne dea din ele pe grai românesc, nici vorbă că vor avea foarte mult de tipărit. Socotim însă povestirile din aceste teancuri englezești mai lesnicioase la tradus și la cetit, fiindcă sunt ceva mai scurte decât cele pe care Fundațiunile Regale au apucat a le da pe românește. Volumul englez de acest soi nu are mai mult de 100 de pagini, dar pare a avea cu mult mai multe, din pricina hârtiei prea bune pe care sunt tipărite.

Fiecare carte e o podoabă de pus în odăile de primire a oaspeților. Și ca cuprins și pe din afară, sunt o frumuseță. Asta e literatura bună de cunoscut și de gustat și la noi. Ce au făcut Fundațiunile Regale trebuie să ducem mai departe noi, slujitorii Bisericii, dând prin astfel de volume cea mai temeinică dovadă și apărare a credinței creștinești: dovada și apărare a faptelor.

V

Incheiere

De ce am spus noi la început că, de am fi avut la îndemână astfel de scrieri pe când la noi bântuia materialismul, ce strașnică putere am fi avut împotriva lui! Am fi putut spune: Uite ce este în stare a face credința creștinească până azi. Ce înfundare le-am fi tras și lui Vasile Conta și lui Ioan Nădejde și D-rului Leon și altora ca ei

care clămpăneau la Iași împotriva credinței creștinești!

Din nefericire, pe atunci Biserica noastră nu era înarmată cu astfel de arme. Ele se aflau în mâna altora, iar noi nu știam de ele.

Sunt bune însă oricând. Deși azi Biserica nu mai este atât de dezarmată ca atunci totuși, cetirile acestea sunt prețioase și folositoare și azi, dacă nu pentru a înfunda pe necredincioși, dar pentru a mângâia și întări pe credincioși. Ei vor vedea adevărul creștinesc în cele mai cuceritoare înfățișări ale lui și se vor ferici aflând unele ca acestea.

După cele arătate până aici, ce ar fi de făcut? Să dăm povestiri de felul acesta, pentru ca cetitorii să guste împreună cu noi ce semănătură frumoasă se află pe ogoarele noastre și ce faptă vrednică este a ne hrăni cu ea. Se cuvine deci să pășim spre un lucru de soiul acesta. Lumea îl va gusta și va striga cum a strigat un eschimoș către un propoveduitor care povestea Patima Domnului: De ce nu ne-ai spus-o până acum?

Așa suntem datori să facem pentru creștinii noștri și socotim că vom avea fericirea să ne încărcăm de mulțămirea lor.

Arhim. SCRIBAN

CARTEA BISERICESCĂ LA PAVILIONUL CULTURII ROMÂNEȘTI

Din inițiativa Părintelui Patriarh și cu purtarea de grijă a conducătorului Tipografiei Cărților Bisericești din București, cartea bisericească ieșită din tiparnițele bisericii n'a lipsit dela expoziția deschisă, solemn, în ziua de 4 Iunie, în Pavilionul Culturii Românești. Era aceasta cea dintâi prezentare a tiparului bisericesc la expoziția cărții românești.

Șapte vitrine, ca șapte stupi plini, mărturiseau acolo de strădania neamului călugăresc și a siguratecilor popi de mir pentru răspândirea cuviincioasei științe despre Dumnezeu în graiul nostru românesc. Cărți de slujbă, biblii, cărți de dreaptă tâlcuire a adevărului Scripturii, cărți de cântare, gravuri originale în lemn pentru împodobirea cărților, icoane săpate în lemn, pentru popor, — într'un cuvânt: tot ce ține de cartea tipărită și de lucrarea tiparniței, se putea vedea acolo.

Într'una din vitrine erau expuse **tipărituri românești vechi**: *Carte Românească de Învățătură, Iași, 1643* (Cazania lui Varlaam) împodobită cu xilogravuri (icoane, frontispicii, inițiale înflorate, vignete) de Rusul *Ilia*; *Psaltiră, Belgrad, (Alba-Iulia) 1651*; *Ciaslovăț, Sibiu, 1696*; *Acatistiaru, Blaj, 1774*; *Ciasoslov, Râmnic, 1784*.

În vitrina **bibliei** românești erau expuse: *Biblia, București, 1688* (Biblia lui Șerban Cantacuzino); *Biblia, Blaj, 1795* (Biblia lui Bobb); *Biblia, Buzău, 1854* (Biblia lui Filoteiu); *Biblia, București, 1936* (Ediția Sfântului Sinod).

O vitrină întreagă adăpostea **opera Înalt Prea Sfințitului Patriarh Nicodim** (76 de lucrări): lucrări originale și tălmăciri din limba rusă. Dintre acestea menționăm aci: *Noul Testament, Neamțul, 1937*; *Psaltirea, București, Tipog-*

grafia *Cărților Bisericești*, 1931; *Predici*, Neamțul, 1939; *Viața lui Paisie*, Neamțul, 1933; 75 *Predici catihetice pentru popor*; *Cuvântări apologetice*; *Menirea științei și artei*; *Viața și operele sf. Părinți și învățători ai Bisericii* (trei volume); *Cuvântări la Postul Mare*; *Predici la sărbătorile împărătești*; *Cuvântări la sărbătorile Maicii Domnului, Duminici*; *Cuvântări liturgice — Dumnezeu și dreptatea Lui*; *Mâna lui Dumnezeu în lumea văzută*. *Scurtă explicare a Sfintei Liturghii și pomenirea morților*; *Predici pentru tineretul școlar*; *Biblia Ilustrată*; *Primele zile ale creștinismului* (în trei volume mari); *Un păstor model*; *Cei pierduți*; *Pe urmele lui Hristos* (în două volume); *Mica Biblie*; *Biblia apărută în traducerea Sf. Sinod*, și celelalte lucrări pe cari oricine le poate vedea pe coperta acestei reviste —, apărute prin râvna cărturărească a Î. P. S. Patriarh Nicodim.

În altă vitrină sta deschisă uriașa *Evanghelie* tipărită la Neamțul în 1821. Este cea dintâi *Evanghelie ilustrată* la Români. Un chenar bogat, cu sfinți și flori, încadrează fiecare pagină a acestei tipărituri epocale. Fiecare pericopă e împodobită cu gravuri în lemn. Mai toate scenele evanghelice au fost săpate în lemn, pentru această *Evanghelie*, de cunoscuții gravori: *Simeon ierei* și *Ghervasie monah*, din mănăstirea Neamțul. Chipurile celor patru *Evangheliști*, săpate, în mărimea unei pagini, pentru această *Evanghelie*; risipă de frontispicii, de titluri, de inițiale ornate, de vignete, se întâlnesc în cartea aceasta, care constituie cu adevărat o mare îndrăzneală în lucrul tiparului, pe acele vremi (vremile eteriei și ale mișcării lui Tudor).

În altă vitrină sunt înfățișate *tipărituri*, din ultimul deceniu, ale *Tipografiei Cărților Bisericești*, precum și *legătură* de carte bisericească executată în atelierele tipografiei bucureștene.

Între două tipărituri de recentă dată, (*Molitfelnic*, București, 1937 și *Liturghii*, București, 1937), erau expuse fascicule din *Apostol*, București, 1940 (în curs de tipărire). Tipăritura aceasta — cea dintâi din vremea păstoriei Înalt Prea Sfințitului Patriarh Nicodim — se prezintă în haină sărbătorească: nuanță de roșu fericit aleasă; frontispicii în două culori (roșu și negru), amintindu-ne miniaturile manuscriselor de altădată. Frontispiciile acestea în două culori

apar pentru prima dată în tiparul cărții noastre bisericești.

O bogată vitrină a fost rezervată gravurii originale pentru ilustrarea cărții bisericești și gravurii izolate, pentru nevoile poporului dreptcredincios.

Erau expuse aci clișee originale, în lemn, de gravorii nemțeni: *Ghervasie monah*, *Teodosie monah*, *Damian ieromonah*. Deasemenea gravuri în aramă executate la München, după desenul pictorului *George Russu*. Căci gravură originală pentru ilustrarea cărții nu se mai întâlnește astăzi decât la *Tipografia mănăstirii Neamțul* și la *Tipografia Cărilor Bisericești* din București. Numeroase gravuri originale, pe hârtie de mătase și pe hârtie obișnuită, îmbogățeau vitrina. Autorii gravurilor: *Simeon ierei*, *Ghervasie monah*, *Teodosie monah*, *Damian ieromonah* (toți din mănăstirea Neamțul) și *George Rusu*. În această vitrină se puteau vedea tipărituri vechi, deschise la pagini împodobite cu gravuri în lemn, alături având clișeele originale cari au servit la împodobirea acestor pagini. S'au putut vedea, astfel, clișeele de lemn: „Duminica Tuturor Sfinților“, de gravorul *Ivan Bacov*, anul 1678 (așezat pe cartea în care a fost imprimat întâia oară: *Cheia Înțeleșului*, București, 1678); „Apostolul Luca“ de *Ursul Zugrav*, Buzău (prima imprimare, în *Apostol*, Buzău, 1704); „Duminica Tuturor Sfinților“, de *Teodosie monah*, (alături de pagina din *Evanghelia de Neamțul*, 1834, pe care s'a tipărit întâi).

Tot aci se afla expusă o icoană săpată în lemn de păr. de *Teodosie monah* (anul 1852). Alături, stampa trasă pe clișeul original. Aceste icoane s'au răspândit în multe mii de exemplare în lumea credincioșilor.

* * *

Standul cărții bisericești din Palatul Culturii Românești poate fi socotit, în mic, o istorie a tiparului românesc, care a fost, sute de ani, aproape exclusiv bisericesc. Noi am

tipărit în țara noastră, înaintea Rușilor; înaintea Sârbilor ¹⁾. Noi am tipărit încă din anul 1508. Și tot din acel an am avut și gravura în lemn. Iar acestea toate s'au făcut sub aripa Bisericii și cu ajutor domnesc.

În Pavilionul Culturii Românești, Biserica a fost reprezentată cu demnitate.

Precum se și cădea.

Căci în casa culturii românești, Biserica nu poate fi socotită mosafir. Ci gazdă.

G. RACOVEANU

---

1) Cea dintâi carte cunoscută, ieșită din teascurile rusești, este *Apostolul* din Moskva, 1564. (Se crede totuși, că Rușii au avut imprimerie încă din 1553). La Sârbi, cea dintâi tipăritură nu apare înainte de 1552. Nu uităm tipăriturile slavone executate de Nemții: Schweinpold, Borsdorf și Haller, în Cracovia, cu litere chirilice, între anii 1491—1492 (5 tipărituri): „für die Kleinrussen und Rumänen”; nici *Časoslovco*-ul sloveno-sârb dat de Veneția, prin Andrea Torresani d'Asola, în 1492. Dar aceste tipărituri nu veneau dela Sârbi ori dela Ruși.

LUMINILE ORIZONTULUI CREȘTIN

Cu acest prilej ne vom strădui să sesizăm erorile fatale ale trecutului, care au cauzat și au făcut să nu putem evita la vreme, răul a cărui tensiune și putere de pătrundere este încă un pericol ce trebuie a fi luat în seamă.

Privim melancolic în urmă la acel moment nefericit al ivirii Renașterii, înecată în fumuriile preocupării ale reînvierii păgânismului antic. Această împrejurare a prilejuit o considerabilă creștere a puterii răului, a cărui consecinți se simt prin abisul înegurat al decăderilor de tot felul. Renașterea a încercat o nouă răstignire a Domnului Hristos, dar n'a reușit să-l mențină sub imperiul morții. Renașterea este aceea care a adus cu sine o zeificare a omului și a vieții lui numai sub un singur aspect și anume, acel material; o zeificare a omului până la disprețul și negarea lui Dumnezeu, a spiritului și a tot ce era divin în această existență. S'a ajuns astfel a se declara independența valorilor politice și economice de valorile morale și religioase, datorită acestui fapt s'a provocat domnia bunului plac și a moravurilor ușoare în toate planurile de manifestare ale vieții materiale, ca și în domeniul producțiilor spiritului, unde s'a ajuns la o lipsă de unitate, ce a dus până la non-sens. Și lipsa de orientare ce a sfârșit cu haosul și anarhia timpului modern. În tot acest timp până în zilele noastre s'au făcut sforțări enorme pentru descreștinarea claselor de sus și a masselor poporului de jos; prin presă, cărți, radio, cinema, prin artă în genere, în care vedeau drept un opium al poporului.

În aceste vremuri de restriște pentru creștinism, aiurea ca și la noi, clericii au știut să rămână aproape de popor. Această tactică în ea însăși a dat excelente rezultate, prin care înșiși cei de sus vor fi cuceriți, întru cât poporul este forța pe care nimeni nu o poate neglija. Orice alte încercări de luptă a necredincioșilor vor lăsa pe preoți

liniștiți, atât timp cât încă vor mai avea poporul de partea lor. Până în prezent, forțe oculte organizate sistematic pe întreg globul pământesc au urmărit o răsturnare universală a religiei. Spiritul omenesc nu poate trăi însă împrăștiat în neant, cum încearcă fără să izbutească a ne convinge materialismul; a trăi fără cerul spiritual al credinței religioase, deci fără pietate, ardoare și reculegere religioasă. O viață careia i se anulează origina divină, substituind-o întâmplării oarbe și evoluției materiei, este egal cu o negare a ei. Credința religioasă apare ca o necesitate a inimei și a spiritului ce tinde spre transcendent, realitatea ultima a întregii existenți, realitate simplă, totuși mai bogată decât tot ce există. Ea dă unitate și impune stabilitate întregii existenți, prin actul său creator, conducător, susținător. Recunoașterea existenței acestei valori supreme, absolute, neimpune normele morale practice, obligatorii pentru viața și faptele umane. În afară de religie și morala ei, viață apare ca o deșărtăciune amară și întunec de nesuferit. În afară de religie și morală se permite căderea prea viu a poziției ocupate de om în raport cu restul făpturilor din univers.

Nu putem trăi fără a participa la splendorile vieții spiritului și nu putem concepe altfel lucrurile, decât că în câmpul vieții umane există o realizare a intenției divine, careia totul îi e subordonat, altfel nimic nu-i inteligibil.

Materialismul a irosit păgubitor viața unui întreg șir de generații, timp de mai multe veacuri, pregătindu-le amurgul, înainte de vreme, și o viață feroasă ca aceasta a materialismului tehnic al veacului al XX. Materialismul a provocat haosul și anarhia, cum și ciocnirile regretabile din ultimul timp: a dat naștere ferocităților în raporturile sociale, naționale, și internaționale: a prilejuit construcții sociale șubrede ce au fost urmate de sgomotoase prăbușiri. În aceste timpuri de vârtoare, atenția tuturor se îndreaptă tot mai mult spre cerul spiritualității creștine. Concepțiile trecutului trebuiesc revizuite și înlocuite cu întruchiparea cea mai expresivă a credinței și eroismului virtuților creștine. Materialismul a produs în lume un gol de nedescris; oamenii și-au încâlcit viața și-nimicesc existența; din acest gol de nedescris se ridică strigătul lumii întregi către cer, spre a se salva dela pieirea ce o amenință. Întunericul acestor

vremuri cer dela noi clerul, o pagină de lumină și un izvor de nădejde și comportare creștină. Concret și nuanțat am putea descri cu multă asprime nefastele urmări ale vieții materealiste, dar ar fi de prisos a ne angaja în astfel de comentarii inutile în mare parte, mai ales că a venit timpul când nici nu e nevoie a fi așa de aspri cu felul cum a trăit în trecut lumea, față de care trebuie să fim cu iubire din momentul în care ea vrea să-și regăsească drumul adevărat al vieții. De altfel, această stare de lucruri în mod firesc trebuia să i-a sfârșit, sau să i se găsească un remediu. Ni se cere o infinită delicateță de spirit pentru a putea pătrunde toate cutele cele mai adânci ale necredincioșilor, care mai întâi de toate sunt în luptă cu ei înșiși și cu aptitudinea lor spre credință; stare de fapt ce constituie o adevărată dramă.

Necredincioșii și raționaliștii au încercat să sugrume în sufletul lor credința, totuși nu au reușit să nimicească în adâncimile sufletului substanțialul ei, ci s'au ales cu o neliniște tulburătoare ce frământă totdeauna pe oricine încercă să-i nege existența. Lumea chiar în toiul necredinței, se simte tulburată în adâncul de taină a sufletului, în care mai licărește ceva din credință și din care oricând ar dori să-i păstreze cel puțin esențialul. De aceea lumea astăzi preconizează o părăsire a poziției înaintate a necredinței, acceptând supunere lui Dumnezeu și vicii Sale, aceasta ca un just omagiu adus înțelepciunii divine, care în misiunea sa nu uzează de violență, ci de un prestigiu divin dezinteresat, salvator existenței noastre a muiitorilor. Cine în taina sufletului, nu știe a se supune lui Dumnezeu, chiar în entuziasmul increderii în superioritatea lui, cade pradă tuturor slăbiciunilor și prăbușirilor groaznice, — spune un mare gânditor creștin.

Ravagiile stricăciunii provocate de spiritul renașterii, au provocat în lumea timpului nostru, nostalgia întoarcerii la credința religioasă și morala ei, în care nu există nici o confuziune și în care toate actele umane își găsesc ultima și necesara lor rațiune și expresiune. Omenirea timpului nostru este cea mai indicată pentru ași remedia relele de care a fost bântuită, într-un cât a cunoscut și a trăit din plin viața sub acest unghiu al răzvrătirii împotriva a tot ceiace era și reprezenta ordine divină în această viață. Lumea însăși, astăzi ne cere să ne consacram generos vindecării

relelor timpului, ca unii ce suntem strajă neadormită a valorilor eterne și ca unii ce nu avem altă chemare, decât ca prin o intensă misiune să punem în valoare capitalul spiritual, și să vestim pretutindeni domnia lui Hristos Iisus Domnul.

Contemporanii au ajuns la convingerea, că vastul orizont al vieții naturale trebuie unit și condiționat de cel al supra-naturalului cu care așa de firesc se completează, se condiționează și se susțin reciproc. Această sinteză a naturalului cu supra-naturalul este cea mai fericită concluzie, pe care o impun noile prefaceri ce au loc pe continentul european. În un sens larg suntem la o cotitură ce are o semnificație atât de adânc împlinită pentru viitor. Noi salutăm cu o deosebită satisfacție pasul istoric ce s'a făcut în vederea revenirii omenirii la normal.

Umili lucrători în același ogor, soldați credincioși ai aceleiași Biserici, cu aceleași orizonturi fiind, să ne consacram chemării noastre, trăind tot mai viu și mai intens sentimentul poziției ce ocupăm în această operă de redresare spirituală a omenirii, în care să ne dăm contribuția spontan, generos și eroic. Vom avea parte de oarecare neizbutiri și deprimante contrarietăți în acest câmp de luptă; ne vom alege poate cu inima sângerândă, toate aceste sunt egal cu nimic, din clipa în care știm că viața ne este închinată Domnului Hristos. Nimic mai nobil, decât ați da viața pentru a salva pe alții de sub imperiul păcatului, deci al morții. Orice s'ar spune, nu vom putea mai bine a convinge lumea de sinceritatea părerilor și acțiunilor noastre, decât suferind pentru ele. Ceiace ne va asigura succesul în lucrul nostru de îndreptare a lumii, va fi între altele și trăirea în fapt a ceiace noi dorim ca lumea să devie. Toți clericii să acționăm prin o lucrare unită, sinceră și manierată. Trebuie să înviem în lume o nouă viață prin viața și voia lui Dumnezeu cu care noi înșine, mai întâi, să ne identificăm. Viața omenirii pentru a da roade, trebuie să fie din nou încadrată în planul divin, dela care s'a desprins, fiind deprinsă din nou a-și însuși integral principiile creștine, și intențiunile cu privire la omenire, ale Creatorului.

Vieța omenirii care astăzi trăește nefastele urmări ale materialismului tehnic și care în același timp se hrănește cu speranța în o salvare ce îi va veni prin mijlocirea cre-

dinții, este asemenea muntelui a cărui versante și poale sunt pradă furtunii și izbeliștilor ploilor repezi, iar creștetul este scaldat în lumina aurie. Aceste stăruinți ale lumii de azi, luminează spre o zi nouă, când lumea va fi eliberată de blestemul ce o apasă în prezent.

* * *

În aceasta a doua parte a scrisului nostru, socotim necesar o scrutare mai amănunțită a fondului psihologic al credinții religioase sub diferitele ei aspecte ce le manifestă în izbucnirile spontane ale sufletului omenesc. Unii desigur vor socoti această încercare, drept ceva naiv și superficial, ceiace ar fi egal deci cu o îngustime de vederi, cu totul nepotrivită vremurilor în care trăim, totuși este ceva real. Prin cele ce urmează voi să încerc sugestii ce să ne pasioneze pe toți deopotrivă. Încerc ieșiri din trup și afundări în taine pe care cu toții le purtăm cu noi, dar pe care greul vieții, multora, nu ne mai dă răgaz să ne mai gândim la ele. Din această cauză aceste taine încep să apară foarte șterse atât în fața noastră de clerici, cât și a altora îndeosebi. Cel puțin din când în când să revenim și să ne concentrăm asupra unor astfel de taine ale vieții, măcar atunci când ni se dă prilejul. Atenți fiind asupra lor vom trăi mai viu și mai intens, vom înviora existența și prin aceasta vom îmbogăți nespus de mult sufletul pentru lucru nostru ce-l vom desfășura cu puteri mult sporite.

Ne vom sprijini pe fapte, nu atât pe teorii, pentru a lumina aspectul psihologic așa subtil și greu de sesizat al credinții religioase ca act spontan și nedespărțit de existența și ființa sufletului omenesc. Ne vom servi de observații ce sunt de o importanță vitală, iar nu de o simplă interpretare personală, raționalistă, care să nu permită a determina realități ce sunt dincolo de ceiace putem vedea cu ochiul trupesc, sau dincolo de ceiace putem pipăi cu simțul tactil. Vom încerca urcușul spre zonele de tăcere al sferelor suprapământene, aceasta în contra oricărei așteptări, însoțită fiind această încercare de bucurie și de teamă în același timp. Ne vom avânta spre zări brăzdate de sclipiri fulgerătoare, zări tivite în lucii argintii urmate de vetre de lumini în culori transparente și viu nuanțate ce învesmântează nespus de frumos zonele supranaturale.

Acesta e un vis cumplit ce ne aduce licăririle vieții de dincolo de zare; și înmărmurim, văzând cum vălul se ridică de pe figură și cum este inundată de vii lumini pline de farmec.

Existența acestei vieți și învierea ei în conștiința noastră, așterne zâmbetul aurit peste toată grădina vieții noastre, care se luminează la vederea ei. Altfel am rămânea striviți de greutate și frământările timpului cenușiu, posomorât, unde totul s'ar petrece și ni s'ar părea fără rost. Vieța de aici fără vieța de dincolo, ni s'ar părea asemenea unui cuprins de biserică părăsită, care ne înfioară și care nu mai poate stârni mișcări interioare de înălțare pe aripile spiritului, legând cu rost existența acestor două vieți: naturală și supranaturală. Această visare în legătură cu existența unei alte vieți este o spărtură prin care noi evadăm în pline izbucniri ale spiritului, peste hotarele vieții naturale de care descătușându-ne o clipă de ea, trecem bariera despărțitoare de vieța supranaturală care urmează. Acestor două vieți e imposibil a le fixa o linie de demarcație, clară, centrală, sau periferică, căci ele constituiesc un fel de câmp unic, transparent, în care greu putem fixa hotare care să le suprime unitatea fundamentală așa cum apare de altfel în însuși planul divin. Limitele devin greu de indentificat și din cauza îndepărtării orizontului ce se înfiripă în zările imateriale ce trec dincolo de ultimile zări apercceptive clare, fiind deci foarte greu de sesizat, sau de schițat fie și numai în gând chiar. În pâlparea acestei visări plină de lumini, în taina căreia cerne din văzduh aspectul fulgerător și sosit pe neașteptate, a îngemănării vieții de aici cu vieța de dincolo, care prezintă nenumărate contraste, cum și uimitoare apropieri, atingeri și potriviri. Eșiți din trup și din realitățile mărginite de timp și de spațiu, suntem plini de fericire și de o bucurie însoțită de o neașteptată teamă ce ne pătrunde puțin câte puțin.

Ridicați din subsolurile pământene, spre existența adevăratei vieți, participăm cu încordarea sufletească ce se cuvine prezenții unui astfel de miracol. În chip cu totul neobișnuit sufletul are rațiunile lui și felul său de a înțelege iscusit existența acestei vieți supranaturale, care ne scapă puținții de a o înlănțui în formele expresiunilor scrisului. Cu toții o simțim și o înțelegem în un fel al nostru aparte

potrivit nivelului la care ne aflăm în ce privește viața religioasă și cultura. Fiecare avem prilejul de a simți și a înțelege existența unei alte vieți în iuțea de fulger a unor clipe harice; un fel de treceri spontane și neașteptate, cu opriri nedeterminate spre alte realități, decât acestea ce ne însoțesc aici jos. În astfel de clipe atingem emoțiunile cele mai profunde și mai sfinte. E greu a fixa prin scris străfulgerarea harică a vederii cerului unei alte existenți, însoțită de complexa-i frumusețe în care cu o umilă pietate și curiozitate am încercaț să distingem și să întrezărim cu ochii duhovnicești, tainele ce o însoțesc. Evidența acestor fapte nimeni nu o va putea nega, chiar dacă nu le vom putea întări cu dovezi din sfera competenței noastre. Dureros este faptul că astfel de probleme pur spirituale nu le putem trata în fond. Trebuință de prea multe dovezi nu avem și nici nu e nevoie de risipa unei prea mari erudiții în legătura cu problema ce am ridicat, întrucât cu toții trăim și încercăm astfel de stări și realități. Sufletul nostru merge spre patria lui ultimă de după moarte: existența în o viață eternă, veșnică, adică fără de sfârșit. Realitatea unei alte vieți în vederea căreia trebuie să trăim viața de aici, e fondul permanent care menține pe om ca să nu se prăbușească de bună voe în abisul înegurat al inexistenții, prin sinucidere. Lanțul încercărilor de a evada de pe pământ spre alte zări, plutind prin zone supra-pământene nu se va încheia niciodată, căci nu putem concepe și înțelege viața pământească și rostul ei dacă ea nu este și nu servește de suport unei alte vieți.

Toți desigur încercăm și dorim momentul haric, în care să simțim mai viu și mai intens viața supranaturală, sau realitatea existenței noastre ultime după moarte, în o altă viață. Existența acestei vieți veșnice, ne face cu rost și ne umple cu farmec existența noastră în viața de aici. Existența acestei vieți ne dă sensul ceresc ai vieții pământene, care trebuie trăită după normele vieții și voinții divine. Noi respingem tot ceiace nu corespunde acestei viziuni ce avem în legătură cu existența altei vieți și a lui Dumnezeu. Căci în taină chiar și atei au sentimentul veșniciei și al unei realități supranaturale care se adaugă vieții omenești.

Înțelegerea și trăirea cât mai intens a stărilor și realităților supra-pământene, nu poate fi acordată decât acelor

care își impun o viață personală profundă, și o comuniune cu Dumnezeu mereu sporită prin rugăciune, post, viață curată și prin asceză în genere, care să le îngăduie o respirație curată și pioasă în etern, care să-i îndreptățească la înrădăcinarea activă în temporal, prin mijlocirea căreia ne câștigăm dreptul pentru o altă existență. Viața de aici ar deveni fără sens și n'ar fi inteligibilă și orice încercare de a o justifica ar fi inutilă, dacă nu ar exista o altă viață și dacă nu ar exista Dumnezeu. Ferma convingere a existenței lui Dumnezeu și a unei alte vieți, sufletul o are prin o știință a sa, — cum spune Pascal — știință, pe care nimeni nu i-o poate contrazice și nu-i cunoaște rațiunea. A proceda contrariu acestui principiu în lumea sufletului și a credinței, înseamnă a lucra cu măsuri nedrepte și dictate de a ne răzbuna pe noi înșine și pe alcătuirea noastră mult prea complicată și complexă în raport cu restul tuturor existențelor și realităților întregului univers.

Preotul HARALAMBIE VASILACHE
dela Mitropolia Moldovei

PREA FERICITUL PATRIARH NICODIM LA SF. MÂNĂSTIRE NEAMȚ

S'a desfăcut pe-o clipă din mijlocul strădaniilor sale zilnice, dintr'atâta sumedenie de obligații și osteneli, și a venit Prea Fericirea S'a în lavra Neamțului, la metanie, a venit într'ale Sale. Deși pornise din zori cu automobilul dela București și pe zăpușala zilei călătorise cale lungă și obositoare, totuși sprinten și voios a scoborît în pragul voivodalei biserici, a ascultat pioasa slujbă de întâmpinare, i-a îmbrățișat pe toți cu un cuvânt cald, părintesc, și apoi a și primit la palat pe cărmuitorii mănăstirii și vizitatori. Atâta vieață și bună dispoziție, revărsare de rari mângâieri și prețioase îndemnuri învălui pe toți; o asemenea necurmată, bogată și nedesmințită iubire de oameni e alinare și învi-orare, e căldură de soare prin ceața durerilor vieții, e rouă peste uscăciunile sufletești.

Palatul din mănăstire nu-i cu nimic mai prejos ca reședința din capitală. Clădire monumentală, cu numeroase încăperi, jos și la etaj, într'o largă ogradă, stă ca un crin alb între pajiștele de verdeață și bogatele straturi de flori; trandafiri și dalii, garofe și gherghine o îmbrățișează și îmbălsămează aerul din jur. În lăuntru — belșug de mobile, admirabile icoane, tablouri impresionante, care-ți evocă istorice momente, toate te dispun, te primesc prietenește; acolo, un întreg sobor, chiar de 30 persoane, se poate adăposti; e un cămin patriarhal și ospitalier.

Aici Prea Fericirea Sa a primit numeroase vizite, ziua toată veniau să-l vadă admiratori și prieteni, înalte oficialități și monahi, unii să discute probleme de Stat, alții numai doar să-i cerșiască patriarhala binecuvântare și să-i sărute dreapta. O întrecere de evlavie și de înaltă prețuire, așa cum ne șoptește trecutul nostru bisericesc, că porniau

spre marii vlădici ca și spre mult smeriții sihaștri îndurerați voevozi și pioase domnițe să afle acolo sfat și încurajare, toată suflarea Neamului acolo se adună, lângă biserica cea sfântă, lângă marii ei slujitori. Așa e și bine, numai așa ne ușurăm sufletele și ne înlesnim a păși pe calea mântuirii.

Au venit în lavra Neamțului I. P. S. mitropoliți Irineu al Moldovii, Visarion, Tit al Bucovinei, Efrem fost al Chișinăului, miniștrii ai Țării, D-nii Budișteanu al Cultelor și Artelor, Noveanu al Inventarului Statului, general P. Georgescu dela Garda Națională, prefectul județului, ofițeri, profesori, preoți, alte personalități și mulți închinători, toți bucuroși fiindcă au avut prilejul, să-l vadă pe Patriarhul României, pe acest sfătos Părinte al neamului, care i-a privit cu drag, i-a îmbărbătat și înrourare evlavioasă a presărat peste ființa lor, mai pe toți dăruindu-i și cu felurite publicații.

Războirea barbară a pământurilor românești a adăugat durerii noastre și refugiul celor două facultăți de teologie dela Chișinău și Cernăuți. Ce urmau să facă profesorii lor? Neastâmpărate versiuni de aranjamente, care de care mai curioase: că se vor suprapune catedrele peste cele similare din Capitală — care dintr'o grabă ciudată s'a și făcut cu o catedră, caz unic, dar fără unică necesitate, deoarece nu-i în drept un profesor să ia catedra în geantă și s'o treacă la altă Facultate, căci nici cei dintâi n'a dat-o, și nici cealaltă n'a cerut-o — apoi că se vor împrăștia catedrele pela Academiiile teologice, ori că numai unii profesori vor trece la București, iar despre ceilalți se va hotări ulterior, și câte încă alte versiuni. O enervare zădarnică pentru profesorii refugiați. Era și umilitor și păgubitor; să piară ori să se destrame citadele ale culturii creștine românești, în care suflet străin de Neam n'a pătruns nicidecum, care au stat de veghe la noile hotare cu bărbăție și încredere în viitorul Nației și al Bisericii, să li se împrăștie ca potârnicile profesorii, cari au luptat cot la cot și în unitatea lor sufletească, au sporit știința teologică și dinamismul românesc, acest trist epilog al nenorocirilor ce ne ispitesc a lovit crud în liniștea Bisericii. Ea nu putea rămâne pasivă sau întrebătoare. Deaceia Prea Fericitul Patriarh a și hotărât convocarea grabnică a sf. Sinod Permanent la mănăstirea Neamțului. Au sosit mai toți membrii

săi (I. P. S. mitropolit Irineu, P. S. episcop Gherontie al Constanței, Lucian al Romanului, apoi vlădicii Ilarion și Galaction), apoi d-nii decanii ai ambelor Facultăți și un grup de profesori. Intr'o atmosferă de înalt interes pentru protejarea prestigiului acestor citadele culturale, s'a vorbit cald și cu convingerea că asemenea așzăminte teologice nu pot fi suprimate. Din protocolul ședinței rezultă că ambele facultăți trebuiesc menținute, cea dela Chișinău să rămână în Universitatea Mihăileană din Iași, căreia-i aparține prin însăși legea de înființarea ei, iar cea din Cernăuți să se atașeze universității din Transilvania, complectându-i astfel lucrul științific cu învățământul teologic universitar, care-i lipsia, iar reședința ei poate fi pe teritoriul liber al Bucovinei. O asemenea legătură între soborul vlădicesc și Facultățile teologice e necesar și așa de firesc ; că n'a funcționat normal până acum, s'au pricinuit mari neajunsuri, mai ales morale.

În lavră, Prea Fericirea Sa avea încă multe ocupații. Îmbărbăta la muncă pe toți părinții și frații, de altfel strâns adunați sub cârmuirea vrednicului lor stareț, arhimandritul Melchisedec ; îi vedea pe pajiștele de fânațe, în bogatele livezi, în pepiniere, prin ateliere, la tipografie, cum unii cosesc, alții curăță pomii și-i ajută la rodire, cum îi altoesc, sau cum tineri și mai în vârstă adună slovele de plumb una lângă alta, ca să dea vieață la pagini de cărți folositoare de suflet ; în fine pretutindeni, pe tot întinsul acestei mari gospodării, Părintele trudnicilor Monahi era de față, printre ei, ca să-i bucure și să le laude tăcuta lor strădanie.

Grijă pentru elevii seminarului de cântăreți bisericești arăta zi de zi, ca să-i vadă sănătoși, voioși la lucru, pregătiți să-i închine lui Hristos frumoase cântece corale la sfintele slujbe și să se desvolte în cuvioșie și bună ascultare de biserică.

Iar la cealaltă nouă zidire a seminarului, care se ridică falnic, în etaje, având o capelă și peste 20 săli spațioase, ca niște amfiteatre universitare, cu o măreață intrare, acolo unde dorește să se pună și o nouă temelie culturală, de înaltă teologie, și de cuceritor misionarism, Prea Fericirea sa se ducea des, să vadă cum se încheie lucrurile, ca să fie dată folosinții chiar din această toamnă.

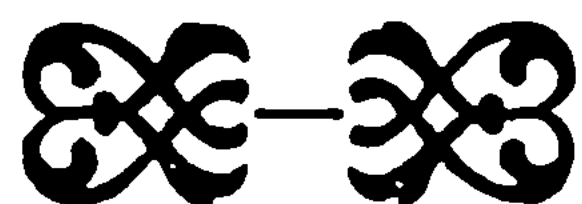
La biserică era de față, a slujit, a cuvântat liniștit,

convingător și cu așa minunate sfaturi pentru zilele grele de acum; iar într'altă zi li-a grăit părinților și fraților, la tot soborul în marea sală a trapezei, despre viața cea călugărească, cu ale ei nevoițe, despre desvoltarea lavrei în noile împrejurări, lăudându-le necurmata lor strădanie pentru sfintele slujbe și ascultările ce fac.

Intr'altă zi, s'a pornit să viziteze sf. mănăstire Secu, cu un grup de părinți și vizitatori, a mers cu ei, pe drumuri grele și obositoare, ca să le măriască dragostea de a vedea frații, iar pe aceia să-i mângâie în viața lor retrasă. Și n'a întârziat să'i întoarcă vizita I P. S. mitropolit Irineu la sf. mănăstire Văratecu, în preajma zilei de hram.

Venise Prea Fericirea Sa la lavra nemțeană ca să se odihnească, să soarbă din liniștea codrilor și din frumusețea peisajului. Dar nu s'a putut. Aici a trudit ca și la București, poate și mai mult, căci și lucrări, de cancelarie l-au ajuns din urmă, părinții consilieri au venit pe rând și așa a fost până la un asfințit de soare, abia se împlinise o lună, când marile griji pentru Patrie l-au chemat grăbit la un consiliu de coroană, și a pornit.

FRATELE CONSTANTIN

UN LUCRĂTOR ÎN VIA DOMNULUI

Pe o bancă de lemn din parcul oraşului nostru, un frate în Hristos îşi odihneşte trupul obosit de muncă. Bucuros de întâlnire, mă apropii de el şi intru în vorbă cu dânsul. Dela întrebările obişnuite în asemenea ocazii, după discuţiile asupra întâmplărilor groaznice ale războiului, din timpul de faţă, trecem asupra lucrării noastre preoţeşti pe tărâmul bisericesc.

Felurimea acestei lucrări ni s'a părut nu numai foarte interesantă ci şi vrednică de a fi cunoscută şi de alţii: de unii ca o pildă de urmat, de alţii ca un îndemn mai mult de activitate, iar laicilor ca o dovadă în plus despre hărnicia preoţilor noştri.

Dau cuvântul fratelui nostru.

„Acum 27 de ani, în preajma războiului din Bulgaria, m'am hirotonit preot pe seama unei parohii dela ţară, aleasă de pe tabloul parohiilor vacante. Dacă vroiţi să ştiţi „Valea Glodului“ din judeţul Suceava, deşi aveam dreptul să-mi aleg parohia Sf. Neculai din oraşul Hârlău. Nu cunoşteam parohia. În afară de relaţiile oficiale asupra ei, nimic altceva. Mi-am zis, însufleţit de zel apostolesc: „La ţară să mă duc. Acolo unde este mai mult întunerec, unde se simte mai multă nevoie de lumina evanghelică şi de atâtea alte îndrumări. Cu tot sufletul să mă prind la zidirea creştinească poruncită de Domnul Hristos“.

Şi m'am dus. Nu cum năzuiesc mulţi din tinerii de azi. Cum îşi iau licenţa în teologie ţintesc numai oraşele.

O! Câte neplăceri am îndurat acolo! Mi se spusese că este casă parohială. Când la faţa locului, casa, clădită pe locul boeresc, dispunea proprietarul de ea. Proprietarul italian, dus în Italia, răspunde într'un târziu că nu mai dă casa pentru preot.

Am stat un timp într'o casă cu stăpânul ei: eu într'o cameră, el în alta, cinci luni apoi în altă casă, vre-o şase luni în alta, toate cu lut pe jos, fără multe din cele trebuitoare unei gospodării.

Aveam 6 sate şi trei biserici, la depărtare de 6—10 km.

de locuința mea. Drumuri hleioase, dealuri, ponoare, păduri. Într'un an de zile, cât am trăit acolo, mi-a murit un cal, de atâta alergătură. Un cal care mă costase 300 de lei.

Înaintașul meu, un preot bătrân, mutat disciplinar pentru scăderi omenești. Cât a trebuit să lupt pentru ridicarea prestigiului bisericii și a nivelului moral al enoriașilor!

Preot predicator la biserică, cuvântător la cercurile culturale, prieten și colaborator cu învățătorii, nu se auzise pe acolo. Demnitate preoțească? Săracul preot! Cum dănuia pe acolo concepția despre el!

Dar cu ce să te impui și cu ce să lucrezi?

Avântul sufletesc nu era de ajuns.

În biserică veșmintele rupte la desperare, sfintele vase de plumb, în biserică iarna oamenii înghețau de ger. Pangarnu, cutia milelor la icoana Maicii Domnului nu.

Le-am făcut pe toate. Am creiat un modest venit bisericilor. Dar am făcut un început.

Stima și respectul enoriașilor pentru mine mergea până acolo că la cercurile culturale țărani se ridicau și stăteau în picioare tot timpul cât vorbeam eu. În satul Stirbăț femeile stăteau tolănite când trecea preotul. Le-am pus la respect să știe ce înseamnă un păstor duhovnicesc.

După un an de multe greutateți, am trecut într'un sat de munte de pe Valea Bistriței. Un singur sat pe o rază de 8 km. dela biserică la deal și de vale. Un alt sat colonie de străini la 10 km., iar mai târziu încă un alt sat, o colonie de muncitori români la pădure, la 22 de km. depărtare de biserică.

La aceste două colonii mai dădeau ajutor ieromonahii din partea locului, dela un schit.

Buni creștini și în această parohie, dar necăjiți. Am stat 7 ani prin casele altora. Am îndurat multe neplăceri, ca atunci când locuești cu alții în ogradă, cu alții care îți sunt stăpâni. Anii grei ai războiului acolo i-am trăit. Armată în casă am avut tot timpul. Dar a dat Dumnezeu, de am trecut peste toate.

Cărămida strânsă de înaintașul meu pentru casă parohială cât mi-au furat-o rușii, cât li-am vândut-o lor cu preț de batjocură. Cu ce să mai fac casă parohială? Și totuși din nimic a răsărit la anul 1921 o casă care făcea cinste bisericii noastre, o casă de 200 m. p. Cu sprijinul numai al enoriașilor. Nici un ban dela autorități. Tânăra Cooperativă de exploatare de păduri înota în mari greutateți. Ajunsese în pragul

falimentului. Datorii de zeci de milioane. Primăria, Prefectura? Bani pentru casă parohială? Mă luau în râs. Dar am făcut-o. Și nu numai atât. O casă de prăznuire lângă biserică, un chioșc frumos mare și încăpător la crucea din sat, unde se face Sf. Maslu de obște de două ori pe an la Înălțarea Sf. Cruci și la Sf. Haralambie, monumentul eroilor din fața primăriei, în valoare de 120.000 lei, ridicat în colaborare cu oamenii de seamă din comună, dar din inițiativa și îndemnul meu, toate arată că mi-am înțeles întru câtva menirea mea,

Dar zidirea sufletească a enoriașilor mei nu se poate calcula cu cifre, nici măsura cu metrul.

N'a fost serbare culturală, la care să nu-mi spun cuvântul, cu suflet și cu demnitate. „Casa de sfat și de cetire“, înființată și însuflețită de mine, a fost cuibul din care și-a luat sborul actualul Cămin Cultural de acolo.

Ca învățător suplinitor, timp de 4 ani, tocmai în vremea vitregă a războiului, am lucrat ceva și pentru îndrumarea copiilor. Procesele verbale de inspecție sunt dovada conștiințiozității mele în serviciu.

Ca președinte de cerc cultural preoțesc, un alt răstimp de vreme, întrebă poporul și preoții care mai trăesc, despre ceia ce am făcut, sau citește colecția ziarelor locale din capitala județului de pe acel timp, ca să nu zici că mă laud.

După 13 ani de apostolat și în satul acesta de munte, familia, soția și copiii m'au tras cu lanțul la un oraș, unde nu vroiam cu nici un preț să mă permut.

Și acolo, unde mă găsesc și astăzi de alți 13 ani, am căutat să nu fac umbră pământului degeaba. Pangar, cutia milelor la icoana Maicii Domnului nimic, cum nimic nu găsisem în satele unde fusesem până atunci. Le-am înființat numai decăt.

Biserica mea era filială. La un an am reușit s'o fac parohială. Acum aveam parohia mea. Am făcut instalație de lumină electrică de 18.000 lei. Am îmbrăcat icoana Maicii Domnului în argint cu 20.000 lei. Am făcut reparația bisericii cu 100.000 de lei dați de Primărie. Mai târziu alte îmbunătățiri de 80.000 de lei, tot de la Primărie. Am returnat un clopot cu 7000 lei. Am cumpărat un loc de 600 m. p., pentru casa parohială cu 100.000 lei. Și alte lucruri mai mărunte, toate cu banii enoriașilor, cu munca mea și cu ajutorul lui Dumnezeu, cu care nădăjduesc să construiesc și casa parohială, când timpurile tulburi de astăzi se vor mai limpezi.

Din punct de vedere pastoral, n'a lipsit o sărbătoare să nu predic. Alți preoți își mai iau concediu câte o lună vara pentru odihnă. Eu, doar câteva zile pe an, zile cu care ocazie am venit să vă vizitez orașul Sf. Voastre atât de frumos. Mereu în mijlocul poporului. Învățând, lăudând, muștrând, încurajând pe fiii mei duhovnicești, pe calea către mântuirea sufletului și propășirea materială.

Timpurile noi au adus și pentru preoți noi îndatoriri. Am răspuns acestora cu mult avânt. La școala primară cu predarea învățământului religios, nu m'am pus de pricină. Cu străjăria, i-am dat tot concursul și cuvântul meu. Premilitarilor în biserică, le-am ținut cuvântări speciale pentru ei, în afară de predica zilei. Cine m'a propus de președinte al Căminului Cultural înființat de un an în parohie, a știut de ce mă propune. Că am răspuns așteptărilor, și le voi spune cu altă ocazie.

Despre toate lucrurile înfăptuite până acum, de care și-am istorisit n'am trimbițat nicăerea. N'am arătat nici măcar Înalt Prea Sfințitului Mîșropolit Irineu când a venit în inspecție la mine, deși după prescripțiile protocolului trebuia s'o fac. De ce să mă laud? De la El voi primi răsplata. Și până la El, răsplata o găsesc în mulțumirea conștiinței mele, că îmi fac datoria.

Trăesc o viață foarte retrasă. Teatru, cinematografe, grădini publice, localuri de distracție lumească pentru mine nu există, deși ne este îngăduit și nouă preoților familiari să le vizităm câteodată. Un monah în societate. Desprețuesc luxul și gătelile. Scump la vorbă, doar acum mi-am eșit din apele mele, ca să-mi descarc sufletul unui frate în Hristos, care mă înțelege. Dornic mai mult de meditație și singurătate și de lucrare duhovnicească în via Domnului“.

Și cu aceste cuvinte își isprăvi mărturisirea. M'am uitat la dânsul. De talie mijlocie, puțintel la trup, aproape albit de vreme și de muncă, modest îmbrăcat, cum modestă i-a fost și spovedania lui, mi-au rămas întipărite cuvintele lui în suflet.

Îi cer ertare dacă i le dau publicității. Ceiace n'am făcut-o, până nu m-am interesat și de la alții despre adevărul spuselor lui.

Dea Domnul ca biserica noastră să numere mulți preoți harnici lucrători în via Sa.

Preot GH. VERȘESCU
Piatra Neamț

PRESA BISERICESCĂ ÎN PERIOADA DE FORMARE

Grele și târzii au fost începuturile presei bisericești la noi; grele, pentru că cele dintâi periodice religioase au durat prea puțin față de trebuințele ce erau chemate să le servească, și târzii, de oarece, față de rolul istoric permanent jucat de Biserică în viața culturală și sufletească a neamului, firesc ar fi fost ca acest mijloc de formare și îndrumare a opiniei publice să fi luat naștere mai întâi în sânul bisericii.

Dar, în fapt, cel dintâi periodic bisericesc propriu-zis apare deabia în 1839, adică în vremea când cele două periodice laice de pe atunci — **Albina românească** a lui Asachi și **Curierul românesc** al lui Heliade, ba încă și **Gazeta de Transilvania** a lui Bariț — își croiseră drum larg în opinia publică românească. Firește, nici gazetele acestea nu numărau prea mulți ani de apariție în urma lor, căci presa noastră laică se trudește să ia naștere numai în pragul veacului XIX, însă Biserica avea, la această epocă, o vechime de cel puțin 500 ani de bogată și exclusivă activitate culturală, ceea ce ar fi însemnat — dacă ținem seamă de faptul că presa se plămădește și se întinde acolo unde găsește un lesnicios teren cultural, social și politic — că presa noastră bisericească trebuia s'o fi luat înainte presei laice.

Că lucrurile s'au întâmplat altfel, nu trebuie să ne mire, fiindcă există motive temeinice de îndreptățire a acestei situațiuni.

Intr'adevăr, veacul XIX a fost un veac trist pentru biserica ortodoxă românească din Principate. Până acum ea avea înțâetate în treburile culturale și era chemată să ia parte și la afacerile politice și administrative. Năvala ideilor politice nouă, ca și aceia a culturii laice împrumutate din Apus, au răpit Bisericii dreptul, mai întâi, de amestec și înrâurire în treburile politice și apoi și terenul cultural pe care se înțelenise de veacuri.

«Locul bisericii ca așezământ de cultură l-au luat școlile laice, căutându-se de acum încolo ca tot ce se făcea prin biserică în spirit religios-creștin, să se facă prin școli, în spirit laic — adesea protivnic rânduelilor creștine»¹.

Stăpânirea politică a Rușilor în timpul Regulamentului Organic — legiuire ce a rămas în vigoare până la 1858 — a slăbit cumplit temelile materiale și prestigiul cultural al Bisericii, iar între timp au mai venit și turburările revoluționare ale intelectualilor tineri români, formați în școlile Parisului, cari au împins pe cât au putut Biserica în nepăsare și uitare, dând curs numai preocupărilor politice. «Politica a ajuns a fi astăzi sufletul lumii moderne», scria Kogălniceanu la 1855².

Luptele politice dintre anii 1857-59 pentru Unire — lupte la care au luat parte și clericii, în frunte cu mitropolitul Sofronie Miclescu și cu frații Scriban — au adus bine țării, dar n'au avut niciun desnodământ bun pentru Biserică. Dimpotrivă, înscăunarea lui Cuza ca domn al Principatelor Unite a prilejuit, între altele, răpirea averilor bisericesti și amestecul Statului în treburile canonice ale Bisericii. Urmările acestor măsuri s'au simțit până la sfârșitul veac. XIX și se mai simt, cu adânci rezonanțe, până și în zilele noastre.

«Cu atâți desăvârșiți patrioți — scrie d-l Iorga — biserica românească ar fi putut lua un nou avânt și scrie un bogat capitol în istoria timpurilor nouă. Ceiace a împiedecat-o dela aceasta, a fost amestecul Statului, care dela Kisseleff până în timpurile de azi a luat-o în stăpânire, uneori încetul cu încetul, alteori prin lovituri mari neașteptate, smulgându-i pe rând moșiile, averea cealaltă, drepturile, autonomia sprijinită pe canoane, cultura proprie, școlile, autoritatea și prestigiul, urmând întru acestea când exemplul Rusiei cu biserica robită, când al Apusului, cu biserica pe alocuri cu totul isgonită din viața oficială, după ce i s'au luat mai toate mijloacele care-i pot îngădui să se țină pe sine»³.

Iată, așa dar, care era situația Bisericii în timpul când celelalte instituțiuni laice — și deci și presa — luau o dezvoltare potrivită ritmului modern de ființare și progresiune. Presa bisericească a trebuit, prin urmare, să se supună condițiilor vi-trege în care trăia biserica însăși, așa încât numai aceste grele

1. I. G. Savin, Biserica și noua ei organizare, pag. 95. Buc. 1925.

2. In revista *Steara Dumării* Nr. 1, Oct. 1855.

3. N. Iorga, Ist. bis. românești, pag. 259, vol. II, 1932.

împrejurări au făcut ca ziaristica eclesiastică să înceapă a ființa mai târziu ca ziaristica laică și încă în condițiuni cu totul neprielnice unei dezvoltări și durate multămitoare.

Așa cum am amintit mai înainte, cea dintâi gazetă bisericească propriu-zisă se întemeiază în 1839. Purta numele **Vestitorul bisericesc** și avea ca director pe ierodiaconul — mai târziu episcopul — Dionisie Romano și pe profesorul Gavriil Munteanu. Totuși, față cu un trecut așa de bogat în rosturi culturale, este de așteptat ca biserica să fi avut și mai înainte, dacă nu o activitate ziaristică în felul în care se înțelege astăzi această îndeletnicire, cel puțin manifestări indirecte care să constituie elemente de presă autentică.

Menirea presei fiind aceia de a forma și călăuzi opinia publică, s'ar putea afirma cu toată certitudinea că până către sfârșitul veacului XVIII, cartea și strădania culturală a bisericii formaseră și mențineau o puternică opinie publică în spirit creștin și național. Până la apariția gazetelor laice și bisericești în țara noastră, ziarul de fiecare zi al românului a fost biserica.

Elemente de presă bisericească propriu-zisă se pot găsi, totuși, în tipărițile religioase din țările române. Aceste tipăriți fiind în cea mai mare parte traduceri, traducătorii obișnuiau să scrie la începutul sau la sfârșitul cărților anumite cuvinte de lămurire, — cuvinte, care, uneori, îmbrăcau o formă polemică dacă era vorba de combătut vreo rătăcire sau de înfierat unele moravuri. Predosloviile (prologurile) și epilogurile din cărțile noastre bisericești vechi sunt, poate, într'un înțeles restrâns, manifestări de presă ivite în timpuri când nu se putea vorbi, în nici un fel, de această unealtă de formare a opiniei publice.

Apoi, cărți cu caracter politic la adresa papistașilor, luteranilor și calvinilor au început de timpuriu să se scrie de către apărătorii români ai dreptei credințe. Polemica făcând parte integrantă din presă, vom aminti câteva nume de cărți și autori cari, cu mult înainte de ivirea adevăratei prese bisericești, au indicat drumul pe care aceasta avea să meargă, în chip firesc, mai târziu.

Astfel, Mitropolitul Varlaam al Moldovei, găsind la boerul Udriște Năsturel un «Catehism calvinesc», tipărit la Suceava în 1645, se apucă și scrie pe dată o carte de combatere, cunoscută sub numele de «Răspunsuri la catehismul calvinesc»... «Intâmplându-ni-se estimpu — zice Varlaam în prefață — a fi în păr-

țile Țării Românești și vorbind mai vârtos cu oarecare boiaru, Udriște Năsturel, carele în mijlocul altor cărți nouă ce mi-au arătat adusu-mi-au și o cărțuie mică: Catehismul creștinesc, care o am aflat plină de otravă și de moarte sufletească... pentru care lucru am chemat sobor dintr'amândouă părțile și din țara Moldovei... Am socotit că am o datorie mare să fac răspuns și să arăt strâmbături și tâlcul cel rău al lor ce tâlcuesc rău și strâmbează scriptura sfântă»...⁴. Adevărate rânduri de presă modernă, cu mult mai apropiate de ziaristică decât multe din încercările de acest fel ale ziariștilor noștri de azi!

Altă cărticică de polemică împotriva calvinilor scrie, pe timpul lui Varlaam, logofătul Evstratie, carte despre care se crede că ar fi scris-o Varlaam însuși⁵. În 1724, Episcopul Damaschin al Râmnicului, scriind o carte despre cele șapte Taine, pricinuește o profundă indignare în rândul catolicilor și uniților din Ardeal, cari, aceștia din urmă, o discută în «Teologia Dogmatică și moralicească» din 1801. Indată după apariția cărții lui Damaschin, directorul general din Ardeal — de oarece și Oltenia era acum sub stăpânire austriacă — cere socoteală episcopului, care se vede nevoit să trimită la Sibiu 2 exemplare. Urmarea a fost că în 1725, când Damaschin se pregătește să reia tipărirea de cărți bisericești, generalul Tige îi cere ca să i se trimită manuscrisele înainte de a fi date la tipar⁶. Prin urmare cenzura nu-i o măsură cu totul nouă în părțile noastre...

Asemenea Episcopul Iosif de Argeș tipări în 1796 o carte de polemică împotriva «Volteriștilor, păgânilor adecă, celor fără Dumnezeu ai veacului acestuia», iar Mitropolitul Veniamin Costache, în prefața cărții «Cele 7 taine», tradusă și tipărită de dânsul la 1807, atacă violent pe un «din Blaj oarecarele, deșert de socoteală și plin de fumuri» — și care nu era altul decât episcopul unit Ioan Bob.

Cărți dintr'acestea s'au tipărit multe în veacurile XVII și XVIII. Am pomenit câteva dintr'insele pentrucă au atingere cu partea ziaristice care se chiamă **polemică**, vrând a conchide că în mod indirect și cu mijloacele corespunzătoare vremii, presa bisericească, făcută pe calea tipăriturilor religioase, a luat-o înaintea presei mirene — bine 'nțeleș cu rezerva arătată mai sus că nu era, în toate privirile, o presă la propriu.

4. Citat după Gh. Adamescu, Ist. literaturii române, pag. 109, Nr. 846-850, Bibl. p. toți.

5. Iorga, op. cit. vol. I pag. 326.

6. Idem, vol. II, pag. 110.

Aceasta își face începutul, după cum am arătat, cu «Vestitorul bisericesc» dela Buzău, al lui Dionisie Romano și Gavriil Munteanu, care durează din Ianuarie 1839 până în Decembrie 1840⁷. Colaboratori, pe lângă cei doi directori, mai întâlnim la această primă revistă bisericească, pe Eufrosin Poteca, Ilie Benescu, Pleșoianu, Episcopul Ilarion al Argeșului, ș. a. Din subtitlul revistei și din recenziile ziarelor de pe-atunci (**Albina Românească, Gazeta de Transilvania**), urmează că «Vestitorul» avea și un **supliment** intitulat «Meditații religioase», care mai târziu, prin 1850, se va fi transformat în acea «bibliotecă — religioasă morală», care însoțea fiecare număr din cea de-a doua revistă bisericească, scoasă tot de Dionisie Romano, la 1 Sept. 1850. Se intitula **Ecoul eclesiastic** și avea sprijinul material al Mitropolitului Nifon, căruia la instalare Dionisie îi ținuse o frumoasă cuvântare din partea clerului. «Ecoul» își încetează apariția (se tipărea odată pe lună) în August 1852, poate nu atât din cauza greutăților materiale, cât din aceia a îndeletnicirilor politice ale redactorului, care nevrând să țină seama de autoritatea politică rusească, este nevoit să fugă peste Dunăre, la Turci, de unde e extrădat și trimis în Moldova⁸.

Preocupări de natură bisericească va fi avut altă gazetă, cu doi ani mai veche ca **Ecoul eclesiastic**. E vorba de **Bucovina**, revista fraților George și Alexandru Hurmuzachi, tipărită la Cernăuți în 1848, care avea ca subtitlu: «Gazetă românească pentru politică, religie și literatură». În programul primului număr — în care se fac îndrăznețe aluzii la soarta provinciei răpită în 1775 — nu găsim nimic cu referire la Biserică⁹, însă, dat fiind că Biserica Bucovineană a stat tot timpul în strânsă legătură cu sprijinitorii românismului acolo, iar pe de altă parte, cunoscut fiind interesul familiei Hurmuzachi pentru buna organizare a Bisericii acelei provincii, gazeta «Bucovina», care a durat până în 1850, a folosit desigur coloanele sale și pentru chestiuni bisericești. Intre altele, ea a publicat și articolele lui Gheorghe Bariț — refugiat la Cernăuți în vremea revoluției dela 1848 — despre legăturile bisericii din Ardeal cu cea din Bucovina¹⁰.

Cu aceste întâi încercări de presă bisericească, încetează, pentru un timp, orice activitate în câmpul publicisticii eclesia-

7. N. Hodoș și Al. Sady Ionescu, *Bibliografia periodicelor românești*, pag. 767, București 1913.

8. *Episc. Melchisedec*, *Viața P. S. Dionisie Romano*, pag. 26.

9. Vezi programul în N. Hodoș și Al. S. Ionescu, *op. cit.* pag. 237.

10. *Iorğa*, *Istoria presei românești*, pag. 101, Buc. 1922.

stice. Este acum vremea frământărilor politice, pricinuite de revoluția din 1848 — frământări ce se întind și în Ardeal. Presa laică e în plin progres. În Moldova, Muntenia și Ardeal apar, dela 1848 până la 1859 — anul Unirii — aproape 40 de publicațiuni periodice, printre care începe să se distingă ziarul «Românul» al lui C. A. Rosetti, cu vădită atitudine anticlericală. Ar fi fost timpul ca și Biserica din Principate să fie de față în câmpul ziaristicii, spre a-și apăra interesele și prestigiul, însă datorită cauzelor arătate mai înainte, ea nu cutează să iasă din tăcere.

În schimb, ortodoxia ardeleană, care avea în frunte pe vrednicul Mitropolit Andrei Șaguna, pune temeiul presei politico-bisericești tocmai în aceste vremuri vitrege pentru Biserica de dincoace de munți. În 1853, ia ființă la Sibiu ziarul mitropolitan **Telegraful român**, care apare și azi. «Telegraful» își concentra cea mai mare parte a scrisului său asupra chestiunilor politice la ordinea zilei, fiind într'un timp, din acest punct de vedere, după însăși părerea lui Eminescu, cel mai bun dintre ziarele românești din Ardeal¹¹.

Negreșit însă că chestiunile bisericești nu se bucurau de mai puțină atențiune. Redactorii pe cari i-a avut «Telegraful român» până în anul 1940 sunt ei înșiși o garanție a seriozității cu care au fost tratate problemele bisericești și politice ale românilor din Ardeal. Iată numele acestor redactori: Florian Aaron, Dr. Vasici, Ioan Bădilă, Visarion Roman, Ioan Raț, Zaharia Boiu, Nicolau Cristea, Mateiu Voileanu, Dr. Remus Roșca, Nicolau Ivan, Silvestru Moldovan, Dr. Nicolau Olariu, Gavriil Hango, Dr. Elia Cristea, Teodor V. Păcățian, Dr. George Proca, ș. a.

Din nefericire, această veche și glorioasă gazetă nu mai are astăzi aceiași însemnătate în presa noastră, deși e condusă de păr. Dr. Dumitru Stăniloae, un însemnat teolog, rectorul Academiei Teologice din Sibiu.

În ce privește activitatea presei bisericești din Principate, ea reîncepe deabia în 1857, când se tipărește la București revista **Predicatorul** (jurnalul eclesiastic), având ca redactori pe arhimandritul D. Dionisie și Ilie Benescu. Specialiștii în cercetări și cunoștințe istorice ar putea să ne spună dacă acel D. Dionisie nu e chiar Dionisie Romano, care se întorsese din exilul dela Neamț; aceasta cu atât mai mult, cu cât, alături de el,

11. I. Lupas, Contribuțiuni la ist. ziaristicii rom. ardelene, Sibiu, «Asociațiunea», 1926.

găsim ca redactor pe Ilie Benescu, unul din colaboratorii «Vestitorului bisericesc» de la Buzău.

Apărând neregulat (până în 1859), «Predicatorul» a avut și o activitate gazetărească lipsită de prea mare însemnătate, deși în programul primului număr spunea că urmărește «introducerea într'un chip sistematic a cunoștințelor religioase și a moralului religios»¹².

În Moldova, cel mai vechiu ziar bisericesc e **Preutul**, care apare la 15 Aprilie 1861 sub conducerea lui Climentie Nicolau și Inochentie. Climentie Nicolau, era directorul Seminarului din Iași, când, în 1865, în doldora discuțiunii ivite pe chestiunea necanonicității, trase cu gloanțe asupra Mitropolitului Calinic Miclescu¹³. Revista **Preutul** a însemnat ceva în presa bisericească a vremii, căci aici s'a dus o înverșunată campanie împotriva măsurilor repezi și crude, care au lovit așa de crunt Biserica, atât din punct de vedere material, cât și în latura morală: secularizarea averilor bisericești și legiferarea numirii mitropoliților și episcopilor prin decret domnesc.

Această din urmă măsură, din vremea domniei lui Cuza, a făcut să se nască în Biserică și în opinia publică mireană acea turburare, cunoscută sub numele de «chestiunea necanonicității». Se găsiră acum câțiva clerici dârzi, cari mărturisiră în scris și prin viu graiu, în toate prilejurile că numirea prelaților de către stăpânire este contrarie rânduielii canonice. Iar, în fruntea acestora, se aflau frații Neofit și Filaret Scriban, Iosif Bobulescu fost episcop de Râmnic și locotenent la Roman, Atanasie Evantias și arhim. Clement Nicolau. Alături de ei vine și bătrânul boer Scarlat Rosetti și însăș Patriarhia din Constantinopol sprijinea acțiunea taberei canonice, vrând astfel să-și răsbune loviturile ce primise prin secularizarea averilor mănăstirești și autonomia bisericii române¹⁴.

Se ținură adunări de protest și se publicară în presă sumedenie de articole tari la adresa guvernului, care, îngrijorat de starea de lucruri ce se înrăutățea, porni o aspră prigoană împotriva «canonicilor». Aceștia fură spionați, percheziționați, arestați — ba încă Neofit Scriban este declarat nebun¹⁵.

Din vremea luptei pentru canonicitate, se cunosc următoarele scrieri ale lui Neofit Scriban, pe care le amintim fiindcă

12. O. Ghibu, Ziaristica bisericească la Români, Sibiu, tip. Arhidiecezană, 1910.

13. Iorga, Ist. bis. rom. vol. II ed. II, pag. 295.

14. Iorga, op. cit. vol. II, pag. 295.

15. G. Erbiceanu, în rev. Biserica Ort. Română, Nr. 6, anul 1888.

au o strânsă legătură cu presa bisericească: **Răspuns guvernului și sinodului** (1865), **Apărarea adevărului și a dreptului** (1866), **Apologie contra clevetitorilor** (1867) și **Răsturnarea ultimelor rătăciri ale apărătorilor necanonicității**.

Presa eclesiastică a fost și ea destul de activă în acest timp. Afară de gazeta «Preutul», mai apar două: **Eclesia și Dacia-Română**; cea dintâi iese de sub tipar la 8 Mai 1866 și are ca redactori pe boerul Scarlat Rosetti — care dă și banii trebuitori pentru tipar — și pe arhimandritul Clement Nicolau, iar cea de-a doua apare la 7 Octombrie 1866, având ca redactori pe Romulus Scriban și pe Demetriu N. Preda.

În aceste trei foi bisericești, s'au scris între anii 1865-1867 numeroase articole de apărare a dreptului canonic și de veștejire a măsurilor ce căutau să nărue cu totul tăria și prestigiul bisericii. Tot odată s'a oprit planul care tindea, încă de pe-atunci, să înfăptuiască îndreptarea calendarului.

S'au mai tipărit, înainte de lupta pentru canonicitate, și alte câteva foi bisericești, care n'au însemnat mare lucru în viața bisericii și în menirea de formare a unei opinii publice. Dintre acestea cea mai însemnată pare a fi fost **Biserica**, scoasă la București în 1862 de Preotul Grigorie Musceleanul. A durat cu întreruperi până în 1872. Altele sunt: **Predicatorul moralului evanghelic sau al umanității** (Iași, 1864-65), redactat de arhimandritul Isaia Teodorescu și iconomul Constantin Știubei; **Anunțatorul bisericesc** (București, 1864), **Biserica Română** (Iași, 1867), **Foaia oficială bisericească a Sfintei Mitropolii Moldaviei** (Iași, 1868-1872), **Vocea Bisericii** (ziar literar și științific religios, redactat de arhim. Teoctist Scriban, București, 1870-72).

În Ardeal, după «Telegraful român», apare însă tocmai în 1872, un organ oficial al eparhiei ortodoxe din Arad, intitulat **Lumina**, care durează până în 1875. Nu știm cu precizie dacă alte trei foi și anume: **Speranța**, organul societății de lectură a teologilor români din Arad, ce apare în intervalul 1869-1872, **Predicatorul săteanului român** (Gherla, 1875) al lui Nicolae Fekete Negruțiu și **Preotul român** (1880--890) al aceluiaș, — sunt ortodoxe sau greco-catolice.

În Basarabia, cel mai vechiu ziar eclesiastic este **Dinariul bisericesc**, tipărit la Chișinău în anul 1869. Era organul eparhiei basarabene, fiind scos în limbile rusă și română. De altfel și subtitlul «Dinariului bisericesc» este acesta: jurnal ruso-

român¹⁶. Revista aceasta și-a schimbat în 1919 numele în **Luminătorul** rămânând organul oficial al Bisericii din Basarabia.

În Bucovina de asemeni întârzie ivirea presei bisericești, poate nu atât din pricină că stăpânirea austriacă se împotriva la aceasta, cât din aceea că Biserica bucovineană, ea însăși, s'a organizat târziu. După cum am arătat în altă parte, găsim o gazetă tipărită aici în românește încă dela 1848. Ierarhul care are meritul de a fi pornit cea dintâi publicație bisericească de temei în Bucovina, este Mitropolitul Silvestru Moraru-Andreievici. La îndemnul său, începe să se tipărească în anul 1882 revista **Candela**, având ca subtitlu: «jurnal bisericesc-literar». Cei dintâi redactori ai «Candelei» sunt: Dr. Vasile Mitrofanovici și Isidor Vorobchievici, cărora le-a urmat Artemiu Berariu, Dr. Emilian Voiutschi, Artemon și Anastase Manastirschi, George de Reus, Dr. Teodor Tarnavschi etc. «Candela» apare și azi, în mod nu prea regulat, fiind o revistă de prestigiu teologic în presa noastră bisericească. Despre ea, viziând viitorul — în situația în care se află azi o bună parte din Bucovina — se pot spune aceleași cuvinte ca și despre revistele basarabene...

Acestea sunt foile care fac parte din perioada eroică a presei bisericești, căci cu încetul lupta de ieșire la lumină a felurilor publicațiilor se ușurează și periodicele eclesiastice încep să apară mai des și mai bine întocmite. În provinciile regatului vechiu perioada de formare a presei bisericești încetează odată cu apariția revistei **Biserica Ortodoxă Română** (Oct. 1874), iar în provinciile alipite cu revistele despre care am făcut amintire mai sus.

Pr. TEODOR IORDACHE

---

16. *Hodoș și Sady Ionescu*, op. cit. pag. 204.

Notă. Autorul este întru totul răspunzător de părerile și datele înfățișate în acest articol, mai ales că lista sa nu cuprinde toate foile și revistele care au apărut în așa numita «perioadă de formare» a presei bisericești. Astfel nu se amintește nimic despre foile ardelene: *Amvonul* (1868-1881), *Biserica și Școala* revista oficială a episcopiei Aradului care apare neconținut din 1877 și până azi, și *Foia diecezană* organul oficial al eparhiei Caransebeșului încă din 1886. Între foile și revistele bisericești din Țară trebuiesc apoi neapărat amintite *Consolatorul* foaie religioasă și literară publicată de Soc. clerului «Ajutorul» (București 1879-1880) și *Revista teologică* care a apărut la Iași în anii 1883-1887, sub conducerea lui Constantin Erbiceanu și Dragomir Demetrescu. (Red).

PĂRINTELE PROFESOR VASILE RADU

Am făcut cunoștință la Paris, pe scările Sorbonei, acum aproape 15 ani. Și, nu tocmai din întâmplare. Auzisem vorbindu-se de preotul bisericii noastre din rue Jean de Beauvais: «Este un om de carte: studiază stăruitor limbile semitice orientale; se ocupă cu exegeza Vechiului Testament». Părintele urca grăbit scările: mi-a strâns mâna distrat. Nu știu dacă mi-a auzit bine numele, a clipit ușor sub ochelari, și și-a văzut de treabă.

L-am revăzut apoi, des, la biserica românească și l-am admirat dela locul meu din fundul paraclisului ogival, luminat de ferestre moderne în stil medieval. Slujea cu suflet, cântând bucuros și cald; se mișca cu tact, fără grabă și fără atitudini căutate. În Vinerea Mare și Sâmbăta, la Inviere, îl ajuta bunul și nobilul meu prieten, părintele Duminică Ionescu, care nu mai este nici el.

Studenti, elevi mai vechi de ai mei din liceu, au început să mărturisească că părintele Radu le deschide tuturor casa: îi cheamă la masă, îi ajută și-i povățuește. Am căutat să mă apropiu de el. Apărea din când în când, la lecțiile mele de Istoria Artei Bizantine, la Universitatea catolică, în amfiteatrul din Rue d'Assas. Iși ocupa din vreme scaunul și nu se mai mișca până la sfârșit. M'a întrebat odată Monseniorul vice-rector, un om foarte «distant», cine este «profesorul» care stă de obicei lângă fereastră și ascultă așa de concentrat. Părintele Radu urma mai ales cursul monseniorului Graffin, la Facultatea de limbi orientale a Universității. A fost distins repede de acest eminent erudit, trecut mult de optzeci de ani astăzi, și încă viteaz. Monseniorul Graffin i-a publicat traducerea călătoriei lui Paul de Alep din limba arabă. Acum un an mi-a arătat și mie o nouă lucrare a părintelui: «excelentă traducere», mi-a spus monseniorul, care n'are obiceiul complimentelor, și care a adăugat: «îngrijesc eu însumi publicația și fac corecturile ti-

pografice. Să nu se grăbească părintele Radu, fiindcă lucrarea lui mă umple de mândrie. Te rog să-i împărtășești cea mai prietenească urare și bucuria mea de a-l ști sănătos, și profesor în România cu însușirile lui deosebite».

Numit profesor la Facultatea de teologie din Chișinău, părintele Radu a părăsit Parisul și nu ne-am văzut aproape 10 ani. Ne-am reîntâlnit, când am venit și eu profesor la aceeași facultate. M'a întâmpinat din prima zi cu cea mai caldă simpatie. Am aflat dela alții cât de mult a stăruit și câte lucruri bune a crezut în prietenia lui că poate spune despre mine. Profesor de limbile semitice orientale și de exegeza Vechiului Testament, părintele avea o sarcină ingrată. Studenții n'au răgazul să prindă gust de o disciplină care cere vreme, migală și erudiție. La examene se prezentau cu fiori. Ieșiau însă totdeauna luminați la față. Cel puțin, învățaseră ceva, măcar cu acest prilej, și, apoi, nu era chip de discuție. Părintele Radu întreba și schimba chestiunile până se convingea studentul, obosit, de două lucruri: că-i foarte interesantă materia și că el n'are bucuria s-o cunoască.

Ne-a fost și decan câteva luni de zile. A arătat o foarte mare grijă de legalitate, spirit de organizare și măsură în toate.

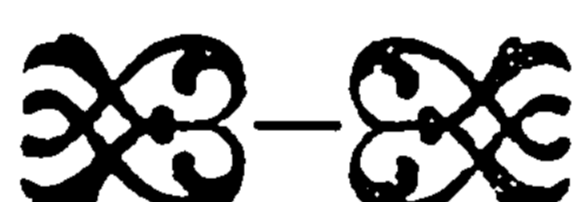
Ne căutam unul pe altul în ceasurile libere sau seara după cursuri. Porneam pe stradă și mai ales pe aleele grădinii Soborului, unde era cartierul general al ciorilor. În călduri de sute și mii, protestau toate sgomotos în contra noastră. Ca să le potolim, ne așezam pe o bancă și tăceam». Imitam și eu atitudinea părintelui Radu, a cărui supremă eloquență era tăcerea. Din când în când se întorcea spre mine și surâdea cu înțeles ca și cum am fi tors amândoi acelaș fir de gânduri. La început nu înțelegeam; mai târziu ne-am înțeles uimitor de bine.

Părintelui Radu îi era dragă cartea și studiul. Nu-l pasiona altceva nimic. Din timp în timp câte o vorbă tristă ori înduioșată despre familia așezată la București. Scăpa câte o întrebare și asculta concentrat răspunsul. Strașnic de stăpânit și de metodic, îl simțeai totuși chinuit de grabă. Ar fi vrut să lămurească mai iute unele probleme și să le adâncească, să lucreze mai cu spor. Se vede că primea, pe calea tainică pe care n'a lămurit-o nimenea, oarecare înștiințări și prevestiri turburătoare. Făcea parte împreună cu Păr. Gala Galaction din comisia de traducere a Bibliei, sub președenția P. S. Episcop Nicodim, actualul Patriarh. Neînțeles de sfios și îngrozit la ideea că ar putea vorbi

despre el și despre meritele lui, mi-a lămurit foarte puțin din străduințele depuse și din greutățile cu care lupta. Lucra acum în urmă la stabilirea și organizarea «locurilor paralele». Vestea dureroasă a despărțirii pentru totdeauna ne-a uimit și ne-a îndurerat până în adâncul inimii.

Părintele Radu era adânc credincios, asemeni preoților. Părintele Radu credea însă în cuvântul Mântuitorului cu o convingere și cu o putere pentru care nici n'aș îndrăzni să caut un termen de hotărîre. S'a dus, de bună seamă, știind bine unde se duce, mângâiat și convins. A muncit aci, pe pământ, pentru Țară, pentru Biserică, pentru familie și pentru noi. Trecând dela moarte la viață, va primi, de sigur, odată cu îngăduirea de a studia și de a lucra pentru aceleași țeluri, și voia de a se bucura și de a se gândi la dânsul, fiindcă aceasta nu a făcut-o niciodată. Vecinică să-i fie pomenirea!

I. D. ȘTEFĂNESCU

Sporuri de bine în eparhiile Patriarhiei Române

I. P. S. Patriarh Nicodim.

În dorința de a întări frontul misionar al preoției din Arhiepiscopia Bucureștilor, I. P. S. Patriarh Nicodim a numit trei căpetenii de încercați și distinși misionari. Datoria cuceririi lor e de a fi față și a lupta, întărind cu metodă, iscusință și curaj, pe preoții și credincioșii slăbiți de satanicele lupte pe care le dau sectanții și duhurile cele rele. În acelaș timp, vor rupe și frontul orbit de ură și neadevăr al vrăjmașului, spintecându-le întunecimea lor cu sabia duhului, care face să strălucească lumina adevărului credinței ortodoxe.

Și „lupta lor cea bună“ o vor duce și contra tuturor curentelor sociale vrăjmașă Bisericii și Țării noastre: ateism, comunism, și contra altor isme cari vor să strice puritatea de ideal și adevăr pe care ne-a dăruit-o credința creștină ortodoxă.

P. C. Preoți: I. Gafton, Fl. Gâldău și Gh. Butnaru sunt prezenți pe aceste fronturi întinse ale misionarismului creștin de mai bine de o jumătate de an, de când I. P. S. Patriarh Nicodim i-a chemat la aceste posturi de mare încredere și răspundere.

Potrivit întrebării pe care o face Sf. Apostol Pavel, „că cine slujește vreodată, în oaste, pe cheltuiala lui?“ I. P. S. Nicodim s'a îngrijit să împlinească măcar temporar lipsa pe care a lăsat-o în această privință Ministerul Cultelor, plătind din fondurile arhiepiscopiei pe acești osteni-

tori. Și în acest senz chibzuit-a I. P. S. Patriarh, ca să plătească pe misionari din mult puținul câștig ce se realizează dela Fabrica de lumânări a Arhiepiscopiei...

Iată ce minunată lumină mai strălucește încă din o lumânare de ceară curată! O lumânare cumpărată dela turnătoria arhiepiscopiei e o bine și plăcută jertfă întâi adusă drept slavă lui Dumnezeu, și apoi ea e o lumină adevărată oamenilor. Pentru această spiritualizare a puținelor bunuri pe care le are o eparhie, se precupețesc secțiile economice.

P. S. Andrei.

episcopul eparhiei Aradului, a hotărît ca în fiecare parohie să se înființeze un *Comitet pentru colportaj*. Comitetul e format din conducătorul oficiului parohial ca președinte, din delegatul corpului didactic primar (unde sunt mai mulți învățători acolo directorul va designa un delegat), apoi primul epitrop, în calitate de cassier, și primul cântăreț bisericesc.

Iată la ce bune măsuri duce dragostea unui vlădică pentru adevăr, la organizarea unui misionarism al slovei scrise. Prin aceasta se va ostoi setea de carte acolo unde este, iar acolo unde ogorul sufletesc a ajuns să fie sterp din cauza acestei secete, se va ajunge ca din nou să fie purtător de roade.

Și ceea ce este mai îmbucurător, e că aceste comitete vor răspândi nu orice slovă scrisă, ci numai pe aceea care răspândește adevăr și lumină, ideal și fericire, credință curată și moravuri neîntinate.....

În acelaș timp se va pune în o mai vie circulație scrisul creștin, pe care unile edituri îl neglijează pentru că spun ei n'are cerință.....

P. S. Ghenadie.

În vizitele pe care le-a făcut în ultimul timp P. S. Efrem, vicarul eparhiei Buzăului, a văzut cum icoanele și

cărțile vechi de ritual, care sunt de o deosebită valoare pentru trecutul nostru bisericesc și național, nu sunt păstrate cu aceeași grijă și prețuire de către toți cucernici parohi. Pentru aceasta, cu blagoslovenia P. S. Ghenadie, a dat o circulară ca „toți preoții parohi să inventarieze icoanele și cărțile vechi dela bisericile din enoria respectivă, trimițând acest inventar până la 1 Septemvrie a. c. Cancelariei Sf. Episcopii. Aci, aceste inventare se vor confrunta cu inventariile din trecut, pentru a se constata lipsurile de acum. Iar pentru a nu se pierde și ca tot cece s'a putut salva până astăzi să fie mai bine păstrat pentru viitor, fiecare parohie care are o astfel de moștenire sfântă să dispună confecționarea unei lădițe în care să se așeze cu îngrijire toate icoanele și cărțile vechi ce le posedă”.

Prin această bună măsură, fiecare biserică și fiecare enorie își va păstra prețuirea lor cu privire la trecut, și vor adăuga și un spor de prestigiu pentru zilele de astăzi și de mâine.

Protos. VASILE VASILACHE

CRONICĂ

În numărul trecut al revistei am vestit că vom publica în toată a ei frumoasă desfășurare, *cuvântarea I. P. S. Mitropolit Tit, pe care a rostit-o în fața Congresului Național Bisericesc, în ziua alegerii ca Mitropolit al Bucovinei, 13 Iunie 1940. Iată că aceasta o facem cu deosebită plăcere acum.*

*Înalt Prea Sfințite Președinte,
Onorat Colegiu Electoral,*

Spuneam în cuvântarea rostită din acest loc, cu prilejul alegerii mele ca episcop al Hotinului, că atunci când Dumnezeu mă va chema la ale sale, aș vrea să se zică în urma mea: *a fost un om cum se cade.*

Fi-va oare vre'o legătură între actul pe care-l săvârșirăți astăzi și între năzuința mea de atunci? Nu am puțința și nici pretenția să scrutez gândul, care a determinat preferința votului de astăzi; dar am libertatea, ba chiar datoria, să-mi rezum simțămintele prin această doxologie: Mărire Domnului și Mântuitorului meu Iisus Hristos, pentru toate câte a făcut cu mine! Și următor pilei dată de înaintași, începând chiar cu Apostolii mă rog mai întâiu sfintei sale milostiviri ca, în vrednicia la care bunăvoința lui Dumnezeu, și votul D.voastre mă cheamă, adică aceea de a împlini de acum înainte misiunea de învățătură creștină și de mântuire ca arhiepiscop și mitropolit al Bucovinei, să adăpostească slăbiciunea mea supt ocrotirea sa și să mă facă vrednic, să dobândesc cât de curând încrederea clerului și poporului bucovinean.

De și s'ar putea crede, Onorat Colegiu, că sântem ajunși la acele „vremuri cumplite” (II Timotei, 3, 1), prezise unui tânăr episcop de Sfântul Apostol Pavel, totuși îndrăznesc să răspund cu încrederea poruncii lui Dumnezeu: „Scoală-te și vin-o în pământul pe care ți-l voiu arăta” (Fac. 12,1).

Că de nu ar fi încredere în chemarea sa și nădejde în sprijinul său, cine ar fi îndrăznețul acela, care ar lua asuprași spăimântătoarele îndatoriri de vlădică, de vreme ce bărbați atât de încercați, ca de pildă un Sfântul Ioan Gurădeaur sau ca fericitul Augustin ne încredințează, că „preocupările și încercările episcopului năvălesc fără răgaz” și că, „nimic pe lume nu aduce mai multe greutate, străduințe și primejdii ca slujba de episcop” (*Nihil in hac vita difficilius laboriosus, periculosus episcopi officio.* Augustin). Cine ar năzui să ia loc fără să se cutremure printre conducătorii națiunii, mai ales în aceste vremuri cumplit de turburi și nestatornice, când la răspunderile obișnuite se adaogă nu numai primejdia zilelor ce amenință, ci și grija zilei de mâine? Dar nădăjduiesc, că „Cela ce pre cele cu lipsă le îplinește și pre cele

neputincioase le vindecă" (Arhieraticon), va fi însoțitorul și sprijinitorul păstoriei mele (*Toate pot să le fac întru cel ce mă îmbracă cu putere*, — Filipeni, 4, 13 — și *iată cu voi sunt în toate zilele*, — Matei, 18, 20). Propoveduind și lucrând în numele autorității Mântuitorului, de unde și chemarea noastră își trage putere (II Corinteni, 5,20), nădăjduesc că smerita-mi rugă, aceea ca să-mi împlinească și înmulțească virtutea, nu va rămâne neascultată (Ps. 38. 13). Fiindcă cei cari au pus temeiul pe iscusința râvnei lor, ci pe puterea binecuvântării lui Hristos, și-au cinstit vlădicia și au slujit bine atât neamul cât și biserica.

Oare nu a ridicat Domnul, prin luminile și harurile Sfântului Duh, acea falnică ceată de vlădici martiri și mucenici ai Dumnezeirii sale; propoveduitori și izbânditori ai învățaturii sale; apărători ai Bisericii; protivnici ai oricărei asupriri, perfidii și josnicii și pe cât au fost de milostivi, smeriți și evlavioși, au fost tot atât de vajnici păstrători ai adevărului neîntinat și de răspânditori ai acestui adevăr? Dealungul veacurilor și în toate eparhiile ei au cinstit lucrarea duhovnicească și scaunele lor păstorești în felurite chipuri și prin merite strălucitoare. Amintirea lor, obișnuită respectului și cinstirii noastre, nu numai că mă mișcă, ca pe unul ce voiu avea să le port mai departe misiunea, ci îmi și ațâță năzuința de a merge pe urmele lor.

I.

Onorat Colegiu,

Istoria Sfintei noastre Biserici române este plină de pilde strălucitoare, eu însă mă voiu opri puțin numai asupra frumoasei eparhii a Bucovinei și vă rog să mă întovărășiți minunându-vă cu mine, de rodnica și stăruitoarea lucrare a lui Hristos săvârșită prin vlădiciei acestui cel mai vechiu colț de țară moldovenească.

Din vremurile de demult, de când Iosif Mușatin era chemat de la Cetatea-Albă, să organizeze și să păstorească din cetatea de scaun domnesc noua mitropolie a Sucevii și până astăzi, ce falangă aleasă de vlădici au păstorit Biserica din părțile pe care acum le numim bucovinene! Vlădicilor care au păstorit la Suceava și Rădăuți nu le-au lipsit nici strălucirea virtuții, nici râvna aprinsă, nici dărnicia bogată, nici cultura și gustul frumosului și nici chiar distincția de neam. Ieșiți din os de domn, ca acel Iosif Mușatin, sau din neam de boieri, ca acel Gheorghe de la Rădăuți, sau din poporul de rând, ca atâtea alții; oameni de rafinată înțelegere a frumosului, ca acel ctitor al Dragomirnei, Anastasie Crimca; de cultură aleasă, ca acel Dosofteiu, tâlcuitor în versuri al Psaltirei, sau ctitor de sfintele locașuri renumite; feluriți ca fire și putere, tuturora istoria le încredințează pe răbojul ei aceleași trăsături comune către Biserica și sufletele păstoriților și de dragoste aprinsă pentru Moldova și eparhiile lor.

În sfârșit, astăzi, datorită apostolatului înaintașilor noștri mai apropiați, ca acel râvnitor de bine pentru Biserica și neamul său stăpânire mașteră, — mă gândesc la mitropolitul Silvestru, sau ca evlaviosul și blândul Vladimir de Repta, sau ca bunul și prietenosul Nec-

tarie, sau ca mitropolitul de neobosită acțiune, Visarion, retras acum de bună voie în sihăstria Neamțului, — mitropolia Bucovinei se arată în întregime credincioasă legii noastre ortodoxe și bogată în fapte.

Această repede aruncătură de ochiu peste trecutul eparhiei în fruntea căreia mă trimite votul D.voastre, mi-a fost izvodită nu numai de sfatul Sfântului Ambrosie al Mediolanului dat ucenicului său Virgil, nou episcop la Trident, că „înainte de orice te calcă datoria să cunoști biserica ce ți s'a încredințat", dar și obligația de a înțelege mai desăvârșit nu numai onoarea misiunii ce mi se încredințează, ci și greaua răspundere, precum și datoria de a mă dărui cu totul fără rezervă grelei sarcini ce mă așteaptă.

Vizitatorii Bucovinei admiră munții ei falnici, văile ei bogate și minunat de frumoasele ei mânăstiri. Așa și eu, prețuesc farmecul peisagiului; lăudând tot așa de mult țara dulcea Bucovine îmbălsămată de miros plăcut ca o veselă grădină, unde iscusința omului a adaos-podoaba meșteșugului său la darurile lui Dumnezeu. Dar cu cât mai frumos și mai ispititor este pentru un ierarh măreția tainică a sufletului bucovinean, păstrarea credinței și a datinilor creștinești, precum și avântul mereu proaspăt al râvnei și milei sale! Ce vrednică de atenție și răscolitoare de bucurie este păstrarea tradiției creștine ortodoxe în familii și dragostea de neam și țară, toate moștenite de la strămoși!

II

Onorat Colegiu,

Noua mea chemare simte nevoia să răscolească asemenea nădejdi, spre a potoli părerea de rău pentru părăsirea eparhiei Hotinului, unde bunul Dumnezeu mi-a făcut deosebita cinste folosindu-mă patru ani și jumătate la ocârmuirea acelei eparhii și unde am avut puțința și prilejul să deșcopăr în rândul amânduror cinurilor de clerici modele de credință, de râvnă și de virtute și unde las atâtea și atât de cinstite simpatii.

Cum mi-aș putea înfrâna datoria de a trimite de aici un mișcat rămas bun acelor școale eparhiale înființate de mine și care mi-au fost atât de dragi? acelor colaboratori clerici și mireni care mi-au dat totdeauna ajutor neprecupețit? acelor muncitori din tipografie și atelierile eparhiale și în sfârșit aceluia popor basarabean bun și evlavios care, cu prilejul vizitelor canonice, m'a întâmpinat cu dragoste și ascultare și care m'a înțeles peste așteptările mele? Tuturor le las binecuvântările mele arhieresti și făgăduiesc, că nu voiu pregeta niciodată să mă rog lui Dumnezeu pentru ei și pentru scumpa noastră Basarabie.

Primesc deci, *Onorat Colegiu*, scaunul pe care mi l-a hotărât bunăvoința D.voastre cu avântul și plinul iubirii mele arhieresti. Iar, fiindcă îndurarea lui Dumnezeu mă destinează să ocârmuiesc de aci înainte o mitropolie, vă încredințez că nu mă simt vrednic a-i mulțumi smerit, că m'a propus la una dintre cele mai de frunte eparhii ale Bisericii noastre. Dovada recunoștinței mele însă o voiu face lucrând pentru mărirea lui și pentru mântuirea credincioșilor din Bucovina, astfel încât

prețiosul depozit de credință și de fapte bune adunate de înaintași, să nu se risipească în mâinile mele.

Sprijinit pe marea putere a tradiției străbune și însuflețindu-mă din gândurile și faptele marilor ierarhi înaintași, doresc și cer cu stăruință de la Dumnezeu, să mă ajute să fiu un arhipăstor pe care să-l poată urma cineva cu încredere, el însuși făgăduind că se va arăta totdeauna vrednic de a fi urmat. *Dux utinam exemplar!*

Iarăși, nu voiu pierde din vedere niciodată adevărul, că buna rânduială a casei lui Hristos este în primejdie, dacă chivernisitorul nu are în el însuși și mai presus de orice buna rânduială. Apoi, ținând seamă de greutatea ceasului de față, un ierarh este dator să priceapă mai mult ca oricând și să facă dovadă, că singurul mijloc de a asigura prestigiu autorității sale, este să trăiască și să lucreze în așa fel, ca și cum ar trebui să merite cinstea de a fi ales iarăși în scaunul pe care îl deține. Ca de obicei funcția atârnă de titularul ei, dar printr'o întoarsă subordonare și funcția face pe titular, dacă se descopere întrânsul întregul rol pe care are să-l joace și să-l umple în chip demn.

Însfârșit, om de doctrină și de lucrare ierarhul trebuie mai mult ca oricând să păstreze comoara adevărului neîntinată și „dreptul învățaturii sănătoase” (II Timotei, 1.13); să răspundă așteptărilor M. S. Regelui și Bisericii care l-a ales și să se arate ca un adevărat slujitor gata la jertfă pentru patrie și fericirea neamului.

III

Onorat Colegiu,

Ierarhul adăogă la slujba de păzitor al învățaturii curate încă și pe aceia de păstor.

Acest cuvânt, *păstor*, ce gânduri plăcute de blândețe și de ocrotire deșteaptă el îndată ce-l rostești! A păstori, nu însemnează numai a conduce, a constrânge, la nevoie a închide în staul, ci mai ales a ocroti și a se dărui pe sine întreg păstoriților săi.

Vlădicia, cu toată noțiunea de stăpân, pe care o sugerează, nu însemnează nicidecum o putere despotică și nici nu silește pe cineva să se poarte de sus cu lumea. Cine se mândrește că pedepsește întotdeauna, fără cruțare, greșalele celor din subordinea sa, sau își dă aere de om sus pus, acela va înfăptui foarte puțin din idealul bunului păstor. Bunul păstor, după cuvântul blajinului Sfânt Grigore de Nazianz, se slujește mai mult de fluerul care atrage, decât de bâta care pedepsește.

Jețul arhieresc din biserică, de și mai înalt decât celelalte, nu este altceva decât simbolul marelui rol pe care ierarhul îl ține în eparhia sa, care, pe lângă plinătatea funcțiilor sacerdotale date lui de harul Sfântului Duh, spre sfințirea sufletelor, trebuie să fie și să stea întotdeauna în serviciul eparhioților săi, făcându-se, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel, tuturor toate, ca pe toți să-i dobândească pentru Hristos; să se poarte cu ei ca un părinte: să-i povățuiască, să-i mângâie, să hotărască pe fiecare să se poarte așa cum se cuvine înaintea lui Dumnezeu

(I Tes. 5, 11—12. Ce bine stă deci unui ierarh blândețea bine socotită!

Deacea și ca aplicare a acestor principii nu mă voiu sfii să vă destăinuesc, că doresc să ajung la buna înțelegere între eparhioții arhiepiscopiei, să lucrez pe măsura trecerii mele la prosperitatea provinciei, să ajut inițiativa culturale, patriotice și economice naționale și creștine și să aduc în legătură cu oamenii acel aer de blândețe și de sărbătoare, pe care doresc să-l aflu și eu pe fața Mântuitorului la ceasul hotărît al trecerii mele din această lume.

Onorat Colegiu, de și nu sunt om necunoscut cercurilor de răspundere ale arhiepiscopiei Cernăușilor, totuși îmi dau seama că de aci înainte și în funcție de noua mea chemare, cuvintele mele, scrierile mele, faptele mele vor atrage mai mult luarea aminte a eparhiei; unora plăcându-le și respectându-le, alții poate cenzurându-le sau chiar combătându-le; în orice caz nimănui indiferente. Incredințez însă pe toți, că voiu fi în toate lucrurile mele loial și smerit. Loial, fiindcă așa stă bine unui arhieru care își ia răspunderea înaintea lui Dumnezeu și vrea să fie urmat de toți eparhioții săi; smerit, că așa stă frumos unui om, a cărui înțelepciune mărginită se sprijină numai pe rugăciune și pe ajutorul lui Dumnezeu.

Dar dacă orice stepenă bisericească se cere să fie vreme de trudă, scaunul mitropoliei Bucovinei pretinde, — de ce n'aș mărturisi? — un și mai mare spor de muncă. Evlavia și dărnicia voevozilor, boerilor și vlădicilor de altădată au lăsat acestei eparhii o avere ce se cere chivernisită cu pricepere și cu cruțare, dar care din nenorocire deșteaptă și poște mari.

Pe de altă parte și potrivit unei tradiții adânc înrădăcinată în biserica noastră, vlădicii au stătut de veghe nu numai la cârma bisericii; s'au îngrijit nu numai de nevoile duhovnicești ale poporului credincios, ci ei și-au pus cu adevărat tot sufletul pentru nevoile nației și țării. În toate vremurile ei au fost nu numai apărători și ocrotitori spirituali ai eparhiilor lor, ci și căpetenii naționale ale neamului. Astfel încât s'a stabilit obiceiul, ca țara să vadă pe vlădicii ei în ceasurile grele ale încercărilor și nevoilor, luând loc în fruntea obștei și, cu trecerea lor din episcopi ai bisericii lui Hristos, cu sfatul lor înțelept și desinteresat și cu dragostea lor de părinți duhovnicești ai poporului, să ajute țării să treacă pragul grelelor încercări.

Și, Doamne! cine oare ar putea pretinde că ziua de azi nu ar fi covârșitoare pentru oricine își iubeste neamul și țara?

Dar oare mai poate pune cineva la îndoială dragostea de neam, și țară și mai poate fi nevoie să facă profesie de naționalism acela, care în războiul de întregirea neamului a luptat ca voluntar pe front pentru izbânda cauzei naționale? Răspunsul nu mi-e greu de dat, dar îl las altora. În tot cazul însă faptele trecutului, cheazășuesc viitorul,

* * *

Onorat Colegiu, nu aș putea termina acest prim cuvânt rostit în calitate pe care mi-a dat-o votul D.voastre, fără a nu da curs recunoștinței mele să se înalțe respectoasă și devotată Onoratului Colegiu

electoral și Adunării Eparhiale a Mitropoliei Bucovinei, îndeosebi pentru încrederea acordată neînsemnatei mele persoane, alegându-mă în acest loc de mare cinste, dar încărcat de grea răspundere. Între acestea îmi fac o plăcută datorie să mulțumesc și Domnului profesor Ioan Nistor, față de care nu sunt în stare să-mi stăpânesc convingerea, că în adâncul inimii d-sale alegerea mea de mult era luată în considerație.

Știu că Dumnezeu nu mi-ar îngădui să părăsesc acest loc, înainte de a exprima mulțumirea și recunoștința mea I. P. S. Patriarh Nicodim, I. P. S. Mitropolit Irineu al Moldovei, care s'a ostenit prezidând lucrările acestei alegeri cât și pentru frățeștile cuvinte ce mi-le adresa adineaori, precum și fraților mei vlădici din Sfântul Sinod, pe cari îi rog să-și aducă în totdeauna aminte în Sfintele lor rugăciuni și de Biserica din eparhia Bucovinei și de smeritul ei cârmuitor.

Și acum privind cu ochii credinței mele în juru-mi, mă văd înconjurat de ceata marilor vlădici înaintași privindu-mă cu bunăvoință și întărindu-mi făgăduințele. Și sunt încredințat, că de voiu călca pe urmele lor și ei îmi vor dobândi ocrotirea cerească prin rugăciunile lor. Cu credința cu care ei au păstrat comoara adevărului, cu aceeași credință mă leg să o păstrez și eu. Ei au fost păstori făcători de bine și iubiți de poporul lor. La fel cu ei vreau să-mi amintesc, că adevăratul păstor merge înaintea turmei sale, arătându-i drumul cel drept mai mult prin pilda sa decât prin preceptele sale. Am încredere, că ei mă vor susține frățește cu rugăciunile lor și că Sfântul Mucenic Ioan cel nou de la Suceava, a cărui ocrotire n'a lipsit niciodată de deasupra Moldovei lui Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare, își va revărsa binefacerile și peste păstoria nouă ce stă să înceapă.

Adu-ți aminte, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, de milele și îndurările tale cele din veac și le revarsă peste noii mei eparhioți, peste Regele nostru, peste oastea lui și peste tot poporul și țara noastră românească.

Ajută-ne să trăim în pace și în bună înțelegere cu celelalte neamuri; apără-ne biserica, țara și neamul de războiu, de năvălirea altor neamuri asupra noastră și de războiul dintre noi.

Astăzi, când pentru întâia oară se înalță de aci spre tine rugăciunea mea de arhiepiscop și mitropolit, reînnoiesc mai întâi aceasta de totdeauna a mea rugă cu toată evlavia, cu toată iubirea mea de neam și țară, cu toată înfrângerea inimii mele. Apoi smerit Te rog și pentru mine nevrednicul robul tău.

Ajută-mi să chivernisesc Biserica ta potrivit voiei și plăcerii tale. Amin!

RECENZII

Farrar, teologul norocos. Farrar este însemnatul scriitor creștinesc, pe care cel dintâi l-a făcut cunoscut între noi I. P. S. Patriarh Nicodim. Prin marile volume „Viețile Sfinților Părinți” și „Primele zile ale creștinismului”, am ajuns să cunoaștem mari scrieri teologice puse la îndemâna mulțimii.

De obicei, scrierea de teologie nu are atâta noroc. Cu cât volumul este mai mare, cu atâta ești încredințat că va străbate numai între cei de aceeași tagmă, dar că nu va ajunge să străbată în lumea largă a cetitorilor de tot soiul.

Noi avem mari scrieri de teologie răsărite între noi. Ești bucuros însă, dacă le găsești măcar în lumea preoților și a teologilor. Incolo, nu te poți aștepta ca ele să fie aluat de citire pentru oamenii de toate tagmele.

La niciun popor nu te-ai putea aștepta la așa ceva. De pildă, ai să găsești la Nemți *Istoria Dogmelor* de Harnack răzbătută în sânul poporului? Ai să găsești la Franceji ca *Istoria Slujbelor Creștinești* a lui Duchêne, să fi pătruns în largul cetitorilor? Nu, că nici nu se poate.

Cu toate acestea sunt scriitori teologi, care, chiar dacă au scris volume mari, au avut parte de o rară pătrundere în sânul mulțimii. Dacă au avut meșteșugul să scrie astfel, încât scrisul lor să meargă fără greutate a fi citit și în popor, el și-a făcut drum și a răzbit.

Unul din aceștia a fost Farrar. Deși a fost bărbat cu slujbe înalte în Anglia sa, totuși scrisul lui a fost deosebit de norocos și a avut o răspândire pe care niște scrieri atât de mari greu le-ar fi putut avea. Și a scris tot cărți mari, de câte 500 de pagini și peste. Totuși asta n'a fost o piedică pentru ele de a răzbate.

Din pricina trăsăturii lor de a fi teologie pusă la îndemâna cetitorilor de toată mâna, ele au și fost iute traduse în alte limbi. I. P. S. Patriarh Nicodim le-a găsit în rusește și deacolo le-a dat pe românește.

Eu le-am găsit în nemțește în Berlin. Un anticar își purta marfa lui în căruță pe ulițele din inima Berlinului. Am găsit acolo niște volume prea frumos legate.

Iată-l pe Farrar și în nemțește, mi-am zis! Erau niște volume mari de câte 3 degete de groase, cuprinzând *Viața Sfântului Pavel*.

Cu toată legătura lor bună, erau ieftine. Le-am cumpărat. Mai târziu, dela un anticar cu marfa în uliță la Iași, am cumpărat *Viața lui Iisus* de Farrar (*The Life of Christ*). Din Londra mi-am cumpărat *Viețile Sfinților Părinți*.

Va să zică scrierile acestea se găseau unde te învățezi, în țări atât de deosebite! Erau scrierile teologului norocos, al cărui scris nu se răspândea numai sub ochii învățaților.

Fericite cărți, dacă puteau ajunge în mâna atâtor!

Dar și la noi s'au bucurat de fericirea aceasta. Nu m'aș fi apucat să scriu aceste rânduri, dacă n'aș fi descoperit că lumea a aflat de scrisul său, chiar fără mijlocirea noastră, a teologilor. În adevăr, cu mare părere de bine, am descoperit că scrieri ale lui Farrar au mai fost date pe românește în lumea mirenilor. Nu numai I. P. S. Patriarh Nicodim, ci chiar și obraze mirenești au gustat din ele și au găsit că sunt bune de dat pe românește. Astfel, Fundațiunea „Regele Carol II”, afară de alte scrieri de seamă date pe românește, de care am scris în alt articol, mai înainte, chiar în acest număr, a găsit de bine să ne dea în graiul nostru altă scriere a lui Farrar: „St. Winifred sau Școala și lumea ei”. Aceasta e o povestire despre viața școlărească. Ne zugrăvește chipul cum se trăia în colegiile engleze sau, mai bine zis, cum trebuie să se trăiască în școală.

Povestirea merge ca un roman. Poate chiar că vor fi în ea lucruri, adevărate, crâmpete petrecute cu adevărat într'un internat englez în veacul trecut. Ea este însă toată străbătută de cugetare și împletitură creștinească. Fără dor și poate, este o scriere care înfige adânc în inimi simțirea creștinească.

Nici vorbă că așa au prețuit-o și cărmuitorii Fundațiunii care au dat-o pe românește, dacă au socotit-o bună de pus în mâna cetitorilor români, cu tot volumul mare al ei. Are nu mai puțin de 452 de pagini și încheie cu cuvintele spuse pe grecește: *Slavă lui Dumnezeu*.

Volumul acesta dovedește că numele lui Farrar a trecut dincolo de lumea teologilor. Cu toate că noi avem pe românește scrisul lui, prin osteneala Înalt Prea Sfințitului Patriarh Nicodim, el a răzbătut încă și pe altă cale. Prin aceasta, cunoștințele noastre despre Farrar ne-au fost sporite. Cunoșteam unele scrieri ale lui, dar nu și pe St. Winifred.

Acum ceice vor citi volumele date pe românește de I. P. S. Patriarh își vor putea face o părere și mai deplină despre acest teolog norocos, citind și frumoasa povestire St. Winifred. Ea a ieșit la lumină acum 4 ani, în 1937. Totuși n'am auzit pomenindu-se de ea în lumea teologilor. Este o scriere însă pe care o putem folosi nu numai pentru noi, ci pentru tot felul de cetitori, cărora voim să le dăm ceva bun de citit.

Traducătorii lui St. Winifred pe românește spun în prefață că scrierea aceasta se bucură de un mare nume și de multă răspândire în Anglia și că, dintre celelalte scrieri ale lui, nu e întrecută decât doar de *Viața lui Iisus*, care și azi e citită în lumea engleză. Deci mai avem de cunoscut despre Farrar încă și scrieri netraduse ale lui. Una care ar mai trebui să ajungă la cunoștința noastră ar fi fost tocmai această *Viață a lui Iisus*.

Noi știm că I. P. S. Patriarh Nicodim mai traduce din Farrar și alte scrieri ale lui. Dacă ar fi să căpătăm și această *Viață a lui Iisus*, fie prin osteneala Înalt Prea Sfinției Sale, fie prin a altora, am avea într'o și mai mare bogăție pe acest teolog norocos.

Lui Farrar i s'a cerut să scrie această *Viață a lui Iisus*. O edi-

tură mare din Londra a simțit nevoia de a da în mâna cetitorilor o *Viață a lui Iisus* care să răspundă nevoilor credinței. Asta era pe la 1870. Era vremea marilor critici și îndoieli ridicate în această privință. Cel întâi către care editura s'a îndreptat a fost ridicat la episcopat și nu și-a mai putut împlini sarcina. Atunci ea a cerut lui Farrar să scrie el.

Cu toate că scrisese bine și temeinic până atunci, a mai stat la îndoială. Față însă de stăruințele puse și de trebuința simțită de a da cetitorilor engleji o asemenea scriere, s'a prins. A călătorit în Palestina și, în sfârșit, a dat lumină scrierea care, după aproape 70 de ani de atunci, încă este o scriere căutată și cetită.

Ea n'a rămas numai ca o scriere pentru cei învățați. A fost scoasă și o edițiune pentru popor, care a răzbătut până departe.

Aceasta e scrierea care, după cele pe care le mai avem pe românește, s'ar cuveni să ne fie dată pe limba noastră. Am face cunoștință și mai deplină cu acest teolog norocos și ne-ar părea și nouă bine că l-am cunoscut și prin scrierea care a avut atâta răsunset în țara lui de baștină.

Și acum, după toate acestea, face să ne întrebăm și cine este acest Farrar?

Cartea pomenită *St. Winifred* îi dă ca nume al lui pe acel de *Dean Farrar*. Așa îi ziceau Englezii. *Dean* însă înseamnă *decan*. Așa se numesc în Anglia preoții care stau în fruntea unor mari așezăminte bisericești. Numele lui întreg era însă: *Frederic William Farrar*.

A fost profesor la vestita școală dela Harraw, a cărmuit școala Marlborough, a ajuns canonic al catedralei Westminster, adică făcea parte din sfatul cărmuitor al acelei catedrale. Aceasta a fost în 1895. În sfârșit a ajuns *Dean of Canterbury*, ceiace este o mare slujbă în Anglia, adică a ajuns a fi cel dintâi preot din sfatul care se află în jurul Arhiepiscopului de Canterbury, care este primatul Angliei.

Era vestit ca predicator. Tineretul îl asculta cu mare sete. Din povestirea sa *St. Winifred*, înțelegem că știa să facă să zbârnăie coardele tineretului. Ea îl arată ca foarte adâncit în tainele cărmuirii acestuia. Foarte mulți se îngrămădeau să-l asculte la slujbele lui dela Westminster Abbey. Din fericire acum avem și pe românește un volum din aceste predici, traduse de I. P. S. Patriarh Nicodim ¹⁾.

În 1858 a scris *Eric, or Little by Little*; apoi, în 1869, a scris *Seekers after God* (Căutători ai lui Dumnezeu), în care el cercetează pe Seneca, Epictet și Marcu Aureliu. În 1870, a scris *Mărturia Istoriei despre Hristos (Witness of History to Christ)*; iar în 1874 a scris *The Life of Christ* (Viața lui Hristos).

Celelalte, de care am pomenit, au fost scrise mai târziu.

Putem întregi cele de până aici spunând că scrisul lui e de 3 soiuri. La început a scris filologie și gramatică, pe urmă teologie, iar apoi și pedagogie.

Acesta este teologul al cărui nume a răzbătut ca al unui scriitor de seamă în sânul poporului englez. Numele lui a trecut iute pe continent și acum îl gustăm și în Țara Românească. Cum se vede el nu

1. *Predici pentru, tineretul școlar, Mănăstirea Neamțului* 1937. — 416 pag.

a fost teologul închis între ai săi, ci, ca și Charles Kingsley, a fost dintre acei care au dus până departe și în adâncul obștii cinstea cuvântului creștinesc.

Să luăm cu drag cunoștință de această teologie, care nu a stat închisă în rafturi de biblioteci, care nu a stat mărginită numai în lumea teologilor, ci împlinește cu cinste până azi chemarea ei de a fi o bună semănătură pentru inimi. Așa și este rostul ei, să nu fie numai unealtă de școală, să nu fie vas ales din care însă gustă numai puțini, ci ospăț larg din care gustă tot norodul.

În lumina acestor amănunte ale noastre, se va înțelege ce mare slujbă a făcut I. P. S. Patriarh Nicodim Bisericii și obștei românești în întregul ei, dându-ne pe graiul nostru multe scrieri ale acestui vestit teolog din Apus. Fie ca Dumnezeu să-l ție sănătos, pentru a isprăvi cu bine și celelalte scrieri ale lui Farrar, pe care se muncește încă a le da pe românește. Noi ne-am făcut o datorie a arăta ce chip ales a fost Farrar în țara lui și ce mare faptă a făcut Patriarhul nostru dându-ni-l pe românește.

ARHIM. SCRIBAN

S. Mehedinți: *Trilogii — Știința — Școala — Vieța* — București, „Cugetarea” 1940 p. 445.

Neobositul nostru cărturar și educator, S. Mehedinți, care timp de câteva decenii a ilustrat catedra de geografie la universitatea din București, a dat la iveală o nouă lucrare de mare temei pentru cultura noastră. Cu talentul d-sale binecunoscut, cu intuiția unei personalități adânc familiarizată cu rosturile științei și cu nețărmita dragoste pentru neamul său, aduce — acum la sfârșitul carierei didactice — o altă operă, care nu trebuie să lipsească niciunui om de bine al acestui neam. Ea este rodul unei vaste experiențe în domeniul cugetării și al unei lungi meditații asupra trilogiei: știință, școală și vieță, spre a scoate dintrânsele posibilități fericitoare de aplicare la poporul român.

Intr'adevăr, nu știi ce să admiri la dânsul mai mult: stilul sobru, elegant și vibrant; concepția personală a trilogiilor cu categoriile bine distincte ca cercetător, erudit, savant, pentru știință; belfer, profesor și educator, pentru școală; normali, netoți și personalități pentru vieța umană; sau verificarea acestor categorii la realitățile dela noi, dând idei prețioase de îndrumare și selecțiune a valorilor, chezașia afirmării trăinicieii oricărui neam!

Sub orice unghiu ar fi privită această lucrare, ea ne împărtășește de o netăgăduită elevație morală. Ceva mai mult, în aceste vremuri de restriște prin care trece neamul nostru, ea poate constitui un isvor de infinite sugestii practice, spre a ne găsi tăria sufletească în a înfrunta vicisitudinile vieții și mai ales, spre a găsi calea adevărată de salvagardare a neamului. Ea se rezumă la aceste adevăruri simple: o mai exactă prețuire a valorilor intelectuale; o mai dreaptă înțelegere a ierarhiei valorilor morale; și o mai nimerită îndrumare a categoriilor sociale.

Toate acestea sunt studiate, după propriile mărturisiri ale autorului în vederea unui singur țel, anume: „In ce fel, Știința și Educația pot îndruma mai nimerit *Vieața* autohtonilor legați de Dunăre și de Carpați?” (p. 15). Iar în nădejdiile optimiste pe cari i le dă trecutul neamului cu nenumăratele puteri de creație, d-sa închină această lucrare: Celui dintâi savant român, care va duce cu demnitate numele țării noastre în fața „Premiului Nobel” pentru o mare descoperire în Știință sau pentru perfecționarea metodelor în cercetarea și descrierea naturii.

În această dedicație se vede pe lângă nobleța sufletească de cărturar dublată de dragostea de neam, o măreață indicație programatică pentru orientările spirituale ale geniului național. Și aceasta nu e un simplu deziderat, ci o convingere fermă a autorului, întărită de nesfârșitul șir de oameni superiori pe cari istoria neamului i-a dat. „Mai întâi, Zamolxe. Pentru el, mărturia admirativă a lui Socrate e de ajuns — zice d. S. Mehedinți.

Al doilea, e înțeleptul rege Dromihede, biruitorul lui Lisimah, urmașul lui Alexandru cel Mare. — Lecția de omenire, pe care ia dat-o regele dac, ospătându-și prizonierul pe talere de aur, când el și generalii săi mâncau din străchini de lut și cu linguri de lemn, lăsându-l apoi slobod să plece... este ceva unic în analele istoriei antice.

Al treilea la rând e Burebista, vestit nu numai prin mărimea statului ce se întindea între Bug și Alpi (singura putere europeană capabilă de a sta dârză în fața lui Caesar), dar și prin organizare militară și prin mari reforme sociale, cum mărturisește Strabo.

Al patrulea este regele-erou și martir, Decebal. România îl priveau ca pe un al doilea Anibal.

Iar mai târziu, în evul mediu, vin alții la rând.

Mircea recunoscut chiar de străini ca cel mai ager dintre toți principii creștini (*princeps acerrimus inter christianos*).

Urmează pe la jumătatea aceluiaș veac, Iancu Corvin, de care Turcii s'au izbit la Belgrad ca de o stâncă,

Apoi Ștefan Vodă, personalitate de nivel european nu numai prin mari biruințe în hotarele sale, dar și prin rolul de apărător al continentului întreg față de năvala turcească — „atlet al creștinătății” cum l-a numit chiar Papa.

Peste altă sută de ani, Mihai — asemănat de istoricul german Bisselius cu însuși arhanghelul Mihai, și jelit de neamurile din Balcani — și chiar de un Italian — ca erou de epopee. (Faima lui ajunsese până și în teatrul spaniol).

Iar peste un veac, Brâncoveanu suferind martirul împreună cu toți copiii lui, numai să nu-și lepede legea, este, de bunăseamă, cel din urmă creștin care amintește epoca martirilor din cele dintâi secole ale Creștinismului.

În sfârșit, Horia, iertând în ajunul frângerii pe roată pe trădători, dă o dovadă de noblețe demnă de sufletul unui filosof, măcar că trupul lui era îmbrăcat cu un biet suman țărănesc. — Tudor cel „îmbrăcat în cămașa morții”, iertător și el față de trădător, e de asemenea o dovadă de superioritate sufletească, ivită de-a-dreptul din mijlocul gloatei românești.

Am înșirat aici — spune autorul — numai câteva personalități din lungă istorie a poporului din Carpați. La toate e destul de proeminentă tocmai latura fundamentală a caracterului autohtonilor: *înclinarea etică*. Dela Zamolxe până la un rural ca Horia, atitudinea morală amintește vechea evlavie dacică, relevată de Strabo. E semnificativ că poporul nostru n'a purtat niciun război de agresiune, adică pentru cuceriri în afară, și niciun războiu confesional înăuntrul hotarelor sale. Cultura lui, ca și aiurea, cuprinde Știința, Arta și Morala, însă latura etică, impresionantă încă din timpul lui Herodot și Strabo, a rămas dominantă în tot lungul vieții sale istorice, până în timpurile mai nouă". (p. 386-388).

În timpul din urmă autorul mai citează personalități reprezentative, ca: Bălcescu Negri, Șaguna, Eminescu, Creangă, Maiorescu. La toți autorul subliniază elementul moral care-i călăuzește, adevărindu-se — spune dânsul — „și în sfera mai îngustă a vieții neamului din Carpați că „om mare,, adică fruntaș adevărat nu poate fi decât acela care, pe lângă puterea de creații, mai are și destulă *omenie*, așa ca viața lui să poată rămâne pilduitoare și pentru urmași". (p. 391).

Am urmărit aceste invocări de figuri mărețe din istoria sbuciumatului nostru popor, fiindcă la ele găsim și mândria de neam și încrederea în virtuțile autohtone, atât de necesare în aceste timpuri grele prin cari trecem. E o primă învățătură practică pe care o putem culege din această operă. După cum, o altă învățătură nu mai puțin practică este aceea a elementului moral care trebuie să domine orientările celor ce dețin destinele neamului, dacă vor să se înșirue pe linia marilor realizatori ai istoriei noastre. Altminteri, se înțelege, nu ne vom face demni de trecutul nostru.

Aceste convingeri ale autorului, cari constituiesc leit motivul întregii urzeli a lucrării, îi dau putința, după largi investigații științifice, să contureze și din punct de vedere tehnic conținutul conceptelor trilogiilor. Astfel, privitor la trilogia științei, autorul conchide următoarele: „*Cercetători* se cheamă cei care caută și găsesc fapte. *Erudiți* se numesc cei care adună multe cunoștințe despre lucruri aflate de ei sau de alții. *Savanți* sunt însă numai cugetătorii cari ajung la idei nouă, pentru a verifica, înmulți și a sistematiza cunoștințele adunate până în epoca lor, înșirând astfel progresul științei tocmai în latura cea mai vitală. Cercetătorii se pregătesc de obicei în universitate; erudiții sunt mai ales opera muncii lor iar savantul e totdeauna un produs al nașterii. — Ca și artiștii, savanții, sunt un mare dar al naturii" (p. 79). Din această ierarhizare reiesă, ca rezultat al trilogiei, că vom putea pe de o parte clarifica mai exact operele oamenilor de știință și, pe de altă parte, vom putea revizui valorile — arătând meritul fiecărui muncitor, chiar când contemporanii nu i-au dat prețuirea cuvenită" (p. 111).

Nu știu dacă acest criteriu de stabilit al ierarhiei valorilor a fost vreodată mai actual la noi decât astăzi, fiindcă nu știu dacă el a fost mai crud răsturnat ca'n timpul ultimului sfert de veac.

Tot așa autorul face o distincțiune netă cu privire la trilogia Școalei: belfer, profesor și educator, zicând: „spre deosebire de belfer care crede în puterea vorbeii, și de profesorul bizuit numai pe tăria raționamentului, conducătorul adaugă și iubirea care duce la fapta deplină".

Iar mai departe spune: „activitatea educadorului depășește numai meșteșugul simplist al *memorizării verbale*, dar și *tehnică rațională* a *creației*. Prin iubire, educadorul devine cea mai înaltă manifestare de energie creatoare în latură învățământului” (p. 213).

De aci, complectează autorul, „Educador poate fi numai cel care este o personalitate creatoare adică un om atât de armonios, bogat în viață și în viziune, ca structură psihică încât să deștepte și în alții puterile de creație, ridicându-i și pe aceia pe planul personalității” (p. 223). Iar modelul prin care se realizează al conducătorului din toate timpurile este Iisus. „Mila lui în viața omului omenirea întreagă, iar concepția sa despre educație ajunsese la un nivel atât de înalt și mai dreaptă dintre toate, câte se ivise până atunci pe fața pământului”. (231).

Mobilul sufletesc al educației este, așa dar, iubirea. Se vede din faptul că iubirea a fost pusă în evidență în puterea lui creatoare de Iisus în Nazaret. Alți conducători cari au realizat ceva în cercul lor de înțelegere, cum a fost cazul cu Pestalozzi, Tolstoi, Ghandi cărora autorul le acordă aprecieri de adânci vibrațiuni sufletești, și-au însușit metoda de iubiri a Mântuitorului educador. Iar, „esența acestei iubiri nu mai este închinarea de a stăpâni, de a porunci, de a domina, „cum spun în că unii pedagogi întârziți; nu e nici calapodul uniform spre care se îndreaptă cei sugestați de doctrine politice totalitare; din contra iubirea adevărată înseamnă *diferențiere și progres prin coordonare a vieții educadorului cu viața altora, până la subordonarea deplină*, în vederea perfecționării acelor pe care el îi învâlue în căldura sufletului său”. (p. 245).

Pe lângă elementul afectiv ca factor principal al educației autorul mai evidențiază ca mijloc eficace elementul muncii. Căci, „*Munca cu uneltele l-a făcut pe om ceea ce este*, ridicându-l peste nivelul animalității — Munca e și azi *destinul cel mai firesc al omului*, dacă nu vrea să se coboare din nou în rândul celorlalte animale. *Dar munca omenească*, spre deosebire de activitatea animalică instictivă, este *mult mai obositoare*. Ea cere o atenție încordată și deci o consumare de energie cerebrală cu mult mai mare... Urmarea e că munca nu-i tocmai plăcută. Cu plăcere muncesc numai indivizii cei mai bine înzestrați, așa că munca lor devine *creatoare* și deci le stimulează puterile atât fizice, cât și cele sufletești. (p. 331).

În trilogia vieții, vorbind despre oamenii normali, netoții și personalități, autorul îi aseamănă unui spectru biologic și social, după analogia spectrului fizic al luminii. „Nu ne gândim — zice dânsul — să înșirăm toate colorile spectrului omenească, ci ne mărginim la gama de toate zilele: la o parte, umbra (2%), apoi penumbra (18%), apoi lumina gloatei cu 60%, până ce la marginea de sus a scării găsim că lumina devine lucire (118%), și chiar strălucire (în proporție de 2%).

Concluzia pe care o scoate este de mare însemnătate și de care trebuie să ținem seama în interesul superior al țării. 1) *Gloata unui popor este pătura generatoare a neamului respectiv* și deci trebuie privită cu cel mai mare respect. — Cât timp gloata e sănătoasă și prin urmare prolifică, ea tinde ca vitalitate spre o durată nelimitată. 2) *Extremitățile gloatei* (atât cea inferioară, cât și cea superioară) *sunt instabile* și de aceea, osândite la eliminare, întocmai ca scoarța unui copac care

crește. Atât *infra*-oameni, cât și cei superiori sunt de obicei sterpi, adică înlăturați din cercul vieții. 3. *Oameni cu adevărați superiori sunt numai aceia care* (pe temeiul însușirilor lor biologice și psihice) *pot da la iveală o deosebită putere de creație și un destul echilibru interior* destulă „Omenie“, *încât vieța lor să poată fi pilduitoare și pentru alții.* — Ei dau expresia cea mai înaltă vieții istorice a unei națiuni, fiindcă națiunea însăși e o operă de artă — cea mai grea și cea mai îndelungată — pe care o pot împlini numai geniile naționale din toate secolele cu ajutorul celui mai complet dintre toate — geniul social întrupat în „omul de stat“ (383.-84).

Asemenea oameni mari se nasc rar și ferice de țările care îi dau. Sub ochii noștri chiar se petrec fenomene extrem de interesante, datorită unor atari oameni. În țările lor acești oameni superiori au precognizat selecționarea indivizilor, prin legi care împiedecă pe cei din „gunoiul social și biologic“ să mai aibe urmași, cerând, în schimb loc pentru elitele sănătoase. Ei sunt în nota științei biologice actuale. Căci, „Biologia modernă, prin mendelism, ne-a dat în mână cheia care permite fiecărui neam, dacă nu să intre în Raiu, cel puțin să se apropie de porțile lui, lăsând la o parte ceata nedemnă a urmașilor lui Cain. După cum într'un lan de grâu un spic cu calități alese poate deveni începutul unei noi varietăți de cereale, tot așa nașterea copiilor cu daruri superioare poate fi pentru neamul respectiv un izvor de creațiune științifică, etică, artistică ori socială, ridicând potențialul întregii grupări etnice“ (p. 417).

Iată, redate cât se poate de succint, ideile mari din frumoasa lucrare a d-lui S. Mehedinți. Ele au darul a ne pune înaintea ochilor rezultatele muncii de o viață a unui suflet de elită închinat științei și prin știință ridicării neamului. Ele pot servi de îndreptar pentru toți fiii neamului, în sufletul cărora svâcnește dorul de mai bine pentru Patrie. Mai ales azi când paharul amărăciunilor ni s'a umplut din nou, aceste idei adânc cugetate pot constitui tot atâtea mijloace terapeutice pentru redresarea noastră. Hotărât lucru că, numai o mai efectivă selecționare a ierarhiei valorilor, după indicațiile autorului, ne poate aduce, nu numai o transgresiune peste momentele critice de azi, dar o nouă afirmare a geniului național.

·Diac. Dr. IOAN LANCRĂNȚAN

Biblioteca „Apostolul“, Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Bucureștilor : „**Bucium al dumnezeescului graiu**“ Tipografia Cărților Bisericești, Buc. 1940, p. 104, lei 30.

P. C. Pr. D. Cristescu, fost consilier referent al secției culturale al Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor înțelegând îndemnul I. P. S. Patriarh Nicodim, a înmănunchiat în 104 pag. predicile rostite în Sf. Patriarhie în timpul marelui post.

În Apus predica în postul mare ocupă un loc foarte important. În acest timp preoții catolici rostesc cu deosebire cuvântul Domnului. În orașele mai însemnate sunt invitați cei mai de seamă predicatori.

Acest mănunchiu de predici trebuie socotit pe drept „Bucium al dumnezeesului graiu“ căci ele se adresează „către oștenii lui Hristos, vestind primejdiile de multe feluri, înțelepțind pe tineri, și întărind înțelepciunea bătrânilor... (p. VII).

Indemnul și porunca de realizare a vorbirei și tipăririi predicilor din postul mare vine dela I. P. S. Patriarh Nicodim, care vede în post „un zid al lui Dumnezeu, palat al lui Hristos, cetate a Sfântului Duh, (p. VII).

Primul care deschide seria predicilor este P. C. Protos. Dr. V. Vasilache directorul Sf. Patriarhii, autorul volumului de predici „Dumnezeu este lumină“ Neamț 1938. O nouă lucrare a P. C. Sale va fi „Călugărul Ilarion Radu dela Sf. Mitropolie a Moldovei“.

În cuvinte de adâncă trăire creștinească P. C. Sa ne arată rostul postului mare, conducător spre primăvara sufletelor noastre, spre Ierusalimul credinței noastre, spre Învierea lui Hristos. Postul, încheie P. C. Sa, este cel ce „deschide calea vieții către căldură și lumină, către viață și către fericirea tuturor eliberărilor după care suspină toate popoarele“ (p. XVIII). •

La Duminica Ortodoxiei a predicat I. P. C. Arhim. Iuliu Scriban figura bisericească cunoscută prin lupta dârză pentru apărarea credinței ortodoxe la noi în țară. Făcând istoricul luptei contra sf. icoane, I. P. C. Sa arată că amestecul celor lumești în ale bisericii strică. Ortodoxia a biruit însă după o luptă de aproape 200 de ani să-și recapete dreptul de a se închina sf. icoane. Folosința de azi a icoanelor au câștigat-o prin grele silinți strămoșii noștri creștini. Această moștenire trebuie păstrată cu respectul și dragostea cuvenită obiectelor de cult.

Predicile P. C. Pr. Gafton, M. Ionescu, Gh. Comana, D. Cristescu și T. Chiricuță sunt deasemenea la înălțime. Au cuprins bogat și adecvat timpurilor de neliniște în care trăim. Am insistat mai mult asupra predicilor I. P. C. Arhim. I. Scriban și P. C. Protos. Dr. V. Vasilache, întrucât primul e cunoscut de toată lumea ca orator bisericesc neîntrecut, iar cel de al doilea ca vrednic urmaș în ale prediceii a I. P. C. Arhim. P. C. Protos. Dr. V. Vasilache adâncind brazda trasă pe câmpul pastoral și omiletic.

Indeplinirea poruncii I. P. S. Patriarh de a tipări predicile rostite în Sf. Patriarhie, este un semn de bună chivernisire a P. C. Pr. D. Cristescu, deoarece cei cari nu au avut posibilitatea de a asculta în biserică și pe calea undelor nevăzute cuvântul Domnului, vor putea gusta din „Buciumul dumnezeesului graiu“ cuvintele și învățăturile rostite cu dragoste creștinească de preoții Bisericii noastre.

I. IRIMIA

Însemnări

Dorința Mitropolitului Conon împlinită.

Era prin anii 1917—18. În București trăiam sub stăpânire nemțească. Ne duceam viața tăcuți și sfioși, neputând ști ce va mai fi în viitor.

Știri nu ne veneau de nicăieri, așa că nu puteam prubului cum se va fi desfășurând sau au să se desfășoare lucrurile. Ne strângeam unul lângă altul și ne împărtășeam gândurile inimă către inimă.

La Mitropolie tăcere și nemișcare. Ce puteai face alta? Stăteai și așteptai vremuri mai bune.

Bătrânul Mitropolit Conon stătea neclintit în palatul său, ca un om fără slujbă, fiindcă nici nu aveai pe atunci mijloacele de a păstori. Unii din noi ne duceam destul de des la Înalt Prea Sf. Sa, ca să-i mai spunem câte un cuvânt pe care-l prindeam de ici de colo. Nu că puneam vreun temei pe ce se auzea, dar așa, ca să mai avem ce spune.

Bietul Mitropolit era foarte bucuros când veneam. I se ura și lui de atâta ședere, fără nimic care să-i mai împrăpăteze gândurile. Era doritor să i se mai spuie câte ceva.

Il găseam cu tichia roșie în cap, în cerdacul cu geamlâc dinspre Bulevardul Maria. Bietul bătrân se cocea acolo în vremea caldă din Iulie 1917—1918.

Odată l-a prins dorul să mai iasă, să mai schimbe priveliștile. A pus să i se aducă o cupea și m'a poftit să-l însoțesc.

Am scoborât dealul Mitropoliei și am luat-o spre ulițele mai largi, către Dealul Cotrocenilor. Până acolo, am străbătut multe ulițe. Despre câte n'am vorbit! Din ale trecutului, de când Mitropolitul era arhimandrit la Iași, iar eu școlar seminarist la „Veniamin”.

Știam pe preoții slujitori din vremea aceia la Mitropolie, care-și aveau chiliile în lungul aceluiaș cerdac, unde locuia și Mitropolitul Conon, Erau simțiri trecute, de care pomenea cu plăcere.

Am vorbit apoi de întâmplările proaspete dela Sinod, de comedia cu *Mica Biblie*, care-mi făcuse mult necaz și la care Mitropolitul Conon luase parte vie împotriva ostenitorilor ei: Episcopul *Nicodim* (Patriarhul nostru de azi), răposatul Econ. *Pavel Savin*, fostul director al semina-riului dela Iași, și cu mine. Ne făcuse năduf, fiindcă alți uneltitori îl ațâțau. Și totuși acum vorbeam atât de bine și mitropolitul era atât de prietenos! Era om bun și ușor îl aduceai la gânduri potolite; dar tot așa îl puteai stârni prin scornituri vrăjmașe.

Cu vorbe despre astfel de frământări, iar acum în deplină voie

bună și nici urmă despre necazurile trecute, am ajuns și la Cotroceni. Urcam șoseaua care trece pe lângă Palatul Regal dela Cotroceni.

Este lungă împrejmuirea Palatului. Toată e încunjurată de zid trainic, străbătut dela un stâlp la altul de largi deschideri, prin care poți vedea verdeța dinnăuntru.

Era vreme potolită, zi tihnită de vară, cu puțină lume în largul șoselei. Nimic nu făcea să te gândești că te aflai la vreme de război.

Mitropolitul a privit îndelung spre zidul împrejmuitor, iar apoi mi-a spus:

— Iaca, așa gard aş dori eu la Mitropolie. Să fie tot așa de zid, cu înfățișare de stâlpi dealungul lui și cu deschideri, ca să nu fie prea mohorât.

În umbra care stăpânește șoseaua Cotrocenilor, din pricina copacilor ei înalți, stăteai în voie și-ți plăcea să privești. Și așa am trecut în lungul împrejurii, și Mitropolitul Conon nu-și mai lua ochii dela ea și dela toată verdeța care se vedea prin ea și deasupra ei. În mijlocul dogorelii, mulțimea și înălțimea copacilor îți mângâiau ochii. În acelaș timp însă, inima îți era năpădită de atâtea gânduri... Aici e casa Regelui... Oare ce-o mai fi? Când s'o întoarce? Cum se va isprăvi toată învâlmășala?

Vorba Mitropolitului Conon despre împrejmuirea Mitropoliei nu mi-a perit niciodată din minte. Avea dreptate c'o dorească altfel, fiindcă în toată lungimea Dealului Mitropoliei, dinspre Bulevardul Maria, gardul era de lemn. Se învechise, se putregăise și nu mai făcea față cum trebuie pentru catedrala Capitalei și pentru locuința Primatului României. Și au mai trecut ani și ani și lucrurile nu s'au schimbat.

Dar apoi au venit primari care s'au gândit că trebuie făcută o schimbare. Am avut pe d. Dem. Dobrescu, care a făcut mari prefaceri pe Dealul Mitropoliei; dar de partea din vale nu s'a atins. Am avut pe d. Mihail Berceanu, care și-a arătat gânduri foarte bune către biserică și s'a apucat de a dat jos gardul vechi și putregăit. Era de așteptat că vom avea în loc altul nou și că vom vedea împlinită dorința Mitropolitului Conon.

Cu toate acestea d. Berceanu odată a plecat din fruntea Primăriei de Albastru și lucrurile au rămas baltă. Și a stat Mitropolia cu totul neîmprejmuită ani de zile. Nici măcar gard nu mai avea.

Dealul Mitropoliei era la îndemâna tuturor derbedeilor. Se plimbau pe sub locuința Patriarhului, poposeau acolo, se descălțeau, se scuturau, ca la ei acasă. Răposatul Patriarh Miron mi-a vorbit odată nemulțămît de starea aceasta. Eu am pomenit de ea fostului Primar d. Donescu, care a făgăduit îndreptare, dar lucrurile au rămas tot ca și mai nainte.

În sfârșit, dorința Mitropolitului Conon se îplinește. Pe Dealul Mitropoliei se lucrează la o frumoasă împrejmuire. Nu e de zid, dar o socotesc destul de frumoasă și așa, fiindcă lasă privirea slobodă printre copaci.

Peste o temelie de beton, se ridică o împletitură de sârmă groasă, prinsă în zăbrele de fer. Este plăcută ochilor și nu e numai o jucărie. Este o adevărată împrejmuire.

În partea suișului spre cancelaria Mitropoliei, către str. 11 Iunie, temelia de beton e mai înaltă. Ai înfățișarea unei adevărate îngădirii.

De acum s'a isprăvit cu forfoteala derbedeilor pe acolo. Cărarea de sub Palatul Patriarhului, pe care înainte vreme Mitropolitul Atanasie se plimba la adăpost de priviri, sub umbră de salcâmi, acum din nou este ferită de hoinăritul feluriților perde-vară. Patriarhul din nou își va putea pași nestingherit pe umbrita cărare.

Nu mare bine de a vedea iar vremea când Dealul Mitropoliei nu mai este oradă derbedeilor. Acum privești cu plăcere frumoasa îngărădire, care se tot întinde.

Că se datorește ea? Stăruinței I. P. S. Patriarh Nicodim și d. General Dombrovița, pe care noi l-am mai lăudat și aiurea, pentru alte înfăptuiri gospodărești ale sale în București. Iată cine a împlinit dorința Mitropolitului Conon Dumnezeu să ni-l fie sănătos pentru încă alte și alte trebuincioase înfăptuiri. I. P. S. Patriarh Nicodim are pentru ce-l binecuvânta.

Altă dorință împlinită

În celce am lucrat multă vreme cu cuvântul creștinesc în sânul oștirii, ni-am făcut părerea că am putea avea și o tipăritură creștinească pentru sufletul oștenilor. De aceia am dorit să văd o revistă cu acest cuprins ieșind din rândurile preoțimii ostășești.

Vi l-am arătat părerea aceasta, acum câțiva ani, către fostul Episcop Ioan al oștirii noastre. Răposatul s'a arătat neîncercător că ar putea scoate la capăt tipărirea unei asemenea reviste. Se gândea la aluatul de pus în ea, la scriitorii ei și nu credea că ar fi ușor de îndeplinit.

Anii treceau, trebuința rămânea neîmplinită. Iată însă că pe neașteptate ne trezirăm și cu ce nu ne gândeam că am vedea, împlinindu-se curând. Episcopul oștirii noastre, P. S. Partenie, a dus la împlinire ceiace înaintașul său credea că nu se va putea împlini. Ne bucurăm de această răsărire pe ogorul slujbei creștinești în oștire și-i urăm tot sporul.

Revista poartă numele de *Arma Cuvântului* și are până acum 3 numere. E frumos tipărită și împodobită. Chipul Episcopiei ostășești din Alba-Iulia stă ca o frumoasă pecetluire în fruntea ei și-ți câștigă ochii dela început, prin avântarea măreață a turnului ei către înălțimi.

Acuma, dacă o avem, dacă vechea noastră dorință s'a împlinit, se cuvine să stăm mai amănunțit de vorbă despre ea. În adevăr, sunt multe de spus, ca să vedem ce se poate face în oștire cu un asemenea organ.

Înainte de toate, este prilej să ne punem întrebarea: Pentru cine voim să lucrăm cu această unealtă a scrisului creștinesc? pentru mulțimea oștenilor sau pentru preoți? Răspunsul poate fi cu dreptate: și pentru unii și pentru alții. Preoțimea oștirii la noi este încă o înfăptuire nouă. Sunt multe îndrumări de dat, pe care preoții nu au de unde să

le știe. O asemenea revistă este un organ în care toate acestea li se pot aduce la cunoștință. De asemenea, sunt multe de povestit pentru oștenii noștri. Câte povestiri sănătoase, din care este bine să li se cetească sau să cetească ei înșiși în clipe slobode !

Nu se poate ? Ehei ! câte am cetit eu în viața de cazarmă pe care am trăit-o ! Doresc și altora să cetească miile de pagini pe care le-am cetit eu în câteva luni de petrecere ostășească în Brăila.

Acolo am cetit *Povestea unei coroane de oțel* de Coșbuc, pe care am găsit-o pe o poliță în cazarmă. Pentru orice oștean, cazarma să fie un crâmpei de viață cu frumoase amintiri de soiul acesta !

Dar una numai să nu fie revista pomenită : Să nu fie o culegere cu știri de cancelarie, ci să cuprindă adevărate și multe învățături creștinești. Ea nu are a fi o revistă creștinească după calapodul altora.

Scriem acestea, pentru că noua revistă parcă ar înclina spre trăsătura aceasta. Ea ne dă știri despre cărți și reviste bisericești ca pentru mulțimea preoților. Dar nu trebuie să fie așa, ci să ne dea tot știri legate de viața creștinească în oștire. Înțelegem să găsim „Lectură bună pentru ostași” ; „Avansări (de ce nu înaintări ?) în clerul militar” ; „Locuri vacante de preoți militari” ; — dar să nu găsim știrile din viața bisericească de obște. Înțelegem să găsim nu numai articole pentru oștenii mai sălțați ci și pentru galonații mărunți.

Aici să nu ni se dea articole ca pentru ziar. E prea înalt pentru largul popor al căzărnilor un art. ca *Ortodoxie și regalitate*.

În schimb, dacă revista plutește mai mult în atmosfera aceasta și se îndreaptă spre șivoiul unor astfel de gânduri, rămân nepomenite lucruri care trebuie să fie pomenite în lumea oștenilor. Iată, eu fără a împlini azi vreo slujbă în oștire, totuși am urmărit ce se lucrează creștinește în alte oștiri și pot aduce la cunoștința preoților oșteni o mulțime de tipărituri care e bine să fie cunoscute și de preoții oșteni ai noștri și să folosească din ele ce se poate folosi.

Atât în Franția, cât și în Anglia, au ieșit la lumină multe scrieri pentru sufletul creștinesc al oștenilor. În Franția, a ieșit la lumină anul trecut : *Manuel de l'Aumonier Militaire de la marine et du prêtre mobilisé*. (Cartea preotului oștean din marină și a preotului mobilizat) de abatele *de Dartin* și iezuitul *P. Décout*, foști preoți militari ; apoi tot anul trecut : *Manuel de prières du Soldat pour le temps de la guerre* (Cartea de rugăciuni a soldatului pentru vremea războiului) de preotul călugăr *R. P. Gasnier*. Apoi *Chemin de la Croix pour le temps de la guerre* (Drumul Crucii pentru vremea războiului) de Girard. Au mai ieșit și altele (*le Dimanche du Soldat* — Duminica Soldatului, de care vom vorbi altădată mai amănunțit).

În Anglia au ieșit și mai multe. Pomenim aici *Praying in War Time* (Rugăciunea la vreme de război) de *F. A. Cockin*, care a ieșit chiar anul acesta. Asemenea: *Talks with the Troops* (Vorbiri cu trupele), însemnări pentru cuvântări, de *S. Wigram*, preot misionar al Societății Sf. Ioan Evanghelistul. A ieșit și *Billiere*, episcop cu titlul de „Bishop of the Westministerului”.

Anul acesta a mai apărut *Europe's catastrophe and the Christian Faith* (Prăbușirea Europei și creștinismul) de *Reinhold Niebuhr*. De asemenea, tot anul acesta a ieșit *The Moral Issues of the War* (Urmările morale ale războiului) de *W. Matthews*, Decanul catedralei Sf. Paul din Londra.

Din războiul trecut, pomenim niște predici de război cu numele *Krieg und Evangelium* de *Anton Worlitschek*, preot în München, ieșite în Freiburg la 1914. De asemenea, la noi putem pomeni de predicile pentru vremea războiului, lucrate după nemțește de Mitropolitul *Nicolae* dela Sibiu, pe atunci Prof. Dr. *Nicolae Bălan*. Poartă numele de *Îndrăzniți, eu am biruit lumea* și au ieșit în 1915 în „Biblioteca Bunului Păstor” din Sibiu.

Astea sunt scrieri din care se pot scoate multe materiale pentru o revistă ca *Arma Cuvântului*. Încă și multe altele se găsesc, pe care noi le vom pomeni. Deci aluatul pentru lucrarea ostășească în oștire nu lipsește. De aceia nu trebuie să ne perdem în cărările altora, când este destul de lucru în ale noastre.

Nouă ne pare prea bine că am văzut împlinită dorința de a avea o revistă pentru oștire și vom veni cu tot felul de astfel de materiale pentru a ajuta înflorirea ei.

Crește Oastea

Care oaste? Nu e vorba de oaste obișnuită, cea cu spăngi și tunuri, ci de altă oaste.

Avem și noi una, pe care o folosim spre cuceriri creștinești. E vorba de Oastea Domnului. Acum se vorbește de ea mai puțin ca înainte, dar totuși ea nu încetează a spori. Aceasta ne-o spune foaia dela Sibiu numită *Lumina Satelor* (18 Aug. a. c.). Găsim aci pomeniți un șir întreg de creștini, care cer să fie socotiți și ei în Oastea Domnului. Și-i găsești nu numai din ținuturile de peste munți, ci și foarte mulți de dincoace.

Mai cu seamă jud. Prahova este cel ce se avântă cu înscrieri în Oaste. Îi întrece cu numărul pe cei din alte județe.

Acesta e un fapt prea mângâietor. E o dovadă că oamenii au

sufletele deschise spre gustarea mai adâncă a vestirii creștinești. Scrisul lor, prin care cer înscrierea sau prin care mărturisesc plăcerea de a ceti foile Oștii tresaltă de plăcerea de a gusta învățătura creștinească. De pe unde nu te aștepti, dai peste astfel de mărturisiri. Așa, de pildă cetim graiuri dela 2 sergenți dela Regimentul 19 de Infanterie. Aceștia au avut prilej să cetească foile *Lumina Satelor* și *Oastea Domnului* dela oșteni care primeau acolo aceste foi. Inima li s'a deschis și lor, au înțeles ce învățături curate cuprindeau ele și au cerut să fie înscriși și ei în Oaste „Vă rugăm a ne înscrie și pe noi ca ostași începători de pază la granițele sufletului, ca și la granițele țării. Slăvit să fie Domnul”.

Ce semne vrednice din sânul neamului nostru, ce nădejdi de mai bine pe viitor, când vedem zbârnâind într'însul coarde atât de curate! O! este chip de lucru în sânul neamului nostru, numai lucrători să fie, care să trezească taințele neumblate ale adâncului croit acolo de Dumnezeu!

Acestor 2 ostași numai cetirea celor 2 foi le-a ajuns pentruca să le trezească sufletele din amorțire și să-i scoată la liman. Dar dacă s'ar folosi încă și mai multe mijloace!

Fapte ca acestea îți dau nădejdi mari și te fac să te gândești ce roade s'ar putea dobândi printr'o asemenea lucrare. De aceia să nu vedem numai scăderile ostașilor, cum face Păr. Mihail Stănescu, în *Vii-torul* (13—14 Iulie), tâlcuite după închipuirile Sfinției Sale, ci și toate bunurile care rescumpără din plin ce scăderi vor fi având.

Arhim. SCRIBAN

Literatura care ne trebuie

Am vorbit de atâtea ori — despre sensul moral și religios—pe care, fără să cadă în predică — trebuie să-l păstreze literatura. Aceasta impune scriitorilor o atitudine controlată, un fel de fereală, acea grijă continuă, care-i face să se ferească de pasagii cu relatări dubioase, ba încă îi obligă la un fel de rezervă. Sunt lucruri pe care le-au înțeles și câțiva dintre scriitorii noștri — punându-se — (firește: cu destule riscuri) în slujba acestei literaturi sănătoase, dar (în unele foruri) ocolite și nedepășind linia sigură și înviorătoare a adevăratului creștinism.

Din numărul acestora merită toată atențiunea — mai ales — doi cari, printr'o bogată și mereu primenită operă, dovedesc din prisos că izvorul acestei literaturi înviorătoare este atât de departe de a fi secătuit. Sunt prozatorii: I. Gr. Opreșan și Al. Lascarov-Moldovanu.

Cel dintâiu, autor al unei minunate prezentări a lui Vlahuță — omul conduce de câțva timp—o „Bibliotecă populară creștină ortodoxă” *Familia* care, în broșurele de aproape 100 de pagini, aduce tot felul de po-

vestiri, gânduri curate, sfaturi înțelepte și versuri îngrijite în legătură cu tot ce poate duce la ridicarea și creștinarea societății. Numărul 8 (ultimul) aduce o minunată armă de luptă înverșunată împotriva alcoolismului — din combaterea căruia „Oastea Domnului” și „Temperanța” și-au făcut un punct de existență. Broșura de față adună un bogat material adecuat — colaborări de preoți, scriitori, medici, fragmente diverse, scrise cu adevărata dragoste creștinească și pune la îndemâna aceluia care le-ar putea împărtăși cu folos și altora. Făcând de astă dată — mai puțină literatură — *Familia* este un reazăm prețios pentru toți cei ce, într'un fel sau altul, se abat dela calea omeniei creștine de care au atâta nevoie sufletele nehotărâte.

Tot I. Gr. Opreșan ne-a bucurat — ceva mai demult — cu acele pline de simțiri „scrisori către fata mea” pe cari pe bună dreptate le numește „Sfânta Copilărie”. Sunt zece scrisori fiecare însemnând o etapă, un an, o fază din viața copilului, însemnările calde și pline de duioșie ale unui părinte grijuliv, care face tragedie din orice părere, căruia i se năzare din orice indispoziție, care înțelege să trăiască intens, să urmărească pagină cu pagină evoluția ființei plâpânde — căreia i-a dat naștere. Gânguirile, cele dintâi gesturi, prima vorbă, ochișorii plini de căldură, despărțirile forțate, basmele, revederea, zilele mari, clipele de restriște, prima carte silabisită, pozele și jucăriile, rugăciunea și gesturile surprinzătoare — totul e urmărit cu drag și dat în vileag cu acea atențiune care face din cărticica d-lui Opreșan — una din cele mai încercate și mai serioase îndrumătoare a adevăratei copilării pe căile înfloritoare ale Domnului.

Nici Al. Lascarov-Moldovanu nu se lasă mai pre jos. Povestitor sfătos, talmăcitor al „Vieților Sfinților” — autorul atâtor romane minunate — retipărește la „Cugetarea”, — atât de bine intenționată — „Biserica năruită”. E o poveste simplă de dragoste — demnă de un Bernardin de un Saint-Pierre, în care, fiecare amănunt, fiecare pagină, dă pe față numai bunătate și fericire. Este povestea tristă a unei perechi, din a căror ramură a ieșit biserica intrată pe panta năruirii. Minus acel final prea tragic și uimitor de rapid — unul din primele romane ale acestui scriitor fecund și îngrijit — continuă să fie o carte bună și curată, o poveste mișcătoare, care ne învață să iubim și să suferim creștinește.

„Alte flori creștine” este încă una din noile tipărituri ale aceluiași fericit povestitor. Conține scurte schițe — adevărate parabole, cu pretexte luate din lumea noastră și din viața de toate zilele. Autorul lor, care dă dovadă de un minunat spirit de observație și de un admirabil bun simț, de o puternică erudiție religioasă și de un uimitor aparat de ridicare dela individual la general, știe să sublinieze fiecare istorioară printr'o morală concisă, utilă și înțeleaptă, știe să ridice particularul la social și omenesc. Sunt fragmente care se citesc cu plăcere și din cauza scurtimii lor, și din aceea a legăturilor lor cu necazurile vieții, din care d. Al. Lascarov-Moldovanu ne învață cum să ieșim — bărbătește și creștinește.

În felul acesta — cei doi scriitori creștini — I. Gr. Opreșan și Al. Lascarov-Moldovanu — au reușit să dea scrisului românesc de azi

un sens, o directivă, să facă din el mai mult decât un simplu joc frumos, mai mult decât prilejul unei desfătări momentane. Negreșit că această îndrumare — de pe urma căreia literatura noastră va ieși mult înșdrăvenită — trebuie salutată cu bucurie, iar reprezentanții ei — cețiți cu lăcomie și entuziasm. Este singura răsplată, pe care o așteaptă sufletele alese, aceste rare exemplare de adevărați binefăcători ai omenirii.

PAUL I. PAPADOPOU

Primele traduceri ungurești ale Bibliei s'au făcut pe pământul Moldovei

În secolul al XV-lea, se răspândesc tot mai mult în Europa Centrală, ideile religioase ale lui Ioan Huss. Fiind prizonieri în Ungaria mulți husiți unguri s'au refugiat în Moldova. Cronicarul ungar Gborghe Szekeley refugiat la Cracovia scrie în 1595 — „În acel an împăratul Sigismund a expulsat Ungurii cari adevau la învățăturile lui Ioan Huss. S'au refugiat în Moldova și cu aprobarea Voevodului s'au stabilit în Centrul Moldovei, în orașul numit Huși”¹. Printre refugiați erau și doi cărturari: Toma și Balint,² cari au tălmăcit mai întâiu Biblia în ungurește. Un istoric german — Andreas Wolf afirmă că chiar și numirea de Huși, s'a format din cuvântul Husit, II Numele Huși îl are acest loc de la Husiți, care în anul 1460 fiind alungați din Ungaria au venit în Moldova și au căpătat dela Voevodul Ștefan permisiunea de a se așeza acolo”³.

După o cronică minorită⁴ cea dintâiu traducere ungurească din Biblie s'a făcut în Vrotus, la 1416 Toma Peicsi și Valentin Ujlaki din Komancze. Ambii s'au refugiat din Ungaria pentru ideile lor husiste și au tradus din Biblie la Trotuș. Au tradus Evangheliile, pe cari le-a transcris în 1466.

Indiferent dacă s'a tradus la Huși sau la Trotuș, primele traduceri ungurești din Cartea Cărților s'au făcut pe pământul Țării Moldovei. Menționăm acest fapt important pe care îl vom studia mai de aproape, ca o influență culturală asupra Ungurilor contra tezei că cultura europeană n'a trecut Carpații, constatăm că în Ungaria pornesc curente literare și religioase, determinate de Românii de peste Carpați.

IOSIF E. NAGHIU

1. Il. Sztripssky și G. Alexics. Szegedi Gergely cuekes könyve szazadbeliro mán fordításban, Budapesta, 1911. p. 84.

2. Cu ortografie ungurească se scrie — Ioanas și Balinth.

3. Bertrage zu einer stätisch historischen Beschreibung des Fürstenhums Moldau. Erste Theil p. 154. La Episcopul Melchisedec. Cronica Hușilor. București 1869 Vol VII.

4. N. Iorga Studii și documente. București, 1904, p. XVIII.

Ce biruri plătesc sectanții adventiști

Până acuma se știa în deobște că sectanții adventiști plătesc drept dare către organizația lor — adică șefilor lor — zeciuiala din orice au ei, începând dela covoarele din casă. Și aceasta e grozav de mult, dar cu amenințările tuturor tunetelor și fulgerilor ea se încasează regulat, fără înscrierea și la fisc !....

Iată însă că acești oameni iubitori de arginți nu-și opresc lăcomia lor numai la această grea zeciuială, ci au pe lângă ea încă foarte multe așa numite *daruri* pe care le *cer* dela cei ce au avut nenorocirea să cadă în mrejele lor. Numărul și numele acestor daruri le aflăm în buna lucrare a Păr. Protoiereu Metodie Popescu, „Scopul sectei adventiste“.

1. *Zecimea.*
2. *Dar pentru școala de sabbat.*
3. *Dar pentru al 13-lea sabbat.*
4. *Dar pentru misiunea internă.*
5. *Dar pentru misiunea externă.*
6. *Dar pentru fondurile de educație.*
7. *Dar pentru fondurile misionare.*
8. *Dar de 1 zi.*
9. *Dar pentru răspândirea revistei de toamnă.*
10. *Dar de săptămâna cea mare.*
11. *Dar de săptămâna de rugăciune.*
12. *Dar pentru săptămâna de abnegație.*
13. *Dar pentru săptămâna mamelor.*
14. *Dar de ziua nașterii.*
15. *Dar de ziua cununiilor.*
16. *Dar pentru întreținerea localului de adunare.*
17. *Dar pentru chirie.*
18. *Dar pentru Cina Domnului.*
19. *Dar pentru cărămida dela școala misionară.*
20. *Dar pentru cercul Talita.*
21. *Dar de ziua copilului.*
22. *Dar la ziua Căminului creștin.*
23. *Dar pentru libertatea cultului adventist.*
24. *Dar pentru Spania*

Și sunt grozav de amenințători și aprigi la strângerea acestor poreclite daruri. Spre exemplu voi cita încheierea unui astfel de îndemn :

„Pot merge aceștia cari nu dau bani, în împărăția cerurilor?“
 „Nici de cum, nici odată“. (Curierul misionar Nr. 5 din 1935) Iar în alt loc tâlcuesc textul Sf. Scripturi astfel : „Să vindeți toate averile și să le dați milostenie“ nu înseamnă să dați săracilor..... ci pentru solii prevăzuți în organizația sa. (Experiențe și viziuni de El. Wilte, pag. 25).

Toate aceste biruri pe care le plătesc sectanții către organizația lor le-am însemnat aici nu cu gândul ca să afle cineva și să-i mai pună cumva să plătească și taxe pentru impunerea acestor biruri..... nu, ci pentru știința tuturor a acestor iude care storc banul și omoară sufletul a mii de oameni. Vai de Iuda, vai de aceste iude și de cei ce îi urmează...

Zece povețe pentru predicatori

Mult face dragostea pentru predică a celui mare. De prețuește el propoveduirea, apoi toți cei ai lui se vor întrece pentru a împlini ceea ce e scump sufletului părintesc. Pe când dacă supușii văd lipsa acestei pilde de predicator a șefului său, și indiferența chiar și graba în a trece peste acest capitol, apoi ei cu foarte mare ușurință nu se mai trudesă să pregătească și să grăească cuvânt de învățătură.

Răspunderea însă este grozav de mare pentru toți acei cari au această chemare sfântă, de a propovedui cuvântul sfânt în locul Mântuitorului.... Și vezi ce capitol însemnat din viața Domnului nostru Iisus Hristos, cuprinde propoveduirea sfântă.... Iar de nu predici și nu iubesti predica, dovedești că din sufletul tău îți lipsesc cele două iubiri, care te va face să pierzi și mântuirea ta: iubirea de Dumnezeu și de idealurile sfinte, și în al doilea rând, iubirea față de aproapele tău pe care-l lași pradă întunerecului,....

P. S. Nicolae episcopul Clujului, însuflețit fiind ca și ceilalți ierarhi ai țării noastre de această iubire apostolică a propoveduirii creștine, a formulat zece povețe pentru predicatori, pe care bucuroși ținem să le facem cunoscut tuturor cetitorilor noștri.

1. *În predica ta propoveduește Evanghelia Domnului, nu înțelepciunea oamenilor.*

2. *Afirmă cu putere învățătura ortodoxă, nu te pierde în critică stearpă.*

3. *Dacă totuși o faci, critica să-ți fie domoală și smerită, nu tunătoare și aspră ca a Sfântului Ion Botezătorul; fiindcă nu ești sfânt.*

4. *Lămurește-ți învățătura predicii cu pilde, mai ales din Sfintele Scripturi.*

5. *Nu-ți împetrișta graiul cu vorbe de origină străină (neologisme), ci sileștete să grăești în „limba vechilor cazanii”, ca să te înțeleagă toată lumea.*

6. *Cuvântul tău să fie limpede, cald și însuflețit.*

7. *Nu presupune că ascultătorii sunt prea luminați, dar nici nu le îngădui prea multă „prostie”.*

8. *Dacă nu ai darul rostirii slobode, scrie-ți predica și învață a o ceti frumos.*

9. *Îndeobște predica ta să fie de cel mult cincisprezece minute. Dacă în acest răstimp n'ai izbutit să spui ceva, nu vei izbuti nici într'un ceas.*

10. *Începe-ți predica așa: „În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh”.*

Și sfârșește-ți-o cu: „Amin”.

Acest decalog formulat, din cunoscutele reguli omiletice, dorim să fie un memento fericit pentru toți cei ce au chemarea sfântă de a fi propoveduitori ai învățaturii celei veșnice.

P. S. Episcop Sava

al eparhiei Grodno din Polonia, precum am mai scris, a fost primit în refugiul P. S. Sale, de către *I. P. S. Patriarh Nicodim*, cu o deosebită dragoste creștinească. În palatul patriarhal dela București și la Mănăstirea Căldurășani, P. S. Sava a stat dela sfintele sărbători ale Anului Nou 1940 până în luna Septembrie, când a plecat în America. Sufletul P. S. Sale îndurerat și-a găsit mângâiere și întărire în casa creștinească a neamului nostru, iar atunci când vremuri grele și sfâșietoare au venit și pentru noi, P. S. Episcop Sava ne-a fost spre întărire, cu sfatul și cu mărturia durerii cu mult mai mari a P. S. Sale.

Cât a stat în țara noastră a vizitat și a cercetat părintește pe refugiații polonezi, iar acuma dragostea părintească l-a făcut să se gândească și să meargă și la refugiații din America, unde a și plecat.

Publicăm în cele ce urmează ca o deosebită de aleasă mărturie, scrisoarea P. S. Sava adresată *Î. P. S. Patriarh Nicodim*, înainte de a pleca din Constantinopol către America.

2. IX. 1940, Constantinopol

Votre Sainteté,

Je me permets de porter à la connaissance de Votre Sainteté que grâce à l'autorisation et à la bénédiction accordées par Sa Sainteté Benjamin, Patriarche Oecuménique, je me rends aux Etats Unis et au Canada pour visiter les orthodoxes, de nationalité polonaise.

Avant mon départ, je me fais un devoir de présenter à Votre Sainteté mes remerciements les plus sincères pour l'aimable, hospitalité et l'appui dont j'ai été l'objet tant de la part de Votre Sainteté que de celle de autres prélats de l'Eglise Roumaine.

A cette heure ou la Roumanie est gravement atteinte, je m'empresse de déclarer à Votre Sainteté, que je participe de coeur aux malheurs qui frappent Votre Pays hospitalier.

Dans l'espoir que Votre Sainteté vonetre bien m'accorder Sa bénédiction, je reste Votre fils en Jesus Christ.

devoué † Episcop SAVA

Dorim din tot sufletul ca aceaș pronie ocrotitoare să călăuzească pașii P. S. Episcop Sava pe căile continentului american...

Protos. VASILE VASILACHE

Bibliografie

1. **I. P. S. S. Nicodim, Patriarhul României.** *Cuvântări pastorale și îndemnuri*, volumul XX din marea colecție „Ogorul Domnului”, Editura și tiparul Sfintei Monastiri Neamțu, 1940, 462 pag., 180 lei.

I. P. S. Patriarh Nicodim e în fruntea ierarhiei noastre creștine și bisericești, dar în acelaș timp e și în fruntea scrisului creștin dela noi din Țară. Bogăția scrisului I. P. S. Sale constitue un titlu de slavă în plus pentru Prea Fericirea Sa, dar în acelaș timp o comoară sufletească pentru toți credincioșii și întreaga noastră ierarhie bisericească. Oricine e dornic de lumina învățaturii creștine, oricine dorește să-și îmbogățească cunoștințele sale cu privire la trecutul luminos al vieții creștine nu poate să nu fi cetit aceste scrieri atât de prețioase pe care Patriarhul Țării le-a pus la îndemâna oricui cu atâtă dragoste creștinească.

Iată că la marea colecțiune a „Ogorului Domnului”, se adaugă prin râvna cărturărească a unuia și aceleaș persoane, adică a *I. P. S. Patriarh Nicodim*, încă un volum de 462 pagini. Cu acest nou volum care a apărut vara aceasta s'a ajuns la frumosul număr de 20.

În acest volum se cuprind cuvântările, pastoralele date de *I. P. S. Patriarh Nicodim* din clipa alegerii ca Mitropolit al Moldovei și Sucevei și până în vara acestui an. Din fiecare din aceste cuvântări se desprinde înalta concepție teologică și de politică bisericească a I. P. S. Patriarh Nicodim. Orice problemă care s'a ivit în acest timp și pe care a căutat s'o înfățișeze I. P. S. Sa, e rezolvată în chip foarte fericit în lumina învățaturii bisericii ortodoxe, și a unei bogate experiențe care totdeauna indică calea cea mai sigură care duce la scopul urmărit.

În numărul viitor al revistei se va scri pe larg despre cuprinsul atât de prețios al acestei lucrări de seamă a *I. P. S. Patriarh Nicodim*.

1. **Studii Teologice**, publicație a Facultății de Teologie din București. Anul VIII, 1940, Volumul I, Tipografia Cărților Bisericești, 264 pag., fără arătare de preț.

Această publicațiune a Facultății de Teologie din București apare la înălțimea nădejdiilor înaltelor studii pe care suntem îndreptățiți să le vedem mereu sporind în un astfel de așezământ de cultură teologică. În fiecare număr am avut prilejul să vedem pe profesorul adâncit în migăloase cercetări teologice, înfățișându-ne în chip documentat crâmpie de studii din acești ani îndelungați de muncă. Probleme frământate, capitole de istorie teologică solid întărite în subsoluri documentare, sau orientări sociale văzute sub lumina eternului adevăr creștin.....

În acest număr colaborează ca de obicei tot numai profesorii, conferențiarilor și asistenții acestei Facultăți. Primul studiu este al *D-l Prof. Șerban Ionescu, Morala Ortodoxă față cu celelalte morale confesionale*— înfățișind deocamdată abia morala Bisericii romano-catolică, urmând ca în alte numere — probabil — să înfățișeze structura moralei protestante și apoi a Bisericii Ortodoxe; *Profesorul Pr. Petre Vintilescu „Mila păcii, jertfa laudei” în liturgiile bizantine*; *D-l Profesor Teodor M. Popescu, La o sută de ani după schismă*; *D-l Prof. Lazăr Iacob, Personalitatea juridică a Bisericii*; *D-l Profesor Dr. V. Gh. Ispir, Viața creștină practică, imbold spre ecumenicitate*, *Pr. Ioan G. Coman, Sublimul preoției creștine*, *D-l Emilian Vasilescu, Misticism și patologie*.

După aceste studii urmează o cronică și foarte multe recenzii, ale D-lui Emilian Vasilescu, ale Preotului Mihail Bulacu, ale Diac. I. Lancranjan și ale altora.

Precum am arătat la început, atât studiile de față, precum și tot ceea ce e scris, se evidențiază prin munca nobile pe care o desfășoară cu atâta râvnă profesorii acestui fruntaș așezământ de înalte studii teologice. Fiecare cetind ceva din cele scrise în această publicațiune se folosește cu îndestulare.

3. *Preotul Metodie R. Popescu, Scopul sectei adventiste*, Tipografia „Lumina Poporului”, Roșiorii-de-Vede, 1940, 52 pag., 10 lei.

Spre deosebire de toate celelalte cărți și broșuri cari s'au scris până acuma la noi cu privire la această sectă, în această lucrare a vrednicului Protoiereu Metodie Popescu, nu se înfățișează istoricul acestei secte dela începutul ei și apoi cu un ultim capitol la noi în Țară, și nici cu material doctrinal, ci aduce ceva cu totul nou, și anume, scopul materialist al sectei. Cu bogate mărturii scrise, autorul ne dovedește o latură josnică a acestei secte, care nu s'a desvăluit până acuma pentru știința tuturor. „E bine să se știe că această sectă tinde cu mult zel, să câștige adepți în județele bogate și de frontieră” pag. 3. Cunoscând aceasta, autorul caută ca să ne înfățișeze că *adventismul nu are nimic religios, moral și creștin în el, ci că este o puternică societate comercială, fără capital, care se folosește de Biblie și de neștiința sătenilor noștri, spre a aduna fonduri mari, menite să asigure conducătorilor un trai îndestulat*.

Ca să ajungă aici, întrebuintează orice. Adevărul arătarilor noastre va ieși chiar din scrierile, broșurile și revistele lor de propagandă”, pag. 10—11.

În capitolul *Zecimea*, arată argumentele scrise pe cari le folosesc șefii adventiștilor spre a stoarce cât mai mult și mai în plin acest bir. „Zecimea e termometru iubirii de Dumnezeu”... „Rugăciunea înălțată oricât de multă și oricât de călduros, niciodată nu va putea să fie primită de Dumnezeu în locul zecimei noastre. Rugăciunea nu va plăti datoriile noastre față de Dumnezeu”. (Solii către tineret pag. 248).

Înfățișează apoi plângerea lui Stoian E. Zamfir din Peret-Teleorman,

către primul procuror, pentru faptul că niște adventiști din București pe care-i numește, „M'a determinat să las credința mea strămoșească și să trec la adventiștii reformiști, făcându-mă să-mi vând un pogon de pământ cu 9500 lei, și să-i dau zeciuială și 4500 lei din venit, în total 14.000 lei”...

După ce înfățișează în celelalte capitole și alte biruri ale acestei secte, arată într'un ultim capitol, *cât se încasează* — după cifrele date de Legiunea de Jandarmi din jüd. Teleorman — numai în câteva comuni.

16 membrii din comuna Olteanca plătesc pe anii 1935—1937, 37.031 lei.

42 membrii din comuna Traian, plătesc pe anii 1935—1938, 160.361 lei.

43 membrii din comuna Seaca, plătesc pe acelaș timp 154.479 lei.

35 membrii din comuna Ulmeni plătesc pe acelaș timp 117.795 lei.

110 membrii din comuna Putinei plătesc pe acelaș timp 281.815 lei.

Din 19 comune, în care au 585 membrii, secta adventistă de ziua 7 a încasat în anii 1935 și 1936 lei 1.248.113.

Pe dreptul, întrebându-se autorul, unde merg acești bani? iată că a aflat și aici adevărul, înfățișându-ne, cum se plătesc șefii acestei secte:

Lucrătorul Biblic	lei	6.000 lunar
Predicatorul	„	8.000 „
Președintele de conferinți	„	15.000 „
„ „ uniune	„	20.000 „
Președintele de Divizie	„	30.000—40.000 lunar.

Și înfârșit, arată și faptul, că secta adventistă nu plătește impozite.... „Fiscul n'a impus nici o comunitate adventistă la vreo dare”...

Și încă multe alte de astfel de escrocherii sectare sunt înfățișate de autor în chip documentar, pentru știința și a autorităților de Stat, dar și a credincioșilor pentru a nu se lăsa cumva să fie ispitiți de Mamona.

4. Preotul Ioan V. Procopiescu, *Cuvinte de învățătură creștină*, Râmnicu-Vâlcea, 1939, 236 pag.; 65 lei.

Această carte cuprinde peste 30 de predici, omilii și cuvântări ocazionale, rostite de un bun predicator, care e și un destoinic scriitor. Cuprinsul și stilul predicilor vădesc pe un grăitor ales al amvonului Bisericii ortodoxe române.

Așa că la întrebarea care și-o pune în prefața acestor predici, „zicând că nu știu dacă am izbutit sau nu să fac ca cei însetați să poată găsi în aceste *Predici* nu un pahar, dar măcar un strop de „apă vie” cu care să-și răcorească sufletul”... noi cetitorii răspundem cu bucurie, da. Ea poate fi de folos nu numai pentru cetitorii mireni, dar și pentru preoții cari vor să-și sporească predicile lor în ceea ce privește cuprinsul lor. Aceste predici nu sufăr de acel potop de vorbe, pe care-l întâlnim în unele predici, ci adesea într'un stil condensat ne prezintă adevăr și adevăr:

„...Fiul lui Dumnezeu care a venit pe pământ, chip de rob luând,

pentru ca să învețe pe om: umilința prin naștere, pocăința prin botez, adevărul prin minuni, legea prin dreptate, răbdarea prin suferința și mila prin fapta cea bună"... pag. 16.

5. **Preotul Dr. Simion Liliacoveanu, Sfântul Apostol Petru n'a fost episcop în Roma**, studiu arheologic-exegetic, București, 1940, 62 pag., 80 lei.

Părintele Dr. Liliacoveanu publică acest serios și documentat studiu prin care dovedește cu probe evidente, că Sf. Apostol Petru n'a păstorit Biserica Romei un pătrar de veac. În afirmarea acestui adevăr se sprijină pe Sf. Scriptură, arătând apoi că susținerea Romano-catolicilor se întemeiază pe *scrierile apocrife*, „care au fost așa fel formulate ca să susțină fapte ce nu corespund realității”. Iar dacă teologii papistași mai scot probe de acest fel și din anumite scrieri ale Sf. Părinți, apoi autorul de față arată, că acești Sf. Părinți s'au folosit de aceste *scrieri apocrife*, pe care ei înșiși le citează. „Afirmația bisericii Romano-catolice că apostolul Petru a păstorit Biserica Romei un pătrar de veac, are la bază scrierea apocrifă „Faptele Apostolilor Petru și Pavel”.

În partea a doua, autorul răstoarnă spusele și scrisesele protestanților cari neagă faptul că Sf. Petru ar fi autorul epistolilor sale. Și în această parte autorul dovedește pe bază de amănunțită cercetare filologică, că epistolele sunt ale Sf. apostol Petru, și sunt *scrise din Babilon*.

Acest studiu e de folos mai întâi adevărului și slujitorilor lui, iar în al treilea rând, acelor care nu au ajuns încă la lumina acestui adevăr.

6. **Nicolae Grecu, O pastorație ideală în Biserica noastră ortodoxă**. Ce se poate realiza în domeniul misionarismului practic, București, 72 pag. ;

În această scriere e vorba despre activitatea mult lăudabilă a Părintelui Gh. Gheorghiu dela biserica Dobroteasa din București. Intr'adevăr, munca duhovnicească pe care o desfășoară acest Părinte sufletesc în parohie e vrednică de a fi privită ca o pastorație pilduitoare. Asociațiunile creștine pe care le-a înființat și le conduce cu atâta însuflețire vădesc sufletul ales și bogat în cele duhovnicești a Părintelui Gheorghiu. Asociația „*Frățiorii Domnului Iisus Hristos*”, *Teatru religios Dobroteasa*, *Ospătăria copiilor săraci*, *Căminul studenților teologi Dobroteasa* sunt atâtea de frumoase ctitorii cari cheamă și vestesc cu drag pe ctitorul lor, pe Părintele Gh. Gheorghiu.

Numai vorbim de lucrarea duhovnicească care se desfășoară în biserica dela Dobroteasa. Slujbele frumoase de „seara, dimineața și amează-zi”, după cum se spune la Sf. Carte. Izvorul tuturor înfăptuirilor din afară e în această lucrare tainică din Biserică.

Sărbătorirea celor 40 de ani de viață preoțească a Părintelui Gh. Gheorghiu, care s'a făcut anul acesta, l-a găsit cu tinereță sufletească lucrând în toate aceste ctitorii scumpe Sfinției Sale și Bisericii noastre.

7. Arhimandritul Dr. Antim Nica, *Monahismul în Basarabia 1812—1918*, Bălți 1940, 36 pagini, 25 lei.

Această scriere care a apărut mai întâi sub formă de articole în revista *Însemnări creștine*, dela Bălți, înfățișează istoricul a o sută și ceva de ani a monahismului din Basarabia, 1812—1918. Aceste „considerațiuni asupra monahismului din Basarabia sub ocupațiunea rusească”, autorul le înfățișează în chip destul de reușit în următoarele capitole: 1. Viața și organizarea monahismului basarabean; 2. Secularizarea averilor mănăstirești închinată; 3. Legislația politico-bisericească a monahismului; 4. Organizația internă și rolul social; 5. Incercări de reorganizare și adaptare.

Dacă în trecuta stăpânire rusească s'a putut vorbi de o viață duhovnicească mult simțită a monahismului basarabean, nu tot așa se va întâmpla și acuma, când asupritorii sunt vădiți dușmani și ai vieții duhovnicești.

8. Profesor Dr. Dumitru Stănescu, Μητροπολις τῆς κελτέ-ενῆς σὺν τῆς Κορτέσενῆς καὶ Ταρῶν — adică *Mitropolia Celtiniei cu a Dealurilor și a Tarilor*. Cu o hartă și analiza acestui document. Tipografia ziarului „Universul”, București, 96 pag., 50 lei.

Acest studiu care vine să afirme o noutate în domeniul istoriei creștinismului la noi, se întemeiază pe „*Novela Împăratului Leon Filosoful*, care legalizează orânduirea tuturor mitropoliilor ce țineau de Patriarhia de Constantinopol în care număra și Mitropolia Celtiniei cu a Dealurilor și Țărilor din timpul său (886—912), pag. 6.

Acest document a fost publicat în două colecțiuni deosebite. În colecția lui Leunclavius, tipărită în 1596, și în Sintagma lui Rally și Potly,

Concluzia la care ajunge autorul, e că în părțile noastre a existat cu mult înainte de cum s'a crezut până acuma, o veche organizație bisericască. „Că prin anul 900, atât la nord cât și la sud de Dunărea, regiuni întregi făceau parte din o *Mitropolie a Celtinei*, care era o Mitropolie românească, ocupa un întins teritoriu al României de astăzi și despre care istoricii străini și români nu vorbiseră niciodată:”... pag. 16.

Așteptăm bucuroși ca istoricii români și străini să cerceteze cele studiate și scrise pentru prima dată de acest senior fericit al studiilor noastre de istorie bisericască, sporind criteriile adevărului care niciodată nu se lasă înlănțuit.

9. *Anuarul XVI 1939—1940* — al Academiei Teologice din Sibiu, publicat de Dr. Dumitru Stăniloae, rector, 78 pagini fără arătare de preț.

La începutul acestui *Anuar*, în care se înfățișează date școlare și cronica anului, sunt publicate câteva fragmente de studii interesante ale cunoscuților profesori dela această Academie. Astfel Prof. Dr. D. Stăniloae, înfățișează problema următoare: *Antropologia ortodoxă*. Comen-

tarii asupra stării primordiale a omului; *Prof. Dr. Nicolae Terchilă, Filosofie creștină pentru intelectuali*, iar tânărul profesor Diaconul Dr. Grigore Marcu, un foarte bun început de *Introducere în Teologia biblică*.

10. Protos. Nicodem Ioniță, *Îndrumări pentru viața creștină*, Imprimeria Chișinău, 1940, 54 pag., 35 lei.

Prin o râvnă deosebită cărțurărească, Părintele Protosinghel Nicodim Ioniță, s'a străduit să pună la îndemâna cetitorilor de astăzi, după cum spune Cuvioșia Sa, „cärticica” „*Datoriile însoțirii casnice*”, întocmită de seminaristul *Haralambie Rălescu*, și tipărită cu binecuvântarea fericitului adormit în Domnul, Episcopul *Filotei* al Buzăului în anul 1857.

E de semnalat frumoasa prefață pe care o face Păr. Nicodem la această scriere, înfățișând în chip sugestiv, lupta aprigă care să dă azi pentru cucerirea tinerimei de către toți conducătorii de popoare.

„Nedumerit de aceste pretenții și îngrozit de secularizarea totală a sufletelor curate, am deschis *Cartea Sfântă* ca să aflu al cui e tineretul. Acolo am cetit: „*Lăsați copiii să nu-i opriți să vină la Mine...*”

În cuprinsul cărții se înfățișează sfaturi pentru familia creștină: Pregătirea de căsătorie; Cum să se facă nunta sau căsătoria; Ce purtare trebuie să aibă omul în căsătorie și așa mai departe în XI capitole.

11. Dr. G. G. Stănescu, Profesor la Academia Teologică din Cluj, *Eusebiu al Cesareei*, 1940, 50 pag. Fără arătare de preț.

Anul acesta, la 30 Mai, împlinindu-se 1600 de ani de când a murit Eusebiu al Cesareei, „Herodotul creștinilor”, „Părintele istoriografiei bisericești”, profesorul de Patrologie dela Academia teologică din Cluj a ținut să-i cinstească pomenirea în chip deosebit, publicând din cursul D-sale acest aprofundat studiu cu privire la personalitatea acestui mare istoric.

Acest studiu fiind destul de documentat e folositor pentru oricine dorește să cunoască această aleasă personalitate a trecutului nostru bisericesc, dela care înlăturând anumite excese greșite, avem pilda unui ierarh de seamă și a unui istoric bisericesc de mari proporții. Socot că dintre istoricii primelor veacuri de viață creștină, el e cel mai citat istoric de către toți cercetătorii acestui trecut.

12. Diaconul P. F. Alexandru, *Concepția Sf. Ioan Hrisostom asupra bunurilor materiale*. Huși, 1939, 72 pag., 30 lei.

Cetirea oricărei scrieri a Sf. Părinți în întregime sau în fragmente, e de un nespus de mare folos sufletesc pentru noi, atât din punct de vedere doctrinal, cât și în ceea ce privește atmosfera de înaltă spiritualitate pe care o trăești în comunitatea gândurilor lor vrăjite de adevăr și frumuseță. După o astfel de citire, orizontul privirilor duhovnicești e cu totul altul, îndepărtările, înălțimele și avântul te stăpânesc.....

Părintele Diacon, astăzi preotul P. F. Alexandru, a făcut un foarte mare serviciu preoției și creștinilor de astăzi, înfățișând prin citațiuni fragmentare, concepția Sf. Ioan Hrisostom asupra bunurilor materiale. Aceste citațiuni îmbinându-le în chip unitar în diferite capitole, ne înfățișează concepția creștină pe care trebuie să o avem noi față de aceste bunuri materiale, mai ales astăzi când economicul e înfățișat ca un prim capitol al vieții. În același timp avem prin această scriere și un răspuns dat acelor comuniști, cari doreau să vadă în Sf. Ioan Hrisostom pe profetul îndepărtat al comunismului de astăzi. Citească fiecare numai aceste fragmente alese de Păr. Alexandru și să vadă cât s'au înșelat acei ce caută să mintă realitatea și adevărul sub toate raporturile.

13. **Sf. Maxim Mărturisitorul, *Patru sute cugetări creștine***, traduse de *Paisie*, fostul Stareț al Sf. Monastiri Neamțu, iar acum transcrise și tipărite după acest manuscris de *Protoiereul Gh. Maxim*. Tipografia Sf. Monastiri Neamțu, 1939, 116 pag., 50 lei.

Vrednicul protoiereu din jud. Neamțu, Păr. Gh. Maxim, e și conducătorul unei bune foi religioase pe care o scoate pentru preoții și credincioșii din cuprinsul administrației sfinției sale, precum și pentru oricine, de oriunde, care dorește să citească tipărit gândul luminat din această foaie — *Să luăm aminte*.

În același timp Păr. Maxim e și un harnic cercetător al vestitei biblioteci dela Sf. Mănăstire Neamțu. Cetind nu numai cărțile tipărite, dar cu multă îndemânare și manuscrisele, a dat peste scrisul și traducerea vestitului stareț de Neamțu, Paisie, care cuprindea cele *Patru sute de cugetări creștine* ale Sf. Maxim Mărturisitorul.

Dragostea Prea Cucerniciei Sale de a fi cunoscut de cât mai mulți cetitori aceste gânduri de două ori strălucitoare prin sfințenia adevărului creștin și prin aceea a unei gândiri ce înflorește sub forma unei eterne maxime, a făcut să le transcrie și să le tipărească.

La începutul acestei tipărituri, P. C. Sa adăugat o prefață lămuritoare, apoi un capitol despre Starețul Paisie, și un altul despre Sf. Maxim Mărturisitorul.

14. **Protos. Dr. Vasile Vasilache, Un binefăcător, monahul Ilarion Radu**, Tiparul Sfintei Mănăstiri Neamțu, 80 pag., 40 lei, 1940.

Protos. VASILE VASILACHE

Cețiți și răspândiți

cărțile puse la îndemâna oricui de I. P. S. Patriarh Nicodim

	<u>Let</u>
1.—Noul Testament, ediția IV, broșat, 650 pag., ...	80
2.—Cele 4 Evanghelii	40
3.—Sf. Evanghelie după Matei	10
4.—Sf. Evanghelie după Marcu	8
5.—Sf. Evanghelie după Luca	14
6.—Sf. Evanghelie după Ioan	10
7.—Psaltirea lui David, împărțită în Catisme și cu arătări de tipic, 320 pag., ...	80
8.—Cântarea Cântărilor, 46 pag., ...	10
9.—Psaltirea în versuri de V. Militaru, verificată de I. P. S. Patriarh Nicodim 336 pag., ...	100
10.—Biblia tradusă de I. P. S. Nicodim, în colaborare, 1919 pag., ...	400

Semințe evanghelice pentru ogorul Domnului

Traduceri și prelucrări a I. P. S. Patriarh Nicodim
în 19 volume mari.

11.—Vol. I. 75 Predici catihetice pentru popor. Tâlcuirea Crezului, Tatăl Nostru, 9 Fericiri și 10 Porunci, după C. Stratilatov, 448 pag.,	120
12.—Vol. II. Cuvântări Apologetice, adică apărarea adevărurilor fundamentale ale religiunii creștine ortodoxe, după Dr. Serghie, Arhiepiscop de Vladimir, 400 pag.,	110
13.—Vol. III. Menirea Științei și Artei, sau ; Religia este știința științelor, după Contele L. Tolstoi, 412 pag.,	110
14.—Vol. IV. Viața și operele Sf. Părinți și învățatori ai Bisericii, Partea I, după Farrar, 443 pag.,	120
15.—Vol. V. Cuvântări la Postul Mare, după Inocențiu, Arhiepiscop al Odesei, 508 pag.,	120
16.—Vol. VI. Predicile la Sărbătorile Împărătești, după Inocențiu Arhiepiscop al Odesei, 512 pag.,	120
17.—Vol. VII. Cuvântări la Sărbătorile Maicii Domnului, Duminici, etc. după Inocențiu Arhiepiscop al Odesei, 444 pag.,	110
18.—Vol. VIII. Cuvântări Liturgice.—Dumnezeu și dreptatea Lui — Mâna lui Dumnezeu în lumea văzută. Scurtă explicare a Sfintei Liturghii și pomenirea Morților. Originale și prelucrări, 416 pag.,	110
19.—Vol. IX. Paisie, Starețul Monastirei Neamțului din Moldova, viața, învățătura și influența lui asupra Bisericii ortodoxe, de Protoereul Serghie Cetfericov, 640 pag.,	150
20.—Vol. X. Viața și opera Sf. Părinți și învățatori ai Bisericii, partea II, după Farrar, 416 pag.,	90
21.—Vol. XI Viața și operele Sf. Părinți și învățatori ai Bisericii, partea III, după Farrar, 478 pag.,	100
22.—Vol. XII. Predici pentru tineretul școlar, după vestitul patrolog și predicator englez Farrar, 416 pag.,	90
23.—Vol. XIII. Biblia Ilustrată, în colaborare, 382 pag.,	1000
24.—Vol. XIV. Primele zile ale creștinismului, după Farrar, partea I., 600 pag.,	180
25.—Vol. XV. Primele zile ale creștinismului partea, II, 440 pag.,	180
26.—Vol. XVI. Primele zile ale creștinismului partea, III, 449 pag.,	180
27.—Vol. XVII. Predici despre căderea lui Adam; păcat moarte și înviere, după Inocențiu arhiepiscopul Odesei, 544 pag.,	200

	<u>Lei</u>
28.—Vol. XVIII. Un păstor model, 394 pag., ...	100
29.—Vol. XIX. Cei perduți, 261 pag., ...	80
30.—Mica Biblie, epuizată, 450 pag., ...	
31.—Propaganda papistă la români, epuizată, 300 pag., ...	
32.—Pe urmele lui Hristos Vol. I, 200 pag., ...	
33.—" " " " Vol. II, 200 pag., ...	
34.—Viața de Seminar, epuizată, 250 pag., ...	
35.—Ortodoxia și creștinismul apusean, 80 pag., ...	
36.—Multe știe oare omul despre univers? epuizată, 25 pag., ...	
37.—Soarta creștinismului prezisă de Profetul Daniil, epuizată, 15 pag., ...	
38.—Creațiunea lumii după știință și biblie, epuizată, 20 pag., ...	
39.—Respectați femeia, 15 pag., ...	
40.—Orașe și oameni, 50 pag., ...	
41.—Argatul lui moș Procopie, 128 pag., ...	
42.—Carte de rugăciuni ilustrată, 114 pag., ...	18
43.—Călăuză a creștinului în biserică, 104 pag., ...	10
44.—Un mare păstor, 40 pag., ...	
45.—Povestea lui Ion cel prost, 30 pag., ...	
46.—Un sfat bun dădăcelor creștine, 15 pag., ...	
47.—Trei întrebări, 15 pag., ...	
48.—Ce să crezi și cum să trăiești, ediția VIII, 40 pag., ...	4
49.—Cinci Mărgăritare, 47 pag., ...	12
50.—Ce socotiți voi de Hristos? 42 pag., ...	20
51.—Cu ce trăesc oamenii, 48 pag., ...	5
52.—Cuvioasa Melania, 34 pag., ...	6
53.—Crâșma trează, 48 pag., ...	4
54.—Doi moșnegi la Ierusalim, 48 pag., ...	5
55.—Dumnezeu și Dreptatea Lui, 129 pag., ...	35
56.—Epistolie către creștinii ortodocși, 72 pag., ...	12
57.—Istorie morale pentru copii part. I, 30 pag., ...	3
58.—" " " " " II, 32 pag., ...	3
59.—" " " " " III, 16 pag., ...	2
60.—" " " " " IV, 16 pag., ...	2
61.—Jos beția, 58 pag., ...	6
62.—Ierarhia bisericească, 39 pag., ...	4
63.—Lămuriri asupra Bibliei, 32 pag., ...	15
64.—Mielul lui Dumnezeu, 96 pag., ...	8
65.—Mâna lui Dumnezeu în lumea văzută, 85 pag., ...	26
66.—Religia și morala, 40 pag., ...	5
67.—Trei întrebări, 20 pag., ...	6
68.—Sf. Ioan Gură de Aur, 60 pag., ...	8
69.—Umblași în lumină, 100 pag., ...	
70.—Unde-i iubire acolo-i Dumnezeu, 36 pag., ...	4
71.—Viața Sf. Grigore Teologul, 36 pag., ...	6
72.—Viața Sf. Vasile și anul nou, 40 pag., ...	5
73.—Unde-i fericirea, 32 pag., ...	3
74.—Cartea de rugăciuni sau Pravilioara, 116 pag., ...	20
75.—Biblia ca bază a educației (epuizată), 30 pag., ...	
76.—Evangelistă, 20 pag., ...	

Toate aceste cărți se găsesc la Sf. Mănăstire Neamțu, la Librăria Teologică, sau la principalele librării din Țară.

M. C. C. C.
Anul LVIII Nr. 11—12

Noembrie-Decembrie 1940

**BISERICA
ORTODOXĂ ROMÂNĂ**

Revista Sfântului Sinod

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI. — STRADA PRINCIPATELE-UNITE Nr. 60

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTA SFÂNTULUI SINOD

I. P. S. Patriarh Dr. Nicodim

Președintele ambelor comitete

Comitetul de colaborare: Membrii Sfântului Sinod; Profesorii Facultăților de Teologie; Profesorii Academiilor Teologice; Profesorii de Religie și Membrii Clerului.

Comitetul de redacție: I. P. S. Irineu, Mitropolitul Moldovei, Director, P. C. Arhim. Iuliu Scriban, D-1 Nichifor Crainic, D-1 I. G. Savin, D-1 Teodor M. Popescu, Preotul Gh. Vintilescu, Preotul Al. Nicoreanu, Preotul Dr. Gh. Ciuhandu, Preotul Dr. D. Fecioru, Protosinghelul Dr. Vasile Vasilache secretar de redacție, Diacon Gh. I. Moiescu redactor.

CUPRINSUL:

- NICODIM, Patriarhul României** . . . . . **Apel către credincioșii Sf. noastre Biserici.**
Protos. Vasile Vasilache . . . . . *Intemeierea școlii superioare de pictură bisericească.*
NICODIM, Patriarhul României . . . . . **Decizia și o adresă către Minister pentru întemeierea școlii superioare de pictură bisericească.**
NICODIM, Patriarhul României . . . . . **Pastorală, dată cu prilejul cutremurului celui mare din acest an.**
Protos. Vasile Vasilache . . . . . *Dumnezeu este cu noi.*
Arhim. Scriban . . . . . *Teologia misionară.*
I. Gh. Savin . . . . . *Religia în lupta politică.*
Paul I. Papadopol . . . . . *Literatura religioasă în genere și cea de sărbătoare în deosebi.*
Veniamin Ploșteanu . . . . . *Capellele ortodoxe românești din Germania. Capela din Berlin.*
Pr. Haralambie Vasilache . . . . . *Cele două înțelepciuni.*
Iosif E. Naghiu . . . . . *Aghiasma.*
Sf. Ioan Gură de Aur . . . . . *Cuvânt pentru milostenie.*
Diac. I. Lancrăjan . . . . . *Sensul creștin al asistenței sociale.*
Protos. Vasile Vasilache . . . . . *După cutremur Capitala în rugăciune.*
Protos. Vasile Vasilache . . . . . *Sporuri de bine în eparhiile Patriarhiei Române.*
Arhim. Melchisedec Dimitriu . . . . . **Cronica internă: Patriarhul și ostașii la Mănăstirea Neamțului; Conducătorul Statului și Slujitorii Altarelor; O nouă legiuire a Fondului din Bucovina; Noi demnitari la Ministerul Educației, Cultelor și Artelor.**
și
Protos. Vasile Vasilache
Pr. D. Fecioru . . . . . **Cronica externă: Despre serviciul apostolic al Bisericii Greciei.**
Recenzii: 1. *Mihail Urzică, Minuni și false minuni (Arhim. Scriban);* 2. *I. P. S. Nicodim, Patriarhul României, Un păstor model și Cei perduți (Preot N. Popovici; Dimitrie Balanos, Biserica și postulatele civilizației contemporane (Diac. I. Pulpea); Protos. Dr. Vasile Vasilache, Un binefăcător—Monahul Ilarion Radu (I. Irimia).*
Insemnări: *Ce scrie un preot care nu a părăsit Basarabia? O pildă rară de misionarism. (Protos. Vasile Vasilache); Când va fi mai bine? (Gh. I. Teodorescu); Psaltirea; Biblioteca Mitropolitului Irineu; Ajutorul Legionar; Biserica Ortodoxă Rusă din străinătate; Damian Stănoiu. (Protos. Vasile Vasilache).*
Bibliografie . . . . . *Protos. Vasile Vasilache*
-
-

Manuscrisele, cărțile și periodicele pentru recenzii se trimit la Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor, cu mențiunea: pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*.

ABONAMENTUL: 200 lei pe an

Abonamentele, precum și toate cele ce privesc Administrația, se trimit pe adresa: **Consiliul Central Bisericesc**, Str. Maria Rosetti, 63 București, cu mențiunea: pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*.

A P E L

CĂTRE CREDINCIOȘII SF. NOASTRE BISERICI

Dumnezeu Atotputernic a îngăduit să fie încercată scumpa noastră Țară, după alte nefericiri, și cu groaznicul cutremur din 10 Noembrie a. c.

În Capitala Țării, zeci de biserici sunt închise din pricina stricăciunilor și multe din ele amenință cu năruire. Credincioșii se strâng pentru rugăciuni și închinare la celelalte biserici rămase în picioare. În cuprinsul Eparhiei Ungro-Vlahiei, sfinte mănăstiri istorice s'au prăbușit și multe lăcașuri sfinte trebuie să fie închise.

Datorim rugăciuni fierbinți de îndurare și închinarea cea mai supusă lui Dumnezeu. Cea mai curată rugăciune și desigur cea mai așteptată dela noi, este însă ridicarea altarelor prăbușite. În cea mai apropiată vreme preoții noștri trebuie să poată sluji Sfânta Liturghie, în deplină siguranță pentru credincioși spre lauda și mulțămirea Domnului.

Îndreptăm cel mai cald și mai plin de nădejde apel către credincioșii noștri, cu îndemnul de a contribui la ridicarea Sfin-

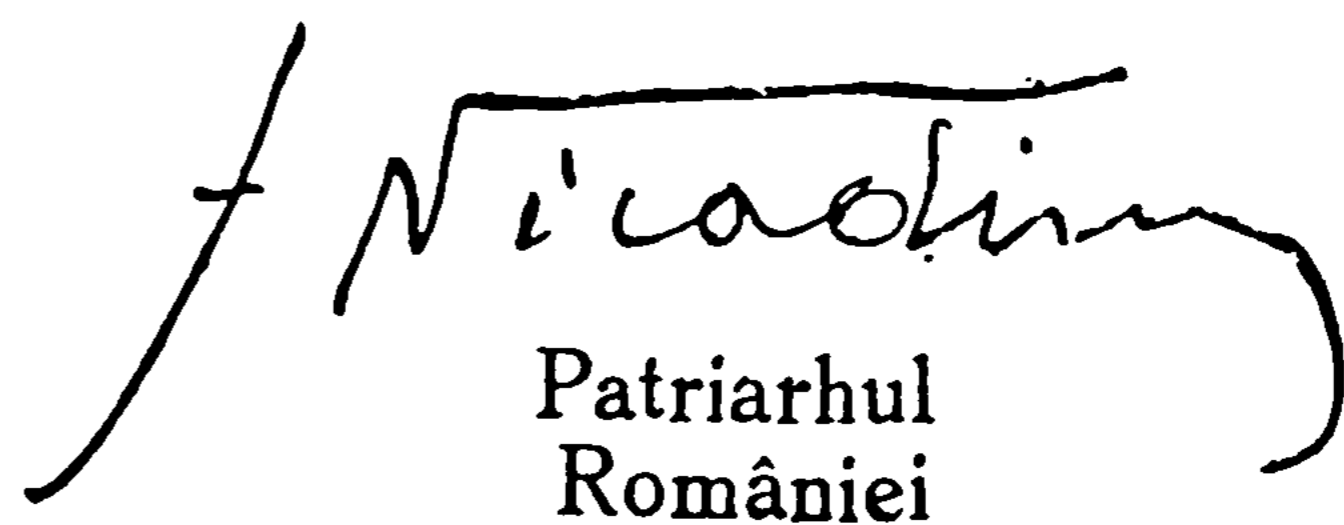
telor Biserici din cuprinsul Capitalei și Eparhiei Ungro-Vlahiei.

Arhiepiscopia Bucureștilor se înscrie în frunte cu 500.000 lei. Cu obolul nostru al tuturor se va constitui un fond de ajutor, folosit sub deaproape veghere, exclusiv pentru Sf. Locașuri năruite de cutremur.

Majestatea Sa Regele și-a exprimat și Ne-a comunicat înalta Sa dorință de a se îngriji de punerea în bună stare și de împodobirea cu toate cele de nevoie a unei Biserici istorice pe care a și ales-o, pentru importanța ei istorică și artistică. Aceasta cu mijloacele și cu truda Majestății Sale.

La rândul său, Majestatea Sa Regina Mamă Elena are acelaș înalt și creștinesc gând și și-a ales o altă biserică istorică, care va fi adusă în strălucirea ei dintâiu, prin grija și cu cheltuiala Majestății Sale. Pilda cea frumoasă pornește deci dela treptele Tronului.

Suntem plini de nădejde că apelul nostru va avea răsunet în inimile tuturor bunilor creștini. Dumnezeu să ne ajute la lucrul cel bun și să ne dea izbânda.

Patriarhul
României

Întemeierea Școalei superioare de pictură bisericească

Sfintele Icoane, în fața cărora noi aducem smerite închinăciuni și ne înălțăm sufletul în calde rugăciuni, nu pot fi zugrăvite de oricine, și oricum. Talentul înăscut al maestrului pictor trebuie să fie în cazul de față, sporit cu o aleasă cultură teologică și cu un necontestat prestigiu moral al vieții sale. Altfel ne este dat să vedem și să slăvim chiar ca slujitori ai altarelor și ca simpli închinători, crezuri străine credinței noastre ortodoxe.

În trecutul ortodoxiei noastre, la Bizanț, și la noi chiar, pictura bisericească a înscris prin aceste armonii de linii și culori capitole strălucite de adevărată pictură a Bisericii. Apoi avem veacuri de-arândul cari au transmis aceste tradiții de glorie ale pictării sfintelor icoane. Cu timpul însă, uitând ceea ce au cinstit bunicii noștri și îndreptându-ne gândul și sufletul spre câmpiile de cultură ale apusului, s'a redus acest capitol la ceea ce e în Occident. Protestanții nu o au, și nu cultivă deci pictura de biserici, iar Catolicii o au potrivit spiritului lor de creație, și după crezul credinței lor. Numai așa se explică de ce în multe din bisericile noastre vezi astăzi și icoane străine de spiritul credinței noastre ortodoxe, ca dogmă și tehnică artistică.

În orice caz vina a fost a noastră, căci nu numai că nu am trimis să se formeze pictori în școlile și în

tradițiile măcar ale picturii bizantine, dar ceva mai mult, nu am căutat nici ca să înființăm la noi școli de pictură bisericească. Și astfel să ne formăm din punct de vedere tehnic, dar mai ales și duhovnicesc, în stilul specific al crezului nostru cel adevărat al credinței.

Necunoașterea a mers până acolo, încât în multe părți îți era dat să vezi zugrăvită Sf. Icoană a Cinei celei de Taine, în chip cu totul modern. Tacâmurile de astăzi, furculiți, linguri și cuțite cu reflex de argint stăteau așezate pe masă, în dreptul fiecărui Sf. Apostol. De unde să știe pictorul că nu trebuia să pună toate aceste pe masa dela Sf. Cină? El n'a cunoscut, n'a cetit măcar, nici Vechiul și nici Noul Testament. Nu mai vorbim de o arhiologie biblică sau creștină, căci nici n'a auzit de ele.

Cunoscând toate acestea lipsuri, și ceva mai mult, știind cât de mare e prețul picturii noastre bizantine, I. P. S. Patriarh Nicodim a întemeiat o școală superioară de pictură bisericească. În ea se vor forma pictorii și zugravii, cari vor dori să fie pictori de biserici. Căci, precum am arătat mai sus, pentru acest lucru minunat, se cere o deosebită cultură tehnică pentru a cunoaște stilul nostru ortodox, dar în același timp și o deosebită și aleasă cultură teologică, pentru a ști cum să înfățișezi tainele, dogmele și istoria bisericii creștine.

Ca profesori, deocamdată, I. P. S. Patriarh Nicodim a numit pe pictorul A. G. Verona artist de mare chemare, membru al Comisiei Monumentelor Istorice și membru al

Comisiei de Autorizare a pictorilor bisericești... Și pe D-l I. D. Ștefănescu, profesor de Istoria Artei Religioase la Universitățile din Paris și Bruxelles, și titular al catedrei de Istoria Artei Bizantine Orientale și Românești la Universitatea din București, care e un neîntrecut cunoscător al artei bizantine bisericești, folosit până acuma de universitățile din Apus, pentru a afla laina acestei strălucite picturi bisericești a orientului creștin.

Iată pentru ce bucuria noastră e nespus de mare, când vestim întemeierea unei școli superioare de pictură bisericească. Aici nu e vorba de o catedră la o oarecare școală de pictură, ci de începutul unei școli superioare, care se va ocupa numai și numai cu pictura bisericească. Iconografia nu va fi o anexă pe lângă alte catedre, ci totul va fi ea.

Inchei această vestire cu mulțămirea în suflet pe care acuma trebuie să o aducă I. P. S. Patriarh Nicodim toată suflarea ortodoxă a Bisericii noastre, pentru marea ctitorie a I. P. S. Sale, și care deacuma înainte va fi ctitora adevăratei noastre picturi bisericești atât ca dogmă de credință, cât și ca tehnică de stil bisericesc.

Protos. VASILE VASILACHE.

DECIZIA I. P. S. PATRIARH NICODIM
pentru întemeierea școalei superioare
de pictură bisericească

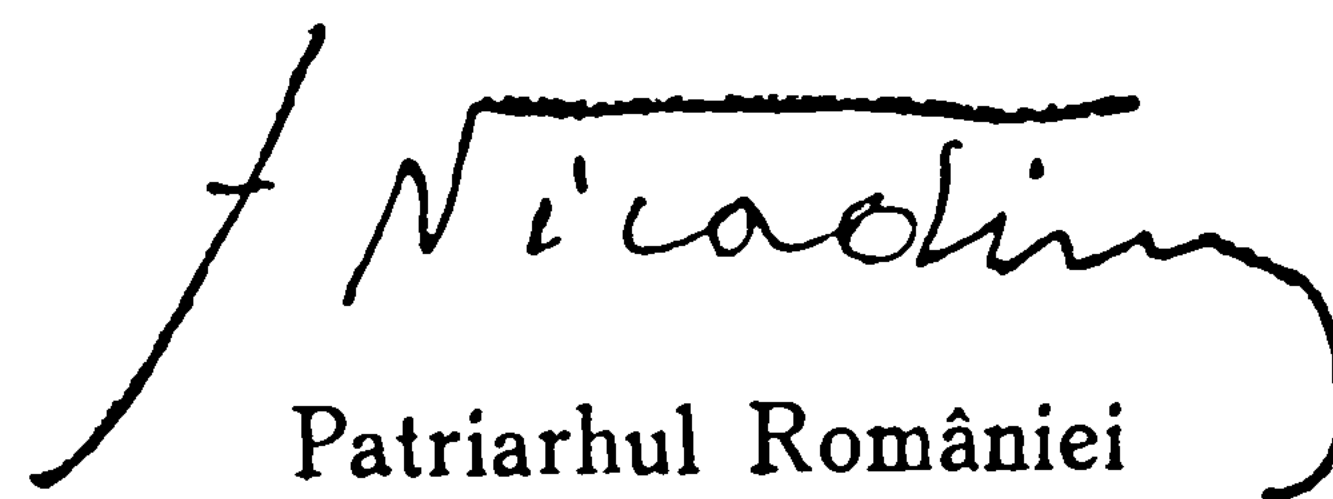
În vederea lipsurilor constatate ani de zile de-arândul în împodobirea cu picturi murale și icoane a sfintelor biserici din cuprinsul Țării, lipsuri care se țin de ignorarea regulilor picturii monumentale și mai ales de necunoașterea iconografiei unde este vorba de dogme și rituri liturgice a căror știrbire nu e îngăduită;

Având în vedere, în al doilea rând, străduințele Onor. Minister al Educațiunii Naționale, Cultelor și Artelor, care a relevat cu multe prilejuri inconvenientele de mai sus, și a avut și intenția de a crea un învățământ de pictură bisericească;

Având în vedere, în al treilea rând, nevoile de refacere a monumentelor, nevoi numeroase în vremea din urmă:

Hotărâm întemeierea unei școale superioare de pictură bisericească, care se va inaugura la 7 Decembrie 1940, și va funcționa, cu cheltuiala Arhiepiscopiei Bucureștilor, la Sf. Patriarhie, sub conducerea Domnului pictor A. G. Verona și a Domnului Profesor I. D. Ștefănescu, dela Universitatea din București.

Dată astăzi 25 Noembrie 1940.]

Patriarhul României

**Adresa I. P. S. Patriarh Nicodim,
cătore Domnul Traian Brăileanu, Ministrul Educației,
Cultelor și Artelor, prin care se face cunoscut
înființarea acestei școli.**

Domnule Ministru,

De multă vreme încă, cel puțin dela începutul veacului al XIX-lea, împodobirea cu picturi a Sfințelor Biserici a ieșit din cadrul canonic al Bisericii noastre răsăritene și odată cu aceasta și din cadrul artei.

Numeroase decoruri nu au nici un fel de însușiri monumentale și cuprind erori neîngăduite de dogmă și ritual liturgic. Întâlnim astfel, deseori, pe Dumnezeu Tatăl figurat în locul Mântuitorului, pe Maica Domnului alături sau chiar înlăuntrul Sfintei Treimi, pe Mântuitor oficiind ca Arhiereu cu coroana și omofor la Liturghia îngerească, pe Mântuitor iarăși împărțășind pe Sfinții Apostoli în veșmânt de diacon, și pe Duhul Sfânt arătat că purcede și dela Tatăl și dela Fiul, etc.

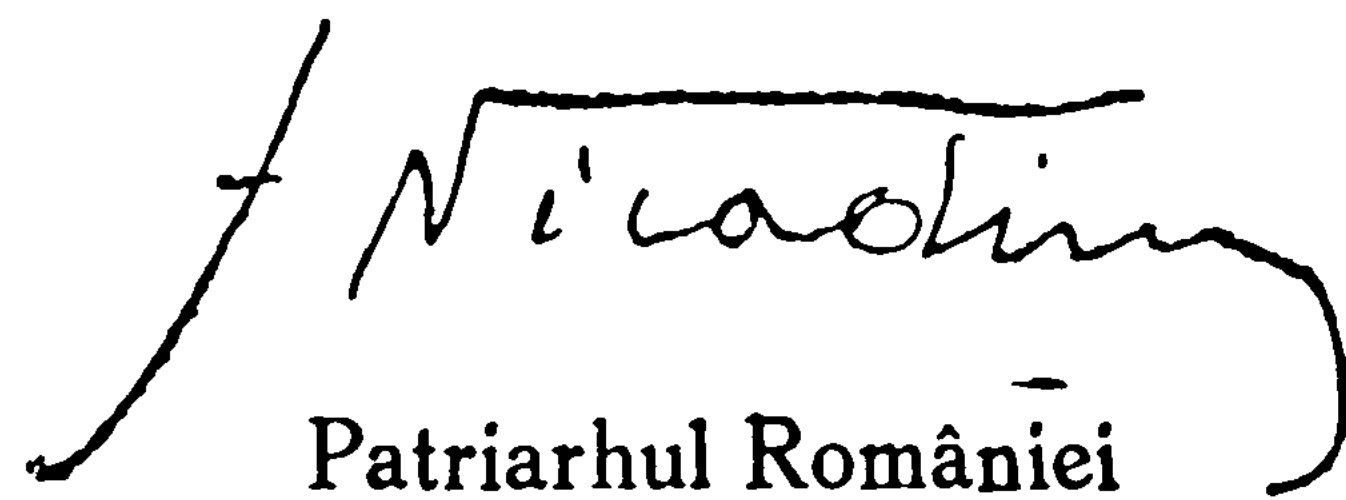
Neajunsurile acestea foarte grele nu au trecut neobservate de Onor. Ministerul Cultelor și Artelor care a dorit mereu o îndreptare a lucrurilor. Printre alte măsuri, cea mai de seamă luată acum câțiva ani a fost organizarea unei comisiuni de examen prin fața căreia au trebuit să treacă pictorii și zugravii doritori de a obține autorizația să decoreze locașurile dumnezești. Comisiunea a lucrat cu multă râvnă și cu deosebită pricepere. Nu a fost însă în căderea ei să facă altceva decât să constate lipsurile și nepregătirea candidaților mai sus numiți. În adevăr, aceștia au vădit mai totdeauna entuziasm și dor de muncă alături de reale, în dese cazuri, însușiri de pictori de chevalet. Academiiile noastre de Artă frumoasă n'au avut nici odată chemarea de a preda învățământul picturii monumentale și mai puțin încă pe acela de a da lămuriri adâncite de ordin liturgic și dogmatic ortodox. Și acestea din urmă nu se pot dobândi numai citind erminii mai mult sau mai puțin complete, care au altă țintă și alt conținut. Candidații ei însiși deplorau și se plâng și astăzi că nu au de unde să învețe lucrurile privitoare la stilul și practicile picturii monumentale, și nici iconografie.

Onor. Minister al Cultelor și Artelor a avut mai de mult ideea unei școale de învățământ superior al picturii bisericești. Am fost noi înșine înștiințați despre aceasta. Imprejurările și greutatea financiară nu au îngăduit însă realizarea unui plan atât de frumos.

Sf. Patriarhie nu a pierdut din vedere nici o clipă, la rândul ei, nevoia unei școale de genul arătat mai sus. Astăzi suntem în măsură să întemeiem o asemenea școală. Punem la îndemână mijloacele bănești necesare din fondurile Patriarhiei. Însărcinăm cu organizarea școalei și cu învățământul ei pe Dl. Pictor A. G. Verona, artist de mare chemare, membru al Comisiei Monumentelor Istorice și membru al Comisiei de Autorizare a pictorilor bisericești. D-sa este în același timp meșterul bun cunoscător al picturii monumentale și practicelor picturii murale. Folosim totodată cunoștințele și experiența D-lui I. D. Ștefănescu, profesor de Istoria Artei Religioase la Universitățile din Paris și Bruxelles, și titular al catedrei de Istoria Artei Bizantine Orientale și Românești la Universitatea din București.

Suntem fericiți să ajutăm la realizarea unei idei care a preocupat și Onor. Minister al Cultelor și Artelor. Socotim că slujim prin aceasta Biserica și viitorul Neamului nostru.

Vom inaugura cursurile școalei superioare de pictură bisericească, Sâmbătă 7 Decembrie, la ceasurile 4 după amiază, și dorim să avem nu numai încuviințarea Domniei Voastre, ci și bucuria de a Vă vedea alături de Noi la solemnitate. Odată cu sentimentele noastre recunoscătoare Vă rugăm, Domnule Ministru, să primiți și mulțumiri și arhieresti binecuvântări pentru sprijinul sufletesc pe care îl cerem dela autoritatea superioară care călăuzește învățământul României.

Patriarhul României

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTA SFÂNTULUI SINOD

PASTORALĂ

NICODIM,

**Din mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Bucureștilor,
Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Patriarh al României,
loctiitor al Cezareei Capadochiei, Președinte al
Sfântului Sinod, întregului cler din cuprinsul
Patriarhiei Române, har și pace dela
Dumnezeu, Părintele din Cer, iar dela
Noi arhierească binecuvântare.**

Jubiții mei fii sufletești,

Trăim vremuri grele. Războaie cumplite, prăbușiri de State, suferințe și foametea bântuie și zguduie din temelii aproape întreaga omenire. Și ceva mai mult, aceste primejdii mari au chemat încă și alte primejdii mai mari. Cutremur de pământ cum nu s'a mai pomenit până acum în părțile noastre. La răsvrătirea morală a omenirii s'a adăugat și tulburarea stihilor firii. Toate aceste urgii care s'au deslănțuit asupra oricărui pământean au stârnit groaza de aceste vremuri pe care unii le socot sfârșitul veacurilor... Iată însă, că temeiul ființii noastre și de data aceasta, ca oricând, e la Părintele din ceruri. Atunci

când nimeni nu-ți mai poate fi sprijin, nici chiar pământul, Dumnezeu care ne-a creiat, dându-ne suflare de viață, e ocrotitorul nostru atotputernic și bun.

Să nu uităm însă, că vremurile acestea cumplite le-am adus noi oamenii. Și încă, după cum se spune la Sfânta Carte: „Le-am tras ca și cu o funie“. Noi ne-am socotit singurii stăpâni ai acestui pământ. Legislatori supremi, ocârmuitori fără cruțare, creatori și tâlmaci raționaliști a oricărei taine... Dar iată că, odată cu această mândrie, s'a strecurat în suflete și micile patimi care au ajuns mai apoi să ne stăpânească. Și aceste păcate ne-au răcit dragostea de cele sfinte și, spre nenorocirea unora, chiar de Dumnezeu. Și tot aceste păcate și fără de legi, după cum spune Sf. Evanghelie, au răcit și dragostea dintre oameni... Priviți în trecut, cercetați prezentul, coborâți-vă apoi în taina sufletului vostru și vedeți cine a fost și mai este încă stăpânitor al vieții și inimilor voastre? În răspunsul pe care-l va da fiecare lui însuși, va putea vedea cine ne-a deschis poarta acestor groaznice vremuri pe care le trăim.

Indemnându-vă la aceasta, mă gândesc, că în acest chip veți putea ajunge la începutul unei vieți de siguranță, de liniște și de fericire chiar, căci toate acestea sunt bunuri care ne stau înaintea. Să nu cădeți în desnădejde căci despre aceste suferinți pomeneste însuși Domnul nostru Iisus Hristos, nu ca de acelea în care se va stinge viața omenirii. Nu, de o mie de ori nu. Ascultați cele rostite de însuși Fiul lui Dumnezeu, cu privire la cele ce s'au mai întâmplat până acum, și care se repetă și astăzi:

„*Veți auzi de războaie și vești de războaie. Căci se va scula popor peste popor și împărăție peste împărăție și vor fi: foamete, și ciume, și cutremure pe alocurea... Căutați să nu vă spăimântați, căci trebuie să fie toate acestea; dar nu va fi acela sfârșitul*“.
(*Matei, XXIV, 6-8*).

Da, se cuvine să fie așa, pentru ca în chipul acesteia, să punem începutul unei noi vieți în Domnul. Să părăsim pe stăpânii cei răi de până ieri, patimile și păcatele, să ne avântăm către idealul de sfințenie și de virtute care ne stă înaintea. Să pășim către deplina sănătate, până când răutatea cuibărită în trupul nostru nu a ajuns ca să ne îmbolnăvească cu totul. Toate aceste suferinți să le privim ca pe niște droguri amare, care alungă răutatea ce pătrunsese în viața noastră... Toate aceste vremuri de reștriște își au hotarul lor. Se vor opri. Vor veni iarăși zile bune și senine pe care însuși Dumnezeu din ceruri le va trimite ca pe o binecuvântare acestei omeniri, care năzuiește la o viață nouă .

Dragostea părintească și socot că și cea frățescă a voastră va îndreptat privirile înlăcrămate asupra acelor care au avut sfârșitul dureros în cutremurul cel mare din dimineața zilei de 10 Noembrie.

Acest cutremur a prăbușit și a distrus multe case, apoi localuri de instituții: bisericii, școli, primării, prefecturi, și gospodării bine înstărite. Iar sub zidurile lor și-au găsit tragicul sfârșit mai multe sute de oameni, iar alte sute au rămas cu mari infirmități. Privind la toate acestea, gândul nostru îndurerat, înfășură într'o caldă simțire îndoliată, pe acești fii și

frați ai noștri care și-au sfârșit viața pământească într'o astfel de groaznică distrugere. Mângâiere ne-o găsim doar în aceea, că ei astăzi nu mai sufăr nimic, și sunt fericiți chiar, dacă au făcut fapte bune în această viață.

Invățământul pe care ținem să-l înfățișăm din acest tragic sfârșit, e tot pentru noi. Și tâlcul îl găsim, prin asemănare, tot în sfintele și dumnezeieștile cuvinte spuse de Domnul nostru Iisus Hristos, cu prilejul unor întâmplări tot atât de dureroase ca și cele de astăzi.

Ascultați:

„In vremea aceea au venit unii la Iisus și I-au spus de Galilienii, al căror sânge Pilat l-a amestecat cu jertfele lor.

Și răspunzând Iisus, a zis către dânșii: „Socotiți voi oare, că Galilienii aceștia au fost mai păcătoși decât toți Galilienii, de au pățimit acestea?

Vă spun: Nu! Dar de nu vă veți pocăi, toți veți pieri așa.

Sau credeți poate că cei 18 oameni, peste care a căzut turnul Siluamului și i-a ucis, au fost mai vinovați decât toți oamenii, care trăiau în Ierusalim?

Vă spun: Nu! Dar de nu vă veți pocăi, toți veți pieri așa“. (Luca XIII, 1-6).

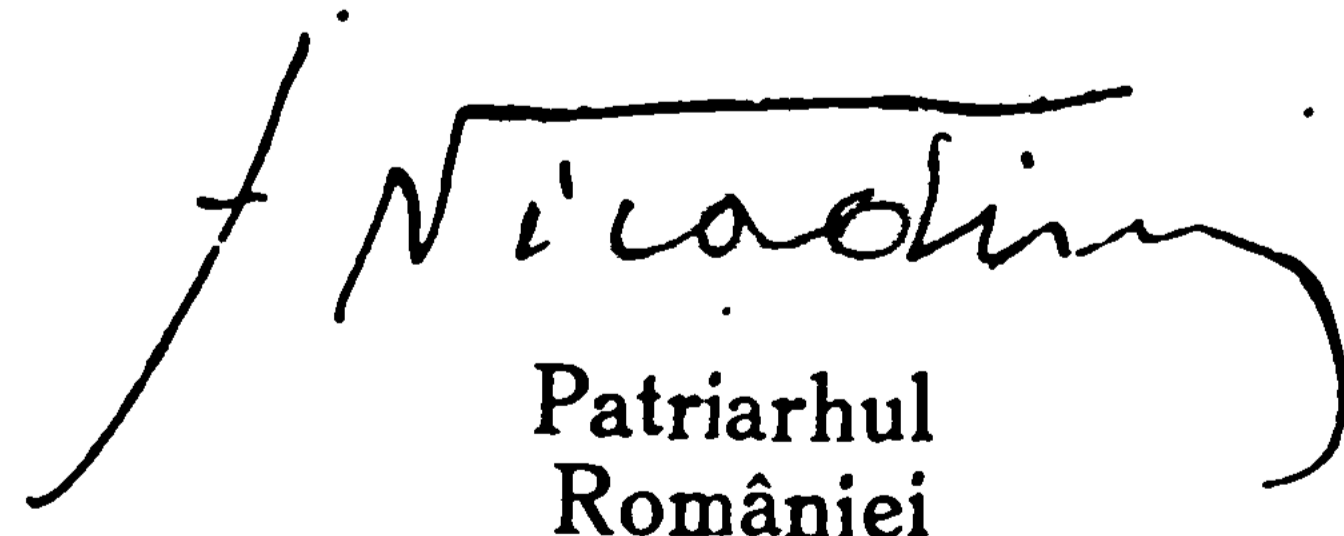
Cetiți din nou aceste spuse ale Mântuitorului, apropiați întâmplările cele de atunci cu cele de astăzi, și îndreptați-vă apoi toată luarea aminte, la cuvintele cu care încheie Mântuitorul spusele Sale. Pe acest sfat și îndemn îl repet cu cutremurare și eu cu acest dureros prilej al suferințelor de astăzi. Da, pocăința

e singura noastră izbăvire din toate nenorocirile care bântuie astăzi omenirea. Pocăința înseamnă întoarcerea la o viață nouă. Să rupem cu trecutul păcatelor și să ne înfățișăm în haina cea nouă a credinței. Pocăința este începutul apropierii noastre de Dumnezeu. Și a fi cu Dumnezeu e a fi cu cel mai puternic stăpân, bogat în fericire și tare în ocrotire. De Dumnezeu ascultă stihiiile naturii, El poruncește pământului să nu se mai cutremure, El dă roade din belșug, El dă pacea, El dă fericirea, El ne apără de primejdii. Toate acestea însă, cu o singură condiție, ca să fim noi mai întâi copii ascultători ai învățaturii Sale sfinte.

Fiți cu milă și ajutați pe toți cei rămași fără casă, fără haine și fără de hrană. Faceți așa fel ca toți cei lipsiți să simte căldura dragostei voastre frățești. Mult ai mult să dai, puțin ai, împarte puținul tău cu cel ce nu are nimic, și așa uniți frățește ca într'o bună familie, să biruim greutățile ceasului de față. Arătați dragostea față de aproapele vostru, ca și Părintele din ceruri să-și arate mila sa față de noi toți.

Inchei această Pastorală cu mângâierea pe care o revarsă în suflet vremurile bune care în curând vor veni, dacă toți vom năzui ca prin o viață cu adevărat creștinească, să ne învrednicim de binecuvântarea Părintelui din Ceruri.

Al vostru călduros rugător către Dumnezeu.

Patriarhul
României

DUMNEZEU ESTE CU NOI

„Iată, fecioara va avea în pântec și va naște un fiu, și I se va pune numele Emanuil“, care însemnează:

„Cu noi este Dumnezeu“.

Matei I, 23.

Omenirea toată trăește astăzi vremuri de grea cumpănă. Viața fiecărui pământean s'a desprins din pomul mare și rotat al tuturor îndestulărilor și frumuseților. O suflare aspră ne-a aruncat ca pe o frunză plăpândă în valurile cele cloțotitoare ale urei. Țări și popoare s'au prăbușit în acest ocean al nimicirilor, iar sărmanii oameni își gem durerile, plâng pe cei decurând uciși și... îndură cu suspine foametea și golătatea.....

Nimeni nu știe în cine să-și mai rezeme ființa. În puterea armelor sale, în numărul brațelor sale, pe fierul și oțelul armelor ucigătoare, sau pe vitejia ostașilor..., dar iată că pe toate acestea le depășesc înzecit și însutit vrăjmașii. Iar numărul fraților este redus prin sfâșierile dureroase care s'au făcut în trupul Țării... Banii, bogățiile nu te pot face mai tare, căci tocmai pentru ele ești amenințat... Să-ți găsești atunci mângăierea în plânsetul tău, dar nu e vremea pentru așa ceva, căci vrăjmașul de astăzi ți-l socoate drept o slăbiciune și un motiv în plus de robire totală.....

Pământul se cutremură, măruntaele lui sunt frământate de ghiulele, și văzduhul e în flăcări. Iar acei pe care i-ai primit ca pe musafiri în casa neamului tău, și cu care ai împărțit pâinea și masa, astăzi mocnesc de ură contra ta, ajungând să fie dinamite, gata oricând să-ți spargă casa părintească...

Îngrozit de toate acestea îți îndrepti gândul speriat spre tihna preocupărilor cărturărești. Vrei să scrii, dar nu poți avea liniștea sufletească, atmosfera e prea încărcată, nu e senină, nu e ozonată. Plumbul aruncat în văzduh frânge și aripile gândului.... Inter arma silent musae.... Cauți atunci reazămul gândurilor tale în cele scrise până mai ieri în literatura universală.... însă o teamă te stăpânește, să nu care cumva să-ți otrăvești viața. Literatura este scrisă într'anumit senz. Prin ea s'a propagat ideologii bolnave... comunismul și alte multe nihilisme. Și aceste cărți au fost tot atâția șerpi, cari ne-au scos din rai, și ne-au aruncat în iadul suferințelor de astăzi. Războiul de astăzi nu e în ultima analiză decât un război de ideologii... învinge sau nu bolșevismul, ori doctrina național-creștină.... Iuda va ajunge să răstignească din nou Viața, și Adevărul?... Ori învierea lui Hristos e temelul veșnicei noastre învieri?

Iată, pe acest pământ în fierbere și în'această atmosferă de flacări, trăește astăzi omenirea. Cu astfel de bici de foc fiind mânați, pășim dela o zi la alta. Cei răi socot că ne aruncă în noaptea tuturor întunecimilor, iar noi nădăjduim să vedem zorile unei vieți nouă mai întâi pe pământ și apoi în ceruri, unde deapururi neașteaptă.

* * *

Am ajuns în aceste prăpăstii ale vieții, în care hău-esc lupii, urile, omorurile și geme pământul, pentru-că ne-am răzlețit noi, încă de mult, de Păstorul cel bun. Sunt veacuri de când am plecat cu sgomot din casa Părintelui nostru... În numele rațiunii ne-am socotit atotștiutori, atotputernici, singuri legislatori, creatori de viață și izvor de fericire, împărați ai cerului și ai pământului.... Socoteam că nu mai e nevoie de iubirea creștină, căci temelul dragostei dintre oameni va fi sprijinit pe tehnica civilizației. Trenul, aeroplanele și celelalte mașini de trans-

port și transmisiuni vor apropia depărtările și pe oameni mai mult decât dragostea creștină!.... Și iată, că prin ele duhul urei mai repede s'a răspândit!.... Totul eram noi: noi creem, noi orânduim, noi, noi și iar noi. Cine era mai mândru și mai frumos decât noi?.... și celălalt răsvrătit dela începutul lumii...., numit Lucifer pentru strălucirea sa?...

Dumnezeu, problemele teologice, morale au fost idio-logii ale trecutului, în faza primitivă a omenirii. Astăzi mecanica e totul. Ea vindecă, ea te ferește... Virtuțile moralei creștine sunt prea slabe, prea idealiste pentru cei ce-și măsoară valoarea lor de oameni cu banii pe care îi au, cu averile lor și cu înfricoșatele răutăți. Pentru unii ca aceștia era un titlu de glorie în a fi iude ale vieții celei adevărate.... Dreptatea creștină e o virtute care e unită cu dragostea, amândouă izvorând din împărăția de peste veac. Pe când dreptatea dorită de acești răsvrățiți, e dreptatea concepută după dorințele lor și potrivit poftelor pe care urmăresc să și-o satisfacă. Cu această concepție au și început să conducă popoarele, reușind să înfăptuiască acea împărăție luciferică, în care se vrăjmește de moarte tot ceea ce e sfințenie și virtute. Și pentru ca păcatul să domnească în chip cu totul nestingherit au încercat să izgonească religia și morala creștină, au distrus biserici, au omorât pe preoți și pe episcopi.

Iată aceste neghini sămănate de veacuri au adus secerișul grozav de astăzi. De le spuneai în trecut de o plată a păcatului în viața de aici și în cea viitoare, riscai să fii luat în răs, sau cel puțin să te compătumească pe tine, iar nu pe el. Acuma însă avem vaiurile și scrâșnirea dinților, începând din această viață chiar. E grozav, dar totuși ne dau mângâierea că ele pot grăbi începutul mântuirii celei veșnice. Potrivit celor spuse de Sf. Apostol Pavel: „Fiecare certare ni se pare la început nu o bucurie, ci o întristare; dar mai târziu aduce pentru cei ce au fost învățați prin ea roadele dătătoare de pace ale dreptății“ Evrei. XII 11.

Putem spune că starea noastră e asemenea fiului risipitor despre care pomenește atât de sguitor Sf. Evanghelie. Suferințele, foametea, omorurile, cutremurile și sfârșitul grozav care e alături de fiecare dintre noi, ne coboară în suflete acea neclintită hotărâre, de a ne întoarce la Părintele nostru cel bun dela care am plecat cam de mult..

* * *

Mila cea mare a lui Dumnezeu, și glasul celor buni din această Sodomă — care „în ziua necazului caută pe Dumnezeu“, pun începutul unei noi mântuiri aduse omenirii. Dumnezeu a îngăduit ca să fim pedepsiți pentru păcatele noastre, cu propriile noastre arme, dar în cele din urmă, tot El ne pregătește începutul mângâierilor și vremurilor de adevărată fericire. Acum în toiul iernii, când simț mai mult ca oricând vâjâind gerul urii și greutatea troienilor care acopăr viața a nenumărați călători din această lume, iată :

**Astăzi Domnul prunc se face
Să ne aducă Sfânta pace.**

Și de va pătrunde adânc în sufletul omenirii, adevărul sfânt cântat de îngeri: „Slavă întru cei de Sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire“, atunci va începe o viață nouă. Credința puternică va răsturna munți de muniții în oceanul dragostei creștine, făcând cărare aleasă și înflorită dela popor la popor și dela suflet la suflet. Virtutea de va fi podoaba vieții fiecărui om, raiul își va începe hotarele din laturile vieții pământești. Și numai așa vom trăi acele zile biblice de înfrățire până și a lupului cu mielul, și deci a păcii celei mult dorite. Da, numai Dumnezeu poate să ne dea acest bun al păcii: Să-l căutăm deci la Hristos Domnul, căci dela oameni nu am secerat decât vrajbă și ură, războaie și moarte.....

Să ne apropiem și noi oamenii, și cu viață curată să

rostim cele spuse de înger, că *Dumnezeu este cu noi*. Această bucurie și izbândire e deplină însă, numai atunci când și noi vom fi cu Dumnezeu. El cu noi, și noi cu El, e crezul deplinei noastre mântuirii....

Deasupra tuturor tronurilor împărătești și în sufletul fiecărui individ, să troneze Dumnezeu din Ceruri. El și dragostea Sa să ne unească pe noi cei învrăjbiți, în acea împărăție a credinței și a dragostei creștine..... Atunci ura, mândria, nedreptatea, și uciderea nu vor mai domni, ci virtutea cu toate idealurile cele strălucite ale ei, cari înflorește în împărăția dragostei și păcei creștine.

Dumnezeu este cel ce dă adevărate victorii și glorii nemuritoare. Și toate acestea bazate nu pe jertfe sângeroase, pe ecatombe de vieți omenești, ci pe temeii de virtute, de adevăr, dreptate, milă și dragoste creștină.

Fie, ca din adâncurile durerilor de față, acuma când Domnul Cerului și al pământului se apropie de noi, să strigăm cu psalmistul :

Ridică-ne iar, Dumnezeule ; arată-ne fața Ta și ne vom mântui.

Protos. VASILE VASILACHE

TEOLOGIA MISIONARĂ

I.

Ogor puțin umblat

În numerele trecute ale acestei reviste, am arătat că, pe câmpul întins al treburilor duhovnicești, este un ogor de lucru, despre care, în rândurile teologilor noștri, se știe foarte puțin, ba chiar nimic. Era vorba de ostenelele cheltuite pe câmpul misionar, care este plin de învălmășeli și încordări, dar care, tocmai prin aceasta, e plin de viață, de încercări și de biruințe din cele mai mărețe. Povestirea lor se cuprinde într'un lung șir de scrieri. În ele găsești înșirate amănunțimi și pățanii, care le fac să fie o cetire din cele mai aprinse, fiindcă-l vezi pe om în luptă cu toate încercările și greutatele.

Dacă este vorba să guști viața încărcată de aventuri, cum i se zice azi, aici o găsești. Așa după cum te ademeneste viața plină de zbuciumări a marilor exploratori în ținuturile depărtate și necunoscute, așa te cucerește și viața îndrăznelilor misionare, fiindcă îl găsești pe om în luptă cu cele mai mari greutate, îndrăznind peste orice nădejde, cu încredere însă în ajutorul lui Dumnezeu și, până la urmă, tot biruind.

Deci, de vrea cineva cetiri de vrajă, aici, în ogorul misionar, le găsește din belșug. Asta, se înțelege, din partea desfătării sufletești. Dar nu numai ca desfătare, ci ca învățătură, pentru înmulțirea cunoștințelor noastre, câmpul misionar este din acelea care nu trebuie să ne rămâie închise, pentrucă, la urma urmei, este și el o brazdă a lucrului creștinesc și încă ce brazdă! Atunci de ce să rămânem străini de el?

Cu toate acestea, cum am arătat, tăcere adâncă domnește peste acest ogor al ostenelelor creștinești, fiindcă obiș-

nuitele noastre studii de teologie nu-și bat capul cu el. De aceea, prin cele scrise data trecută, am voit să începem a desțeleni acest ogor întelenit al cunoștințelor noastre, pentru a arăta nu numai că rămânem de pagubă, în ce privește știința noastră teologică, dacă suntem străini de acestea, ci încă și că ne lipsim de una din marile frumuseți din învățătura teologiei.

În adevăr, toate studiile curat teoretice pot părea cuiva reci și obositoare. Ca să plutești cu ele numai în lumea gândurilor, departe de orice atingere cu viața pipăită, nu va fi pentru cineva lucru ademenitor. Te încordezi ca să birui greul, dar oboseala muncii de acest soi nu se poate tăgădui.

Dacă însă, în șirul studiilor, dai peste colțuri de viață, ca peste niște pajiști din ținuturi fermecate, atunci învățătura îți este mai plăcută și mai ușurată. Înveți parcă ai sălta.

În învățarea teologiei ogorul misiunilor îți aduce tocmai frumuseți de soiul acesta. Aci ai viața zbuciumată, dar plină de cele mai vii cuceriri pentru împărăția lui Dumnezeu. Ea te despăgubește de toate ostenele din alte ramuri ale ei, unde muncești din datorie, dar te simți copleșit de greutatea legate de învățătura abstractă.

Se înțelege, nu putem bârfi împotriva acestora, oricât ar fi ele de obositoare. Este partea oricărei învățături de a fi însoțită de oboseli și greutate. Își vor da ele roada lor mai târziu. Dar dacă avem și ogoare mai plăcute și mai dulci, de ce să nu însoțim teologia noastră cu ele, pentru că s'o avem la îndemâna noastră, nu numai în asprimile, ci și în dulcele ei?

Noi ne lipsim însă de aceste îndulciri, care ne pot fi de cel mai mare folos, pentru a face învățarea teologiei mai plăcută și mai frumoasă. Gânduri de acestea ne-au îmboldit să scriem despre Teologia Misionară, care este o latură așa de puțin cunoscută în studiile noastre. Totuși cetirea ei poate fi o ramură de cunoștințe din cele mai alese și mai vrăjite. Așa cum geografia are unele laturi foarte plăcute, tocmai prin faptul că te poartă peste toate minunățiile pământului, nu mai puțin și Teologia noastră Misionară îți destăinuiește cuceriri ale credinței, învrăstate cu toate pățaniile cu putință, prin care studiul ei îți pare o adevărată vrajă.

În cele scrise în numerele trecute, am arătat ce literatură întinsă cuprinde ogorul misionar. Deci nu este vorba numai de niște scrieri răzlețe, de ici și de colo, ci de o adevărată trâmbă de scrieri, prin care ni se destăinuiesc cuceririle credinței până sub ochii noștri.

De câte ori am pus astfel de scrieri sub ochii cuiva, de atâtea ori a rămas uimit, aflând fapte de o rară măreție și cu totul negândite. Scurte amănunte am dat în scrierea mea *Cartea Cărților*, în care nu era vorba decât de o fâșie îngustă din aceste silințe. Ele au părut însă atât de nouă cetitorului nostru, fiindcă cuprind tocmai amănuntele și marile pățanii de care nu se face pomenire în cetirile noastre! Iată de ce este păcat să ne ostenim cu multe și de toate, dar să trecem fără a băga-de-seamă un câmp al strădaniilor noastre creștinești, care sunt de cea mai mare cinste pentru noi. Ele ne arată puterea și vioiciunea credinței în înseși vremurile când, pe de altă parte, i s'au adus tot felul de lovituri. Au fost o dovadă însă că sufletul omenesc este croit pentru credință și că, oricâte îndoieli și răceli ar întimpina-o, sufletul omenesc niciodată nu încetează a fi ceiace este el din turnarea lui dela început, adică ființă îndreptată spre Dumnezeu și care niciodată nu este lipsită de putința de a se îndrepta spre el.

II.

Două laturi ale misiunii

Când zicem misiune, o înțelegem pe cea printre păgâni, la neamurile sălbatece sau care, chiar luate (Indienii, Chinezii, Japonezii), trăiesc fără cunoștința lui Hristos. Dar nu este nevoie să umbli prea departe, pentru a vedea că avem păgâni chiar în mijlocul nostru. Este vorba de acei care s'au născut creștini, au fost botezați cu botezul Domnului, dar apoi s'au găsit prinși în mreaja unei vieți cu totul străină de orice cărmă creștinească. Cum să numești lucrarea printre aceștia? Și nu sunt o mână de oameni, ci mulți de tot, în sânul tuturor neamurilor creștinești.

Ba lucrurile au ajuns până acolo, încât pături mari din sânul unui popor s'au înstrăinat cu totul de Hristos, nu vreau să mai audă de el și sunt pornite cu vrajba împo-

triva lui. Așa este azi împărăția de odinioară a Rusiei. Acum se mărturisește țară care nu vrea să mai știe de Dumnezeu și s'a ridicat cu război împotriva lui.

Știm noi că în Cartea Psalmilor scrie: *Domnul celce șade în ceruri va râde de dânșii* (2, 4), dar deocamdată lucrurile se înfățișează ca ogorul în care trebuie să muncești ca între păgâni.

Nu va fi și aceasta o treabă misionară? Nici vorbă.

Și dacă ne gândim că duhul necreștinesc își are stegarii lui în feluritele țări, urmează că trebuie să te zbuțuim în luptă pentru Hristos chiar și între ai tăi cei de aproape. Și de nu sunt unii din aceștia tăgăduitori hotărâți ai credinței, dar gândirea lor, felul purtării lor, nepăsarea lor către împărăția lui Dumnezeu sunt tot înstrăinări, pe care trebuie să cauți a le înfrânge printr'o muncă misionară.

Atunci cum să numești felul acesta de muncă chiar printre ai tăi?

Tot misiune. Așa s'a obișnuit acum a se numi, prin acest cuvânt, nu numai munca pentru împărăția lui Dumnezeu la popoarele necreștine, ci și cea printre înstrăinații din sânul popoarelor creștine. I se zice acesteia *misiune internă*, pe când cea dintâi e numită *misiune externă*.

Iată deci că avem de lucru cu două feluri de misiuni. Să nu se creadă însă că numai cea printre neamurile străine e plină de pățanii, fiindcă e dusă prin meleaguri depărtate. Pline de amănunte minunate sunt și ostenele duse printre păgâni din țările noastre. De aceia nici misiunea care are de povestit despre ostenele printre aceștia nu este mai puțin ademenitoare. Trăsături din cele mai neașteptate ies la iveală prin pășirea apostolului credinței către mărturisitorul necredinței. Din câmpul acesta, nu mai puțin, sunt de povestit trăsături atât de uimitoare, încât cetirea faptelor cuprinse în câmpul misionar de acasă nu este mai puțin vrăjit decât cel desfășurat în depărtări.

Prin acestea, teologia misionară este un câmp minunat și îmbolditor de învățare în toată lărgimea ei. Oriunde am căuta povestirile ei, vom da peste o ramură a teologiei din cele mai cuceritoare. De se va osteni cineva cu dânsa, va trebui să strige ca vrăjit: Da ce frumoasă este teologia!

Se înțelege, nu e aceasta singura lature frumoasă a ei,

dar este una din cele mai frumoase. Și acum, dacă o avem, este păcat să trecem peste ea și să n'o folosim.

Acesta este încă un temei pentru care trebuie să arătăm toată grija noastră de a cunoaște teologia misionară. Vom străbate nu numai greul unei învățături, ci și frumusețile ei. Chiar când nu suntem părtași la ea printr'un lucru al Bisericii noastre, ne vom bucura însă de pătrunderea cugetării creștinești și o vom prețui ca o cucerire a creștinismului. Vom descoperi însă cu drag că, dacă Biserica românească nu a fost părtașă la un astfel de lucru, Biserica ortodoxă însă, prin alte ramuri ale ei, n'a lipsit dela munca pe acest ogor și deci avem dreptul să ne bucurăm ca de niște izbânzi ale Bisericii noastre.

În această privință, am pomenit, în numerele de mai nainte, de Mitropolitul Inochentie al Moscvei, care, în tinereța lui a fost un însemnat misionar în Alasca. El a lăsat amintiri care se păstrează și azi și alcătuiesc o cunună de cinste pentru Biserica ortodoxă. În alte numere viitoare, noi vom da aici, pe limbă românească, o cărticică nemțească scrisă în 1884 despre vrednicul misionar.

Dacă însă, în această privință, nu vom putea da știri din însăși Biserica românească, vom putea chibzui că și pentru ea este de lucru, dacă nu pe câmpul misionar de departe, dar oricând ne putem gândi la o lucrare misionară în casă la noi. Avem și noi pe înstrăinații noștri, către care se poate păși cu toată dreptatea printr'un asemenea lucru. Deci câmpul misionar este totdeauna un ogor larg și se poate sta de vorbă despre el, fie având în vedere cele înfăptuite până atunci, fie ce se poate făptui în viitor.

III.

Câmpul misiunii

Într'o privință, se poate spune că tot preotul trebuie să fie misionar. Nici vorbă, fiecare trebuie să se simtă în pornirea de a face oriunde lucrarea creștinească, îndată ce i se ivește prilejul pentru aceasta. A face astfel, înseamnă a te afla pretutindeni și totdeauna în stare sufletească misionară.

Totuși înmulțirea lucrului creștinesc a croit oarecare

deosebire între lucrul obișnuit al unui preot în parohia lui și între lucrul misionar. Prin cel dintâi, se înțelege munca obișnuită pe care un preot o îndeplinește în parohia lui și care e o muncă asemănătoare cu cea care se îndeplinește în atâtea alte parohii. Ea este mai mult o muncă de păstrare a unei stări dobândite, de slujire și apărare a unui câmp de lucru mai vechi, pe care l-am moștenit ca atare. Silința noastră este să nu-l lăsăm să se știrbească, să nu fie vătămat în ce am apucat a avea în el din trecut.

Munca misionară însă cere ceva mai mult. Ea înseamnă să urzești ceva din nou. Unde ai găsit ceva prea dărăpănat sau chiar nici început, este nevoie de o lucrare misionară. Deci misionarul simte asupra lui nu numai chemarea de a păstra cu vrednicie stările găsite, de a împlini nevoile ei, ci de a clădi ceva din nou. El nu va fi numai paznic, numai un inimos îngrijitor de stările creștinești pe care le-a găsit, ci mai mult decât atâta, un bărbat care ia pe mână stările cele mai înstrăinate de viață creștinească și cioplește în peatra seacă. Acesta deștălenește, pe când celalt numai grijește de ogorul desfumat mai nainte de alții.

Când este vorba de misiunea în însăși țara ta, nu e nevoie să tragem o graniță prea simțită între un soi de lucru și altul. Acelaș preot poate fi și slujitor al trebuințelor parohiale obișnuite și să mai facă și misiune, dacă este nevoie. Dacă în parohia lui găsește multe înstrăinări, multe așezăminte stricătoare de suflete, el poate porni la treabă ca un misionar. Pe unii îi va sluji după rânduielile Pastoralei, pe alții după îndemnurile lucrului misionar.

De obicei însă este o deosebire între una și alta, chiar dacă amândouă soiurile de osteneți se pot găsi legate în aceeași muncă de preot. De fapt, munca misionară trece peste cealaltă, se adaogă la ea și, de cele mai multe ori, este împlinită de alți slujitori decât cei ai vieții parohiale obișnuite.

Munca misionară și-a întemeiat așezăminte ale ei. Ea desfășoară o lucrare mult deosebită de cea a vieții parohiale obișnuite. Ea este deci un câmp de viață și de lucru deosebit, de care se poate vorbi cu totul aparte de munca cunoscută a preotului în parohie.

Pe când aceasta este așa zicând, statică, având trăsături de program și felul ei cunoscut de a fi, cealaltă este

mai zăcbitoare, mai dinamică, dacă voim să folosim vorba celor setoși de graiuri străine. Cuprinde noutăți și trăsături mai legate de firea lucrătorului misionar și croite mai mult după nevoile clipei și ale locului.

Munca aceasta e mai personală. Prin aceasta, e mai mișcată, mai vie și mai scuturătoare. De aceea în sânul ei găsești trăsături mai sălătoare și deci care pot trezi o urmărire mai vie și o ascultare mai vrăjită.

Acestea sunt tocmai trăsăturile prin care scrisul despre asemenea ostenele va fi urmărit mai cu poftă, ca niște povestiri de vânătoare, fiindcă cuprinde ceva mai rar și mai zbuciumat.

Deci câmpul misionar este altul decât cel pastoral. El cere altă fire și altă pregătire. Nu oricine este potrivit pentru el și nu poate fi îndeplinit de oricare. De aceea nici nu trebuie luat ca o parte sau o prelungire a Pastoralei, fiindcă este ceva deosebit și care, prin cătimea roadelor și urmărilor sale, și-a croit o stare aparte și trebuie cercetat deosebit.

IV.

Priveliști misionare

După cele toate arătate până aici, vom înțelege mai bine ce se cuprinde în munca misionară, dacă vom păși să privim câteva din înfățișările ei. O vom vedea ca o odrăslire plină de noutăți și ca o desfășurare de lucrări neobișnuite, față de cele care se împlinesc de obicei într'o parohie.

Scriind acestea, cetitorul înțelege că este vorba de misiunea internă. Dacă în aceasta însă este vorba de lucrări neobișnuite, față de ce se face de obicei în parohie, cu atât mai mult lucrul ei este foarte deosebit de acesta, când e vorba de misiunea externă.

Pentru noi acum însă va fi mult mai însemnat să vedem cum putem face misiune acasă la noi. Povestirile acestea pot părea mai puțin zăcbitoare decât cele ale misiunii peste granițe depărtate, dar totuși nu sunt mai puțin însemnate nici ele și pot cuprinde fapte care să miște adânc pe celce le află.

În adevăr, cucerirea sufletelor este totdeauna lucru

zguduitor, fie că este vorba de suflete născute în păgânism, fie că e vorba de sufletele înstrăinate dintre noi. Dobândirea lor pentru Hristos are laturi atât de înălțate peste orice închipuire, încât aflarea lor totdeauna va mișca sufletul celui ce aude de dănele.

Deci faptele de pe ogorul misionar sunt cuceritoare orideunde ar fi: dela noi de acasă sau din depărtările țărilor păgâne. Trăsătura lor neobișnuită le face să fie privite cu ochi mai vii decât faptele cunoscute ale vieții de toată ziua. De aceea este bine să pășim către ele, ca să ne dăm seamă că în ele întâlnim tot ce este mai viu și mai mișcător pe ogorul lucrului creștinesc.

Lucrarea creștinească cuprinde nu numai trăsăturile de obște-ale faptelor săvârșite de preot pentru credincioșii săi în parohie, ci și altele care se petrec numai în unele laturi ale vieții. De pildă, în spitale, în închisori, unde se desfășoară o lucrare creștinească, se vor împlini alte lucrări decât cele obișnuite în parohie. Preotul care se va osteni cu acestea sau care va avea ca slujbă a sa numai lucrări de soiul acesta va putea să le dea o față misionară. Dacă el nu va fi numai un săvârșitor al Sfințelor slujbe la biserica spitalului sau a închisorii (dacă au), ci se va osteni cu un lucru dela sine printre cei bolnavi sau cei închiși, munca sa va lua o trăsătură misionară.

Deci în acestea și în multe alte ramuri de lucru se poate săvârși o lucrare misionară, prin care să răsară roade din cele mai alese. Vor fi treburi din casa noastră, dar totuși vor fi lucru deplin misionar. Iată un amănunt din multele care se pot povesti din câte fapte de acest fel se petrec în închisori :

Italia a avut un însemnat patriot cu numele Tito Spevi, care însă era necredincios. Pe vremea când bărbații de soiul lui erau prizoniți sub ocârmuirea austriacă, el a fost osândit la moarte. Cât a zăcut în închisoare, un preot a îndeplinit asupra lui lucrarea misionară. Azi puțin, mâne puțin, sufletul lui de necredincios s'a lepădat de calea necredinței și a venit la Hristos. Când a sosit ziua spânzurării lui, în 1852, el era alt om. Atunci a scris unui prieten al său cuvinte care mărturisesc despre frumuseța și vrednicia muncii misionare.

„În viața mea, scria el, am gustat uneori bucurii felurite.

Pot să te încredințez însă că niciuna nu se poate asemena cu cea pe care o încerc în aceste clipe. Față de aceasta, cele de atunci au fost numai un nenorocit noroi... Un lucru pot să-ți spun și este acesta: nu știu cum nu caută toți oamenii să fie spânzurați. Vei crede că eu umflu lucrurile sau că am înebunit. Nu, nu umflu nimic și nu înebunește omul care e aproape de moarte. Simt însă bătând în mine boldul duhovnicesc în așa chip, că suspin după clipa când voi fi slobozit din chinurile trupului și când, în sfârșit, voi putea zbura în brațele Aceluia dela care m'am scoborât.

„Închipui-ți că în clipa când îți scriu, dacă printr'o mișcare a mâinii sau numai cu un pumn aş putea să scap de ceiace se numește spânzurătoare, îți jur că n'aș face-o. E lucru de necrezut, înțeleg, dar e totuși deplin adevărat.

„Vie acum o putere care să dobândească pentru mine, în trei zile și în împrejurările acestea, o scăpare de soiul acesta... Dar eu nu mă duc la spânzurătoare, ci la nuntă. Însuși sufletul meu îți vorbește astfel, o Albert, sufletul care mâne se va ruga pentru tine, pentru mama mea și pentru toți, după cum nădăjduiesc, în preajma lui Dumnezeu. Fă rugăciuni pentru sufletul meu“¹.

Sunt acestea fapte obișnuite? Dimpotrivă, e tot ce poate fi mai negândit. Să-ți pară bine că mergi la moarte? Să te ferești de clipa aceasta? Să spui că mergi spre ea ca la nuntă? Cum s'a putut împlini minunea aceasta?

A fost adevărată minune. Asăvârșit-o lucrarea misionară. Necredința unui suflet a fost înfrântă. Ea a trezit în el puteri și l-a ridicat la înălțimi prin care amărăciunile pământești n'au mai putut avea nicio putere asupra lui. A trăit clipele vieții de veci și prin aceasta a dat dovada că sufletul se poate înzestra cu puteri negândite, arme dela Dumnezeu, prin care putem birui toate durerile vieții.

Iată un amănunt misionar mișcător, de misiunea de acasă. Să nu se creadă că e vorba de un fapt cu totul răzleț și pe care nu l-am putea lua ca pildă despre puterea și măreția unei asemenea lucrări. Nu; fapte de acestea noi putem pomeni încă multe.

Cuceriri mărețe ale credinței, prin încordările unei asemenea lucrări misionare, se pot găsi în feluritele laturi ale

1. Vezi Giuseppe Perardi, *Discorsi morali*, vol. 1, Turin, 1925, pag. 198.

muncilor misionare. Aceasta e pilda despre ce s'a petrecut pe un ogor, în lumea închisorilor, dar câte alte ogoare nu sunt!

Asta e trăsătura lucrului misionar. E mișcător peste orice închipuire și te umple de freamăt. Simți că nu e lucru din puteri omenești, ci numai dela Dumnezeu. Oamenii nu pot face așa ceva.

Deci chiar dacă este vorba numai de lucrări din casa noastră, și nu de minunății de departe, ele rămân tot săgetătoare pentru sufletul nostru, fiindcă ne împărtășesc din țarina fără păreche a lui Dumnezeu. De aceea câmpul acesta este peste măsură de ademenitor. Într'însul se găsesc frumusețile mai pre sus de fire și de aceea este păcat să nu-l cunoaștem. Pe lângă aceasta, el cuprinde o zestre bogată de astfel de fapte, care sunt mari unelte de mișcat sufletele oamenilor. De aceea să pășim a mai cunoaște și altele ca acestea.

VI.

Infățișările misiunii

Lucrarea misionară poate lua infățișările cele mai felurite. Se poate lua ca ogor misionar lumea lucrătorilor din fabrici, a slugilor, a micilor slujbași, a ucenicilor și calfelor din feluritele prăvălii și meșteșugării; apoi lucrarea prin stațiunile drumului-de-fer ori la alte locuri de popasuri; apoi lucrarea pentru zmulgerea oamenilor din ghiarele beției, din lațurile desfrâului, ale patimii jocurilor de noroc și multe ca acestea.

Pentru fiecare din aceste căi deschise ale lucrului misionar, s'au întrebuițat mari desfășurări de mijloace, cu mari izbânzi. Lucrarea misionară se poate făli cu ele. Prin toate acestea, munca misionară are capitule pline de fapte răsunătoare. Ele merită să fie cunoscute, ca tot atâtea izbânzi pe ogorul de lucru al Domnului și ca temeuri de încredere în marile biruințe care se pot dobânda printr'o asemenea osteneală.

Cine va ceti scrierea mea *Studiul Pastoratei în Biserica Românească* (Sibiu, 1924) va găsi pomenite fel de fel de fapte care fac dovada despre felurimea mijloacelor de

acest soi și de marile biruințe care se pot dobândi pe calea aceasta.

Să se bage-de-seamă că toate căile de lucru misionar pe care le-am înșirat mai sus sunt din ogorul misiunii interne. Deci în însăși casa noastră sunt atâtea lucruri de făcut din îmboldire misionară. Și încă nu sunt toate. N'am pomenit de lucrarea misionară pe calea scrisului, care este una din cele mai rodnice. Oricât am crede că scrisul nu poate avea atâta putere ca să prefacă ființa omului, totuși, folosit alături de alte mijloace, el este de un mare ajutor. Putem pomeni în această privință unele încercări chiar dela noi. Astfel Preotul Vasile Ionescu, fost la parohia Pantelimon lângă București, s'a lăsat dela o vreme de slujba parohială și s'a gândit să cerce o lucrare misionară prin scris. A început a tipări niște fascicule de cuprins duhovnicesc, mai mult povestiri creștinești, numite *Mărgăritare*. A avut cu ele atâta izbândă, s'a întâlnit cu așa bună primire, încât s'a umplut de cele mai mari nădejdi printr'un lucru de acest soi. Fiecare număr al Mărgăritarelor era desfăcut în zeci de mii de bucăți. De unde la noi nu se crede că scrisul ți-ar putea da mijloacele pentru izbândire în asemenea ogor, Păr. Vasile Ionescu a văzut, dimpotrivă, că cetitorii îi răsplătesc ostenele sale. Iute a putut cumpăra automobil cu care străbătea țara, cuvânta oamenilor, și-și desfăcea *Mărgăritarele* sale.

La fel a încercat Păr. Toma Gherasimescu în Basarabia de sus și în Bucovina. Sf. Sa a desfășurat acolo o întinsă lucrare de răspândire a scrisului. Buna primire care se făcea acestor ostenele și mijloacele cu care erau răsplătite fac dovada că lucrarea misionară izbutește. Ea dă cele mai mari nădejdi. Cine încearcă nu rămâne păgubaș, ba încă vede cum lumea este bucuroasă de așa ceva și iute îți vine în ajutor pentruca să mergi până la capăt cu străduințele tale.

Istoria misiunii din toate țările dă cele mai frumoase dovezi în privința aceasta. Ea este plină de adevărate minuni și de aceia predarea unui curs misionar ar avea de povestit cele mai mărețe cuceriri pe ogorul credinței creștinești.

VII.

Ogorul unde nu e secetă

Lucrarea misionară, deși este împreunată cu cele mai mari greutăți, fiindcă ea este totdeauna muncă poaspătă în ogor înțelenit, unde altul n'a mai lucrat, — totuși niciodată nu lasă munca nerăsplătită. Din pricină că în asemenea ogor nu se apucă de muncit decât celce-și simte sufletul ferbinte de râvnă pentru Domnul, este și de așteptat ca focul lui sufletesc să nu se peardă fără a încălzi. Da, de fapt și încălzește și trezește viață în pământurile cele mai petroase.

Toții misionarii, din soiurile de lucru cele mai deosebite, vorbesc încântați de roadele pe care le-au avut. Deși greutățile au fost de nebiruit, deși unii au plătit cu viața încercările lor, totuși roadele au fost culese de careva, mai curând sau mai târziu. De aceea trebuie să spunem că pe ogoarele misionare niciodată nu e secetă. Toate povestirile misionare pe care le cetim, din toate colțurile lumii, mărturisesc acelaș lucru.

Starea aceasta este aceeași, fie în misiunea din țări străine, printre sălbateci, fie în cea dela noi de acasă. Dacă în țara noastră nu avem lucrări misionare, dar abea s'au apucat unii preoți de treburi de acestea, după cum i-a dus mintea, cum am arătat ceva mai nainte, și roadele pe care le-au avut i-a încântat.

Nu se poate ca sufletul omenesc să nu rodească. Avem în aceasta dovadă că acesta e ogorul lui Dumnezeu. Indată ce-i dai ceva după firea lui, adică învățătură dela Dumnezeu, el răspunde numaidecât. Fie că e vorba de sălbateci, fie de frații noștri de lângă noi, lucrurile stau la fel. Asta e fericirea lucrării misionare, că, după cum spune la Evanghelie, niciodată nu lasă pe slujitorii săi deșerti (Luca 1, 53), adică cu mâinile goale.

Puținul pe care l-am auzit în țara noastră despre un asemenea soi de lucru te umple de toată mulțămirea. Sufletele sunt gata cu răspunsul lor avântat, îndată ce mișcă cineva între ele ca să se apuce de o lucrare misionară.

Niște călugări fără carte din Mănăstirea Neamțului

cutreieră țara cu desfășurări de cinematograf. Arată Patimile Domnului și alte priveliști sfinte. I-am întâlnit și eu în călătorie. Toți însă pe care i-am întrebat despre ei mi-au povestit lucruri minunate. Stârnesc mare însuflețire între credincioși.

Am stat de vorbă cu săteni veniți să asculte propoveduirile Oștii Domnului. Vai! ce experiențe minunate faci! Vezi singur roada strădaniilor misionare. Știind că este adunare de acest soi la depărtări de kilometri și chiar poște, îi mână focul stârnit de această muncă misionară și vin acolo.

Era seara când le-am vorbit și eu în Caracal.

— Și acum ce faceți? unde vă duceți? i-am întrebat.

— Ne ducem acasă, mi-au răspuns.

— Dar e iarnă, e noapte.

— Ne ducem a fost răspunsul lor.

Nu se simțeau strâmtorați de loc, deși unii aveau o poștă două de străbătut. Asemenea am văzut în Chișinău. Săteni din satele vecine veneau să asculte la adunare. Și nu erau numai oameni mai trecuți cu vârsta, mai așezați, ci și tineri care-și făceau plăcerea aceasta.

Aceasta e o roadă obștească. Pretutindenea e la fel. Sufletele sunt gata cu răspunsul vesel la munca misionară pentru ele. Numai să fie cine să muncească în felul acesta, că ogorul lui niciodată nu va da spini și pălămidă. Roadă bună și seceriș bogat va fi plata tututor ostenelilor lui. În această privință, putem să luăm povestirile cele mai felurite, din câmpurile misionare cele mai deosebite. Din toate ne va întâmpina acelaș cântec: al biruinței desăvârșite pe ogoarele propoveduirii.

Din câmpul misiunii interne, de ar lua cineva aminte la câte se petrec în ogoarele de lucru ale *Armatei Mântuirii* din Anglia și de pe continent, ar da peste fapte care te lasă înmărmurit, prin roadele cele mai bogate culese de pe brazdele ei. Am fost însumi să văd un astfel de lucru în marginile Londrei, în mahalaua numită *whitchapel*, și am rămas uimit și fericit de ce am văzut. Am povestit acestea aiurea, așa că nu le mai înșir aici.

Au răsărit mărețe așezăminte pentru slujirea aproape-lui, pentru ștergerea sărăciei celei mai grozave. Sunt stări din cele mai mișcătoare, în care a pătruns misiunea internă și a cules bogată roadă.

Ba încă munca aceasta este plină de îmbărbătare. Această întocmire a pătruns și pe continent. Ba încă odată unul din agenții ei a venit și la mine în București, cu gândul de a înființa tot așa ceva, de cuprins misionar, și în Răsăritul nostru.

Da, munca pe acest ogor îți dă bărbăție, fiindcă vezi că izbutește. Este tocmai ce încearcă acum Păr. Vasile Ionescu la noi. Imbărbătat de roadele de până acum, îndrăznește înainte și caută alte și alte ogoare.

De aceia am spus că pe ogorul acesta nu este nicio dată secetă și că toate silințele sunt răsplătite din belșug. Aceasta e încă una din trăsăturile prin care toată lumea e veselă la vremea culesului.

Iată pentru ce socotim că e o pagubă că această ramură a teologiei e atât de slab folosită și că suntem lipsiți de a gusta niște roade care sunt în stare a aprinde multe inimi spre lucru de îmbărbătare și fericită rodire. De aceia este clipa de a deschide, spre știința doritorilor de carte creștinească, și acest ogor închis până acum, pentruca să câștigăm în putere și să nu rămânem niște neputincioși, care nu știm să folosim niște unelte atât de puternice și alese, în stare a trezi și îmboldi multe inimi.

În țara noastră este peste măsură de lucru pe acest ogor și deci nu trebuie să ne lăsăm păgubași a fi întrecuți de alții. Dacă ne plângem de lucrarea sectelor între noi, este și din pricina lipsei unei pregătiri misionare. Să ne apucăm de lucru în felul acesta și iute vom vedea cum sectanții se risipesc ca fumul.

Trebuie să mai vorbim despre această ramură neglijată până acum. Vom fi făcut prin aceasta un mare bine teologiei românești.

Arhim. SCRIBAN

RELIGIA ÎN LUPTA POLITICĂ

Religie și politică—două noțiuni, care, la prima vedere, par să nu aibă nici o aderență între ele; mai mult încă, par să fie total ostile între ele.

Religia e închinată lucrurilor sacre și eterne; Politica preocupărilor vremelnice și pământene. Ce ar putea avea comun între ele? Religia țintește Cerul și e dominată de grija mântuirii și a vieții viitoare; politica, pământul și e dominată de buna convețuire a vieții aici trăitoare. Cum și unde și-ar putea încrucișa căile și înfrăți preocupările?

Înaderența dintre ele pare atât de evidentă, încât, laici și eclesiastici au adoptat, ca un consemn comun, lozinca neamestecului religiei în lupta politică. „Feriți politica de religie” spun oamenii politici. „Nu târâți religia în luptele politice” clamează reprezentanții religiei și alături de ei; adesea, mulți dintre credincioșii zeloși de bunele destine și puritatea religiei, care n'ar avea decât de pierdut din contactul cu vălmășagul pasionant al luptelor politice. Deci, și dintr'o parte și din alta, ori ce apropiere dintre politică și religie, este, dacă nu direct oprită, în ori ce caz: *nedorită*.

Dar dacă dorința e comună, motivele opreliștei diferă. Din partea oamenilor politici ele conțin o bine știută atitudine de vrășmășie față de religie. Din partea oamenilor bisericii, una de denigrare și suspiciune față de politică. „A feri politica de religie” înseamnă, pentru cei mai mulți dintre laicii preconizatori ai acestei formule, eliminarea religiei din viața statelor și a națiunilor; ateizarea lor; *laicizarea* lor. E ceia ce s'a înțeles și s'a și realizat prin *laicismul* din Franța democratică și francmasonică. Acest laicism s'a furișat și la noi prin liberalismul pașoptist și democrația francmasonică a partidelor care ne-au guvernat până astăzi, tinzând să facă — și isbutind să facă — din religia noastră străbună, care era una cu ființa neamului și forța tutelară

a statului, doar *una* din religiile statului, pusă pe aceeași linie cu celelalte religii minoritare, pe care le domină numai prin majoritatea credincioșilor, dar nu și prin puterea exclusivă a dreptului.

Evident, că nu din atari motive au pornit și rezervele bisericii față de lupta politică. Motivul acestor rezerve a fost *politica însăși*. Adică, felul cum se face și cum s'a făcut la noi politică: lupta fratricidă pentru stăpânirea bunurilor statului, în folosul partidelor și în detrimentul neamului. Pentru acest fel de politică e cu totul îndreptățit strigătul bisericii și al iubitorilor ei: „nu târați religia în lupta politică“. Dar nu acest lucru este politica. Cea mai nobilă dintre indeletnicirile omenești, politica este grija de interesele comune ale obștei, ale cetății, ale polis-ului. De aceea Plato o rezerva filosofilor, iar Roma și Atena: aristocraților, adică celor mai buni și prin aceasta, și celor mai nobili dintre cetățenii ei. A te dăruia obștei, a pune interesul comunității deasupra propriilor tale interese, a face din fericirea obștească mobilul și prilejul propriei tale fericiri, e a face politică în adevăratul înțeles al cuvântului. Mai este atunci, între acest fel de a fi al politicii și între religie, vre-o disonanță? Evident că nu. Deși anumite glasuri țin să răspundă și acum: *da*. Religia și politica nu pot și nici nu trebuie să-și încrucișeze drumurile.

Căci chiar dacă politica și-ar urma întru totul ținta ei ideală, menirea ei este alta, decât a religiei. Ea urmărește fericirea omului de aici. Religia pe cea de dincolo. Ținta politicii e în veac, cea a religiei, peste veac. Politica urmărește și poate da, în cea mai nobilă și cea mai pură formă a ei, fericirea; religia urmărește și trebuie să ne dea: *mântuirea*. Și vai de cine o va pierde pe aceasta din urmă, pentru cea dintâi. „Nu-ți face ție cetate stătătoare pe pământ“ în dauna celei în veci neperitoare din cer! A înpleti religia cu politica e o seculariza împărăția lui Dumnezeu. Deci chiar față de cea mai bună și cea mai ideală politică, religia trebuie să se mențină în rezervă. „Dați Cezarului ce e al Cezarului și lui Dumnezeu ce e al lui Dumnezeu“ e porunca și doctrina religiei creștine. E marea și greaua problemă, care s'a pus și care se desbate cu atâta pasiune în Germania Național-socialistă de astăzi de către teologia protestantă — de cea Barth-istă, în special, pro-

blemă care a fost schițată și la noi prin discuția deschisă și rămasă, din nefericire, neterminată, de către regretatul Nae Ionescu, care socotea că oricât de firești ar fi legăturile religiei cu statul și națiunea, prin însuși faptul că ele *sunt*, religia pierde ceva din universalitatea ei, și mai ales ceva din eternitatea ei. Ținta religiei: mântuirea, fiind dincolo de veac, ori ce oprire, sau intrare în veac, e o cădere și o ispășire

Nu e locul aici de a ne lansa în aceste probleme de adâncă speculație și exigeză mistică și metafizică. Fapt e, că religia, deși prin originea și țintele ei vine și se îndreaptă dincolo de veac, sensul și rostul ei de a fi, e pentru lume și pentru om. Deci și în veac. Și dacă omul și lumea nu sunt simple abstracțiuni, nici religia nu poate fi una. Pentru această lume și pentru om s'a scoborât Dumnezeu însuși pe pământ, înomenindu-se și săvârșind marele act al Răscumpărării, care, urzit în cer și din etern, s'a săvârșit pe pământ și în timp, pentru a ne ridica iarăși spre cer. Vețuirea pe pământ după voile Domnului și împlinind toate cerințele lumii și ale vieții, e una din condițiile mântuirii. Nu fugind de viață, ci trăind-o întreagă în duhul dragostei pentru aproapele și sub chipul Patimei Mântuitorului, este a merge pe calea mântuirii. Dar a trăi viața pentru aproapele tău, înseamnă a o trăi pentru comunitate, pentru obștea cea mare a semenilor tăi, care e națiunea, în care trebuie să se săvârșească și desăvârșească marea comuniune a dragostei, care ne apropie de Dumnezeu în veac și ne face părtași împărăției lui, cea de peste veac. Căci fără dragostea de aproapele nimic nu suntem. „Aramă sunătoare și chimval răsunător“. Mântuirea singulară nu e de esență creștină. Chiar însingurarea monahului, nu e pentru el, ci suferință și înfrânare pentru lumea cea mare. A trăi în frăția comunității de sânge, care e națiunea, și cea a comunității de har, care e biserica, după chipul și vrerea lui Hristos, este a-ți agonisi mântuirea. Care se obține în cer, dar se arvunește și se pregătește aici, pe pământ. Dar atunci lupta politică, care înseamnă totala dăruire pentru binele comun al semenilor de sânge și credință, nu se mai situează pe plan străin sau opus religiei; ci pe unul convergent, politica subsumându-se religiei, religia suprapunându-se politiceii. A *singurei* politici de care poate fi vorba aici, politică care

se indentifică cu interesele generale ale obștei de stat și a celei naționale și care se subordonează imperativelor de vețuire și spiritualitate creștină. Căci formele de guvernare ale statelor nu sunt, în concepția creștină, simple „contracte sociale“, ci forme vii și necesare ale națiunilor, care, la rândul lor, nu sunt simple comunități etnice, determinate de condiții biologice, linguistice sau geografice, ci categorii organice, stihii primordiale în planul creației divine, sub al căror destin trăesc vremelnicele generații ce o compun. De aceea statul creștin nu poate avea decât o singură politică, care se confundă cu cea a destinelor sale naționale și providențiale. E politica totalitară a statului creștin, politică care nu se împarte pe fracțiuni, ideologii sau partide, ci se su-dează, la flacăra idealului creștin, pe linia-i călăuzătoare de destin. O astfel de politică o face și o acceptă religia creștină. O ordonă chiar. După cum ea detestă și condamnă ori care alt fel de politică, care, sub motivul libertății de opinie și curente, împarte țara, care e una în veac și peste veac, în partide și compartimente. Această împărțire e vi-țiul de origină a tuturor democrațiilor, sub orice formă s'ar prezenta ele; și acesta e darul danaic și satanic, pe care oamenii noștri politici ni l-au adus din civilizația atee și francmasonică a Occidentului. Aceasta a fost și vina tuturor naționalismelor noastre vechi, liberale sau democratice, care au dominat în viața noastră politică și care deaceia ne-au fost, toate, pe rând și laolaltă, atât de fatale și infecunde.

Cu rezerve, toate, față de religia autohtonă a țării, participarea bisericii la ele s'a soldat cu urmări atât de grave, încât scoaterea religiei din lupta politică a apărut ca singura măsură de salvare. Deși această măsură nu era în ordinea ideală a lucrurilor. Religia străveche a țării—Ortodoxia, care ne-a fost leagăn de naștere și scut de ocrotire dealungul veacurilor, nu putea fi eliminată și mai ales nu putea să se elimine, ea singură, din opera obștească de îndrumare a destinelor noastre naționale. Soluția cea dreaptă și eroică era purificarea, prin reîncreștinare, a luptei politice. Cea ce s'a și făcut prin biruință deplină a naționalismului creștin din România Legionară de astăzi. Din cele patru țări ale Europei, în care naționalismul totalitar a ajuns biruitor, cel din România e cel mai profund creștin dintre ele. E poate nota sa cea mai caracteristică și cea mai autentic și spe-

cific românească. Biserica noastră străbună poate fi astăzi împăcată: Hristos e iarăși la cârma destinelor noastre, în veac și peste veac. Restituită adevăratei ei meniri, lupta politică a redevenit jertfă pentru neam și jertfă pentru credință. Acestei politici biserica noastră și slujitorii ei nu-i poate refuza adeziunea și nici încrederea.

Dar dacă, astăzi, în țară se slujește, în același duh a lui Hristos, la ambele altare, la cel al neamului și la cel al bisericii, preoțimea poate rămâne și trebuie să rămână numai la altarul ei: *cel al bisericii*. Politica, chiar în haina ei curată și purificată a naționalismului biruitor nu are loc în preajma altarelor. Sub duhul lui Hristos și pentru biruința lui în viața obștească, luptă astăzi oamenii politici ai țării: laicii. Cei ai bisericii, străjuind altarele, să se roage ca biruința lui Hristos în obșteasca cârmuire a neamului să fie *deapururea*, și ceia ce a fost, să *nu mai revină niciodată!*

Prof. I. Gh. SAVIN

LITERATURA RELIGIOASĂ ÎN GENERE ȘI CEA DE SĂRBĂTOARE ÎN DEOSEBI

I

Am — în genere — o foarte proastă părere despre literatura de comandă. Cum e și natural această literatură — mai bogată decât toate celelalte — nu poate fi privită „sub specie aeternitatis“. E o producțiune — în majoritatea cazurilor hibridă, lipsită de sinceritate și — uneori — chiar de... obiect, căci, până s'o pornească la drum, scriitorul se sucește în toate felurile, spre a se gândi, cam ce să scrie, la ce să se oprească, în ce direcțiune să-și canalizeze inspirația. Vorba lui Gr. Alexandrescu: pornește la 'ntâmplare, se 'ntoarce, poate, când a nemerit un drum mai sigur, se supără, strică, dar fiindcă trebuie,... scrie. E tocmai cazul cu literatura pe care ne-o oferă mai toate periodicele, se simt obligate să ne-o ofere de... sărbători. E o întrecere, într'un fel, lăudabilă. Dacă însă ne ostenim puțin și căutăm să pătrundem miezul bucăților publicate, ajungem la cele mai triste încheieri: aceleași și aceleași extazieri de porunceală, aceleași amintiri banale, cusute cu ață albă, aceeași silă de a îmbrobodi subiecte inventate la repezeală, de a se situa în poziții nefirești, nelogice, prin nimic justificate.

Și totuși, când ne gândim că această zisă literatură este chemată să ne clădească în suflete acea atmosferă nu numai curată, perfect morală, dar mai ales religioasă strâns legată de evenimentul sfânt, să ne pregătească sufletele, spre a-l primi mai ușor și mai complet, să ni-l reclădească în toată amploarea și sfințenia lui.

II

Și, atunci, ce se întâmplă, de obicei? Se numesc anumite persoane să scrie, ce le-o trăsni prin cap, pentru Crăciun. Unii compun, alții traduc, cei mai mulți copiază ^{să} de

repetă aceleași și aceleași teme. Totul, la repezeală, fără pricepere și fără simț de răspundere. Nu va părea de mirat că, în felul acesta, s'a ajuns la un fel de specializare. Imnurile, amintirile și datinele se succed cu o regularitate matematică, mecanică. Forma este perfect îndeplinită. Atât! În fond nu se poate intra. Se opune procedeul și uneori chiar cei chemați să-l aplice. Se scrie fără chemare, din snobism sau din simplă datorie. Totul e pus în mișcare de setea de notorietate sau de... arginți, din dorința de a nu scăpa un prilej atât de fericit, căci, se știe, la Paști și la Crăciun, gazetele sunt mai complet cetite, au cel mai mare tiraj. Am cunoscut oameni nevoiași, cari nu-și pot îngădui luxul cetirii regulate a unei gazete. O fac, totuși, cu entuziasm cu prilejul acestor sărbători împăratești. Și mi s'a mai întâmplat să văd cetățeni onorabili (o făceam și eu până mai acum câțiva ani) cari veneau, în Ajun, acasă încărcăți cu tot felul de ziare și fițuici, de câte 10—30 de pagini, în care Mântuitorul e proslăvit de tot felul de agra mați, printre cari se strecoară și câte 1—2 colaboratori mai îndreptățiți. Ba a fost o vreme când toate aceste ditrambe cu conținut pseudo-religios, erau stilizate de persoane certyate cu creștinismul, de atei sau de închinători ai tuturor religiilor din lume. Se dădea, în felul acesta satisfacție tuturor necredincioșilor sau gânditorilor liberi, cari aveau posibilitatea să-și dea arama pe față, încercând un fel de nivelare religioasă, intervenind cu autoritatea lor *pri-mej-di-oa-să* la luminarea tuturor cetitorilor, fără să aducă niciunuia nici cea mai mică jignire separatistă.

III

Dar, oricum, de bine, de rău, această epocă de internaționalizare a creștinismului, a trecut. Din ea au ieșit două învățăminte: pe de o parte cetitorii și-au interzis să piardă vremea cu astfel de „opere“. Fiindcă nu au avea legătură tainică, completă cu sufletul, fiindcă nu-i mișcă, nu-i transpun în acea lume ideală pe care o reprezintă religia lui Cristos, trec pe lângă ele fără habar. Cumpără, totuși, gazeta pentru că le oferă, pe un preț de nimic, un gros de hârtie de împachetat, o răsfoiesc, dar atât. Vorbesc din proprie experiență. Experiența m'a dus la un fel de oboseală, obo-

seala literaturii poruncite. Știu, de dinainte, cine și ce va scrie. A-i reciti însemnează a-mi confirma idea sau a-mi reaminti ce am cetit în anii precedenți: aceleași clișee învăluite în cam aceleași vorbe; ceva care se numește literatură, dar nu are niciun fel de legătură cu arta scrisului. Ceva care rimează sau numai sună frumos, pe alocuri, dar sare din atmosfera trebuincioasă unor astfel de zile.

Dar s'a mai întâmplat ceva: conducătorii celor mai multe periodice au găsit nemerit să apeleze, pentru astfel de zile, la specialiști, la preoți și la cultivatorii chestiunilor religioase pe calea scrisului. S'a născut, în felul acesta alături de literatura gazetei, o subdiviziune religioasă, care merge progresând. Unele cotidiene și-au creat chiar rubrici și pagini speciale, consacrate exclusiv discuțiilor de acest soi. Și aceasta își are, fără îndoială, cusurul ei: nu are totdeauna ținuta, prezentarea literară, în măsură să atragă, să placă. Negreșit: e vorba de unii dintre scriitorii din această ultimă categorie, de cei așa ziși improvizați. Căci, să nu se uite: în general, preoții vorbesc frumos. Prea puțini dintre ei însă scriu așa fel ca să pasioneze, să țină atenți pe cetitori, ori nu toate chestiunile vorbite, pot interesa pe toată lumea. Sunt împrejurări naturale, locale, parohiale care împiedică generalizarea scrisului preoțesc.

IV

Care ar fi soluția? 1. Cred că ar trebui să se apeleze, în primul rând, la scriitorii religioși consacrați. Îi recrutăm dintre autorii de cărți curente: Dl. Lascarov-Moldovanu, I. Gr. Oprișan. Le adăugăm pe atâția dintre profesorii universitari cari se manifestă în scris: Nichifor Crainic, I. Gh. Savin, V. Gh. Ispir, Popescu Tudor, H. Roventă, arhim. Scriban, G. Galaction etc. Alături de aceștia stau minunat scriitorii de cărți cu conținut pur bisericesc și colaboratorii tuturor revistelor religioase: *Biserica Ortodoxă Română*, *Fântâna Darurilor* și altele mai mici. În fine lista s'ar completa prin câțiva preoți ori teologi recunoscuți prin pregătirea lor în prezentarea adevărilor evanghelice.

2. Să nu se uite însă un lucru: nu se va abuza nici în această direcție, căci nu trebuie să cădem dintr'o extremă în cealaltă. Să nu vedem în cetitori niște seminariști de

cursul superior ori chiar studenți la teologie. De aceea, să nu intrăm în amănunte dogmatice, să nu facem cu ei excursiuni de strictă specialitate, să nu-i alungăm dela primirea cât mai integrală mai mult a unor fapte decât înseilări filosofico-teologice, a căror neînțelegere îi poate mai mult întuneca, ni-i poate alunga dela masa învățăturilor înțelepte, îi poate face să alunece. De aceea, să nu fim prea pretențioși: să nu le dăm nici mult nici greu. Să nu îmbâcsim câteva pagini cu acea proză lipsită de literatură, cari i ar putea ameți sau plictisi. De aceea se vor alege povestitori calzi, cari în 2—3 articole, scrise din chemare apostolică, să pună într'o lumină personală, fapte din viața pilduitoare a Mântuitorului și ucenicilor săi. Vor împleți, în felul acesta, utilul cu plăcutul.

V

3. Foloasele acestei literaturi sunt nemărginite: Ea ajută, fără îndoială, la adevărata înțelegere a elementului divin, și poate servi ca lectură plăcută, ca izvor de mângâiere, ca motiv de inspirație nu numai simplilor cetitori, dar chiar preoților, conducătorilor de instituțiuni și cămine culturale. Pastrată cu sfințenie, ea poate constitui un fel de antologie religioasă, un fel de floare a scrisului creștinesc, o comoară cu atât mai neprețuită, cu cât aduce variație de subiecte și autori. E, fără îndoială, unul din rarele prilejuri de a crea, prin ea, încă una din cele mai bune arme de luptă împotriva celui mai primejdios dușman: cartea cea rea. Cu cât vom oferi, prin urmare, cetitorilor mai mult altfel de cărți, care îi vor atrage prin căldura unei convingeri neînfricate, cu atât îi vom smulge de sub imperiul aceleia. Și scrisul religios este cel dintâiu, care ne poate fi de folos în această direcție, căci el ne face să ne regăsim pe noi, cei de azi și de totdeauna, ne duce cu mintea înapoi în lumea jertfei și a iubirii, ne învață tainele lumii și ne apropie de Dumnezeu. Cât de mare dreptate avea bătrânul cronicar, M. Costin, când spunea că scrisoarea, această „iscusită oglindă a minții omenești“, ne face să cunoaștem nu numai din „cele trecute vremi“... „lucrurile lumii, staturile și începuturile țărilor, ce și sângea lumea, cerul, pământul, că sânt zidite după cuvântul lui Dumnezeu celui puternic“.

VI

4. Dar foloasele literaturii religioase sunt mult mai numeroase. Fie că are caracterul festiv, așa cum am arătat, fie că sunt produse ale împrejurărilor obicnuite, aceste cărți au darul, în primul loc, să ne apropie de Divinitate, lucru pe care îl afirma astfel același înțelept al trecutului național: „Crez din scripturi știm și din scripturi avem și sfânta credință a noastră creștinească, și mântuirea cu cuvântul Fiului lui Dumnezeu și întruparea Cuvântului cel mai înainte de veaci în firea omenească și fără de păcat. Scriptura ne deschide mintea de agiungem cu credința spre Dumnezeu, Duhul cel Sfânt, și nevăzut, și necuprins și neajuns de mintea și de hirea omenească“.

Și în altă parte :

„... cu cetitul cărților și a scripturii cunoaștem pre Ziditoriul nostru Dumnezeu, cu cetitul laudă îi facem pentru toate a lui cătră noi bunătăți, cu cetitul pentru greșalele noastre milostiv îl facem. Din scripturi înțeleagem minunate și veacinice faptele lui, a face fericită vieața și nemuritoriu agoniseaște nume“.

Această apropiere are două mari urmări cu caracter social : ne face, ne ajută să întâmpinăm cu mai mult curaj vieața cu necazurile și năcafalele ei, să ne resemnăm în fața durerii, să considerăm ca un fel de încercare, ca o trecătoare experiență suferința, să ne păstrăm calmul și obiectivitatea în fața unor bucurii trecătoare, să considerăm drept puțin cele lumești.

Și a doua : ne face mai buni, mai înțelegători, mai încrezători în noi, mai atenți în cele ce facem, în raporturile cu semenii, de numeroasele cercuri sociale de care suntem legați. Cartea religioasă ne învață să ne conformăm faptele cu vorbele, să ne deslipim de acel fariseism, care ne dă dreptul să declamăm cele mai generoase sentimente și să purcedem la cele mai hidoase nelegiuiri. Căci ea ne vorbește de altă lume, de ceeace ne așteaptă acolo, de felul cum trebuie să procedăm în vieață, spre a ne asigura o vieață fericită și luminoasă.

VII

Și dac'ar fi numai atât! Dar literatura religioasă ne leagă și de ce e al nostru. Ne duce cu mintea la acele începuturi fericite, când călugărași modești treceau Dunărea cu săculețul cu buchi tăiate în lemn, ca să aducă atâtor creștini de dincoace lumina nestinsă a adevărului dumnezeesc. Îi vedem, îi recunoaștem, trăim și ne străduim cu ei, ne dăm perfect de bine seama de măreția trudei prin care a trecut biserica strămoșească și limba vechilor Cazanii, care s'a îmbogățit și s'a șlefuit picătură cu picătură, până a ajuns la graiul elegant, în care ni-a scris Odobescu „Falșul tratat de vânătoare“, la stilul scânteietor și înălțat a lui Eminescu, la vorbirea caldă și sfătoasă a lui Creangă.

Și aceeași literatură ne duce cu sufletul lângă cei mulți, acolo unde credința s'a păstrat neatinsă, dar împodobită cu ficțiunile tuturor superstițiilor. Ne revedem la țară, în mijlocul acelor oameni cumiți la vorbă și la sfat, curați la gând și la port, pentru care credință are o existență reală, din ea ies cele mai calde îmboldiri, cele mai sănătoase porniri. Ne pomenim „în satul vesel“, unde

căsuțele 'nălbite

Lucesc sub a lor trestii, de maldări aurite
Pe care cocostârcii, înfipti într'un picior,
Dau gâtul peste aripi, tocând din ciocul lor.

Trăim, cu alte cuvinte, acea vieată liniștită, care trebuie să formeze temelia oricărei așezări omenești. Ne apropiem de acele suflete candidate care vedeau în faptul religios un adevărat eveniment sufletesc, un prilej de adevărată iertare și înălțare spre cele ideale.

VIII

Dar povestirea vieții religioase ne apropie de ceea ce este mai al nostru decât orice. Ne duce cu mintea în zilele pline de lumină ale acelei copilării care păstrează presate între paginile ei petalele celei mai curate și complete fericiri. Ne revedem participând cu tot sufletul la atâtea momente solemne, care caracterizează atât de măreț vieța practicilor noastre religioase. Vedem momente, pe care

le-am re trăit cu poeții și cu prozatorii, cu Gârleanu, Sadoveanu și Vlahuță, cu Alecsandri, Coșbuc, Iosif, Goga și Elena Farago. Încercăm să fim, din nou, curați la suflet, buni și îngăduitori. Ne încălzim vieța la soarele copilăriei celei mai curate și mai complete, ne apropiem cu mintea noastră, supusă tuturor încercărilor de Dumnezeuul milei, bună-tății, pe care, naivi, ni deslușeam în fiecare cuvânt rostit de preot, în fiecare povestioară, ale cărei momente se desfășeau ca mărgelile de pe lanțul nesfârșit al închipuirii.

Și, fără să vrem, retrăind copilăria, ne ducem cu gândul la cei de atunci, la toți aceia cari au contribuit la ridicarea, la desăvârșirea noastră. Îi revedem pe toți, pe fiecare la locul său, dătuind la fericirea noastră și, fără să vrem, ne simțim din nou în sânul cald și ospitalier al familiei de atunci. Și încă: ne aducem aminte de suferință, pe care începem s'o înțelegem, ba încă să contribuim la reducerea, la nimicirea ei.

Iată la ce rezultate frumoase, ne bănuite, ne așteptate, ne duce parcurgerea paginilor pe care aci pricepuți în ale credinței le-au scris de obicei și, în deosebi, în paginile de sărbătoare ale marilor noastre periodice, de care, orice s'ar crede de unii, se leagă, în primul rând, educațiunea masei cetitorilor.

IX

Aceasta care însă, obligă la păstrarea unei anumite ținute: cea religioasă și morală. La ea se va ajunge, în primul rând, prin înțelegerea celor de mai sus. Ea va duce la numere frumos și îngrijit întocmite, cu 2 — 3 articole religioase scrise numai de specialiști, adică de scriitori creștini, verificați și la flacăra literaturii și la aceea a dreptei credințe.

Negreșit că un mare cotidian nu se poate mărgini la acestea. El urmează să-și completeze paginile cu celălalt fel de literatură — versuri, proză, cronici — cu caracter laic, amintiri, nuvele, povestiri, fragmente din toate celelalte domenii, dar numai lucrări, care să cadreze cu atmosfera curată și înălțătoare a faptului religios sărbătorit. Aceasta impune conducătorilor acestor periodice instituirea unei cenzuri speciale, care ar împiedeca să apară în numerele de

sărbători un anumit fel de literatură: povestirile frivole, amintirile licențioase, versurile deochiate prin conținut sau prin formă.

Nu se vor publica, prin urmare, așa-zisele „povești de...” în care neastâmpărul și încăpățânarea, lipsa de cuviință și scandalul sunt înfățișate în cele mai simpatice culori, căci toate acestea ar putea servi ca pilde urâte, ar putea dăuna bunului simț comun și educațiunii celor mici. E vorba, prin urmare, de o literatură îngrijită, potolită, așezată, de un început de producții literare în care talentul să cunoască rigorile celei mai stricte morale, iar fantazia frâiele bunei cuviințe.

X

Iată câteva din considerațiunile speciale pe care mi le-a provocat starea în care se găsesc publicațiunile noastre, din punctul, s'ar părea puțin important, al producțiunii literare religioase. E, negreșit, o simplă schiță, care urmează să fie amplificată și aplicată. Prin ea autorul ei, un modest laic care pare să nu fie prea izolat de căile Domnului, ar urmări, în primul loc, tocmai această repunere în actualitate a unei probleme de interes național-general. El s'ar mulțumi dacă, în discuțiunea raporturilor dintre literatură și credință, ar putea găsi mai multă seriozitate, o mai largă înțelegere, dacă, într'un fel sau altul, s'ar putea ajunge, în fine, la acea armonizare sufletească ideală care ne aduce aminte de începuturile, de timidele înmuguriri ale unui scris, care, timp de 4 veacuri, a fost singurul suport, unica mângâiere și izvor de întreținere a sufletului românesc de totdeauna.

Recunosc, de sigur, că scrisul românesc a făcut progrese uimitoare, în pluralitatea obiectivelor, în varietate și amplitudine, în mijloacele de exprimare, în bogăția formelor și tiparelor. Nu i se poate, totuși, recunoaște, decât foarte rar și cu greu, acea legătură tainică, acea înfrățire cu izvorul dela care a pornit ceeace, după părerea mea, constituie o dureroasă, o costisitoare absență. Indreptarea ei nu poate veni decât pe o singură cale: *încurajarea puținelor elemente producătoare*, care, din entuziasm curat pentru învățătura sfântă, nu s'au depărtat de izvorul lumi-

nii mântuitoare, de acel creștinism curat, care ne-a ținut neclintiți pe aceste meleaguri. Și un început fericit ar fi tocmai revizuirea materialului, pe care, la marile sărbători, îl răspândesc tot felul de periodice. Aici ne-ar duce ceva mai multă grijă în alegerea colaboratorilor, ceva mai multă pietate din partea acestora, deci: instituirea unei cenzuri speciale, care să aibă ca punct de plecare imperativul religios. E, fără îndoială, vorba de un mic sacrificiu, dar de *unul din acele rare sacrificii, de pe urma căruiia colectivitatea națională nu are de cât de tras foloase*. E vorba ca, la temelia edificiului național, să îngropăm scrisul netrebnic, furișat, deocamdată: în paginile festive ale cotidianelor. *E o cenzură morală și națională.*

PAUL I. PAPADOPOL

CAPELELE ortodoxe românești din GERMANIA CAPELA DIN BERLIN.

Despre o organizare a Bisericii noastre ortodoxe românești, în afară de granițele Țării, nu se poate vorbi, pentru că nu s'a făcut. De aceea noi nici nu avem biserici ortodoxe românești, în centrele principale din apus, așa după cum au Grecii și Rușii. Grecii — de și un popor mai mic ca noi — au bisericile lor aproape în toate orașele mari din Apusul Europei ; ba chiar și în celelalte continente. De obicei, bisericile lor sunt în legătură cu legațiile și în apropierea lor, având în multe centre însemnate și școli grecești pe lângă dânsule.

La noi, mai toate bisericile sau capelele pe cari le avem în străinătate, nu sunt întemeiate în chip oficial și nici nu sunt în legătură cu legațiile, ci au fost înființate de către persoane particulare, pentru nevoile lor duhovnicești și numai mai târziu, după întemeierea lor, unele au fost subvenționate și de Stat ; iar altele, fiind lăsate după un timp în părăsire, s'au desființat.

Referindu-ne la Germania, trebuie să delimităm dela început făcută observarea că, e vorba, nu de Germania de astăzi, care — prin vitejia armatelor sale — s'a întins peste atâtea țări, ci de Germania veche, așa cât se întindea ea mai înainte de război ; afară negreșit și de Austria, unde aveam o capelă ortodoxă românească la *Viena*¹ și în afară și de Polonia, unde am avut vechi biserici ortodoxe românești la Lemberg (Lwow)².

---

1. Vezi : Econ. V. Pocitan : *Capela ortodoxă românească din Viena*. București, 1929.

2. Econ. V. Pocitan : *Biserici românești din Lemberg* (Lwow), în revista : „*Biserica ortodoxă română*“ pe luna Iunie 1928.

În Germania aceasta veche, am avut o capelă românească ortodoxă la *Lipsca* și alta la *Baden-Baden*. Cea dintâi s'a desființat cu totul (1881); iar cea de a doua, nu mai este în stăpânirea noastră, după războiul mondial (1914—1918). Amândouă dar au rămas numai în domeniul istoriei noastre bisericești.

Să le urmărim, în scurt, pe fiecare :

1. Capela ortodoxă românească din Lipsca.

Cea mai veche capelă pe care am avut-o în Germania a fost cea dela *Lipsca*. Imprejurările în cari s'a înființat această capelă, sunt următoarele : Se știe, că comerțul este o cale importantă de mișcare a omenirii. Din timpurile uitate și până astăzi, interesul comerțului a făcut pe om să străbată căile cele mai îndepărtate, neuitându-se la riscuri și expunându-se la pericole de tot felul. Odată cu marfa pe care o vindea sau cumpăra, comerciantul, răspândea, din loc în loc și ideile noi de credință și de progres. Așa a fost rostul comerțului în toate vremile.

Negustorii *români*, urmând acestei năzuințe, au legat raporturi comerciale de timpuriu, cu multe orașe de seamă din apusul Europei. Cu deosebire, mergeau ei la marile târguri internaționale, bâlciuri sau iarmaroace, cari se țineau în principalele orașe comerciale din apus, unde desfăceau mărfuri din țară și cumpărau altele, cari nu se găseau la noi. Căile lor comerciale se întindeau până în orașele cele mai îndepărtate. Mai frecvente erau însă legăturile comerciale cu orașele mai apropiate, ca Brașovul, Sibiu, Lembergul, *Lipsca* și alte orașe din Germania, vestite sub raportul comercial. Cu *Lipsca* legăturile comerciale erau statornice. Din Lipsca aduceau negustorii români, multe lucruri de manufactură, *lipscănie* : blăni, stofe și culori pentru vopsit. De aici și numele străzii „Lipscani“, cea mai de seamă stradă din capitala regatului nostru, sub raportul comercial și până astăzi¹. Cine a vizitat Lipsca își poate da

---

1. *Sulzer*: Geschichte des transalpinischen Daciens. vol. III. pag. 426—429. — Cf. *Hurmuzachi*: Studii și doc. XVI. pg. 1093, nr. MMXLI.— Vezi și N. Iorga: Negoțul și meșteșugurile în trecutul românesc. edit. Minerva. 1906. București. pag. 139 și ibidem: Istoria comerțului românesc. 1926. București.

seama mai bine. cât de însemnat rol comercial, industrial și chiar cultural a avut acest oraș, pentru țările noastre, mai ales prin sec. 17 și al 18-lea și până pe la începutul celui de al doilea pătrar al secolului al XIX. Ba chiar și în timpurile noastre.

Traficul acesta se făcea, cu prilejul așa ziselor târguri anuale, cari țineau cel puțin câte o lună și erau de trei ori pe an: Târgul cel mare de primăvară se ținea tocmai de sfintele sărbători ale sf. Paști; iar cel de toamnă de sfinții arhangheli Mihail și Gavriil sau „de Michaëlis“ cum se zicea pe atunci și altul de *anul nou*, adecă tocmai în toiul sărbătorilor mari de iarnă.

Negustorii români, statornici cercetători ai târgurilor dela Lipsca, — ca niște buni creștini ce erau — simțiră încă dela început, nevoia de a asculta sfintele slujbe și a-și îndeplini datoriile lor creștinești, mai ales la niște sărbători așa de mari, cum erau sărbătorile Nașterii Domnului și a Sfintelor Paști. Dar fiindcă la Lipsca nu era o biserică ortodoxă românească, s'au alipit la început pe lângă negustorii greci, cari aveau acolo o capelă grecească, învoindu-se cu episcopii, ca să ajute și ei la întreținerea capelii, în schimb să aibă dreptul de a se înbiserici într'ânsa, laolaltă cu grecii. Slujba, firește, se făcea în grecește.

Dela o vreme, însă, mulți dintre negustorii români mai tineri, nu mai înțelegeau de loc limba grecească. Din pricina aceasta ei cerură episcopilor, ca să se aducă un preot, care să știe și românește, pentruca să se săvârșească măcar o parte din slujbe și în românește, mai ales că numărul negustorilor români era cu mult mai mare și contribuția lor de asemenea.

Această dorință a negustorilor români se îndeplinește la 1852, luna August, când vine ca preot la capela grecească dela Lipsca, arhimandritul român *Ghenadie Teposu*, care slujise multă vreme, ca cântăreț la biserica sf. Ilie din Gorgani unde starostele negustorilor români *Coengiopol* era episcop al bisericii.

Ghenadie era un bărbat cult și însuflețit de frumoase sentimente patriotice; pe lângă acestea era cunoscător adânc al limbii grecești. El face începutul slujbei în grecește și *românește*, la capela grecească dela Lipsca, spre mulțumirea tuturor.

Dar o altă piedică. Târgul „de Michaëlis“ trecu cu pace. Murmure însă se auziau din partea grecilor, cari nu puteau suferi limba română în biserica lor. Pe lângă aceasta, de Crăciun, când se adunaseră un mare număr de negustori români, aceștia au cerut ca la slujbe să fie pomenit și numele mitropolitului *Nifon* (care hirotonise și trimisese acolo pe arhimandritul Ghenadie Țeposu) și pe al domnitorului Țării românești, alături de al patriarhului Constantiopolului, al împăratului (țarul) Rusiei și al regelui Greciei, cum se obișnuia. Grecii când au auzit aceasta s'au făcut foc și au ieșit din biserică trăsând și plesnind. Mai pe urmă s'au mai liniștit lucrurile dar negustorii români, tineri entuziaști țineau, ca să-și aibă *capela lor proprie*.

Aceasta se înfăptuiește abea la anul 1858, la târgul de *Sf. Paști*, când se adunară negustorii români la un loc și se consfătuiră în acest scop. *Ghiță Hagi Tudorache* face începutul, depunând una mie (1000) taleri, ca prim fond pentru înființarea unei capele românești la Lipsca. După dânsul urmară și alții, adunându-se, în scurt timp, suma de trei mii (3000) taleri, cari s'au încredințat negustorului român *Petre Popp*, care avea casa sa de comerț statornică în Lipsca. Acesta, împreună cu arhimandritul Ghenadie își iau sarcina, ca până la târgul „de Michaëlis“, să dea gata capela, ceea ce, cu ajutorul lui Dumnezeu, s'a și făcut.

Capela aceasta, situată în *Catharinenstrasse 6. II*, s'a sfințit la 7 ale lunii Septembrie (1858). Neguțătorii români adunați la Lipsca la târgul „de Michaëlis“, au ales 7 bărbați, plini de credință și zel patriotic, drept *epitropi* ai capelei, cari au alcătuit niște *statute* de conducere a capelei pe viitor, adunând și un *fond* pentru întreținerea ei și a personalului slujitor.

Intorcându-se în țară au stăruit la minister și în vremea ministrului *A. G. Golescu*, s'a prevăzut în bugetul Statului suma de 400 galbeni, pentru capela română din Lipsca, asigurându-se cu aceasta existența ei.

Notăm că această capelă era frumos împodobită și avea multe icoane scumpe. — Negustorul *Nicolae de Voicovici* — afară de 500 taleri subscriși pe listă — a mai dăruit un *rând de sfinte vase* și o frumoasă *bederniță* pentru părintele arhimandrit Ghenadie.

Icoanele frumos pictate în ulei au fost executate de pictorul *Souschen*, renumit pictor din Lipsca.

Superiorii capelei. 1. *Arhimandritul Ghenadie Te-posu* a fost cel întâi, care a păstorit, cu multă vrednicie între anii 1852—1863.

2. Arhim. *Valerian Zamfirescu Paladi* 1863—1878

3. Arhim. *Partenie Clinceni* 1878—1880.

Arhimandritul *Valerian Zamfirescu—Paladi* a doua oară, dela 1880 — 1881 când capela se desfințează, fiind ștearsă subvenția din bugetul Statului¹.

După desfințarea ei, toate obiectele sfinte au fost aduse în țară și împărțite pela bisericile sărace; iar din fondu care mai rămăsese (21.000 lei), se înființează de către negustorii români, în 1882, o *casă de ajutor*, un *azil* pentru soțiile negustorilor săraci, numit *institutul „Providența”*, care există și astăzi, condus de către *sfatul negustoresc* și care are un frumos local în Bulevardul Regina Maria, colțul din fața seminarului Central din Capitală.

2. Capela ortodoxă românească din Baden-Baden.

Pe calea ferată München-Strassburg-Paris, la o depărtare ca de un ceas, cu trenul, de Carlsruhe și Strassburg, se află stația *Baden-Oos*. De aici, pe o linie ferată specială, în cel mult 10 minute, ești la *Baden-Baden*, oraș însemnat și stațiune climaterică și balneară de primul rang. Dela gara orașului, cum mergi spre centru, dacă-ți arunci ochii spre dreapta, vezi pe o așezare, sub poalele muntelui, o biserică măreață, pe deasupra poleită cu aur.

Este capela ortodoxă românească, zidită de către *Mihail Sturdza*, fostul domnitor al Moldovei (1834-1849) : *Rumanische Kapelle Stourdza*, cum i se zice.

Ca să mergi la dânsa, te urci pe niște trepte, în zig-zacuri și printr'o aleie, pe margini împodobită cu flori, numită „*Michaëlstrasse*“, ajungi deasupra pe platou. Aici te po-
menești în mijlocul unui parc frumos, plantat cu arbuști,

1. Vezi: revista *Biserica ortodoxă română*, pe lunile Iulie—August 1927.

brazi și rotunde de flori, care se întinde până sub poala muntelui. De aici, cea mai frumoasă panoramă a orașului, îți se desfășoară înaintea ochilor. Te uiți în vale și pe panta opusă a orașului și vezi toată mișcarea vehiculelor, piața, hotelurile luxoase și vilele frumos împodobite cu flori.

Nu te mai sature de a admira frumusețea locului.

În mijlocul parcului, care are o întindere totală de 22.441 m. p. se înalță majestos *Capela*, zidită în stilul bisericilor noastre românești. — În fața ei, spre pădure, este *prezbiteriul*, cu etaj și în față, în acelaș corp, casa portarului. Dacă te uiți bine, se pare că platoul acesta este anume tăiat din munte și netezit, cu destinația de a se ridica pe dânsul, capela cu atenasele ei.

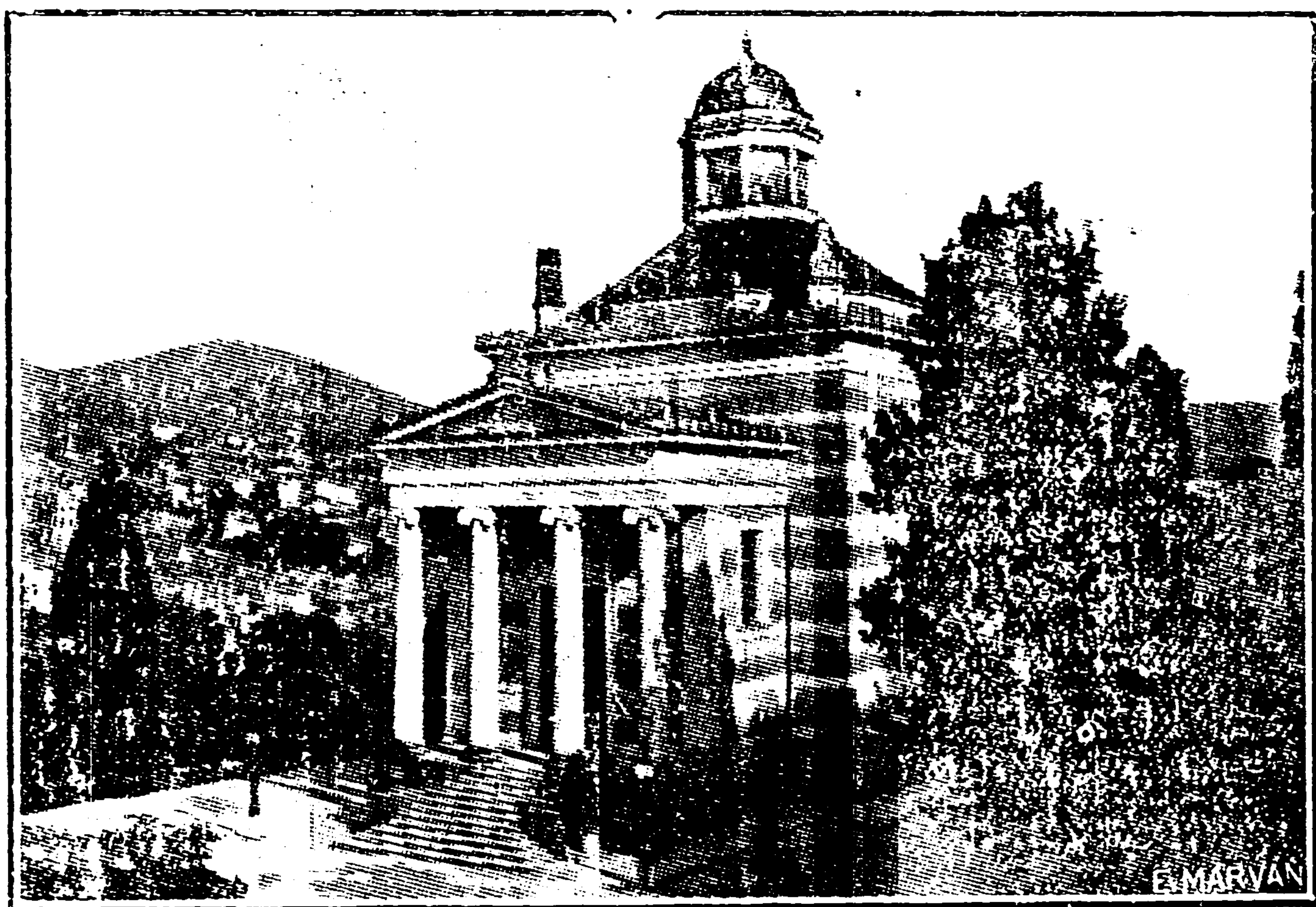
Imprejurările în care s'a întemeiat această capelă sunt următoarele: Se știe, că domnitorul Moldovei, Mihail Sturdza, după scoaterea lui din domnie, a părăsit țara și a plecat, împreună cu toată familia, în străinătate¹. La început, a stat o vreme la Viena, de unde trecând în Franța, s'a așezat statornic la *Paris*, unde a cumpărat un palat frumos, în *rue Varenne*, 73. Aici a locuit el, până la încetarea sa din viață, la 26 Aprilie / 8 Mai, 1884. Palatul, după moartea sa, a rămas moștenire prințului *Gorceaeof*, ginerele său. În 1905, când a fost vizitat de scriitorul acestor rânduri, era puțin îngrijit, îl închiriasse unui american bogat, *Ogden Milis*.

Pe timpul verii, fostul domnitor M. Sturdza, obișnuia a se duce în Anglia, la *Sorrente*, în diferite localități din Franța ;

1. Despre ieșirea lui din țară, povestește *V. A. Ureche*; Ist. școlilor, III, 1894, București, p. 1, următoarele: M. Sturdza domnind împreună cu Rușii și cu holera, a prelungit în urma mișcării din 1848, o efermă și o tristă domnie, până la 13 Mai 1849, când a plecat din Iași spre Focșani, sub cuvânt de revizuire în țară. El aflase cele ce se petrecuseră la conferința dintre Ruși și Turci, începută în Fevruarie și terminată în Aprilie 1849. Știa că Gr. Ghica va fi numit domn în Moldova; iar Barbu Știrbei în țara Muntenescă și deci, din Focșani, merse direct la Viena, spre a nu se mai întoarce. Un martor ocular, la plecarea sa din Iași, scrie: Și astăzi văd în curtea palatului domnesc, strada Lozonski, trăsurile pentru plecare, garda sub arme și câteva mueri bătrâne, puse cu plată, să se bocească, pe când, din câteva trăsuri, cari se opriseră în piațeta din fața hotelului Ghimuș, câțiva tineri — câți mai rămăseseră neexilați la 1848 — fluerau din răspuțeri, în minutele când trecea pe dinaintea lor, trăsura cu domnitorul. Va să zică, știa toată lumea, că nu la o călătorie de inspecție în țară, ci de finit de domnie, pleca M. Sturdza.

iar dela o vreme, își alăsese orașul *Baden-Baden*, așezat într'o pozițiune pitorească, localitate climaterică și balneară, de primul rang, a Germaniei. Aici își cumpăraseră el o vilă, în vale, cam unde este astăzi *Vila Stefania*. Multe familii nobile din Franța, Germania și din alte părți ale lumii, veniau de-și petreceau sezonul de vară în această localitate. Era un loc plăcut și atrăgător pentru toată lumea. Prințului Mihail Sturdza junior, cu deosebire, îi plăceau mult aceste locuri. Din care pricină, își manifestase adesea ori dorința, către tatăl său, că i-ar plăcea, să aibă un palat, în această localitate favorită a sa.

Tatăl său, care ținea mult la dânsul — mai ales fiindcă

Capela ortodoxă românească „M. Stourdza“

era și un elev eminent al liceului Bonaparte din Paris — îi făgăduiește². Ce se întâmplă însă? Omul propune, dar Dumnezeu dispune. Tânărul prinț moare, în ziua de 8 Iunie 1863 în vârstă de 17 ani³. Atunci, tatăl său, zdrobit de durere; în loc de palat, ridică această biserică mareață, cu hramul sfinților, mai mari voievozi „Mihail și Gavril“, dedesubtul căreia, sub Altar, zidește bolta, unde așează rămășițele pământești ale iubitului său fiu; iar mai în urmă și pe ale familiei sale.

Biserica a fost începută îndată după încetarea din viață a prințului junior, în 1863 și a fost gata în 1866, când s'a și sfințit, cu mare ceremonial. A costat 2 milioane mărci.

Cu ocazia sfințirii, arhimandritul grec Chairiotis, pro-

nunțând o alocuțiune, termină cu aceste cuvinte : Que ce sanctuaire reste donc comme un monument vivant pour perpétuer de siècle, en siècle, la memoire de vôtre attachement à la Foi et au Culte, dont vos illustres ancêtres furent toujours les plus fidels soutiens et auxquels vous-même ne cessez de vouer la ferveur de vôtre âme et les moyens de votre fortune ⁴.

Descrierea capelei. — Privită *în exterior*, capela Sturdza este foarte impunătoare. Un monument arhitectonic de toată frumusețea. Se vede din depărtare, din toate părțile orașului, ca o podoabă artistică, ca o încoronare a frumuseței parcului. Construcția ei este de zid, albă, cu brâie de cărămidă roșie, până sus la acoperiș. Soclul este de piatră tare. Până astăzi arată bătrânii, în dosul muntelui, mina din care s'a scos piatra. Tinda este deschisă și susținută pe 4 colonade de marmoră, cizelate sus, cu ornamente, executate artistic, printre cari se văd suflăte în aur literele grecești Α și Ω. Aceste litere, strălucesc aurite și pe ușa mare dela intrare, în exterior, încadrând monograma fericitului ctitor și fundator.

Biserica este ridicată, sus dela suprafața pământului. Te urci pe 12 trepte de marmoră, ca să ajungi în tindă. Construcție foarte solidă, lucrată de cei mai renumiți meștri, sub ochii principelui fundator, ca să fie loc de pomenire și veșnică odihnă, pentru rămășițele pământești ale familiei fostului părinte și gospodar al Moldovei. Are o singură turlă rotundă, în forma turlilor bisericilor noastre și e așezată chiar în dreptul Altarului, poleită pe deasupra

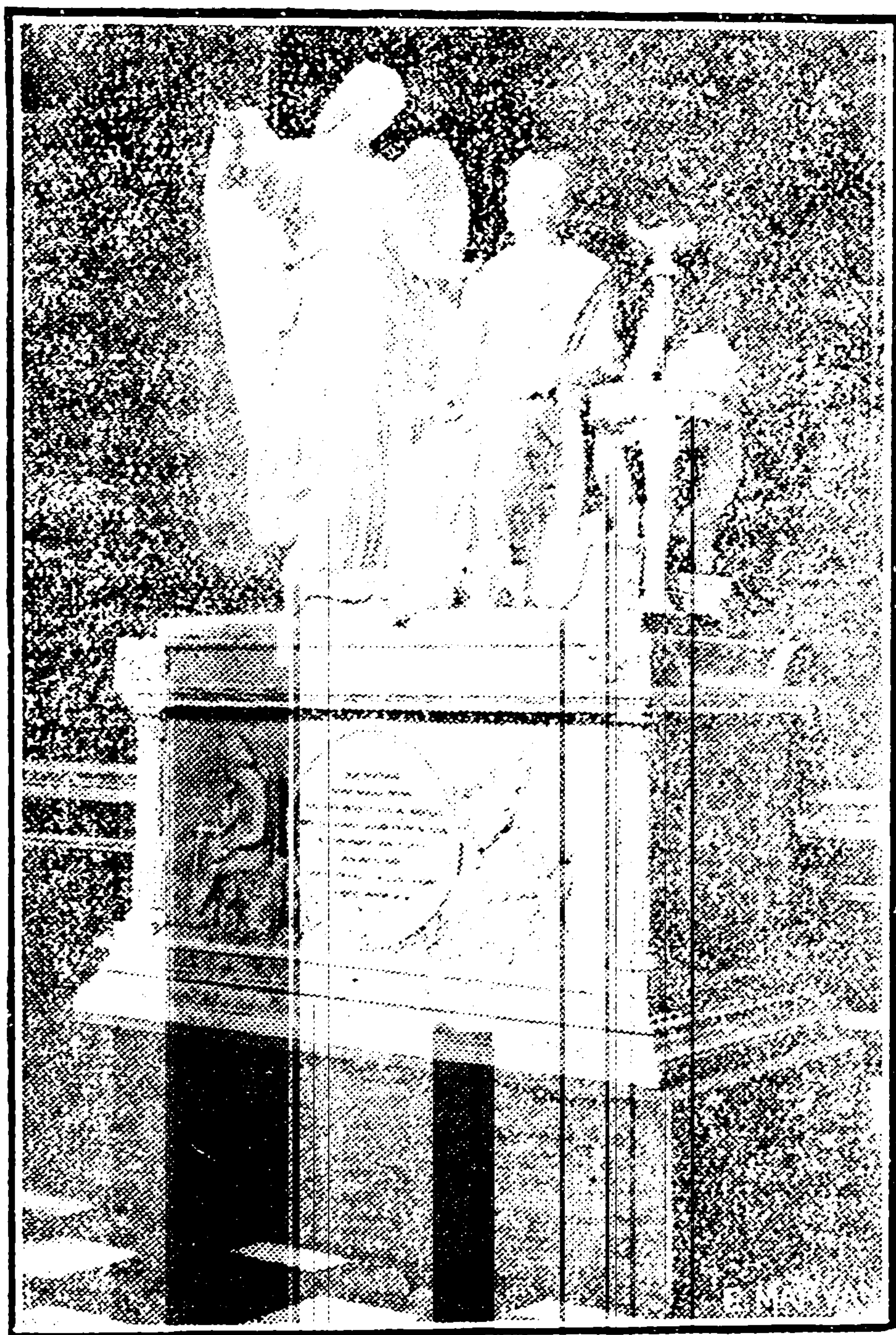
2. Prințul Mihail Sturza a fost căsătorit de 2 ori. Din prima căsătorie cu Elena Rosetti, fiica marelui logofăt Mihail Rosetti, a avut doi fii : Dumitru și Grigore Sturdza. A doua oară s'a căsătorit cu prințesa Smaragda Vogorides, fiica prințului de Samos. Din această căsătorie, a avut o fiică, Maria, căsătorită cu prințul Constantin Gorceacov, fost cancelar al Rusiei, și un fiu, Mihail († 1863). Vezi : Mihail Sturdza fostul domn al Moldovei (1834—1849), Iași 1874, — Comp. și Alexandre A. C. Sturdza : Règne de Michel Sturdza... Paris, 1907, p. 37 sq. și 125 sp.

3. In memoria lui, Mihail Sturdza lasă liceului Bonaparte din Paris, 1000 fr. anual, pentru a se da unui elev silitor și sărac ; iar spitalului din Baden-Baden și orfelinatului din Lichtenthal însemnate dani, cari perpetuiază memoria fiului său și astăzi.

4. Vezi : Alexandre A. C. Sturdza : Règne de Michel Stourdza. 1907, Paris, p. 126.

cu aur, care strălucește în depărtare. N'are clopotniță, nici clopote. Liniște profundă. Din partea muntelui se deschide o ușă, supt altar. Pe trepte de marmoră te cobori în boltă, jos, unde sunt rămășițele pământești ale ctitorilor.

In interior, cum deschizi ușa, strașnic ferecată în fier, o minune de artă ți se înfățișează. Nu te pricepi, unde să-ți concentrezi privirea mai întâi. In față, se înalță catape-teazma, sculptată în lemn de stejar, după datina vechilor noastre biserici domnești. Icoanele, bogat îmbrăcate în ar-

Monumentul lui M. Sturdza din Capelă.

gint, suflate cu aur. Inscricțiuni grecești și latinești, în toate părțile. Fericiții ctitori, în tablouri, pictate de mâini maestre și sculpturi în marmoră albă, cu arătarea numelui artiștilor celebri cari le-au executat.

Deasupra un policandru mare, de bronz masiv, cu multe lumini, atârnat de bolta mare, cu lanț gros și puternice verigi de fier. Pe jos, cu marmoră colorată, figuri de o simetrie perfectă. Multe odoare de argint. O Evanghelie, ar-

tistic legată în argint, suflat cu aur și pietre prețioase. Cărți grecești de ritual, frumos legate. Câteva rânduri de odăjdii, de mare preț. Unele rămase dela fericiții ctitori, altele dăruite mai târziu de principesa Tatiana Gagarin și de alte famili nobile pioase, ruși și români. Un adevărat tezaur de obiecte, sfinte vase și odoare de mare preț, așa cum numai dărnicia domnitorilor noștri, din trecut, știa să hărăzească, la bisericile fondate de ei. Atât portretele cât și odoarele, sunt întovărășite de inscripții, în limbile clasice: greacă și latină¹.

d. **Dependența canonică.** Până în 1882, capela era sub supravegherea directă a ctitorilor fundatori, care-și alegeau și numiau personalul bisericesc. În acest an, fostul domnitor Mihail Sturdza, aflându-se spre sfârșitul vieții și gândindu-se să asigure instituției sale, fondată în 1866, existența, sub raportul canonic, adresează mitropolitului Moldovei *Iosif Naniescu* o scrisoare, cerându-i a o lua supt a sa conducere canonică, ca unul care a fost domnitor al Moldovei, având *singur* dreptul de a numi, după moartea sa, pe slujitorii bisericești — la cererea comisiunii de conducere a capelei.

Preoții slujitori ai capelei. La început au fost preoți greci și firește, slujba s'a săvârșit în grecește, sub influența prințesei Smaragda Vogorides, a doua soție a lui Mihail Sturza. Capela a avut un timp și diaconi, pe lângă cântăreți.

Dela 1882, capela fiind pusă sub dependența canonică a mitropolitului Moldovei, au fost trimiși preoți din Moldova, în deobște călugări. Așa, arhimandritul *Nectarie Luscănu*, care slujește la capelă până în 1892. Arhimandritul *Teofilact Dinu*, (1892—1903). Arhim. *Ieremia Iliescu* (1903—1904) Arhim. *Iulius Scriban*, (1904—1909). Pr. *Cicerone Iordăchescu* (1909—1913). Pr. *Gheorghe Brănișteanu* (1913—1916).

Războiul cel mare (1914—1918) înăsprind relațiunile dintre țara noastră și Germania și apoi, întrerupându-se

---

1. Prințul Mihai Sturdza era bărbat cult. El știa grecește și latinește. Invățase dela fostul său dascăl, călugărul francez Lhommé, loren, originar din Lunéville, care emigrase din Franța, pin timpul revoluției franceze și venise în Iași. Dintre limbile moderne, afară de limba lui maternă, vorbea și scria: greaca modernă, franceza, germana, rusa și ceva italienește și englezește. Vezi: *Genealogia familiei Sturza sau Turza cu arborul spiței și cu stema ei...* Iași. 1842.

din pricina războiului, n'a mai fost trimis nici un preot, mai ales că criza economică atacase și fondul capelei ¹.

După războiu, I. P. S mitropolit Nicodim al Moldovei, trimite pe Arhimandritul *Teodosie Bonteanu*, dar acesta nu a putut înlătura pe un cleric rus *Stefârcă*, care se instalase la capelă, prin îngăduința prințului rus Gorceacof, făcând slujba în rusește, deși Rușii își aveau acum biserica lor în Baden-Baden.

Nădăduim, însă, că în curând capela aceasta va intra din nou în stăpânirea și dependența canonică a Mitropoliei Moldovei, în care scop s'a făcut și mijlocire de către actualul mitropolit al Moldovei, mai ales că ministrul afacerilor străine de astăzi, principele *Mihail Sturdza*, este un urmaș direct al fostului domnitor Mihail Sturdza.

3. Capela ortodoxă românească din Berlin

La Berlin n'a existat până acum o capelă românească ortodoxă. Anul acesta însă, cu ajutorul Celui de sus, s'a înființat, în următoarele împrejurări :

Parohul bisericii *Mărcuța*, din comuna Pantelimon, jud. Ilfov, lângă București, *Ștefan Palaghită*, împărtășind ideile legionare, a suferit mult, fiind urmărit și ținut la închisoare. Prigoana împotriva legionarilor, devenind din ce în ce mai grea, numitul preot, în primavara acestui an (1940), s'a hotărât, să-și ia lumea'n cap, cum se zice și să plece în America de Nord, la Românii din acele locuri.

Cerându-și învoirea canonică și așezându-și suplinitor la biserică, după ce și-a orânduit familia (soția cu copiii) și-a procurat un *sf. Antimis*, odăjdiile și cărțile de ritual absolut necesare și a plecat, spre Italia, de unde intenționa a lua vaporul pentru New-York. Dar, ce se întâmplă? Omul propune, dar Dumnezeu dispune. N'au trecut decât câteva zile și Italia a intrat în război, alături de Germania, care până atunci răpusese toate statele, dela Suedia spre apus și până la Franța, și însăși aceasta din urmă căzuse sub puterea germanilor! Se credea că în curând va capitula și

1. Vezi: Economul Dr. Vasile Pocitan: *Capela română din Baden-Baden*. București, 1928.

Marea Britanie sub presiunea *Axei*. Deacea și Italia intră în războiu alături de Germania biruitoare. Intrând în război, vapoarele italiene încetează de a mai străbate oceanul spre America; iar preotul Palaghiță a fost silit a rămâne pe loc în Italia. În așteptarea limpezirii lucrurilor și a stabilirii legăturilor maritime, a vizitat mai multe orașe și mănăstiri din lumea catolică, interesându-se de situația și organizarea lor. Aici se întâlnește el și cu alți tineri legionari români și stând la sfat, pun la cale, din depărtare, probleme noi, din viața noastră bisericească și națională. O vreme au fost găzduiți la castelul „Grandolfo“ de către contesa *Campello*¹.

După o lună și jumătate de călătorie prin Italia, a plecat în Germania — unde știa că sunt mai mulți legionari — și s'a așezat la Berlin. Aici într'adevăr a dat de un grup de legionari, dar a mai dat și de mulți români, unii stabiliți acolo încă dinaintea războiului mondial, cu proprietăți și venituri frumoase. Sosirea unui preot ortodox român în mijlocul lor le-a produs o deosebită bucurie.

Păr. Palaghiță, om de inițiativă, — în fruntea unui grup de legionari — pune la cale înființarea unei *capelle ortodoxe române* în capitala Reichului. Zis și făcut.

După vre o trei săptămâni de căutare a aflat un local, potrivit acestui scop, în *Klopstockstrasse 38, Tiergarten*, unde este așezat grupul cel mai mare de români, cari punând mână delă mână, îndată s'au adunat banii pentru chiria localului și pentru înjghebarea celor necesare la deschiderea capelii.

Lucrul merge repede. Aproape de mijlocul lunii Septembrie capela era gata, înzestrată cu cele de absolută trebuință.

Pentru începutul slujbei, legionarii fixează data de *13 Septembrie*, când Biserica noastră ortodoxă prăznuiește pe

1. L'am întrebat, când s'a întors în București, așa de curiozitate căci știam că bani mulți nu avusese de unde lua cu dânsul: Părinte Palaghiță, dar cum ai trăit pe acolo, căci viața trebuie să fie scumpă și prin Italia, mai ales că și diferența de schimb între lira italiană și leul nostru este destul de mare? Mi-a răspuns: Dumnezeu poartă de grijă pentru toți. Ce să-ți spun? Am avut un botez într'o familie delă care am câștigat 6000 lei, am mai săvârșit și o cununie 8000 lei, atât cât nu câștig la mine în parohie într'un an întreg. Atât pot să spun: Mulțumim lui Dumnezeu, n'am dus lipsă de cele de trebuință.

sfântul mucenic *Corneliu Sutașul*, ziua numelui căpitanului *Corneliu Zelea Codreanu*.

Se fac pregătirile de rigoare și în această zi se pune începutul slujbelor în capela ortodoxă românească din Berlin, cu o mare însuflețire și o nespusă bucurie.

Toți românii iau parte la slujba aghiezmii și a sfintei liturghii, cântând studenții și legionarii, într'o sfântă înfrățire:

După terminarea slujbei, s'a încheiat un *proces-verbal*, semnat de o bună parte din cei prezenți, care are următorul cuprins :

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh,
Amin.

Astăzi 13 Septembrie 1940.

Subsemnații legionari, aruncați de vitregia vremii, ca refugiați politici în vârtoarea acestui mare oraș, am simțit din primul moment, nevoia sufletească a sfântului Locaș de închinare, unde să ne rugăm lui Dumnezeu pe graiul și în legea noastră strămoșească.

Dându-ne seama, că o sfântă Biserică română ortodoxă ar fi o mare bucurie și ar corespunde unei mari lipse pentru Românii cari trăesc aici de ani de zile, sau trec vremelnic, ca și pentru aceia cari pe viitor vor popula în număr tot mai mare această mare capitală a Europei, am hotărât astăzi **13 Septembrie 1940, - ziua sfântul Corneliu Sutașul și a eroului neamului nostru Corneliu Zelea Codreanu** - să punem începutul sfintei Biserici Creștine Ortodoxe din Berlin, cu hramul sfântul „Arhanghel Mihail“, în a cărui oaste ne-am legat să luptăm împotriva puterilor întunerecului ce săpau la temelia Bisericii și a neamului nostru.

Înfăptuim acest sfânt Locaș, ca prinos de mulțumire adus lui Dumnezeu și sfântului Arhanghel Mihail, pentru că ne-a ajutat să ajungem la biruința legionară, spre fericirea Neamului și slava sfintei noastre Biserici.

Ne înălțăm astăzi cu gândul la marele ctitor al tinerilor suflete românești, al bisericii vii a neamului nostru, **Corneliu Zelea Codreanu**, ce a înoit neamul și biserica în turnătorie credinței strămoșești și care prin duhul lui, de sus din cer ctitorește și acest Sfânt

Locaş, pentru care îl înscriem în procesul-verbal de înfiinţare, spre a fi pomenit de toţi slujitorii ce vor oficia la acest sfânt Altar, ca **prim ctitor al Bisericii Ortodoxe din Berlin.**

S'a oficiat astăzi sfânta Aghiazmă şi sfânta Liturghie de către Preotul Ştefan Palaghiţă, în prezenţa noastră. S'a oficiat deasemeni parastasul pentru pomenirea Căpitanului şi a tuturor legionarilor, morţi pentru Patrie şi sfânta Biserică.

Drept care am încheiat prezentul proces-verbal, în trei exemplare, dintre care unul se va păstra în arhiva bisericii din Berlin, altul se va trimite Sfintei Patriarhii din Bucureşti, iar al treilea se va păstra de noi.

D-na Elena Corneliu Zelea
Codreanu
(ss) Pr. Ştefan Palaghiţă
Cdt. leg. Const. I. Papanace
" " Gh. Dragomir-Jilava
" " N. Gh. Şeitan
Pr. I. Dumitrescu
Dr. Vasile Lutza

V. Tulescu
Petru Ponta
Al. Popovici
Lt. Gelu Anghel D. Dragomir
Dr. Victor Silaghi
Ing. Nicolae Smărăndescu
Vasile Iosif

Stănicei Stelian
Viorel D. Trifa
Ing. V. Horodniceanu
Vereş Laurenţiu
Iordan Caraivan
Virgil Mihăilescu
Alexandru Avram
Hanu Traian
Plîţcu Traian şi alţi patru indescifrabili

Dar să ascultăm pe însuşi păr. Palaghiţă, care după ce se întoarce în ţară, face un raport (Nr. 49, din 18 Septembrie, 1940), către arhiepiscopia Bucureştilor, prin care arată *împrejurările*, în care s'a înfiinţat această capelă, supunându-o conducerii canonice acestei arhiepiscopii din mitropolia Ungro-Vlahiei.

Iată cuprinsul acestui raport:

Inalt Prea Sfinţite Stăpâne,

„Subsemnatul Pr. Ştefan Palaghiţă, parohul bisericii „Mărcuţa, Bucureşti, cu adâncă smerenie supun cunoştinţii Inalt Prea Sfinţiei Voastre următoarele:

„In urma aprobării Inalt Prea Sfinţiei Voastre, am plecat la 6 Iunie 1940 spre America de Nord. N'am putut

„însă trece oceanul, fiindcă la 10 Iunie, 1940, s'a declarat războiul în Italia și deci n'au mai mers vapoarele. In așteptarea stabilirii legăturilor maritime, am vizitat diferite mânăstiri din Italia și am studiat la castelul Gandolfo—unde am fost oaspetele contesei Campello—chestiuni de organizare practică a Bisericii catolice.

„După o lună și jumătate am trecut în Germania și m'am stabilit la Berlin. Am găsit mulți români, unii stabiliți aici dinainte de războiul mondial ce au proprietați și venituri foarte frumoase. Prezența unui preot în mijlocul lor a produs o mare bucurie.

„Văzând asta, grupul legionarilor refugiați în Berlin a luat inițiativa înființării unei capele ortodoxe române în Berlin.

„După vre-o 3 săptămâni de căutare am găsit un local potrivit acestui scop în Klopstockstrasse 38 Tirgarten, în centrul cel mai populat de Români, compus dintr'o prăvălie mare ce am aranjat-o pentru capelă și o locuință cu 3 camere mari, baie, bucătărie, sală de primire și o magazie. Toate aceste le-am închiriat cu suma de 140 R. M. lunar.

„Pentru începutul acestei capele am obținut următoarele donații:

1. D-na Elena Corneliu Codreanu	100 R. M.
2. D-l Dimitrescu	200 R. M.
3. Pr. St. Palaghiță	50 R. M.
4. Prof. univ. Lutza	50 R. M.
5. Diferiți alții	30 R. M.
Total	430 R. M.

„Ne-au donat de asemenea icoanele împărătești, comandantul legionar Gh. Dragomir-Jilava și dela alte persoane am primit multe obiecte necesare, înscrise în procesul-verbal din condica capelei.

„Din aceste donații, s'au cheltuit următoarele sume:

1. Cumpărarea unei catapetezme	70 R. M.
2. Inrămarea icoanelor împărătești	54 R. M.
3. Transportul catapetezmei	7,70 R. M.
4. Var pentru spoit și clei	8 R. M.
5. O dormeză	50 R. M.
6. Diferite alte cumpărături (ciment, ipsos, vopsea, cue, etc.)	5 R. M.
Total	194,70 R. M.

„La plecarea mea am instituit un comitet, care să
„continue mai departe grija bisericii, compus din urmă-
„torii: D-l prof univ. Lutz, D-l Dr. Tulescu, consilier cul-
„tural pe lângă legația noastră din Berlin și D-nii Taflan
„și C. Teodorescu comerciant, cărora le-am predat gesti-
„unea de mai sus și suma de 230.30 R. M.

„Pe de altă parte ministerul de Externe și-a luat an-
„gajamentul, ca în unire cu ministerul Instrucției publice
„să plătească pe viitor chiria localului precum și sala-
„riul preotului deservent.

„In consecință vă rog să binevoiți a da înalta bine-
„cuvântare pentru funcționarea capelei înființate în Ber-
„lin și a numi imediat un preot, care să întâmpine nevoile
„religioase ale creștinilor ortodoxi din capitala Germaniei.

„Alături procesul-verbal de înființarea bisericii amin-
„tite, din care se constată că am și făcut slujba de sfin-
„țire a casei respective.

„Al Inalt Prea Sfinției Voastre prea supus serv
Pr. ȘTEFAN PALAGHIȚĂ“.

Pe acest raport (înreg. la Arhiepiscopie sub Nr. 13.281,
din 19 Sept. 1940) I. P. S. Patriarh a pus următoarea rezoluție:
„Onor. Minister al Cultelor, cu rugare de a dispune
regularea laturii materiale a chestiunii, ca apoi să
se poată regula și cea duhovnicească“. Nicodim.

Această latură s'a regulat în scurt timp, așa că a urmat
îndată aranjarea și a celorlalte chestiuni.

Numirea personalului bisericesc. Simțindu-se nevoia
urgentă a unui preot la Berlin, a fost numit pâr. *Andrei
Vascan*, refugiat din Basarabia (cu ordinul arhiepiscopiei Bu-
cureștilor Nr. 14.863, din 10 Octomvrie 1940), care a și plecat ¹.
I. P. S. Patriarh *Nicodim* apreciind însemnătatea faptului, i-a
dat înalta sa binecuvântare, aprobând a i se acorda gratuit
și cărțile de ritual legate în piele și pânză dela Tipografia

1. Pr. *Andrei Vascan*, fost preot în satul Cegoreni, comuna Biești,
jud. Orhei cu 10 ani de preoție. Soția sa și copiii rămăseseră în Basarabia
și acum nădăjduia ca din Berlin mai ușor va putea merge în Basarabia
pentru a-și lua familia cu dânsul. I s'a pus la dispoziție de către minis-
terul Afacerilor străine 10.000 lei pentru drum și întreținerea în mărci
germane până la 1 Aprilie, când urmează a fi trecut postul lui în bu-
getul ministerului Educației naționale, Cultelor și Artelor.

Cărților Bisericești, în valoare de 12.208 lei ¹, iar din magazinul de obiecte bisericești al sf. arhiepiscopii a acordat, tot gratuit, toate odoarele și odăjdiile trebuitoare, în valoare de 26.170 lei ².

¹ Iată lista cărților date de I. P. S. Patriarh Nicodim dela Tipografia Cărților Bisericești pentru *Capela Ortodoxă Română din Berlin*.

1	Penticostar	legat în piele și pânză	lei	790
1	Molitfelnic	" " " " " "	"	1.040
1	Minei pe Decembrie	" " " " " "	"	790
1	" " Ianuarie	" " " " " "	"	730
1	Sfânta Scriptură	" " " " " "	"	600
1	Liturghier Mare	" " " " " "	"	820
1	Triod	" " " " " "	"	1.140
1	Psaltire	" " " " " "	"	230
1	Cazanie	" " " " " "	"	560
1	Tipic Bisericesc	" " " " " "	"	325
1	Catavasier	" " " " " "	"	290
1	Ciaslov Mic	" " " " " "	"	260
1	Panahidă	" " " " " "	"	180
1	Carte de Tedeum	" " " " " "	"	250
1	Prohod	" " " " " "	"	180
5	Icoane praznicare pictate pe lemn a 700 lei	"	"	3.500
2	" aplicate pe carton a lei 39	"	"	78
11	" mari foi volante a lei 11	"	"	121
1	Registru de intrare	"	"	97
1	" " eșire	"	"	97
1	Carnet certificate de botez	"	"	65
1	" " " cununie	"	"	65
				<u>Total lei 12.208</u>

² Iată și tabloul de obiecte bisericește ce s'au dat de I. P. S. Patriarh Nicodim pentru *Capela Ortodoxă Română din Berlin*:

1.	Un rând de veșminte ref. 24/939 complete	Lei	10.000
2.	" " " procovețe " 46/940	"	1.300
3.	Un chivot cu trei turle de alpaca Nr. 2	"	3.500
4.	Un rând de cununii alpaca simple	"	750
5.	Una cruce cu pedestal mijlocie	"	2.600
6.	Două sfeșnice metal 25 cm. argintate	"	1.200
7.	Una cădelniță Nr. 2 metal cizelat	"	1.500
8.	Un sf. Potir de metal cizelat Nr. 2	"	2.200
9.	Un Disc metal cizelat Nr. 2	"	950
10.	Două candelule Nr. 3 cizelate a 750 lei buc.	"	1.500
11.	Un miruitor de metal argintat și aurit	"	120
12.	Una linguriță alpaca argintată și aurită	"	250
12.	Una icoană sf. Voevozi, pictură	"	309
			<u>Total lei . . . 26.170</u>

Pe lângă acestea, I. P. S. Patriarh Nicodim i-a mai donat și alte cărți din operele I. P. S. Sale cu conținut bisericesc, predici etc., pentru începutul *bibliotecii* pastorale. A dăruit și scriitorul acestor rânduri 20 volume. Toate aceste cărți au fost încredințate pâr. Vascan, care le-a luat cu dânsul la plecarea sa la Berlin.

Ajungând la Berlin, pâr. Vascan, împreună cu comitetul au împodobit capela cu odoarele scumpe pe cari le adusese dela București, a aranjat strănila cu cărțile de ritual și a pregătit totul pentru începerea regulată a serviciului divin.

Ziua de inaugurare a fixat-o la 8 Noemvrie, sărbătoarea sfinților arhangheli „Mihail și Gavriil“. S'au mai adunat *ajutoare bănești*, prin cotizații lunare și obiecte de preț: covoare, 2 troițe de ceramică în stil românesc, 1 sfeșnic cu cinci lumini, 1 candelabru cu cristale și o frumoasă față de masă pentru sf. Prestol.

Numirea unui cântăreț. Pentru începerea serviciului divin era neapărată nevoie de un cântăreț. A fost numit tânărul cântăreț *Constantin Zaharia*, student în anul al treilea la teologie, bacalaureat și absolvent al facultății de litere și filosofie din București (ord. Arhiep. Bucureștilor Nr. 15.807, din Oct. a. c.), pe 1 Noemvrie 1940¹. Cu chipul acesta s'a complectat și personalul de serviciu bisericesc.

Și astfel, cu ajutorul lui Dumnezeu, și cu binecuvântarea I. P. S. Patriarh *Nicodim*, s'a putut întemeia un sfânt locaș de închinare, pentru românii ortodocși din capitala Germaniei.

Fie numele Domnului binecuvântat de acum și până în veac.

† VENIAMIN
P L O E Ș T E A N U.

---

1. Originar din comuna Glodeanu-Sărat, jud. Buzău. Legionar, fost în lagăr 20 de luni, la închisoarea Ciuc și Vaslui.

CELE DOUĂ ÎNȚELEPCIUNI

S'AU FĂLIT CĂ SUNT ÎNȚELEPȚI ȘI AU ÎNEBUNIT

Rom. 1 22

Într'o vreme creștinismul ajunsese a fi piatra unghiulară a întregii construcții sociale. Această afirmație este sprijinită pe confirmarea ce ne-o dă în acest sens istoria. Cu timpul însă omenirea intenționat s'a depărtat de orice influență venită din partea creștinismului; apoi a urmat și îndrăzneala de a critica, demascându-i după a ei părere ignoranța, dovedind însă în realitate a fi ea pur și simplu necunoscătoare față de realitatea de fapt a creștinismului; ipotezele ei, neavând nici un suport în istorie. Această luptă plină de răutate pe care omenirea a dus-o contra credinții creștine, s'a veștejit cum se veștejesc frunzele și acțiunea ei va dispărea ca umbrele și ca visurile repezi trecătoare prin fuga lor rușinoasă...

Viața omenirii în timpul din urmă, ajunsese prin întreprinderi, contrare voinței lui Dumnezeu, un trist și întunecos tablou, ce este imposibil de redat fidel prin câteva trăsături și descrieri puternice. Lumea renunțase la lumina creștinismului, mărginindu-se la o simplă intelectualizare a fenomenului religios în genere; în schimb rămase mai departe stăpânită de groaza superstițioasă față de tot ce există și față de fenomenele curioase și neobișnuite, ca și odinioară sub imperiul păgânismului. Avem multe indicii în privința unei decăderi morale și spirituale la care ajunsese lumea. E firesc ca în tabloul întunecos al vieții omenirii, părțile umbroase să iasă mai tare în evidență, decât cele luminoase și să nu uităm însă că în această decădere chiar, mai existau și fășii de lumină, cum și oarecare elemente sănătoase și capabile a transforma viața omenirii în declin.

Omenirea ajunsese a fi chinată de o stare sufletească tristă, lipsită fiind de sprijinul neîndoelnic al unei puteri in-

vizibile și inevitabile. Foamea după ceva supra-pământesc, neastâmpărul și neliniștea provocată de izolarea voită de cerul credinții, au cauzat lumii un fel de disperare, care este cu un cuvânt, un adevărat iad. Toți se comportau față de religia și morala creștină în un fel de condamnat: cu întrebări și cu nedumeriri curioase, și cu neînțelegere; cu amenințări și învinuiri; cu neconținute reproșuri și ușurătate. Mântuirea o căutau în speculațiuni deșarte și analize literare, cum și în sistemele filosofiei materialismului istoric, ce se mărginește la niște vapoare idei abstracte, fără să corespundă cu nimic profund în sufletul lor și nici cu realitatea vieții. S'au fălit că sunt înțelepți și au transformat lumea în cete de luptă... Puterile rele ce au domnit și s'au înrădăcinat au adus viața lumii pe margine de prăpastie. Au izbucnit clocotitor sburdălniciile și inovațiile cele mai periculoase din câte s'au ivit vr'odată, neținându-se seama de luminile Domnului nostru Iisus Hristos și de vestirile lui tânătoare și profetice ce infierau stările de fapt, ce au atras asupra omenirii o scântee a adevăratei mâni a cerului, năruindu-se construcția vieții materialiste, construită pe stâlpi șubrezi și de rea credință.

Lumea lipsindu-se de cer, în fața dramei de nedescris a prezentului monstruos de sgomotos și nimicitor. Omenirea și-a folosit greșit libertatea pe care i-a acordat-o cerul. În cel mai înalt grad posibil în veacul al XX, omenirea, s'a folosit abuziv de acest drept. Cu aerul și râsul disprețuitor față de tot ce era divin, iată acum are parte de fructul faptelor sale. Uitând cerul și puterile lui înviorătoare, au pregătit ruina existenței omenirii. Nu este nevoie să ne oprim amănunțit asupra examinării critice a acestor stări ale trecutului, totuși nu am putut trece pe lângă ele fără a le sesiza cel puțin, referindu-ne cu toată prudența, întrucât nu avem dreptul să denaturăm ceiace pentru toată lumea e o evidență. Lumea în trecut se dedase cu totul unor calcule reci ale materialismului istoric, omul și viața lui fiind considerată fără nici o atracție și fără nici un raport lăuntric față de divinitate, față de care nu are nici o răspundere, când e vorba de felul cum trebuie să-și desfășure existența.

Tot răul — spune proverbul — aduce și un bine: neajunsurile vieții materialiste au provocat o energică reacțiune în sufletul omenirii, trezind simțul pentru cer, care ne scu-

tește de prea marea îngustime a vieții pământești, care ne aduce o reală lărgire a cunoștințelor noastre, deschizându-ne nemărginite perspective în toate direcțiile, iar liniștea începe să sosească. Acordarea unei prea mari atenții și îngrijirea numai de bunurile materiale, a adus cu ea această hipersensibilitate ce epuizează sistemul nervos și viața în genere, prea repede, prin complicarea la infinit a trebuințelor și frământărilor zilnice, aducând totodată și o devalorizare a patrimoniului spiritual. Odată mai mult, se împlinesc cuvintele sf. apostol Pavel care spune: „omul trupesc nu are gust pentru lucrurile lui Dumnezeu“. Binefacerile creștinismului devenise ca și inexistente pentru cei afundați în sensibil; deși el ne asigură liniștea, pacea cu Dumnezeu din care rezultă și pacea cu oamenii, condiție în afară de care nu poate fi vorba de o ordine și disciplină și progres în viața socială. Un strigăt izbucnește din inimile strâmtorate, primejduite, înspăimântate de violențele și constrângerile păcatului: agitații, revolte, războaie. Uraganul distrugerii scutură lumea întreagă; toți au simțul primejdiei aprinse de focul nimicitor. Strigătul de durere ne răsună în urechi. Ne revin în amintire cuvintele din Evanghelie: Doamne ce să fac ca să mă mântuesc?“ A venit vremea pentru o întoarcere a lumii la creștinism, prin revenirea la credință și primirea Domnului Iisus Hristos pe care noi îl izgonisem asemenea Gadarenilor, întrucât prezența lui ne era un avertisment pentru felul nostru de a fi și de a concepe viața. Desgustul firesc pentru migăloasa și complicata îngrijire numai de viața materială, care absorbea lumii tot timpul și puterea de muncă, cum și groaza de urmările nefaste, datorită întinării în păcat, a devenit cea mai folositoare lecție, pentru viața omenirii, care în chip barbar călcase în picioare viața spirituală, cum și expresia cea mai înaltă a biruinței ei — creștinismul.

Iată acum observăm o schimbare de atitudine și de orientare a întregii lumi spre creștinism, ceea ce este egal cu o convertire a ei, evidență arătată de timp. Toți simțeam că lucrurile nu mai pot să mai meargă așa cum au mers, totuși până acum lipsea primul pas spre o îndreptare a lumii spre noi orizonturi. Calea păcatului a pricinuit dureri și spaime fără precedent întregii existenți. Credința creștină la care revine omenirea să nu care cumva să credem că

urmărește a scoate pe om din rosturile lui pământești inerente vieții lui după trup. Nu. Ea urmărește să-i arate justele ei proporții, cum și valoarea și prețuirea ce se cade să i-o dăm; întrucât în ierarhia realităților vieții ocupă o treaptă inferioară marilor realități spirituale, în afară de care viața nu ar avea nici un sens, ar fi lipsită de bucurii și veșnic posomorâtă. Viețuirea potrivit luminilor creștinismului este absolut necesară pentru menținerea și progresul vieții spirituale și materiale. cum și la crearea unui sens înalt vieții și a unei surse de fericitoare bucurii. Creștinismul — spune un mare gânditor — e firul plin de mister ce leagă în o unitate indisolubilă diferențierile și aspectele variate sub care se prezintă viața sub aspectul ei material și spiritual, care altfel ar termina cu un tragic sfârșit pentru progresul omenirii. Savanții și necredincioșii în genere vorbind, cuprinși de remușcări și deziluzii, că nu au găsit în viața și ereziile materialismului, ceiace ar fi dorit să descopere, se întorc astăzi cu pietate spre credința părinților lor, ce le oferă adăpost și mare mângâiere în timpul acesta de mare strâmtorări și crize fără precedent. Cu dispreț renunțase la morala și credința părinților lor, iată însă că în virtutea unor împrejurări ei iar se convertesc la calea adevărului. Întreg acest proces de mare prefacere în ce privește viața launtrică a omenirii în genere, scapă vederilor noastre până întru atâta, încât nu am fost în stare ca prin scrisul nostru să-l urmărim pas cu pas și să descoperim căile lui tainice și să determinăm matematic mersul lui istoric. Se poate aprecia și pricepe această nouă convertire a lumii la credință, având în vedere stările de cumpănă și rătăcire în care se sbate lumea oridecâteori stă departe de cerul dumnezeirii.

* * *

Furtuna vieții ne-a speriat și iată cu toții alergăm la limanul mântuirii: Dumnezeu și trăirea potrivit voii lui. Aceste presimțiri negre ale căderii timpurilor de față, și al îngrijorărilor stârnite, ne-au dat prilej să golim piețile și să ne refugiem în preajma altarelor credinții, inclinându-ne fruntea până la pământ și recunoscând că tot ceiace a făcut lumea până acum nu este decât un strălucit mormânt ce stă încă deschis pentru a primi în el întreaga civilizație a lumii moderne. Totuși suntem convinși, potrivit învățaturii și credinții

noastre, că chiar din cea mai profundă cădere, iar se poate naște viața morală și cu ea puterea de existență și de durată a vieții pe pământ. În această noapte a vieții mulți au avut și avem și clipe de reculegere pline de duiosie, ce o încercăm în prezența de taină a lui Dumnezeu. Ar fi imposibil de altfel, ca toți oamenii să fim în aceeași stare și la același nivel în ce privește sfințenia sau decăderea, știind că între aceste două stări și în legătură cu ele, există de fapt o infinitate de nuanțe și aspecte, de trepte, grade și game ale sfințeniei, sau ale imperfecțiunilor și slăbiciunilor.

Fiecare avem clipe când ochii îi închidem pentru lucrurile vizibile, — cum spune un poet — pentru a-i deschide pentru vastul orizont al lucrurilor și realităților invizibile. În prezența lui Dumnezeu, prin forțele morale de care dispunem, în astfel de clipe ale reculegerii pioase vedem că nu avem dreptul să reținem nimic pentru noi, căci nimic nu ne aparține în mod absolut nouă; ne dăruim lui Dumnezeu pe care trebuie să-L urmăm și să-L ascultăm, fără a slăbi entuziasmul și admirația noastră pentru El. Odată ce semnăm pacea cu Dumnezeu, ascultându-L și urmându-L, să nu avem un elan întrerupt ca a lui Petru ușor impresionabil și care în curtea lui Caiafa s'a lepădat de Mântuitorul și salvatorul vieții întregii omeniri. Prin astfel de reculegeri și gimnastici spirituale, sufletul nostru capătă putere și dibăcie, care este cel mai apreciabil mijloc de perfecționare a vieții sub toate aspectele și formele ei de manifestare. Reculegerea în prezența lui Dumnezeu pentru orice muritor, este întoarcerea gândirii de către realitățile materiale și petrecerea ei pentru câteva clipe în sferele și ideile de esență imaterială, pur spirituale: prin reculegere în prezența lui Dumnezeu, înțelegem forma cea mai echilibrată și plină de pietate, care adună forțele animatoare ale existenței noastre la izvorul de unde au pornit și de unde vor fi însuflețite și alimentate.

Fără această alimentare dela izvorul de sus, forțele

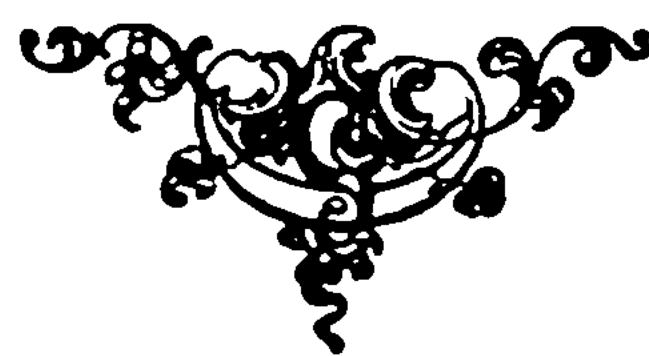

animatoare ale existenței noastre ar scădea mereu, iar existența noastră s'ar reduce la o stare pe loc, în care năzuința ar fi să nu facem nimic durabil și temeinic și nici nu s'ar putea vorbi de o nouă viață integră și sănătoasă.

Socot că orișice muritor nu va putea subscrie, și nu va putea să accepte a-și da adeziunea la această direcție cumplită pe care o luase viața în timpul din urmă, închizându-se exclusiv numai între limitele bunurilor materiale, care oricât de numeroase ar fi ele și oricât de variate nu pot satisface și mulțumi imensitatea inimei noastre.

Văzând rătăcirea în care se înfunda-se omenirea, drept încheiere, stăruie încă în mintea noastră cuvintele așa de expresive ale sf. Apostol: „S'au fălit că sunt înțelepți și au înnebunit“.

Preotul HARALAMBIE VASILACHE
dela Sf. Mitropolie a Moldovei

A G H I A S M A

În puținele șire cari urmează nu voi încerca să fac tipic despre felul în care se sfințește apa la Botezul Domnului în fiecare an, ci voi trata o problemă de apologetică specială, neglijată de tratatele de apologetică pe cari le avem în circulație. Plecăm dela un fapt de observație. În fiecare an la Botezul Domnului asistăm cu toții la sfințirea apei. Mergem în procesiune la o apă curgătoare, asistăm la euhologia sfințirii apelor după rânduiala Molitvelnicului și luând cu noi o cantitate oarecare de apă ne reîntoarcem acasă. Oriunde am păstra apa sfințită, nu se strică. Dacă punem în două sticle la fel apă sfințită și apă obișnuită, după câteva luni constatăm că apa obișnuită miroasă urât, pe când apa sfințită sau aghiasma e intactă. Suntem în fața unui fenomen miraculos. Apa sfințită e tot apă și diferă de apa obișnuită.

Pentru omul secolului al XX-a, faustian prin excelență, preocupat de nenumărate probleme, e o problemă deschisă și prefacerea metafizică a apei în aghiasmă. Este un fenomen specific bisericilor răsăritene. În 1600, când a ocupat Mihaiu Viteazul Alba Iulia, catolicii au protestat împotriva edificării unei biserici ortodoxe¹. Mihaiu Viteazul nu le-a permis discuții polemice, ci a decis ca întregul conflict să se aplaneze într'o formă mai simplă. Atât preoții ortodocși cât și cei catolici au sfințit apă. După câtva timp au constat că apa sfințită de preoții ortodocși e intactă, pe când apa sfințită de preoții catolici s'a alterat. Îmi face impresia că alterarea apei sfințite (aqua benedicta) la catolici se datorește faptului că se pune în ea și sare. În mod festiv sfințirea apei și a focului se face în Sâmbăta înainte de Paști, dimineața (de obicei la orele 6) și se pune și sare. La catolici apa sfințită e expusă publicului care vine la bi-

---

1. Ioan Lupaș, Curs de istoria bisericii românești (Manuscris).

serică, spre a se face cu ea semnul crucii. În biserica noastră apa sfințită e păstrată de credincioși un an întreg. Uneori e păstrată în locuri în cari intră mult praf, fără să fie astupată sticla în care a fost adusă dela biserică. Și totuși nu se alterează. Istoricul german *Schulzer*¹ studiind istoria românească din păcate în sensul lui Roesler — a fost preocupat de această problemă. A observat că în toată țara aghiasma se păstrează timp îndelungat, fără să se altereze. A întrebat și pe Nicolae Mavrocordat, Voevodul Munteniei și acesta i-a răspuns ca orice creștin-ortodox. Iată pasagiul care ne interesează — „De unde vine cumcă apa dela Bobotează (sfințită în ziua aceea) nu se strică la creștinii bisericii orientale? Nu mă pot îndoii de efectele acestui fenomen. Mi-au fost confirmate și din partea doctorului, Principele Țării Românești, care pe lângă toată învățătura sa fizicală nu vede în apa sfințită, altceva decât supranaturalul, o lucrare minunată“. *Schulzer* nu admite explicația mistică împărtășită de Voevod, ci încearcă o altă explicație, sugerată de englezul Benjamin Martin, autorul lucrării *Principii fundamentale de învățatură naturală*². Apa curățată în sticle închise hermetic nu se strică. Benjamin Martin ne spune că existau obiceiuri similare și la Englezi. Explicația nu ne satisface fiindcă am văzut foarte multe cazuri în cari aghiasma e păstrată fără să fie hermetic închisă și totuși nu se strică. Chiar din contră i se atribue proprietăți miraculoase. Cercetările etnologice ne arată că în foarte multe părți prin apa sfințită se îndepărtează o serie întreagă de nenorociri. Analele Apusului înregistrează în Anglia, în Spania, în Italia, în Franța și în alte state, multe cazuri de îndepărtarea lăcustelor prin apa sfințită. La 885 pe timpul Papei Ștefan, Roma era pustiită de lăcuste. Papa a împărțit locuitorilor apă sfințită. În urma stropirii cu apă sfințită, lăcustele s'au îndepărtat. Am ales exemplul din Europa Apuseană, spre a argumenta vastitatea problemei sub raport istoric și geografic. Nu abordez problema istorismului, fiindcă voesc să mai mențin pe plan pur apologetic, menționând soluțiile date. Antroposofii explică aghiasma prin ceea ce numesc ei misterul apei. Există un mister al sunetului,

1. Geschichte des transalpinischen Daciens. Wien, 1781. Vol. II, p. 295.

2. S. Manguica. Apa dela botez. *Familia*. 1881, An. XVII, Diverse pagini.

există un mister al apei, al focului, etc. Misterul apei este un mister central. Universul e format din 4 elemente — pământul, apa, aerul și focul. Apa — după antroposofi — e elementul arhaic al lumii. În ea a apărut vieața. După Fabre d'Ollivet chiar și omul a apărut în mare — deci în apă¹. Misterul apei poate fi manevrat de oameni, în măsura în care e cunoscut. Îl cunoaștem prin forțele oculte cari zac în noi și pe cari le întrebuițăm în măsură foarte mică. Forțele ascunse din noi formează focul Kundalinei. Dacă am ști să întrebuițăm focul Kundalinei, am realiza lucruri mărețe. Din focul Kundalinei emană magnetismul nostru animal. Acest magnetism influențează asupra apei.

Teoria antroposofilor are mai mult aspectul unui mit metafizic. Pleacă dela un fapt care pare a fi adevărat. Ipoteza că lumea constă din patru elemente o găsim la Empedocle din Agrigent. O găsim și în creștinism. La Sfințirea apei mari se citește o rugăciune în care găsim propoziția — „Tu din patru stihii ai așezat făptura“ —². Restul teoriei pare formulat sub influența misterelor orientale, în cari apa are un rol foarte important. Există chiar o împărtășire cu apă³. Sf. Grigore de Nissa⁴ admite că prin misterele apelor în Orient s'au săvârșit minuni, dar sunt lucrarea Diavolului, nu a Sfântului Duh.

Asupra aghiasmei s'au mai încercat o serie de explicațiuni. În științele oculte s'a formulat teoria numită „*a doua vedere*“ — Se afirmă că există în oameni — în anumți oameni pe lângă vederea obișnuită și a doua vedere. Extazul în cari primesc a doua vedere ține numai câteva minute. După ce au primit „a doua vedere“ poate comunica cu nenumărate spirite și e influențat de aceste spirite. În-suși Kant admite această posibilitate și o consideră drept argument pentru⁵ nemurirea sufletului. Având puterea de a comunica cu entitățile spirituale, ar rezulta că aghiasma este rezultatul acestei comunicări sau influențe⁶.

Nu putem accepta nici teoria aceasta, fiindcă e inexact

1. L'histoire philosophique du monde 1 vol. Operă rară. La Cluj o are numai D-l E. Țeposu, prof. univ.

2. Evhologiu, București, p. 106.

3. D. Popescu-Moșoaie. Curs de teologia practică. Știința religiunilor (Manuscris).

4. Popescu-Moșoaia, Idem.

5. „Träume eines Geisterschers erläutert durch die Träume der Metaphysik.“

6. După cursurile litografiate de științe oculte (Cluj).

că numai anumiți oameni pot comunica cu entități spirituale. Prin rugăciune oricine comunică cu entități spirituale.

Problema apei sfințite preocupă în chip special mai ales pe adepții magnetismului și ai telurismului, Kieser¹ susține că apa sfințită e apă magnetizată prin puterea organică a preotului. Magnetismul vital al omului poate produce apă magnetizată. Rolfink magnetiza apa înainte cu patru veacuri. Cum se poate magnetiza apa? Procedeu e simplu și îl găsim în orice manual mai nou, atribuit marelui filosof și magician Paracelsus. Dimineața înainte de mâncare luăm un pahar plin de apă în mâna stângă. Ne gândim numai la Dumnezeu ne concentrăm toată puterea spirituală asupra paharului cu apă. Suflăm de mai multe ori în pahar facem cu mâna dreaptă câteva semne în apă. După un sfert de oră obținem apă magnetizată. Tot așa se pot magnetiza izvoare întregi. Apa magnetizată nu e ca apa sfințită. Se strică după un interval oarecare și miroasă a apă stătută. Din felul în care am prezentat magnetizarea apei se vede că amicii noștri au împrumutat din evhologiile noastre toate semnele exterioare. Freud a furat mărturisirea păcatelor așa cum se face în biserică și a transformat-o într-o mărturisire laică, denumită psihanaliză. În toate clinicile psihologice de azi și în toate laboratoarele de psihanaliză, se practică în formă laică, mărturisirea păcatelor. Psihologul e immobilizat cât timp pacientul nu-și mărturisește sincer tot ce are pe suflet. Chiar cadrul clinicilor psihologice reaminteste ceva din cadrul ecleziastic — liniște de mănăstire, izolare, etc. Teoreticienii magnetismului încearcă să ne răpească o ierurgie. Magnetiza — apei — și în general toate magnetizările au în ele foarte multe elemente formale și chiar materiale din ierurgiile bisericești. În rândurile de azi am încercat să schițez numai ceva în legătură cu aghiasma. Teoriile pomenite și toate cari s'au mai emis tot pe acelaș calapod — nu ne pot lămuri un fapt pe care nu e bine să-l privim ca banal. Apa sfințită nu se strică. La sfințire nu intervine vreo combinație sau vreun amestec. Intervine numai Darul Sfântului și de viață făcătorului Duh.

IOSIF E. NAGHIU

1. Tellurismus. Leipzig, 1822. Citat în manualele de hipnotism și magnetism.

CUVÂNT
al celui întru sfinți, părintelui nostru
IOAN GURĂ DE AUR
PENTRU MILOSTENIE

I.

Fraților,

Cuvântul de milostenie, este de mare folos și de mântuire, nu numai pentru cei bogați și puternici, ci și pentru cei săraci și nenorociți.

Și chiar de este cineva destul de sărac și acelaia se cuvine să facă milostenie.

Pentru că nu este nici un om atât de sărac și lipsit, încât să n'aibă cât de puțin, că poate oricine și din puțin, să facă puțină milostenie și să întreacă pe cei ce dau mult, ca și văduva din Sfânta Evanghelie, căci Dumnezeu nu înnumără suma banilor ce se dau, ci privește milostenia, ce se face cu toată inima.

Cu adevărat, aceasta trebuie să cunoștem, că văduva din Sfânta Evanghelie, numai doi bani a dat, ca milostenie, singurii pe care-i avea, și nu-i păru rău de dânsii, pentru aceia o lăudă Mântuitorul, că nu socoti mulțimea averii, ci *nevoința și dragostea*.

Că de vom avea numai milă de cei lipsiți, nici un folos nu ne este; asemenea când nu avem osârdie și blândețe, nici o folosință nu avem de binele și de avuția noastră.

Pentru aceia, bogații cei nemilostivi, mai multă muncă vor avea, decât săracii, pentru că binele avuții lor, nu i-au îmblânzit, să fie îndurători către săraci.

Să nu zici, că unii au dat milostenie multă, că de și au dat, n'au dat, după cum zice și Apostolul: „Cel ce miluește, să dea din toată inima”.

Deci, poate vre-un bogat să se mântuiască ? Prea poate. Că și Avraam a fost mai bogat decât toți oamenii, și cu ce mare osârdie, primea el pe oaspeți !...

Când i se arătă lui, întru amiază zi Dumnezeu, în chipul a trei bărbați călători, pe când ședea la copacul Melanului, îndată ce-i văzu, alergă de-i întâmpină pe dânșii, și-i primi din toată inima, cu multă bucurie și veselie.

Cu toate că nu știa, cine sunt, li se închină și le zise : „de mă primiți, stăpânii mei, pe mine nevrednicul, osteniți până la locuința mea cea trecătoare“.

Vezi, ce lucru mare, făcu în amiaza zi, cinstitul bătrân, fără să șadă sub vreun acoperământ, ci ca un strein și călător, marele patriarh Abraam, cel bogat și de bună seamănție, își lăsă casa și femeia, și slugile și ieși să întindă mreaja iubirii de oameni, ca nu cumva să treacă de la casa lui, fără de ospătate, vreun om sau vreun călător !...

Nu trimise vre'o slugă, cu toate că avea o mulțime, pentru că știa, că slugile sunt leneșe și somnoroase, și se temea, ca nu cumva dormitând, să treacă călătorul și să piardă vânatul, ci se duse el singur, și șezu lângă drum în dogoarea soarelui.

Vezi pe Abraam, vezi pe bogatul cel adevărat !...

Ia spune-mi bogatule, suferi tu, măcar numai să vezi pe cel sărac, sau să-i răspunzi ceva, sau să grăești către dânsul, sau de nu-i dai nimic, măcar să-l mângâi cu cuvântul !...

Și se sculă Abraam, și se închină lor, deși nu-i cunoștea pe dânșii. Nu fu atâta minune că sluji lui Dumnezeu, ci faptul, că necunoscându-i pe dânșii, mai mult i se arătă, osârdia primirii de oaspeți.

Chemă și pe femeia lui, ca să facă ospățul împreună, că așa se cade soției și bărbatului, că amândoi să ospăteze pe oaspeți, și-i zise : cerne curând cu sita, și frământă pâine bună, să ospătăm oaspeții, ce ne-a trimis Dumnezeu.

Iar iubitoarea de streini Sarra, îndată ascultă cuvântul lui, și nu-i stătu împotriva, nici zise, cum zic femei bogate din vremea noastră : iată acum de vezi, cum mă socotește pe mine bărbatul meu !...

Au doară sunt femei de morar sau de brutar, să frământ eu pâine ? Eu am avere și zestrea mea, și atâtea slugi, și nu zice acelora, ci-mi zice mie.

Nu zise așa Sarra, care era adevărată femeie, ci îndată ascultă pe bărbatul ei.

Unde vei afla femei ca aceasta în ziua de azi?

Mâinile femeilor de azi, sunt împodobite cu aur, strâns din lăcomie, pe când mâna Sarrei este împodobită cu milostenie, cu iubire de streini, cu dragoste de săraci.

Așa cum îi zise Abraam, se nevoi repede de frământă trei măsuri de făină curată, iar el alergă la cireada vitelor și junghiă îndată vițelul.

Alergă bătrânul ca un tânăr, căci întrebuița osteneala spre dragostea iubirii de streini. Cu toate că avea atâtea slugi, aducea el însuși vițelul și nimic nu-l îngreua, că-l ușura osârdia ce avea.

Pentru plata ospățului, cei ce venise, făgădui lui Avraam și zise, că Sarra va avea un fiu.

Văzuși, ce roadă odrăsli iubirea oaspeților și cum se coapse strugurul mai înainte de vreme? Intru acest fel sunt roadele milostenii.

Pentru aceea, să nu ne pară nouă, că se împutinează avuția noastră, când dăm milostenie, că nu se împutinează, ci se adaugă și se înmulțește. Nu se sfârșește avuția milostivului, ci prisosește. Că este un schimb cu folos, și rodul și sămânța și mai ales amândouă, aduc agonisită și folos.

Că cel ce umblă cu corabia pe mare, rabdă multă nevoie ; iar plugarul are multă primejdie la semănătura lui, fie din secetă, sau de vremi rele și de ploi asuprite.

Iar avuția ce se pune în mâna lui Hristos, stă neclădită de toate vicleșugurile, și nimeni nu poate să o răpească pe ea, ci stă în vecii vecilor și ne aduce multă roadă, fiindcă Dumnezeu o ține și o păzește, ca după moartea noastră să o luăm cu mult folos.

După cum un om, când iea de la altul ceva, nu se arată mulțumitor, ci răsplătește aceluia ce i-a dat acel dar, cu mult mai mult, vrea să dea Hristos aceluia ce i-a dat lui. *Că Hristos, neluând nimica, dă, dar cum să ia și să nu dea.*

Căci iată ce zice Solomon: „Cel ce miluește săracul, împrumută pe Dumnezeu“.

Vezi, împrumutare minunată și slăvită !...

Altul este cel ce ia împrumut, și altul se face datornic și plătește datoria. De aceea, nu zice înțeleptul, că cel ce

miluește săracul dă lui Dumnezeu, ci zice că împrumută pe Dumnezeu, ca să ne arate, că Dumnezeu cunoaște lăcomia și nesațiul nostru, și ne va răsplăti în mod sigur și cu dobândă.

Căci, cel ce are bani, nu vrea să împrumute pe sărac, fără de garant, fără de zălog și zăpis.

Astfel că, văzând Dumnezeu că nimenea nu împrumută pe sărac, și nici unul nu este milostiv și prieten săracului, iar săracul de toate este lipsit, și suferă greu din pricina neomeniei bogaților, se puse pe sine la mijloc și pentru cel sărac intră chezași, iar la împrumutător se puse zălog, după cum spune și înțeleptul: „Cel ce miluește săracul, împrumută pe Dumnezeu“.

Împrumută de multe ori și bogații, însă numai pre cei ce le dau dobândă multă zicând, să se țină de cuvânt iar pe cei săraci nu-i împrumută, zicând că plătesc rău.

Pe Dumnezeu, pe platnicul cel bun, care ne dă pentru una, o sută, și iertare de păcate, pe acesta îl lăsăm, iar pe cei ce nu ne mai dau nimic, îi împrumutăm cu multă avuție.

Ia spune-mi, ce folos ne dă pântecelul că lucrăm numai pentru dânsul, și preface toată viața în stricăciune și putrejunie. Ce folos avem din mărirea deșartă și din mândrie: numai ceartă, invidie și dușmănie. Ce dobândim din desfrânare, care ne gătește matca focului, viermele cel neadormit?

Pe aceștia să-i avem noi datornici, și nu pe Dumnezeu?

Pentru aceia vom pierde, nu numai dobânda, ci și capetele și vom dobândi și munca cea de veci.

De ce dar, irate, nu dai bani cu împrumut, aceluia ce ți-i dă toți, încă și mai mulți!...

Au doară zici, că va zăbovi până a-ți plăti?.

De multe ori, ne dă Domnul și întru această viață, că adevărat este cuvântul care zice: „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu, și dreptatea lui, și acestea toate se vor da vouă“.

Iar de va zăbovi, până a-ți plăti, vei lua mai multă dobândă. Și aceasta o vedem la cei ce împrumută, că le sunt dragi, acei ce zăbovesc cu datoria, pentru că li se adaugă dobânda.

Deci, dacă pentru oamenii, care ne sunt datori, nu

ni se pare cu greu când zăbovesc cu banii, dar pentru Dumnezeu, de ce să fim așa slabi de inimă?.

Cel ce miluește pe sărac, împrumută pe Dumnezeu!...

O! mare milostivire și iubire de oameni!...

Să te împrumuți tu, Domnul meu, de la noi, slugile tale, pentru milostenia săracilor, dar în ce vreme ai să ne plătești?.

Intrebi, când și unde îți va plăti datoria și dobânda?

Când va șede Fiul omenesc, pe scaunul slavei sale și va pune oile de-a dreapta și caprele de-a stânga și va zice celor de a dreapta lui :

„Veniți, blagosloviții părintelui meu, de moșteniți împărăția care este pregătită vouă, mai înainte până a nu fi lumea“.

Pentru cine o zice aceasta?

Pentru creștinii cei milostivi „că am fost flămând și mi-ați dat de mâncat, însetat și m'ați adăpat, gol și m'ați îmbrăcat, bolnav și m'ați cercetat, în temniță și a-ți venit la mine ¹“.

(Va urma)

Transcris de
Preotul Profesor ISAIA A. NICOLESCU
Câmpulung-Muscel

---

1. Din cartea „Mărgăritare“ tipărită în anul 1793.

SENSUL CREȘTIN AL ASISTENȚEI SOCIALE

Duhul creștin în nici o altă formă de manifestare nu și-a găsit o mai fericită expresiune ca în cea a *asistenței sociale*. Dacă chintesența spiritualității creștine o formează iubirea: iubirea de Dumnezeu și iubirea aproapelui, apoi reflexul practic al ei rezidă, fără doar și poate, în operele de caritate înfăptuite. O trăire creștină cu adevărat, fie individuală, fie socială, nu se poate concepe fără o exteriorizare în fapte de ajutorare a semenului nostru. Ba ceva mai mult, cu cât aceste fapte sunt mai efective, cu atât ele denotă măreția sufletului creștin din care purced. Faptele de milă sunt, deci, măsura de valorificare a conștiințelor creștine active de pretutindeni.

Aceasta fiind o primă și esențială caracteristică a spiritului creștin, trebuie să semnalăm și o alta nu mai puțin caracteristică: aceea a *discreției* cu care trebuie săvârșite aceste fapte mărinimoase. „Nu trebuie să știe stânga ce face dreapta“, este deviza pe care ne-a dat-o însuși Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Numai așa putem să ne menținem pe temelia solidă a purității creștine. Altfel putem cădea în *fățarnicie* sau, cum s'ar zice mai lapidar azi, în *demagogie*, vițiu strașnic înfierat de divinul Iisus. Figurile reprezentative ale creștinismului, începând cu sfinții Apostoli, continuând cu sfinții părinți și cu marii ierarhi sau chiar cu nesfârșitul șir de creștini, cari au lăsat urme nepieritoare pe răbojul istoriei creștinismului, au răsfânt ca un prim apanaj în acțiunea lor, discrețiunea. Toți aceia care prin strădania vieții lor au izbutit să aprindă o luminiță în haosul vieții, menită să lumineze cărările vieții umane spre limanul ceresc, nu s'au abătut cu o iotă dela această normă creștină.

Am semnalat acest lucru înadins, fiindcă niciodată calamitățile vieții, războaiele, atât la noi cât și aiurea, n'au

creat mai mari și mai generale suferințe, și ca atare nicio dată nu s'a cerut o mai urgentă operă de caritate publică. În ce ne privește pe noi Români, avem astăzi în urma miilor de refugiați din teritoriile noastre ocupate de inamici, pe urma unei slabe recolte agricole și pe urma unor mari greșeli de gospodărire a bunurilor țării de către regimul politic apus, avem de realizat, ca un prim comandament, o fecundă operă de asistență socială. Dărnicia și discrețiunea sunt prin esență legate de spiritul nostru românesc, ca unul care reflectă în chip fidel concepția creștinismului genuin. Prin aplicarea lor avem cel mai eficace mijloc de a ieși din greul impas în care ne găsim. Deci, nu prin teorii savante ne vom putea redresa ca neam, ci prin pilda faptelor creștine; nici prin discuții academice parlamentare nu vom putea remedia răul, ci prin suflete înclinate exclusiv binelui obștesc; și nici prin sisteme economice, fie ele oricât de avansate, vom putea tămădui suferințele imediate, ci prin sprijinirea urgentă a nevoiașilor greu încercați. Într'un cuvânt, prin fapte de milă, isvorâte din inimi și conștiințe creștine.

De altminteri, asemenea fapte se constată, spre deplina noastră satisfacție, din plin manifestate. Biserica noastră, prin îndemnul ierarhilor, a sărit în ajutor fraților refugiați, distribuind milioane din obolul public. Noul regim politic, în care spiritul de jertfă și de eroism sunt notorii, nu putea de asemenea să nu purceadă la o mare acțiune de caritate. În această operă întreprinsă de guvern, sprijinul cel mai real îl poate da preoțimea noastră. Ea are chiar o datorie elementară de a fi în fruntea acestei acțiuni. Opera fiind prin esență creștină, ea nu poate fi îndeplinită în chip deplin fericit fără o directă participare a fețelor bisericesti. Ar aduce pe lângă chezășia că se înfăptuește în spirit creștin umanitar, și nota de discreție tradițională ortodoxă. Preoțimea se încadrează de drept și de fapt în misiunea sa, participând la această imensă lucrare de asistență socială. Iar guvernării de azi, folosindu-se de aportul tagmei preoțești, se orientează după cele mai autentice și mai mărețe pilde din trecutul neamului.

Într'adevăr, în trecutul nostru găsim atâtea pilde alese de figuri preoțești, cari s'au distins prin eroismul lor moral și național, contribuind prin acțiunea lor la realizări epo-

cale. Ne gândim la popa Farcaș din timpul lui Mihai Viteazul, la popa Crișan din timpul lui Horia, la popa Șapcă din 1848 dela Islaz, ca și la popa Balint din Turda. Toți aceștia ca și mulți alții au avut un rol de primul rang la realizările geniului românesc, prin care s'a creat un viitor mai strălucit pe seama neamului. La toate răspântiile mari ale istoriei noastre asemenea exemple n'au lipsit din rândurile preoțimei române. Ele nu lipsesc, cu siguranță, nici astăzi, când deasemenea se croesc noi destine în viața popoarelor. În deosebi pentru opera urgentă de ajutorare a fraților loviți de soartă, preoțimea își poate face un titlu de glorie din apostolatul creștin. Invingând această crudă realitate de azi, printr'un efort comun, ne putem pregăti îndată pentru alte sarcini pe cari ni le incumbă aceste vremuri excepțional de turburi și de bulversări sociale. De aceea păstorii de suflete, azi mai mult ca oricând, nu pot sta pasivi în fața cutremurătoarelor transformări sociale. Dimpotrivă ei trebuie să înscrie o nouă pagină de eroism moral și național pe altarul Bisericii și al Patriei.

Ce să spunem de altă parte, de rolul imens pe cari l-au avut în istoria țării, marii ierarhi, ca: Varlaam, Dosofteiu, Antim Ivireanu, Veniamin Costache, Melchisedec, Șaguna etc., cari au fost și rămân adevărate pietre de hotar ale culturii și civilizației românești! Printre multele însușiri pe care le-au manifestat pe diferite țărâmurii de activitate, o notăm pe aceea de mari *filantropi*, element care exprimă nu numai esența creștinismului, dar și caracterul lui de continuă actualitate. Cât de departe au dus manifestările de asistență socială marii ierarhi, se poate constata și din testamentele lăsate de dâșii. Spicuim ca probă două din aceste testamente clasice. Mai întâi, menționăm crâmpee din Testamentul lui Antim Ivireanu, care sună: «Nici un lucru nu este atât de primit înaintea lui Dumnezeu, ca facerile de bine, ce se fac la săraci și la sfintele biserici și pentru aceasta vedem la sfânta Evanghelie cum că Domnul nostru Iisus Hristos pre alții nu face moșteni cereștii Sale Impărăției, fără numai pe cei ce au făcut facere de bine întru această lume, adică pe cei ce au miluit pe cei setoși, au îmbrăcat pe cei goi, au mângăiat pe cei streini, au căutat pe cei bolnavi și închiși.

Deci cu această socoteală și eu smeritul mitropolit al

Ungro-Vlahiei, Antim Ivireanul, pentru ca să fac puțin folos sufletului meu, și să aibă pomenirea mea de toate zilele, și în viață și după moarte, m'am apucat de am înălțat din temelie acest sfânt lăcaș, — e vorba de biserica Antim — în slava lui Dumnezeu și întru cinstea tuturor sfinților și cu acea puțină agonisită ce ne-au dăruit mila lui Dumnezeu și am câștigat și eu cu multe osteneți și cu sudoarea feții mele, am săvârșit-o și am înfrumusețat-o, precum se vede și am hotărât și puțin venit după puțința mea“.

Și adaugă: „La trei copii săraci ce vor să 'nvețe carte să li se dea câte șase bani pe zi de mâncare și la Paști câte o dulamă de aba, de doi zloți, și câte un ișlic și câte o pereche de cisme. Și această milă să li se facă până 'n patru ani, ca într'atâta vreme poate să învețe și slavonește și românește. Și apoi să ia alții la loc“.

Iar mai departe spune: „Când va muri vre-un sărac sau vre-o săracă... am rânduit să se cheltuiască din casă trei-sute de bani. În cincizeci și două de Sâmbete și de Dumineci ce sunt într'un an, să se dea la pușcărie câte 20 bani și Dumineca la săraci câte 13 bani. La Joi Mari să se dea la trei săraci câte o dulama de aba de un leu, și la trei fete sărace câte o rochie și câte o pereche de cisme de taleri unu. În toți anii, a doua zi de sf. Dimitrie, să se dea unei fete sărace care ar vrea să se mărite atunci, la nunta ei cincisprezece taleri“. (N. Dobrescu: *Ist. Bis. Române* p. 102—105).

Marele ierarh de dincolo de Carpați, Andrei Șaguna, a lăsat de asemenea prin testamentul său, dorința expresă ca: „toată averea ce se va găsi după moarte să rămână Arhiepiscopiei noastre, spre scopuri bisericești, școlare și filantropice, prin o fundațiune pentru toți timpii viitori, pe seama zidindelor biserici și școli confesionale, cu lucrurile necesarii, adică: „Icoane, vase sfinte, clopote, cărți de ritual și cu scaune și alte utensilii aci înțeleg că cărțile rituale pentru biserici să se procure cu banii fundației mele, din tipografia archidiecezană. Deaceea rânduesc și așez o comisiune administrativă de sine stătătoare, care va avea dreptul exclusiv de conferirea ajutoarelor din fundațiunea mea, în înțelesul celor de mai sus arătate“ (N. Dobrescu, op. cit. p. 108—109).

Mănăstirile noastre, acele pepiniere de conștiințe creș-

tine, cari în decursul vremii au realizat atâtea fapte de asistență publică, fiind focarele prin excelență de iradiare a iubirii creștine, au rămas până azi modele de caritate. În ele găseau adăpost streini în chip gratuit trei zile. Ele au servit de azile pentru bolnavi. Au fost așijderea locașur de recreare pentru cei istoviți trupește sau sufletește după cum au fost și adăposturi pentru cei urmăriți în timp de răscoale și răsboaie. „În țările locuite de români, — zice d. Șerban Ionescu — caritatea a fost chiar din vechime exercitată, ca virtute creștină. Nu s'au luat măsuri sub formă de legiuiri, pentru combaterea pauperismului, dar au fost ajutați săracii prin milostenii și întreținerea lor din partea mănăstirilor“ (*Curs de Morală Specială*, 1938, pag. 252).

Voievozii țării, la rândul lor, au acordat asistenței publice un interes deosebit. Ei au tradus în fapte de caritate sentimentele lor profund creștine, creind diferite instituțiuni spre remedierea suferințelor umane. Menționăm câteva din aceste creațiuni, ce-au înfruntat timpurile, alinând atâtea dureri și suferințe românești din trecutul sbuciumat al neamului. Astfel, Radu Basarab a înființat, în secolul al XIV-lea, un ospiciu „pentru adăpostirea orbilor, șchiopilor, gârbovilor, ologilor și a altor mizerii“, la Măteul de Jos, lângă Câmpulung. Ștefan cel Mare a organizat Calicii din Iași, în breaslă, iar Petru Rareș îi pune sub protecția Episcopului (Pr. I. Antonovici, *Sclavia și Creștinismul*, p. 127). La începutul secolului al XVIII-lea se înființă la București spitalul Colțea de către Spătarul Mihail Cantacuzino. În aceeași vreme, Grigore Ghica II, a fondat spitalul Pantelimon, la 1735. Acelaș gând pios o îndeamnă pe Bălașa Brâncoveanu să zidească biserica, spitalul și azilul de bătrâne „Doamna Bălașa“. În anul 1775 Ipsilante a fondat un azil și spital pentru copii, pe care-l instalează lângă biserica cu toți Sfinții, și mai înființează și „Cutia Milelor“ din venitul căreia se ajutau copiii săraci. (Dr. V. Gomoiu, *Preoțimea în slujba operelor de ocrotire socială*, Buc. p. 50).

Firul exemplelor de realizări filantropice prin cari voievozii, vlădicii și preoții, și-au talmăcit sentimentele lor de adevărați creștini, dând nației lor, în trecut, mijloace de asanare și redresare, iar istoriei puncte de strălucire, sunt nesfârșite. Asistența publică de astăzi, nu face decât să lege tradiția acestui neam, în ce a avut el mai curat creștin și, deci, mai durabil. La îndemnul conducătorilor destinelor românești de acum pentru ajutorarea aproapelui, clerul român trebuie să se alăture cu însuflețire și la rigoare chiar să o dirijeze, ca astfel opera să poată primi pecetea de veșnicie.

Diac. Dr. IOAN LANCRĂNجان

DUPĂ CUTREMUR CAPITALA ÎN RUGĂCIUNE

După cutremurul cel mare care a fost în dimineața zilei de 10 Noemvrie a. c., groaza a cuprins sufletele tuturor. Toți erau la acelaș grad de îngrijorare. Nimeni nu era mai favorizat și deci cu posibilitate de curaj pentru el și pentru alții. Ființa omenească biciuită până atunci de atâtea și atâtea nevoi, se vedea acum scuturată și gata în orice moment să fie strivită... Toate încurajările cari porneau din sprijinul pe care poate să și-l dea omul și orice așezământ omenesc, era privit cu indiferență și răceală. Ce poate face omul în fața cutremurului, care sgu due totul, fărămă orice, când nici nu gândești ?...

În fața acestui sfâșietor de dureros prezent, care în orice clipă poate să se transforme în un jalnic sfârșit, pentru toți, punctul de sprijin al ființei lor a ajuns să fie ceea ce dela început a fost, Cerul. Nu temelile pământului, ci „mâna cea tare și brațul cel înalt” al Celui ce a creat și întemeiat tot ceea ce se vede, e sprijinul pământului și al nostru al tuturor. Pământul care plutește în văzduh ca o minge stă prin puterea Creatorului a toate.

Deaceea în chip firesc, atunci când adâncurile pământului s'au tulburat și scoarța a început a se strânge ca faldurile unei pături, atunci și oamenii cei ce se socoteau atotputernici până mai ieri, și-au adus și ei aminte de cel ce este Atotputernicul, Ziditorul Cerului și al Pământului, Urzitorul a tot ceea ce se vede. Și atunci, într'o puternică solidaritate sufletească a tuturor celor credincioși și a celor mai puțin credincioși de până acum, s'a manifestat crezul adevăratei credinți, îndreptându-și cugetul și

viața la limanul cel puternic la care omul își ancorează ființa în chip de izbăvire.

Și, din înalta inițiativă a *Doamnei Prințese Alexandrina Cantacuzino* — Președinta Asociației Ortodoxe a Femeilor Române, toată suflarea creștinească a Bucureștilor a făcut o procesiune de o caldă evlavie străbună, Joi 21 Noembrie a. c., în ziua marelui Sărbători a *Intrării în Biserică a Maicii Domnului*. Zeci de mii de suflete, credincioși și credincioase au mers ca buni pelerini în urma *Moaștelor Sf. Dumitru cel Nou Basarabov*, dela Catedrala Sf. Patriarhii până la biserica Sf. Gheorghe, și de acolo iarăși, în acelaș cucernic mers, cu *P. S. Vicari* în frunte și cu alți mulți nenumărați pelerini au purces spre Sf. Patriarhie, unde *I. P. S. Patriarh Nicodim* aștepta cu alt împărătesc sobor de preoți și credincioși, venirea Sf. Moaște. Pe străzi, deoparte și de alta, stăteau mii de credincioși în genunchi cu lumânările aprinse așteptând trecerea mărețului cortegiu. Toată capitala se transformase într'un măreț templu, în care sufletele cucernice țineau luminile cele scilpitoare ale lumânărilor, cari scânteau în taina nopții. Fețele tuturor erau luminate de o altă tainică lumină care le înfășura întreaga lor ființă...

Doamna General Antonescu — soția Conducătorului Statului, și *D-na Alexandrina Cantacuzino*, și alte Doamne din înalta societate a Țării Românești erau în fruntea acestui alai împărătesc al credinței românești. *D-nul Ministru Traian Brăileanu* și toți colaboratorii *D-sale* erau deasemenea pe aceeaș cale împărătească a credinței. Intreaga suflare creștinească a Bucureștilor se contopise în o unitate de credință și manifestație, cum rar e dat să se vadă în viața neamului.

Slujba măreață oficiată apoi de *I. P. S. Patriarh Nicodim*, cu rugăciunea caldă și adânc mișcătoare pe care a rostit-o *I. P. S.* Sa, a făcut ca toți să-și simtă sufletul înălțat până la picioarele Tronului lui Dumnezeu, de unde să aștepți milă și tărie pentru aceste cumplite vremuri. Și înfârșit, predica pe care a rostit-o *I. P. S. Patriarh Nicodim* a oglindit atât de strălucit vremurile noastre din trecut și cele de astăzi, încât toți spuneau ca la o spovedanie: „Așa este, vinovații suntem noi“...

După asta a urmat rugăciunea de iertare, ascultată în genunchi de toată mulțimea de zeci de mii de oameni, care purtau în mâni lumânări, în ochi lacrimi și în piept suspine.

După această măreață procesiune de solidaritate în rugăciune și în credință, întreaga lume s'a întors pe la căminurile lor mai întărită sufletește, mai sigură pe ziua de mâine, știind că în chip atât de cucernic și a cerut mila și ajutorul dela Dumnezeu cel Atotputernic, cel plin de milă, Părintele bun al omenirii.

Protos. VASILE VASILACHE

Sporuri de bine în eparhiile Patriarhiei Române

Î. P. S. Patriarh Nicodim

Potrivit vechilor orânduri bisericești, catedralele episcopale, mitropolitane și a patriarhiei, sunt mănăstiri de rangul întâi. Părinții și cu frățimea slujitoare la astfel de catedrale alcătuiesc soborul mănăstiresc, având în fruntea lui pe însuși Chiriarul locului. Așa a fost în trecut și așa e prevăzut și în noua noastră lege de conducere bisericească. Dar iată că și în această privință putem spune că numai știința nu mântue.....

E drept că personalul bisericesc de la catedrala Sf. Patriarhii, în majoritatea absolută, e alcătuit din călugări. Soborul mănăstiresc exista, însă lipsea masa de obște, care dădea temeiul material al vieții duhovnicești. Fiecare trăia chipul vieții călugărești idioritmice. Serviciile însă zilnice de la Catedrală — săvârșite cu toată pompa lor, îngustau aproape cu totul timpul, ca fiecare să-și prepare în chilia sa bucate..... Și atunci cu toții mâncau în oraș, unde puteau. Să-și facă însă socoteală ce fel, și unde puteau să mănânce în oraș majoritatea acestui personal plătit cu 1200—1800 lei pe lună și doar numai doi trei cu 3-5000 lei pe lună. Mâncau până și în cele mai mizerabile bodegi.... Și de aici suferinți cu duiumul.....

Cunoscând toate acestea, și mai bine ca oricare știind și răspunderea ce o are ca ierarh, *Î. P. S. Nicodim* a dispus înființarea mesei de obște a soborului catedralei Sf.

Patriarhii. E drept că pentru amenajarea unui astfel de local și înzestrarea lui s'a cheltuit 200.000 lei, dar lucru bun și izbăvitor pentru atâția s'a făcut.

Astăzi, întregul sobor al Catedralei Sf. Patriarhii, își trăește viața duhovnicească cu toată chemarea ei firească. Părinții slujesc în sobor la biserică, cetesc cu râvnă în chiliile lor, iar la vremea mesei se întâlnesc cu toții la masa dragostei creștine. Aici au prilejul de a se cunoaște mai bine unul pe altul, de a afla cele bune, de a îndemna la bine pe cel greșit, de a cinsti pe cel cu merit..... și mai presus de toate, de a lăuda pe Domnul în chip nestingherit.

Și dragostea părintească a Î. P. S. Patriarh Nicodim a mers până acolo, că a dat o decizie prin care a hotărât următoarele:

„Pe viitor venitul de la Catedrala Sf. Patriarhii nu se va împărți ca până acuma: o lună să se dea clerului, iar alta Patriarhului, ci tot venitul, în fiecare lună, se va vărsa la casieria mesei de obște“.

Și din aceasta se poate vedea cât de mult ține la această ctitorie aleasă Î. P. S. Nicodim..... dragoste părintească și mai presus de toate dragoste creștinească, patriarhală.....

Deasemenea prin aceeași grijă părintească, Î. P. S. Patriarh Nicodim a orânduit închirierea unei case mari — cu 12 apartamente, în care acuma locuiește întregul personal monahal al Catedralei, în frunte cu cei doi P. S. Vicari.

Prin toate aceste s'a sporit cu mult prestigiul clerului de la Catedrala Sf. Patriarhii, s'a pus temelia unei înalte vieți duhovnicești, pe care oricine e îndreptățit s'o aștepte de la fruntașul sobor al Catedralei Sf. Patriarhii.

Î. P. S. Mitropolit Tit

și-a început conducerea de arhipăstor al Mitropoliei Bucovinei, cu trei mari dureri sufletești: ocuparea de către dușmanii, și îndeosebi vrăjmașii credinței, a eparhiei pe care

până ieri a condus-o Î. P. S. Sa ca episcop al Bălților, și unde înjghebase atâtea ctitorii; apoi sfâșierea dureroasă a eparhiei Bucovinei la care Î. P. S. Sa mergea ca Păstor: reședința în mâni străine, sufletele credincioșilor în mare parte sub stăpânire păgână, iar cei puțini rămași îngroziți sufletește; și însfârșit, la toate aceste dureri părintești, s'a adăugat și o alta: înstrăinarea fondului religios din Bucovina, prin o lege, fusese trecut de la Biserică la Stat. El acum numai era administrat de Biserică, ci de o Eforie civilă, din care făcea parte doar un delegat al Mitropoliei.

Dar iată că prin stăruința Păstorului ei vrednic, s'a ajuns ca înțelegerea celor mari să fie capacitate pentru adevăr și pentru dreptatea Mitropoliei..... Și acum, prin o nouă lege de Stat, pe care o publicăm la cronica internă a revistei, s'a ajuns ca acest fond religios să fie condus de o eforie compusă din reprezentantul Ministerului Educației și Cultelor, și de un altul al Ministerului de Agricultură și Domenii, având ca președinte pe Mitropolitul Bucovinei. E acelaș caz ca și la Mănăstirea Neamțului. Prin aceasta s'a făcut un mare act de dreptate acestei eparhii. Fie ca Î. P. S. Mitropolit Tit să se învrednicească cât de curând, să vadă reparându-se și celelate nedreptăți..... Și astfel, mâhnirea cea dintru început, să se schimbe în bucuria mult dorită.....

Protos. VASILE VASILACHE

CRONICA INTERNĂ

Patriarhul și ostașii la Mănăstirea Neamțului

Se știe că Mănăstirea Neamțului printr'o lege specială a rămas mai departe sub oblăduirea Inalt Prea Sfințitului Patriarh *Nicodim*, a cărui grije necurmată pentru binele acestui sfânt așezământ strămoșesc este deobște cunoscută.

În vara acestui an, vroind nu atât să se odihnească aici, cât să-și dea seama de progresele realizate de când plecase la București și să pună în mișcare noi lucrări, nelăsând în părăsire nici obișnuitele Inalt Prea Sfinției Sale îndeletniciri de a traduce sau compune noi lucrări religioase și a ține strâns și permanent legătura cu toate autoritățile superioare și în special cu cele bisericești, de a căror îndrumare se ocupă foarte de aproape, a fost silit de împrejurările fatale care au venit și peste țara noastră, ca o urmare a celor ce se petrec în lumea întreagă, să întrerupă timpul rezervat pentru a-l petrece la Mănăstirea Neamțu și să se înapoieze la București.

Revenit după mijlocul lui Octombrie la Mănăstirea Neamțu, găsește în mănăstire cantonată Armată. Fusesse informat din vreme despre aceasta și dăduse cuvenitele dispoziții ca Armata să aibă din partea mănăstirii toate înlesnirile posibile.

Și pentru acest motiv, ca și din propria convingere patriotică, atât Administrația Mănăstirii, cât și obștea călugărilor și fraților ce o alcătuiesc, au dat cel mai larg concurs posibil.

Toate unitățile militare, ce au cantonat pe aici câte mai puțin timp, și-au exprimat în modul cel mai mișcător mulțămirea și recunoștința de chipul cum au fost primiți și găzduiți în mănăstire.

Cea din urmă unitate, Batalionul 24 Vânători de Munte a stat însă aici mai bine de o lună de zile. S'au organizat pentru Armată privigheri speciale. Duminicile, în incinta mănăstirii, sub cerul liber s'au făcut slujbe în mijlocul trupei: ostașilor și ofițerilor li s'au împărțit mii de cărțile religioase și de rugăciuni și învățătură, ieșite din tiparnițele

mănăstirii, autor al celor mai multe fiind Inalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim, sau tipărite din îndemnul și sub privigherea directă a Inalt Prea Sfinției Sale.

Sosind și Inalt Prea Sfinția Sa în Mănăstire, Comandantul Batalionului, domnul Locotenent-Colonel Ștefan Marinescu, un român care atâta s'a indentificat cu milităria, că nu-și poate închipui o altă viață mai fericită prin rostul ei de înaltă moralitate și desăvârșit sacrificiu de a apăra scumpul pământ al Patriei, a căutat să vadă pe Inalt Prea Sfințitul Patriarh *Nicodim* și să-i exprime cele mai curate sentimente de adânc respect din partea sa și a unității ce conduce.

Inalt Prea Sfințitul Patriarh *Nicodim* a hotărât imediat ca Duminica ce era în apropiere, 20 Octombrie, să o petreacă între ostași.

Și s'au luat măsuri ca la cei mai bine de o mie de ostași și ofițeri, câți erau în Batalionul 24 V. M. în acel moment, precum și ai Grupului de Comandă ce era cantonat tot în Mănăstire, să li se servească o masă îmbelșugată cu pâne și vin, din partea Inalt Prea Sfinției Sale personal, încredințând pentru procurarea celor necesare suma corespunzătoare economului și casierului mănăstirii.

Duminică dimineața, după ce s'a oficiat de Prea Sfințitul Arhiereu Eugeniu Suceveanu, înconjurat de mulți preoți și diaconi din mănăstire Sfânta Liturghie, în vestita biserică a lui Ștefan cel Mare, și cu care ocazie s'a săvârșit hirotonia în diacon a uni monah și în preot a unui ierodiacon, pe o vreme frumoasă, tot clerul slujitor în frunte cu Inalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim, cu obștea călugărilor și a elevilor dela școala de cântăreți din mănăstire și cu poporul ce fusese în biserică, au ieșit în curtea mănăstirii unde era trupa adunată și cu ofițerii lor.

S'a oficiat un Te-Deum, ascultat cu multă cucernicie de întreaga asistență. Rugăciunea din urmă citită de Prea Sfințitul Arhiereu Eugeniu Suceveanu ca Domnul să dăruiască pace lumii, sănătate și îndelungată și rodnică domnie Majestății Sale Regelui *Mihai I* și Augustei Sale Mame Regina *Elena*, și multă fericire întregului neam românesc,— a fost deasemenea ascultată cu toată evlavia de întreaga asistență în genunchi.

Inalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim, din balconul mănăstirii, cu un glas înaripat și atâta de pătrunzător, a rostit

o cuvântare, în adevăr mărgăritar nestimat între celelalte multe și nenumărate cuvântări ce le-a rostit pentru folosul credincioșilor la atâtea însemnate ocaziuni, unde a trebuit să participe și să i se audă totdeauna vorba cu rost și așezată a omului de știință și de caracter, iubitor al credinței și de Patrie.

Jurnalele au dat un rezumat prea scurt al acestei cuvântări, care a scos lacrimi din ochii tuturor și i-a umplut de îmbărbătare pe toți :

**Iată, în rezumat, această cuvântare
a I. P. S. Patriarh Nicodim**

„Lucrul cel mai scump, ostași și comandanți, dăruit de Dumnezeu, e Patria. În ea se găsesc altarele noastre scumpe, mormintele strămoșilor, căminele dătătoare de viață și trăirea noastră românească.

Țara noastră e cea mai frumoasă și binecuvântată de Dumnezeu.

Nimeni să nu zică acum că e greu... Vrea cineva dintre voi să fie rob, ca să nu aibă parte la moartea sa nici măcar de umbra unui gard?...

...Biserica lui Ștefan, sub a cărei streșină ne găsim este mărturie și lecție ce trebuie să facem în aceste vremuri: Să credem și să luptăm cu toate greutatele ce ni se pun în cale...

Din cauza aceasta, totdeauna a fost râvnită. Hoarde din Răsărit și din Apus, ne-au călcat Țara și Neamul. Nici când nu am avut odihnă. Bucăți au fost sfâșiate din ea, dar până la urmă, prin vrerea Domnului, iarăși luatu-le-am. Isbânda a fost datorită poporului care s'a strâns în jurul Altarelor și conducătorilor Țării. Să știți că Altarele sunt mărturia credinței și a legământului făcut de poporul nostru cu Dumnezeu.

Sunt ctitoriile sufletului românesc. Locașuri sfinte, care dovedesc mila lui Dumnezeu, peste poporul și pământul nostru.

Azi, vremurile sunt tot mai grele. Dușmanii ne-au sfâșiat, fiindcă am fost atacați din toate părțile.

Să ne rugăm lui Dumnezeu, ca să fie părtași dreptății noastre.

Pentru aceasta dragi și bravi Vânători de Munte, vă cer supunere și răbdare. Fără supunere față de ocârmuitori cădem în grea robie și românul nu a fost și nu va fi rob niciodată!

Pentru dragostea de neam, de Rege, de strămoși, de acei ce ne ocârmuiesc, când veți fi acolo în tranșee, față în față cu dușmanul, să fiți zidul pe pieptul cărora se găsește scris: „Pe aici nu se trece“.

Binecuvântez din toată inima ostașii Români“!

A răspuns frumos și înălțător și comandantul unității Vânătorilor de Munte. A mulțămît respectuos și a mărturisit că împreună cu ostașii săi se simte cel mai fericit, primind asemenea îndemnuri și înaltă binecuvântare.

Cuvântarea d-lui Lt.-Colonel Marinescu

„Alături de Vânătorii mei, primesc fericit binecuvântarea I. P. S. V. In mine gâlgâie strigătul, „scoală-te Mărite Doamne Ștefan“ și ne pornește în luptă grea să recăpătăm pământul rupt din noi și din Țară. Suntem în așteptarea gloriei și gloria nu va întârzia. Noi pe munți, trăim în tranșee, dar nu ne depărtăm de altare, cele purtătoare de haruri. Fiecare dangăt de clopot e o binecuvântare a eroismului soldatului Român“.

D. locot. col. Marinescu, elogiază apoi figura de patriarh a I. P. S. S., numindu-l „lumină Dumnezeiască pe chip și suflet“.

Roagă pe I. P. S., Sa să ducă departe la picioarele Tronului și d-lui General Antonescu, Conducătorul Statului Român, valoarea Vânătorilor de Munte, soldați eroici, iubitori de tron și conducători, gata de luptă, mărinimoși, cu sufletele pline de credință, ostași cari nu se umilesc și păstrează adevărul până la mormânt..

„Vânătorii de Munte — spune d. lt. col. Ștefan Marinescu au făcut legătura cu cei din morminte“, pentru înălțarea neamului.

Urează M. S. Regelui Mihai I, izbânzi mari voevodale și domnie fericită, iar capului Bisericii ortodoxe române păstorie de veac în dreaptă credință strămoșească.

După însuflețitul „polihroniu“, la care obștea călugărească și întreaga trupă a cântat imnul național: „*Trăiască Regele*“... și după o măreață defilare în fața mănăstirii, întreaga trupă cu ofițerii lor, a mers la seminar (o clădire monumentală a mănăstirii Neamțului, abia terminată), unde în careu, întreaga trupă s'a așezat la masă. Insuși Înalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim a binecuvântat masa și a gustat

din mâncarea gătită ce s'a dat trupei, căreia tot atunci i s'a servit și câte o cupă de vin. S'a dat fiecărui ostaș cărticica „*Călăuza creștinului la biserică*“, foarte cu mult interes citită de ostași și al cărei autor este Inalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim....

La invitarea ofițerilor, care au luat masa, după ce a mâncat trupa, Inalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim a participat cu voioșie. La urarea ce a făcut Batalionului să aibă parte a înscrie numai fapte de aleasă vitejie și de românism, domnul comandant mulțumind respectuos a rugat să primească a fi protectorul acestui Batalion, ultimul de Vânători de Munte, dar cel mai fericit că s'a învrednicit de această cinste a fi însuflețit și binecuvântat de Inalt Prea Sfinția Sa Patriarhul Țării și al tuturor Românilor.

Ca un semn văzut și de amintire s'a constituit o carte de aur a Batalionului în care Inalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim a binevoit să însemneze cu propria-i mână urarea de tot binele pentru trupă și ofițeri, iar aceștia la rândul lor au ținut să vecinicească amintirea trecerii lor, printr'o măreață și frumoasă *Troiță* de stejar, înfiptă în beton, la intrarea în Mănăstire, grăitoare celor ce vor trece pe lângă ea, că în această Mănăstire, acum 23 ani, a luat ființă întâiul Batalion de Vânători de Munte și acum ultimul trece pe aici, și în amintirea tuturor eroilor Vânători de Munte căzuți în război și în curgerea vremii la datorie pentru Țară, pentru Rege și pentru Lege.

La această Troiță s'au făcut la fel însuflețită sărbătoare cu prilejul inaugurării ei în ziua de 3 Noembrie. I. P. S. S. Patriarh a luat parte și la această sărbătoare creștinească și ostășească și a vorbit, înflăcărand sufletele credincioase cu idealurile vieții creștinești. Iar viteazul și bunul creștin, dl. locot. colonel Marinescu, a condus însuși dsa. corul ostașilor, cari au cântat frumoasele rugăciuni creștinești: „Cu noi este Dumnezeu...“ și altele. Cu astfel de conducători de batalioane și regimente, putem fi siguri că în orice luptă, biruim....

Pentru a se cunoaște și mai bine sufletul ostașilor noștri cari se pregătesc pentru marile biruinți ale Neamului, precum și felul cum sunt prețuite mănăstirile noastre, atât în vremuri de pace, cât și în cele de restriște ale Țării, publicăm și adresa pe care a trimis-o dl. locot. colonel Ștefan Marinescu în numele batalionului Vânători de Munte, către Starețul Mănăstirii Neamțu.

Nr. 8383

1940, Octombrie 27

BATALIONUL 24 V. MUNTE

Către

*Prea Sfinția Sa Părintele Stareț,
Conducătorul Mănăstirei Neamțului.*

Noi prea supușii și adevărații credincioși, ostași ai acestui Batalion de Vânători de Munte, printre alte grele misiuni de războiu, ce am primit dela Țară timp de 6 luni de zile, am fost învredniciți de Atot-Puternicul Dumnezeu, în ultimul timp, să păzim „regiunea Mănăstirii Neamțului”, și ca atare, să apărăm altarul Marelui Ștefan cel Sfânt, în care Prea Sfinția Voastră, slujiți cu spiritul de sacrificiu, alături de cele 400 suflete alese întru Domnul, (preoți, diaconi, călugări și frați), pentru ridicarea Națiunii române și slava Sfintelor Altare.

Am venit din munții Bucovinei, unde am stat stâlpi neclintiți în fața Rușilor, barbari cotropitori, înfruntând cu bărbăție toate greutățile războiului, intemperiilor, departe de sate și biserică. Am cantonat în acest locaș al Domnului — Mănăstirea Neamțului — unde, prin înaltele calități ale tuturor celor ce conduc și ce servesc acest divin altar, ne-am apropiat de Dumnezeire.

Aici am găsit suflete calde, încurajatoare și povățuitoare, cu devotament și abnegație, întru Domnul — iubire de oameni, înalte spirite de sacrificiu, pentru credință armonie sublimă, disciplina sufletelor curate, și mai presus de toate, am găsit multă bunăvoință, milă și adăpost.

Prin marile și prea frumoasele calități de adevărați apostoli ai lui Christos, ne-ați alinat durerile, ne-ați mărit spiritele de sacrificiu pentru pământul scump al Patriei — ne-ați mărit credința în Dumnezeu și biserica Lui, ne-ați grijit cu virtuțile strămoșilor, într'un cuvânt, ne-ați înviat cum a înviat Christos pe Lazăr din mormânt.

Aici, am avut fericirea să vedem mult dorita față a Prea Înaltului și Prea binefăcătorului Părinte Patriarh al României, care ne-a binecuvântat și ne-a sădit în sufletele noastre spiritul de vitejie, pentru libertatea Patriei și apărarea Sfintelor ei altare.

Nu vă pot descrie fericirea întreagă a Batalionului meu, a iubiților mei ofițeri și ostași.

Toate aceste binecuvântate binefaceri ne-au mărit încrederea în Țară, în Biserica noastră, de oarece ne-ați apropiat pe Dumnezeu de noi și știm că ne va ajuta, de oarece va fi întotdeauna cu noi.

Prea Cuvioase și Prea Iubite Stareț, eu și Batalionul meu, într'un glas și o simțire curată Românească, respectuos vă rugăm :

— Să primiți cele mai profunde mulțumiri pentru modul prea înalt, cu care ne-ați ajutat în toate ocaziile, dându-ne viață, din viață, și lumină, din lumină adevărată.

— Să transmiteți de asemenea mulțumirile noastre profunde, tuturor Prea Cuvioșilor părinți și frați, ai acestui locaș, pentru modul cum ne-au înțeles și ne-au ajutat, dându-ne mult, din puținul avut, încurajându-ne și ajutându-ne în toate ocaziile.

— Să primiți ruga noastră fierbinte și devotată pentru Domnul Dumnezeu nostru, ca acest sfânt locaș să trăiască, să înflorească, să devină cuib de raiu Dumnezeiesc, unde să se preamărească și preaslăvească Neamul nostru Român, și marile lui Virtuți în vecii vecilor.

— Să fiți interpretul nostru, pe lângă I. P. S. S. Părintele Nicodim, Patriarhul nostru al tuturor Românilor, spunându-i că-l iubim, îl venerăm și-i vom duce pretutindeni cu noi sufletul mărinimos și sublim în care Dumnezeirea l-a binecuvântat și ales.

Invățăturile I. P. S. S. ne vor fi călăuzitoarele către căile Domnului, iar binecuvântarea ce ne-a dat-o va fi întotdeauna victoria noastră și a Țării.

Și acum, când sufletele noastre de ostași ai Patriei s'au contopit deapururea cu Biserica Româanismului, când prin munca, devotamentul și frumoasele caractere ale slujitorilor Sf. Altar al lui Ștefan cel Mare, din Mănăstirea Neamțului, ne-au înzecit puterile noastre de luptă, putem spune :

— Du-ne Doamne în luptă cu păgânii neamului nostru, pentru a libera altarele noastre din Ardeal, Bucovina și Basarabia, și care ne-au fost furate pe nedrept.

Așa este porunca lui Ștefan cel Mare.

Ne-a spus cu prisosință prin credincioșii Prelați ai Mănăstirii pe care ne-a învrednicit Domnul să o păzim mai bine de o lună de zile.

Incă odată Prea Cuvioase Părinte Stareț, primiți toată dragostea noastră și cele mai respectuoase mulțumiri. Nu vă vom uita niciodată.

Comandantul Batalionului 24 V. Munte
Lt. Colonel, ss) Ștefan Marinescu.

Dăm slavă lui Dumnezeu, că în aceste vremuri de grea cumpănă pentru Neamul și Țara noastră, ne-a învrednicit să avem astfel de conducători bisericești, ca I. P. S. Patriarh Nicodim, și astfel de conducători de batalioane și regimente cu suflete de eroi, în frunte cu însuși Conducătorul Statului, dl General Ion Antonescu.

Arhim. MELCHISEDEC DIMITRIU.

Conducătorul Statului și Slujitorii Altarelor

În cele ce urmează, publicăm apelul mișcător pe care l-a făcut prin scris dl. General Ion Antonescu, Conducătorul Statului și Președinte al Consiliului de Miniștri, preoțimii românești. Din el se poate vedea cât de ortodox și cât de bun creștin e acela care e la cârma destinelor neamului nostru. În acelaș timp, se desvăluie cu toată autoritatea chemările cele veșnice și în veci strălucitoare ale slujitorilor lui Hristos.

Slujitori ai tuturor altarelor românești

Pe plan social, la temelia Statului stă familia.

Pe plan spiritual așez credința.

Am spus-o aceasta în scrisoarea răspuns ce mi-am îngăduit să trimit I. P. S. S. Patriarh, în calitate mea de conducător responsabil de noua îndrumare a destinelor neamului, în aceste grele clipe ale istoriei lui.

Găsesc de datoria mea să mă întorc cu fața și cătră voi, nu pentru a mă amesteca în atribuțiile conducătorilor voștri firești, ci pentru a-mi îndeplini față de voi și de Țară îndatoririle mele de armonizator al activității și al îndatoririlor tuturor în cadrul Statului. Numai în cadrul acestei concepții, vin

în mijlocul vostru și cu dragoste de prim credincios vă spun că:

Biserica lui Christos nu înseamnă numai ziduri, icoane, coruri, lumânări, clopote, slujbă.

Ea este dragoste, jertfă, milostenie, trudă, curățenie sufletească.

Oriunde trăește un suflet curat, acolo este un altar al dumnezeirii.

Pentru ca biserica și toate podoabele ei să primească cu adevărat harul ceresc, dacă vreți să adăpostească cu folos pe cei ce înalță rugăciuni, să-i facă să caute sprijin, și genunchii lor odată ridicați dela pământ, să-i poarte mai încrezători ca înainte, dați voi întâi Bisericii, tot ce Mântuitorul a așezat la temelia ei.

Cunoașteți mai bine că mine în ce măsură cuvintele rugăciunilor voastre cuprind și desvăluie drept-credincioșilor puterea sau slăbirea sufletului vostru.

Dacă gândul vostru nu este cu totul dăruit Creatorului, dacă inima voastră nu se frământă cu adevărat pentru păcatele oamenilor, atunci și zidurile Bisericilor sunt reci și chipurile Sfinților de pe icoane sunt crunte, și clopotele sună spart și lumânările par stinse.

Faceți în așa fel, încât oamenii să simtă nevoia să meargă la Biserică și să dorească ceasul de rugăciune ca o mare liniștire sufletească.

Evangelia Mântuitorului este faptă. Ea nu a fost scrisă ca să fie, ci pentru că a fost trăită. Viața lui Christos Dumnezeu, a fost supusă trudei legilor omenești, a acceptat pecetea pedepsei divine și a luptat pentru răscumpărarea noastră. Așa că din ea și numai prin ea să talmăciți viața credincioșilor.

Ascultați poveștile lor și arătați-le că toate au fost trăite și înfruntate de Dumnezeu pentru biruința lor. Cel mai mic sbucium din viața oricăruiia faceți-l să intre, să se regăsească și să se aline prin Evanghelie. Și veți vedea că rostul vieții nu le va mai fi străin, că durerile le vor primi și suferi cu credința că o fac întru biruința slavei cerești.

Tălmăciți, în fiecare zi de sărbătoare, pentru înțelesul tuturor, prin predici scurte și înțelepte, Evanghelia.

Invățați-i să asculte cu interes și să folosească în faptele lor, de fiecare clipă, tot ce această carte a suferinței a înscris numai din dragoste pentru oameni.

Numai astfel vor înțelege îndatoririle la cari îi cheamă viața față de ei, față de familia lor, față de semenii lor.

Invățăturile Evangheliei să le desprindă din fapta voastră. De aceea vă cer ca în viața noastră de toate zilele :

Să fiți cei mai iubitori,

Să fiți cei mai buni.

Să fiți cei mai drepti.

Să fiți cei mai cinstiți.

Să fiți cei mai muncitori.

Să fiți cei mai gospodari.

Să nu alergați niciodată după bani, fiindcă ei vă fac să alunecați pe panta patimilor omenești.

Politica să o goniți din jurul altarelor, așa cum a gonit Mântuitorul pe mânuitorii de bani.

Să o goniți și pentru voi și pentru drept-credincioșii voștri. Ea a adus multă nenorocire în această țară. Ea v'a învrăjbit pe toți fiindcă politică, la noi, a însemnat pândă.

Să pândești un om, ca să-l dai laoparte ; un loc, ca să-l ocupi fără merit ; un lucru ca să-ți-l însușești cu orice preț și prin orice mijloc ; o situație, ca să ajungi cât mai repede ca să te îmbogățești peste noapte.

În România legionară s'a terminat cu aceste obiceiuri. Nimeni de azi înainte nu se va putea așeza decât acolo unde meritul și puterile îl vor impune prin selecțiune, nu prin interese de castă sau prin intrigă și calomnie.

Aceasta fiindcă nici în Stat nu se poate înfrânge, fără riscuri pentru toți, ordinea naturală a vieții.

Din această cauză, regimul legionar nu va fi politică.

Singura politică pe care trebuie să o faceți este aceea a iubirii de Neam și a apărării drepturilor lui sfinte prin muncă, prin cinste, prin blândețe, prin conștiință și, mai ales, și prin exemplul vostru în toate și față de toți.

Am pornit dela icoane și dela altare, să ne întoarcem la ele.

Propovăduiți și răspândiți de acolo lumina care trebuie să întrețină nestinsă flacăra focului nostru sacru.

Fără această încălzire continuă a sufletelor credincioșilor voștri, nici eu, nici nimeni altul, nu va putea îndrepta acest blând și înțelegător popor, pe căile binelui.

8 Octombrie 1940.

General ION ANTONESCU

O nouă legiuire a Fondului din Bucovina

Precum am făgăduit la spurile de bine în eparhiile Patriarhiei Române, publicăm în cele ce urmează, *Decretul-Lege pentru modificarea și complectarea unor dispozițiuni din decretul-lege Nr. 2136 din 1940, „pentru organizarea Fondului Bisericesc din Bucovina”, publicat în Monitorul Oficial Nr. 148 din 29 Iunie 1940.*

Acest nou decret-lege a apărut în Monitorul Oficial Nr. 240 din 14 Octombrie 1940.

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE, CULTELOR ȘI ARTELOR

GENERAL ION ANTONESCU

Conducătorul Statului Român

și

Președintele Consiliului de Miniștri

Având în vedere raportul d-lor miniștri secretari de Stat la Departamentele Educației Naționale, Cultelor și Artelor și Agriculturii și Domeniilor cu Nr. 180139 din 1940;

In baza dispozițiunilor decretelor-legi No. 3052 din 5 Septemvrie și 3072 din 7 Septemvrie 1940.

Am decretat și decretăm:

DECRET-LEGE

pentru modificarea și completarea unor dispozițiuni din decretul-lege Nr. 2136 din 1940, „pentru organizarea Fondului Bisericesc Ortodox Român din Bucovina“, publicat în Monitorul Oficial Nr. 148 din 29 Iunie 1940.

Art. I. Dispozițiunile art. 3, 4, 5, 15, 28, 29, 30 și 31 din decretul-lege Nr. 2136 din 1940, „pentru organizarea Fondului Bisericesc Ortodox Român din Bucovina“, publicat în Monitorul Oficial Nr. 148 din 29 Iunie 1940, se abrogă.

Art. II. Dispozițiunile art. 6, 14, 16, 18, 34, 39 și 43 se modifică, căpătând următoarea redactare:

„*Art. 6.*—Conducerea și administrarea Fondului sunt „încredințate unei Eforii compusă din trei membri, numiți „prin decret pe termen de 5 ani.

„Eforii vor trebui să fie români, de religie creștină „ortodoxă, iar cel puțin unul dintre ei va fi inginer silvic.

„Mitropolitul Bucovinei este membru de drept și președinte al Eforiei. Ceilalți doi membri vor fi propuși unul „de Ministerul Agriculturii și Domeniilor, celălalt de Ministerul Educațiunii Naționale, Cultelor și Artelor.

„Fondul este reprezentat în justiție printr'unul dintre „membrii Eforiei. Președintele Eforiei va putea delega cu „reprezentarea intereselor Fondului în justiție pe un avocat din serviciul Fondului sau chiar pe un avocat particular.

„*Art. 14.*—In materie de contracte, Eforia are următoarea competență:

„*a)* Aprobă actele de punere în valoare și revizuire „de estimație în cadrul termenului de 4 ani;

„*b)* Aprobă rezultatul licitațiilor publice pentru vânzări de materiale lemnoase, minereuri și executări de lucrări;

„*c)* Aprobă prin bună învoială vânzări de orice produse lemnoase, neexploatate în picioare, cu termen de „exploatare de cel mult doi ani;

„*d)* Aprobă vânzări, prin bună învoială, de materiale „lemnoase exploatare în regie, lemn de foc, lemn de lucru „și construcție, precum și materiale lemnoase, semifabricate și industrializate;

„*e)* Aprobă prin bună învoială vânzări de produse accesorii, arendări și închirieri pe termen de cel mult 3 ani;

„f) Aprobă orice fel de tranzacțiuni, cum și acelea provenite din delictele silvice, reprezentând valoarea materialului și eventuale despăgubiri;

„g) Aprobă cumpărări de materiale și executări de lucrări;

• „h) Aprobă restituiri de garanții de exploatare și regenerare, precum și de sume pe nedrept încasate;

„i) Aprobă, cu avizul Consiliului Eparhial, orice schimbări și înstrăinări de patrimoniu.

„Art. 16.— Administratorul Fondului se numește prin decret, pe termen de 4 ani, dintre inginerii silvici, la propunerea Ministerului Agriculturii și Domeniilor în înțelegere cu Ministerul Educației Naționale, Cultelor și Artelor, după recomandarea Eforiei.

„Administratorul poate fi revocat, înlocuit sau desărcinat pentru abateri grave sau nereguli bine constatate, cu respectarea formelor prescrise în art. 10, alin. ultim.

„În cazul când ancheta stabilește vinovăția administratorului, el va fi suspendat imediat de Eforie.

„Art. 18.— În executarea atribuțiilor sale, administratorul poate fi ajutat de un subadministrator numit de Eforie.

„Art. 34.— Serviciul administrativ este condus de un inginer silvic și are în atribuțiunile sale lucrările referitoare la:

„Personalul Fondului: numiri, înaintări, pensionări, măsuri disciplinare, mobilizare și apărare pasivă; controlul executării lucrărilor de serviciile exterior și central; organizarea serviciilor și statistice; școli silvice înregistrarea și expedierea corespondenței, arhiva.

„Art. 39.— Serviciul comercial, condus de un inginer silvic, are în competența sa lucrările privitoare la:

„a) Industrializarea și comercializarea produselor de orice fel provenite din patrimoniul Fondului;

„b) Construirea, întreținerea și exploatarea fabricilor și căilor de transport de orice fel.

„Art. 43.— Serviciul financiar condus de un inspector silvic sau de un expert contabil are în competența sa lucrările privitoare la:

„a) Contabilitatea în materie și bani a Fondului;

„b) Controlul actelor și aplicării bugetului;

„c) Intocmirea și păstrarea inventarului de avere mobilă și imobilă a Fondului“.

Art. III. Funcționarii tehnici se numesc ținând seama de: pregătirea lor tehnică, destoinicia și cinstea lor nepătată.

Funcționarii tehnici având un statut identic cu cel al funcționarilor Statului, se pot transfera la Stat și reciproc, cu aprobarea Ministerului Agriculturii și Domeniilor și a Eforiei.

Art. IV. Controlul tehnic și financiar asupra programelor de lucru, activității și gestiunii Fondului se exercită de către Ministerele Agriculturii și Domeniilor și Educației Naționale, Cultelor și Artelor, prin personalul de control al acestora și în aceleași condițiuni ca și pentru instituțiile Statului.

Pe lângă administrația Fondului va funcționa un consilier controlor al angajărilor de cheltueli, ca organ de control preventiv. Acesta va fi expert contabil autorizat numit de către Eforie.

Art. V. În toate articolele decretului-lege Nr. 2136 din 1940, expresiunea „Ministerul Cultelor și Artelor“ se înlocuiește cu „Ministerul Educației Naționale, Cultelor și Artelor“.

Art. VI. Ministerul Educației Naționale, Cultelor și Artelor este autorizat să dea o nouă numerotare textelor decretului-lege Nr. 2136 din 1940, privitor la organizarea Fondului Bisericesc Ortodox Român din Bucovina și să-l publice din nou în Monitorul Oficial, astfel cum a fost modificat și completat prin decretul-lege de față.

Dat în București la 10 Octomvrie 1940.

Conducătorul Statului Român
și Președintele Consiliului de Miniștri
General Ion Antonescu

Ministrul Agriculturii și Domeniilor
N. Mareș

Ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor
Traian Brăileanu

Nr. 3434

Noi demnitari la Ministerul Educației Naționale, Cultelor și Artelor.

În chip firesc, noua conducere de Stat a încredințat posturile de mari răspunderi ale politicii bisericești, celor probați ca deplini cunoscători ai concepției politice Statului Legionar.

Deaceia *Dl Prof. Traian Brăileanu*, Ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor, a încredințat postul de Secretar General al Cultelor *d-l Prof. Vladimir Demetrescu*, un adânc cunoscător al problemelor arheologice, iar postul de director general *P. C. Preot Dr. Liviu Stan*, un canonic de seamă al Bisericii Ortodoxe Române.

Schimbările s'au făcut apoi și în corpul inspectorilor generali ai acestui departament al Cultelor. Și astfel au fost numiți în aceste posturi de înaltă răspundere următorii: *Dl G. Racoveanu*, prea cunoscutul scriitor, care s'a distins prin un deosebit talent și sinceritate în tratarea problemelor de politică bisericească. Zilele acestea a apărut prin osârdia științifică a d-sale, un remarcabil studiu intitulat: *Gravura în lemn la Mănăstirea Neamțu*.

Preotul Ștefan Palaghiță, un distins suflet de misionar, ctitor a mai multe așezăminte de acest fel.

Preotul Imbrescu, un cuvântător și harnic scriitor în problemele de politică bisericească.

Astfel fiind cunoscuți în Biserică acești înalți demnitari, nădăjduim că prin tot ceea ce vor face, vor aduce un remarcabil spor de bine și prestigiu Bisericii, armonizând în chip ideal țelurile veșnice ale Bisericii cu cele ale Statului, care se luptă pentru o cât mai mare încreștinare a tuturor crezurilor vieții noastre românești. Servind Biserica, vor servi Statul Legionar, slujind cu frica de Dumnezeu, vor izbăvi Neamul și Țara, iar cinstea d-lor va fi și mai mare.

Protos. VASILE VASILACHE

CRONICĂ EXTERNĂ

Despre Serviciul Apostolic al Bisericii Greciei

Articolul 1.

Organizația bisericească constituită în Atena prin legea de necesitate Nr. 41 din 1936 sub denumirea de: „*Serviciul Apostolic al Bisericii Greciei*“ se conduce pe viitor sub dispozițiile prezentei legi.

Articolul 2.

Scopul Serviciul Apostolic este :

1. Organizarea mai sistematică a predicii dumnezeiești și urmărirea unei îndepliniri roditoare a operei predicatorilor.
2. Formarea cateheților și ajutarea sfintelor Mitropolii pentru organizarea școlilor catehetice.
3. Păstrarea și întărirea prin orice mijloc propriu, a gândirii ortodoxe a comunității creștine și
4. Formarea duhovnicilor și întărirea prin ei a sfintelor Mitropolii în opera sfintei mărturisiri.

Articolul 3.

1. Serviciul Apostolic se conduce de un Consiliu format din membrii de mai jos :

- a) Arhiepiscopul Atenei, ca președinte ;
- b) Doi Arhieri, aleși în fiecare an de Sfântul Sinod în prima ședință a anului respectiv și din membrii lui ;
- c) Directorul Cultelor dela Ministerul Cultelor și Educației Naționale, sau când acesta este împiedecat, unul din șefii de secție ai Direcției Cultelor, numit de Ministrul Educației Naționale ;
- d) Doi membri, dintre cari unul profesor al Facultății

de Teologie a Universității, numit pe timp de doi ani iar altul, un licențiat al Facultății de Teologie, ales de Sfântul Sinod.

e) Un membru, reprezentantul Ministrului Economiei Naționale, numit de Ministru respectiv, potrivit cu articolul 2, paragraful 11 a legii de necesitate Nr. 281 din 1940.

2. Consiliul se întrunește și decide în chip valabil în prezența a cel puțin cinci membri, iar hotărârile se iau prin votul a cel puțin patru membri, independent de numărul membrilor prezenți la ședință.

3. Membrilor și secretarului Consiliului li se dă indemnizație pentru ședințele la care participă și la cel mult patru ședințe pe lună, potrivit dispozițiilor decretului din 13 Iunie 1931 „Despre fixarea indemnizațiilor la membrii și secretarii Consiliilor dela Ministere“.

4. Președintele reprezintă Servirea Apostolică înaintea tribunalelor și înaintea oricărei alte autorități personal sau printr'o altă persoană numit de Consiliu, în puterea unui ordin înscris al președintelui.

Articolul 4.

Consiliul are conducerea și administrarea averii și a veniturilor Servirii Apostolice potrivit celor hotărâte în chip special printr'un regulament, dat cu avizul consiliului, de Ministerul Cultelor și Educației Naționale în timp de o lună dela publicarea prezentei legi și publicat în Monitorul Oficial.

Prin regulamentul propriu, compus de Consiliul Servirii Apostolice, va fi fixat modul întregii funcționări a Servirii Apostolice pentru obținerea scopurilor indicate în articolul 2.

Articolul 5.

Personalul permanent al cancelariilor Servirii Apostolice este compus din :

a) Un șef cu gradul și salariul de Consilier, cu putința de a înainta din trei în trei ani chiar până la gradul de șef de secție clasa întâia.

b) — d) Doi secretari și un contabil cu gradul și salariul de impegat de minister, putând să înainteze din trei în trei ani chiar până la gradul de Consilier.

e) Un copist de clasa doua, putând după trei ani să înainteze la gradul de copist de clasa întâia.

f) Un portar de clasa doua sau a întâia.

Înaintarea se face în conformitate cu dispozițiile legii de necesitate Nr. 897 din 1937 despre înaintarea funcționarilor.

Numirea funcționarilor superiori, în afară de portar, se face prin Decret Regal, dat la propunerea Ministerului Cultelor și Educației Naționale, în urma propunerii Consiliului de Administrație al Serviciului Apostolic, dintre licențiați ai Facultății de Teologie. Prin excepție pot să ocupe posturile organice de funcționari de mai sus cei cari au funcționat în timpul publicării prezentei legi ca funcționari extraordinari la Serviciul Apostolic, fie că aceștia sânt clerici sau laici, dacă ei au calitățile, care sânt fixate de dispozițiile în vigoare, pentru gradele corespunzătoare ale funcționarilor serviciului central al Ministerului Cultelor și Educației Naționale.

Consiliul de Administrație al Serviciului Apostolic exercită dreptul disciplinar asupra personalului cancelariilor.

Postul de șef al Cancelariei Serviciului Apostolic este incompatibil cu demnitatea de consilier în Consiliul de Administrație al Serviciului Apostolic.

La nevoie excepțională pentru terminarea unei lucrări extraordinare din Serviciul Apostolic, Consiliul de Administrație poate să angajeze până la trei funcționari, retribuiți zilnic, cu o retribuție fixată de Consiliul, care nu depășește 70 de drahme pe zi.

Salarizarea funcționarilor Serviciului Apostolic se face din casieria lui.

Articolul 6.

1. Veniturile Serviciului Apostolic sânt:

a) 25 de drahme dela fiecare autorizație de căsătorie sau divorț.

b) Rezultatul din vânzarea lucrărilor editate de Serviciul Apostolic și a calendarelor.

c) O drahmă pe lună dela toți salariații casieriilor enoriale (biserici și exoclise), a sfintelor mănăstiri și a Instituțiilor Take și Odep.

Preoții salariați în acelaș chip vor depune anual 12 drahme prin grija mitropolitului respectiv.

- d) O cotă de 100.000 de drahme anual dela Odep.
- e) Reținerea de 1/2% a oricărui serviciu bisericesc săvârșit de mănăstiri, biserici parohiale și exoclise.
- f) Orice venit din contribuțiile benevole, din ajutoare, din umblarea cu discul, colecte, dela serbări speciale ca și sumele provenite din dobânzile capitalurilor dela danii, moșteniri și legate.

Articolul 7.

1. Consiliul alcătuiește și aprobă bugetul de venituri și cheltuieli al Serviciului Apostolic în timpul lunei Martie a precedentului an financiar. Anul financiar începe la 1 Aprilie și se întinde până la 31 Martie a anului următor. Deasemeni Consiliul de Administrație aprobă înscrierea în buget a noilor venituri neprevăzute la alcătuirea lui, ca și înscrierea creditelor suplimentare și extraordinare din fondul de rezervă.

2. Expunerea de motive și bilanțul administrării fiecărei gestiuni, aprobate de Consiliu, este supus în luna Mai a anului următor la Sfântul Sinod.

Articolul 8.

În Noembrie a fiecărui an Consiliul este obligat să supună Sfântului Sinod expunerea despre cele făcute în anul precedent.

(Din revista „*Ecclisia*“, 1940, Anul 18, Nr. 2)

In românește de Pr. D. FECIORU

RECENZII

Mihail Urzică, Minuni și false minuni. Revelațiuni. Semne dumnezeiești și Satanisme. Contribuțiuni documentare pentru interpretarea mai multor cazuri de presupusă teofanie, între cari și cazurile dela Maglavit și Tudor Vladimirescu Tecuci. București 1940, 258 de pagini în formatul cărților de școală. Prețul 75 de lei.

Ce carte nefericită aceasta, în care autorul și-a dat atâta osteneală, ca să ne aducă la părerile sale! Și totuși n'a izbutit.

Știți ce vrea dumnealui? Să ne încredințeze că toate zvâcnirile duhovnicești, care au răsunat peste țara noastră în anii din urmă au fost fapta diavolului. De aceea să nu punem pe ele niciun preț. Astfel nici Maglavitul, nici celelalte fapte asemănătoare, de care s'a mai pomenit, nu merită nicio prețuire din partea noastră, fiindcă toate sunt uneltiri ale Satanei.

Pentru a dovedi aceasta, domnia sa folosește atâtea întortocheri de gânduri, atâtea material dogmatic, mânat însă de gândul acesta neclintit, că la mijloc nu este altceva decât numai isprava diavolului. Iar noi ne-am dat osteneala de a ceti din cap în cap toată desfășurarea aceasta plicticoasă, numai ca să vedem cum încheagă toate ca să ne ducă la această încredințare.

După ce le-am cetit, noi am spune că d. Urzică a fost mânat de o *filosofie a calapodului*. Toate faptele trebuie să intre într'un anumit calapod, pentruca să merite cinstirea dumnealui. Nu este aceasta? s'a sfârșit; totul e tertipăria diavolului ca să aducă pagube neamului omenesc.

Prea bine; sunt semne după care poți cunoaște o minune, dacă este dela Dumnezeu ori este numai tertipărie; dar poți îngrădi și pe Dumnezeu? Vrei să-l închizi pe el în calapod? Ce? Dumnezeu nu mai are și alte chipuri de a lucra? *Vântul nu-l știi de unde vine și unde se duce* (Ioan 3, 8). Așa este și cu chipul de a lucra al lui Dumnezeu. Nu-l putem închinga noi, oamenii, în calapoadele noastre.

Dar faptele cercetate mai pot fi și de alt soi. D. Urzică nu vede decât desfășurări, fie ale Duhului lui Dumnezeu, fie ale Satanei. Oare altceva nu mai este? Omul care trăiește în gândiri duhovnicești, sau numai se întâlnește cu ele, poate fi cuprins de închipuiri care să i se pară fapte aieva și pe care să le vestească altora ca atare. Așa după cum în orice soiuri de silințe sau osteneli, înaintea omului se țese ca o urzeală de gânduri, de îmbinări, care pot duce la frumoase desco-

periri, așa și în lumea credinței omul gustă astfel de îmbinări de gânduri, de înfățișări, care pot fi numai roada lui sufletească. În omul care a gustat din vredniciile credinței, ogorul sufletului ajunge a fi mai rodnic, mai zvâcnitor și dă naștere la stări care pot fi numai ale închipuirii lui. Ele nu sunt nici dela Dumnezeu, nici dela diavolul, ci sunt trăsătura sufletească a omului. El gustă închegări ale credinței care pot să nu aibă nicio ființă obiectivă, ci să fie numai scăpărarea simțirilor sale. Când acestea sunt, eu zor nevoie să le dau pe seama diavolului, fiindcă ele nu intră în calapodul meu?

De unde până unde că d. Urzică dă Maglavitul în spinarea Satanei? De acolo că ciobanul Petrache Lupu s'a făcut vinovat de oarecare trufie. Asta însă e o dovadă că vedeniile sale nu sunt minuni dela Dumnezeu, fiindcă trăsătura omului lui Dumnezeu este umilința. Nici vorbă, asta e bine spus. Dar de aici și până a da fapta pe seama diavolului, este o mare depărtare. De ce să n'o dai numai pe seama omului? Astea sunt închipuirile ciobanului și atât.

Noi nu spunem că arătările dela Maglavit au fost numai închipuiri, ci numai că au putut să nu fie decât atâta. Ce? pentru asta trebuie să le batjocorim? Spunem că nu știm și atât. Mai adăogăm că de! se poate să aibă și un izvor mai înalt, dar deocamdată nu știm. Mai degrabă credem că e vorba de răsăriri în mintea ciobanului, din pricina străbaterii lui de gânduri sfinte.

La urma urmei, ce am nevoie să știu ce-a fost? Am să pot ajunge vreodată la o încredințare deplină? Lucrurile au să se mărginească tot la o izbucnire a credinței. Fapta însemnată este răscoleala sufletească pe care astfel de izbucniri o aduc în lume. Credința se înflăcărează și sufletele se îmbărbătează. Vrei mai mult? Nu este un mare câștig a vedea odată o zvâcnire puternică a credinței?

Cum? credință întemeiată pe o minciună?

Dar nu putem spune că e minciună. O zvâcnire sufletească, deși se petrece numai în mine și mă învăluie numai pe mine, tot este de preț, pentru că s'a născut din muncirea mea cu astfel de gânduri. Ele răsar și se respiră într'un suflet curat, acolo unde era ogorul potrivit pentru încolțirea și lăstărirea lor.

Că și alte suflete se aprind în legătură cu aceasta, cu atât mai bine. Că prin oamenii aceștia apoi iau naștere vindecări minunate, pe temeiul credinței aprinse în cugete, încă și mai bine. E dovada puterii care zace în darul credinței.

Că ea s'a aprins numai din gustările subiective ale cuiva, pe care nu le putem gusta fiecare, este taina acestui soi de simțiri. Noi nu le putem urmări până în adâncul lor. Vedem numai roadele lor.

Dar asta este destul. Bine că pe urma Maglavitului am avut atât de frumoase roduri. Mai rău că nu le-am folosit din destul, încât ele să ajungă a fi un izvor neîncetat de asemenea îmboldiri ale credinței, așa cum este Lourdes în Franța. Ce? este puțin lucru să ai asemenea temeieri de nădejde, de întărire și de vindecare? Este un mare dar să ai astfel de locuri de fericită și mângâietoare închinare.

De ce să trec peste toate acestea și să le înăbuș prin asprimea judecății că la mijloc este numai un tertip al diavolului? De unde știi,

iubitule? Din țâfnele ciobanului? Ai văzut numai atâta, iar vredniciile celelalte nu le-ai văzut?

D. Urzică pofteste ca toate vorbele și faptele acestor oameni să se fi petrecut după carte. Domnia sa ia în mână cartea de Dogmatică și-i trage cu microscopul dogmatic să vadă dacă fapta cutare intră în calapodul cărții ori ba.

Copilărie. Ce să umbli cu niște unelte prea înalte pe lângă graiurile și pașirile unor bieți oameni răsăriți din brazda feciorelnică a vieții și fără nicio îndrumare duhovnicească? Ei sunt ca vlăstarul țâșnit din puterea de creștere a țarinei, sunt sadul sălbatec, răsărit fără nicio cioplire dela om. Au grăit și ei cum le-a dat ghies boldul simțirii, au călcat și mai alătura de programa dogmatică.

Dar ce vrei mai mult? Mulțamește-te și cu atâta! Bine că din ogorul neaoș al vieții, așa cum curge șirul proaspăt al ei, fără niciun adaos dela om, — mai încolțesc și astfel de trâmbițări, care mărturisesc tot pentru Domnul și au un răsunset care duce tot la Dumnezeu.

Iată ce nu ia în seamă d. Urzică și ne pare rău. În adevăr, ce este mai măreț? ce a croit omul cu meșteșugurile lui, dându-ne grădini frumoase și bine rânduite? ori pădurile falnice, care au crescut numai din puterea lui Dumnezeu? Așa și ce rodește sălbatec în sânul omenirii, ca mărturisiri pentru Dumnezeu, să le luăm în vrednicia și avântul lor, chiar dacă n'au crescut la linie. Se va alege mai târziu ce a fost în ele bun și ce a fost mai puțin bun. Biserica nu are nevoie să blastăme, ci să stea să aștepte. Se va alege odată grâul din neghină și vom folosi.

Că faptele de soiul acesta pot cuprinde și viclenii ale oamenilor, nici vorbă; că ei pot alerga la ele ca la mijloace de supt din munca altora; — da, au fost de acestea în totdeauna. Dar putem viri toate faptele în cazanul acesta? Putem spune despre ciobanul dela Maglavit că a răsărit cu mărturisirile lui pentru folosul său? Nu, nici vorbă. Chipul lui pare curat și cinstit, numai brăzdat cu oarecare ciudățenii, trufii și grosolăni. Prin singure acestea însă, nu-l poți înfățișa ca pe o jucărie a diavolului.

Așa se înfățișează grosul lucrării d-lui Urzică. Afară de faptele dela Maglavit, mai înfățișează și altele, de mai mic răsunset. Unele vor fi fost năluciri deșarte sunt altele poate chiar viclenii, dar cele mai multe, asemănătoare cu cele dela Maglavit, numai că mai puțin răsunătoare. Pe mâna unor oameni înțelegători însă, ele puteau aduce mult mai multă roadă decât au adus până acum.

Din pricina îngustimii oamenilor, ele de obicei sunt înăbușite și nu mai pot rodi. Așa a fost întâmplarea cu fântâna dela Zmeeni, de care d. Urzică nu pomenește. Începuse a aduce roadă, dar toată mișcarea a fost înăbușită, din pricina zarvei făcută de unii medici. Să fi făcut zarvă și oamenii credinței, s'o fi luat sub ocrotire, și am fi avut roade simțite.

După ce ne-a amărit cu judecăți aspre și înguste pe socoteala faptelor credinței date în seama diavolului, d. Urzică ne mai despăgubește prin cap. din urmă, unde adună fel de fel de fapte, prin care arată pedeapsa lui Dumnezeu asupra oamenilor. Cetirea aceasta este

folositoare, fiindcă ne dă întâmplări de nenorociri izbitoare, dar care-ți par chiar lovirea lui Dumnezeu peste păcatele omenirii. Astfel a fost cu multe locașuri ale destrăbălărilor omeniești, ajunse de nenorociri năprasnice: Omul credinței este slobod să vadă în acestea mânia lui Dumnezeu.

Cetindu-le strânse astfel la un loc, ele te cutremură. Fără să poți spune că în toate a fost mânia lui Dumnezeu, totuși este izbitor faptul cum atâtea cuiburi de ticăloșie au fost izbite de nenorociri năprasnice. Asta e partea pe care am gustat-o mai mult din cartea d-lui Urzică.

Acestea sunt cele ce avem de spus despre scrisul său, luat cu toptanul. Dacă ar fi să luăm acum la depănat câte am însemnat pe foile ei, am găsi încă mult mai multe de spus și de cântit. Cele spuse până aici însă ajung pentru a da cetitorilor o părere despre cuprinsul cărții și a-i face să înțeleagă despre ce este vorba.

Arhim. SCRIBAN.

I. P. S. Nicodim, *Patriarhul României, Un păstor model, și Cei pierduți, roman religios.*

În mijlocul vârtoarei și a poruncilor de azi a satelor noastre, când preotul împreună cu cei câțiva învățători și funcționari rămași neconcentrați, sunt datori să poarte motorul tuturor acțiunilor de menținere și ridicare a nivelului vieții satelor, de încordată luptă agricolă, pentru umplerea golurilor de asigurare a nevoilor Țării și putința ei de a răspunde angajamentelor externe, e un adevărat act de mare satisfacție sufletească ca să cucerești o carte citind-o, dar mai ales un act de curaj ca să isbutești să scrii despre dânsa, împărtășind-o și determinând și pe alții s'o citească.

Facem aceasta, atât pentru a înlesni un corectiv tuturor acelor cari, necunoscându-ne viața noastră de modești dar înflăcărați lucrători în viea Domnului Ceresc și pământesc, primesc cu oare care bucurie diabolică spusele tuturor lepădaților de lege și vânzători de neam, aruncându-ne tot felul de ponoase, nedându-și seamă că: „De bate-voi păstorul, se va risipi turma” (Matei 26-31) și că prin aceasta contribuie atât de mult la desfrânarea unității și slăbirea vitalității neamului. Dar facem aceasta și pentru a bucura pe actualul nostru Stăpân I. P. S. S. Mitropolitul Nicodim care e un esențial și valoros cărturar, pentru a-și pune toată nădejdea în noi, cât și pentru a arăta cum înțelegem să ne urmăm Stăpânul care, cu toate multiplele sarcini la care trebuia să răspundă înainte ca Arhipăstor al Eparhiei Moldovei, iar astăzi ca Patriarh al Țării, a găsit și află timp pentru a citi și a se adânci în comorile spirituale ale omenirii și a ne da, fie prin traduceri, fie din propriul său ogor, hrana duhovnicească atât de necesară, mai ales astăzi.

Vorbim de ultimile cărți eșite din teascul de la Neamț.

„Un păstor model” și „Cei pierduți”, traduceri din rusește de I. P. S. S. Patriarhul Nicodim. În cea dintâi, în care însuși titlul ne spune

despre ce e vorba, preotul G. Petrof, autorul tradus, ne descrie cu atâta artă și iscusință psihologică, întreaga viață de luptă și adevărat apostolat, a părintelui I. Pusnicu. E un mare dar și binefacere cartea aceasta pentru toți, dar mai ales pentru noi slujitorii Altarului, cari găsim în ea, nu numai un imbold și călăuză, dar și rețete eficace pentru orice împrejurări și situații cari asemenea lui Pusnicu, ni se ivesc și nouă zilnic.

Iată-l pornind întovărașit de o soție aleasă după sufletul lui, căci „oamenii fac o mare greșală când se îngrijesc mai mult de vas de cât de floare”... Iată-l pornind dintr'un sat îndepărtat unde e foarte conștient că nu se duce la îngrășat, ci la muncă și unde ajungând caută să-și apropie pe toți în adevărata dragoste de părinte spunându-le: „Eu nu's satrap sau general bisericesc, ci fratele vostru mai mare și la mine locul vostru nu-i în antru, ci în inima mea. Vreau să trăiți după legea lui Dumnezeu, pentru aceia primiți-mă cu dragoste și ajutați-mă la treaba cea grea de păstor”. Convins că întreaga familie a satului e a lui și el va răspunde de ea și că numai cu slujbele de la Altar, nu poți aduce sufletele la Hristos, păr. Ioan umblă din casă în casă, le deschide cu blândețe porțile zăvorite ale inimei și cu sfaturi pline de bunătate, atât pentru suflet, cât și pentru sănătate și gospodărie, îi apropie și-i convinge să-l urmeze. Pe unde merge el și coana preuteșica „samănă pace, bucurie și povește sfinte.” Adevărat tată cu dor de copii ziceau parohienii. Rodele n'au întârziat să răsară și într'o zi, credincioșii s'au strâns la casa lui și cu lacrimi de recunoștință i-au spus: „Păstorul trebuie să fie dedat cu totul la grija turmei. Câtă bucurie, lumină și mângâiere ne-ai adus Sfinția nouă? Dă-ne voie și nouă ca să-ți slujim măcar cu ceva: să te îndulcim și pe sfinția ta și pe mama preuteșica. Copiii duhovnicești vor ști să reguleze traiul tatălui duhovnicesc nu-și vor cruța punga lor pentru acela care le dă tot sufletul, tot timpul toată munca și viața sa.” Aceasta îl îndemnă și mai mult pe păr. Ioan să fie la înălțimea chemării sale. Sufletele începură să se trezească și să-și dea roada. Și cu cât înainta în luptă, piedici și lovituri se iveau din toate părțile, tocmai de la confrății lui. Dar dragostea turmei buneii lui soții și cuvântul Domnului Hristos pentru care înseta și se jertfea, îl încurajau să meargă tot înainte. Și așa dușmanii cari prin viclenia lor încercuise pe stăpânul de nu mai vedea realitatea și hotăra după voința lor, l-am scos din satul lui drag și l-au aruncat la târg. Îmi pare rău după sat... dar ma supun voinței voastre P. Sfințite Stăpâne.” Și aci păr. Ioan s'aruncă la muncă tot cu aceiași râvnă și sete de suflete. Prin spitale, printre muncitori și intelectuali, el trezi un suflu nou, o mișcare și un dor de viață trăită cu Hristos. Ei îl iubeau, îl căutau și-l chemau ca pe un înger mângâitor. Dar tocmai pentru aceasta invidia și ura celor ce se vedeau părăsiți din cauza apostolatului lor fals, cu viclenie satanică, au uneltit astfel pe lângă Stăpânul, care n'a înțeles cursa și nici n'a căutat singur să se convingă, ci privind prin ochelarii celor ce-l linguseau, în loc să-l sprijine, adesea ori îl loveau fără milă. El însă nu desnădăjduia, ci următor pildei Domnului se ruga: „Dă Doamne bucurii acelor cari-mi fac răul pe care Tu îl întorci în bine pentru mine”, și astfel pe câmpul de onoare al datoriei sfinte, într'o zi căzu bolnav. Și după ce dădu ultimul sfat soției

lui, dragi și copilașului binecuvântându-i, se rugă de ertare pentru toți și adormi pentru totdeauna în brațele Domnului Hristos pe care l'a slujit ca un adevărat păstor model pentru noi toți.

E un manual practic de îndrumări pastorale scoase din însăși lupta vieții; un manual de metodă și ghid atât pentru noi trupa duhovnicească, cât și pentru conducătorii noștri. Căci el ne arată rezultatul atâtor probleme discutate numai, dar nepuse în practică, precum este problema selecționării viitorilor păstori sufletești și a creșterii lor într'un climat special. Apoi, necesitatea unui răstimp de practică și pregătire temeinică, care nu se poate face mai bine de cât la țară, așa cum a început și Pusnicu, acolo unde terenul este mai ușor de brăzdat pentru că poporul e mai docil și mai puțin pretențios, unde semințele încolțesc mai ușor și spornic și unde avântul nu se stinge, ci se căleşte și se aprinde.

O altă problemă fundamentală, evidențiată și rezolvată aci în chip fericit, este convertirea, convingerea și înbisericirea intelectualilor cari pot intruchipa o cruciadă eroică și care formează coroana și floarea unei națiuni, dar care spre marea pagubă a Țării se mulțumesc cu titlul ce'l poartă, cu discursurile înflăcărâte de la ocazii, stând de o parte și ignorând Biserica și munca ei la care suntem chemați cu toții. Ce transformare fulgerătoare și radicală s'ar observa imediat în toate domeniile vieții noastre naționale, dacă intelectualii noștri și-ar înțelege misiunea.

Oare Biserica cu sfințele ei învățături și rândueli, e numai pentru cei săraci cu duhul, pentru mulțimea celor de jos? Oare sufletul intelectualilor nu are nevoie de mântuire și de lumina lui Hristos? De ce atunci atâta indiferență și dezertare tocmai de aici, unde pilda e mai necesară și chemarea se face mai rodnică prin rugă, ozon ceresc și binecuvântare. Nu suntem oare cu toții, toate instituțiile și profesiunile într'o strânsă interdependență și deci o cât mai frățească colaborare pentru ca să formăm o armată cât mai disciplinată și întărită în jurul Domnului Ceresc și pământesc? Pentru un început de convingere, citească și intelectualii această carte de noi îndrumări a vieții.

Vedem apoi prin ea păcatele noastre, ale multora din cei ce nu's conștienți de chemarea lor și cari în loc să se îndrepte, să înțeleagă și să sprijinească acțiunea celor muncitori, sau cel puțin să n'o stânjenească, tocmai ei uneltesc prin viclenii și lingușiri, pentru ca să-i discrediteze și să-i distrugă. Ce este însă mai dureros, e faptul că uneori sunt ascultați și că aceștia cari ar trebui treziți, înfrânați și dați la brazdă ca și ei să fie folositori, aceștia parvin, aceștia influențează, țesând un fel de pânză care acopere realitatea, izolează și rup legătura firească ce trebuie să existe între cei de sus și cei de jos, în cât ei nu pot fi tată pentru toți fiii lor.

„Cei pierduți” ne înfățișează viața unui cerc restrâns de familii înrudite, nu în mod firesc, ci potrivit mentalității primitive după care tatăl sau mama hotărăște asupra căsătoriei fiului sau fiicei și nu pentru a potrivi cât mai bine două suflete ca să fie fericite, ci cu anumite

socoteli de afacere negustorească. Din această cauză, viața lor e un calvar, o înșelătorie, și o suferință perpetuă. De această osândă scapă numai acei ce-și află reazim în credință și încep să-și potrivească viața lor, după porunca și pilda Domnului Hristos.

Cărțile sunt scrise într'o limbă curată, aromată și populară, cu acțiuni vii și captivante și imagini poetice presărate pe fiecare pagină. Aceasta e un motiv în plus, ca să mulțămim celui ce ni le-a dăruit și să îndemnăm pe fiecare cu toată convingerea: Ia și citește.

Preot N. POPOVICI
Broscăuți-Dorohoi

Ἡ Ἐκκλησία καὶ αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ : *Biserica și postulatele civilizației contemporane.*

D-l Dimitrie Balanos, profesor la Facultatea de Teologie din Atena și Președintele Academiei grecești a ținut la Academie o importantă cuvântare despre poziția și atitudinea Bisericii creștine ortodoxe și în deosebi a celei grecești, față de evoluția și cerințele civilizației contemporane. Cuvântarea distinsului teolog și amploarea concepțiilor sale aduc o contribuție luminoasă la frământările spirituale ale omului de azi. Ea a fost publicată în ziarul atenian Ἐλεύθερον βῆμα Tribuna Liberă, în trei foiletoane, după cum urmează :

1. Biserica și postulatele civilizației contemporane.
2. Biserica și evoluția.
3. Biserica și scopurile sale. Dăm mai jos, în rezumat, după ziarul citat, punctele principale ale acestei cuvântări.

Biserica ortodoxă se mândrește pe drept de vechimea și de grija ei pentru păstrarea sfintelor tradițiuni. Grija aceasta însă, a fost interpretată adesea de celelalte confesiuni, ca fiind Biserica ortodoxă în plină decadentă, nemișcată și moartă, incapabilă să corespundă sănătoasei civilizații actuale, fără putere să însufle o viață religioasă credincioșilor. Ea nu este decât o societate religioasă, fără alte idealuri și direcțiuni.

În această rătăcire au căzut mulți savanți din celelalte confesiuni, prin faptul că au considerat ca norme ale Bisericii ortodoxe, isvoare de a doua mână și au judecat-o nu după principiile și spiritul ei din epoca de glorie, ci după epoca condițiunilor istorice nefavorabile, care au dus-o la decădere. Această eroare a început să dispară în lumea științifică a Apusului, grație muncii Teologiei ortodoxe și reuniunilor internaționale ale Bisericilor.

Dar afară de ortodocși, se află din nefericire, mulți printre ortodocși, cari socotesc, că orice învoire și evoluție sănătoasă, este o îndepărtare dela Ortodoxie și în cazul acesta, socotesc Biserica, esențial, ca moartă.

Fiindcă această eroare continuă și astăzi, pentru răsturnarea ei, D-l profesor Balanos examinează problema, aducând o serie de argumente dogmatice și istorice importante.

După D-sa, Biserica Ortodoxă, perseverând cu tărie și hotărât în credința tradițională, este totuși susceptibilă ca un organism viu de mișcare, de progres și de evoluție canonică, unind astfel, în mod armonios, conservarea cu progresul, pentru evitarea, atât a mecanismului religios, care duce exclusiv la conservare, cât și a progresului fals, care duce la literalism. Religia înseamnă legătura divinității cu a umanității, la care colaborează doi factori: divinul și umanul. Elementul divin, deși se relevează treptat, rămâne invariabil, pe câtă vreme, elementul uman, ca toate cele omenești, este supus progresului și evoluției. Astfel, potrivit cu concepțiile timpului, sf. Scriptură vorbește de creația lumii în șase zile, despre mișcarea soarelui în jurul pământului, etc.

Adevărul religios pe care-l scoatem din Sf. Scriptură este acesta: lumea nu este produsul întâmplării, ci produsul înțelepciunii și bunătății lui Dumnezeu. Examinarea amănunțelor despre modul creației este un lucru străin de scopul sf. Scripturi și aparține științei omenești, a cărei evoluție naturală, nu împiedică sau oprește religiunea adevărată. Nu trebuie să se deschidă o prăpastie între Religie și știință, fiindcă această atitudine nu este utilă religiozității sănătoase. Biserica ortodoxă a dat totdeauna dovadă de un spirit tolerant și n'a căzut în greșelile Bisericii Romano-Catolice care, în secolele precedente, a condamnat pe Galileu și pe alți gânditori.

În perioada de luptă împotriva păgânismului, Creștinismul a evitat orice contact cu el. Dar după victoria sa, și mai ales după Constantin cel Mare, atitudinea ostilă față de el, s'a transformat într'un raport de toleranță, iar Creștinismul și-a impropriat treptat, elementele necesare din filosofia și civilizația elenă.

Tot așa Biserica actuală, nu trebuie să ignoreze știința și filosofia modernă și elementele sănătoase ale civilizației contemporane, ci să-și asimileze ceea ce corespunde înaltelor ei scopuri, având ca exemplu precedentele înțelepte ale marilor părinți și învățători ai Bisericii.

Această necesitate a adaptării Bisericii Ortodoxe, la toate cerințele vieții sociale actuale și deci — necesitatea progresului și evoluției în Biserică — se impune și din alt punct de vedere.

Multe rânduri ale Bisericii au o însemnătate temporală, istorică. Astfel, Canoanele sinodului Quini-Sext, dela 692, anatematizează pe laicii cari frecventează teatrele, pe cei ce se travestesc, pe cei ce consultă pentru vindecare un doctor iudeu, pe cei ce consumă sângele animalelor, pe cei ce își aranjează părul „spre scandalul celor ce-i privesc”. Canonul 69, din cele zise apostolice, aruncă anatema asupra celor ce nu postesc tot postul Paștelui și Miercurea și Vinerea peste tot anul. Can. 36 al sinodului din Laodicea ordonă excluderea clericului care se ocupă cu Matematicile. Aceste rânduri au absolută nevoie de rectificare și adaptare la concepțiile sociale sănătoase moderne.

În vremea de înflorire a Creștinismului, instituția postului era considerată numai un mijloc pentru virtute, dar cu timpul a ajuns să fie socotită virtutea însăși. Piedicile pentru căsătorie la clerici și laici trebuiesc limitate, chiar dacă statul și-a luat această grijă pentru laici. Sau, cine va împiedica readucerea instituțiilor folositoare vechei Biserici, ca de ex: participarea elementului laic la alegerea episcopilor?

Slujbele cultului divin trebuiesc deasemenea revizuite. Respectul pe care-l datorim acestor sf. slujbe ne impune să păstrăm dispoziția planului lor general și să nu se schimbe sau să se omită părțile esențiale. Sunt însă părți în slujbe care s'au introdus în secolele trecute sau se repetă, care pot fi înlăturate. Deasemenea muzica bisericească. Ea nu este dată prin revelațiune și n'a fost creiată în timpurile de strălucire muzicală pentruca să nu fie susceptibilă de îndreptare și înnoire. Muzica bizantină trebuie simplificată și armonizată, pentru a corespunde cerințelor estetice ale societății contemporane.

În concluzie, D-l prof. Balanos susține că toate aceste reforme nu înseamnă modernism sau inovație, ci numai o conservare prudentă și sănătoasă. Această acțiune de purificare a elementelor vătămătoare se armonizează perfect cu lupta pe care au dus-o marii părinți ai Bisericii pentru combaterea superstițiilor și abaterilor religioase.

Pentru a atinge acest rezultat D-l prof. Balanos propune următoarele :

1. Înțelegerea exactă a ființei reale și formei ideale a Bisericii ortodoxe și mai ales să se stabilească, cine, în decursul veacurilor, a făcut această deviere dela spiritul ei, din care a decurs decăderea. Numai prin această comparațiune este posibil să tragem concluzii precise despre idealul la care trebuie să ajungem, care sunt elementele de revăzut și care cele ce au nevoie de curățire și înnoire.

2. Din cauza greutăților pe care le cere deslegarea acestei probleme, se impune necesitatea unei lucrări sistematice premergătoare, pentru a se preveni consecințele oricărei reforme și a se arăta prin fapte, cât de netemeinică este concepția acelor, cari consideră Biserica ortodoxă nesusceptibilă de mișcare și de progres și deci moartă.

3. Formarea unui cler bine instruit, familiarizat și cu celelalte științe, ridicat la nivelul spiritual contemporan și educat în adevăratul spirit al Bisericii și al ființei Creștinismului, pentru a impune adevărul, fără calcule umilitoare sau după placul oamenilor. Numai așa Biserica ortodoxă poate să vadă revenind zilele vechii ei străluciri și celebrități și să-și îndeplinească înaltele ei idealuri, cari privesc nu numai viața viitoare ci și pe cea prezentă.

Diacon IOAN PULPEA

Protos. Dr. Vasile Vasilache. „Un binefăcător — Monahul Ilarion Radu“, Edit. și tip. Sf. Mănăstiri Neamțu 1940 p. 71, lei 40.

Bunătatea este un dar dumnezeesc. Ea se află sădită și în noi înșine. Buni însă nu putem fi decât apropiindu-ne de Dumnezeu, pentru că numai El este Cel ce ne-o poate da. Pentru a ne învrednici de acest sublim dar, trebuie să avem o stare lăuntrică specială, dăruită numai căii adevărului. Nu ne trebuie o cunoaștere totală a stihilor acestei lumi, căci bunătatea se sălășluște, mai ales, în ființa omului depărtat de perspectivele unor onoruri sarbede.

Numai căutând sensul adânc al bunătății, ne putem tălmăci chipul înalt de viață al Monahului Ilarion Radu, el însuși un suflet preocupat

de cea mai frumoasă poruncă dumnezeiască, dorința de a face binele fără a fi cunoscut.

Posibilitatea de a ne rupe de frământările egoiste ale zilei, măcar, pentru o clipă, ne-o dă *P. C. Protos. Dr. V. Vasilache*, prin evocarea figurei blânde a Monahului Ilarion Radu. Părintele Ilarion de la Mitropolia Moldovei, ar fi trecut ca oricare alt veștitor de mănăstire, anonim printre noi, dacă faptele sale nu l-ar fi revendicat, nu numai ca un adevărat creștin, dar și ca un binefăcător al neamului, contribuind prin bănuțul dat cu dragoste unor tineri dornici de învățătură — acum mari oameni de știință — la progresul țării, tineri cari astăzi ajunși în locuri de mare răspundere în țara noastră, i-au adus monahului Ilarion cel mai frumos dar, recunoștința, prin pomenirea făcută la 12 Iunie 1938 (pag. 6).

Ajutorul Monahului Ilarion a fost atât de binevenit, încât tinerii de atunci care s'au învrednicit de ospitalitatea și îndemnul lui, „au ajuns la cinste și vrednicie“, astăzi.

Prefața și introducerea lucrării *P. C. Protos. Dr. V. Vasilache* este o apologie a monahismului. În scrisul P. C. Sale este nu numai vorbirea celor simțite și trăite de P. C. Sa, monah întru totul ascultător Domnului, ci strigătul curat al întregului monahism, care invită pe toți cei ce neînțelegând a urma lui Hristos în „duh și adevăr“, aruncă inconștienți, cuvinte de mare amărăciune sufletească asupra monahismului. Paginile scrise de P. C. Protos. Dr. V. Vasilache mult plămădite într'un suflet nobil, un suflet curat și capabil de a se apropia și uni întocmai ca acel al lui Ilarion Radu, sunt însă tot odată și un rechizitoriu al celor ce cred că tot ce poate satisface materia, poate purta numele sublim, neștiind că în îndepărtarea de lumea păcatelor, în mijlocul slujbelor călugărești și a mirosului de tămâie e viața cea mai curată, la care nu putem ajunge toți, pentru că Hristos ne cerne.

Acest imn al *P. C. Protos. Dr. V. Vasilache* este atât de înălțător, încât cred o impietate a-l trunchia. Singurul lucru bun de făcut e de recomandat, să fie citit ca pe o pagină de îndrumare, pornită de la un spirit ascuțit și o inimă de aur.

În paginile ce urmează (33-68) sunt redată cuvintele de bine, prin care fiii sufletești ai Monahului Ilarion Radu, au ținut să-și arate recunoștința față de cel ce azi nu se mai află printre noi. Semnează: Prof. *M. David*, Grig. *T. Popa* Prof. Univ., *V. A. Gheorghiu* și *Diac. H. Gheorghiu* profesori la Seminarul „Veniamin Costache“ Iași.

În cuvinte de măestrită evocare, fiii sufletești ai Monahului Ilarion, i-au cinstit faptele, făcându-l cunoscut și altora.

Cartea apărută sub îngrijirea *P. S. Protos. Dr. V. Vasilache* cu-

prinde cuvintele numai a câtorva din cei ce s'au bucurat de dragostea părintească a Cuviosului Ilarion. Scrisul D-lui Gr. T. Popa se apropie prin situațiile zugrăvite, mediu și personagii, de povestirile lui Creangă. O justă apreciere face D-Sa în analogia dintre Iohan Trebonius și Cuv. Ilarion. Primul vedea și spunea că în fiecare copil este cancelarul, primarul, regentul sau doctorul de mâine, cel de al doilea vedea pe toți aceștia dar n'o spunea (pag. 43-44). Această legătură dintre generații o putea da numai un suflet blând ca al cuviosului Ilarion Radu. Sufletul curat, mila și bunătatea a P. C. Protos. Dr. V. Vasilache, l-au apropiat de Monahul Ilarion, și astfel cea mai înțelegătoare admirație pentru înălțimea faptelor Cuviosului Ilarion, P. C. Protos. Dr. V. Vasilache a înfăptuit-o, dându-ne cartea despre care vorbim, evocând în slove nemuritoare viața, numele și faptele călugărului dela Mitropolia Moldovei, supus al regulelor monahale și mai ales îndeplinitor al iubirii creștine. Fie ca această carte să trezească în sufletele tuturor creștinilor noștri, dorința de a se dărui binelui, îndeplinind astfel și dorința P. C. Autor, de a se îmbogăți prin cetirea acestei cărți cât mai multe suflete.

I. IRIMIA

Insemnări

Ce scrie un preot care nu a părăsit Basarabia?

Publicăm, fără nici un comentariu, prea frumoasa scrisoare a unui preot basarabean, adresată fiului său care s'a refugiat în Țara Mamă. Această epistolă care te robește sufletește prin duhul ei apostolic, a apărut pentru prima oară în *Neamul Românesc pentru popor* în Nr. din luna Septembrie 1940, pag. 268-269.

„Fiul Tatii,

Când te-am văzut plecând din tinda casei noastre, mi s'au împăienjenit ochii de lacrimi și oricât am căutat să mi-i șterg cu podul palmei și cu mâneca hainei, tot nu mi s'au luminat decât într'un târziu, când te-am văzut mic, mic de tot, în capul uliții.

Crezusem că Dumnezeu mi-a luat lumina ochilor. De la un timp nu te-am mai văzut și, totuși, parcă nu-mi venea să mă despart de stâlpul pe care-l îmbrățișasem în pridvor.

Când m'am desmeticit, îl alintam așa cum știi că te alintam pe tine când erai mai mic, mult mai mic.

Ai plecat de-acum între alții, între cei cari atât de părintește te-au îngrijit și pân' acum. De azi încolo vei rămânea, poate, numai în grija lor. Să te îndrumeze ei mai departe, să vază ei de tine, să-ți dea tot ce-ți mai trebuie până ce-ți vei face o meserie din care să trăiești așa, cinstit, cum te-am învățat eu.

Cât mi-o fi dat să trăiesc, mă voi ruga lui Dumnezeu să te ție în pază.

Mi-e greu că te-am lăsat să pleci singur. Îmi dau samă că ești încă prea tânăr ca să-ți porți singur de grijă. Ai fi avut încă nevoie de povețele mele, de îngrijirea mea.

M'am gândit o clipă să te însoțesc în drumul spre restul de țară. Dumnezeu însă mi-a poruncit să rămân aici, cu mirenii mei, cărorora de acum încolo o să trebuiască să le port și mai mult de grijă. Locul păstorului e în mijlocul turmei lui, și turma pe care mi-a dat-o Dumnezeu ca s'o păstoresc, a rămas în bună parte aici.

Trebuie să păzesc altarul, că de el mă leagă jurământul făcut față de Dumnezeu. Nu puteam lua drumul pribegiei, care-mi era mai ușor decât locul în care am rămas.

*Poate într'o zi voi putea veni să te văz, sau poate vremile
ți-or îngădui ție să-ți vezi casa părintească.*

*Când va fi ziua aceea, numai Domnul știe. Eu o să te
aștept cu aceeași dragoste și cu aceeași seninătate cu care voi
suporta totul, după cuvântul și după exemplul Fiului lui Dumnezeu.*

*Dacă voința Lui va porunci să mă săvârșesc înainte de a-mi
fi dată clipa de a te vedea, să nu-mi fii în nume de rău că te-am
lăsat să pleci singur încotro erai dator să pleci, ci să te rogi
pentru odihna sufletului meu și să fii mândru că bătrânul tău tată
a știut să-și păstreze cuvântul și să-și înțeleagă rostul.*

*În pacea lui Dumnezeu și în vrednicie să te fii, ca să pot
fi mândru și de dincolo de moarte de feciorul meu.*

Și mamă-ta, sărmana, dac'ar mai trăi, tot sfatul ăsta ți l-ar da.

*Petele de pe hârtie să nu te supere, sânt poate ultimele
lacrimi pe care le vei mai putea vedea ale lui*

Tată-tău."

Convingerile creștine ale acestui părinte, la care noi privim ca
la un strălucit apostol al Domnului, atât de adânc au fost sădite și în
„Fiul Tatii”, încât nu a îngăduit să fie făcut cunoscut numele tatălui său.

O pildă rară de misionarism

E vorba de misionarismul cunoscutului *ieromonah Dionisie Lungu*.
Cine nu l-a văzut, sau n'a auzit de directorul *Glasul Monahilor*? Și
mulți din acei cari au cetit această gazetă misionară, au regretat mult,
când ea n'a mai apărut... N'a apărut această gazetă doi ani și ceva,
dar directorul ei n'a încetat să apară cu lucrarea sa duhovnicească pe
câmpul misionarismului creștin și ortodox... Cu aceeaș hărnicie — era
văzut în Gara de Nord dela ora 5 dimineața, până la 12 noaptea,
împărțind hrană duhovnicească călătorilor cari plecau din București.

În acești doi ani de prea frumoasă activitate misionară, Cuviosul
Ieromonah Dionisie Lungu a împrăștiat și a îndemnat lumea să cumpere
Viețile Sfinților. Nu mai avea *Glasul* său, și atunci a alergat la rugile
Sfinților, vestind *Glasul* prea înfrumusețat al eroilor credinței creștine...
Dar pentru aceasta Cuvioșiei sale îi trebuia cărți multe, și de unde să
le ia? și cu ce să le tipărească? Și atunci râvna sa i-a îndrumat pașii
tocmai la Răcari-Dâmbovița, la urmașii regretatului Iorgu Dumitrescu,
care tipărise cu cheltuiala sa *Viețile Sfinților*. Acolo și-a găsit comoara
mult căutată. Cărți multe, atât pe cât dorea. A cumpărat un car încărcat
de volume cu *Viețile Sfinților*. L-a adus în București și după ce l-a pus
în mâinile și la inimile oamenilor, s'a dus și a cumpărat al doilea car,
apoi al treilea, al patrulea,... al zecelea, al unsprezecelea, până ce a
luat și pe al doisprezecelea car cu astfel de cărți ce le-a scos din
cămara întunecoasă în care stăteau și le-a pus lângă icoana sufletului
omenesc...

Câtă râvnă apostolică se cere ca să faci pe oameni să-ți cumpere

atâtea care de cărți?... Unde nu răzbea sfatul, le dădea în dar. Să socoată fiecare, că nu-i lucru ușor, ca un singur om, în doi ani de zile să împartă la 400.000 (*patru sute de mii*) de exemplare din această carte. Nu e vorba de o mie, de zece mii, și de o sută de mii, *ci de patru sute de mii de volume!* O, mare e puterea sufletului omenesc, când e însuflețit de focul credinței în Dumnezeu! Ia să ne închipuim că fiecare preot ar împărți în dar și cu bani pe an, nu două sute de mii de cărți ca Părintele Dionisie, ci jumătate cât el, ba și mai puțin, un sfert și încă și mai puțin decât atâta — zece mii, cinci mii, hai și o mie de cărți religioase pe an... Ia închipuiți-vă ce literatură religioasă morală ar circula în Țara aceasta. în gândurile celor aproape cincisprezece milioane de Români... Pe când, spre durere o mărturisim, că o carte teologică o tipărești în o mie de exemplare și cu greu o vinzi în ani și ani de zile... Probă, iată și cu *Viețile Sfinților*, care stăteau de 40 ani în beciurile dela Răcari. A trebuit să vină un suflet atât de înflăcărat pentru Domnul, ca al Părintelui Dionisie Lungu ca să mute muntele în marea cea sufletească a omenirii. O, mare este puterea credinței atunci când ea te însuflețește cu toată tăria ei...

Câtă dibăcie misionară la Părintele Dionisie, ca să împartă aceste cărți într'un timp așa de scurt. Intra în vagon, și în fiecare compartiment, și apoi fiecărei persoane în parte i se adresa. Deschidea geanta lui cea grea, scotea din ea un volum ca la întâmplare, și spunea: „Ia să vedem ce sfânt ți-a căzut?” Deschidea chiar la început. — Sf. Nicolae, sau Sf. Gheorghe, sau Sfânta Maria Magdalena... „cetește-i viața, roagă-te lui cu credință... și el te va ocroti...” Și așa primea omul cartea cu plăcere... Și repede încă cereau și ceilalți din compartiment... Unii îi plăteau, alții cereau iertare și se rugau să le-o dea în dar... Și așa odată și-a deșărtat geanta dând în dar unor ostași ca la 50 de volume... Astfel plecau credincioșii din București cu merindea duhovnicească în traistă, în geantă, în geamantanul cu bunătăți cumpărate dela București...

Și a fost voia Sfinților, ca atunci când terminase de împărțit cele patru sute de mii de volume, și când era îngrijat că ce va mai împărți, Părintele Dionisie Lungu să dobândească dreptul, să scoată *Glusul Monahilor* pe care acuma îl împarte cu aceeași râvnă de rar și strălucit misionar al Bisericii noastre.

Protos. VASILE VASILACHE

Când va fi mai bine ?

Intrebarea de mai sus se frământă în capetele multor oameni, deoarece și cei învechiți în rele năzuesc spre bine. Și neprețuită comoară este năzuința aceasta plămădită în sufletele oamenilor! Căci ce s'ar alege de viața noastră când ne-ar pieri nădejdia? Și ce ar fi când din sufletele noastre s'ar pierde credința că odată tot are să fie mai bine pe lume? Desigur că mare rău ar fi. Dar nu trebuie să desnădăjduim, pentru că chiar în vremurile în care trăim sunt rari oamenii care au pierdut această pârgie a sufletului. Și oamenii aceștia se găsesc mai mult în lumea orașelor. La sate, sufletele sunt mai încrezătoare

și mai curate. Nu însă curate cât ar trebui, pentru că pecinginea păcatelor s'a întins mult și în sate, a căror moralitate a început să coboare tot mai jos, sdruncinând sănătatea trupească și sufletească a celor ce cu adevărat sunt talpa țării. Impotriva acestor sdruncinări și primejdii toți acei care au dorința de adevăr și dreptate și se întreabă când va fi mai bine, trebuie să lupte cu toate puterile. Căci ce ideal mai înalt și mai frumos își poate alege un om decât acela de a lupta pentru bine? Și care ar fi mai chemați pentru lupta aceasta decât slujitorii Sfințelor Altare și ceilalți intelectuali care trăesc în lumea satelor? Deci pentru preoți și toți cei ce înțeleg primejdia, este o datorie de conștiință, lupta de ridicare și întărire a vieții religioase și morale a țăranilor noștri.

Dar când ești hotărât să lupți pentru ceva, trebuie să alegi și mijloacele prin care să ajungi la biruință. Iar ca să alegi mijloacele, trebuie să vezi de unde pornește răul. Și răul vine din mai multe locuri. Însă, cel mai mult vine de la acele locuri de ispite și nenorociri, de la cârciumi. Aici, robirea săteanului de către alcool și jocurile de cărți nu-l mai lasă să fie cu mintea limpede și cumpănit la vorbe și la fapte. Aici găsește el îndemn spre stricare de moravuri, spre ceartă, bătăi și judecăți. Aici se strică tineretul, aici se găsește aprobare și incurajare pentru toate faptele rele. Urmarea este — precum ușor se poate înțelege, slăbirea puterii religioase și morale a satului.

Prin prisma intereselor cârciumii se formează felul de a fi a satului, acel suflet colectiv care dă tonul activităților mulțimii și în care se oglindește mentalitatea și ideile indivizilor care îl alcătuiesc. Și ce poate fi mai rău pentru noi în aceste timpuri de groasă urgie decât slăbirea vieții sociale a celulelor care formează isvorul neamului?

...Și acum când știm de unde vine răul și suntem hotărâți să luptăm împotriva lui și prin aceasta să contribuim la întărirea binelui, trebuie să găsim mijloacele de luptă. Și mijloacele de luptă se reduc la unul singur și anume: Mutarea cât mai grabnică a centrului de viață al satelor noastre din cârciumi în Biserică și Căminele Culturale. Iar aceste lucruri se pot face cel mai bine în timpurile de acum prin Biserică și slujitorii Ei. Și trebuie neîntârziat ca Biserica să înceapă lupta pentru înfăptuirea acestor lucruri, deoarece numai prin semnul înfrățirii, al tihnei și al legăturii depline între fiii aceluiaș neam, această lucrare poate da roade.

Precum în cursul vremurilor ne-am păstrat ființa neamului prin Biserică, trebuie ca și acum — la această răscruce a veacurilor. — să întărim puterea sufletească a Românilor tot prin Biserică, pe care toți fiii Ei o doresc să fie cu adevărat o Biserică vie.

GH. I. TEODORESCU

Psaltirea

Următori sfatului și îndemnurilor date de I. P. S. Patriarh Nicodim, ca preoțimea să desfășoare o cât mai bogată activitate misionară prin răspândirea unei alese literaturi creștine, observăm pe mulți, și încă pe

foarte mulți preoți, cari înfăptuesc cu râvnă apostolică această chemare pe care le-a făcut-o supremul lor ierarh.

Intr'adevăr sfântă și rodnică poate fi activitatea preotului, dacă veșnic va căuta să mântue pe enoriașii lor, folosind toate mijloacele de luminare și toate îndemnurile ce le are la îndemână. Sfintele Slujbe oficiate în toată desfășurarea lor împărătescă; predicile bine studiate și cu multă înflăcărare apostolică rostite; sfaturile și îndemnurile date ca duhovnic, deasemenea cu multă înțelepciune semănate în suflete, și însfârșit, acolo unde nu poți ajunge prin toate acestea, folosește-te de scrierile de un ales cuprins religios și moral. Cu aceste cărți vei hrăni sufletele cele slăbănogite ale multora, dar în acelaș timp, vei îmbogăți și pe acei cari au deja această râvnă către cele ale credinței... În ore de răgaz, și în orele târzii ale nopților, mulți își vor lumina gândurile cu aceste scrieri care formează și pregătesc pe omul cel nou...

Insuflețit fiind de acest duh de misionarism, ca mulți alții dintre frații noștri preoți, P. C. Preot Toma Drăgulescu dela biserica Sf. Neculai Vlădică din București și-a început acest capitol de apostolat, răspândind îndeosebi *Psaltirea*, cartea în care se cuprinde sbuciumul întregului suflet omenesc. P. C. Sa a arătat cuprinsul acestei cărți, le-a citit enoriașilor, psalmi din ea... și rezultatul a fost că aproape o sută de credincioși din parohia Sf. Sale au luat ca pe un odor sfânt această carte.

Câtă mângâiere vor avea acești credincioși, dacă la rugăciunea lor de seară și dimineață, drept încheiere vor ceti câte un psalm din această minunată carte a Psaltirei, tradusă atât de măestrit de *I. P. S. Patriarh Nicodim*.

Da, să cetească Psaltirea preoții, cântăreții și credincioșii în biserici și prin casele lor, slăvind pe Domnul cu psalmi, căci numai așa se va înălța tot omul la fericirea mult dorită...

Ferice de omul, pentru care legea Domnului e dorirea lui și la legea Lui cugetă ziua și noaptea.

Acela în toate câte face are spor, și-i ca un pom sădit pe malul unor ape, care-și dă rodul la vreme și ale cărui frunze nu se vestejesc.

Biblioteca Mitropolitului Irineu

În ultimul moment aflăm, că I. P. S. Irineu Mitropolitul Moldovei și-a donat întreaga bibliotecă Facultății de Teologie din Iași. Prea bucurători de o astfel de veste care am auzit-o, ținem să o împărtășim și cetitorilor noștri în acest loc, urmând ca în numărul viitor al revistei să scrim mai pe larg despre această aleasă ctitorie a Mitropolitului Moldovei. Atunci se va arăta și numărul volumelor, precum și operele mai de seamă pe care le are.

Slăvim pentru această faptă pe ctitor, pentru că și în chipul acesta a înzestrat un așezământ de seamă al Bisericii și al Statului nostru. Și în al doilea rând, pentru nevoia cea mare pe care o va împlini această bibliotecă la Facultatea de Teologie din Iași, cunoscut fiind faptul, că întreaga bibliotecă a acestei Facultăți — de aproape 60 de mii de vo-

June a rămas la Chişinău în mâni străine şi vrăjmaşe. Aşa că această ctitorie a I. P. S. Irineu e cu atât mai preţuită — în lipsa în care se află această Facultate. Prin aceasta Mitropolitul Irineu îşi leagă numele şi cinstea şi mai mult de această Facultate a cărei prim decan a şi fost, iar în al doilea rând, de Iaşi şi de Moldova pe care o păstoreşte.

Slăvind pe Ctitor, felicităm în acelaş timp pe Părintele Valeriu Iordăchescu, decanul Facultăţii de Teologie din Iaşi, pe Profesorii, şi mai ales pe studenţii acestei Facultăţi, cari vor sorbi cunoştinţele şi îşi vor spori înţelepciunea, trudind pe câmpiile întinse ale acestei biblioteci pe care le-a străbătut cu atâtea folos I. P. S. Irineu Mitropolitul Moldovei.

Ajutorul Legionar

Opera de ajutorare a aproapelui, putem spune, că e operă izvo-rită din oceanul cel mare al dragostei creştine. Prin religia Mântuito-rii Iisus Hristos s'a făcut descoperirea cea nouă a frăţiei tuturor oa-menilor, prin unitatea originii lor comune. Noi toţi avem un Părinte în Cer, pe Dumnezeu, căruia îi şi zicem „Tatăl nostru care le eşti în Ce-ruri...” iar fiii Lui nu formează decât marea familie a frăţiei omeneşti. În Hristos Domnul „nu e barbar sau elin, rob sau liber, femeie sau bărbat, ci toţi suntem una în Hristos”.

De aici vine şi concepţia socială a creştinismului de dreptate şi dragoste prin excelenţă. Bucuria şi durerea e împărtăşită frăţeşte, pre-cum în chip firesc fac fraţii între ei.

Aceste principii ale dragostei creştine le-a răspândit prin predică, prin scris, şi prin pildă Biserica creştină din trecut şi de astăzi. Opera carităţii creştine e pe primul plan în preocupările Bisericii. Bucuria ei este însă şi mai mare, când şi alte organizaţii de orice fel practică acea-stă dragoste creştină. În trecut şi în prezent astfel de ajutorări au fost nespuse de multe. Bucuria noastră e şi mai mare însă astăzi, când o or-ganizaţie politică de amplorarea şi tăria Legionarilor dela noi dn Ţară, şi-a luat asupra sa în stil mare — după puterile ei, această operă de ajutorare a oricărui român, şi a oricărui aşezământ care se luptă cu nevoia şi necazul. Această mână puternică a dragostei creştine, „Aju-torul Legionar” o întinde oricărui român.

La apelul atât de călduros pe care l-a făcut Mişcarea Legionară prin conducătorul ei, şi Biserica a răspuns cu fapta dragostei creştine. *I. P. S. Patriarh Nicodim* a dăruit din partea Arhiepiscopiei şi a Pa-triarhiei Române, suma de 350.000 lei, atât pe cât au îngăduit pu-te-rile, avându-se în vedere şi ajutorul de peste 2 milioane lei pe care l-a dat vara aceasta refugiaţilor din Basarabia, Bucovina şi Ardeal. Desigur însă că la aceasta se mai adaugă ajutorul dat de fiecare eparhie îm-parte, precum şi de fiecare preot.

Cu aceste sentimente de aleasă preţuire prin cuvânt, prin scris şi fapta mai ales, priveşte Biserica „Ajutorul Legionar”.

Biserica Ortodoxă Rusă din străinătate.

Numărul rușilor din străinătate a sporit cu mult, imediat după războiul din 1914—1918, după ce în Rusia a luat conducerea partidul comunist. Și de unde până atunci, rușii din afară de granițele imperiului lor erau mai mult sau mai puțin credincioși, apoi aproape toți cei cari s'au adăugat lor prin refugiul din Rusia, au fost și sunt deplin credincioși în Domnul Cerului și al Pământului. Depărtarea de țara lor iubită îi făcea ca mai mult să fie aproape de Dumnezeu, pentru care și mulți au fugit numai și numai pentru a trăi credința mântuitoare în Domnul...

Biserica Ortodoxă Rusă din străinătate e limanul izbăvirilor sufletești a zeci, sute de mii și milioane de ruși. Ea e casa sufletească în care simt cât mai aproape de sufletele lor pe Doctorul cel duhovnicesc la care-și găsesc vindecare, alinare, înălțare și întărirea sufletelor lor...

În Străinătate Biserica Ortodoxă Rusă își are întreaga organizație bisericească, adică cu mitropoliți, episcopi, preoți, călugări, institute teologice pentru pregătirea clerului și organe de publicitate...

Ca o durere sufletească ținem însă, să mărturisim lipsa unei unități depline care ar trebui să existe la această Biserică din diaspora. Pentru a informa pe cetitorii noștri cu privire la felul cum se înfățișează în prezent Biserica Ortodoxă Rusă din diaspora, public cele comunicate de P. C. Protos. Teofil Ionescu, Superiorul Capelei Române din Paris :

„În urma revoluției rusești, I. P. S. Patriarh Tihon murind în închisoare, Biserica Rusă ce se găsea refugiată, s'a resfirat în mai multe ramuri, după cum s'au împrăștiat și emigranții ruși, refugiați în mai multe țări.

În Europa două centre au fost mai importante : unul în Franța și altul în Serbia.

Până în anul 1927, un singur mitropolit, I. P. S. Evloghie, delegat de I. P. S. Patriarh Tihon, și un singur Sinod, asigurau conducerea unitară a întregii Biserici Ruse emigrate.

În acest an a intervenit o schismă între I. P. S. Mitropolit Antonie, rezident în Serbia, și I. P. S. Mitropolit Evloghie, la care s'a alăturat și I. P. S. Mitropolit Platon, Mitropolit al fracțiunii ruse din America. — Acești din urmă n'au recunoscut noul Sinod dela *Srebsky-Karloutsi*, care a procedat la o nouă organizare a Bisericii Ruse din Iugoslavia, și a fracțiunii din Franța, care-i rămăsese credincioasă.

Astăzi există deci două fracțiuni: *Prima* și cea mai numeroasă, și care este în același timp neutră din punct de vedere politic, se află sub conducerea I. P. S. Mitropolit *Evloghie*; această fracțiune își are sinodul ei și depinde de I. P. S. Patriarh al Constantinopolului.

A doua și cea mai puțin numeroasă, grupează emigrația rusă numită „Ultra Albă” și este atașată vechiului regim imperial și Marelui Duce Moștenitor. Această fracțiune zisă a sinodului *Srebsky-Karloutsi* este sub jurisdicția canonică a I. P. S. Patriarh al Serbiei. *Mitropolitul Anastasie*, rezident în Serbia este astăzi conducătorul ei, urmând în scaun pe I. P. S. Mitropolit Antonie, decedat.

I. P. S. Sa Mitropolitul Serafim face parte din această fracțiune.

În urma desbinării mai sus amintită, I. P. S. Mitropolit Serafim, care era pe atunci P. S. Episcop a fost ridicat de către Sinodul dela Karlovtsi, la rangul de arhiepiscop al Bisericii Ortodoxe Rusești din Apusul Europei, iar în anul 1938, la rangul de mitropolit al Bisericii Ortodoxe Rusești din Apus.

În această calitate, I. P. S. Mitropolit Serafim are astăzi ca sufragant, la Cannes, pe P. S. Episcop Grigorie...

Tot sub autoritatea I. P. S. Mitropolit Serafim, sunt încă vr'o 20 de parohii, răspândite în Franța, dintre care cea mai numeroasă este cea din Paris: Biserica Sfintei Fecioare unde este și reședința I. P. S. Mitropolit Serafim.

Deși între cele două fracțiuni ale Bisericii Ruse există o schismă, totuși relațiunile dintre I. P. S. Mitropolit Evloghie și I. P. S. Mitropolit Serafim au păstrat aparență de curtoazie și de politeță, care se explică, probabil, și grație datoriei de recunoștință, pe care I. P. S. Mitropolit Serafim o are către I. P. S. Mitropolit Evloghie. Într'adevăr, după revoluția rusească, I. P. S. Mitropolit Evloghie, prin intervenția I. P. S. Sale a scos din Mănăstirea dela Kunevitz, unde fusese închis de Guvernul Finlandez, pe I. P. S. Mitropolitul Serafim, numindu-l și sfintindu-l Episcop la Londra, unde a păstorit până la schismă.

I. P. S. Mitropolit Serafim este doctor al Academiei din Kazan (1903—1905), a fost episcop sufragant pe lângă arhiepiscopul Finlandei, la Viborg, când, după revoluție, postul acesta a rămas vacant, prin plecarea la Moscova a Arhiepiscopului Serghie.

Adaug, în acelaș timp, că mai există în Franța, o a treia fracțiune a Bisericii Ruse, puțin numeroasă și care se află sub jurisdicțiunea Mitropolitului Elefterie al Lituaniei. Această fracțiune, prin intermediul I. P. S. Mitropolit Elefterie, a rămas atașată Patriarhului dela Moscova, ce se află sub conducerea I. P. S. Patriarh Serghie“...

Cu nădejdea ce o avem, că în curând va înflori din nou o împărăție creștină mai bună, mai frumoasă, în cecece a fost numită altă dată „Sfânta Rusie“, dorim din tot sufletul ca și frații ortodocși ruși din diaspora, să se pregătească fiecare și toți ca unul în unitatea dragostei creștine, pentru a putea fi buni misionari astăzi, acolo unde sunt, dar mai ales mâine, în scumpa lor patrie, pe care sunt datori să o zidească din nou sufletește. Doamne ajută.

Damian Stănoiu

De mai bine de zece ani a plecat din casa părintească a duhovnicilor săi ieromonahul Damian Stănoiu. E drept că nu și-a cerut partea de avere, căci nu avea de unde și nici dreptul, și-a luat însă cu sine talantul pe care-l desgropase în acel timp al vieții sale de călugărie. Și a plecat în lume să-l precupețească, să-l înmulțească și să-l cheltuiască... Dar iată că odată cu aceasta și-a măcinat și viața și sufletul său... Și acuma s'a întors la casa părintească cu talantul mai șlefuit, dar cu sufletul vlăguit de atâtea și atâtea suferinți morale pe care le-a văzut și

împarte le-a și îndurat. Ceeace strălucește însă puternic în taina sufletului său, e hotărîrea frumoasă pe care a luat-o de a se întoarce în brațele părintești din care s'a desprins și a fugit cândva.

A plecat din sânul soborului monahicesc pentru a cunoaște și viața lumii, dar în acelaș timp pentru a face cunoscut și ei viața călugărilor. Pentru a înfrăți în sufletul său și a lumii această cunoaștere nu e condamnatibil. Ceeace a făcut greșit frăția sa e faptul că atât dela călugări, cât și din lume n'a prins elementul cel veșnic de adevăr și fericire. Micimile sufletești ale celor dela periferia vieții călugărești și a vieții imorale a lumii, nu constituie decât nomol trecător aruncat pe mantia frumoasă a vieții călugărești, sau pe frumoasa pânză a vieții omenești. Toate aceste pete e drept că atrag atenția oricărei priviri, însă ele ușor se pot șterge. Și dacă vremurile iarăși vor arunca aceleaș slăbiciuni pe cari unii le socot veșnice, la fel o singură perie e deajuns ca să ne redea toată strălucirea hainei acestei vieți...

A prinde ceeace e veșnicul adevăr, veșnicul frumos și veșnicul bun, iată secretul oricărei înțelepciuni și eternizări în acelaș timp. Mare lucru e să știi să ai un talent, să fii purtat în viață pe aripile unor astfel de înălțări, dar în acelaș timp să știi să te porți numai pe culmile acestea cari te fac să sorbi acea undă ozonată a eternității... Să te hrănești tu mai întâi cu acea ambrozie nemuritoare, care-ți frământă apoi gândurile și simțirile tale cu acel suflu al eternității... Și atunci tot ceeace vei face tu va purta această pecete nemuritoare...

Socotim că talentatul scriitor Damian Stănoiu și-a adus aminte, cel puțin, de aceste culmi și unde ale eternității, singure care-l pot salva pentru veșnicie. Astfel scrisul efemer al imaginilor de până acuma au sburat și s'au îngropat cu ziua de ieri... Da, spre izbăvirea frăției sale de acuma va putea prețui mai mult această atmosferă de puritate cu sclipiri de eternitate. În ea să trăiască bucuros de acum înainte, din adevărurile ei veșnice să se inspire și să caute ca să dea scrisului acele mărgăritare care fac cinste vieții oricărui om, și pe care oricine le caută pentru frumuseța și strălucirea lor...

Frate Damiane, tot ceeace ai scris până acuma socote-le un capitol închis pentru totdeauna. Iată acuma prin forțele tale proprii te-ai renăscut. Te-ai născut la o viață nouă. Privește cu agerimea celui nou născut și vezi cât de mari și largi orizonturi îți stau înainte. Și cum lumea toată te îmbrățișează cu aceeaș dragoste frățească, ca pe un frate mai mic... Noi socotim că mare e bucuria și în ceruri pentru întoarcerea frăției tale, după cum ne spune Sf. Carte. Frate Damian, te-ai întors iarăși la Mănăstirea Căldărușani de unde ai plecat. Te-a primit cu dragoste părintească Patriarhul Țării, I. P. S. Nicodim, te-a primit cu drag starețul și soborul Căldărușanilor și te îmbrățișează cu drag întregul sobor al monarhilor din România și de ori unde, și ceva mai mult, se vor bucura de aceasta și toți bunii creștini cari te-au cunoscut.

Iată de ce te socot fericit mai întâi pe frăția ta, care prin întoarcere la Casa părintească te-ai salvat pentru eternitate, iar apoi pe noi, cei cari nădăjduim să cetim cu plăcere scrisul atât de frumos și etern deacuma înainte al frăției tale.

Fii bine venit între noi.

Protos. VASILE VASILACHE

Bibliografie

1. **Constantin C. Pavel**, *L'Église et la Culture*, Bucarest, „Tiparul Universitar”, 1940, 20 pag.

Tânărul teolog C. Pavel a adăugat la zestrea culturală a teologiei noastre românești câteva lucrări de o reală valoare ca: *L'irréductibilité de la Morale à la Science des Moeurs* și *Problema răului la fericitul Augustin*. Și ceva mai mult încă, prin faptul că prima lucrare a scris-o în limba franceză, ca și aceasta din urmă, apoi folosul putem zice că e îndoit. Aceste scrieri vor fi cetite de noi români și de toți acei cari cunosc această limbă universală a culturii și cari doresc să știe ce se spune mai ales în această strană dreaptă a ortodoxiei. În publicația *L'Église et la Culture*, autorul pune o serie de chestiuni în legătură cu problema cea mare a Bisericii și a culturii. E drept că pe toate nu le desfășoară în toată adâncimea lor, dar le prezintă în rezumat cu bogate sugestii deplin mulțumitoare. După ce arată importanța și greutatea acestei probleme, înfățișează rezolvările greșite ale *nihilismului cultural* și ale *monopolizării culturii* și apoi următoarele: *La conception orthodoxe sur la culture*; *Contributions chrétiennes pour la clarification de la culture*; *La crise de la culture actuelle et les remèdes proposés dans l'esprit de l'Eglise orthodoxe*; *La culture dans le passé de l'orthodoxie*; *La jeunesse et la culture*; *Precisions finales et indications pratiques*.

În rezumat, autorul înfățișează cum creștinismul și'ndeosebi Biserica ortodoxă nu condamnă cultura, ci din contra o consideră ca pe una dintre datoriile esențiale ale acestei vieți ce se cere a fi spiritualizată. Biserica ortodoxă nu monopolizează cultura, precum a făcut cea catolică, ci ea o sfințește, îi dă un scop de înaltă idialitate, și-i stabilește o erarhie a valorilor ei. Greșala cea mare pe care o vedem la cultura de astăzi, și care a făcut să cadă în această criză a ei, e tocmai lipsa acestei ierarhizări a valorilor ei. „La crise de la culture n'est au fond que l'établissement d'idolâtrie, autour d'une valeur inférieure... (p. 17).

La jeunesse d'aujourd'hui est, dans sa majorité préoccupée surtout de la culture de vertus biologiques et utilitaires. Peu nombreux sont les jeunes gens cultivant les vertus esthétiques, théoriques et humanistes et encore moins nombreux ceux qui s'intéressent aux vertus morales et religieuses. (p. 15).

Interesante sunt și rezolvările practice pe care le propune autorul cu privire la această problemă a Bisericii și culturii.

2. **Sfântul Atanasie cel Mare, Despre Dumnezeu**, tradus din grecește de monahii *Gherontie și Grigorie din Sf. Mănăstire Neamțu*, transcrisă după tipăritura de Iași din 1803—și *Viața Sfântului Atanasie*, de Protoiereul Gh. Maxim, Tipografia Sf. Monastiri Neamțu, 1940, 62 pag., 25 lei.

Vestim cu o deosebită bucurie sufletească o nouă lucrare apărută prin osârdia sufletească a Protoiereului Gh. Maxim. E vorba despre una din scrierile Sf. Atanasie cel Mare, „*Intrebări și răspunsuri oarecare bogoslovești*”, tălmăcită din limba elinească după porunca preasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit a toată Moldova Kirio Kir Veniamin cu a cărui blagoslovenie și cheltuială, s'au dat în tipar, spre folosul cel de obște, în tipografia Sfintei Mitropolii Iași, la anul dela Hristos 1803. Tălmăcirea e făcută de monahii Gherontie și Grigorie din Sfânta Mănăstire Neamțu, cari au adăugat și un frumos cuvânt „Către cetitori”. Părintele Protoiereu Maxim găsind această carte, în biblioteca bisericii Sf. Ilie din Tg. Neamțu, unde e P. C. Sa paroh, „a căutat să dea la iveală această carte folositoare sufletului oricărui creștin”. P. C. Sa a transcris-o și a dat-o la tipar, adăugând la început o *Introducere* și scriind pe larg *Viața Sfântului Atanasie cel Mare*. Cu aceste adausuri bine făcute, s'a sporit lucrarea cu prețioase cunoștinți.

Sf. Atanasie cel Mare, în această scriere, pornind dela întrebarea: Ce este Dumnezeu? „prea luminat, prin pilde firești arată, atât taina Sf. Treimi, cât și a întrupării Fiului și Cuvântului lui Dumnezeu”.

Cât de folositoare sunt aceste întrebări și răspunsuri pentru preoțimea noastră care predă religia în școală, voi arăta prin comparație cu cele ce am găsit în catehismul de curând apărut a unui profesor. În acest catehism, căutând autorul să explice taina unimei în ființă și a treimei în persoane a Sf. Treimi, scrie că ea se aseamănă *exact* cu soarele a cărui disc dă lumină și căldură, sau cu cămămida care are trei elemente în ea: foc, apă și pământ, și alte asemănări înfățișate ca arătând *exact* taina Sf. Treimi.

Pe când Sf. Atanasie cel Mare, răspunde altfel la următoarea întrebare:

„Descopere-ne nouă și aceasta, cum Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu să naște din Tatăl? căci aceasta ne spăimântează.

Răspuns: Fiindcă Dumnezeu este nevăzut și netâlcuit, pentru aceea nici aceasta nu putem să o tâlcuim. Căci cum va putea cineva tâlcui un lucru, pe care el niciodată nu l-a văzut, nici dela alții vreodinioară nu l-a auzit? Însă din fapțurile lui, zic adică, ale cuvântului și Dumnezeu, *cu închipuirea să zicem, pe cât este cu puțință; deci să înțălegem, că precum cuvântul se naște din suflet, fără de sămânță și nepriceput de minte, așa se naște și Cuvântul din Tatăl. Și precum se naște focul din foc și lumina din lumină, așa se naște Fiul și cuvântul lui Dumnezeu din Tatăl*”. (p. 50—51).

Minunate întrebări și răspunsuri sunt apoi cu privire la întruparea Domnului nostru Iisus Hristos.

3. **Massillon**, *Despre triumful religiunii*, predică, tradusă de *Pr. Constantin I. Gheorghe*. Editura revistei „Biserica Luptătoare”, Slatina, Parohia Ipotesti-Stejaru, Olt, 1940, 18 pag.

Precum bine spune traducătorul, adevărurile din predici deși sunt rostite într'o zi și într'anumit loc, totuși prin cuprinsul lor cel veșnic, și prin frumuseța formei în care se face expunerea lor, oricând rămân deapururi actuale... Iată, cetind astăzi în românește, predica rostită de Massillon, acum aproape 250 de ani în urmă, rămâi uimit de actualitatea ei...

Bine a făcut autorul, că această predică rostită de un așa prinț al Bisericii, în fața unui Rege, a închinat-o ca pe un omagiu *Majestății Sale Regelui Mihai al României*. Această predică a fost rostită „în ziua de Paști în fața Regelui Ludovic al XV, pe când acesta era principe moștenitor, și în fața persoanelor curții sale, cari formau singurul auditoriu al Capelei din castelul de Tuileries”.

Pentru a se vedea ce minunată lecție de înaltă înțelepciune creștină, care strălucește și acum și în viitor oricâte de multe veacuri vor mai trece, voi cita numai începutul :

SIRE,

Biruințele zadarnice ale cuceritorilor nu sunt decât un spectacol de trufie, de lacrimi, de disperare și de moarte ; este triumful jalnic al pasiunilor omenești cari nu lasă după ele decât semnele triste ale ambiției învingătorilor și ale robiei învinșilor.

Triumful lui Iisus Hristos este astăzi chiar pentru națiunile cari au devenit cucerirea Sa, un triumf de pace, de libertate și de glorie.

El birue pe dușmanii Săi, dar pentru a-i desrobi și a-i asocia puterii Sale. El birue păcatul, ca să șteargă zăpădul fatal al condamnării noastre și să ne alipească crucii, făcând ca să curgă asupra noastră un isvor de sfințenie și de grație. El triumfă asupra morții, pentru a ne asigura nouă nemurirea...

4. **Pr. N. Șt. Georgescu**, *Indrumări morale*, și iarăș : **Pr. Prof. P. I. Provinceanu** și **Pr. N. Șt. Georgescu**, *Viețile Sfinților*. — Câmpina.

Mult face hărnicia omului singurită, dar mult spor de bine aduce și unirea celor buni la lucrul cel duhovnicesc. Iată pildă bună avem în acest chip cu **Pr. N. Șt. Georgescu** și **Pr. Provinceanu** din Câmpina.

Părintele Georgescu, mai întâi, a întemeiat o frumoasă bibliotecă de tipărituri morale, dându-i ca titlu al ei : *Indrumări morale*. Și în această ctitorie a Sf. Sale au apărut mai multe scrieri cu acest caracter de îndrumări în problemele morale. Astfel până acum avem :

I. *Aveți credință* — în care tratează problema credinței sub toate raporturile ei în chip sumar, dar mulțamitor. Spre exemplificare voi cita numai titlurile din partea a doua a lucrării — în care scrie despre *păcatele contra credinței*: Nepăsarea, lașitatea, superstiția indiferența, îndoiala, rătăcirea dela credință, shisma, apostasia etc.

II. *Aveți nădejde* e cel de al doilea volum de 30 de pagini, în care se înfățișează virtutea nădejdei.

III. *Tatăl nostru* sau despre rugăciune, cuprinde tâlcuirea rugăciunii Domnești.

IV. *Despre superstiție*, și în lucrarea ultimă — *Minciuna*, desvăluie micimile acestor păcate.

În toate aceste broșuri — autorul înfățișează un material teologic și psihologic, care poate fi înțeles de orice creștin care-și are la inimă adevărurile morale ale credinței.

În acelaș timp, Păr. Georgescu, în tovărășia plăcută a Păr. Proviceanu a înființat și o altă bibliotecă numită *Viețile Sfinților*. Și aici avem de admirat hărnicia și priceperea a doi tineri preoți, care au prelucrat după *Viețile Sfinților* — mai multe chipuri strălucite ale credinței noastre. Astfel până acum au apărut următoarele: *Viața Mântuitorului* cu 9 clișee în text 32 pag., 6 lei; *Viața Sf. Petru*, 16 pag. 3 lei; *Viața Sf. Ștefan*, 16 pag. (fără arătare de preț); *Viața Sf. Nicolae*, 16 pag., 3 lei; *Viața Sf. Vasile*, 16 pag., 3 lei; *Viața Sf. împărați Constantin și Etena*, 12 pag.; *Viața Cuvioasei Paraschiva*, 24 pag., 5 lei; *Viața Sf. Andrei*, 16 pag. 3 lei.

Descrierile sunt făcute cu multă căldură sufletească, și pricepere în a alege momentele principale din viața unui sfânt. Spre exemplificare voi înfățișa următorul fragment din viața Sf. Vasile cel Mare.

Bunătatea Sfântului Vasile. — O femeie săracă ieși odată întru întâmpinarea Sfântului Vasile, și căzând la picioarele lui îl rugă să-i dea o scrisoare către un slujbaș care nedreptătea pe această femeie. Aceasta stăruise cu atât mai mult cu cât știa că sfântul avea multă trecere la acel slujbaș. Sfântul Vasile înduioșat de rugămintea femeii, scrise acelui slujbaș așa :

„S'a apropiat de mine această săracă femeie, care-ți aduce scrisoarea mea, nădăjduind că mă iubești și că are trecere cuvântul meu la tine; deaceea m'a rugat ca să-ți scriu ca să nu o nedreptățești. De este adevărată nădăjduirea ei, arată cu fapta și milostivește-te spre femeia aceasta”.

Luând femeia scrisoarea s'a dus în grabă s'o dea acelui dregător împărătesc, plină de nădejde că va izbuti în cererea ei. Sf. Vasile primi acest răspuns :

„După scrisoarea ta părinte sfinte, aș dori să fac bine acestei femei sărace, dar nu pot din cauza legilor”.

Atunci Sf. Vasile a scris iarăș acelui înalt slujbaș :

„Dacă ai voit și n'ai putut, bine; iar dacă ai putut și nu ai voit te va aduce Dumnezeu în starea celor ce au nevoie, ca atunci când vei voi să fii miluit, să nu poți primi ajutor”.

Nu după multă vreme împăratul, aflând că acest sfetnic năpăstu-

este poporul, l-a aruncat în închisoare. Din închisoare acest om nemilostiv scrie Sf. Vasile ca să mijlocească la împărat pentru iertarea lui. Sf. Vasile înduplecă pe împărat, care după șase zile, puse pe fostul său slujbaş în libertate. Acesta văzând milostivirea Sf. Vasile față de el, alergă la sfânt, mulțumindu-i și cerându-i iertare pentru faptele sale, iar femeii aceleia i-a dat îndoit din averile sale".

5. **Dionisie Udișteanu**, *Istoria piciorului Sf. Ioan Botezătorul*, Tipografia Cernica, 1940, 28 pag., 20 lei.

Precum arată încă dela început, autorul înfățișează în această broșură comori din trecutul Sf. Mănăstiri Secu din jud. Neamțu. În tezaurul sfânt al acestei Sf. Mănăstiri a fost până în a doua jumătate a veacului al XVIII și piciorul Sf. Ioan Botezătorul. Aceste scumpe moaște au fost cumpărate cu multă scumpătate de ctitorul acestei Mănăstiri, de boerul moldovean Nestor Ureche. Hramul mănăstirii e Tăerea Capului Sf. Ioan Botezătorul. Și atunci, în chip firesc, binecredinciosul ctitor mult a dorit ca la sfânta lui ctitorie să se afle și sfinte moaște de ale Patronului. Bunul Dumnezeu și Sf. Ioan i-a împlinit dorința...

Spre durerea sufletească însă, a monahilor din această Sf. Mănăstire și a tuturor credincioșilor cari veneau să se închine la această Sf. Mănăstire și la Sf. Moaște, cu prilejul unei bejenii, când au fost duse spre a fi ascunse odoarele acestei mănăstiri din calea năvălitorilor, Sf. Moaște nu au mai fost date după primejdii înapoi...

Părintele Dionisie Udișteanu, face acest bun serviciu de data aceasta, publicând — un mic istoric al acestei răpiri — și apoi pe larg „istoria piciorului Sf. Ioan Botezătorul, dela Sfânta Mănăstire Secu”, transcrisă și acum redată întocmai, după manuscrisul vestitului călugăr a *ieroschimonahului Andronic*, starețul de mai târziu al mănăstirii Noul Neamțu Chițcani, din Basarabia, „care mărturisește că a transcris-o după o filadă aflătoare în biblioteca mănăstirii Secu”.

6. **Pr. Dr. T. Negoită**, *Psaltirea în Cultul Bisericii Ortodoxe*, Tipografia Cărților Bisericești, 1940, 166 pag., 40 lei.

Pe bază de migăloase cercetări de filologie, exigează și de tipic, autorul înfățișează însemnătatea Psaltirii și apoi chipul în care ea e folosită în cultul Bisericii Ortodoxe. P. C. Sa după ce arată „ce este Psaltirea? Cine a scris-o? Când s'au compus Psalmii? Titlurile Psalmilor; Felurite soiuri de Psalmi; Doctrina Psalmilor; Folosirea Psaltirii la cultul divin — în partea a doua a lucrării arată fiecare psalm unde e folosit, și pentru ce. Și în sfârșit, în ultima parte arată aproape toate versetele folosite din Psalmi, ca stihuri înainte de Apostol, tropare, și rugăciuni etc.

Putem spune că autorul prin această lucrare și-a ajuns cu prisosință scopul urmărit și anume: în a arăta că „scoaterea Psaltirii și deci a V. T. din cultul ortodox este cu neputință. Cel ce ar îndrăzni s'o scoată, totuși; ar lăsa cultul nostru un biet hibrid invalid, cu mari ciuntiri corporale, care l-ar face vrednic de plâns” pag. 114.

7. **Alexandru I. Ciurea**, *Noțiunea de Biserică, rolul doctrinar și sfințitor al Bisericii după Sf. Irineu*, Iași, 1940, 34 pag., 25 lei.

În chip documentat, autorul acestei lucrări, înfățișează doctrina Sf. Irineu cu privire la ecclesia. Concepția acestui Sf. Părinte a găsit-o în lucrarea *Contra Haereses*, în care autorul se luptă mai ales împotriva individualismului absolut al gnosticilor.

D-l I. Ciurea a reușit să ne arate în chip destul de sugestiv felul cum a văzut acest Sf. Părinte rolul Bisericii în trecut, în prezent și în viitor. În capitolul II se poate vedea *rolul doctrinal al Bisericii*. Autoritatea bisericii în materie de credință contra exageratului individualism gnostic de atunci—și al protestanților și sectanților de astăzi.— „Sf. Irineu accentuează plenitudinea autorității supreme bisericesti” (pag. 10). *Ubi enim ecclesia, ibi et spiritus Dei, illic ecclesia et omnis gratia*. Partea a doua a acestei maxime doctrinale, cuprinde și adevărul cu privire la rolul sfințitor al Bisericii.

Mărturia acestei profesiuni de credință a Sf. Irineu e nespus de importantă, știind că el e ucenicul Sf. Policarp, episcopul Smirnei, deci discipol imediat al Sf. Apostoli, iar în al doilea rând, problemele prezente religioase cer afirmarea aceluiaș crez mântuitor cu privire la Biserica, pe care l-a mărturisit Sf. Irineu.

8. **Protos. Vasile Vasilache**, *Doctor în Teologie, Dumnezeu este lumină, predici*, Tipografia Sfintei Monastiri Neamțu, 350 pag.

Protos. VASILE VASILACHE

Cetiți și răspândiți

cărțile puse la îndemâna oricui de I. P. S. Patriarh Nicodim

	Lei
1.—Noul Testament, ediția IV, broșat, 650 pag., ...	80
2.—Cele 4 Evanghelii	40
3.—Sf. Evanghelie după Matei	10
4.—Sf. Evanghelie după Marcu	8
5.—Sf. Evanghelie după Luca	14
6.—Sf. Evanghelie după Ioan	10
7.—Psaltirea lui David, împărțită în Catisme și cu arătări de tipic, 320 pag., ...	80
8.—Cântarea Cântărilor, 46 pag., ...	10
9.—Psaltirea în versuri de V. Militaru, verificată de I. P. S. Patriarh Nicodim 336 pag., ...	100
10.—Biblia tradusă de I. P. S. Nicodim, în colaborare, 1919 pag., .	400

Semințe evanghelice pentru ogorul Domnului

Traduceri și prelucrări a I. P. S. Patriarh Nicodim
în 19 volume mari.

11.—Vol. I. 75 Predici catihetice pentru popor. <i>Tâlcuirea Crezului, Tatăl Nostru, 9 Fericiri și 10 Porunci, după C. Stratilatov, 448 pag.,</i>	120
12.—Vol. II. Cuvântări Apologetice, <i>adică apărarea adevărilor funda- mentale ale religiunii creștine ortodoxe, după Dr. Serghie, Arhie- piscop de Vladimir, 400 pag., ...</i>	110
13.—Vol. III. Menirea Științei și Artei, <i>sau: Religia este știința științelor, după Contele L. Tolstoi, 412 pag., ...</i>	110
14.—Vol. IV. Viața și operele Sf. Părinți și învățători ai Bisericii, <i>Partea I, după Farrar, 443 pag., ...</i>	120
15.—Vol. V. Cuvântări la Postul Mare, <i>după Inocențiu, Arhiepiscop al Odesei, 508 pag., ...</i>	120
16.—Vol. VI. Predicile la Sărbătorile Împărătești, <i>după Inocențiu Arhiepiscop al Odesei, 512 pag., ...</i>	120
17.—Vol. VII. Cuvântări la Sărbătorile Maicii Domnului, Duminici, <i>etc. după Inocențiu Arhiepiscop al Odesei, 444 pag., ...</i>	110
18.—Vol. VIII. Cuvântări Liturgice.—Dumnezeu și dreptatea Lui — <i>Mâna lui Dumnezeu în lumea văzută. Scurtă explicare a Sfintei Liturghii și pomenirea Morților. Originale și prelucrări, 416 pag., ...</i>	110
19.—Vol. IX. Paisie, <i>Starețul Monastirei Neamțului din Moldova, viața, învățătura și influența lui asupra Bisericii ortodoxe, de Pro- toiereul Serghie Cetfericov, 640 pag., ...</i>	150
20.—Vol. X. Viața și opera Sf. Părinți și învățători ai Bisericii, <i>partea II, după Farrar, 416 pag., ...</i>	90
21.—Vol. XI. Viața și operele Sf. Părinți și învățători ai Bisericii, <i>partea III, după Farrar, 478 pag., ...</i>	100
22.—Vol. XII. Predici pentru tineretul școlar, <i>după vestitul patrolog și predicator englez Farrar, 416 pag., ...</i>	90
23.—Vol. XIII. Biblia Ilustrată, <i>în colaborare, 382 pag., ...</i>	1000
24.—Vol. XIV. Primele zile ale creștinismului, <i>după Farrar, partea I., 600 pag., ...</i>	180
25.—Vol. XV. Primele zile ale creștinismului <i>partea, II, 440 pag., .</i>	180
26.—Vol. XVI. Primele zile ale creștinismului <i>partea, III, 449 pag., .</i>	180
27.—Vol. XVII. Predici despre căderea lui Adam; <i>păcat moarte și înviere, după Inocențiu arhiepiscopul Odesei, 544 pag., ...</i>	200
28.—Vol. XVIII. Un păstor model, 394 pag., ...	100
29.—Vol. XIX. Cei perduți, 261 pag., ...	80
30.—Vol. XX. Cuvântări, pastorale și îndemări, 464 pag., ...	180

31.— <i>Mica Biblie</i> , epuizată, 450 pag., ...	
32.— <i>Propaganda papistă la români</i> , epuizată. 300 pag., ...	
33.— <i>Pe urmele lui Hristos</i> Vol. I, 200 pag., ...	
34.— " " " " Vol. II, 200 pag., ...	
35.— <i>Viața de Seminar</i> , epuizată, 250 pag., ...	
36.— <i>Ortodoxia și creștinismul apusean</i> , 80 pag., ...	
37.— <i>Multe știe oare omul despre univers?</i> epuizată, 25 pag., ...	
38.— <i>Soarta creștinismului prezisă de Profetul Daniil</i> , epuizată, 15 pag., ...	
39.— <i>Creațiunea lumii după știință și biblie</i> , epuizată, 20 pag., ...	
40.— <i>Respectați femeia</i> , 15 pag., ...	
41.— <i>Orașe și oameni</i> , 50 pag., ...	
42.— <i>Argatul lui moș Procopie</i> , 128 pag., ...	
43.— <i>Carte de rugăciuni ilustrată</i> , 114 pag., ...	18
44.— <i>Călăuza creștinului în biserică</i> , 104 pag., ...	10
45.— <i>Un mare păstor</i> , 40 pag., ...	
46.— <i>Povestea lui Ion cel prost</i> , 30 pag., ...	
47.— <i>Un sfat bun dădăcelor creștine</i> , 15 pag., ...	
48.— <i>Trei întrebări</i> , 15 pag., ...	
49.— <i>Ce să crezi și cum să trăiești</i> , ediția VIII, 40 pag., ...	4
50.— <i>Cinci Mărgăritare</i> , 47 pag., ...	12
51.— <i>Ce socotiți voi de Hristos?</i> 42 pag., ...	20
52.— <i>Cu ce trăesc oamenii</i> , 48 pag., ...	5
53.— <i>Cuvioasa Melania</i> , 34 pag., ...	6
54.— <i>Crâșma trează</i> , 48 pag., ...	4
55.— <i>Doi moșnegi la Ierusalim</i> , 48 pag., ...	5
56.— <i>Dumnezeu și Dreptatea Lui</i> , 129 pag., ...	35
57.— <i>Epistolie către creștinii ortodocși</i> , 72 pag., ...	12
58.— <i>Istorie morale pentru copii part. I</i> , 30 pag., ...	3
59.— " " " " " II, 32 pag., ...	3
60.— " " " " " III, 16 pag., ...	2
61.— " " " " " IV, 16 pag., ...	2
62.— <i>Jos beția</i> , 58 pag., ...	6
63.— <i>Ierarhia bisericească</i> , 39 pag., ...	4
64.— <i>Lămuriri asupra Bibliei</i> , 32 pag., ...	15
65.— <i>Mielul lui Dumnezeu</i> , 96 pag., ...	8
66.— <i>Mâna lui Dumnezeu în lumea văzută</i> , 85 pag., ...	26
67.— <i>Religia și morala</i> , 40 pag., ...	5
68.— <i>Trei întrebări</i> , 20 pag., ...	6
69.— <i>Sf. Ioan Gură de Aur</i> , 60 pag., ...	8
70.— <i>Umblați în lumină</i> , 100 pag., ...	
71.— <i>Unde-i iubire acolo-i Dumnezeu</i> , 36 pag., ...	4
72.— <i>Viața Sf. Grigore Teologul</i> , 36 pag., ...	6
73.— <i>Viața Sf. Vasile și anul nou</i> , 40 pag., ...	5
74.— <i>Unde-i fericirea</i> , 32 pag., ...	3
75.— <i>Cartea de rugăciuni sau Pravilioara</i> , 116 pag., ...	20
76.— <i>Biblia ca bază a educației (epuizată)</i> , 30 pag., ...	
77.— <i>Evangelistar</i> , 20 pag., ...	

Toate aceste cărți se găsesc la Sf. Mănăstire Neamțu, la Librăria Teologică, sau la principalele librării din Țară.

